IOSEPHI SCALIGERI Autoris damnati

IVLI CÆSARIS F.

OPVS DE EMENDATIONE TEMPORVM:

Castigatius & multis partibus auctius, vt nouum videri possit. prohibitum

Cum expurgatione tamen permissum

ITEM

VETERVM GRÆCORVM FRAGMENTA SELECTA,

Quibus loci aliquot obscurissimi Chronologiæ sacræ & Bibliorum illustrantur, cum NOTIS *eiusdem Scaligeri.* similiter prohibitis. sed cum expurgatione permissis

[redacted]

LVGDVNI BATAVORVM,
EX OFFICINA PLANTINIANA
Francisci Raphelengij.
cIↃ. IↃ. IIC.

Stoicorum.

Χρόνος ἐστὶν ἐπανόρθωσις πραγμάτων καὶ τήρησις.

Tatianus.

Παρ' οἷς ἀπαράρτιστός ἐστιν ἡ τῶν χρόνων ἀναγραφή, παρὰ τούτοις οὐδὲ τὰ τῆς ἱστορίας ἀληθεύειν δύναται.

Diuinum Socratis oraculum ad defensionem auctoris, apud Xenoph. ἀπομνημον. 6. 441. 34.

Οὐ πάνυ γε ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἄν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντας μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν. *Scitum verissimum.*

Eueni.

Πολλοῖς ἀντιλέγειν μὲν ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως,
ὀρθῶς δ' ἀντιλέγειν, οὐκέτι τοῦτ' ἐν ἔθει.

Polybij, ex Eclogis libri XIIII.

Καί μοι δοκεῖ μεγίστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ φύσις ἀποδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μεγίστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. πάντων γοῦν αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὑτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων. Καί ποτε μὲν παραχρῆμα δείκνυσι τὴν αὑτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα, τέλος αὐτὴ δι' αὑτῆς ἐπικρατεῖ, καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος. [redacted]

Por Comision de los Señores inquisidores de Sevilla expurgado este libro conforme al Expurgatorio del año de 1640.
fr. Pedro de Xiq[uer?]o

Nobilißimo atque Amplißimo viro

DOMINO ACHILLI HARLÆO EQVITI,

AMPLISSIMI SENATVS PARISIENSIS PRINCIPI,

IOSEPHVS SCALIGER IVL. CÆS. F.

S. D.

OPVS nostrum de Emendatione Temporum, Vir clarissime, cui primum sub nomine tuo lucem videre contigit, nunc iterum ad te redit, postquam ei melior pristino cultus accessit. Atque vt illud tibi debetur, quia aliquando fuit tuum, ita hoc potius fuerit vetus reddere, quam nouum dedicare. Antea nihil attulerat, quo se tibi commendaret, præter singulare ac summum in te studium meum. Nunc fortasse tanto gratius tibi fuerit a noua hac editione, quantum antea commendari potuit ab amore nostro. Tibi acceptum fore confidimus: posteris vt sit, optamus: quod quidem meretur non ingenio, sed labore. Est vero argumenti nobilis, atque

ardui, quod antiquitus tractari debuit, non in hoc sæculum differri, cui nihil displicet, nisi quod bonum est: aut certe ab alio, quam a me, occupari, vt minus inuidiæ haberet. Negare non possumus primo a nobis tentatum, non vt ederemus, sed vt curiositati nostræ satisfaceremus. Postquam iacta alea est, & hunc partum edidimus, visum est præstare tollere, quam exponere: quanquam, si iudiciis huius æui stemus, melius erat, ne natum quidem fuisse, insignem ad deformitatem puerum. Sed cum bona horum Aristarchorum gratia dixerim, eos, quid a nobis præstitum fuit, aut nō intellexisse, aut fateri noluisse. vtrum concedant, in altero iudicium, in altero ingenuitatem sibi defuisse negare non possunt. Sed fastidia & contemptum horum exponere, hoc esset caussam dicere, non librum dedicare. Obiter dicimus priorem illam editionem huius æui ingeniorum examen fuisse, ex qua non minus quid non possent, quam quid nollent scire, perspici potuit. Non possunt ostendere, quis recentiorum ante nos hæc tractauerit, vt negent nos primos hoc argumentum inuasisse: neq. e quibus veteribus scriptoribus illa hauserimus, ne nostrum inuentum esse videatur: aut ipsi se hausuros putant, ne ad hoc opera nostra indigeant. Non possunt ostendere, & tamen malunt nescire, quam a nobis discere: cum ipsi nihil aliud soleant, quam aliorum minuta errata ventilare, & quicquid ignorant,

rant, hoc errorem vocare: quicquid ſupra eorum captum eſt, ſuſpectum habere. Sed apologiam non inſtituimus, & de iſtis vitilitigatoribus erit alias dicendi locus, quos meminiſſe nullius operæ eſt, præterire, maximæ humanitatis. quibus pro ſuis inſectationibus & odio noſtri ac veritatis, bonam mentem optamus, non ſolum vt noſtris laboribus æquiores ſint, ſed etiam vt eos intelligere velint. Neque enim valde moramur hos latratus, & meminimus nos apud te verba facere, Vir ampliſsime, cuius occupationibus interuenire, eſt in rem publicam peccare, cum tu eo loco poſitus ſis, vt nullum tempus excipere poſsis, quod grauioribus negotiis ſurreptum non videatur. Non alienum erat huic loco dicere de tua ſumma prudentia, atque opera egregie per tot annos erga Regem & patriam nauata in excelſo hoc rerum culmine, præſertim ſuperioribus annis in illis funeſtiſsimis ciuilis tempeſtatis fluctibus, niſi proprij operis, & largioris otij argumentum eſſet: & præterea non deerunt, qui cum tuam laudem cum patriæ gloria coniunctam eſſe ſciant, nunquam in ſcriptis, aut ſermonibus ſuis de ſalute patriæ meminerint, quin de tua virtute, tuiſque erga patriam meritis prædicaturi ſint. Mea vero laudatione non eget, quod in ore omnium poſitum eſt, quod publico omnium conſenſu teſtatum: vt interea meminerim tuis occupationibus parcere,. neque tua tempora morari.

 Accipe

Accipe igitur, Vir ſumme, opus hoc noſtrum, quod & propter eximiam virtutem tuam, & propter veterem tuum in me amorem tibi olim dicatum iterum cum omni cauſſa ſua reddimus. Et virtus & amicitia ius ſuum habent, ſed amicitia in hac re præcipuum. Illa a me hoc expreſsit: hæc ad hoc inuitauit. Præclare mecum agi puto, ſi quantum virtutem tuam admirari, tantum amicitia tua gloriari poſsim. Vale. Lugduni Batauorum. III Eidus Ianuarias Iulianas, anno Chriſti Dionyſiano milleſimo quingenteſimo nonageſimo octauo, ~~qui erat a vero natali Messia milleſimus sexcenteſimus.~~

Q. SEPT.

PROLEGOMENA
IN
LIBROS
DE
EMENDATIONE
TEMPORVM.

Ad candidum Lectorem.

QVINTVSDECIMVS hic annus agitur, candide Lector, poſtquam opus noſtrum de Emendatione Temporum emiſimus. Perſuaſeram mihi, homines ſtudioſos aliquam nobis gratiam habituros tot rerum, quas & ſcitu dignas, & a nobis primum indicatas negare non poterant. Sed longe aliter animatos experti ſumus: atq. adeo rem potius inuidioſam atque obtrectationi opportunam, quam illis gratam me ſuſcepiſſe intellexi. Denique nihil aliud quam ſignificarunt, quiduis potius ſe ignorare malle, quam a nobis aliquid diſcere. In quibuſdam candorem, in aliis ſtudium, in omnibus ſenſum bonarum rerum deſideraui. Nos vero, qui nihil vnquam prius habuimus, quam vt horum orationes ſinamus præterfluere, modo verum eruere, & inimicos noſtros etiam inuitos iuuare poſſimus, opus noſtrum iterum in manus ſumptum auximus, illuſtrauimus, emendauimus, vt, quanuis idem ſit, aliud tamen a noua cultura videri poſſit. Quæ huic editioni acceſſerunt, haud promptum eſt dicere. Sed in quibus a priore demutat, poſtea intelliges, ſiquidem inſtituti noſtri rationem aperuero. Subiectum operis noſtri eſt ratio Temporum ciuilium, & eorum, quæ in vetuſtatis cognitione verſantur: finis, Emendatio: quod quidem me tacente, & Titulus ipſe promittit. Ciuilium temporum cognitio, eorumque hiſtoria vertitur in multiplici diuerſorum annorum forma & eorum methodis vulgaribus, quos Computos poſterior ætas vocauit. Τὰ ἱστορούμενα ciuilium temporum habes in primoribus tribus libris, & maiore parte quarti: methodum autem in ſeptimo. At emendationis duæ partes ſunt. Prior verſatur circa epocharum inueſtigationem, poſterior circa verum annum tropicum, & periodos Lunares: quam materiam poſterior pars libri quarti, item toti quintus & ſextus ſibi vindicant. Iam quemadmodum Epochæ ſunt notationes, &

tituli temporum, ita ipſarum epocharum quædam debent eſſe propria γνωρίσματα & characteres: quorum characterum alij ſunt naturales, alij ciuiles. Naturales quidem a rationibus vtriuſque ſideris, vnde nati cycli Solaris, & Lunaris: ciuiles ab inſtituto, cuiuſmodi indictiones & anni Sabbatici: ſine quibus in harum rerum tractatione omnis conatus irritus. Rurſus & eorum quoque fallax vſus eſt, niſi quædam annorum ex illis periodus inſtituatur. Sed eæ ſunt totidem, quot aut formæ annorum, aut ciuilia initia. Nam in anno Ægyptiaco Nabonaſſari alia opus eſt, ac in anno Solari, quia diuerſa forma: item in anno Actiaco ſiue Diocletianeo alia, ac in Iuliano, propter diuerſa initia. In anno Ægyptiaco vago naturales characteres ſunt εἰκοσιπενταετηρὶς Lunaris, & ἑπταετηρὶς Solaris: ciuilis autem character eſt quadriennium, quem canicularem annum minorem vocabant Ægyptij. Hi tres characteres in ſe ducti producunt periodum magnam annorum 700 Ægyptiacorum: qua vti debet diſputator temporum, ſiquidem rationes ſuas ad annos Nabonaſſari, Armeniorum, aut Perſarum exigit. At qui anno Iuliano, quæ omnium formarum temporibus eſt conuenientiſſima, vti volet, is cyclo vtriuſque ſideris quindecies ducto componet elegantiſſimam periodum annorum 7980, cuius initium in cyclo Solari, & Indictione Romana, a Kal. Ianuarij, in cyclo Lunari a Martio, in anno Sabbatico ab autumno. Itaque non minus vtilis, quam neceſſaria eſt. Sine ea nihil agit Chronologus: cum ea tempori, & ſæculis imperat. Quam enim lubricum ſit, retro ab aliqua epocha notare tempora, quod maior pars doctorum virorum facit, ſatis nos vſus docuit. His ita poſitis, ad ſingula huius operis membra venio. Libro primo præter diuiſionem temporum, & iucundiſſimam menſium, & annorum hiſtoriam, de antiquiſſima anni forma diſputatur, quæ in menſes æquabiles annum deſcribit, qua pleraque omnis Græcia vſa eſt, & ab ea omnis ratio Olympiadum pendet: niſi potius eam e ratione Olympiadum propagatam dicas: quod ſine cognitione Olympiadum nunquam tam eximium vetuſtatis & temporum monimẽtum in lucem eruiſſemus. Ex tanta autem Græcorum ſcriptorum copia vnicus Pindarus nobis facem alluxit, qui ſolus nos docuit tempus ludicri Olympici. Aliter, quæ paucitas eſt bonorum ſcriptorum, nulla erat via ad hæc interiora perueniendi. Huius anni Græci formæ doctrina tanto acceptior eſſe debet, quanto obſcurior eius rei apud maiores noſtros ſcientia fuit: cum ante hos mille quadringentos plus minus annos eius rei neque volam, neque veſtigium vetuſtas retinuerit. Nam falſo veteres multi, ac poſt eos infimæ antiquitatis ſcriptores, Macrobius ac Solinus, atque proauorum memoria ſummus vir Theodorus Gaza, annum Græco-

rum

rum statim ab initio merum Lunarem fuisse prodiderunt. Quamuis enim in Panegyribus suis, ac nobilioribus sacris, quæ certo annorum circuitu redibant, vnius Lunæ rationem habebant, tamen, vt vno verbo dicam, eorum anni forma Lunaris non erat. Olympicum enim ludicrum ipsa Lunæ plena lampade celebrabatur, vt solus veterum nos docet Pindarus. Præterea Laconibus ante plenilunium, aut nouilunium aliquid incipere religio erat. Vnde Λακωνικὰς σελήνας vicinorum prouerbio iactatas, & contra Arcadibus prouerbiali conuicio neglectum religionis obiectum legimus. Quod enim ante nouilunium, aut plenilunium vt plurimum bella aut alia seriora aggrederentur, ob eam rem a finitimis nationibus προσέληνοι vocabantur: quæ conuicij caussa ab ipsis Arcadibus interpretatione elusa est, probrum in laudem cõuersum ad vetustatem originis suæ referentibus, & antiquiorem sidere gentem suam gloriantibus. Quod igitur nouilunij ac plenilunij tempora Panegyricis ludicris deligebant, propterea sacra trieterica instituta: cuiusmodi erant orgia Bacchi, Nemea, Isthmia, alia. Ea enim est anni Græcanici forma, vt si, verbi gratia, nouilunium in neomeniam Gamelionis incurrat, plenilunium in eandem neomeniam incidat anno tertio redeunte. Itaque cum in Tetraeteride orgia Bacchi trieterica celebrabantur, tertio anno redibant in eum situm Lunæ, qui priorum orgiorum situi oppositus erat. Quare elegantissime Statius trieterida vocat alternam: quia alternis in nouilunium, & plenilunium incurreret. At sacra, quæ necessario eodem Lunæ tempore obibantur, ea semper erant tetraeterica: vt in Attica Panathenaica maiuscula, in Elide Olympias, vt iam tetigimus, plenilunio. quod sane fieri nõ poterat, nisi absoluta Tetraeteride, & Pentaeteride ineunte. Atque ita Tetraeterides in idem σχῆμα Lunæ, non vtiq. in idem tempus Solis redibant. Vt enim in orbem Solis & Lunæ redirent, non aliter putabant fieri, quam octaeteride confecta, eneaeteride ineunte. Ex quo quædam eneaeterica sacra eo nomine instituta: cuiusmodi ab initio Pythia fuerunt: & quidẽ merito. Apollini enim, quem eundem cum Sole faciebant, erant attributa. Hinc colligimus, non solum Olympiadis interuallum annis quatuor solidis explicatũ fuisse; sed etiam pueriliter peccare, qui annorum quinq. solidorum fuisse putabant. Neq. vero quibusdam recentioribus succensendũ, qui ita censent, ita scribunt, sed & Ausoniũ nostratem culpa liberat Ouidius, scriptor longe antiquior, & nobilior, qui ætatem suam quinquaginta annorum decem Olympiadibus definit: quo magis mirum Pausaniam hominem Græcum in ea hæresi fuisse, vt suo loco a nobis relatum est. Nam minus mirandum de Solino, qui cap. XIII Isthmia vocat quinquennalia, quæ erant tantum triennalia, quod certamen a Cypselo

tyranno intermissum anno primo Olympiadis 49 instauratum fuisse dicit. Horum igitur omnium caussæ ad typum anni Græci referendæ sunt. In quo argumento nihil eorum prætermisimus, quæ ei rei illustrandæ faciebant, quanquam pene omnibus præsidiis destituti. Et quidem primum in genere, quod semper solemus, deinde priuatim multarum Græciæ nationum periodos proposuimus, quæ quidem non anni forma, sed situ & capite inter se differunt: in qua tractatione diu nobis res fuit cum præstantissimo viro Theodoro Gaza, vel potius cum eius sequacibus, a quibus extorqueri non potest doctrina & situs mensium ab illo primum proditus. [redacted]. Quid enim est toto libro primo, cuius vel minima pars non dicam istis querulis, qui nihil sciunt, sed etiam doctioribus, hoc sæculo, & ante multa retro sæcula oboluerit? Quid dicam περὶ ἐξαιρεσίμων ἡμερῶν? quis illarum caussas, & vsum sciebat? quis locum nobilem de illis in Verrina Ciceronis intelligebat? quis locum ἐξαιρέσεως in secunda Boedromionis? quis Posideonem intercalarem mensem fuisse? Huic materiæ accessit ἐποχὴ κέντρου θερινοῦ in VIII Iulij, quæ in priori editione omissa erat. Id erat κέντρον populare, quod nomine τροπῶν θερινῶν Aristoteles, Theophrastus, Plutarchus, & omnes veteres intelligunt, non autem ipsum verum Solstitium: quæ rei pulcherrimæ notatio nobis viam ad illustriora præiuit. Quod Solstitiorum, & æquinoctiorum puncta κέντρα vocentur, satis sciunt, qui veterum Græcorum libros legerunt. Columella cardines vocauit. In præstantissimo Parapegmate, quod falso Ptolemæo attribuitur, (est enim antiquius Ptolemæo) ad VIII Kalen. Iulij (quod est Solstitium Sosigenis) annotatum est: *Æstiuus cardo, & momentanea aeris perturbatio.* In Græco (vtinam haberemus!) sine dubio fuit: Θερινὸν κέντρον, καὶ στιγμιαία ἀέρος ταραχή. Igitur κέντρον θερινὸν nihil aliud, quam τροπαὶ θεριναί. Cur VIII dies Iulij erat epocha æstiua in vsu ciuilis anni, non semel caussam reddidimus. Adiecta etiam [redacted] neomeniarum Atticarum Tabula: quæ non solum priori editioni, sed etiam doctrinæ anni Attici deerat. Liber secundus anno Lunari dicatus est ideo, quia is annus ex illo Græco æquabili manasse videtur. Ibi aperitur omnis antiquitas ἔτους πρυτανείας, Octaeteridon Cleostrati, Harpali, & Eudoxi. [redacted]. Eudoxea Octaeteris nunquam in vsus ciuiles admissa est. Anni vero πρυτανείας in vetustissimis Psephismasin Atheniensium primo quidem ex Cleostratea, deinde, illa abrogata, ex Harpalea petiti sunt. Sequitur magnus annus Metonicus ambarum & Calippicus Metonici castigator. Et quidem hi ambo nomine noti tantum: caussarum autem, & omnium, quæ ad illa pertinent, mira

ignoratio

ignoratio hactenus fuit. Accesserunt huic editioni Tabulæ operosissimæ dispensationum neomeniarum Metonicarum, & Calippicarum: cuiusmodi etiam in Harpalea Octaeteride exhibuimus. Quod de Eudoxea Octaeteride diximus, idem de periodo Chaldæorum dicendum, eam nunquam ad ciuilia tempora, sed ad Genethliacorum themata vsurpatam fuisse. Id quod tum multa argumenta, tum vnicum certissimum illud est, quod eorum menses appellationibus Macedonicis, non autem Chaldaicis fuerunt. Propterea recte cum illius anni diatriba doctrinam dodecaeteridis Chaldaicæ Genethliacorum coniunximus, cuius nomen quidem solum notum erat ex Censorino: cognitio autem nobis ex Arabum, & Orientalium vsu repetenda fuit. An aliquis Græcorum δωδεκαετηρίδος Χαλδαϊκῆς meminerit, haud promptum est dicere. Vnum tantum Orpheum siue Onomacritum eius meminisse scimus. ὀρφεὺς ἐν ταῖς δωδεκαετηρίσιν:

ἔσται δ' αὖθις ἀνὴρ, ἢ κοίρανος, ἠὲ τύραννος,
ἢ βασιλεὺς, ὃς τῆμος ἐς οὐρανὸν ἵξεται αἰπύν.

Est apotelesma cuiusdam Genethliaci consulti super alicuius genesi, de quo ipse respondit, eum fore magnum regem aut Dynastam, &c. Citat Tzetzes. Hæc multum illustrant doctrinam Dodecaeteridos genethliacæ parum antehac notæ. Itaque quemadmodum τελετὰς ita etiam δωδεκαετηρίδας scripserat Onomacritus sub nomine Orphei. Qualis fuerit Iudæorum annus sub Seleucidis, quibus parebant, multis exemplis testatum reliquimus: in quibus etiam translationis feriarum in capite anni antiquitatem asseruimus aduersus homines nostrorum temporum, qui nugantur commentum nuperum Iudæorum esse. In illis Doctor Theologus ingenti commentario suo in Euangelium secundum Iohannem exultabundus ait illam translationem confutari ex loco Iosephi, in quo scribit, quo anno Hyrcanus fœdus icit cum Antiocho Sidete, Pentecosten fuisse feria prima. Hunc locum Iosephi nos olim in priore editione produximus, vnde is, aut qui illi indicauit, accepit. En, inquit, duo Sabbata continua. Si propter continuationem duorum Sabbatorum, feria transfertur, ergo vbi sunt duo continua Sabbata, non transfertur. In quibus aperte ostendit se ignorare caussam feriæ transferendæ, quæ fiebat propter solum Tisri, non autem propter alios menses; propterea quod ille mensis multa solennia habet, adeo vt si non habeatur ratio translationis, aliquando non solum duo, sed etiam tria continua sabbata concurrere necesse sit. Si enim a feria sexta inciperet neomenia Tisri, omnino tria sabbata continuarentur, neomenia, siue clangor tubæ, sabbatum ordinarium, ieiunium Godoliæ. Continuantur autem sæpenumero in aliquo reliquorum mensium duo Sabbata: idque fit, quando solenne

est aut feria prima, aut feria sexta. quorum alterutrum quotannis incidere, nisi quando Tisri incipit feria tertia, Doctor ignorauit. In primam feriam incidunt hæc solennia, XXV Casleu, & X Tebeth in anno defectiuo tam communi, quam embolimæo, quotiescunque Tisri incipit feria secunda: VI Siwan; quando Nisan incipit feria septima: XV Nisan, XVII Tamuz, IX Ab, quando Nisan incipit feria prima. In feriam autem sextam conuenit solenne, XXV Casleu & X Tebeth, quando Tisri est feria septima in anno tam communi, quam embolimæo. XIIII Adar, quando Nisan sequens est feria prima: VI Siwan, quando Nisan feria quinta. Vides, quot Sabbata quotannis, nisi quando Tisri incipit feria tertia, Iudæi continuent in aliquo mensium, præterquam in solo Tisri, cuius vnius gratia illa cautio instituta. Itaque Doctor tam frustra, quam ridicule Iosephi testimonium adduxit de sexta Siwan, id est, Pentecoste feria prima; cum illo anno neomenia Nisan fuerit Sabbatum. Atqui nihil superesse putauit, quam vt Vaticani montis imago redderet ἰὴ παιάν. Sed ipse valde ignarus est harum rerum, vt reliqui omnes, qui contendunt nouitium esse Iudæorum commentum. Nos validissime demonstrauimus, & sæculo Christi, & retro sub Seleucidis translationes in vsu fuisse. & sane res peruetusta est. quæ tamen non minus ignorata, quam periodus Calippica qua Seleucidæ, & Seleucidarum edicto Iudæi vsi. quod non solum ex Nisan anni excidij Hierosolymorum a nobis demonstratum est, sed etiam patet ex definitione Rabbi Adda. Is annum definit dierum CCCLXV, horarum 5, $\frac{597}{1080}$. $\frac{48}{76}$. Quid hac definitione aliud vult, quam periodum Iudaicam fuisse annorum 76? Cum Meto definit annum dierum 365. hor. 5. $\frac{1}{19}$. ex eo coniiciendum relinquit, se vti periodo annorum 19. Vtebantur igitur periodo 76 annorum, id est Calippica: & tamen in omnibus neomeniis Lunæ φάσιν obseruabant, non quod eam ex præscripto periodi non indicerent, sed ideo, vt eam sanctificarent. Nam & hodie quoque obseruant φάσιν, non vt ex ea neomeniam indicant, sed vt eam sanctificent. Itaque Luna statim visa dicunt: סִימָן טוֹב הִיא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל. ἀγαθὸν τέρας ἔστω ἡμῖν καὶ παντὶ Ἰσραήλ. Idem faciunt & Muhammedani, quamuis neomenias ex scripto indicere soleant. Neque aliud intellexit fabulosus quidem, sed tamen vetus auctor περιόδων Πέτρου ἀποστόλου apud Clementem: μηδὲ κατὰ Ἰουδαίους σέβεσθε (τὸν θεόν.) Καὶ γὰρ ἐκεῖνοι μόνοι οἰόμενοι τὸν θεὸν γινώσκειν, οὐκ ἐπίστανται λατρεύοντες ἀγγέλοις καὶ ἀρχαγγέλοις, μηνὶ καὶ σελήνῃ. Καὶ ἐὰν μὴ ἡ σελήνη φανῇ, σάββατον οὐκ ἄγουσι τὸ λεγόμενον πρῶτον, οὐδὲ νεομηνίαν ἄγουσιν, οὔτε ἄζυμα, οὔτε ἑορτὴν, οὔτε μεγάλην ἡμέραν. Præclara quidem ista: sed nescit, quid dicit. Nam in Iudæorum potestate nunquam fuit, vt exspectarent φάσιν: quia raro Luna se ostendit, nisi secundo post coi-

tum

tum die. Quod si exspectandum ipsis esset, res ridicula accideret, vt Elul, qui semper est cauus mensis, non solum plenus, sed etiam aliquando vnius & triginta dierum esset. Sine dubio translationem feriæ intelligit, cuius caussam ignorat. πρῶτον σάββατον vocat ראש השנה caput anni. Nam Sabbatum vocat, quia Festus dies, καὶ ἀεργός. Ita etiam vocatur Leuitici xxiii, 24. ἑορτὴν intellige κατ' ἐξοχὴν τὴν πεντηκοστήν: quod ita Hebraice vocetur nempe עצרת. Vide in Computo Iudaico. At μεγάλην ἡμέραν vocat τὴν σκηνοπηγίαν, κατ' ἐξοχὴν quoque, id est חג. Nam aliæ erant μεγάλαι ἡμέραι, proinde vt & חגים. Non negabis, candide Lector, hæc vulgo non intelligi. Itaque locus ille est nobilissimus. Tamen quotus quisq. est ex tot Lectoribus, qui non hæc aut præteribit, aut calumniabitur? Sequuntur periodi magnæ Hagarenorum, ex quibus ratio anni soluti Indorum, & Muhammedanorum tota pendet. Omnia nunc primum ex Arabum scriptis prodeunt: atque adeo omnis tractatio nostris hominibus noua est. Excipit hanc doctrina anni Iudaici hodierni, res, quod sæpe diximus, artificiosissima, ideoque eximia, quia melior anni Lunaris forma constitui non potest. Docemus præterea, vnde natus sit ille annorum computus, quo vtuntur hodie, a vii Octobris: quem inepte putant a conditu rerum. Post multarum Periodorum, Cyclorum, Octaeteridum, Paschalium historias, in locum vltimum τὰ ἰσορρύθμια veteris anni Romanorum coniecimus, ideo quod ea forma proxime abesset a Lunari: vbi de sæculo Romano, & capite veteris anni Romani, tẽporibus vltimis C. Iulij Cæsaris, multa accuratissime disputata. Itaque ex singulis rebus singula capita confecimus, cum potius singuli libri & quidem ingentes confieri possent, si, quæ hominum hodiernorum est ambitio, eadẽ nobis incessisset. Tertio libro opportune annus æquabilis datus est, cum annus Solaris Ægyptiacus, adscitis diebus quinque, ex Græco propagatus sit: (quemadmodum annus Lunaris ex eodem Græco manauit, abiectis ab eo totidem diebus cum horis xv, paulo amplius) quod me tacente, Plutarchus docuit in libro περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος. Adeo inter se libri nostri mutuo conspirant, neque ab eis ratio, methodus, & ordo abest. In eo libro de Neuruz antiqui Persarum periodo annorum cxx, deque cognominibus dierum Persicorum, de translatione τῶν ἐπαγομένων in enthronismis nouorum Regum, item de caussis anni Iezdegird, de annis Armeniorum, & eorum mensibus omnia noua protulimus. Sed hæc non expergefacient animos hominum, nisi forte ad obtrectandum. Quartus liber est emẽdatio tertij, vt secundus primo erat subsidiarius: qua methodo imperfectus Lunaris Græcus libro primo disputatur, vt perfectus secundo. Sic etiam perfectus Solaris, & siqui alij naturam perfecti imitantur, supplent id,

quod æquabili Ægyptiaco, Persico, & Armeniaco vetustas detraxerat. Itaque in quatuor partes tribuendus fuit. In prima continentur anni, quibus quarto anno exeunte dies ex quatuor quadrantibus conflatus accrescit. Ex illis nobiliores selegimus, Iulianũ, Actiacum, Antiochenum, Samaritanum, & alios. Nam & alios quoq. eius formæ habebamus, vt Tyriorum, quorũ menses appellationibus Macedonicis, diuersa initia a Iulianis habent. Sic etiam Gazensiũ annus mere Actiacus fuit, appellationibus mensium Macedonicis, mẽsibus ipsis tricenariis. Marcus Ecclesiæ Gazensis Diaconus in Actis Porphyrij Gazensis Episcopi vocat Δῖον Nouembrem, Ἀπελλαῖον Decembrem: quæ nomina habent a Macedonibus. Sed cum idem scribat Gazenses celebrasse Theophaniorum diem vndecima Audynæi, quæ est sexta Ianuarij Iuliani, se autem redisse Cõstantinopoli, Xanthici vicesima tertia, quam ait fuisse decimam octauam Aprilis secundum Romanos: in his plane ostendit formam illius anni mere Actiacam fuisse, mẽsibus tricenariis, appellationibus Macedonicis. Secunda pars annos emendatos, eorumque emẽdandorum rationem cõplectitur: tertia periodos multiplices, quarum finis conciliatio anni ciuilis cum Solari, cui dies quinto quoque anno ineunte accrescit. Quarta pars agit de vera emendatione anni, & de anno cælesti instituendo, qui pertinet ad methodum epochæ mundi. Quemadmodum autem nulla Lunaris anni ciuilis ratio recta iniri potest, præter eam, qua Iudæi vtuntur: ita nullus annus cælestis Tropicus recte institui potest, nisi ex forma, quam edidimus, [redacted]. Annus tam noster, quam Iudaicus ciuilis quidem, sed naturalis, vterque ad motum quisque sui sideris descriptus. Ideo eius saltem in scriptis vsus esse debet, qualis olim Philadelphi Dionysianus, Chaldæorum Calippicus, hodie Persarum Gelaleus. Tres igitur libri primi, & prima pars quarti pertinent ad ἰσορούμενα temporum ciuilium cum septimo. At reliquæ tres partes quarti cum duobus libris sequentibus pertinent ad ipsam emendationem temporum. Atque vt a mundi primordiis omnes res deducuntur, ita mundi epocham primam ordine posuimus: qua in re quam pueriliter hallucinati sint [redacted], nõ sine admiratione tam imperitiæ quam pertinaciæ, eorũ dicere possum. Non loquor de iis, qui sæculo vno, aut pluribus altius originem rei repetunt. [redacted] Qui intra sæculum maiorem mundi epocham faciunt, eorum duo genera reperio. Prius genus est eorum, qui solutionem captiuitatis in primum annum Olympiadis I. V conferunt: alterum eorum, qui tempus illud

XVIII aut

XVIII aut XIX annis ante LXIIII Olympiadem definiunt. In priori hæresi fuerunt & quidam veterum Ecclesiasticorum, vt alicubi indicauimus. Aiunt Cyrum cœpisse imperare primo anno Olympiadis LV, hoc est 217 anno Iphiti, quod verum est: de quibus deductis septuaginta, relinquitur annus excidij Hierosolymorum, & casus Sedekiæ 147 a primo ludicro Olympico. Sed tam puerilis sententia multis absurditatibus eluditur. Primo computatione non recta annorum septuaginta a capto Sedekia. Deinde quod Cyrum statim initio regni sui Regem Mediæ, Persidos, Susidos, Assyriæ, Babyloniæ, totius Asiæ minoris, Indiæ, totius Syriæ constituunt, qui tantum Persidos Rex vnius fuerit aliquot annis ante excessum Astyagis, & post illud tempus pauculis annis ante obitum suum Babylone potitus sit. Hæc sola absurditas facit, vt non solum eorum nulla ratio habeatur, sed vt ludibrium quoque debeant. Tertio 147 annus Iphiti est 118 Nabonassari: qui erat annus quintus ante initium Nabopollassari patris Nabuchodonosori. Ergo Nabuchodonosor anno decimonono regni sui templum & Hierosolyma euertit annis quinque ante quam pater ipsius, cui ipse successit, regnaret. Digna profecto talibus doctoribus sententia. Tamen tantum abest, vt hac tam insigni absurditate a sententia desistant, vt animos ab eiusmodi portentis opinionum sumant. Postremo ignorant diuersa esse initia Regum, vt ipsius Nabuchodonosori cum patre, & solius: Alexandri, ab excessu Philippi patris, & ab initio Seleuci: Diocletiani ab æra martyrum, & a primo anno imperij. Sic etiam Cyri apud Græcos ab initio regni Persidis: apud Babylonios vel a subacto toto Babyloniæ imperio, vel ab aliquo insigni facto, quodcunque illud fuerit, siue ex edicto ipsius Cyri, siue translatione τῶν ἐπαγομένων vt solebat fieri. Qui tantam inscitiam sequi noluerunt, non tamen rectam viam institerunt, quia quindecim aut amplius annis ante XLVI Olympiadem casum Sedekiæ coniiciunt. Nos ante annum quartum illius Olympiadis id non potuisse accidere ita demonstramus. Ezekias Rex Iuda, postquam singulari Dei beneficio ab ancipiti morbo conualuisset, anno XIIII regni sui, accepit Legatos & ζωτήρια a Merodach Rege Chaldæorum. Ponamus XIIII annum Ezekiæ in primo anno Merodach, hoc est, in XXVII Nabonassari. Nam is est annus primus Merodach apud Ptolemæum ex Chaldaicis obseruationibus. Hoc modo annus primus Ezekiæ conuenerit in annum XIIII Nabonassari. Ab initio Ezekiæ, ad excidium templi, anni sunt absoluti 138. Hoc est, annus ipsius excidij est 139 labens ab initio Ezekiæ. quod ita demonstramus. Annus primus Sedekiæ est quartus Hebdomadis, teste Ieremia, initio cap XXVIII: & proinde vndecimus, qui & vltimus, est Sabbaticus. de quo extat testimonium

apud

apud Ieremiam, & nemo dubitat. Rursus annus tertius decimus Ezekiæ erat Sabbaticus. auctor Isaias XXXVII, 30. ex quibus manifesto colligitur, XIIII Ezekiæ esse primum Hebdomadis, & primum Ezekiæ esse sextum Hebdomadis. Ergo annis ab initio Ezekiæ vnitas addenda, ad methodum anni Sabbatici. Addita vnitate annis 139, numerus erit septenarius. Quare annus labens 139 est verus annus ab initio Ezekiæ. Quibus additis 13 annis Nabonassari præteritis (quia posuimus 14 Nabonassari primum Ezekiæ) componitur annus Nabonassari 152, in quo casus Sedekiæ ex hac hypothesi locandus est, hoc est, in anno periodi Iulianæ 4118: de quibus deductis 907 absolutis ab Exodo, remanet annus Exodi 3211 in periodo Iuliana. Porro Nisan Exodi cæpit feria quinta, vt toties diximus, & ex Mose rectissime ante nos Iudæi docuerunt. At in anno periodi Iulianæ 3211 Nisan non cæpit feria quinta, sed feria tertia, Martij XI, cyclo tam Solis, quam Lunæ XIX. Ergo annus proximus, quo Nisan cæpit feria quinta, is debuit saltem esse annus Exodi: atque adeo is fuerit annus periodi Iulianæ 3214: in quo sane Nisan cæpit feria quinta, Aprilis VI, cyclo Solis XXII, Lunæ III. Additis 907 annis absolutis ab Exodo, annus 4121 periodi Iulianæ fuerit is, in quo excidium templi contigit: qui est quartus Olympiadis 46, vt erat propositum. Sed & post Olympiadem 46 ponendum esse casum Sedekiæ ita probabimus. Amasis rex Ægypti, postquã regnasset annos 55, obiit circiter annum 7 Cambysis, anno ante excessum ipsius Cambysis, hoc est, anno 225 Nabonassari. Nechao interfectus est a Nabuchodonosoro anno quarto Ioiakim regis Iuda. Ieremias XLVI, 2. Post eum regnauit Psammitichus annos VI. Cui Aprias, cuius meminit Ieremias XLIIII, 30, succedit. Is post XXV annos relinquit regnum Amasi. Summa annorum a cæde Nechao ad obitum Amasis, anni 86, qui deducti de 225, relinquunt annum Nabonassari 139, quartum Ioiakim Regis Iudæ, primum Nabuchodonosori. Ergo Sedekias captus anno 158 Nabonassari. qui erat tertius 47 Olympiadis. Idque verum esse postea validissime demonstrabimus. Diodorus Siculus auctor omnium Græcorum certissimus attribuit LV annos Amasidi. reliquos Apriæ & Psammatichi habemus ex Herodoto. Temere igitur, & imperite faciunt, qui casum Sedekiæ antiquiorem illo tempore constituunt: neque his cassibus sese explicare poterunt, quantumuis sua commoueant sacra, vt Plautus loquitur. His valide demonstratis, & licentia chronologorum intra aliquos fines summota, quos amplius migrare non possunt, ad origines ipsas penetremus. Sed prius vt in Mathematicis concessa quædam, aut quæ negari non possunt, assumuntur, ita & nobis quoque faciendum. Tempora & initia Regum Babyloniæ a Chaldæis notata in obseruationibus

eclipticis, quæ reiicere & damnare extremæ impudentiæ & inſcitiæ eſt: item eorundem regum initia & tempora a Beroſo Chaldæo, qui minus quam tribus ſæculis poſt illos vixit, & qui quæ Actis ac faſtis Babyloniorum publicis continebantur, ignorare non potuit; hæc, inquam non tantum tanquam vera haberi poſtulamus, ſed etiam, qui aliter putant, tanquam indignos cenſeri, qui aut audiri a nobis mereantur, aut vllas literas attingant, aut aliquem locum inter doctos habeant. Triceſimum annum, cuius initio Prophetiæ ſuæ meminit Ezekiel, quique capti Iechoniæ quintus erat, Iudæi inepti deducunt a libro legis reperto, anno XVIII Ioſiæ Regis. Quis vnquam a libro reperto vllam æram aut edicto Ioſiæ inſtitutam, aut a Prophetis vſurpatam legit? Si tanti erat illa temporis nota, quare eam non vſurpat Ieremias, qui tam accurate annos Regum Iuda Ioſiæ, Ioiakim, Iechoniæ, Sedekiæ notare ſolet? Capite XXV, quare dicit anno quarto Ioiakim, cum dicendum eſſet viceſimo ſecundo a Libro inuento? Eſto, cur Ezekiel dixit triceſimo, non triceſimo a Libro inuento? qui tamen dixit anno quinto deportationis Regis Ioachin. Certe mos eſt vti epocha, quæ omnibus & nota & in vſu ſit. Quare igitur epocham producit, neque plebi notam, neque in vſu poſitam? Sed quid ea epocha opus in Babylonia, inter deportatos? Nugæ Iudæorum nugæ ſunt iſtæ, & hallucinationes doctorum, qui eos ſequuntur. Quare eruditiores Iudæorum huius abſurditatis & nugatoriæ cauſſæ conſcij, his ineptiis exploſis, dicunt, illum annum non a libro inuento, ſed Iubilei fuiſſe triceſimum. At hoc eſt litem lite decidere. Nam quomodo Iudæi annos a Iubileo putarent, qui Iubilea nunquam vſurparunt? Annos quidem Hebdomadis notant, vt initio XXVIII Ieremiæ mentio anni quarti ſeptimanæ: *Initio regni Sedekiæ, anno quarto.* Rurſus mentio anni primi, & ſecundi in annis XIIII, & XV Ezekiæ, apud Iſaiam XXXVII, 30. Sed notationem per Iubilea, imo ne Iubilei quidem mentionem, nuſquam niſi in lege, reperies. Præcepta fuit tantum, non recepta Iubilei obſeruatio. Sed quæ hæc plumbea Iudæorum ſententia a XVIII Ioſiæ Iubileum putare? Iubilea putantur a primo anno hebdomadis, non a ſeptimo. At XVIII Ioſiæ fuit ſeptimus ſeptimanæ, non primus. Quare ſi a Iubileis annos putare mos eſſet, fuerit hic annus non vtique triceſimus, ſed vndetriceſimus Iubilei, a XVIIII, non a XVIII Ioſiæ. Denique is erat annus 862 ab exceſſu Moſis, 855 a diuiſione terræ ſiue τῆς γεωργίας. Ergo fuit viceſimus ſecundus, non vndetriceſimus Iubilei. En quot errores locus præpoſtere ſumptus nobis peperit. Cum igitur neque a Libro legis inuento, quod eſt abſurdiſſimum, neque a Iubileo, quod eſt falſum dupliciter, ille triceſimus annus putandus ſit; ſequitur, quod negari non poteſt, a

quodam

quodam rege tunc imperante putandum eſſe. Nam deportati & captiui inter victores, qua epocha vti poſſunt, niſi victoris? In Palæſtina, cum aliqua eſſet Iudæorum Reſpublica, & Eccleſia bene conſtituta, Iudæi cogebantur vti anno Alexandreo dominorum Seleucidarum. quanto magis Chaldæorum, in media Chaldæa, nullis legibus, nulla Republica, nulla Eccleſia. Nehemias initio libri ſui ita ſcribit: *Accidit menſe Caſleu, anno viceſimo, cum eſſem in caſtro Suſan.* Si alibi non expreſſiſſet ſe de viceſimo anno Artaxerxis loqui, haud dubie aliquod Iubileum hic commenti eſſent inepti Iudæi, & inepti quidam hominum noſtrorum ſequuti eſſent. Eodem quoque modo loquitur Ezekiel *anno triceſimo*, non adiecto regis nomine. Quid enim opus erat in Chaldæa? Duo ergo Reges ſimul imperabant, Nabuchodonoſor, & ille, qui iam triceſimum annum currentem imperabat. Quiſnam Rex, obſecro, potuit triceſimum annum in regno agere, cum iam Nabuchodonoſor tertiumdecimum regnaret? Non alius igitur fuerit præter Nabopollaſſarum patrem Nabuchodonoſori. quod verum eſt. Nam XXIX ſolidos annos imperauit, teſte Beroſo. Quod ſi filius eius anno triceſimo patris iam duodecimum abſoluerat, profecto imperare cæperit anno patris decimooctauo, qui erat Nabonaſſari 140. Nam primus Nabopollaſſari eſt 123 Nabonaſſari, teſtibus Chaldæis apud Ptolemæum, ex defectibus Lunaribus obſeruatis. Et proinde Sedekias captus fuit anno 158 Nabonaſſari, tertio autem Olympiadis 47. Vide locum Beroſi apud Ioſephum. Nabopollaſſarus audita rebellione Ægypti miſit filiũ eo cum regio imperio, & regio exercitu: a quo tempore conſurgit initium Nabuchodonoſori cum patre regnantis. Mos erat Regum Babyloniæ & Perſidis, vt aut profecturi in expeditionem, filios reges declararent, aut in expeditionem mitterent cum regio nomine, tanquam deſignatos, ſi contigiſſet ipſum patrem mori, abſente filio, ne vllus de rege futuro tumultus oriretur. Exemplum habemus apud Herodotum de Cyro Cambyſen in ſolium ſuum collocãte in expeditione in Scythas. Hinc Cteſias Cambyſi attribuit annos 18, cum tamen ſolus regnarit octo annos, teſtibus omnibus veteribus Græcis, & Chaldæis ipſis apud Ptolemæum. Dario vero Notho annos idem attribuit 35, cum tantum 19 ſolus imperarit. Rurſus Beroſus quadraginta tres annos ait Nabuchodonoſorum imperaſſe, cõprehenſis nimirum 13 annis, quos cum patre communicauit, cum illis quos ſolus in imperio tranſegit. Quare Nabuchodonoſori regnum dixit non Satrapian, tanquam a patre non vt Satrapes, ſed Rex & ſocius imperij in rebelles miſſus. Verba eius ſunt hæc: Συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησεν. *Victo rebelli, eius regionem regno ſuo ſubiecit.*

Mox

Mox ſubiicit, Nabopollaſſari patris morte audita, qui viginti nouem annos ſolidos regnauerat, ipſum Babylonem ſe contuliſſe: quod accidit proculdubio aliquot diebus poſt illud tempus ab Ezekiele deſignatum. Obiit enim Nabopollaſſarus anno regni ſui triceſimo. τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβουλασσάρῳ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀῤῥωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἐννέα. Pulcherrima hæc eſt obſeruatio, quam Beroſo vernaculo Babylonicarum rerum ſcriptori debemus. Eadem verba repetit Euſebius De præparatione euangelica, vbi plane Ναβοπολλάσαρον, quemadmodum eſt apud Ptolemæum, nominat, non Ναβουλάσαρον, vt perperam eſt editum in Ioſepho: ex quo ineptus quidam duos eſſe coniecit Nabulaſſarum & Nabopollaſſarum; cum tamen eadem verba ſint, ne vna quidem ſyllaba minus, præter illud nomen. Rurſus apud Ioſephum libro x cap. 11. eadem verba Beroſi repetuntur. Sed vbi hic eſt ναβουλάσαρος, ibi eſt bis ναβουχοδονόσορος, vtrobique male pro ναβοπολλάσαρος. Quam bene hæc diuinis ſcripturis conueniunt? Vnde etiam ſequitur, mortuo Nabopollaſſaro, non triceſimum annum Nabuchodonoſori dici cæptum in Chaldæa, ſed primum. quæ res obſeruatione digna. Iudæi primum annum putarunt ab eo tempore, quo cum imperio miſſus eſt. Sed in Chaldæa primus eius annus conſurgit ab obitu patris. Itaque Danielis 11, annus ſecundus Nabuchodonoſori eſt ſine dubio ſecundus ab obitu Nabopollaſſari, triceſimus primus ab initio eiuſdem, 152 ab initio Nabonaſſari, ſextus Sedekiæ. Vnde indubitata eruitur temporis nota illius Capitis ſecundi apud Danielem, qui erat quartuſdecimus annus capti Danielis, & ſociorum cum rege Ioiakim, ſextus autem regni Sedekiæ. Proinde annus ille erat XIIII Nabuchodonoſori in Syria, ſecundus autem in Babylonia: non autem XXV, vt coniicit Hieronymus ex quadam victoria Nabuchodonoſori de Syria, & Arabia, cuius meminerit Beroſus. At Beroſus loquitur tantum vſque ad obitum Nabopollaſſari, qui erat XIII Nabuchodonoſori eius filij. His tam illuſtribus demonſtrationibus ſua ſomnia præferant, quibus antiquius eſt ſomniare, quam vera dicere, aut noſſe. Nos ad reliqua pergamus. Annus capti Sedekiæ eſt 158 Nabonaſſari, 4124 in periodo Iuliana. Deductis annis 907 ſolidis, relinquitur annus 3217 Exodi, qui eſt 2264 Iudaici Computi: in quo ſane Neomenia Niſan habuit characterẽ feriam quintam, ſecunda Aprilis, Cyclo Solis XXV, Lunæ VI. Sed quadrageſimus annus, & quadrageſimus ſeptimus, hoc eſt 2303, & 2310 Iudaicus fuit ſabbaticus. Ioſuæ XIIII, 7, 10. Iudæi dicunt ſeptenarios annorum Cõputi ſiue æræ ſuæ eſſe Sabbaticos. Atqui 2303, & 2310 ſunt ſeptenarij. Ergo recte Sabbaticos annos putant Iudæi; vt apud illos poſt legem nihil hac obſeruatione vetuſtius

sit; res profecto, quæ firmissimum munimentum futura sit harum rerum inuestigatoribus. Neomenia Nisan Exodi conueniebat cum neomenia Krionos. Ita vere naturalis fuit illa neomenia. Præterea quadragesimus septimus annus cõuenit sabbatico Iudaico: 902 autem annus est tricesimus Nabopollassari conueniens cum testimonio Ezekielis. Deniq. anni 86 a septimo Cambysæ retro putati desinũt in anno cædis Nechao Ægyptij, eodemque 139 Nabonassari: quod conuenit eidem computationi. Negari igitur non potest, hanc esse veram Exodi epocham, quam & verbum diuinum, & vsus anni Sabbatici, & historiæ fides penes eximium scriptorem Chaldæũ Berosum, & naturales neomeniæ vtriusq. sideris in vnum cõuenientes confirmant. Quid postulamus præterea? An vt tam certis, tam egregiis, tam firmis argumentis somnia Corybantum anteponamus? Quis vnquam ita hæc demonstrauit? Quid demonstrauit? Quis aliter potest demonstrare? Iam a conditu rerum, ad exodum, anni sunt absoluti 2452 cum mensibus sex ab autumno, anni vero absoluti 2453 a vere. Sed ante Exodum initium anni putabatur ab autumno, & eodẽ initio in tẽpus veris translato, tekupha tamen, hoc est, finis anni Solaris mãsit in autumno, circa quam tekupham Deus τὴν σκηνοπηγίαν celebrari præcepit. Igitur vbi initium anni ab vltima antiquitate fuit, inde & rerum quoq. initium repetendum. quod quidem a nobis factum, damnata priori sententia, quæ initium rerũ statuebat in vere. Reliqua pete ex capite de conditu rerum. Præterea, quibus annus Lunaris in vsu est, illis commodius initium & rationibus Tropicis cõuenientius ab autumno, quam a vere, vt Iudæis propter σκηνοπηγίαν, & Pascha. Nam si annum nostrum cælestem admitterent, & hoc vnũ cauerent, vt σκηνοπηγία citima sit in secunda Zygonos, semper citimum Pascha esset in neomenia Krionos. quia interuallum a neomenia Zygonos, ad neomeniam Krionos, est semper 178 dierum, vno die plus, quam a scenopegia, ad Pascha. Anni Sabbatici caussas iam reddidimus, & verum annum sabbaticum a Iudæis hactenus obseruari demõstrauimus initio hebdomadum sumpto non vtiq. a defectu Mannæ, quod fanatici quidam, & veritatis hostes faciunt, sed a 48 anno Exodi, ex capite XIIII Iosue, & rationibus doctorum Hebræorum, qui dicunt septem annos כבוש, id est, subiugationis terræ, septem חלוק fuisse, id est, diuisionis. quod rectissimum est: ideoque hebdomadem primam diuisionis, non subiugationis procedere in numerum. An potuit annus sabbaticus esse ante agrorum culturam? Furor est aliter putare. Tamen non desunt, non deerunt; qui solo contradicendi studio, vt sapere videantur, aliter statuent: quibus per me non solum hoc facere, sed etiam nos irridere licet; quandoquidem veritas apud illos nullo in precio est. Vnde nata sit diuersitas epochæ excidij

Ilij,

Ilij,cum alij 407 annis,alij 405,eum caſum antiquiorem prima Olympiade ſtatuant, aperuimus ex doctrina anni Attici,cui acceptum referimus quicquid eximium ex alta obliuione eruimus. Veram ſententiam Eratoſthenis eſſe deprehendimus, quæ illam cladem coniicit in annum 407 ante caput primæ Olympiadis: eiuſque veram diem in anno Iuliano oſtendimus. Primam autem Olympiadem ex doctrina itidem anni Græci XXIII die Iulij celebratam fuiſſe ante nos aperuerat nemo. Et tamen quidam Simioli tanquam rem vulgatam in ſuis vanidicis Chronologiis retulerunt: cuius rei cognitionem vnus Pindarus, quem illi neque viderunt, neque norunt, nos docuit. Quemadmodum autem Olympia, ita etiam Karnia plenilunio celebrata fuiſſe, libro primo, capite de periodo Laconum oſtendimus. neque ſolum plenilunio, ſed etiam eodem anno, quo Olympia. Itaque Herodotus libro VIII Olympia & Karnia anno primo Olympiadis 75 celebrata fuiſſe ſcribit, pag. 307 editionis Henrici Stephani noſtri. Cum multi eruditiſſimi viri, & quidem in iis Onufrius Panuinius Pater hiſtoriæ, multa accurate de Palilibus Vrbis diſſeruerint,vt ei doctrinæ nihil ad perfectionem deeſſe videatur, tamen & plura deeſſe ex noſtris diſputationibus colligi poteſt. Monere vero debent Annalium & Faſtorum ſcriptores, qui tempora ſua ad annos Vrbis dirigunt, vtra Palilia ſequuntur, Varroniana, an Catoniana. Nam certe Onufrius noſter,tametſi Catonem ſequitur,tamen in quibuſdam imprudens ad Varronem transfugit. Niſi hæc diſtinctio adhibeatur, ridicula multa conſequi neceſſe eſt. Exemplum habemus in annis Chriſti per annos Vrbis eruẽdis,quod hactenus ab omnibus factitatum. Chriſtus in annis Varronianis vno anno maior eſt apud aliquẽ, quam in Catonianis apud alium. Quare,vt dixi, ridicula ſunt. In ſequentibus epochis quanuis non ea occurrit obſcuritas, quæ in prioribus: tamen ſemper aliquid noue demonſtratur, præter ſuperiorum ſcriptorum conſuetudinem: in quibus ſunt quædam de vero die & anno natalis Alexandri, eiuſque obitus: de Encæniis Machabæi, de initio Simonis Iudæorum Ethnarchæ, quem Iudæi Iohannem vocant, de æra Hiſpanica. De quibus omnibus pluria noua diſſeruntur,quam trita & vulgaria. Iam exceſſum Herodis ad ſuum verum annum ex Ioſepho retulimus, qui ad epocham Actiacam illud tempus diligenter exigit, & præterea notationem, cui contradici non poſſit, adducit, defectum Lunarem, qui contigit IX Ianuarij, anno 45 Iuliano ineunte, ~~in cuius anni ſequenti Decẽbri Dionyſius Exiguus imperite ſtatuit natalem Chriſti, nouem ſolidis menſibus ſcilicet poſt exceſſum Herodis.~~ Itaque diligentiſſimus καὶ φιλαληθέστατος omnium ſcriptorum Ioſephus recte ait deceſſiſſe XXXV anno labente regni eius a captis a Soſio Hieroſolymis. in quo

tamen interpretatio adhibenda. Nam reuera Herodes obiit anno tricesimo sexto ex diebus æstiuis noni anni Iuliani. Ergo tricesimus sextus annus Herodis iniuit ex diebus æstiuis anni Iuliani XLIIII. Obiit autem initio Nisan. Igitur sine dubio decessit anno Iuliano XLV, qui erat tricesimus sextus iniens ex diebus æstiuis, vt diximus. Sed ex computatione ciuili Iudæorum, nondum XXXVI annus iniuerat. Iosephus enim, & Iudæi eo sæculo putabant omnia tempora a XXIII Ijar, vt alibi ostendimus: cuius consuetudinis ignoratio multos decepit. Ab Ijar igitur Hyrcani, siue, vt Iudæi vocant, Iohannis Hasmunai, tricesimus sextus annus Herodis inibat, qui tamen iam nouem mensibus ante ex consuetudine Romana iniuisset. Itaque eius decessus confirmatur primum accurata putatione diligentissimi scriptoris, deinde notatione eclipsis, quæ omnem contradictionem excludit. At ex epilogismis Eusebij Herodes obierit anno Iuliano LII, septem annis solidis post illum defectum. qui stupor non meret castigationem, cum tanquam sorex indicio suo perierit. Nam statim ab eius decessu tetrarchiam suam Archelaus eius filius iniuit: quod quidem, si huic oraculo Eusebiano credimus, contigerit anno Christi Dionysiano septimo labente. Ergo Christus fuerit annorum septem, cum ex Ægypto monitu Angeli reuocatus est. Quod est ridiculum. Rursus anno decimo regni, aut tetrarchiæ suæ Archelaus ab Augusto relegatus est Vienna Allobrogum. Secundum tempus ab Eusebio determinatum hoc contigerit anno Iuliano LXI, qui erat annus Tiberij tertius currens, biennio absoluto post excessum Augusti. Hoc modo anno tertio excessus sui Augustus Archelaum relegauerit. Vides ἀτοπίαν. Atqui innumeros videas, quibus hoc somnium placet. Nam sane omnes fere Chronologiæ & Annales hoc stigmate inusta sunt. Atque vtinam in illis hominibus non esset vir eximia doctrina præditus Dominus Cæsar Baronius, Annalium Ecclesiasticorum scriptor, cuius operis copia nobis facta est ab amicis, cum hæc προλεγόμενα scriberemus. Is eruditissimus vir ex hoc loco Eusebij Iosephum exagitat, tanquam imperitum temporum: cum Eusebius potius ex Iosepho castigandus fuisset. Nam absque Iosepho esset, quid certi de Herode haberemus? Quis hæc tractauit, præter illum? Qui fieri potuit, vt scriptor, cuius diligentia & fides in notatione temporum spectatissima, in iis peccauerit, quæ sine illo Eusebius & alij ignorassent? Sed ipse doctus Annalium conditor potest iam videre, vtri fides de hac re habenda, Iosepho, cuius ratiocinia cum motibus cælestibus congruunt, an Eusebio, cuius sententia & historiæ, & rationi aduersatur? Sed de Iosepho nos hoc audacter dicimus, non solum in rebus Iudaicis, sed etiam in externis tutius illi credi, quam omnibus Græcis, & Latinis. Itaque desinat mirari

doctus

doctus vir, cur tot eruditi, & nos quoque, qui non in illis eruditis, ſed huius ſcriptoris lectione peregrini non ſumus, tantum illi deferamus, cuius fides & eruditio in omnibus elucet. Cæterum de Euſebij anilibus hallucinationibus, præter hanc, quam modo protulimus, ſatis libro ſexto diſſeruimus. Sed ad Epochas noſtras venio: quarum omnium rationem reddere longum eſſet. De Epocha Martyrum Diocletianea non poſſumus tacere, eam hactenus etiam doctiſſimis impoſuiſſe, quod eam ab initio Diocletiani incipere omnes credunt. Hinc prodigioſi errores, & magna Conſulum confuſio in Annales & Faſtos deriuata ſunt, præſertim in annis. Nam initio Diocletiani perperam ſumpto, perperam quoq. perſecutionis Epocha initur. Ea ſemper antiquitus a ſolis Ægyptiis Chriſtianis hactenus vſurpata fuit. Itaque Hiſtorici & Chronologi, qui temporibus Caroli Magni dicunt cæptum putari ab annis Chriſti, cum antea mos eſſet annis Diocletiani vti, errant. Nam nullis nationibus in vſu fuit. Vnica autem Eccleſia duntaxat Alexandrina, & quæ illi ſubditæ ſunt, hac Epocha vſa eſt ſemper, vtiturque hactenus, & vocatur ab Ægyptiis, qui Elkupt dicuntur, تاريخ الشاهدا الطاهرين *Æra Martyrum ſanctorum*. Nam hallucinatus eſt ille, qui nuper تاريخ *Captiuitatem* vertit in literis Alexandrinæ Eccleſiæ Romam miſſis, anno Martyrũ 1310, qui erat Chriſti 1593. Epocha igitur Martyrum iniuit XXIX Auguſti, id eſt, neomenia Thoth Actiaci, vel Maſcarã Habaſſeni, anno Chriſti Dionyſiano 284. Initium autẽ imperij Diocletiani a Palilibus anni 287. Differentia anni duo, menſes octo. Perturbatio, quæ eſt in Cõſulibus a temporibus Maximinorum, vſq. ad filios Conſtantini, ea vtique ab antiquo eſt. Sed & non minor confuſio in annis perſecutionis. In hoc magnæ ſunt ἀντιλογίαι apud Euſebium: quanquam recte ſentit de initio Diocletiani, & primo anno perſecutionis. Tamen omniũ Chronologorum fides hac in parte natat. Nam edictũ Diocletiani de tradendis codicibus prius eſt Eccleſiarũ euerſione, euerſio Eccleſiarũ prior cæde Martyrum. Felix Africanus Epiſcopus & ſocij eius ſupplicio in Campania affecti ideo, quod codices Deificos, id eſt, ſacram ſcripturam tradere noluiſſent. Itaque in Actis illorum ſcriptum fuit: *Et ductus eſt ad paſſionis locum, cum etiam ipſa Luna in ſanguinem conuerſa eſt, die tertio Kalendas Septembris.* De Eclipſi Lunari loqui manifeſtum eſt, cuius is color fuerit, quem ſanguineum aſtrologi vocant: cuiuſmodi proculdubio accidit anno Chriſti 301, cyclo Lunæ XVII, annis quatuor ſolidis ante edictum de euertendis Eccleſiis, idque III Nonas Septembris, non autem III Kal. Septembris, diebus quatuor poſt paſſionem Martyrum. Itaque perturbatus eſt ordo verborum. Legendum

dum enim videtur: *Et ductus est ad passionis locum, die tertio Kal. Sept. cum etiam ipsa Luna in sanguinem conuersa est.* id est, quo tempore Luna defecit, proximo nimirum nouilunio. Nam cum constet passos III Kal. Septembris, & ita habeat Kalendarium, non videtur esse error in notatione temporis. At Dominus Baronius hæc gesta confert in annum 302, tribus annis ante persecutionem: & tamen putat eum esse secundum annum persecutionis, qui erat decimus nonus Æræ Martyrum, decimus autem septimus currens ab imperio Diocletiani. Sed ἀναχρονισμοὶ illorum Annalium propagati sunt partim ex erroribus aliorum Chronologorum, quos auctor sequitur, partim ex annis Christi male ad suam & veram epocham reductis. Vnde factum, vt ab initio operis, ad tēpora Nicenæ synodi, ne vnus quidem annus Christi veræ epochæ suæ redditus sit. Itaq. triennio aliquando, aliquādo quadriennio, vt plurimum autem biennio erratū est. Exempli gratia: Excidium Hierosolymorum contigit anno Christi Dionysiano LXX, quo neomenia Nisan conueniebat cum neomenia Xanthici, teste Iosepho. In Annalibus refertur ad annum 72: qui est error Eusebij, sed alibi ab eodem castigatus. Certum est, Fructuosum Episcopū, Christi Martyrem cum sociis passum anno antequam pax & interspiratio data esset Ecclesiis sub Marco Aurelio Antonino, & L. Ælio Vero. quod tempus Eusebius confert in annum quartum Olympiadis CCXXXIIII, id est Christi Dionysianū 160. Ergo passus est Fructuosus anno Christi 159. Hoc aliter demōstrabimus. In Actis agonis Fructuosi & sociorum legitur: *Producti sunt duodecimo Kal. Februarij, feria sexta.* Ergo litera dominicalis erat B. Proinde hoc accidit anno 259, triennio citius, quam notatum in Annalibus. In Actis Andreæ militis & sociorum scriptum extat, eos necatos fuisse decimoquarto Kalendas Septembris, Dominico die, hora secunda. Igitur litera Dominicalis erat G. Hoc necessario contigit anno 305, qui erat primus persecutionis a Pascha illius anni antecedente, post euersas Ecclesias: quod quidem Pascha celebratum XXV Martij, ipso die termini. At in Annalibus hoc refertur in annum 301, quadriennio ante rem gestam. Rursus in Epistola Vigilij Episcopi Tridentini de Passione Sanctorum Sisinnij, Martyrij, & Alexandri ita legitur: *Dies passionis Sanctorum, quarto Kalendas Iunias, feria sexta, nascente luce.* Passi ergo sunt anno 403, cyclo Solis XX, quando XXIX Mai erat feria VI. At in Annalibus dicitur scripta anno 400 Christi. Scripta ergo fuisset triennio ante cædem ipsorum Martyrum. Cui absurditati ipse non adscribet, certo scio. In iisdem Annalibus ex codice Antonij Augustini mentio fit Homiliæ Cyrilli Episcopi dictæ in natiuitate Ioannis Baptistæ, Pharmuthi vicesima octaua, indictione prima, sub Theodosio iuniore & Valen-

Valentiniano. Ergo dicta fuit Homilia anno Christi 433, Aprilis vicesima tertia. At in Annalibus refertur in annum 432, April. 29. S. Benedictus Monachorum Occidentis Pater obiit XI Kalend. Aprilis, Sabbato sancto, vt refert Aimoinus monachus ex Actis S. Mauri ipsius Benedicti discipuli. Toto illo sæculo hoc non potuit contingere, nisi anno 536. Tamen in Annalibus Ecclesiasticis obitus Benedicti confertur in annum 542, sex annis serius. Multa igitur peccari necesse est in Gestis Benedicti, quæ in illis Annalibus referuntur. In Encyclica epistola Vigilij Papæ scriptum fuit: *Piissimus atque clementissimus Imperator Dominico die, id est, Kalendis Februarij, gloriosos Iudices suos ad nos destinare dignatus est.* Anno 554 Kalendis Februarij fuit dies Dominica. At in Annalibus hoc confertur in annum 552, duobus annis, citius. Anno 546 turbatio facta in Pascha, vt ex Cedreno docuimus, capite de periodo Dionysiana, libro IIII. In Annalibus refertur sub anno 545. Martinus Episcopus Turonensis obiit anno 395, vt accurate a nobis disputatum est. Auctor Annalium Sigebertum sequutus coniicit in annum 402. Ex eo errore multum peccatum est in temporibus Regum Francorum. de quibus cõsulatur vltima diatriba libri sexti huius operis nostri. Non semel monuimus magnam perturbationem esse in initiis Imperatorum, a Maximinis ad Valentinianum. Vt alios taceam, Constantini initium ab aliis in 305, ab aliis in 306 annum coniicitur. At Constantinus iniuit imperium post obitum patris sui Chlori. Obiit autem Chlorus in Britannia anno primo Olympiadis 271, vt inquit Socrates. Nos ostendimus, apud Socratem, Hieronymi Supplementum, Ausonium, & alios, semper Olympiadem sumi pro lustro Iuliano, non pro lustro Olympico Elidensium, idque lustrum Iulianum biennio posterius esse Elidensi, cum incipiat ab anno Iuliano bisextili. Itaque is fuit annus bisextilis, quo obiit Chlorus, & imperium iniuit Constantinus. Sed duæ cautiones adhibendæ. Prior est, vt scias annum Constantinopolitanum, siue Nicenum hic intelligi, qui incipiebat a XXIIII Septembris. Altera, vt prolepsis vsurpata intelligatur in anno mortis Chlori. Nam obiit XXV Iulij, LXI diebus ante XXIIII Septembris, & tamen obitus eius ad eundem annum refertur quo iniuit imperium eius filius, προληπτικῶς, vt dixi. Omnino igitur iniuit imperium anno 303, aut 307. Nam primus annus Olympiadis Iulianæ incipit semper diebus 153 ante bisextum. Sed nemo concedet Chlorum obiisse anno 303. Obiit ergo 307. Et proinde anno 307 iniuit imperium Constantinus, ex ante diem VIII Kal. Octobr. eiusdem anni 307. In his prouocamur a docto Annalium scriptore, & rem absurdissimam prodidisse nos dicit, Constantini imperium iniisse ex anno 308, cum, vt inquit ipse, iniuerit anno primo Olympiadis

piadis 271, Christi vero 306. Nos vero negamus vllam culpam aut absurditatem in nobis admissam. Nam annus Christi 308 Constantinopolitanus incipit a Septembri anni 307, vt iam dictum est. Et proinde ipsum, & alios errare, qui annum Christi 306 a Kalendis Ianuarij dicunt esse annum labentem Constantini. Hoc enim volunt, cum putant primum 271 Olympiadis Elidensis annum esse primum Constantini. Olympias enim illa Iphitea cæpit ex diebus æstiuis anni 305, qui fuit annus primus persecutionis. Quare in annis Constantini, vt in aliis, insigniter peccatum est a viro docto. His positis, quinquennalia Constantini data sunt anno 312: vicennalia autem anno 327. Interuallum inter illas duas celebritates interiectum haud dubie vocatur Indictio, iniens a datis quinquennalibus, desinens in vicennalibus, quibus concilium Nicenum dimissum. Sed neque hoc placet Domino Baronio: neque caussam appellationis indictionum admittit. At nos dicimus, non minus iniuste nos hic, quam in initio imperij Constantiniani reprehendi. An negat indictiones in quinquennia indici, & in quinquennalibus Principum panegyribus remitti? Si non credit, legat & quæ priore, & quæ hac editione ad eam rem collegimus. Quinquennalia illa dicuntur ἐπινεμήσεις, hoc est ad verbum, sparsiones, largitiones, profusiones, in quibus liberalitas Principis ad remissionem vsque tributorum, & indictionum, editiones munerum & spectaculorum, cõgiaria, & donatiua extendebatur. Inde ἐπινέμησις non solum pro illa largitione sumitur, sed etiã pro ipsa indictionis temporalis nota. Nam quod Latini dicunt, Indictione prima, secunda, tertia hoc factum est, Græci dicũt, ἐπὶ τῆς ἐπινεμήσεως πρώτης, δευτέρας, τρίτης· Non ergo nos, sed ipse fallitur. Quid? si initium Constantini a nobis ignoraretur, tamẽ quinquennalia eius nos manu ad illud deducerent. Itaque ignorari non potest. Neque minus errat, cum cladem Maxentij coniicit in annum 312. Quot modis enim hoc refelli potest? Sed de eo suo loco. Nam Maxentius anno 313, non 312 extinctus est, vt recte Panuinius notauit, sed male inde Indictionum initia & caussas repetebat: quod a nobis iam olim diligenter discussum fuit. Sextus liber cõtinet residuum Epocharum, in quo nobiliores quæstiones de Natali die, & Passione Christi, de Hebdomadibus Danielis, quæ breuibus diatribis explicari non possunt, persequimur. Ne autem aut rudiores, aut refractarij auctoritate veterum scriptorum nobis præscribere possent, pauca de Eusebij erroribus in antecessum delibauimus, in quibus præter frequentes ἀναχρονισμοὺς, puerile illud deliramentum de Essenis confutauimus, quos Christianos fuisse hoc vnico argumento probat, quod ἀσκηταὶ essent, & solitarie viuerent, & monasteria haberent: quasi Bonzios Iapanensium Christianos esse censeamus, quia & cœnobitæ

sunt

sunt, & Psalmos quosdam instar monachorum Europæorum alternis modulantur, & horas Canonicales eorum exemplo habent. Eorum Essenorum alij κοινόβιοι, alij μονάζοντες fuerunt. Sed illorum non videtur secta diuturna fuisse. Ast τῶν κοινοβίων, aut eorum non dissimilium synagogæ fuerunt ad tempora Iustiniani. Sunt enim ij, qui Cælicolæ vocantur. Nam & nomen id indicat. Cælicolæ enim sunt Angeli. Ita vocari volebant, propter sanctum, & cæleste, vt ipsis videbatur, vitæ institutum. In perueteri Glossario Latinoarabico *Cælicola* ملاك. id est, Angelus. Præterea quia erant ἡμεροβαπτισταί, noui baptismi auctores Donatistis fuerunt. Princeps eorum vocatur Maior, vt & aliorum Iudæorum. Hoc enim est רב. Philo dubitans quare Esseni illi dicti sint θεραπευταί, vtrum quia medicinam profiterentur, an quia Deum colerent, ex eo coniiciendum relinquit, eos non dictos esse quasi אסיא ἰατρούς, vt volebat quidam Lunaticus literarum Hebraicarum professor, sed quia ἱκέτας vocat, eo ostendit חסיא dictos, hoc est, ἱλαστάς, ἱκέτας. Quod Christiani non essent, sed mere Esseni, statim initio libri ostendit Philo. sed & Sabbati summus cultus, & reliqua, quæ a Philone de ipsis narrātur, satis leuitatis damnant Eusebium, & reliquos veteres, qui Eusebium sequuti, idem hariolati sunt. Sed in Annalium tomo primo tacite perstringitur sententia nostra ab auctore, qui tamen fatetur veros Essenos Iudæos fuisse. Mirati sumus, quomodo ille putauit in vnum hæc bene conuenire posse, Iudaismum & Christianismum. Vt hoc probet, ait veteres patres idem scribere, quod Eusebium. Atqui ex Eusebio hoc desumpserunt, & eius auctoritate contenti Philonem non consuluerunt. quem si legissent, nunquam tam ridiculæ sententiæ assensum accommodassent. Hæc vero puerilia sunt. Venio nunc ad natalem Christi, quem vetustas Christianismi ad XXVIII annum Actiacum retulit, recte. Nam Christus iniens annum vnum a tricesimo ætatis suæ accessit ad baptismum, vt omnes vetustissimi Patres ex Luca retulerunt, & post eos eruditus Annalium scriptor. Baptizatus est anno XV Tiberij, duobus Geminis COSS. anno Iuliano 74. Ergo XXV Decembris anni 73 illi inibat annus primus a tricesimo. Deductis 30 annis absolutis de 73, remanet annus Iulianus 43, in cuius XXV Decembris natus fuerit Dominus, cyclo Lunæ XVIII, anno Actiaco XXVIII, vt illi vetustissimi patres crediderunt, ~~duobus annis solidis ante epocham hodiernam Dionysianam~~, anno solido cum diebus aliquot ante excessum Herodis. Hoc proculdubio verum est. Sed in Annalibus peccatur ab auctore in anno XV Tiberij. Quem enim putat XV, is est XVI, & magno errore illi attribuit Consules duos Geminos, quibus Consulibus annus XVI Tiberij iniit ex XIX Augusti, cyclo Lunæ vndecimo, anno Iuliano

Iuliano 74. Nisan igitur is, qui proxime secutus est baptismum Christi, Consulibus duobus Geminis, antecessit annum XVI Tiberij ineuntem, mensibus quinque. At scriptor Annalium putat duos Geminos Consulatum gessisse cyclo Lunæ XVI: in quo ne sic quidem sibi constat. Nam is fuerit annus 75 Iulianus iniens. Hoc modo Decembri anni 74 Christus iniuerit annum primum a tricesimo: & deductis 30 absolutis, remanebit annus 44 Iulianus, in quo natus Christus fuerit, tribus circiter mensibus ante excessum Herodis, anno solido ante epocham Dionysianam, qua hodie Ecclesia vtitur. quæ sane multorum veterum, inque illis Eusebij fuit opinio. Sed Christus baptizatus anno 74 Iuliano: passus 78. Differentia, anni quatuor solidi, paschata quinque. Quorum nullum vestigium in illis Annalibus reperias. Quinetiam auctor, quando numerus annorum non succedit ex voto, culpam in Iosephum reiicit, mendacem multis modis arguens: inter alia, quod scripserit ἀπογραφὴν factam post Archelai relegationem, cum, inquit, ea ἀπογραφὴ Christo nascente contigerit, & aperte Eusebius id indicauerit. Nos hallucinationem Eusebij loco suo confutauimus, in quo descriptionem patrimonij Archelai cum descriptione totius orbis Romani confundit more suo, neq. meminit verbis illis, αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη, designari non vnicam fuisse illam descriptionē, cum τῆς πρώτης mentio fiat. Quare idem Euangelistes quemadmodum prioris meminit in Euangelio, ita alterius mentionem facit in Actis. vt non sit audiendus doctus Annalium scriptor, qui non solum hac in parte Eusebij auctoritatem Iosepho opponit, sed etiam adiicit descriptionem illam eandem esse, de qua Æthicus statim initio libri sui loquitur: cum tamen neque tempus, neque res conueniat descriptioni nascente Christo factæ. Nam descriptio, de qua intelligit Æthicus, cæpit ab anno cædis Cæsaris, desiuit in anno XXXIII, qui erat tricesimus quartus a primis Kalendis Ianuariis Iulianis, decē annis absolutis ante verum natalē Christi, duodecim ante epocham Christi hodiernam Dionysianam. Res autem eadem non est, imo longe diuersa: atq. adeo tantum differt descriptio, de qua Æthicus loquitur, a descriptione, quæ facta Christo nascente, quantū decempeda, & tabulæ censuales. Nam illa descriptio Æthici mandata est agrimēsoribus, & Geometris, hæc Rationalibus. Illa orbis mensura, σταδιασμοὶ, καὶ βηματισμοί, hac census & facultates in Tabulas relatæ. Sed neque recte concludit, Iosephum hallucinatum, quod paulo ante initia belli Iudaici auditam ex adytis templi vocem scripserit, quæ diceret HINC MIGREMVS: cum, inquit, Eusebius id in passionis Dominicæ tempus referat. Quomodo Eusebius melius scire potuit ea, quæ contigerunt Christi & belli Iudaici tempore, quam Iosephus? aut vnde, quam ex Iosepho? de illis dico, quæ

co, quæ non pertinent ad historiam euangelicam. Sed tam friuolum argumentum eluditur iis, quæ aduersus hanc Eusebij hallucinationem libro sexto dicimus. Denique iniuste vbique Iosephum reprehendit, omnium scriptorum veracissimum, & religiosissimum, quod quidem ipsius scripta loquuntur. quem auctorem si non tam contempsisset, nunquam eos ἀναχρονισμοὺς commisisset, quibus totus contextus temporum primi tomi perturbatus est. Sed antequam ex hac velitatione facessimus, qua & nos & cognominem nostrum scriptorem ab animaduersione docti viri vindicamus, nos homines Aquitani expostulamus cum eo, quod a nobis tres summos viros abdixit, Paulinum, Phœbadium, & Sulpitium Seuerum: qui cum fuerint natione & domo Aquitani, tamen Paulinum & Sulpitium Romæ natos scribit, Phœbadium in Hispania. Quis illum docuit Paulinum non esse natum Burdigalæ, vbi antiquitus Paulina gens, hodieque quædam regio vrbis Burdigalensis Paulino cognominis est? Phœbadium autem Aginni Nitiobrigum Episcopum quare in Hispania natum dicit, aut quo auctore? Apud Hieronymum male excusum est Sœbadius, qui error irrepsit ex Sophronio, vbi legitur Σοιβάδιος. Sed liber manu scriptus Sanctæ Mariæ de Granateria liquido habet Febadium. Apud Sulpitium Seuerum deprauatum quoque est, vbi legitur Fegadius, pro Febadius, vt quidem librarij scribunt. nam orthographia est Φοιβάδιος, Phœbadius: satis hodie notus erudita sua in Arrianos Epistola, quæ ante XXV annos primum edita. Mei municipes Fiarium vocant, cuius memoriam bis quotannis instaurant, ineunte ieiunio quadragesimæ, & die Marci Euangelistæ, mense Aprili, si bene memini. Huic successit Gauidius in episcopatu. Sulpitium Seuerum nemo hactenus Aquitanum fuisse dubitauit: sed patria ignoratur, cum tamen ipse Nitiobrigem sese manifesto prodat, cum Seruationem Tungrorum, Phœbadium autem suum Episcopum fuisse scribit. Phœbadius autem erat Nitiobrigum Episcopus. Iste Sulpitius Ecclesiasticorum purissimus scriptor, post transitum Martini recepit sese Elusonem, quo tempore ad eum scribebat Paulinus. Id oppidum est cum arce veteri in finibus Nitiobrigum, qua amni Draguto a Petrocoriis diuiduntur. Vulgo *Lausun*. Sed de hoc satis. Mei Nitiobriges pro Sulpitio Supplicium dicunt, quomodo & Bituriges suum illum vocant, quem eundem cum hoc faciunt perperam, cum inter transitum Martini, cuius noster Sulpitius discipulus fuit, & ordinationem Sulpitij Episcopi Bituricensis sub Guntchramno Rege, intercedant plus minus anni 190. Non iniuriam facimus docto viro, si cum bona eius venia doctissimos viros Aquitanos, & Christianissimos originibus suis vindicamus. Sed quemadmodum tribus viris Aquitaniam orbauerat, ita eandem duabus

bus alienis ciuitatibus donauit Reiensi, & Vasensi. Prosperum non vno loco dicit Regiensium in Aquitania fuisse Episcopum, cum dicendum fuerit, Prosperum Aquitanum fuisse Episcopum Reiensium aut Regiensium in secunda prouincia Narbonensi. Hodie *Ries* vocatur. Vasense autem concilium idiotismus illorum temporum vocauit, quod potius Vasionense dicendum erat. Vasio Vocontiorum hodie *Vaison* dicitur. Est Episcopatus Auenioni metropoli attributus. Imperite quidam cum foro Vocontiorum confundunt. Itaque Vasense vel Vasionense in Vasatense mutandum non erat. quemadmodum in anno Christi 552 perperam Firminum Vticensem mutat in Venciensem. Vticenses, vulgo dicuntur *Vsetz*. Est Episcopatus in prima Narbonensi. Dicuntur etiam Vcetenses, & Vcetiæ Episcopus. Apud Gregorium Turonensem libro VI, mentio est Ferreoli Episcopi Vcetensis: vbi vulgo male Vcecensis. Sed tam imperite vulgus Vticenses deprauauit in Vcetenses, quam Arausio in Aurasio. At ciuitas siue Episcopatus Venciensis, est in secunda Narbonensi. Vulgo S. Paulus de Venciis. Sequuntur in sexto libro illa quinque Paschata a baptismo ad resurrectionem, suis temporibus, Consulibus, & cyclis notata. In tertio Paschate quid sit σάββατον δευτερόπρωτον, explicamus, [redacted] Omnes igitur vno ore putant δευτερόπρωτον, pro δεύτερον πρῶτον dictum esse. Id ad verbum Hebraice esset מְאֻחָר מֻקְדָּם: aliter ὕστερον πρότερον, Latine Præposterum. quo nihil præposterius dici potuit. Nam quid est præposterum Sabbatum? Non pudet iocularis interpretationis? Sed ita est: Alius fortasse assensum extorsisset. Sed quia a nobis, ideo minus acceptum. Theophylactus post Epiphanium, & alios veteres, interpretatur ὡς δεύτερον ὄν, προηγησαμένης ἄλλης ἑορτῆς καὶ σαββάτου. Itaque verum est, quod diximus, omnes tam veteres, quam recentiores δευτερόπρωτον interpretari δεύτερον πρῶτον, id est ὕστερον πρότερον, præposterum. Vt illud probet, idem Theophylactus subiicit: πολλάκις ἀπλῶτα ἡ ἑορτὴ ἐν τῇ παρασκευῇ. quod falsum est, propter translationes, quas [redacted] negant sæculo Christi vsurpatas, cum tamen longe ante Christum in vsu fuisse demonstrauerimus, vt locus non sit pertinaciæ. Sed valeant Sabbata præpostera. Igitur σάββατον præposterum, non quod δεύτερον πρῶτον, sed quod ἀπὸ τῆς δευτέρας πρῶτον. Nam ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ πάσχα inibat computus τῆς πεντηκοστῆς. Hebræi etiam hodie vocant שַׁבָּת רִאשׁוֹן מִמָּחֳרָת σάββατον πρῶτον ἀπὸ δευτέρας: id est, Sabbatum, quod est primum a XVI Nisan, quæ est δευτέρα τοῦ Πάσχα. Vera, & recta interpretatio sine vlla præposteritate. De quinto Paschate verbum non addidissem, nisi cum hæc commentarer,

mentarer, incidissem in Commentarios quorundam, qui Christum passum volunt ipso solenni Paschatis, xv Nisan, feria sexta, nempe parasceue Sabbati. Quanuis auctoritas Euangelistarum, ratio ipsa, doctrina veteris anni Iudaici, omnia denique contra illos faciant, [redacted]. [redacted], ἦν δὲ ἡ πρώτη τῶν ἀζύμων. Contra obiicitur: ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα. Iohan. XIX, 14. Hic miseram latebram quærunt, & strenuo mendacio ictum declinant. Aiunt παρασκευὴν tantum dici de Sabbato. Acuti homines! Quare dicit παρασκευὴ τοῦ πάσχα, nisi πρὸς διαστολήν, quasi & sit παρασκευὴ alius [redacted] τοῦ πάσχα? quod quidem verum est. Nam παρασκευὴ est genus, cuius species προσάββατον, καὶ προεόρτιον. Vtrumque vno verbo Hebræis est ערוב. Itaque ערוב שבת παρασκευὴ τοῦ Σαββάτου, siue προεόρτιον dicitur, πρὸς διαστολήν, quod sint aliæ παρασκευαὶ, siue προεόρτια, quæ a festis suis appellationem sortiuntur. ערוב פסח παρασκευὴ τοῦ πάσχα, προεόρτιον τοῦ πάσχα. ערוב שבועות παρασκευή τῶν ἑβδομάδων, προεόρτιον τῆς πεντηκοστῆς. Itaque ei parasceuæ, in qua Christus passus, accidit tum vt ex consuetudine esset προσάββατον, id est παρασκευὴ τοῦ Σαββάτου, tum vt casu προεόρτιον, id est παρασκευὴ τοῦ πάσχα. Sabbatum enim illud erat ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀζύμων. quæ propterea dicitur μεγάλη ἡμέρα ab Euangelista. ἦν γὰρ μεγάλη ἡμέρα τοῦ Σαββάτου ἐκείνου. quod & ipsum quoque πρὸς διαστολὴν dictum, tanquam sit quædam Σαββάτου ἡμέρα, quæ non sit μεγάλη. Nam quód Hebraice dicitur חג, id est Solenne, id ἑλληνισταὶ Iudæi, & Apostolus vocant μεγάλην ἡμέραν. Vnde κατ' ἐξοχὴν siue ἀντονομαστικῶς solenne Σκηνοπηγίας dicitur μεγάλη ἡμέρα, vt supra ἐκ τῆς περιόδου Πέτρου citauimus, nimirum exemplo Iudæorum, & Samaritarum, qui τὴν Σκηνοπηγίαν חג vocant ἀντονομαστικῶς. Tria autem proprie Hebraice vocantur חגים, aliter רגלים, quas ἑλληνισταὶ quoque vocarunt μεγάλας ἡμέρας, xv Nisan, id est ἑορτὴ τῶν Ἀζύμων, cum XXI Nisan. VI Siwan, id est πεντηκοστή. xv Tisri, id est Σκηνοπηγία, cum XXII Tisri. At Sabbatum ordinarium nunquam dicitur μεγάλη ἡμέρα, non magis, quam חג. Sic Philo libro περὶ θεωρητικοῦ τῶν Ἐσσηνῶν βίου dixit τὴν προεόρτιον τῆς μεγίστης ἑορτῆς, loquens de Pentecoste. At ordinarium Sabbatum nunquam dicitur μεγίστη ἡμέρα, aut ἑορτή. Temere igitur doctor Theologus Commentario in Iohannem ait παρασκευὴν tantum dictam de feria sexta, & omne Sabbatum dici posse μεγάλην ἡμέραν. Ecquæ Grammatica hæc est, vt παρασκευὴ τοῦ πάσχα non sit παρασκευὴ τοῦ πάσχα? Quid potest dici absurdius? Ac propterea longe iocularius dicit eodem modo dictum μεγάλην ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἐκείνου, quemadmodum illud: ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς ἐκείνης. Nam verum est eodem modo dictum, sed contra animi eius sententiam:

d quod

quod nimirum dicta sit μεγάλη, quia octaua Tabernaculorum, non quia Sabbatum. quæ quidem octaua fuit eo anno feria quinta, non Sabbatũ, 169 diebus ante passionem. Itaque dum hoc effugium parat, ~~suo~~ se gladio iugulat. Quis vnquam tam obstinatos aduersus veritatem animos credidisset? Illam autem obiectionem quam ~~argute elu~~dunt! ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. Aiunt φαγεῖν τὸ πάσχα, hic non esse agnum Paschalem comedere, sed alia sacrificia Paschalia. Argute, docte, eleganter, vt nihil supra: quasi in parasceue comedere Pascha aliud sit, quam agnum Paschalem comedere. Imo nos negamus, θύειν καὶ φαγεῖν τὸ πάσχα, aliud esse, quam agnum Paschalem immolare, aut manducare. Exodi XII, 21. ~~Neque vllus paulo doctior illud sine risu audire potest. Sed quid ex tot mendaciis consequuntur? Quid quam vt se deridendos propinent~~? Si quintadecima Nisan, quando Christus passus, fuit feria sexta: ergo Pentecoste illius anni fuit Sabbatum. Nam Pentecoste est feria secunda quintædecimæ Nisan, vt diximus ad Computum Iudæorum. Fallitur ergo Ecclesia, & omnis Christianitas, quæ ab vltima vsque antiquitate credidit illam Pentecosten fuisse diem Dominicam, non Sabbatum. Quid igitur? Quid? — *Dic aliquem dic, Quintiliane colorem.* Itaque Doctori Theologo non bene procedit commentum. Rursus vrgetur absurditate. Deus die magno Azymorum districte vetat opus facere. Exodi XII, 16. Leuitici XXIII, 7. Hinc quoque aliquo insigni facinore elabendum erit. Adducit locum ex libro Iudaico, cui titulus עֲקֵידַת יִצְחָק id est, ligatio Isaaci, vt probetur etiam Sabbato licuisse opus facere: in quo is, qui locum vertit, imposuit homini quæstionum, quam Hebraismi peritiori. Nam qui interrogat, an Sol occasus sit, item, an sit Sabbatum, eandẽ rem duabus interrogationibus significat. Si enim Sol nondũ occidit, est Sabbatum, in quo non auderet mittere falcem in messem. Oportet igitur, vt Sol occiderit prius, & consequenter non erit amplius Sabbatũ, id est, iam præterierit quintadecima Nisan, quæ quacunq. feria inciderit, dicitur Sabbatum. Leuitici XXIII, 15. Igitur interroganti, an Sol occidit, respondetur, occidisse. Rursus, an sit Sabbatum, id est, an ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων nondum præterierit, si respondetur adhuc esse, nihil agitur: si respondetur non esse Sabbatum, tunc confidenter immittit falcem in messem. Hæc profecto est mens illius loci, quanquam libri copia non est. Sed qui vertit illi hæc verba, dicit responderi esse Sabbatum. Ergo hoc modo oportebat omnem XVI Nisan esse Sabbatum, omni anno. Quod quis non miretur a Doctore Theologo non animaduersum? Atque adeo illi commentum placet. Denique tot lapides mouit, vt tandem concluderetur, Ecclesiam falso putare diem Pentecostes, quando Spiritus sanctus

super

ſuper Apoſtolos deſcendit, fuiſſe Dominicam, cum fuerit ſabbatum, ex hypotheſibus Doctoris. Concludimus igitur, quod nemo ſani capitis negauerit, Chriſtum Paſcha comediſſe tertia decima Niſan ciuilis, quartadecima Luna. Vnde recte Euangeliſtæ: ἦν ἡ πρώτη τῶν ἀζύμων, nempe κατὰ σελήνην. Nam ſane quoties fit tranſlatio feriæ, tunc duplex eſt neomenia, prior quidem κατὰ σελήνην, poſterior vero πολιτική. Sed, inquiet, alius Euangeliſtes dicit, ἐν ᾗ ἔθυον πάσχα. Ergo omnes ἔθυον. Non ſequitur: quare alius interpretatur, ἐν ᾗ ἔδει θύειν. Chriſtus ἔθυσεν ἐν ᾗ ἔδει. Chriſtus immolauit Paſcha in qua die oportebat, nempe quartadecima Luna. Iudæi poſtridie ἐν ᾗ οὐκ ἔδει, in qua non oportebat, nempe quintadecima Luna. Et ita quoque hunc nodum ſoluerunt Monachus Veronenſis Hilario, & Paulus Epiſcopus Burgenſis ex Iudæo Chriſtianus. Neq. melior ſolutio dari poteſt. Neque vero illi duo viri docti tam vacui capitis fuerunt, vt crederent eo anno τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα fuiſſe feriam ſextam. Sed Doctor melius Latine intelligens, quam Græce, vulgatam tralationem ſequitur: *In qua neceſſarium erat immolare.* [redacted]. Nos vero & hic mutauimus ſententiam, cum huic [redacted] interpretationi hæreremus priore editione: quemadmodum cum Chriſtum cyclo XVI crucifixum aſſerebamus, ſequuti Dionyſium Exiguum, & alios veteres. Nam Chriſtus paſſus cyclo XV Lunæ, XIIII Solis, tertia Aprilis, anno quarto abſoluto a baptiſmo, quando Sol extra ordinem caligauit, cuius caſus etiam meminerit Phlegon, feria ſexta, quando poſt verum agnum immolatum, immolatus eſt & typicus, qui tum primum perperam immolari ceptus, vſque ad 70 annum Chriſti Dionyſianum, quando incluſis in vrbem die primo Azymorum contigit Paſcha vltimum immolare. Atque hactenus quidem de priore parte ſexti libri. Venio ad alteram, cuius ſubiectum quo nobilius, eo plures tractatores habuit: vt nullus non ex plebe ſcriptorum ex hoc muſtaceo lauream ſibi quæſiuerit. Ac quanquam ſine ſumma doctrina externæ hiſtoriæ, & peritia bonarum literarum ad iſta arcana penetrari non poteſt, tamen quo quiſque imparatior ab omni copia humaniorum doctrinarum, eo audacius ad hanc tractationem ſe contulit. Quin etiam tantum abeſt, vt præſidia, ſine quibus hic labor irritus eſt, iſti adhibuerint, vt eos inſanire putent, qui per illa viam ſibi ad hæc indaganda muniuerunt. Minima quæque perſequi eſſet horas perdere. Tria præcipua attingere ſatis pro tempore erit, nempe de ſeptuaginta annis captiuitatis, de Regibus Perſidis & Babyloniæ, de epilogiſmo

δ 2 Hebdo-

Hebdomadum Danielis. Septuaginta annorum caput a capto Iechonia sumendum esse, auctor Ieremias scribens ad eos, quos cum Iechonia Babylonem Rex Nabuchodonosor deportauerat, cap. XXIX, post alia: *Quia Dominus ita dicit: Quando septuaginta anni Babyloni completi fuerint, ego visitabo vos, & verbum meum bonum super vos suscitabo, vt vos huc reducam.* Quid clarius hoc commate? Vos, quos cum Iechonia captiuos Babylonem traduxit Rex, ego huc reducam, postquam septuaginta anni completi fuerint Babyloni, quæ vos captiuos detinet. At contra hos 70 annos acuti homines ineunt a capto Sedekia. Ergo septuaginta anni sunt octaginta. Mirum vero Ieremiam nescisse septuaginta esse septuaginta. Quemadmodum igitur negando parasceuen Pascha esse parasceuen Pascha, res noua & inaudita cōcluditur, Spiritum sanctum in Apostolos descēdisse Sabbato, non die Dominico: ita etiam negando septuaginta annos esse septuaginta annos, haud dubie aliquid παράδοξον, καὶ παρακεκινδυνευμένον parturitur. Audiamus caussam tam inopinatæ interpretationis. Scriptum est, inquiunt, vrbem Hierosolyma per septuaginta annos sua sabbata requieturam. Locus, quem designant, est in fine posterioris Chronicorum: *Ad complendum verbum Dei in ore Ieremiæ, donec terra acquiescat sabbatis suis. omnes dies desolationis sabbatizauit, vsque ad complendum septuaginta annos.* Clare loquitur, omni ambage remota, terram, quamdiu desolata fuit, sabbatizasse, id est, incultam cessasse, donec complerentur anni septuaginta ab Ieremia determinati. Quod proculdubio verum est. Nam finis desolationis est septuagesimus annus: initium vero intra illos, non ab illis. Nam tametsi terra septem tantum annos, aut vnum annum cessasset, tamen sequeretur, quod hic dicitur, quandiu desolata fuerit, cessasse: & quidem cessasse, vsque ad septuagesimum annum ab Ieremia determinatum. Quid verius, quid simplicius, quid clarius hac interpretatione? Sane ex his non colligitur, cessasse septuaginta annos, sed cessasse, quandiu desolatio durauit: durauit autem vsque ad tempus ab Ieremia definitum, cuius temporis initium aliud est ab initio desolationis. Huic simile, imo prorsus idem genus loquendi extat eodem capite, commate 10. Ioiachin cognomento Iechonias regnauit menses tres, dies decem. Tamen ibi dicitur: *Anno vertente, Rex Nabuchodonosor misit, & deportatus fuit Babylonem.* Decimum diem mensis quarti vocat annum vertentem. Nimirum ille annus aliud habet initium ab initio regni Iechoniæ, cum tamen & anni & Regis Iechoniæ idem finis sit. Sic initium septuaginta annorum aliud ab initio desolationis, cum finis septuagesimi anni, & desolationis idem sit. Neque sane vllus alius sensus hinc elici potest. Et ita in eodem capite duo loci similes alter alteri prælucet: quæ

locorum duorum collatio mirifice sophisticam obiectionem retundit. Sed isti boni interpretes verbum diuinum pro pila habent. & profecto aliquid noui, vt dixi, pariet tam portentosum commentum. Audite ergo καὶ εὐφημεῖτε. Annus capti Iechoniæ est XXVI Nabopollassari, vt supra demonstratum est. Annus igitur excidij Hierosolymorum & euersionis templi, est 36 Nabopollassari, qui erat 158 a Thoth Nabonassari. Ergo septuagesimus annus ab excidio templi erit 227 ab eodem Thoth Nabonassari: qui est secundus Darij filij Hystaspis, testibus obseruationibus Babyloniorum eclipticis apud Ptolemæum, nonus autem a decessu Cyri. Quare hoc modo Cyri annus primus, quo soluta captiuitas, conuenit in annum nonum post eius obitum, vt volunt acuti homines, præstantissimi interpretũ, & sacrorum Bibliorum hierophantæ, qui septuaginta dicunt esse octaginta. Tantæ molis erat ostẽdere septuaginta annos esse octaginta, vt aliquis Rex nono anno post obitum suum edicta faceret. Non igitur septuaginta anni a desolatione ineundi, sed a seruitute, & ex quo tempore Iudæi tributarij Chaldæis facti. Itaque recte atque his conuenienter apud Ieremiam XXV, 11. *Omnis terra erit desolata, & vasta: atque omnes illæ gentes seruient regi Babylonis septuaginta annos.* In his non Iudæos tantum comprehendit, sed etiam omnem Syriam. Nam Iudæi non vocantur גוים, sed omnes alij extra Iudæos. Itaque non solum habitantes Hierosolyma, sed etiam omnes finitimas nationes desolatum iri dicit, commate antecedente, vsque ad septuaginta annos: quorum initium a tempore subiugatæ Palæstinæ, & capti Iechoniæ, vt etiam clare extat apud Berosum: a cuius fragmento hinc magna lux affulget. Sequuntur Reges Babyloniæ, & Persidis. Quis narrauerit somnia, hallucinationes, mendacia hominum in horum Regum Chronologia? quid dicam odium, ζηλοτυπίαν & κακόηθες eorum in nos, quod præter eorum expectationem eos Reges non in νεφελοκοκκυγίᾳ Aristophanis, sed apud custodes priscarum Originum Berosum Chaldæum, Megasthenem, Herodotum inuenerimus? quod eos ipsos in Daniele, Zacharia, Esdra, & Nehemia sine vlla mutatione extare indicauerimus? quod ex duobus Regibus Assuero, & Artaxerxe vnum Regem bicorporẽ non fecerimus? Berosi igitur & Megasthenis eximiæ illæ reliquiæ apud Iosephum nobis veritatis fontes recluderunt. Earum beneficio habemus Reges Chaldæorum a Nabuchodonosoro, ad captam a Cyro Babylonem. Ex quo captæ Babylonis tempus iniri potest, cum is fuerit annus octagesimus quintus a Nabopollassaro patre Nabuchodonosori, ducentesimus tricesimus sextus Iphiti, vicesimus primus imperij Cyri. In pagina 539 huius operis, septem annis minus diximus. Quare corrigatur numerus. Sed prius quam ad reges

Nabuchodonosori successores aggrediamur, discutiamus opiniones interpretum Danielis, & Chronologorum. Maxima pars horum hominum septuaginta annos a Ieremia determinatos, a capto Sedekia deducunt, in primo anno Darij Medi terminant, hoc vno argumento moti, quod Daniel primo anno huius Darij mentionem facit vaticinij Ieremiæ de septuaginta annis, ideoque finem eorum annorum tunc accidisse dicunt. Sed hæc tam acuta sententia facile retunditur. Nam si eodem modo a primo anno huius Darij ineundæ essent Hebdomades, quia eodem capite earum præcipua mentio fit, imo est vnicum subiectum illius capitis. Ita sane pueri solent argumentari. Verba Danielis: *Ego Daniel intellexi in literis numerum annorum*, &c. Ego, inquit, inter legendum, animaduerti septuaginta annos definitos captiuitatis. Non sequitur, illum fuisse septuagesimum captiuitatis. Rursus hunc Darium volunt esse Astyagem Regem Mediæ, filium Cyaxaris, quem Daniel vocauerit Assuerum. At quis vnquam veterum classicorum auctorum scripsit Medos Babylone imperasse? Quis non illorum dixit Astyagem a Cyro victũ, & imperio exutum? Nam Xenophontem tam constat historiam noluisse scribere, sed exemplum bene educti principis proponere, quam certũ est, nihil in tota Cyri pædia verum esse, præter sola nomina, & nudam mentionẽ duorum, aut triuum casum, vt Babylonis captæ, Crœsi victi. sed tempora, series gestarum rerum, anni imperij Cyri septem, vt ab illo scriptore ponuntur, omnia, inquam, illa vera sunt, si vera sunt Æthiopica Heliodori. Neq. tam stultus fuit Xenophon, vt crederet se Græcis hæc persuadere posse. Præsto enim illi scriptis suis pudorem imposuissent Castor Rheginus, qui sub Cambyse scripsit, Herodotus, qui tempore Xerxis, & Artaxerxis Longimani floruit, Ctesias, qui in aula Artaxerxis Memoris consenuit. Sed fecit, quod σοφισαὶ æquales suorum temporum faciebant. Deligebant personas ex medio priscæ historiæ, quas his coloribus pingebant, quibus putabant se animos lectorum ad virtutem excitare. Quare stulte faciunt, ne dicam imperite, qui ex Xenophonte historiæ Persicæ veritatem petunt. Qui ita faciunt, eo nomine solum indigni sunt, qui audiantur. Atquin isti Regem Mediæ hunc Darium faciunt, quem Græci Astyagem vocarent, proprio autem nomine Darius diceretur. Obsecro vos, docti interpretes, vnde didicistis, Darium hunc regem fuisse? Quis illius meminit præter Danielem? Consulendus igitur Daniel. Initio VI capitis ita legimus: *Darius Medus accepit regnum.* & initio XI: *Primo autem anno Darij Medi.* Dicite nobis, viri doctissimi, itane Medus est Rex Mediæ? Quod hoc nouum & insolens genus loquendi, vt Medus sit Rex Mediæ? Si Medus omnis est Rex Mediæ, igitur quot Medi, tot erunt Reges Mediæ. Quare non

non dicitur Iosias Iudæus, pro rege Iuda? Ioiakim Iudæus? Redite ad vos. Videte, quid designatis. Non pudet argumenti? Ostendite locum in toto Daniele, in quo aut Nabuchodonosor & Balsasar Babylonius, aut Cyrus Persa pro Rege Babylonis, & Rege Persarum dicti sint sine mentione regni: vt VI, 28. Ibi enim dicitur regnum Cyri Persæ. Quare eum piguit dicere? *Darius Rex Media accepit Regnum.* Atqui maxime intererat tantam rem nō taceri. Iudæis siquidem scribit, quorum nemo ignorabat Ioiakim Regem fuisse Iuda. Quare igitur initio primi capitis rem notissimam Iudæis proponit, Ioiakim Regem Iuda, externum autem regem regis nomine appellare non dignatur? Quid? Dicite aliquid. Si aliud argumentum non habetis, quo nobis persuadeatis, iam tempus est aut mutare sententiam; aut tacere. Nam profecto iste Darius homo priuatus ad regnum Babylonis accessit. Scriptum enim initio Capitis IX. *Primo anno Darij filij Assueri, de semine Media.* Latine ita concipiendum erat: *Primo anno Darij filij Oxyaris, oriundi ex Media.* Non dicetis vnde oriundi sumus, ibi nos natos esse, sed alibi, quam vnde genus deducimus. Exemplum dandum non erat rei, de qua non dubitatur. Sed dabimus tamen. Stilicho erat Wandalus, natus in media Wandalia: filius eius Eucherius natus Romæ erat ex semine Wandaliæ, vt verbis Danielis vtar, non autem Wandalus natione, quanquam ita vocari potuit, si πρὸς διαστολὴν ita dictus fuisset eius pater: quemadmodum accidit huic nostro Dario, qui Medus vocabatur, non quia in Media natus, sed quia pater eius & Medus erat, & ita vocabatur, vt ab aliis ciuibus Babyloniis homo inquilinus distingueretur. Nam & ipse Assuerus, siue Oxyares quisquis is fuit, pater huius Darij, vnus, vt apparet, ex Megistanibus & proceribus Mediæ Babylonē immigrauit, siue καταστασιασθεὶς, id est, seditione aliorum procerum agitatus, siue proditionis suspectus apud Regem Mediæ. quæcunque fuerit illa caussa patriam deserendi, certe homo priuatus, non rex (quod non tacuisset Daniel) Babylone habitauit. Huius filius Darius cognomento Medes, aut Medus cum aliis proceribus Babylonis coniuratione in Balsasarem nepotem Nabuchodonosori Regem Babylonis inita, signifer, nisi fallor, coniuratorum, Rege interfecto, ipse in eius locum populi suffragiis vocatus est. Ita enim Daniel: *Primo anno Darij filij Oxyaris ex Media oriundi, qui rex supra Chaldæos constitutus est.* At volunt hunc Darium esse Astyagem, qui cum Cyro obsederit Babylonem, & regem Balsasarem interfecerit: cuius rei ne minima quidem suspitio extat in Daniele, sed manifesto ibi dicitur noctu in conuiuio Balsasarem oppressum fuisse. Qui cum mille proceribus tam otiose epularetur, proculdubio necesse est eum in secura vrbe, non autem obsessa fuisse: quanquam

simile nescio quid narrat Herodotus. Quid certius colligitur ex verbis Danielis, quam ex condicto, in summa securitate, procul ab omni metu hostium; interfectum fuisse? Rex igitur iste Medes creatus est, vt aperte declarat Daniel verbo הָמְלַךְ, quo significatur regem creatum esse. Itaque initio capitis VI, statim post cædem Balsasari adiicitur: *Darius autem Medes accepit Regnum.* Verbum, quo hic vtitur Daniel קַבֵּל, significat non simpliciter sumere, sed alio tradente accipere. Neque vnquam aliter vsurpatur. Vnde doctrina, quam non ex scripto, sed sola traditione percipimus, dicitur קַבָּלָה. Si hoc considerassent, qui Darium, & eius patrem Reges Mediæ faciunt, & verba Hebraica Danielis perpendissent, nunquam quæ a nobis libro VI huius operis tam accurate de hac re demonstrata sunt, reprehendendo imperitiam suam & κακοήθειαν aperuissent. Vides igitur Darium origine Medum, domo Babylone, filium Oxyaris Medi hominis priuati, suffragiis populi regem creatum, teste ipso Daniele. Apud Berosum igitur, Nabuchodonosoro post annum regni sui quadragesimum tertium mortuo, filius eius Hewilmerodach, anno tertio regni a Neriglissororo sororis suæ viro interficitur. Neriglissororus cum quatuor annos regnasset; filio suo Laborosoarchodo, Nabuchodonosori ex filia nepoti regnum reliquit: quo interfecto post menses nouem, regnum Nabonido cuidam vni ex interfectoribus ipsius, communi consensu populi traditum est. Hæc Berosus. Quæ omnia sacræ scripturæ conueniunt, si modo adiuuentur interpretatione. Nam profecto nihil discrepant. Interfecto enim Hewilmerodacho, non est dubium Neriglissororum populo persuasisse, se filio suo Nabuchodonosori ex filia nepoti regnum conseruare, donec adolesceret: vt si quod desiderium populo esset Hewilmerodachi propter Nabuchodonosori memoriam, id omne leniretur; cum viderent ex stirpe Nabuchodonosori adhuc superesse, qui in eius solio sederent. Neque dubium est, quanuis re ipsa rex esset, nomine tamen filij regnum administrasse. Sane Ieremias cap. XXVII, 7, dixit omnes gentes subiectas fore imperio Nabuchodonosori, filio eius, & filio filij. Quanuis ex filia esset nepos, tamen filiorum nomine etiam filiæ comprehenduntur. Nam vt Latini liberorum nomine, sic Hebræi nomine בֵּן vtrumque sexum comprehendunt. Laborosoarchodus igitur est Balsasar. cui succedit Nabonidus, qui cum annos XVII regnasset, deditione facta exutus regno Carmania relegatus est a Cyro, vt ait Berosus. Megasthenes autem eximius scriptor ita scribit de Nabuchodonosoro: ὁ δέ οἱ παῖς Ευιλμαδούραχος ἐβασίλευσε. τὸν δὲ ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης λεῖπεν παῖδα Λαβασσοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβοννίδοχον ἀποδείκνυσι βασιλέα προσήκοντά οἱ οὐδέν. τῷ δὲ Κῦρος ἑλὼν Βαβυλῶνα,

βυλῶνα Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται. in quo vtrique ſcriptori conuenit. Sed paulo antea idem Megaſthenes quendam Medem nomine ciues Cyro dedidiſſe dicit, id eſt, Babylonem diripiendam Cyro propinaſſe, ſibi autem fuga ſalutem peperiſſe, cum in munitiſſimam Borſippenorum arcem ſe recepiſſet. Beroſus hoc attribuit Nabonnido. Nabonnidus igitur vocatus erat Medes, vltimus Rex Babylonis, ſuffragiis populi rex creatus. Apud Danielem vltimus rex vocatur Medes, creatus eſt ſuffragiis populi. Darius igitur Medes eſt Nabonnidus. Hunc Cyrus anno XVII ipſius Darij, prælio victum in arcem Borſippenam compulit. Interea ipſe Cyrus Babylone potitus anno imperij ſui XIX, aliquod tempus rebus componendis dedit, & omnia vrbis munimenta, quæ longa obſidione, & ſummo labore cæperat, diſturbauit, vt ſcribit Beroſus. His ita geſtis, ad Borſippum expugnandam animum conuertit. Sed Nabonnidus arcis deditione facta, & vita & prouincia Carmania donatus eſt. Interea reliquias belli perſequens Cyrus ad fines vſque Indiæ profectus eſt, vbi Capiſſam vrbem ad Indum fluuium ſitam diruit, vt ſcribit Solinus. Itaque pacatis Orientis partibus Babylonem rediens, Suſianam omnem iugum detrectantem, imperio iam olim Babyloniæ attributam non ſine magno molimine debellauit, vt ex Strabone patet: quanquam errat Strabo, dum ait Suſianam a Cyro Medis ademptam. Nam potius Medis adempta Chaldæis adiuncta eſt: Danielis VIII, 2. Æſchylus enim in Perſis arcem Suſa a Cyaxare vaſtatam ab Aſtyage inſtauratam ſcribit. Aſtyages autem a Cyro debellatus fuit. Quare ſub Aſtyage Suſiana imperio Chaldæorum adiecta vtique poſt Nabonaſſarum, vt puto, &, ſi locus coniecturæ eſt, ab illo Aſſuero Medo prodita, cum eius fortaſſe Satrapes eſſet. Reliqua, quæ retulimus, non a nobis, vt ſolent facere interpretes Danielis, & Chronologi, ſed a Daniele, Beroſo, Megaſthene accepimus. Reuerſus igitur Babylonem victor Cyrus, omnibus imperio ſuo ſubactis, tunc iure potuit dicere: *Dominus Deus cæli dedit mihi omnia regna terræ:* quod quidem accidit anno imperij eius vndetriceſimo, a Babylone capta nono, a capto Iechonia ſeptuageſimo: vt olim prædictum erat ab Ieremia; qui ſcripſit ſeptuageſimum annum captiuitatis Iudaicæ finem imperio Chaldæorum impoſiturum. cap. XXV, 12. XXVII, 7. XXIX, 10. Hoc non potuit contingere, niſi omni Aſſyria, & Babylonia ſubacta: quod tempus, vt diximus, conſurgit ex anno vndetriceſimo Cyri, qui eſt primus annus imperij Babylonici, II Paralip. XXVI, 22. Eſdræ I, 1. VI, 3. & tertij anni mentio eſt Danielis X, 1: qui ei fuit vltimus & vitæ & imperij. Obiit enim anno vno & triceſimo imperij ſui. Annus primus Cyri cæpit Olympiadis 55 primo, quæ concurrit cum anno Nabonaſſari 188. Annus

primus

primus Cambysis,219 Nabonassari. Differẽtia initij Cyri, & Cambysis,anni solidi 30.a Thoth 189 Nabonassari. Obiit igitur anno XXXI labente imperij sui Persici,tertio autem imperij Babylonici, secundo & septuagesimo a Iechoniæ transportatione. At isti somniant necessario Darium Medum fuisse regem Persarum & Medorũ, propterea quod cap.V,28 dicitur: *Regnum tuum diuisum est,& datum Medis & Persis.* Itaq. ex illa diuisione coniiciunt,duos Reges designari, alterũ Mediæ, alterum Persarum,& proinde necessario Astyagem,& Cyrũ fuisse.Sed Astyages vltimus Medorum Rex ante multos annos interfectus fuerat anno quarto Cyri. Solus Cyrus Media & Perside tũc potiebatur.Præterea diuersis temporibus regnarunt, non coniunctim, Darius Medus, & Cyrus. VI,28. Itaque neque duo tunc Reges erant,neque ex verbis Danielis colligitur vlla diuisio. פרס enim verbum, quo vtitur Daniel, nihil aliud est, quam κλάσαι, vt recte Iosephus interpretatur; id est, frangere: quo tantum significatur mutatio regni. Quandiu enim regnum a patribus ad liberos iure successorio transfertur, tunc integrum vocari potest: cum ad exteros transfertur, tunc frangitur. Sic accipiendum 1. Reg. XI,31. *Ecce ego scindo regnum de manu Solomonis.* Nos negamus vllam διανέμησιν eo significari. Translatum igitur imperium a Balsasaro,ad hominem Medi sanguinis Nabonidum: a Nabonido Medo,ad Cyrum Persam.Itaque recte dicitur:Fractum est imperium tuum, & datum Mediæ, & Persidi. ἐκλάσθη ἡ βασιλεία σου, καὶ ἐδόθη τῇ Μηδίᾳ καὶ τῇ Περσίδι. Hebraismus, vel Chaldaismus מָדַי וּפָרַס, Mediæ, & Persidi, id est, hominibus Mediæ & Persidis. Satis enim est significari, imperium ad exteros transferri. Itaque his conuenienter dixit Megasthenes, Ναβονίδοχον ἀποδεικνῦσι βασιλέα προσήκοντά οἱ οὐδέν. Nabonnidum, aut Nabonnidochum creant regem, qui nullo iure originis aut sanguinis attingebat Balsasarum, vt pote qui oriundus esset ex Medis. & ἀποδεικνῦσι βασιλέα. מַמְלִיכִים. quo verbo vtitur Daniel הָמְלַךְ ἀπεδείχθη βασιλεὺς, creatus est Rex. Non dixit וַיִּמְלֹךְ ἐβασίλευσεν. Huic obiectioni non possunt obluctari. Sed nondum finis velitationum. Qui suffragiis populi ad regnum adscitus est, populum suis legibus viuere sinit, neque nouum ius sancire potest. Ecce vero Darius legibus Persarum & Medorum edictum facit. cap. VI, 8. Ergo Darius erat Rex Persarum,& Medorum. Perpendamus mentem Danielis. Omnes proceres imperij Darij conuenerunt in vnum, vt legem sancirent,ne intra triginta dies vlli Deo,aut homini,præterquam Regi Dario supplicaretur. Est plane Senatusconsultum, cui nisi auctor fiat Rex, est tantum auctoritas perscripta. Aditur igitur Rex,vt id confirmet lege Persica & Medica. Commate 8. Nos negamus hinc colligi Darium regem Persarum, & Medorum fuisse. Hoc enim ibi actum est, vbi

eſt, vbi Daniel erat, nempe in præfectura ipſius Suſiana, cuius erat Satrapes.cap.VIII,2. Qui enim vnus ex tribus Megiſtanibus regni eſſet, vt eſt VI,2, non habitaſſet Suſis ſine imperio. In Suſiana igitur hoc contigit, quæ profecto nullis legibus Babylonicis tenebatur, ſed ſuis tantum, id eſt, Perſicis. Perſis enim Suſianam ademit Aſtyages, vt diximus ex Strabone. Ea autẽ videtur ſponte, aut aliquo alio caſu potius, quam belli fortuna Babyloniorum imperio acceſſiſſe. Darius igitur, & ſuperiores Reges Babyloniæ, in Suſide nihil poterãt ſancire niſi iure Perſico: quod & hodie in omnibus regnis vſupari videmus. Cum enim vni regi multa parent regna; non eſt concludendum, illa omnia temperari eiſdem legibus. Imo multa eiuſcemodi regna ſub vno Principe contrariis legibus videmus regi. Noſtros vero diſputatores fugit res pulcherrima, hæc contigiſſe Suſis, non Babylone: Babylonem autem Chaldaico iure, Suſianam Perſico ſeu Medico, quod idem eſt, vſam fuiſſe, vbi proceres Suſiani non Babilonij iudicabant. Neque locus vllus altercationi. Nam actum prorſus eſt de illorum Dario Aſtyage, cum Aſtyages diu antea cæſus fuerit: neque meliore conditione in ſocietatem regni cum Dario diuiſi Cyrum vocant, cum & Aſtyages cæſus ſit a Cyro, & Darius Medus ante Cyrum aliquot annis imperarit, vt ex VI,28 non colligitur tantum, ſed & conuincitur. *Daniel iſte proſpere egit in regno Darij, & in regno Cyri Perſæ.* Omnino vero tota Suſiana a Daniele regebatur. Sed & arcem munitiſſimam, quam βᾶριν Græci vocant, Ecbatanis Mediæ miro opere a Daniele conſtructam fuiſſe teſtatur Ioſephus, eamque tempore ipſius Ioſephi adeo integram manſiſſe, vt recens videretur, cui ſemper Iudæum præfici ex genere ſacerdotum, morem fuiſſe ſcribit. Sed Ecbatana nunquam Babyloniis paruerunt ante tempus Cyri, hoc eſt, antequam Cyrus Babylone potitus eſt. Nam ipſe erat Rex Mediæ & Perſidis. Daniel vero ſub Cyro adhuc præfectus erat Suſidis. X, 4. Fluuius enim Tigris, cuius ibi mentio fit, eſt terminus Suſidis ab Occidente. Fabulam vero Ioſephi Iudaicam reiicimus de illa arce Ecbatanorum. Nam Daniel octageſimo anno captiuitatis ſuæ ſcripſit caput. X, & nondum ea arx condita erat. Hæc igitur nos ex antiquiſſimis, & accuratiſſimis ſcriptoribus Beroſo, & Megaſthene eruimus, quorum fragmenta, quæ extant apud Ioſephum, omnia obſcura in Daniele de Regibus illuſtrant. Quis enim ſatis ea laudare poſſit? Tria verba ex ipſis tot commentariorum moles, tot ſomnia interpretationum eludunt. Si cui ſacræ hiſtoriæ ſtudioſo & veritatis amanti vacat eas reliquias apud Ioſephum, & Euſebium ſparſas colligere, earumque mirum cum ſacris libris conſenſum indicare, habebit ſatis, vnde & egregium opus inſtruat, & poſteris aliam viam muniat Chronologiam ſacram.

ſacram inueſtigandi, quam hactenus ab vllo veterum aut recentiorum factum ſit. In Megaſthenis eximio fragmēto non ſolum vltimum Regem, qui ciues τῷ ἡμιόνῳ, id eſt Cyro prodiderit, Medem vocatum fuiſſe animaduertet, quem Babylonij mutato nomine נְבוֹ־נִיט Nebonit, Herodotus Lebonit, aut Labynitum vocauerit, ſed etiam aliquid, quaſi per caliginem de Nabuchodonoſoro indicari, eum intellectu alienato in deſerta ſeſe abdidiſſe, vt patet cap. IIII. Apud Beroſum autem, præter regum Babyloniæ ſucceſſionem, inueniet etiam Babylonem mœnibus miro opere, non a Semiramide, vt nugantur Græci, ſed a Nabuchodonoſoro circumdatam fuiſſe, vt teſtatur Daniel IIII. 27. & multa præterea, in quibus illuſtrandis labor iucundus eſt, fructus autem vberrimus. Sed & non minor vtilitas colligitur ex fragmēto Menandri Epheſij apud eundem Ioſephum, qui ab Hiram ſiue Iromo Rege, qui ligna cedrina Solomoni ſuppeditauit, ad Pygmalionem fratrem Didonis, omnes Reges Sidoniorum & Tyriorum recenſet. Primus eſt εἴρωμος, חִירָם filius ἀβιβάλου אֲבִי־בַּעַל. Secundus filius Iromi βαλεάζαρος, בַּעַל־עֶזֶר regnauit annos ſeptem. Huius filius ἀβδάσταρτος, עֶבֶד־עַשְׁתֹּרֶת annos nouem. quo a filiis nutricis interfecto, maximus natu filiorum nutricis ἀνώνυμος regnauit biennium. Poſt hunc ἄσταρτος ὁ δελαιαστάρτου, עַשְׁתֹּרֶת דְּלֵי עַשְׁתֹּרֶת annos duodecim. Huic ſuccedens frater ἀσέρυμος, חֲצֵרִים annos nouem. quo interfecto a fratre Phelete, ipſe φέλης, פֶּלֶט, menſes octo. Hoc interfecto εἰθώβαλος אֶת־בַּעַל Sacerdos Aſtartes triginta duos. Huius ſucceſſor βαδέζωρος בַּדֵי עֶזֶר annos ſex. Huius filius μάτγηνος * annos nouem. Succeſſit φυγμαλιὼν פְּתָגַם־עֶלְיוֹן, qui regnauit annos quadraginta ſeptem. In his videmus Iromum, qui, vt diximus, cedros Solomoni ſubminiſtrauit, item Ithobaalum, cuius filiam Iezabelam vxorem duxit Omri Rex Samariæ. I. Reg. XVI, 31. Ab Iromi obitu, quem duodecimo anno, quo templum ædificatum eſt, deceſſiſſe ſcribit Ioſephus, ad ſeptimum annum Pygmalionis, quo Dido Carthaginem condidit, annos fluxiſſe Ioſephus ſcribit 155, menſes octo. Sed fugit eum ratio. Comprehendit enim duodecim annos Hiromi, qui excluduntur per hypotheſin, & præterea totos 47 Pygmalionis, cum quadraginta & vnus excipiendi ſint. Ita ab obitu Iromi, ad Carthaginis conditum fuerint anni tantum 103. Sed de his omnibus Regibus, & eorum annis, & quis fructus ex huius fragmenti lectione colligi poſſit, alibi plenius dicemus in libello Fragmentorum. Apud Tertullianum Apologetico, cap. XIX. *Hieronymus Phœnix Rex Tyri.* Lege *Hiromus Phœnix.* Sed tamen interea aliquid de Carthagine dicendum. Carthago deleta eſt anno ab vrbe condita 606, periodi Iulianæ 4567, annis 737, poſtquam a Didone condita, auctore Solino. Deductis 737 de 4567,

relinquitur annus ſeptimus Ithobaalis 3830 in periodo Iuliana. Omri Rex Samariæ gener Ithobaalis cæpit regnare anno 578 ab Exodo, id eſt 3795 periodi Iulianæ. Ab initio Ithobaalis, ad annum Pygmalionis ſeptimum, anni ſunt abſoluti 53. quibus deductis de 3830, remanet annus 3777, in periodo Iuliana, primus regni Ithobaalis. Iniuit igitur regnum XVIII annis antequam gener eius Omri in Samaria regnaret. Quanquam igitur hæc non ſufficiunt ad ſtabiliendam regum Samariæ epocham, quia in ſcriptura mentio non fit quoto anno regni ſui Ithobaal filiam ſuam Regi Omri deſponſauerit, neque quoto anno regni ſui illam Omri duxerit vxorem: tamen certiſſimum tempus Omri hinc collectum eludit temeritatem eorum, qui tempora regum Samariæ longius ſummouent immani interuallo. Præterea hinc colligitur interuallum ab Ilij excidio, ad conditum Carthaginis, nimirum anni 299. Tot annis Æneas Didonem anteceſſit. Qui reges Tyriorum & Sidoniorum poſtea regnarint, Ioſephus recenſet ex Annalibus Phœnicum: quorum primus ἰθώβαλος אֶת-בַּעַל cũ deſciuiſſet a Babyloniis, expugnata Tyro a Nabuchodonoſoro, interfectus eſt. Reliqui reges, qui poſtea Tyriis, & Sidoniis imperarũt, tributarij Chaldæis facti: quod nec tacuit Ieremias XXV, II. Primus tributariorum βάαλ בַּעַל regnauit annos decem. Poſt hunc Iudex ἐκνίβαλος βασλάχου. כְּנַע בַּעַל בֶּן בַּעַל-שָׁלַח menſes duos. χέλβης ἀβδαίου חֶלֶב בֶּן אַבְדַּי menſes decem. ἄββαρος ἀρχιερεὺς הַכֹּהֵן menſes tres. μύτγονος καὶ γεράστρατος τοῦ ἀβδηλίμου κριταὶ הַשּׁוֹפְטִים אֵלִים בְּנֵי עַבְדֵי וּגֵר-עַשְׁתֹּרֶת ∴ * annos ſex. Sed inter illos duos fratres regnauit βαλάτορος בַּעַל--עוֹטֵר annum vnum. μέρβαλος arceſſitus Babylone מַר-בַּעַל annos quatuor. Frater huius εἴρωμος חִירָם annos viginti. Huius anno XIIII incipit regnare Cyrus, referente eodem Ioſepho ex iiſdẽ annalibus Phœnicum, & ſeptimo anno regni Ithobaal Nabuchodonoſor cæpit oppugnare Tyrum. auctor idem Ioſephus ex iiſdem annalibus. Summa annorum ab initio oppugnationis Tyri, ad XIIII Iromi, anni 35, menſes tres. Annus primus Cyri eſt 187 Nabonaſſari. Deductis 35 abſolutis, remanet annus captæ Tyri 152 Nabonaſſari, qui erat tertiuſdecimus Nabuchodonoſori, vltimus Nabopollaſſari. Tot igitur annos impendit oppugnandæ munitiſſimæ vrbi. quæ omnia conueniunt cum illis, quæ Beroſus de Syria domita circa captum Iechoniam, & 30 annum Nabopollaſſari ſcribit. Quam bene hæc confirmant de Nabopollaſſaro patre Nabuchodonoſori, & de 30 annis Nabopollaſſari apud Ezekielem? Hæc Tyri expugnatio ab Ieremia prædicta fuerat cap. XLVII, 4. Sed iterum Tyrus rebellauit, & capta ab eodem Nabuchodonoſoro poſt excidium Templi. Ezekiel XXVI. cuius annum ignoramus. Apud Ioſephum mendoſe colliguntur ab initio Baal, ad XIIII Iromi,

anni 54, vt ex dinumeratione constat. Est error librariorum. Nam ab expugnata Tyro, ad initium Cyri, ex hac dinumeratione anni tantum 35, menses 3 colliguntur. Bearunt nos & hoc Annalium Phœnicum, & reliqua fragmenta veterum scriptorum apud Iosephum, quæ valde frenant Chronologorum licentiam. Apposuimus Hebraica nomina, vt videant studiosi, Sidoniorum, & Tyriorum linguam Hebraicam fuisse. Nam & Dido דִּידֹה est ὑποκοριστικὸν, quo nutrices infantibus blandiuntur, cuius masculinum est Dauid דָּוִד. Elisam vero אֱלִישָׁה satis constat Hebræum esse. Præterea Iosephus refert ex Theophrasto περὶ νόμων, Tyriis & Sidoniis nunquam licuisse iurare nisi πατρίους ὅρκους, inter quos ponit Κορβᾶν, id est, inquit Iosephus, δῶρον θεοῦ. Mediocriter periti Hebraismi sciunt קָרְבָּן esse donum sacrum. Hoc plane demonstrat, Tyriorum & Sidoniorum dialectum Hebraicam fuisse. Et sane mirum est illis sanctissimum fuisse iusiurandum Korban, vt Iudæis חַי אֱלֹהַ vel חַי יְהֹוָה. Chaiala, vel Chaiadonai. Sed tempore Martialis pronunciabant Chiala. *iura verpe, per Anchialum.* Quia Iudæos audiebat Chiala iurare: propterea putauit esse Anchialum, quod vox Anchialus sit notior, quam Chiala. Tempore autem Plauti, multum Carthaginienses a puro Tyriorum sermone desciuerant, vt patet ex Pœnolo: cuius verba Punica maiori ex parte recte reddere possumus. quæ propius absunt ab Hebraismo, quam a Syriasmo. Tamen si Solinum audimus, Karthago dicta est ab ipsis Pœnis Carthada, קַרְתָּ חַדְתָּא. quod Syriace esset קַרְתָּא חֲדַתָּה. Ita opera in istis fragmentis bene collocatur. quæ si prius considerassent qui nos reprehendunt, ij tam iniuste nos reprehendi, quam se turpiter hallucinari sensissent. Alios omitto, quos ne nominatos quidem velim. Vnum Bened. Pererium conuenio, qui in suo in Danielem commentario, & alios & me in primis reprehendit, quod absurditates omnes, quas supra confutauimus, quasque nemo sanæ mentis probauerit, non sequor. Ipse vero postquam omnium adductis sententiis, pessimas quasque & maxime ridiculas sequatur, quibus verbis castigandus est! Is est, qui septuaginta annos a capto Sedekia deducit, & in primo anno imperij Persici Cyri, id est, in primo anno Olympiadis LV terminat. Quod quantum absurdum sit, ex illis, quæ supra a nobis disputata sunt, satis docuimus. Denique nihil tam absurdum ab aliis in hac re excogitatum est, quod ipse melioribus non prætulerit. Quare in Chronologia Danielis plane puer est. Prius discere, quam alios reprehendere debebat. Quantus liber institui posset in eius erroribus confutandis! Si mihi excidissent ea, quæ ille scribit, non inultum tulissem, quæ est Aristarchorum meorum insania, & procacitas. Equidem horum reprehensorum, qui me doctiorem non reddunt, iudicia non

pluris

pluris facio, quam ipsi veritatem, quam eis aperuimus: eam autem illi aut propter imperitiam non agnoscunt, aut propter malitiam dissimulant. Sed ad alia propero. Et hæc quidem de Regibus Babylonis. De Persarum Regibus, quomodo illi ex Daniele, & Esdra erui possint, satis libro VI docemus. Quod Xerxes Assuerus sit apud Esdram IIII,6, satis ex contextu sermonis colligitur. Omni tempore Cyri, & Darij Regis Persarum opus templi interpellatum est. IIII, 5. Post Darium initio regni Assueri instituerunt accusationem in Iudæos. Cõmate 6. Postea imperante Artaxerxe, Mithridates, & alij hostes Iudæorum Artaxerxi scribunt in Iudæos. Commate 7. adeo vt ab Artaxerxe illo, ad tempora Darij alius, ædificatio impedita fuerit. Commate 24. Anno illius Darij Haggæus Propheta & Zacharias exhortantur Iudæos ad opus continuandum. V,1. Post hunc Darium sequitur Artaxerxes, qui Esdram septimo anno imperij sui in Palæstinam miserit. Iam Darius nullus est post Cyrum, præter Darium filium Hystaspis. Hoc ne ipsi quidem negant. Ecce opus disturbatum a primo anno Cyri, ad finem Darij. Ergo sub quatuor Regibus disturbatũ, Cyro, Smerdi, Cambyse, Dario. Inter Darium Hystaspis, & Artaxerxem quis esse potest, præter Xerxem? Assuerus est medius inter Darium & Artaxerxem. Ergo Assuerus, siue, vt pronunciari debet, Oxyares, est Xerxes, ditissimus regum Persidis. Daniel XI,2. & eius opibus ac potentiæ historiæ Græcorum fidem faciunt. At maritus Ester vocatur Assuerus, & præterea ditissimus, & latissime imperans, vt est in libro Ester. Ergo Assuerus Esdræ & maritus Ester vnus idemq. est. Rursus Assuerus Esdræ est Xerxes. Ergo maritus Ester est Xerxes. Quid quod Xerxis vxor vocatur Amistris, Persice Am-Ester. Quid multa alia? Et tamen en καχοήθειαν, en succũ loliginis. Quid obiiciunt? Audire, atq. togam iubeo cõponere. Si, inquiunt, Assuerus est Xerxes: Mardochæus, qua gratia valebat apud Regem, non siuisset opus templi impediri. Quot modis hæc confutari possunt, si tanti essent! Aduersus tot ἐναργῆ argumenta quem locum habet tam ludicra obiectio? Quid si orauit regem Mardochæus, & per Satrapas stetit, quo minus edicto Regis pareretur, vt sub Cyro contigit? Nam si Cyro viuente eius edictum flocci fecerunt hostes Iudæorũ, quanto magis gratiam Mardochæi? Quid si ne Iudæi quidem curarunt ea de re Mardochæum compellare, vt non Mardochæi, sed ipsorum Iudæorum culpa fuerit? Ecce triginta septem annis post emissum a Dario Notho edictum de reficiendis muris Hierosolymorum, Nehemias accipit nuncium, non solum non refectos muros esse, sed neminem de reficiendis quidem curare. Hæc negligentia nonne potuit incessere Iudæis sub Xerxe, quo imperante accusatio in Iudæos instituta est, cum sub Artaxerxe Memore, qui Iudæis fauebat, tanta socordia in illis fuerit?

Quare, vt quidam loquitur, hoc telum stringit, non perforat. Quibus tot argumenta satis non sunt ad verum persuadendum, furor est cum illis rem habere. A Cyri anno primo, ad vltimum Darij, opus templi disturbatum. Esdræ IIII, 5. A principio Assueri, qui est Xerxes, toto tempore ipsius Assueri, & Artaxerxis, vsque ad secundum annum Darij, non iam moras obiiciendo, sed calumniis apud reges Xerxen, & Artaxerxen Iudæos incessendo, inimici eorum non solum opus impediuerunt, sed Iudæos in discrimen maximum adduxerunt. Esdræ IIII, 6, 7, 11, 12, 13, & sequentibus. Qua de re anno secundo Darij apud Zachariam conqueritur Angelus: *Domine Deus exercituum, quousque non miseraberis Hierosolyma, & vrbes Iuda, quibus iratus es, iam hic agitur septuagesimus annus?* En disturbatio septuaginta annorum. cui loco hostes veritatis contradicere non possunt. An dicent illum Darium esse filium Hystaspis? Annus secundus Darij in periodo Iuliana 4194. Deductis septuaginta relinquitur annus 4124, id est, tertius Olympiadis 47, quo captus Sedekias Quod est absurdum. Ergo Darius, sub quo prophetabat Zacharias, est alius a filio Hystaspis. Est igitur Darius Nothus. Habemus a Xerxe, ad secundum annum Darij. IIII, 24. Et post illum Darium habemus Artaxerxen alium. VII, 1. Quis est ille Artaxerxes post Xerxen, præter Artaxerxen Longimanum? Quis Darius post illum Artaxerxen, & ante alium Artaxerxen, præter Darium nothum medium inter duos Artaxerxes, Longimanum, & Memorem? Prius confutanda sunt verba Esdræ, antequam mea sententia oppugnetur. Prius Esdras mendacij conuincendus est, quam ego. Aut si ego mendax, cum Esdra ergo mentior. Negent hæc ita extare apud Esdram. Manus dabo. Quam inepti sunt, quam maligni, qui hæc negant! quanto odio veritatis hoc faciunt! Oportebat Pererium negare apud Esdram extare, opus disturbatum fuisse a primo anno Cyri, ad vltimum Darij: post Darium toto tempore Assueri, & Artaxerxis, Iudæos apud Reges Persidis accusatos, vsque ad secundum annum Darij, quo quidem anno Darij secundo templum ædificari cæptum, & post illum Darium, anno septimo alius Artaxerxis Esdras in Palæstinam missus. Si hoc potest negare, tunc audacter & nos vera dixisse negato. Sed profecto in istis confutandis tantum æstuabit, quantum [redacted] in suo Astyage rege Babylonis iam tum cum Daniel esset puer: & in aliis, quorum me pudet: in quibus satis ostendit, quam bene de vera Chronologia meritus est. Certe, qui tantum in illis probandis laborat, non mirum si tam confidenter alia negat, vt tandem Cyrum nono anno post obitum suum edicta facientem inducat. Miratur, quod ex Beroso successionem regum Babylonis, & ex Herodoto petamus. Maluisset, vt ex Isidoro

Iſidoro populari ſuo illos reges emendicaſſem. Sed ſatis eum refellunt quæ ſuperius, & libro VI huius operis a nobis dicta ſunt. Darius igitur iſte inter duos Artaxerxes poſitus, is eſt Darius Nothus, qui edictum fecit de Hieroſolymis inſtaurandis. At a relaxata captiuitate, inquiunt, ad ſecundum Darij Nothi, anni ſunt CV: & adhuc viuunt Ioſedek, & Zerubabel. Valde ſenes igitur eos oportet fuiſſe: quod non videtur. Quare non videtur? Quare mirum, illos duos acceſſiſſe ad ætatẽ Leui, Caath, & Amram, imo ad eam ætatẽ, quam quotidie videmus in multis? Hoc argumentũ ſatis ſuo loco confutatum. Sed valde hallucinantur, cum Nehemiam, Eſdræ II, 2, eundẽ faciunt cum illo Nehemia, qui muros Hieroſolymorum inſtaurauit. quod & ipſum alibi confutauimus. Nam Nehemias Hieroſolymorũ inſtaurator peruenit ad tempora Darij Codomanni; cuius ipſe mẽtionem facit manifeſto Cap. XII, 22, tempore Iadduæ, qui ſub Alexandro Magno vixit, & Sannaballetis Samaritani, qui ad Alexandrum in oppugnatione Tyri cum auxiliaribus copiis venit, & ab eo, vt ſibi liceret templũ in monte Garizin conſtruere, impetrauit. Hoc argumentum pertinaciæ iugulum petit: in quo ictu declinando valde laborant. Poſtremo eo impudentiæ venerunt, vt dixerint caput XII Nehemiæ inſititium eſſe. Quid? expecto, vt dicant, Eſdram, & Nehemiam aut mentitos eſſe, aut ſua tempora ignoraſſe. Sed quid exſpectandum eſt? An aliud volunt, cum impudentiſſime omnia, quæ ab Eſdra, & Nehemia dicta ſunt, negant? Cum igitur Nehemias dinumerat a Ioſue, ad ſuum ſæculum, generationes quinque; ipſe Nehemias non poteſt eſſe is, qui cum Ioſue venit Hieroſolyma. Ecce ſex ſummi Pontifices a ſoluta captiuitate, ad tempora Nehemiæ, Ioſue filius Ioſedeck, Ioiakim filius eius, Eliaſib nepos, Ioiada pronepos, Ionathan abnepos, Iadua adnepos ſub Alexandro, adhuc viuente Nehemia. Iſtius Iaduæ patruus duxerat vxorem filiam Sanaballetis Samaritæ. Nehem. XIII. 28. Ille vocabatur Manaſſes, illa Nicaſo. Ioſeph. XI, 7. Certe aduerſus hæc nihil poteſt Sophiſtice. Superſunt ſeptuaginta Hebdomades, quarum, vt omnium fere propheriarum ſuarum, interpres ipſe eſt Daniel. Nam & principium, & finem digito indicauit: principium ab edicto de inſtaurandis Hieroſolymis, finem in deſolatione Hieroſolymorum: quod ſane rationi conuenientiſſimum eſt, vt ſcilicet eæ Hebdomades ad initium & finem eiuſdem ſubiecti, nempe Hieroſolymorum, pertineant. *Septuaginta hebdomades determinatæ ſunt ſuper populo tuo, & ſancta ciuitate tua.* An non circumſcribit eas excidio vrbis? Quid enim volunt illa? *Populus Principis deſtruet ciuitatem, & Sanctuarium?* Item: *Deſolatio erit vſque ad conſummationem.* Quis tam cæcus, vt in tanta luce nihil videat? quis tam ferrea fronte, vt aduerſus hæc hiſcere audeat? En Hebdomades

 domades

domades Danielis Passionem Christi, & Hierosolymorum euersionem complectuntur. & tamen alij excidium Hierosolymorum, alij etiam Passionem hinc excludunt. Non igitur obscurum est, vnde deducantur hæ septimanæ, quandoquidem vbi desinant, ipsemet Daniel ostendit. Sed & initium ostendit: IX, 25. quod quidem initium, quia controuersum est, propter hominum summum in veritatem odium: tamen septuaginta septimanis a 70 anno Christi Dionysiano, in quo excidium incidit, retro putatis, peruenietur ad initia earum. Sed dimidia septimana, cuius mentio fit commate vltimo, & nostros & omnium oculos effugerat. Putant enim, vt & nos aliquando putauimus, esse partem vnius ex septuaginta. Atqui ex vsu Hebraismi nos tandem percepimus esse extra illas septuaginta: neque esse dimidium vnius ex septuaginta, sed tantum illo tres annos cum dimidio supra 490 intelligendos esse. Quæ quidem animaduersio vt notabilis, ita in ea non parua pars huius negotij vertitur. Summa igitur horum annorum 493 cum dimidio. Annus captorum Hierosolymorum in periodo Iuliana 4783. De quibus deductis 493 absolutis, relinquitur annus 4290 in periodo Iuliana, initium septuaginta Hebdomadum: qui profecto est annus secundus Darij Nothi, illius, inquam, qui anno secundo regni sui edictum emisit de non impediendo templi ædificio. Esdræ VI. Vidimus ex iis, quæ supra ex Esdra adduximus, toto tempore Assueri, & Artaxerxis, vsque ad secundum annum Darij, propter literas ad Artaxerxem a Iudæorum hostibus scriptas, ædificationem interpellatam. Et tamen extiterunt, qui a vicesimo anno Artaxerxis, hebdomadum initium deducunt. In quo primum peccant, quod a temporibus illius regis deducunt, cuius toto tempore cessauit ædificatio. quod plane est dicere, Esdram falli, aut mentiri. deinde ostendant quodnam edictum missum est anno vicesimo Artaxerxis. Dicant mihi, quare Nehemias non solum miratur, sed etiam dolet, mœnia Hierosolymorum adhuc diruta iacere, nisi quia putabat iam instaurata esse? Si putabat, ergo ex aliquo edicto. quodnam aliud edictum fuerit, præter edictum Darij? Tractorias tantum Regis impetrauit Nehemias ad Præfectos transeuphratensis Satrapiæ, vt liber accessus ei permitteretur in Palæstinam, item literas ad Asaph saltuarium, id est, siluæ regiæ custodem, vt materia sibi subministraretur ex silua regia, ad portas reficiendas. Nehemiæ I, 7, 8, 9. Ex edicto, quod vicesimum annum Artaxerxis antecessit, mœnia, quæ a Iudæis neglecta iacebant, ex literis autem ad Asaph saltuarium, portas refecit. Atqui ex edicto reficiendorum Hierosolymorum manifesto deducuntur hebdomades. Daniel IX, 25. Ergo non a XX anno Artaxerxis. Pererius postquam Lectorem ingenti mole confutationum

num obruit, longa expectatione suspendit, omnes denique qui de hac re scripserunt, pueros ostendit, tandem concludit, a vicesimo anno Artaxerxis putandas esse Septimanas. Annus Artaxerxis Longimani vicesimus est 4268 in periodo Iuliana. Adiectis 490, componitur annus 4758 in periodo Iuliana. Deducta Christi hodierna epocha 4713, remanet annus Christi 45, annis solidis duodecim post passionem. Itaque tertiusdecimus annus currens a Passione, quintus autem imperij Claudij, est finis Hebdomadum. Homo eruditus inuidit nobis huius mysterij expositionem, [redacted]. Quodnam mysterium censet esse in quinto anno Claudij Cæsaris? Cum hoc apparatu Chronologiæ reprehendit alios, qui rectam temporum rationem docent. Reiecta hac anili & ridicula sententia, superest illa, non vtique vera, sed tamen tolerabilis, quæ a septimo anno eiusdem Artaxerxis Longimani initium facit. Annus septimus Artaxerxis Longimani 4255 cōpositus cum 490 desinit in anno 4745: qui est annus 32 Christi, vt hodie putamus, a quo ad passionem, intercedit annus solidus duntaxat. Sed ponamus desinere in anno passionis. Si Pererio displicuit nostra & Sulpitij Seueri sententia, saltem omissa illa [redacted], quæ a XX anno Artaxerxis initium instituit, secutus fuisset istam. Peccasset quidem, sed cum ratione quadam. Peccasset humanitus, non autem se traduxisset. Nam VII anno missus Esdras in Palæstinam. Sed nullum edictum ab Artaxerxe factum. Tantum sub eo continuatum, quod edicto Darij permissum, Esdræ VI, 14. At Darius solus permisit Hierosolyma instaurari. Nam anno secundo Darij Iudæi incipiunt iacere mœnium vrbis fundamenta, quod interpellandi literas Artaxerxi mittunt Iudæorum hostes, quibus Regi indicant ciuitatem rebellem instaurari, eiusque mœnia refici. Esdræ IIII, 12, 13. Rex reperto vetustissimo Cyri edicto, permittit facere, quod hostes interpellare conabantur. An hæc negabunt? [redacted] Nobis vero satis est absurditates eorum ostendisse. De illis triumphare, vt ipsi de aliis solent, neque nostri moris est, neque præsentis instituti. Itaque Lector vi librum nostrum amplius consulat. Si nostras cum horum rationibus contulerit, satis mirari non poterit, qui factum sit, vt rem facillimam, quam ipse Daniel interpretatur, contra mentem Danielis, & obscurissimam, & inexplicabilem fecerint. Si Porphyrius viueret, non aliis argumentis magis religionis Christianæ initia oppugnare potuisset, quam horum hominum velitationibus: quos, quæ erat eius eruditio, ex ratione temporum, cuius peritissimus erat, satis refellere potuisset, & veram Chronologiam

Danielis eos docere. Nam totam interpretationem obſcuriſſimi capitis XI illi debemus, vt teſtis eſt Hieronymus. Itaque abſque Porphyrio foret, tota illius capitis hiſtoria hactenus alta ſilentij obliuione abdita, ridiculas a multis tam veteribus, quam huius ſæculi ſcriptoribus coniecturas expreſſiſſet. Sed ad Hebdomadas redeo, quarum initium a ſecundo Darij Nothi, finis excidium Hieroſolymorum. Vtriuſque termini auctor Daniel, quem ſequimur. Inuidos, zelotypos, κακοήθεις, cum ſuis paradoxis valere iubemus. Daniel ita diſtribuit ſeptimanas, dimidiam, vnam, ſeptem, ſexaginta duas. Summa, ſeptimanæ ſeptuaginta cum ſemiſſe: anni 493 $\frac{1}{2}$. Quæ quidem diſtributio non plus habet myſterij, quam partitio minæ apud Ezekielem XLV, 12. *Viginti ſicli, vigintiquinque ſicli, quindecim ſicli vobis erunt Mina.* Itaque fruſtra laborant, qui ea interualla aliquas epochas continere putant, & propterea illis explicandis multa coguntur aduerſus Danielis, &, quod peius eſt, animi ſui ſententiam dicere. Supererant & aliæ epochæ, quas prudentes ſtudioſis reliquimus. Primordia tantum imperij Francorum diſcuſſimus, & Gregorio Turonenſi propter anachroniſmos & hallucinationes intricatiſſimo ſcriptori aliquam lucem attulimus. quæ omnia hiſtoriæ Francorum ſtudioſis grata eſſe optamus. Optamus, inquam. Nam in tanta inuidia & odio literarum vix ſperare audemus. Libro ſeptimo in Computo Romano, & alibi rationem reddidimus, quare dies ſeptimanæ feriæ vocentur: ſed & libro primo quare cognomines Planetarum. Nam ea appellatio longe antiquior horis. quare non ab horis planetariis nomina diebus ſeptimanæ impoſita, ſed potius ſuperſtitio appellationis dierum in horas deriuata. Quod autem vetuſtiſſima ſit appellatio dierum a planetis etiam apud Græcos, demonſtratur vetuſtiſſimo oraculo apud Porphyrium:

Κλήζειν Ἑρμῆν, ἠδ' ἠέλιον κατὰ ταυτὰ
Ἡμέρῃ ἠελίου. μήνην δ' ὅτε τῆσδε παρείη
Ἡμέρη, ἠ δὲ Κρόνον, ἠδ' ἑξείης Ἀφροδίτην,
Κλήσεσιν ἀφθέγκτοις, ἃς εὗρε Μάγων ὄχ' ἄριστος
Τῆς ἑπταφθόγγου βασιλεὺς, ὃν πάντες ἴσασιν,
Καὶ σφόδρα καὶ καθ' ἕκαστον ἀεὶ θεὸν ἑπτακιφώνην.

Βασιλεὺς τῆς ἑπταφθόγγου, (vt id quoque explicem) eſt Oſtanes rex Babylonis. Βαβυλὼν enim eſt ἑπτάφθογγος, hoc eſt, ſeptem literarum. Vulgus autem credebat Planetas apparere die ſuo: nempe omni die Martis, ipſum planetam ſui videndi poteſtatem facere. Idque plane Orpheus deſignauit ἐν Ἔργοις καὶ ἡμέραις·

Πρῶτα μὲν εἰ πρώτῳ ἐνὶ ἤματι φαίνεται Ἄρης,
Μήνη δ' ἐς τ' Ἄρην ἐπιτέλλεται, ἴσχεο δ' ἔργων.

Nam

Nam diserte intelligit, si neomenia κτ̀ Σελήνην inciderit in diem Martis, id est, feriam tertiam, abstinendum ab opere. In reliquorum Computorum doctrina multa accesserunt præter superiorem editionem, multa castigata sunt, præsertim in Computo Iudaico. Nam caussas Iudaici anni Solaris hodierni docemus, a nobis antea prætermissas, quia cum omnibus eas ignorabamus. Præterea damnauimus sententiam nostram de Tekupharum sede, quas in prisca mundi epocha collocabamus, vnde fiebat, vt aliquando annum embolimum pro cōmuni acciperemus, qui tamen non vno loco professi sumus nos nescire, quæ forma anni hodierni esset, & quis situs embolismorum. imo sine doctrina mea ille sciolus, qui epistolam Chronologicam scripsit, nunquam scisset, quid esset annus Iudaicus hodiernus. Et tamen quærit fatuos, quibus persuadeat, nos ingens flagitium admisisse, qui ita de embolismis Iudaicis pronunciauimus. Ego huius non meminissem, nisi scirem hominibus magis placere, quæ veritatem destruunt, quam quæ illam docent. Et rari sunt, quos non magis delectet maledica garrulitas, quam veritas elinguis. Longum esset, narrare, candide Lector, quot Marrucinos non solum inscitiæ portentosæ, sed & morum improbissimorum editio prior commouerit: vt quis futurus sit furor eorum ex ista, hinc facile coniicere liceat. Ecce adhuc prius opus erat sub prælo. Extitit quidam, non homo, nam ita vocare esset hominibus iniuriam facere, sed cœnum, & barathrum, qui librum scripsit in me Gallice, conductus frusto panis a postremo bipedum, clamans se solum peritum Chronologiæ, me autem omnia, quæ in opere meo scripserim, a se furatum. Iste nunquam viderat librum meum, & tamen fures nos clamauit. Nouo genere & longe ab aliis diuerso nos aggrediebatur. Nam alij nos oderunt, quia in nostris libris nihil vident, quod nouum non sit: & hæc vna caussa est odij, quod præter exspectationem vident, quæ in se potius, quam in nobis amarent. Quod si fures essemus alienorum scriptorum, nullus esset locus inuidiæ. Quid? Nonne anno superiore prodiit Chronologia τερατώδης, in qua auctor præter infinita errorum monstra in ratione temporum, sententias nostras, ipsa verba quoque cauillatur, tacito nomine nostro, vt ciuiliter facere videatur? Iste bonus Chronologus, septuaginta annis seniorem facit Tara, cum Abraham genuit, quam Moses scribit, annos autem mundi 74 maiores, quam patiuntur vera ratiocinia. Nunquam illi verum excidit, nisi forte in iis, quæ a nobis habet, vt in epocha primæ Olympiadis in XXIII Iulij, quod quidem primi omnium docuimus, & a solo Pindaro, quem iste nunquam vidit, didicimus: & in eclipsi ante mortem Herodis, quam primi indicauimus. Nam simius noster est, & tamen obtrectator. Opus tam

egregium

egregium claudit pulcherrima coronide, nempe forma anni cælestis. Nam id quoque nos feceramus. Sed

Torquatus nitidas vario de marmore Thermas
Extruxit: cucumam fecit Otacilius.

Iubet igitur post annos 160 vnum bisextum tollere, vt in octingentis annis bisexta ipse quinque tantum perimat, Alfonsini sex. Itaque propter tam subtile epichirema ἀλότε κέρδον, καὶ μὴ χερσῖν κλυπήσατε. Sed de illius stultitia, & aliorum furiis libro singulari dicemus. Nam non istum solum, quem nunquam læsimus, non vlla priuata iniuria, sed feritas quædam animi ad maledicendum impulit. Sunt alij fanatici, quos idem morbus & rabies exagitat. Itaque si cui a rebus seriis vacat, adeat eam Chronologiam. Habebit & quod indignetur, & quod rideat. Quid dicemus de illo seuero Censore, qui priorem editionem nostram nunquam vidit: & tamen de ea edicit basilica edicta? Non vidit, & si vidisset, non intellexisset. Ex aliorum opinione nostra iudicat. Hæc præcisa confidentia non solum in me, sed in alios quoque distringitur. Habet eclogarios, qui illi centones farciunt; Locos ex auctoribus excerptos illi subministrant apposito nomine & cognomine auctoris, sed nomine singulari litera designato. Hinc fit, vt Martinum vocet, qui est Mattæus, Petrum, qui est Philippus. Me quoque Iohannem vocasset, nisi notior illi essem de nomine, quam de scriptis, quæ ex alieno indicio iudicat. Nam ne ipse quidem Eclogarius nostra intellexit satis bene, περὶ μετεμπτώσεως καὶ προεμπτώσεως, quæ sunt doctrinæ nostræ. Ipse profert tanquam vulgaria: quemadmodum ille Chronologus, de quo iam verba fecimus, putauit rem vulgatam esse, primam Olympiadem celebratam XXIII Iulij: quæ res totius anni Græci arcana complectitur. De isto igitur seuero Censore, & aliis erit alius dicendi locus: quos nolim in hoc opere nominatos. Nimium enim abutor æquanimitate tua & patientia, benigne Lector, qui te ingrato otio detineam, cum has horas melius collocare posses, non tantum horum hominum caussa, quos melius erat præterire, quam vt tibi totius instituti nostri rationem aperirem. Nos hoc opus non vlla ambitione moti suscepimus, sed vt Chronologiam a sciolorum deliriis & tyrannide sophistarum vindicaremus; & nobiliora ingenia ad maiora excitaremus. Nam magnæ huius messis & magna spicilegia sunt. Ideoque plures libri adhuc confici poterant. Nos, qui a veteribus didicimus μέγα βιβλίον μέγα εἶναι κακὸν, octo priores libros in septem contraximus, octaui libri censu toto in superiores erogato. Vtinam breuioribus nobis esse per difficultatem rei licuisset! Nam septem hos alij in viginti, alij in plures procudissent. Ex nostris igitur disputationibus videmus, quomodo Chronicon absolutissimum

mum confici possit. Quis erit & ab humaniori doctrina paratus, & ab omni inhumana inuidia liber, qui rem sibi gloriosam, ac posteritati fructuosam aggredietur? Qui laborem adeo laudabilem non grauabitur, primum anno Iuliano tanquam stabili fundamento opus suum superstruat: periodum Iulianam verum temporum elenchum adhibeat. Nam, vt initio diximus, contextus temporum sine anno Iuliano, annus sine periodo Iuliana, est vt nauis sine velis, remis, & armamentis. Itaque potest ad annos periodi Iulianæ Fastos suos digerere, si prius in limine operis omnes epochas præmiserit ad ipsius periodi annos designatas, vt in libro quinto fecimus. Ita vna periodus Iuliana vicem omnium fuerit. Nam in Fastis computus multarum epocharum animos lectorum distrahit, Mundi, Olympiadum, Palilium vrbis, Nabonassari, Christi, quæ omnia fere semper onerant margines Fastorum: cum vna periodus Iuliana omnia complectatur. Non tamen veto omnes epocharum computos adiicere, si cui ita videtur. Prius tamen admonere debet, vtra Palilia sequitur, Varronis, an Catonis. qua in parte Chronologorum prudentiam desidero. Periculosum est enim ad epocham controuersam annos suos exigere: vt ad Palilia Vrbis, ad annos imperij Augusti, ad quos cum hactenus omnes Historiarum & Annalium scriptores tempus natalis Christi dirigunt, incertiores amittunt lectores, quam antea. His ita constitutis, nullam diem saltem sine notatione annorum cælestium vtriusque sideris, nostri Solaris, & Iudæorum Lunaris apponat. atque adeo, vbi res postulabit, ne grauetur etiam diem Nabonassari Ægyptiacam, Hegiræ Muhammedanam, Iezdegird Persicam adhibere, & præsertim Atticam cum mensibus tam popularibus, quam Prytanias: ita tamen, vt Harpaleis mẽsibus ante Metonem, Metonicis ante Calippum, Calippicis vsque ad editionem anni Iuliani vtatur. Quare quemadmodum nobiliores epochæ, ita etiam omnes Tabulæ neomeniarum Atticarum, & Prytanias, Iudaicarum, & Muhammedanarum, & harmoniæ annorum in limine operis erunt præponendæ: ne imparatus Lector ad Fastorum aut Annalium contextum accedat. Vbi deerunt characteres, tunc appositione annorum, & interuallis vtendum erit, quod est vltimum subsidium. Verbi gratia: cum regum Iudæ & Samariæ nullo charactere apposito annorum series tantum contexitur, contenti esse debemus adiectione sola annorum, quia aliter fieri non potest. Sed ad interualla certa anni dirigendi. Vt ab Exodo, cuius character certissimus est feria quinta, ad casum Sedekiæ, cuius character est annus Sabbaticus, anni sunt absoluti 907. a conditu templi, cuius index certus a scriptura determinatus in anno Exodi 480, ad casum Sedekiæ, videndum, ne adiectio annorum fraudi sit, propter annos

nos absolutos, si pro labentibus accipiantur, aut contra. Ad interualla igitur semper operatio erit exigenda. Exemplum anni absoluti pro labente habes initio Danielis, annum tertium Ioiakim, qui erat quartus labens Ieremiæ XXV, 1. Apud Gregorium Turonensem eiusmodi exempla multa extant, & apud Iosephum, & Plutarchum, & Xenophontem. Hoc enim fit, quando excluditur alteruter terminus. Plutarchus aliquando vtrumq. terminum excludit. Exemplum: Sabbatum posterius est octauus dies a priore sabbato. Interuallum septem dies. At Plutarchus dixisset sex dies. Nimirum excluso vtroque sabbato. Hic non est error auctorum, sed idiotismus vsurpantium modum vulgi consuetum. Sic Matthæi XVII, 1. Marci IX, 9. sex dies dicuntur excluso vtroque termino, qui Lucæ IX, 28 sunt octo, vtroque termino incluso. Nullam diem in historiis suo charactere notatam omittat, etiam si rem certam teneat. Exemplum: Ex Consulum serie, scimus annum Christi 364 esse primum Valentiniani. At quia Marcellinus anno bisextili creatum, & postridie bisexti imperium iniisse scribit, ille character omittendus non est. Ita fiet, vt hoc initio certo ad finem certum alius interualli, vbi destituent signa, hac tanquam Helice in illo mari tuto nauigare possis. Idem dico de eclipsibus, indictionibus, annis Sabbaticis, æra Hispanica, celebrationibus Paschatis, passim apud historicos Christianos: atque illa omnia ad cyclos suos reuocet, quorum doctrina vt magnis erroribus occurrit, ita magnos & multos patefacit. Sed ne temere scriptoribus de defectibus siderum assentiatur, sine Tabularum astronomicarum examine. Fallunt enim auctores non raro, cum defectus luminum, qui nunquam fuerunt, referunt: vt Dio, & Seruius in cæde Cæsaris, Aurelius Victor vulgaris in obitu Neruæ, Zosimus in memorabili pugna Theodosij, & Eugenij tyranni: Tarrutius celeberrimus Mathematicus in conceptu Romuli, & Palilibus Vrbis. Aliquando etiam caliginem Solis defectum putant: qualis cælo vt plurimum sereno, toto anno cædis Cæsaris fuit, & triduo integro, me puero, sed pallida: at horrenda, & atra in articulo Passionis dominicæ per aliquot horas: in anno autem Christi 798 per XVIII dies ita atra, vt naues in mari aberrarent: anno autem 393, aut 394, circa dies Pentecostes adeo obscuratus est Sol, vt mundi interitus imminere crederetur. Hieronymus ad Pammachium: *Nos scindimus Ecclesiam, qui ante paucos menses, circa dies Pentecostes, cum, obscurato Sole, omnis mundus iam iamque venturum Iudicem formidaret, &c.* Pentecoste Iudaica est semper sexta Siwan, hoc est, sexta a nouilunio. Itaque Sol nunquam potest deficere in Pentecoste Iudaica: multo minus deficere potest in Christiana, quæ semper Iudaica posterior est, nisi quando neomenia Nisan est Sabbatum. Tunc enim Pentecoste

Iudaica

Iudaica incidit in diem Dominicam, & consequenter in Pentecosten Christianam, vt anno Passionis Dominicæ contigit, contra votum Sophistarum, qui eo anno Pascha in Parasceuen conferunt. Igitur horribilis illa Solis caligo apud Hieronymum non potuit accidere sexta Siwan, aut post sextam Siwan, secundum naturalem caussam defectionum Solarium, id est κτ̀ ἐπιπρόσθησιν τ̃ Σελήνης; cum tale non possit accidere, nisi νεομηνία κτ̀ Σελήνην. Sed neque potuit Sol deficere nouilunio Siwan annis 390, 391, 392, 393, 394, 395, anomalia Lunaris latitudinis aduersante. Fuit igitur caligo extra ordinem. Quare memorabilis est ille locus Hieronymi, ita tamen, vt ad characterem adsumi non possit. Similis quoque caligo apud Tertullianum ad Scapulam: *Nam & Sol ille in conuentu Vticensi, extincto pene lumine, adeo portentum fuit, vt non potuerit ex ordinario deliquio hoc pati, positus in suo hypsomate, & domicilio.* Hæc Tertullianus. quanquam quod dicit de hypsomate Solis & domicilio, ego non intelligo. Scimus quidem quid sint hypsomata Planetarum & domicilia, sed Solis hypsoma impedire, quo minus deficiat, ingenue fateor me ignorare. Rursus consideret Chronologus, initia Imperatorum Romanorum, post tempora Antoninorum, vsque ad Consulatum Ausonij, confusionis, & tenebrarum plena esse: eaque ex methodo nostra, quantum poterit, castiganda esse. Nam ex disputationibus nostris, initium Diocletiani male ad initium æræ Martyrum referri, & ex illo errore infinitos in Fastis propagatos esse, satis constat, præsertim in historia persecutionis. Si qua Eclipsium diagrammata, aut disputationem longam alicuius epochæ controuersæ proponere velit, caueat eam in contextum Fastorum recipere. Hoc enim plane est non solum rerum seriem interrumpere, sed etiam animum Lectoris in diuersa distrahere. Olympiadem quanque signet sua die, nempe quintadecima mensis Hyperberetæi Olympici, cum ipsa die Iuliana, item die mensis Attici, qui nunquam cum mense Olympico congruit: & quemadmodum in omnibus mensis Cælestis apponendus est, ita nunquam mensis Cælestis vsurpandus, nisi prius præmisso charactere Zygonos, & die Iuliana, cui neomenia Zygonos competit. Hæc enim omnia naturalia sunt, priscorum ciuilium temporum, non autem ficta, neque arbitrij nostri. Nunquam mensem popularem Atheniensium sine mense prytanias Metonico, aut Calippico producat. Cum feriam ab auctoribus notatam referet, diligenter examinet, an error sit in notatione siue ab auctore, siue a librario. Quemadmodum enim falso defectus luminum annotant, vt supra diximus, ita etiam per ἀλογιστίαν, falsum characterem diei aliquando apponunt; quod contingit in lapide Romæ Christiano, in quo VII Kalend.

 Nouem-

Nouembris dicitur esse feria sexta Consulatu secundo Stilichonis. ex quo sequeretur, Consulatum secundum Stilichonis fuisse anno Dominico 406, non 405, contra seriem Consulum, & Chronicon Consulare Marcellini Comitis. Consulatu Stilichonis primo, XXVI Octobris fuit dies Veneris, non Consulatu secundo. Cum illi saxo fidem haberem, annum primi Toletani Concilij dixi fuisse post Consulatum primum Stilichonis. quod falsum est: & locus corrigendus in capite de Æra Hispanica. Eiusmodi falsas annotationes feriarum confutauimus in fragmento persecutionis Diocletianeæ, quod Eusebio assutum est, cum tamen Eusebij non sit. Reliqua per se conditor Annalium, aut Fastorum animaduertere potest. ~~Neque enim iudiciis eruditioribus diffidimus. Tabulae nostrae, & methodi omnem laborem minuunt. Putasne esse tam parabili labore tantum gratiae a posteritate iniri? Huiusmodi opus quid aliud erit, quam, ut Plinius loquitur, aliquod veluti templum augustum totius antiquitatis Fastos & memoriam complexum? Quod si malit ab alio, quam a nobis haec didicisse, cum bona nostra gratia nomen nostrum dissimulare illi licet, neque vereatur, ne plagij, aut furti a nobis postuletur. Vnum sibi proponat tantum, de posteritate sine labore suo bene mereri. Quare reformidat? quare piget tam praeclari incepti? Plus ne apud eum poterit ζηλοτυπία, malitia, quam amor veri? Adeone hoc seculum ab omni humanitate & morum & literarum exaruit? Quisquis igitur hoc onus non detractabis, scito, ex illo posteritati maximum emolumentum, tibi autem a posteritate maximam gloriam propositam esse. Vale candide Le~~ctor. Lugduni Batauorum.

ADDENDA

ADDENDA
PROLEGOMENIS.

Folio 64. *lin.* id est חַג. *Adde.* id est חַג. Nam aliæ erant μεγάλαι ἡμέραι, proinde vt & חַגִּים. Sic Tertullianus magnos dies dixit, quos Hebræi חַגִּים vel מוֹעֲדִים. Eius verba sunt ex v in Marcionem: *Dies obseruatis & menses, & tempora, & annos, & Sabbata, vt opinor, & cenas puras, & ieiunia, & dies magnos.* Sed quid Tertullianum aduoco? Ecce Biblia Græca ita vertunt ex primo cap. Isaiæ: τὰς νεμηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ σάββατα, καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι. Quod Hebraice est מוֹעֵד, vertunt μεγάλην ἡμέραν, quod idem est quod חַג & quidem manifesto Sabbata distinguuntur a magnis diebus. Quare perperam quidam μεγάλην ἡμέραν interpretantur Sabbatum apud Iohannem, ἦν γὰρ μεγάλη ἡμέρα σαββάτου ἐκείνου. de quo infra. Quin & Tertullianus ipse παρασκευάς, quas cenas puras vocat, a diebus magnis, & a ieiuniis, & a Sabbatis distinguit. De Cena pura, præter id quod diximus ad Festum, ita reperi in veteri & peroptimo Glossario Latinoarabico: *Parasceue, cena pura, id est, præparatio, quæ fit prosabbato.* Conditor Annalium Ecclesiasticorum turbat de cena pura, & negat esse parasceuen, quia cena pura apud Festum habeat offam suillam. Sed ipse, (pace docti viri dixerim) non aduertit Puram dici, non quia careat carnibus, sed quia religionis & dicis caussa fit. Nam & parasceuæ Iudaicæ habent carnes, & nihilominus dicuntur cenæ puræ, quod dicis caussa coquebantur, coquunturque hodie prosabbato, quia in Sabbato coqui non liceat. Non negabis, &c.

In Prolegomenis pagina duodecima ternionis γ *linea* Igitur, *pro* σάββατον præposterum, *corrige* σάββατον δευτερόπρωτον.

CONSPECTVS OMNIVM CAPITVM QVÆ HIS LIBRIS CONTINENTVR.

PRIMVS LIBER, QVI EST DE ANNO ÆQVABILI MINORE.

SECVNDVS LIBER, QVI EST DE ANNO LVNARI.

LIBER

LIBER TERTIVS,
QVI EST
DE ANNO ÆQVABILI MAIORE.

LIBER QVARTVS,
QVI EST
DE ANNO SOLARI, TRIBVTVS IN PARTES QVATVOR.

PRIMA PARS.

SECVNDA PARS.

TERTIA PARS
DE PERIODIS SOLARIBVS.

QVARTA PARS
DE ANNIS TROPICIS ET LVNARIBVS EMENDATIS.

LIBER QVINTVS,
QVI EST
PRIOR DE EPOCHIS TEMPORVM.

De excessu

LIBER SEXTVS,

QVI EST

POSTERIOR DE EPOCHIS TEMPORVM, IN DVAS PARTES TRIBVTVS.

PRIOR PARS.

ALTERA PARS DE DVABVS QVÆSTIONIBVS DANIELIS.

SEPTIMVS LIBER,

QVI EST

DE COMPVTIS ANNALIBVS NATIONVM.

ERRATA
& a calamo & ab operis typographicis ita corrigito.

6. d. torib. *Scribe:* Regulares, quæ cum concurrentib. id est Epactis Solarib.
18. b. maior. plusquam 26.
20. b. ea. XXII.
30. b. erit. proinde octauus.
61. d. tyranno. sex dies de 360.
62. d. num. XXIIX Martij.
63. b. Zodiaci. Lunæ XVIIII Item Scebat 4.1.76.
66. b. dum. Pentaeteris & Trieteris.
84. a. racter. 3. 22. 13.
86. b. 7. Iulj.
87. a. 22. Iulj.
90. a. datus est. data est.
92. mali. Scebat Syriaco. Est 26. embolimæus communis.
108. c. decursu. 84. embolismos.
119. a. æquinoctij. autumnalis Cæsariani.
119. c. catur. מְבָרִיאָה.
121. rum. 4105. *& ita infra.*
121. mensis. I. 12. 793. *item:* momenta $\frac{793}{1080}$.
123. *linea* 22. *lege* 6. 15. 391. *ibid. lin.* 27. *lege:* 4. 12. 957. *linea* 28. *lege* 5. 10. 466.
124. *linea* 113. *lege* 1. 2. 149.
135. c. anno. XVI. Iulj.
136. a. let. aufer a 1489. 500.
140. a. nono. Dulhagia.
158. c. vicesima. vicesima prima tenus.
159. a. prehendit. 76. anno.
160. b. qualis. & quantus.
166. c. excusis. Varronis libris legitur.
169. d. Pœnica egisse.
172. c. cim. anni Iuliani.
178. c. itē. Crastina si radiis.
179. c. enim. ad eam rem.
181. ante. 1461.

201. *in linea* XI anni *lege.* 29. 18. 726.
204. a. Dionysiano: neomenia Ab κτὶ φάσιν.
223. ሐዳር ። Hadar. ተሕሣሥ: Taschschas.
226. c. xandri, 1906.
261. c. Iudaicum. VI. Octobris.
229. b. loco. Christi, 140. *ibid.* DAMASCENORVM RECENTIORVM.
231. a. Ægyptij. χίνζα eos quadrantes, alteri ὥρας vocabant.
250. b. Metonis. XXIV.
272. c. æquinoctium. periodus minor.
278. b. جمشيد *ibid.* c. decaeteris. exactis decem.
283. supra annum XI. *lege* XV April.
294. a. interuallum. anni 4046.
303. a. non fit. in 323 fit.
312. c syzygiis. Nisanin.
315. c. ἐκβολή. anno 1614.
331. c. tur. 621 annos.
338. calem. calem DC.
341. b. quod non. qui non.
372. c. Ianuarium. Ianuarium & Februarium fuisse.
374. a. σεν. αὐτοῦ βασιλείαν.
375. d. Iudaico. *dele verba* DANIEL ET.
377. d. tatis. septemdecim.
381. a Iuliano. Iulianæ.
389. c. faciunt. profecti.
398. a. lianæ. 418.
401. a. tes. ἡμερινοῖς.
405. caeteri dis. lib. secūdo.
417. a. muni. totius.
422. b. τὸν Σώσιον. ἡμέρα ὥσπερ.
428. habebāt. περιστερίῳ. *ibid.* in. κατακλίσεως

465. b. magnæ. deductus.
481. c. est. tres solidos.
500. a. lianus. lianus 28.
504. b. qui. Ναζωραῖοι.
523. Sabbatum. dicitur.
529. a. concurrisse. CXCIV.
531. c. Matthæus. immolabant.
539. d. tinuandi. Iulianæ, 4173. q. e. d. t. septimus Iph. & quartus Olymp. quinquagesimæ nonæ.
542. c. Claudianum. *belli* pro *Beli.*
544. c. מַלְכוּתָא.
548. Antiochi. ad profan.
551. a. dem. Græcos.
561. a. dem. istum.
563. c. lianæ. quadragesimus sextus.
567. c. iterum. dicuntur.
568. a. πεπαῦσθαι. abolebit.
573. c. Sed. qui anni 362. annis.
583. a. ordinatus. indictione VIII.
594. a. cisc. 37. 5. 204.
596. a. rum. cyclis.
599. c. incurrant. Saadia.
608. c. ἡ βαϊοφόρος. SEPTIMA σκηνοπηγίας.
612. d. se. דְעַתִּיקָא.
615. a. אַשְׁכְּנַז.
616. b. [illegible]. *item* בְּשְׁמִטַּת ז. *ibid.* c. OBSIGNATIO. SEPTIMI IN SEMITA H.
649. c. manuelis. ex XXIX. *ibid.* PAGOMEN. intercalari.
656. a. est. introitus ieiunij Æthiopicus.
674. c. abiicias. annos Christi.
705. 5. c. cies. 6. 23. 444.
729. c. At. 7. 16. 50.
738. Alexandreo. 1908.

IOSEPHI

A IOSEPHI

SCALIGERI

IVLII CAESARIS F.

DE

EMENDATIONE

TEMPORVM

B LIBER PRIMVS.

SI VERVM eſt, quod ſciſcit Stoicorum ſchola, Tempus eſſe normam rerum, & cuſtodiam, quia veritatis index atque examen eſt, & rerum geſtarum memoriam, ac diuturnitatem poſteritati tuetur: ij non vulgari laude digni ſunt, qui temporum rationes conſcribere, atque fugitiuam antiquitatem retrahere conantur. Qua in re cum tam priſcis ſcriptoribus, quam æqualibus temporum noſtrorum opera egregie nauata ſit, dolendum tamen, aut ſerius, quam oportebat, antiquos
C ſeſe ad id ſtudium contuliſſe, aut pauciora ea de re monumenta, quam ab ipſis auctoribus relicta ſunt, ad nos perueniſſe. Nam vt omnia extent veterum Græcorum ſcripta, ea tamen paucorum temporum interuallum complectebantur. Græcis enim ante initia Olympiadum ſuarum nihil plane exploratum eſt: &, quod dolendum eſt, de illorum ſcriptis, quæ ad Chronologiam ſpectabant, nihil nobis præter deſiderium relictum eſt. Nam quæ Euſebij exſtant, quamuis è Græcorum monumentis hauſta ſunt, & multa egregia ac cognitu digna nobis conſeruarunt: tamen diſſimulandum non eſt, multa in illis reperiri, quæ caſtigatioribus iudiciis non ſatisfaciant. Quod ſi Thalli, Caſtoris, Phlegontis, Eratoſthenis canones exſtarent, perparua, aut nulla po-
D tius ratio haberetur librorum quorundam, qui hodie in penuria meliorum nobis in pretio ſunt. Apud Romanos vero, ea ſcriptio infeliciter ceſſit, quod eam cognitionem ſerius amplexi ſint. Nam ante Conſulatum Bruti nihil certi apud illos: omnia fabuloſa: &, ſi rem propius ſpectemus, ne ipſius quidem Bruti Conſulatum, ac tempus Regifugij ſatis exploratum habent: quamuis, vt prodidit Cenſorinus, Varro collatis diuerſarum ciuitatum temporibus, & interualla retexens, verum in lucem protulerit, & viam repererit, qua certus anno-

rum Vrbis conditæ numerus iniri posset. Sed, vt suo loco disputabitur, non magis constabat Varroni de initiis Vrbis, quam Græcis de anno excidij Troiæ. Nam ea demum est vera demonstratio, quæ cogit, non quæ persuadet. Soli sacri libri supersunt, ex quorum fontibus certa temporum ratio hauriri possit. Sed omnis temporum cognitio inutilis est, nisi certa epocha in illis deprehendatur, ad quam omnium temporum contextus tam antecedentium, quam consequentium referri possit. Nam, vt præclare dixit vetus inter Christianos scriptor Tatianus, apud quos temporum notatio non cohæret, apud illos neque veritatis & fidei historicæ ratio vlla constare potest. Quod si aliquis sacræ historiæ peritissimus, hoc est, qui interualla rerum gestarum nobilissima certissimis ratiociniis ex Mose, & reliquis sacris Bibliis explorata habeat, nihil tamen ex illis ad certam epocham historiæ Græcæ, aut Romanæ referre possit: quodnam adiumentum is ex eiusmodi diligentia adferre potest aut sibi, aut studiosis rerum antiquarum? Nam omnis cognitionis finis ad vsum aliquem spectat, quem si ex medio literarum sustuleris, ingratus est omnis labor & opera, quæcunque in omne studium impenditur. Eiusmodi est Iudæorum scientia, qui in ratiociniis quidem sacrorum temporum colligendis tantum studio & diligentia consecuti sunt, vt proxime à veritate abesse possint: sed dum nullam aut saltem deprauatam rerum exterarum cognitionem tenent, multum errant, quod sine externa historia sacram tractare aggrediuntur. Venio ad nostros, recentiores dico, qui hodie summo cum fructu, sacræ, Græcæ, & Romanæ historiæ tempora digesserunt. Ij heroica virtute chronologiam negligentia & contemtu maiorum intermortuam ac sepultam, è tenebris & obliuionis silentio quotidie eruere conantur. Certe meum semper iudicium fuit, eam rem maiore cum laude ab illis restitutam, quam ab antiquis proditam fuisse. Nam non solum pleraque in ratione temporum pristinæ integritati reddiderunt, sed & longe meliora effecerunt. In multis tamen iudicium, in quibusdam etiam diligentiam requiro. neque enim dum verum adepti sunt. Argumento fuerint omnium, quotquot de his rebus tractarunt, dissensiones: vt inter tot millia Chronologorum vix inter duos de eadem re conueniat. Quanta adhuc contentione de Septimanis Danielis, de initio, medio, & fine earum velitantur? Tamen nihil plane eorum, quæ volunt, assecuti sunt. Ab eorum lectione incertior atque indoctior sum, quam dudum. Quis vnquam eorum veram epocham Exodi Hebræorum; quia, quod pudendum est, verum annum natalis Dominici [illegible]? Ecce trita, obuia, vulgaria, vt nobis videtur, ignoramus, & remotiorum ac reconditiorum indicium promittimus! Quis eorum Danielis Hebdomadas interpretandas suscepit,

A suscepit, qui inscitiæ suæ latebram non quæsiuerit, & reges Persidis, qui nunquam in rerum natura fuerunt, non commentus sit? Quod si Danielem accuratissime legissent, eis ad negotium explicandum non aliis regibus Persidis opus fuisset, quam iis, quos Herodotus, Diodorus, & omnis Græcorum antiquitas nouit. Sed quo non progressa est ἀμηχανία? Berosos, Metasthenes, & nescio quos Catones, ac Philones consulunt, qui ante hos centum annos ex officina nescio cuius indocti & impudentis prodierunt. Et sese Criticos in temporum notatione profitentur, quibus tam facili genere, tam pueriliter vnus homo otiosus in tanta luce literarum quotidie imponit. Cuius hominis inscitiam si nihil aliud, certe illud arguere possit, quod Metasthenem pro Me-
B gasthene posuit. Si Iosephum Græce, aut Strabonem, aut Athenæum legisset, is Megasthenem vocari deprehendisset, quem Metasthenem vocat. Si Græce scisset, nunquam μεζαϑένη in illa lingua reperiri, neque hanc compositionem in eadem probari intellexisset. Vt igitur ij resipiscant, qui & nouos reges in Perside crearunt, & Assueros Priscos, Assueros Longimanos, Assueros Pios, duos Cyros, & nescio quæ alia somnia Annij Viterbiensis in medium producunt, primum vno verbo indicabo fontem erroris eorum: deinde qui medicina huic morbo fieri possit, docebo. Quod igitur in veri inuestigatione eos ratio fugerit, duas summas causas reperio: vnam, quod veterum tempora ciuilia, annorum, mensium formas, status, ac genera ignorarunt: al-
C teram, quod characterem, & notationem ei anno, quem sibi proposuerant, non adhibuerunt. Ex vtraque quidem causa temporum confusio manauit, sed diuerso genere. Ex priore causa ignoratus est annus, mensis & dies multarum nobilium epocharum. Huius enim rei cognitio pertinet ad tempus ciuile nationum. Ex altera causa Palilia vrbis Romæ nunc tertio anno Olympiadis, nunc quarto attribuuntur. Item Consulatus Bruti nunc in hunc, nunc in illum annum Olympiadis confertur. Vt igitur nouam rationem emendationis temporum ineamus, duo illa præcipue nobis discutienda sunt: sed prius de omnium nationum temporibus ciuilibus: quam assequi perdifficile est, nisi prius tempore in sua principia, hoc est ab annis, periodis,
D mensibus in vltimum terminum, dies, horas, ac scrupula resoluto. Nam qui ante nos hanc prouinciam aggressi sunt, si modo hanc nostram, non aliam aggressi sunt, ij satis de tempore, & eius natura disputarunt. Sed hanc disputationem melius interpres φυσικῆς ἀκροάσεως sibi vindicasset. Neque vero nos id agimus, vt definiamus tempus esse hoc secundum Peripateticos, aut illud secundum Stoicos, aut Academicos. Qui istis definitionibus diu immorati sunt, & hac sola scientia Chronologiæ scribendæ modum terminarunt,

runt, illi ſatis verborum quidem, ſed rerum nihil definiuerunt. Ne- A
quid tamen ἀμεθοδεύτως tranſigatur, decreui ſingularum, vel minimarum temporis partium prius conſpectum aliquem dare, quam ad deſcriptionem ἱστορικὴν temporum ciuilium, & eorum methodum aggrediar. Incipiam igitur ab vltimo termino, a die ſcilicet, & eius partibus, hoc eſt hora, & ſcrupulis. Ab hora igitur, ſi libet, principium eſto.

DE HORIS ET PARTIBVS DIEI RELIQVIS.

VETERIBVS ſtatim ab initio has diei partes, quas HORAS vo- B
camus, in vſu non fuiſſe, argumento fuerint priſcæ locutiones, quibus dies non in partes ſecatur, ſed actionibus quotidianis diſtinguitur: vt cum βουλυτὸν veſperam vocabant, nimirum, vt poëta inquit, *Demeret emeritis cum iuga Phœbus equis.* Item quod tempus antemeridianum deſignantes dicebant πληθυούσης vel πληθούσης ἀγορᾶς, conuenientibus ſcilicet eo tempore in Comitium viris: vt Heſiodus dicit, εὖτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν. Quod tamen longe aliter interpretes Græci illius poëtæ exponunt. Aiunt enim Heſiodum intellexiſſe de triceſima menſis Lunaris: & ſenſum loci Heſiodei eſſe perinde ac ſi dixiſſet, Quando homines veram τριακάδα Lunarem agunt, & non ſecundum vſum politicum, ſed ſecundum motum Lu- C
næ. Quod tamen nobis valde coactum videtur: & mentem Heſiodi hanc fuiſſe dicimus: τριακάδα eſſe valde idoneam rebus gerendis ea hora, qua homines ad ius in forum conueniunt. Quæ ſane interpretatio melior vulgari. Sic etiam paulo poſt dicit, ἤματος ἐκ πλείου, loquens de vndecima: cuius partem deſignat, cum dicit ἤματος ἐκ πλείου. Quod nos interpretamur iam adulto die. Sic Homerus meridiem deſignat, ὅταν δρυτόμος ἀνὴρ δόρπον ὁπλίσατο. Porro neque hoc verbum ὥρα id, quod nunc, valebat. Sed tempus actuum quotidianorum illo notabatur: vt cum dicebant ὥρα δόρπου, ὥρα δείπνου. Latinis vero Tempeſtas dicebatur. In Legibus Decemuirum Atticis fuit: SOL OCCA-
SVS SVPREMA TEMPESTAS ESTO. Neque recte quidam hinc D
expungunt TEMPESTAS. quod SVPREMA abſolute diceretur, vt apud Plautum. Nam plane in legibus Solonis, vnde illud caput traductum, ſcriptum fuit, ὁ ἥλιος ἐπὶ τῶν ὀρῶν ἐσχάτη ὥρα ἔστω. Stoicus ſcriptor apud Stobæum loquens de Socratis iudicio capitali: καὶ τριῶν ἡμερῶν αὐτῷ δοθεισῶν, τῇ πρώτῃ ἔπιεν, καὶ οὐ προσέμεινεν τὸ τρίτης ἡμέρας τὴν ΕΣΧΑΤΗΝ ΩΡΑΝ παρατηρεῖν, εἰ ἐστὶν ΗΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ, ἀλλ' εὐθαρσῶς τῇ πρώτῃ. Idem cenſeas de veteribus Hebræis,

qui

A qui diei nullas alias partes, quam mane, meridiem, & vesperam norant. & ita dies diuiditur Psalmo LV, commate XVIII. Sic Homero, ἠὼς, ἢ δείλη, ἢ μέσον ἦμαρ. Sed hic dies intelligitur Lux, exclusa nocte. Nam totum νυχθήμερον Hebræi in quatuor partes diuidebant, quas vigilias vocabant. Prima vigilia erat à vespere: secunda à media nocte. tertia à mane. quarta à meridie. Alioqui nomen hoc שָׁעָה quo hodie horam designant, ne notum quidem illis erat: quod apud Danielem aliud significat. Posterorum inuentum est Horologium, & ἡλιοτρόπια, quibus dies per lineas, & interualla vmbrarum distinguebatur. vnde prodiit locutio δεκάπους σκιά, pro hora cœnæ. vel ἑνδεκάπουν στοιχεῖον: quia notis literarum singularium horæ distinguebantur. Te-
B statur & Epigrammatium de Horologio:

ἓξ ὧραι μόχθοις ἱκανώταται. αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
γράμμασι δεικνύμεναι ΖΗΘΙ λέγουσι βροτοῖς.

Nam ante Z, H, Θ, I, erat A, B, Γ, Δ, E, ϛ. Arabibus, Persis, & reliquis Orientis gentibus non horologiis, sed naturalibus matutini, meridiani, & vespertini temporis interuallis diem notare, etiam hodie cõsuetudo manet. Astronomis propria est diuisio diei in sexagesimas primas, secundas, tertias,
C & sic deinceps. Artificibus computi annalis in horas, puncta, ostenta, minuta, partes. Hora est punctorum 4. minutorum 40. partium 480. momentorum 1760. ostenta autẽ sunt arbitraria, quibus libet aliarum diuisionum in illa resolutis. Orientalibus vero Compu-
D tatoribus compendiosa horarum resolutio est. Non enim in sexagesimas assem diuidunt, sed in 1080 partes, ita vt 18 particulæ vni minuto horario respondeant. Hac diuisione hodie Iudæi, Samaritani, Arabes, Persæ,

TABVLA CONVERTENDI OSTENTA IN SEXAGESIMAS.

Ostenta.	Sexag.	Sexag.	Sexag
1	0′	3″	20‴
2	0′	6″	40‴
3	0′	10″	0‴
4	0′	13″	20‴
5	0′	16″	40
6	0′	20″	0
7	0′	23″	20
8	0′	26″	40
9	0′	30″	0
10	0′	33″	20
20	1′	6″	40′
30	1′	4″	0′
40	2′	13″	20′
50	2′	46″	40′
60	3′	20″	0
70	3′	53″	20′
80	4′	26″	40′
90	5′	0″	0′
100	5′	33″	20‴
200	11′	6″	40″
300	16′	40″	0‴
400	22′	13″	20′
500	27′	46″	40′
600	33	20″	0′
700	38′	53″	20‴
800	44′	26″	40″
900	50′	0″	0‴
1000	55′	33″	20″

TABVLA CONVERTENDI SEXAGESIMAS IN OSTENTA.

Sexag.	Sexag.	Ostenta.	Ostenta.
0	1′	0	324″
0	2″	0′	648′
0′	3″	0	972″
0′	4″	1′	216″
0′	5″	1′	540″
0	6″	1′	864′
0	7″	2	108″
0′	8′	2′	432″
0′	9″	2′	756″
0′	10″	3′	0′
0′	20″	6′	0″
0′	30′	9′	0″
0′	40″	12′	0′
0′	50″	15′	0″
1	60″	18	0″
2	0	36	0″
3	0″	54′	0″
4	0′	72	0″
5′	0″	90′	0′
6	0″	108′	0″
7′	0″	126′	0″
8	0″	144′	0″
9	0″	162	0″
10′	0″	180	0″
20′	0′	360	0′
30′	0″	540′	0″
40′	0″	720′	0″
50	0″	900′	0′
60	0′	1080	0′

& aliæ Orientis nationes vtuntur. Quorum in ſexageſimas, & contra ſexageſimarum in hæc conuertendarum, Tabellas duas poſuimus. A

DE DIEBVS.

TO νυχθήμερον, quod eſt ſpatium viginti quatuor horarum, Daniel eleganter vocat עֶרֶב בֹּקֶר quaſi dicas ὀψιπρώϊον, initio diei ciuilis ſumto Iudaice ab eo tempore, quod proxime Solem occaſum ſequitur. Nam illud interuallum, quatenus vigintiquatuor horarum eſt, naturale eſt: quatenus aliud atque aliud initium habet, dicitur ciuile, Atticis & Iudæis ab occaſu Solis: Ægyptiis & Romanis à media nocte: Chaldæis Genethliacis ab ortu Solis: Vmbris à meridie initium ſumentibus. B Dierum notationes duplices: aut ſecundum numerum, & ordinem: vt prima, ſecunda, tertia menſis. aut ſecundum ἐπωνυμίαν, qua dies alicui rei cognomines. vt dies menſis Perſici ſunt cognomines regum priſcorum, & dies menſis Mexicanorum animalium, aut aliarum rerum, & ἐπαγόμεναι Ægyptiorum nominibus ſingulorum Deorum vocatæ. & dies feſti, vt quinquatrus, κρόνια, θαργήλια, Quirinalia. & ab euentu, dies Allienſis, Regifugium. à ſtellis, dies Septimanæ. Eccleſia Romana vocat ferias. quia veteris anni Eccleſiaſtici initium à Paſcha. Et Paſcha dicebatur annus nouus, vt etiam hodie ab Eccleſia Antiochena: à Conſtantinopolitana autem διακαινίσιμος ἑβδομάς, ab eadem mente. Illius autem Hebdomadis dies omnes ſeptem erant C feriati, vt teſtis eſt Hieronymus, & alij veteres. Hinc obtinuit, vt reliquarum hebdomadum dies etiam Feriæ vocarentur, præcipuo quodam principis ſeptimanæ Paſchalis auſpicio & omine. Solon autem primus omnium τὴν τριακάδα ἕνην καὶ νέαν vocauit, cum antea ἕνη eſſet prima menſis. Heſiodus: Πρῶτον ἕνη τετρὰς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ. Diei diuiſio ſumma ab actibus quotidianis, in faſtos, nefaſtos, atros, religioſos, interciſos, iuſtos: vt Græcis εἰς ἐνεργοὺς, καὶ ἀέργους, vel, vt alij, ἀνεσίμους ἡμέρας καὶ ἀποφράδας, καὶ ἑορτασίμους. aut ab æquatione annui temporis, Solaris, & Lunaris, in προσθετὰς ἡμέρας, ἐπακτὰς, ἐξαιρεσίμους, ὑπερβάτους, ἐμβολίμους, ἐπαγομένας, περιττάς. Προσθεταὶ ἡμέραι Computatoribus Græcis dicuntur, quæ Latinis Regulares, & Concurrentes, D quæ cum Epactis Solaribus compoſitæ dant characterem Kalendarum, aut alius diei menſis. Ἐπακταὶ ſunt duplicis generis, Solares, & Lunares. Solares fiunt abiectis ſeptenariis ex cyclo Solari, addito præterea die biſextili. Lunares producuntur, exceſſu Solis, qui eſt XI dierum, in numerum aureum ducto, abiectis tricenariis. Præterea vtrarumque Epactarum ſua methodus: Solarium ad characterem dierum: Lunarium ad ætatem Lunæ, vt Computatores Latini loquuntur, vt

Græci

A Græci autem, εἰς ποσιαίων σελήνης. Εξαιρέσιμοι ſunt, quæ eximuntur de menſe, duplici ex cauſa: aut vt rationes Solis cum Lunaribus congruant, vt in anno veteri Græcorum: & in enneadecacteride Paſchali Saltus Lunæ Latinis dictus, Græcis ὑποτομὴ σελήνης. aut vt ſolennia feſta cum feria Septimanæ, vt in anno Iudaico. Υπέρθετοι, vel ὑπέρβατοι, ſunt, quæ ex cauſa religionis transferuntur, & diſſimulantur per ſpeciem comperendinationis, vt in anno Iudaico, & olim in priſco Romano. In Iudaico enim ὑπερθέσεις & comperendinationes inſtitutæ, ne feria ſecunda, quarta, ſexta in caput anni incurrat. in Romano priſco comperendinabantur Nundinæ, vt à religioſis diebus ſummouerentur, auctore Macrobio. Εμβόλιμοι ſunt, vt notio verbi declarat, inſititij B dies: & erant naturales, aut ciuiles. Naturales, qui ex ſcrupulis, & horis appendicibus colliguntur, vt quarto quoque anno exeunte vnus dies ex quadrantibus anni Iuliani, quod BISEXTVM vocatur, item in periodo Arabica vndecies vnus dies intercalatur in fine Dulhagiathi, qui eſt vltimus menſis anni Hagareni Muhamedici. Ciuiles ſunt, qui præter naturalem anni rationem & modum inſeruntur, vt vnus dies in fine Marcheſchwan Iudaici, anno, qui dicitur ſuperfluus, aut abundans. Επαγόμεναι, quæ explendis ſpatiis anni adiiciuntur potius, quam inſeruntur, vt quinque, quæ anno æquabili extra ordinem menſium adiectæ Ægyptiis dicuntur NISI, Perſis, & Armeniis MVSTERAKA: item duæ, quæ extra modum anni Attici in calce Poſideonis C appenſæ, ἄναρχοι ἡμέραι dicebantur, aut ὑπερβάλλουσαι, aut ἐξαιρέσιμαι. At περιτταὶ ἡμέραι locum habent in anno mobili. Eſt autem interuallum inter epocham & caput anni, vtroque termino excluſo. Hoc conſtat ſemper in annis, quorum caput nunquam epocham anteuertebat. Vt in anno Attico caput Hecatombæonis nunquam ante Solſtitij veterem epocham ſtatuebatur. Itaque quod inter Solſtitium, & propoſitum Hecatombæonem interiacet ſpatij, vtroque termino excluſo, dicebantur περιτταὶ ἡμέραι. Idem obſeruabatur in annis magnis Metonis & Calippi. Rurſus Romanorum ſacri dies Kalendæ, Nonæ, Eidus: Græcorum autem ἕνη, τετράς, ἑβδόμη. Quod ex verſu Heſiodi à nobis adducto conſtat. Sunt præterea nomina impoſita diebus menD ſium ſingulis, vt ſuo loco referetur. Sunt & ſecundum hebdomadas. vt infra ſubiecimus.

DIES HEBDOMADIS PERSICÆ. ALITER PERSICE. A

יכשנבה	يكشنبه	ا	1	*Ruz iache*
דושנבה	دوشنبه	ب	2	*Ruz duiemi*
סהשנבה	سهشنبه	ج	3	*Ruz siumi*
גהרשנבה	جهرشنبه	د	4	*Ruz tzeharmi*
בנג שנבה	بنج شنبه	ه	5	*Ruz pengemin*
אדינה	ادينه	و	6	*Ruz schesmin*
שנבה	شنبه	ز	7	*Ruz haphthemi.*

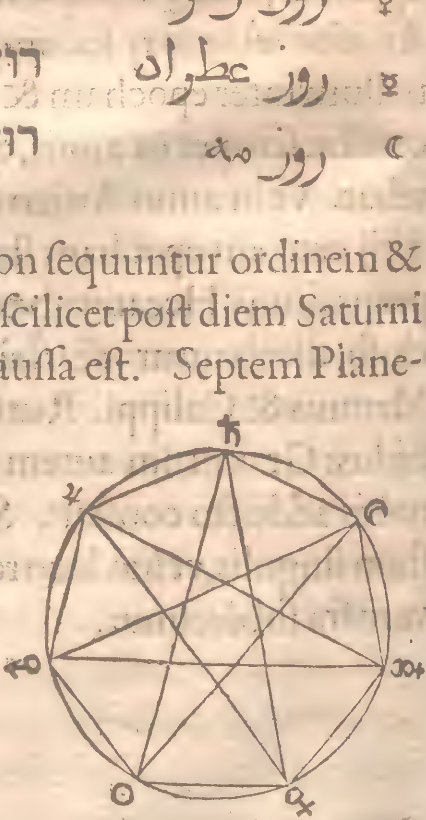
B

TVRCICÆ HEBDOMADIS DIES. SECVNDVM PLANETAS.

גמעה	جمع	רוז זחל	روز زحل	♄
גמעה ארתסי	جمع ارتسي	רוז משתרי	روز مشتري	♃
בזר כוה	بزر كوه	רוז מריח	روز مريخ	♂
בזור ארתסי	بزر ارتسي	רוז אפתאב	روز افتاب	☉
צלי	صلي	רוז זהר	روز زهر	♀
גהר שנבה	جهر شنبه	רוז עטראד	روز عطراد	☿
בנגשנבה	بنج شنبه	רוז מהה	روز مه	☽

C

Cur autem dies cognomines Planetarum non sequuntur ordinem & situm siderum, quorum cognomines sunt, vt scilicet post diem Saturni non sequatur dies Iouis, sed dies Solis, hæc caussa est. Septem Planetæ per circulum secundum ordinem suum dispositæ æquabili interuallo constituunt septem Triangula isosceles ad peripheriam, quorum bases sunt latera Heptagoni circulo inscripti, vt habes in circulo proposito, ad cuius peripheriam septem errantes sunt secundum seriem suam sitæ, constituentes triangula isoscele ♄♀♃. ♃☿♂. ♂☽☉. ☉♄♀. ♀♃☿. ☿♂☽. ☽☉♄. In quibus Triangulis dexter angulus ad basim est prima stella Trianguli, secunda in angulo ad verticem, tertia angulus sinister ad basim: ita vt omnis stella anguli dextri habeat oppositam D

positam

A positam stellam anguli in vertice, stella autem anguli à vertice stellæ anguli sinistri ad basim sit opposita. Sequentur igitur sese omnes septem Planetæ non per seriem suam, sed per interualla laterum, quæ veræ sunt oppositiones. Sit igitur Triangulum ☉☽♂ primum ordine. ☉ in angulo basis dextro præibit. sequetur Luna ei opposita in vertice; eam oppositus Mars in angulo sinistro basis. qui quidem Mars cum in Triangulo ☉☽♂, sinistrum angulum basis occupet, in triangulo ♂☿♃ occupabit dextrum basis angulum, habens oppositum Mercurium; Mercurius autem oppositum Iouem in angulo sinistro. qui Iuppiter faciet angulum dextrum in Triangulo ♃♀♄, habens oppositam in vertice Venerem, vt ea opposita est Saturno in angulo sinistro. Sed an-
B gulus ille rursus erit dexter in Triangulo ♄☉☽. Et sic erogati sunt septem planetæ in totidem dies, quas Ecclesia Romana vocat ferias. Hæc est vera harum appellationum ratio.

DE MENSIBVS.

Ex diebus fiunt συςήματα καὶ ὁμάδες, quæ notationes & epochas temporum constituunt. Primum σύςημα ex diebus dicitur Septimana, res omnibus quidem Orientis populis ab vltima vsque antiquitate vsitata, nobis autem Europæis vix tandem post Christianismum recepta. De ea iam dictum est. Tum Romanorum ὀγδοὰς: cui
C successit hebdomas nostra. Nam nono quoque die Nundinæ erant. & spatium illud in Kalendario vetere Romano notatum est literis ab A ad H, vt in nostro Kalendario Hebdomas notata est ab A ad G, inclusiue, vt loquuntur. Mexicanorum τρισκαιδεκὰς sequitur. Quod enim spatium nobis septenis diebus, illis finitur ternis denis. Ita Iudæorum est ἑπταήμερον, veterum Romanorum ὀκταήμερον, Mexicanorum τρισκαιδεκαήμερον. Proximum ab hoc σύςημα dierum est Mensis: qui & naturaliter, & ciuiliter sumitur. Naturalis mensis & ipse duplex. Aut enim Lunaris, aut Solaris. Rursus Lunaris triplicis generis: aut quatenus Luna ab eodem puncto Zodiaci profecta, ad idem reuertitur. qui dicitur περίπατος, item περίοδος σελήνης. quod inter-
D uallum minus est, quam viginti octo dierum: maius quam viginti septem. Secundum genus est eiusdem sideris à Sole profecti ad eundem reditus. Hæc dicitur σύνοδος σελήνης. Tertij generis mensis est secundus dies ἀπὸ τῆς συνόδου, quæ dicitur φάσις, φεγγάριον, & ἀπόκρουσις σελήνης. Secundum & tertium genus in temporibus ciuilibus locum habent. Nam Athenienses ἀπὸ τῆς συνόδου neomenias suas putabant: hodie vero Hagareni ἀπὸ τῆς φάσεως. Græcorum enim neomenias ab ipso iugo Lunæ putari solitas testis Vitruuius ex Aristarcho Samio, his verbis, loquens

loquens de Luna: *Quot mensibus sub rotam Solis radiosque primo die antequam præterit, latens obscuratur. &, cum est sub Sole, noua vocatur. Postero autem die, quo numeratur secunda, præteriens à Sole, visitationem facit tenuem extremæ rotundationis.* Vbi etiam dixit visitationem extremæ rotundationis, quam ille Samius sine vllo dubio φάσιν μηνοειδῆ vocabat. Sed & Onomacritus, qui sub nomine Orphei τελετὰς scripsit, in opere, quod ἡμέρας vocauit, mensem Lunarem à iugo Lunæ incipit. Cuius versus apposui: A

Πάντ' ἐδάης Μουσαῖε θεοφραδές. εἰδέ σ' ἀνώγει
θυμὸς ἐπωνυμίας μήνης κατὰ μοῖραν ἀκοῦσαι,
ῥεῖά τοι ἐξερέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
οἵην τάξιν ἔχοντα κυρεῖ. μάλα γὰρ χρέος ἐστὶν B
ἴδμεναι, ὡς αὕτη περιέχει κλέος ἄντυγι μηνός.
πρῶτα μὲν εἰ πρώτῳ ἐνὶ ἤματι φαίνεται ἄρης,
μηνὴ δ' ἔστ' ἄρην ἐπιτέλλεται, ἴσχεο δ' ἔργων·
τὸν δὲ παρεξανύσασα φύσιν δικέρων ἀναφαίνει.
αὐτὰρ ἐπὶ τρίτον ἦμαρ ἀπόπροθεν ἠελίοιο
πᾶσιν ἐπιχθονίοισι φυτοσπόρου αἰτίη ἀλκῆς.
τετράδι δ' αὐξομένη πολυφεγγέα λαμπάδα τείνει.

Sed Neomenia Arabica, excedit modum φάσεως vt plurimum. ita vt ciuilis neomeniæ mensium Lunarium sint non vnius generis: Atticæ ἀπὸ τῆς συνόδου: Iudaicæ sæpe ἀπὸ τῆς ἀποκρύψεως. Arabicæ semper ἀπὸ τοῦ μηνοειδοῦς σχήματος, à tertia, inquam, die. Mensis Solis naturalis est, C qui naturalibus circuli cœlestis segmentis definitur, qualis est transitus Solis à signo ad signum. Hi, & Lunares, sunt vere cœlestes menses. Mensis ciuilis Solis est, qui non naturali modo, sed æqualiter tributus est: vt in anno Ægyptiaco & Græco omnes æqualiter sunt τριακονθήμεροι: & in Lunari alternis pleni, & caui. in anno Mexicano εἰκοσαήμεροι, cum ex XVIII. mensibus eorum annus constituatur. Apud Albanos Martius erat sex & triginta dierum, Maius viginti duum, Sextilis duodeuiginti, September sedecim. Tusculanorum Quintilis habuit triginta sex, October triginta duos, Aricinorum October triginta nouem. At rationes Lunæ non patiuntur, vt menses sint alternis perpetuo pleni, & caui. sed hoc ad methodum ciuilis temporis institutum. D Sunt & alij menses ex superfluis diebus collecti, qui Embolimi dicuntur: iique aut naturales, aut ciuiles: ambo autem ad æquationem Solis directi. Naturales embolimi sunt, qui ex Solis excessu collecti ad spatia Lunæ complenda adhibentur. cuiusmodi est Iudaicus Adar prior, & Samaritanus Adar alter. isque mensis est semper tricenum dierum. Ciuilis embolimus, qui ex diebus Solis superfluis consurgens fulciendo anno cauo adiicitur. Eiusmodi erat Merkedonius

prisci

A prisci anni Romani alternis binum & vicenum, item trinum & vicenum dierum. Eiusmodi & Posideon Atticus. Neque enim Posideon naturalis esse potest, quamuis triginta dierum, cum neque Lunaris esset, quod eius neomenia longe à Lunari discederet: neque Solaris, quod pars esset illius anni, qui ad Solis cursum descriptus non esset. Idem de Merkedonio dicas, qui neque ad Solarem annum, neque ad Lunarem pertineret, neque modum eum haberet, qui iusto mensi competit, cum esset tantum XXII, aut ad summum XXIII, dierum. Mensis diuisio Atticis in δεκάδας. prima δεκὰς dicebatur μὴν ἱστάμενος, secunda μὴν μεσοῦντος, tertia μὴν φθίνοντος. Idque factum, quia illorum menses omnes erant τριακονθήμεροι. Persæ vero in πεμπτάδας, B non solum, quia eorum menses omnes τριακονθήμεροι, sed etiam, quia totus annus constat ex quinariis tribus & septuaginta. In mense ἐξαιρεσιμαίῳ Athenienses pro δευτέρα ἱσταμένου dicebant τρίτη ἱσταμένου. Quamuis enim mensem vno die mutilabant, tamen cum tertia mensis pro secunda dicebant, non videbantur mensem mutilare, cuius τριακάδα numerabant. Meton vero & Calippus eam diem eximunt, quæ post duas syzygias & dies quatuor succedebat. Mensium nomina in antiqua Hebraici anni forma nulla fuerunt, neque in hodierna Sinarum, Iaponensium & Indorum. Menses enim illi ab ordine primi, secundi, tertij dicuntur. In anno Romano mistæ sunt appellationes, ex cognominibus, & ordine numerario. Quidam etiam co-C gnomines imperatorum Romanorum, vt Cypriis Καισάρειος, Σεβαστὸς, Αὐτοκρατορικός. Romanis ipsis Iulius, Augustus: & temporibus Domitiani Germanicus pro Septembri, Domitianus pro Octobri. Martialis:

Dum Ianus hiemes, Domitianus autumnos, &c. Sed Statius omnes Kalendas vindicat Domitiano, præter Iulium, & Augustum,

— Nondum omnis honorem
Annus habet, cupiuntque decem tua nomina menses.

Insania quoque Commodi idem cõsecuta esset, si D longior vita monstro illi data fuisset. Augustum enim Cõmodum, Septembrem Herculeum, Octobrem Inuictum, Nouembrem Exuperatorium, Decembrem Amazonium vocari edicit. Extat quoq. lapis Lauinij, in quo mentio Iduum Commodarum. vbi &

M. AVR. AVG. LIB.
AGILIO. SEPTENTRIO
NI. PANTOMIMO. SVI
TEMPORIS. PRIMO. SACERDO
TI. SYNHODI. APOLLINIS. PA
RASITO. ALVMNO. FAVSTINAE
AVG. PRODVCTO. AB. IMP. M.
AVREL. COMMODI ANTONI
NO. PIO. FELICE. AVGVSTO
ORNAMENTIS. DECVRIONAT
DECRETO. ORDINIS. EXORNATO
ET. ALLECTO. INTER. IVVENES
S. P. Q. LANIVINVS

A latere dextro saxi.

IDVS. COMMODAS
ELIANO. COS.

nomen

nomen Commodi Senatusconsulto prius derasum, postea alia manu incisum. A

Quædam nationes etiam geminos menses cognomines habent. Annus Syrochaldaicus habet geminum Tisrin, item geminum Conum. Annus Hagarenus geminum Regiab, & geminum Giumadi. Annus Saxonicus geminum Giuli, & geminum Lida. Sed in anno embolimæo Lida est tergeminus. Et tunc annus ille dicebatur Trilida. Item, diuersarum nationum iidem menses communes. Nam Panemus in anno Macedonico fuit, item Corinthiaco, & Thebano. Artemisius communis fuit Laconum, & Macedonum: Carneus Syracusanis, & Cyrenensibus vsitatus. Sed differebant situ anni & tempore: vt suo loco disputabitur. Sic Martius primus erat Romanorum: ter- B
tius Albanorum, Aricinorum, Formianorum: quartus Forensium, Pelignorum, Sabinorum: quintus Faliscorum, Laurentum: sextus Hernicorum: decimus Æquicolorum. Hæc in genere de mensibus.

DE ANNO.

Maximum σύστημα dierum annus, sed qui multipliciter dictus sit. Tot enim constitui possunt, quot sunt siderum errantium periodi. Est enim annus circuitus eius periodi, cuius cognominis ipse est. Vt annus Solaris est cognominis circuitus eius sideris, qui quidem C
circuitus dupliciter sumitur, aut à Solstitio ad Solstitium, à bruma ad brumam: & est minor anno Iuliano. aut à puncto Zodiaci ad idem punctum Zodiaci. qui est maior anno Iuliano. hoc est maior $365\frac{1}{4}$ diei. quo ad id punctum Zodiaci redit, vnde profectum erat. Eadem fere quantitas quæ & Soli, attribuitur Veneri & Mercurio. Saturni periodus est dierum 10747. 18'. 59''. 13'''. Hoc est annorum Ægyptiorum 29. dierum 162. Iouis annus dierum 4330. horarum 17. 14'. Id est annorum Ægyptiorum 11.315. Martis annus dierum 686. horarum 22. 24'. annorum Ægyptiorum 1.321 dierum. Lunæ, dierum 29.31'.50''.8'''. Obtinuit tamen vulgo, vt duorum siderum, Solis & Lunæ, labentem cœlo qui ducunt annum, ratio in tempori- D
bus ciuilibus haberetur. Et Lunæ quidem primum vnus circuitus pro anno habebatur, vt apud Ægyptios. deinde tres, vt apud eosdem Ægyptios & Arcades. Tandem duodecim periodi Lunares annum ciuilem constituerunt dierum 354 cum triente, & paulo plus quam duum trientum horariorum. Duodecim quoque segmenta Zodiaci componunt annum Solarem tantum, quantum diximus. Sed ignoratio motuum vtriusque sideris alias atque alias anni formas veteribus

peperit:

A peperit: quarum vetustissima est ea, quæ annum quidem ad cursum Lunæ describebat: sed incertis neomeniis, quæ non prodeunt ex obseruatione motus Lunæ, quales vulgus rusticorum obseruare solet, & quæ proprie ciuilem mensem constituere non possunt. Cum igitur hoc modo incertæ essent neomeniæ, conuenit primum, vt menses omnes tricenis diebus explicarent, annumque dierum sexaginta & trecentum constituerent. quod genus longe desciscebat à modo anni Lunaris. Hæc diu seruata fuit apud Græcos anni forma. In Oriente septuagesima secunda pars illius anni, hoc est quinque dies, accesserunt anno Græco: vt anni modus fuerit dierũ trecentorum sexaginta quinque: qua ratione ab anno solari se minimum discedere arbitrati sunt.

B Vnde duo præcipua genera anni apud veteres fuerunt neque Lunaria, neque Solaria, sed ambigui inter vtrumque generis. Prior forma in Græcia resedit: altera in Oriente. Græci vero non vna via ad emendationem suæ aggressi sunt. Difficile erat menses plenos omnes ad Lunæ rationes exigere: & tamen in quibusdam actibus ciuilibus opus habebant motu Lunæ. Nam semper Olympias plenilunio, & XV die mensis celebrabatur. Vt igitur annus Græcus æquabilis Olympiadem deprehenderet in XV mensis, hoc difficile non erat. Vt autem XV mensis in XV Lunæ incidat in mensibus æquabilibus, hoc fieri non potest, nisi post singula quadriennia, adiectis vnicuique anno singulis biduis, quas ἀνάρχους ἡμέρας vocabant. Hæc Tetraeteris Elidensibus

C vocata est Olympias, Delphis Pythias. eiusque mensis primus duntaxat erat Lunaris: reliquorum ratio claudicabat. Primus Cleostratus eum annum in Lunarem modum reformare conatus est, excogitata octaeteride dierum 2922, cuius menses alternis pleni & caui: anni vero singuli cõmunes 354 dierum: embolimæi 384. cõmunes quidem quinque, embolimæi tres. Syzygiæ autem nouem & nonaginta. Octaeteridum vitio deprehenso Meton enneadecaeterida excogitauit dierũ solidorũ 6940. Cui castigandæ periodus Calippica successit dierum 27759, sine vllis scrupulis appẽdicibus, anno ab editione Metonica centesimo tertio. Hanc excepit vltimus, tanquam secutor quidam, Hipparchus, annis circiter centum octoginta octo ab epocha Calippica, periodo

D publicata dierũ 111035: quæ minor est Calippicis rationibus die vno, Metonicis autem quinque. Quare duæ castigationes adhibitæ anno æquabili Græco. Altera est coniugatio alterna vel interrupta mensium plenorum & cauorum, vt cum ipsa Luna congruerent, quod annus Græcus maior esset Lunari. altera est embolismus mensium, vt cum sole æquaretur, quod annus Lunaris minor est Solari. Sed alternatio plenorum & cauorum mensium aliquando variat: idque fit aut naturaliter, aut ciuiliter. Naturalis varietas committitur propter em-

bolismum aut mensis, aut diei. Vtroque enim modo duo menses pleni A
continuantur. Vt in anno Iudaico cum intercalatur mensis Adar, tunc
Schebat, & Adar embolimus ambo sunt pleni. In anno vero Arabico
cum accedit dies mensi vltimo, qui Dulhagiathi dicitur, tunc & ipse
Dulhagiathi, & antecedens Dulkaadathi ambo fiunt tricenũ dierum.
Sed in Samaritano sæpe continuantur tricenarij menses, & in antiquo
Iudaico, vt ex Talmud & Iad Mosis cognoscimus: & menses Harpali,
Metonis, & Calippi non semper alternis continuati sunt. sed sæpe bini
pleni cõtinuati, nunquam autem bini caui. Quin etiam cum dies ac-
cedit vltimo mensi Arabico, tres continui menses sunt pleni, Dulkaa-
dathi, Dulhagiathi, & Muharam sequẽtis anni. Isque annus ab Arabi-
bus dicitur كبيسة hoc est embolimæus. Sic etiam anno Iudaico ple- B
no tres menses continui sunt pleni, Tisri, Marcheswan, Casleu. Ciuilis
varietas accidit anno Iudaico tantũ, accrescente mensi Marcheschwan
die vno: & Marcheswan ex cauo fit plenus. Rursus & in embolismo
mensium differentia situ, & tempore. Situ, si aut in medio, aut in calce
intercalatio fiat. vt in anno Attico vltimus mensis intercalabatur, qui
dicebatur ποσιδεὼν πρότερος. In Iudaico sextus mensis intercalatur, &
dicitur Adar prior. In anno Hagareno mẽsis embolimus erat desultor,
qui omnes menses anni percurrebat in annis 228, quæ sunt enneade-
caeterides duodecim. qua intercalatione memoria proauorum no-
strorum vtebantur Turcæ Cilices, donec annum Hegiræ simplicem
Muhamedicum vsurpare cœperunt. At in anno prisco Romano- C
rum situs embolismi longe diuersus ab aliis. non enim is inter duos
menses interiiciebatur, vt alias solet: sed in mensem ipsum, tanquam
surculus in truncum infindebatur. Inter XXIII enim, aut XXIIII,
aut inter XXII, & XXIII Februarij inserebatur. neque vero sine caussa.
Hoc enim semper obseruabant, vt mẽsis proximus Martio semper esset
dierum XXVIII. eratque Februarius ordinarius. at interuallum inter exi-
tum Ianuarij, & Kalendas Februarij ordinarij imputabatur Merkedo-
nio. & Kalendæ Februarij ordinarij in anno embolimæo nunc in Re-
gifugium, nunc in Terminalia, incurrebant. Neque enim semper in-
ter Terminalia, & Regifugium intercalabatur, vt vult Censorinus.
quia hoc pacto Februarius ordinarius nunc viginti octo; nunc vnde- D
tricenum dierum fuisset. Quod tamen falsum ex Varrone conuinci-
tur. Tempore differt intercalatio, quatenus Iudæi nunquam interca-
lant, priusquam ὑπεροχὴ ἡλιακή, qui sunt dies decem cum horis paulo
magis quam vna & viginti, eo rationes Solis deduxerint, vt commode
mensis Lunaris conflari possit. Quod spatium nunquam maius est
triennio, nunquam minus biennio: & in XIX. annis semper septies fit.
At in Calippico & Metonico anno aliquando citius, aliquando serius

A intercalabatur, quam ratiocinia ὑπεροχῆς ἡλιακῆς postulare videntur.
quandoquidem hoc vnum cauent præcipue Athenienses, ne Heca-
tombæonis neomenia Solstitij priscam epocham anteuertat: cum in
anno Iudaico vt plurimum neomenia Tisri æquinoctium autumna-
le, neomenia vero Nisan æquinoctium veris antiquum, si ratio Iuliani
anni habeatur, anteuertat. Anni Lunaris non vnum genus est: sed
summa diuisio in duo fastigia discedit: in annos periodicos, & sim-
plices. Anni periodici dicuntur, qui certo annorum orbe, interuen-
tu embolismorum, recurrunt. Huius interualli modum veteres certo
definire non potuerunt. quippe Cleostratus dierũ 2922, Harpalus 2924,
Eudoxus plusquam 2922, minus quam 2924: Meton aliter: & ab om-
B nibus diuerse Calippus, & deniq. ab eo discedens Hipparchus. Cuius
sententia, sed cælestibus rationibus leuiter castigata, enneadecaeterida
Lunarem minorem Iuliana statuit, hora vna cum scrup. paulo plus
quam viginti septem. Simplices anni & ipsi quidem sine remedio
intercalationis in pristinam epocham recurrunt, sed longo interuallo,
annorum scilicet Iulianorum 228, qui sunt anni simplices Arabici 235,
scrupuli diurni quinquaginta. Sunt & in annis Lunaribus caui, su-
perflui, æquabiles. Annus cauus is est, cui competit ἐξαίρεσις ἡμέρας.
Ideo à nobis ἐξαιρεσιμαῖον ἔτος vocabitur. ex eo enim eximitur dies
vel propter ciuile institutum, cuiusmodi est annus Iudaicus, quem de-
fectiuum Computatores Iudæorum vocant. (In eo quippe Casleu, qui
C natura est plenus, instituto fit cauus.) vel naturali de caussa: vt anno
decimonono Cycli Paschalis Dionysius diem vnum eximit, quem
vocauit Saltum Lunæ: Græci vero Computatores ὑποτομὴν Σελήνης.
quanquàm inepte annum vltimum enneadecaeteridis constituit die-
rum duntaxat 353, cum eiusmodi annus natura nullus sit. Superfluus
annus vocetur à nobis ἔτος ὑπερήμερον. Accedit enim illi ἡμέρα ἐμβόλι-
μος tam ex caussa ciuili, vt in anno Iudaico Marcheschwan naturali-
ter cauus, ciuiliter fit plenus: quam ex caussa naturali: vt vndecim anni
in Triacontaeteride Arabica augentur singulis diebus ex ratiociniis
Lunæ collectis. Annus æquabilis vocetur ἔτος ὁμαλόν. Iudæis compu-
tatoribus dicitur annus ordinarius. Is est, cui nihil accedit, nihil dece-
D dit. Huc vsque ad annum Lunarem deduxit nos æquabilis minoris
disputatio. Nunc de altero æquabili maiore disputandum, quo Ægy-
ptij, Persæ, & Armenij, Mexicani, & Perusiani vsi. Hic antiquitus
Orientis nationibus vnus idemque fuit: præterquàm si quando ἐπα-
γόμεναι quinque in alium locum traductæ, diuersum anni caput con-
stituebant. qua ἐπαγομένων tralatione vtebantur ij, qui post annos 120
æquabiles mensem solidum intercalabant, vt Persæ: qui quidem ἐπα-
γομένας suas in æquinoctium vernum semper reiiciebant. Terminum

autem vocabat NEVRVZ. & habebant mensem desultorem A
ἐμβόλιμον, omnes menses anni peruagantem; donec in primum
mensem recurreret. qui orbis non redibat, nisi anno æquabili 1461
vertente, qui sunt anni Iuliani perfecti 1460. Hic est magnus annus,
cuius menses sunt annorum æquabilium tricenum, quot dierum sim-
plex mensis. ἐπαγόμεναι autem sunt quinquies quatuor annorum, vt
illæ simplices quinque dierum. Quod autem illa anni forma retenta
sit, in caussa fuit non tam ignoratio anni solaris, quam facilis, & tri-
tabilis, ac vere popularis eius vsus. Alioqui nulla fere natio fuit, quæ
quadrantem anni Solaris ignorauit: sed modum illius dispensandi
nesciebant. præterea à mensibus superfluis, qui sunt maiores tricenis
diebus, refugiebant, quos necesse est retineri, quadrante illo retento. B
Ægyptij singulis quadriennijs exactis diem intercalabant in ortu Ca-
niculæ, & quadriennium illud exactum ἔτος ἡλιακὸν, ἔτος θεοῦ, ἔτος
κυνικὸν, vocabant. Attici diem quarto quoque anno exacto interca-
labant inter septimum & octauum diem Ianuarij. Elidenses inter
octauum, & nonum Iulij. Syromacedones, Chaldæi, & Iudæi inter
septimum & octauum Octobris. Eamque diei intercalationem à Se-
leucidarum temporibus vsque ad imperium Constantini & infra reti-
nuerunt Iudæi: quam vtique simul cum anni Calippici forma à victo-
ribus Syromacedonibus acceperant. Romani Atticos secuti brumæ
sidere confecto intercalabant; quæ ipsis Olympiadum mysteria voca-
bantur. Nam & Attici & reliqui omnes Græci annum Solarem in C
quatuor quadrantes diuidebant, quæ κέντρα vocabant, singulis dies 91.
hor. 7 $\frac{1}{2}$ attribuentes. quod à temporibus Seleucidarum ad hanc vsq.
diem Iudæi constanter obseruant. Itaque VIII Iulij erant τροπαὶ θερι-
ναί, VII Octobris ἰσημερία ὀπωρινή: VII Ianuarij τροπαὶ χειμεριναί, VIII
Aprilis ἰσημερία ἐαρινή. Quare cum legis τροπὰς θερινὰς, & χειμερινὰς,
nullas alias intellige, præter has. quod & περὶ ἰσημεριῶν quoque intel-
ligendum. Hæc κέντρα Iudæi Tekuphoth vocant. Germani, Celtæ,
Saxones, inter XXV & XXVI Decembris intercalabant: quam noctem
vocabant MVDRANECHT. Tartari hodie inter vltimam Ianuarij,
& Kalendas Februarij. quas Kalendas patrio sermone Festum Albo-
rum vocant: quia albis vestibus eam diem colunt. Denique quamuis D
Lunari anno, aut alio longe diuerso à Solari vterentur, tamen tacita
quadam obseruatione post dies 1460 vnum diem intercalandum esse
sentiebant. Neque enim aliter Hebræi quatuor Tekuphas suas tueri
potuissent, nisi quadrante post quartū quemq. annum rationibus ac-
cedente. Et sane vnaquæq. Tekupha est dierū 91, horarum 7 $\frac{1}{2}$ Vnde
quatuor tantæ Tekuphæ fiunt dies 365 $\frac{1}{4}$. Displicuit tamen hæc qua-
drantis obseruatio Græcis Astronomis, propter causam admodum fu-
tilem.

A tilem & puerilem, qua Solis quantitatem ad Lunæ ratiocinia exige-
bant, & cum vtriusque sideris exactum motum adhuc non tenerent,
ex Lunæ comparatione Solares rationes eliciebant. Itaque tantam
censuerunt Solis quantitatem, quantam summam dies periodi in an-
nos periodi distributæ relinquebant. Metonis periodus est dierum
6940. Diuisa per 19 annos relinquit quantitatem anni Solaris Me-
tonici dierum 365. scrup. diurnorum 15 $\frac{1}{19}$ Calippi periodus dierum
27759 per 76 annos diuisa relinquit modum anni Calippici Solaris
dierum 365 $\frac{1}{4}$. qualis est annus noster Iulianus. Periodus Hipparchi
est dierum 111035, annorum 304. Sed neglectis illis 4, trecentesima
pars diei detrahitur de quantitate anni Calippici Solaris, vt fiat an-
B nus Solaris Hipparcheus dierum 365. hor. 5. 55′. 12″. quæ etiam
fuit sententia Ptolemæi. Itaque ex sententia Hipparchi & Ptole-
mæi annus Tropicus, est annus Iulianus, vel Calippicus nonadeci-
ma parte differenriæ enneadecaeteridis Lunaris & Iulianæ diminutus:
qui est verus annus Rabbi Ada: de quo alibi. Philolai Pythagorei ma-
gnus annus dierum 21505 $\frac{1}{2}$ per 59 annos diuisus constituit modum
Solarem dierum 365. Oenopidæ annus magnus dierum 21557 itidem
per 59 annos diuisus dat modum anni Solaris dierum 365 cum parte
dierum duum & viginti vndesexagesima. Harpali octaeteride per 8
annos diuisa remanet modus anni Solaris dierum 365 $\frac{1}{4}$. Annus ma-
gnus Democriti dierum 29950 $\frac{1}{2}$ per 82 annos diuisus relinquit an-
C num Solarem dierum 365, cum quadrante & centesima sexagesima-
quarta parte vnius diei. Denique nullus veterum non putauit ratio-
nes Solis ad Lunam exigendas esse. Et quotiescunque ex certa col-
lectione dierum vtriusque sideris rationes congruerent, dies illi per tot
annos diuisi, quot ex illa summa dierum constitui poterant, visi sunt
illis certam anni Solaris quantitatem definire posse. Sapientiores vero,
quanuis incomprehensibilem illam existimarent, tamen pro vero quod
proximum putabant amplexi sunt, dies trecentos sexaginta quinque
cum quadrante, qui est modus anni Iuliani. cui singulis quadrien-
niis exactis vnus dies accrescit. sed hic annus comparatione Ægy-
ptiaci est Solaris: comparatione autem Tropici est æquabilis. Maior
D enim est vera anni ratione scrup. horariis 11′. 6″. 40‴. secundum
Gelalæam formam, aut 10′. 44″. fere, vt Alfonsini docent. Ne-
que Prutenicæ tabulæ multum abludunt, quæ constituunt motum
æqualem Solis ab æquinoctio. Dierum 365. Hor. 5. 49′. 15″. 46‴.
Itaque hinc nasci possunt aliquot genera anni Solaris. Æquabi-
lis, vt Iulianus. Tropicus, vt Persarum Gelalæus. Rursus Tropicus
aut æquabilis, aut cælestis. Æquabilis Tropicus, cuius quantitas
Tropica est, partes autem, hoc est menses, æquales & ciuiles: vt is,

 quem

quem modo dixi, Gelalæus. Deſcriptus eſt enim menſibus æquali- A
bus, omnibus tricenum dierum, cum epagomenis appendicibus, quæ in communi anno ſunt quinque, in embolimæo ſex. Cæleſtis Tropicus, cuius partes in naturalia Zodiaci ſegmenta tributæ ſunt. Rurſus & annus Solis æquabilis in ciuilem & cæleſtem diuidi poteſt. Ciuilis, vt Iulianus Romanorum, Syrogræcorum, Græcorum Elkupti. Cæleſtis, vt Dionyſianus Ptolemæi Philadelphi. Nam & is quoque quadrantem Canicularem quadriennio exacto accipiebat. Finis vero omnis periodi is eſt, vt caput recurrat & reuoluatur in idem principium, quam ἐποχὴν Græci vocant: quæ quidem peſſum iuerit tandem, non ſeruata veri anni Tropici menſura. & quia annus Iulianus ſuam tueri non potuit, manifeſtum eſt Kalendas Ianuarias ab VIII B
parte Capricorni, in qua ſtatuerat eas Cæſar, in viceſimam primam fere traductas eſſe hodie. Sed nihilo commodius epocha in enneadecaeteride ſeruari poteſt. Nam enneadecaeteris Tropica eſt velocior Lunari horis pluſquam duabus. Contra enneadecaeteris Iuliana maior Lunari hora vna, & ſcrup. pluſquam 27. Cum vero peccatur vtraque ratione, Tropica & Iuliana, Luna, cuius rationes mediæ ſunt inter illas duas, fines epochæ ſuæ tueri non poteſt: vt in cyclo Dionyſij Paſchali accidit, cuius neque rationes ad enneadecaeterida Lunarem collectæ ſunt, neque epocha ad Solis motum caſtigata: ſed eius forma potius tota mere Calippica eſt. ita vt eius ſtatum poſt trecentos annos variare neceſſe ſit. Quare vt epochas ſuas ſeruarent illi veteres, C
immanes periodos excogitauerunt, quales illæ Calippi, Philolai, Democriti, Oenopidæ. Sunt etiam periodi, quæ omnem modum excedebant. Et cum in omnibus illis orbibus annorum præcipuam vtriuſque ſideris rationem haberent, tamen neſcio quæ confidens eos inceſſebat opinio, non ſolum vtriuſque ſideris, ſed etiam omnium ἀπλανῶν ἀποκατάστασιν illo circuitu fieri. Sic Harpalus & Eudoxus putarunt in ſua Octaeteride omnes ἀνατολὰς & δύσεις in orbem redire. Idem etiam cenſet fieri Aratus in Metonica enneadecaeteride, Eudoxum ſuum ſecutus, qui in fabrica Sphæræ ſuæ eam planetarum & inerrantium harmoniam in eorum orbibus oſtendit eſſe, vt ſequente reſtitutione vtriuſque ſideris, neceſſario & omnium inerrantium re- D
ditum contingere concluderet. Propterea tot Sphæras ἄστρων commentus eſt, quot narrat Ariſtoteles libro XI τῶν μετὰ τὰ φυσικά· quem conſulas licet. Quin etiam Calippus alios orbes præter Eudoxum addidit, ea ratione, vt ἀποκατάστασιν τῶν φαινομένων adſtrueret, τὰ φαινόμενα εἰ μέλλοι τις ἀποδώσειν, vt Ariſtoteles de ea re ſcribens pronuntiauit. Itaque τῶν φαινομένων nomine intelligendum ortus, & occaſus τῶν ἀπλανῶν, non autem τῶν πλανητῶν καὶ τὰς ἐπισημασίας, hoc eſt ſignificationes

A cationes eorum: quas in orbem redire cum Luna & Sole in enneadecaeteride Meto quidem, Calippus, & Hipparchus putarunt, & aliis persuaserunt, donec deprehenso vero anni Tropici modulo vitium harum periodorum castigatum est. Cicero quoque apud Macrobium, sexto de republica, annum illum immanem, quem ex tot millibus annorum simplicium componit, non aliter in orbem rediturum cum omnibus errantibus & inerrantibus censet, quam si eadem defectio Solis in eodem loco, eodem tempore fiat: quamuis defectiones cyclo enneadecaeterico recurrant non raro. Et tamen ea eclipsi putat non tantum Solis & Lunæ, sed etiam quinque errantium ad eandem inter se comparationem, confectis omnium spatiis, reditum fieri, quo
B eadem cæli positio, siderumque, quæ ab initio maxime fuit, rursus existit. Quare eclipses ad eam rem notabant veteres, vt etiam ἐκλειπτικὰς περιόδους excogitarint. ἐξελιγμοὺς vocabant. Eorum vetustissimus fuit dierum $6585\frac{1}{3}$, qui sunt anni Arabici 18, syzygiæ 7. in genere vero sunt syzygiæ 223. Quamobrem in secundo libro Plinij perperam legitur siue culpa ipsius Plinij, siue librarij, defectus luminum ducentis viginti duobus mensibus redire. Hipparchus alium ἐξελιγμὸν longe maiorem excogitauit dierum 126007, syzygiarum 4267, annorum Arabicorum 355 cum syzygiis 7: annorum Iulianorum 344 cum diebus 361. Quæ sunt tolerabiles periodi. Nam à caussis naturalibus, nempe à defectionibus Luminum proficiscuntur. quemadmodum
C etiam enneadecaeteris Lunaris, & Cyclus Solis: quorum illa Lunam Soli restituit, hic Solem Septimanæ. & præterea periodus Mexicanorum constans annis LII, quæ restituit τὴν τρισκαιδεκαήμερον, quæ est ipsis vicem nostræ Hebdomadis. Neque alia fuit periodus magna Persarum veterũ, quam Salchodai vocabant. Sunt & aliæ, sed ciuiles, & Indictio; Aliæ inanibus coniecturis insistunt, vt Dodecaeteris Chaldaica Genethliacorum, item Heracliti, Lini, Orphei, Dionis, & Magorum: quorum periodus ad motum octauæ sphæræ composita est annorum 360000 à conditu Mundi, vt ipsi putant. quorum annorum hic est centies octagies quater millesimus, sexcentesimus nonagesimus quartus. Sed longe illa Sinarum prodigiosior, iuxta quam hic annus Chri-
D sti 1594 est à conditu rerum octingenties octagies quater millesimus, septingentesimus septuagesimus tertius. Bonziorum vero Iaponensium periodus annorum 470 desiuit cum anno Christi 1561. & 1562 cœpit sequens. eiusque hic est vicesimus currens. Ea vertente scelera exstirpatum iri: reliquum tempus omnia pacata fore credunt. Taceo diuersas Christianorum, Iudæorum, Samaritanorum de conditu rerum opiniones: item Romanorum lustrum quinque annorum, sæculum centum & decem. Sunt & periodi Computatorum: vt Iudæa

annorum 6916, quæ constat cyclis Lunaribus 364, Solaribus 247, periodis magnis Dionysianis 13. Habetque tot cyclorum septimanas, quot dierum septimanæ sunt in anno Solari: tot periodos Dionysianas, quot menses annus embolimæus: tot cyclos Solares, quot cyclos Lunares magnus cyclus Iudaicus. Itaque elegantissima est, & artificiosissima. eiusque hic agitur annus 5354, anno Christi vulgari 1594. Et inibit 1595 annus eiusdem proximo autumno, vnde omnes epilogismi neomeniarum Iudaicarum. Periodus Dionysiana & ipsa ad annalem computum pertinet, annis constans 532, ducto in sese vtroque cyclo. Veræ quidem periodi magnæ caput incurrit in annum primum vtriusque cycli, pertinetque ad methodum Lunæ & Solis. & locum habet dumtaxat in anno Iuliano, hoc est in eo, cui præter 365 dies quadrans attribuitur. Itaque eius initium est à Kal. Ianuariis in anno Romano: in anno Constantinopolitano à Kal. Septembris. in Antiocheno à Kal. Octobris. in Alexandrino & Samaritano ab a. d. IIII. Kal. Septemb. Periodus vero Dionysij pertinet ad methodum neomeniæ Paschalis, initio sumto ab anno primo natalis Christi, ~~vt ipso quidem putabant~~: item ab anno decimo cycli Solis Iuliani, & ab ea neomenia, cuius quartadecima dies proxime post XXI, aut in XXI Martij conficeretur. Hactenus à minimis initiis ad summa temporum incrementa, quam ὁμάδα χρόνων Græci vocant, Chronologum perduximus, & eum in conspectu totius antiquitatis collocauimus. Superest nunc, vt quæ carptim & obiter perstrinximus, ea vberius suis locis explicentur. Resumamus igitur eos annos, ex quibus tanquam elementis, ad tot tamque diuersa genera annorum progressus factus est. Ex anno Græco, qui est æquabilis minor, omnes anni Lunaris formas propagatas esse vidimus: vt ex Ægyptiaco, qui est æquabilis maior, omnes Solares. Non igitur confuse, & per saturam hæc tractanda, sed suo quæque & loco & ordine. Quatuor igitur libris quatuor genera anni summa explicare decreuimus. Primus erit de anno æquabili minore. Eo enim omnis Græcia vsa tam diuersis generibus, quam multæ fuerunt eius terræ nationes, & πολιτεῖαι. Itaque ea erit reliqua pars huius libri. Secundum locum sibi vindicat annus Lunaris, quia ex illo priore deriuatus. Tertius liber complectetur anni æquabilis maioris formas, ἰδιότητας, & differentias. Quartus illius anni traduces & propagines persequetur, diuersa nempe anni Solaris genera, & mutationes. Hæc est pars prior, quam initio huius diatribæ Chronologo promisimus, de annorum & temporum Ciuilium generibus. Altera pars est de charactere, qui necessarius est notandis temporum interuallis, quæ sequentibus libris tractabimus, item diuersis computis nationum annalibus, de quibus librum singularem ad calcem

A cem operis adiiciemus, non tanquam appendicem, ſed partem vnam
operis noſtri. Quis igitur ſit vſus characteris temporum, docet nos
Dionyſius ex Ephoro, qui cum annum excidij Troiæ ex Olympia-
dum epocha notare non poſſet, cum is caſus aliquot ſeculis antiquior
ſit prima Olympiade, dixit id accidiſſe eo anno Attico, quo viginti
περιτταὶ ἡμέραι annum explebant. Statim peritis anni Attici ſubole-
bat, quo anno id accidere potuerit. Sciebant enim quoties in quan-
to interuallo annorum id fieri poſſet. Exemplo Ephori aut Dionyſij
erit nobis character excogitandus, quo animus anceps in triuio con-
ſtitutus quæſitum ad fontem manu deducatur. Erit igitur primum
totius inſtituti noſtri fundamentum annus Iulianus, quem fingimus
B ante multa millia annorum fuiſſe. Characteres vero illi duos dabi-
mus, cyclum Lunæ Dionyſianum, cuius hic eſt annus XVIII. & cy-
clum Solis Iulianum cuius hodie annus VII currit. Tertium etiam,
vbi ratio temporum patietur, Indictiones non aſpernabimur. Nam
qui his characteribus ſemel vti inſtiterint, illi, quæ ſit conſtantia, & fi-
des illius methodi pulcherrimæ in ratione temporum, experientur. Si
quis hoc anno Chriſti 1594. incertus, quot annos natus ſit, tamen &
maiorem ſe quadraginta nouem annorum, & minorem quinquagin-
ta ſex ſciat, is imitatur imperitiam Chronologorum Græcorum, qui
circiter illius, & illius regis tempora illud, & illud accidiſſe dicunt, an-
num vero certum non definiunt. Sed cum idem adiicit natum ſe No-
C nis Auguſti, feria quinta, is addit characterem certum & indubita-
tum, quales ſunt viginti περιτταὶ ἡμέραι Ephori. Nam feria quinta non
potuit incurrere in Nonas Auguſti, niſi cum litera Dominicalis eſt C.
Ante 49 autem annos id accidit anno Domini 1540, cyclo Solis nono.
Itaque hoc characteriſmo conſtantiſſime affirmamus eo anno homi-
nem natum, & proximis Nonis Auguſti Iulianis illi quinquageſi-
mum quintum natalem initurum. Idem vſus cycli Lunaris adhibi-
ta caſtigatione, vt à prima Olympiade ad annum Domini 1400 tot
dies neomeniis adhibeas, quoties 304 annos reperies. Exemplum.
hic eſt annus à prima Olympiade 2370. In quibus annis ſepties re-
peritur numerus 304. ſeptem igitur dies neomeniis hodiernis adii-
D ciendi. Verbi gratia. anno primo cycli epactæ ſunt XI. nouilunium
Martij XVIII. additis VII. diebus, nouilunium, vel potius coniunctio
luminarium erat in XXV. Martij anno quarto ante primam Olympia-
dem, aut quintodecimo poſt eandem primam Olympiadem, & de-
inceps ad 304 annos. Sed ab hoc ſæculo noſtro poſt 150 annos mi-
nuendæ erunt neomeniæ totidem diebus, quoties 304 anni reperien-
tur poſt annum Chriſti 1700. & fortaiſſe citius. Sed quia nullam epo-
cham veterem certiorem Olympiadum capite habemus: illud autem

cum

cum vetustate comparatum nouitium esse videtur: inutiles erunt cha- A
racteres cyclorum & Indictionis, nisi à quadam remotissima epo-
cha initium temporum instituamus. Excogitemus igitur periodum,
quæ & vtrunque cyclum, & Indictionem contineat: quod fiet, si pe-
riodum Dionysij Exigui quindecies multiplicemus: qui fient anni
7980. Ita periodus illa incipiet ab anno primo tum vtriusque cycli,
tum Indictionis: & proinde eiusdem vltimus annus desinit in vltimis
vtriusque cycli, & Indictionis. Sed annus Christi, vt vulgo putamus,
3267 desinet in vltimum vtriusque cycli, & Indictionis. Ergo dedu-
ctis 3267 de 7980 annis, relinquetur epocha anni ante vulgarem Chri-
sti, nempe 4713. Ita vt 4714 sit primus annus Christi vulgaris cyclo
Solis x, Lunæ 2, Indictionis 4, à Kal. Ianuarij: quamuis & indictio B
autumno proxime antecedenti, Cyclus autem Lunæ Martio sequenti
cœperit. Quare annus iste, qui [redacted] putatur 1594, est 6307
periodi huius, quam Iulianam vocamus, quod ad Iulianam anni for-
mam accommodata sit. Ideo 6307 diuisis per 28, per 19, per 15, habe-
bimus huius anni 6307 periodi Iulianæ, vel vulgaris Christi 1594, cy-
clum Solis septimum à Kal. Ianuarij: Lunæ decimumoctauum à
Martio sequente: Indictionis septimum Cæsarianæ quidem ab ante d.
VIII Kal. Octobris antecedentis anni 6306: Pontificiæ vero à Kalendis
Ianuarij anni propositi 6307. Non prædicabo laudes huiusce periodi.
Chronologi & astrologi, qui omnia ἐπιστημονικῶς disputare volunt,
non poterunt eam satis laudare. Qui igitur eclipses ex Tabulis Pru- C
tenicis putare volent, ex anno periodi Iulianæ auferant 2408. & cum
residuo toto excerpant tempora epochæ diluuij. Exemplum: Eclipsis
Lunaris accidit in Septembri anno Olympiadico 446, qui est annus
periodi Iulianæ 4383. Deductis 2408, remanent 1975. Excerpo pri-
mum 1900 ex epocha Diluuij: deinde 75, ex filo annorum expanso-
rum. Postremo menses vsque ad Septembrem. Et reliqua vt ex me-
thodo Prutenica. Qui omne dubium ex temporum ratione tollere
volet, vti debet hac periodo, sine qua nihil vnquam certi in notatio-
ne temporum adferre poterit.

DE ANNO ÆQVABILI D
MINORE GRÆCORVM.

CVM quidam veterum, vt Macrobius & Solinus, annum Græco-
rum merum Lunarem fuisse prodiderint: neque solum in ea
hæresi fuerit vir eruditissimus Theodorus Gaza, sed & vetustissimum
scriptorem Herodotum opinionis suæ testem adhibeat: equidem non
temere ab eius auctoritate discedendum esse censuissem, nisi homi-
nem

A nem clariſſimum, atque vtriuſque linguæ vindicem in re manifeſta pueriliter erraſſe deprehendiſſem. Is igitur vt probet menſes Græcorum Lunares, & alternis plenos & cauos fuiſſe, hæc verba ex Herodoto producit: ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζοῆς ἀνθρώπῳ προτίθημι. οὗτοι ἐόντες ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα παρέχονται ἡμέρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ διςμυρίας, ἐμβολίμου μηνὸς μὴ γινομένου. Videamus, an vera ſit ſummi viri ſententia: & dies viceſies quinquies mille ac ducentos per ſeptuaginta annos partiamur. Prodit modus vnius anni, dies trecenti ſexaginta. Perperam igitur Lunarem annum definit, cuius menſes omnes fuerunt ſolidi. Duodecim enim menſes omnes τριακονθημέρους annum habuiſſe, prodit Herodotus, non, vt ipſe vult, alternis plenos

B & cauos. Sed cum ea fuerit Gazæ ſententia, mirum, non contentum fuiſſe hominem, vnum Herodoti teſtimonium contra ſe produxiſſe, niſi & Ariſtotelis altero ex libris ζώων ἱστορίας loco magnam iniuriam exiſtimationi ſuæ feciſſet. Scribit enim Ariſtoteles eo, quem ipſe Gaza adducit, loco, ἔνιαι τῶν κυνῶν τίκτουσι πέμπτον μέρος ἐνιαυτοῦ, τοῦτ' ἔστιν ἡμέρας ἑβδομήκοντα καὶ δύο. En quinquies LXXII dies eſt annus ſolidus Græcorum, hoc eſt totidem dierum, quot iam poſuimus ex Herodoto, nempe CCCLX. Idem etiam Cleobuli ænigma canit, quod ex ipſo Gaza confeſſionem expreſſerit. Id eiuſmodi eſt:

Εἷς ὁ πατήρ. παῖδες δὲ δυώδεκα. τῶν δὲ ἑκάστῳ
παῖδες τριήκοντα διάνδιχα εἶδος ἔχουσαι.
C αἱ μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν. αἱ δ' αὖτε μέλαιναι.
ἀθάνατοι δέ τε οὖσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι.

Ænigma quidem: ſed eiuſmodi, vt ex eo vel pueri diuinent, annum Græcorum habuiſſe menſes τριακονθημέρους omnes. Sed clarius Plinius, ac ſine vllo ænigmate: *Nulli, inquit, arbitror plures ſtatuas dicatas, quam Demetrio Phalereo Athenis. Siquidem CCCLX ſtatuere, quas mox lacerauerunt, nondum anno hunc numerum dierum excedente.* Cuius loci Pliniani Varronem interpretem dare poſſumus; qui apud Nonium ſcribit Demetrium Phalereum tot ſtatuas adeptum fuiſſe, quot luces habet annus abſolutus. Quare modus anni Græci fuit dierum CCCLX. Non igitur fuit Lunaris. Laërtius de Solone

D ſcribit: ἠξίωσέ τε τοὺς Ἀθηναίους τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν. Ergo temporibus Solonis nondum Græcorum annus erat Lunaris. Alioqui ſi annus Lunaris fuiſſet, quomodo conſtaret id, quod ſcribit Plutarchus, ſcilicet defectionem Lunarem, quæ præceſſit cladem Perſarum ad Gaugamela, incidiſſe in noctem myſteriorum Atticorum, hoc eſt εἰς εἰκάδα βοηδρομιῶνος? Nam ſi viceſima Boedromionis confectum eſt plenilunium, ſane ſexta, hoc eſt ἕκτῃ τοῦ ἱσταμένου, fuit nouilunium. Non igitur Lunaris fuit ille Boedromion. Idem Plutarchus in Camillo

millo

millo scribit, victoriam Atheniensium ad Naxum, duce Chabria, A
contigisse Βοηδρομιῶνος πέμπτῃ φθίνοντος, ἐν πανσελήνῳ. Ergo duodecima Boedromionis fuit nouilunium. Thucydides ait eclipsim Solis contigisse νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην. Ergo fuit quædam νουμηνία μὴ κατὰ σελήνην. Diodorus Siculus libro XII scribit Metonem astronomum primum nouilunium enneadecaeteridis suæ statuisse Σκιῤῥοφοριῶνος τρισκαιδεκάτῃ, vt manifesto neomenia illius Scirrhophorionis non fuerit Lunaris. Annus igitur Græcorum Lunaribus mensibus descriptus non fuit, quod putauit Gaza, neque CCCLIIII diebus, vt annus verus Lunaris, sed CCCLX finiebatur, vt iam probauimus. Minor autem fuit anni illius modus Solari diebus quinque solidis cum quadrante, maior Lunari diebus itidem quinque cum triente fere. Certis tamen tem- B
porum epochis alligatos fuisse, neque temere in anteriora euagari solitos, argumento est, quod iidem menses semper propemodum æstiui fuerunt, vt Hecatombæon, Metagitnion, Boedromion: iidem etiam semper verni, Munychion, Thargelion, Scirrhophorion. Idem de aliis censendum. Ex Aristotele quoque & Theophrasto discimus certis mensibus suas conuersiones anni attributas fuisse, vt τροπὰς θερινὰς Hecatombæoni: χειμερινὰς Posideoni. Quod non fieret, nisi vnico intercalationis præsidio, & præterea certis annorum periodis. Periodum enim eam in hoc negotio vocamus, per quam rationes Solis & Lunæ pariant, & quæ, vt ita dicam, vtramque paginam facit: vt in periodo Calippica rationes Solis cum Lunaribus æquantur. Aut sane C
periodus ea est, quæ nihil reliquum de ratiuncula facit: vt in ratione bisexti fit. Nam tum nihil de quadrantibus diei relinquitur. Propterea quadriennium bisexti Iuliani est periodus rationis Solaris. Quæ vero, & cuiusmodi fuerit Græcorum periodus, & quot annorum, operæpretium fuerit scire, si quidem veram huius præstantissimæ rei doctrinam consequi volumus. Et sane si qua fuit periodus, quæ anni Græci fines tueretur, vt quidem aliquam fuisse necessario statuendum est, aut Tetraeteris fuit, qualis Olympica, aut nulla. Quæ enim ratio fuerit Olympici quadriennij, si in ea nulla temporum ἀποκατάστασις fieret, non video; præsertim, cum annus ille Græcorum Solaris non esset, neque in quadriennij legem cogeretur, nisi ita ratione periodici tem- D
poris postulante. Sed initium & caput Olympiadis consideremus. Facile finem assequemur. Eius mensis primus habebat nouilunium verum: & in quintadecima eiusdem, confecto plenilunio, Olympicum ludicrum peragebatur. Hoc nos docet Pindarus in Olympionicis:

——ἤδη γὰρ αὐτῷ
Πατρὶ μὲν βωμῶν ἁγισθέντων

Διχό-

A Διχόμηνις ὅλον χρυσάρματος
Ἑσπέρας ὀφθαλμὸν ἀντέφλεξε μήνα.

Ibi scholion vetus: ἐπεὶ ἐν τῇ πανσελήνῳ ὁ ὀλυμπιακὸς ἀγὼν ἄγεται, καὶ τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῆς σελήνης ἄγεται κρίσις. & in eodem opere: ἐν δ' ἑσπέρῳ ἔφλεξεν εὐώπιδος σελάνας ἐρατὸν φῶς. Manifesto declarat caput primi mensis Olympiadici in verum nouilunium incurrere, & ex omnibus mensibus, quos τριακονθημέρους fuisse iam docuimus, vnicum primum merum Lunarem fuisse. Reliquos Lunares esse nō potuisse, palam est, cum illi quidem pleni omnes fuerint: Lunares vero sint alternis pleni & caui. Inuestiganda igitur ratio & methodus, qua quadraginta octo mensibus vertētibus, qui omnes pleni essent, caput quadragesimi noni
B in nouilunium incideret. vt hoc clarius intelligatur, ita proponemus exemplum familiare Computi nostri, vt vulgus loquitur. Hoc sæculo, in anno Iuliano nouilunium conficitur in XIX Iulij, anno cycli Lunaris sexto. Anno vero eiusdem cycli decimo, nouilunium confit in quinta Iulij, post quatuor nempe annos exactos à priore illo nouilunio. Et quia annus Græcus constabat 360 diebus tantummodo, anni quatuor erunt tantum 1440 dierum. Incipiat igitur primus annus à nouilunio, quod incidit in XIX Iulij, feria prima, cyclo Solis, exempli gratia, XXV, cum litera dominicalis est D. Sane quintus annus incipiet à XXVIII Iunij, feria sexta, cyclo Solis primo, cum litera dominicalis est F. Nam 1440 dies per VII diuisi, relinquunt feriam quintam, quæ
C cum feria prima primi anni composita faciet feriam sextam, characterem anni quinti, vt diximus, in XXVIII Iunij. A qua die ad V Iulij, vbi est nouilunium posterius, interuallum est dies VII: qui sane adiiciendi sunt ad 1440 dies: & ita Tetraeteris Græca, siue Olympiaca, erit dierum 1447. Quid igitur fiet illis septem diebus otiosis? an in exitu Tetraeteridis intercalabuntur? Minime. Sed conditor Tetraeteridis Græcæ duos dies fine annorum singulorum appendices reliquit, qui in quatuor annis octo facti extra numerum mensium erant, & tetraeteridem cum Lunæ rationibus conciliabant. Sed tamen illi dies adiectitij in tetraeteride Attica otiosi non erant. Decem enim tribus Attica habebat, quæ φυλαὶ dicuntur: ex quibus οἱ πεντακόσιοι quo-
D tannis creabantur, quinquaginta nempe ex vna quaque tribu. Singuli vero quinquaginta ex illis Quingentis per circuitum diem vnum imperabant, ita vt summa res ad eos deferretur. Sic fiebat, vt singuli quinquaginta anno vertente XXXVI dies imperarent. Hi dies dicebantur πρυτανεία illius, & illius Tribus, siue φυλῆς. Harpocratio: ἔστι δὲ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἡ πρυτανεία ἤτοι τριάκοντα ἕξ, ἢ τριάκοντα πέντε. καὶ ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύει. διείλεκται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ. Quod vero ait etiam XXXV dies dici πρυτανείαν, id infra explicatur.

Quot igitur erant φυλαὶ, toties XXXVI imperabant. Erant autem decem. Ergo decies triginta sex dies imperabant, qui est modus anni terræ Atticæ, atque adeo totius Græciæ. Illæ vero dies duæ in calcem anni reiectæ dicebantur ὑπερβαίνουσαι, vel ὑπερβάλλουσαι ἡμέραι: in quas etiam comitia creandorum magistratuum differebantur. Itaque eo nomine illud biduum vocabatur ἀρχαιρεσίαι, vel ἄναρχοι ἡμέραι: quia scilicet per illud biduum Attica esset sine legitimis magistratibus. Atqui videmur nostri obliti. Binos enim dies contulimus in exitum anni, qui in fine Tetraeteridis fiunt octo: cum tamen dixerimus excessum Lunæ supra annum Atticum fuisse dierum septem dumtaxat. Vnus igitur dies abundat non quidem Lunæ supra annum, sed anni supra Lunam. Huic rei remedium excogitatum esse respondemus τὴν ἐξαίρεσιν, quæ quidem non fiebat in illis bidui appendicibus, quos dies Comitiales vocatos esse diximus, sed in alio mense. Propterea dies, quæ eximebatur, vocata ἐξαιρέσιμος ἡμέρα. Cicero in Verrem: *Est consuetudo Siculorum, cæterorumque Græcorum, quod suos dies mensesque congruere volunt cum Solis Lunæq. rationibus, vt nonnunquam, siquid discrepet, eximant vnum aliquem diem, aut summum, biduum ex mense, quos illi exæresimos dies nominant. item nonnumquã vno die longiorem mensem faciunt, aut biduo.* Hæc Marcus Tullius. quæ tum demum locum habent, si ἐξαίρεσις fit in mense eodem, qui habet biduum illud adiectitium. Nam si mensis idem habet ἀνάρχους ἡμέρας, & in eodem fiat ἐξαίρεσις, in omni Tetraeteride mensis vltimus quarti anni habebit vnum & triginta dies tantum: cum tamen in aliis annis idem mensis habuerit triginta & duos. Sed cum fit ἐξαίρεσις, habet tantum XXXI. Atqui in anno Attico alij mensi competebat ἐξαίρεσις, alij ἄναρχοι ἡμέραι, vt postea suo loco declarabitur. Videmus tamen Ciceronem velle in Tetraeteride Syracusana vltimo mensi competere καὶ τὴν ἐξαίρεσιν, καὶ τὰς ἀνάρχους ἡμέρας. Vltimo enim mensi deputabantur illæ ὑπερβάλλουσαι ἡμέραι, vt auctor est apud Macrobium Glaucippus, qui de sacris Atheniensium scripserat. Ex hac exemtione contingebat annum quartum Tetraeteridis esse tantum dierum CCCLIX, præter ἀνάρχους ἡμέρας. Itaque in anno ἐξαιρεσιμαίῳ vna tribus XXXV tantum dies imperabat. Hoc plane est, quod dixit Harpocratio, πρυτανείαν esse tantum dierum triginta sex, aut triginta quinque. Hoc modo fiebat, vt quarto quoque anno exacto nouilunium in caput anni quinti præcise incideret: quod necessario obseruabatur in Tetraeteride Elidensium, quam pleraque omnis Græcia, & Latium Olympiadem vocarunt. Quid est Tetraeteris Græca? Est interuallum quatuor annorum Græcorum inter duas coniunctiones siue syzygias Lunares interiectum. Nam primus tantum mensis Lunaris erat, & se-

cundi

A cundi πρώτῃ ἱσαμένου habebat merum nouilunium. in reliquis claudicabat ratio Lunæ, quod priorem epocham Luna anteuerteret diei semisse, & aliquot scrupulis præterea. Considerandæ igitur sunt variantiæ nouiluniorum in mensibus solidis. Ex his primum colligitur syzygiam Græcorum, esse dierum XXIX. hor. XII. scrup. XXX. annum vero Lunarem dierum 354. horarum 6. Et quatuor tales annos dierum 1417. & cum embolimo Lunari, dierum 1447. Deductis igitur diebus 29, horis 12, 30′. de mense solido, hoc est de diebus XXX. supersunt dies 0. hor. 11. scrup. 30′. Porro prior annus excedit sequentem biduo propter ἀνάρχους, siue ὑπερβαλλούσας ἡμέρας. Verbi gratia: duodecimus mensis anni primi habet terminum nouilunij in XXVI die.
B qui cum habeat appendices τὰς ὑπερβαλλούσας δύο, aufert à primo mense secundi anni biduum præter semissem diei, quo nouilunium mensis sequentis anteuertit nouilunium prioris. Itaque mensis primus secundi anni propter ὑπερβαλλούσας proxime καὶ ἀμέσως præcedentes, & vnum fere diem, quo nouilunia priora à sequentibus anteuertuntur, habebit nouilunium triduo citius, quam duodecimus mensis prioris anni. Et sic duodecimus secundi detrahit biduum primo tertij, & duodecimus tertij primo quarti. Quo nomine confecimus tibi Tabellam, vt quota die mensis nouilunium fieret, possis citra laborem assequi. Quia igitur in diebus 1417. sunt 48 syzygiæ, necessa-
C rio vltima erit triginta dierum. Rursus quia annus Græcus maior est Lunari octo diebus, necessario in primo anno erunt tredecim neomeniæ. Nam præter 354 dies, qui continent duodecim menses alternis plenos & cauos, octo dies supersunt, ita vt in primo die oporteat fieri nouilunium. Quia vero illi dies distributi sunt per totos menses, omnino secundus habebit duas neomenias, in ipsa scilicet νουμηνίᾳ, & in τριακάδι: quæ vere si qua alia, ἕνη καὶ νέα vocari potest: vt vides in Tabella, ex qua patet nouilunium com-
D mitti ἐν πρώτῃ ἱσαμένου primi anni, ἐν ὀγδόῃ φθίνοντος secundi, ἐν πέμπτῃ μεσοῦντος tertij, ἐν ἑβδόμῃ ἱσαμένου quarti, & rursus ἐν πρώτῃ ἱσαμένου quinti, vt ab initio. Hæ sunt rationes Tetraeteridis Græcæ, quæ Elidensibus Olympias, Phocensibus Pythias, vocabatur. Quod ne veteres quidem explicarunt. Nam qui Olympiadem meram Lunarem constituunt, fortasse venia digni sunt, cum Censorinus ob diem ex quadrantibus quarto quoque anno excrescentem, quod Romani bisextum

NOVILVNIA IN MENSIBVS Tetraeteridis Græcæ.

Lunæ mensium.	Annus primus.	Annus secundus	Annus tertius.	Annus quartus.
1	1.	23	15	7
2	1.30	22	14	6
3	30	22	14	6
4	29	21	13	5
5	29	21	13	5
6	28	20	12	4
7	28	20	12	4
8	27	19	11	3
9	27	19	11	3
10	26	18	10	2
11	26	18	10	2
12	25	17	9	2

ſextum vocant eam inſtitutam ſcribat: quaſi vero Olympias, quam A
ex duabus Trieteridibus Lunaribus conſtare facit, etiam Solaris fuerit. quod perſpicue falſum eſt. Nam vna Olympias ſola nunquam cum Solis rationibus congruit, ſed potius duæ: quæ quidem iunctæ Octaeterida conſtituunt. de qua nunc dicendum.

DE OCTAETERIDE.

Qvi primus Tetraeterida inſtituit, hoc vnum dumtaxat ſpectauit, vt primus eius menſis incideret in verum menſem Lunarem, propter Olympicum agonem, qui ſemper fiebat in XV menſis, B
plenilunio. Sed hoc illi ad perfectionem deerat, nempe vt etiam cum Sole congrueret. Atqui id intra Tetraeterida contingere non poteſt, vt quæ dierum ſit duntaxat 1447: accedente nimirum menſe embolimo: Solaris vero Tetraeteris ſit dierum 1461. Differentia dies XIIII. Eſto nouilunium in XX Martij, quando epactæ ſunt XI. Poſt quartum annum epactæ erunt XXV. Nouilunium VI Martij. Differentia vtriuſque nouilunij, dies XIIII. vt autem duæ Tetraeterides ad priſtinam epocham reuocentur, opus eſt intercalatione. Nam ſi, vt iam ſtatuimus, primi anni epactæ fuerint XI, noni anni epactæ erunt IX, quæ conuenient viceſimæ ſecundæ Martij. Ita interuentu emboliſmi annus ſummouebitur in priſtinum ſitum. Nam abſque emboliſmo foret, neomenia noni anni deprehenderetur in XIX Februarij; Ita fe- C
re ſemper menſem ciuilem plenum alternis Tetraeteridibus intercalabant. quod interuallum nos quidem Octaeterida vocauimus. Nam certum eſt, nullam eiuſmodi æquabilium annorum Octaeterida inſtitutam ante Cleoſtratum, qui primus omnium æquabilem Octaeterida cum Lunari comparauit: & poſtea Calippus decem & nouem Tetraeteridas, quæ quidem ſunt anni 76, cum totidem annis Lunaribus, quorum viginti octo erant embolimæi, comparauit: idque tempus iuſtam anni & Lunæ periodum eſſe iudicauit, vt ſuo loco dicetur.

DE MENSIBVS ATTICIS. D

Antequam annorum Græcorum, præſertim Attici, methodum aperiamus, quam ne in ſomnis quidem odoratus eſt Gaza, illud merito in dubium vocari poſſit, an recte habeat ordo menſium Atticorum ita, vt ab ipſo doctiſſimo Gaza proditus eſt. Primum enim illud omnino falſum eſt, quod ipſe multum æſtuans nobis perſuadere conatur, Antheſterionem ſecundum menſem Autumni fuiſſe, vt Mæmacte-

A mæmacterionem primum eiusdem quadrantis autumnalis. vtrumque enim falsum conuincit priscorum scriptorum auctoritas, & quod Anthesterion secundus autumnalis quadrantis fuerit, & quod Mæmacterion primus. Nam de Anthesterione multa aduersantur. Sed antequam de Anthesterione loquamur, locus postulat, vt quot Διονύσια Athenis fuerint, dicamus: quia ad hanc rem nonnihil faciunt, & lectori imperito imponere possunt. Trina igitur fuere Liberalia Athenis. prima mense Posideone, quæ dicta Διονύσια κάτ' ἀγροὺς, aliter Λήναια. Secunda διονύσια τὰ κάτ' ἄστυ, mense Elaphebolione. Hesychius: Διονύσια ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἣ Διονύσῳ ἤγετο τὰ μὲν κάτ' ἀγροὺς μηνὸς Ποσιδεῶνος (τὸ δὲ πάλαι Ληναιῶνος) τὰ δὲ ἐν ἄστει, μηνὸς Ἐλαφηβολιῶνος.

B Scribit enim Thucydides αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος, ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτόδεκα ἐτῶν διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν Πλειστόλα Σπάρτης ἐφορεύοντος, Ἀρτεμισίου τετράδι φθίνοντος, Ἀλκαίου δ' Ἀθήνησιν ἄρχοντος, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ φθίνοντος. De his manifesto sentit Seneca his Anapæstis:

Nos Cadmeis orgia ferre
Tecum solitæ condita cistis,
Cum iam pulso sidere brumæ
Tertia Soles euocat æstas.
Et spiciferæ concessa Deæ
Attica Mystas claudit Eleusin.

C Quibus notatur tempus fuisse circa finem hiemis, & præterea τετετηρικὰ fuisse: quæ & dicebantur minora mysteria. Nam maiora mysteria erant Pentaeterica: de quibus idem Seneca Hercule Furente:

Quantus Eleum coit ad Tonantem,
Quinta cum sacrum reuocauit æstas;
Quanta, cum longæ redit hora noctis,
Crescere & somnos cupiens quietos
Libra Phœbeos tenet æqua currus,
Turba secretam Cererem frequentat,
Et citi tectis properant relictis
Attici noctem celebrare Mystæ.

D Nimirum fiebant τῇ εἰκάδι βοηδρομιῶνος, post confectum sidus æquinoctij verni, quinto anno redeunte. Tertia Διονύσια dicebantur ἀνθεστήρια. de quibus prouerbiũ: θύραζε Κᾶρες. οὐκ ἔτ' Ἀνθεστήρια. Hesychius, Ἀνθεστήρια, Διονύσια. Hæc sunt, quæ ad rem pertinent; nimirum ita dicta, quod Anthesterione instaurarentur: & dicebantur Διονύσια τὰ ἀρχαῖα, item Διονύσια τὰ ἐν Λίμναις. Thucydides libro II. τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστὶ, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό, τε τοῦ Διὸς Ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον, καὶ τὸ τῆς Γῆς, καὶ

τῷ ἐν Λίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν A
μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι. Fuisse autem annua docet Demosthenes κατὰ Νεαί-
ρας: Καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα
μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γεγραμμένα. ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται, τῇ
δωδεκάτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. Hunc igitur Anthesterionem, qui ab
Anthesteriis Dionysiis dictus, aio fuisse alienum ab Autumno, vbi
eum collocat Gaza. Neque est, cur adeo Philostrato iniquus sit, quod
Anthesterionem videatur in tempus veris reiicere. Neque enim solus
Philostratus hoc scripsit. Scribit idem & Appianus, cum dicit Cæsa-
rem dictatorem μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος à coniuratorum factione in sena-
tu oppressum & cæsum fuisse. Sed & Plutarchus grauissimus scriptor
illi obiiciendus, qui Athenas à Sulla captas prodit mense Martio, B
eumque mensem ἀνθεστηριῶνα Athenis dici. Idem etiam scriptor in
Symposiacis ita clare loquitur, vt per illum Gazæ muto esse liceat.
Καὶ μὴν οἶνόν γε νέον οἱ πρωϊαίτατα πίνοντες Ἀνθεστηριῶνι πίνουσι μηνὶ μετὰ
χειμῶνα. καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡμεῖς μὲν ἀγαθοῦ δαίμονος, Ἀθηναῖοι δὲ
Πιθοιγίαν καλοῦσι. Mensem Ἀνθεστηριῶνα μετὰ χειμῶνα collocat, non
ante hiemem, vt Gaza. Cum igitur alterum mensem à Posideone Ga-
melionem Gaza ita, vti debuit, collocauerit, sane tertius à Posideone
erit Anthesterion. proinde octauus ab Hecatombæone. Harpocra-
tio: Ἀνθεστηριὼν ὄγδοος μὴν ἔτους παρ' Ἀθηναίοις, ἱερὸς Διονύσου. Ἴστρος δὲ
ἐν τοῖς τῆς συναγωγῆς κεκλῆσθαί φησιν αὐτὸν διὰ τὸ πλεῖστα τῶν ἐκ γῆς ἀνθεῖν
τότε. Ne Gaza quidem, si reuiuiscat, dubitare possit, Anthesterionem C
mensem vernalem fuisse. Demosthenes περὶ στεφάνου. ἐπὶ ἱερέως Κλει-
ναγόρου ἐαρινῆς Πυλαίας ἔδοξε τοῖς Πυλαγόραις. Subiicit Demosthenes:
Λέγε δὴ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς ταῦτα ἐγένετο. Χρόνοι. Ἄρχων Μνησιθείδης, μηνὸς
Ἀνθεστηριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ. Vides ἐαρινὴν πυλαίαν mense Anthesté-
rione. quod non fieret, nisi Anthesterion fuisset ἐαρινὸς μήν. Vnum
locum producam, qui omnium instar esse poterat. Anno Nabonas-
sari 465, Athyr die 29, ἀνθεστηριῶνος ὀγδόῃ, qui est Calippicus Anthe-
sterion, Timocharis obseruauit mediam partem Lunæ in medium
Pleiadum inductam. Tempus congruit Ianuarij vicesimæ nonæ. Ita-
que neomenia Anthesterionis Calippici illius anni incidit in XXIII
Ianuarij, & sequenti anno post embolismum eadem neomenia incur- D
rit in X Februarij. Et quid tergiuersamur? Annus ille erat quadra-
gesimus septimus primæ periodi Calippicæ, cuius Ecatombæon cæpit
tricesima Iunij, cyclo lunæ tertio. A quo capite ad 23 Ianuarij sunt
dies 206 præcise, quæ sunt syzygiæ septem. Ergo Anthesterion est
octaua syzygia ab Ecatombæone. & proinde secundus mensis hiber-
nus. Athenæus libro VIII Ἀνθεστηριῶνα, καὶ Ἐλαφηβολιῶνα coniungit.
Κατὰ δὲ τὸν Ἀνθεστηριῶνα, καὶ Ἐλαφηβολιῶνα λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι
ἀπο-

A ἀποπέμπει Βολύη τὴν Ἀπόπυριν Ὀλύνθῳ. Expungatur igitur Anthesterion ex Autumno, quo illum traduxit Gaza, vir alioqui maximus. De Mæmacterione pene persuaserat mihi, post Boedromionem locandum esse. Gazæ enim quartus ab Hecatombæone est Mæmacterion, quintus Pyanepsio, sextus Anthesterion. Sed vt hoc penitus negem, facit primum Plutarchus, qui in Cæsare scribit Posideonem esse Ianuarium, quod confirmatur verbis Anacreontis apud Eustathium:

> Μεὶς μὲν δὴ Ποσειδηΐων ἕστηκε.
> νεφέλαι δ' ὕδατι βαρύνονται.
> ἄγριοι δὲ χειμῶνες παταγοῦσι.

Eiusmodi tempestates in Græcia non occurrunt, nisi confecto brumæ B sidere. Idem Plutarchus περὶ Ἴσιδος asserit Pyanepsionem esse Athyr Augustalem, hoc est Nouembrem. Et in Demosthene hos menses continuat Μεταγειτνιῶνα, Βοηδρομιῶνα, Πυανεψιῶνα. οὐ μὴν, inquit, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπέλαυσε τῆς πατρίδος κατελθών. ἀλλὰ ταχὺ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων συντελεσθέντων, μεταγειτνιῶνος μὲν ἡ περὶ Κρανῶνα μάχη συνέπεσε, Βοηδρομιῶνος δὲ παρῆλθεν εἰς Μουνυχίαν ἡ φρουρά. Πυανεψιῶνος δὲ Δημοσθένης ἀπέθανε. Quod si Posideon est Ianuarius, (vt sane omnino verum est, cum Posideon semper post brumam inciperet,) Pyanepsion autem est Nouember; sane Decembri quis mensis congruere debeat, præter Mæmacterionem, non video. Nam inter Πυανεψιῶνα, καὶ τροπὰς χειμερινὰς, id est inter Πυανεψιῶνα, & Ποσειδεῶνα, spatium aliquod C interesse innuit Theophrastus περὶ κοκκυμηλέας Αἰγυπτίας disserens: vt scias continuatos non fuisse. Ἄρχεται δ' ἀνθεῖν μηνὸς Πυανεψιῶνος, τὸν δὲ καρπὸν πεπαίνει περὶ τροπὰς χειμερινάς. Sane inter ἄνθησιν καὶ πέπανσιν; mensem interesse omnes concedent, id est, inter Pyanepsionem, & Posideonem. Et quis mensis intercedet, præter Mæmacterionem? Præterea idem Plutarchus vocat Pyanepsionem σπόριμον μῆνα, & circa Vergiliarum occasum collocat, cui adstipulatur interpres Aristophanis, qui ait rusticos in Attica τὴν προηρόσιον θυσίαν eo mense immolare solitos. Quod si ante arationem & sationem incipit Pyanepsion, manifestum est, eum mensem à Decembri abfuisse, & in Nouembrem conuenisse. Diodorus Siculus libro III continuat hos duos D menses, Mæmacterionem & Posideonem. ἀπὸ γὰρ μηνὸς, ὃν καλοῦσιν Ἀθηναῖοι Μαιμακτηριῶνα, τῶν ἑπτὰ τῶν κατὰ τὴν ἄρκτον ἀστέρων οὐδένα φασὶν ὁρᾶσθαι μέχρι τῆς πρώτης φυλακῆς. τῷ δὲ Ποσειδεῶνι μέχρι δευτέρας. Et dubitamus adhuc? Harpocratio ita scribit: μαιμακτηριὼν ὁ πέμπτος μὴν παρ' Ἀθηναίοις. Si Boedromion est tertius ab Hecatombæone, Posideon autem sextus, quartus inter Boedromionem & Mæmacterionem erit Pyanepsion. Ac ne quis errorem librarij putet apud Harpocrationem, subiicit: ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Διὸς Μαιμάκτου. μαιμάκτης δ' ἐστὶν ὁ

ἐνθουσιώδης καὶ ταραχικὸς, ὥς φησι Λυσιμαχίδης ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀθήνησι μηνῶν. ἀρχὴν γὰρ λαμβάνοντος τοῦ χειμῶνος ἐν τούτῳ τῷ μηνὶ, ὁ ἀὴρ ταράττεται καὶ μεταβολὴν ἔχει. Autumno præcipitato ſub ipſum initium hiemis ponit Mæmacterionem, quem in locum Pyanepſionem confert Gaza. Sed propter nomen & auctoritatem viri vix ab hominibus etiam doctis expreſſero, vt Gazam hic erraſſe fateantur, niſi illis teſtem locupletiſſimũ obiecero. Timocharis igitur apud Ptolemæũ anno Nabonaſſari 466, qui erat 48 Calippi, Thoth VII, πυανεψιῶνος τελευτῶντος, obſeruauit Lunam cõiunctam Spicæ Virginis. Quod tempus conuenit diei octauæ Nouembris. Proinde Neomenia Pyanepſionis Calippici XVI Octobris. Hecatombæon autem illius anni cœpit XVIIII Iulij. A XVIIII Iulij ad XVI Octobris ſunt dies nonaginta: qui conſtituunt menſes Lunares Calippi tres præteritos, & neomeniam quarti ineuntis. Nam 89 dies ſunt menſes tres Lunares, quibus ſi adieceris neomeniã quarti menſis, fiunt dies 90. Ergo neomenia Pyanepſionis erat quarta à neomenia Hecatombæonis. Antecedit igitur Mæmacterionem Pyanepſio, & Poſideonem Mæmacterio: Gamelionem Poſideo, & Antheſterionem Gamelio. Reliquorum menſium ordo recte ſeruatur à Gaza, quod non operoſum erat: cum vno aut altero priſcorum Græcorum teſtimonio id colligi poſſit. Quare per quadrantes anni ita, vt tempora putabant Attici, digerendi ſunt menſes hoc modo. Male igitur menſes autumnales & hiberni à Gaza digeſti erant. quod in hoc menſium Laterculo perſpicere potes.

Laterculum menſium Atticorum ſecundum anni quadrantes.
ΘΕΡΙΝΟΙ ΜΗΝΕΣ. B
Ἑκατομβαιών.
Μεταγειτνιών.
Βοηδρομιών.
ΟΠΩΡΙΝΟΙ ΜΗΝΕΣ.
Πυανεψιών.
Μαιμακτηριών.
Ποσειδεών.
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΜΗΝΕΣ. C
Γαμηλιών.
Ἀνθεστηριών.
Ἐλαφηβολιών.
ΕΑΡΙΝΟΙ ΜΗΝΕΣ.
Μουνυχιών.
Θαργηλιών.
Σκιῤῥοφοριών. D

Partibus anni explicatis, ſupereſt, vt ad totum ipſum, hoc eſt, ad annum veniamus. Duo autem ſumma in eo diſputãda ſunt. Æquatio & caput periodi. Æquationẽ hoc in negotio Græci περιαφαίρεσιν vocant, verbo ἐκ τῆς περιθέσεως καὶ ἀφαιρέσεως cõpoſito; quod elegãtiſſimum verbum diſſimulatum eſt apud Ariſtotelem Oecon. I. διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν, καὶ διανέμειν τε, καὶ ἀνιέναι κατ᾽ ἀξίαν ἕκαστα καὶ τροφὴν καὶ ἐσθῆτα, καὶ ἀργίαν

καὶ

A καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ μιμουμένοις τὴν τῶν ἰατρῶν δύναμιν ἐν φαρμάκου λόγῳ,
προσθεωροῦντας. Omnino enim legendũ προσαφαιροῦντας, non προσθεω-
ροῦντας. Igitur πρόσθεσις fit in anno Attico aut dierum, aut mensis. Die-
rum, vt earum, quas ὑπερβαλλούσας καὶ ἀνάρχους dictas fuisse iam monui-
mus. Mensis, quem ἐμβόλιμον vocabāt. Ἀφαίρεσις vero fit aut vnius diei,
in anno quarto Tetraeteridis, aut ad summum bidui, vt Cicero docet.
Diodorus Siculus ἐμβολισμοῦ καὶ ἀφαιρέσεως Græcorum, quæ sunt duæ
partes æquationis anni Græcanici, ita meminit de Thebanis Ægypti
loquens: ἐμβολίμους δὲ μῆνας οὐκ ἄγουσιν, οὐδ' ἡμέρας ὑφαιροῦσι καθάπερ
οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλλήνων. Ita ἐμβολισμὸς μηνὸς, & ὑφαίρεσις ἡμέρας sunt
partes æquationis temporis ciuilis Græcorum. Æquationis igitur par-
B tes sunt tres, ὑπερβάλλουσαι, siue ἄναρχοι ἡμέραι, ἐμβόλιμος μὴν & ἐξαί-
ρεσις. Quod αἱ ὑπερβάλλουσαι in exitum anni reiicerentur, & ratio ipsa
postulat, & Glaucippus priscus scriptor apud Macrobium docet;
quod supra strictim tetigimus. Sed Macrobius testem suum, quem
producit, non intellexit, nec quæ essent illæ ὑπερβάλλουσαι, καὶ ὑπερβαίνου-
σαι ἡμέραι. Deprehenso autem periodi Atticæ initio, facile quis esset
exitus anni, & in quod tempus conferendus sit, suo loco tractabitur.
Supersunt duo, περὶ ἐμβολισμοῦ καὶ ἐξαιρέσεως. An scilicet eidem mensi
embolismus & exæresis attributa. an vero vtriusque rei diuersi fue-
rint menses. Tria verba sunt, quæ vulgus confundit; ἐμβόλιμος, ἐμ-
βολιμαῖος, ἐμβολισμός. Mensis, aut dies, qui intercalatur, ἐμβόλιμος, vt
C apud nos Bisextum est ἐμβόλιμος ἡμέρα. Annus, cui competit inter-
calatio, ἐμβολιμαῖος. Res ipsa, & actus ἐμβολισμός. Ἐμβόλιμος μὴν
Atheniensium erat Posideon. Id nos docet Ptolemæus, qui anno Na-
bonassari CCCLXVII, θώθ' ις, ἄρχοντος Ἀθήνησιν Εὐάνδρου, μηνὸς Ποσει-
δεῶνος προτέρου Lunam defecisse scribit. Ergo ἐμβολισμὸς incidit in
illum annum, qui ab eo dicitur ἔτος ἐμβολιμαῖον, & mensis ἐμβόλιμος
Posideon Metonicus prior. Nam in
omni iusta ac legitima intercalatione, ex
duobus cognominibus mensibus is est ἐμ-
βόλιμος, qui prior est. Vt apud Hebræos,
anno embolimæo ex duobus Adarin, is
D Adar est ordinarius, qui secundus est, in
quo & ieiuniũ Ester obseruatur. Quod si
Posideon Metonicus intercalatur, ergo &
Tetraetericus. Subiecimus vero mensium
Atticorum laterculum cum neomeniis
Lunaribus comparatorum. Quod περὶ
ἐμβολισμοῦ, ἐμβολίμου, ἐμβολιμαίου diximus,
idem censendum περὶ ἐξαιρέσεως, ἐξαιρε-

LATERCVLVM NEO-
MENIARIVM LVNARIVM
in mensibus Atticis.

1	1.	23	15	7	ἑκατομβαιών.
2	1.30	22	14	6	μεταγειτνιών.
3	30	22	14	6	βοηδρομιών.
4	29	21	13	5	πυανεψιών.
5	29	21	13	5	μαιμακτηριών.
6	28	20	12	4	ποσειδεών.
7	26	18	10	3	γαμηλιών.
8	25	17	9	3	ἀνθεστηριών.
9	25	17	9	2	ἐλαφηβολιών.
10	24	16	8	2	μουνυχιών.
11	24	16	8	1	θαργηλιών.
12	23	15	7	1	σκιῤῥοφοριών.

σίμου,

σίμου, ἐξαιρεσιμαίου. Ἐξαιρέσιμος ἡμέρα est dies, qui eximitur. Ἐξαιρεσιμαῖος μὴν, mensis, in quem incidit ἐξαίρεσις ipsa. Mensis igitur Atheniensium ἐξαιρεσιμαῖος est Boedromion. Plutarchus συμποσιακῶν θ', segmento VI: καὶ ὁ Ὕλας ὥσπερ ἡδίων γενόμενος· ἐκεῖνο δέ σε εἰπεῖν, ὦ Μενέφυλλε, λέληθεν, ὅτι καὶ τὴν δευτέραν Βοηδρομιῶνος ἡμέραν ἐξῃρήκαμεν, οὐ πρὸς τὴν σελήνην, ἀλλ' ὅτι ταύτῃ δοκοῦσιν ἐρίσαι περὶ τῆς χώρας οἱ θεοί. Sed caussa ἐξαιρέσεως, quam ille reddit, tam ridicula, quam falsum, quod subiicit, eam diem ἐξαιρεῖσθαι non Lunæ caussa, hoc est eo nomine, vt annus cum Lunæ rationibus congruat, sed ob mythologiam. Quod sane verum fuerit, si & fabulæ veræ. Præterea & falsum, quod idem de eadem re loquens ἐν τῷ περὶ φιλαδελφίας ait: τὴν δευτέραν τοῦ Βοηδρομιῶνος ἀεὶ ἐξαιρεῖσθαι. Nam non ἀεὶ sed semel in Tetraeteride. Verba eius hæc sunt: Ἀθηναῖοι δὲ τὸν περὶ τῆς ἔριδος τῶν θεῶν μῦθον, ἀτόπως πλάσαντες, ἐπανόρθωμα τῆς ἀτοπίας οὐ φαῦλον ἐνέμιξαν αὐτῷ. τὴν γὰρ δευτέραν ἐξαιροῦσιν ἀεὶ τοῦ Βοηδρομιῶνος, ὡς ἐν ἐκείνῃ τῷ Ποσειδῶνι πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν γενομένης τῆς διαφορᾶς. In sequentibus ob id censet ἐξαιρέσιμον fuisse, quod esset μία τῶν ἀποφράδων. Quod & ipsum vero aduersatur. Beauit tamen nos, cuius indicio mensem ἐξαιρεσιμαῖον cognoscimus. Quare anno quarto Tetraeteridis pro δευτέρα Βοηδρομιῶνος dicebant, τρίτη ἱσταμένου. quomodo & computatores nostri in ratione Lunæ vnum diem dissimulare præcipiunt: quem ipsi vocant Saltum Lunæ, Græcus computus ὑποπήδησιν σελήνης. At quare vltimam mensis potius non eximebant? Quia menses Attici, cum omnes fuerint τριακονθήμεροι, ij in tres δεκάδας diuidebantur. & tertiæ decadis dies retro κατ' ἐξαίρεσιν numerabantur, δεκάτη, ἐνάτη, ὀγδόη, ἑβδόμη, ἕκτη τελευτῶντος. Quod si vltima exemta fuisset, quomodo XXI dies vocari potuisset δεκάτη φθίνοντος? Adde, quod ἕνη καὶ νέα erat sacra. Propterea etiam neque πρώτην ἱσταμένου eximebant, quod omnes Kalendæ seu ἱερομηνίαι sacræ essent. Itaque cum pro secunda die tertiam dicebant, nihil videbatur de mense decedere. Nam si mensis est triginta dierum, is demum videtur esse integer, cui ἡ τριακὰς καὶ ἕνη καὶ νέα non deest. Cur Boedromione mense potius, quam alio, ἐξαίρεσις fieret, equidem cum Plutarcho puto in caussa fuisse mythologiam illam contentionis Mineruæ cum Neptuno de Atticæ vindicatione. Sed ἐξαίρεσιν illam propter Lunã non fieri, id vero constanter nego, atq. adeo pernego. At Plutarchus harũ rerum vbique sese imperitissimum prodit. Nam, vt diximus, in vna Tetraeteride, hoc est in diebus 1448, vel, si embolismus incideret, in diebus 1478, vna dies detrahenda erat, vt annus sequens rediret in gratiam cum Luna, quod primus dies Tetraeteridis semper deberet incurrere in interlunium. Sed in 76 annis necesse erat, vt ex vna Tetraeteride non dies vnus, vt solet, sed biduum eximeretur, idq. quater in

A (margin, line 1) B (margin, at "Verba") C (margin, at "τριακονθήμεροι") D (margin, at "illam pro-")

A ter in illis 76 annis fieri ſolebat. Quod iam oſtendimus, & locus Ciceronis ex Verrinis id clare teſtatur. Sed puto Plutarchum ſentire, quando fit ἐξαίρεσις, eam ſemper τῇ δευτέρᾳ Βοηδρομιῶνος fieri, non alio menſe. Fiebat enim anno quarto Tetraeteridos. Itaque Plutarchus pugnam Platæenſem, quam certum eſt contigiſſe in anno quarto Tetraeteridos Atticæ, vt alibi oſtendetur, confert in quartam Boedromionis in Ariſtide, in Camillo autem, in tertiam: vtrumque vere: quia πολιτικῶς erat τετρὰς, re vera τρίτη, propter τὴν ἐξαίρεσιν. Alia vero erat ratio ἐξαιρεσίμων ἡμερῶν in anno Lunari. Nam in quatuor annis Tetraeteridos fiebat vna, aut ad ſummum duæ ἐξαιρέσεις. In anno autem Lunari ſemper ſex. Nam cum menſes Lunares alternis pleni eſſent, &
B caui, omnes tamen τριακάδα habebant. Et propterea alternis vnus dies eximebatur, vt ſecunda ſecundi menſis non δευτέρα, ſed τρίτη vocaretur. & ita in reliquis. Ariſtoteles Oeconomicorum ſecundo, de Mnemone Rhodio tyranno Lampſaci: τῶν τε στρατευομένων παρῃρεῖτο τὰς σιταρκίας, καὶ τοὺς μισθοὺς ἐξ ἡμερῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν αὐτοὺς οὐδεμίαν, οὔτε πορείαν, οὔτε δαπάνην ποιεῖσθαι, τὰς ΕΞΑΙΡΕΣΙΜΟΥΣ λέγων. Lampſacenorum igitur annus mere Lunaris erat: cuius pares menſes, quanuis caui eſſent, tamen τριακονθήμεροι putabantur; hoc eſt τριακάδα habebant. Milites autem quot menſibus ſtipendium accipiebant ratione triginta dierum etiam menſe cauo. At vafer tyrannus menſibus cauis rationem habebat τῆς
C ἐξαιρέσεως. Quod & ſequentia declarant. τόν τε πρότερον χρόνον διδοὺς τοῖς στρατιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας τὰς σιταρκίας, τῷ μὲν πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας, τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε. τοῦτον δὲ τρόπον προῆγεν, ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθε. Prius, inquit, ſolebat poſtridie Kalendarum dare. Cum vero eſſet ἐξαίρεσις, in qua pro ſecunda menſis tertiam putabant, 29 dies tantum ad ſecundam ſequentis putabat. Deinde, vt illiberalius faceret, aliud inſtitutum tenuit. Nam primo menſe 27 dierum metiebatur annonam: ſecundo 25, & ita deinceps hoc modo. 27. 25. 22. 20. 17. 15. 12. 10. 7. 5. 2. 0. Sic integrum menſem lucrabatur. Luculentus eſt hic locus Ariſtotelis.

D DE PERIODO OLYMPICA.

VETVSTISSIMA res eſt apud Græcos quadrantis diei ſupra CCCLXV dies obſeruatio. Græcis conſultantibus quomodo rite ſacra obirent, reſponſum ab oraculo, vt κατὰ τὰ πάτρια ſacrificarent. Cum quærerent, quid eſſet κατὰ τὰ πάτρια θύειν, iterum reſponſum, κατὰ τρία. A peritis interpretatum, θύειν κατὰ τὰ πάτρια, & κατὰ τρία, eſſe θύειν κατ' ἐνιαυτοὺς, κατὰ μῆνας, καθ' ἡμέρας. Si igitur annus Solaris tantum

tantum obseruaretur, non per omnia satisfieret oraculo. Nam, κατ' A
ἐνιαυτοὺς quidem sacrificaretur, sed non κατὰ μῆνας, καὶ καθ' ἡμέρας. An-
nus enim Solis tantum est, menses Lunæ, dies vtriusque sideris. Vi-
sum igitur illis peritis, vt optimæ maximæ Panegyrides, quales erant
Olympiades, & Pythiades, mense mero Lunari celebrarentur, & eæ
certis circuitibus in orbem redirent, & metas Solis consequerentur:
quod vnico remedio embolismorum fit. Itaque statuerunt annum
duodecim plenorum mensium, cui appendices dies duos annecte-
bant, quorum annorum quatuor iustam periodum conficere visæ
sunt ad neomeniam Lunæ adipiscendam, detracto vno die de illis ap-
pendicibus. Hoc tempus Tetraeterida vocarunt. Ita Olympias, quæ
debebat celebrari plenilunio, præcise incidit in quintam decimam B
primi mensis. Et sic κατὰ μῆνα sacrificatur, quia κατὰ Σελήνην. Rursus
quia interuentu embolimi mensis secunda Tetraeteris consequitur
curriculum Solis, sic κατ' ἐνιαυτὸν videbantur sacrificare, & proinde
καθ' ἡμέρας, quia καὶ κατὰ Σελήνην καὶ καθ' ἥλιον. Sed aliquanto post
deprehensum aliquot Octaeteridas, quæ ex duabus Tetraeteridibus
componuntur, abundare diebus singulis supra rationes Solis. Itaque
cum omnibus Tetraeteridibus singuli dies detraherentur, oportebat
aliquando binos detrahi. Isque annus, in quo hoc accidebat, vocatur
à nobis δισεξαιρεσιμαῖος. Cui enim mensi competebat ἐξαίρεσις vnius
diei, eidem & bidui ἐξαίρεσις congruebat, vt diserte nos docuit Cicero.
Cum igitur peritissime ab astrologis & Hierophantis illa bidui exem- C
ptio fieret, primus omnium Calippus animaduertit in nouemdecim
Tetraeteridibus, qui sunt anni 76, quater biduum eximendum. Vidit
enim iniuste quadrantem diei à Metone relictum, & 27760 dies, qui
Metoni essent septuaginta sex anni, excedere annos totidem Solares
vno die: vt veri 76 anni Solares sint dierum 27759. Sed XIX Tetraete-
rides Græcæ, cum nouem mensibus plenis intercalaribus fiunt dies
27763: de quibus si detrahantur 27759 dies, relinquentur dies quatuor
eximendi vltra XIX ἐξαιρεσίμους ordinarios. Iam 76 anni Græci sunt
dies 27360, quibus si adieceris 270 dies nouem mensium intercala-
rium, fient omnes dies 27630: qui detracti de 27759 diebus, relin-
quunt dies ἀνάρχους, quos appendices vocauimus, 129. Illis 129 in 76 D
annos distributis, omnes nouemdecim Tetraeterides quidem erunt
ἐξαιρεσιμαῖοι, sed quatuor inter illas δισεξαιρεσιμαῖοι erunt istæ, prima,
quinta, decima, quintadecima, hoc est annus quartus, vicesimus, qua-
dragesimus, sexagesimus erunt δισεξαιρεσιμαῖοι, ita vt nouilunia primi
mensis Tetraeteridum mire quadrent: & sane elegantissima sit hæc
forma in tanta ignoratione motus Lunaris. quod & quiuis depre-
hendere possit, qui volet periculum facere. Calippus quidem nihil
in ea

A in ea re innouauit, ſed, vt diximus, oſtendit tantum in nouemdecim
Tetraeteridibus quatuor ἐξαιρέσεις fieri ſupra XIX ordinarias, quomodo 23 ἐξαιρέσεις totidem Tetraeteridibus competant. Ideo iuſtam periodum 76 annorum confecit, cui annorum ἐξαιρεσιμαίων καὶ διεξαιρεσιμαίων notas appoſuit. Eamque periodum non ſolum Athenienſes, ſed & aliæ Græcæ nationes amplexæ ſunt. Antiquiſſima vero omnium Tetraeteridum eſt Olympica. Ideo periodus Olympica ante omnes, & primo loco ponenda: præſertim cum reliquæ omnes ab hac deriuatæ ſint, vt ſuis locis oſtendetur. Merito igitur familiam ducet. Eius initium à diebus æſtiuis, teſte Cenſorino, & Statio, qui Solſtitium vocat annum Piſæum *—domus improba frangit*
B *Frigora, Piſæumque domus non æſtuat annum.*
Id eſt: Ea domus non percipitur ſolſtitiali ſidere. Menſis enim primus Olympicus, in cuius quintamdecimam incidebat ludicrum Olympicum, incipiebat proxime poſt VIII Iulij, vt citima neomenia eſſet in IX Iulij, remotiſſima in VI Auguſti. Primum enim certamē Olympicum cōmiſſum anno periodi Iulianæ 3938, cyclo Lunæ quinto, Solis XVIII, Neomenia Ab Iudaici 2985 feria tertia, Iulij IX. Character enim fuit 3.3.905. Ideo nunquam citra illos fines inibat menſis Olympiadis, ſed ſerius. Et tunc fere cardines mundi, hoc eſt τροπαὶ, καὶ ἰσημερίαι conficiebantur in octauis partibus ſignorum. Nam VIII Iulij πλατυκῶς tunc erat in octaua parte Cancri. Primus igitur agon Olympicus celebratus
C XXIII Iulij. Et omnes Græci τροπὰς θερινὰς collocant in VIII aut IX Iulij. Imo Ephorus apud Dionyſium Halicarnaſſenſem, IX Iulij vocat τροπὰς θερινὰς: male, vt videbimus. Nam primi menſis Elidenſis, ſiue Olympici, neomenia eſt in IX Iulij poſt Solſtitium, quod ſtatuebatur in VIII, ita vt IX ſit prima & citima neomenia, non autem Solſtitium. Conſtruatur igitur Tabula primi menſis Elidenſium in annis totius periodi expanſis. Primus ordo habeat numerum annorum periodi expanſorum: ſecundus cyclum Lunæ: tertius dies annorum Græcorum collectos: quartus locum neomeniæ in menſibus Iulianis. quintus & vltimus περιττὰς ἡμέρας in menſe Iuliano. περιτταὶ ἡμέραι in anno Iuliano eſt interuallum inter VIII Iulij, & neomeniam
D ſequentis Ecatombæonis Attici, aut primi menſis Elidenſis, ſiue Olympici, cuius nomen ignoramus. Itaque deprehenſo capite Ecatombæonis, quot περιτταὶ ἡμέραι ſuperſint de Scirrhophorione in anno Iuliano, nobis quidem deprehendere facile eſt, qui rationem tantum habemus anni noſtri Iuliani. Sed Elidenſes Hierophantæ, quos Βασίλας vocabant, intercalabant diem inter VIII & IX Iulij, fine quarti anni Solaris, diebus 400 ante biſextum Iulianum. Ideo quartus annus Olympicus Solaris incipiebat 122 die poſt biſextum Iulianum,

TABVLA NEOMENIARVM PRIMI MENSIS ELIDENSIS IN ANNIS PERIODI OLYMPICÆ.

A

	Anni periodi.	Cyclus Lunæ.	Dies collecti.	Neomenia 1. mensis.	περιτταὶ ἡμέραι.	
	1	5	392	9 Iulij	0	ἐμβολ.
	2	6	754	5 Aug.	27	
	3	7	1116	2 Aug.	24	
δισεξαιρ.	4	8	1476	29 Iul.	20	
	5	9	1838	24 Iul.	15	
	6	10	2200	21 Iul.	12	
	7	11	2562	18 Iul.	9	
ἐξαιρ.	8	12	2923	14 Iul.	5	
	9	13	3315	10 Iul.	1	ἐμβολ.
	10	14	3677	6 Aug.	28	
	11	15	4039	3 Aug.	25	
ἐξαιρ.	12	16	4400	30 Iul.	21	
	13	17	4762	26 Iul.	17	
	14	18	5124	23 Iul.	14	
	15	19	5486	20 Iul.	11	
ἐξαιρ.	16	1	5846	16 Iul.	7	
	17	2	6208	12 Iul.	3	
	18	3	6600	9 Iulij	0	ἐμβολ.
	19	4	6962	5 Aug.	27	
δισεξ.	20	5	7323	1 Aug.	23	
	21	6	7686	27 Iul.	18	
	22	7	8047	24 Iul.	15	
	23	8	8409	21 Iul.	12	
ἐξαιρ.	24	9	8770	17 Iul.	8	
	25	10	9133	13 Iul.	4	
	26	11	9524	10 Iul.	1	ἐμβολ.
	27	12	98[illegible]	6 Aug.	28	
ἐξαιρ.	28	13	10247	2 Aug.	24	
	29	14	1[illegible]609	29 Iul.	20	
	30	15	10971	26 Iul.	17	
	31	16	11333	23 Iul.	14	
ἐξαιρ.	32	17	11694	19 Iul.	10	
	33	18	12056	15 Iul.	6	
	34	19	12418	12 Iul.	3	
	35	1	12810	9 Iul.	0	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	36	2	13171	4 Aug.	26	
	37	3	13533	31 Iul.	22	
	38	4	13895	28 Iul.	19	
	39	5	142[illegible]7	25 Iul.	16	
δισεξ.	40	6	14617	21 Iul.	12	
	41	7	14979	16 Iul.	7	
	42	8	15341	13 Iul.	4	
	43	9	15733	10 Iul.	1	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	44	10	16094	5 Aug.	27	
	45	11	16456	1 Aug.	23	
	46	12	16818	29 Iul.	20	
	47	13	17180	26 Iul.	17	
ἐξαιρ.	48	14	17541	22 Iul.	13	
	49	15	17903	18 Iul.	9	
	50	16	18265	15 Iul.	6	
	51	17	18627	12 Iul.	3	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	52	18	19017	7 Aug.	29	
	53	19	19379	3 Aug.	25	
	54	1	19741	31 Iul.	22	
	55	2	20103	28 Iul.	19	
ἐξαιρ.	56	3	20464	24 Iul.	14	
	57	4	20826	20 Iul.	11	
	58	5	21188	17 Iul.	8	
	59	6	21550	14 Iul.	5	
δισεξ.	60	7	21940	10 Iul.	1	ἐμβολ.
	61	8	22302	4 Aug.	26	
	62	9	22664	1 Aug.	23	
	63	10	23026	29 Iul.	20	
ἐξαιρ.	64	11	23388	25 Iul.	16	
	65	12	23750	21 Iul.	12	
	66	13	24112	18 Iul.	9	
	67	14	24474	15 Iul.	6	
ἐξαιρ.	68	15	24865	11 Iul.	2	ἐμβολ.
	69	16	25227	6 Aug.	28	
	70	17	25589	3 Aug.	25	
	71	18	25951	31 Iul.	22	
ἐξαιρ.	72	19	26312	27 Iul	18	
	73	1	26674	23 Iul.	14	
	74	2	27036	20 Iul.	11	
	75	3	27398	17 Iul.	8	
ἐξαιρ.	76	4	27759	13 Iul.	4	

B

C

D

& quintus quadringẽtis diebus. Quare in anno quarto ipsi ponebant 21 περιττὰς, cum in anno Iuliano sint tantum 20, propter bisextum Iulianum. Annus igitur primus Olympiadicus est embolimæus, dierum 392. de quibus detracto anno Solari, nempe 365 diebus, remanent

περιτταὶ

A περιτταὶ ἡμέραι 27. Itaque Scirrhophorion primus anteuertit Ecatom-
bæonem primum diebus tribus. Annus sequens cum 392 facit dies
754. qui de duobus annis Solaribus detracti relinquunt περιττὰς ἡμέ-
ρας 24. Scirrhophorion ergo secundus anteuertit primi Ecatombæo-
nis neomeniam sex diebus. Rursus tertius annus cum 754 diebus
compositus facit dies 1116: qui de tribus annis Solaribus detracti relin-
quunt 21 περιττάς. cum tamen in Tabula sint tantum 20, propter bi-
sextum Iulianum. quatuor vero anni Iuliani, hoc est 1461 dies, de 1477
diebus detracti relinquerent 16 περιττάς. Sed quia ille annus est
διεξαιρεσιμαῖος, hoc est, duo dies de eo perimuntur, relinquet 15 περιτ-
τάς: vt est in Tabula. Quod autem prima Tetraeteris sit διεξαιρεσι-
B μαῖος, ita demonstratur. Supra diximus 129 ἀνάρχους ἡμέρας tantum
esse debere in 76 annis Græcis, quæ si in ipsos annos distribuantur,
habebis $1\frac{51}{76}$ diei in singulos annos. Ita primus annus habebit vnum
diem cum $\frac{51}{76}$ diei: secundus 2 dies cum $\frac{30}{76}$. tertius item duos cum $\frac{7}{76}$.
quartus vnum cum $\frac{60}{76}$. Itaque primus, & quartus habent singulas
ἀνάρχους ἡμέρας: & proinde tota Tetraeteris est διεξαιρεσιμαῖος. Sic
progressus diei $1\frac{51}{76}$ ostēdet tibi quintam Tetraeterida, decimam, quin-
tamdecimam esse διεξαιρεσιμαίους. Quod autem primus annus pri-
mæ Tetraeteridis non mutilaretur statim vno die, sed biduum in
quarto anno perimeretur, docet nos, vt diximus, Cicero, qui ex eo-
dem mense extra ordinem vnum diem eximi solere scribit, ex quo or-
C dinarius dies eximeretur. Ita habes elegantissimam periodum, cuius
neomeniæ primæ omnium Tetraeteridum sunt exactissime Luna-
res. Nam primo nouilunio deprehenso, reliqua sequentur, tanquam
catena quædam. Ita vt verissima hæc sit periodus, ad quam cæteræ
omnes Græcæ periodi directæ sunt, tanquam ad certam regulam, id-
que reuerentia cultus Olympici, mutatis tantum Tetraeteridibus, non
autem nouiluniis. Nam omnes omnium periodorum anni conue-
niunt in cyclo Lunæ, non autem in tempore. Exemplum. Periodus
Attica fingitur antiquior Olympica annis 38, qui sunt duo cycli. Ita-
que cōueniet Attica cum Olympica cyclo, non tempore: quod ad me-
thodum Attica fingitur antiquior, Olympica posterior, & annus pri-
D mus Tetraeteridis Atticæ sit tertius Olympicæ. Idem tamen est situs
annorum, eædem neomeniæ, vt alibi videbitur. Quare omnes periodi
inter se differūt 19, aut 57, aut 38 annis, vno, tribus, aut duobus cyclis. Si
periodus quædā differt ab Olympica vno cyclo, vicesimus alterutrius
annus erit primus alterius, & ita quartus annus alterutrius Tetraeteri-
dis erit primus alterius. Si differant duobus cyclis, tertius annus alter-
utrius Tetraeteridis erit primus alterius tetraeteridis. Si denique dif-
ferant tribus cyclis, annus secundus alterutrius Tetraeteridis erit pri-

mus alterius. Menſium vero Elidenſium nonum Ἐλάφιον tantum reperi apud Pauſaniam ἠλιακῶν α. κάτ' ἔτος δὲ ἕκαστον φυλάξαντες οἱ μάντεις τὴν ἐνάτην ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφίου μηνὸς κομίζουσιν ἐκ τοῦ πρυτανείου τὴν τέφραν. In Æquinoctium vernum eum incidere ait idem ἠλιακῶν β. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὄρους τῇ κορυφῇ θύουσιν οἱ Βασίλαι καλούμενοι τῷ Κρόνῳ κατὰ ἰσημερίαν τὴν ἐν τῷ ἦρι Ἐλαφίῳ μηνὶ παρὰ Ἠλείοις. Ergo idem erat cum Elaphebolione, & proinde nonus à primo ſolſtitiali. A

DE PERIODO ATTICA.

PROXIMVM à periodo Olympica locum occupet Attica. ſine cuius cognitione omne ſtudium inutile eſt in ratione temporis Græci. B Cum igitur de Anno Attico diſputaremus, τοῦ ὅλου duas partes fecimus, τὴν παραδιαφαίρεσιν, & caput periodi: quod duplicem interpretationem poſtulat. Nam videndum & à quo tempore, & à quo cyclo Lunæ deducendum. Cum autem naturalis ratio poſtulet, vt intercalatio in finem anni reiiciatur, recte illum anni menſem vltimum dicemus, qui intercalationi attributus eſt. Is vero eſt Poſideon, vt antea demonſtrauimus. Ergo Poſideon eſt vltimus menſis, & Gamelion, qui proxime ſequitur, princeps menſium. Quare initium anni Attici incurrit in tempus brumæ. Cui rei adſtipulatur Terentius, qui in palliata Apollodori ita loquitur: *Aruſpex vetuit ante brumam aliquid noui Incipere.* — quia ſcilicet priſcus annus Atticus C à bruma incipiebat. eamque Comœdiam ſine dubio Apollodorus docuit Διονυσίοις κάτ' ἀγρούς, menſe Poſideone, qui proxime antecedit menſem brumalem. Atqui, inquies, Hecatombæon eſt menſis Olympiadicus, à quo Græci propter Olympiadem putant ſua tempora. Fateor. Tamen nihilominus quod dixi, verum eſt. Nam contextus veteris anni Attici deducitur à bruma. Vulgus vero cæpit putare tempora ab Hecatombæone, propter Olympiadicum agonem, qui proximo poſt ſolſtitium plenilunio celebrabatur. Itaque cum re vera nullum ſit anni principium φύσει, ſed potius θέσει, vt in circulo: tamen liceat nobis principium naturale vocare id, vnde putantur anni ratiocinia. Nam quod de circulo propoſuimus, id omnino diſſimile D eſt in Græca periodo, quæ principium naturale habet, vt in Laterculo nouiluniorum Tetraeteridis ſupra poſito videre potuiſti. Nam primum prima Tetraeteris conſideranda in periodo: deinde primus annus in Tetraeteride: quæ cum quatuor annis conſtet, omnes diuerſa habent nouilunia, & principium eiuſdem Tetraeteridis conſtituitur in eo nouilunio, vnde cætera nouilunia, quaſi quædam Fati Chryſippei catena, deducuntur. Illud igitur tale principium nos naturale vocamus:

A camus: alterum autem ab Hecatombæone, Populare dicatur. de quo principio Plato de Legibus sexto: ἐπειδὰν μέλλοι νέος ἐνιαυτὸς ὑπὸ θερινὰς τροπὰς τῷ ἐπιόντι μηνὶ γίγνεσθαι. Quin etiam Dionysius ex Ephoro populariter Hecatombæonem constituit mensium principem in ratione temporum. Scribit enim Ilion captum τελευτῶντος ἤδη τοῦ ἔαρος, ἑπτακαίδεκα ἡμέραις πρότερον τῆς θερινῆς τροπῆς, ὀγδόῃ φθίνοντος μηνὸς Θαργηλιῶνος, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. Sic duplex initium anni Iudaici: naturale ab autumno. quia ab eo deducitur anni ratiocinium: alterum ciuile & Ecclesiasticum à Nisan. De naturali igitur principio loquimur, quod quidem, vt diximus, in bruma statuendum esse non solum rationes supra adductæ argumento sunt, sed & is, quem B modo nominauimus, Dionysius. Is ait Ilion captum XVII diebus ante Solstitium, vicesima tertia Thargelionis. Ergo Solstitium fuit decima Scirrophorionis. Post decimam Scirrhophorionis scribit superfuisse viginti dies anno complendo. περιτταὶ δὲ ἦσαν αἱ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ἐκπληροῦσαι μετὰ τὴν τροπὴν εἴκοσι ἡμέραι. Si igitur post finem Scirrhophorionis secutum est proxime caput anni alterius: sane Scirrhophorion non habuit appendices ἀνάρχους ἡμέρας. Ergo Tetracteris antiqua non instituebatur ab Hecatombæone. Nam, vt docebat Glaucippus, ὑπερβάλλουσαι ἡμέραι conferebantur in calcem anni. Scirrhophorion eas dies non habet apud Dionysium: ergo Scirrhophorion non est vltimus mensis anni. proinde neque Hecatombæon erit pri- C mus. Sequitur igitur eum mensem τὰς ὑπερβαλλούσας habuisse, qui erat vltimus in ratione periodi. Is autem est Posideon. quod cognouimus iam ex loco intercalationis. Ergo Posideon habuit τὰς ἀνάρχους, & consequẽter Gamelion proximus ab eo fuit mensis primus in ratione Tetracteridis priscæ. Cum igitur Posideon habuerit τὰς ἀνάρχους ἡμέρας, quibus olim magistratus creabatur: non dubium est, quin, quandiu obtinuit, vt ante νουμηνίαν γαμηλιῶνος magistratus crearetur, Gamelion ipse esset caput anni. Sed postea reuerentia Olympici ludicri, Ecatombæon cœpit esse caput anni. His animaduersis, videndum, cui anno Olympico competat caput periodi Atticæ. Plutarchus scribit pugnam Chabriæ circa Naxum contigisse Βοηδρομιῶνος πέμπτῃ D φθίνοντος, περὶ τὴν πανσέληνον. Hoc tempus confertur in annum primum Olympiadis centesimæ primæ apud Eusebiũ, hoc est in annum Iphiti 401. Quod si plenilunium contigit vicesima sexta Boedromionis: Ergo nouilunium fuit quartadecima aut tertiadecima mensis. Et quidem Boedromion est tertius mensis. Vt autem nouilunium incidat in XIIII aut XIII mensis, id vero non potest contingere, nisi anno Tetracteridis tertio, & proinde annus primus Olympiadis est tertius Tetracteridis Atticæ. Ergo, secundum ea, quæ in fine diatribæ de periodo

Olympica demonstrauimus, periodus Attica differt ab Olympica duobus cyclis. Et ad methodum Atticæ periodi, 38 anni de periodo Olympica detrahendi erunt. Construximus igitur Tabulam eiusdem periodi instar Olympicæ, quam auximus omnibus neomeniis, & earum epochis in mensibus Iulianis: qua re nulla magis necessaria A

TABVLA NEOMENIARVM ATTICARVM IN MENSIBVS IVLIANIS.

	Anni periodi	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδὼν α.	ποσειδὼν β.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών.	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιρροφοριών.	[illegible]
	1	9 Iulij	8 Aug.	7 Sept.	7 Octo.	6 Nou.	6 Dec.	5 Ian.	6 Febr.	8 Mart.	7 April.	7 Maij	6 Iunij	6 Iulij	0
	2	5 Aug.	4 Sept.	4 Octo.	3 Nou.	3 Dec.	2 Ian.	0	3 Febr.	5 Mart.	4 April.	4 Maij	3 Iunij	3 Iulij	27
	3	2 Aug.	1 Sept.	1 Oct.	31 Oct.	30 No.	30 Dec.	0	31 Ian.	1 Mart.	31 Mar.	30 Apr.	30 Maij	29 Iun.	24
διπεξ.	4	29 Iulij	28 Aug.	27 Sep.	25 Oct.	24 No.	24 Dec.	0	25 Ian.	24 Feb.	26 Mar.	25 Apr.	25 Maij	24 Iun.	20
	5	24 Iulij	23 Aug.	22 Sep.	22 Oct.	21 No.	21 Dec.	0	22 Ian.	21 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Maij	21 Iun.	15
	6	21 Iulij	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 Nou.	18 Dec.	0	19 Ian.	18 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	19 Maij	18 Iun.	13
	7	18 Iulij	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 Dec.	0	16 Ian.	15 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	15 Maij	14 Iun.	9
ἐξαιρ.	8	14 Iulij	13 Aug.	12 Sep.	11 Oct.	10 No.	10 Dec.	0	11 Ian.	10 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Maij	10 Iun.	5
	9	10 Iulij	9 Aug.	8 Sep.	8 Oct.	7 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	7 Febr.	9 Mart.	8 April.	8 Maij	7 Iunij	7 Iulij	1
	10	6 Aug.	5 Sept.	5 Oct.	4 Nou.	4 Dec.	3 Ian.	0	4 Feb.	6 Mart.	5 April.	5 Maij	4 Iunij	4 Iulij	28
	11	3 Aug.	2 Sept.	2 Octo.	1 Nou.	1 Dec.	31 Dec.	0	1 Febr.	2 Mart.	1 April.	1 Maij	31 Maij	30 Iun.	25
ἐξαιρ.	12	30 Iulij	29 Aug.	28 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 Dec.	0	27 Ian.	26 Feb.	28 Mar.	27 Apr.	27 Maij	26 Iun.	21
	13	26 Iulij	25 Aug.	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 Oct.	0	24 Ian.	23 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Maij	23 Iun.	17
	14	23 Iulij	22 Aug.	21 Sept.	21 Oct.	20 No.	20 Dec.	0	21 Ian.	20 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	21 Maij	20 Iun.	14
	15	20 Iulij	19 Aug.	18 Sept.	18 Oct.	17 No.	17 Dec.	0	18 Ian.	17 Feb.	18 Mar.	17 Apr.	17 Maij	16 Iun.	11
ἐξαιρ.	16	16 Iulij	15 Aug.	14 Sep.	13 Oct.	12 No.	12 Dec.	0	13 Ian.	12 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	13 Maij	12 Iun.	7
	17	12 Iulij	11 Aug.	10 Sep.	10 Oct.	9 Nou.	9 Dec.	0	10 Ian.	9 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	10 Maij	9 Iunij	3
	18	9 Iulij	8 Aug.	7 Sept.	7 Oct.	6 Nou.	6 Dec.	5 Ian.	6 Febr.	8 Mar.	7 April	7 Maij	6 Iunij	6 Iulij	0
	19	5 Aug.	4 Sept.	4 Oct.	3 Nou.	3 Dec.	2 Ian.	0	3 Feb.	4 Mart.	3 April.	3 Maij	2 Iunij	2 Iulij	27
διπεξ.	20	1 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	28 Oct.	27 No.	27 Dec.	0	28 Ian.	27 Feb.	29 Mar.	28 Apr.	28 Maij	27 Iun.	23
	21	27 Iulij	26 Aug.	25 Sep.	25 Oct.	24 No.	24 Dec.	0	25 Ian.	24 Feb.	26 Mar.	25 Apr.	25 Mai.	24 Iun.	18
	22	24 Iuli.	23 Aug.	22 Sep.	22 Oct.	21 No.	21 Dec.	0	22 Ian.	21 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Iun.	15
	23	21 Iul.	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 Dec.	0	19 Ian.	18 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai.	17 Iun.	12
ἐξαιρ.	24	17 Iuli.	16 Aug.	15 Sep.	14 Oct.	13 No.	13 Dec.	0	14 Ian.	13 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Iun.	8
	25	13 Iuli.	12 Aug.	11 Sep.	11 Oct.	10 No.	10 Dec.	0	11 Ian.	10 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Iun.	4
	26	10 Iuli.	9 Aug.	8 Sept.	8 Octo.	7 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	7 Feb.	9 Mart.	8 April.	8 Mai.	7 Iuni.	7 Iuli.	1
	27	6 Aug.	5 Sept.	5 Oct.	4 Nou.	4 Dec.	3 Ian.	0	4 Feb.	5 Mar.	4 April.	4 Mai.	3 Iuni.	3 Iuli.	28
ἐξαιρ.	28	2 Aug.	1 Sept.	1 Oct.	30 Oct.	29 No.	29 Dec.	0	30 Ian.	1 Mart.	31 Mar.	30 Apr	30 Mai.	29 Iun.	24
	29	29 Iulij	28 Aug.	27 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 Dec.	0	27 Ian.	26 Feb.	28 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	26 Iun.	20
	30	26 Iulij	25 Aug.	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 Dec.	0	24 Ian.	23 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	23 Iun.	17
	31	23 Iuli.	22 Aug.	21 Sep.	21 Oct.	20 No.	20 Dec.	0	21 Ian.	20 Feb.	21 Mar.	20 Apr.	20 Mai.	19 Iun.	14
ἐξαιρ.	32	19 Iuli.	18 Aug.	17 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 Dec.	0	16 Ian.	15 Feb.	17 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	15 Iun.	10
	33	15 Iuli.	14 Aug.	13. Sep.	13 Oct.	12 No.	12 Dec.	0	13 Ian.	12 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	12 Iun.	6
	34	12 Iuli.	11 Aug.	10 Sep.	10 Oct.	9 Nou.	9 Dec.	0	10 Ian.	9 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	9 Iun.	3
	35	9 Iuli.	8 Aug.	7 Sept.	7 Octo.	6 Nou.	6 Dec.	5 Ian.	6 Feb.	7 Mar.	6 April.	6 Mai.	5 Iuni.	5 Iulij	0
ἐξαιρ.	36	4 Aug.	3 Sept.	3 Octo.	1 Nou.	1 Dec.	31 Dec.	0	1 Febr.	3 Mart.	2 April.	2 Maij.	1 Iun.	1 Iulij	26
	37	31 Iulij	30 Aug.	29 Sep.	29 Oct.	28 No.	28 Dec.	0	29 Ian.	28 Feb.	30 Mar.	29 Apr.	29 Mai.	28 Iun.	22
	38	28 Iuli.	27 Aug.	26 Sep.	26 Oct.	25 No.	25 Dec.	0	26 Ian.	25 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	26 Mai.	25 Iun.	19

in ratione temporum Atticorum. Adiecimus etiam πλήρεις ἡμέρας: quæ semper differunt, vt diximus, vnitate ab Olympicis in anno quarto, pro-

A to, propter bisextum Iulianum, & bisextum Olympicum. Nunc eius fidem periclitemur. Repetatur exemplum proximum à nobis adductum. Annus 401 Iphiti, abiectis 76, quantum fieri potest, est 21 periodi Olympicæ sextæ. de quibus si accommodata integra periodo, (vt fieri oportet, quoties maior numerus est, qui detrahitur, quam vn-

RESIDVVM TABVLÆ NEOMENIARVM ATTICARVM IN MENSIBVS IVLIANIS.

	Anni periodi	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσιδεὼν α.	ποσιδεὼν β.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών.	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιρροφοριών.	[illegible]
	39	25 Iulij	24 Aug.	23. Sep.	23 Oct.	22 No.	22 Dec.	0	23 Ian.	22 Febr.	23 Mar.	22 Apr.	22 Maij	21 Iun.	16
δισεξ.	40	21 Iulij	20 Aug.	19 Sept.	17 Oct.	16 Nou.	16 Dec.	0	17 Ian.	16 Febr.	18 Mar.	17 Apr.	17 Maij	16 Iun.	12
	41	16 Iulij	15 Aug.	14 Sept.	14 Oct.	13 No.	13 Dec.	0	14 Ian.	13 Febr.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Iun.	7
	42	13 Iulij	12 Aug.	11 Sep.	11 Oct.	10 Nou.	10 Dec.	0	11 Ian.	10 Febr.	12 Mar.	11 Apr.	11 Maij	10 Iun.	4
	43	10 Iulij	9 Aug.	8 Sept.	8 Octo.	7 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	7 Febr.	8 Mart.	7 April.	7 Maij	6 Iunij	6 Iulij.	1
ἐξαιρ.	44	5 Aug.	4 Sept.	4 Oct.	2 Nou.	2 Dec.	1 Ian.	0	2 Febr.	4 Mart.	3 April.	3 Maij	2 Iunij	2 Iulij	25
	45	1 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	30 Oct.	29 No.	29 Dec.	0	30 Ian.	1 Mart.	31 Mar.	30 Apr.	30 Maij	29 Iun.	23
	46	29 Iulij	28 Aug.	27 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 Dec.	0	27 Ian.	26 Febr.	28 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	26 Iun.	20
	47	26 Iulij	25 Aug	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 Dec.	0	24 Ian.	23 Febr.	24 Mar.	23 Apr.	23 Mai.	22 Iun.	17
ἐξαιρ.	48	22 Iulij	21 Aug.	20 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 Dec.	0	19 Ian.	18 Febr.	20 Mar.	19 Apr.	19 Maij	18 Iun.	13
	49	18 Iulij	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 Dec.	0	16 Ian.	15 Febr.	17 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	15 Iun.	9
	50	15 Iulij	14 Aug.	13 Sept.	13 Oct.	12 No.	12 Dec.	0	13 Ian.	12 Febr.	14 Mar.	13 Apr.	13 Maij	12 Iun.	6
	51	12 Iuli.	11 Aug.	10 Sept.	10 Oct.	9 Nou.	9 Dec.	8 Ian.	9 Feb.	10 Mar.	9 April	9 Maij	8 Iunij	8 Iul.	3
ἐξαιρ.	52	7 Aug.	6 Sept.	6 Octo.	4 Nou.	4 Dec.	3 Ian.	0	4 Feb.	6 Mart.	5 April.	5 Maij	4 Iunij	4 Iulij	29
	53	3 Aug	2 Sept.	2 Octo.	1 Nou.	31 Dec.	31 Dec.	0	1 Febr.	3 Mart.	2 April.	2 Maij	1 Iun.	1 Iulij	25
	54	31 Iuli.	30 Aug.	29 Sept.	29 Oct.	28 No.	28 Dec.	0	29 Ian.	28 Febr.	30 Mar.	29 Apr.	29 Mai.	28 Iun.	22
	55	28 Iuli.	27 Aug.	26 Sep.	26 Oct.	25 No.	25 Dec.	0	26 Ian.	25 Febr.	26 Mar.	25 Apr.	25 Maij	24 Iun.	19
ἐξαιρ.	56	24 Iuli.	23 Aug.	22 Sept.	21 Oct.	20 No.	20 Dec.	0	21 Ian.	20 Febr	22 Mar.	21 Apr	21 Maij	20 Iun.	14
	57	20 Iulij	19 Aug.	18 Sept.	18 Oct.	17 No.	17 Dec.	0	18 Ian.	17 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai.	17 Iun.	11
	58	17 Iuli.	16 Aug.	15 Sept.	15 Oct.	14 No.	14 Dec.	0	15 Ian.	14 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	15 Maij	14 Iun.	8
	59	14 Iulij	13 Aug.	12 Sept.	12 Oct.	11 No.	11 Dec.	0	12 Ian.	11 Febr.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Iun.	5
δισεξ.	60	10 Iulij	9 Aug.	8 Sep.	6 Oct.	5 Nou.	5 Dec.	4 Ian.	5 Febr.	7 Mart.	6 April.	6 Mai.	5 Iuni.	5 Iulij	1
	61	4 Aug.	3 Sept.	3 Octo.	2 Nou.	2 Dec.	1 Ian.	0	2 Febr.	4 Mart.	3 April.	3 Maij	2 Iunij	2 Iulij	26
	62	1 Aug.	31 Aug.	30 Sept.	30 Oct.	29 Nou.	29 Dec.	0	30 Ian.	1 Mart.	31 Mar.	30 Apr	30 Mai.	29 Iun.	23
	63	29 Iulij	28 Aug.	27 Sept.	27 Oct.	26 No.	26 Dec.	0	27 Ian.	26 Febr.	27 Mar.	26 Apr.	26 Mai.	25 Iun.	20
ἐξαιρ.	64	25 Iulij	24 Aug.	23 Sept.	22 Oct.	21 No.	21 Dec.	0	22 Ian.	21 Febr.	23 Mar.	22 Apr.	22 Maij	21 Iun.	16
	65	21 Iul.	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 Nou.	18 Dec.	0	19 Ian.	18 Febr.	20 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	18 Iun.	12
	66	18 Iulij	17 Aug.	16 Sept.	16 Oct.	15 No.	15 Dec.	0	17 Ian.	16 Febr.	18 Mar.	17 Apr.	17 Maij	16 Iun.	9
	67	15 Iuli.	14 Aug.	13 Sept.	13 Oct.	12 No.	12 Dec.	0	13 Ian.	12 Febr.	13 Mar.	12 Apr.	12 Mai.	11 Iun.	6
ἐξαιρ.	68	11 Iuli.	10 Aug.	9 Sept.	8 Oct.	7 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	7 Febr.	9 Mart.	8 April.	8 Mai.	7 Iuni.	7 Iulij.	2
	69	6 Aug.	5 Sept.	5 Oct.	4 Nou.	4 Dec.	3 Ian.	0	4 Feb.	6 Mar.	5 April.	5 Mai.	4 Iuni.	4 Iuli.	28
	70	3 Aug.	2 Sept.	2 Octo.	1 Nou.	1 Dec.	31 Dec.	0	1 Feb.	3 Mart.	2 April.	2 Maij	1 Iunij	1 Iulij	25
	71	31 Iulij	30 Aug.	29 Sept.	29 Oct.	28 No.	28 Dec.	0	29 Ian.	28 Febr.	29 Mar.	28 Apr.	28 Maij	27 Iun.	22
ἐξαιρ.	72	27 Iulij	26 Aug.	25 Sept.	24 Oct.	23 No.	23 Dec.	0	24 Ian.	23 Febr.	25 Mar.	24 Apr.	24 Maij	23 Iun.	18
	73	23 Iuli.	22 Aug.	21 Sept.	21 Oct.	20 No.	20 Dec.	0	21 Ian.	20 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	21 Maij	20 Iun.	14
	74	20 Iuli.	19 Aug.	18 Sept.	18 Oct.	17 No.	17 Dec.	0	18 Ian.	17 Febr.	19 Mar.	18 Apr.	18 Maij	17 Iun.	11
	75	17 Iuli.	16 Aug.	15 Sept.	15 Oct.	14 No.	14 Dec.	0	15 Ian.	14 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Iun.	8
	76	13 Iuli.	12 Aug.	11 Sept	10 Oct.	9 Nou.	9 Dec.	0	10 Ian.	9 Febr.	11 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	9 Iun.	4

de detrahitur) deducantur anni 38, relinquetur annus 59 periodi Atticæ in Tabula periodi. E regione annorum 59, in area Boedromionis, occurrit

occurrit neomenia Boedromionis in 12 Septembris. Ergo vicesima A
sexta fuit in VII Octobris. quam non solum necessario fuisse plenilu-
nium docet laterculus neomeniarũ, sed etiam Tisri Iudaicus anni 3386.
Cuius character 5. 14. 55. Septembris XXIII, feria quinta, Cyclo Solis
26. Ideo plenilunium VII Octobris, feria quinta, vt erat propositum.
Rursus annus ab Ilio capto erat 408 ante initium primæ Olympiadis.
Deductis omnibus 76, remanent 28 anni. qui de 76 detracti relin-
quunt 48 annos absolutos periodi Olympicæ, quam fingimus tunc
fuisse. Ergo 49 anno periodi Olympicæ captum est Ilion. Detractis
ex methodo perpetua 38 annis, relinquitur annus vndecimus periodi
Atticæ, in quo anno captum fuerit Ilion. Eum annum dicit Diony-
sius habuisse περιττὰς ἡμέρας εἴκοσι. Sed sine dubio aut ille fallitur, aut B
codex est mendosus vbi est εἴκοσιν ἡμέραι, pro εἴκοσι μία ἡμέραι. Sane is est
annus, quem intelligebat Dionysius ex Ephoro. Ilion igitur captum
Θαργηλιῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος. Neomenia Thargelionis 31 Mai. Ideo
XXIII Thargelionis congruebat vicesimæ secundæ Iunij, à qua ad IX
Iulij, non XVII, vt vult Dionysius, sed XVI tantum dies erant. nisi
forte ipse IX non autẽ VIII. Iulij τροπὰς θερινὰς vocet. quod fieri potest.
Tunc conueniet: & 20 fuerint περιτταὶ ἡμέραι. Quomodocumque
res habet, vides & illum esse annum, quem habebat in animo Epho-
rus, & ad methodum perpetuam de periodo Olympica semper 38 de-
ducenda, vt habeas annum periodi Atticæ. Anno secundo Olym-
piadis 75, id est, anno 298 Iphiti, Athenienses sextamdecimam Mu- C
nychionis Dianæ consecrarunt, quod plena lampade, hoc est plenilu-
nio, pugnatum est eo die illius anni nauali certamine ad Salamina.
Deductis 76, quantum potest, de annis Iphiti 298, remanet annus 70
tertiæ periodi Olympicæ. Abiectis igitur ex perpetua methodo 38, re-
manet annus 32 periodi Atticæ, cuius Munychion 16 Aprilis. qui,
propterea quod est vltimus Tetracteridis, fere Lunaris est, vt ex Later-
culo neomeniarum Lunarium perspici potest. Congruit ea neome-
nia Ijar Iudaico 3283, cuius character 5. 8. 124. decima septima Aprilis.
Ergo Kalendis Mai plenilunium, in quas Kalendas incidit XVI Mu-
nychionis. Vide quam pulchre hæc respondent methodo. Plutarchi
verba de ea re: τὴν δ' ἕκτην ἐπὶ δέκα Μουνυχιῶνος Ἀρτέμιδι καθιέρωσαν, D
ἐν ᾗ τοῖς Ἕλλησι περὶ Σαλαμῖνα νικῶσιν ἐπέλαμψεν ἡ θεός. Illud autem
tempus Eusebius recte confert in secundum annum Olympiadis 75.
Quod si non fecisset, aut si omnes Chronologi tacuissent, tamen ex
methodo id diuinari poterat. Quod autem Diodorus scribit Meto-
nem obseruasse nouilunium primi sui Ecatombæonis enneadecaete-
rici σκιρροφοριῶνος τρίτῃ ἐπὶ δέκα, anno quarto desinẽte Olympiadis 86,
scito, vt suo loco declarabitur, libro secundo, Metonem nouilunium
anti-

A anticipasse. Nullus enim σκιῤῥοφοριῶν potest habere nouilunium in
XIII, vt cognoscis ex laterculo neomeniarum Lunarium Atticarum.
Sed in XV aut XIIII Scirrophorionis potest nouilunium committi.
Annus quartus Olympiadis 86, erat 344 ab Iphito: & proinde
40 periodi quintæ Olympicæ. Deductis 38, remanet annus secun-
dus periodi Atticæ. Scirrhophorion III Iulij. Ab Iudaicus erat in
XVI. Iulij. At neomenia primi Ecatombæonis Metonici die XV.
Itaque vno die anticipatum. In omnibus igitur mire constat metho-
dus: quam studiosi Lectores in multis aliis exemplis periclitari pos-
sunt. Sed caueant, ne illis imponat Plutarchus, qui, vt alibi diximus,
non raro in his rebus hallucinatur. Vno exemplo prudentior fieri po-
B test Lector. Plenilunium eclipticum, quod contigit anno Iphiti 446,
Dario ad Gaugamela profligato, Plutarchus confert in μυστηρίων tem-
pus, hoc est, vt ipse alibi interpretatur, εἰς τὴν εἰκάδα τοῦ βοηδρομιῶνος.
Abiectis 76 omnibus ex 446, remanet annus 66 sextæ periodi Olym-
picæ. Deductis 38, remanet annus 28 periodi Atticæ. Boedromion
Kalendis Octobris. Metagitnion Kal. Septẽbris. In cuius vicesimam,
sequente vicesima prima, incidit illud plenilunium. Ergo non τῇ εἰκάδι
βοηδρομιῶνος, aut μυστηρίοις, vt vult Plutarchus, sed τῇ εἰκάδι Μεταγειτ-
νιῶνος contigit defectus Lunaris. Plutarchus autem habebat in animo
Boedromionem Iulianum, cum hæc scriberet. Non enim raro ille
confundit menses Iulianos cum antiquis vagis: vt in anno Actiaco
C ostendemus. Hæc satis fuerint de periodo Attica. Superest, vt redda-
mus rationem, quare quartum Boedromionem Tetraeteridis Atticæ
ἐξαιρεσιμαῖον fecimus, & non secundum, aut tertium. Sane si nihil
aliud, ratio ipsa docet in vltimo anno æquationem omnem fieri de-
bere. Sed & id exemplis confirmatur. Plutarchus Platæensem pu-
gnam contigisse ait Βοηδρομιῶνος ἱσαμένου τετράδι: eandem vero pu-
gnam in Camillo scribit τρίτη Βοηδρομιῶνος ἱσαμένου contigisse. Erat an-
nus secundus Olympiadis 75, teste Eusebio: proinde septuagesimus
quartæ periodi Olympicæ, 32 autem Atticæ. Ergo Boedromion ille
incidit in quartum annum Tetraeteridis Atticæ. Et quia Plutarchus
tertiam vocat, quam antea quartam Boedromionis, non est dubium,
D quin Boedromion quartus fuerit ἐξαιρεσιμαῖος.

DE PERIODO MACEDONICA ÆSTIVA.

OMNES ciuitates Græciæ periodum Olympiadicam ab initio
amplexæ sunt religionis caussa, mutato alias contextu, alias
initio, cum aliæ ciuitates ab aliis mensibus anni, quam æstiuis, aliæ ab
alio

alio anno, quam a primo Tetraeteridis, initium ſumerent. Ideo fiebat, vt apud diuerſas ciuitates idem menſis eaſdem ἀνάρχους ἡμέρας ſiue ὑπερβαλλούσας retineret. De hac varia initij capiendi licentia ac prope laſciuia ita ſcribit Plutarchus in Ariſtide: τὴν δὲ τῶν ἡμερῶν ἀνωμαλίαν οὐ θαυμαστέον, ὅπου καὶ νῦν διηκριβωμένων τῶν ἐν ἀστρολογίᾳ μᾶλλον, ἄλλοι ἄλλην τὴν μηνὸς ἀρχὴν καὶ τελευτὴν ἄγουσιν. Athenienſes a diebus quidem æſtiuis incipiebant. ſed eorum menſes cum Elidenſium menſibus raro congruebant: imo nunquam neomeniæ menſium periodicorum congruebant, quatenus Athenienſium Tetraeteris incipiebat a tertio anno Olympiadicæ Tetraeteridis. Sic nunquam conuenient. Quia primus menſis vniuſcuiuſque Tetraeteridis tantum eſt Lunaris. At priſci Macedones nihil immutarunt in ſitu & contextu periodi Olympicæ. Atque, vt vno verbo dicam, eadem fuit Macedonica cum Olympica. Id docemur ex Decreto Athenienſium, quod in gratiam Hyrcani Iudæorum Pontificis Maximi emiſſum eſt. Ex quo hæc, quæ ad rem facere ſunt viſa, deprompſimus. Ἐπὶ πρυτάνεως, καὶ ἱερέως Διονυσίου τοῦ Ἀσκληπιάδου, μηνὸς Πανέμου πέμπτῃ ἀπιόντος, ἐπεδόθη τοῖς στρατηγοῖς ψήφισμα Ἀθηναίων, ἐπὶ Ἀγαθοκλέους ἄρχοντος. Εὐκλῆς Μενάνδρου Ἀλιμούσιος ἐγραμμάτευε, Μουνυχιῶνος ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτανείας. Munychion iſte, quia eſt menſis πρυτανείας, vt verbis decreti expreſſum eſt, erat Calippicus, & Lunaris: Panemus autem Macedonicus. A Macedonibus enim ſubacti Athenienſes, annum eorum, vt & iugum, accipere coacti ſunt. Quia igitur viceſima ſexta Panemi periodici erat vndecima menſis Lunaris: Ergo nouilunium inciderat in ſextamdecimam Panemi. In Laterculo menſium Lunarium Tetraeterídos Atticæ, Munychion periodicus, qui eſt Panemus Macedonicus, habet nouilunium in ſextadecima, in anno ſecundo Tetraeteridos Atticæ. Igitur anno ſecundo Tetraeteridis emiſſum eſt illud Pſephiſma. Demonſtretur ex ratione temporum, in quæ conferendum eſt decretum. Erat enim, vt ſcribit Ioſephus, annus nonus ſacerdotij Hyrcani, quod ipſe, eodem auctore, inierat anno primo Olympiadis 177. Fuit igitur anno 714 Iphiti ad veris tempus decurrente; & proinde decimæ periodi Olympicæ triceſimo. Sed, vt diximus, Munychion incidit in annum ſecundum Tetraeteridis. Fuit igitur Tetraeteris illa Olympica, non Attica. & propterea tota periodus Macedonica mere Olympica, neque ſitu neque contextu mutato. Cum enim Tetraeteris Attica incipiat à tertio anno Tetraeteridis Olympicæ, vt iam dictum eſt, ſemper annus ſecundus Atticus erit quartus Olympicus, & contra. Hinc ſequitur omnino omnes Græcos, aut ſaltem maiorem eorum partem, in eodem menſe τὰς ὑπερβαλλούσας ἡμέρας habuiſſe, hoc eſt in eo menſe, qui ſextus eſſet a Tropico æſtiuo, vt ipſi loquebantur.

Cum

A Cum vero Philippus Rex Macedoniæ Amyntæ filius, Alexandri Magni pater, menſes Metonicos in periodum Macedonicam recepiſſet, periti Macedonum in eius gratiam periodum nouam orſi ſunt a diebus verni ſideris, cuius initium caderet in annum ſeptuageſimum ſecundum periodi Olympicæ, initio ſumpto a Dæſio Macedonico, ſiue Munychione Attico, tam Metonis, quam Tetraeterico. Cõuenerunt enim in vnum neomenia periodica & Metonica: & fuit verus Niſan anni Iudaici 3437. Cuius character 7. 21. 68. feria prima, Martij viceſima ſexta, cyclo Lunæ primo, Solis 22, anno periodi Iulianæ 4390. Et Hyper-
B beretæus ſequentis Olympiadis 114 cæpit in 24 Iulij. Quare, vt diximus, antecedens Panemus conuenit in 26 Martij. Hæc eſt periodus, quam Philippeam vocarunt ab ipſo Philippo, qui tamen eius initium non vidit, vt neque filius eius Alexander autumnalem, quam illi inſtituerant Syromacedones. Nam vidit quidem finem, ſed initium, quod eius cognomine fuit, non vidit. Menſes periodi veteris Macedonicæ cum Atticis comparatos infra ſubiecimus.

MENSES Macedonum.	MENSES Athenienſiũ.
ὑπερβερεταῖος δῖος. ἀπελλαῖος.	ἑκατομβαιών μεταγειτνιών βοηδρομιών.
αὐδυναῖος. περίτιος δύστρος.	πυανεψιών μαιμακτηριών ποσειδεών.
ξανθικός ἀρτεμίσιος δαίσιος.	γαμηλιών ἀνθεστηριών ἐλαφηβολιών.
πάνεμος λῶος γορπιαῖος.	μουνυχιών θαργηλιών σκιρροφοριών.

C

PERIODVS MACEDONVM ALEXANDREA AVTVMNALIS.

HACTENVS Macedones integra periodo Olympica vſi ſunt: donec Syromacedones aliam in gratiam Alexandri conſtituerunt, quam ipſe, vt iam à nobis indicatum eſt, non vidit, cum eius initium incidat in annum Iphiteum 465. Calippus Cyzicenus, vt iam diximus, cum ἐμβολισμὸς καὶ διεξαιρέσεις in nouem octaeteridibus, & ſemiſſe, hoc eſt in XIX Tetraeteridibus fieri animaduertiſſet, anno 445 Iphiteo deprehendit Lunæ coitum cum Sole conuenire in epocham veterem Olympiadis, hoc eſt, in IX Iulij, anno ſexage-
D ſimo quinto periodi Olympicæ, viceſimo ſeptimo periodi Atticæ. Fuit enim Ab Iudaici anni 3430. cuius character 6. 13. 217. feria ſexta cyclo Solis XV, Lunæ XIII. Iulij nona. Igitur ſtatuit Ecatombæonem tam periodicum ſiue Tetraetericum, quam Lunarem in IX Iulij, & retexuit veterem ſitum Olympiadicæ, & Atticæ periodi. Nam pro ſexageſimo ſexto periodi ſextæ Olympiadicæ, & vigeſimo octauo Atticæ primum annum inſtituit periodi ſuæ. Reſtituit igitur hoc modo in priſcam epocham Olympicam neome-

neomeniam Lunarem: ſed non propterea hinc exorſus eſt perio- A
dum, ſed à Pyanepſione proximo, qui cæpit VII Octobris propter
pugnam ad Arbela, quæ in id tempus incidit: eoque nomine pe-
riodum ſuam Alexandream vocauit. Et quidem veriſimile eſt ipſum
non tacuiſſe, quaſi diuinitus Lunæ σύνοδον in veterem epocham Olym-
picam incurriſſe eo anno, quo Darium Alexander vicerit. Quod
enim ab Autumno eam inſtituerit, docet nos Ptolemæus. Nam apud
eum eclipſis Lunæ obſeruatur, Sole in Virgine poſito, anno quinqua-
geſimo quarto ſecundæ periodi Calippicæ. Poſt menſes ſex altera eſt
obſeruata, anno quinquageſimo quinto, Sole Piſces obtinente. En
mutatio anni a Virgine ad Piſces. Rurſus eodem anno quinquageſi-
moquinto, tertia Eclipſis in Virgine facta. A Piſcibus ad Virginem B
non eſt facta anni mutatio. Non igitur cæpit a Solſtitio. A Virgine
ad Piſces fit mutatio. Ergo ab Autumno. Quod autem a Cyclo Lu-
næ XIII cæperit, ita demonſtrabitur. Eclipſis trium prima incidit in
XXII Septembris, anno LIIII. deſinente, qui erat decimus cycli Lu-
naris. Ergo quinquageſimus quintus cæpit ab eodem cyclo decimo.
& propterea primus cæpit a cyclo XIII: & conſequenter XII ad epo-
cham Calippi autumnalem addenda, vt habeas cyclum Lunarem.
Incipit igitur ab eodem Autumno, quo memorabilis clades Perſa-
rum ad Arbela contigit. Atque ita quidem Calippus. Sed non ta-
men ideo obtinuit, vt ſtatim nomine Alexandri procederet. Cyclo
enim Lunari vertente cæpta eſt putari, annis duodecim poſt mortem C
Alexandri, ideo, vt primus annus Tetraeteridis Alexandreæ cum pri-
mo Tetraeteridis Olympicæ concurreret: & pro anno nono periodi
Iphiteæ diceretur primus Alexandreæ. Neque vero tantummodo in
hoc mutatio facta, ſed etiam in menſibus. Tunc enim Hyperbere-
tæus a diebus æſtiuis ad autumnales traductus eſt, & vt olim Olympia-
dici, ita poſtea Alexandrei anni caput factus. Antiochus Magnus in
reſcripto quodam de Iudæis, vt extat apud Ioſephum, annuas penſio-
nes remittit illi genti in triennium, vſque ad Hyperberetæum men-
ſem: vt omnino menſis, qui annum claudit, ſit is, qui Hyperbere-
tæum antecedit: ἵνα οὖν, inquit, θᾶττον ἡ πόλις κατοικισθῇ, δίδωμι τοῖς τε
νῦν, καὶ κατελευσομένοις, ἕως Ὑπερβερεταίου μηνὸς, ἀτελεῖς εἶναι μέχρι τριῶν ἐτῶν. D
Quod autem Antiochus Epiphanes Samaritanis ſcribens ita tempus
notarit: ἑκατομβαιῶνος μηνὸς ις', equidem ingenue fateor me non in-
telligere: Niſi, quod credo, fuerit is ἑκατομβαιὼν Calippicus Luna-
ris. & ſane non dubito, quin verum ſit. Porro hanc epocham Syri
tenuerunt ad hunc vſque diem a menſe Octobri Iuliano, propter ve-
terem Hyperberetæum: eamque epocham Aliſcandria vocant, id eſt
Alexandream. Sed Arabes, & quædam aliæ nationes diu vſurpa-
runt,

A runt ab Elul, id eſt Septembri, propter Indictionem Conſtantinianam. Eaque epoche vocata eſt illis تاريخ ذي القرنين האריח דיאלקרנין Terich dilkarnain, hoc eſt ἐποχὴ τοῦ δικέρωτος. Alexandrum enim vocant δικέρωτα, vt infra dicetur. Quod autem Plutarchus in Alexandro ſcribit λῷον Macedonicum menſem eſſe eundem cum Ecatombæone, hoc verum fuerit, ſi λῷος Tetraetericus, Ecatombæon verò Lunaris, & Calippicus intelligatur. Nam ſecundo anno periodi Alexādreæ Ecatombæon
B Lunaris vel Calippicus occupabat Iulium, λῷος vero inuadebat Auguſtum. Nam menſes Tetraeterici ſunt tardiores Lunaribus in annis ſecundo, tertio, quarto Tetraeteridos.

MENSES PERIODI ALEXANDREÆ Syromacedonum.	
ὑπερβερεταῖος δῖος. ἀπελλαῖος.	πυανεψιών μαιμακτηειών ποσειδεών.
αὐδυναῖος. περίτιος δύστρος.	γαμηλιών ἀνθεστηριών ἐλαφηβολιών.
ξανθικός ἀρτεμίσιος δαίσιος.	μουνυχιών θαργηλιών σκιῤῥοφοριών.
πάνεμος λῷος γορπιαῖος.	ἑκατομβαιών μεταγειτνιών βοηδρομιών.

DE PERIODO BITHYNORVM.

ANNO a Nabonaſſaro 840, Tybi 11 abſoluto, Agrippa aſtrologus in Bithynia obſeruauit Lunam iunctam cum auſtrali ſuccedente Vergiliarum, qui erat annus XII Domitiani, Metroi ſecundum Bithynos die VII. Tempus, XXIX Nouembris, anno Chriſti
C vulgari 92: Ergo neomenia Μητρῴου congruebat viceſimæ tertiæ Nouembris: & proinde menſis æſtiuus 26 Iulij. Erat annus Iphiteus 868, & periodi duodecimæ Olympicæ 32. In qua menſis æſtiuus ter competit viceſimæ ſextæ Iulij, in annis 13, 30, 47. Sed cum annus propoſitus eſſet quartus Olympiadis, annum quoque Bithynicum aut quartum fuiſſe oportet Tetraeteridis Bithynicæ, aut ſecundū: quod aliter anni Olympici non vſurpantur in aliis periodis. Sed nullus quartus Olympiadicæ Tetraeteridis habet initium in 26 Iulij. Erit igitur annus 32 Olympiadicæ periodi, 30 autem Bithynicæ. Et propterea
D duo anni de Olympica periodo detrahendi ad methodum periodi Bithynicæ. Non dubium eſt, quin periodus hæc in gratiam Regum Bithyniæ conſtructa ſit cum menſibus Calippicis. Nos autem ſubiecimus Laterculum menſium Bithynicorum, vt in manuſcripto Græco reperi, eoſque cum Atticis comparauimus:

MENSES Bithyniorum.	MENSES Athenienſium.
ἀφροδίσιος δημήτριος ἡραῖος.	ἑκατομβαιών μεταγειτνιών βοηδρομιών.
ἑρμαῖος μητρῷος διονύσιος.	πυανεψιών μαιμακτηριών ποσειδεών.
ἡράκλειος δῖος βενδιαῖος.	γαμηλιών ἀνθεστηριών ἐλαφηβολιών.
στρατεῖος ἄρειος περιέπιος.	μουνυχιών θαργηλιών σκιῤῥοφοριών.

DE PERIODO DELPHORVM PYTHICA. A

PER octaeteridas tempora sua periodica transegisse Græcos, puto iam satis docilia ingenia capere posse. Sed εὐμεθοδευσίας gratia nos circuitum embolismorum, quæ est vera ἀποκατάστασις temporum, orbe annorum 76 peragimus. quo interuallo cõprehenduntur octaeterides nouem cum dimidia, embolismi etiam nouem, quot scilicet sunt Octaeterides. Sane, vt Censorinus scribit, hunc circuitum vere annum magnum esse pleraque Græcia existimauit, quod ex annis octo vertentibus solidis eum constare existimarent. Adiicit idem scriptor ob hoc multas in Græcia religiones hoc interuallo temporis B summa cæremonia coli. Delphis quoque ludos, qui vocantur Pythia, post annum octauum olim instaurari solita. Verum quidē est de interuallo antiquorum Pythiorum. sed fallitur, cum existimat eam octaeterida meram Lunarem fuisse, quæ habuit τριακονθημέρους menses omnes, vt iam declaratum a nobis. Nam Pythiorum vetus institutio, octaeteridis autem Lunaris recentissima, si quidem cum illorum ludorum origine comparetur. Fallitur præterea interpres Pindari, qui inter duo Pythia antiqua ponit interuallum annos solidos Solares nouem. Nam octaeteris dicta est etiam ἐννεαετηρίς, quod nono quoque anno recurrat. Itaque caput dicitur ἐννεαετηρίς: interuallum, ὀκταετηρίς: quemadmodum interuallum duarum Olympiadum, τε- C τραετηρίς: caput vero vnius, πενταετηρίς. Quare & Olympias ipsa aliquando etiam Tetrapentaeteris dicta, vt est in Censorino Fr. Pithoei. Est enim initium quinti anni. quomodo etiam dicitur ab oraculo πενταέτης ἐνιαυτός.

Τὴν αὐτῶν ῥύεσθε πάτραν, πολέμου δ᾽ ἀπέχεσθε,
Κοινοδίκου φιλίας ἡγέμονοι Ἑλλήνεσσιν,
Ἔστ᾽ ἂν πενταέτης ἔλθῃ φιλόφρων ἐνιαυτός.

Delphi igitur tres ἐννεαετηρίδας continuas celebrabant. Prima vocabatur Σεπτήριον, altera ἡρωΐς, tertia χάριλα, vt scribit Plutarchus, quæ nunquam mutatæ fuerunt. Quarta ἐννεαετηρὶς erat τῶν πυθίων, quæ postea in τετραετηρίδα redacta, vt Olympicus agon, anno, vt scribit D Pausanias, Olympiadis 48 tertio. quo Amphictyones fidicinæ artis, vt antiquitus, præmia constituerunt, adiectis etiam artis tibicinæ. Sequenti Tetraeteride, qui erat annus Olympiadis 49 tertius, ἀγὼν ille στεφανίτης factus, vt Olympicus, vnde prima Pythias putari solet. Quare recte apud Eusebium anno III Olympiadis 49 prima Pythias attribuitur. Cui adstipulatur Scholiastes priscus Pindari in Pythionicarum III. καθίσατο δ᾽, inquit, ὁ Ἱέρων βασιλεὺς κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν ἕκτην

Ολυμ-

A Ὀλυμπιάδα τῆς εἰκοστῆς ὀγδόης Πυθιάδος τῇ προκειμένῃ Ὀλυμπιάδι συγχρόνου οὔσης. Si ab anno Iphiti 195 putatur Pythias, & annus primus 28 Pythiadis est annus 109 à prima Pythiade instituta, idem annus Pythicus erit 303 Iphiti. qui est annus tertius propositæ Olympiadis 76. Idem Scholiastes εἴδει Pythionicarum XIIII. γέγραπται μὲν ἡ ᾠδὴ Ἀρκεσιλάῳ Πολυμνήστου παιδὶ Κυρηναίῳ τὸ γένος τῆς Λιβύης νικήσαντι τὴν τριακοστὴν πρώτην Πυθιάδα. ἔνιοι δὲ τὴν ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Ἀλλ᾽ οὐκ ἔγραψεν εἰς τὴν Ὀλυμπιακὴν αὐτοῦ νίκην, καί τι μετὰ τὴν Πυθικὴν γενομένην. Ait tricesimam primam Πυθιάδα esse priorem octagesima Olympiade. Nam tricesima prima Pythias celebrata est anno Iphiti 315, qui erat tertius Olympiadis septuagesimæ nonæ. Ab annis igitur Iphiti aufer 194. Habebis annos

B Pythicos. Cœpit enim, vt diximus, primus ἀγὼν Pythiorum στεφανίτης anno Iphiti Olympiadico 195, periodi Iulianæ 4132, cyclo Lunæ decimo, Solis septimo decimo, sexta mensis, qui apud illos Βύσιος, apud Athenienses Thargelion dicitur. Nam τῇ ἕκτῃ τοῦ ἱσταμένου Apollinem natum volunt. quamuis Θαργήλια Athenis τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Θαργηλιῶνος celebrari solita scribit Plutarchus libro Symposiacon octauo, capite primo: vnde Apollo dictus sit ἑβδομαγενής. Pythiadum periodus ab initio Olympiadum contexta potest ab eo anno incipere, a quo Attica, hoc est a tertio Iphiti, cyclo Lunæ VII, Solis XX, tempore veris præcipitati. Pindarus Olympionicarum XIII. Πυθοῖ τ᾽ ἔχει σταδίου τιμὰν, διαύλου θ᾽ ἁλίῳ ἀμφ᾽ ἑνί. Μηνός τε οἱ τωὐτοῦ κρανααῖς ἐν Ἀθάναισι.

C Manifesto innuit eodem mense Panathenæa & Pythia instaurari solita. Quod si verum est, ergo Panathenæa Thargelione, non autem Ecatombæone celebrabantur: nisi forte dicamus aliud solenne Atticum hic intelligi. Tamen vtvt hæc intelligamus, videtur ex his quoque colligi posse Atticam periodũ a tertio anno Tetraeteridis Olympiacæ cæpisse: vt supra a nobis demonstratum est. An vero idem caput ea periodus cum Attica habuerit, nimirũ a Bruma, an a Solstitio, id vero nobis hactenus incompertum est. Sed cum veteres scribant Apollinem τῇ ἕκτῃ τῆς Σελήνης, vt Herculem τῇ τετράδι natum, verisimile est periodum cæpisse a vere adulto: hoc est a mense secundo verno, eumque mensem, vt omnes primos Tetraeteridis, mere Lunarem

D fuisse. Pythiorum ætate sua celebratorum meminit Plutarchus ἐν τῷ περὶ ἐκλελοιπότων χρηστηρίων. Nemea autem & Isthmia erant trieterica, non pentaeterica, vt auctor est Scholiastes Pindari. Quare fallitur Ausonius, qui Agonas quatuor omnes pentaetericos constituit.

Hæc quoque temporibus quinquennia sacra notandis
Isthmia Neptuno data sunt, & Pythia Phœbo.

Aliud vero est quinquennium, aliud tempus quinquennale. Quinquennium est interuallum quinque annorum solidorum: quinquen-

nale est, quod quinto anno incipit. In eundem lapidem offendit A
Ouidius, qui Olympiada ex solidis quinque annis constare dicit, vt
alibi ostendimus. Sed quare Latinis succenseamus, cum Pausanias scribat Olympicum agonem ob id ab Hercule διὰ πέμπτου ἔτους celebrari constitutum fuisse, quod ipse cum fratribus, essent numero quinque? Hoc verum poterat esse, si interuallum vnius Olympiadis essent anni quinque. Et Græci dicunt τὴν ὀλυμπιάδα διὰ πέντε ἐτῶν ἄγεσθαι, non autem μετὰ πέντε ἔτη. Quare non solum errauit Ausonius, quod Isthmia & Nemea post totidem annos cum Olympiade instaurari putat, sed etiam quod Olympiada vocat quinquennium.

DE PERIODO THEBANA. B

VETVSTISSIMORVM Bœotiorum annus cœpit a Vergiliarum ortu matutino, in Thargelione Attico. Hesiodus:

Πληϊάδων ἀτλαγενέων ἀνατελλομενάων
ἄρχεσθ' ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.
αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
κεκρύφαται. αὖθις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
φαίνονται ———.

Dies viginti ante, quam Sol Taurum ingrediatur, & totidem post, assignat occultationi Pleiadum, & postea incipere dicit annum Thebanum: quamuis neque Proclus, neque eius Mastix Tzetzes mecum C faciant. Sed clarius idem poeta alibi:

Ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις
γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ,
εὖτ' ἂν ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα. ——

Manifesto vocat τετελεσμένον ἐνιαυτὸν ver adultum, nimirum ἀπὸ τῆς τῶν Πλειάδων ἐπιτολῆς: vt omnino videatur idem annus Hesiodeus cum Pythio Delphorum fuisse, nempe a Thargelione. Quare Virgilius præceptorem Hesiodum, vt in agricultura, ita in anni principio instituendo, sequitur: D

Candidus auratis aperit cum cornibus annum
Taurus. ——

Neque enim hæc interpretes Virgiliani magis assequuntur, quam illa Hesiodea Proclus, & Tzetzes. Sed hæc ante tempora Olympica, siquidem Hesiodus vetustior prima Olympiade. Nunc loquendum de anno periodico Thebanorum, florentibus rebus Atheniensium, Laconum, & ipsorum Thebanorum. Is igitur capiebat initium μετὰ τροπὰς

A πὰς χειμερινάς. Arbitror igitur duodecimum, qui erat idem cum Posideone, τὰς ἀνάρχοις ἡμέρας habuisse: quod fine anni magistratus crearetur. Plutarchus Pelopida: καὶ τὸ χειμῶνος ἦσαν αἱ περὶ τροπὰς ἀκμαί· μηνὸς δὲ τοῦ τελευταίου φθίνοντος ὀλίγαι περιῆσαν ἡμέραι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔδει παραλαμβάνειν ἑτέροις εὐθὺς ἱσταμένου τοῦ πρώτου μηνός, ἢ θνήσκειν τοὺς μὴ παραδιδόντας. Quare, vt dixi, ibi erant αἱ ὑπερβάλλουσαι ἡμέραι, vt Athenis fine Posideonis. Cur enim alibi, si mensis sequens est initium anni? Primus mensis dicebatur Βουκάτιος, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus ibidem: τοῦ νόμου κελεύοντος ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ παραδοῦναι τὴν Βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βουκάτιον ὀνομάζουσι. Hunc autem eundem, quem Hesiodus ληναιῶνα vocat, esse putat Plutar-
B chus. Hesychius, Ληναιών. Οὐδένα μὲν τῶν μηνῶν Βοιωτοὶ οὕτω καλοῦσιν, εἰκάζει δὲ Πλούταρχος Βουκάτιον. καὶ γὰρ ψυχρός ἐστιν, &c. Secundus mensis erat Ερμαῖος. Sequitur apud Hesychium: ἔνιοι δὲ τὸν Ερμαῖον, ὅς μετὰ τὸν Βουκάτιόν ἐστι. Καὶ γὰρ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Ληναίων ἑορτὴν ἐν αὐτῷ ἄγουσι. Septimus mensis Ιπποδρόμιος, si Plutarcho homini Bœotio credimus: qui ait pugnam Leuctricam contigisse, Bœotiis Ιπποδρομίου μηνός, Atheniensibus Εκατομβαιῶνος ἱσταμένου τῇ πέμπτῃ. Nonus Πάνεμος respondens Boedromioni. Decimus Δαμάτριος idem cum Pyanepsione. Vndecimus Αλαλκομένιος idem cum Mæmacterione. Reliquos menses nondum reperi. Caput autem & situm huius periodi difficile est inuestigare, propter penuriam exemplorum. Plu-
C tarchus in Aristide de pugna Platæensi: ταύτην τὴν μάχην ἐμαχέσαντο τῇ τετράδι τοῦ Βοηδρομιῶνος ἱσταμένου κατ' Ἀθηναίους, κατὰ δὲ Βοιωτοὺς τετράδι τοῦ Πανέμου φθίνοντος. Erat annus secundus Olympiadis LXXV, & proinde 298 Iphiteus, Periodi Atticæ 32: cuius Boedromion XVII Septembris, vtique ἐξαιρεσιμαῖος. ac propterea quarta Boedromionis politica erat vera tertia: quod & ipse Plutarchus, tanquam interpres nos docet in Camillo: Πέρσαι μηνὸς Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ μὲν Μαραθῶνι, τρίτῃ δ' ἐν Πλαταιαῖς ἅμα καὶ περὶ Μυκάλην ἡττήθησαν. Hic τρίτην vocat, quam in Aristide τετράδα, nimirum propter ἐξαίρεσιν. Boedromion illius anni XVII Septembris, & propterea ἡ τετράς, habita ratione τῆς ἐξαιρέσεως, hoc est, ἡ τρίτη, XIX Septembris. Ergo, cum
D XIX Septembris fuerit XXVII Panemi Thebani, Neomenia Panemi congruit vicesimæ quartæ Augusti. & proinde XXV Iulij fuerit neomenia mensis primi æstiui, quem Plutarchus dicit Hippodromion a Thebanis nominari. Sed bis tantum mensis æstiui caput in periodo Olympica incidit in XXV Iulij, nempe anno trigesimo nono, & sexagesimo quarto. Annis igitur periodi Atticæ addenda sunt 32, vt habeas annos periodi Thebanæ: aut de annis Olympiacis deducendi sunt anni 6. & sic falsum fuerit, Panemum verum esse Boedromio-

dromionem, sed medium inter Metagitnionem & Boedromionem. A
Rursus idem Plutarchus de pugna Leuctrica, quæ coniicitur in tempus secundi anni Olympiadis 102 ita scribit: τοῦτο μὲν συνέβη Βοιωτοῖς Ἱπποδρομίου μηνὸς, ὡς δ' Ἀθηναῖοι καλοῦσιν, Ἑκατομβαιῶνος ἱσταμένου πέμπτῃ. Manifestum enim, vt Ἑκατομβαιῶνος, ita etiam, Ἱπποδρομίου ἱσταμένου intelligi. Sed quia non apposuit τὴν ποσταίαν τοῦ Ἱπποδρομίου, nihil possumus statuere.

DE
PERIODO SYRACVSANA.

ANNO quarto Olympiadis 91, qui erat decimus nonus ab initio B
belli Peloponesiaci, Demosthene & Nicia Atheniensium ducibus bellum in Sicilia administrantibus, defecit Luna, nocte, quæ secuta est vicesimam septimam Augusti, anno periodi Iulianæ 4301. Et statim nocte altera Nicias inhoneste sese recipiens ex superstitione defectus, hostibus se cum toto fere exercitu interficiendum obiecit. Polybius Excerptis libri IX. Καὶ μὴν Νικίας ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς δυνάμενος σώζειν τὸ περὶ τὰς Συρακούσας στράτευμα, καὶ λαβὼν τῆς νυκτὸς ἁρμόζοντα καιρὸν εἰς τὸ λαθεῖν τοὺς πολεμίους, ἀποχωρήσας εἰς ἀσφαλές, κἄπειτα τῆς σελήνης ἐκλιπούσης, ὥς τι δεινὸν προσημαινούσης, ἐπέσχε τὴν ἀναζυγήν, &c. Hæc autem eclipsis confertur a Plutarcho in Καρνείου μηνὸς τετάρτην φθίνοντος. & postea Carneum eundem cum Metagit- C
nione facit. Erat annus periodi Olympicæ 60, ac propterea Atticæ vicesimus secundus: cuius Ecatombæon 25 Iulij: Metagitnion 24 Augusti. Contigit igitur eclipsis nocte, quæ secuta est quartam diem Metagitnionis. hoc est, τετάρτῃ μεταγειτνιῶνος ἱσταμένου. iccirco neomenia Καρνείου incidit in Kalendas Augusti. Fuit igitur Καρνεῖος illius anni aliquantum particeps Metagitnionis. sed ipse re vera est Ecatombæon Atticus. Vt autem neomenia Ecatombæonis incidat in 10 Iulij, hoc non potest contingere, nisi in anno periodi Olympicæ 60. Atqui is annus erat sexagesimus periodi Olympiacæ. Ergo indubitate periodus Syracusana eadem fuit cum Olympica. quam postea Archimedes mensibus Calippicis illustrauit, edito de ea re D
libro cum fabrica Sphæræ, exemplo Eudoxi, & Calippi, quorum alter in sua Octaeteride, alter in sua periodo 76 annorum aliquot circulos excogitauit, vt illis τὰς ἀποκαταστάσεις τῶν φαινομένων ob oculos proponeret. In hoc nihil de suo attulit, præter fortasse maiorem, aut minorem numerum circulorum, vt facile est ab aliis inuenta expolire. Huius Sphæræ, præter vetustissimos, meminit & Claudianus luculento epigrammate. Et sane falluntur, qui scribunt, sphæram

siue

A siue στερεὰν, siue κρικωτήν, ab Archimede inuentam: quo nihil falsius excogitari potuit. Propter vtilitatem periodi & sphæræ πρᾶξιν, in memoriam tanti beneficij, Syracusani tumulo Archimedis a Romanis militibus interfecti Sphæram insculpi curarunt: quo indicio deprehensus eius tumulus a Cicerone quæstore, cum iam non solum neglectus, sed & ignoratus ciuibus suis esset. Meminit periodi Archimedeæ & Virgilius:

In medio duo signa, Conon, & quis fuit alter,
Descripsit totum radio qui gentibus orbem,
Tempora quæ messor, quæ curuus arator haberet?

Nam Archimedes descripsit Fastos, quos adiunxit fabricæ Sphæræ,
B exemplo familiaris sui Cononis Samij, quem cum ipso Archimede coniunxit Virgilius. Orbis enim hic significat periodum, vt Manilio de Metone loquenti Orbis est περίοδος ἐννεδεκαετηρική:

—— Cælumque nouum versabit in orbem.

Interpretes non bene assecuti sunt mentem Virgilianam. Pappus vltimo libro scribit, ab Archimede in mechanicis nihil scriptum præter opus de Sphæra. At quanuis eum librum nobis eripuerit vetustas, tamen scimus, in eo opere non solum de fabricanda Sphæra periodica tractatum fuisse, sed etiam fastos annorum septuaginta sex illo libro complexum fuisse, nimirum Tempora, quæ messor, quæ curuus arator haberet: quod parapegma vocari alibi docemus. Porro Agragan-
C tinis erat idem mensis Καρνεῖος cum Syracusanis communis, &, vt puto, geminus, vt Posideon Athenis. Nam, ni fallor, δίμηνος Καρνεῖος eo nomine intelligitur in veteri inscriptione Græca, ΕΚΤΑΣ. ΔΙΜΗΝΟΥ. ΚΑΡΝΕΙΟΥ. ΕΞΗΚΟΝΤΟΣ. hoc est, sexta bimenstris Carnei desinentis. τῆς ἕκτης διμήνου Καρνείου φθίνοντος.

DE
PERIODO LACONVM.

ANNO tertio Olympiadis octagesimæ nonæ sub finem hiemis, vere ineunte, fœdus annorum quinquaginta inter Athenienses
D & Lacedæmonios ictum est. quod tempus ita designat Thucydides, scribens τὰς σπονδὰς πεντηκοντούτεις initas fuisse, Πλειστόλα Σπάρτης ἐφορεύοντος, Ἀρτεμισίου τετράδι φθίνοντος, Ἀλκαίου δὲ Ἀθήνησιν ἄρχοντος, Ἐλαφηβολιῶνος ἕκτη φθίνοντος. Erat annus LI periodi Olympicæ, XIII Atticæ. Elaphebolion XXV Martij. Ergo Alcæus Laconicus XXVII Martij. In periodo Olympica hoc non accidit, nisi annis, 38, 63. Sed non congruit cum 38, quia is annus est secundus Tetraeteridis, hic vero est tertius. Ergo annus Tetraeteridis Laconicæ idem fuit cum anno Olym-

picæ: ac proinde 12 addenda annis periodi Olympicæ, vt habeas annum Laconicum. Sed non propterea congruerit cyclo. Quare hæc ignota sunt nobis. Studiosi possunt menses Laconum ex veteribus scriptoribus colligere. Nam mihi quidem nullus succurrit, præter Phliasion. Stephanus in φλιοῦς. Ὠνόμασται δὲ παρὰ τὸ φλεῖν, ὅ ἐστιν εὐκαρπεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸν μηνῶν ἕνα Φλιάσιον καλοῦσιν, ἐν ᾧ τοὺς τῆς γῆς καρποὺς ἀκμάζειν συμβέβηκεν. Sed & Κάρνειος videtur esse mensis primus, in cuius πανσελήνῳ celebrabantur τὰ Κάρνεια. Euripides Alcestide: A

Πολλάσε μουσοπόλοι
Μέλψουσι, καθ' ἑπτάτονόν τ' ὀρείαν
Χέλυν, ἔν τ' ἀλύροις κλέοντες ὕμνοις,
Σπάρτᾳ κυκλὰς ἀνίκα Καρνείου B
Περινίσσεται ὥρα
Μηνός, ἀειρομένας
Παννύχου σελάνας.

Vulgo male editum κύκλος pro κυκλάς. Hic τὴν ὥραν κυκλάδα intelligit τὴν τετραετηρίδα, qua vertente recurrebat ἡ πανσέληνος in eandem diem eiusdem mensis. Poteris & aliarum nationum periodos conferre cum Olympica, quæ est certissima & exactissima omnium reliquarum regula.

PERIODVS SAMIORVM, ET ALIARVM GRÆCIÆ CIVITATIVM. C

SAMIIS suis periodum instituit primus omnium Aristarchus, anno quinquagesimo periodi primæ Calippicæ, octo cyclis Metonicis post obseruationem solstitij a Metone & Euctemone factam, anno Iphiteo currente 496. Et propterea cum fuerit vltimus Olympiadis 124, & post mensem incipere debuerit Olympias 125, non est dubium, quin periodus Samiorum Aristarchea inde cæperit, hoc est, vt annus 41 periodi Olympicæ sit primus Samiæ. Accommodauit igitur illi menses Calippicos κατὰ σελήνην, & ita ciuibus suis proposuit, donec quinquaginta septem post annis Conon popularis Aristarchi Fastos edidit, & parapegmata, hoc est, φαινομένων ἀποκαταστάσεις, illi periodo apposuit. Quod non obscure innuit Virgilius, *In medio duo signa, Conon*, &c. Sed clarius de Fastis & phænomenis Catullus ex Callimacho: *Qui stellarum ortus comperit atque obitus.* Porro & ad hoc exemplum reliquæ omnes ciuitates suas periodos habuerunt, & omnes τὰς ἀνάρχους ἡμέρας mensi vltimo autumnali annectebant. Neque vero impedit, quod legimus, magistratus alios aliis temporibus creari solitos. Nam ij menses erant Lunares τῆς πρυτανείας. Sic Polybius de Ætolis lib. IIII. τὰς γὰρ ἀρχαιρεσίας Αἰτωλοὶ μὲν ἐποίουν μετὰ D

A τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν εὐθέως. Ἀχαιοὶ δὲ τότε περὶ τὴν πλειάδος ἐπιτολήν. Nota illud τότε. Hoc enim designat non semper eo tempore creari solitos, sed sine dubio ante brumam, ἐν ταῖς ὑπερβαλλούσαις ἡμέραις δύο. Sed & idem in v. manifeste id docet: τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρατηγίαν ἔτος ἐτύγχανε διεληλυθὸς περὶ τὴν τῆς πλειάδος ἐπιτολήν. οὕτω γὰρ ἦγε κατὰ τοὺς χρόνους τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος.

DE ANNO COMMENTITIO HERODOTI.

NON mirum, si docti ætatis nostræ viri, propter & librorum bo-
B norum penuriam, & immania temporum interualla, aliquando pro veris & compertis rebus ridicula commenta, & coniecturarum somnia afferunt, cum etiam veteres de re præsenti aliquando verba facientes, non solum mendacium loqui, sed etiam consulto mentiri videantur. Eiusmodi est, quod historiæ Græcæ pater Herodotus de anno Græco scribit, in illo scilicet post biennium confectum intercalari solitum, ita vt secundus annus Græcorum semper haberet dies 390, & omne biennium, 750. Primum enim cum scripsisset annum Græcorum esse dierum 360, & 70 annos constare diebus 25200, si intercalatio non interueniat, subiicit, si quis velit eos annos secundum intercalationis Græcæ consuetudinem accipere; ex 70 annis 35 fore
C embolimæos, & 35 menses τριακονθημέρους, qui fiunt dies 1050. quos ad illos priores adiectos constituere summam annorum 70, dierum 26250. Addit præterea hoc solere fieri à Græcis, ἵνα αἱ ὧραι συμβαίνωσι παραγινόμεναι ἐς τὸ δέον. & libro secundo: Ἕλληνες, inquit, διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον ἐπεμβάλλουσι τῶν ὡρέων εἵνεκεν. Locum plane intercalationis vtrobique designat, nempe alternis bienniis vertentibus. Quod eiusmodi est, vt non solum propter absurditatem explodendum sit, sed etiam tanquam temere pronuntiatum, prætereundum. Primum, ὡρέων εἵνεκεν non opus erat tertio quoque anno ineunte intercalare. Nam ad Solis curriculum assequendum, biennio Græco desunt dies decem cum semisse tantum, hic vero vndeviginti cum semisse super-
D sunt, interuentu embolismi. Quare in duobus bienniis excurrent supra Solis ratiocinia dies solidi 39. & intra octo annos caput anni solstitialis traductum erit in autumnum, & in 31 annis iterum accedet ad solstitium, non tamen eadem die, qua antea, sed longo adhuc interuallo. Deinde ponamus hoc Græcos factitasse, (vt non negamus potuisse fieri) non igitur ὡρέων εἵνεκεν. Si non ὡρέων εἵνεκεν. Ergo non fiebat omnino. Nam omnis intercalatio fit ὡρέων εἵνεκεν. Quod si quis obiiciat Trieteridas Græcorum: ego respondeo, eas nihil ad formam

anni,

anni, sed ad religiones tantum pertinuisse. Quare Nemeacus agon, A
Isthmiacus, Orgia Thebanorum, Dionysia ἐν Λίμναις anno tertio Tetraeteridis celebrabantur, non autem ipsa peculiarem periodi Trietericæ formam constituebant: sed bis in iusta & legitima Tetraeteride obseruabantur. Quod igitur Herodotum mouerit, vt tam absurdam anni formam Græcis attribuerit, puto; quia quanuis annus esset dierum 354, tamen 360 dierum putabatur, cum omnes menses haberent τριακάδα, quanuis non omnes essent τριακονθήμεροι: quia ἐξαίρεσις alternis interueniebat. Quod cum Herodotus non consideraret, putauit reuera annum non 354, sed 360 dierum fuisse. Sed tamen non nego antiquitus eam anni formam in vsu fuisse, præsertim cum Geminus accuratissimus scriptor idem testetur, Οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι, in- B
quiens, τοὺς μῆνας τριακονθημέρους ἦγον, τοὺς δ' ἐμβολίμους παρ' ἐνιαυτόν. Postea subiicit ab hac anni forma destitisse victos veritate rei, & absurditate instituti. Nam apud illum παρ' ἐνιαυτὸν est, quod apud Herodotum διὰ τρίτου ἔτεος. Supersunt fortasse & plura, & maiora de anno Græco, quam ea, quæ in præsentem Diatribam coniecimus. Sed mihi plura hactenus aut meliora non succurrebant. Equidem ab æquis Lectoribus tantum, vt hæc boni consulant, non etiam vt laudent, expecto.

IOSEPHI

A IOSEPHI

SCALIGERI

IVLII CAESARIS F.

DE

EMENDATIONE

TEMPORVM

B

LIBER SECVNDVS.

ANNVM Græcum antiquitus Lunarem fuiſſe, vt alia temporum & menſium deſcriptio in Græcia non fuerit, quam quæ Lunæ rationibus congrueret, non ſolum recentiores homines ſcripſerunt, ſed non paucos veterum idem in literas retuliſſe tam compertum eſſe puto, quam falſo eos ſenſiſſe conuincit ratio Tetraeteridum a nobis libro proximo diſputata. Præterea ex eadem diſputatione noſtra ſatis conſtat
C naturale anni principium antiquitus non ab Hecatombæone, ſed a Gamelione, & ex diebus brumalibus duci ſolitum. Quandiu igitur Athenienſes Gamelionem & temporibus auſpicandis & rerum actibus principem menſem habuerunt, tunc ſemper Comitia magiſtratibus creandis in calcem Poſideonis reiiciebant, vbi erant ἄναρχοι ἡμέραι δύο, extra ordinem menſium tricenariorum poſitæ, ita vt annus eſſet dierum non ſolum 360, propter menſes τριακονθημέρους, ſed & 362, propter illas appendices ὑπερβαλλούσας, quæ, quia per illud biduum omnes magiſtratus annui abdicabantur, propterea dicebantur ἄναρχοι ἡμέραι. præterea quod in illis Comitia nouorum magiſtratuum creandorum habebantur, ideo ἀρχαιρεσίαι, etiam dicebantur. Atque
D hoc fuit quidem magiſtratibus creandis dicatum biduum, donec anni Lunaris formam Aſtronomi illorum temporum publicarunt. Tunc pro bruma, ſolſtitium: pro Gamelione Hecatombæonem vulgus principium anni cœpit ſtatuere. & menſes, in quibus ſingulis Comitia terna agebantur, quas κυρίας ἐκκλησίας vocabant, pro Tetraetericis, Lunares: pro ſolidis, alternis caui vſurpari cœpti. Quod vt planius intelligatur, ſciendum Athenis duos ſummos ſenatus fuiſſe, alterum τῶν ἀρεοπαγιτῶν, qui erant iudices vt plurimum rerum capitalium &

quidem

quidem magni momenti: alterum autem ordinariarum, ciuilium & A bellicarum, & summæ denique reipublicæ. Sed Areopagitarum consessus perpetuus erat. hic Senatus quotannis sorte creabatur, olim vtique ἐν ὑπερβαλλούσαις ἡμέραις, postea anno Lunari admisso, in vltimis quatuor diebus anni Lunaris, hoc est in illis quatuor, qui sunt supra 350. Decem enim Tribus Attica habuit, quales Roma XXXV. Ex singulis Tribubus quinquaginta magistratus sorte creati rebus gerendis admittebantur. Ita ex decem Tribubus quinquageni Senatum Quingentorum constituebant, qui ab eo οἱ πεντακόσιοι dicebantur, item ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. Porro vnaquæque tribus sorte vnum diem summam rem gerebat & imperabat. Ita cum per 354 dies, quot nimirum habet annus Lunaris, singuli quinquaginta diem suam per B orbem imperassent, fiebat, vt 35 dies ex toto anno vnaquæque Tribus rerum potiretur: &, quia decem erant Tribus, sequitur, vt trecentos quinquaginta dies simul omnes imperarent. Reliquæ sunt ex anno Lunari ἄναρχοι ἡμέραι quatuor. Hæ igitur quatuor dies vicem illarum ὑπερβαλλουσῶν magistratibus creandis reseruatæ. Hoc ita esse, testis Vlpianus Rhetor, vetus Demosthenis interpres ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος· ἔχοντος οὖν, inquit, ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον, τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν δ ἡμέρας ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας. ἐν αἷς ἄναρχος ἡ Ἀττικὴ ἦν. ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας. ἦρχον οὖν οἱ πεντακόσιοι τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. Trecentos igitur & quinquaginta dies simul imperabant, qui in decem Tribus diuisi dant C vnicuiq. dies triginta quinque. Nam, exempli gratia, heri ἡ αἰαντὶς φυλὴ imperabat, hodie ἡ κεκροπὶς, cras ἡ ἀκαμαντὶς. & sic deinceps vna quæq. suam ἐφημερίαν imperabat, prout sorte ducta erat. Neque sane quinquaginta simul imperabant, sed ex singulis Tribubus singuli sorte ducti viri, qui dicebantur πρόεδροι. Illi enim Comitiis habendis præsidebant. Nam quingenti simul dicebatur ἡ τῶν πεντακοσίων βουλὴ, Tribubus illis decem in vnum corpus confusis. Quinquaginta autem per Tribus distincti dicebantur πρυτάνεις. Decem vero vocabantur πρόεδροι, qui erant principes quadraginta nouem reliquorum, singuli scilicet in sua Tribu. Nam vnus πρόεδρος erat quinquagesimus sui corporis τῶν πρυτάνεων: vt in castris Romanis Decurio erat decimus D illius decuriæ, cuius ipse caput erat. Menses igitur Lunares proprij erant horum & omnium denique magistratuum, & dicebantur πρυτανεῖαι. vt in lege Atheniensium apud Demosthenem, ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους, ἐπὶ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ. Hoc est vndecima mensis primi Lunaris, id est, Hecatombæonis Metonici. Dicebatur etiam, ἐπὶ ἄρχοντος Μνησιφίλου, Ἑκατομβαιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, φυλῆς πρυτανευούσης Πανδιονίδος. Neque enim est alius Hecatombæon, quam Lunaris, & eo

die

A die ἡ ἀρχὴ pertinebat ad Tribum πανδιονίδα. Hoc est, is dies erat ἐφημερεία τῆς πανδιονίδος φυλῆς. & τρεῖς ἐκκλησίαι κύριαι in omni prytania, siue mense Lunari, agebantur, τῇ ἑνδεκάτῃ, τῇ εἰκάδι ter stata die mensis τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ. Quare hæc anni forma tantum ad magistratus pertinebat. neq. ea vnquam populus vsus est, a quo menses τριακονθήμεροι, & Tetraeterides extorqueri nunquam potuerunt, ne tunc quidem, cum annus Lunaris ab Hipparcho emendatior editus esset. Primus itaq. mensis Hecatombæon fuit a solstitio. & quia per vndecim dies Hecatombæon huius anni anteuertebat caput præteriti, inde fiebat, vt sæpe Hecatombæon in Scirrhophorionē Tetraeteridis incideret, in quo sæpe πρυτάνεις & ἄρχοντες magistratum inibant. Demosthenes πρὸς Τιμόθεον. καὶ ἔτι οἱ

B χρόνοι ἦσαν περὶ Θαργηλιῶνα μῆνα ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος. τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀφικομένου Φιλώνδου, &c. Si Thargelion Tetraeteridis erat vltimus mensis anni πρυτανείας, ergo ὕστερον illud ἔτος incipiebat a Scirrhophorione, in quem incurrebat mensis Metonicus. Et reuera Scirrhophorion Metonicus illius anni, qui erat 62 periodi Atticæ, incidebat in 13 Thargelionis Metonici: Ecatombæon autem in 12 Scirrhophorionis. Idem Orator ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· τὴν τελευταίαν τοῦ Θαργηλιῶνος ait fuisse in negotio διαιτητῶν, vltimam anni, scilicet πρυτανείας. Φυλάξας, inquit, τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν, τὴν τοῦ Θαργηλιῶνος ἢ τοῦ Σκιρροφοριῶνος γινομένην, &c. Quem locum non assequitur interpres. Nam orator diserte indicat, Metonicum mensem πρυτανείας nunc in Schirrophorio-

C nem popularem, nunc in Thargelionem incidere, ac consequenter Hecatombæonem Metonicum nunc in Scirrhophorionem Tetraeteridis, nunc in ipsum Hecatombæonem. Thucydides: Αἰνησίου ἐν Σπάρτῃ ἐφόρου, καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ ἕκτῳ καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, &c. Ab initio statim Veris, hoc est, a Munychione, ait duos adhuc tantum superfuisse menses magistratui Pythodori. Desinebat igitur ille annus πρυτανείας in Scirrhophorione, & fere conueniebat anno Tetraeterico. Porro neomeniæ illæ dicebantur νουμηνίαι κατὰ σελήνην, ad differentiam τριακονθημέρων. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, inquit Thucydides, νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην, ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ γίνεσθαι δυνατὸν, ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν. Alibi:

D τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς τότε ἡλίου ἐλλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν, καὶ αὐτοῦ ἱσταμένου ἔσεισε. Νουμηνίαι hic intelliguntur Metonicæ, & πρυτανεῖαι. Cum autem menses Lunares alternis pleni & caui sint, semper pro δευτέρᾳ ἱσταμένου dicebant τρίτη ἱσταμένου, & quæ in illis mensibus cauis vocabatur ἑνδεκάτη πρυτανείας, ea re vera erat ἡ δεκάς. Huius rei rationem reddidimus in Boedromione ἐξαιρεσιμαίῳ, item in exemplo Oeconomicorum Aristotelis supra a nobis producto de Mnemone tyranno Lampsaceno. in quo diserte ostenditur sex dies, &c. 360 alter-

niseximi solitos, item τὴν τρίτην ἱσαμένου pro τὴν δευτέραν alternis mensibus dici solitum fuisse. Quare hic repetenda non sunt. Diu autem mensibus Lunaribus vsi sunt Græci, adeo vt Theon Arati interpres dicat suis temporibus etiamnum aliquot nationes Græcorum eam anni formam retinuisse. τούτῳ δὲ τῷ μηνὶ ἐχρῶντο πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν ἡμερῶν διαγωγήν, καὶ νῦν ἔτι χρῶνται πολλοὶ τῶν ἑλλήνων. A

DE OCTAETERIDE CLEOSTRATI.

PRIMVS Solon auctor fuit Atheniensibus τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν, vt scribit Laertius. Quod tamen frustra proposuit, cum Atheniensibus menses omnes pleni, & τριακονθήμεροι agerentur. Tandem Cleostratus Tenedius Octaeteride Lunari edita, ab Atheniensibus scripto expressit, quod Solon eloquentia impetrare non potuerat. Cum enim iam omnibus persuasum esset, annũ Lunarem esse dierum trecentorum quinquaginta quatuor, Solarem vero Lunari maiorem esse diebus vndecim præcise cum quadrãte, Cleostratus animaduertit octo Lunares annos cum totidem excessibus Solaribus conficere syzygias nonaginta nouem, id est dies 2922: quot scilicet diebus octo anni Solares constant. Ergo in octo annis Solaribus totidem syzygias præcise transigi existimauit: quarum syzygiarum quadraginta octo sint cauæ, reliquæ plenæ καὶ τριακονθήμεροι. Atque hoc interuallo dierum & syzygiarum putauit τῶν φαινομένων ἀποκατάστασιν fieri, & Lunam cum Sole itemque omnium φαινομένων ortus & occasus ad idem punctum redire, a quo cæperint primum. Iste autem Cleostratus (alibi Leostratum inuenio, sed male, vt puto) primus Græcorum & signorum partes in Zodiaco notauit, & initia Arietis ac Sagittarij, vt ex Plinio & Hygeno colligimus: idque circa Olympiadem LXI. Instituit autem caput Octaeteridis a brumalibus diebus necessario, tum quia eius castigator Harpalus postea idem tempus seruauit, tum quia ποσειδεὼν δεύτερος ostendit Gamelionem hactenus fuisse mensem primum anni Attici, cum omnis intercalatio debeatur fini anni, Posideon autem δεύτερος sit intercalaris. Sed Brumam intelligendum est non ἀστρονομικῶς, sed πολιτικῶς, quomodo dies ciuiles agebant Attici. Sæculo enim Iphiti, qui primam Olympiada instaurauit, æquinoctium vernum conficiebatur in XXIX Martij: Sostitium Kalendis Iulij. Sed neomenia primi mensis Olympici incidit in IX Iulij, hoc est, in VIII, aut IX gradum Cancri. neque vnquam illam epocham anteuertebat. Quare primus omnium Cleostratus ostendit Græcis popularibus suis cardines mundi esse in VIII partibus Signorum: idque omnis posteritas credidit adeo, vt Sosigenes idem Cæsari, Cæsar posteritati persuaserit.

A serit. Quod si octauus gradus Cancri in VIII Iulij, ergo octauus gradus Capricorni in sexta Ianuarij, cum interuallum sit dierum 182, cum dimidio. Quod si primus annus Olympiadicus non fuisset intercalaris, neomenia mensis brumalis, qui est Gamelion Atticus, conuenisset in VII Ianuarij, statim post octauum gradum Capricorni. Nam a capite Ecatombæonis ad caput Gamelionis, sunt præcise sex menses, & duæ præterea ἄναρχοι ἡμέραι: qui fiunt dies 182, quot scilicet ab VIII gradu Cancri ad VIII Capricorni. Ergo citima neomenia mensis brumalis est in VII Ianuarij, quos fines nunquam superabit; sed embolismi interuentu in Februarium summouebitur. Omnes igitur menses alternis sunt pleni & caui: Ποσειδεὼν etiam δεύτερος plenus. Scripta est

B autem Octaeteris, vt diximus, anno secundo Olympiadis sexagesimæ primæ, annis decem post obseruatam ab Anaximandro obliquitatem Zodiaci. Erat cyclus Lunæ XVIII, Solis VIII. anno Iudaico 3227, cuius Tebeth 4.1.66. Ianuarij VIII, anno periodi Atticæ quinquagesimo secundo, ποσειδεῶνος ἔνη, καὶ νέα. Hæc Octaeteris primum fuit initium annorum & mẽsium Lunarium πευζανείας: quam ipse cum Canone stellarum Orientium & Occidentium & earum significationibus publicauit. Eum Canonem veteres Græci παράπηγμα vocant. Geminus: αἱ δὲ γινόμεναι προῤῥήσεις τῶν ἐπισημασιῶν ἐν τοῖς παραπήγμασιν οὐκ ἀπὸ

C πινῶν παραγγελμάτων γίνονται. Hic παραπήγματα vocat τὰς προῤῥήσεις τῶν ἐπισημασιῶν, *Tempora quæ messor, quæ curuus arator haberet.* Vitruuius libro nono: *Quorum inuenta secuti, siderum ortus, & occasus tempestatumque significatus Eudoxus, Euctemon, Calippus, Meto, Philippus, Hipparchus, Aratus, inuenerunt, cæterique ex astrologia, parapegmatorum disciplinas inuenerunt,*

OCTAETERIS CLEOSTRATI.

Anni octaeteridis.	Cyclus Lunæ.	Litera Dominicalis.		Dies collecti.
Εμβολ. 1	18	E	8 Ianua.	384
2	19	D C	27 Ian.	738
Εμβολ. 3	1	B	15 Ian.	1122
4	2	A	3 Febr.	1476
5	3	G	23 Ian.	1830
Εμβολ. 6	4	F E	12 Ian.	2214
7	5	D	30 Ian.	2568
8	6	C	19 Ian.	2922

D *& eas posteris explicatas reliquerunt. Quorum scientiæ sunt hominibus suspiciendæ, quod tanta cura fuerunt, vt etiam videantur diuina mente tempestatum significatus postfuturos ante pronunciare.* Satis clare innuit, quid sit παράπηγμα. In vulgatis editionibus Vitruuij legitur Eudæmon, Callistus, Melo; pro quo correximus Euctemon, Calippus, Meto.

DE OCTAETERIDE HARPALI.

A

OCTAETERIDIS Cleostrateæ vitium cito deprehensum est, quod duæ Tetraeterides Olympicæ cum mense embolimo sint dierum solidorum 2924, Octaeteris autem Cleostrati dierum totidem, duobus minus. Atqui neomeniæ primæ Tetraeteridos, & tertiæ ineuntium incidunt in nouilunia, vt vberrimæ a nobis libro priore disputatum est. Quare neomenia Octaeteridis secundæ Cleostrateæ incidens in diem penultimum Tetraeteridis secundæ, anticipabit nouilunium biduo solido. Vitiosa igitur est Octaeteris Cleostrati. Cum igitur interuallum duarum Tetraeteridum inter duo nouilunia interiectum sit, nō dubitauit Harpalus, quin illud sit ex iustis syzygiis compositum. Omne enim interuallum in idem punctum Lunæ desinens, a quo cæperat, est mere Lunare, hoc est meris mensibus Lunaribus constans. Nam nisi veteres Græci mensem Lunarem censuissent esse dierum 29, horarum $6\frac{1}{2}$. nunquam spatio dierum 2924 iustas syzygias Lunares fieri posse existimassent. Hoc modo annus Lunaris est dierum 354. horarum 6. qui dies & horæ octies multiplicata dant dies absolutos 2834. qui de 2924 detracti relinquunt 90 dies, qui sunt menses tres pleni embolimi. Quod si dies 2924 per 59 dies diuidantur, habebimus in duabus Tetraeteridibus quadraginta nouem paria mensium alternis plenorum & cauorum, cum diebus præterea triginta tribus, hoc est quinquaginta menses plenos, vndequinquaginta cauos, & tres dies insuper. Igitur in Octaeteride, quæ constat duabus Tetraeteridibus Olympicis, sunt syzygiæ Lunares nonaginta nouem: quæ si essent omnes plenæ, fierent omnes dies 2970: de quibus detractis 2924 diebus duarum Tetraeteridum, remanent 46, differentia cauorum & plenorum mensium. Quadraginta igitur & sex menses caui sunt in Octaeteride: & proinde quinquaginta tres erunt pleni. quæ œconomia mensium immane quantum discrepat a Cleostratea. Nam in illa sunt menses alternis pleni, & caui: in hac tertius fere mensis est cauus, & aliquando quartus. Diuisis enim 99 per 46, remanent $2\frac{7}{46}$ id est duæ syzygiæ plenæ, cum $\frac{7}{46}$ vnius syzygiæ. Igitur tertius mensis duntaxat est cauus, idque donec ex $\frac{7}{46}$ consurgat integra syzygia. tunc enim non iam tertius, sed quartus mensis est cauus, vt & docet progressus arithmeticus, & potes ex subiecta tabella animaduertere.

ΜΗΝΕΣ

A

ΜΗΝΕΣ ΚΟΙΛΟΙ.

	ἔτη ὀκταετ. περιόδου						
ἐμβολ.	α	ἐλαφηβολ.	θαργηλ.	ἑκατομβ.	βοηδρομ.	μαιμακτ.	ποσιδ. β.
	β	ἐλαφηβ.	θαργηλ.	ἑκατομ.	βοηδρομ.	μαιμακτ.	
ἐμβολ.	γ	γαμηλ.	ἐλαφηβ.	σκιρροφ.	μεταγείτν.	πυανεψ.	ποσειδ. α.
	δ	γαμηλ.	ἐλαφηβ.	σκιρροφ.	βοηδρομ.	μαιμακτ.	
	ε	ἀνθεστηρ.	μουνυχ.	σκιρροφ.	βοηδρομ.	μαιμακτ.	
ἐμβολ.	ς	γαμηλ.	ἐλαφηβ.	θαργηλ.	ἑκατομβ.	πυανεψ.	ποσιδ. α.
	ζ	γαμηλ.	ἐλαφηβ.	θαργηλ.	ἑκατομβ.	βοηδρομ.	ποσιδ.
	η	ἀνθεστηρ.	μουνυχ.	σκιρροφ.	μεταγειτν.	πυανεψ.	ποσιδ.

ΝΕΟΜΗΝΙΑΙ ΤΗΣ ΟΚΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ
ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΟΝ ΕΤΟΣ.

ΜΗΝΕΣ κατὰ σελήνην.	ἔτος πρῶτον.	ἔτος β.	ἔτος γ	ἔτος δ.	ἔτος ε.	ἔτος ς.	ἔτος ζ.	ἔτος η.
γαμηλιών.	α γαμηλ.	κε ποσιδ.	ιη ποσειδ.	η γαμηλ.	α γαμηλ.	κς ποσιδ.	ις γαμηλ.	η γαμηλ.
ἀνθεστηριών.	α ἀνθεστη.	κγ γαμηλ.	ιε γαμηλ.	η ἀνθεσ.	α ἀνθεστη.	κγ γαμηλ.	ιε ἀνθεσ.	η ἀνθεσ.
ἐλαφηβολιών.	α ἐλαφη.	κγ ἀνθεσ.	ιε ἀνθεσ.	ζ ἐλαφ.	λ ἀνθεσ.	κγ ἀνθεσ.	ιε ἐλαφ.	ζ ἐλαφ.
μουνυχιών.	λ ἐλαφη	κβ ἐλαφ.	ιδ ἐλαφ.	ζ μουνυχ.	λ ἐλαφ.	κβ ἐλαφ.	ιδ μουνυχ.	ζ μουνυχ.
θαργηλιών.	λ μουνυχ.	κβ μουνυχ.	ιδ μουνυχ.	ς θαργ.	κθ μουνυχ.	κβ μουνυχ.	ιδ θαργηλ.	ς θαργηλ.
σκιρροφοριών.	κθ θαργηλ.	κα θαργ.	ιδ θαργ.	ς σκιρρ.	κθ θαργ.	κα θαργ.	ιγ σκιρρ.	ς σκιρρ.
ἑκατομβαιών.	κθ σκιρροφ	κα σκιρ.	ιγ σκιρρ.	ς ἑκατ.	κθ σκιρρ.	κα σκιρρ.	ιγ ἑκατ.	ε ἑκατο.
μεταγειτνιών.	κη ἑκατομβ.	κ ἑκατ.	ιγ ἑκατ.	ε μεταγ	κη ἑκατ.	κ ἑκατ	ιβ μεταγ.	ε μεταγ.
βοηδρομιών.	κη μεταγειτ.	κ μεταγ.	ιβ μεταγ.	ε βοηδρ.	κη μεταγ.	κ μεταγ.	ιβ βοηδρ.	δ βοηδρ.
πυανεψιών.	κζ βοηδρ.	ιθ βοηδρ.	ιβ βοηδ.	ε πυαν.	κζ βοηδ.	κ βοηδρ.	ια πυαν.	δ πυαν.
μαιμακτηριών.	κζ πυανε.	ιθ πυαν.	ια πυαν.	δ μαιμ.	κζ πυαν.	ιθ πυανε.	ια μαιμ.	γ μαιμ.
ποσιδεὼν α	κς μαιμ.	ιη μαιμ.	ια μαιμ.	γ ποσιδ.	κς μαιμ.	ιθ μαιμα.	ια ποσιδ.	γ ποσιδ.
ποσιδεὼν β	κς ποσιδ. α	ο	ι ποσειδ.	ο	ο	ιη ποσιδ.	ο	

Subiecimus præter ea Tabulam neomeniarum Lunarium ſecundum menſes anni politici æquabilis, id eſt ſecundum menſes Tetraetericos. Hæc enim eſt vera Harpaleæ Octaeteridis ψηφοφορία: quippe quæ nihil aliud eſt, quam menſium Lunarium cum æquabilibus

D comparatio. Ideo neomeniam Lunaris Gamelionis cum neomenia Gamelionis æquabilis in primo anno compoſuimus: non quod ita fecerit Harpalus: (Nullus enim Gamelion æquabilis eo ſeculo Lunaris fuit:) ſed quia deprehenſo anno primo Octaeteridis Harpali, non operoſum erit diuinare quotæ diei Gamelionis æquabilis competat neomenia Gamelionis Lunaris. Nam ſi, verbi gratia, neomenia primi Gamelionis Lunaris Harpalei incidit in tertiam diem Gamelionis æquabilis, reliquæ omnes neomeniæ eundem pro-

gressum seruabunt: puta per triduum omnes neomeniæ promouendæ A erunt. Sed non magis scimus epocham capitis illius Octaeteridis, quam patriam ipsius Harpali. Constat tamen initium fecisse a bruma, vt est testis Festus Auienus in Arateis:

Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes. Habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ solem hiberna nouem putat æthere volui,
Vt Lunæ spatium redeat, vetus Harpalus, ipsa
Ocius in sedes, momentaque prisca reducit.

Ex quibus cognoscimus & a bruma incepisse, & ἐννεαετηρίδα quoque vocasse, non, quod annis nouem solidis constaret, vt hallucinatur Festus, sed quia nono quoque anno in orbem rediret: quemadmodum Pentaeteris & Trieteris dictæ sunt, non a numero annorũ, quibus constabant, sed eorum, quibus ineuntibus ἀποκατάστασις fiebat: quemadmodum quartanam febrem dicimus, non quod interualla habeat quaternum dierum, sed quod quarto quoque die in orbem redeat. Igitur Harpali Octaeteris admissa fuit cum parapegmate & significationibus stellarum. & hæc est periodus secunda πεντaνείας, qua Athenienses vsi sunt. Plinius quoque significationes siderum & tempestatum προῤῥήσεις ex Harpalo citat in indice libri XVIII: quæ non aliunde petitæ, quam ex eius parapegmate. Cum autem hæc Octaeteris sit dierum 2924: ipsi dies per octo diuisi dant quantitatem anni secundum Harpalum, dierum 365 $\frac{1}{2}$. siue horarum æquinoctialium 12. C Quare manifestum mendum est in Censorino, vbi disseritur de anni Solaris quantitate secundum Harpalum. Nam ibi legimus Harpalum definisse annum Solis dierum trecentorum sexaginta quinque, & tredecim horarum præterea æquinoctialium. Omnino enim legendum duodecim horarum. Alioquin Octaeteridi Harpaleæ superessent horæ octo supra 2924. Atqui ita nulla fieret æquatio. Siquidem omnis æquationis lex iubet nihil reliquum fieri de ratione horaria, aut scrupularia. Imo tantum abest, vt illarum octo horarum accessione rationes Solis cum Lunaribus parient, vt etiam sine illis iusto longior sit Octaeteris, vt alibi demonstratur. Hanc Octaterida ex- D clusit Enneadecaeteris Euctemonis, & Metonis: De qua proxime dicendum erat, nisi Eudoxi Octaeteris nos reuocaret, quæ Metonis quidem periodo posterior est; propter cognationem autem materiæ in continenti reliquis Octaeteridibus subiiciendam esse arbitrati sumus. De ea igitur prius dicendum.

A

DE OCTAETERIDE EVDOXI.

EVDOXVS Cnidius, vir ſuo ſæculo eruditiſſimus, & Mathematicorum princeps, in Ægyptum profectus, ibi annum & menſes præterea integros quatuor, ſacerdotibus & aſtrologis operam dedit, & Octaeterida ſuam conſcripſit, vt docet nos Laertius: καὶ τέτταρας μῆνας πρὸς ἐνιαυτῷ διατρίψαντα αὐτόθι ξυρόμενόν τε τὴν ἥβην (lego ὑπήνην) καὶ ὀφρῦν, τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι. Is igitur cum in Ægypto eſſet anno tertio Olympiadis CIII, & eclipſium interualla, quas in monimentis ſuis notatas habebant Ægyptij inter ſe cõpararet, deprehendit ſyzygiam ſecundum Harpalum propius abeſſe a vero, quam
B ſyzygiam ſecundum Octaeterida Cleoſtrateam. Nam ſyzygia ſecundum Harpalum eſt dierum 29, horarum æquinoctialium 12 $\frac{28}{33}$. At ſecundum Cleoſtratum totidem quidem dierum & horarum, ſed & $\frac{12}{33}$ duntaxat vnius horæ. Ratio igitur differentiæ Harpaleæ ad rationẽ differentiæ Cleoſtrateæ eſt dupla quadripartiens triceſimas tertias. Quare cum maiuſcula ſit Harpalea, quam vera ſit ſyzygia; putauit Eudoxus $\frac{4}{33}$ vnius horæ eſſe exceſſum Harpaleæ ſyzygiæ ſupra veram ſyzygiam Lunarem, quam definiuit 29 dierum, 12 horarum $\frac{24}{33}$ vel, quod idem eſt, $\frac{8}{11}$ vnius horæ. Ideoque ratio differentiæ veræ ſyzygiæ ad rationem Cleoſtrateæ differentiæ eſt dupla. Cum igitur in Octaeteride ſint ſyzygiæ nonaginta nouem, ſi in 29 dies 12 $\frac{8}{11}$ horæ ducantur, ha-
C bebis modum vnius veræ Octaeteridis dies 2923, horas 12, qui eſt dimidius dies. Ideoque in duabus Octaeteridibus tres dies ſupererunt ſupra rationes Solis: & conſequenter in viginti Octaeteridibus, quæ ſunt ἑκκαιδεκαετηρίδες decem, ſuperabunt dies triginta, qui eſt menſis integer. Quare Eudoxi periodus magna conſtat ex Octaeteridibus viginti, vel Heckædecaeteridibus decem, quarum vltima deminuenda ſit diebus triginta. Et proinde tota periodus Eudoxi eſt dierum 58440. qui ſunt præciſe anni Iuliani 160. In annis igitur 160 melius putauit menſem omitti poſſe, quam diem in XIX. annis Metonicis. Quod tamen ineptum eſt. & tam inconſulte auſus eſt introducere octaeterida poſt enneadecaeterida Metonicam, quam iuſte Enneadecaeteris men-
D doſa Metonis omni Octaeteridi prælata eſt. Cum igitur ſcripſerit, anno III Olympiadis CIII, cyclo Lunæ decimo ſexto, Solis octauo, inſtituerit vero initium Octaeteridis a ſolenni Ægyptiaco, quod vocabant Ισια, vel Ισίεια, quæ tunc incidebant in tempus ſideris brumæ confectæ, vt odoramur ex Gemino, non difficile erit diuinare, quis dies Iulianus illi tempori competat, ſi conſideremus, cui diei menſis αἰγώνος Eudoxus in parapegmate ſuo aſſignauit diem brumæ. Nam cum Meto & Euctemon incipiant annum ſuum cæleſtem a XXVII Iunij,

 Brumæ

Brumæ autem diem centeſimum octageſimum ſecundum numerent A
a Solſtitio, Eudoxus quartum diem a bruma Euctemonis dixit eſſe verum diem brumæ, vt notatum eſt in Parapegmate Attico. cui congruit dies 28 Decembris. Si igitur Ισια tunc cadebant in brumam, ea neceſſe eſt incidiſſe in 28 Decembris, quamuis verus dies brumæ incidiſſet in 27. Erat annus Nabonaſſari 383. Neomenia Toth 23 Nouembris, feria prima. Neomenia Paophi 23 Decembris. Ergo Ισια in VI Paophi. Sed duo aduerſantur. quorum alterum eſt, quod non in menſe Paophi videntur fuiſſe Ισια, ſed in menſe Athyr: qui, poſteaquam fixus fuit, incidit in Nouembrem Iulianum. Atqui in Nouembrem Iulianum cōferuntur Iſia a veteri poeta in deſcriptione menſiū, quam reperies in Catalectis noſtris. Ibi enim de Nouembri ita ſcriptum eſt: B

Carbaſeo poſt hunc ar:us indutus amictu
Memphidos antiquæ ſacra, Deamque colit.
A quo vix auidus ſiſtro compeſcitur anſer,
Deuotuſque ſacris incola Memphidiis.

Manifeſto Iſia ſunt in Athyr, non in Paophi. Alterum eſt, quod Geminus reprehendens ſui ſæculi errorem, qui ſemper aſſignabat brumam Iſiis in anno vago Nabonaſſari, ait ante 120 annos brumam incidiſſe in Iſia. Ergo à tempore Eudoxi ad tempus illud, quo ſuum librum ſcribebat Geminus, interſunt anni tantum 120. Proinde ille annus a Nabonaſſaro fuerit 503. Ita Geminus fuerit longe antiquior Hipparcho. quod non puto. longe enim poſterior videtur. Ad prio- C
rem quidem dubitationem reſpondere poſſumus, ſolenne Memphiticum Nouembris non eſſe Ισια, ſed εὕρεσιν Ὀσίριδος. Nam ἀφανισμὸς Ὀσίριδος celebrabatur XVII Athyr, teſte Plutarcho, hoc eſt XIII Nouembris: item εὕρεσις Ὀσίριδος eodem menſe celebrabatur, vt conſtat ex Kalendario ruſtico, quod exſtat Romæ, in quo in mēſe Nouembri cui Athyr reſpondet, feſtum EVRESIS notatum eſt. Et præterea erant alia ſolennia Iſidis: vt ISIDIS NAVIGIVM menſe Martio apud idem Kalendarium & Lactantium & Apuleium lib. XI. item SACRVM PHARIÆ, ET SARAPIA menſe Aprili. Ad alteram autem dubitationem nihil quod reſpondeamus, habemus. Sed vtcunque hæc fuerint, Eudoxus ſumſit initium Octaeteridis ſuæ a proximo nouilunio poſt 28 Decembris, D
hoc eſt a Scebat Iudaici anni 3396, cuius character 3.23.726, feria quarta, Decembris XXXI, cum iam tamen neomenia Poſideonis embolimi Metonici moraretur priſcam epocham die vno, & tunc eſſet in Kal. Ianuarij. Igitur inde Octaeterida ſuam incepit, Ποσειδεὼν δεύτερος ἕνη καὶ νέα: cuius caput poſt annos Iulianos 161 præcipitatur vſque in 30 Ianuarij. Sed ἐξαιρέσει triginta dierum iterum in vltimam Decembris reditur: & ita rationes Solis cum Lunaribus æquantur.

A

ELENCHVS OCTAETERIDIS.

NE HOC quidem modo constant rationes Lunares. Proxime quidem abest a vero ἑκκαιδεκαετηρὶς Eudoxi. Nam vera ἑκκαιδεκαετηρὶς Iudaica est dierum 5847, vt & Eudoxea, & præterea horæ 1. 414, quo excessu superat Eudoxeam. Sed syzygia non est præcise accepta dierum 29, horarum 12, $\frac{8}{11}$: vel, quod idem est, dierum 29 $\frac{1}{2}$ & $\frac{2}{33}$. (Nam tam dies 29 hor. 12 $\frac{8}{11}$, quam dies 29 $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{33}$ Octaeteridis syzygiam consummant. Error autem est in Gemino $\frac{\alpha}{\lambda\gamma}$ pro $\frac{\beta}{\lambda\gamma}$, vt hoc obiter moneam.) Syzygia enim præcise est dierum 29, hor. 12 $\frac{793}{1080}$. Quare vera ὑπεροχὴ Solaris anni supra Lunarem erit dierum 10, horarum 21.
B 204. quæ omnia si octies multiplicentur, fient dies 87, horæ 2. 472. qui quidem dies non consummant menses tres Lunares. Ideo in octo annis non possunt intercalari menses tres: quod ex enneadecaeteride probatur. Nam in octo enneadecaeteridibus fiunt intercalationes quinquaginta sex: in XIX autem Octaeteridibus fiunt quinquaginta septem. Vnus igitur mensis abundat post annos 152; non autem, vt voluit Eudoxus, post annos 160. Et cur illi displicuit Enneadecaeteris Metonis, non possum cõminisci: nisi quia semper sincerum volumus vas incrustare, & potius reprehendere, quam discere. Octaeterida autem Eudoxi Dositheus Archimedis familiaris correxit, & iterum cum parapegmate castigatiore edidit. Vnde quoties sæpe veteres ἐν ἐπισημασίαις τῶν φαινομένων
C Dositheũ testem producunt, scito esse ex Eudoxi quidẽ Octaeteride & parapegmate, sed a Dositheo correctis. Parapegma cum Octaeteride Lucanus vocat fastos, vel, vt ipse loquitur, fastus. *Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus*. Geminus postquam ex Dosithei parapegmate quædam produxit, statim subiicit etiam testimonium ex Eudoxo. Sed vtrumque est Eudoxi; prius quidem ex posteriore editione Dosithei, posterius autem ex priore Eudoxi. Quare multi veterum octaeterida Eudoxi Dositheo attribuunt, teste Censorino. Illustrauit etiam eandem Octaeterida commentario & expositione Eratosthenes Cyrenæus. Porro de Octaeteride ita legitur apud Censorinum: *Hunc quoque circuitum vere annum magnum esse plera-*
D *que Græcia existimauit, quod ex annis vertentibus solidis constaret, vt proprie in anno magno fieri par est. Nam dies sunt solidi vno minus centum, annique vertentes solidi octo.* Hæc a librariis mutilata ita sunt supplenda: *Nam dies sunt solidi ducenti nongenti viginti duo, menses vno minus centum, &c.* Plinius vero de Octaeteride intelligit, cum scribit libro XVIII, XXV cap. *Indicandum est & illud, tempestates ipsas ardores suos habere quadrinis annis, & easdem non magna differentia reuerti ratione Solis: octonis vero augeri easdem,*

cente-

centesima reuoluente se Luna, &c. Hoc enim ex parapegmatis Eudoxi & Dosithei hausit, quæ quidem erant edita vna cum octaeteride Eudoxea. A

DE ANNO MAGNO METONIS, SIVE ENNEADECAETERIDE.

QVIS status anni Lunaris Atheniensium esse potuerit, cum ad Canonas Octaeteridis describeretur, ex comparatione vtriusque octaeteridis Tetraetericæ & Lunaris Harpaleæ, scire potuisti. Quamuis enim initia & tempus institutæ Octaeteridis πρυτανείας Harpaleæ ignoramus, tamen in quadraginta annis magnam turbationẽ nouiluniorum necessario consecutam esse, potes ex eadem comparatione colligere. Itaque Aristophanes Olympiade 88, Amynia prætore, Nephelas docens inducit Lunam cum Atheniensibus expostulantem, quod menses ad Lunam non describerent, sed ἄνω τε καὶ κάτω κυδοιδοπᾷν ait. Nam putantes se solennes cultus & ferias ex Lunæ & Octaeteridis obseruatione obire, eas alieno tempore anni imprudenter celebrabant. Quod plane anomaliæ octaeteridis congruit: donec Metonis anno succedente ea penitus desita est. Meton igitur Pausaniæ filius, vt tunc captus erat Græcorum, insignis Mathematicus floruit ineunte bello Peloponnesiaco, vir non solum peritia motuum cœlestium, sed & aquiliciis, & librationibus nobilis. Itaque & fontes induxit Athenis, vt auctor est Phrynichus Comicus μονοτρόπῳ· B C

> Τίς ἐστιν ὁ μετὰ ταῦτα ταύτης φροντιῶν;
> Μέτων ὁ Λευκονοιεὺς ὅδ' ὁ τὰς κρήνας ἄγων.

Quare huc alludens Manilius noster in Apotelesmatis, sub Aquario Aquilices & Astronomos ait nasci:

> *Ille quoque, inflexa fontem qui proiicit vrna,*
> *Cognatas tribuit iuuenilis Aquarius artes*
> *Cernere sub terris; vndas inducere tectis.* &c.
> *Quippe etiam mundi faciem, sedesque mouebit*
> *Sidereas, cœlumque nouum versabit in orbem.*

Non est locus nobilior in toto Manilio, quamuis olim eum non satis capiebamus. Veteres, quæ fuit eorum hac in re imperitia, putabant omnium motuum cœlestium & mundi ipsius integram conuersionem fieri, quando Sol & Luna in idem tempus recurrebant, in quo antea deprehendebantur. & quamdiu Octaeteridis fides suspecta non fuit, eam esse mensuram ἀποκαταστάσεως τοῦ παντὸς non solum vulgus, sed & docti credebant. Itaque Festus Auienus ex Græcorum libris dixit: D

> *Non ego nunc longo redeuntia sidera motu*
> *In priscas memorem sedes.*——

Innuit,

A Innuit, vt vides, de ortu & occasu τῶν μορφώσεων annuo. Nam si qua est varietas, eius ἀποκατάστασιν, quantocunque tempore illa reditura sit, omittit dicere. Subiicit:

——Habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.

Diuersa de istis scriptorum & Astronomorum iudicia, & libros exstare dicit:

Nam quæ Solem hiberna nouem putat æthere volui,
Vt spatium Lunæ redeat, vetus Harpalus, ipsam
Ocius in sedes, momentaque prisca reducit.

Putat ἀποκατάστασιν inerrantium fieri, ita vt sidera, vt ipse loquitur, in B priscas sedes longo motu redeant. Putat, inquã, hoc accidere, quandocunque spatium Lunæ redit. Ipse interpretatur mentem suam: Quando, inquit, Luna in sedes & momẽta prisca reducitur. Quod interuallum, inquit, Harpalus annorum nouem esse decreuit, sed male, cum ocior sit iusto ista periodus. Aperte igitur censet, conuersionem cœli vniuersalem fieri, quando neomenia redit in eandem diem, & horam, in qua antea fuit. Subiicit Festus Auienus, hanc periodum ob breuitatem fallere, ideoq. ei decennium additum a Metone. & veram ἀποκατάστασιν τῶν φαινομένων intra ἐννεαδεκαετηρίδα fieri. De hallucinatione Festi super nomine Enneaeteridos, supra dictũ est. Aratus quoq. volens ostendere omnium inerrantiũ ἐποχὴν Solem ipsum esse, absurde qui- C dem, sed tamen eius rei causam confert ad cyclum Metonis. quo interuallo, δύσεων καὶ ἀνατολῶν τῶν φαινομένων fiat restitutio, orbis, & cõuersio quædam mundi vniuersalis. Ita enim canit elegantius, quam verius:

Γινώσκεις τάδε καὶ (ὐ. τὰ γὰρ συναείδεται) ἤδη
ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο.

Quem locum summum virum Theonem ex toto assecutum non esse mirum non est, cum Hipparchus, & post eum Astronomiæ Apollo Ptolemæus, quantitatem anni Tropici ex neomeniarum restitutione collegerint, quam restitutionem Hipparchus recte censet post annos 304 statim fieri. Sed de his libro quarto amplius. Apertius vero Diodorus Siculus docet illos veteres, τὰ φαινόμενα ἀποκαθίστασθαι illis no- D uemdecim annis vertentibus, putasse. Libro enim duodecimo de illis nouemdecim annis loquens ita scribit: ἐν γὰρ τοῖς εἰρημένοις ἔτεσι τὰ ἄστρα τὴν ἀποκατάστασιν ποιεῖται, καὶ καθάπερ ἐνιαυτοῦ τινὸς μεγάλου τὸν ἀνακυκλισμὸν λαμβάνει. διὸ καί τινες αὐτὸν Μέτωνος ἐνιαυτὸν ὀνομάζουσι. δοκεῖ γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τῇ προρρήσει καὶ προγραφῇ ταύτῃ θαυμαστῶς ἐπιτετευχέναι. τὰ γὰρ ἄστρα τήν τε κίνησιν, καὶ τὰς ἐπισημασίας ποιεῖται συμφώνως τῇ γραφῇ. διὸ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων χρώμενοι τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι οὐ διαψεύδονται τῆς ἀληθείας. Quid melius potuit versus Arateos interpretari?

terpretari? Sed fallitur Diodorus. Nam ἐννεαδεκαετηρὶς, quæ illius temporibus obtinebat, erat Calippica, non autem Metonica: cum Metonica plus quam quinque diebus, Calippica vno fere d[?] illo sæculo iam anteuertiſſet, quo hæc ſcribebat Diodorus. Idem ſcriptor libro ſecundo eadem repetit, loquens de enneadecaeteride gentium Hyperborearum: λέγεται δὲ καὶ τὸν θεὸν (Apollinem) δι' ἐτῶν ἐννεακαίδεκα καταντᾶν εἰς τὴν νῆσον, ἐν οἷς καὶ αἱ τῶν ἄστρων ἀποκαταστάσεις ἐπὶ τέλος ἄγονται. καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐννεακαιδεκαετῆ χρόνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέγαν ἐνιαυτὸν ὀνομάζεσθαι. Huius meminit & Ælianus libro decimo. Nunc quid velit Manilius per te ipſe potes intelligere. Ait Metonem cœlum verſaſſe in nouum orbem, hoc eſt, conuerſionem mundi καὶ ἀποκατάστασιν nouo orbe & noua periodo τῆς ἐννεαδεκαετηρίδος definiuiſſe, cum orbis vetus B Harpali mendoſus, & fallax tempore deprehenſus ſit. Hoc eſt, quod dicit, verſare cœlum in nouum orbem. Et nouum orbem periodum Metonicam intelligit, comparatione veteris, quam Octaeterida Harpali eſſe oſtendit Feſtus Auienus. Enneadecaeteris igitur Metonis celeberrima multis quidem nominibus commendatur: ſed eam parum hactenus notam fuiſſe, argumento ſunt ij, qui eandem penitus cum cyclo Paſchali, & noſtro vulgari, quem numerum aureum vocamus, definiunt. Tantum enim ſeptem emboliſmos, & nouemdecim annos cum noſtro numero aureo communes habet, in reliquis immane quantum differt. Nam neque idem ſitus emboliſmorum, neque eadem anni Solaris quantitas: cum Cyclus Metonis ſit abſolute dierum C 6940, diſcedens à iuſta periodo horis 7. 26′. 56″. 40‴. Vnde in annis 76 moratur Lunæ curriculum die vno, horis 5. 47′. 46″. 40‴. In annis denique 304 Luna anteuertit primam epocham Metonicam diebus ſolidis quinque. Annos autem embolimæos ſeptem aut eorum ſitum, ſcire non poſſumus priuſquam epocham cycli ipſius & caput indagemus. Veteres Græci à bruma, vt cognoſcimus ex octaeteridibus Cleoſtrati & Harpali, tempora ſua ordiebantur, & eos ſecuti Romani, quod facilius a decrementis vmbræ horas obſeruarent, brumæ confecto die, quam ab incrementis, ſolſtitio. Quare omnia horologia Græcorum ſemper ad rationes brumæ referebantur, vt & Romana: donec primus omnium Meton noſter à capite anni populari, aut potius ab D eius epocha, horologium deſcribere inſtituit, hoc eſt à ſolſtitio. Vnde ipſum organon ἡλιοτρόπιον vocarunt Græci, a ſolſtitij obſeruatione. Quod inſtrumentum nobiliſſimum, atque priſcorum hominum obſeruationes longe ſubtilitate vincens, ipſe in Comitio Athenarum dicauit, vt teſtis eſt priſcus ſcriptor Philochorus apud interpretem Ariſtophanis ὀρνίθων, inſtar ἡλιοτροπίου Pherecydis, quod in Scyro inſula patria ſua auctor dedicauit. Itaque videtur non ſolum a ſolſtitio caput

Ennea-

A Enneadecaeteridis suæ deduxisse, sed etiam ab eo tempore, quo Heliotropium suum dicauit. Idem Scholiastes Aristophanis assentitur quidem Philochoro de Heliotropij positu: sed de tempore refragatur. Philochorus enim censebat Metonem ante Pythodorum Archontem Heliotropium posuisse. ipse post Pythodori magistratum aut saltem in magistratu ipso, non autem ante magistratum, positum contendit. Verba Grammatici de Metone hæc sunt: ὁ δὲ Φιλόχορος ἐν Κολωνῷ μὲν αὐτὸν οὐδὲν λέγει θεῖναι, ψευδῶς δὲ περὶ Πυθοδώρου ἡλιοτρόπιον ἐν τῇ νῦν λεγομένῃ ἐκκλησίᾳ, πρὸς τῷ τείχει τῷ ἐν τῇ πνυκί. Lege: οὐδὲν λέγει θεῖναι. ἐπ' Ἀψεύδους δὲ τοῦ πρὸ Πυθοδώρου. Sane verum est adhuc sub magistratu Apseudis illud Heliotropium dedicasse, & solstitium obseruasse 27 Iunij, diebus 36 B ante neomeniam sequentis Ecatombæonis Tetraeterici. Itaque adhuc erat in magistratu Apseudes: cui in sequenti anno successit Pythodorus. Parum igitur abest, quin & a Solstitio cyclum suum incepisse, & circa tempora Pythodori Heliotropium statuisse credamus, optimi scriptoris auctoritate moti. Sed de Solstitio cur dubitem, cum auctorem locupletem habeam Festum Auienum? qui post eos versiculos a nobis paulo ante adductos subiicit, loquens de Harpalo:

Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adiecisse Meton Cecropea dicitur arte,
Insediteque animis. Tenuit rem Græcia solers
Protinus, & longos inuentam misit in annos.
C *Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,*
Torreret rutilo cum Phœbus sidere Cancrum:
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis;
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.

A solstitio igitur duxit citimum nouilunium. Remotissimum vero statuit ad æstus maximos Caniculæ. Iam igitur constat de exordio periodi Metonicæ. De tempore, hoc est anno obseruati a Metone solstitij, item de tempore & epocha ipsius Solstitij, habemus plene apud Ptolemæum, libro III, qui ait diserte Solstitium a Metone & Euctemone obseruatum anno Nabonassari 316, Phamenoth XXI, mane. Tempus congruit XXVII Iunij, cyclo Lunæ VII, cyclo Solis XXVI, fe-
D ria prima, anno quarto Olympiadis 86 desinente, præfecto Athenis Apseude, T. Verginio, Proculo Geganio Macerino COSS. qui erat tertius annus periodi Atticæ. Scirrhophorion III Iulij. Ergo Neomenia Hecatombæonis Metonici σκιρροφοριῶνος τρίτῃ ἐπὶ δέκα. Diodorus libro duodecimo: ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις Μέτων ὁ Παυσανίου μὲν υἱὸς, δεδοξασμένος δ' ἐν ἀστρολογίᾳ, ἐξέθηκε τὴν ὀνομαζομένην ἐννεαδεκαετηρίδα, τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος ἀπὸ μηνὸς ἐν Ἀθήναις σκιρροφοριῶνος τρισκαιδεκάτης. Proinde Θαργηλιῶνος πέμπτῃ φθίνοντος obseruatum Solstitium

a Metone. & proximo πρυτανείας Hecatombæone Pythodorus iniuit A magistratum, nouem mensibus ante initia belli Peloponesiaci. Hæc igitur est Epocha cycli Metonici, non autem IX Iulij, vt solebant vetustiores: neq. octaua pars Cancri, vt Cleostratus. Quare mirari satis non possum, cur Columella dixerit, se, auctore Metone, solstitiũ in octaua parte Cancri, sicut alia κέντρα in octauis partibus signorum suorum, statuere, cum res ipsa eum satis refellat. Cur enim potius Columellæ de Metone, quam Metoni ipsi credam? De modo Enneadecaeteridis Metonicæ scribit Censorinus: *Præterea sunt anni magni complures: vt Metonicus, quem Meton Atheniensis ex annis vndeuiginti constituit. eoque Enneadecaeteris appellatur: & intercalatur septies: in eoque anno sunt dierum sex millia, & quadringenti quadraginta.* Legendum: *in eo-* B *que anno sunt dierum sexmillia & noningenti quadraginta.* Nam ex notis vulgaribus fluxit error, dierum sex millia, & CCCC XL. Deest enim IↃ nota quingentorum. Cum 6940 dies comprehenderet Enneadecaeteris Metonica, ea nullo modo potuit congruere cum vera enneadecaeteride Lunari, vt infra demõstrabitur. Seruata epocha in XXVII Iunij, facile embolismorum situs & tempora deprehendemus. Nulla enim Neomenia Hecatombæonis Solstitium anteuertebat. Quocirca secundus, quintus, octauus, decimus, tertiusdecimus, sextusdecimus, decimus octauus anni erant embolimæi; contra quam censent docti homines nostri temporis. Cum autem periodus ipsa 6940 diebus præcise explicaretur, in illis erant anni Lunares XIX, C menses τριακονθήμεροι septem, dies quatuor, scrupula nulla. Quare propter illos quatuor dies abundantes, quatuor quoque anni erant ὑπερήμεροι, dierum scilicet 355, vt postea videbimus. Anni autem Lunaris modus, secundum Metonem, est dierum 354 $\frac{4}{19}$, aut $\frac{16}{76}$. Neomenia prima Ecatombæonis Metonici fuit Iulij XV. Quare cyclus Metonis constat non ex enneaeteride & decade, vt voluit Festus Auienus, sed ex Octaeteride & Hendecaeteride. Nam nullæ aliæ partes sunt enneadecaeteridis, quæ propius absint a modulo anni Solaris: nec quæ melius in se cohæreant. Quod enim Octaeteridi superest supra rationes Solis, id deest Hendecaeteridi, & contra. Sed cum Meto videret accurata obseruatione septimam diem Ecatombæonis vicesimi D Tetraeterici semper in nouilunium concurrere; (verbi gratia, incipiat primus Ecatombæon IX. Iulij, vt in principio periodi Atticæ; vicesimus incipiet in Kal. Augusti, & in VII mensis erit nouilunium; id quod me tacente indicat laterculus mensium Tetraetericorum antea a nobis propositus) cum igitur hoc videret Meto, animaduertit in hoc interuallo contineri duas Octaeteridas Harpali. id quod & puero procliue: item dies 1092. Sed ij dies est triennium Harpaleum, vel Cleo-

A Cleostrateum, hoc est tres anni Lunares cum vno mense intercalari pleno. Duæ autem Octaeterides siue Harpaleæ, siue Tetraetericæ sunt dies 5848. quibus si adieceris 1092, consurget summa dierum 6940. Igitur iustam periodum confici posse ex duabus Harpali Octaeteridibus & triennio Lunari existimauit. Rursus in duabus Octaeteridibus, sex sunt embolismi; in triennio vnus. Ergo septem embolismi transigentur in ea periodo: & fient omnes syzygiæ 235: quia in duabus Octaeteridibus sunt 198, & in triennio Lunari 37. atque adeo decemnouem annis tota periodus explicabitur. Vnde eam ἐννεαδεκαετηρίδα vocauit. Si igitur omnes menses 235 huius periodi essent τριακονθήμεροι, & pleni, ij fierent dies 7050. De quibus si detrahantur
B dies 6940, quantitas nempe huius periodi, relinquentur menses caui 110, qui debentur huic periodo: & proinde reliqui 125 erunt pleni. Longe igitur maior erit numerus plenorum, quam cauorum: neque erunt alternis pleni & caui, vt nec in Harpali Octaeteride erant alternis pleni & caui. Si igitur 235 in 110 distribuantur, habebimus syzygias 2. dies 4 $\frac{1}{11}$. Eæ enim in 110 multiplicatæ faciunt 235 syzygias præcise: quas intelligimus omnes plenas. Itaque post duas syzygias & dies 4 $\frac{1}{11}$, vtendum erit ἐξαιρέσει, vt pro 4 mensis, dicatur quinta. Item eodem modo post quatuor syzygias, pro quintæ syzygiæ octaua dicetur nona. & ita progrediendo erogabis omnes ἐξαιρέσεις, donec vltima syzygia sit caua, & pro eius tricesima, dicatur prima Ecatombæonis primi secun-
C dæ periodi. Id quod in conspectu tibi dedimus in duabus sequentibus Tabulis: in quarum priore omnes syzygiæ cum characteribus suis notatæ sunt. Nam Cella, quæ habet tres numeros, ea indicat mensem cauum. Puta in primo anno, tertio mense, in cella habes $\frac{45}{4}$ Duo priores numeri significant pro 4 mensis, dicendum 5: vel, vt Græci loquuntur, pro τετάρτη ἱσαμένου, πέμπτη ἱσαμένου. Ideo mensis est cauus. Inferior autem numerus est feria, vel character neomeniæ. Quæcunque autem neomeniæ habent vnum numerum, eæ sunt plenorum mensium. Reliqua facilia sunt. Ex quibus vides ἐξαίρεσιν non fieri in vno die, sed pro vt coniugatio duarum syzygiarum postulat. Post binas enim syzygias fit ἐξαίρεσις, donec numerus ex $\frac{1}{11}$ accre-
D scens addat diem prioribus diebus quatuor. Quare in omni vndecima syzygia accrescit dies vnus. Insigniter autem fallitur Geminus, priscus & eruditus auctor, qui scribit Metonem diuisisse 6940 dies per 110 syzygias: & quia 110 in 6940 continentur sexagesies ter, propterea censet Metonem statim post 63 dies ἐξαίρεσιν τῶν ἡμερῶν fecisse. Hoc enim ratio ipsa confutat. Nam 63 dies sunt syzygiæ 2, & dies præterea 3. quæ omnia in 110 ducta producunt syzygias 220, dies 330. hoc est syzygias vndecim, quæ cum 220 syzygiis compositæ dant

TABVLA CHARACTERISMI NEOMENIARVM ENNEADECAETERIDIS METONICÆ.

	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδεὼν α	ποσειδεὼν β.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών.	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιρροφοριών.	Dies collecti.	Syzygiæ collectæ.	Syzygiæ cauæ.	
1	7	2	4.5 4	5	8.9 7	1	0	12.13 3	4	16.17 6	7	20.21 2	3	355	12	5	
ἐμβ. 2	24.25 5	6	28.29 1	2	4	2.3 6	7	6.7 2	3	10.11 5	6	15.16 1	2	739	25	11	
3	19.20 4	5	23.24 7	1	27.28 3	4	0	6	1.2 1	2	5.6 4	5	9.10 7	1093	37	17	
4	1	13.14 3	4	17.18 6	7	21.22 2	0	3	25.26 5	6	30. 1 1	2	4	1448	49	22	
ἐμβ. 5	4.5 6	7	8.9 2	3	12.13 5	6	16.17 1	2	20.21 4	5	24.25 7	1	28.29 3	1831	62	29	B
6	4	6	2.3 1	2	6.7 4	5	0	10.11 7	1	15.16 3	4	19.20 6	7	2186	74	34	
7	23.24 2	3	27.28 5	6	1	1.2 3	0	4	5.6 6	7	9.10 2	3	13.14 5	2560	86	40	
ἐμβ. 8	6	17.18 1	2	21.22 4	5	25.26 7	1	3	30.1 5	6	4.5 1	2	8.9 4	2924	99	46	
9	5	12.13 7	1	16.17 3	4	20.21 6	0	7	24.25 2	3	28.29 5	6	1	3279	111	51	
ἐμβ. 10	2.3 3	4	6.7 6	7	10.11 2	3	15.16 5	6	19.20 1	2	23.24 4	5	27.28 7	3662	134	58	
11	1	3	1.2 5	6	5.6 1	2	0	9.10 4	5	13.14 7	1	17.18 3	4	4017	136	63	
12	21.22 6	7	25.26 2	3	30.1 2	6	0	1	4.5 3	4	8.9 6	7	12.13 2	4371	148	69	C
ἐμβ. 13	3	16.17 5	6	20.21 1	2	24.25 4	5	28.29 7	1	3	2.3 5	6	6.7 1	4755	161	75	
14	2	10.11 4	5	15.16 7	1	19.20 3	0	4	23.24 6	7	27.28 2	3	5	5110	173	80	
15	1.2 7	1	5.6 3	4	9.10 6	7	0	13.14 2	3	17.18 5	6	21.22 1	2	5464	185	86	
ἐμβ. 16	25.26 4	5	30.1 7	1	3	4.5 5	6	8.9 1	2	12.13 4	5	16.17 7	1	5848	198	92	
17	20.21 3	4	24.25 6	7	28.29 2	3	0	5	2.3 7	1	6.7 3	4	10.11 5	6202	210	98	
ἐμβ. 18	7	15.16 2	3	19.20 5	6	23.24 1	2	27.28 4	5	7	1.2 2	3	5.6 5	6586	223	104	
19	6	9. 10 1	2	13.14 4	5	17.18 7	0	1	21.22 3	4	25.26 6	7	30.1 2	6940	235	110	D

tantum 231 ſyzygias plenas. Itaque calculus deſinet in ducenteſima prima ſyzygia. Reliquæ igitur quatuor erunt continue plenæ, & duæ primæ ſequentis anni erunt & ipſæ plenæ. Ita fient ſex continue plenæ ſyzygiæ. Quod eſt abſurdum. Porro adiunximus Tabellam characteriſmi periodorum qui characteriſmus cum chara-

TABELLA Characteriſmi periodorum.

Enneadecaeterides.	Character Enneadec.
I	5
II	1
III	4
IIII	7
V	3
VI	6
VII	2

TABVLA NEOMENIARVM METONICARVM IN MENSIBVS IVLIANIS.

Anni Enneadecaeteridis.	Cyclus Lunæ.	Litera Domin.	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδεών α	ποσειδεών β	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών.	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιροφοριών.
1	7	C	15 Iul.	14 Aug.	13. Sep.	12 Oct.	11 Nou.	10 Dec.	0	9 Ian.	7 Feb.	9 Mar.	7 April.	7 Mai.	5 Iunij
ἐμβ. 2	8	B	5 Iul.	3 Aug.	2 Sept.	1 Oct.	31 Oct.	30 No.	29 Dec.	28 Ian.	26 Febr.	28 Mar.	26 Apr.	26 Mai.	24 Iun.
3	9	A	24 Iul.	22 Aug.	21 Sept.	20 Oct.	19 No.	18 Dec.	0	17 Ian.	16 Febr.	16 Mar.	15 Apr.	14 Mai.	13 Iun.
4	10	GF	12 Iul.	11 Aug.	9 Sept.	9 Oct.	7 Nou.	7 Dec.	0	5 Ianu.	4 Febr.	5 Mart.	4 April.	3 Mai.	2 Iun.
ἐμβ. 5	11	E	2 Iulij.	31 Iulij.	30 Aug.	28 Sept.	28 Oct.	26 No.	26 Dec.	24 Ian.	23 Febr.	24 Mar.	23 Apr.	23 Maij	21 Iun.
6	12	D	20 Iul.	19 Aug.	18 Sept.	17 Oct.	16 Nou.	15 Dec.	0	14 Ian.	12 Febr.	14 Mar.	13 Apr.	12 Mai.	10 Iun.
7	13	C	10 Iul.	8 Augu.	7 Sept.	14 Oct.	12 No.	12 Dec.	0	10 Ian.	9 Febr.	10 Mar.	9 April.	8 Maij	7 Ianu.
ἐμβ. 8	14	B A	28 Iun	28 Iulij	26 Aug.	25 Sept.	25 Oct.	23 No.	22 Dec.	21 Ian.	20 Febr.	21 Mar.	20 Apr.	19 Mai.	18 Iun.
9	15	G	17 Iul.	16 Aug.	14 Sept.	14 Oct.	12 Nou.	12 Dec.	0	10 Ian.	9 Febr.	10 Mar.	9 Apr.	8 Maij.	7 Iun.
ἐμβ. 10	16	F	7 Iul.	5 Aug.	4 Sep.	3 Octo.	2 Nou.	1 Dec.	31 Dec.	29 Ian.	28 Febr.	29 Mar.	28 Apr.	27 Mai.	26 Iun.
11	17	E	25 Iul.	24 Aug.	23 Sept.	22 Oct.	21 Nou.	20 Dec.	0	19 Ian.	17 Febr.	18 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	14 Iun.
12	18	DC	14 Iul.	12 Aug.	11 Sep.	10 Oct.	9 Nou.	8 Dec.	0	7 Ian.	6 Febr.	7 Mart.	6 April.	5 Maij	4 Iun.
ἐμβ. 13	19	B	3 Iulij	2 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	29 Oct.	28 No.	27 Dec.	25 26 Iã.	24 Febr.	26 Mai	25 Apr.	24 Maij	23 Iun.
14	1	A	22 Iul.	21 Aug.	19 Sept.	19 Oct.	17 Nou.	17 Dec.	0	15 Ian.	14 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	13 Maij	12 Iun.
15	2	G	12 Iul.	10 Aug.	9 Sept.	8 Oct.	7 Nou.	6 Dec.	0	5 Ian.	3 Febr.	4 Mart.	2 April.	2 Maij	31 Ma.
ἐμβ. 16	3	FE	31 Iun.	29 Iulij	28 Aug.	26 Sep.	26 Oct.	25 No.	24 Dec.	23 Ian.	21 Febr.	23 Mar.	21 Apr.	21 Maij	19 Iun.
17	4	D	19 Iul.	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	14 No.	13 Dec.	0	12 Ian.	13 Febr.	12 Mar.	11 Apr.	10 Maij	8 Iun.
ἐμβ. 18	5	C	8 Iul.	7 Aug.	5 Sept.	5 Oct.	3 Nou.	3 Dec.	1 Ianu.	31 Ian.	1 Mart.	31 Mar.	30 Apr	29 Maij	28 Iun.
19	6	B	27 Iul.	26 Aug.	24 Sept.	24 Oct.	22 Nou.	22 Dec.	0	20 Ian.	19 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	18 Maij	17 Iun.

charactere neomeniæ compositus dabit feriam Neomeniæ. Exempli gratia. Volo scire feriam neomeniæ Metagitnionis Metonici in anno decimo periodi quintæ. In Tabella characterismi enneadecaeteridis, siue periodi quintæ, habes 3. Ille character seruit toti periodo, & cum 4 charactere Metagitnionis anni decimi, abiectis septenariis, vbi opus erit, dat feriam secundam neomeniæ Metagitnionis. Adiecimus præterea Tabulam neomeniarum Metonicarum in mensibus Iulianis, vt citra laborem eas inuenire queas. Exemplum: Anno Nabonassari 366, Θὼθ κϛ, secundum Athenienses autem Φιλοκράτου ἄρχοντος, μηνὸς Ποσειδεῶνος, defecit Luna. Tempus XXII Decembris, sequente XXIII, feria secunda, sequente tertia, cyclo Solis XIX, Lunæ XVIII, anno periodi Iulianæ 4331. Erat annus Iphiti 394. Abiectis ex methodo perpetua annis 344, remanet annus quinquagesimus Metonis, id est duodecimus tertiæ periodi, cuius periodi tertiæ character 4 cum 6 charactere Posideonis anni XII compositus, abiectis 7, dat feriam 3.

In Tabula neomeniarum in annis Iulianis, Posideonis neomenia VIII A
Decembris, feria secunda. Ergo quintadecima Posideonis, sequente sextadecima, contigit Deliquium. Eodem anno tam Nabonassari, quam Metonis, defecit idem sidus φαμενὼθ κδ, sequente κε, μηνὸς Σκιῤῥοφοριῶνος. Tempus XVIII Iunij, sequente XIX, feria quinta, sequente sexta. Character 4 periodi tertiæ cum charactere 2 Scirrhophorionis in anno 12, dat feriam VI characterem neomeniæ Scirrhophorionis: quæ cum ex altera tabula sit in 4 Iunij, feria quinta, cyclo Solis XX, Eclipsis contigit rursus XV mensis, sequente XVI. Denique anno sequente Nabonassari, & tertiodecimo tertiæ periodi Metonicæ idem sidus defecit Θὼθ ιϛ, sequente ιζ, secundum Athenienses Εὐάνδρου ἄρχοντος, μηνὸς Ποσειδεῶνος προ- B
τέρου. Tempus XII Decembris, feria septima, sequente prima. Regularis 4 cum 4 compositus, abiecto septenario, dat feriam primam neomeniæ Ποσειδεῶνος προτέρου. Ergo Luna defecit XIIII mensis, sequente XV. &c. Rursus anno secundo primi Metonici cycli, ineunte bello Peloponnesiaco, diebus æstiuis, νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην, vt loquitur Thucydides, defecit Sol. Hæc eclipsis contigit anno Iphiti 346, periodi Iulianæ 4283, Augusti tertia die, feria quarta, cyclo Solis 27, Lunæ 8, anno Nabonassari 317, Pachon VIII, anno vno, & diebus 37, post obseruatum a Metone Solstitium. In Tabula neomeniarum habes in secundo anno Metonis νουμηνίαν μεταγειτνιῶνος III Augusti. Quod conuenit cum Thucydide, qui vocauit νουμηνίαν κατὰ σελήνην. neque C
de alia neomenia intelligit, quam Metonica. quæ etiam erat neomenia Elul Iudaici anni 3330: cuius character 4. 17. 609, eadem feria, vt vides. Rursus annus erat 42 periodi quintæ Olympiacæ, & ideo quartus Atticæ. Cuius Ecatombæon cæpit 29 Iulij. Ergo defecit Sol ἑκατομβαιῶνος τῇ ἕκτῃ ἱσαμένου. Rursus Thucydides scribit de anno octauo belli Peloponnesiaci: τοῦ δ᾽ ἐπιγινομένου θέρους εὐθὺς, τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν, καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσαμένου ἔσεισε. Contigit ille defectus Solaris Augusti XVI, feria quinta, anno periodi Iulianæ 4290. Erat annus Iphiteus 353, quadragesimus nonus periodi quintæ Olympicæ, ideo vndecimus Atticæ. Ecatombæon III Augusti. Ergo XIIII contigit nouilunium. Rursus erat nonus annus Metonicus. Metagit- D
nion XVI Augusti. Conuenit ergo. Elul quoque Iudaicus 3338 non aduersatur. Fuit enim 4. 21. 580. feria quinta. Quod autem supra diximus, quando in cella caui mensis scriptum est 4. 5, id significare pro quarta mensis, dicendum esse, quinta mensis, noli putare ita a vulgo vsurpari solitum. Nam πολιτικῶς omnis mensis caui δευτέρα dicebatur τρίτη. Sed intelligendum est Metonem tantum dixisse quartam pro quinta, methodi caussa, vt hoc modo non ad arbitrium, sed ad pro-

A ad progressum numerorum syzygias erogaret. Statim autem post obseruationem Solstitij Metonici hic magnus annus receptus non fuit. Nam quarto anno ab eius editione Aristophanes docuit νεφέλας, ἄρχοντ☉ Ἀμινίε, cum adhuc Athenienses Octaeterida suam mordicus retinentes τὰς ἡμέρας οὐκ ἦγον κατὰ τὴν Σελήνην, ἀλλὰ ἄνω τε καὶ κάτω κυδοιδόπων. Sed non multo post receptum fuisse testatur Auienus.

—— Tenuit rem Græcia solers
Protinus, & longos inuentam misit in annos;
Inseditque animis.

& celebritatem eius ignorare vtique non possumus, Arato canente,

—— Τὰ γὰρ συναείδεται ἤδη
B ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο.

Neomeniæ vero Metonicæ, & Calippicæ aliquando neomenias Tetraeteridum anteuertunt mense integro, vt ex Demosthene supra annotauimus: aliquando paucioribus diebus. Præterea omnes πρυτανεῖαι apud Oratores Græcos sunt Metonicæ, præterquam si quæ sunt veterum legum & sanctionum. Nam illæ sunt Octaetericæ, cuiusmodi quædam extant ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους, quas non dubito esse Harpaleas. Deprehenso igitur apud Demosthenem anno Iphiti, qui incurrit in annum propositum πρυτανείας, abiice annos Iphiti 344 pro perpetua methodo, vt iam diximus. Residuum sunt anni Metonis. Deinde vide quotus annus ille sit a Solstitij Meto-
C nici obseruatione: & confer illum in lineam μεταπλώσεως, in numerum annorum scilicet collectorum præcisum, si fieri potest: sin aliter, in proxime minorem. Columella, siue versus Dierum ostendet, quot dies accreuerunt epochæ Metonis. quos dies μεταπλώσεως adiice neomeniæ priscæ Metonis. Habebis diem neomeniæ Metonicæ in anno proposito. Exemplum. Anno Christi vulgari 1582, æstiuis diebus iniit annus Iphiti Olympiadicus 2358. Abiectis 344, resident anni Iuliani a Solstitio Metonis, 2014. Proxime minor
D numerus annorum collectorum in linea μεταπλώσεως, 1824. & e regione dies μεταπλώσεως 30. Deductis 1824, de 2014, remanent 190. E regione eorum, in proposita linea μεταπλώσεως, sunt dies 3. 7. 38. Qui cum triginta illis dant μεταπλώσεως Metonicæ dies 33. 7′. 38. Annus propositus Metonis, est, vt vides, vltimus cycli, in quo neomenia Ecatombæonis a Metone constituta fuit

LINEA μεταπλώσεως Metonicæ.

Anni collecti	Dies.	Scru. diur.	Momēta.
19	0	18	57
38	0	37	38
57	0	56	19
76	1	15	0
95	1	33	57
114	1	52	38
133	2	11	19
152	2	30	0
171	2	48	57
190	3	7	38
209	3	26	19
228	2	45	0
247	4	3	57
266	4	22	38
285	4	41	19
304	5	0	0
608	10	0	0
1216	20	0	0
1824	30	0	0
2432	40	0	0
2736	45	0	0

Iulij XXVII. Adiice ergo 33 μεταπτώσεως ad XXVII Iulij. Peruenitur ad A
XXIX Augusti, feria quarta. Tanta labes rationum Metonicarum facta est ab initio huius cycli ad nostra tempora. Ex his vides, qua via insistendum sit in neomeniis Metonis apud Demosthenem, & alios priscos Rhetores inuestigandis. Annus enim Solis Metonicus, præter 365 dies cum quadrãte, habet $\frac{5}{19}$, vt autem Hipparchus dicit, $\frac{1}{76}$. Verba Hipparchi apud Ptolemæum, ex eo libro, quem περὶ ἐνιαυσίου χρόνου scripserat: ὁ ἐνιαύσιος κατὰ τὸν περὶ Μέτωνα, καὶ Εὐκτήμονα περιέχει ἡμέρας τξε. δ΄΄, καὶ ο̅ϛ̅ μιᾶς ἡμέρας, &c. Nam si in 76 annis Iulianis accrescit vnus dies Metoni, annus ergo Metonis habuerit $\frac{1}{76}$ diei præter 365 $\frac{1}{4}$ diei. Huic consentanea scribit Censorinus Fr. Pithoei, annum Metonis Solarem fuisse dierum CCCLXV, & præterea dierum quin- B
que partis vndeuicesimæ. Item Geminus de periodo Metonis: ἐν δὲ τῇ περιόδῳ ταύτῃ δοκοῦσιν οἵ τε μὲν μῆνες καλῶς εἰλῆφθαι, καὶ οἱ ἐμβόλιμοι συμφώνως τοῖς φαινομένοις διατετάχθαι. ὁ δ᾽ ἐνιαύσιος χρόνος ἐκ πλειόνων ἐτῶν παρατετηρημένος συμπεφώνηκεν, ὅτι ἐστὶν ἡμερῶν τ̅ξ̅ε̅, ἐννεακαιδεκάτων ε̅. Hac ratione in annis XIX Metonis Solaribus intercalatur bisextum quinquies: quarto, octauo, duodecimo, sextodecimo, decimonono. & nihil relinquitur de ratiocinio scrupulario. Quare vt cyclus Solis Iulianus propter quadriennia æquabilia, quater septem annorum duntaxat est: sic Metonicus cyclus Solis propter inæqualitatem interuallorum bisexti, nouemdecies septem annorum est. neque feriæ restituuntur ante exitum anni 133. Si quæ de hoc magno anno Meto- C
nis a nobis ignorata vel omissa sunt, ea studiosis colligenda relinquimus. Tamen ea, quæ diximus, satis esse puto & ad doctrinam anni Metonici explicandam, & ad eorum iudicia castiganda, qui a nostro Lunari differre non putant.

DE CYCLO METONIS PHILIPPEO.

PAVCIS ante excessum Philippi annis, qui contigit Olympiade CXI, instituta est periodus in gratiam Philippi, cuius initium incidit anno tertiodecimo ab eius morte, qui erat mortis Alexandri eius filij primus: ita vt hoc initium neque ipse, neque eius filius viderint. D
Admissi iam erant eo viuente menses Metonici, qui & ab omnibus Græcis miro consensu recepti sunt, vt docet Festus Auienus:

——tenuit rem Græcia solers
Protinus, & longos inuentam misit in annos.

Neque solum hæc noua periodus in gratiam Philippi instituta, sed & menses Lunares sua serie luxati. Pro Dæsio enim nonus mensis Peritius sumptus, adeo vt neomenia Lunaris Peritij conueniret in Dæsium

A Tetraetericum. Huius mutationis mentionem facit Rex ipse epistola ad Peloponnesios: quæ ἐν τῷ περὶ στεφάνου extat. συναντᾶτε, inquit, μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Λώου, ὡς ἡμεῖς ἄγομεν, ὡς δὲ Ἀθηναῖοι, Βοηδρομιῶνος, ὡς δὲ Κορίνθιοι Πανέμου. Eo nomine posuimus menses Tetraetericos Macedonicos comparatos cum Philippeis Lunaribus, siue Metonicis, & Metonicos Macedonicos cum Metonicis Atticis. Subiecimus etiam filum cycli Metonis Philippei cum epochis neomeniarum in mensibus Iulianis.

MENSES Tetraeterici.	MENSES METONICI.	
Δαίσιος.	Περίτιος	ἐλαφηβολιών.
Πάνεμος.	Δύστρος	μουνυχιών
Λῷος.	Ξανθικός.	θαργηλιών.
Γορπιαῖος.	Ἀρτεμίσιος	σκιρροφοριών
Ὑπερβερεταῖος	Δαίσιος	ἑκατομβαιών
Δῖος.	Πάνεμος.	μεταγειτνιών.
Ἀπελλαῖος	Λῷος	βοηδρομιών
Αὐδυναῖος	Γορπιαῖος	πυανεψιών
Περίτιος.	Ὑπερβερεταῖος.	μαιμακτηριών.
Δύστρος	Δῖος	ποσειδεών
Ξανθικός	Ἀπελλαῖος	γαμηλιών
Ἀρτεμίσιος.	Αὐδυναῖος.	ἀνθεστηριών.
MACEDONICI	PHILIPPEI.	ATTICI

Litteræ annorum.	CYCLVS METONIS PHILIPPEVS.	
1	26 Martij	ἐμβολ.
2	13 Aprilis	
3	3 Aprilis	ἐμβολ.
4	21 Aprilis	
5	10 Aprilis	
6	31 Martij	ἐμβολ.
7	18 Aprilis	
8	7 Aprilis	
9	28 Martij	ἐμβολ.
10	15 Aprilis	
11	5 Aprilis	ἐμβολ.
12	23 Aprilis	
13	12 Aprilis	
14	2 Aprilis	ἐμβολ.
15	20 Aprilis	
16	9 Aprilis	
17	30 Martij	ἐμβολ.
18	17 Aprilis	
19	6 Aprilis.	

B

C

DE PERIODO CALIPPI ATTICA SOLSTITIALI.

ANTIQVISSIMA fuit fere apud omnes nationes opinio de modo anni Solaris, quod scilicet trecentis sexaginta quinque diebus cum quadrante explicaretur, nequis forte putet nostrum annum non solum a C. Iulio Cæsare publicatum, sed etiam excogitatum esse. Is eam anni formam, quam omnes sciebant quidem, sed quam in ciuiles vsus admiserat, hactenus nemo, indixit. Ita vt vsum eius edicto Cæ-
D saris, scientiam autem antiquorum, qui eam conseruarunt, monumentis debeamus. Hinc nonnulli veterum prodidere, Olympiadem illius diei gratia institutam, qui quarto quoq. anno vertente intercalabatur. Nam cum annum dierum tantum 360 haberent, singulorum bienniorum exitu alternis x & xi dies intercalabant, vt annus ad principia sua rediret. Itaq. biennium Tetraetericis sacris, quadriennium vero Olympicis claudebant. Atque hoc tandiu obtinuit, donec Tetraeteridum principia in nouilunia conferrentur, quomodo libro proximo de-

mo demonstrauimus. Nam antiquiorem esse anni Solaris cognitionem apud Græcos, quam putauit Strabo, facile conuincit Romanorum consuetudo, qui propter quadrantem anni prius intercalationem instituerunt, quam vllus Græculus in Ægyptum peregrinaretur. Verba eius optimi scriptoris huc propterea adduximus, quia ad rem valde pertinere videntur. Ita enim libro XVII de Ægyptiis loquitur: οὗτοι δὲ τὰ ἐπιτρέχοντα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς μόρια ταῖς τριακοσίαις ἑξήκοντα πέντε ἡμέραις εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου παρέδοσαν. ἀλλ' ἠγνοεῖτο τέως ὁ ἐνιαυτὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς καὶ ἄλλα πλείω, ἕως οἱ νεώτεροι ἀστρολόγοι παρέλαβον παρὰ τῶν ἑρμηνευόντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τὰ τῶν ἱερέων ὑπομνήματα. καὶ ἔτι νῦν παραλαμβάνουσι τὰ ἀπ' ἐκείνων, ὁμοίως καὶ τὰ τῶν Χαλδαίων. Ab Ægyptiis & Chaldæis accepisse quidẽ fateor, sed χθὲς καὶ πρώην, vt vult Strabo, id vero non ego, sed consuetudo ipsa Græcorum refellit. Nam qui certo die τετρὰς sciebant designare, quomodo id poterant sine 365 dierum numero, & quadrãtis præterea accessione? Quare vetustissima est hæc ἄῤῥητος καὶ πατροπαράδοτος de anni Solaris quantitate doctrina. Calippus igitur, siue Callippus (vtrunque reperio) Cyzicenus Mathematicus, cuius Aristoteles in libris primæ Philosophiæ meminit, cum videret quadrantem integrum Metoni supra rationes Solis abundare in exitu Enneadecaeteridis, atque hinc progressu temporis magnam turbationem in anni statu consequi, animum ad anni emendationem appulit, rem pulcherrimam aggressus. vt non minor illi laus ex castigatione, quã Metoni ex inuentione accesserit. Sciunt enim omnes studiosi, quanto in pretio eius periodus fuerit, saltem quibus Ptolemæus notus sit. Sed non meliore iudicio de periodo Calippi, quam de Metonis Enneadecaeteride, pronuntiare solent. Quia, inquiunt, in quatuor annis vnus dies de ratiociniis Solis resultat ex quatuor diei quadrantibus consurgens, propterea cyclus Lunaris quadruplicandus, vt Solis ψηφισμοὶ cum illis Lunæ congruant: cum hoc interuallo tam Solis, quam Lunæ motus emendationem, qua vix exactior haberi possit, sortiantur. Nihil magis a vero alienum legere memini. Quid est æquatio Lunæ cum Sole? Est eo epilogismos Lunæ deducere, vt nulli scrupuli, si fieri possit; sin aliter, vt saltem quam paucissimi Lunari ratiocinio reliqui fiant. Quo pauciores igitur Lunæ relinquentur scrupuli, eo præcisior erit æquatio. Contra, quo maior summa scrupularia, eo longius æquatio abscedit a vero. Maxime præcisa æquatio Lunæ cum Sole fit in nouemdecim annis Solaribus Iulianis. Et tunc minor est Lunæ epilogismus Solari hora 1. 26'. 56''. 40'''. Hic est excessus Solis supra Lunam in diebus 6939, horis 18: qui sunt anni nouemdecim Iuliani. In quatuor itaque cyclis excessus Solis supra Lunam erit horarum 5. 47'. 46''. 40'''. Non igitur præcisior est ratio

A est ratio quatuor cyclorum, quam vnius: imo ὑπεροχὴ longe maior. Qui talia scribunt, nunc primum poterunt discere quid sit periodus Calippica. Periodus igitur Calippica, est orbis annorum sex & septuaginta, quo absoluto Calippus putauit nihil reliquum fieri de scrupulis Lunæ cum rationibus Solis: ita vt fini dierũ 27759, nulla supersit ὑπεροχὴ ἡλιακὴ supra Lunam. Nam annus Solaris censebatur 365 dierum cum quadrante. qui quadrans a Metone neglectus anteuertebat epochas anni Metonici in 76 annis die vno. Quare Calippus de anno Metonis detraxit quadrantem, & ex quatuor periodis Metonicis, de quibus singuli quadrantes diurni detracti sunt, composuit periodum suam. Quatuor periodi Metonicæ sunt dierum 27760. De-
B tractis quatuor quadrantibus, erit tota periodus dierum 27759: qui fiunt anni Ægyptiaci 76, dies 19: hoc est anni Iuliani 76. Et quia quatuor periodis Metonicis constat, vno die minus, in vna autem periodo Metonica sunt syzygiæ 235, necessario in quatuor erunt 940. quæ si essent omnes plenæ, καὶ τριακονθήμεροι, essent dies 28200: de quibus si detrahantur dies 27759: remanebit excessus syzygiarum plenarum, nempe 441. Totidem enim syzygiæ cauæ erunt: quas ita in totam periodum dispensauit. Vidit in Cyclo Metonis 110 cauas syzygias esse. Quæ quia, vt vidimus, erogatæ sunt per binas syzygias, & dies quaternos: hoc si fiat in quatuor cyclis, erunt syzygiæ 880, dies 1760. qui dies in menses plenos redacti, & cum 880 mensi-
C bus compositi faciunt syzygias 938, dies 20. qui quidem dies viginti rursus in 440 cauos menses erogati dant $\frac{1}{22}$. Itaque si post 22 coniugationes Lunares & toties 4 dies, detrahatur vnus dies, erunt 938 syzygiæ, ita vt duæ supersint, quarum altera plena erit, altera caua: & ita, vt in Metonis cyclo, facile colligetur, qui menses caui, qui pleni erunt. Construximus igitur Tabulam Neomeniarum omnium totius periodi, cum characteribus suis. Si enim meministi quæ in Metonica periodo annotauimus, non opus habes iterum monitore. Cellæ enim hic, vt apud Metonem, quæ tres numeros habent, eæ indicant menses cauos. Superiores bini numeri excedentes sese vnitate indicant pro priore numero dierum mensis, posteriorem sumendum. Si enim
D inuenis 24. 25. intelligis nimirum, pro vicesima quarta mensis dicendum vicesimam quintam. Inferior numerus notat characterem neomeniæ, siue regularem, qui cum regulari periodi currentis compositus, abiectis septem, vbi opus erit, dabit characterem siue feriam neomeniæ. Denique methodus hic, vt in Metonica periodo, eadem est. Orsus est autem periodum suam ab octauo Ecatombæone Metonico periodi sextæ, 28 Iunij, qui est dies proximus post Solstitium a Metone & Euctemone obseruatum. Quod enim a Solstitio cæperit,

fidem

fidem fecerit primum institutum ipsius Calippi, qui ea mente prouin- A
ciam aggressus est, vt Metonis annum iam labantem fulciret: & pro-
pterea sumpsit proximam post solstitium neomeniam, quæ tum op-
portune statim post confectum solstitium contigit: quanquam ea neo-
menia anticipata sit, cũ vera neomenia Tamuz Iudaici 3431, cuius cha-
racter 3. 21. 993, sequenti die iniuerit, feria quarta. Sed annus octauus
cycli Metonis orditur Ecatombæonẽ a 28 Iunij: quod Calippus rectum
esse putauit: & facile potuit notare quadrantem diei a Metone negle-
ctum, cum intercalatio diei ex quadrantibus consurgentis fieret inter
27, & 28 Iunij. Deinde Ptolemæus aperte scribit, obseruationem sol-
stitij ab Aristarcho factam incurrere annum Calippi quinquagesi-
mum iam desinentẽ. Ita enim libro tertio de Hipparcho scribit: συνηκεί- B
νας τὴν ὑπὸ Ἀριστάρχου τετηρημένην θερινὴν τροπὴν τῷ ν̄ ἔτει λήγοντι τῆς πρώτης κατὰ
Κάλιππον περιόδου. Primus igitur annus periodi Calippicæ est emboli-
mæus. Alioqui secũdi anni neomenia anteuerteret epochã Solstitij die-
bus vndecim. Quod ne fieret, religiose cauebant Attici. Nullius enim
Ecatombæonis neomenia apud eos anteuertebat sedem solstitij. Em-
bolismi autẽ Calippici locum in Posideone non fuisse, patet ex XXXVI
anno periodi, qui est embolimæus, cuius neomenia apud Ptolemæum
circiter finem Nouembris cadit, non autem circiter finem Decembris:
quod quidem contingere debebat, si Posideon alter intercalatus fuis-
set: &, quod magis ad coniecturam facit, neomenia Elaphebolionis
illius anni, cæpit Februarij 22, non autem Martij 23: quod locum ha- C
bebat, si Posideon intercalatus fuisset. Rursus 47 anno embolimæo
periodi, Anthesterionis neomenia competebat diei 22 Ianuarij: anno
autem sequente, nempe 48, Pyanepsionis neomenia contigit XVI Octo-
bris. Interuallum dies 266: qui sunt præcise menses nouem Lunares.
Pyanepsion igitur fuit decimus ab Anthesterione. Atqui est nonus.
Intercalatum igitur fuit inter Anthesterionem, & Pyanepsionem. At
cui mensi magis competit intercalatio, quam Scirrhophorioni, qui est
terminus anni solstitialis Atheniensiũ, & πρυτανείας? Intercalatus igitur
fuit Scirrhophorion alter in fine anni. Adiecimus etiam laterculum
characteris periodorum Calippi. Characteres vocamus regulares, qui
cum regulari, siue charactere neomeniarum compositi D
dant feriam neomeniæ. Si enim vis habere feriã neome-
niæ Pyanepsionis in anno quadragesimo nono periodi
tertiæ, acceptum regularem 4, respondentem tertiæ pe-
riodo in Laterculo, compone cum 4 charactere Pyane-
psionis. Is compositus e regione anni 49 in Tabula
neomeniarum, in areæ communi angulo sub Pyane-
psione, dabit feriam primam neomeniæ ipsius Pyane-
psionis.

LATERCVLVS characteris periodorum.

Periodi.	Character periodi.
I	3
II	7
III	4
IIII	1
V	5
VI	2
VII	6

A psionis. Sed experiamur ex Ptolemæo. Anno Nabonassari 466, Timocharis obseruauit Lunam cum spica Virginis coniunctam, Θὼθ ζ̄, anno primæ periodi Calippicæ 48, Πυανεψιῶνος ϛ̄ φθίνοντος. Tempus Iulianum huic congruens, Nouembris VIII, feria VI. Ergo neomenia Pyanepsionis feria tertia, Octobris quintadecima. Periclitare in Tabula. Compone Regularem 3 respondentem primæ periodo in Laterculo cum 7 charactere Pyanepsionis, è regione 48 anni. Habebis 3 feriam, vt propositum erat. Conuenit igitur. Et character Marcheswan Iudaici 3479 idem præstat. Fuit enim 3. 7. 598. Rursus anno Nabonassari antecedente 465, Ἀθὺρ κ̄θ, Calippi autem 47, Ἀνθεστηριῶνος η̄, idem Timocharis obseruauit mediam partem Lunæ in medium
B Pleiadum inductam. Tempus Iulianum, Ianuarij XXIX, feria tertia, cyclo Solis VII. Regularis primæ periodi, nempe 3 cum 7 charactere Anthesterionis in anno 47 compositus dat feriam tertiam, vt proposuit Timocharis: & conuenit cum charactere Scebat Iudaici 3478. Fuit enim 3. 13. 22. Ianuarij XXII. Anno Nabonassari 454, Τυβὶ ε exacto, sequente ϛ̄, Periodi Calippicæ 36, ἐλαφηβολιῶνος ῑε, idem Timocharis obseruauit coniunctionem Lunæ cum Spica. Tempus Iulianum, Martij IX, feria septima. Ergo neomenia Elaphebolionis XXIII Februarij, feria septima. Regularis 3 primæ periodi cum 4 regulari Elaphebolionis in anno 36 compositus dabit propositam feriam septimam: qui tamen non conuenit cum charactere 1. 10. 599 Adar Iudai-
C ci 3467, feria prima, 24 Februarij. Denique eodem anno antea idem Timocharis obseruauit Lunam tangentem Septentrionalem earum stellarum, quæ sunt in fronte Tauri, Paophi XVI, Posideonis XXIII, feria quinta. Tempus XX Decembris. Ergo XXVIII Nouembris neomenia Posideonis, feria quarta. Quod falsum est. Nam hoc modo interuallum a Neomenia Posideonis, ad neomeniam Elaphebolionis, hoc est a 28 Nouembris, ad 23 Februarij, fuerit dierum duntaxat 87. qui sunt minores tribus syzygiis saltem vno die. Error igitur est in Codice Ptolemæi, quanquam cum charactere Iudaici Casleu 3467 conuenit: qui fuit 3. 20. 380, feria quarta. Sed in Calippi methodo fuerit feria secunda, Nouembris 26. Nam 3 character pe-
D riodi primæ cum 6 regulari Posideonis in anno 36 compositus abiecto septenario, dederit feriam secundam. Necesse igitur omnino erratum fuisse.

TABVLA NEOMENIARVM PERIODI CALIPPICÆ. A

Anni periodi.	Cyclus Lunæ.	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδεών.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών.	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιρροφοριὼν α	σκιρροφοριὼν β	Dies collecti.	Syzygiæ collectæ.	Menses cau.	Cyclus Solis.	Neomenia Ecatombæonis.
ἐμβολ. 1	14	7	2	4. 5 4	5	8. 9 7	1	12. 13 3	4	16. 17 6	7	20. 21 2	3	24. 25 5	384	13	6	B	28 Iun.
2	15	6	28. 9 1	2	4	2. 3 6	7	6. 7 2	3	10. 11 5	6	14. 15 1	2	0	739	25	11	AG	16 Iulij
ἐμβολ. 3	16	18. 19 4	5	23. 23 7	1	26. 27 3	4	30. 31 6	7	2	4. 5 4	5	8. 9 7	1	1123	38	17	F	6 Iul.
4	17	12. 13 3	4	16. 17 6	7	20. 21 2	3	24. 25 5	6	27. 28 1	2	4	1. 2 6	0	1477	50	23	E	25 Iul.
5	18	7	5. 6 2	3	9. 10 5	6	13. 14 1	2	17. 18 4	5	21. 22 7	1	25. 26 3	0	1831	62	29	D	14 Iulij
ἐμβολ. 6	19	4	29. 30 6	7	2	3. 4 4	5	7. 8 7	1	11. 12 3	4	15. 16 6	7	19. 20 2	2215	75	35	CB	2 Iul.
7	1	3	23. 24 5	6	27. 28 1	2	4	11. 12 6	7	5. 6 2	3	9. 10 5	6	0	2570	87	40	A	21 Iul.
8	2	13. 14 1	2	17. 18 4	5	21. 22 7	1	24. 25 3	4	28. 29 6	7	2	2. 3 4	0	2924	99	46	G	11 Iulij B
ἐμβολ. 9	3	5	6. 7 7	1	10. 11 3	4	14. 15 6	7	18. 19 2	3	22. 23 5	6	26. 27 1	2	3308	112	52	F	30 Iun.
10	4	30. 1 4	5	7	4. 5 2	3	8. 9 5	6	12. 13 1	2	16. 17 4	5	20. 21 7	0	3662	124	58	ED	18 Iul.
ἐμβολ. 11	5	2	20. 25 3	4	28. 29 6	7	2. 3 2	3	6. 7 5	6	1	10. 11 3	4	14. 15 6	4046	135	64	C	8 Iul.
12	6	7	18. 19 2	3	21. 22 5	6	25. 26 1	2	29. 30 4	5	7	3. 4 2	3	0	4401	149	69	B	26 Iul.
13	7	7. 8 5	6	11. 12 1	2	15. 16 4	5	19. 20 7	1	23. 24 3	4	27. 28 6	7	0	4755	161	75	A	16 Iul.
ἐμβολ. 14	8	2	1. 2 4	5	5. 6 7	1	9. 10 3	4	13. 14 6	7	17. 18 2	3	21. 22 5	6	5139	174	81	GF	4 Iul.
15	9	25. 26 1	2	29. 30 4	5	7	3. 4 2	3	7. 8. 5	6	11. 12 1	2	15. 16 4	0	5493	186	87	E	23 Iul.
16	10	5	18. 19 7	1	22. 23 3	4	26. 27 6	7	30. 1 2	3	5	4. 5 7	1	0	5848	198	92	D	12 Iul.
ἐμβολ. 17	11	8. 9 3	4	12. 13 6	7	16. 17 2	3	20. 21 5	6	24. 25 1	2	28. 29 4	5	7	6232	211	98	C	2 Iul.
18	12	2. 3 2	3	6. 7. 5	6	10. 11 1	2	14. 15 4	5	18. 19 7	1	22. 23 3	4	0	6586	223	104	BA	20 Iul.
19	13	26. 27 6	7	30. 1 2	3	5	4. 5 7	1	8. 9 3	4	12. 13 6	7	15. 16 2	0	6940	235	110	G	9 Iul.
ἐμβολ. 20	14	3	19. 20 5	6	23. 24 1	2	27. 28 4	5	7	1. 2 2	3	5. 6 5	6	9. 10 1	7324	248	116	F	28 Iun. C
21	15	2	13. 14 4	5	17. 18 7	1	21. 22 3	4	25. 26 6	7	29. 30 2	3	5	0	7679	260	121	E	17 Iul.
ἐμβολ. 22	16	3. 4 7	1	7. 8 3	4	11. 12 6	7	15. 16 2	3	19. 20 5	6	23. 24 1	2	27. 28 4	8062	273	128	DC	6 Iul.
23	17	5	7	1. 2 2	3	5. 6 5	6	9. 10 1	2	12. 13 4	5	16. 17 7	1	0	8417	285	133	B	24 Iul.
24	18	20. 21 3	4	24. 25 6	7	28. 29 2	3	5	2. 3 7	1	6. 7 3	4	10. 11 6	0	8771	297	139	A	14 Iul.
ἐμβολ. 25	19	7	14. 15 2	3	18. 19 5	6	22. 23 1	2	26. 27 4	5	30. 1 7	1	3	4. 5 5	9155	310	145	G	3 Iul.
26	1	6	8. 9 1	2	12. 13 4	5	16. 17 7	1	20. 21 3	4	24. 25 6	7	28. 29 2	0	9509	322	151	FE	21 Iul.
27	2	3	5	2. 3. 7	1	6. 7 3	4	9. 10 6	7	13. 14 2	3	17. 18 5	6	0	9864	334	156	D	10 Iul.
ἐμβολ. 28	3	21. 22 1	2	25. 26 4	5	29. 30 7	1	3	3. 4 5	6	7. 8 1	2	11. 12 4	5	10248	347	162	C	30 Iun.
29	4	15. 16 7	1	19. 20 3	4	23. 24 6	7	27. 28 2	3	5	1. 2 7	1	5. 6 3	0	10502	359	168	B	19 Iul.
ἐμβολ. 30	5	4	9. 10 6	7	13. 14 2	3	17. 18 5	6	21. 22 1	2	25. 26 4	5	29. 30 7	1	10986	372	174	AG	7 Iul.
31	6	3	3. 4 5	6	6. 7 1	2	10. 11 4	5	14. 15 7	1	18. 19 3	4	22. 23 6	0	11340	384	180	F	26 Iul.
32	7	7	26. 27 2	3	30. 1 5	6	1	4. 5 3	4	8. 9 6	7	12. 13 2	3	0	11695	396	185	E	15 Iul. D
ἐμβολ. 33	8	16. 17 5	6	20. 21 1	2	24. 25 4	5	28. 29 7	1	3	2. 3 5	6	6. 7 1	2	12079	409	191	D	5 Iul.
34	9	10. 11 4	5	14. 15 7	1	18. 19 3.	4	22. 23 6	7	26. 27 2	3	30. 1 5	6	0	12433	421	197	CB	23 Iul.
35	10	1	3. 4 3	4	7. 8 6	7	11. 12 2	3	15. 16 5	6	19. 20 1	2	23. 24 4	0	12787	433	203	A	12 Iul.
ἐμβολ. 36	11	5	27. 28 7	1	3	1. 2. 5	6	5. 6 1	2	9. 10 4	5	13. 14 7	1	17. 18 3	13171	446	209	G	Ka. Iul.
37	12	4	21. 22 6	7	25. 26 2	3	29. 30 5	6	1	3. 4 3	4	7. 8 6	7	0	13526	458	214	F	20 Iul.
38	13	11. 12 2	3	15. 16 5	6	19. 20 1	2	23. 24 4	5	27. 28 7	1	30. 1 3	4	0	13880	470	220	ED	9 Iul.

RESI-

RESIDVVM TABVLÆ NEOMENIARVM PERIODI CALIPPICÆ.

Anni periodi	Cyclus Lunæ	ἑκατομβαιών	μεταγειτνιών	βοηδρομιών	πυανεψιών	μαιμακτηριών	ποσειδεών	γαμηλιών	ἀνθεστηριών	ἐλαφηβολιών	μουνυχιών	θαργηλιών	σκιροφοριών α	σκιροφοριών β	Dies collecti	Syzygiæ collectæ	Menses cavi	Cyclus Solis	Neomenia Hecatombæonis
ἐμβολ. 39	14	6	4.5 / 1	2	8.9 / 4	5	12.13 / 7	1	16.17 / 3	4	20.21 / 6	7	24.25 / 2	3	14264	483	216	C	28 Iun.
40	15	28.29 / 5	6	1	2.3 / 3	4	6.7 / 6	7	10.11 / 2	3	14.15 / 5	6	18.19 / 1	0	14618	495	232	B	17 Iul.
ἐμβολ. 41	16	2	22.23 / 4	5	26.27 / 7	1	30.1 / 3	4	6	4.5 / 1	2	8.9 / 4	5	12.13 / 7	15002	508	238	A	6 Iul.
42	17	1	16.17 / 3	4	20.21 / 6	7	24.25 / 2	3	27.28 / 5	6	1	1.2 / 3	4	0	15357	520	243	G F	24 Iul.
43	18	5.6 / 6	7	9.10 / 2	3	13.14 / 5	6	17.18 / 1	2	21.22 / 4	5	25.26 / 7	1	0	15711	532	249	E	14 Iul.
ἐμβολ. 44	19	29.30 / 3	4	6	3.4 / 1	2	7.8 / 4	5	11.12 / 7	1	15.16 / 3	4	19.20 / 6	7	16095	545	255	D	3 Iul.
45	1	23.24 / 2	3	27.28 / 5	6	1	1.2 / 3	4	5.6 / 6	7	9.10 / 2	3	13.14 / 5	0	16449	557	261	C	21 Iul.
B 46	2	6	17.18 / 1	2	21.22 / 4	5	24.25 / 7	1	28.29 / 3	4	6	2.3 / 1	2	0	16804	569	266	B A	10 Iul.
ἐμβολ. 47	3	6.7 / 4	5	10.11 / 7	1	14.15 / 3	4	18.19 / 6	7	22.23 / 2	3	26.27 / 5	6	1	17158	582	272	G	30 Iun.
48	4	3.4 / 3	4	4.5 / 6	7	8.9 / 1	3	12.13 / 5	6	16.17 / 1	2	20.21 / 4	5	0	17542	594	278	F	19 Iul.
ἐμβολ. 49	5	24.25 / 7	1	28.29 / 3	4	6	2.3 / 1	2	6.7 / 4	5	10.11 / 7	1	14.15 / 3	4	17926	607	284	E	8 Iul.
50	6	18.19 / 6	7	21.22 / 2	3	25.26 / 5	6	29.30 / 1	2	4	3.4 / 6	7	7.8 / 2	0	18280	619	290	D C	26 Iul.
51	7	3	11.12 / 5	6	15.16 / 1	2	19.20 / 4	5	23.24 / 7	1	27.28 / 3	4	6	0	18635	631	295	B	15 Iul.
ἐμβολ. 52	8	1.2 / 1	2	5.6 / 4	5	9.10 / 7	1	13.14 / 3	4	17.18 / 6	7	21.22 / 2	3	25.26 / 5	19018	644	302	A	5 Iul.
53	9	6	29.30 / 1	2	4	3.4 / 6	7	7.8 / 2	3	11.12 / 4	6	15.16 / 1	[illegible]	0	19373	656	307	G	23 Iul.
54	10	18.19 / 4	5	22.23 / 7	1	26.27 / 3	4	30.1 / 6	7	2	4.5 / 4	5	8.9 / 7	0	19727	668	313	F E	12 Iul.
ἐμβολ. 55	11	1	12.13 / 3	4	12.13 / 6	7	20.21 / 2	3	24.25 / 5	6	28.29 / 1	2	4	2.3 / 6	20111	681	319	D	Ka. Iul.
56	12	7	6.7 / 2	3	10.11 / 5	6	14.15 / 1	2	18.19 / 4	5	22.23 / 7	1	26.27 / 3	0	20465	693	325	C	20 Iul.
57	13	4	30.1 / 6	7	2	4.5 / 6	5	8.9 / 7	1	12.13 / 3	4	15.16 / 6	7	0	20820	705	330	B	9 Iul.
C ἐμβολ. 58	14	19.20 / 2	3	23.24 / 5	6	27.28 / 1	2	4	1.2 / 6	7	5.6 / 2	3	9.10 / 5	6	21204	718	336	A G	28 Iun.
59	15	13.14 / 1	2	17.18 / 4	5	21.22 / 7	1	25.26 / 3	4	29.30 / 6	7	1	3.4 / 4	0	21558	730	342	F	17 Iulij
ἐμβολ. 60	16	5	7.8 / 7	1	11.12 / 3	4	15.16 / 6	7	19.20 / 2	3	23.24 / 5	6	27.28 / 1	2	21942	743	348	E	6 Iul.
61	17	4	1.2 / 6	7	5.6 / 2	3	9.10 / 5	6	13.14 / 1	2	17.18 / 4	5	21.22 / 7	0	22296	755	354	D	25 Iul.
62	18	1	24.25 / 3	4	28.29 / 6	7	2	2.3 / 4	5	6.7 / 7	1	10.[illegible] / 3	4	0	22631	767	359	C B	13 Iulij
ἐμβολ. 63	19	14.15 / 6	7	18.19 / 2	3	22.23 / 5	6	26.27 / 1	2	30.1 / 4	5	7	4.5 / 2	3	23035	780	36[illegible]	A	3 Iul.
64	1	8.9 / 5	6	12.13 / 1	2	16.17 / 4	5	20.21 / 7	1	24.25 / 3	4	28.29 / 6	7	0	23389	792	371	G	22 Iulij
65	2	2	2.3 / 4	5	6.7 / 7	1	9.10 / 3	4	13.14 / 6	7	17.18 / 2	3	21.22 / 5	0	23743	804	377	F	11 Iul.
ἐμβολ. 65	3	6	25.26 / 1	2	29.30 / 4	[illegible]	3.4 / 7	1	7.6 / 3	4	11.12 / 6	7	15.16 / 2	3	24127	817	383	E D	29 Iun.
67	4	5	19.20 / 7	1	23.24 / 3	4	27.28 / 6	7	2	1.2 / 4	5	5.6 / 7	1	0	24482	829	388	C	18 Iul.
ἐμβολ. 68	5	9.10 / 3	4	13.14 / 6	7	17.18 / 2	3	21.22 / 5	6	25.26 / 1	2	29.30 / 4	5	7	24866	842	394	B	8 Iul.
69	6	3.4 / 2	3	6.7 / 5	6	10.11 / 1	2	14.15 / 4	5	18.19 / 7	1	22.23 / 3	4	0	25220	854	400	A	27 Iul.
D 70	7	26.27 / 6	7	30.1 / 2	3	5	4.3 / 7	1	8.9 / 3	4	12.[illegible] / 6	7	6.17 / 2	0	255[illegible]4	866	406	G F	15 Iul.
ἐμβολ. 71	8	3	20.21 / 5	6	24.25 / 1	2	28.29 / 4	5	7	2.3 / 2	3	6.7 / 5	6	10.11 / 1	25958	879	412	E	4 Iul.
72	9	2	14.15 / 4	5	18.19 / 7	1	22.23 / 3	4	26.2[illegible] / 6	7	30.1 / 2	3	5	0	26313	891	417	D	23 Iul.
73	10	3.4 / 7	1	7.8 / 3	4	11.12 / 6	7	15.16 / 2	3	19.20 / 5	6	23.24 / 1	2	0	26667	903	423	C	13 Iul.
ἐμβο. 74	11	27.28 / 4	5	7	1.2 / 2	3	5.6 / 5	6	9.10 / 1	2	13.14 / 4	5	17.18 / 7	1	27051	916	429	B A	Ka. Iul.
75	12	21.22 / 3	4	25.26 / 6	7	29.30 / 2	3	5	3.4 / 7	1	7.8 / 3	4	11.12 / 6	0	27405	928	435	G	20 Iul.
76	13	7	15.16 / 2	3	19.20 / 5	6	23.24 / 1	2	27.28 / 4	5	30.1 / 7	1	10.1 / 3	0	27759	940	441	F	9 Iul.

DE PERIODO LVNARI CALIPPICA AB AVTVMNO. A

CALIPPVM periodum ſuam in gratiam Alexandri inſtituiſſe, ſatis libro priore demonſtratum. Exorſus enim fuit a neomenia πυανεψιῶνος, quæ incidit in VI Octobris. Nam eo anno Ecatombæon Calippicus erat in IX Iulij, feria VI. Eſt enim vltimus annus periodi Calippicæ æſtiuæ, ſiquidem fingamus illam periodum multis ſæculis ante obtinuiſſe. In Tabula Neomeniarum Ecatombæonis, annus vltimus periodi incipit in 9 Iulij, cyclo Lunæ 13. Atqui ea eſt vera epocha Olympica, vt alibi diſputatum eſt. Hoc mouit Calippum, vt totam periodum Olympicam retexeret. Et præterea Boedromion B Calippicus cæpit ſexta Septembris, feria ſecunda: in cuius medio defecit Luna, eadem feria: & poſtea copiæ Perſarum ab Alexandro victæ. Incipit igitur illa periodus Lunaris a Pyanepſione, VI Octobris, quæ erat ἔνη καὶ νέα Boedromionis Tetraeterici noui, ſiue Calippici, quinta autem veteris Boedromionis Attici Tetraeterici, & viceſima Apellæi periodi Macedonicæ antiquæ. In qua nihil puto innouatum præter menſes Macedonum, cum pro Audynæo autumnali Hyperberetæus antea ſolſtitialis in eius locum ſucceſſit: quod in honorem Alexandri factum. Præterea neque locus menſis intercalaris mutatus, cum is menſis Macedonicus, qui ab Hyperberetæo putatus reſpondet Scirrhophorioni Attico, fuerit ſedes emboliſmi, vt in periodo Attica. Anno C 54 ſecundæ periodi fuit Eclipſis Lunæ, Nabonaſſari 547, Meſori 16, feria VI, Sole in Virgine ſito. Tempus 22 Septembris, cyclo Lunæ 10, cyclo Solis 5. Anno 55 periodi ſecundæ, Nabonaſſari 548, Mechir 9, feria 2, iterum Luna defecit, Sole in Piſcibus collocato. Tempus, 19 Martij, cyclo Lunæ XI, Solis VI. Denique eodem anno 55, eodem etiam Nabonaſſari, Meſori 5, feria 3, Luna tertium defecit, Sole XV virginis obtinente. Tempus XI Septembris. Videmus hic a Virgine ad Piſces mutationem anni factam, a Piſcibus ad virginem non factam. Ergo annus cæpit ab Autumno: & proinde periodi annus primus a cyclo Lunæ XIII, non a XIIII, vt annus primus periodi Atticæ. Sed quare Ptolemæus menſes ſubticuit, qui alibi tam curioſe illos citare ſolet? Sane vera & indubitata

MENSES MACEDONICI.	MENSES ATTICI.
ὑπερβερεταῖος. δῖος. ἀπελλαῖος.	πυανεψιών μαιμακτηριών ποσειδεών.
αὐδυναῖος. περίτιος δύστρος.	γαμηλιών ἀνθεστηριών ἐλαφηβολιών.
ξανθικός ἀρτεμίσιος δαίσιος πρότερος δαίσιος δεύτερος.	μουνυχιών θαργηλιών σκιῤῥοφοριών πρότερος σκιῤῥοφοριών δεύτερος.
πάνεμος λῷος γορπιαῖος.	ἑκατομβαιών μεταγειτνιών βοηδρομιών.

D

A tata caussa est, quod metuit ne si menses Macedonici, ita vt a Calippo transpositi fuerant, citarentur, hoc confusionem lectori pareret. Quod sane euitari non poterat. Sed nos reddamus his Eclipsibus menses suos. Anno 54 periodi Calippi Atticæ, Ecatombæon fuit 12 Iulij, in litera D. Fuit ergo feria quarta, cyclo Solis V. quæ cum characterismo Boedromionis composita dat feriam VII neomeniæ Boedromionis, die IX Septembris. Incidit ergo eclipsis in XIIII Boedromionis Atheniensibus, Macedonibus autem noui Gorpiæi. Rursus quarta feria cum quinta characterismi Elaphebolionis cōposita, abiecto septenario, dat feriam secundam Elaphebolionis, vel noui Dystri Macedonici in V Martij. Igitur Neomenia Elaphebolionis, aut Dystri fuit in V Martij, & pro-
B inde Eclipsis XV Elaphebolionis, aut Dystri in anno 54 Attico, 55 Macedonico. Denique Ecatombæon 55 anni Attici & Macedonici Kalendæ Iulij, feria prima: quæ cum 3 charactere Boedromionis componit feriam 4 neomeniæ Boedromionis Attici, Gorpiæi autem noui in 29 Augusti. Ergo Eclipsis 14 Boedromionis, aut Gorpiæi. Rursus anno 37 tertiæ periodi defecit Luna 607 Nabonassari, Tybi die 2, sequente 3, feria 3, anno periodi Iulianæ 4573. Tempus 27 Ianuarij. Initium illius anni cyclo Solis 8. Neomenia Ecatombæonis 21 Iulij, feria secunda. quæ cōposita cum 2 charactere Gamelionis dat feriam quartam neomeniæ Gamelionis in 14 Ianuarij, cum litera Dominicalis esset DC. Ergo Eclipsis incidit in 14 Gamelionis vel Audynæi noui.
C Quod autem notauimus de mensibus Tetraetericis apud Macedonas obseruatis, id est, quod Syromacedones duplici anno vterentur, mensium τριακονθημέρων & Lunarium, vt solebant Attici, præter alia, quæ firmandæ opinionis adducere poteramus, fidem fecerit locuples testis Iosephus, qui ita scribit: ὑπερβερεταίου τῇ δεκάτῃ κατὰ Σελήνην ἱσταμένου. Dixit Hyperberetæum κατὰ Σελήνην, quia erat ὑπερβερεταῖος τετραετηρικὸς τριακονθήμερος μὴ κατὰ Σελήνην. Ita etiam Thucydides dixit νουμηνίαν κατὰ Σελήνην, quia scilicet alia erat νουμηνία μὴ κατὰ Σελήνην, vtpote tetraeterica mensis τριακονθημέρου. Ex quibus etiam verbis Iosephi manifestum est ipsis Iudæis mensium Macedonicorum appellationem in vsu fuisse in contractibus scilicet, in quibus vtebantur æra Macedonica.

D

DE PERIODO SYROMACEDONVM ALEXANDREA.

BENE quidem Calippus, qui excessum vnius diei in 76 annis Metonicis primus deprehendit, indicauit, & emendauit. Sed ad œconomiam cauorū mensium instituendam, tantisper sustinere, donec 64 dies transigantur, hoc vero est vim ipsi motui sideris facere. Nam hoc

pacto duo menses pleni statim in capite anni cõtinuantur: cum tamen A
ab initio cuiuscunque periodi Lunaris duo menses primi minores sint, quam sexaginta dies, scrupulis diurnis 56 fere, qui proxime absunt a magnitudine iusti diei. Atqui alternatio plenorum & cauorum mensium magis & motui sideris, & vsui politico, & captui plebis accõmodatus est: quamquam non semper continuari potest illa alternatio, cum longe plures sint pleni menses in periodo ista, quã caui. Nam 499 sunt pleni, 441 autem caui. Ad quos cauos menses dispensandos non erunt expectandi dies 64, vt in periodo Calippica, & Metonica; quandoquidem hoc alienum est a motu sideris, & vsu politico: sed alia potius via tentanda. In Periodo Calippica sunt dies 27759, syzygiæ 940: quas si in dies periodi distribueris, erit interuallũ vnius syzygiæ, dies 29, $\frac{499}{940}$ vnius B
diei. Si igitur primum mensem anni plenum, vti ratio postulat, instituamus, secundum autem cauum, alternatio æquabiliter procedet, donec ex excessu scrupulorũ 940 supra diem vnum, componatur dies solidus, qui faciat annum cõmunem ὑπερήμερον, hoc est dierũ 355, embolimæum autẽ dierum 385, ita tamen, vt tametsi ille excessus vnius diei incidat in medium annum aut mensem, reiiciatur in calcem tam mensis, quam anni. His ita animaduersis repetenda sunt, quæ libro priore diximus de anno populari Græcorum. Annus popularis omnium Græcorum constabat mensibus omnibus plenis, cum appendice bidui, quas ἀνάρχους ἡμέρας vocabant. & cũ primi Ecatombæonis neomenia incideret semper in nouilunium, neomenia item quinti conueniebat rursus in noui- C
lunium. Hoc spatiũ Tetraeterida vocabant. Itaq. quoties de illo populari anno Græcorũ loquemur, vocabimus annum æquabilẽ, vel menses Tetraetericos. Erat autẽ & alius annus mere Lunaris, quem πρυτανείας vocabant, ab auctoribus primum Octaeteridũ institutus, deinde ab Enneadecaeteridibus Metonicis, Calippicis, & Hipparchicis reformatus. Primus omnium Calippus vidit in 76 annis æquabilibus, 940 syzygias cõprehendi præcise, vt putauit. ideoq. periodum totidem annorum instituit Atticam quidẽ a Solstitio, Alexandream vero ab Autumno. Iam alibi diximus Hyperberetæum æquabilem traductum a Macedonibus a IX Iulij, ad VII Octobris: hoc est ex Audynæo factum Hyperberetæum. Græci enim in Macedonia hanc periodum re- D
nouarunt, quam annis XIX solidis antea instituerat Calippus. Itaque cum ipsorum annus inciperet a mense Olympiaco, cuius citima epocha erat in IX Iulij, ibi statuerunt neomeniam Hyperberetæi periodici in coitu luminarium neomeniæ Ab Iudaici 3449, cuius character 2.5.812, feria secunda, IX Iulij, cyclo Solis VI, Lunæ XIII. Conuenerunt igitur ambæ neomeniæ tam æquabiles, quam Lunares mensis Hyperberetæi, idq. XIX annis vertentibus post cladem ad Arbela. Itaque

A visum Syromacedonibus Audynæũ in Hyperberetæum mutare, atq. hinc periodum æquabilem auspicari, quam Græci Macedones in Macedonia tribus mensibus antea incipiebant. Fuit enim mere Olympica, vt toties diximus. Quare Hyperberetæus æquabilis primus periodi incidit in VII Octobris. quod est κέντρον μεσοπωρινὸν veterum Græcorum; Hyperberetæus autem Lunaris in Septembrem: quomodo primus Ecatombæon Calippi æquabilis incidebat in 16 Iulij, Lunaris autem in 28 Iunij. Itaque finis anni Solaris Syromacedonum incidebat in VI Octobris, ibique intercalatio fiebat. Eorumque annus popularis nunquam hos fines anteuertebat. Quo factum, vt anno Iuliano recepto Syromacedones, & reliqui Syri incipiant annum suum
B ab Octobri ad hanc vsque diem, propter diem VII Octob. in qua erat κέντρον μεσοπωρινόν: Iudæi quoque anni illius Solaris vestigia seruent. Duplex igitur periodus Macedonum fuit, æquabilis, & Lunaris, qualis erat periodus πρυτανείας Athenis: & proinde duplex Hyperberetæus, æquabilis in Octobri, Lunaris in Septembri. cuius neomenia in primo anno periodi incidit in neomeniam Boedromionis anni XIX primæ periodi Calippicæ, feria quinta, Septembris VI. Hinc consurgit initium celeberrimæ huius periodi, qua mera Lunari Syromacedones, Chaldæi, Iudæi, Hagareni, & reliqui Arabes vsi sunt. Annus primus est embolimæus, quartus, septimus, nonus, duodecimus, quintusdecimus, decimus septimus, & ita deinceps in reliquis tribus
C cyclis. ὑπερήμεροι autẽ anni sunt in tota periodo quindecim. Septuaginta sex enim anni Lunares simplices fiunt dies 26904. qui de diebus totius periodi 27059 detracti relinquunt dies 855. qui sunt viginti octo menses pleni embolimæi, & quindecim dies præterea: qui quidem dies annos totidem ὑπερημέρους faciunt: qui ex progressu syzygiarum, id est ex compositione dierũ $29\frac{499}{490}$ consurgentes faciunt hos annos periodi ὑπερημέρους, 3, 10, 14, 19, 24, 30, 35, 40, 44, 51, 56, 60, 65, 70, 76. Nunc videamus, vbi sedes embolismi, & cui mensi attributa fuit. Lysias præfectus Syriæ libro secundo Macabæorum anno 148 Seleucidarum (qui tamen vere 150 erat) scribit Iudæis se desideria eorum a Rege impetraturum. Epistolium, quod scribit, datum est mense Dioscuro. Is mensis non est inter
D menses Macedonum ordinarios. Fuit igitur embolimus. Nam & annus ille est embolimæus, nempe septuagesimus quartus periodi: & ratio nominis valde rei accommoda, vt mensis geminus dicatur Dioscuros, quemadmodum Castores siue Διόσκουροι Gemini dicuntur. Postquam igitur Lysias impetrauit a Rege Iudæorum postulata; rescribit Rex tum ipsi Lysiæ, tum Iudæis, mense Xanthico. En intercalatum inter autumnum & Xanthicum, & quidem longe ante Xanthicum. Non enim tam repentino ea impetrari potuerunt. Retinue-

runt igitur Syromacedones veterem ſitum emboliſmi in menſe bru- A
mali, qui reſpondet Poſideoni Attico,& Tebeth Syriaco. Moſes Meredinæus ſacerdos Syrus, inquit Andreas Maſius, dixit illum menſem geminum Teboch vocatum. De quo cum ſcripſiſſem venerabili & doctiſſimo viro Ignatio Patriarchæ Antiocheno, mirum quanto riſu exceperit tum nomen Moſis Meredinæi, tum eius ſententiam. Maſius vero mirifice hallucinatur, cum putat menſes Syrorum Chriſtianorum mere Lunares eſſe. Ait ſe reperiſſe ſcriptum in libris Syrorum, Bar Cepha deceſſiſſe anno Alexandri 1224, die XIII Scebat, Sabbato. Sane is erat annus Chriſti vulgaris 913, cuius XIII Februarij erat Sabbatum. Maſius tamen putat & illum annum Chriſti 914, & Scebat illum Lunarem eſſe. Vtrumque vero falſum. Hæc igitur eſt B
epocha Alexandri, quam annos Alexandri Syri Chriſtiani, Arabes vero nunc Terich Aleſcandriæ, nunc Terich dulkarnain vocant, id eſt ἐποχὴν τοῦ δικέρωτος. Alexandrum enim δικέρωτα vocant: quod ita ſculperetur in nummis Cyrenæorum. Porro alibi notamus Syros quidem Chriſtianos hanc epocham ab Octobri incipere, propter ſitum antiqui Hyperberetæi æquabilis, id eſt propter κέντρον μεσοπωρινὸν in VII Octobris fixum. Arabas autem a Septembri, propter indictiones Conſtantinianas: niſi mauis propter annos Diocletiani, quorum caput a 29 Auguſti, ita vt September totum pene Toth Diocletiani vindicet ſibi. vtroſque autem nomine Alexandri, quamuis duodecim annis ſolidis a morte Alexandri cæperit. C

MENSES SYRORVM.	
ܬܫܪܝ ܩܕܝܡ	Tiſrin prior
ܬܫܪܝ ܐܚܪܝ	Tiſrin poſterior
ܟܢܘܢ ܩܕܝܡ	Canun prior
ܟܢܘܢ ܐܚܪܝ	Canun poſterior
ܫܒܛ	Schebat
MENSIS EMBOLIMVS.	
ܐܕܪ	Adar
ܢܝܣܢ	Niſan
ܐܝܪ	Iijar
ܚܙܝܪܢ	Haziran
ܬܡܘܙ	Tamuz
ܐܒ	Ab
ܐܝܠܘܠ	Ilul.

LATERCVLVS characteriſmi periodorum Syriacarum.	
Periodi	Regulares
I.	5
II	2
III	6
IIII	3
V	7
VI	4
VII	1

D

TABVLA PERIODI SYRORVM ALEXANDREÆ.

	Anni periodi.	Cyclus Lunæ.	Character anni.	Cyclus Solis.		περιτταὶ ἡμέραι.			Anni periodi.	Cyclus Lunæ.	Character anni.	Cyclus Solis.		περιτταὶ ἡμέραι.	
Εμβολ.	1	13	5	G	6 Sept.	31		ἐμβολ.	39	13	3	B	6 Sept.	31	
	2	14	4	F	25 Sept.	12			40	14	2	AG	24 Sept.	13	ὑπερή
	3	15	1	E	14 Sept.	23	ὑπερή		41	15	7	F	14 Sept.	12	
Εμβολ.	4	16	6	D C	3 Sept.	34		ἐμβ.	42	16	4	E	3 Sept.	34	
	5	17	5	B	22 Sept.	15			43	17	3	D	22 Sep.	15	
	6	18	2	A	11 Sept.	26			44	18	7	CB	10 Sept.	27	ὑπερή
Εμβολ.	7	19	6	G	31 Aug.	37		ἐμβο.	45	19	5	A	31 Aug.	37	
B	8	1	5	FE	18 Sept.	19			46	1	4	G	19 Sep.	18	
ἐμβ.	9	2	2	D	8 Sept.	29		ἐμβ.	47	2	1	F	8 Sept.	29	
	10	3	1	C	26 Sept.	11	ὑπερή		48	3	7	ED	26 Sep.	11	
	11	4	6	B	16 Sept.	21			49	4	4	C	15 Sep.	22	
ἐμβ.	12	5	3	AG	4 Sept.	33		ἐμβο.	50	5	1	B	5 Sept.	32	
	13	6	2	F	23 Sep.	14			51	6	7	A	23 Sep.	14	ὑπερ.
	14	7	6	E	12 Sept.	25	ὑπερή		52	7	5	GF	12 Sept.	25	
ἐμβ.	15	8	4	D	2 Sept.	35		ἐμβο.	53	8	2	E	1 Sept.	36	
	16	9	3	CB	20 Sept.	17			54	9	1	D	20 Sept.	17	
ἐμβ.	17	10	7	A	9 Sept.	28		ἐμβο.	55	10	5	C	9 Sept.	28	
	18	11	6	G	28 Sept.	9			56	11	4	BA	27 Sept.	10	ὑπερ.
	19	12	3	F	17 Sept.	20	ὑπερή		57	12	2	G	17 Sept.	20	
ἐμβ.	20	13	1	ED	6 Sept.	32		ἐμβο.	58	13	6	F	6 Sept.	32	
C	21	14	7	C	25 Sept.	12			59	14	5	E	25 Sept.	12	
	22	15	4	B	14 Sep.	23			60	15	2	DC	13 Sept.	24	ὑπερ.
ἐμβ.	23	16	1	A	3 Sept.	34		ἐμβο.	61	16	7	B	3 Sept.	34	
	24	17	7	GF	21 Sept.	16	ὑπερή		62	17	6	A	22 Sept.	15	
	25	18	5	E	11 Sept.	26			63	18	3	G	11 Sept.	26	
ἐμβ.	26	19	2	D	31 Aug.	37		ἐμβολ.	64	19	7	FE	30 Aug.	38	
	27	1	1	C	19 Sept.	18			65	1	6	D	18 Sep.	19	ὑπερ.
ἐμβ.	28	2	5	BA	7 Sept.	30		ἐμβολ.	66	2	4	C	8 Sept.	29	
	29	3	4	G	26 Sep.	11			67	3	3	B	27 Sept.	10	
	30	4	1	F	16 Sept.	21	ὑπερή		68	4	7	AG	15 Sept.	22	
ἐμβ.	31	5	6	E	5 Sept.	32		ἐμβολ.	69	5	4	F	4 Sept.	33	
	32	6	5	D C	23 Sept.	14			70	6	3	E	23 Sep.	14	ὑπερ.
D	33	7	2	B	12 Sept.	25			71	7	1	D	13 Sep.	24	
ἐμβ.	34	8	6	A	2 Sept.	35		ἐμβ.	72	8	5	C B	1 Sept.	36	
	35	9	5	G	20 Sept.	17	ὑπερή		73	9	4	A	20 Sept.	17	
ἐμβ.	36	10	3	FE	9 Sept.	28		ἐμβ.	74	10	1	G	9 Sept.	28	
	37	11	2	D	28 Sept.	9			75	11	7	F	28 Sept.	9	
	38	12	6	C	17 Sept.	20			76	12	4	ED	16 Sept.	21	ὑπερ.

En Tabulam periodi Syromacedonum, quæ etiam Chaldæis, & Iudæis communis fuit cum parapegmate τῶν φαινομένων, quod veteres περιό-

παράπηγμα ἀστύγειον vocauerunt. In Tabula ſunt ſex ordines, primus A
annorum periodi, ſecundus cycli Lunaris, tertius characteriſmi neo-
meniæ primi menſis, quartus cycli Solis, quintus epochæ neomenia-
rum primi menſis in anno Iuliano; ſextus περιττῶν ἡμερῶν, quæ ſunt
dies inter neomeniam primi menſis & κέντρον μεσοπωρινὸν interiectæ.
κέντρον autem μεσοπωρινὸν alibi monuimus eſſe VII Octobris: quæ fuit
ſedes biſexti Antiochenis, Chaldæis, & Iudæis.

DE PERIODO CHALDÆORVM ALEXANDREA.

VETVS eſt opinio, quicquid Græci in Mathematicis præſtite- B
runt, id totum Chaldæis & Ægyptiis accepto referendum.
Quod partim verum, partim falſum. Græci priſcas obſeruationes
eclipſium a Chaldæis, figuras Geometricas ab Ægyptiis acceperunt.
Sed eos neque aſtrologiam Chaldæi, neque Geometriam Ægyptij do-
cuerunt. Quæcunque enim Thales & Pythagoras ab Ægyptiis ἀνα-
πόδεικτα didicerunt, ea Plato, & poſt Platonem alij demonſtrarunt.
Idem de aſtrologia dicas licet. Nam quæ Timocharis a Chaldæis ob-
ſeruata accepit, ille popularibus ſuis Græcis Geometrice demon-
ſtrauit: quæ autem ipſe inchoata reliquit, ea Hipparchus expoliuit.
Quæ denique Hipparcho ignorata, ea nouiſſimus veterum Ptole-
mæus in lucem protulit. Hæc incrementa, hi gradus in melius pro- C
ficiendi oſtendunt Græcos nihil perfectum ab exteris accepiſſe: ſed eos
illa ita excoluiſſe, vt non amplius Græci ἐν σοφίᾳ παῖδες eſſent, quod
ille Ægyptius exprobrat apud Herodotum, ſed potius magiſtros ſuos
anteirent ſapientia. Notum ex iis, quæ hoc, & ſuperiore libro diſpu-
tata ſunt, quantum Græci illi veteres hallucinati ſint in motu Lunæ
deprehendendo, & quam diu fruſtra rem tentarint, dum non inue-
niunt modum curriculi Lunaris ſpatia finiendi, donec Tetraeterida
Octaeteris, Octaeterida Enneadecaeteris, illam periodus Calippica,
Calippicam poſtremo Hipparchea emendauit, vt vltima ita om-
nium optima, & veriſſima. Hæc manifeſto declarant gradatim
quidem mathematica animis Græcorum inſinuaſſe, nullo Chal- D
dæo, nullo Ægyptio præeunte: ipſos vero Chaldæos duntaxat me-
moriam defectuum Solarium & Lunarium monimentis literarum
conſeruaſſe, quorum cauſſas Græci quæſiuerint, quas ab ipſis
Chaldæis diſcere non potuerint, cum eas ipſi ignorarent. Cum igi-
tur ipſi Chaldæi antiquitus menſibus mere Lunaribus vterentur,
nulla peritia motus ſideris hoc faciebant, ſed tantum obſeruatione
τῆς φάσεως, cum longo rei vſu didiciſſent Lunam curriculum in vndetri-

A ginta, aut ad summum, triginta diebus conficere solere: neque prius
neomeniam in vsum politicum ederent, quam φάσιν obseruassent.
Quod adeo verum est, vt etiam hodie omnes Muhamedani, quan-
quam habent periodum annorum, & characterismos mensium in Al-
menichiis suis descriptos, tamen nō prius neomeniam admitti volunt,
quam, siquidem fieri possit, Lunam nascentem contemplati sint: qua
conspecta statim neomeniam indicunt. Idem faciebant & veteres Iu-
dæi, vt alibi demonstrabitur. Idem denique, quod iam tetigimus, facti-
tabant Chaldæi, qui ex obseruatione φάσεως duos menses nunc cauos,
nunc plenos continuabant. Itaque satis erat incerta apud illos neo-
meniarum ratio, donec a Græcis periodum Calippicam, & cyclos en-
B neadecaetericos didicerunt, anno decimonono post epocham Calippi,
hoc est vicesimo anno primæ periodi Calippicæ, & secundo periodi
Alexandreæ, cyclo Solis septimo, Lunæ quarto decimo, anno periodi
Iulianæ 4403, proxime ante epocham æquinoctij autumnalis. Neo-
menia Tisri Iudaici 3451. 4. 4. 827. Septembris 25. Pyanepsion Calip-
picus anni 20. feria quarta, XXV Septemb. Itaque conuenit cum Iudai-
co. quæ caussa fuit, vt eo anno potius periodum suam ordirentur,
quam superiore, in quo neomenia remotissima fuit ab æquinoctio.
Præterea annus Lunaris commodius incipere visus est Orientalibus
veteribus ab autumno, quam aliunde, quia dimidium anni Lunaris
sunt dies 177. ab autumnali autem æquinoctio ad vernum, sunt dies
C 178. Itaque si a die sequente æquinoctium cæpit prima neomenia, se-
ptima incidet in æquinoctium vernum. Et sine dubio hanc commo-
ditatem spectarunt veteres illi in capite anni instituendo. Igitur prima
neomenia primi Hyperberetæi Chaldaici conuenit in neomeniam
Hyperberetæi secundi Seleucidarum. Denique nihil differt hæc pe-
riodus a Syromacedonica, neque situ embolismorum, neque epocha
neomeniarum, sed numero annorum duntaxat, & mensis embolimæi
ordine. Nam hæc periodus incipit a secundo anno Seleucidarum.
hoc est Hyperberetæus primus Chaldæorum est Hyperberetæus se-
cundus Syromacedonum. Embolimus autem mensis non sextus a
Solstitiali mense, vt in periodo Syromacedonica, sed vltimus anni, hoc
D est proximus ante Hyperberetæum. Anno enim 82 Chaldæorum,
Xanthici neomenia cæpit quatuor diebus ante Kal. Martias, anno
Iuliano bisextili. Est autem Xanthicus septimus mensis. Erat autem
annus VII secundæ periodi Syromacedonum, vtique embolimæus.
Septimo mense aut sexto non est intercalatum. Ergo fine anni inter-
calatum est. Hæc periodus Chaldaica celeberrima apud Græcos &
Romanos fuit: quia proposita fuit cum doctrina ortuum & occa-
suum τῶν φαινομένων, & eorundem significationibus. quod παράπηγμα

vocatum

vocatum fuiſſe ſupra diximus. Itaque cum in ſignificationibus ſtellarum Columella, & Plinius producunt teſtes Chaldæos, aut Aſſyrios, A

1	ܬܫܪܝ	Tiſri	ὑπερβερεταῖος	0
2	ܡܪܚܫܘܢ	Marcheſwan	Δῖος	2
3	ܟܣܠܘ	Caſlew	ἀπελλαῖος	3
4	ܛܒܬ	Tebeth	αὐδυναῖος	5
5	ܫܒܛ	Scebat	περίτιος	6
6	ܐܕܪ	Adar	δύστρος	1
7	ܢܝܣܢ	Niſan	ξανθικός	2
8	ܣܝܘܢ	Siwan	ἀρτεμίσιος	4
9	ܐܝܪ	Iijar	δαίσιος	5
10	ܬܡܘܙ	Thamuz	πάνεμος	7
11	ܐܒ	Ab	λῶος	1
12	ܐܠܘܠ	Elul	γορπιαῖος	3
	ܐܠܘܠ ܬܢܝܢܐ	Elul alter.	γορπιαῖος δεύτερος.	5

aut dicunt eam ſtellam oriri, occidere mane aut veſpere in Chaldæa, aut Aſſyria, noli dubitare ea omnia ex parapegmate huius periodi deſumpta eſſe; & Syromacedonas quidem vtroque anno æquabili ſcilicet & mere Græco, item Lunari vſos fuiſſe, exemplo Athenienſium, Macedonum, & reliquorum Græcorum, qui duplici anno vtebantur, vt diximus, vulgus quidem populari æquabili, magiſtratus vero Lunari, quem Attici ἔτος κατὰ σελήνην, item ἔτος πρυτανείας vocabant. Sed Chaldæos vſos non dubito vnico tantũ Lunari, vt fecerunt etiam Iudæi, qui tum primum ſcriptum annũ habere cæperũt, cum antea vſurparent ex obſeruatione aut alio modo. Vtriq. tamen tam Iudæi, quam Chaldæi hac periodo retenta retinuerunt epochã anni Solaris ineuntis quidem ἀπὸ τοῦ κέντρου μεσοπωρινοῦ in VII Octobris, deſinentis vero in VI. Itaque eandem epocham hactenus retinent Iudæi, vt ſequenti capite dicetur. Nunc periclitemur fidem periodi Chaldaicæ, ex iis quæ legimus apud Ptolemæum. Anno Nabonaſſari 512, Thoth IX, Chaldæorum vero 75, Δίου ιδ, Sol deprehenſus in 5.10′ Scorpij. Tempus, annus periodi Iulianæ 4477, Octobris 29, feria quinta, cyclo Solis 25. Ergo neomenia Dij fuit feria ſexta. Annus 75 Chaldæorum, vt iam didiciſti, eſt 76, & vltimus periodi primæ Syromacedonum. Hyperberetæus 16 Septembris, feria quarta. Ergo in Tabula periodi e regione 76 anni 4 compoſita cum charactere Δίου 2, poſito in Tabula menſium

B at the line "7 Niſan" (right margin); C beside "ſumpta eſſe; & Syromacedonas…"; D beside "pite dicetur. Nunc periclitemur…"

A mensium dabit feriam VI, vt propositum fuit. cui conuenit Marcheswan Iudaicus anni 3525. cuius character 6. 5. 375. Rursus anno Nabonassari 519, Tybi 14, Chaldæorum vero 82, ξανθικοῦ ε̄, Sol obtinebat 6. 10′ Piscium. Tempus annus periodi Iulianæ 4485, Kalendæ Martiæ, feria quarta. Ergo neomenia Xanthici fuit feria septima. Annus 82, abiectis 76, est sextus secundæ periodi Chaldaicæ, & proinde septimus secundæ Syromacedonicæ. Hyperberetæus 31 Augusti, feria quinta, cyclo Solis V. quæ composita cum regulari Xanthici 2 in Tabula mensium, dabit feriam septimam, vt erat propositum. Conuenit etiam cum Adar gemino Iudaico anni 3532. cuius character 7. 12. 221. Postremo anno Nabonassari 504, Thoth 27, secundum Chal-
B dæos 67, ἀπελλαίου ε̄, Sol erat in 24. 50′ Scorpij. Tempus annus periodi Iulianæ 4469, Nouembris 18, feria prima, cyclo Solis 17. Ergo neomenia Apellæi 14 Nouembris, feria quarta. Hyperberetæus autẽ anni 68 Syromacedonici 15 Septembris feria septima. Ergo neomenia Apellæi feria tertia, non quarta: cui conuenit character Casleu anni 3517. Fuit enim 3. 5. 421. Itaque error est in Codice Ptolemæi, ε̄ pro ϛ̄. Hactenus quæ habuimus de anno Chaldaico. Quod autem apud Censorinum de Chaldaica Dodecaeteride scriptum exstat, quanuis ad hanc rem nihil pertinet, tamen, quia res scitu dignissima visa est, eam nolui præterire. Verba Censorini: *Proxime hanc magnitudinem, quæ vocatur Dodecaeteris, ex annis vertentibus duodecim. Huic an-*
C *no Chaldaico nomen est: quem Genethliaci non ad Solis Lunæque cursus, sed ad obseruationes alias habent accommodatum: quod in eo dicunt tempestates frugumque prouentus, ac sterilitates, item morbos salubritatesque circumire.* Hæc vetus scriptor Censorinus. Intelligit autem Dodecaeterida, quam etiamnũ retinent Caldæi, Persæ, Sinæ, Indi, Chataij, Turcæ, Syri, Arabes, Totari, siue Tartari. Ea vocatur شايكون Schaichun. Putant re vera sterilitates, morbos, prouentus cum ea redire, vt scripsit Censorinus. Ideo singulos annos Dodecaeteridis animalium nominibus appellant, quæ affectum eius anni indicent. puta annum pestilentem vocant annum Serpentis. annum fertilitatis, Leporem. annum bellicorum tumultuum, Equum. annum felicis agri-
D colationis, Taurum. annum famis, Murem. Non solum autem Censorinus declarat Genethliacorum propriam fuisse dodecaeterida, sed etiam Marcus Polus Venetus lib. II. cap. XXV. Sciendum vero æram Tartarorum per Dodecaeteridas procedere. Primus annus Leonis titulo notatur; secundus Bouis: tertius Draconis; quartus Canis; & ita deinceps, donec duodecim anni explicentur. Quare aliquis interrogatus à Genethliaco de anno natali, respõdet se natum, verbi gratia, anno Leonis, illa die, nocte, & hora, & momento. Idque diligenter

a patribus notatur edito in lucem puero, & in libro aliquo ſcribitur. Explicito animali duodecimo, hoc eſt, anno duodecimo, rurſus ad primum ſignum, hoc eſt, Leonem reditur. Hæc diſerte Polus Venetus. Ex quibus non ſolum docetur vſus Dodecaeteridos, ſed etiam apparet, non per omnia illas nationes in nominibus animalium conuenire. Nam Bos ſiue Taurus, eſt quidem ſecundus annus tam in Tartarica, quam in noſtra Dodecaeteride. Sed Draco eſt tertius Tartaricæ, cum ſit quintus noſtræ. Canis eſt penultimus noſtræ, & quartus Tartaricæ. Leo vero eſt primus Tartaricæ, qui in noſtra nuſquam locum habet. Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir perfectiſſimus, neque enim aliter eum vocare poſſum, cum fuerit doctrinæ, virtutumque omnium abſolutiſſimum exemplar, is igitur ſummus vir ad me ſcribens anno Chriſti 1581, monebat eum annum eſſe ſextum illius Dodecaeteridis, & cognominem Serpentis. Adducerem etiam eius verba, niſi vererer ea deterere culpa ingenij. Neque enim Latine aſſequar, quæ ille elegantiſſime idiomate ſuo Arabico proſecutus eſt. Subiiciam tamen Diagramma illius periodi dodecaetericæ, quinque linguis primum ab illo perſcriptum, & Latine a nobis deinde redditum.

NOMINA ANNORVM SCHAICHVN
SIVE DODECAETERIDOS CHALDAICÆ.

Latini.		Syri	Arabes	Turcæ	Perſæ	Chatai & Ieguræi.
MVS	I	ܥܘܩܒܪܐ	فار	سيچان	موش	ره
TAVRVS	II	ܬܘܪܐ	بقر	صغر	كاو	چيو
PARDVS	III	ܢܡܪܐ	نمر	پارس	يوز	يم
LEPVS	IIII	ܐܪܢܒܐ	ارنب	طاوشان	خركوش	ماو
DRACO	V	ܬܢܝܢܐ	تمساح	لو	نهنك	جن
SERPENS	VI	ܚܘܝܐ	حيّة	ييلان	مار	صو
EQVVS	VII	ܣܘܣܝܐ	فرس	ات	اسب	وو
OVIS	VIII	ܥܢܐ	غنم	قوين	كوسفند	وي
SIMIA	IX	ܩܘܦܐ	قرد	ميمون	حمدونه	شن
GALLINA	X	ܬܪܢܓܠܬܐ	دجاجة	داقوق	مرغ	يوو
CANIS	XI	ܟܠܒܐ	كلب	ايت	سك	سو
PORCVS.	XII	ܚܙܝܪܐ	خنزير	طغور	خوس	چاني

A Gauiſi itaque ſumus ea quæ legeramus de hac Dodecaeteride apud Cenſorinum, Polum Venetum, & alios, per omnia conuenire deſcriptioni Ignatij Patriarchæ. Sed non poſſum me continere, quin proferam in medium ſuſpitionem meam de anno Chaldaico & hac Dodecaeteride. Arbitror enim antiquos Chaldæos primum annum Calippicæ ſuæ periodi a primo illius Dodecaeteridis incepiſſe: &, niſi me fallit coniectura, propterea diſtuliſſe computum ſuum in ſecundum annum periodi Syrorum, quia videtur ille annus periodi ſecundus, primus fuiſſe Dodecaeteridos. Neque dubito, quin verum ſit. Ita annus Chriſti 1581, qui erat 1892 Syrorum, 1891 Chaldæorum, erat non ſextus ſed ſeptimus illius periodi. Et noli dubitare de hac re. Nam B certo certius Chaldæos in Thematibus genethliacis nulla alia epocha annorum vſos, quam Syromacedonica, de qua locuti ſumus. Et poteſt fieri annum ſeptimum Dodecaeteridos incepiſſe in medio anno Chriſti 1581, Ignatium autem tunc ad me ſcripſiſſe eodem anno, ante quam ſextus ad finem decurriſſet.

DE PERIODO IVDÆORVM ALEXANDREA.

Dici non poteſt, quantum inter ſe velitentur veteres Magiſtri Hebræorum, cum ad illum locum Exodi XII peruenerunt: C Hic menſis erit vobis initium menſium. Nemo eorum eſt, quotquot in illum locum ſcripſerunt (ſunt autem infiniti) qui non anſam arripiat de veterum Hebræorum anno diſputandi. Omnium conſenſus vnus, Lunarem eum fuiſſe. Et ſane verum dicunt. ſed mira diſſenſio in neomeniis determinandis, cum alij ex obſeruatione, alij ex ſcripto, quod vocant חשבון, indici ſolitas prodant. & rurſus vtrum ἀπὸ τῆς φάσεως, an ἀπὸ τῆς συνόδου, inſtituerentur, dubitant. In hoc opinionum biuio, quis intendet digitum? Confugiendum ad vetuſtiora eius gentis monumenta. In Pandecte Digeſtorum Thalmudicorum, Capite Ros haſchana, omnino ſcriptum eſt, antiquitus neomenias ἀπὸ τῆς φάσεως indici ſolitas: ad eamque rem teſtes & D ſpeculatores idoneos delegatos, ſcelerum & vitiorum puros, non ebrioſos, non aleones, non nocturnos præmiatores: de quarum perſonarum delectu longas diatribas inſtituunt. Cum igitur reuerſi renunciarent ſe Lunam naſcentem vidiſſe, tum a iudicibus ſucclamabatur מְקֻדָּשׁ מְקֻדָּשׁ, Sanctificata eſt, Sanctificata eſt Neomenia. Subaudiendum enim חֹדֶשׁ. eoque nomine etiam hodie in Ritualibus Iudæorum extat vetus carmen Lunæ viſæ ſanctificandæ. Lunam viſam Arabes vocant هلال, Halil: a qua omnes Mahumedani neomenias inſti-

tuunt, non ἀπὸ τ̃ συνόδου. vox هلال vel هلل est ἐξαυγασμός. اجتماع A
est σύνοδος. vocant etiam τὴν φάσιν رويا. Renunciata Lunæ visione, (ita
loquitur Vitruuius) statim neomenia tubæ clãgore indicebatur. Quia
igitur ab obseruatione neomenia instituebatur, propterea non raro
accidebat, vt duo menses nunc caui, nunc solidi continuarentur, pro
ratione τ̃ φθάσεως, aut τ̃ ὑστερήσεως τῆς φάσεως: vt non immerito propter
hanc anomalian dictum sit de Luna פעם בארוכה פעם בקצרה. ποτὲ μὲν
ὑπολειπομένη, ποτὲ δὲ ὑποφθάνουσα. Hoc verisimile est locum habuisse
in vetustissimis Hebræis, quibus adhuc ratio motus & curriculi Lu-
naris ignota erat. Non enim poterant, nisi ex obseruatione suas neo-
menias in vulgus publicare. Sed puto hoc magis inter Iudices ipsos, B
quam apud populum obtinuisse, & potius Ecclesiasticas, quam poli-
ticas neomenias fuisse. Alioqui quomodo tot millia Iudæorum tan-
tis locorum interuallis dissita, in vallibus depressis, in locis Septentrio-
nalibus, in quibus raro nascens Luna oculis hominum potestatem
suæ speciei facit propter interuentum nubilorum, Lunam nascentem
intueri, aut a Iudæa nuncium exspectare potuissent? Oportet igitur eis
aliquid præscripsisse, quod sequerentur in neomenia statuenda, cum
Lunam nascentem videre aut tempestates, aut familiaria regionum
nubila impedirent. Quare concludimus, eos longe ante tempora
Messiæ designatam in libris anni formam habuisse: vt & hodie non
solum ipsi Iudæi, sed etiam Samaritæ habent: quam vtrique עבור vo- C
cant, hoc est ἐμβολισμόν. Qui fit, vt Samaritani, qui abhinc plusquam
bis mille annis nihil commune cum Iudæis nec diuini, neque huma-
ni habent, habeant tamen idem nomen Hebræum, quo eandem rem
notent. Sane hoc non fieret, nisi res vetustissima esset. עבור igitur pro-
prie est ἐμβολισμός. Sed, vt dixi, anni ratio in libros redacta & scripto
concepta, ita ab vtraque natione vocatur. Cui rei etiam fidem facit,
quod in eodem capite Rosch haschana scriptum extat, Iudices, cum
de neomenia speculatum homines delegarent, ipsos in ante צורת הלבנה
habuisse, id est figuram Lunæ, quod intelligo ψηφοφορίαν σεληνιακῶν
συνόδων; ad quam nimirum confugerent, quoties nubila, aut imbres
visionem Lunæ oculis inuiderent. Sane magna me huius rei incessit
admiratio, quomodo hoc fieri posset omni tempore. Nam Luna D
pauculis horis a coitu videri potest, quanquam raro, idque potius cum
est in Ariete, quam alias. Sequentis neomeniæ φάσις sæpenumero se-
cundo die a coitu apparebit. Ita mensis instituendus foret vnius &
triginta dierum. quod est absurdum in anno Lunari. Sed textus Thal-
mud eodem capite dicit, vbi tricesima prima nocte Luna se videndam
negaret, tunc neomeniam definiri solitam. quod sane alias computus
ex scripto promittere poterat. Igitur בית דין, hoc est collegium vel
consi-

A consistorium iudicum solum neomenias indicendi ius habebat: ad quod etiam pertinebat ius ἐμβολισμούς, hoc est, menses intercalandi. Quamuis enim status ex scripto esset situs embolismi, tamen propter quasdam caussas insuper habebatur. vt nos docuit summus Magister Moses filius Maimon in sua Iad, capite in Kiddusch Hachodesch: על שלשה סימנין מעברין את השנה על התקופה ועל האביב ועל פירות האילן. Propter tres casus intercalabant in anno, propter epocham anni solaris, propter fruges maturas, & propter fructus arborum. Subiicit: אם ראו בר שעדיין לא הגיע האביב אלא עדיין אפל הוא ולא צמחו פירות האילן שדרכן לצמח בזמן הפסח סומכין על שני סימנין אלו ומעברין את השנה: ואפעלפי שהתקופה קודמת לששה עשר בניסן הרי הן מעברין כדי שיהיה האביב מצוי להקריב ממנו עומר התנופה בששה עשר

B בניסן וכדי שיהיו הפירות צומחין כדרך כל. Si iudices animaduertissent nondum maturas esse fruges, sed adhuc serotinas esse, neque fructus arborum, quibus mos est tempore Paschali florere: illis duobus argumentis nitebantur, & intercalabant in anno. Ac quanquam epocha anni anteuertebat sextamdecimam mensis Nisan, tamen intercalabant, vt frumentum maturum esset, ex quo offerretur manipulus in XVI Nisan, & vt fructus florerent more omnium. Sed ad hanc rem faciebat epistolium a Iudicibus ad Galilæos & transiordanianos missum, quod cum multis aliis vetustatis monumentis in hanc materiam congesseramus. quæ omnia in Gallia reliquimus. neque nobiscum huc vlla studiorum præsidia attulimus. In illa epistola redditur

C ratio, quare ex Nisan Adar secundum facere deberent: nimirum propter fruges nondum maturas, & eas caussas, quas supra adduximus. Pene iisdem verbis reperias apud eundem Mosem: בית דין מחשבין ויודעין אם תהיה תקופת ניסן בששה עשר בניסן או אחר זמן זה מעברין אותה השנה ויעשו אותו ניסן אדר שני כדי שיהיה הפסח בזמן האביב ועל סימן זה סומכין ומעברין ואין חוששין לסימן אחר Iudices computo inito sciebant si Tekupha Nisan esset in sextadecima Nisan, aut post: & intercalabant in eo anno, mutato Nisan in Adar geminum, nimirum vt Pesach incideret in tempus frugum maturarum: & cum huic signo inniterentur, ita intercalabant, neque alius vllius signi rationem habebant. Eadem hæc omnia reperies in Talmud. Ex quibus manifestum est, fieri posse, vt duo anni deinceps

D intercalarentur: quod in Talmud de Rabbi Akiba scriptum legimus, qui duos continuos annos intercalauit. Nam supra dictum est, etiam si sextadecima Nisan peruenisset ad Tekupham, tamen intercalari solitum. Si Tekupha Nisan erat in VIII Aprilis; cum cyclus esset IX, eo anno Tekupha incidebat in Pascha, & tamen ille mensis vocabatur Adar posterior, & Nisan incipiebat in 23, aut 24 Aprilis. Sed paragrapho tertio adducuntur aliæ necessitates intercalandi, propter ἐπιχαμασίαν, propter tempestates, propter pontes euer-

ſos, propter diluuia, & pluuias, quando ſcilicet populus Hieroſolymā A
conuenire non poterat: item propter fornaces, quæ agno aſſando conſtruebantur, dirutas: & propter alia, quæ prudens linquo iis, quod illa ex Moſe filio Maimon, aut ex Talmud petere poſſunt in Capite Peſach. Iudæi igitur ſimul cum iugo Seleucidarum eorum annū & epocham acceperunt, non tamen ἀπὸ τῆς φάσεως, vt hodie Hagareni, & vt ipſimet Iudæi ſæpe antea potuerunt facere, ex obſeruatione τῆς φάσεως, καὶ τῆς φεγγαρίου, ſed ἀπὸ τῆς συνόδου: vt habes ſupra in periodo Syromacedonum. Eſt enim eadem periodus Syromacedonica, Chaldaica, Iudaica, vt diximus: cui additæ ſunt περιτταὶ ἡμέραι, vt ſciatur interuallum, quod eſt a neomenia Tiſri, ad κέντρον μετοπωρινὸν, id eſt, Tekupham, nempe ad 7 Octobris, quod erat principium periodi Seleucidarum, ſiue Syroma- B
cedonum, vt toties demōſtratum eſt.

Nam quatuor quadrantū diei maximam rationem habebant Iudæi, habentq. hodie, vt ſuo loco oſtendetur in Cōputo Iudaico. Quare Tekupha Tiſri erat in ſeptima Octobris: Tekupha Tebeth in ſeptima Ianuarij: Tekupha Niſan in octaua Aprilis: Tekupha Tamuz in octaua Iulij: omnes in litera G. Præterea adiecimus hic laterculum characteriſmi menſium Iudaicorum tam in anno communi, quam embolimæo. Sed in vtraque differentia anni ſunt ternæ præterea differentiæ. Nam annus, ſiue communis ſit, ſiue embolimæus,

TABVLA CHARACTERISMI MENSIVM IVDAICORVM.

	Communis.			Embolimæus.		
	Defectiuus.	Ordinarius.	Abundans.	Defectiuus.	Ordinarius.	Abundans.
TISRI	0	0	0	0	0	0
MARCHESWAN.	2	2	2	2	2	2
CHASLEV.	3	3	4	3	3	4
TEBETH.	4	5	6	4	5	6
SCHEBAT.	5	6	7	5	6	7
ADAR PRIOR	0	0	0	7	1	2
ADAR POSTE.	7	1	2	2	3	4
NISAN.	1	2	3	3	4	5
IIAR.	3	4	5	5	6	7
SIWAN.	4	5	6	6	7	1
THAMVZ.	6	7	1	1	2	3
AB.	7	1	2	2	3	4
ELVL.	2	3	4	4	5	6

C

eſt aut ordinarius, aut abundans, aut defectiuus. Ordinarius communis 354 dierum, embolimæus 384. Abundans & defectiuus vocantur, prout vnus dies acceſſit, aut deceſſit. Sedes autem ἐξαιρέσεως eſt ſemper in Caſlew. Nam cum Caſlew ſit ordinarie plenus, extra ordinem fit cauus, & locus προσθέσεως eſt in Marcheſwan, qui ordinate eſt cauus, extra ordinem plenus. Differentiæ hæ naſcuntur ex ſuperſtitione cha- D
racteriſmorum Tiſri & Niſan. Nam characteriſmus Tiſri nunquam poteſt eſſe aut feria prima, aut quarta, aut ſexta. Characteriſmus Niſan nunquam poteſt eſſe feria ſecunda, neq. quarta, neque ſexta. Hinc colligitur tantum hos characteriſmos competere neomeniæ quidem Tiſri, ferias 2,3,5,7: Neomeniæ Niſan, 1,3,5,7. Hinc rurſus colligitur, cum character Tiſri eſt feria quinta, nunquam annum communem eſſe defectiuum, nunquam Embolimæum ordinarium. Cum eſt feria

tertia

A tertia, neque communis, neque Embolimæus vnquam est defectiuus, neque communis vnquam abundans. Cum feria est secunda, nunquam communis aut embolimæus est ordinarius, vt neque cum feria est septima. Alioqui Nisan incurreret in ferias, 2, 4, 6. Hæc periodus, quam proposuimus, cum loqueremur de anno Syromacedonico, non solum vtilis est ad annos Iudaicos notandos, sed etiam sine illa nunquam illos deprehendere poteris. Hac Iudæi vsque ad tempora Constantini Magni & infra illa tempora vsi sunt, cum iam Luna biduum veterem epocham anteuertisset. Et hanc quidem epochen vocant æram contractuum, vel מִנְיַן שְׁטָרוֹת. Nunc tempus est, vt eius fidem periclitemur. Primum igitur de translatione characterismi Tisri, quod
B quidam Rabbini dicunt post Thalmudis editionem excogitatum esse, & quidam ex nostris sibi persuaserunt, omnino vtrosque ratio fugit. Antiquitus enim & sub Seleucidis vsurpatum. Anno passionis Dominicæ Neomenia Nisan incidit in Sabbatum: cum tamen eius character ex hodierno epilogismo sit 5.19.95, feria sexta. Sed id demonstrandum ex fide nostræ periodi Seleucidarum. Erat annus Contractuum, siue Alexandreus 344: & proinde quadragesimus annus periodi quintæ. Tisri 24 Septembris, feria quarta: quæ mutata in quintam in anno communi ordinario dat feriam septimam neomeniæ Nisan. Rursus anno Christi vulgari 70 neomenia Nisan fuit Kal. Aprilis, teste Iosepho. Nam quartadecima Nisan conueniebat cum quartadecima
C mensis Iuliani. Erat annus primus sextæ periodi Contractuum, Tisri 6 Septemb. feria quarta, cyclo Solis 22. Ergo mutata in quintam cum characterismo feriæ Nisan composita in anno Embolimæo defectiuo dabit feriam primam Neomeniæ Nisan in Kal. Aprilis, Cyclo Solis 23. In vtroque igitur exemplo translatio feriæ fuit politica. Imo nunquam ex epilogismo hodierno illam neomeniam reperire possis. Nam vt Iudæi hodie putant, fuerit Neomeniæ Nisan characterismus 6. 19. 409, Sabbato, vltima Martij. Quo epilogismo si vsi fuissent illis temporibus, neomenia Nisan, vt vides, fuisset in feria septima, non, vt Iosephus vere scribit, in feria prima. Sed & fidem huius excellentissimæ periodi pluribus argumentis muniamus. Iosephus scribit, ante
D initia belli Iudaici, hoc est, circa annum Christi vulgarem 67 plus minus, multa portenta visa: inter quæ narrat de fanatico quodam mira; quæ ex illo petas licet: idque accidisse, quo tempore Pascha, hoc est, quartadecima Nisan, conueniebat cum 8 Aprilis. Hoc non potuit accidere, nisi cum cyclus Lunæ esset 9, anno Christi 65, biennio ante initia belli Iudaici. quod mirifice menti Iosephi conuenit. Erat annus contractuum 376. & consequenter 72 periodi. Tisri Kalend. Septembris, Sabbato, cyclo Solis 17. Quare Neomenia Nisan in anno em-

bolimæo, feria tertia, Martij XXVI. at ἡ πρώτη τῶν ἀζύμων VIII Aprilis, vel Xanthici Iuliani, vt propositum est apud Iosephum. Hoc etiam conuenit epilogismo hodierno. Nam character Nisan fuisset 2,21.723, feria tertia, vt iam dictum est, anno Iudaico vulgari 3825. Vides, quam certa sit fides methodi. Sed nihil agimus, nisi porro confirmemus. Idem Iosephus ait M. Tullio Cicerone, C. Antonio COSS. Hierosolyma capta a Pompeio fuisse ἐν τῇ νηστείᾳ, hoc est XVII Thamuz. Dion narrans hunc casum ait eam diem Sabbatum fuisse, neque more Gentium quoduis solenne Iudaicum Sabbatum vocat: sed adeo Sabbatum fuisse dicit, vt hinc disputandi occasionem aucupet, quare a Planetis nomina diebus indita sint. Tempus a Iosepho designatur, cum ait vicesimum septimum annum fuisse ante consulatum M. Vipsanij Agrippæ, & L. Caninij Galli. Illud par Consulum confertur in annum nonum Iulianum. Fuit ergo cyclus Lunæ tertius. Sed falsum est, interfuisse XXVII annos a captis Hierosolymis a Pompeio, ad eadem a Sosio capta. vno enim anno plus dicit, cum vicesimum septimum annum pro viginti sex annis dicit: vt contra Gregorius Turonensis semper dicit vicesimum sextum annum, pro eo qui vicesimus septimus erat. Annus captorum Hierosolymorum a Pompeio in periodo Iuliana 4651. Rursus annus captorum Hierosolymorum a Sosio 4677. Differentia, anni XXVI solidi, non vtique XXVII, vt voluit Iosephus. Erat annus XXI periodi quartæ Contractuum, ordinarius communis. Tisri XXVI Septembris feria v, cyclo Solis II. quæ quidem feria cum charactere Tamuz coniuncta dat feriam quintam. Ergo XVII fuit Sabbatũ, vt voluit Dio. Sed quid magis periodo nostræ fauet, quam exemplum apud Iosephum illustre sane, & quod sine piaculo præteriri non potest? Refert igitur ille optimus scriptor ex Nicolao Damasceno, ea, quæ contigerunt Iudæis & eorum Ethnarchæ Hyrcano, initio imperij Anthiochi eius, qui σιδήτης dictus est. Antiochus igitur σιδήτης obsedit Hyrcanum, anno primo eius sacerdotij. Fœdus deinde icit cum eo post σκηνοπηγίαν. Hyrcanus secutus est Regem Antiochum in expeditionem in Parthos. Forte incidit festum Iudaicum, quo Hyrcano obiecta est religio iter facere. Adit Regem: contendit ab eo, ne eo die expeditio susciperetur, aut exeatur: quod sibi homini Iudæo non liceret patrio festo aliquid facere, aut iter suscipere. Iudæorum enim ἑορτὰς ἀνεκδημήτους, καὶ ἀνεξοδεύτους εἶναι. Impetrat a Rege. Verba Damasceni: τρόπαιον δὲ στήσας Ἀντίοχος ἐπὶ τῷ Λύκῳ ποταμῷ, νικήσας Ἰνδάτην τὸν Πάρθων στρατηγὸν, αὐτόθι ἔμεινεν ἡμέρας δύο, δεηθέντος Ὑρκανοῦ τοῦ Ἰουδαίου, διά τινα ἑορτὴν πάτριον, ἐν ᾗ τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ ἦν νόμιμον ἐξοδεύειν. Ecce duo continua solennia, aut saltem duo continui feriati dies, propter quos abstinetur ab opere. Iosephus interpretans

A terpretans verba Damasceni subiicit: ταῦτα μὲν οὖν ψεύδεται λέγων. συνέστη γὰρ ἡ πεντηκοστὴ ἑορτὴ μετὰ τὸ σάββατον. Duo igitur festiui dies, Sabbatum & Pentecoste. Sexta Siwan est semper Pentecoste. Quod si Pentecoste secuta est Sabbatum, id est, si quinta Siwan fuit Sabbatum, ergo neomenia Siwan fuit feria tertia. Nunc inuestigandum est tempus. Hyrcanus anno primo sacerdotij sui obsessus fuit ab Antiocho statim post cædem patris Simonis. Simon autem interfectus fuit mense Adar, anno contractuum 177, Anno Sabbatico. Igitur 177 annus Antiochenus erat Sabbaticus, anno Iudaico hodierno 3626. Anno autem sequente 178, Antiochus fœdus iniuit cum eo, solenni σκηνοπηγίας. Sequenti æstate, vt diximus, neomenia Siwan incidit in feriam tertiam.
B Videamus, an periodus nostra hoc promittat. Annus 178 cōtractuum est 26 periodi. Tisri 31 Augusti, feria 3. Erat annus embolimæus communis. Ex laterculo characterismi mensium habes feriam tertiam in neomenia Siwan. quod erat propositum. ψηφοφορία hodierna Iudaica hoc præstare non posset post annos Christi, quia vna periodus Hipparchea a Seleucidarum epocha iam præterierat, & Luna in anteriora vnum diem solidum enisa erat. Quid opus est pluribus hanc periodum commendare? Iam tuto potest Lector omnia gesta Machabæorum ad suas epochas & verum diem referre, si diligenter methodum nostram tenuerit, ac comperendinationes neomeniæ Tisri obseruauerit.

C

DE PERIODO HIPPARCHI ET VERO ANNO LVNARI.

HIPPARCHVS, quem & ἄνδρα φιλαλήθη Ptolemæus & Plinius consiliorum naturæ participem vocāt, non solum multa emendauit in motuum cœlestium doctrina, sed etiam ex Chaldaicis obseruationibus & Calippicis rationibus cum veris & mediis syzygiis collatis, primus ex Græcis deprehendit μετάπτωσιν cursus Lunaris intra quatuor periodos Calippicas fieri. Quod illi facile fuit, cum eo tempore menses Calippici in vsu essent. Obseruauit enim non raro
D Lunam duobus trientibus diei sæculo suo priscas Calippi neomenias anteuertere. Vixit autem ille, & floruit etiam post CC annum Calippi. Vnde si intra CC annos μετάπτωσις duorum trientium fieri solet, in CCC igitur fiet vnius solidi diei. Quatuor autem periodi Calippicæ CCCIIII annis explicantur. Quare si intra illud interuallum quatuor periodorum παράλλαξις fit, resoluendum erit illam quantitatem temporis in tot syzygias, quot constant XVI cycli ἐννεαδεκαετηρικοί, qui constituunt quatuor periodos Calippicas. Quatuor periodi

Calip-

Calippicæ ſunt dierum 111036. quos dies, vno minus, ſi diſtribueris in 3760 ſyzygias, fiet vna ſyzygia dierum 29 $\frac{399}{752}$. Quæ ſunt, præter dies 29, ſcrupula diei pluſquam 31′. 51″. 42‴. 7⁗. hoc eſt, horæ 12. 44′. 41″. 6″. Cyclus autem Hipparchi erit dierum 6939 $\frac{11}{16}$. Comparatione igitur cyclorum XVI Metonis, Calippi & Hipparchi facta, non magnus labor eſt differentiam eorum conſtituere. Scribit igitur Hipparchus ἐν τῷ περὶ ἐνιαυσίου χρόνου. Ἡμεῖς δὲ μῆνας μὲν ὅλους εὑρίσκομεν, περιεχομένους ἐν τοῖς ιθʹ ἔτεσιν, ὅσους κἀκεῖνοι (intelligit Metonem & Calippum) τὸν δ' ἐνιαυτὸν ἔτι καὶ τοῦ τεταρτημορίου ἔλαττον ἐπιλαμβάνοντα μάλιστα μέρος μιᾶς ἡμέρας. ὡς ἐν τοῖς τ̄ ἔτεσιν ἐλλείπειν παρὰ μὲν τὸν Μέτωνα ἡμέρας πέντε, παρὰ δὲ τὸν Κάλιππον ἡμέραν μίαν. Malim legere ἐν τ̄δ̄ ἔτεσιν, potius quam ἐν τ̄ ἔτεσιν. Neque aliter ſcripſit Hipparchus. Sed in ratione μεταπλώσεως ἐνιαυσίας ipſe & Ptolemæus contenti ſunt CCC annis. Hoc potes ex collatione ipſa trium magnarum periodorum colligere. Magna periodus Hipparchi dierum 111035. Cui reſpondet Metonis dies 111040. Differentia V dies. Rurſus differentia 111035 Hipparchi, & 111036 Calippi, dies vnus. Quin etiam codex Cenſorini manuſcriptus ait annum Metonis Solarem fuiſſe dierum 365, & dierum item quinque partis vndeuiceſimæ. Quinque dies fiunt horæ 120. Reſolutæ in 19 dant horas 6 $\frac{6}{19}$. Duc igitur dies 365, horas 6. $\frac{6}{19}$. in 304. Habebis dies 111040. Periodus igitur Hipparchea conſtat quatuor periodis Calippicis, vno die minus; quemadmodum periodus Calippica quatuor Metonicis; vno item die minus. In periodo Calippica, præter annos quadraginta octo communes, & 28 embolimæos, ſunt etiam, vt dixi, quindecim ὑπερήμεροι, id eſt, quorum σκιρροφοριὼν eſt plenus, vel vterque Scirrhophorion eſt plenus, ſi eſt annus embolimæus. Annus autem vltimus, ſiue 76, eſt ὑπερήμερος. Igitur D cum periodus Hipparchea conſtet ex quatuor periodis Calippicis, debet habere quater quindecim annos ὑπερημέρους. Sed vltimus annus, hoc eſt trecenteſimus quartus, non erit ὑπερήμερος. Et ita in periodo Hipparchea ſunt anni ὑπερήμεροι vndeſexaginta. Cum igitur prima neomenia periodi Calippicæ cœperit in 29 Iunij, prima neomenia quintæ periodi aſcendet in 28 Iunij, quod annus vltimus quartæ periodi Calippicæ non fuerit ὑπερήμερος, vt in prioribus tribus, ſed dierum

CYCLI Hyparchi.		CYCLI Calippi.		CYCLI Metonis.
Dies collecti.	Scrupula 16	Dies collecti.	Scrupula.	Dies collecti.
6939.	11	6939	45	6940
13879.	6	13879	30	13880
20819	1	20819	15	20820
27758	12	27759	0	27760
34698	7	34698	45	34700
41638	2	41638	30	41640
41577	13	48578	15	48580
55517	8	55518	0	55320
62457	3	62457	45	62460
69396	14	69397	30	69400
76336	9	76337	15	76340
83276	4	83277	0	83280
90215	15	90216	45	90220
97155	10	97156	30	97160
104095	5	104096	15	104100
111035	0	111036	0	111040

B C

A rum dumtaxat 354. Incipit autem hæc nobilissima periodus anno
Nabonassari 606 neomenia Thoth, cum Tisri anni 3619 esset 6. 18.
601. in vltima Epagomenon, sequente neomenia Toth, feria sexta,
sequente septima, 28 Septembris. Æquinoctium autem tunc erat in 26
Septembris, ex obseruatione ipsius Hipparchi, eodem anno. Hoc est
verum caput periodi Hipparcheæ. in qua neomenia Pyanepsionis
Calippici, aut Hyperberetæi noui in vnum conuenerunt cum neome-
nia Toth Nabonassari, 36 anno tertiæ periodi Calippicæ, cuius Eca-
tombæon Kal. Iulij, feria secunda, quæ cum charactere Pyanepsionis
composita dat feriam septimam neomeniæ Hyperberetæi, aut Pya-
nepsionis in ipsa neomenia Toth, biduo post æquinoctium autumna-
B le. Ab obseruatione Timocharidis, qua coniunctio Lunæ cum Spi-
ca Virginis deprehensa est, ad obseruationem Hipparchi, qua non so-
lum Lunæ coniunctionem cum Spica, sed etiam æquinoctium au-
tumnale indagauit, anni sunt 152, quæ sunt periodi Calippicæ absolu-
tæ duæ, cum Timocharidis obseruatio in 36 annum primæ periodi,
Hipparchea autem in 36 secundæ inciderit. Hinc facile fuit obser-
uare μετάπλωσιν Pyanepsionis Metonici, Calippici, & veri. Edidit &
ipse Hipparchus hanc periodum cum parapegmate, ex quo Plinius,
& Columella ἐπισημασίας τῶν φαινομένων non raro producunt.

DE PERIODO ARABVM HAGARENORVM.

C QVEMADMODVM ex periodo Olympica omnium Græciæ populorũ periodos propagatas fuisse priore libro vidimus, ita ex periodo Hagarena omnium Arabiæ populorum annos & epochas profectas fuisse, iisdem argumentis probari potest, quibus &
D de Græcorũ annis a nobis disputatũ est. Latissime enim patet Arabum appellatio, quorũ vnum nomen, cognomina autẽ infinita. Sed præcipui sunt Hagareni, & Saraceni. Hagareni etiam ab

0	محرم	*Muharramu*
2	صفر	*Tzepharu*
3	ربيع الاول	*Rabiu prior*
5	ربيع الاخر	*Rabiu posterior*
6	جمادى الاول	*Giumediju prior*
1	جمادى الاخر	*Giumediju posterior*
2	رجب	*Regebu*
4	شعبان	*Saabenu*
5	رمضان	*Ramadhanu*
7	شوال	*Schewalu*
1	ذوالقعدة	*Dulkaidathi*
3	ذوالحجة	*Dulhagiathi*

Hebræis

Hebræis dicuntur הגרים ab ancilla Saræ vxoris Abrahami; & ab Ara- A
bibus ipsis عرب الهجري Erabelhagiari. Dicuntur etiam المهجرين Elmagarin. & fortasse inde Græcis recentioribus μαγαρίζειν pro μαομετίζειν, & μαγαρισμὸς pro μαομετισμός. Sed dubitari potest. Nam μαγάρισις hodie in idiotismo Græco est Macula, σπίλος. At aliud Magar lingua Turcica. Hoc enim nomine Hungaros omnes comprehendunt. Et quidem scriptores recte Hagarenos ab Hagar, sed inepte Saracenos a Sara. Neque enim etymon, neque historia conuenit. Nam verum esset Saracenos ab illa dictos, siquidem ipsa Saraca, non Sara dicta fuisset. Sed neque vlla historia illorum iudiciis fauet. Cur enim ab ea Arabes dicti Saraceni, quibus nunquã imperauit, quos non B
genuit? Saraceni igitur etiam hodie a vicinis dicuntur السرق Essarak, hoc est ληστρικοὶ & νομαδικοί, vt vere sunt. Hagareni igitur ciuiliores reliquis fuerunt: quorum arx munitissima Petra: omnesque eorum principes siue φύλαρχοι Aretæ dicti, vt Ægyptiorum Ptolemæi. Vsi sunt anno Seleucidarum, vt mihi videtur, accuratissimo, cum neomeniæ mensium cum rationibus Lunæ congruerent. Mensium princeps, sine dubio, fuit Rabiu prior, vt Syrorum Tisri prior. Sed Syrorum initium ab æquinoctio autumni, horum a verno: quod non tacuit Simplicius. Mensem geminum intercalarem non habebant. sed in prima intercalatione mensis secundus erat primus mensis, in secunda intercalatione mensis tertius itidem erat primus anni: quæ quidem de- C
sultoria intercalatio redibat in orbem post tres periodos Calippicas, qui sunt anni absoluti 228, cycli Metonici duodecim. Exemplum: Incipiat annus a Ramadhan. Proxima intercalatione Ramadhan, qui annum ducebat, erit anni vltimus & tertius decimus. sequens vero annus incipiet a sequenti mense, puta a Scewal. & hic Scevval erit tantisper caput anni, donec altera intercalatione fiat tertius decimus anni, sequenti mensi, nempe ipsi Dulkaidathi transcripto munere suo annum ducendi. Ita omnes menses tanquam lampada decursu sibi tradent, donec post 56 embolismos, Ramadhan redeat in in caput anni, & in eandem epocham Solarem. Nam Ramadhan quidem alias redibit in caput anni, sed non in eandem epocham, siue D
in eundem cyclum Lunæ, nisi post 228 annos Solares. Construximus igitur tabulam periodi Hagarenæ, vt esset exemplum reliquarum Arabicarum periodorum, quemadmodum Olympica erat Canon reliquarum Græciæ.

TABVLA

TABVLA PERIODI MAGNÆ HAGARENORVM.

	Anni periodi.	Cyclus Lunæ.	Character anni.	Cyclus Solis.		Periodus prima.	Periodus secunda.	Periodus tertia.	
	1	14	1	F	31 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal	
	2	15	5	E	20 Martij	Sephar.	Giumadi posterior	Scewal	ὑπερθή
Εμβολ.	3	16	3	D C	9 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal	
	4	17	2	B	28 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	
	5	18	6	A	17 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	
Εμβολ.	6	19	3	G	6 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	
	7	1	2	FE	24 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi	
B Εμβολ.	8	2	6	D	13 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi	
	9	3	5	C	1 April.	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam	ὑπερθή
	10	4	3	B	22 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam	
ἐμβ.	11	5	7	AG	10 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam	
	12	6	6	F	29 Martij	Giumadi posterior	Scewal	Sephar	
	13	7	3	E	18 Martij	Giumadi posterior	Scewal	Sephar	ὑπερθ.
ἐμβ.	14	8	1	D	8 Martij	Giumadi posterior	Scewal	Sephar	
	15	9	7	CB	26 Martij	Regeb	Dulkaidathi	Rabie prior	
ἐμβ.	16	10	4	A	15 Martij	Regeb	Dulkaidathi	Rabie prior	
	17	11	3	G	3 April.	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior	
	18	12	7	F	23 Martij	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior	ὑπερθ.
ἐμβ.	19	13	5	ED	12 Martij	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior	
	20	14	4	C	31 Martij	Ramadhan	Muharam	Giumadi prior	
C	21	15	1	B	20 Martij	Ramadhan	Muharam	Giumadi prior	
ἐμβ.	22	16	5	A	9 Martij	Ramadhan	Muharam	Giumadi prior	
	23	17	4	GF	27 Martij	Scewal	Sephar	Giumadi posterior	ὑπερθ.
	24	18	2	E	17 Martij	Scewal	Sephar	Giumadi posterior	
ἐμβ.	25	19	6	D	6 Martij	Scewal	Sephar	Giumadi posterior	
	26	1	5	C	25 Martij	Dulkaidathi	Rabie prior	Regeb	
ἐμβ.	27	2	2	BA	13 Martij	Dulkaidathi	Rabie prior	Regeb	
	28	3	1	G	1 April.	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben	
	29	4	5	F	21 Martij	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben	ὑπερθ.
ἐμβ.	30	5	3	E	11 Martij	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben	
	31	6	2	D C	29 Martij	Muharam	Giumadi prior	Ramadhan	
	32	7	6	B	18 Martij	Muharam	Giumadi prior	Ramadhan	
D ἐμβ.	33	8	3	A	7 Martij	Muharam	Giumadi prior	Ramadhan	
	34	9	3	G	27 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal	ὑπερθ.
ἐμβ.	35	10	7	FE	15 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal	
	36	11	6	D	2 April.	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	
	37	12	3	C	23 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	
ἐμβ.	38	13	7	B	12 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	

RESIDVVM TABVLÆ MAGNÆ PERIODI HAGARENORVM. A

	Anni periodi	Cyclus Lunæ.	Character anni.	Cyclus Solis.		Periodvs prima.	Periodvs secunda.	Periodvs tertia.		
	39	14	6	AG	30 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi	ὑπερ.	
	40	15	4	F	20 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi		
Εμβολ.	41	16	1	E	9 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi		
	42	17	7	D	28 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam		
	43	18	4	CB	16 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam	ὑπερ.	
Εμβολ.	44	19	2	A	6 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam		
	45	1	1	G	25 Martij	Giumadi posterior	Scewal	Sephar.		
Εμβολ.	46	2	5	F	14 Martij	Giumadi posterior	Scewal	Sephar		B
	47	3	4	ED	1 April.	Regeb	Dulkaidathi	Rabie prior		
	48	4	1	C	21 Martij	Regeb	Dulkaidathi	Rabie prior		
ἐμβ.	49	5	5	B	10 Martij	Regeb	Dulkaidathi	Rabie prior		
	50	6	4	A	29 Martij	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior	ὑπερ.	
	51	7	2	GF	18 Martij	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior		
ἐμβ.	52	8	6	E	7 Martij	Sahaben	Dulchagiathi	Rabie posterior		
	53	9	5	D	26 Martij	Ramadhan	Muharam	Giumadi prior		
ἐμβ.	54	10	2	C	15 Martij	Ramadhan	Muharam	Giumadi prior		
	55	11	1	BA	2 April.	Scewal	Sephar	Giumadi posterior	ὑπερ.	
	56	12	6	G	23 Martij	Scewal	Sephar	Giumadi posterior		
ἐμβ.	57	13	3	F	12 Martij	Scewal	Sephar	Giumadi posterior		
	58	14	2	E	31 Martij	Dulkaidathi	Rabie prior	Regeb		
	59	15	6	D C	19 Martij	Dulkaidathi	Rabie prior	Regeb	ὑπερ.	C
ἐμβ.	60	16	4	B	9 Martij	Dulkaidathi	Rabie prior	Regeb		
	61	17	3	A	28 Martij	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben		
	62	18	7	G	17 Martij	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben		
ἐμβ.	63	19	4	FE	5 Martij	Dulchagiathi	Rabie posterior	Sahaben		
	64	1	3	D	24 Martij	Muharam	Giumadi prior	Ramadhan	ὑπερ.	
ἐμβ.	65	2	1	C	14 Martij	Muharam	Giumadi prior	Ramadhan		
	66	3	7	B	2 April.	Sephar	Giumadi posterior	Scewal		
	67	4	4	A G	21 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal		
ἐμβ.	68	5	1	F	10 Martij	Sephar	Giumadi posterior	Scewal		
	69	6	7	E	29 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi	ὑπερ.	
	70	7	5	D	18 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi		
ἐμβ.	71	8	2	C B	7 Martij	Rabie prior	Regeb	Dulkaidathi		D
	72	9	1	A	26 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi		
ἐμβ.	73	10	5	G	15 Martij	Rabie posterior	Sahaben	Dulchagiathi		
	74	11	4	F	3 April.	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam		
	75	12	1	E D	22 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam		
ἐμβ.	76	13	5	C	11 Martij	Giumadi prior	Ramadhan	Muharam.	ὑπερ.	

A
DE PERIODO SAMARITANORVM.

PERIODVS, cuius antea exemplum dedimus, poteſt deduci ab anno primo Seleucidarum, nimirum a vere ſequente, quanquam neomeniæ anticiparint vnum diem. Sed dedita opera hoc fecimus, vt ratio annorum cum reliquis nationibus conueniret. Prima, vt puto, aut celeberrima mutatio incidit in initium Herodis Magni, hominis Idumæi. qui cum regnum a Romanis accepiſſet, eorum quoque annum amplexus Iudæis edicto publicauit, annis 38 ante epocham Christi vulgarem, cyclo Lunæ primo, anno Iuliano ſeptimo, periodi Hagarenæ quadrageſimo quinto. E cuius regione neomenia Giumadi
B di poſterioris incidit in 25 Martij, vbi æquinoctium ſtatuerat Cæſar. Quanquam vero minime dubium eſt, multis nationibus in vſu periodum Hagarenam fuiſſe: earum tamen duæ præcipue ſunt, quarum ratio nobis habenda, Samaritana, & Indica. Quod igitur Samaritani periodo Hagarena vſi ſint, fidem fecerit appellatio Arabica menſium Lunarium, manifeſtum veteris anni Hagareni argumentum, & præterea periodus 210 annorum Arabicorum, qua vtuntur. Duplex illis annus eſt: Ciuilis Solaris Iulianus a 29 Auguſti incipiens, quod eſt caput anni Ægyptiaci: Item Eccleſiaſticus Lunaris a ſyzygia verna. Menſes prorſus ad numerum dierum Iulianæ formæ deſcripti, cum appellatione veterum menſium Iudaicorum: quorum primus
C Elul, a 29 Auguſti, vt dixi, triginta dierum, vt September noſter. ſecundus Tiſri a 28 Septembris vnius & triginta dierum, vt October Iulianus: & ita deinceps. Menſis primus Ciuilis vernus Adar a 26 Februarij: cuius menſis Lunaris ſemper dicitur Dulchagiathi, vt ſecundus Muharram incidens in mẽſem Paſchalem. Subiecimus igitur tibi exemplum anni Samaritani, qui conueniebat in annum Christi 1584, vt mihi a Samaritanis Ægyptienſibus in Galliam tranſmiſſum fuit.

COMPVTVS ANNI SAMARITANI CONVENIENTIS IN ANNVM CHRISTI CIϽ. IϽ. LXXXIIII, QVI ERAT SEXTVS CVRRENS Hebdomadis Samaritanæ.

D
COMPVTVS ANNI אהתר.

Nouilunium ELHAGIATHI ſupra x. hor. & dimidium, & decimam partem, a die II, III in VI. ADAR. V. XXXI.

Nouilunium MVHARRAM ſupra III hor. & dimidium, & decimam partem a nocte IIII in PESACH IIII NISAN I. XXX

Nouilunium TZEPHAR ſupra VI hor. trientem & decimam partem a nocte in IIII IIAR V. XXXI

 Noui-

Nouilunium RABIE ſupra X hor. & triceſimam partem decimæ, A
à nocte VII, I, in III SEBIN VI. XXX

Nouilunium RABIE ſupra XI hor. & triceſimam partem quintæ, a nocte II in II THAMVZ. I. XXXI

Nouilunium GIVMADI ſupra XI hor. & dimidiam & triceſimam quintæ a die III, IIII AB. IIII. XXXI.

NEOMENIÆ SEPTIMI (anni) IN SEMITA. הסכות

Nouilunium GIVMADI ſupra IX hor. & triceſimam partem, a nocte V, in XXX AB. IIII. XXXI

Nouilunium REGEB ſupra VIII hor. & trientem & triceſimam partem quintæ, a die V I, VII in ſolenni (σκηνοπηγίας) XXIX B
ILVL. VII. XXX. סכות

Nouilunium SAHABEN ſupra V hor. & triceſimam quintæ, a nocte in XXVIII TISRI II. XXXI.

Nouilunium RAMADHVN ſupra quinque hor. & triceſimam decimæ, a die II in XXVI MARSCHBAN. V. XXX

Nouilunium SCEWAL ſupra V hor. & triceſimam decimæ a nocte IIII, in XXVI CASLIM VII. XXXI

Nouilunium ELKAIDATHI, ſupra III hor. & triceſimam partem, a nocte V, in XXIIII TIBETH III. XXXI.

ILVL. TISRI. MARCHESCHBAN
CASLIM. TEBITH. SCEBAT. C
ADAR. NISAN. IIAR.
SEBIN. THAMVZ. AB.
ADAR POSTERIOR.

Ita vertimus ex Samaritanorum ſchedio. Sciendum vero hunc annum, qui incidebat in 1584 Chriſti, notari ab illis 210 periodi hebdomadicæ Lunaris Hagarenorum, qui anni Lunares putantur ab editione anni Iuliani. Sed multa a nobis ignorantur, & niſi ipſi Samaritani docuerint, perpetuo ignorabimus. Primum neſcimus hunc computum Lunarem. Deinde non ſatis confidimus nos fideliter iſtam ψηφοφορίαν expreſſiſſe. Quod potuimus, præſtitimus. Expectamus aut meliore ingenio, qui hæc nobis interpretentur, aut D
meliore fato, qui plura a Samaritis habere poterunt. Cur in octauo menſe, & in Titulo ſecundo ſit סכות ſcio, vt inquit ille, iuxta cum ignariſſimis. Nam סכות quidem, id eſt σκηνοπηγίαν, eſſe ſcio. Sed quare in titulo? Nam quod Succoth poſitum in ſecundo menſe, cauſa in promptu eſt: quia videlicet σκηνοπηγία nunc in Ilul, nunc in Tiſri incidit. vt in illo anno 1584 Chriſti σκηνοπηγίαν ſerius celebrarunt, quam Iudæi, vno menſe, ſecuti veterem cyclum

Chriſtia-

A Christianorum. Nam proprius mensis Tabernaculorum est Tisri, ideo a Samaritanis ille mensis dicitur חג, id est solenne ἐκηνοπηγίας, quemadmodum Nisan dicitur פסח quod ille mensis proprius est Paschalis solennitatis, non autem Adar, quanquam in ipsum Adar aliquando Pascha incidat. In hoc etiam diagrammate habes numerum dierum vniuscuiusq. mensis Iuliani. vt, verbi gratia, in Adar appositi sunt numeri I. XXXI. quia Adar est XXXI dierum, nempe Martius. sed vnitas, quæ præcedit, sunt concurrentes, siue regulares mensium, vt puto. & ita in reliquis. Subiecimus etiam Tabellam nouiluniorũ, vt in vno conspectu omnia habeas, cum momentis suis. Horam fecimus momentorum 1800, vel 300, quia Iudaica momenta 1080 non admittebant

B omnes diuisiones. Itaque in primo nouilunio cum in Diagrammate superiore notatum sit esse dimidium horæ; & decimam partem horæ supra x horas: hoc plane exprimitur per $\frac{180}{300}$ & ita in reliquis.

TABELLA NOVILVNIORVM SAMARITANORVM IN ANNO CHRISTI CIƆ. IƆ. LXXXIIII.

Menses Lunares.	Feria.	Horæ.	Scrupula 1800.		Menses Samarit. Iuliani.		Menses Iuliani Samarit.	Neomeniain mensibus Iul.	Feria Neomeniarum.
Dulchagia	2. 3	10.	180	D	Adar 6	5 Martij	Adar	26 Feb.	5
Muharram	4	3.	180	N	Pesah Nisan 4	1 April.	Nisan	29 Martij	1
Sephar	6	6.	130	N	Ijar 4	1 Maij	Ijar	28 April.	3
C Rabie prior	7. 1	10.	1	D	3 Siban.	31 Maij	Siban	29 Maij	6
Rabie posterior	2	11.	2	N	Tamuz 2	29 Iunij	Tamuz	28 Iunij	1
Giumedi prior	3. 4	11.	152	D	Ab 1	28 Iulij	Ab	29 Iulij	4
Giumedi posterior	5	9.	10	N	Ab 30	27 Aug.	Ilul	29 Aug.	7
Regeb	6. 7	8.	152	D	Hag Ilul 29	26 Sept.	Tisri	28 Septem.	2
Sahaben	1	5.	2	N	Tisri 28	25 Octobr.	Marchesbã	29 Octobr.	5
Ramadhan	2	5.	1	D	Marchesban 28	23 Nouẽb	Caslim	28 Nou.	7
Schewal	4	5.	1	N	Caslim 26	23 Decem.	Tebith	29 Decem.	3
Dulkaida.	5	3.	10	D	Teibeth 24	21 Ianuarij	Scebat	29 Ian.	6

In prima columna habes menses Lunares Samaritarum: in secunda feriam, horas, & momenta horaria neomeniæ. Vbi autem est du-

D plex feria, significat transferri a priore ad secundam. vt in prima neomenia, feria transfertur a secunda ad tertiam: quia dies ciuilis putatur a principio noctis. Quare vbi calculus peruenit ad 18 horas, tunc præterierit meridies, & transfertur neomeniæ feria in sequentem. Sic in mense primo horæ 10 cum horis noctis fiunt 22 horæ. Quare feria a secunda ad tertiam transfertur. In quo conuenit illis cum Iudæis. Istam autem ψηφοφορίαν Lunæ penitus ignoro, cum omni ratione astronomica careat. Sequuntur literæ D. N: quarum prior significat

Diem, altera Noctem. Itaque prima neomenia fuit feria secunda, se- A
quente tertia, horis diei 10, momentis 180. secunda neomenia fuit feria
quarta, hora tertia noctis, momentis 180: & ita in aliis. Sequuntur
epochæ neomeniarum in mensibus solaribus Samaritanorum, & Iu-
lianis. Sexto loco indicatur neomenia mensis Solaris Samaritani, cui
diei mensis Iuliani congruit. In postrema columella sunt feriæ, quibus
notatæ sunt neomeniæ mensis Samaritani. Verbi gratia, neomenia
Adar Solaris Samaritani cæpit 26 Februarij, feria quinta, in litera A,
quandoquidem litera Dominicalis Romana erat D, cyclo Solis 25.
Hic manifesto animaduertimus Pascha semper in Solari Nisan, Sce-
nopegian in Solari Tisri celebrari. Ideo in toto cyclo disceditur a Iu-
dæa consuetudine saltem septies. Præterea notandum, eos non curare B
translationes Iudaicas. Nam cum Pascha incurrat semper in Muhar-
ram Lunari, hoc anno neomenia Muharram cæpit a feria quarta, quæ
tamen in mense Paschali reiicula est in ratione Iudaica. Rursus pleni
& caui menses non alternant. Nam Muharram & Sephar pleni, vter-
que autem Rabie est cauus continuo, vt ambo Giumedi sunt & ipsi
continenter pleni: Regeb autem & Sahaben caui. Reliqua de hoc
anno alibi dicentur.

DE ANNO ARABICO SOLVTO EPOCHÆ IVLIANÆ.

C

QVINTVS Curtius de Indis loquens libro VIII ita scribit: Men-
ses in quinosdenos descripserunt dies. Anni plena spatia seruan-
tur. Lunæ cursu notant tempora, non, vt plerique, cum orbem sidus
impleuit, sed cum se curuare cæpit in cornua: & iccirco breuiores ha-
bent menses, qui spatium eorum ad hunc Lunæ motum dirigunt.
Hæc Curtius. Sane verum est breuiores menses esse, quam aliorum,
cum quinis denis tantum diebus constent. Sed quomodo a Luna
corniculata, si non etiam a plenilunio alternatim? & si a plenilunio,
quomodo constant ea, quæ dicit, non ab eo tempore putari, cum im-
pleuit orbem sidus? quid enim aliud est, quam a plenilunio? Rursus,
si quinideni dies mensi attribuuntur, quomodo constanter seruabitur D
ille numerus, vt tandem rationes Lunæ non labascant, siquidem Lu-
nares menses alternis pleni & caui? De his rebus ita temere etiam do-
ctissimi veterum pronunciare solent. Si igitur semper a Luna corni-
culata, ergo menses non quinis diebus, vt perperam scribit auctor alio-
quin facundissimus, sed tricenis & vndetricenis alternatim consta-
bant. Et sane ὁ μακαρίτης Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir eximiæ
doctrinæ & probitatis, scribebat olim mihi Indos & Sinas annum ad

A Lunæ cursum describere, eorumque neomenias putari من رؤية
الهلال ,id est ἀπὸ τῆς φάσεως φεγγαρίου. Augustiniani Monachi, qui pri-
mi omnium Europæorum annis superioribus certa de regno Sinarum
reportarunt, scribunt Sinis (quos [redacted] omnes Hispani Chi-
nas vocant) omnes neomenias festiuas esse, in eisque exercitum sem-
per recenseri & lustrari: initium vero anni esse a neomenia Martij;
item eo anno, quo ipsi fuerunt in Sinarum regno, qui putabatur a
Christo 1575, neomeniam fuisse in III Septembris. Denique pleni-
lunia illis omnia sacra esse, in eisque epulas publicas celebrari. Itaque
eodem anno 1575, XX Augusti se splendidissimo epulo acceptos, quod
ea dies sacrata esset plenilunio. At non solum Sinæ, sed & reliqui
B omnes tam Indi, quam supra Indiam, mensibus Lunaribus tem-
pora sua describunt, vt Iaponenses, de quibus Aloisius Froes Iesuita
Anno 1565 in quadam epistola sua ex insula Iapan ita scribit: Incidit
meus aduentus in ipsum noui anni initium: quod hac hieme Iaponij
a Kal. Februariis annum auspicati sunt. Varius est enim in his regio-
nibus anni cursus: longe alia, quam apud nos ratio temporum, atque
descriptio. Vetus est autem gentis mos, vt anno ineunte, ab die nono
Lunæ, adusq. vicesimum, Regni proceres & Bonziorum principes ad
regem quisq. suum salutandum non sine donis accedat. Ex his, & Au-
gustinianorum verbis, constat omnes tractus Orientales anno Lunari
vti, sed & Iaponensium annũ vagum esse, vt Arabum: præterea pleni-
C lunia vbiq. obseruari, & tempus rerum agendarum esse a nona Luna
crescente ad tertium quadrantem. Sane neomenia Augusti conuenit
cum neomenia Giumedi prioris anni Arabici 983, feria septima, Augu-
sti VI. propterea XX Augusti fuit plenilunium: vt fieri potuerit, quod ipsi
Augustiniani subiiciunt, neomeniam sequentem fuisse 3 Septembris:
cum a XXI Augusti ad eam diem, sint 14 dies. Sed ciuiliter neomenia
Giumedi posterioris fuit Septembris V, feria secunda. Non solum hæc,
quæ iam adduximus, probant Indorum annum Lunarem esse, sed &
Polus Venetus id quoque testatum reliquit, de prouincia Tangut ita
loquens: Totum anni circulum per Lunationes cõputant: nec alios ha-
bent menses, aut hebdomadas, quam Lunares. Sed si neomeniæ Sina-
D rum cum Arabicis congruunt, non videntur tamen Iaponensium cum
illis paria facere. Nam neomenia Februarij anni 1565, quæ incidit in
Kalendas, feria V, præcessit feriam Regeb Arabici die vno, in anno He-
giræ 972. Nicolaus Contius Venetus in Itinerario suo scribit æram In-
dorum ab Octauio Cæsare deduci: & quo anno illa scribebat, qui erat
Christi 1400, eum fuisse dicit secundum Indos 1490. Sane anno 1400
cœpit annus Hegiræ 803, Augusti XXII, feria prima. Differentia igi-
tur Hegiræ, & annorum Indicorum, 687: qui anni simplices Lunares,

cum octo syzygiis, quæ a fine Decembris anni præteriti ad Augustum A
mensem fluxerunt, conficiunt annos absolutos Iulianos 666. Annus primus Hegiræ est 622 currens Christi. Aufer annos 621 præteritos ab annis 666. Remanent anni 45: quæ est differentia primi Ianuarij Iuliani, & Ianuarij annorum Christi. Ergo Indi non ab Octauio Cæsare, sed a Iulio Cæsare annos suos putant. Annus confusionis incidit in annum periodi Iulianæ 4668, cyclo Solis 20, Lunæ 13. Erat annus Seleucidarum 268, a Septembri, & proinde 38 periodi secundæ magnæ Hagarenorum (quæ constat tribus periodis Calippicis:) idque a Martio. Rabie prior 12 Martij, feria quinta. Muharram, vndecimus a Rabie priore, fuit feria VI, Kal. Ianuarij primis, cyclo Solis 21, litera dominicali priore C. Hagareni vero antiquitus B
feriam sextam sacram habent, propter Venerem, quam impense colebant, CHOBAR vocantes. Inde orsi sunt annum suum, qui in diem sacrum, & caput annorum Iulij Cæsaris inciderit. Atque hæc est, sine dubio epoche Indorum ab Hagarenis accepta. vt appareat annum solutum Arabicum antiquiorem esse, quam ab Hegira. Nam tum primum non cyclis decemnouennalibus, sed annis simplicibus Lunaribus cæptum est tẽpora describere. Est autem eorum annorum triginta periodus iusta, quantum ad Lunæ ratiocinia: quantum ad feriarum orbem, septies triginta annorum: vt tota magna periodus constet 210 annis Arabicis. Tunc enim feria redit in orbem. & neomenia Muharram anni 211 incipit ab eadem feria, a qua neomenia primi C
anni de annis 210 cæperat. Quod si ab illa neomenia, id est a feria sexta, hodie Indi annos suos solutos putant, multum a veris ratiociniis medij motus Lunaris eos desciscere necesse est, propter caussas non paucas, sed propter duas præcipuas. Prior est, quod nouilunium Muharram Kalendarum Iulianarum fuit secundum Iudæos 7. 1. 940. Erat enim Schebat anni 3716. Ergo non fuit feria VI, sed VII. Et propterea vno die medias coniunctiones anteuertunt. Altera caussa est, quod post annos 2102 Arabicos nouilunia anticipabunt vnum diem: quod annus tricesimus relinquat momenta 360, quæ in annis 2102 consurgunt in horas 24. Itaque hodie illa epocha anteuertit nouilunia biduo. Iam enim agitur annus Indorum 1690: qui aufert diem D
fere: siquidem post annos 12 conflatus erit dies integer. Cum igitur magna periodus Indorum incipiat a feria VI, vt & periodus Muhamedanorũ, eadem sunt vtriusq. ratiocinia in feriarum doctrina. Experiamur igitur. Annus primus Hegiræ, vt diximus, est 688 Indorum: & proinde est 58 magnæ periodi, cuius character est feria 3. At medium nouilunium Ab Iudaici anni 4382 fuit 4. 7. 112, Iulij 14. cum tamen prima neomenia Hegiræ sit feria VI. Rursus anno hoc Christi 1594, quo

A quo hæc ſcribebamus, cæpit annus Hegiræ 1003, Septembris 6, feria ſexta. Tiſri Iudaicus anni 5355, eſt 5, 3, 904. Erat annus Indicus 1690, & propterea 10 periodi magnæ, feria 3. Ergo biduum anticipauit, propter ſcrupula, quæ anno triceſimo negliguntur. Sed de his alibi plenius in anno Muhamedico. Nunc quomodo annis Iulianis datis Arabici fiant, & contra, quomodo dati Arabici in Iulianos conuertantur, aperiam. Sunto anni dati Iuliani 666, a Kalendis Iulianis primis. Volo eos in Arabicos redigere. In linea cyclorũ Iulianorum præciſe non inuenio. Accipio proxime minorem numerũ 456. quo de 666 deducto, remanent 210. Proximo minore 209 deducto, remanet annus B vnus. Ita tres numeri ſunt, qui datam ſummam conficiunt 456, 209, 1. quibus reſpondent anni Arabici 470, 215, cum menſibus quatuor, & annus vnus ſimplex. Summa: anni Arabici 686, & menſes 5 iam lapſi de anno 687 inchoato. Conuerſa doctrina vtendum, ſi dati Anni Arabici in Iulianos conuertendi ſint. Rurſus eſto datus annus Indorum 1690, cuius Mucharram oſtendendus ſit in menſibus Iulianis. Anni Arabici 1690 ſunt anni Iuliani 1639 cum 9 menſibus Arabicis, vtiq. putandi a Kalendis primis Iulianis. Tabula C periodi Hagarenorum incipit ab epocha Seleucidarum. Interuallum ab ea epocha ad primas Kalendas Iulianas, anni 265, cum quatuor fere menſibus. Neglectis menſibus, iungantur anni 265 cum 1639. Fiunt omnes anni 1904 a Seleucidarum epocha: de quibus ſi deduxeris 1824, nempe octo periodos magnas annorum 228, remanebunt 80 anni periodi nonæ; id eſt annus quartus periodi ſecundæ, cuius neomenia menſe Martio in Regeb. A Regeb Muharram eſt menſis ſeptimus. Ideo Muharram anni propoſiti 1690 incidet in menſem ſeptimum a Martio, hoc eſt in Septembrem. Sed de hoc plenius alias in anno Muhammedico, & in Computo Samaritano.

Cycli Iuliani.	Anni Arabici.	Menſes Arabici.	Numerus cyclorum.
19	19.	7	1
38	39.	2	2
57	58.	9	3
76	78.	4	4
95	97.	11	5
114	117.	6	6
133	137.	1	7
152	156.	8	8
171	176.	3	9
190	195.	10	10
209	215.	5	11
228	235.	0	12
456	470.	0	24
684	705.	0	36
912	940.	0	48
1140	1175.	0	60
1368	1410.	0	72
1596	1645.	0	84
1824	1880.	0	91
2052	2115.	0	98
2280	2350.	0	105
4560	4700.	0	112

D

DE ANNO IVDÆORVM NOVITIO.

IAM manifeſta erat bidui προέμπτωσις in periodo Seleucidarum Iudaica, cum poſt imperium Conſtantini Cæſaris, Romani ab Indictionibus Conſtantinianis, idq. a 24 Septembris, tempora ſua putare inſtituiſſent. Tunc enim pluſquam duæ periodi Hipparcheæ a Seleucidarũ initio fluxerant, & propterea duos dies Luna anteuerterat priſtinam ſedem. Anno enim Chriſti 344, qui erat Seleucidarum 656, & quadra-

quadragesimus octauus post duas periodos Hipparcheas, Tisri Iudæo- A
rum Alexandreus erat in 26 Septembris, feria 4: cum tamen ex epilogismo hodierno neomeniæ character 2, 4, 204 statueret caput mensis in 24 Septembris. En labes bidui. Nondum enim rationem Calippicam de sede solicitauerant Iudæi, sed eam adhuc incolumem seruauerant. Sero tandem cognito errore periodi Calippicæ ratiocinia abdicarunt, & ad tutiora præsidia confugerunt, adhibita in auxilium astrologia, ad cuius examen rationes mensium exigentes deprehenderunt labem, quæ ex cyclorum enneadecaetericorum successione fit. Nam cum mensis Lunaris constet diebus 29, horis 12, scrupulis 793, qualium tota hora est 1080, cyclus autem componatur ex 235 syzygiis, manifestum est cyclum integrum dierum 6939, hor. 16, scrup. 595 esse. B
Enneadecaeteris autem Iuliana est dierum 6939, horarum 18, o. de quibus deducta Lunari Enneadecaeteride, remanet ὑπεροχὴ Solaris supra Lunam dierum 0, 1, 485. sexdecim vero ὑπεροχαὶ sunt dierum 0, 23, 200. hoc est diei vnius, scrupulis 880 minus. Post 16 igitur cyclos, Lunæ fiet προέμπτωσις in anno Iuliano, hoc est a VII Octobris, in qua erat κέντρον μετοπωρινόν. Quare cum in anno 48 periodi Calippicæ a neomenia Hyperberetæi Seleucidarum, ad Tisri, vndecim dies περιτταὶ putaretur, duodecim περιτταὶ putandæ fuerint: & post alteros sexdecim cyclos tredecim περιτταί. & ita deinceps in omnibus primis mensibus totius periodi. Dolendum igitur erat non solum quod pauciores dies, quam opus erat, a neomenia Hyperberetæi, ad neomenias Tisri puta- C
bantur, sed etiam quod alias Tekuphas ab Alexandro, alias a Cæsare haberent: & cum quatuor Tekuphis annus explicetur, octo numerarent. Castigatio igitur eiusmodi adhibita. Tekupha Tisri Iuliana XXIIII Septembris. Neomenia Hyperberetæi Alexandrei vel κέντρον μετοπωρινὸν, VII Octobris. Interuallum, 13 dies. Tot dies eximendi sunt de anno Solari, vt respondeat æquinoctio Iuliano. Iam diximus excessum enneadecaeteridis Iulianæ supra Lunarem esse hor. 1, 485. Ergo ducentarum sexdecim excessus erit dierum 13 hor. 1. Qui sunt anni 4104, quo interuallo Luna anteuertit pristinam Seleucidarũ epocham septimæ Octobris, cyclo Lunæ 3. Vt igitur idem cyclus Lunæ in eundem Solis redeat, opus est periodo annorum 532, ducto scilicet cyclo D
annorum 28 in cyclum annorum 19. vt autem feriæ neomeniarum in orbem redeant, hoc vero non cõtinget, nisi post 13 cyclos. Ductis igitur annis 532, in 13, fiet magna periodus annorum 6916. Quia igitur diuisis annis 4104 per 19, remanet nihil, per 28, remanet 16, per 247, qui sunt cycli 13, remanent 148, per 7, supersunt 2: manifestum est annum 4105 ineuntem fore primum cycli Lunæ, 17 Solis, 149 periodi terdenariæ, tertium Sabbaticum. Hæc vniuersa simul non competunt, nisi anno

Christi

A Christi 344. Itaque cum annus Christi 344 sit 4105 iniens a Tisri pe-
riodi maximæ annorum 6916, ergo annus natalis Christi, vt vulgus
putat, fuerit 3760 eiusdem periodi, & annus Seleucidarum 3450. Iam
nouilunij sedem tenemus, abiectis 13 diebus προεμπτώσεως de 37, qui
a Kal. putandi sunt. Remanent enim 24 a Kalendis, quæ erat sedes
æquinoctij verni Cæsariani. Cyclus Lunæ, vt diximus, erat 3, Solis 17.
Erat igitur feria secunda. Nouilunium a meridie 23, horis 10, 204,
Hierosolymis, quanquam ex epilogismis Prutenicis fuerit a media no-
cte, 22 die exacta, horis 22. 2′. 39″. Hoc est post meridiem diei 23. horis
10. $\frac{47}{108}$. Maior igitur calculus Iudæorum scrupularius Prutenico mo-
mentis 157. Sed Iudæi, qui anno Lunari vtuntur, eius initium proti-
B nus capiunt ab ineunte nocte. Itaque nouiluium fuit hora 4, 204, ab
initio noctis. Porro cyclorum 216, per quos Luna dies 13 anticipauit,
character est 6, 23, 0. hoc est feria sexta, horæ 23. scrupula, seu momen-
ta nulla. Atqui nouilunium incidit die 23, sequente 24, feria 2, horis
4, scrup. 204. Ergo ad characterem 6, 23, 0, apponendus character
epochæ 2, 5, 204. Et ita fiet character 2, 4, 204 nouilunij Tisri, in anno
Christi 345 ineunte. Igitur 2, 5, 204 erit perpetuus character epochæ
Iudaicæ: ita vt ante 4104 annos nouilunium contigerit in VII Octobris;
quod est κέντρον μεσοπωρινὸν Seleucidarum, feria 2, cyclo Solis primo,
Lunæ tertio, anno periodi Iulianæ 953. Quanuis vero epocha huius
noui Computi incidit in annum Christi 344, tamen fieri potest, vt ali-
C quot annis posterius institutus sit. Neque magis necesse, vt anno
Christi 344 cœperit, quam annis ante 4104, cũ ex anno periodi Iulianæ
953 initium capiat. Hunc Computum Iudæi vocant עבור, id est ἐμβο-
λισμόν. Rabbi Moses filius Maimon in præclaro suo opere IAD, capite
de mense sanctificando: חֶשְׁבּוֹן שֶׁאָנוּ מְחַשְּׁבִים הַיּוֹם הוּא הַנִּקְרָא עִבּוּר Com-
putus, quo hodie computamus, is est, quem EMBOLISMVM vocamus.
Neque vero solum ille Rabbinus, sed & omnes deinceps asserunt, in-
stitutum post editionem Talmud. At Iudæi iam ab illis temporibus,
& fortasse ante Christum, putarunt, putantque hodie diem VII Octo-
bris fuisse primum mundi conditi: eoque nomine Computus iste vo-
catur חֶשְׁבּוֹן מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם: Computus a conditu mundi. In quo ridiculi
D sunt, cum hic annorum epilogismus minor sit iusto annis paulominus
ducentis. Præterea quomodo poterit esse prima dies a conditu rerum,
cum ea fuerit prima feria? at huius computi prima dies est feria secun-
da. Viden manifestam repugnantiam? Sed maiorem risum tollunt,
cum primum mensem diluuij statuunt in eadem VII Octobris, secun-
dum autem in VI Nouembris: & in XVII mensis, quæ incidebat in
XXII Decembris, volunt diluuium cœpisse, vt habetur Geneseos VII,
II. ac propterea institutam fuisse הַשְּׁאֵלָה: vnde vides quanta rerum
ignora-

ignoratione laborabant iam tum ipsi, quia Græcorum, & Gentilium, vt ipsi vocant, literas contemnerent: quas si legissent, nunquam neomeniam Hyperberetæi Syromacedonum diem primum mundi esse existimassent. Cum igitur Iudæi a septima hora æquinoctiali meridiana putent dies suos, necesse est in reliquis mensibus horas esse inæquales, & minimas quidem totius anni in Tebeth, longissimas in Tamuz. Constat tamen computus astronomicus, si epilogismo Iudaico sex horæ addantur. Tunc enim horæ æquales in totum annum putabuntur a meridie, quæ est epocha ἐν πινακικοῖς ψηφισμοῖς veterum astronomorum vsitatissima, & omnium tutissima. Cyclus vero eorum a prisco Alexandreo non differt, nisi capite aut initio, quatenus cyclus Alexandreus incipit a tertiodecimo, hodiernus autem a tertio. In embolismis vero conueniunt, ita vt citimus Tisri sit in cyclo 19, & proxime citimus in octauo. Quare in illis Pascha anteueniebat epochā vernam tam sub Seleucidis, quam diu vsi sunt periodo Calippi Alexandrea, quam in hoc Computo. Propterea contingebat eos, in cyclis octauo, & decimo nono Pascha bis in eodem anno celebrare. Id quod tangit Imperator Constantinus apud Eusebiũ in quadam ad Episcopos epistola: & repetitur in veteribus Canonibus. εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσοι, καθαιρείσθω. Non enim hoc semper fiebat, sed bis in annis XIX, & VIII. imo & de octauo cyclo dubitari potest temporibus Niceni concilij, cum æquinoctium statueretur in XXI Martij. Tunc enim poterat Pascha in ipsam XXI incidere. Quod autem diximus horas inæquales intelligi πολιτικῶς in hoc computo, cum tamen ἀστρονομικῶς sint æquinoctiales, hoc etiam ad ipsas Tekuphas extenditur, quæ putantur per duodenas horas, a principio noctis, aut diei, quamuis ipsarum ratiocinia putentur per horas æquales. Et quemadmodum ratiocinia neomeniarum incipiunt a Tisri, ita etiam ratiocinia Tekupharum a Nisan, vbi bisextum collocatur inter 25, & 26 Martij. Nam initium anni Solaris Iuliani ipsis est semper a 26 Martij in litera A, in hodierno computo. Intercalant autem, anno integro post bisextum nostrum. Anno Christi 1592, qui erat Iudaici computi 5352, intercalatum est in anno Iuliano. Erat enim annus bisextilis. Anno sequenti, Iudaico autem 5353, intercalatum est inter 25, & 26 Martij. Itaq. annis Iudaicis per quatuor diuisis, si vnitas remanserit, scito in eo anno intercalatum esse. Et sane cum annus primus huius Computi fuerit primus cycli Solis in anno 935 periodi Iulianæ, sequenti anno periodi Iulianæ, nimirum 954, intercalatum esse intelligendum est κατὰ πρόληψιν ante 26 Martij. Et quia ipsa vicesima sexta dies est caput anni Solaris, Tekupha incipiet a principio noctis, sequenti anno a media nocte, tertio a Sole oriente,

A quarto a meridie, quinto, in anno bisextili Iudaico, iterum a principio noctis. At Tekupha Tisri semper progreditur per horas 9, aut 3. Itaque semper ante bisextum Iudaicum Tekupha Tisri est nouem horarum nocturnarum: vt erat anno correctionis 4104. Anticipationis enim dies, vt diximus, conflati erant 13, cum hora: qui erant demendi a Kalendis Septembris ad Tekupham Hyperberetæi: hoc est, a Kalendis Septembris, ad Tekupham Hyperberetæi, erant dies 37, cum hora, vel 36 dies cum 25 horis. Nunc vt inueniam nouem horas Tekuphæ Constantinianæ, hoc est in 24 Septembris, oportet necessario, vt præter 24 dies Septembris, relinquantur horæ 4, 876, quæ cum epocha neomeniæ anni 4104 horarum 4, 204, faciat 9 horas Tekuphæ.
B Igitur, vt hoc possit fieri, de diebus 36, horis 25, demendi erunt dies 12. horæ 20, momenta 204, vt relinquantur de diebus Septembris, dies 24, horæ 4, momenta 876. quæ cum horis & scrupulis neomeniæ, anni 4104, nempe cum 4, 204, componant horas 9 Tekuphæ Tisri nocturnas. Hinc vides, quare a computo reiiciendi sint dies 12, 20, 204, quoties inuestiganda est Tekupha. Quod tamen Iudæi ignorant, vt alia multa, quæ illorum intererat eos potius scire, quam nos. Et mirum est, Iacob filium Asser in libro magno, cui titulũ fecit Via Vitæ, capite 428, scribere, ad inuestigationẽ Tekuphæ Tisri, de cyclis Tekupharum deducendos dies 10, horas 21, momenta 204. cum dies 12, non autem 10, horæ itẽ 20, non autem 21 sint deducendæ. Atqui dies 10, horæ 21, scru-
C pula 204 est excessus Solis supra annum Lunarem. Quod si dies illi 12 cum horis 20, 204 non essent deducendi, alia via ad inuestigationem Tekupharum aggrediendũ esset. Nam 3 horæ, momenta 876 tantum addenda forent ad nouilunium, non autem dies detrahendi. Primum nouilunium Computi est 2, 5, 204. Additis horis 3, 876, fiunt horæ 9 Tekuphæ primi Tisri. Secundum nouilunium accidit horis 14, 0. Quibus adde excessum vnius anni. Fiunt dies 11-11, 2 0 4. Postremo adiice horas 3, 876 Fiunt horæ 15. Id est hora tertia diei, Tekupha nempe secundi Tisri. Nunc ad methodum aggrediamur. Syzygia Lunaris est dierum 29, horarum 12, momentorum 793. De quibus diebus 29, deductis omnibus septenariis, remanet character vnius
D mensis 1, 12, 763. id est feria prima, horæ 12, momenta 1080. Quare si semper hæc componas ita, vt ex momentis horas facias, quando excedent 1080, ex horis dies, cum excesserint 24, ex diebus autem semper abiicias septenarios omnes, inuenies anni communis characterem 4, 8, 876. embolimæi autem 5, 21, 589. Quare character cycli vnius erit 2, 16, 595, nempe coniunctis vna 12 annis communibus, & septem embolimæis. His ita in infinitum propagatis, si vis scire nouilunium Tisri, videndum quot cycli & quot anni de reliquo cyclo currente præterie-

runt. His omnibus aggerendus est character primi Tisri, 2, 5, 204. A
Et prodibit neomenia Tisri. Quod vt facilius assequare, duas Tabulas construximus. In priore continentur anni 114 expansi, qui sunt sex cycli, incipientes a primo nouilunio Tisri. Secundus annus ergo compositus ex charactere vnius anni communis, & charactere primi Tisri, hoc est ex 2. 5, 204, & 4, 8, 876, dabit characterem 6. 14. 0. Cui si iterum adiicias characterem anni communis, componet characterem Tisri tertij, 3, 22, 876. Huic si adieceris 5, 21, 589, characterem anni embolimæi, conflabitur character Tisri quarti 2, 20, 385. Hoc continue procudendo, propagabitur tota Tabula annorum expansorum. In altera Tabula continentur anni collecti per senos cyclos sine charactere, vt apparet: hoc est sine nouilunio B
primi Tisri. Cum igitur voles scire neomeniam Tisri propositi, si numerus annorum maior fuerit, quam 114, accipe proxime minorem in Tabula annorum collectorum, & characterem ei respondentem compone cum charactere respondenti annis reliquis in Tabula annorum expansorum. Exemplum: Annus Iudaicus 5355 cœpit hoc Septembri Iuliano. Volo scire characterem neomeniæ eius Tisri. Accipe proxime minorem in Tabula annorum collectorum, nempe 5244. Cuius character est 7, 8, 60. Reliquos 111 quære in Tabula annorum expansorum. E quorum regione character 4, 19, 844 cum 7, 8, 60 compositus dabit characterem Tisri anni 5355 ineuntis, 5, 3, 904, hoc est feriam quintam horas 3, 904, post Solem occasum. Sed si horæ fuerint C
18, aut amplius, tunc tranfertur feria. vt si fuerint 7, 18, 304. tunc pro septima feria accipe primam. Cum enim Iudæi putent a principio noctis, hora decima octaua perueniet ad meridiem. Ita vt ille dies iam censeatur transisse. VI enim horæ duntaxat supersunt ad principium noctis. Sed non satis est characterem Tisri adipisci, nisi epocha ipsius in mense Iuliano deprehenditur. Eius rei gratia epactas vnicuique anno expanso congruentes, apposuimus, vt earum officio citra vllam molestiam locum neomeniæ Tisri in mense Iuliano inuenire possis. Coniunge epactas annorum 5244, & 111, simul: id est, 15, 22, 925, & 16. 15, 1020. Componuntur dies 32, horæ 14, momenta 865. Et quia numerus hic excedit Syzygiam integram, nempe dies 29, 12, 793, dedu- D
ctis illis, remanebunt epactæ Tisri anni dati dies 3, 2, 72. In Tabella Epactarum Tisri inuenio epactam 3 bis, nempe e regione quartæ Octobris, & e regione quintæ Septembris. Sed nullus Tisri hodie incipit ab Octobri. Ergo erit in Septembri. Sed quia epactæ vno die serius aut citius nouilunium indicare sæpe solent, vide quæ sit feria Tisri. Est autem propositi anni neomeniæ feria quinta. Diuide annum Iudaicũ per 28. Reliquum est annus Cycli Solis Iulianus. Itaque
anni

TABVLA NOVILVNIORVM TISRI
IN ANNIS EXPANSIS CYCLORVM VI.

	Anni expans.	Cyclus Lunæ	Nouilunium Tisri			Epactæ Tisri		
			Feria	Horæ	Scrupula 1080.	Dies	Horæ	Scrupula 1080.
	1	3	2.	5.	204	0.	0.	0
	2	4	6.	14.	0	10.	21.	204
Emb.	3	5	3.	22.	876	21.	18.	408
	4	6	2.	20.	385	3.	2.	899
	5	7	7.	5.	181	14.	0.	23
Emb.	6	8	4.	13.	1057	24.	21.	227
	7	9	3.	11.	566	6.	5.	718
Emb.	8	10	1.	20.	362	17.	2.	922
B	9	11	6.	17.	951	28.	0.	46
	10	12	4.	2.	747	9.	8.	537
Emb.	11	13	1.	11.	543	20.	5.	741
	12	14	7.	9.	52	1.	17.	152
	13	15	4.	17.	928	12.	11.	356
Emb.	14	16	2.	2.	724	23.	8.	560
	15	17	1.	0.	233	4.	16.	1051
	16	18	5.	9.	29	15.	14.	175
Emb.	17	19	2.	17.	905	26.	11.	379
	18	1	1.	15.	414	7.	19.	870
Emb.	19	2	6.	0.	210	18.	16.	1074
	20	3	4.	21.	799	0.	1.	485
	21	4	2.	6.	595	10.	22.	689
C Emb.	22	5	2.	15.	391	21.	19.	893
	23	6	5.	12.	980	3.	4.	304
	24	7	2.	21.	776	14.	1.	508
Emb.	25	8	7.	6.	572	24.	22.	712
	26	9	6.	4.	81	6.	7.	123
Emb.	27	10	3.	12.	957	17.	4.	327
	28	11	2.	10.	466	28.	1.	531
	29	12	6.	19.	262	9.	9.	1022
Emb.	30	13	4.	4.	58	20.	7.	146
	31	14	3.	1.	647	1.	18.	637
	32	15	7.	10.	443	12.	12.	841
D Emb.	33	16	4.	19.	239	23.	9.	1045
	34	16	3.	16.	828	4.	18.	456
	35	18	1.	1.	624	15.	15.	661
Emb.	36	19	5.	10.	410	26.	12.	864
	37	1	4.	7.	1009	7.	21.	275
Emb.	38	2	1.	16.	805	18.	18.	479
	39	3	7.	14.	314	0.	2.	970
	40	4	4.	23.	110	11.	0.	94
Emb.	41	5	2.	7.	986	21.	21.	298
	42	6	1.	5.	495	3.	5.	781
	43	7	5.	14.	291	14.	2.	993
Emb.	44	8	2.	23.	87	25.	0.	117
	45	9	1.	20.	676	6.	8.	608
Emb.	46	10	6.	5.	472	17.	5.	812
	47	11	5.	2.	1061	28.	2.	1016
	48	12	2.	11.	857	9.	11.	427
Emb.	49	13	6.	20.	653	20.	8.	631
	50	14	5.	18.	162	1.	20.	42
	51	15	3.	2.	1034	12.	14.	246
Emb.	52	16	7.	11.	834	23.	11.	450
	53	17	6.	9.	343	4.	19.	941
	54	18	3.	18.	139	15.	17.	65
Emb.	55	19	1.	2.	1015	26.	14.	269
	56	1	7.	0.	524	7.	22.	760
Emb.	57	2	4.	9.	320	18.	19.	964
	58	3	3.	6.	909	0.	4.	375
	59	4	7.	15.	705	11.	1.	579
Emb.	60	5	5.	0.	501	21.	22.	783
	61	6	3.	22.	10	3.	7.	194
	62	7	1.	6.	886	14.	4.	398
Emb.	63	8	5.	15.	682	25.	1.	602
	64	9	4.	13.	191	6.	10.	13
Emb.	65	10	1.	21.	1067	17.	7.	217
	66	11	7.	19.	576	28.	4.	421
	67	12	5.	4.	372	9.	12.	912
Emb.	68	13	2.	13.	168	20.	10.	36
	69	14	1.	10.	757	1.	21.	527
	70	15	5.	19.	553	12.	15.	735
Emb.	71	16	3.	4.	349	23.	12.	935
	72	17	2.	1.	938	4.	21.	346
	73	18	6.	10.	734	15.	18.	550
Emb.	74	19	3.	19.	530	26.	15.	754
	75	1	2.	17.	39	8.	0.	165
Emb.	76	2	7.	1.	915	18.	21.	369
	77	3	5.	23.	424	0.	5.	860
	78	4	3.	8.	220	11.	2.	1064
Emb.	79	5	7.	17.	12	22.	0.	188
	80	6	6.	14.	205	3.	8.	679
	81	7	3.	23.	401	14.	5.	883
Emb.	82	8	1.	8.	193	25.	3.	7
	83	9	7.	5.	786	6.	11.	498
Emb.	84	10	4.	14.	582	17.	8.	702

RESIDVVM TABVLÆ NOVILVNIORVM TISRI IN ANNIS EXPANSIS PER SENOS CYCLOS.

	Anni expãsi.	Cyclus Lunæ	Nouilunium Tisri: Feria	Horæ	Scrupula 1080.	Epactæ Tisri: Dies	Horæ	Scrupula 1080.
	85	11	3.	12.	91	28.	9.	906
	86	12	7.	20.	967	9.	14.	17
Emb.	87	13	5.	5.	763	20.	11.	521
	88	14	4.	3.	272	1.	22.	1012
	89	15	1.	12.	68	12.	17.	136
Emb.	90	16	5.	20.	944	23.	14.	340
	91	17	4.	18.	453	4.	22.	111
	92	18	2.	3.	249	15.	19.	1035
Emb.	93	19	6.	12.	45	26.	17.	159
	94	1	5.	9.	634	8.	1.	650
Emb.	95	2	2.	18.	430	18.	22.	854
	96	3	1.	15.	1019	0.	7.	265
	97	4	6.	0.	815	11.	4.	469
Emb.	98	5	3.	9.	611	22.	1.	673
	99	6	2.	7.	120	3.	10.	84

	Anni expãsi.	Cyclus Lunæ	Nouilunium Tisri: Feria	Horæ	Scrupula 1080.	Epactæ Tisri: Dies.	Horæ	Scrupula 1080.
	100	7	6.	15.	996	14.	7.	288
Emb.	101	8	4.	0.	792	25.	4.	492
	102	9	2.	22.	401	6.	12.	983
Emb.	103	10	7.	7.	93	17.	10.	107
	104	11	5.	4.	686	28.	7.	311
	105	12	3.	13.	482	9.	15.	802
Emb.	106	13	7.	22.	278	20.	12.	1006
	107	14	6.	19.	867	2.	0.	417
	108	15	4.	4.	663	12.	18.	621
Emb.	109	16	1.	13.	459	23.	15.	825
	110	17	7.	10.	1048	5.	0.	236
	111	18	4.	19.	844	15.	21.	440
Emb.	112	19	2.	4.	640	26.	18.	644
	113	1	1.	2.	169	8.	3.	55
Emb.	114	2	5.	10.	1025	19.	0.	259

B

anni 5355 cyclus Solis est Septimus. ideo litera dominicalis F. Igitur Tisri incidit in literam C. quæ cum sit e regione epactæ, quæ congruit anno proposito, sine dubio Tisri anni huius 1594, qui est Iudaici 5355, cepit in quinta Septembris. Hæc methodus elegantissima est: quæ nunquam tibi imponet, modo rite, & ordine præscripto feceris. Sed non deterior est altera, quam afferemus. Epactas, quas collegisti, aufer a diebus 36, 23, 1080. Reliqui erunt dies a Kalend. Septembris. Ergo epactas, quas collegisti, nempe 32, 13, 380, aufer a 36, 23, 1080. Remanent dies 4, 10, 700. Itaque nouilunium Tisri anni 5355 accidit post 4 diem a Kal. Septembris: & quia est feria quinta, erit ergo in V. Septembris. Hæc methodus meo iudicio melior est altera: quia expeditior. Superest doctrina Tekupharum, quam nobis promptum est scire, qui Iuliana forma vtimur: modo neomeniæ Tisri sedem in mense Iuliano statuere sciamus. Semper enim Tekupha Tisri est 24 Septembris. Sed ne quid doctrinæ Computi Iudaici desit, id quoque nobis tractandum. Quod facilius erit ex his duabus Tabulis, quam ex aliis Computis Iudaicis. Annorum 5254, & 111 epactæ simul compositæ, vt iam vidimus, conflant dies 31, 37, 380. ex illis semper abiice dies 12, 20, 204 supererunt dies 19, horæ 17, 176. quibus adiice horas & scrupula nouilunij Tisri. Confiunt dies 19, 21. Igitur Tekupha Tisri anni 5355 incidit in diem 20, hora 21, ab initio noctis, id est, hora 9 diei.

C D

Nunc

TABVLA ANNORVM COLLECTORVM PER SENOS CYCLOS.

	CHARACTER annorum collectorum.			EPACTAE TISRI				CHARACTER annorum collectorum.			EPACTAE TISRI		
Anni collecti.	Feria	Horæ	Scrupula 1080	Dies	Horæ	Scrupula 1080	Anni collecti.	Feria	Horæ	Scrupula 1080	Dies	Horæ	Scrupula 1080.
114	2.	3.	330	0.	8.	750	3534	3.	6.	510	11.	5.	570
228	4.	6.	660	0.	17.	420	3648	5.	9.	840	11.	14.	240
342	6.	9.	990	1.	2.	90	3762	7.	13.	90	11.	22.	990
456	1.	13.	240	1.	10.	840	3876	2.	16.	420	12.	7.	660
570	3.	16.	570	1.	19.	510	3990	4.	19.	750	12.	16.	330
684	5.	19.	900	2.	4.	180	4104	6.	23.	0	13.	1.	0
798	7.	23.	150	2.	12.	930	4218	2.	2.	330	13.	9.	750
912	3.	2.	480	2.	21.	600	4332	4.	5.	660	13.	18.	420
B 1026	5.	5.	810	3.	6.	270	4446	6.	8.	990	14.	3.	90
1140	7.	9.	60	3.	14.	1020	4560	1.	12.	240	14.	11.	840
1254	2.	12.	390	3.	23.	690	4674	3.	15.	570	14.	20.	510
1368	4.	15.	720	4.	8.	360	4788	5.	18.	900	15.	5.	180
1482	6.	18.	1050	4.	17.	30	4902	7.	22.	150	15.	13.	930
1596	1.	22.	300	5.	1.	780	5016	3.	1.	480	15.	22.	600
1710	4.	1.	630	5.	10.	450	5130	5.	4.	810	16.	7.	270
1824	6.	4.	960	5.	19.	120	5244	7.	8.	60	16.	15.	1020
1938	1.	8.	210	6.	3.	870	5358	2.	11.	390	17.	0.	690
2052	3.	11.	540	6.	12.	540	5472	4.	14.	720	17.	9.	360
2166	5.	14.	870	6.	21.	210	5586	6.	17.	1050	17.	18.	30
2280	7.	18.	120	7.	5.	960	5700	1.	21.	300	18.	2.	780
2394	2.	21.	450	7.	14.	630	5814	4.	0.	630	18.	11.	450
2508	5.	0.	780	7.	23.	300	5928	6.	3.	960	18.	20.	120
C 2622	7.	4.	30	8.	7.	1050	6042	1.	7.	210	19.	4.	870
2736	2.	7.	360	8.	16.	720	6156	3.	10.	540	19.	13.	540
2850	4.	10.	690	9.	1.	390	6270	5.	13.	870	19.	22.	210
2964	6.	13.	1020	9.	10.	60	6384	7.	17.	120	20.	6.	960
3078	1.	17.	270	9.	18.	810	6498	2.	20.	450	20.	15.	630
3192	3.	20.	600	10.	3.	480	6612	2.	23.	780	21.	0.	300
3306	5.	23.	930	10.	12.	150	6726	7.	3.	30	21.	8.	1050
3420	1.	3.	180	10.	20.	900	6840	2.	6.	360	21.	17.	720

TABELLA EPACTARVM TISRI.

Dies Augusti.	Litera Dominic. in Augusto.	Epactæ Augusti
22	C	71
23	D	16
24	E	15
25	F	14
26	G	13
27	A	12
28	B	11
29	C	10
30	D	9
31	E	8

Dies Septembris	Litera dominic. in Septembri	Epactæ Septem.
1	F	7
2	G	6
3	A	5
4	B	4
5	C	3
6	D	2
7	E	1
8	F	29.0
9	G	28
10	A	27
11	B	26
12	C	25
13	D	24
14	E	23
15	F	22
16	G	21
17	A	20
18	B	19
19	C	18
20	D	17
21	E	16
22	F	15
23	G	14
24	A	13
25	B	12
26	C	11
27	D	10
28	E	9
29	F	8
30	G	7

Dies Octobris.	Litera Dominic. in Octobri.	Epactæ Octobris
1	A	6
2	B	5
3	C	4
4	D	3
5	E	2
6	F	1
7	G	0

Nunc de translationibus feriarum in neomenia Tisri dicendum. Translatio feriæ triplex est, aut Lunaris, aut politica, aut mixta. Lunaris, quando epilogismus attigit horas 18.
D Nam omnes Orientales nationes, Indi, Sinæ, Chataij, veteres Assyrij, Syri, Chaldæi, Arabes, Damasceni, calculum Lunæ a meridie instituunt: noctem autem a Sole occaso. Eo pacto nunquam variat neomenia Lunaris, quacunque cœli inclinatione habitas. Nam tuus meridianus est semper idem, cum ortus & occasus diuersi diuersa constituant diei ciuilis initia & exitus, & inæqua-

 les

les horas ciuiles faciant. Nam æstate longiores sunt dies, breuiores A
noctes. in bruma, aliter. Meridiani vero tui punctum idem est in tua
habitatione: cum meridies cuiuscunque diei sit dimidium, & sexta
hora secundum veteres. Quare ab epocha constante & fixa ducitur
epilogismus astronomicus; ab inconstanti autē, dies ciuilis. Vnde inter
calculi astronomici, & diei ciuilis initia sunt semper interiectæ horæ
sex inæquales. Quare in fine horæ sextæ a meridie tu putas initiū pri-
mæ diei ciuilis, cum de calculo Lunæ astronomico iam sex exactæ sint.
Porro τὸ νυχθήμερον Hebræorum diuiditur in duas partes: in עֶרֶב, ves-
peram: & in בֹּקֶר, mane. Præterea neomeniam politicam putant ab
initio noctis. Quare necesse est, vt calculus Lunaris semper incidat in
eam partem, quæ dicitur עֶרֶב, quæ est ab occaso Sole, ad orientem. At- B
qui 18 hora a meridie putata desinit in ortum Solis, & initiū בֹּקֶר. Non
igitur potest attribui עֶרֶב שֶׁל præterito. Ergo transfertur in עֶרֶב sequens.
Translatio politica fit, ne duo dies feriati simul continuentur, vt ple-
nius infra dicetur. Annus Lunaris communis diuiditur in duos se-
misses æquales, singulos dierum 177. Nam in anno æquabili a Tisri
ad Nisan sunt 177, totidem a Nisan ad Tisri. In anno intercalari, a
Tisri ad Nisan 207. Nam intercalatur solidus Adar prior. A Nisan
ad Tisri 177. Sed non semper a Tisri ad Nisan sunt 177 dies in anno
communi, neque in anno embolimæo 207. Sed in anno communi
etiam aliquando aut 176, aut 177. in anno embolimæo aut 206, aut
208. Cum annus communis habet 176, aut embolimæus 206, dicitur C
annus defectiuus. cum habet 177, aut 207, dicitur annus ordinarius.
cum habet 178, aut 208, annus superfluens, aut abundans. Ita fiunt
anni communis tria genera: totidem anni embolimæi. Anni commu-
nis trium generum characteres sunt, 3, 4, 5. Hoc est: Anni communis
differentia sunt dies 3 defectiui: aut 4, æquabilis: aut 5, abundantis.
Embolimæi characteres sunt 5, 6, 7. Exemplum: Anno Iudaico 5340
neomenia Tisri cœpit feria secunda. Neomenia sequentis anni 5341
cœpit feria 7. Differentia, dies v. Ergo dictus annus 5340 est com-
munis abundans. Vterque enim est communis, cum alter sit primus
cycli, alter secundus. Porro primus abundans est, quia habet differen-
tiam, v dies: quæ est longissima differentia anni communis. Proinde D
ille annus habuit dies 355. Vnde ὑπερήμερος vocari potest. Rursus an-
nus 5342, est tertius cycli, & consequenter Embolimæus. Eius neome-
nia incepit feria tertia. Sequentis anni, qui erat quartus cycli, erat fe-
ria secunda. Differentia, dies v I. Est igitur annus æquabilis emboli-
mæus. Sic in aliis. Quare autem aliis annis decedat dies, aliis acce-
dat, alij anni æquabiles sint, hæc causa est: quod nimirum nunquam
voluerint neomeniam Tisri statui in prima, quarta & sexta feria: ne-

que

A que neomeniam Nisan in prima, quarta, sexta, ne duæ festiuitates simul concurrant, vt in Computo explicabitur. Si igitur, verbi gratia, nouilunium Tisri fuerit, 1, 5, 570, quamuis nullus est excessus horarum 18, vt propter illum Astronomica translatio fieri debeat: tamen, quia Tisri nunquam incipit feria prima, transfertur, & fit ὑπέρβατος ἡμέρα, traducenda in feriam secundam. Annus vero ille, cui hoc accidit, iam non 354 dierum erit, sed 353 dumtaxat. In anno igitur defectiuo, sicut apud Athenienses ἐξαίρεσις fiebat mense Boedromione, ita apud Iudæos, eadem ἐξαίρεσις fit in Casleu: qui, cum sit solidus mensis, tunc fit cauus. Contra, anno abundante, πρόσθεσις fit in Marcheswan: qui cum sit natura cauus, tunc extra ordinem fit solidus:
B Hoc modo in anno defectiuo, tres continui menses caui sunt, Marcheswan, Casleu & Tebeth. In anno abundante item continui solidi tres: Tisri. Marcheswan, Casleu. Quis est annus defectiuus? qui habet Casleu cauum. Quis annus abundans? qui habet Marcheschwan solidum. Quis æquabilis? qui habet Marcheswan cauum, Casleu solidum. Translationes igitur, καὶ ὑπερβάσεις ἡμερῶν sunt causa ἐξαιρέσεως, aut προσθέσεως. Politica ὑπέρβασις, de qua nunc loquimur, & secunda est ordine, fit propter ferias reiiculas, & non idoneas capiti anni & neomeniæ Nisan. Ferias reiiculas Tisri Hebræi notant his tribus numeris אד״ו, Aleph est prima feria, Daleth quarta, Wau sexta. Feriæ reiiculæ Nisan, בד״ו, Badu: feria secunda, quarta, sexta. Mixta translatio est, quæ ex vtroque genere composita est, ex astronomica & politica. Exemplum: Anno primo cycli, qui erat 5340, nouilunium
C Tisri fuit, 1, 23, 1079. Hæc neomenia non solum πολιτικῶς transferenda propter Adu, (quod scilicet habet vnam ex feriis Adu. Habet enim feriam primam) sed etiam ἀστρονομικῶς propter excessum horarum. In hoc enim nouilunio excessus 18 horarum est. Rursus Translatio aut in sequentem diem fit, aut in perendinum. Quod accidit, cum translatio astronomica incurrit in vnam ex Adu, aut Badu. Exemplum: Esto neomenia proposita 3, 19, 453. Propter nouilunium vetus, quod excedit 18, est transferenda in sequentem. Sed sequens est feria quarta, & non idonea. Itaque comperendinetur, & pro quarta statuatur
D quinta. Propter hanc comperendinationem, neomenia Iudaica abest a coniunctione media triduo solido. Politica translatio est vnius generis. Nam feria transfertur, aut comperendinatur πολιτικῶς tantum in Tisri quidem propter ADV, in Nisan autem propter BADV. Astronomicæ vero translationis caussa triplicis generis est. Prima est י״ח IAH, hoc est, 18 horæ. de qua satis iam dictum. Secunda גטר״ד, GATRAD, in anno communi. Cum enim in anno communi nouilunium fuerit 3, 9, 204; hoc vocant גטר״ד GATRAD. Si enim illud nouilunium

 retineatur

retineatur in anno communi, pro anno sequenti epactis anni communis, nempe 4, 8, 876, ad 3, 9, 204 adiectis, consurget nouilunium anni sequentis 7, 18, 0. Quod cum ἀςρονομικῶς transferendum sit propter ח׳, igitur transferetur in feriam primam. Sed illa feria reproba & reiicula est, propter ADV. Comperendinetur igitur, & statuatur in feria secunda. Quoties igitur incidit nouilunium 3, 9, 204 aut maius eo, pro feria tertia comperendinetur caput anni in feriam quintam. Tertia caussa ὑπερβάσεως ἀςρονομικῆς, טבו תקפט, BATV TAKPHAT post embolismum. cum scilicet annus, qui proxime embolismum sequitur, habuerit neomeniam 2, 15, 589. nam ita posito nouilunio, annus antecedēs habuerit nouilunium 3, 18, 0. quod scilicet cognosces, charactere anni embolimæi 5, 21, 589, de 2, 15, 589 deducto. At iam dictum est 3, 18, 0, esse reiiculum tum ἀςρονομικῶς, tum πολιτικῶς. Quoties igitur aut in anno cōmuni 3, 18, 0, aut post annum embolimæum secuta fuerit neomenia 2, 15, 589, in vtroque casu tertia feria in quintam, erit comperendinanda, & tunc in vtroque casu annus erit defectiuus, ne annus embolimæus sit 386, dierum, communis autem 356. Hactenus de Translationibus. Sed quanuis expeditissimum neomeniarum computum instituerimus, aliam tamen methodum excogitauimus. Sciant igitur studiosi adolescentes, in 247 annis, hoc est cyclis XIII, omnes neomenias in easdem ferias recurrere. Nam periodus Iudaica est annorum 6916, qui per 28 diuisi dant 247 annos, in quibus fit orbis neomeniarum & feriarū, sicut feriarum tantum in 28 annis Solaribus. Abiice igitur ab annis Iudaicis omnia 247, donec aut 247 tantum supersint, aut minus. Coniice annos in frontem Indicis sequentis. Et si quidem præcise fuerint, is est annus vltimus cycli, non in eo versu cui prænotatus est, sed in præcedenti. Exemplum: Abiectis omnibus 247 de annis Iudaicis propositis, reliquātur 114. Is est annus vltimus versus non vtique septimi, cui prænotatus est, sed sexti, vbi est 95. Eiusque character in calce eiusdem versus sexti est 8. Est enim annus cycli vltimus. Sic si præ-

INDEX CHARACTERVM TISRI ET QVALITATVM ANNI.

	Anni Cycli Iudaici	0.	19.	38.	57.	76.	95.	114.	133.	152.	171.	190.	209.	228
	1	1	2	3	1	2	4	2	3	1	2	3	5	6
	2	6	1	2	3	1	2	4	2	6	1	2	3	5
Emb.	3	5	6	4	7	3	1	8	4	5	6	1	8	3
	4	1	2	3	5	6	1	2	3	1	2	4	2	3
	5	3	1	2	3	5	6	1	2	3	1	2	4	2
Emb.	6	7	6	1	8	3	5	6	4	7	3	1	8	4
	7	5	8	4	2	3	1	8	3	5	6	1	2	3
Emb.	8	3	5	8	4	7	6	1	8	3	5	6	4	7
	9	6	1	2	3	5	8	4	2	3	1	2	3	5
	10	5	6	1	2	3	5	8	4	2	3	1	2	3
Emb.	11	3	5	6	4	8	3	5	8	4	7	6	1	8
	12	3	1	2	3	2	3	1	2	3	5	8	4	2
	13	2	3	1	2	4	2	6	1	2	3	5	8	4
Emb.	14	4	7	6	1	8	4	5	6	1	8	3	5	8
	15	3	5	8	4	2	3	1	2	4	2	3	1	2
	16	2	3	5	8	1	2	3	1	2	4	2	6	1
Emb.	17	1	8	3	5	6	4	7	6	1	8	4	5	6
	18	4	2	6	1	2	3	5	8	1	2	3	1	2
Emb.	19	8	4	5	6	1	8	3	5	6	4	7	3	1

A

LATERCVLVM NEOMENIÆ MENSIVM EX QVALITATE ANNI.

	Character anni.	Qualitas anni.	Tisri.	Marcheswan.	Chaslev.	Tebeth.	Schebath.	Adar embol.	Adar ordinar.	Nisan.	Iiar.	Sivvā.	Thamuz.	Ab.	Elul.
COMMVNES ANNI.	1	A	2	4	6	1	2		4	5	7	1	3	4	6
	2	O	5	7	1	3	4		6	7	2	3	5	6	1
	3	A	7	2	4	6	7		2	3	5	6	1	2	4
	4	D	2	4	5	6	7		4	3	5	6	1	2	4
	5	O	3	5	6	1	2		4	5	7	1	3	4	6
	6	D	7	2	3	4	5		7	1	3	4	6	7	4
	8	A	5	7	2	4	5		7	1	3	4	6	7	2
EMBOLIMARI ANNI.	1	A	2	4	6	1	2	4	6	7	2	3	5	6	1
	3	A	7	2	4	6	7	2	4	5	7	6	3	4	6
	4	D	2	4	5	6	7	2	4	5	7	1	3	4	6
	5	O	3	5	6	1	2	4	6	7	2	3	5	6	1
	6	D	7	2	3	4	5	7	2	3	5	6	1	2	4
	7	D	5	7	1	2	3	5	7	1	3	4	6	7	2
	8	A	5	7	2	4	5	7	2	3	5	6	1	2	4

B

si præcise remanent 19, eius character est in calce primi versiculi e regione anni 19. Estque is character 8. Vel breuius. Tametsi præcise numerus inuenitur, tamen aufer proxime minorem. Ita 95 de 114 demti relinquunt 19 sub columna 95. Quod si numerum præcise non inuenis, accipe proxime minorem. Residuum sume in latere Indicis, in annis cycli Iudaici. Exemplum. Abiectis 247 omnibus de

C annis propositis 5334 periodi Iudaicæ, reliquantur, verbi gratia, 147. Numerus proxime minor est 133. Residuum 14 anni. Quos à latere Indicis persequens peruenio ad versum, cui prænotatus est numerus proxime minor 133. Vbi in cella communi offert sese 6 character anni 147 propositi. Annus est embolimæus, vt non solum scis ex ndice, sed etiam, quia est quartusdecimus cycli. Confer in Laterculum mensium annorum Embolimæorum. In versu primo characterum anni reperis primum characterem 6. in secundo versu literam D. quæ significat annum illum esse defectiuum. Sequitur deinde omnes neomeniæ mensium. Puta Tisri illius anni incipit feria 7. Marcheswan feria 2. & cætera. Rursus Propona-

D tur annus Iudaicus præsens, quem Iudæi ipsi notant esse ordinarium. Abiectis omnibus 247, reliquantur 168. Numerus proxime minor in fronte Indicis 152. quo de 168 abiecto, remanent 16. Est ergo annus cycli sextusdecimus: qui est annus communis, vt ex indice scis, & ex cyclo ipso. In Indice e regione anni 16, in cella communi sub numero 152, quem abieci ex æra proposita, offertur character 2, qui in Laterculo annorum communium dat literam O. quæ notat annum esse ordinarium, & sequentem feriam Tisri quin-

tam

tam. vt supra notatum est. Est enim character illius Tisri 5, 3, 904. Eandem constantiam methodi in quouis anno proposito experieris. Nihil est breuius & expeditius hoc compendio: quod quidem in gratiam bonorum adolescentum excogitauimus. Sane hoc possumus constanter affirmare, non vulgari diligentia, & industria indicem & laterculum constructum fuisse. Cum dico neomeniarum ferias in orbem redire periodo 247 annorum, intelligo feriam, nō autem horas. Nam in decem millibus aut amplius annorum, nunquam reperies duas neomenias, feria, horis, & scrupulis inter se conuenientes.

DE ANNO VETERVM HEBRÆORVM AVTVMNALI.

DISERTE expressum est Exodi XII, autumnale fuisse caput anni Hebræorum, quia ex autumnali mutari in vernum præcipitur: item XXIII capite, solenne Scenopegiæ confertur in finem anni. Annus igitur incipiebat ab autumno, siquidē exitus anni est in autumno. Igitur fine anni, vt solet, intercalabatur mensis. Ideo eueniebat, vt primus mēsis nunc in Tisri hodiernū, nunc in Marcheswan incideret. Coniecimus igitur in vnum cyclum caput primi mēsis autumnalis, cum hodiernis nominibus: cuius cycli initium a mundo deduci debebat; sed nos a primo anno Iudaico ordimur illum, cuius primus annus incidit in tertium cycli Lunaris, vt ex antecedenti capite cognoscere licet. Hic igitur cyclus locū habet a primo anno Iudaico ad tempus Exodi, quod incidit in annum Iudaicum 2264, anno cycli Iudaici tertio: ac propterea primus mensis congruebat Marcheswan hodierno. Proxime minor numerus in Tabula annorum Iudaicorum collectorum est 2166, & reliqui sunt expansi 98, quibus competit neomenia Tisri 2, 0, 401. epactæ autem 28, 22, 882. cyclus Solis erat 24. Ergo neomenia Tisri incidit in literam G. Epactæ vero 28, in Tabella Epactarum Tisri congruunt diei nonæ Septembris. Sed primus mensis erat Marcheswan, vt patet ex cyclo hic proposito. Si igitur characterem vnius mensis 1, 12, 876 cum 2, 0, 401 composueris, habebis primum mensem Hebræorum illius anni, nempe 3, 13, 114, Octobris VIII: qui erat proximus a die æquinoctij. Ergo addito charactere sex mensium, habebis septimum mensem, hoc est Nisan hodiernum illius anni, 5, 17, 552. Aprilis secunda. Ex quo tempore men-

CYCLVS VETERVM Hebræorum.

Anni cycli Iudaici	
1	Tisri
2	Tisri
3	Marcheswan
4	Tisri
5	Marcheswan
6	Marcheswan
7	Tisri
8	Marcheswan
9	Tisri
10	Marcheswan
11	Marcheswan
12	Tisri
13	Marcheswan
14	Marcheswan
15	Tisri
16	Marcheswan
17	Marcheswan
18	Tisri
19	Marcheswan

sis septimus cæptus est putari primus, & post eum institutum intercalari. Hoc est, vetus mensis sextus, duodecimus fuit, & inter decimum, & vndecimum mansit sedes embolismi in hunc vsque diem.

Satis autem constat ex iis, quæ supra a nobis demonstrata sunt, inuentum Græcorum esse cyclum Lunarem. Auctor enim eius Meto. Ideo veteres Hebræi non poterant ex scripto neomenias notare, aut ex computo: sed ex obseruatione. Quin ne horarum quidem vlla apud eos mentio. Nam diem, id est, τὸ νυχθήμερον, in XXIIII horas partiri & Græcorum est commentum, & longe post tempora Solonis in Heliotropiis Græcorum notatum, & tandem sub Romanorum imperio ad Iudæos a Romanis translatum. Itaque antiquior, vt mea fert opi-
B nio, feriarum appellatio a planetis, quam vt ab horis, quæ singulæ Planetam suum sibi vindicant, nominatæ sint. Ideo libro primo huius operis aliam eius rei caussam proposuimus. quæ si morosis non placet, sequantur per me licet tritam & vulgarem horarum planetariarum appellationem. Nam scio quam difficile sit tot Aristarchis satisfacere. Porro ab Exodo ad tempora Sedekiæ vltimi Regis potes tuto æra Iudaica vti. Neque vnquam errabis.

DE ANNO HEGIRÆ.

Ex iis, quæ antea a nobis accurate de anno Hagareno inuestigata
C sunt, satis constat, quæ fuerit ratio embolismi in mensibus desultoriis, cum Hagareni mensem geminum non intercalarent, vt Iudæi geminum Adar, Athenienses ποσειδεῶνα δεύτερον: sed is, qui primus anni fuerat, in embolismo fiebat postremus anni: ita vt idem mensis annum aperiret & clauderet, quasi quidam Ianus Patulcius, & Clusius. Et contra qui secundus fuerat, is erat caput anni post embolismum. Satis de hac re suo loco supra dictum est. Hoc anno Cilices siue Caramanni, & quædam aliæ Muhamedicæ nationes ad memoriam proauorum nostrorum vsi sunt: cuius rei vestigia non solum in libris Mussulmanorum, sed & apud quosdam Turcas hodie supersunt, qui mera periodo Hagarena Calippi vtuntur, cum tamen interea
D constet illis ratio anni Hegiræ, non minus, quam aliis Mussulmanis. Quemadmodum vero Muharram primarum Kalendarum Iulianarum apud Orientales periodi Hagarenæ nexibus solutus est: ita etiam idem Muharram apud Petræos Hagarenos cæpit annum vagum ducere, quo tempore Muhammedes pseudopropheta, ridicula lege sua publicata, coactus est fugam sibi consciscere, vt fit in nouis rebus, præsertim in illis, quæ ad θρησκείαν pertinent. Quo nomine Epocha Muhamedis vocatur Hegirathi, hoc est διωγμὸς ὑπὲρ τῆς θρησκείας. Hoc enim signifi-

significat هجرة, a verbo هجر, hoc est ἐνδιώκεσθαι ὑπὲρ τῆς θρησκείας, quod verbum frequentissimum occurrit in Alcorano. Et Arabes ipsi scribunt hanc تاريخ, hoc est ἐποχὴν, esse من هجرة محمد من مكة a fuga Muhammedis ex Mecha. Quia vero Muhammedes simia Christianorum est in multis, is principium æræ suæ eadē appellatione notauit, qua Christiani suam a Diocletiano. Vt enim æra Diocletiani dicta est ÆRA MARTYRII, ita etiam Æra Muhammedis dicta est Hegira, quod nihil aliud est, quam martyrium, aut διωγμὸς ὑπὲρ τῆς θρησκείας. Incidit autem tēpus illius auspicatissimæ fugæ in XVI Iulij, anno Christi 622, feria VI: anno autem Alexandreo 933, & proinde vicesimo primo periodi quintæ Hagarenæ. Caput anni erat Ramadhan, 20 Martij, feria septima, cyclo Solis XV. Ergo Muharram quintus a Ramadhan cæpit in feria VI, Iulij XVI, vt diximus: cum tamen Ab Iudaicus anni 4382 biduo integro anteuerterit neomeniam Hagarenam, feria quarta, Iulij XIIII. Character eius 4, 7, 112. Hæc est sola ratio, cur Mussulmani eo tempore tam sero neomeniam suam orsi sint: quod nimirum hoc ex præscripto periodi fecerunt. Luna enim iam corniculata erat, quod Arabice vocari هلال supra diximus. Vnde sine dubio hodie omnes Muhamedistæ in fastigiis summis turrium illarum, e quibus Lunam nascentem speculantur, imponunt Lunam corniculatam pro insigni, quemadmodū Christiani crucem. Tunc enim nulla neomenia Muharram fuit, in qua non esset φάσις, vtpote cum biduo serius inciperet, quam neomenia Iudaica. Sed hodie non ita: & post aliquot annorum centurias conueniet in neomeniam Iudaicam, & post alias anticipabit illam, vt infra aperietur. Quod Mucharrā Hegiræ cæperit a feria sexta, ideo

MENSES HEGIRÆ MVHAMEDICÆ, SOLVTO CYCLO HAGARENO.

		Character mensium.
محرم	*Mucharramu.*	0
صفر	*Tzepharu.*	2
ربيع الاول	*Rabie prior.*	3
ربيع الاخر	*Rabie posterior.*	5
جمادى الاول	*Giumadiun prior.*	6
جمادى الاخر	*Giumadiun poster.*	1
رجب	*Regiabu.*	2
شعبان	*Sababenu.*	4
رمضان	*Ramadhanu.*	5
شوال	*Schewalu.*	7
ذو القعدة	*Dulkaidathi.*	1
ذو الحجة	*Dulchagiathi.*	3

cam

A eam diem sacram illis dicunt ab eo tempore. Ego scio antiquiorem superstitionẽ esse, propter Venerem quam CHOBAR vocabant. & summa superstitione antiquitus venerabantur. Cæterum feria sexta illis dicitur جمعة hoc est συνάξις, ἐκκλησία, ὁμιλία, עצרת: quæ ea reuerentia illis est, qua Iudæis Sabbatum, Christianis Dies Solis. Postquam τὰ ἰσοστάθμα huius anni tradidimus, superest, vt methodũ eius, & ratiociniũ quoddam instituamus. Veteres Arabes, qui propius ab ætate illius nebulonis absuerunt, periodũ quandam huius anni vagi cõstituere volentes, nullam rationem aliam eius inire poterũt, quam si vnum scrupulum de ratiocinio mensis Lunaris deducerent: qui, præter dies vndetriginta, & semissem, cũ 793 scrupulos insuper habeat, semper relinquit aut horas

B aut scrupula in annis collectis. ita vt nulla periodus ex annis communibus Arabũ inde constitui præcise possit. Itaque ex 793 scrupulis vnum detraxerunt. Quare annus Arabicus habet dies 354, horas 8, momenta, siue ostenta Chaldaica, 864. Deficit enim tot scrupulis ab anno Chaldaico siue Iudaico, quot menses sunt in anno. Ea ostẽta Chaldaica 864 sunt sexagesimæ horariæ 48′ præcise. Porro horæ 8, scrup. 48, si ad rationem scrupulorum diurnorũ redigãtur, ij fiunt scrupuli diurni 22: vel quantitas ostentorũ diurnorum 396. Secundus

C annus est dierum 355, scrupulorum diurnorum 44. Itaq. annus est ὑπερήμερος. accessit enim illi dies, vt bisextũ solet quarto quoque anno exacto in forma Iuliana. Hunc annum Arabes vocant سنة كبيسة Senathi Chebisah, hoc est ἐνιαυτὸν ἐμβολιμαῖον. Huiusmodi autẽ anni ὑπερήμεροι vndecim sunt in vna periodo. Vndecimus vero ὑπερήμερος est penultimus τριακάδος Arabicæ. In tricesimo autem nihil remanet de scrupulis diurnis. Hæc præcisa æquatio, vt diximus, nata est

D ex vnius scrupuli exẽptione in mense Lunari Iudaico. ita vt in vno anno desint duodecim scrupuli: in triginta, 360. qui reperiuntur in annis communibus Chaldaicis, siue Iudaicis. Anni igitur ὑπερήμεροι sunt hi in Triacade Arabica, 2, 5, 8, 10, 13, 16, 19, 21, 24, 27 & 29, natura quidem est ὑπερήμερος, cum sequens annus debeat habere v pro charactere, non quatuor. Sed ὑπερημερία dilata est in tricesimum, vt fiat præcisa æquatio totius ratiocinij Lunaris. Quod mira solertia ab ipsis

LINEA PERIODI Arabicæ.

	Anni Arab.	Dies embolimæi.	Sexagesimæ diurnæ	Character
	1	0	22	4
ὑπερ.	2	0	44	1
	3	1	6	6
	4	1	28	3
ὑπερ.	5	1	50	7
	6	2	12	5
	7	2	34	2
ὑπερ.	8	2	56	6
	9	3	18	4
ὑπερ.	10	3	40	1
	11	4	2	5
	12	4	24	3
ὑπερ.	13	4	46	7
	14	5	8	5
	15	5	30	2
ὑπερ.	16	5	52	6
	17	6	14	4
	18	6	36	1
ὑπερ.	19	6	58	5
	20	7	20	3
ὑπερ.	21	7	42	7
	22	8	4	5
	23	8	26	2
ὑπερ.	24	8	48	[illegible]
	25	9	[illegible]	4
	26	9	[illegible]	1
ὑπερ.	27	9	54	[illegible]
	28	10	16	[illegible]
	29	10	38	7
ὑπερ.	30	11	0	4

LINEA CHARACTERISMI periodi.

Triacontaeterides.	Anni Arabici collecti.	Regularis periodi
1	0	2
2	30	0
3	60	5
4	90	3
5	120	1
6	150	6
7	180	4

factum esse animaduertimus. Alioqui in paucis annis characteres A
præuertissent nouilunia. Exemplum. Esto annus Arabicus ab Hegira 990. Est, vt apparet, vltimus τριακονταετηρίδος tricesimætertiæ. Regularis periodi currētis est vnitas, quæ adiecta characteri vltimi anni periodi, dedit quintam feriam anni, 25 Ian. anno Christi 1582. Annus vero ille constitutus est ὑπερήμερος, & reliquit tertiam feriam characterem anni primi τριακάδος sequentis. Quod si, vt ratio scrupulorum postulabat, character anni vltimi fuisset v, annus vero ipse vltimus æquabilis, tunc reliquisset tantum feriam secundam characterem sequentis anni, & in fine periodi idem character moraretur nouiluniū vno die. Nam relinqueret septimam feriam pro prima. & consequenter hoc modo neomenia primi Muharram Muhamedici non cœpisset a feria B
sexta, sed quinta. Oportet igitur, vt annus τριακονταετηρίδος vltimus habeat eandem feriam, quam primus. Annos igitur Hegiræ diuide per 210. Residuo aufer semper numerum proxime minorem, quem habes in linea characterismorum periodi, tametsi præcise eum reperis. Exemplum. Anno, qui putabatur a Christo, 1582, cœpit, vt diximus, 990 annus Hegiræ, die 25 Ianuarij. Abiice primum omnia 210. Remanent 150, qui numerus præcise reperitur in linea characterismi. Abiice itaque proxime minorem 120. Remanent 30. Accipe regularem e regione 120, nempe vnitatem. Eum coniice in characterem anni 30 Triacontaeteridos. Fit feria quinta. Itaque annus propositus 990 Hegiræ cœpit litera D, cyclo Solis 23, in 25 Ianuarij. Omnis C
enim ratio scrupulorum Lunarium æquatur in anno vltimo τ̃ τριακάδος, vt iam diximus, & omnis varietas feriarum in septies triginta annis Arabicis circuit: qui fiunt anni 210. Contumacissimus vero hic annus est, neque facile redit in gratiam cum anno Iuliano. Tricesimus tertius propius abest a Sole. Nam 33 anni Hegiræ dant 32 annos Iulianos, & dies præterea VI, scrupulos totidem. Contra anni Iuliani 65 dant Arabicos 66, dies 354. scrupulos 6. hoc est, annos Arabicos 67, minus 16 scrupulis. Sed hæc iustam, & emendatam periodum efficere non possunt. Anni quidem 33 Hegiræ peragrant totum contextum anni Iuliani, sed non redeunt in orbem. Supersunt enim dies 6. scrup. 6, vt iam dictum est. Nam exempli gratia, annus primus D
Hegiræ cœpit die 16 Iulij, cyclo Lunæ XV. Tricesimus quartus incepit sexto die post: hoc est 22 Iulij, cyclo Lunæ IX. Quod verissimum est. Quare nulla methodus hinc confici potest. Tutior magna periodus, quam excogitauimus annorum 228, enneadecaeteridum duodecim. Sequamur igitur huius periodi compendium in annis Christi, de quibus deductis omnibus 228, vnitate præterea adiecta, vt solet fieri in numero aureo inuestigando, si residuum præcise in fronte Laterculi

reperiatur,

A reperiatur, abiice ab eo proximė minorem. Vt, si reperis 152, abiice 133 proxime minorē, & residuum 19 quære in latere laterculi sub dictis 133. Communis angulus offeret mensem Lunarem Kalendarij Iuliani. Vt in exemplo proposito, angulus communis offert 10. Muharram igitur incipiet ab ea Luna, quæ est decima a Martio, nempe a mense Decembri. Si autem præcise

LATERCVLVM NEOMENIÆ MVHARRAM.

	0	19	38	57	76	95	114	133	152	171	190	209
5. 4. 3	5	10	3	8	1	6	11	4	9	2	7	12
7. 6	4	9	2	7	12	5	10	3	8	1	6	11
10. 9. 8	3	8	1	6	1	4	9	2	7	12	5	10
13. 12. 11	2	7	12	5	10	3	8	1	6	11	4	9
16. 15. 14	1	6	11	4	9	2	7	12	5	10	3	8
18. 17	1	5	10	3	8	1	6	11	4	9	2	7
2. 1. 19	11	4	9	2	7	12	5	10	3	8	1	6

B non inuenis, tamen secundum propositam doctrinam aufer semper proxime minorem. Proponatur annus Christi 1582. Adiecta vnitate, vt iubet methodus aurei numeri, & abiectis omnibus 228, remanent 215. Abiicio 209 proxime minorem: remanent 6. A sinistro latere quæro 6, & ingrediens dextra vsque ad communem angulum sub numero 209, reperio 11. Aio igitur anno Christi 1582 proposito, Muharram Hegiræ anni 990 cœpisse Luna vndecima a Martio, hoc est Ianuarij 25. Nihil est expeditius hoc Canone. Quia vero nouilunia Arabicæ φάσεως non conueniunt cum ipsis synodis Lunaribus, vel potius epactis nostris, habes Methodum inuestigandæ

C feriæ supra in exemplo Triacontaeteridis. Nam ipsa indicat diem in anno Iuliano: hic vero Laterculus docet mensem. Porro huic anno Christi 1594, adiecta vnitate, & deductis omnibus 228, relinquuntur 227. Deducto proxime minore 209 de fronte Tabulæ, relinquitur annus cycli Dionysiani 18, qui a latere sub 209 in communi cella ostendit septimum mensem a Martio. Itaque hoc anno Christi 1594, annus Hegiræ cæpit cum anno Iudaico in mense Septembri. Rursus, anno Christi 622 cæpit primus Muharram Hegiræ, XV Iulij, quæ est quinta Lunatio, vt Computatores nostri loquuntur. Adiecta vnitate annis Christi, deductis omnibus 228, remanent 167. Abiecto numero proxime minori 152, remanent XV. qui sinistro latere

D sub dicto numero 152, deducunt te ad angulum communem in quo habes V. Ergo quinta Luna a Martio cœpit primus Muharram Muhammedicus. Aliter. Proponatur annus Christi Dionysianus 1446. Abiice ab eo numerum proxime minorem in subiecta Tabula, sub numeris Iulianis, nempe 1368. Remanent anni Iuliani 78. A quibus abiicio numerum Iulianum proxime minorem, 76. Relinquuntur 2 anni Iuliani, qui dant annos Arabicos totidem, & dies 22 insuper ex Tabula annorum expansorum. Nunc collige numeros Arabicos

bicos Iulianis reſpondentes, nempe, 1410 annos, dies, 6, item annos 78, dies 118. quibus adiice duos annos cum diebus 22. Conflantur anni Arabici 1490, dies 146. Quare a Kal. Ianuarij primi anni Chriſti Dionyſiani, ad exitum anni 1446, fluxerunt anni Arabici, & dies totidem. Nunc volo ſcire quotus ille ſit annus Hegiræ. Abiice annos Arabicos 640, dies 220, a 1490. 146. Et quia non potes, accommodata integritate, vt ſolet, a 1489 aufer 500. Relinquuntur anni Arabicæ Hegiræ 849, dies 280. Itaque anno Chriſti 1446 neomenia Muharrã incidit in neomeniam Lunæ Martij. Nam 280 dies retro retexti de anno Iuliano deſinunt in nouilunio Martij. Iſque erat annus Hegiræ 850 iniens. Abiectis quater 210, remanent 10. qui eſt annus 10 periodi quintæ. Regularis primæ Triacontaeteridis eſt 2. qui additus decimi anni characteri componit feriam tertiam. Itaque 29 Martij fuit neomenia Muharram 850. A

TABELLA REDIGENDI ANNOS Arabicos, in Iulianos, & contra.

Ennea-decaeterides.	Anni Iuliani.	Anni Arabici	Dies.	Scrupul. diei.
1	19	19.	207.	0
2	38	39.	59.	0
3	57	58.	266.	0
4	76	78.	118.	0
5	95	97.	325.	0
6	114	117.	177.	0
7	133	137.	30.	0
8	152	156.	236.	0
9	171	176.	89.	0
10	190	195.	295.	0
11	209	215.	148.	0
12	228	235.	0.	50
24	456	470.	1.	40
36	684	705.	2.	30
48	912	940.	3.	20
60	1140	1175.	4.	10
72	1368	1410.	5.	0
84	1596	1645.	5.	50
96	1824	1880.	6.	40
108	2052	2115.	7.	30
120	2280	2350.	8.	20
132	2508	2585.	9.	10
144	2736	2820.	10.	0

TABVLA ANNORVM Expanſorum.

Anni æquati.	Dies.	Horæ.	Scrupul.
1	10.	21.	204
2	21.	18.	408
3	32.	15.	612
4	43.	12.	816
5	54.	9.	1020
6	65.	7.	144
7	76.	4.	348
8	87.	1.	552
9	97.	22.	756
10	108.	19.	960
11	119.	17.	84
12	130.	14.	288
13	141.	11.	492
14	152.	8.	696
15	163.	5.	900
16	174.	3.	24
17	185.	0.	228
18	195.	21.	432
19	206.	18.	636

B

C

Contra conuertamus annos Arabicos in annos Chriſti. In eodem exemplo 849 anni Arabici abſoluti, cum diebus 280, deducto numero proxime minori 705, relinquunt annos Arabicos 144, dies 277, ſcrup. 30. Rurſus numerus proxime minor annorum Arabicorum 137, cum diebus 30 relinquit annos 7 Arabicos, cum diebus 247. Anni ſeptem Arabici ſunt minores Iulianis totidem, diebus 76, ex Tabula annorum expanſorum. qui deducti de 247 relinquunt dies 170. 30′. Accipe D numeros Iulianos congruentes Arabicis, nempe pro 705 Arabicis, 684 Iulianos: pro 137 Arabicis, 133 Iulianos. quibus adiice ſeptem illos, quos æquaſti cum Iulianis. Fiunt anni Iuliani 824, cum illis reſiduis diebus 170, 30′. Itaque a primo Muharram Muhammedico ad exitum anni Chriſti 1446, tot annos & dies fluxiſſe certum eſt. Quibus adde radicem, annos 621, dies 195. Conflantur anni Iuliani a Chriſto, 1446, cum 30′ ſcrup. diei, vt antea. Memineris tamen in Laterculi Muharram

A harram methodo, cum Lunatio Martij fuerit ante duodecimam Martij, tunc a Luna Martij, ad calcem anni, vndecim neomenias esse: ne forte mensem Decembrem pro vna Lunatione accipias, cum possint duæ in eodem mense contingere: vt in cyclo v, cum epacta est 25. Quod in annis Christi & cyclo Dionysiano expertus es, idem potes in annis & cyclo Iudaico, cum hac Tabula, quam tibi proponimus, eamque vocamus Tabulam conferendi neomeniam Tisri
B cum mensibus Arabicis. Annus hic agitur Christi 1594, Iudaicus 5355, ab hoc Septembri, in quo hæc scribebam. Volo scire, cui neomeniæ mensium Hegiræ conuenit Tisri anni 5355 propositi.

TABVLA CONFERENDI NEOMENIAM TISRI IVDAICI CVM MENSIBVS HEGIRÆ.

Anni cycli Iudaici.	0	19.	38.	57.	76	95	114	133	152	171	190	209
3. 2. 1	9	4	11	6	1	8	3	10	5	12	7	2
6. 5. 4	10	5	12	7	2	9	4	11	6	1	8	3
8. 7	11	6	1	8	3	10	5	12	7	2	9	4
11. 10. 9	12	7	2	9	4	11	6	1	8	3	10	5
14. 13. 12	1	8	3	10	5	12	7	2	9	4	11	6
17. 16. 15	2	9	4	11	6	1	8	3	10	5	12	7
19. 18	3	10	5	12	7	2	9	4	11	6	1	8

Abiectis omnibus 228, remanent anni 111: de quibus deductis proxime minoribus 95 in fronte Tabulæ propositæ, remanet annus 16 cycli Iudaici, qui a latere in aream Tabulæ sub frontali numero 95 in communi cella ostendit tibi mensem primum Arabum, id est Muharram, conuenientem mensi Tisri. Hæc, quia facilia sunt, pluribus exemplis non confir-
C mabo. Itaque dices Muharram 1003 Hegiræ, hoc anno Christi 1594, conuenire in Tisri 5355. Sed Iudaicus Tisri cæpit feria quinta, Muharram feria sexta. Abiectis omnibus 210 de 1003, remanent 163. de quibus rursus deductis proxime minoribus 150 ex Tabula Characterismi periodi, remanet annus 13 Triacontaeteridos. Character numeri 150 est 6, qui cum charactere anni 13 compositus, hoc est cum 7, dat 6 feriam. Ergo Muharrā 1003 cæpit secunda Tisri. Hac expeditissima methodo recte neomeniam Arabicam cum Iudaica conferes. Sed & aliud exemplum adferamus, in quod omnes has methodos coniiciamus. Erasmus Oswaldus, post cuius excessum publicatum est eius opus de septem Kalendariis, scribit se vidisse commentarium Aben
D Rascht in Hebraicum sermonem conuersum, in cuius calce ita scriptum reliquerat Paraphrastes Iudæus וְהָיְתָה הַשְׁלָמוּתִי בַּעֲשִׂיַּת הַבִּיאוּר הַזֶּה יוֹם שַׁבַּת הָרִאשׁוֹן לְחֹדֶשׁ רְגֵב אֲשֶׁר שֶׁל שְׁנַת תְּקַסָּה לְחֶשְׁבּוֹן הַיִּשְׁמְעֵאלִים Absolui hoc opus enarrationis huius die Sabbathi, neomenia Regeb, anni æræ Ismaëlitarum Iↄ. LXV. In libro Oswaldi est, הִצְסָה non הִקְסָה. quæ menda magnas tenebras mihi offudit in priore editione. Experiamur igitur in nostra methodo: Ex Tabula redigendi annos Arabicos in Iulianos, detrahe annos Arabicos proxime minores 470, diem vnum, de annis

Arabicis 564 præteritis. Remanent anni Arabici 93, dies 353. de quibus A rursus demptis annis Arabicis proxime minoribus 78, diebus 118, remanent anni Arabici 15, dies 235. Iam ex Tabula annorum expansorum, 15 anni Iuliani sunt totidem anni Arabici cum diebus 163. Deductis 163 de 235, remanẽt dies 72 cum annis 15 Iulianis. quos si iungas cum annis 456, 76, qui competunt omnibus annis Arabicis, fient anni Iuliani 547, dies 72. Quibus adde radicem Hegiræ ab annis Christi, annos nempe 621, dies 195. Fiunt anni Iuliani a Christo absoluti 1168, & dies præterea 267 de anno 1169. Dies 267 a Kal. Ian. desinũt in 24 Sept. Ergo 25 Sept. cæpit annus Hegiræ 565, feria quinta. Abiectis de 565 omnibus 210, remanent anni 145. Numerus proxime minor 120 ex Tabula characterismi periodi habet characterem 1. qui cum charactere 25 anni B Triacontaeteridis compositus, nempe cum 4 dat feriam quintam Muharram 565, vt propositum erat. Ergo ille annus cæpit cum Tisri Iudaico. Quod si Muharram cæpit feria quinta, ergo Regeb fuit Sabbatum. Nam character Regeb in Tabula mensium Hegiræ est 2: qui cum charactere Muharram compositus facit feriam septimam. Fuit igitur Regeb Nisan Iudaicus anni 4930. Abiectis omnibus 228, remanent anni Iudaici 142. Abiecto deniq. proxime minore numero 133 de fronte Tabulæ conferendi Tisri cum mensibus Iudaicis, remanet annus nonus cycli Iudaici, qui a latere inuentus in angulo communi sub 133, dat primum mensem Hegiræ, id est Muharram conuenientem in Tisri Iudaicum, vt iam dictum est. Character illius Tisri 3, 8, C 616, feria tertia, Septembris 23. Anteuenit ergo neomeniam Muharram biduo. Nisan Iudaicus anno Christi sequente 1170 fuit 19 Martij, feria quinta, cyclo Solis 3. Ergo tertia die Nisan absolutus fuit liber Paraphrastæ illius. Sed aliquot exemplis methodum Triacontaeteridos Arabicæ illustremus. Nam qui ex Tabulis Alfonsinis veram neomeniam mensium Arabicorum se haurire posse arbitrantur, tam frustra sunt, quam qui annos Arabicos sine charactere neomeniæ inuestigant; vt mittam errorem Alfonsinorum, qui notam vel characterem primi Muharram Hegiræ ponunt feriam v, quæ fuit VI, quamuis ita sit in codice Albateni. Anno Domini Dionysiano 1548, Nouembris 3, celebratum est Pascha Muhammedicum, anno Hegiræ 955. D Priusquam hoc exemplo methodum nostram examinemus, sciendum est duplex Pascha ab illo nebulone institutum. Pascha maiusculum, quod ipse Behiram elkabir vocat; & Pascha minusculum, quod Behiram elzaguer dicitur. Prius celebratur semper neomenia Schewal: alterum autem in x Dulchagia mensis vltimi. Interuallum, menses duo solidi, dies x. Et sane amici nostri, qui hoc Constantinopoli obseruarunt, tantum interuallum inter vtrunque Pascha notarunt. quod

&nos

A & nos aliunde ſcimus. Porro Paſcha minuſculum vulgus illius ridi-
culæ & impuræ ſectæ, vocat etiam Behiram Arraphoth. Is eſt mons
non multum diſtans ab oppido Mecha, apud quem peregrinantes vo-
ta ſuſcipiunt ſolemni illius minuſculi Paſchatis. Vnde etiam illud
Paſcha eo nomine Cazilar Behiram a Turcis vocatur. Quia Cazi Tur-
cica lingua dicuntur peregrinantes homines & voti rei. Puto autem
ab illo Plano Behiram inſtitutum imitatione Chriſtianorum: quod
Chriſtianorum Quadrageſima ſemper maiore ex parte in Martium
incurrit, cui Ramadhan Damaſcenus eo anno reſpondebat, quo cæpit
Hegira. propterea ille nebulo reliquit Paſchale ſolenne in neomenia
illius menſis, qui Ramadhan proxime ſequitur, quanquam iam ſolu-
B to cyclo Hagareno vetere, & habenis anno vaganti laxatis. Alterum
vero Paſcha imitamentum τῆς νηστείας ἁγίων ἀποστόλων inſtituit. quæ νηστεία
hodie in Eccleſiis, Conſtantinopolitana, Antiochena, & Alexandri-
na ſeruatur. Redeamus nunc ad Turcas noſtros, quos diximus iam,
anno Hegiræ 955, Chriſti autem 1548, Nouembris die tertia, feria ſe-
ptima, cyclo Solis 17, Paſcha maiuſculum celebraſſe, neomenia Sche-
wal. Abiectis omnibus 210 de 955, remanet annus 25, periodi 90, cuius
Regularis 3 characteri 4 anni 25 Triacontaeteridis adiectus dat neo-
meniæ Muharram characterem, feriam 7. Schewal autem ſemper
incipit ab eadem feria, qua Muharram. Itaque certa eſt methodus.
Rurſus anno ſequente 23 Octobris idem Paſcha Conſtantinopoli ce-
C lebratum, feria quarta, cyclo Solis 18. Adde 3 regulares vnitati anni 26.
Redditur feria quarta neomeniæ Muharram. Ergo neomenia Sche-
wal feria quarta. Sequenti anno Paſcha tertio celebratum, Octobris
12. feria prima, cyclo Solis 19. character anni 27 eſt 5. qui cum regula-
ribus 3, abiecto ſeptenario, reddit feriam primam in neomenia Mu-
harram, & Schewal. Denique anno Chriſti 1560, Iunij 25, feria ter-
tia, cyclo Solis primo, anno Hegiræ 967, idem Paſcha celebratum.
Erat annus 7 periodi 120. Regularis, vnitas. character anni 7, bina-
rius. Ergo neomeniæ menſium Muharram, & Schewal, feria ter-
tia. Nicolaus Clenardus, vir ad linguarum cognitionem & inſtaura-
tionem natus, ſcribit ex Africa in quadam epiſtola ſua, anno Domi-
D nico 1540, die Sabbathi, quod eo anno in 17 Aprilis incurrebat, fuiſſe
Paſcha Muhammediſtarum. Videamus, quotus annus Hegiræ fue-
rit; deinde vtrum Paſcha, maiuſculum, an minuſculum. Anni Chriſti
præteriti 1539. De quibus deducta radice 621, 195, remanent anni Iu-
liani 917, dies 170. De quibus rurſus deduco proxime minores Iulia-
nos 912. Quibus reſpondent anni Arabici 940, dies 3. Relinquuntur
anni Iuliani v, dies 170. Ij anni ſunt maiores Arabicis totidem, die-
bus 54, & ad 170 additi, conſtituunt annos Arabicos quinque,

dies 224. Quibus iunge annos 940, dies 3. consit summa annorum A
Arabicorum Hegiræ præteritorum, 945, dierum 227. Erat ergo annus currens Hegiræ 946, cuius neomenia Muharram incidit in Lunam Maij, cyclo Lunæ primo: & fuit Pascha minusculum. Præterea erat annus sextus decimus periodi 90, cuius regulares 3 appositi characteri 6 anni sextidecimi, relinquunt feriam secundam neomeniæ Muharram, in 18 Maij. Et sane 227 de 365 deductis, remanent dies 138. qui respõdent 18 Maij Rursus secunda feria Muharram apposita characteri Dulchagia dat feriam v neomeniæ, octaua Aprilis, cyclo Solis nono. Quare XVII Aprilis fuit decima Dulcaida, & proinde Pascha minusculum, & feria septima. Ita satis probauimus fidem methodi nostræ. Rursus in Chronico Arabico legitur primum certa- B
men Muhammedi fuisse cum hostibus suis, qui legem eius reiiciebant, ad vrbem Mecham; Ramadhan 13, feria 6. Ergo cæpit eius neomenia feria prima. Proinde annus ille cæpit a feria 3. Itaque fuit secundus Hegiræ, qui re vera cæpit a feria tertia; & in eo anno contigit pugna illa. Aliter potes annos Arabicos præteritos per 354 multiplicare, & quot Triacontaeterides fluxerint, toties vndecim dies addere, & reliquos quoque periodi ὑπερημέρους. Deinde congeriem illam per annos Iulianos diuidere, & quadrantes annorum Iulianorum de summa Arabica dierum, aut annorum detrahere. Exemplum: Dentur anni absoluti Hegiræ 989. Qui per 354 multiplicati producunt dies 350106. Rursus sunt Triacontaeterides 32. quæ vndecies ductæ faciunt C
352. deinde supersunt anni 29, in quibus sunt ἡμέραι περιτταὶ decem annorum scilicet ὑπερημέρων. Summa, dies περιτταὶ 362. Qui cum reliquis conficiunt summam dierum a Muharram Muhamedico, 350468. Rursus ij per 365 diuisi, dant annos Ægyptiacos 959, dies 433. Qui anni in Iulianos reducendi, pariunt de quadrante diurno dies 239, horas 18. qui dies, neglectis horis, de 433 detracti, relinquunt annos Iulianos absolutos 959, dies 194. Adiecta Radice annorum 621, dierum 195, fiunt anni Iuliani a Christo 1581, dies 24 absoluti. Aio ergo vltimum diem anni 989 Hegiræ desiuisse in 24 Ianuarij, & 25 eiusdem Ianuarij esse neomeniam Muharram anni 990 ineuntis. quod verum est. Iam si vis scire feriam Muharram 990, abiice omnes septenarios a summa D
dierum 350468. Remanent 6. quibus adiice radicẽ, feriam 6. Fiunt 12. Abiecto septenario, vt semper fit in methodo feriæ, relinquitur character Muharram, feria 5, Ianuarij 25 anni M.D.LXXXII. Nam quod in hac methodo annorum Hegiræ absolutorum Muhammedes Albateni Aractensis præcipit 5 tantum, non autem 6, adiicere, equidem non capio: cum certissimum sit, primum diem primi Muharram incurrisse in feriam 6, eamque diem antiquitus Arabibus omnibus sacram esse.

Alioqui

A Alioqui si mendum non est in interuallo Terich Hegiræ, & Terich Iezdagird, nempe dies 3655, primus mensis Hegiræ fuerit non Muharram, sed Dulchagia, feria 5, vt ipse vult, 17 Iunij. Sed puto mendum esse 3655, pro 3625. Nam & Abdalla auctor Alkabitij habet 3624. Neque vero dubitandum est de veritate lectionis. Nam Albumasar ait Iezdagird interfectum anno XI Elhegiræ, die 22 Rabe prioris, feria tertia. Regularis periodi o est 2. Additus characteri anni XI dat feriam septimam. Proinde neomenia Rabe prioris, feria tertia. Et 22 Rabe itidem feria tertia, qua interfectus est Iezdagird rex Persarum. Atque hæc est historia & methodus annorum Hegiræ,

B quorum neomeniæ cum cæperint biduo integro post coitum, hoc est tertio die a coitu, oportet illas multum ab ipso coitu vtriusq. sideris ab initio abfuisse: Sed quia, vt inueniretur quædã præcisa methodus, vnus scrupulus exẽptus est de 793 scrupulis mensis: fit, vt in anno pro 876, tantum 864 putẽtur: quod iam antea tetigimus. Quot igitur anni erunt, toties duodecim scrupulis anteuertet

C neomenia motus medij. Atque adeo in 90 annis vna hora Lunæ motus medius in anteriora enitetur: & cum hodie VI Septembris Iuliani anno Dominico 1594 cæperit annus Hegiræ 1003: non dubium est, quin quot anni Arabici præterierunt, tot duodenariis scrupulorum Luna priscam epocham neomeniarum anteuerterit, nempe horis 10. $\frac{124}{1080}$. Hoc videntes studiosi Mussulmanorum

D conficiunt sibi tabulas Triacontaeteridis Arabicæ secundum medium motũ, hoc est, vt anni character sit 4, 8, 876: non autem 4, 8, 864. Deinde collectarum Triacontaeteridum aliam Tabulam conficiunt. Quarum ambarum Tabularum hæc methodus. volo scire nouilunium Mu-

TABVLA CHARACTERISMI NEOMENIARVM MVHARRAM a coniunctionibus mediis.

Anni expan.	Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.	Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.	Anni collect.
1	4.	8.	876	5.	0.	360	30
2	1.	17.	672	3.	0.	720	60
3	6.	2.	468	1.	1.	0.	90
4	3.	11.	264	6.	1.	360	120
5	7.	20.	60	4.	1.	720	150
6	5.	4.	936	2.	2.	0.	180
7	2.	13.	732	7.	2.	360	210
8	6.	22.	528	7.	4.	720	420
9	4.	7.	324	7.	7.	0	630
10	1.	16.	120	7.	9.	360	840
11	6.	0.	996	7.	11.	720	1050
12	3.	9.	792	7.	14.	0.	1260
13	7.	18.	588	7.	16.	360	1470
14	5.	3.	384	7.	18.	720	1680
15	2.	12.	180	7.	21.	0	1890
16	6.	20.	1056	7.	23.	360	2100
17	4.	5.	852	1.	1.	720	2310
18	1.	14.	648	1.	4.	0	2520
19	5.	23.	444	1.	6.	360	2730
20	3.	8.	240	1.	8.	720	2940
21	7.	17.	36				
22	5.	1.	912				
23	2.	10.	708				
24	6.	19.	504				
25	4.	4.	300				
26	1.	13.	96				
27	5.	21.	972				
28	3.	6.	768				
29	7.	15.	564				
30	5.	0.	360				

Radix Hegiræ.

4.	7.	112

Radix Muharram Indorum & Iulij Cæsaris.

7.	1	940

harram

harrám anni 1003 in hoc anno Christi 1594: quem Muharram supra A ostendimus incurrere in Tisri Iudaicum 5355, cuius Tisri characterem supra exhibuimus 5,3,904. In Tabula annorum collectorum accipe numerum proxime minorẽ, quam 1002 anni præteriti: hoc est numerum 840. quo de 1002 deducto, supersunt 162. de quibus iterum deductis proxime minoribus 150, supersunt anni 12 præteriti expansi. Iam collige characteres annorũ 840,150,12. hoc est 7,9 360.4,1,720 3,9,792. qui compositi simul fiunt 7, 20, 792. His aggere characterem Radicis Hegiræ 4, 7, 112. Consurgit neomenia Tisri 5, 3, 904: cum tamen, vt diximus, Muharram vno die serius secutus sit. Sed si vis ratiociniorum Arabicorum προέμπτωσιν perspicere, hoc potes ita. Hoc anno Christi 1594 syzygiæ Septembris cõgruit neomenia prima anni Indorum 1690. Ex epilogismo Arabico debebat esse feria VI in VI Septembris. ex epilogismo autem superioris Tabulæ, siue Iudaico, qui idem est, debuit contingere feria V, Septembris quinta. Sed primus Muharram Indicus incidit in feriam VI, Kal. ipsis Iulianis, vtique citius vno die, quam æquum erat. Igitur eandem periodum esse oportet annorum Indicorum & Arabicorum: siquidem amborum eadem feria sexta est initium. Abiectis omnibus 210 de 1690, remanet decimus annus, cuius character vnitas cum 2 charactere primæ Triacontaeteridis compositus dabit feriam tertiam anni Indorum propositi 1690, Septembris 3. Sed quia coniunctio primi Muharram Iuliani incidit in Sabbatũ, propterea addatur vnitas. Tunc esset neomenia anni C 1690 in quarta Septembris vno die citius, quam Tisri Iudaicus. Caussa est, quod in annis Arabicis 1690, tot $\frac{12}{1080}$ omittuntur de rationibus Lunæ, quot anni præterierunt. Ductis igitur annis præteritis 1689 in 12, fiunt horæ 18, 828. hoc est fere 19 horæ. Proemptosis igitur fere vnius diei facta est in periodis Arabicis, a Kal. Ianuarij Iulianis ad hanc vsq. diem. In 2160 enim annis Arabicis, iusta vnius diei fit προέμπτωσις. Propterea vt dixi, studiosiores Muhãmedani, siue Mussulmanin vtuntur epilogismis iis, quos habes in Tabula proposita, vt manifesto extant in meo Kalendario Persico: in quo menses duodecim positi sunt primo ordine, sed cum epocha. Nam primi mensis character est 4, 1, 86. Reliqui vndecim per adiectionẽ 1,12,793. hoc est vnius syzygiæ compositi sunt. Secundo ordine sunt viginti anni expansi. Sed primi D character est 1, 2, 160. Deinde reliqui 19 per adiectionem 4, 8, 876. qui est character vnius anni, crescunt. Tertio ordine sunt anni collecti per 3, 8, 240 crescentes, qui est character viginti annorum Arabicorum. Sed primi anni character est 5, 14, 586 Ita & menses & anni tam expansi, quam collecti habent Radicem suam. Quod sane mirum est: cum vna epocha, siue, vt vocant, Radix, satis sit cuiuis annorum

A rum collectioni quantumuis immani. Hæc ego non intelligo, quemadmodum multa alia, quæ ſunt in eo calendario. vt neque id, quod magis miror, nempe quod in Calendario anni ſemper digeſti ſunt per 19, iſque annorum numerus vocatur سالطها, hoc eſt periodus Lunaris. Sed anni illi, quorum primi character eſt, 5, 14, 586, quique per adiectionem viginti annorum creſcunt, vocantur quoq. سالطها. quaſi tam xx anni, quam xix ſint periodus Lunæ. Hæc ego illis, qui meliore ingenio ſunt, inueſtiganda relinquo. Eſt autem Kalendarium illud impeditiſſimis characteribus exaratum, vt non niſi peritiſſimos admittant.

B DE CYCLO IVDÆORVM KARRAIM.

HEBRÆORVM, & Moſicolarum ſumma καὶ ὁλοσχερὴς diuiſio eſt in eos, qui πατροπαραδότους δευτερώσεις obſeruant, & eos, qui ab eis alieni ſunt. δευτερώσεις ſunt ſcita & traditiones Magiſtrorum. Qui ſanctiones Magiſtrorum ſequuntur, eorum duo genera extant in Ægypto in numeroſam plebem diffuſa: eaq. inter ſe neque cultu numinis, neque fide diuerſa, ſed rituum tantum aliquot; & lectionum annuarum œconomia. Alteri eorum dicuntur Arabice الشاميين, Damaſceni ſiue Syri. Alteri الاغريقيين Græci. Sed & vtrique appellationibus etiam Hebraicis diſtinguuntur. Nam Damaſceni הַיִּשְׂרְאֵלִים id eſt
C Iſraelitæ, vel Hebræi dicuntur. Græci autem בַּבְלִים, Babylonij: qui antiquitus a Ptolemæo Lago in Ægyptum traducti ſunt, & ſub Philadelpho Biblia tantum Græca in Synagogis cæperunt legere, quæ iuſſu Ptolemæi coacti ſunt vertere: adeo vt pauci inter illos Hebraice ſcirent: quod non inuitus crediderit, qui Philonem eximium Iudæum ex ipſiusmet ſcriptis Hebraice neſciſſe cognouerit. Græci vero vel ἑλληνισαὶ cur dicantur, nunc ignorare non poteſt, qui ſciuerit eos Græce tantum Biblia legere ſolitos. Babylonij autem, ſunt cognominati, quod ſint ex reliquiis eorum, quos ex Chaldæa in patriam reduxit Eſdras: tametſi nihilominus Babylonienſes erant etiam alteri. ſed cognomine Hebræorum ſiue Iſraelitarum diſtincti, quod ſemper Hebraicis lectioni-
D bus operam dederunt. Syros cognominarunt, quod ex Syria recenter poſt excidium Hieroſolymorũ ſub Romanis Imperatoribus in Ægyptum ſponte, an vi immigrarunt. In Actis Apoſtolorum non ſemel vtrumque genus diſtinguitur ἑβραίων καὶ ἑλληνιστῶν appellatione. Iſti meri Iudæi ſunt, neque inter ſe vlla capitalia odia exercent, eorumque vnus eſt computus anni, quamuis in lectionibus & precibus immane quantum diſcrepent. Alterius generis Hebræorum, qui Magiſtrorum ſcita auerſantur, alij legem tantum amplectuntur,

nempe

nempe Samaritæ, alij præter Legem reliqua etiam Biblia, quæ cum A
vno nomine dicantur מקרא id est lectio, vel Textus: propterea ex illis alij dicti sunt קראים, id est Lectionarij, Scripturarij, Textuarij, vt alteri, qui scripta Rabbinorum non minore reuerentia, quam Legem ipsam sequuntur, dicti sunt רבנים Rabbinistæ, Magistrales. Arabice alteri ab alteris ita vocātur القراوون & الربانيون Sed pauci sunt Karraim, pro portione Rabbanijm, qui per totam Europam diffusi sunt. Isti, quamuis meri Iudæi sunt, tamen inexpiabilia odia inter se exercent, neque ab alterutris exprimas, vt alteros saltem alloquantur. Et sunt isti Karraim de reliquiis veterum Saddukæorum. Quia igitur vtrique nullum inter se commercium, nihil commune habent, præter Bibliorum textum, isti Karraim, ne cum Iudæis facere videantur, ra- B
tionem neomeniarum diuersam a Iudæis habent, cum Iudæi a coitu luminarium, illi ἀπὸ τ̃ φάσεως neomenias putent. Quare eorum neomeniæ puræ putæ Arabicæ sunt, mensium nominibus tantum cum Iudæis conuenientes. Qui igitur Arabicas neomenias tenet, is tenet & neomenias Karraim: & ex Laterculo neomeniæ Muharram, mensem Paschalem Karraim cum Lunatione Dionysiana comparare potest. Quare id docere, hoc esset actum agere. Porro horum Karraim synagoga etiam hodie est Constantinopoli. Aliæ sunt in Palestina.

DE CYCLO TESSARESKÆDECATITARVM ET VETVSTISSIMORVM ASIÆ CHRISTIANORVM.

C

In primordiis Ecclesiæ [illegible] Pascha semper Iudaice celebratum, [illegible] historia vetus Ecclesiastica, [illegible] Commodo ii, qui Iudaice Pascha celebrabant, damnati sunt hæreseos à Victore Romano Episcopo, & aliis, quos ipse in synodū conuocauerat. Differentia autem huius celebrationis duplex est. Aut enim in ratione Lunæ, aut in ritu. Rationis Lunæ item duplex differentia est. Aut enim in neomenia, quatenus neomeniæ tripliciter vsurpatæ sunt à veteribus, vt in anno Græco disputauimus: aut in embolismo. Neomeniæ enim aut κτ̃ σύνοδον, quales priscorum Atticorum, aut κτ̃ ἐξωγασμὸν, quales veterum Chaldæorum, aut κτ̃ σχῆμα μηνοειδὲς putantur, quales sunt Arabum. Embolismi differunt pro ra- D
tione capitis cyclorum: quandoquidem alij aliunde cyclos suos ordiuntur. vt Iudaici cycli annus primus est tertius nostri in Tisri, & quartus in Nisan. Hoc modo Christianorum mensis Paschalis aliquando incurrit in Ijar Iudaicum, idque in cyclo 8, & 19. Ritus autem τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν differebat interdum solo tempore a ritu Europæorum: quod Europæi Dominica die πάσχα ἀναστάσιμον celebrandum censerent

A censerent, τεσσαρεσκαιδεκατῖται autem πάσχα σαυρώσιμον XIIII Luna
celebrabant: Interdum Lunationibus, in cyclis 8, 19, vt diximus.
Quis autem, aut cuiusmodi fuerit cyclus iste τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν, etiam
me tacente sciunt, qui Eusebium, & auctores Ecclesiasticæ historiæ le-
gerunt. Nam qui per omnia Apostolos hac in re imitarentur, & per-
multi ex illis ex Iudaismo ad Christianismum transissent, non obscu-
rum est, eorum cyclum merum Iudaicum fuisse, & de periodo Ale-
xandrea Iudæorum peti solitum. Porro perperam scribit Epiphanius,
τεσσαρεσκαιδεκατίτας gloriari solitos se compertum habere ex Actis Pi-
lati, Christum passum fuisse VIII Kal. Aprilis. cuius opinionis fuit
Augustinus. Sed qui hoc potuit? cum neomenia Nisan incidat in 12
B Martij, quoties 25 Martij est 14 Nisan. Atqui æuo illo hoc non po-
tuit contingere nisi cyclo 13, idque in anno Hagareno, in annis 19, 38,
57, periodi. Atqui tunc Iudæorum neomeniæ vno die tardiores erant
propter προέμπτωσιν. Non igitur potuit accidere. Quod si cyclo 13
passus esset Christus, duos tantum annos prædicasset: quod est absur-
dum, quamuis id multi patrum crediderint, & scriptis prodiderint.
Eiusmodi plura extant apud illum eruditum Patrem, & alios veteres,
præsertim Eusebium: quæ sane cum delectu sunt legenda.

DE OCTAETERIDE
ET
C TESSARESDECAETERIDE PASCHALI.

ERRORES in celebratione Paschatis, item dissensiones, quæ ex
hoc fonte in Ecclesias deriuatæ sunt, non ex solis Quartadecima-
nis propagati sunt, sed a diuersis cyclis Lunæ. Nam fuerunt, qui Octae-
teridem vsurparent ex syzygiis Philolai, quæ fuerunt vndetricenũ die-
rum cum semisse. annus autem Lunaris ex illis constitutus erat dierum
354 præcise sine vllis appendicibus horarum, aut scrupulorum. Octo
huiusmodi anni communes erant dierum 2832. Quibus accedebant
embolimi menses tres τριακονθήμεροι. Summa dierum Octaeteridis Pa-
schalis 2922. Iam octo anni Iuliani cum quadrantibus totidem dies
D efficiunt. Hinc putarunt præcisam ἀποκατάστασιν fieri. Sed hæc Octae-
teris solido biduo deficit a vera Lunari: Est autem mera Octaeteris
Cleostrati, vt supra demonstratum est. Quare non mirum, si propter
errores, qui hinc sequebantur, factum, vt sæpe rixæ & tumultus subo-
rirentur. Meminit huius Octaeteridis Ecclesiastica historia, item
Epiphanius contra Audianos. Sed non melior Tessaresdecaeteris,
quam non solum, vt probam & legitimam adducit idem Epiphanius,
sed Iudæos non aliam rationem in anno Lunari sequi vult, quam illius

N Metho-

methodum. Verba eius de Iudæis hæc ſunt: προστιθέασι γὰρ τῷ Σεληναϊ- A
κῷ δρόμῳ μετὰ τὰς τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας καὶ ἄλλας κατ' ἔτος τέσσαρας ὥρας, ὡς εἶναι εἰς τὰ τρία ἔτη ἡμέραν μίαν. Manifeſto intelligit horas, quantarum duodecim eſt τὸ νυχθήμερον. At falſum erit, vnam tantum diem poſt triennium accreſcere, cum relinquantur poſt triennium dies duo, horæ 18, quantarum 24 eſt totum; aut 9, quantarum 12. Adiicit: διὸ παρ' αὐτοῖς πέντε μῆνες τελοῦνται ἐμβόλιμοι εἰς ἔτη δεκατέσσαρα. Quatuordecim ergo annis cyclum Iudaicum definit, cum in illo interuallo ὑπεροχὴ Solaris ſit dierum quatuor, hor. 16, 1051. Sed neque vlla præciſa ratio ita confici ex illa Teſſareſdecaeteride poteſt. Quatuordecim anni Iuliani fiunt dies 5113, horæ 12. Anni Lunares totidem ſimplices 4956. Differentia dies 157, 12. De quibus intercalen- B
tur τριακονθήμεροι menſes v. Remanent dies $7\frac{1}{2}$. Deinde quatuor horæ quatuordecies conſtituunt dies quatuor, horas 8. quæ ſumma de diebus $7\frac{1}{2}$ detracta relinquit differentiam veræ Teſſareſdecaeteridis; & falſæ, dies $2\frac{3}{4}$. En ratio præciſa. Tamen & in Palæſtina, & inter Iudæos & Samaritanos adeo illum ex eius ſcriptis verſatum paret, vt ex illis ſcire potuerit, quiſnam eorum anni ciuilis ſtatus & forma eſſet. Sed omnes veteres ſcriptores hac in parte negligentiæ culpa liberare non poſſum.

DE HECCÆDECAETERIDE HIPPOLYTI EPISCOPI. C

OCTAETERIDA primam fuiſſe inſtitutam ante omnes alias periodos Lunares, ex iis, quæ ſupra ſtrictim demonſtrauimus, conſtare poteſt. Dionyſius quoque Alexandrinus etiam poſt alios Octaeterida inſtituit: in qua oſtendit Paſcha ante XXII Martij rite celebrari non poſſe, in epiſtola, quam ad Domitium & Didymum ſcripſit, & Canoni Octaeteridos ſuæ præfixit. In qua, vt inquit Euſebius, τὸν κανόνα ἐκτέθειται ὀκταετηρίδος, ὅτι μὴ ἄλλοτε, ἢ μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν προσήκει πάσχα ἑορτὴν ἐπιτελεῖν παριστάμενος. Producebat enim, vt puto, vetuſtiſſimum Canonem, εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσει, καθαιρείσθω. Cor- D
rexit igitur annum quendam Octaeteridis, quem ex communi embolimæum fecit, vt manifeſto oſtendit Epiſtola; ne Paſcha ante XXII Martij celebraretur. An poſt hunc Dionyſium, an vero ante periodum ſuam XVI annorum ſcripſerit Hyppolytus, hoc vero diuinare eſt. Id vnum exploratum habemus, hunc noſtrum Hippolytum nihil noui ad hanc rem attuliſſe; vt aliquid in emboliſmis, aut neomeniis innouauerit. Sed vidit ille in duabus Octaeteridibus aliquam ſeriem

feriarum

A feriarum esse, vt semper XVII annus incipiat a feria proxime antecedente illam, a qua primus annus cœperat. Exemplum. Incipiat primus annus a feria prima. Annus decimusseptimus incipiet a feria proxime antecedenti, nempe a Sabbato; deinde annus tricesimus tertius a feria sexta: quadragesimus nonus a feria quinta: & ita per orbem, donec compleantur XIIII octaeterides, quæ sunt septem ἑκκαιδεκαετηρίδες. Etiam hoc habet insigne hæc periodus, quod annus vltimus incipiat ab eadem feria, a qua primus. Quæ omnia potes videre in subiecta Tabula Canonis. Hoc modo & capite & calce sibi tota similis est periodus ἑκκαιδεκαετηρική. Nam series feriarum capitis Z, ς, E, Δ, Γ, B, A, occurrit eadem serie immutabili in limbo. Hæc ratio fuit, quare ἑκ-
B καιδεκαετηρίδα potius, quam ὀκταετηρίδα amplexus sit. Quæ omnino puerilis est, vt suo loco demonstrabitur, & vitia huius periodi declarabuntur.

HECCÆDECAETERIS PASCHALIS HIPPOLYTI EPISCOPI, ab anno primo Imperatoris Alexandri.

	EMBOL.	EIDIB. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	I
C		IIII. NON. APRIL.	D	C	B	C	B	A	G	II
	BISSEX.	XII.XI. KAL. APRIL.	A	G	F	E	D	C	B	III
	EMBOL.	V. EID. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	IIII
		IIII. KAL. APRIL.	D	C	B	A	G	F	E	V
		XV. KAL. APRIL.	A	G	F	E	D	C	B	VI
	EMBOL. BISSEX.	NON. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	VII
		VIII. KAL. APRIL.	D	C	B	A	G	F	E	VIII
	EMBOL.	EIDIB. APRIL.	C	B	A	G	F	E	D	IX
		IIII. NON. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	X
D	BISSEX	XII.XI. KAL. APRIL.	D	C	B	A	G	F	E	XI
	EMSOL.	V. EID. APRIL.	C	B	A	G	F	E	D	XII
		IIII. KAL. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	XIII
		XV. KAL. APRIL.	D	C	B	A	G	F	E	XIIII
	EMBOL. BISSEX.	NON. APRIL.	C	B	A	G	F	E	D	XV
		VIII. KAL. APRIL.	G	F	E	D	C	B	A	XVI

DE CYCLO PASCHALI ALEXANDRINORVM. A

QVANTVM antiquitus in Ecclesia turbatum sit propter Paschalis cultus obseruationem, & ij sciunt, qui historiam Ecclesiasticam legerunt, & nos quædã paulo ante delibauimus, cum ostendimus in hac celebratione dissensum fuisse dupliciter: in die, & in mense. In die, cum Tessarescædecatitæ omni plenilunio, reliqui dominica proxima post pleniluniũ Pascha celebrarent. In mense, cum alij plenilunio proximo post æquinoctiũ vernum, alij plenilunio ante æquinoctium. Quæ diuersitas contingebat ex embolismis, cum aliis gentibus idem annus embolimæus esset, qui aliis communis. Diuersitas vero embolismorũ nata ex eo, quod alij Octaeteridas amplecterentur, alij Tessarescædecaeteridas, alij Heccædecaeteridas. Hoc vidẽtes periti Alexandrinæ Ecclesiæ, ita tumultus & turbas in ecclesia componi posse putarunt, si ratio & modus periodorũ Lunarium, quibus hactenus vtebatur Ecclesia, mutaretur. Itaque ad veterum Græcorum atque adeo Iudæorum epilogismos confugerunt, præsertim cum quotidie Iudæi Christianis merito exprobrarent Paschatis celebrandi nullam aliam rationem iniri posse, quam eam, quæ inter ipsos vsitata erat. Quam Iudæorum ostentationẽ stomachabundus castigat Imperator Cõstantinus epistola ad Ecclesias de Actis Concilij, ἔτι γὰρ, inquit, ὡς ἀληθῶς, ἀτοπώτατον ἐκείνους αὐχεῖν, ὡς ἄρα παρεκτὸς τῆς αὐτῶν διδασκαλίας ταῦτα φυλάττειν οὐκ ἦμεν ἱκανοί. Sed Iudæi recte Christianorum supinitatem arguebant, inter quos hactenus nemo extitisset, qui rem Iudæis, Chaldæis, Syris, Hagarenis, Samaritanis, Græcis tritissimam ignorarent, Lunæ ἀποκατάστασιν in XIX annis Iulianis fieri. Non tulerunt igitur hoc Ecclesiæ Ægypti, & abrogatis Octaeteridibus, Heccædecaeteribus, & aliis ineptis periodis, Enneadecaeterida construxerunt, cuius primus annus incidit in 314 Actiacæ victoriæ, cyclo Dionysiano XIX, cyclo Solis XIII. Neomenia Lunaris & Toth conueniebant in vnum, feria VI. Neomenia hodierna Tisri 4045 translata fuisset in secundam Toth propter Adu. Ab hoc principio cæptum ab Ægyptiis putare initia imperij Diocletiani, eoque ad hanc vsque diem vtuntur Ecclesiæ tam Ægypti, quam Æthiopiæ in epilogismo Paschali, propter cyclum

(Margin letters: B, C, D)

Dies Toth.	Cyclus Lunæ.	Dies Paophi.	Cyclus Lunæ.
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	XVI
5		5	V
6		6	
7		7	XIII
8		8	II
9		9	
10		10	X
11		11	VIII
12		12	XVIII
13		13	VII.
14		14	
15	XV	15	
16	IIII	16	
17		17	
18	XII	18	
19	I	19	
20		20	
21	IX	21	
22		22	
23	XVII	23	
24	VI	24	
25		25	
26	XIIII	26	
27	III	27	
28		28	
29	XI	29	
30	XIX	30	

A Toth Diocletiani. Adeoque Ecclesiis omnibus hæc ratio placuit, vt non solum ipsæ cyclos sibi similes instituerint, sed & si quando controuersia de solenni Paschatis incurreret, ea de re ad Alexandrinam Ecclesiam referretur: quod alibi tetigimus. Imo cura denunciandæ solennitatis Paschalis Romano Episcopo delegata fuit Alexandrino antistiti [redacted], vt luculentissime traditur a Beda, XLII cap. de ratione temporum. Huius cycli plerique veterum meminerunt: sed & inter alios Ambrosius epistola LXXXIII, lib. X, in hæc verba: *Anno LXXX, ex die imperij Diocletiani, cum XIIII Luna esset IX Kalend. Aprilis, nos celebrauimus Pascha prid. Kalend. Aprilis. Alexandrini quoque & Ægyptij, vt ipsi scripserunt, cum inci-*
B *disset XIIII Luna XXVIII die Pharmuthi mensis, celebrarunt Pascha quinta die Pharmuthi mensis, quæ est pridie Kal. Aprilis. & sic conuenere nobiscum.* Hoc accidere non potuit, nisi anno Christi 373. Tunc enim terminus Paschalis fuit 24 Martij, cyclo Lunæ 13, litera dominicali F, cyclo Solis 18. Quare error est LXXX ex die imperij Diocletiani, pro LXXXIX: item XXVIII, die Pharmuthi, pro Phamenuthi. Quare corrigatur locus optimi & Christianissimi scriptoris. Primi igitur omnium Christianorum Alexandrini & cyclum decemnouenalem instituerunt, & epactas docuerunt, quæ in primo, aut secundo mense, hoc est in Toth, aut Paophi, nouilunium indicarent. Annus enim Lunaris duodecim mensium alternis plenorum & cauo-
C rum est: excessus autem Solis supra illum, dies XI: qui detracti de mense relinquunt XIX epocham nouilunij. Secundo anno excessus erit bis XI. qui detractus de mense relinquit epocham nouilunij in VIII mensis. Tertio anno ter XI dies sunt maiores mense. Detracto mense, relinquuntur III dies excessus, qui de mense deducti relinquunt epocham neomeniæ in XXVII mensis. Ita semper proceditur per incrementum XI, & detractionem mensis Lunaris, vbi opus est. Hæ dies ὑπεροχῆς ἡλιακῆς vocatæ sunt ab Alexandrinis ἐπακταὶ: quæ cum detractæ fuerint de mense, reliquum vocatur ἀποτομὴ a Græcis, voce Geometrica, vt vsurpatur ab Euclide proposit. LXXIIII libri X. Arabes vocant مقطع. Επακταὶ dictæ ideo, quod vt Luna So-
D lem consequatur, adiiciendæ sunt: quasi ascititias dicas. Hæc fuit prima origo Epactarum, quæ temporibus Diocletiani antiquior non est: cum tamen hodie quidam acuti eas a Cæsare simul cum anno Solari excogitatas dicant. Imo ne vsus quidem earum statim in vulgus. Longe enim posterior illa res, quam cyclus. Sed & Eusebius alium postea cyclum Græcis instituit, qui nihil aliud est, quam Alexandrinus. Non enim vllum commentus est: sed Alexandrinum Græcis publicauit: quod ex XLII capite Bedæ de ratione temporum

constat. Itaque ex Ambrosio cognoscimus semper Græcis cum Alexandrinis de celebratione Pascha conuenisse, Occidentales autem ab ipsis discrepasse in cyclo 8, & 19. De quorum Occidentalium cyclo dicendum. Vsus Epactæ & Apotomes hic est. Detracta Epacta de diebus mensis, reliquum dicitur Apotome, eique apponitur cyclus. Exemplum. Quando cyclus [redacted] est 14, quæ detracta de 30 diebus mensis relinquit 16 diem mensis apotomen, cui apponitur I I I I nota cycli. Sic cum cyclus est X V I I, Epacta 7 de 30 diebus detracta relinquit apotomen 23 diem mensis: cui apponitur X V I I, cyclus nempe illius anni. Apotomæ igitur notant nouilunia in diebus mensis. Et hoc per totum annum, ac deinceps singulæ notæ per totum cyclum. A B

DE CYCLO PASCHALI OCCIDENTALIVM SIVE LATINORVM.

[redacted]. In omnibus igitur conueniebat inter vtrosque, præterquam in cyclis 8, & 19 Alexandrinorum. Nam cum ij sint Embolimæi, in Occidentalium cyclo erant communes, vtpote cum octauus Alexandrinus sit quintus Occidentalis, 19 autem Alexandrinus sit sextusdecimus Occidentalis. Ita Occidentales Itali, Hispani, & Galli Pascha in Nisan Iudaico celebrabant, Alexandrini autem & Græci in Ijar Iudaico. Quare annis Christi 330, 349, 387, in quibus currebat cyclus Alexandrinorum octauus, item in annis 341, 379, qui inciderunt in annum 19 eiusdem cycli Alexandrini, Latini Pascha in Nisan, Alexandrini, & Græci in Ijar celebrarunt. Victorinus in Prologo suæ magnæ periodi ita scribebat: *Latini a I I I Nonarum Martiarum, ad I I I I Nonas Apriles, diebus scilicet X X I X, obseruandum maxime censuerunt, vt quocunque eorum die Luna fuerit nata* C D

	Cyclus Alexandr.	Cyclus Occidentalium	
	1	17	Emb.
	2	18	
Emb.	3	19	Emb.
	4	1	
	5	2	
Emb.	6	3	Emb.
	7	4	
Emb.	8	5	
	9	6	Emb.
	10	7	
Emb.	11	8	Emb.
	12	9	
	13	10	
Emb.	14	11	Emb.
	15	12	
	16	13	
Emb.	17	14	Emb.
	18	15	
Emb.	19	16	

A *nata, efficiat primi mensis initium, cuius Luna decima quarta si feria sexta prouenerit, subsequens dominicus, id est Luna decima sexta, festiuitati Paschali sine ambiguo deputetur. Sin autem die Sabbati plenilunium esse contigerit, & consequenti Dominico Luna decimaquinta reperiri, eadem Hebdomada transmissa, in alterum diem Dominicum, id est, Lunam vicesimam secundam, transferri debere Pascha dixerunt: ne minus eiusdem Dominici peragendo mysterio destinarent, quam sextamdecimam, nec amplius, quam vicesimam secundam Lunam aliquando reciperent, eligentes potius in Lunam vicesimam secundam diem festi Paschalis extendi, quam dominicam Passionem ante Lunam quartamdecimam vllatenus inchoari. Quartasdecimas*
B *porro Lunas mensis eiusdem a* XV *Kalendarum Aprilium vsque in* XVI *Kalendas Maias asserunt esse seruandas.* Hactenus Victorinus. Vbi vides manifesto quartamdecimam vocari plenilunium: quia neomeniæ Christianorum Paschales sunt ἀπὸ φάσεως. Porro multa sunt in verbis Victorini, quæ merito reprehendas, si ad examen conferantur.

DE PERIODIS PASCHALIBVS THEOPHILI, CYRILLI, VICTORINI, VICTORIS, DIONYSII EXIGVI.

QVAMVIS de Paschatis prisco ritu apud Christianos aliquid superiore capite tetigimus, tamen locus hic postulat, vt de ea re
C amplius dicamus. Omnes veteres Christiani Pascha ad annum Lunarem dirigebant, hoc solo ad eam rem κανονισμῷ vtentes, atque eo putantes se vestigiis Mosis & Iudæorum insistere. Sed duplex erat differentia. Altera est, quod alij citius, alij serius aliis menses intercalabant. Nam Asiani, qui Ioannis Euangelistæ, & aliorum, qui Apostolorum æquales fuerunt, vestigia sequebantur, mero anno Iudaico vtebantur. Europæi vero cyclum suum ad æquinoctium componebant, & proximo post æquinoctium plenilunio Pascha celebrabant. Hæc erat differentia in mensibus. Altera differentia erat in die: quod alij videlicet Iudaice in XIIII Nisan, alij proxima post quartamde-
D cimam Lunam die Dominica, solemnitatem Paschalem indicebant. Imo aliud tertium genus erat hominum, qui priuatum & proprium morem haberent. Nam quia veteribus persuasum erat Christum passum VIII Kal. Aprilis, Gallicanæ Ecclesiæ, quacunque die VIII Kal. Aprilis fuissent, in ea die Pascha celebrabant. Auctor Beda de Temporum ratione cap. XLIIII. Hinc contentiones ortæ a temporibus vsq. Victoris Episcopi Romani hactenus Ecclesiam agitarunt, donec vtrique malo per patres Nicenos occurreretur. Hi differentiam pri-

mam, quæ erat in Embolismis, ita composuerunt, vt Paschalem quartamdecimam eam statuerent, quæ proxime æquinoctium sequeretur, quod tunc deprehendebatur in XXI Martij. Alteram differentiam, propter quam capitalia odia in Ecclesiis succreuerant, nihilominus sustulerunt, indicta celebritate Paschatis in eam Dominicam, quæ XIIII diem Paschalem sequeretur. Ita duo sublata à consessu Niceno, diuersitas embolismorum, & diuersitas diei. Nam antea non conueniebat inter Ecclesias Orientis, & Occidentis. Europæi πάσχα τοῦ ἀναστασίμου rationem habebant: Asiani πάσχα τοῦ σταυρωσίμου: quod Christiani πάσχα νομικὸν & πάσχα ἰουδαϊκὸν vocant. Huic generi hominum nomen factum αἵρεσις τεσσαρεσκαιδεκατιτῶν, vt iam diximus. Neque tamen statim post Nicenam synodum a dissensionibus temperatum. Iam sexcenta millia cyclorum, Octaeteridum, Tessareskædecaeteridon ab hominibus otiosis edita nihil aliud quam inscitiam auctorum detegebant. Cyclus quidem Lunaris ostendebat epochas quartarumdecimarum Paschalium; quos Terminos Paschales Computatores vocant. Sed quotiescunque ipsi Termini in dominicam incidebant, maxima pars Ecclesiarum in ipsa quartadecima πάσχα ἀναστάσιμον celebrabant: reliqui autem in dominicam proxime sequentem transferebant. Ita nullus finis erat dissentiendi. Tandem Computatoribus visum non aliter has lites componi posse, quam si vt Terminorum Paschalium, ita feriarum quædam periodus, aut cyclus institueretur, quo vertente, omnis ratio feriarum & Terminorum Paschalium in orbem rediret. Primus omnium; quod quidem sciamus, eam rem aggressus est Cyrillus Alexandriæ Episcopus, excogitata annorum nonagintaquinque periodo, quam ob id ἐννεακονταπενταετηρίδα vocauit, eamque additis festiuitatis Paschalis rationibus Ecclesiis publicauit: cuius periodi initium consurgebat ex anno Diocletiani centesimo quinquagesimo tertio, anno Christi vulgari, 380, Postumio Syagrio v. c, Fl. Annio Eucherio COSS. cum anno antecedente cæpisset dictus annus Diocletiani. Sed eam rursus castigauit Theophilus eiusdem vrbis Episcopus, edita totidem annorum, sed castigatiore, vt ipsi videbatur, sumpto initio ab anno Christi 437, qui erat Diocletiani 210, Fl. Sigeuulte v. c, Fl. Aëtio v. c. Mag. vtr. milit. COSS. Dionysius Abbas cognomine μικρὸς scribit periodū ipsius Cyrilli cæpisse ab anno Diocle-

ELENCHVS PERIODI THEOPHILI ET CYRILLI.

Cyclus Solis.	Litera Domin.	Cyclus Solis.	Litera Domin.
12	G	20	D
23	G	3	D
6	G	14	D
17	AG	25	ED
28	A	8	E
11	A	19	E
22	A	2	E
5	BA	13	FE
16	B	24	F
27	B	7	F
10	B	18	F
21	CB	1	GF
4	C		
15	C		
26	C		
9	DC		

A B C D

A Diocletiani 153, vt quidem a nobis poſitum eſt. Sed quidam Chro-
nologi contrarium in ſuis indicibus temporum annotarunt: inter
quos Florentius Wigornienſis monachus ait Theophilum orſum pe-
riodum ſuam anno Diocletiani 153, Chriſti 380, Cyrillum autem
ſuam anno Chriſti 437. Nos melioribus auctoribus, Dionyſio &
Gennadio, contrarium ſecuti ſumus: quorum alter, vt diximus, ait
eam periodum inire ab anno Chriſti 380, id eſt Diocletiani 153. alter
vero ait Theophilum eam obtuliſſe Theodoſio iuniori. Id vero plane
conuenit anno Chriſti 380. Sed non ſolum vitioſa, ſed ridicula eſt hæc
periodus. Nam 84 annis, qui ſunt tres cycli Solares, detractis de 95 annis
remanet annus cycli vndecimus Itaq. ſi anno XII cycli, a quo proxime
B ſequitur biſextum, perpetuo addantur vndecim, primus annus primæ
periodi, ſecundæ, tertiæ, & quartæ incipiet a litera G. annus vero pri-
mus quintæ, ſextæ, ſeptimæ, octauæ inibit a litera proxime ſequente,
nempe ab A. & ſic deinceps, vt habes in Tabella ſuperiori. quod potes
periclitari in annis Chriſti. Anno Chriſti 535, cyclus Solis XII, lite-
ra dominicalis G, Terminus 2 Aprilis feria ſecunda. Hoc continuatur
annis ſequentibus 630, 725, 820, cyclis Solis 23, 6, 17. Sed annis ſe-
quentibus 915, 1010, 1105, 1200, erit feria prima, cyclis Solis 28, 11, 22, 5.
Reliqua per te potes experiri. Hac Theophili & Cyrilli hallucinatio-
ne deprehenſa, Victorinus (Victorius dicitur Bedæ, & aliis) natione
Aquitanus, inuitatus ab Hilario Sardo Romæ Epiſcopo, cõmentus eſt
C periodum ſatis elegantem, ductis annis cycli Solaris in annos cycli Lu-
naris, qui fiunt omnes anni 532, quorum orbe feriæ, & Termini Pa-
ſchales ad initium ſuum recurrunt. Quod ſane prudenter ab eo fa-
ctum, ſiquidem neomeniæ vni diei affixæ eſſent in Kalendario, neque
vno die in anteriora per 304 annos eniterentur. Initium huic ma-
gnæ periodo a Kalend. Ianuarij anno, in quem contulit baptiſmum
Chriſti, qui erat, vt ipſe putauit, XV Tiberij, conſulatu duorum Ge-
minorum, cyclo Solis vndecimo, Lunæ duodecimo; anno periodi Iu-
lianæ 4743. Eamque periodum continuauit circiter vſque ad tempo-
ra ſua, appoſitis a latere paribus Conſulum, vt vidimus in peruetuſta
magni illius Cuiacij membrana, maiuſculis literis, quas capitales vo-
D cant, perſcripta. Sed fœdiſſimi errores erant, tam in Conſulum no-
minibus, culpa librariorum; quam in terminis Paſchalibus & domi-
nicis reſurrectionis, negligentia ipſius Victorini. Neque melior eſt co-
dex, quem penes nos habemus. In vtroque codice nomen Victorini,
non Victorij præferebatur. His erroribus tam Paſchalium Termino-
rum, quam τῶν κυριακῶν ἀναστασίμων manum admouit Victor Capuæ
Epiſcopus, qui huius periodi elenchum ſcripſit anno Chriſti 550, qui
erat nonus poſt Conſulatum Baſilij Iunioris. Hoc enim colligimus
ex verbis

ex verbis ipsius Victoris. *Cum*, inquit, *Paschalis veneranda solennitas quanam die potissimum proueniret, per anni præsentis Indictionem tertiamdecimam, a nobis solicite quæreretur, & iuxta Patrum venerabilia Constituta octauo Kalendarum Maiarum diceremus resurrectionem Domini proculdubio celebrandam: aliquibus minime rationabilis visa est nostra responsio: eo quod Victorius quidam in circulo Paschali, quem edidit, aliter diem dominicæ resurrectionis affixerit, licet & hunc designauerit, quem nos celebrandum pariter profitemur.* Post: *Sed nunc, inquam, ordo expetit, vt cyclorum, quos Victorius edidit, patefaciam euidenter errores, dum nescit legitimum diem definire Paschalem: vt cum in præteritis ostensus hoc modo fuerit deliquisse, in præsentibus ac futuris, & auctoritate careat, & occasionem prauæ persuasionis amittat.* Hæc omnia igitur non potuere concurrere, nisi in annum Christi 550, nempe vt indictione tertiadecima Pascha ἀναστάσιμον conueniret in XXIIII Aprilis. Igitur scripsit, post tempora Iustiniani, & quidem post Dionysium μικρὸν. Mirum igitur, cur Dionysij nullam fecerit mentionem, si Dionysius Victorini, siue Victorij periodum emendauit. Hæc igitur Victoriniana, siue Victoriana periodus interpolata est a Dionysio non solum in Terminis Paschalibus & Dominicis resurrectionis, sed etiam in capite, quod quidem non a baptismo, vt Victorinus, sed a prima Paschali quartadecima deducit, in mense Martio. Itaque periodi auctor Victorinus, emendator autem Dionysius, qui hac interpolatione precium eius accendit, & dignitatem illi commendatione sua quæsiuit: adeo vt apud posteritatem non Victoriniana ab auctore, sed Dionysiana a recensitore dici meruerit. Sero tamen in Ecclesiis Galliæ locum habuit, quæ adhuc Victorini priorem editionem retinebant, vt constat ex Gregorio Turonensi, Aimoino monacho, & Adone Viennensi. Itaque nescio an apud illos Victoris cyclus perperam aut Victorij, pro Victorini. Nam scio nunc Victorinum, nunc Victorium vocari, non autem Victorem. Victor enim Victorinum emendauit, vt iam vidimus. Scripsit igitur cyclum suum Dionysius anno Christi 526, vt ipsemet testatur his verbis: *Præsentis anni monstremus exemplum. Indictio quippe quarta est, & Lunaris cyclus vndecimus, & decemnouennalis quartusdecimus. Et quia Hendecadis est sextus annus, eum ἐμβόλιμον esse necesse est. A quintadecima itaque Luna præteriti festi, vsque ad quartamdecimam præsentis, quot dies sunt, diligentius inquiramus, & inueniemus proculdubio, quando Pascha celebrare debemus. Transacto anno per Indictionem tertiam, Paschæ quartamdecimam Lunam, nono die Kalendarum Aprilis, id est vicesimaquarta die mensis Martij, fuisse, quis dubitat?* Anno igitur Christi quingentesimo vicesimo

A ſimo ſexto cyclum Victorini recenſebat Dionyſius, incipiens ſuum cyclum ab anno vltimo illius, id eſt ab anno quingenteſimo triceſimo ſecundo. Præcipit enim annis Domini vnitatem addere, reliquum in XIX partiri: quod ſcilicet annus primus cycli ſecundum Alexandrinos, eſt is, cuius neomenia incidit in 22 diem Martij. Cum autem eccleſia admiſerit natalem Chriſti in XXV Decembris, Dionyſius putauit eum natalem incidiſſe in annum, cuius XXII Martij habuit neomeniam, & proinde fuiſſe primum cycli. Itaque ſequens Martius, qui competit primo anno Chriſti currenti, habuit cyclum ſecundum. De quo poſtea ſatis loco ſuo. Magnus igitur iſte cyclus
B conſtat enneadecaeteridibus XXVIII, aut cyclis Solis XIX: Enneadecaeteris vero diebus 6935, & quatuor præterea diebus, quæ in quatuor biſextis intercalantur. Nam horæ 18 appendices ex tribus quadrantibus diei conflatæ eximuntur fine cycli: quod Græci vocant ὑποτομὴν σελήνης, noſtri Computatores ſaltum Lunæ. Alioquin abſque illa ſucciſione eſſet dies vltima cycli peſſum iret in XXIII Martij: a qua potius incipere debet cyclus. Terminorum epochas conieicimus in laterculum, quas iam Luna diem vnum a temporibus Nicenæ ſynodi, biduum autem a Chriſto
C anteuerterat: id quod ipſe Dionyſius indicat, cum alium cyclum Lunarem, alium Paſchalem inſtituat. Ad methodum cycli Lunaris ſæculo Dionyſiano conuenientis tria detrahenda ſunt de cyclo Paſchali. Proinde anno Chriſti 526, cyclus Paſchalis erat quartus decimus, Lunaris vndecimus. Manifeſtum eſt autem, vbi periodus Cyrilli ἐννενηκονταπενταετηρικὴ deſinit, inde Dionyſianam incipere. Annus primus ἐννενηκονταπενταετηρίδος Cyrillianæ eſt annus Chriſti 437. Ergo nonageſimus quintus eſt 532 Chriſti. Hoc etiam monet ipſe Dionyſius: *Hoc monemus*, inquit, *quod cyclus iſte nonaginta quinque annorum, quem fecimus, non per omnia in ſe ipſum reuertitur.*
D *Et ideo poſt expletionem nonaginta quinque annorum, non ad quintum cyclum ſancti Cyrilli, qui incepit cyclos ſuos ab anno centeſimo quinquageſimo tertio Diocletiani, quorum quintum cyclum neceſſario nobis præpoſuimus, ſed ad noſtrum primum cyclum, quem nos ab anno ducenteſimo quadrageſimo octauo eiuſdem Diocletiani incepimus, lector adcurrat.* Continuauit autem totam periodum ad annum 1063, vt ait Beda. Hinc ipſe Beda ad annum 1596. Sed ineptiſſimum tres periodos continuare, cum vna ſufficiat, ſiquidem in vna omnes

LATERCVLVM TERMINORVM Paſchalium in cyclo Dionyſiano.

Lineæ annorum cycli Dionyſiani	TERMINI Paſchales.
1	v. Aprilis
2	XXV. Martij
3	XIII. Aprilis
4	II. Aprilis
5	XXII. Martij
6	X. Aprilis
7	XXX. Martij
8	XVIII. April.
9	VII. Aprilis
10	XXVII. Mart.
11	XV. Aprilis
12	IIII. Aprilis
13	XXIIII. Mar.
14	XII. Aprilis
15	Kal. Aprilis
16	XXI. Martij
17	IX. Aprilis
18	XXIX. Martij
19	XVII. Aprilis.

omnes feriæ & Termini Paschales recurrunt. Sed ipse Dionysius, qui A
nihil aliud, quam Victorianam periodum recoxit, ne ipse quidem per
omnia se tutum à reprehensione præstitit. Ecce in illis verbis, quæ
supra adduximus, ait anno Christi 525, indictione tertia, terminum
Paschalem incidisse in XXIIII Martij, cum tamen esset in XXIII.
Dicit enim nono Kalendarum Martiarum, cum vere fuerit decimo
Kalendarum; & vicesima quarta, cum fuerit vicesima tertia. Neque
vero putes errorem librariorum. Plura enim & talia & maioris mo-
menti peccata sunt ab eo. Ecce in eius cyclo primus annus a Christo
habet, vt debet, terminum Paschalem V Aprilis: e regione vero lite-
ram dominicalem E, hoc est cyclum Solis VIII. Atqui eo tempore
primus annus cycli Lunaris respondebat nono Solari; secundus, qui B
est primus annus Christi vulgaris, conueniebat in decimum, non in
octauum, vt vult Dionysius. Rursus primus annus secundæ periodi
est 532 Christi. Recte notatur Terminus in V Aprilis, & litera domi-
nicalis B item recte. cur non in priore eodem modo? Sed & inepte
vnitatem adiiciendam præcipit ad methodum cycli. Nam in omni
æra primus annus potest esse primus cycli tam Lunæ, quam Solis. An-
no primo Nabonassari cyclus Lunæ erat XV. Itaque qui in ratione
Paschæ est quintusdecimus, in ratione annorum Nabonassari est pri-
mus. Quod enim dicatur primus cyclus Lunæ, non magis potest esse
primus, quam principium esse in circulo. Omne principium in circulo
est θέσει, nō φύσει. Sed quia prima enneadecaeteris Christiana cæpit ab C
initio Diocletiani, propterea is annus est primus cycli Christiani. [redacted] Porro periodus hæc, quia
a natali Christi initium capit, propterea periodus annorum gratiæ vo-
cata est. Æthiopes vocant annos gratiæ. Ea, vt diximus, ante tem-
pora Caroli Magni in Galliis locum non habuit, cyclo Victoriano re-
gnum in Ecclesiis Gallicis obtinente.

DE FALSO CYCLO PASCHALI.

D

ERAT genus hominum, cui nomen impositum nullum memini.
Tantum eorum methodum, qua vtebantur in cyclo suo Pascha-
li, Maximus Monachus vocat ἐξάπλωσιν & πεντάπλωσιν, quod vno ver-
bo poterat dicere ἑνδεκάπλωσιν, vel ἑνδεκαπλασιασμόν. Nam primum
aliquid sexies, deinde idem quinquies multiplicare, aut diuidere, tan-
tundem est, ac semel vndecies id facere. Ij igitur homines, vt ait Ma-
ximus, primo annum suum Lunarem supra 354 dies, quinque etiam
scrupu-

A ſcrupulorum diurnorum æſtimabant. Deinde quot dies a Kal. Ian. putantur ad terminum Paſchalem Euſebianum, hoc eſt, ad terminum in omnibus Eccleſiis receptum, tot ſcrupulos dierum colligebant. Denique ſingulis annis cycli vndenos dies imputabant. Tandem a congerie illorum vndecim dierum, ſcrupulorum, & dierum a Kal. Ianuarij collectorum, abiectis omnibus tricenariis, reliquum pro termino Paſchali accipiebant. Hoc modo aliquando XIIII Luna exibat, aliquando XV, & XVI. Quod ſi abiectis 30, reliquum eſſet XVI Luna, & in ſecundam feriam incideret, πάσχα ἀναστάσιμον in præcedenti celebrabant, quæ erat feria prima. Nam, inquiebant, ſi XVI Luna incurrit in ſecundam feriam, XIIII incidit in VII. Sequenti igitur,
B quæ eſt feria prima, licet per Canonem Nicenum Paſcha ἀπταίστως celebrare. Sed merito illos reprehendit Maximus Monachus. Quia, quæ nobis eſt XIIII Luna, illorum epilogiſmus eam aliquando XV, aliquando etiam XVI conſtituebat. Quare cum feria ſecunda incidebat in XVI, quæ nobis eſt XIIII, tantum abeſt, vt contra Canonem non peccarent, qui συνέμπτωσιν interdicit, vt etiam τὴν προέμπτωσιν Paſcha ante XIIII Lunam celebrarent. Multum de hoc genere hominum diſputat idem Maximus, & quidem ita obſcure & intricate, vt vix & à doctis ipſis intelligi poſſit.

Nos expeditius & planius explicare conabimur, ſi prius primi cycli eorum magnæ
C periodi Tabellam propoſuerimus. In cuius verſu primo poſuimus filum cycli Paſchalis Dionyſiani, ſiue Euſebiani: in ſecundo cyclum horum hominum, quibus nullum nomen fecit antiquitas, tantum eos vocans ἐξαπλεῦτας & πενταπλεῦτας. Tertius verſus continet dies collectos ex Solis ſupra Lunam exceſſu, quos quidam epactas anni Solaris vocant, vt re vera ſunt. Quartus ſcrupulos collectos, quos diximus quinos anno Lunari attribui, ſupra dies 354. Quin-
D to continentur dies a Kal. Ianuarij ad terminum Paſchalem vſitatum collecti. Sextus complectitur terminos Paſchales illius cycli. Septimus & vltimus cyclum Solis. In annis igitur cycli ſui, 1, 2, 3, 4, 18, quartamdecimam colligunt ex ratiociniis ſuis. In quibus annis dumtaxat cum termino vſitato conueniunt: in reliquis vero annis cycli, neutiquam. Nam

Cyclus Dionyſianus.	Cyclus vitioſus.	Epactæ anni Solaris.	Scrupuli collecti.	Dies a Kal. Ianuarij collecti.	Termini Paſchales cycli vitioſi.	Cyclus Solis.
4	1	11	5	92	14	FE
5	2	22	10	81	14	D
6	3	33	15	100	14	C
7	4	44	20	89	14	B
8	5	55	25	108	15	AG
9	6	66	30	97	15	F
10	7	77	35	86	15	E
11	8	88	40	105	15	D
12	9	99	45	94	15	CB
13	10	110	50	83	15	A
14	11	121	55	102	15	G
15	12	133	0	91	15	F
16	13	144	5	80	15	ED
17	14	155	10	99	15	C
18	15	166	15	88	15	B
19	16	177	20	107	16	A
1	17	188	25	95	15	GF
2	18	199	30	84	14	E
3	19	210	35	103	15	D

in XVI, pro 14 Luna 16 colligunt: in cæteris XV. Eorum primus annus A
congruit cum quarto cycli Dionyſiani. Proponatur igitur exemplum ex XVI anno magnæ illorum periodi. hoc eſt, quando annus XVI Lunæ & Solis concurrunt, quod ſemel accidit in 532 annis. Is annus XVI eſt 19 cycli Dionyſiani. Terminus Paſchalis 17 Aprilis. Ponamus eſſe feriam ſecundam, vt re vera eſt, ſecundum illorum periodum magnam. Eccleſiæ, quæ ex decreto Patrum Paſcha celebrauerint, ſolennitatem ἀναστασίμου πάσχατος in proximam Dominicam conferent, hoc eſt in XXIII Aprilis. Quid illi faciant, vide. Ex vndecies ſedecim colliguntur 177 dies. A Kalend. Ianuarij, ad 17 Aprilis, ſumma dierum collectorum 107. Summa in genere 284. Rurſus quot dies putantur a Kal. Ian. ad 17 Aprilis, tot ſcrupulos aſſume. Summa ſcru- B
pulorum 127. qui ſunt dies duo, ſcrup. 7. Summa igitur dierum omnium 286, neglectis reſiduis ſeptem ſcrupulis. Diuiſi per 30 relinquunt Lunam 16, feria ſecunda. Nam iam conſtat eſſe feriam ſecundam. Quare 15 præcedens eſt Dominica, in qua rite licet Paſcha celebrare, quandoquidem ſequitur XIV Lunam, quæ ex hoc epilogiſmo incidit in Sabbathum. Hæc eorum methodus. Sed merus eſt ſtupor. Nam quam illi 16 Lunam ex ratiociniis ſuis colligunt, ea eſt 14 Dionyſiana. Et conſequenter quam ipſi 15 putant, ea eſt 13. Vnde ante terminum vſitatum Paſcha celebrant. Quod ſi 16 fuerit Dominica, tunc transferunt in Dominicam ſequentem: vt Paſcha celebretur 23 Luna ſecundum eos. Quod perabſurdum eſt. Canon enim Nicenus C
viceſima Aprilis tenus iubet diem ſeptimanæ promouere. Vltra nō licet. Ipſi, vt vides, etiam extra 22 extendunt. Sed cum hæc ὑπέρβασις fit, non peccant in Canonē Nicenum. Nam quoties hæc tranſlatio fit in eorū cyclo, fit & in Dionyſiano termino. qui cum ſit ſemper 14 Luna, illis fit 16 Luna in anno cycli ſui 16. Et cum adduntur 7 dies ὑπερβάσεως, peruenitur ad 24 Aprilis, in qua omnibus Eccleſiis fas eſt celebrare Paſcha ἀναστάσιμον. Quare in hoc non peccant contra Canonem Nicenum. ſed quatenus 24 Aprilis tunc eſt 23 eorum menſis Paſchalis, tunc peccant in Canones ſuos. Quia ridiculum eſt a 14 Luna ad 23 vſque diem ſeptimanæ extendere, cum maxima extenſio ſit tantum ad 21 Lunam. Quare quemadmodum in priore exemplo celebran- D
tes πάσχα ἀναστάσιμον ante Paſcha Iudaicum, committunt in legem Nicenam τῇ προεμπτώσει: ita etiam in hoc exemplo extendentes ſeptimanam ad 23 vſque Lunam, peccant in leges cycli ſui τῇ παρεκβάσει, quanquam concurrunt in ſolennitatis cultu cum cæteris Eccleſiis. Anno 403 iuxta Theophili magnam periodum, 24 Martij fuit Luna XIIII, aureus numerus V: Litera dominicalis D. Ideo Paſcha ſtatuendum in 29 Martij. Sed Innocentius Epiſcopus Romanus eandem Lunam

A nam XVI esse censebat, ideoque Pascha rite celebrari posse 22 Martij. In quo vides eum secutum fuisse hanc [redacted] ἐξάπλωσιν καὶ πεντάπλωσιν, aut aliquam methodum proximam: quod & videtur fecisse Leo Papa scribens ad Iulianum Episcopum, qui eo nomine reprehendit Theophilum, quod in 78 anno secundi magni cycli sui, qui erat Christi 455, terminum Paschalem posuerit in 17 Aprilis, Dominicam resurrectionis in 24. Nam Pascha celebrari debuisse eadem die, qua posuit terminum. Ergo censuit illam fuisse quintamdecimam Lunam, non quartamdecimam. Videtur igitur nescio quid simile huic methodo imitatus fuisse. Hæc clarius & breuius a nobis explicata sunt, & Tabella cycli illustrata, quæ Maximus implicatis-
B sime tradit in libro suo, qui nondum editus est. Ac quanquam horum hominum inepta erat ratio, tamen propter antiquitatem omittenda non erat.

DE PERIODO PHILOLAI PYTHAGOREI.

QVÆ fuerit Philolai Pythagorici magna periodus, declarat Censorinus his verbis: *Est & Philolai Pythagorici annus ex annis quinquaginta nouem: in quo sunt menses intercalares viginti & vnus.* Philolaus igitur, & omnes æquales eius putarunt mensem Lunarem esse tantum vndetriginta dierum cum semisse, quomodo & Christiani
C quidam postea suos menses Paschales eiusmodi definierunt. Hoc modo duo menses Lunares erant dierum 59 præcise. Totidem annorum periodum excogitauit Philolaus, hoc est dierum 21505, horarum 12. quæ sunt syzygiæ 729, ex quibus 21 intercalantur. Nam posita quantitate mensis Lunaris dierum 29, cum semisse, annus Lunaris erit dierum 354 præcise. Multiplicentur 354 per 59. Producuntur dies 20886. Intercalationes sunt 21. Multiplicentur dies 29, horæ 12 semel & vicesies. Fiunt dies 619, horæ 12. Quæ quantitas cum 20886 conficit summam prius propositam dierum 21505, hor. 12. Hoc pacto annus Solaris Philolai erit dierum 364 $\frac{1}{2}$. Quod experiere verum, si 21505 $\frac{1}{2}$ dies per 59 annos partiaris. Prodibit enim quantitas anni
D 364 $\frac{1}{2}$, vt propositum erat. Deficit hic epilogismus a veris syzygiis & 21 embolismis, diebus 22, horis 0, 793. Nam 21505 $\frac{1}{2}$ dies sunt anni Lunares dumtaxat 60 Arabici, menses 8, dies 7: anni vero Iuliani 58, dies 325 $\frac{1}{2}$. Et sane Philolaum annum Solarem definiuisse dierum 364 $\frac{1}{2}$ testis est Censorinus. qui de modo anni Solaris verba faciens ita scribit: *Hoc tempus quot dierum esset, ad certum nondum Astrologi reperire potuerunt. Philolaus annum naturalem dies habere prodidit trecentos sexaginta quatuor & dimidiatum.* Ergo constant

sibi ratiocinia nostra. Vides illos veteres, vbicunque illis videbatur A
quoddam tempus præcisum, eam statim iudicabant esse motus Solis,
aut aliorum siderum ἀποκατάστασιν. Nam si constat mensis Lunaris
modum esse dierum 29 $\frac{1}{2}$, eam iudicarunt iustam esse ἀποκατάστασιν,
quæ ex talibus syzygiis composita proxime abesset a 365 diebus Sola-
ribus. Non dubium est recte a nobis huius periodi rationem initam
esse. Philolai vitam habes apud Diogenem Laertium. De hac pe-
riodo intellexit Plutarchus in Placitis Philosophorum: τὸν δὲ μέγαν
ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐννεαδεκαετηρίδι, οἱ δὲ ἐν
τοῖς ἑξήκοντα ἑνὸς δέουσι. Nam vndesexaginta annorum periodus est hæc
Philolai.

B

DE MAGNO ANNO DEMOCRITI.

INTER libros Democriti Abderitæ Diogenes Laertius ponit opus
cui titulum fecerat auctor, μέγας ἐνιαυτὸς, ἢ ἀστρονομίη, Παράπηγμα.
Qualis autem & quantum fuerit annus ille, docet Censorinus: *Est &
Philolai Pythagorici annus ex annis quinquaginta nouem.* Mox: *Et De-
mocriti, ex annis octaginta duobus, cum intercalares sint duodetriginta.*
Democritus igitur sine vllo dubio existimauit annum Lunarem esse
dierum 355, vt multi alij veterum, ita vt ex eorum sententia, vna syzy-
gia sit dierum 29, horarum 14. vel, quod idem est, scrupulorum diur-
norum 35. Neque alia fuit veterum Romanorum opinio. Annus igi- C
tur Democriti Solaris fuit merus Iulianus, qualis apud Græcos eo tem-
pore, & Romanos etiam censebatur, dierum nempe 365 $\frac{1}{4}$. Qui dies
per 82 multiplicati fiunt 29950, cum horis 12. Porro syzygiæ τριακον-
θήμεροι 28, hoc est dies 840, de 29950 deducti relinquunt 29110. qui
per 82 diuisi dant 355 dies præcise. Sed illas 12 horas insuper habuit
& neglexit Democritus. Quod si triginta intercalationes fuissent,
quæ naturali ex causa tot annis competunt ad spatia Lunæ explenda,
annus Lunaris Democriti merus Arabicus, aut sane proximus Arabi-
co fuisset. Nam 29950 dies cum horis 12 fiunt anni Arabici solidi
64. dies 6. scrup. 42. Non longe a vero abfuit epilogismus ille. Et
sane Democritus tantus vir fuit, vt etiam in quibus fallitur, ingenij ta- D
men eius magnitudo elucescat. Tantum abest, vt in hoc præclaro
inuento, quo veteres superauit, non eandem vim iudicij admirari de-
beamus. Quanto enim melior hæc, quam Philolai periodus, quæ
neque Solis, neque Lunæ rationibus congruebat? Edidit autem an-
num hunc Democritus duobus libris: Prior, vt cognoscimus, ex
Laertio, vocabatur μέγας ἐνιαυτὸς, aut ἀστρονομίη, in quo scilicet ratio-
nibus astronomicis demonstrabatur modus illius periodi magnæ,
quam

A quam μέγαν ἐνιαυτὸν vocauit. Altero libro continebatur descriptio stellarum ἀπλανῶν, cum ortibus, occasibus, & significationibus suis, quod παράπηγμα vocari supra monuimus in Octaeteride Cleostrati. Et sane Geminus, Plinius, & alij quædam annotantes ex Democrito ad ἐπισημασίας τῶν φαινομένων, non ex alio libro, quam ἐκ τοῦ παραπήγματος Δημοκρίτου depromserunt.

DE MAGNO ANNO OENOPIDÆ CHII ASTRONOMI.

IN Collectaneis Stobæi Physicis, quæ ex Bibliotheca clarissimi viri Sambuci prodierunt, capite de Tempore, hæc consarcinata partim B ex Plutarcho περὶ ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις leguntur. τὸν δὲ μέγαν ἐνιαυτὸν οἱ μὲν ἐν τῇ ὀκταετηρίδι τίθενται, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι· οἱ δὲ ἐν τοῖς τετραπλασίοις ἔτεσιν· οἱ δὲ ἐν τοῖς ἑξήκοντα, ἐν οἷς οἰνοπίδης καὶ πυθαγόρας. Hæc mutila apud Plutarchum leguntur: quorum partem supra adduximus, in periodo Philolai. At falsum est illam ἑξηκονταετηρίδα fuisse annorum solidorum 60, sed 59. sexagesimo autem vertente inire alteram periodum. quomodo & Olympias quatuor annis constans dicta πενταετηρίς. Sed non dubium legendum esse, οἱ δὲ ἐν τοῖς ἑξήκοντα ἑνὸς δέουσιν, ἐν οἷς. Nam ἑνός, & ἐν οἷς sunt fere similia. Manifesto periodum Pythagoræ attribuit, quam Philolai Pythagorici fuisse probauimus. At Oenopides Chius 59 quidem annos attri-C buit suæ periodo, sed non eadem ratione. Annum enim Solarem definit dierum 365, cum parte dierum duum & viginti vndesexagesima. Vndesexaginta igitur annis constat periodus Oenopidæ, vt illa Philolai. Vndesexagies 365 dies, fiunt 21535. quibus adde 22. Confiunt dies omnes 21557. qui sunt anni Arabici 60. syzygiæ 10. Itaque in illa periodo cum sint syzygiæ 730, intercalatur bis & vicesies. Censorinus Francisci Pithoei: *Philolaus annum naturalem dies habere prodidit trecentos sexaginta quatuor, & dimidiatum. Aphrodisius trecentos sexaginta quinque, & partem diei octauam. Calippus autem* CCCLXIIII*, *& Aristarchus Samius tantundem, & præterea diei partem mille* DCXXIII. *Meton vero* CCCLXV, *& dierum quinque vndeuicesi-*D *mam partem. Oenopides* CCCLXV, *& dierum duum & viginti partem vndesexagesimam.* Ex illis igitur verbis Censorini quantitas anni Solaris indagata secundum Oenopidem eiusdem Oenopidæ periodum aperit. Itaque annus Solaris, secundum Oenopidem, præter 365 dies habuerit præterea horas $8\frac{56}{59}$. Hæc periodus maior est 59 annis Iulianis, diebus 7, hor. 6. De hac Ælianus lib. x ποικίλης. vbi non solum scribit hanc periodum annorum quinquaginta nouem fuisse, sed etiam Olympiis ludis publice in Tabula propositam. Οἰνοπίδης, inquit,

quit, ὁ Χῖος ἀστρολόγος ἀνέθηκεν Ὀλυμπίοις τὸ χαλκοῦν γραμματεῖον, ἐγγράψας ἐν αὐτῷ τὴν ἀστρολογίαν τῶν ἑνὸς δεόντων ἑξήκοντα ἐτῶν, φήσας τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν εἶναι τοῦτον. Per ἀστρολογίαν manifeste intelligit τὰ φαινόμενα, καὶ τὸ παράπηγμα, vt de anno Democriti diximus. A

DE CYCLO LVNARI VETERVM SAXONVM.

VETERVM Gallorum, & Germanorum annum Lunarem fuisse ex Cæsare & Cor. Tacito cognoscimus. De Germanis ita scripsit Tacitus: *Coeunt, nisi quid fortuitum & subitum inciderit, certis diebus, cum aut inchoatur Luna, aut impletur. Nam agendis rebus hoc auspicatissimum initium credunt.* Quin Germani non pugnabant decrescente Luna, auctore Iul. Frontino lib. II. At veterum Saxonum & Danorum mira anni ordinatio fuit ex affectibus Oceani, cuius littora accolebant illi. Notissimum ad eius sideris incrementa & decremēta Oceani quoque vices recurrere. Sed in pleniluniis amborum æquinoctiorum duæ fiunt ingentes πλημμύραι, ad quarum obseruationem annum suum digesserunt. Eas πλημμύρας maiores Malinas; Minores autem Ledunas, vel Lidunas vocabant. Nulla est natio, quæ, quamuis anno Lunari vteretur, tamen & Solaris anni progressus interea non obseruaret. B

Hoc illi facientes, principium anni ciuile semper a xxv Decembris capiebant, idque a nocte, quæ sequitur xxiiii, in qua antiquitus Christiani, hodieque, peruigilia natalitia faciebāt. Eam noctem Modraneckt vocabant, quasi dixeris νυκτομήτερα, & quasi illa esset parens & princeps omnium reliquarum noctium: vtpote a qua caput anni ciuilis sumeretur.

C

MENSES PRISCORVM Danorum.	MENSES VETERVM SAXONVM.	
Fischemaanet	SEPTEMBER.	*Halegmonath.*
Seemaanet	OCTOBER.	*Wintyrfullith.*
Slactmaanet	NOVEMBER.	*Blothmonath.*
Christmaanet	DECEMBER.	*Giuli prior.*
Glugmaanet	IANVARIVS.	*Giuli posterior.*
Blüdemaanet	FEBRVARIVS.	*Solmonath.*
Aoormaanet	MARTIVS.	*Rethmonath.*
Faaremaanet	APRILIS.	*Chosturmonath*
Maimaanet	MAIVS.	*Trimilchi.*
Hoemaanet	IVNIVS.	*Lida prior.*
Ornumaanet	IVLIVS.	*Lida posterior.*
EMBOLIMVS	o o	*Lida embolimus*
Hoostmaanet.	AVGVSTVS.	*Weidenmonath.*

D

(Nam

A (Nam, vt apparet, non dies, ſed noctes numerabant; vt de Gallis ſcribit Cæſar) Principium vero naturale cycli a Malina Autumni, & plenilunio inſtituebatur: quia, inquit Plinius lib. II. 97, autumnali magis æquinoctio tumeſcunt fluctus. Annum enim in duas Malinas diuidebant, autumnalem, & vernalem. quintus vero menſis huius & alterius ſemicirculi erat cognominis antecedenti: ita vt quartus & quintus Malinæ autumnalis vnum nomen & commune haberent, Giuli, id eſt τροπικόν: quod Sol tunc in autumnum flecteret: eodemque modo, quartus & quintus cognomines eſſent, vocarenturque Lida. quia vero is erat exitus anni Lunaris, annis embolimæis tertius Lida penultimo loco intercalabatur. Vnde annum embolimæum hoc no-
B mine Trilida vocabant. Significat autem Lida tranquillũ, vt Beda docet. Proprie eſt, quod Græci πλώϊμον dicunt. Eſt enim de mari dictum, cum ridet blandi pellacia Ponti, vt loquitur Lucretius. Inde etiam minores æſtus maris Lidunas vocabant, quod tunc æſtus, & fluctus molliores eſſent. Nomina menſium Saxonicorum Bedæ accepta referimus, qui, vt Saxo genere, de illis ſatis multa, & cognitu digna retulit. Reliqua inde haurias licet. Videtur hæc anni ordinatio pulcherrima fuiſſe. quæ non ad Solarium & Heliotropion Metonis vmbras Gnomonis ſequeretur, ſed ipſas admirabiles Oceani αὐξομειώσεις. Sane mirum, quod Beda tradit alibi, de æſtu Oceani loquens, periodum ἐννεαδεκαετηρικὴν in illis ab accolis Oceani obſeruari. Nam id
C quidem potius ab illis hominibus obſeruatum miror, quam hoc ita accidere. Si enim Oceani mutationes ſecundum Lunam; Lunæ autem progreſſus ſecundum ἐννεαδεκαετηρίδα: proculdubio & Oceani mutationes ſequuntur ἐννεαδεκαετηρίδα ipſam. Diodorus Siculus de Enneadecaeteride illarum nationum ita ſcribit libro ſecundo: Ἑκαταῖος, καὶ τινες ἕτεροι φασὶν ἐν τοῖς ἀντιπέραν τῆς Κελτικῆς τόποις κατὰ τὸν ὠκεανὸν εἶναι νῆσον οὐκ ἐλάττω τῆς σικελίας, &c. Aliquanto poſt: φασὶ δὲ καὶ τὴν Σελήνην ἐκ ταύτης τῆς νήσου φαίνεσθαι παντελῶς ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς γῆς, καί τινας ἐξοχὰς γεώδεις ἔχουσαν φανεράς. λέγεται δὲ καὶ τὸν θεὸν δι᾽ ἐτῶν ἐννεακαίδεκα καταντᾶν εἰς τὴν νῆσον, ἐν οἷς καὶ αἱ τῶν ἄστρων ἀποκαταστάσεις ἐπὶ τέλος ἄγονται. καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐννεακαιδεκαετῆ χρόνον ὑπὸ τῶν ἑλλήνων μέγαν ἐνιαυ-
D τὸν ὀνομάζεσθαι. κατὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην τὸν θεὸν κιθαρίζειν τε καὶ χορεύειν συνεχῶς τὰς νύκτας ἀπὸ ἰσημερίας ἐαρινῆς, ἕως πλειάδος ἀνατολῆς ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἐνημερήμασι τερπόμενον. Hæc vltima declarant tempus ſemicirculi a menſe Rethmonath vſque ad menſem Halegmonath. Non miraris, gentem Romanam orbis victricem & dominam, ineptiſſima anni forma ad tempora vſque Iulij Cæſaris vſam; eam vero, quæ Romanis videbatur barbara, non ſolum annum Lunæ ad naturæ regulam, Oceanum dico, direxiſſe, ſed etiam anni Solaris curſum tenuiſſe?

Quomodo enim Capricorni initia, & xxv noctem Decembris tam A
exacte notassent, nisi quadrante diei 365 diebus Solis apposito? Nam
quod ab autumno incipiebant, sciebant arcum illum a principio Li-
bræ ad principium Arietis, respondere semissi anni Lunaris, vt in
Chaldaico anno diximus. Quare non omnis sapientia penes Chal-
dæos & Orientem fuit. Etiam Occidentis aut Septentrionis homines
fuerunt λογικὰ ζῶα. In veteribus Codicibus Bedæ mensium appel-
lationes leuiter immutatæ leguntur. Giuli, Solmonath, Hredmo-
nath, Esturmonath, Drimilchi, Lida, Lida, Veodmonath, Halegmo-
nath, Vintirfillit, Blotmonath, Giuli.

DE VETERVM GALLORVM ANNO. B

VETERES Galli in ratione temporum non dies, sed noctes puta-
re solebant, ita vt noctem semper dies sequeretur, inquit Cæsar.
Neque mirum. Eorum enim annus mere Lunaris erat, vt Saxonum
& Germanorum. Sed Saxonum anni Lunares ad Solis regulam reuo-
cabantur embolismis, & periodo decemnouennali. Gallorum vero
anni sine embolismis erant, & mere Arabici, vtpote quorum sæcu-
lum triginta annis Lunaribus finiretur. Nulla enim periodus Luna-
ris triginta annorum finiri potest, nisi cum embolismi ratio non ha-
betur, vt apud Muhammedanos. Nam si triginta annorum est sæcu-
lum, & in illis triginta annis intercalatur, ea periodus constaret ex en- C
neadecaeteride & hendecaeteride. Sed illæ neque Lunæ, neque So-
lis iustam periodum efficere possunt. Ergo sæculum Gallicum mera
τριακονταετηρὶς Arabica fuit. Plinius xvi libro de visco: *Petitur ante
omnia sexta Luna, quæ principia mensium annorumque iis facit, & Sæ-
culi, post tricesimum annum.* Sed quod dicit a sexta Luna eos neome-
nias ordiri solitos, non verisimile est, sed eos a sexta Luna opera auspi-
cari, vt Sinæ hodie, & olim Lacones & Germani a plena.

DE VETERI ANNO ROMANORVM. D

ANNVM veterum Romanorum ante ordinationem Iulianam a
Numa institutum fuisse, omnes fere prisci Romani persuasum
habebant, qui omnes ritus & alia eiusmodi ad Numam referre solent.
M. quoque Varro, & alij annum ante ordinationem Pompilianam
non solum decimestrem fuisse, sed a Romulo cum ipsa Roma condi-
tum prodiderunt. Caussam afferebant suspicionis suæ, cur decime-
strem fuisse crederent: quod nimirum Martius antiquitus fuerit pri-
mus,

A mus, de quo nemo vnquam dubitauerit, decimus autem ab illo est December. qui cũ à numero & ordine ita appellatus sit, nullus autem post eum a numero cognominetur: ex eo sequi, nullũ mensem post Decembrem fuisse. Plutarchus etiam hanc suspicionis illius caussam fuisse scribit, his verbis: ἐξ οὗ δὴ καὶ παρέσχηκέ τισιν αἰτίαν τοῦ λέγειν, ὡς οὐ δώδεκα μησίν, ἀλλὰ δέκα συνεπλήρουν οἱ τότε Ῥωμαῖοι τὸν ἐνιαυτόν. Sed hanc futilem & puerilem coniecturam refellit primum ratio. quia si inde sequitur, nullum mensem post Decemb. fuisse, quia nullus post Decembrem notatus sit a numero: sequitur & Martium, Aprilem, Maium, & Iunium antea non fuisse, quia Martius non dicitur primus, Aprilis secundus, Maius tertius, Iunius quartilis. Deinde optimi, & vetustissimi scripto-
B res, Fenestella, & Licinius Macer hanc opinionẽ vt antiquitati aduersantem confutarunt. Contendunt enim annum Romanorum veterem statim ab initio XII mẽsium fuisse, & a Latinis petitum, apud quos totidem mensibus, iisdem appellationibus, eodemq. situ annus ante Vrbem conditam in vsu fuerit, & ad vltima vsque tempora Reip. Rom. durauerit. Si quid ex veteri cõsuetudine petitum huic opinioni fauere potest, ego nihil aliud video, quam quod Saturnalia virorũ mense Decembri erant, matronalia vero Saturnalia Kal. Martiis. vt propterea in illos duos menses vtraq. Saturnalia coniecta esse viderẽtur, quod continui essent. Deinde quod Laurentes omnibus Kalẽdis a Martio ad Decembrem Iunoni sacrificabant, quia omnes Kalendæ dicatæ essent Iu-
C noni, vt nemo nescit. Quod si duodecim mẽses fuissent, duodenis Kalendis, non denis antiquitus sacrificassent. Fauere etiam huic sententiæ videntur veteres Critici Græci, qui diuinant annũ veteribus Æolibus decimestrem fuisse, freti testimonio Homeri, quem Æolem fuisse volunt. Apud eum enim Neptunus Nympham a se compressam ita adfatur: χαῖρε γύναι φιλότητι, περιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ Τέξεις ἀγλαὰ τέκνα— Nam si, inquiunt, a cõpressu ad partum est περιπλόμενος ὁ ἐνιαυτός, ergo annus tot mensium est, quot menses vterum gestat mulier: & propterea Romulus, vt scribit Ouidius, *Quod satis est, vtero matris dum prodeat infans, Hoc anno statuit temporis esse satis.* Ausonius quoque mensium decem annum veteri Æolidi fuisse testatur: *Aut ter vt Æolidi*
D *menses tenet igniconius Sol.* Sed hæc friuola sunt. Quia igitur exploso illo decimestri anno ad omnia & per omnia inutilissimo, præterea exsibilata sententia, quæ Romulum ex Pastore & rustico Metonem, & Calippum constituebat, ad veras rationes confugiendum est, nos veram & antiquitati consentaneam viam insistemus, quæ conuincit, annum ab initio non solum duodecim mensibus, sed & iis ad Lunæ cursum descriptis constitutum fuisse. Testis appellatio Nonarum, Eiduum & Kalendarum. Nam Nonæ dies dictæ, quæ antecedebant

Eidus

Eidus, siue plenilunium. Quippe ἀπὸ τοῦ διχομήνου σχήματος, εἰς τὴν παν- A
σέληνον, octo dies interiecti sunt solidi, ita vt dies primus τοῦ διχομήνου sit
nonus retro ab Eidibus. ἀπὸ τοῦ πανσελήνου, hoc est ab Eidibus, ad in-
termenstruum tempus sunt nunc XVI, nunc XV dies. Ab intermen-
struo, ad Nonas, siue τὴν διχόμηνον, nunc septem, nunc sex. Hæc satis
aperiunt veterem anni descriptionem Lunarem. Præterea cur Ro-
mani a media nocte diem ordirentur, nisi Lunam nocturni temporis
ducem in dierum ciuilium diuisione sequerentur? Hinc natæ illæ lo-
cutiones: A. D. IIII EID. hoc est, Ante diem quartum Eidus. item EX
A D. IIII, Ex ante diem IIII. Eidus. Nam dies vulgariter est tem-
pus inter ortum & occasum Solis interiectum. Locutio autem illa,
ANTE DIEM, comprehendit etiam tempus proximum ante ortum, B
imo a media nocte ad ortum. Ergo ANTE DIEM KALENDAS: quia
nimirum a media nocte principium diei. Cuius moris eruditissimum
interpretem dabimus Ausonium nostratem. Is igitur ad Paulinum
scribens primum hos versus apponit:

Transierant Idus. medius suprema December
Tempora venturo properabat iungere Iano.
Et nonasdecimas ab se nox longa Kalendas
Iupiter acciri celebranda ad festa iubebat.

Deinde illos versus ita interpretatur. *Jam prima nox erat ante diem
nonumdecimum Kalendarum Ianuariarum, cum redditæ sunt mibi li-
teræ tuæ oppido quam literatæ.* Vides manifesto quid sit ante diem C
Kalendarum, aut Kalendas: a nocte scilicet. Præterea anno Ro-
mano deprauato, opus fuit Lunæ dies populo per Pontificem ca-
lari, quos ante deprauationem ex ordine mensium etiam rustici ipsi
tenebant. Nam anno in menses imparis numeri dierum redacto,
Pontifex in Curia Calabra, si Nonæ septimanæ futuræ erant, hoc
significabat populo, septies dicto, KALO IANA NOVELLA. si au-
tem quintanæ essent, quinquies dicto, KALO IANA NOVELLA.
Apage apage IVNO COVELLA quod in veteribus tam scriptis, quam
excusis legitur. Nam tametsi Kalendæ Iunoni erant dicatæ, tamen
Nonæ nulli Deo erant dicatæ, de quibus agitur. De Luna quippe, non
de Kalendis hic sermo. Præterea illud COVELLA, quod pro cælesti D
accipiunt, qui hanc lectionem defendunt, quam ridicule faciunt?
COVVM quidem veteribus erat cælum, non autem cæleste. Nam
si Couus a veteribus vsurpatum esset pro cælesti, tunc fortasse COVEL-
LVS posset deriuari. Sed, vt dixi, viri docti hic non sunt audiendi.
De Luna igitur est sermo, non de Iunone. IANAM enim Lunam vo-
cabant. Varro in libris Rerum rusticarum: *Nunquam rure audisti,*
OCTAVO IANAM CRESCENTEM, *& contra* SENESCENTEM?

& qua

A *& quæ crescente, & quæ senescente fieri oporteret? & tamen quædam*
melius fieri POST OCTAVO IANAM, *quam ante?* Vbique semper
in Varronianis editionibus appositum est glossema, LVNA, & in te-
xtum irrepsit. Nam IANA est Luna: & adiecto DEA, facta DEIANA:
& cum DEIVA erat DEIVIANA. Vnde Varro Diuianam potius, quod
diuia Luna, in latitudinem, & altitudinem, quam quod Deiua Iana.
Sed norunt studiosi omnes, quis & quanti pretij sit Varro in Etymo-
logiis. Eodem modo IANVS erat Sol. qui, vt illa DEIV AIANA,
sic DEIVOS IANOS in carmine Saliari vocabatur: DVONOS MANOS
CERVSES DEIVOS IANOS VENET. Non dubium igitur, veterem
annum Romanum Lunarem fuisse, quatenus illorum temporum in-
B genia motum Lunæ medium deprehendere quiuerunt. Quid? mo-
dus dierum illius anni Romani, cuius generis annum propius referre
videtur? Lunarem, an Solarem? Lunarem profecto, si quid in his
rebus videmus. Annus Lunaris verus est dierum 354 cum triente, &
paulo plus quam duorum horæ trientium. Modus anni Romani est
maior vero anno Lunari horis 15, 16'. non admodum magna differen-
tia, saltem quæ possit diuersum genus constituere anni Romani &
Lunaris, inter illos veteres rupices, & Asyli incolas. Quisquis igitur
annum Latinum, vnde Romanus propagatus est, 355 dierum consti-
tuit, is eum Lunarem facere in animo habebat, quem vtique putauit
esse dierum 355, quemadmodum tribus sæculis postea Democritus to-
C tidem dierum definiuit, vt supra disputatum est. Quare mensis Lu-
naris, secundum Democritum & conditorem anni veteris Romani,
erit dierum 29, horarum 14. Ad eum modum menses prius dispositi
erant. Primus, secundus, tertius, quartus, quintus, sextus alternis caui,
& pleni: septimus, octauus, nonus, decimus, vndecimus alter-
nis pleni, & caui. Februarius vlti-
mus plenus, ita postulante hora-
rum ratione, vt vides in Diagram-
mate, in cuius prima columna Mar-
tius est dierum 29, cum 14 horis.
Hic numerus duplicatus constituit
D secundum mensem triginta dierum
cum quatuor horis appendicibus.
Atque hoc modo adhibita modica
ἐξαιρέσει Lunarem cursum assequi po-
terant. Nam in triginta annis, 19
dies eximẽdi erant, quemadmodum
in totidem Arabicis vndecim sunt
addendi. Postea siue Pompilius Numa, siue quis alius superstitione
imparis

MENSES ROMANI.	Dies collecti.	Horæ.	Dies mensium priscorum.	Dies mensium Romanorum.
Martius.	29	14	29	31
Aprilis.	59	4	30	29
Maius.	88	18	29	31
Iunius.	118	8	30	29
Quintilis.	147	22	29	31
Sextilis.	177	12	30	29
September.	207	2	30	29
October.	236	16	29	31
Nouember	266	6	30	29
December.	295	20	29	29
Ianuarius.	325	10	30	29
Februarius.	355	0	30	28

imparis numeri omnes pares numeros ex illis mensibus sustulit, aliis in alios menses inuicem traductis. Nam semper pro 29, posuit 31: & contra 29, pro 30, vsque ad Decembrem, qui cum esset 29 dierum, non potuit fieri 31, quia iam plures 31 dierum fieri non poterant. Itaque mansit 29. At 30 Ianuarij itidē, vt in aliis, facti sunt 29. De Februario necessario eximēdi fuerunt duo. quia alioquin annus fuisset 357 dierum. Hæc profecto est ratio, quam secutus est emendator ille anni Romani superstitiosus, quisquis tandem is fuit. Nam ex hac positura mensium antiquorum videmus, cur Martius, Maius, Quintilis, interiectis singulis cauis, pleni manserint: solus autem October binis vtrinque cauis lateronibus stipatus plenus ipse relictus sit. Cuius rei rationem sine diagrammate proposito nemo reddere possit. Nam ad omnes impares menses efficiendos, ex 29 facti sunt 31, ex 30 autem, 29, præterquam in Decembri. quia hactenus nullus mensis fieri potuit 31 dierum. Si hoc considerasset Varro, vt debuit, & veriora de hoc anno protulisset, & fortasse quædam hodie nobis ignota ex antiquitate depromsisset. Hic situs & status fuit veterum mensium Romanorum. Nunc intercalationis modum consideremus. Macrobius, & alij eius notæ scriptores, aiunt Romanos a Græcis didicisse modum alternis bienniis mensem intercalandi, nunc XXII, nunc XXIII dierum: quia excessus Solis supra Lunam est dierum XI, cum quadrante. Vndecim autem dies post biennium fiunt viginti duo cum semisse. Post quadriennium fiunt viginti tres dies solidi. Sed siue Macrobius legit Græcos eiusmodi intercalatione vsos; siue hoc finxit ipse, vt veterum scriptorum alter fucus Solinus: qui ambo hac in re multum mentiti sunt, multum hallucinati, præsertim in iis quæ de Græcorum intercalatione scribunt: si, vt ipsi scribunt, Græcorum annus merus Lunaris fuit, quid opus fuit 22 & 23 dies alternis bienniis intercalare, vt Lunæ rationes cum Solaribus componerentur? Nam si illa intercalatione Solis cursum assequebantur, ergo ille annus Lunaris non fuit. nunquam enim facies, vt intercalatis 22, aut 23 diebus post vnum biennium Arabicum, annus Lunæ cum Solari in gratiam redeat, nisi anno 19 exacto. Romani igitur mensem alternis bienniis viginti duum & viginti trium dierum intercalabant: quem mensem Plutarchus a Numa institutum & ab eodem MERKEDONIVM vocatum scribit in Numa. Νουμᾶς δὲ τὸ παράλλαγμα τῆς ἀνωμαλίας ἡμερῶν ἕνδεκα λογιζόμενος, ὡς τοῦ μὲν σεληνιακοῦ τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντος, τοῦ δὲ ἡλιακοῦ τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε, τὰς ἕνδεκα ταύτας ἡμέρας διπλασιάζων, ἐπήγαγε παρ' ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῷ Φεβρουαρίῳ μῆνα τὸν ἐμβόλιμον ὑπὸ Ῥωμαίων ΜΕΡΚΕΔΙΝΟΝ καλούμενον εἴκοσι καὶ δυεῖν ἡμερῶν ὄντα. In Cæsare vocat Μερκηδόνιον. οἱ δὲ ἱερεῖς, inquit, μόνοι τὸν καιρὸν εἰδότες

ἐξαίφνης

A ἐξαίφνης καὶ προσηπιθημένους μηδενός, τὸν ἐμβόλιμον προσγεγραμμένον (παρεισέγραφον) μῆνα, ΜΕΡΚΗΔΟΝΙΟΝ ὀνομάζοντες, ὃ Νουμᾶς ὁ βασιλεὺς πρῶτος ἐμβαλεῖν λέγεται). Mirum hoc nomen apud vnum Græcum scriptorem rerum Romanarum exstare: apud ipsos Romanos huius ne vestigium quidẽ apparere, nisi nescio quid apud Festum: quod quidem eiusmodi est, vt huic loco nullam lucem afferat. Scribitur autem antiquitus Merkedonius, & Merkedinus per K. Neque mensem tantum Merkedonium, aut Merkedinum, sed & dies Merkedinos fuisse constat ex Festo. Ij dies in veteri Kalendario Romano signati sunt, MERK: vt prid. Eid. Iulij, & aliquot sequentibus diebus: item XII Kal. Octob. & sequentibus. Denique XIIII Kal. Decemb. & sequenti biduo. B Dicti a dea MERKEDONA, quæ præerat mercedibus, & pensionibus soluendis: vt apparet in mense Iulio, in quo inquilini τὸ ἐνοίκιον pendebant, & migrabant ex ædibus in alias. Similiter in Teutonismo Zinstag, dies mercedonius, dies census. In veteribus Glossis: *Mercedonius, qui soluit mercedem*. Intercalabant autem post Terminalia, hoc est post vicesimum tertium diem Februarij. Varro: TERMINALIA: *quod is dies anni extremus constitutus. Duodecimus enim fuit mensis Februarius, & cum intercalatur, inferiores quinque dies demuntur mense*. Ex quibus verbis constat primum post Terminalia intercalari: deinde Terminalia esse XXIII diem Februarij: quia quinque dies de viginti octo relinquunt viginti tres. Postremo, C qui mensis Merkedonius Plutarcho, is in his verbis Varronis dicitur Februarius, qui tamen proprie est intercalaris. Anno igitur embolimæo, de XIII mensibus, is qui propior erat Martio, hoc est tertiusdecimus, is, inquam, dicebatur intercalaris, siquidem verum dicit Varro, anno intercalario mensem duodecimum fuisse Februarium, quamuis mutilum, & nunc XXII, nunc XXIII dierum. Quod sane verum est. Nam Asconius Pedianus in illa pro Milone scribit Pompeium COS. III creatum ab interrege Ser. Sulpitio, V Kal. Martias, mense intercalario. Legimus in veteribus monumentis P. Scipionem Asiaticum anno DLXIV triumphasse, mense intercalari, Prid. Kal. Martias. Item P. Cornelium Lentulum Caudinum, D anno DXVII de Ligurib. Eidib. interc. anno V. C. DXV. Denique C. Duillium COS. primum triumphum naualem de Siculis, & classe Poenica egit, anno CDXCIIII. K. interkalar. Idus intercalares accipio, quæ ante Martium proxime erant, in XIII mense. Et vetustiss. Iurisconsultus Cato de Verb. Signif. etiam testatur, cum ait, mensem intercalarem constare ex diebus XXVIII. Quæ verba si intellexisset Tribonianus, non ea in suo Pandecte posuisset, cum illa locum non habeant hodie in Kalendario Iuliano. Cicero ad Leptam, lib. VI Epistolarum,

stolarum, manifesto Kal. priores intercalares, diem primum Merkedonij vocat, tanquam vterque mensis intercalaris diceretur. *Cum*, inquit, *ad* VI *Kal. intercalares priores rogatu fratrum tuorum venissem*. Ea epistola scripta fuit anno Confusionis, in quem intercalatio Merkedonij ex consuetudine inciderat, teste Suetonio. Sane anno embolimæo dies Merkedonij mensis putabantur ex ante diem Terminalia. Cicero ad Atticum lib. VI, statim initio: *Accepi literas tuas A. D. quintum Terminalia, Laodiceæ*. Scribit enim Cicero tanquam eo anno intercalatum esset. Quare eadem epistola ita scribit: *Quinto togam puram Liberalibus cogitabam dare. mandauit enim pater. Ea sic obseruabo, quasi intercalatum non sit*. Dubitabat autem Cicero, Romæ intercalatumne esset eo anno. Nam in illa, quā ante hanc scripsit, rogat Atticum, certiorem se faciat, intercalatū sit, necne. Ex verbis Varronis cognoscimus, mensem tertiumdecimum fuisse iustū Februarium, hoc est, XXVIII dierum. Quare non semper Terminalia erant dies XXIII Februarij. Cum enim Merkedonius erat XXII dierū duntaxat, tunc Terminalia erant in XXII, & Regifugiū semper erant Kalendæ mensis XIII, quemadmodum Terminalia erat vltimus dies Merkedonij. Quando autem Romæ primum intercalatum sit, ne Varro quidem ipse sciebat, qui scripsit mētionem intercalationis fieri in quadam ænea tabula sub coss. L. Pinario & Furio, anno A. V. C. ducentesimo primo. Cicero Numam eius rei autorem facit, quemadmodū ea omnia, quæ propter vetustatem ignorantur, ad auctorem Numam referri solent, etiam quæ ante, aut post, facta sunt. Scribit enim Cicero in libris de Legibus, diligenter habendam rationem intercalandi. idque institutum perite a Numa posteriorum Pontificum negligentia dissolutum esse. Hactenus de intercalatione Romana. Omnes autem illæ veteres nationes, quanuis anno Solari non vterentur in tributione temporum ciuilium, tamen annum illum in arcanis obseruabant, & 365 $\frac{1}{4}$ diebus constare sciebant. Testes Græci, qui modum intercalationis ad Epocham Solstitij temperabant. Quomodo autē Solstitij diem tenere potuissent illo numero dierum non obseruato? Sane & anno Solis dies CCCLXV attribuebant, & quarto quoque anno exacto diem intercalabant post CCCLXV illos dies. eumque obseruabant Hierophantæ Athenis, Pontifices Romæ, eodem anno, quo Merkedonius XXIII dierum intercalabatur, ante initium anni primi Olympiadis. Quod enim diem intercalarent Romani extra Merkedonios suos, testis Macrobius, qui scribit a quibusdam veteribus scriptoribus non solum mensem apud Romanos, sed etiam diem intercalatum fuisse. quanquam Macrobius ea nonintelligit. Quod autem Olympiadibus intercalaretur, & ratio postulat, propter quadriennium Solare, cui accrescit

A
B
C
D

A crescit dies: & quia a Græcis id accepisse videntur. Sed Cicero diserte ac clare ita expressit, vt dubitandum amplius non sit. Eius verba apponam ex libro XV ad Atticum: *De meo itinere variæ sententiæ. Multi enim ad me. Sed tu incumbe quæso in eã curam. Magna res est. An probas, si A.D. Kal. Ian. cogitamus? Meus* B *animus est æquus: sic tamen, vt si nihil offensionis sit. Et tu etiam scito, quo die Olympiadũ mysteria. Ilicet, vt vt res sit, casus consilium nostri itineris indicabit.* C *Dubitemus igitur. Est enim hiberna nauigatio odiosa. eoque ex te quæsieram mysteriorum diem.*

	PERIODVS PRIOR.						PERIODVS ALTERA.				
		ANNI ROMANI.			DIES SOLARES.		ANNI ROMANI.			ANNI SOLARES.	
	Anni.	Dies collecti.	Dies superflui.	Horæ.	Dies collecti.	Horæ.	Dies collecti.	Dies superflui.	Horæ.	Dies collecti.	Horæ.
	1	355	11	6	365	6	355	11	18	365	18
Emb.	2	732	0	12	730	12	733	0	0	731	0
	3	1087	11	18	1095	18	1088	11	6	1096	6
Emb.	4	1465	0	0	1461	0	1466	0	12	1461	12
	5	1820	11	6	1826	6	1821	11	18	1826	18
Emb.	6	2197	0	12	2191	12	2198	0	0	2192	0
	7	2552	11	18	2556	18	2553	11	6	25[illegible]7	6
Emb.	8	2930	0	0	2922	0	2931	0	12	2922	12
	9	3285	11	6	3287	6	3286	11	18	3287	18
Emb.	10	3662	0	12	3652	12	3663	0	0	3653	0
	11	4017	11	18	4017	18	4018	11	6	4018	6
Emb.	12	4395	0	0	4383	0	4396	0	12	4383	12
	13	4750	11	6	4748	6	4751	11	18	4748	18
Emb.	14	5127	0	12	5113	12	5128	0	0	5114	0
	15	5482	11	18	5478	18	5483	11	6	5479	6
Emb.	16	5860	0	0	5844	0	5861	0	12	5844	12
	17	6215	11	6	6209	6	6216	11	18	6209	18
Emb.	18	6592	0	12	6574	12	6593	0	0	6575	0
	19	6947	11	18	6939	18	6948	11	6	6940	6
Emb.	20	7325	0	0	7305	0	7326	0	12	7[illegible]05	12
	21	7680	11	6	7670	6	7681	11	18	7670	18
o	22	8035	0	12	8035	12	8036	0	0	8036	0

Cicero profecturus, non audet itineri accingere se ante quam dies Olympiadum intercalatus esset. quod omnis intercalationis dies religiosus, nefastus, & infaustus haberetur: vt patet ex Macrobio, & Ammiano. Ideo cum dies Olympiadum, hoc est dies ex quadrantibus D horæ conflatus, intercalaretur, quædam mysteria fiebant, ante quæ nefas esset aliquid suscipere. Idem Cicero ad Atticum libro V. *Cum scies Romæ intercalatum, velim ad me scribas certum, quo die mysteria futura sint.* Et lib. 6. *Sed vt tibi placebit. Faciesque me, in quem diem Romana incidant mysteria, certiorem, & quomodo hiemaris.* Indicat post brumam eum diem intercalari solitum, vt Athenis fiebat ante Gamelionem. Alibi ipse Cicero vocat Olympia, propria notione. Ita enim scribit lib. XVI. *Pisonem ferebat in cœlum:*

P 2 *se autem*

se autem lætari, quod effugissem duas maximas vituperationes. Unam, A *quam itinere faciendo me intelligebant suscipere, desperationis, ac derelictionis Reip.* Paulo post: *Alteram, de qua Brutus, & qui vna erant, lætabantur: quod eam vituperationem effugissem, me existimari a.d. Olympia.* Hæc ille. Si Cicero migrasset ante diem Olympia, quod is dies ἀνέκδημος sit, & peregrinationi non idoneus, difficile fuisset ipsum Ciceronem effugere vituperationem populi religionem illi obiicientis. Quia vero iam effugisset, propterea Brutum, & qui vna erant, lætari. Nihil est manifestius, quam ea mysteria Olympiadum, quæ Romæ obibantur post intercalationem, vt ex Cicerone declarauimus, & ante quæ nefas esset iter suscipere, fuisse quadriennia arcana a Pontificibus tam Romanis, quam Atticis obseruata, quibus exactis diem B intercalabant, vt anni solaris cursum, Solstitij, æquinoctiorum, & brumæ metas tuerentur. Romani igitur ad annum Solarem suum ciuilem exigebant, vt ex illius excessu Merkedonios suos colligerent. Habebat enim annus Romanus menses XII, dies XI, horas VI. Sed illi appendices dies, & horæ cum alteris totidem, biennio desinente, intercalabantur. & annus præter duodecim menses, habebat dies XXII. horas XII. Ex viginti duobus diebus mensis fiebat, quem vocabant Merkedonium. XII vero horæ reseruabantur Itaque sequenti biennio exeunte, bis XI dies, & bis XII horæ fiebant dies XXIII, hoc est Merkedonius secundus. & sic deinceps, vt in Tabula superiore annotatum est. Hoc modo singulis bienniis, quibus mensis intercalabatur, duo dies C supra rationes Solis succrescebant. Exemplum. Ponamus ab ordinatione huius anni sex biennia fluxisse. Colliguntur dies 4395. Duodecim anni **Iuliani** fiunt dies 4383. Differentia, 12 dies; tot nempe, quot sunt anni. Quod si semper continuentur intercalationes per singula biennia: breui fiet, vt menses brumales traducantur in sedes æquinoctiorum, & sic vicissim reliqui menses non competent temporibus anni definitis. Hoc ita temperatum. Exspectarunt, donec iustus Merkedonius ex illis diebus accresceret, quem omitterent. Nam si plus, aut minus intercalarent, quam iustus Merkedonij modus postulat, hoc esset semper actum agere. Diximus singulis annis diem succrescere. vndecim ergo biennia producent dies XXII, qui est iustus modus Merkedonij. Hic omittetur intercalatio iusti Merkedonij, dierum D XXII. Retinentur XII horæ, quæ in sequenti biennio cum diebus XXII, horis XII, producent Merkedonium XXIII dierum. Quare legitimus locus omittendæ intercalationis competit fini anni XXII, vbi annus Romanus exæquatur cum Sole. Quia vero XII horæ Soli supersunt supra dies anni, nunquam exæquabuntur, nisi alteris XXII annis, post quos nihil relinquitur. Itaque periodus

A dus Romana fuit annorum XXII. Liuius de Numa: *Atque omnium primum ad cursum Lunæ in duodecim mensibus describit annum. Quem, quia tricenos dies singulis mensibus Luna non explet, desuntque dies solido anno, qui Solstitiali circumagitur orbe, intercalares menses interponendo, ita dispensauit, vt vicesimoquarto quoque anno ad metam eandem Solis, vnde orsi essent, plenis annorum omnium spatiis dies congruerent.* Plena spatia vocat intercalationes Merkedonij, quibus inania spatia anni Romani explentur, vt cum Solstitiali cursu æquentur. Vult autem interuentu intercalationis vicesimi quarti anni, &, vt ipse loquitur, omnibus spatiis anni ad finem vsque vicesimi quarti expletis, annum Romanum ad metas Solis redire. Quod falsissimum est. Nam non B omissa intercalatione vicesima quarta, tot dies superant, quot sunt anni, vt iam explicatum est. Sane ipse diserte ait plenis omnium annorum spatiis vicesimo quarto æquationem fieri. Quod si verum est, quod quidam interpretantes hunc locum, annotarunt, hic intelligi omittendam esse intercalationem vicesimi quarti anni: quomodo hoc fiat non video. Nam omittebatur Merkedonius: qui cum XXIII dies nunquam excedat, minor est dierum XXIIII. Ita vnus dies abundaret, aut duo, si in XXIIII annum incideret Merkedonius XXII dierum. Atqui, vt dixi, Romani tot annos sustinebant, donec iustus Merkedonius omitti posset. Id autem fiebat XXII anno. Ergo vicesimus secũdus annus, fuit periodus Romanorum. in qua decem erant C biennia ἐμβόλιμα, & vnum sine embolismo. Hoc modo fiebat, vt ex XII horis residuis anni XXII, Merkedonius primus secundæ periodi esset XXIII dierum, cum Merkedonius primæ fuisset tantum dierum XXII, horarum XII. Atque ita deinceps Merkedonij dispensabantur, vt ex anni Solaris ratione nihil reliquum esset, quod Merkedonij paris & imparis commutatione non compensaretur. Quia vero lustrum Romanum erat minor periodus, vt Olympias Græcorum: periodus, quæ aliunde incipiebat, quam a primo anno lustri, erat imperfecta. Prima periodus incipiebat ab anno primo lustri: secunda a tertio: tertia a quinto: quarta a secundo: quinta a quarto. In sexta Lustrum redibat in orbem suum. Atque hoc tempus D Romani vocabant SÆCVLVM: quod erat lustrorum XXII, periodorum quinque, annorum centum, & decem. Horatius in Carmine Sæculari:

Certus vndenos decies per annos
Orbis vt cantus referatque ludos.

Ob eam enim causam anno centesimo decimo vertente, ineunte centesimo vndecimo, ludi Sæculares instituti, quo tempore annus in Solem, lustrum in annum, periodus in lustrum conueniret. Quam rationem verissimã & a nulla fabularum affectatarum origine petitam,

neque Varro, neq. omnis Senatus Criticorum intellexit. Nam interual- A lum illud cētum & decem annorum summa veneratione a veteribus Romanis obseruatum fuisse constat, cum eo confecto ex Quindecimuirum cōmentariis ludi instaurarentur. Ab illis enim ludis, quos libri Quindecimuirales primos celebratos prodiderunt, anno CCXCVIII, M. Valerio, Sp. Verginio COSS. ad alteros, qui anno CCCCVIII repetiti sunt, M. Valerio Coruino, C. Pœtelio coss. anni præcise interiecti sunt CX. Totidem anni ab istis, ad tertios, P. Clodio Pulchro, L. Iunio Pullo coss. anno A.V.C. quingētesimo decimooctauo. A tertiis ad quartos sub coss. Aimilio Lepido, L. Aurelio Oreste, vt Quindecimuirū libri annotarunt, teste Censorino, anno A. V. C. sexcentesimo vicesimo nono, idem interuallum est annorum CX. Totidem anni ab his, ad illos, quos B Augustus Cæsar edidit, anno Vrbis DCCXXXVII, C. Furnio, Pub. Iunio Silano coss. Octauos autem ludos sæculares celebrarunt Impp. Septimius, & M. Aurelius, Chilone & Libone COSS. auctoribus Nummis, & Cēsorino. Horū mentio est in hac veteri inscriptione agri Casinatis.

MEMORIÆ
SEX. VIGELLI. AQVINAT. QVI
ANN. ATTIGIT. CENTENS
SET. ALTERVM. ET NONAGENS
PERPET. INOFFENSA. VALETVD.
EXEGIT. RELIQVOS. SEPTEM. ET. DIES. XIIX
DECVBVIT. ET. OCCVBVIT. C
NAT. LVD. SÆCVL. VII. OBIIT. SEQVENT.

Hactenus Sæculi Romani interuallum recte a Romanis obseruatum. Qui secuti sunt Principes, Sæculi modū libidine sua finiuerunt. Primi Sæculares ludi editi, anno Vrbis CXCVIII. De quibus deducto vnius Sæculi interuallo, relinquitur annus Vrbis CLXXXVIII, qui erat annus ServI TullI Regis decimus. quo tempore non dubitamus, primum lustrum ab eo cōditum. Nam quod scriptum exstat apud Censorinum, a lustro primo ad vltimū, quod conditum est anno Vrbis DCCCVI, Imperatore Vespasiano Patre quintum, Filio tertium coss. annos interfuisse paulominus sexcentos quinquaginta: id potius librarij, quā Censorini error est. Nam hoc modo Seruius Tullius initio regni sui lustrū condi- D disset. quod falsum esse omnes mihi cōcedent. Nos omni asseueratione contendimus, nō solum primum lustrum conditū anno Tullij decimo, sed etiam hinc repetendam esse originē ludorum Sæcularium. Quod enim origo ludorū Sæcularium huc referēda sit, quid melius probauerit, quam tempus præcisum, & interuallum Sæculi definitum a primo lustro ad primos ludos Sæculares? Lustrum autem primum eo anno, quo diximus, conditum, patet ex monimentis Fastorum Capitolinorum.

A rum. Nam in illis, anno A.V. CDLIIII Lustrũ XLVI cõditum; & DLXXIIII, Lustrum quinquagesimum. Quinquaginta Lustra fiunt anni 250: qui ab annis 574 abiecti relinquunt 324. Rursus abiice 189 annos Vrbis, post quod tẽpus proxime cẽsemus primum lustrum conditum. Remanent anni 135. Quæ sunt lustra 27 intermissa, post primum illud Seruianum. Vnde colligimus, lustra, quæ ab Augusto cõdita sunt, longe differre ab illis Seruianis. Quippe in instaurandis lustris nullã rationem habuit lustrorũ Seruianorum, sed annorũ Vrbis. Nam, verbi gratia, lustrum Augustus condidit, C. Martio Cẽsorino, C. Asinio Gallo coss. cum octo ante annis ludos Sæculares edidisset. Quod non conuenit instituto Seruij Regis, quem constat primo lustro periodi censum egisse. Disputatis embolismi & periodi Romanæ rationibus, nunc spectandum caput anni. Et quidem a bruma cœpisse tum Ouidius testis est, tum etiam Cæsar ipse, qui vetus initium anni Romani obseruauit in ordinatione sua. Præterea & alia exstant huius rei argumenta non leuia. vt sidus Palilitium. quod dictum, quia Palilia in eius ortum incidebant, qui temporibus Iulianis incurrebat circiter XXI diem Aprilis. Quare non dubium, quin Cæsar veterem anni epocham in nouo condendo obseruauerit. Accedit ad hæc veterum Criticorum, in his etiam Varronis de etymo Aprilis sententia. Qui cum censeant ab aperiendo dictum, manifesto indicant, Aprilem vernum mensem fuisse, qualem etiam Cæsar statuerit. Sed & obseruatio fabæ refriuæ non parum hæc illustrare videtur. Nam fabam è frugibus domum referre mos erat auspicij causa. Hoc autem fiebat Kal. Iuniis. quo nomine dictæ Kalendæ fabariæ; quod hoc mense fabæ adultæ diuinis rebus adhibebantur. Quod non fieret, nisi Ianuarius in brumæ tempus incideret. Denique Vinalia, quæ & aliter Veneralia, mense Sextili redeuntia, quæ ob pendentem vindemiam celebrabantur, satis arguunt Sex-

(In the margin, the letter B stands beside "missa, post primum illud Seruianum", C beside "ante annis ludos Sæculares", D beside "dictum, manifesto indicant".)

SERIES SÆCVLI ROMANI,
IN ANNIS, ET LVSTRIS SVIS.

Anni Sæculi.	Anni Lustri.	Lustra.	Anni Sæculi.	Anni Lustri.	Lustra.	Anni Sæculi.	Anni Lustri.	Lustra.	Anni Sæculi.	Anni Lustri.	Lustra.	Anni Sæculi.	Anni Lustri.	Lustra.
1	1	1	23	3		45	5		67	2		89	4	
2	2		24	4		46	1	10	68	3		90	5	
3	3		25	5		47	2		69	4		91	1	19
4	4		26	1	6	48	3		70	5		92	2	
5	5		27	2		49	4		71	1	15	93	3	
6	1	2	28	3		50	5		72	2		94	4	
7	2		29	4		51	1	11	73	3		95	5	
8	3		30	5		52	2		74	4		96	1	20
9	4		31	1	7	53	3		75	5		97	2	
10	5		32	2		54	4		76	1	16	98	3	
11	1	3	33	3		55	5		77	2		98	4	
12	2		34	4		56	1	12	78	3		100	5	
13	3		35	5		57	2		79	4		101	1	21
14	4		36	1	8	58	3		80	5		102	2	
15	5		37	2		59	4		81	1	17	103	3	
16	1	4	38	3		60	5		82	2		104	4	
17	2		39	4		61	1	13	83	3		105	5	
18	3		40	5		62	2		84	4		106	1	22
19	4		41	1	9	63	3		85	5		107	2	
20	5		42	2		64	4		86	1	18	108	3	
21	1	5	43	3		65	5		87	2		109	4	
22	2		44	4		66	1	14	88	3		110	5	

tilem menſem in tempus pendentis vindemiæ incurrere non potuiſſe, A
niſi Ianuarius a bruma incepiſſet. Non dubium igitur, ſi rite inter-
calationem obibant, quin Merkedonij interuentu annus in caput
ſuum recurreret. Sed eam non rite obiri ſolitam, teſtis M. Tullius in
iis, quæ ex libris de Legibus ſupra produximus: nempe intercalatio-
nem recte a Numa inſtitutam, vitio Pontificum deprauatam fuiſſe.
Quo tandem modo? Suetonius, Cenſorinus, Macrobius ſcribunt,
Pontifices, ad quos intercalandi, atque annum corrigendi cura tradu-
cta erat, ob odium, vel inuidiam, quo quis magiſtratu citius abiret,
aut fungeretur, aut quo publici redemptores in lucro damnove eſſent,
dum plus minuſve ex libidine ſua intercalant, rem ſibi mandatam
vitioſe tractaſſe. Itaque ingens turbatio inde conſecuta eſt in anno B
Romano, adeo, vt neque meſſium feriæ æſtati, neque vindemiarum
autumno competerent. Nam ex hac licentia omittendæ aut cele-
brandæ ex libidine intercalationis, nunquam anni Romani ratio con-
ſtabat. Ideo Cicero ſcribens Attico ſæpe rogat, ne intercalando ſibi
prorogetur imperium in annum ſequentem. *Per fortunas*, inquit,
*quoniam Romæ manes, primum illud præfulci, atque præmuni, quæſo, vt
ſimus annui: ne intercaletur quidem.* Alibi: *Memento curare per te, &
per omnes noſtros, in primis per Hortenſium, vt annus noſter maneat ſuo
ſtatu, nequid noui decernatur. Hoc tibi ita mando, vt dubitem, an etiam
te rogem, vt pugnes, ne intercaletur.* Cælius Ciceroni: *Leuiſſime Curio:
quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæſare* C
loqui cœpit. Si igitur ita impune intercalabant Pontifices, vt interca-
landi fines non tempus ipſum, ſed voluntatem ſuam ſtatuerent, vix
aliter fuerit, quam vt anni caput priſca epocha luxatum in contraria
tempora peſſum ierit, neque feriæ meſſium æſtati, neque vindemia-
rum autumno competerent, quod iam ex Suetonio dicebamus. At-
que hoc quidem verum eſt. Anno primo Olympiadis XCVIII Ro-
ma a Gallis capta, referente Dionyſio Halicarnaſſenſi, XV Kal. Sexti-
lis, auctore Liuio, plenilunio circiter ſolſtitium imminente, teſte Plu-
tarcho. Iam ea Olympias erat tertia periodi. Si plenilunio ſolſtitiali
primi anni Olympiadis caſus hic contigit: ergo capta fuit ipſo die lu-
dicri Olympici. Neomenia menſis Olympici XI Iulij. Ergo XXV Iu- D
lij ſine dubio capta fuit Vrbs. vt vanum & futile ſit, quod ait Plutar-
chus, plenilunium in Solſtitium incidiſſe. Nam ſolſtitium Græcia
vocabat VIII Iulij, id eſt τὸ κέντρον θερινὸν, vt conſtat ex iis, quæ libro
primo capite de periodo Olympica diximus. Nam cum omnis neo-
menia Olympica, & aliarum Græciæ ciuitatum poſt VIII Iulij inci-
peret, nunquam efficietur, vt plenilunium ſolſtitiale in ſolſtitium in-
currat. Sed quanta fides, & quatenus Plutarcho in iſtis adhibenda,
alibi

A alibi docuimus. Alij dicunt mense vltimo anni quarti Olympiadis 97 captam. Ergo xv Scirrophorionis, quæ incidebat in xxv Iunij nõ longe a loco Solstitij. Sed Plutarchus nullum aliud Solstitium norat præter Olympicum. Fortasse, (quod verisimile est) cum quidã retulissent tempus captæ vrbis competere diei xxv Iunij Iuliani, in quo Cæsar statuit Solstitium, propterea Plutarchus dixerit circa solstitiũ captam vrbem. Ab ante diem xv. Kal. Sextiles in anno vetere, ad exitum anni, dies 160. A plenilunio illo, id est a xxv Iulij in anno Iuliano, ad exitum anni, dies 159. Differentia dies vnus. Vno die igitur tantũ luxatus erat annus. Et fortasse ne vno quidẽ die. Nam hoc potuit in xxiiii Iulij accidere, iam plenilunio prope confecto. Apud Catonem quoque lex vini pen-
B dentis huiusmodi exstat: *Locus vinis ex* A. D. *Kal. Octob. primas dabitur. Si non ante exportauerit, dominus vino, quod volet facito.* En vindemiam pendentem Kal. Octobris, tẽpore Catonis, quæ antiquitus Veneralibus pendebat, & Volcanalibus calcabatur. Item Lex vino in doliis apud eundẽ Catonem. *Vinum accipito ante Kal. Ianuar. primas. Si non ante acceperit, dominus vinum admetiatur.* Ex his cognoscimus eo sæculo Octobrem Romanũ in Septẽbrem Iulianum, & Ianuariũ in Decembrem conuenisse. Anno A.V.C. DLXI, Manio Acilio Glabrione, Publio Cornelio Scipione Nasica COSS. defecit Sol a.d. v Eid. Quintil. anno periodi Iulianæ 4524, XIIII Martij, feria VI. Ex a.d. Eid. Quint. ad exitum anni, sunt dies CLXIII, qui a XIIII Martij putati desinunt in XXIIII
C Augusti. Ergo Ianuarius sequẽs cæpit xxv Augusti Iuliani. Rursus anno A.V.C. DLXXXIII, L. Aimilio Paulo II, C. Licinio Crasso COSS. defecit Luna pridie Nonas Septembris, anno periodi Iulianæ 4546, Iunij XXI, feria tertia. A prid. Non. Sept. ad exitum anni Romani, dies CXIIII: qui a XXI Iunij putati desinunt in XII Octobris Iuliani. Ergo Ianuarius vetus tunc cœpit XIII Octobris Iuliani. Temporibus Ciceronis, cum Iulius emendationẽ suam aggressus est, sine dubio idem fuit caput Ianuarij, nempe circiter XIII, aut XIIII Octob. Quare lib. II. ad Quintum fratrem ita scribit: *Cura, mi Frater, vt valeas. &, quanquam est hiems, tamen Sardiniam istim esse cogites.* Scribebat xv Kal. Martias. Sequenti Epistola scribens post III Eid. Mart. *Spero*, inquit, *nos ante hiemem con-*
D *tubernales fore.* Si Martius est hibernus, Ianuarius fuit autumnalis. Attico scribẽs post Martium: *Infero mari nobis, incerto cursu, hieme maxima nauigandum est.* Ecce hiems maxima post Martium. Eodem libro: *Non esse nobis faciles ex Italia exitus, cum ea tota armis præsidiisque teneatur, hieme præsertim.* Scripsit hanc post illam superiorem. Libro sequenti ait milites in hiberna deduci mense Aprili. Et libro v, a Sextili incipit putare menses æstiuos. Tanto interuallo abfuit finis anni Romani a priscis metis brumæ. Postremo idem scribens ex a. d. XVII

Kal.

Kal. Iun. ait se æquinoctium moratum esse, quod valde perturbatum erat. Vt appareat illis temporibus, Ianuarium Romanum in Octobrem Iulianum incurrisse. Sed verba sunt apponenda: *Nunc quidem æquinoctium nos moratur, quod valde perturbatum erat. Id si cras erit. Vtinam idem maneat Hortensius, siquidem adhuc erat. Liberalius esse nihil potest.* Scribe: *Nunc quidem æquinoctium nos moratur, quod valde perturbatum erat Id. Si cras erit, vtinam idem maneat. Hortensio (siquidem adhuc erat,) liberalius esse nihil potest.* Quo anno scribebat hæc Cicero, intercalatum fuerat. Ait Idib. Maias æquinoctium fuisse. Idus vero Maiæ, quo tempore intercalabatur, a Kalendis Ianuarij putatæ desinunt in diem 154. Æquinoctium Iulianum XXV Martij. Aufer a diebus 154 dies 84, nempe a Kal. Ianuarij, ad XXV Martij. Supersunt dies 70. qui deducti de 366 diebus anni bisextilis (erat enim cycli Solaris annus XVII,) relinquunt dies 296, hoc est diem 23 Octobris. Ergo cum intercalabatur, annus Romanus desinebat in 23 Octob. Iuliani; & sine intercalatione in 13. Annus primus Iulianus est quintus ab eo, quo hæc scribebat Cicero. Annus Confusionis habuit dies 444. Anni duo Iuliani sunt 730 dies: de quib. 444 deducti relinquunt 286, nempe diem 13 Octob. Iuliani. Quare in Cõmentario de bello Africano scribitur, post Ianuarium cõfectum sidus Vergiliarum fuisse, & ingentem grandinis nimbũ ingruisse. Quod autem in exemplo a nobis adducto Cicero dixit, SI CRAS ERIT, hoc idem est cum eo Catulliano:

Nam si luxerit, ad librariorum *curram scrinia.* —

item cum Virgiliano: *Postera si radiis Aurora retexerit orbem.*

Quæ interpretatio loci Ciceroniani mirifice cõfirmatur tempore scriptionis. Data enim fuit epistola XVII Kal. Iunij. Hæc est mens Ciceronis. Si cras erit, vtinam idem maneat. Id est, vtinam sudum sit, vt quidem nunc est. Atque is erat anni Romani status, cum C. Cæsar ei manum admouit: qui ex Lunari non malo in pessimum a Numa, aut alio rupice, & rustico deprauatus, vitio intercalationis veteres fines suos tamen tueri non potuit. Vt nõ semel miratus sim, orbis terrarum dominam gentem, quæ generi humano leges dabat, sibi vnam legem anni ordinati statuere non potuisse. vt post hominũ memoriam nulla gens in terris ineptiore anni forma vsa sit. Si tamen vitio Pontificũ intercalatio deprauata non fuisset, facile erat tempora, & Fastos Romanos ex illius anni obseruatione propagare. Cum igitur ex iis, quæ supra disputata sunt, pateat Ianuarium priscum in Octobrem Iulianum temporibus vltimis conuenisse: miraberis tamen Ciceronem Tironi scribentem mense Nouembri hibernam nauigationem eo tempore timere, atq. adeo ipsi Tironi interdicere, Nouembri hiberno mense, nauigare. Quod quid cuiusve modi sit, quærendum relinquimus.

A IOSEPHI

SCALIGERI

IVLII CAESARIS F.

DE

EMENDATIONE

TEMPORVM

B

LIBER TERTIVS.

IN Aſtronomicis ὁμαλαὶ κινήσεις vocantur eæ, quibus ex Anomaliarum Canonibus competentes προσθαφαιρέσεις adhibitæ non ſunt. Ideo illis motibus aut deeſt ſemper, aut ſupereſt aliquid. Sic in ratione anni eum annum æquabilem vocamus, cui propter commodiorem vſum aut abeſt, aut ſupereſt aliquid. Exempli gratia: Perſico anno quadrans de Solis ratiociniis deeſt. At Græco ſupra Lunæ ratiocinia C dies fere ſex ſuperſunt. Vtrique hoc contigit propter & commodiorem menſium in triginta dies tributionem & æquabilem dierum deſcriptionem: qua quidem æquabilitate menſium Græci volebant Lunæ motum aſſequi. Sed hoc erat vltra fines iaculum expedire. Plus enim dierum ad eam diem aſſumebatur, quam modus anni poſtulabat. Contraria ratione Orientis nationes, cum eodem anno antea vterentur, atque ad vitandum tædium emboliſmorum eum caſtigare vellent, primum illum a Solis propius, quam a Lunæ rationibus abeſſe animaduerterunt: quod videlicet populares temporum errores magis in Luna, propter illius ſideris celeritatem, deprehenduntur, quam in Sole: deinde conuenit inter eos, vt ex modulo anni ſui, qui D 360 dierum tantum erat, partem 72 decerperent, atque eam anno appenderent. Diuiſa itaque anni quantitate in 72, excerptæ ſunt dies v, & in calcem anni poſt 360 dies reiectæ: quas ἐπαγομένας Græci vocant, Ægyptij priſca lingua NESI: Perſæ & Arabes مسترقة MVSTERAKATH. Æthiopes corrupto Græco vocabulo etiamnum hodie PAGOMEN appellant. Cum ita annum 365 dierũ conſtituiſſent, non dubitarunt eum Solarem appellare: cum tamen non ignorarent, illi anno ad perfectionem quadrantem diurni temporis deeſſe. quo neglecto in 120

annis

annis per mensem integrum recedit caput anni ab epocha Solari. A
Verbi gratia: Caput anni, quod hodie fuerit in Kal. Mai Iuliani, id post 120 annos, incidet in Kal. Aprilis. Quare duodecim mensibus vertentibus disceditur a prima epocha, dies 360. quod tempus est annorum duodecies 120, hoc est, 1440. Post viginti annos receditur dies 365. Et summa annorum fit 1460 anni æquabiles. quo interuallo caput anni huius totam ordinationis Iulianæ seriem peruagatur. Id spatium annum magnum vocabant. Constat enim ex duodecim magnis mensibus, qui singuli sunt annorum 120, vel decies duodecim, & quinque magnis ἐπαγομέναις, vel quinquies quater annis. Sed quod Censorinus huiusmodi magnum annum κυνικὸν vocari ait, id verum est, si spectes neomeniam Thoth. Quoties enim neomenia Thoth in B
ortum caniculæ incidit, is dicitur recte κυνικὸς ἐνιαυτός. Idque iterum vt accidat, non paucis annorum centuriis opus est. Sed quod illud interuallum, quo Thoth redit ad ortum Caniculæ, vnde profectus erat initio, constet annis 1460, id vero perabsurdum est. Nam quem Thoth Canicularem dicit fuisse, Vlpio & Brutio Præsente coss. is post 1460 annos Canicularis esse non poterit, nimirum anno Christi, 1599. qui erit annus æquabilis 1460 absolutus ab illo Thoth Caniculari Censorini. Vt enim Solstitia & æquinoctia intra illud tempus anteuertunt circiter dies XI, ita ortus siderum tardius oriuntur: quia annus sidereus, vt vulgus astronomorum loquitur, tardior est anno Iuliano, Iulianus anno Tropico. Quare si circa annum Christi 138 Ca- C
niculæ ortus incidit in XX Iulij, anno Christi 1598 incidet in XXIX Iulij, siquidem Thebithio anni siderei auctori credimus. Sed, inquies, nondum veteres illi τὴν ἀλήθειαν ἐξηκριβώσαντο. Itaque magnus illorum annus, qui constabat ex 1460 Iulianis, erat potius magnus orbis anni Ægyptiaci æquabilis, in epocham Iulianam restituti, quam caniculæ ad Thoth vagum redeuntis. Sed & Dio Cassius, hunc magnum annum in animo habens, iniecta mentione intercalationis Bisexti Iuliani, pueriliter admodum de ea re pronuntiauit. Putat in illo interuallo 1460 annorum, vnum diem adiiciendum esse, præter illum ordinarium, quod BISEXTVM dicitur. Quod tantum abest, vt verum sit, vt in totidem annis Iulianis vndecim potius dies excreuerint, D
quam vt vnus desit. Verba Dionis: τὴν μέντοι μίαν τὴν ἐκ τῶν τεταρτημορίων συμπληρουμένην διὰ τεσσάρων καὶ αὐτὸς ἐτῶν εἰσήγαγεν, ὥστε μηδὲν ἔτι τὰς ὥρας αὐτῶν, πλὴν ἐλαχίστου, παραλλάττειν. ἐν γοῦν χιλίοις καὶ τετρακοσίοις, καὶ ἑξήκοντα, καὶ ἑνὶ ἔτει μιᾶς ἄλλης ἡμέρας ἐμβολίμου δέονται. Vide quot errores. Ait διὰ τεσσάρων ἐτῶν embolismum bisexti fieri. Quod Græce propric est tertio anno exacto. Sic Herodotus significans Græcos singulis bienniis exactis intercalare, dicit, Ἕλληνες διὰ τρίτου ἔτεος ἐμβόλιμον

A λιμὸν ἐπεμβάλλουσι. Hoc eſt inter ſecundum annum exactum, & tertium ineuntem. Deinde arbitratur præter quadrantem diei aliquid ſupereſſe. Poſtremo poſt annos mille quadringentos ſexaginta vnum, celebrandam vnius diei intercalationem. Nam ſi id, quod ille male intellexit, verum erat, vnus annus ſupra 1460, ad intercalationem non pertinet. Sed poſt 1460 Iulianos exactos, anno proxime ineunte, Thoth Ægyptiacus redit iterum in eam diem menſis Iuliani, in qua ante 1460 annos æquabiles fuerat. Præterea anni æquabiles 1461 ſunt 1460 abſoluti Iuliani. Ego ſane in hoc loco Dionis immorandum amplius eſſe non cenſuiſſem, niſi is locus magnum virum Gazam in eundem errorem impuliſſet: qui eum quanquam non iiſdem ver-
B bis, in ſuum libellum de Menſibus traduxit. Cuius verba neceſſario apponenda eſſe iudicaui. δοκοῦσιν γὰρ Αἰγύπτιοι πρῶτοι μησὶ χρήσασθαι κάθ' ἥλιον τριακονθημέροις δώδεκα, καὶ πέντε ἡμέρας ἐπαγαγεῖν κάθ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, τό, τε ἐπιτρέχον μόριον τῆς ἡμέρας εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἐκ περιόδων πλειόνων ἐτῶν ἀπολαβόντες συνθεῖναι μίαν ἡμέραν. Aperte ex Dione expiſcatus eſt, vt vides. Et περίοδον πλειόνων ἐτῶν intelligit mille quadringentos ſexaginta annos. Error ſane in Philoſopho potius, quam hiſtorico caſtigãdus. Non ergo μίαν ἡμέραν συνθεῖναι, ſed ἓν ἔτος. Sed quid Iulio Firmico facias, qui ita in proœmio operis ſui ſcribit? *Quantis etiam conuerſionibus maior ille, quem ferunt, perficeretur annus, qui quinque has ſtellas, Lunam etiam, ac Solem locis ſuis, originibuſque reſtituit, qui*
C *mille quadringẽtorum, & ſexaginta vnius annorum circuitu terminatur.* An nõ plane ἀποκατάστασιν omnium planetarum illo circuitu anni Canicularis fieri putat? Quid imperitius potuit dici? Hæc ſunt, quæ de anno æquabili Ægyptiaco homines eruditi tradiderũt. Supereſt nunc, vt methodum Lunæ in hoc anno reperiamus, ſi qua periodus proxime curſum eius ſideris cum anno Ægyptiaco exæquare poſſit. Quæ ſane deprehenſa eſt eſſe vigintiquinq. annorum, vt quemadmodum enneadecaeteris in anno Iuliano, ita εἰκοσιπενταετηρὶς in anno æquabili proxime ad præciſam æquationem accedat. Enneadecaeteris Iuliana maiuſcula eſt Lunari hor. 1, 485. εἰκοσιπενταετηρὶς autem Ægyptiaca relinquit ſupra ratiocinia Lunæ, hor. 1, 123. Tanto præciſior eſt εἰκοσιπενταετηρὶς
D Enneadecaeteride. Modus anni Ægyptiaci, ſiue æquabilis, dies 365. Annus Lunaris 354, 8, 876. Differentia, dies 10, 15, 204. Duc igitur vicesies quinquies hanc ὑπεροχὴν. Prodeunt dies 265, hor. 19, ſcr. 780. Menſis Lunaris 29, 12, 793. quos multiplica nouies. quia tot emboliſmi ſunt in hac periodo. Producuntur dies 265, 18, 657. Deducantur de illo exceſſu anni Ægyptiaci. Remanent dies 0, 1, 123. Nunc videamus, quomodo & quando intercalandum. Tres ὑπεροχαὶ anni Ægyptiaci ſiunt dies 31, 21, 612. Deducto menſe Lunari, remanent epactæ anni tertij,

2, 8, 899. quæ cum triplicato iterum excessu, abiecto mense Lunari, A
relinquunt epactas anni sexti, 4, 17, 718. Tertio triplicatur excessus: qui cum epactis anni sexti, deducto mense Lunari, relinquit epactas anni noni, 7, 2, 537. Quas si cum triplicato excessu iunxero, deducto mense Lunari, epactæ, quæ hinc prodibunt, nimium quantum excedent. Contenti simus igitur duplicato excessu, 21,6,408. Cum epactis proxime præcedentis embolismi fiunt dies 28,8, 945. En Lunæ rationes maiores anno Ægyptiaco. Nam mensis Lunaris excedit illam summam, vt scis. Deducatur igitur nunc summa anni Ægyptiaci, de summa Lunari. Relinquuntur epactæ vndecimi embolismi. Item triplicetur excessus, neque iungatur superioribus epactis: quia iam non anni Ægyptiaci excessus est, sed Lunaris. Ex triplicato excessu B
Solis prodeunt epactæ 2, 8, 899. Et quia hæ epactæ anni Ægyptiaci maiores sunt proximis epactis Lunaribus, aufer Lunares 1,3, 928, ab Ægyptiacis 2, 8, 899. Exeunt 1,4, 1051, epactæ 14 embolismi. Triplica iterum excessum. Iunge epactas proximas. Abiice mensem Lunarem. Habes 3, 13, 870, epactas anni 17. Triplica excessum. iunge epactas. Abiice mensem. Prodeunt epactæ vicesimi embolismi, 5, 22, 689. Iunge triplicato excessui. Abiecto mense Lunari, remanent epactæ vicesimi tertij embolismi, 8,7,508. quæ cum duplicato excessu, deducta syzygiæ vnius quãtitate, relinquunt in vicesimo quinto anno differentiam anni Ægyptiaci, & Lunaris, dies 0, 1, 123. Nouies igitur intercalatur: Ternis quidem annis, tertio, sexto, nono, quartodeci- C
mo, decimo septimo, vicesimo, vicesimo tertio: Binis autem, vndecimo, & vltimo. Rursus quemadmodum ex Solis excessu supra Lunam in cyclo enneadecaeterico epactæ formantur ad indicandam ætatem Lunæ: ita etiam in hac periodo ex anni Ægyptiaci excessu Epactæ produci possunt. Epactæ igitur primi anni erit excessus ipse anni Ægyptiaci, 10, 15, 204. Secundi anni, duplum illarum 21, 6, 408. Tertij triplum. Et sic deinceps. Hæ epactæ in anno Ægyptiaco eum vsum habent, quem illæ nostræ in anno Iuliano ad ætatem Lunæ, vt Computatores nostri loquuntur, ad ποσταίαν, vt Græci, indicandam: nempe vt Kalendarum Regulares cum die proposita mensis, & cum epactis simul, abiectis tricenariis, cum opus erit, ostendant ποσταίαν τῆς D
σελήνης. Sed hoc differunt Regulares Ægyptiaci a regularibus Iulianis: quod omnium Kalendarum Regulares Iuliani in methodo epactarum adhibeantur: vt, verbi gratia, in Februario, qui est duodecimus mensis Paschalis, cum inuestigatur ætas Lunæ, duodecim regulares mensium adhibentur: tot nimirum, quot sunt Kalendæ a Martio. At in anno æquabili alterni regulares adiiciuntur. Nam omnium mensium paris numeri nulli sunt regulares. Sed illorum vicem antecedentium

A cedentium mensium regulares funguntur. Exempli gratia: Paophi est secundus mensis, ideo paris numeri. Proinde regularis vnus erit, Thoth præcedentis, & Paophi sequentis. Volo nouilunium illi competens inuestigare in anno, in quo epactæ Lunares erunt v. Non binos Regulares, quod binæ Kalendæ fluxerint, sed vnos tantum assumo: & inuenio nouilunium in XXIIII Paophi. Ratio huius hæc est: Nouilunium in mensibus τριακονθημέροις binis in eadem die semper deprehenditur, quamquā semisse die prius præuertitur a sequenti. Primus itaq. & secundus mensis habent nouilunium in eadem die: tertius item & quartus. Et sic deinceps bini menses in eodē die conficiunt nouilunia. quod non ἀκριβῶς, sed πλατικῶς dictum velim, quatenus patitur popu-

B larium Epactarum ratio. Nam hac in re in anno Iuliano peccatur. Sunto epactæ Lunares 25. XXIX dies Aprilis erit XXVI Lunæ. Et XXX dies eiusdem erit XXVII Lunæ. Quare Kal. Mai Luna erit XXVIII, vt docent Epactæ. At assumptis regularibus trinarū Kalendarum, prima dies Mai erit XXIX. Fallit ergo regula epactarū in mensibus illis, quos præcedunt menses τριακονθήμεροι. Propter regulares igitur fit ὑπέρβατος vna dies. Cui errori occurrendum est. Nam antecedente mense tricenario non videbantur assumendi regulares sequentis. In anno igitur Ægyptiaco menses, qui sunt pari numero, nullos regulares habent. In mensibus vero imparibus, quot neomeniæ fluxerint imparium, tot regulares assumendi. ita vt numerus mensium dimi-

C diandus sit, & productum sint Regulares. Hic est vsus epactarum, quarum diagramma infra subiecimus. Cuius duplex vsus. Nam epactæ eatenus nomen hoc retinent quandiu descendunt. Ascendentes autem sunt termini nouiluniorum. Exemplum: Epactæ primi anni εἰκοσιπενταετηρίδος in annis Nabonassari sunt, 5, 22, 689. quas reperies in 20 anno diagrammatis. Sequentis anni epactæ sunt in 21 anno diagrammatis, nempe, 16, 13, 893, & ita deinceps. Contra terminus nouiluniorum primi anni Nabonassari est in eo anno, qui ascendens proxime præcedit annum primum Epactarum, nempe in anno 19 Diagrammatis: in quo notatus est terminus 24, 20, 198. Dies igitur v Epactarum, cum vno regulari Thoth constituit nouilunium in 24 die

D Thoth, qui est Terminus nouilunij. Eadem methodus in aliis. Quæ facilima est, dummodo Epactas scias descendere, Terminos autem ascendere: item proximum annum ascendentem a primis Epactis, esse primum Terminorum. Hæc ratio expedita erat, si Epactæ præcise essent dierum certorum, neque horas & scrupulos appendices haberent. Quo fit, vt dies tantum terminorum, exclusis horis, & scrupulis progressu temporis nouilunij fines non attingant. Nam in 25 periodis Luna anteuertit cyclum anni æquabilis die vno. Itaque castigatio

adhibenda, quoties summa annorum Ægyptiorum, aut Armeniorum, aut Persicorum excedit 500 annos, aut paulo amplius. Melius igitur per characterem & feriam diei methodum Lunæ tractabis. Cuius rei gratia Tabulas duplices tibi confecimus in mensibus, annis expansis & collectis per periodos suas. Cuius vsus duplex, vt & ipsa A

TABELLA MENSIVM.

	PARS PRIOR.				PARS POSTER.		
	Dies collecti.	Feria.	Hor.	Scrup.	Dies.	Hor.	Scrup.
1	29	1	12	793	0	11	287
2	59	3	1	506	0	22	574
3	88	4	14	219	1	9	861
4	118	6	2	1012	1	21	68
5	147	7	15	725	2	8	355
6	177	2	4	428	2	19	642
7	206	3	17	151	3	6	929
8	236	5	5	944	3	18	136
9	265	6	18	657	4	5	423
10	295	1	7	370	4	16	710
11	324	2	20	83	5	3	997
12	354	4	8	876	5	15	204
13	383	5	21	589	6	2	491

TABELLA ANNORVM EXPANSORVM.

	EPACTÆ.			NOVILVNIA.			
Anni expãs.	Epact.	Hor.	Scrup.	Feria.	Hor.	Scrup.	
1	10	15	204	4	8	876	
2	21	6	408	1	17	672	
3	2	8	899	7	15	181	Emb.
4	13	0	23	4	23	1057	
5	23	15	227	2	8	853	
6	4	17	718	1	6	362	Emb.
7	15	8	922	5	15	158	
8	26	0	46	2	23	1034	
9	7	2	537	1	21	543	Emb.
10	17	17	741	6	6	339	
11	28	8	945	5	3	928	Emb.
12	9	11	356	2	12	724	
13	20	2	560	6	21	520	
14	1	4	1051	5	19	29	Emb.
15	11	20	175	3	3	905	
16	22	11	379	7	12	701	
17	3	13	870	6	10	210	Emb.
18	14	4	1074	3	19	6	
19	24	20	198	1	3	882	
20	5	22	689	7	1	391	Emb.
21	16	13	893	4	10	187	
22	27	5	17	1	18	1063	
23	8	7	508	7	16	572	Emb.
24	18	22	712	5	1	368	
25	0	1	123	3	22	957	Emb.

B

C

TABELLA ANNORVM COLLECTORVM.

Anni collecti.	Dies.	Hor.	Scrup.	Feria.	Hor.	Scrup.
25	0	1	123	3	22	957
50	0	2	246	7	21	834
75	0	3	369	4	20	711
100	0	4	492	1	19	588
125	0	5	615	5	18	465
150	0	6	738	2	17	342
175	0	7	861	6	16	219
200	0	8	984	3	15	96
225	0	10	27	7	13	1053
250	0	11	150	4	12	930
500	0	22	300	2	1	780
750	1	9	450	6	14	630
1000	1	20	600	4	3	480
1250	2	7	750	1	16	330
1500	2	18	900	6	5	180
1750	3	5	1050	3	18	30
2000	3	17	120	1	6	960
2250	4	4	270	5	19	810
2500	4	15	420	3	8	660
5000	5	2	570	6	17	240

duplex. Aut enim per partem anteriorem, aut per posteriorem operari potes. Et pars quidem anterior, cum collecta fuerit, auferenda est de 30 diebus, vt suo loco dicetur. Residuum erit exactissimum nouilunium, in horis, & scrupulis: vt Abacus Astronomicus certius daturus non sit. Contraria methodus in posteriore parte. Nam per adiectionem, non per detractionem res tractatur. Quod suo quidq. loco explicandũ relinquimus. D

De

A DE ANNO ÆGYPTIACO.

ANTIQVISSIMA, & ſimpliciſſima anni forma, ac popularibus temporibus accommodatiſſima, eſt ea, quæ in tricenarios numeros tribuitur. Nam ſane antiquitus, præſertim apud Ægyptios, annus conſtabat tantum diebus trecentis ſexaginta. qui numerus propter æquabilitatẽ diuiſionis eſt aptiſſimus. Ægyptij vero Hierophantæ, cum ſcirent anno populari ad perfectionẽ deeſſe dies integros quinque ac quadrantem, eum annum perfectum ſiquando ſignificare vellent, Serpentem in orbem ac circulũ conuolutum, cauda ore admorſa pingebant in ſuis Hieroglyphicis monumentis, tanquã Sol perfectum
B & abſolutum Zodiaci curriculum non conficiat, ſi quinque illæ dies appendices deſint. Eum Serpentem νεσὶ vocabant: quomodo hodie Coptitæ, & Ægyptij vetuſtiſſimi Chriſtiani τὰς ἐπαγομένας vocare ſolent lingua priſca AEgyptiaca, qua ſacros vtriuſque Teſtamenti libros conſcriptos habent, & ſacra itidem in templis obeunt. Inuenio enim illas dies نسي ab illis, Arabice denotari. Nam Horus Apollo Serpentem illum κοσμοειδῶς ἐσχηματισμένον, quo annum, mundum, Regem, & alia ſignificabant, ſcribit vocari Μεισί. Sed mendum eſſe librarij puto. Nam, vt dixi, finem anni Solaris etiamnum hodie Ægyptij Chriſtiani Neſi vocant. Porro nomen ἐπαγομένων dictum eſt κατὰ ςέρησιν, tanquam olim annus 360 dierum ſimpliciter fuiſſet. Quod, vt
C dixi, Hierophantæ ipſi non ſolum in libris ſuis ſcriptum habebant, ſed & fabulam origini & cauſæ τῶν ἐπαγομένων adiiciebant: Mercurium ſcilicet alea cum Luna ludentem viciſſe, & ſeptuageſimam ſecundam partem anni ab ea extorſiſſe, quam poſtea 360 diebus, qui erat modus anni priſci, adiecerit. Plutarchus ita rem narrat: Τῆς Ῥέας, φασὶ, κρύφα τῷ Κρόνῳ συγγενομένης, αἰσθόμενον ἐπαράσασθαι τὸν Ἥλιον αὐτῇ, μήτε μηνὶ, μήτε ἐνιαυτῷ τεκεῖν. ἐρῶντα δὲ τὸν Ἑρμῆν τῆς θεοῦ συνελθεῖν. εἶτα παίξαντα πέττια πρὸς τὴν Σελήνην, καὶ ἀφελόντα τῶν φώτων ἑκάστου ἑβδομηκοστὸν δεύτερον, ἐκ πάντων ἡμέρας πέντε συνελεῖν, καὶ ταῖς ἑξήκοντα καὶ τριακοσίαις ἐπαγαγεῖν, ἃς νῦν ἐπαγομένας Αἰγύπτιοι καλοῦσι, καὶ τῶν Θεῶν γενέθλια ἄγουσι. Ergo ab initio ἐπαγόμεναι nullæ erant. & ſolo verbo indicatur priuatio earum antiquitus. quod nimirum antea non fuiſſe videantur, eo quod adiectæ ſint: Ἐπαγομένων autem Ægyptiacarum hæc cognomina erant, vt infra ſubiecta ſunt. Annus ergo Ægyptiacus fuit dierum trecentum ſexaginta

ЄΠΑΓΟΜЄΝΑΙ ἤτοι ΝЄΙCΙ.

D Πρώτη, ΟCΙΡΙC. *Frater Iſidis.*
Δευτέρα ΑΡΟΥΗΡΙC. *Putamus eſſe Anubim.*
Τρίτη ΤΥΦΩЄΥC, *vir Iſidis.*
Τετάρτη ΙCΙC.
Πέμπτη ΝЄΦΘΗ, ἤτοι ΑΠΟΦΡΑC. *Firmico de errore profanarum religionum dicitur* ΝЄΦΘΟΥΝΗ, *Soror Iſidis.*

quinque, sine quadrantis adiectione. Cuius Thoth primus necessario A
cœpit ab ortu Caniculæ, Sole in Leonem transeunte, nouilunio. Quia
obseruatio anni & temporum in Caniculæ ortu ab Ægyptiis statuebatur : eaque erat ipsis cursus Solaris epocha. Et quamuis eorum
Thoth laxis habenis in anteriora fugeret, tamen quarto quoque anno diem intercalabant, vt testatur Diodorus Siculus libro primo, cum de Thebanis Ægypti loquitur: τὰς γὰρ ἡμέρας, inquit, οὐκ ἄγουσι κατὰ σελήνην, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἥλιον, τριακονθημέρους μὲν τιθέμενοι τοὺς μῆνας, πέντε δὲ ἡμέρας, καὶ τέταρτον τοῖς δώδεκα μησὶν ἐπάγουσι. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἀναπληροῦσιν. Id autem fiebat hoc modo: Esto neomenia Thoth, Kalendis Augusti, Canicula oriente: post quartum annum Thoth superatis Kal. Augusti ascendet in XXXI Iulij. Quare AEgy- B
ptiorum Hierophantæ quinto anno ineunte, annum suum ἱερογλυφικὸν a secunda die Thoth auspicabantur. & spatium illud quadriennij κυνικὸν ἐνιαυτὸν vocabant, item ἡλιακὸν ἔτος, item ἔτος Θεοῦ, id est Solis. Sic secundo quadriennio exacto, noni anni principium a tertia Thoth putabant. & quot quadriennia præterierant, tot ἐνιαυτοὺς κυνικοὺς putabant; quadriennium quidem exactum ἔτος θεοῦ vocantes, annum autem æquabilem labentem, QVADRANTEM. Verbi gratia: Proponatur vicesima sexta dies Paophi, qui est secundus mensis. A Neomenia Thoth, ad vicesimam sextam Paophi, fluxerunt dies quinquaginta quinque solidi. qui per quatuor diuisi dant tredecim ἐνιαυτοὺς
θεοῦ, cum trib. quadrantib. & vicesima sexta dies est quartus quadrans C
anni XIIII Canicularis. Itaq. hoc modo in literis subsignabant, & sacris libris: ACTVM ANNI DEI QVARTI DECIMI QVADRANTE QVARTO. Et quia annum, vt dixi, æquabilem vocabant QVADRANTEM, propterea illum ἱερογλυφικῶς designare volentes, quartam partem modi arualis, seu iugeri pingebant. Horus Apollo: ἔτος τὸ ἐνιστάμενον γράφοντες, τέταρτον ἀρούρας γράφουσιν. ἔστι δὲ μέτρον γῆς ἡ ἄρουρα, πηχῶν ἑκατόν. βουλόμενοί τε ἔτος εἰπεῖν, ΤΕΤΑΡΤΟΝ λέγουσιν. ἐπειδή, φασι, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως, μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς, τέταρτον ἡμέρας προστίθεται, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ ΘΕΟΥ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. ὅθεν καὶ διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν ἀριθμοῦσιν Αἰγύπτιοι. τὰ γὰρ τέσσαρα
τέταρτα ἡμέραν ἀπαρτίζει. Dilucide & plane non solum ex quadrien- D
nio AEgyptiaco, & quadrante κυνικὸν ἐνιαυτὸν constare dicit, sed etiam simplicem annum QVADRANTEM vocari. Sed minus proprie, imo falso dixit, διὰ τετραετηρίδος περισσὴν ἡμέραν numerare, imo διὰ πενταετηρίδος, hoc est anno quarto absoluto, quinto ineunte. Videntur vero manca scriptoris Græci verba, & legendum, ὡς εἶναι τὸ ἔτος τοῦ ΘΕΟΥ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν, καὶ ἔτι πρὸς τεταρτημορίου. Quare errat Censorinus dupliciter, cum de hoc anno loquitur : primum, quod κυνικὸν

A νικὸν ἐνιαυτὸν vocari tantum dicit, eum qui ex multis centuriis annorum constet. sed etiam, qui putet 1460 anno Iuliano vertente Thoth in eundem Solis reuolui locum, vnde ante tot annos profectus fuerat. Nam vt paulò ante disputauimus, Thoth profectus ab ortu Caniculæ Kal. Augusti, post 1460 annos aberit ab ipso ortu Caniculæ in consequentia diebus plus minus nouem. Quod autem quarto quoque anno diem intercalarent AEgyptij, & in ipso ortu Caniculæ, satis constat ex obseruatione Eudoxi, qui periodos & ambitus tempestatum putabat confici quarto quoque anno. eoque fine ille lustrum suum circumscripsit; anno intercalari. Plinius libro II: *Omnium quidem, si libeat obseruare minimos ambitus, redire easdem vices quadri-*
B *ennio exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum & reliquarum tempestatum magna ex parte. Est principium lustri eius semper intercalari anno, Caniculæ ortu.* Hactenus Plinius. qui & libro XVIII ait tempestates ipsas quadrinis annis suos ardores habere, & easdẽ non magna differentia reuerti ratione Solis: octonis vero augeri easdem, centesima reuoluente Luna. quod nihil aliud est, quam quatuor annis Iulianis fieri ἀποκατάστασιν τῶν ἐπισημασιῶν, eamque geminari bis totidem annis. Non solum autem in AEgyptum profectum fuisse Eudoxum ex Laertio & aliis constat, sed etiam diei quarto quoque anno exacto intercalandi methodum Græcis prodidisse auctor est Strabo. quanquam multo antea Græcis vsurpatã scio. Quomodo enim epocham
C primi mensis Iphitei seruare potuissent? Quare vel hinc clarũ est, lustrum Eudoxi nihil aliud, quam quadrienniũ Caniculare AEgyptiorum fuisse. idque ipsum Eudoxum à sacerdotibus AEgyptiis didicisse, cum eorum gratia in AEgyptum profectus esset, ibique suam Octaeterida conscripsisset. Sed omne dubium tollit Canicularis ortus adiecta mentio. Vt autem maximus annus Canicularis reuertatur, fateor equidem, opus esse, vt Thoth in ortum Caniculæ incurrat, non autem, vt anni ægyptiaci solidi 1460 elabantur. Hoc accidisse Vlpio, & Brutio Præsente COSS. testis est idem Censorinus. quo tempore Thoth incidit in XX Iulij, Sole in Leonem transitum faciente, & Caniculæ ortu iam imminente, anno à Nabonassaro 886, Christi 138. Verus
D igitur ἐνιαυτὸς ΘΕΟΥ, siue κυνικὸς, constat quatuor annis ægyptiacis, & die ex quatuor quadrantibus diurni temporis conflato. Magna autem periodus, quem κυνικὸν ἐνιαυτὸν frustra vocat ab ortu Caniculæ Censorinus, constat annis Canicularibus solidis 365, quot nempe dies sunt in anno æquabili. Et hic est vere annus magnus Canicularis, dictus quia ex tot Canicularibus annis constet, quot dies habet æquabilis annus absolutus: non autem quod eius Thoth incidat in ortum Caniculæ. Nam vnde vnde libuerit, Periodum illam magnam constituere

potes. Triplex igitur fuerit annus Canicularis. Magnus constans A
quatuor annis & quadrante: ita dictus, quod quadrans eius obser-
uatus sit in ortu Caniculæ. Item maior Canicularis ex 365 magnis
compositus. Et maximus, mense Thoth in ortum Caniculæ inci-
dente. Quod si annus ille, qui incidit in Consulatum Vlpij, &
Brutij Præsentis, fuisset verus annus vertens periodi magnæ Canicu-
laris, iam nihil obstaret nobis, quominus possemus caput veræ pe-
riodi ægyptiæ inuestigare. Nunc cum Censorinus referat caussam
anni Canicularis magni ad ortum Caniculæ, in quem Thoth forte eo
anno inciderat, manifestum est, eam non esse periodum, quam ipse
intelligit. quamuis non dubium est, primum Thoth ab ortu Σείριος,
siue Caniculæ, repetendum esse. Apud Herodotum in Euterpe, de B
anni ægyptiaci antiquitate hæc exstant: Temporibus ipsius Herodoti,
ægyptios a mundi conditu putare annos 11340. eosque dicere intra
illud tempus Solem bis ortum, & occasum mutasse. Quod quam-
uis prima fronte fabulosum videtur, habet tamen implicitam speciem
veri. Nam in vna magna periodo Sol mutat sedem semel in mensi-
bus AEgyptiacis, vt qui principio in Thoth Solstitium ingrederetur,
post 730 annos in brumam incideret in aliqua parte eius mensis. Sed
hoc non fuerit occasum & orientem mutari.

Missa igitur illa mendacia & somnia ægyptiorum faciamus. Necesse est periodum illorum desinere in eundem diem Iulianum, vnde profecta erat, non autem in ortum Caniculæ. & contra principium periodi fuisse ab ortu Caniculæ, quandoquidem quadrantes in ortu Caniculæ intercalabantur, & ab eodem ortu putabantur. quamuis, vt diximus, anni siderei ratio hoc non patitur. Ex his apparet in illa magna periodo quatuor annos pro vna die maximi anni Canicularis accipi, & triginta eiusmodi dies, siue annos Caniculares, esse mensem illius maximi anni, qui constaret annis æquabilibus 120. Sed de his amplius in anno Persico disputabitur. Menses autem AEgyptiorum, cum characteribus suis in hunc laterculum coniecimus.

MENSES ÆGYPTIORVM.	Dies mensium collecti.	Character mensium.	
Θώθ.	30	0	C
παοφί.	60	2	
ἀθύρ.	90	4	
χοιάκ.	120	6	
τυβί.	150	1	
μεχείρ.	180	3	
φαμενώθ.	210	5	
φαρμκθί.	240	7	
παχών.	270	2	
παϋνί.	300	4	
ἐπιφί.	330	6	
μεσορί.	360	1	D
ἐπαγόμεναι.	365	3	

DE

DE ANNIS NABONASSARI ÆGYPTIACIS.

VETERES Ægyptij innouarunt interualla annorum suorum, quoties a nouis regibus & victoribus legem accipiebant. Itaque eos id sæpe factitasse dubium non est. Antiquissimæ eorum epochæ, quæ quidem ad memoriam nostram peruenerunt, sunt hæ: Nabonassari, Philippi, vel mortis Alexandri, & Philadelphi. Mox anno vago fixo accepta est epocha Augusti Actiaca: & postrema omnium Diocletiani, quam etiamnũ hodie retinent Ægyptij Christiani القبط Elkupt. Primus Thoth Nabonassari feria quarta, Februarij 26, anno
B periodi Iulianæ 3967. Ideo cum annos & dies Iulianos in ægyptiacos Nabonassari rediges, semper aufer 56 de diebus, & bisextis Iulianis. Exemplum: Annus vulgaris Christi, scilicet a natali, est 4713 periodi Iulianæ. Deductis 3967 de 4713, remanent 747 anni Iuliani, a fine Decembris anni 3967, ad finem Decembris anni 4713: sed ratione epochæ Nabonassari, a 26 Februarij 3967, ad 26 Februarij 4713. Detractis igitur 56 diebus, remanent anni solidi Iuliani 746, dies 309. Bisexta Iuliana annorum 746, id est dies 186, componantur cum diebus 309. Fiunt dies 495, id est annus vnus Ægyptiacus cum diebus 130. Ergo a primo Toth Nabonassari, ad finem anni 4713 periodi Iulianæ, sunt anni AEgyptiaci absoluti 747: diesque
C 130 præterea de anno 748 inchoato. Deduc 130 de 365, nempe de anno integro. Remanent dies 235 a Kal. Ianuarij desinentes in 23 Augusti inclusiue. Ergo Thoth 748 Nabonassari incidit in illud tempus. Semper adiice 3 ad annos propositos Nabonassari. Habebis feriam Thoth, abiectis scilicet omnibus septenariis. Ergo Thoth 748 cæpit feria secunda, cyclo Solis IX, Augusti 23. Proinde a Thoth Nabonassari, ad finem Decembris anni 4713 periodi Iulianæ, anni sunt ægyptiaci, vt diximus, absoluti 747, dies 130: qui fiunt simul dies 272786, vt volunt quoque Alfonsini. Rursus vt annos ægyptiacos in Iulianos conuertas, bisexta, quæ tot annis Iulianis competunt, quot anni AEgyptiaci propositi sunt, deducantur de annis & diebus pro-
D positis. Reliquum erunt anni & dies Iuliani. Exemplum: Proponantur anni AEgyptiaci 747 absoluti, dies 130 in annos Iulianos & dies redigendi. Bisexta, quæ competunt annis 747, id est dies 186, deducantur de annis ægyptiacis 747, diebus 130: vel de annis 746 diebus 495. Remanent anni Iuliani absoluti 746, dies 309, vt antea. Rursus, cum solos annos Nabonassari inuestigas, vt locum Thoth in anno Iuliano inuenias, quadrantem annorum Nabonassari abiice a 56, siquidem quadrans minor sit. Reliquum sunt dies Iuliani a Kal. Ianuarij.

Volo

Volo scire locum neomeniæ Thoth in anno Nabonassari 120. Quadrans 30 deductus de 56 relinquit 27 Ianuarij, diem vltimam anni 119. A Ergo 27 Ianuarij erit neomenia Thoth. Si quadrans excesserit 56, aufer 56 a quadrante. Reliquum sunt dies retro numerandi ab vltima Decembris: vel, quod idem est, deducendi de quantitate anni Iuliani 365. Relinquetur vltima dies anni præteriti. Alexander decessit anno Nabonassari 425. Nam a Thoth Nabonassari, ad Thoth Philippi, siue mortis Alexandri, Ptolemæus ponit interuallum, annos 424 præcisos. Quadrans 106, deductione facta, relinquit 50. Ea porro 50 a 365 diebus Iulianis detracta relinquunt vltimam diem anni 424 in XI Nouembris. Itaque Thoth annorum Philippi debetur duodecimæ Nouembris, feria prima. Rursus annis B Nabonassari adiice 18, siquidem non excesserint 228. Reliquum per 28 diuisum relinquit cyclum Solis Iulianum. Si excedunt 228, adiice 17. Denique si excedunt 1688, adiice 16. Sed ne quis error incautis iuuenibus obrepat, præstat Laterculum characteris omnium mensium in annis Nabonassari proponere cum cyclo Solis Iuliano. Eius Laterculi exemplar infra subiecimus. C Diuisis annis Nabonassari per septem, adiectis tribus, diximus relinqui characterem Thoth Nabonassari, qui characteri sequentium mensium adiectus, D

LATERCVLVS CHARACTERIS MENSIVM IN ANNIS NABONASSARI, PER CYCLVM Solis Iulianum.

Cyclus Solis Nabonassari.	Θωθ.	Παωφί.	Ἀθύρ.	Χοιάκ.	Τυβί.	Μεχείρ.	Φαμενώθ.	Φαρμουθί.	Παχών.	Παϋνί.	Ἐπιφί.	Μεσορή.	Ἐπαγόμεναι.	Character cycli Solis Iuliani.	Cyclus Solis Iulianus intra 228	Cyclus Solis Iulianus intra 1688.	Cyclus Solis Iulianus intra 3148.
1	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	E	19	18	17
2	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	D	20	19	18
3	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	CB	21	20	19
4	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	A	22	21	20
5	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	G	23	22	21
6	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	F	24	23	22
7	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	ED	25	24	23
8	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	C	26	25	24
9	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	B	27	26	25
10	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	A	28	27	26
11	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	GF	1	28	27
12	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	E	2	1	28
13	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	D	3	2	1
14	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	C	4	3	2
15	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	BA	5	4	3
16	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	G	6	5	4
17	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	F	7	6	5
18	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	E	8	7	6
19	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	DC	9	8	7
20	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	B	10	9	8
21	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	A	11	10	9
22	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	G	12	11	10
23	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	FE	13	12	11
24	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	D	14	13	12
25	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	C	15	14	13
26	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	B	16	15	14
27	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	AG	17	16	15
28	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	F	18	17	16

quos in capite de anno AEgyptiaco posuimus, indicabit feriam omnium

A nium mensium illius anni. Sed si vis characterem illum cum cyclo Solis Iuliano comparare, tunc ingressus faciendus in hunc laterculum. Itaque cõsiderabis, an summa annorum propositorum sit intra 228, an vero excedat, & cyclum Solis Iulianum ei cõgruentem pro neomenia Thoth assumes. Annos igitur Nabonassari per 28 diuide. Reliquum est annus cycli Solis Nabonassari in latere sinistro. E regione illius habes omnes characteres omnium mẽsium anni propositi: & a latere dextro cyclum Solis Iulianum ei congruentem. Exemplum. Volo scire characterem Thoth anni 120 a Nabonassaro, & cyclũ Romanum illi competentem. Abiectis 28, remanent 8, qui est octauus annus cycli Solis Nabonassari. A latere sinistro habes 8 annũ cycli Nabonassari, feriam Thoth 4, Paophi 6, &c. Et quia anni 120 sunt intra 228, in latere

B dextro cyclus Iulianus ei respondẽs est 26. Litera Dominicalis C. Feria ergo 4 erit F. Proinde Thoth cœpit litera F, 27 Ianuarij, vt antea explicauimus. Dici nõ potest, quam tutus & expeditus sit vsus huius Laterculi illis, qui Ptolemæũ legunt. Quod si numerus annorum Nabonassari excesserit 228, tunc secunda columna cycli Iuliani assumẽda est, vt eius titulus indicat. Verbi gratia: in anno 232 erit idẽ cyclus Nabonassari VIII. In secunda columna ei respondet cyclus 25 Iulianus. Propterea litera Dominicalis erit ED. Feria quarta, quæ in anno 120 erat in litera F, tunc erit in litera G, Decembris 30. Sed quia reliqui menses Nabonassari pertinent ad cyclum Solis Iulianum 26, diligẽter cauere debent

C adolescentes, ne putent semper eundẽ cyclum per totum annum vsurpari. Hoc tantũ accidit in quatuor annis, nempe 224, 225, 226, 227, in prima columna. In secũda, in annis 1684, 1685, 1686, 1687. In tertia columna, in annis 3144, 3145, 3146, 3147. In omnibus reliquis annis semper bini cycli Iuliani vindicant sibi annũ Nabonassari. Quare is cyclus Iulianus, qui e regione cycli Nabonassari respondet, is, inquam, est cyclus Thoth, & si qui sunt alij menses, intra illum annũ cycli. Nam constat non totum annũ Nabonassari vno cyclo Iuliani attribui. Censorinus scribebat aureolum libellũ suum de die Natali anno Christi Dionysiano 238, cyclo Solis XXIII, Lunæ XI: quod cognoscimus ex anno Iphiti 1014, quo ineunte a diebus æstiuis ea scribebat eximius ille & doctis-

D simus temporum & antiquitatis vindex. Is igitur scribit eo anno Thoth Nabonassari noningentesimum octagesimum sextum incurrisse in a. d. VII Kal. Iulias: hoc est in XXV Iunij. Abiectis 28 de 986, remanet annus cycli Solis Nabonassari sextus. In secunda columna sinistra est cyclus Solis 23, vt proposuimus. Feria Thoth secunda. Litera Dominicalis cycli 23, est G. Ergo secunda feria A. qui est character XXV Iunij. Præterea quadrans annorum 986, nempe 246, deductis 56, relinquit 190. Quæ & ipsa de anni Iuliani quantitate deducta relinquunt

quunt 175, vltimam diem anni 985 in 24 Iunij. Ergo Thoth 986 in 25. A
Quod autem ſcribitur apud eundem Cenſorinũ, Vlpio & Brutio Præſente coss. anno Nabonaſſari 886, neomeniam Thoth incurriſſe in XII Kal. Auguſti, mendum eſt librarij, non error Cenſorini. Centum enim quadrãtes Ægyptij dant annos Caniculares XXV. hoc eſt, dies XXV. Additis 25 ad 25 Iunij, incidis in 20 Iulij. Periclitemur ex methodo noſtra. Quadrans annorum 886 eſt 165, detractis 56. Rurſus 165 de 365 detracta relinquunt 200, nempe 19 Iulij, vltimam diem anni 885. Quare Thoth 886 cœpit die Iulij 20. Abiectis 28 de 886 relinquitur cyclus Solis Nabonaſſari 18. qui in latere ſiniſtro indicat feriam Thoth 7: in latere dextro, ſecunda columna cyclum Solis Iulianum VII. Feria igitur ſeptima E, qui eſt character XX Iulij. Sed expeditius, & dicto citius ad- B
dita tria ad annum Nabonaſſari dabunt feriam neomeniæ Thoth, abiectis omnibus ſeptenariis. Nunc ad methodum Lunæ in menſibus Nabonaſſari veniamus. Cui rei maiori ex parte ſatisfecimus, cum generaliter εἰκοσιπενταετηρίδα anni æquabilis explicauimus. Ptolemæus libro V ſtatuit nouilunium primi Thoth Nabonaſſari κδ. μδ'. ιζ''. hoc eſt, Thoth XXIIII. ſcrupulis diurnis 44', 17'', quæ ad rationem Chaldaicam redacta fiunt 24 dies Thoth, horæ 17, 770. Terminus igitur Thoth primi anni εἰκοσιπενταετηρίδος Nabonaſſari eſt XXIIII. Iam diximus initio, epactas deſcendere; cõtra Terminos aſcendere. Si XXIIII eſt primi anni Terminus, XIIII, qui proxime antecedit, erit Terminus ſecundi, & ſic deinceps aſcendendo. Quibus terminis per ordinem & C
contextum ſuum digeſtis, facile ſitus emboliſmi in periodo annorum Nabonaſſari deprehendetur. Is enim annus eſt ἐμβολιμαῖος, quem ſequitur Terminus maior. Vt, verbi gratia, annus tertius habet III pro Termino, quem ſequitur XXII, Terminus nempe maior antecedente. Ergo III eſt ἐμβολιμαῖος. Quibus animaduerſis, periodus Nabonaſſari, & eius emboliſmi nihil differunt ab ordine, ſitu & progreſſu enneadecaeteridis: quatenus ſeptẽ priores emboliſmi ſunt in annis tertio, ſexto, octauo, vndecimo, quartodecimo, decimoſeptimo, & nonodecimo, vt in Enneadecaeteride. reliqui duo ſunt principiũ Enneadecaeteridis. Nam emboliſmus viceſimus ſecũdus eſt primus emboliſmus enneadecaeteridis in anno tertio. Emboliſmus autem vltimus, eſt ſecun- D
dus in anno ſexto enneadecaeteridis. Quare noua periodus inſtituenda fuit, cuius annus primus habet ἐποχὴν primi nouilunij Nabonaſſari. Reliqui anni ſunt vere Chaldaici, quandoquidem pertinent ad enneadecaeterida Chaldaicam: neque alio differunt, niſi quod epochen Nabonaſſari implicitam habent. Tabulam autem εἰκοσιπενταετηρίδος duplicem fecimus, vt pugillar bipatens, quod vocat Auſonius. Prior pars continet, vt diximus, annos periodi, quorum primus eſt mera

epocha

ANNI PER CYCLOS COLLECTI.

		Pars anterior.			Pars posterior.		
	Anni per cyclos collecti.	Feria.	Hor.	Scrup.	Dies.	Hor.	Scrup.
A	25	3	22	957	0	1	123
	50	7	21	834	0	2	246
	75	4	20	711	0	3	369
	100	1	19	588	0	4	492
	125	5	18	465	0	5	615
	150	2	17	342	0	6	738
	175	6	16	219	0	7	861
	200	3	15	96	0	8	984
B	225	7	13	1053	0	10	27
	250	4	12	930	0	11	150
	275	1	11	807	0	12	273
	300	5	10	684	0	13	396
	325	2	9	561	0	14	519
	350	6	8	438	0	15	642
	375	3	7	315	0	16	765
	400	7	6	192	0	17	888
	425	4	5	69	0	18	1011
	450	1	3	1026	0	20	54
	475	5	2	903	0	21	177
	500	2	1	780	0	22	300
	525	6	0	657	0	23	423
C	550	2	23	534	1	0	546
	575	6	22	411	1	1	669
	600	3	21	288	1	2	792
	625	1	20	165	1	3	915
	650	4	19	42	1	4	1038
	675	1	17	999	1	6	81
	700	5	16	876	1	7	204
	725	2	15	753	1	8	327
	750	6	14	630	1	9	450
	775	3	13	507	1	10	573
	800	7	12	384	1	11	696
	825	4	11	261	1	12	819
D	850	1	10	138	1	13	942
	875	5	9	15	1	14	1065
	900	2	7	972	1	16	108
	925	6	6	849	1	17	231
	950	3	5	726	1	18	354
	975	7	4	603	1	19	477
	1000	4	3	480	1	20	600
	2000	1	6	960	1	17	120
	3000	5	10	360	1	13	720

TABELLA OPPOSITIONIS LVMINARIVM PER MENSES.

	Pars anterior.				Pars posterior.		
Menses.	Dies mensium	Feria	Hor.	Scrup.	Dies	Hor.	Scrup.
1	14	7	18	396	15	5	684
2	44	2	7	109	15	16	971
3	73	3	19	902	16	4	178
4	103	5	8	615	16	15	465
5	132	6	21	328	17	2	752
6	162	1	10	41	17	13	1039
7	191	2	22	834	18	1	246
8	221	4	11	547	18	12	533
9	251	6	0	260	18	23	820
10	280	7	12	1053	19	11	27
11	310	2	1	766	19	22	314
12	339	3	14	479	20	9	601

CYCLVS NABONASSARI PER ANNOS EXPANSOS.

	Pars anterior.				Pars posterior.			
Anni Nabo.	Termini nouil.	Feria.	Hor.	Scrup.	Dies.	Hor.	Scrup.	
1	24	6	17	779	5	6	310	
2	14	4	2	566	15	21	514	
3	3	1	11	362	26	12	718	Emb.
4	22	7	8	951	7	15	129	
5	11	4	17	747	18	6	333	
6	1	2	2	543	28	21	537	Emb.
7	20	1	0	52	9	23	1028	
8	9	5	8	928	20	15	152	Emb.
9	28	4	5	437	1	17	643	
10	17	1	15	233	12	8	847	
11	7	6	0	29	22	23	1051	Emb.
12	25	4	21	618	4	2	462	
13	15	2	6	414	14	17	666	
14	4	6	15	210	25	8	870	Emb.
15	23	5	12	799	6	11	281	
16	12	2	21	595	17	2	485	
17	2	7	6	391	27	17	689	Emb.
18	21	6	3	980	8	20	100	
19	10	3	12	776	19	11	304	Emb.
20	29	2	10	285	0	13	795	
21	18	6	19	81	11	4	999	
22	8	4	3	957	21	20	123	Emb.
23	27	3	1	466	2	22	614	
24	16	7	10	262	13	13	818	
25	5	4	19	58	24	4	[illegible]	Emb.

epocha Nabonassari, reliqui sunt anni communes, aut embolimæi, vt A ordo postulat, cum ipsa epocha impliciti. Posterior pars, quæ & dextra, habet illos annos inuersos. quo nomine posteriorem partem vocauimus. Deducta enim priore parte 24, 17, 770, relinquitur posterior pars, 5, 6, 310. Porro prior pars indicat feriam nouilunij, posterior diem mensis. Vtraque horas, & scrupulos. Hanc periodum antecedit Tabella oppositionum in mensibus Nabonassari. quam in gratiam eorum confecimus, qui Ptolemæum legunt: vt sine magno negotio & labore, deliquia Lunaria ab antiquis obseruata, quæ exstant apud illum scriptorem, reperiant. Coniunctiones autem luminarium petendæ sunt ex Tabella mensium, quam initio huius libri posuimus, vbi methodum anni æquabilis tradimus. Postremo antepo- B sita est Tabula per periodos expansas collecta, quam ad 3000 annos extendimus. Hoc quoque studiosorum laborem leuabit in nouiluniis, & oppositionibus colligendis. Methodi summa hæc est: Ab annis Nabonassari propositis abiice semper minorem numerum annorum in sinistro latere Tabulæ maioris, etiam si præcise inueniuntur. Vt si propositus sit annus Nabonassari 225: quamuis is numerus præcise in latere Tabellæ inuenitur, tamen proxime minor 200 abiicitur. Reliqui 25 petendi ex Tabula annorum expansorum. Si vis igitur scire nouilunium Thoth illius anni Nabonassari: accipe numeros partis anterioris annorum 200, quos a 225 abiecisti. nempe 3, 15, 96. item numeros anni 25 in Tabula annorum expansorum, 4, 19, 58. Com- C pone simul. Prodit nouilunium Thoth 1, 10, 154. Adde tria annis Nabonassari. Abiice 7 omnia. Reliqua est feria 4, neomeniæ Thoth. Terminus nouilunij v, e regione anni 25, indicat nouilunium confici in dicta die quinta Thoth. quæ est feria prima, vt recte collectum est. Quod si Terminus non indicaret, tamen numeri partis posterioris rem explicassent. Numerus partis posterioris annorum 200, est 0, 8, 984. Item numerus eiusdem partis e regione anni 25, est 24, 4, 1022. Compone. Prodeunt 24, 13, 926. Abiice illa a 30. Relinquuntur 5, 10, 154. dies nempe quinta Thoth, hora 10 post meridiem, scrup. Chald. 154. Memineris autem, scrupulos a 1080 abiici, horas a 24, feriam a 7, dies a 30. Et cum colliguntur dies partis posterioris, semper triginta D abiiciuntur in excessu tricenarij. Vt exploratius tibi constet de fide methodi, periclitare, an eclipsin Lunæ, quæ eodem anno 225 contigit, deprehendere possis. Ea confecta est hora 10, 100 post meridiem, 17 Phamenoth, hor. 1, 280 post mediam oppositionem. Ergo media oppositio fuit hora 8, 988. Dies 17 Phamenoth est 197 dies a neomenia Thoth. Aufer igitur Terminum, hoc est v, a 197. Relinquuntur 192. Sume oppositionem numeri proxime minoris 191. Numerus anterior

A terior 2,22,834. Iunge cum nouilunio Thoth 1,10,154. Prodit op-
positio Phamenoth, 4, 8, 988, vt propositum fuit. Annus cœpit feria
quarta. Adde characterem anni chararacteri Phamenoth ex later-
culo mensium Ægyptiacorum. Neomenia Phamenoth fuit feria 2.
eadem feria in XV. Ergo XVII Phamenoth feria 4, vt indicat epilo-
gismus. Quod si nescirem feriam, tamen per numeros posteriores id
collegissem. Numerus posterior oppositionis 191, est 18, 1, 246. Iun-
ge cum 24, 13, 926 nouilunij Thoth. Abiice 30, (quod semper fa-
ciendum, si opus est.) Exeunt, 12, 15, 92. Deducta de 30, relinquunt
dies 17, 8, 988. Ergo die 17 Phamenoth, feria 4, hora 8, scrup. 988,
fuit media oppositio luminarium. Quare si Termini iidem semper
B esse possent, non opus fuisset methodo posterioris & inuersæ partis.
Sed in 500 annis ij mutantur. Anteuertit enim eos Luna horis 22.
Quare confugiendum ad numeros vniuersos. Exemplum: Anno Na-
bonassari 547 defecit Luna, Mesori 16, circiter hor. 7, post meri-
diem, horis duodecim ante mediam oppositionem. Ergo media con-
iunctio non abfuit ab hora 19 post meridiem. Colligo primum nu-
meros 525 annorum proxime minorum, scilicet, 6, 0, 657. & in Ta-
bula annorum expansorum e regione anni 22, numeros 4, 3, 957.
Conficitur nouilunium Thoth, 3, 4, 534. Iam 16 Mesori est 346 dies a
neomenia Thoth. Terminus anni 22, nempe 8, deductus de 346, re-
linquit oppositionem 338 in mense 12. Cuius mensis numerus ante-
C rior, 3, 14, 479, cum neomenia Thoth constituit oppositionem Meso-
ri 6, 18, 1013. Fuit igitur nouilunium feria sexta, Neomenia Thoth
feria quarta. quæ characteri Mesori adiecta constituit eius neome-
niam, & 15 eiusdem mensis feriam 5. Ergo 16 Mesori fuit oppositio
media circiter 19 horam, vt propositum erat. Iam si secutus fuissem
Terminum, superassem fines oppositionis die solido. Nam terminus 8
ad 339 appositus conficeret 347. quæ est 17 dies Mesori, non 16. Ita-
que in annis 547 Termini excedunt fines Lunæ die vno. At per nu-
meros posteriores tutissima est methodus. Numeri posteriores anno-
rum 525, & 22 adiecti fiunt 22, 19, 546. Quibus adiiciantur numeri
oppositionis 339 ex parte posteriori, nempe 20, 9, 601. Conflantur
D 13, 5, 67. Deducti de 30, relinquunt 16, 18, 1013, verum diem oppo-
sitionis Mesori. Fac periculum omnium defectionum Lunarium,
quæcunque exstant apud Ptolemæum. Semper eandem constan-
tiam experieris. Vnum tantum excipio, quod inuitus epocham Na-
bonassari a Ptolemæo præscriptam apposui, ne viderer aut arrogans,
qui eam contemsissem, aut supinus, qui non animaduertissem, vt in-
genia horum temporum nihil non in bonis mentiuntur. Nam ex
vero eclipsium illarum epilogismo epocha primi nouilunij Nabonas-

sari, fuit 24, 18, 423. Differentia illius, & Ptolemaicæ epochæ, scrup. Chald. 733. quæ in ratione defectionum non est contemnenda. Itaque si quis illa adiiciat epilogismo Lunari, perueniet semper ad fines mediarum coniunctionum, a quibus tot scrupulis aberit, duce epocha Ptolemæi. Hæc interea admonere volui. Cætera palam est a nobis recte tradita fuisse. A

DE NEVRVZ PERIODICO VETERVM PERSARVM.

OMNIBVS nationibus, quæ anno æquabili vsæ sunt, ab initio idem caput anni fuit. Itaque easdem neomenias mensium habebant, hoc vno excepto, si quid mutatione ἐπαγομένων variabat. B Nam illæ quinque appendices dies aliis aliam sedem habebant, Chaldæi, Persæ, Armenij, Ægyptij vnum, eundemque annum norant. Sed collocatio quinque extremarum dierum nonnihil statum illorum anni inter se dissimilem faciebat. Persarum antiquitus idem annus fuit, qui hodie, tricenariorum mensium duodecim, & quinque appendicum dierum. Q. Curtius libro tertio: *Magi proximi patrium carmen canebant. Magos trecenti & sexaginta quinque iuuenes sequebantur, puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero.* Hæc Curtius. Quemadmodum igitur Ægyptij annum suum Canicularem vocabant, qui ex quatuor annis simplicibus & die aduentitio C constabat: ita etiam Persæ veteres suum quadriennium NEVRVZ vocabant. نوروز enim illis est initium veris; quod ad verbum est, NOVVS DIES, quasi diceres νεημερίαν. Nam vt Ægyptij ortum Caniculæ, propter quem Nili incrementa fiebant, obseruarunt: ita etiam Persæ ad hanc vsque diem, principium veris non solum temporum ciuilium epocham & titulum statuunt, sed etiam epulis, & pompa prosequuntur. Sane Fernandus Lopez Castagneda libro Indicarum rerum sexto, Cap. XLVI, scribit Lusitanorum legatum Baltazarem Personam a præfecto Xeque Ismaelis Regis in quodam oppido Persidis detentum, quod Rex celebraturus esset solenne festum, quod lingua Persica NEVRVZ vocari dicit, idque significare solenne verni temporis. *Baltazarem Personam detinuerat Præfectus, vt omnem apparatum solennitatis* NEVRVZ, *& pompam regiam videret.* Hæc ille. Legimus D etiam apud antiquos scriptores, Persis matrimonia legitima non videri, nisi quæ tempore verno contracta essent. Hodie illud nomen NEVRVZ non solum apud Persas plurimum est in ore, sed etiam apud alias nationes, adeo vt Turcæ annum Solarem Neuruz vocent: & cum ætatem alicuius indicare volunt, tot Neuruz dicunt eum habere, quot annos

A annos natus est. Persæ igitur annum suũ Neuruz vocabant, vt Ægyptij Canicularem. Quin etiam vt Ægyptij ἐνιαυτὸν θεοῦ, sic illi سال كوداى Sal Chodai, annum B DEI, hoc est Solis. Vnde periodum annorum Solariũ in ἀφετικοῖς vitæ humanæ Astrologi vocant SAL CHODAI. In Kalẽdario meo Persico Enneadecaeteris voca- C tur سالمها Salmea. hoc est periodus Lunaris. Sed hoc differebant Ægyptij a Persis & Chaldæis. quod illi suo Thoth habenas permitterent, neq. in- D tercalatione intra suos fines coercerent. Nam quot erant dies a neomenia Thoth primi, tot quadriennia & annos Cani-

نماه روزاهى ماه	روزهاى ماهاى	DIES MENSIVM.	NOMINA DIERVM MENSIS.
اورمزد	ا	I	*Oromazda*
بهمن	ب	II	*Behemen*
ادربهشت	ج	III	*Adarpahaschth*
شهريوز	د	IIII	*Schahariuz*
اسفندارمز	ه	V	*Asphãdaramaz*
خرداد	و	VI	*Chardad*
مرداد	ز	VII	*Mardad*
ديبادر	ح	VIII	*Dibadar*
اذرابان	ط	IX	*Adhar aban*
خورماه	ي	X	*Choramah*
ثيرخوش	يا	XI	*Thirchusch*
دهمهر	يب	XII	*Dehamhar*
مهرسروش	يج	XIII	*Maharseruſch*
رش	يد	XIIII	*Rasch*
فروردين	يه	XV	*Phrurdin*
بهرام	يو	XVI	*Behiram*
رام	يز	XVII	*Ram*
باد	يح	XVIII	*Bad*
دبيدين	يط	XIX	*Debidin*
دين اراد	ك	XX	*Dinarad*
اشناد	كا	XXI	*Aschnad*
اسمان	كب	XXII	*Asman*
رامياد	كج	XXIII	*Ramiad*
مارسفيد	كد	XXIIII	*Marasphid*
انيران	كه	XXV	*Aniran*
اهنود	كو	XXVI	*Ahnud*
اشنود	كز	XXVII	*Aschnud*
اسفندمد	كح	XXVIII	*Aspandemad*
وهشت	كط	XXIX	*Wahâscht*
هشنوش	ل	XXX	*Haschnusch*

 culares

cultores, siue ἐνιαυτοὺς Θεοῦ putabant. Chaldæi vero & Persæ, quia A singuli dies vnius mensis appellationibus Heroum, aut regum cognominabantur, primum quadriennium nomine dici primi vocabant: secundum quadriennium, nomine secundi. Exemplum: Primi anni magnæ periodi, siue SAL CHODAI, caput in NEVRVZ, hoc est, æquinoctio statuebatur. Quatuor primi anni vocabantur Oromazda. quia ita vocatur dies primus mensis. Secundum quadriennium appellabant Behemen. Is est secundus dies mensis. Idque faciebant addito nomine mensis. Vt si diceretur: Factum est in Behemen Phrurdin mensis, intelligebant eum esse secundum quadriennium, quod inciderat in Phrurdin mensem. Sciebant deinde quotus esset mensis Phrurdin, & a neomenia primi mensis, ad secundam ipsius Phrurdin, quot dies B sunt, tot quadriennia præteriisse non ignorabant. Sed post annos 120, mensem integrum intercalabant: quia in tot annis, 30 diebus caput periodi anteuertit priscam epocham. Nam si Thoth Ægyptius hoc anno cœpit incurrere in Kal. Mai, post 120 annos confectos ipse Thoth deprehendetur in Kal. Aprilis. Vt igitur caput periodi in antiquas sedes summoueretur, vnum ماه بزرج Mahe bezurg, hoc est, magnum mensem fluxisse notabant, qui esset annorum 120. & vt labem ac spatium inane replerent, quadrantem eius, hoc est, 30 dies, intercalabant, hoc modo: Post 120 annos, qui est mensis magnus Persarum, primus mensis intercalabatur, puta Adar. & anno intercalationis duo Adar erant. Secundo magno mense exacto, hoc est, post 240 annos, C secundus mensis intercalabatur, puta Di. tunc Di fiebat geminus. Post tertium magnum mensem, hoc est, annos 60, tertius mensis intercalabatur, & annus XIII mensium habebat geminum Behemen. Sic omni magno mense absoluto intercalabantur ordine omnes menses, donec periodo exacta ad primum mensem rediretur. Musteraka autem, hoc est ἐπαγόμεναι, non in calcem anni reiiciebantur, sed in finem eius mensis, qui intercalatus erat. Quare annus magnus Dei, siue SAL CHODAI Persicus, constabat annis Iulianis absolutis 1460, vt annus magnus Canicularis Ægyptiorum. Apposuimus igitur lineam nominum dierum mensis Persici, qui sunt indices quadrantum. Resumantur, quæ diximus, tametsi inuiti δὶς ταὐτὸ εἰπεῖν D adigimur. Cum caput Salchodai instituendum esset iterum, statuebant illud in die æquinoctij, quod ab ipsis نوروز dici iam monuimus, ab Arabibus الاعتدال Elinthidal. Per quatuor annos integros vocabant illud Neuruz Oromazda. quia illud erat quadriennium primum, quod cæpit a primo die mensis. Secundus dies mensis vocatur Behemen. Quadriennium secundum erit illi cognomine, quia eius

caput

A capiit incidit in Behemen menſis. A quinto anno igitur, ad exitum octaui, Behemen vindicat ſibi ſecundum quadriennium. Mox annus æquabilis anteuertit vnum diem, & nonus annus reperiebatur in Adarpahaſcht ipſius menſis, vſque ad exitum duodecimi. Dehinc tertiusdecimus annus incipiebat a Schehariuz vſque ad exitum ſextidecimi. Hoc fiebat, donec ad Haſchnuſch perueniretur, quæ eſt triceſima dies menſis, & conſequenter triceſimum quadriennium. Quo exacto menſis integer Perſicus in anteriora euagatus erat. Nam qui, exempli gratia, fuiſſet in Kal. Martij initio quadriennij Oromazda, poſt finem quadriennij Haſchnuſch reperiebatur in Kal. Aprilis. Ponamus illũ menſem fuiſſe Adar, qui a Kal. Mai, ad Kal. Aprilis per 120
B annos tranſitum fecerit: Alter Adar eo anno intercalandus erit. Nam a Kal. Aprilis, ad Kal. Mai, is erit Adar prior, & Muſteraka applicabuntur illi in fine. Annus vero ſequens, Adar nimirum poſterior, erit primus menſis anni, donec 120 annis iterum exactis Muſteraka applicentur Di menſi priori, & Di alter incipiat annum ſequentem. Hinc fiebat, vt ex loco Muſteraka ſciretur quot magni menſes tranſierant de periodo. Verbi gratia: Si Muſteraka erat in fine quarti menſis, hoc indicabat quatuor magnos menſes fluxiſſe, hoc eſt, quater annos 120. Itaque non opus erat indica-
C re, quotus magnus menſis eſſet ille. Hoc ſatis ordo Muſteraka indicabat. Rurſus cum dicebant: Scriptus eſt hic liber anno tertio Neuruz Aſphandaramaz: quia Aſphandaramaz eſt quinta dies menſis, ex eo intelligebant de magno menſe currente quatuor quadriennia fluxiſſe, & eum eſſe tertium annum æquabilem Quadriennij quinti. Id melius ex ſuperiori Diagrammate aſſequeris. Nam temporibus Iezdegird Muſteraka a fine Aban menſis, ad finem Adar traducta ſunt.

Anni periodi.	EMBOLISMI MAGNI NEVRVZ.	MVSTERAKA.
0	Adar. 28 Martij	23 Martij
120	Adar. 28 Martij	23 Martij
240	Di. 27 Aprilis	22 April.
360	Behemen. 27 Mai.	22 Mai.
480	Aſphandar. 26 Iuni	21 Iuni.
600	Phrurdin. 26 Iuli	21 Iuli.
720	Adarpahaſchth. 25 Aug.	20 Aug.
840	Chardad. 24. Septembris	19 Sept.
960	Thir. 24 Octobris	19 Octob.
1080	Mardad. 23 Nouembris	18 Nou.
1320	Scheheriz. 23 Decembris	18 Decemb.
1440	Mehar. 22 Ian.	17 Ian.
1460	Aban. 21 Febr.	16 Febr.

D

DE ANNO VAGO IEZDEGIRD.

HACTENVS incolumis manſerat ſtatus veteris periodi magni Neuruz, donec Othman, filius Ophan, Amiran Scenitarum Arabum, Calipha Babel, Regem Perſarum prælio victum interfecit. Ei regi Perſarum nomen erat IEZDEGIRD, qui ita vocatur ab Arabibus: يزدجرد ابن شهريار بن كسري Iezdegird eben Schehariar

riar ben Cusrui. hoc est, filius Sirois, filij Cosrois. Nam quem Persæ Schahariar, eum historiæ nostræ vocăt Siroen: item Cosroen quem illi Cusrui. Sed Haiton Armenius vocat Cossorasiath. Persæ ita nominăt: Iezdegird pasar Schehariar pasari Cusrui. Hunc Iezdegirden Haiton nominat Ascaiorth, eumq. victum scribit anno Dominico DCXXXII, ad oppidum, cui nomen Marga. Quod verum est. Sed quare illi nomen mutauit, nescio. Eo igitur victo, & interfecto, Saraceno victori Othmano, filio Ophan cessit imperium Persicum, eo ipso anno, quem scribit Haiton, 632, Iunij die XVI, cyclo Solis XXV, Lunæ VI. Is erat annus secundus imperij Iezdegird. Musteraka erant in fine Aban mensis, cum is Iezdegird accessit ad imperium, vt scripsit mihi Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir linguæ Persicæ peritissimus. Ipse transtulit ipsa in XXIII Martij, vt Adar incideret in 18 Martij, in quo die conficiebatur illo tempore æquinoctij sidus: & hinc inciperet magna periodus NEVRVZ Iezdegirdici. Sed Muhamedici soluerunt illam periodum, quod annis decem antea fecerant in cyclo Arabico. Quare Musteraka translata in finem Asphandar, vt neomenia Phrurdin esset primus dies anni, quia is fuit primus imperij Saracenici in Perside. Improprie igitur vocatur annus Iezdegird, qui potius est annus Othman Caliphæ primus, & Hegiræ vndecimus, Rabie prioris die XXII. vt in anno Hagareno adnotauimus. Ab eo tempore semper anno solutiore, quam antea, vtuntur Persæ. Nam illorum annus, vt Ægyptiacus, libere vagatur, & post 1460 annos Iulianos reuertetur neomenia Phrurdin

فروردين ماه	*Phrurdin Mensis*	0
ادر بهشتماه	*Adar Pahaschth Mensis*	2
خرداد ماه	*Chardad Mensis*	4
تير ماه	*Thir Mensis*	6
مرداد ماه	*Marded Mensis*	1
شهريز ماه	*Schehariz* MENSIS	3
مهر ماه	*Mehar mensis*	5
ابان ماه	*Aben mensis*	7
ادر ماه	*Adar mensis*	2
دي ماه	*Di mensis*	4
بهمن ماه	*Behemen mensis*	6
اسفندر ماه	*Asphandar mensis*	1
مسترقه	*Musteraka*, ἐπαγόμεναι.	3

in 16

A in 16 Iunij. Diximus Chaldæos, Perſas, Armenios, Ægyptios eodem anno, iiſdemque neomeniis vſos fuiſſe. quod veriſſimum eſſe annus Perſicus docet. Nam quando Iezdegird interfectus fuit, eadem neomenia Di Perſici & Thoth Ægyptiaci fuit. Thoth enim 1380 Nabonaſſari cœpit 18 Martij, feria quarta. Item neomenia Di Perſici in illam diem incurrebat tranſlatis propter æquinoctium epagomenis a fine Aban, ad finem Adar. Itaque ſi quid variabat textus anni apud eas gentes, quæ anno æquabili vtebantur, hoc fiebat tantum ratione τῶν ἐπαγομένων: quod alius alium finem anni ſibi ſtatueret. Itaque vbi inter ſe differebant, ea differentia erat dierum quinque dumtaxat: vt antiquitus vna eademque ſeries menſium omnibus communis ne-
B ceſſario fuerit. Explicatis iis, quæ ad ἰσορρόπα pertinebant, non ma-

NOVILVNIA PHRVRDIN IEZDEGIRD IN ICOSIPENTERIDE ALEXANDRIÆ.

Anni cycli		Pars anterior: Feria.	Horæ.	Scrupul.	Pars poster.: Feria.	Horæ.	Scrupul.
Emb. 1	7	2	19	98	22	4	982
2	26	1	16	687	3	7	393
3	16	6	1	483	13	22	597
Emb. 4	5	3	10	279	24	14	801
5	24	2	7	868	5	16	132
6	13	6	16	664	16	7	416
Emb. 7	3	4	1	460	26	22	620
8	21	2	22	1040	8	1	31
Emb. 9	11	7	7	845	18	16	235
10	30	6	5	354	20	18	726
11	19	3	14	150	10	9	930
Emb. 12	8	7	22	1026	21	1	54
13	27	6	20	535	2	3	545
14	17	4	5	331	12	18	749
Emb. 15	6	1	14	127	23	9	953
16	25	7	11	716	4	12	364
17	14	4	20	512	15	3	568
Emb. 18	4	2	5	308	25	18	772
19	23	1	2	897	6	21	183
20	12	5	11	593	17	12	487
Emb. 21	1	2	20	489	28	3	591
22	20	1	17	1078	9	6	2
Emb. 23	10	6	2	874	19	21	206
24	29	5	0	383	0	23	697
25	18	2	9	179	11	14	901

gnum opus eſt reliquam methodum tradere, cum ſimilis, imo eadem ſit cum illa annorum Nabonaſſari. Differentia tantum eſt in vtroque cyclo Solis & Lunæ. Sed cyclum Solis in Armeniorum annum diſtuli-

distulimus: quia idem est. Cyclus Lunæ, hoc est εἰκοσιπενταετηρὶς, A
differt a cyclo Nabonassari, situ embolismorum. Nam primus
Terminus Phrurdin Persici est 7. Quare primus annus emboli-
mæus est. Reliqui, quomodo digesti sint, ex forma, quam subie-
cimus, discere potes. Primus annus εἰκοσιπενταετηρίδος Iezdegirdi-
cæ est nouilunium ipsum, feria secunda, hor. 19,98, Alexandriæ,
VII Phrurdin. Ab annis Nabonassari abiiciendum annos 1379.
dies 90. Relinquitur neomenia Phrurdin. Nam, vt diximus, neome-
nia Di Persici, & Thoth Nabonassari conueniebant. Sed interfecto
Iezdegird, Musteraka siue Wahak a XXIII Martij, ad XI Iunij translata.
Itaque XXVI χοιὰκ est neomenia ἐπαγομένων Iezdegird. Sed recta
methodus, vt ab annis Christi perfectis abiiciantur anni 631, dies B
166. & quadrans annorum reliquorum adiiciatur diebus, si qui re-
sidui sunt. Esto annus Christi Dionysianus 1582. Abiice ab an-
nis 1581 iam præteritis Radicem a nobis propositam. Remanent
anni Iuliani 949, dies 199. Quadrans 237 diebus adiectus con-
ficit dies 436. de quibus abiecta quantitate anni æquabilis, & nu-
mero annorum addito, prodeunt anni Iezdegirdici 950, dies 71.
qui dies de 365 detracti relinquunt 21 Octobris, vltimum nempe
diem anni 950. Itaque neomenia anni 951 cœpit 22 Octobris,
feria prima. Adde duo ad 951. abiice septena. Relinquitur fe-
ria prima. Præterea annus Nabonassari 2330 cœpit 24 Iulij. Dif-
ferentia, dies 90. Ad conuertendos annos Iezdegird in annos Chri- C
sti, conuertendus & Canon est. Quadrantem annorum præterito-
rum Iezdegird abiice a diebus residuis Iezdegird, accommodata
integritate anni, cum opus erit. Habebis tot annos Iulianos,
quot fluxerunt a morte Iezdegird. Quibus adiice radicem, an-
nos Iulianos 631, dies 166. Proponantur igitur anni Iezdegird 950,
dies 71 conuertendi in annos Christi. Quadrans 237 non potest
detrahi de 71. Accommodo integritatem 365. Itaque abiectis
237 de annis 949, diebus 436, relinquuntur anni Iuliani abso-
luti 949, dies 199. Quibus adiicio Radicem, annos Iulianos 631,
dies 166. Prodeunt anni Christi absoluti 1581. Mensium nomi-
na, quæ interpres Muhamedis Albatenij insigniter deprauauit, D
nec meliora Alfonsini ediderunt, ea nos ita, vt Persæ scribunt, iis-
dem literis, eademque forma concepta in laterculum coniecimus.
Solent autem Persæ nominibus mensium adiicere ماه quod eo-
rum lingua mensem significat, vt nomina mensium a nomini-
bus dierum mensis distinguant. Nam duodecim mensium no-
mina pertinent ad aliquem ex diebus mensium. Phrurdin, verbi
gratia

A gratia, nomen mensis primi in anno hodierno est cognominis quintædecimæ diei mensis. Cum voce ماه accipitur pro mense. sine illa est dies XV mensis. Rursus Adarpahaschth est secundus mensis Iezdegird. Eius cognominis est dies tertia mensis. Sic denique omnium mensium nomina eadem sunt & dierũ mensis notæ. Ea autem nomina sunt Heroum, aut veterum Regum Persidis. Vt primus dies mensis Oromazda est nomen proprium, quod Græcis effertur ὀρμίσδας, vel, vt in quibusdam inuenio, ὀρμάζδης. Quo nomine etiam Solem appellabant, vt ipsi Græci prodiderunt. Neque secus de aliis nominibus dierum mensis iudicandum. Eæ appellationes dierum etiam hodie apud illam gentem in vsu sunt. In editione Latina Albateni
B mire detorta sunt nomina Persica, vt iam diximus. Ibi Iezdegird vocatur filius Kiste. Interpres tamen scripserat Kisre. كسري quod Chusrui efferendum, χοσρόης. Infra tamen editum est KISRE. Rursus illa mendosa: *Et dies, in qua finietur, erit prima dies Efrosdmeh, quæ est dies Eueirur.* Lege, *erit prima dies Efrordin meh, quæ est dies Euelruz.* اوول روز Persice est prima dies. Interpres nesciebat Persice. Efrordin meh pronuntiatur pro Elfrordin meh cum articulo Arabico الفروردين ماه Nam ante quasdam literas L articuli est ἀνεκφώνητον, in quibus tamen Phe non est. Sunt alia apud eundem auctorem, quæ ita deformata sunt a typographis, vt sine Codice Arabico agnosci non
C possint.

DE ANNO ARMENIORVM.

DIXIMVS non solum antiquissimam anni formam Persarum, Chaldæorum, Ægyptiorum in duodecim menses æquabiles, & quinque appendices dies sine vllis scrupulis descriptam fuisse, sed etiam aut parum, aut etiam nihil inter se neomenias mensium discrepasse. Nam aut penitus easdem neomenias fuisse, aut si discreparent, id transpositu quinque appendicum dierum contigisse. Quod Armeniorum etiam obseruauit antiqua consuetudo. Nam eorum mensis primi, quem SAHAMI vocant, neomenia incurre-
D bat in VI χοιάκ. quia Musteraka incipiebant a neomenia Choiac. Harwatsis vero, Nawasari, & Huri, hoc est decimus, vndecimus, & duodecimus mensis, concurrebant cum Thoth, Paophi, & Athyr, nulla plane differentia. Hunc anni cursum integrum conseruarunt, quamdiu intercalationem Persici Neuruz, & Salchodai retinuerunt. Tandem anno Nabonassari 1300, periodi suæ statum turbarunt. Nam cum eorum Musteraka, vt ordo postulabat, a neomenia Choiac incepissent, neomeniæ Sahami locus con-

gruebat

gruebat VI eiusdem Choiac. Ipsi vero in quarta Musteraka neomeniam Sahami locarunt, & annum illum biduo mutilum habuerunt. Cur hoc facere illis in mentem venerit, nondum expiscari potui, illorum historiis, & monumentis destitutus. Hoc tantum scimus, illum fuisse annum Nabonassari 1300. Cuius neomenia Thoth, Aprilis VII, feria prima. Neomenia vero Sahami Armeniaci, Choiac IIII. Differentia annorum Nabonassari, & Armeniorum, anni æquabiles 1299, menses III, dies IIII. hoc est, dies 94. Rursus differentia annorum Armeniorum, & Iezdegird, anni æquabiles 79, dies 3. Primi Sahami neomenia, feria III, Iulij 9, cyclo Solis primo: anno Christi Dionysiano 552 anno Iudaico 4312, neomenia Tamuz. An φάσις Σελώνης eos hinc annum suum auspicari, & biduum tempori suffurari B coegerit, equidem nescio: quamuis eo inclinat animus, vt eam caussam innouationis vnicam fuisse credam. Methodum conuersionis annorum Armeniorum in annos Christi Dionysianos, & contra iam ignorare non potes, qui hoc facere in annis Iezdegird didicisti. Detracta igitur Radice Armeniaca 551, 190, ab annis Christi, exempli gratia, 1581, remanent anni Iuliani 1029, 175. Quorum quadrans diebus residuis appositus cõstituit annos æquabiles epochæ Armeniacæ præteritos 1030, dies 67, anni 1031 labentis. Qui dies de quantitate anni Iuliana detracti relinquũt 25 Octobris anni Christi 1581. Anno Armeniaco ineunti 1031 adde 2. Abiice septenarios. Remanet feria quarta anni propositi Armeniaci 1031, in 25 Octobris, cyclo Solis 22, in litera D. Hinc manifestam differentiam vnius

MENSIVM ARMENIORVM NOMINA.

I	ساهمي	*Sahami*	30
II	ذري	*Theri*	60
III	كغوتش	*Cagutsch*	90
IIII	اراتس	*Arats*	120
V	ماهيک	*Mahich.*	150
VI	اريک	*Arich*	180
VII	اهلی	*Ahili*	210
VIII	ماريري	*Mariri*	240
IX	ماركاتس	*Marchats*	270
X	هرواتسيس	*Harwatsis*	30
XI	ناواساري	*Nawasari*	330
XII	هوري	*Huri*	360
	مسترقة	*Musterakath.*	365

tridui

A tridui vides inter annos Armeniacos, & Iezdegirdicos. Vt ex anno Armeniaco Persicum constituas, detrahe 3. Vt ex Persico Armeniacus fiat, adde 3. Laterculum neomeniarum mensium Persicorum, & Armeniorum vnum fecimus: quia conueniunt in charactere; discrepant in cyclo Solis Iuliano.

Cum igitur anni propositi Iezdegird aut Armeniorum, & mensium eiusdem anni characterem scire volueris, accurate caue, ne excedas numerum annorum, B qui cyclo Iuliano superscriptus est in annis Persicis & Armeniacis. Esto, verbi gratia, annus Armeniacus currens 1031. Abiectis 28, remanet annus cycli Solis Armeniorum 23. Quia igitur numerus 1031 excedit numerum annorum primæ columnæ 760, transeo ad secundam columnam, in C cuius fronte superscriptus exstat numerus 2224. Intra quem annus propositus est. E regione anni 22 sinistri lateris, columna dextra annorum 2224 dat annum cycli Iuliani 22. Ita in annis Iezdegird operaberis. Postremo εἰκοσιπενταετηρίδα Armeniorum adiecimus: quæ embolismos omnes D naturales habet, vt exigit ὑπεροχὴ anni æquabilis supra Lunarem. Radix nouilunij Armeniorum 2, 16, 72, in Armenia superiore. Periclitare exemplum vnum in nouilunio Octobris 27, ineunte anno Armeniaco 1031. Numerus anterior annorum 1000, & 25, & 6, est, 6, 3, 202, feria sexta, vt vides. Ergo 27 Octobris. Numerus posterior eorumdem annorum 3, 3, 202. Abiiciatur autem a Sahami primo mense Armeniorum. Relinquitur dies Sahami 3, 3, 202, in 27 Octobris. Iam methodum exacte

LATERCVLVM NEOMENIÆ OMNIVM MENSIVM, IN ANNIS Armeniorum & Iezdegird.

Anni cycli Solis Armen. & Pers.	Sahami. Phrurdin.	Theri. Adarpahaschith.	Caguiz. Chardad.	Arats. Thir.	Mahich. Mardad.	Arich. Schahariz	Ahelh. Mehar.	Mariri. Aban.	Marchats. Adar.	Harvvatsis Di.	Navvasari. Behemen.	Huri. Asphandar.	Mesteraki. Mesteraki.	Cyclus Solis Armen. intra 760 in cyclo Iulia.	Cyclus Solis Armen. intra 2224 in cyclo Iul.	Cyclus Solis [illegible] in cyclo Iul.	Cyclus Solis Iezdegird intra 2228 in cyclo Iul.
1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	28	25	24
2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	1	26	25
3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	2	27	26
4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	3	28	27
5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	4	1	28
6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	5	2	1
7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	6	3	2
8	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	8	7	4	3
9	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	9	8	5	4
10	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	10	9	6	5
11	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	11	10	7	6
12	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	12	11	8	7
13	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	13	12	9	8
14	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	14	13	10	9
15	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	15	14	11	10
16	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	16	15	12	11
17	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	17	16	13	12
18	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	18	17	14	13
19	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	19	18	15	14
20	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	20	19	16	15
21	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	21	20	17	16
22	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	22	21	18	17
23	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	23	22	19	18
24	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	24	23	20	19
25	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	25	24	21	20
26	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	26	25	22	21
27	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	7	2	4	27	26	23	22
28	2	4	6	1	3	5	7	2	4	6	1	3	5	28	27	24	23

in annis Nabonassari, & Iezdegird tradidimus, vt titubare non possis. Menses autem Armenios, ita vt Arabice scriptos inuenimus, hic adposuimus. Nam si sciremus quomodo Armeniacis characteribus describendi essent, non commisissemus, vt in hoc diligentia nostra desideraretur. Sed Armenij hodierni prorsus ignorant ea nomina mensium, cum mero anno Iuliano vtantur, mensiumque Iuliana descriptione & nominibus. Non dubito autem, quin hæc æra Armeniaca ab eo tempore incipiat, cum primum Christo nomen dedit Armenia cum Rege suo.

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ARMENIACA. A

Anni expansi	Termini nouiluniorum.	Feria.	Horæ.	Scrup.	Dies	Horæ.	Scrup.	
1	28	2	16	72	1	7	1008	
2	18	7	0	948	11	23	132	
3	7	4	9	744	22	14	336	Emb.
4	26	3	7	253	3	16	827	
5	15	7	16	49	14	7	1031	
6	5	5	0	925	24	23	155	Emb.
7	24	3	22	434	5	1	646	
8	13	1	7	230	16	22	850	
9	.2	5	16	26	27	7	1054	Emb.
10	21	4	13	615	8	10	465	
11	10	1	22	411	19	1	669	Emb. B
12	29	7	19	1000	0	4	80	
13	18	5	4	796	11	19	284	
14	8	2	13	592	21	10	488	Emb.
15	27	1	11	101	2	12	979	
16	16	5	19	977	13	4	103	
17	6	3	4	773	23	19	307	Emb.
18	25	2	2	282	4	21	798	
19	14	6	11	78	15	12	1002	
20	3	3	19	954	26	4	126	Emb.
21	22	2	17	463	7	6	617	
22	12	7	2	259	17	21	821	
23	1	4	11	55	28	12	1025	Emb.
24	2	3	8	644	9	21	436	
25	9	7	17	440	20	8	640	Emb.

C

DE ANNO PRISCORVM HEBRÆORVM ABRAHAMEO.

MIRA persuasio non solum Iudæorum, sed hominum pietatis Christianæ, annum Hebræorum priscorum fuisse vnicum tantum, qui hodie est, hoc est Lunarem. idq. adeo asseuerãt, vt non solum ita rem habere credant. sed etiam aliquid necessitatis imponant veteri illi populo annum habẽdi vnicum Lunarem, aut nullum. Sed tamen, si illis ostendero habuisse annum mensibus tricenum dierum distinctum, non habebunt, quare vnicum annum Lunarem statuant. Nam aut vnicum æquabilem habuisse, qualis est Ægyptiacus, aut D duos, æquabilem & Lunarem, omnino necesse est. Quis melius hoc docuerit, quam Moses ipse? Is scribit, Diluuium cæpisse decima septima mensis secundi: centum quinquaginta dies aquas inualuisse: & diem proximum a centesimo quinquagesimo, hoc est centesimum quinquagesimum primum, fuisse decimum septimũ mensis septimi. Iam quadraginta sex dies ante diluuij initium fluxerant, & post vsque ad decrementa aquarum centum quinquaginta & vnus: qui fiunt

mani-

A manifeſto 197. & per triginta diuiſi relinquunt menſes ſex præteritos, & diem XVII menſis ſeptimi. Quid clarius dici potuit? Mirum vero eſt, nuſquam in ſcriptura embolimi menſis vllum veſtigium aut memoriam exſtare. Quod fortaſſe vt plurimũ in ciuilibus negotiis anno hoc æquabili, in ſacris Lunari vterentur. Hoc hariolantes dicimus. Quid enim aliud affirmare poſſumus? Certe in menſibus tricenum dierum continuis Luna locum habere non poteſt: neque annus Lunaris eſſe, qui 365 dies haberet: quos ita in deſcriptione diluuij æquus lector inuenire poterit. Die primo menſis decimi, hoc eſt, die 271 a capite anni, iuga montium nudata ſunt, & ex aquis in emerſum prodierunt. Expectauit 40 dies Noah, cum iam 311 dies a capite anni
B fluxiſſent. Mox emiſit coruum: quem libere ire redire permiſit, donec aquæ omnino exuctæ fuiſſent. Non deſignat hoc longum ſpatium Moſes, ſed prudenti lectori ex ſimili loco coniiciendum relinquit; quantum interuallum illud fuerit. Nam eodem modo poſtquam exſpectaſſet ſeptem dies, tunc emiſit columbam, & reuerſam iterum poſt alteros ſeptem dies emiſit. Sic ſane alteri quadraginta dies ad illos priores addendi, & ſic fient dies 351. Quibus adde XIIII poſteriores, quibus bis columba emiſſa. Fiunt ſine dubio dies 365. Poſt illos XIIII dies, ex quo columba non rediit, ab illa, inquam, veſpera putat diem primum anni ſequentis Moſes his verbis ſtatim: *Anno vno & ſexcenteſimo ætatis Noæ, prima die primi menſis, aquæ deſiccatæ*
C *ſunt*. Sane quem annum Lunarem iſti Metones conficere poſſint ex menſibus æqualibus & plenis, non video, & quod maius eſt, ex duodecim menſibus ſine intercalari. Annus igitur priſcorum Hebræorum merus Chaldaicus, aut, quod idem eſt, Ægyptiacus fuit: eumque Hebræi ipſi vocabant שְׁנַת יָמִים, annum dierum, hoc eſt æquabilem, ὁμαλόν. Conſtabat enim ex æquali tributione dierum ſine ſcrupulis. Similiter menſem æquabilem καὶ τριακονθήμερον חֹדֶשׁ יָמִים vocabant, menſem dierum, vtpote qui perpetuo, ac conſtanter diebus tricenis diſtributus eſſet. Hac ſane interpretatione nihil verius eſſe poterit. Teſtimonia, & locutio nota illis, qui Scripturæ operam dant. Quod autem quadrantem annotarent, vt Ægyptij in Caniculæ ortu,
D Chaldæi & Perſæ in æquinoctio Veris, omnino ratio ipſa fateri cogit, cum omnes eæ gentes hoc facerent, quæ quidem hac anni forma vtebantur. & ſane menſem intercalabant poſt 120 annos, quem Perſæ Menſem magnum vocabant, Hebræis vero id erat ſeculum, & ſpatium vitæ humanæ; quod alibi explicaturi ſumus. Geneſeos cap. VI. 3. Quia vero eorum menſes vagabantur, propterea a numero dictos puto poſt Exodum: cum Deus Moſi præcipiat eum menſem primum anni conſtituere, qui æquinoctio verno proximus eſſet.

Ab eo tempore videntur nomina mensium suorum abiecisse, vel for- A
tasse ab initio nulla fuerunt. De quo nihil certi constituere possumus.
Nam Bul, Æthanim, & Ziu nomina mensium extant quidem in libro
primo Regum: sed videntur Sidoniorum, & Tyriorum non solum
Hebræorum fuisse. Quapropter Hebræi habebant epocham suam
capitis anni in Libra. Et cum caput anni triginta dies integros supe-
rasset, eos dies vnum mensem embolimũ faciebant, inter cuius finem,
& caput anni sequentis, ἐπαγομένας suas collocabant: vt semper vnus
embolimus mensis in eodem loco, & eodem tempore intercalaretur,
non autem singuli menses, vt apud Persas fiebat. Quod anni epocha
esset in Libra, ostendit Moses, qui iubet τὴν σκηνοπηγίαν solennitatem
celebrari בִּתְקוּפַת הַשָּׁנָה anno vertente. & alibi de eadem re loquens di- B
cit: בְּצֵאת הַשָּׁנָה in exitu anni. exitum anni ponit in Libra, post quem
exitum iubet σκηνοπηγίαν celebrari. Et commodum tempore Exodi
neomenia anni Autumnalis æquinoctium proxime secuta est. Quare
ἐπαγόμεναι Hebræorum, & תְּקוּפַת הַשָּׁנָה erant perpetuo in autumno,
neque vltra triginta dies epocham anni anteuertebant, ac post 120
tantum annos mensis intercalabatur: vt merito historia prodiderit,
duodecim tantum Præfectos e numero mensium anni a Dauide & So-
lomone creatos. quod annus Hebraicus in 120 annis nullum embo-
limum mensem haberet. Cæterum vt aliarum nationum, quibus
in vsu hic annus fuit, eadem forma mensium, eædemque neomeniæ
fuerunt, nisi sicubi ἐπαγόμεναι discrimen exiguum constituebant: sic C
Hebræorum idem annus cum Ægyptiaco fuit: nisi fortasse vbi ἐπα-
γόμεναι differentiam quinque dierum constituebant inter quasdam
Hebræas & Ægyptiacas neomenias. Certissimum est mensem illum,
quo egressi sunt filij Israel ex Ægypto, cœpisse feria v. Nam primum
Sabbatum, cuius celebratio indicta fuit, erat 22 dies secundi mensis.
Auctor ipse Moses Exodi XVI. Ergo primus mensis cœpit feria quin-
ta. Præterea scimus ex epilogismo accuratissimo, vt alibi discutietur,
annum Exodi incidere in annum Iudaicum 2264. Quare Thoth anni
2264 ad finem decurrentis cœpit Kal. Septembris, feria prima. Sem-
per autem etiam post Exodum appendices dies quinque in æquino-
ctio, aut proxime æquinoctium mansisse, satis notum ex iis, quæ su- D
pra ex Mose disputauimus. Porro Kalendæ mensium vocantur חֹדֶשׁ,
quod νουμηνίαν significat: quamuis nulla noua Luna in illis obserua-
retur, non magis quam in Kalendis mensium Ægyptiorum, quas ta-
men νουμηνίας vocat Ptolemæus, & idem dixit νουμηνίᾳ τῶν ἐπαγομένων
æquinoctium obseruatum ab Hipparcho. Thucydides quoque, vt
alibi notamus, νουμηνίαν κατὰ σελήνην dicit, quasi quædam νουμηνία sit
ἀσέληνος, quales omnes Græcorum mensium ciuilium erant, præter

primam

A primam & ſecundam Tetracteridis. *τριακάδα* autem, ſiue *ἕνην καὶ νέαν* vocabant כֶּסֶא, aut כֶּסֶה. Id ſignificat numerum. Thema, כָּסַס, numerare. quod vltra triceſimum nullus numerus menſium admitteretur. niſi potius quod Luna tecta eſſet & ſilens: ſi vltima menſis Lunaris etiam vocabatur כֶּסֶה. Ea dies feſtiua erat, & per tubicinem indicebatur. In Pſalmo octageſimo primo: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ *σαλπίζετε ἐν νεομηνίᾳ, ἐν ἕνῃ καὶ νέᾳ, ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς ἡμῶν*. In Prouerb. cap. VII eſt כֶּסֶא per Aleph. In cap. XVII Exodi diſerte dicitur כֶּסִיָה reſoluto Segol in iod. Vltima menſis ſecundi, Amaleki copiæ deletæ. Exodi capite XIX. Propterea Moſes erexit cippum in memoriam illius *τριακάδος*, ſiue *ἕνης καὶ νέας*, cum epigraphe: ÆTERNVM BELLVM
B FORE INTER POPVLVM DEI ET AMALEK. Ad verbum: *στήλη ὑπὲρ τῆς ἱερομηνίας* (ſiue *τριακάδος* mauis, ſiue *ἑορτῆς*) *πόλεμος ἄσπονδος, πρὸς τὸν Ἀμαλέκ*. Nam יָד eandem notionem habet hic, quam Samuelis primo, cap. XV. 12. vbi dicitur Saul ſibi erigere trophæum, & cippum triumphalem. Interpretes aliter hunc locum accipiunt, neſcio quam iuriſiurandi formulam ſuper throno Dei concipientes. & non ignoro, hæc dicere, id eſſe bellum Grammaticis indicere: aut potius Grammaticos bellum mihi indicere. Sed vtantur ſenſu ſuo. mihi ne meum commentum inuideant. Anno Lunari accepto, Iudæi morem illum priſcum retinuerunt, vt triceſimam menſis, & neomeniam per tubicinem indicere ſoleant, ad hanc vſque diem. Philo *ἐν τῷ περὶ τῶν*
C *δέκα λογίων: Τὴν ἱερομηνίαν, ἣν σάλπιγξιν ὑποσημαίνουσι*. Quare כֶּסֶא dicitur *προνουμηνία* Iudith VIII, 6. Ego exiſtimo, quod iam tetigi, כֶּסֶא, a tegendo dictum, quod ſit tunc interlunium, vel *ἕνη καὶ νέα*: quod alibi dicitur כֶּסֶה, alibi כֶּסֶיָה. vt כְּנֶסְיָה pro כְּנֶסֶת. item כליה pro כלה conſumptio. Inde Horatius *τὴν τριακάδα* Iudaicam vocauit triceſima Sabbata. Nam omnem feſtiuitatem Iudaicam non ſolum Iudæi, ſed & gentiles Sabbatum vocant. Iudæi quidem, cum dicunt Tiſri nunquam incipere a feria prima, quarta, ſexta, ne duo Sabbata continuentur. Gentiles autem non alio nomine omnes eorum ſolemnitates vocabant. Iuuenalis: *Obſeruant vbi feſta mero pede Sabbata Reges.* Nudipedalia enim Iudaica, quæ nona Ab, & alias, etiam
D extra Sabbati diem, ſi ita contingat, celebrantur. Sabbata igitur triceſima Horatius dicit *τὴν τριακάδα*, quæ erat *ἑορτὴ*, *ἱερομηνία*, & feſtiua dies Iudæis. Quare ſemper coniunguntur hæc, *ἑορτὴ καὶ ἱερομηνία*, חג & חדש. Apoſtolus altera ad Coloſſenſes: *μὴ οὖν τίς ὑμᾶς κρινέτω ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ σαββάτων, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ*. Hic *ἑορτὴν* vocat כֶּסֶא. Ioſephus etiam temporibus ſuis Sabbati initia, quod tempus Iudaico idiomate dicitur *παρασκευὰς σαββάτου*: Item exitum eiuſdem Sabbati a Sacerdotibus claſſico

 ſignificari

ſignificari ſolitum ſcribit his verbis libro quarto ἁλώσεως: ὑπὲρ κορυφὴν δὲ κατεσκεύαστο τῶν παστοφορείων, ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἱστάμενος ἑκάστην ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν προεσήμαινε σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις περὶ ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνάεργον τῷ λαῷ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἀπέχεσθαι. Quando autem omnino hanc anni formam abiecerint Iudæi, vtrum temporibus Abrahami tantum vſi ſint, an vero ad tempora Nabopollaſari, equidem nihil ſtatuo. Sed ſtudioſi quærant. Nam plura nobis reperient. Tantum eam opinionem de ſolo vſu anni Lunaris ex animis hominum euellere poterimus. qui etiam Noam in arca epactas Lunares, & exceſſum Solis ſupra Lunam obſeruaſſe diuinant. Nunc moniti nullas epactas inuenient.

B

DE NOVARVM INDIARVM ANNO.

NON potuit opportuniore loco mentio iniici anni Mexicanorum, & totius illius magnæ Peruſianæ continentis, quam hic. Nam habent aliquid commune cum æquabili anno, vt pote cum

	MENSES MEXICANI.		APPELLATIONES DIERVM MENSIS MEXICANI.
1	*Tlacaxipeualiztli*	1	*Cipatli. Xiphias.*
2	*Tozçutztli*	2	*Hecatl. Aer.*
3	*Hueitozçutzli*	3	*Calli. Domus.*
4	*Toxcalt. vel Tepupochuiliztli*	4	*Cuezpali. Lacertus.*
5	*Eçalcoalitzli*	5	*Coualt. Coluber.*
6	*Tecuilhuicintli*	6	*Mizquintli. Mors.*
7	*Hueitecuilhuitl*	7	*Maçatl. Ceruus.*
8	*Miccailhuicintli*	8	*Tochtli. Cuniculus.*
9	*Vexmiccailhuitl*	9	*Atl. Aqua.*
10	*Vchpaniztli. vel Tenauatiliztli*	10	*Izcuintli. Canis*
11	*Pachtli, vel Heçoztli*	11	*Ozumatli. Simia.*
12	*Huiepachtli. vel Pachtli.*	12	*Malinalli. Scopæ.*
13	*Quecholli*	13	*Acatlh. Canna.*
14	*Panqueçaliztli*	14	*Oceloti. Tigris.*
15	*Hatemuztli.*	15	*Coautli. Aquila.*
16	*Tititlh*	16	*Cozcaquahuti. Buteo.*
17	*Izcalli*	17	*Olin. Temperamentum*
18	*Coauitleuac. vel Ciuailhuilt.*	18	*Tecpatlh. Cochlear.*
		19	*Quiauiti. Pluuia.*
		20	*Xuchiti. Roſa.*

C

D

eorum annus 365 diebus conſtet, vt Ægyptiacus, & Perſicus, & nomina

A mina diebus mensis indiderint; vt olim Prisci Persæ. Annus autem eorum in duodeuiginti menses tribuitur. Mensis vicenis diebus explicatur. Ita fiunt 360 dies. in fine adiiciuntur ἐπαγόμεναι vitulationibus & publicæ lætitiæ dicatæ. Porro vt nos anni aliam diuisionem facimus, cum in septimanas tribuimus, ita illi per XIII dies distinguunt. neque alium locum apud eos habet ἡ τρισκαιδεκαήμερος, quam apud nos ἡ ἑπταήμερος, quæ nunquam redit in orbem, nisi post quater tredecim annos, qui sunt LII. quæ est eorum maxima Periodus. vel Salchodai constat quatuor minoribus, quarum singulæ sunt tredecim annorum. Prima vocatur Tochtli, Cuniculus. Secunda Acatlh, Canna. Tertia Tecpatlh, Culter. Quarta Calli, domus. Et vocant B primum, secundum, tertium, quartum annum periodi ita, Ce Tochtli, ome Acatlh, Ei Tecpatlh, Naui Calli. Vt igitur Cuniculus, τρισκαιδεκαήμερος, & annus redeat in orbem, opus est LII annis. quæ est magna periodus, vt diximus, vel sæculum Mexicanorum, vt 532 anni magna periodus Paschalis. De hoc quoque anno intelligit Petrus Martyr, cum scribit: *Annum ab occasu heliaco Vergiliarum incipiunt, & mensibus claudunt Lunaribus. Mensem a Luna nominant Tona. Quum menses signare intendunt, Tonas inquiunt. Lunam eorum lingua Tonam dicunt. Dies autem a Sole Tonaticos. Unde quot Soles, tot Tonatici. Eorum idiomate Sol Tonaticus dicitur. Alicubi tamen aliter. Sed nulla ratione moti annum distribuunt in menses duodeuiginti. Menses autem etiam diebus viginti claudunt.* C Quod iste Tonaticum vocat, Gomara TONELLI dicit, & Tonelli magnum vocat vnam ex quatuor periodis minoribus, cuius primi anni hecatombe captiuorum. Maximus vero TONELLVS constans ex LII annis fine anni vltimi multis Hecatombis celebrabatur. Quinque Ἐπαγομένας cuiuslibet anni ebrietatibus dicant, vt diximus, tanquam earum nulla ratio habenda sit in numero dierum anni. Habebant etiam rationem bisexti. quod accurate obseruabant. Vides sensum huius anni ad illas gentes barbaras peruenisse. Plura poteram dicere. Sed quæ ad rem, hæc fere.

IOSEPHI SCALIGERI IVLII CAESARIS F. DE EMENDATIONE TEMPORVM

LIBER QVARTVS. B

QVEMADMODVM ex duplici anni æquabilis genere, alter 360 dierum, Lunaris anni, alter 365, Solaris naturam imitabatur: ita etiam ex duplici naturali, alter Lunaris est, alter Solaris. Ac Lunaris quidem anni menses tantum naturales sunt, annus autem ipse est θέσει: quatenus interuallum inter duas synodos Lunares, id dicitur naturali ex caussa mensis Lunaris: duodecim autem eiusmodi interualla dicitur annus Lunaris instituto hominum. At Solaris, qui & Tropicus dicitur, quatenus ab vno puncto æquino- C ctiali, ad idem conuersione definitur, mere naturalis est: item quatenus in partes naturales tribuitur: vt in formas duodecim Zodiaci. Nam ij sunt cœlestes menses, vt & ipsi Lunares hoc nomine cœlestes dicuntur Censorino. At annus in partes aut æquabiles tributus, qualis Ægyptiorum vel Copti, Æthiopum, & Gelalæus: aut in alias inæqualiter cauas, plenas, superfluas, vt Romanorum Iulianus, is improprie naturalis dicitur. Hinc igitur consurgit duplex anni naturalis, siue Tropici, genus, & quidem ratione mensium. Nam annus Tropicus aut æquabilis est, aut cœlestis. Æquabilis, qui menses aut tricenarios, vt annus Elkopti, aut propter aliquam rationem inæquabiles habet, vt Romanus. Cœlestis, qui partibus Zodiaci, inæqualibus quidem D illis, sed natura talibus, descriptus est. Eum autem annum Tropicum Ægyptij dierum trecentorum sexagintaquinque & quadrantis definierunt. Obseruantes enim accuratissime ortum Caniculæ, quia ab eo tempore Nilus intumere solet, ab vno ortu ad alterum ortum Caniculæ præter 365 dies, quadrantem superesse deprehendebant. Nam cum Caniculam ἀκρονύχως orientem notassent: sequenti anno, media nocte: tertio, horis sex post mediam noctem: quinto, iterum ineunte nocte

A noctc oriri videbant. Quare ἀπὸ τῆς ἀκρονύχου ἀνατολῆς προτέρας, ἐπὶ τὴν ἀκρόνυχον ἀνατολὴν δευτέραν, præter quater 365 dies, vnum solidum diem accreuisse animaduertebant. Neque est, cur hoc inuentum Ægyptiis tribuamus, cum Chaldæi id in ortu Caniculæ Ægyptios docuerint, quod ipsi in æquinoctio verno annotabant. Et facile fuit illis gentibus hoc notare, qui æquabili anno vtebantur. Nam exempli gratia, si ἀκρόνυχος ἀνατολὴ Σώθιος, vel Caniculæ, notata fuit Paophi die secunda, feria quarta: eadem ἀνατολὴ ἀκρόνυχος anno quinto deprehendebatur Paophi die tertia, feria secunda. Itaque præter quatuor annos solidos Ægyptiacos, dies vnus rationibus anni accedebat. Cæsar igitur, deuicto Pompeio, postquam Sapientibus Ægypti

B aliquot dies operam dedisset, ab iisque anni Canicularis modulum didicisset, ex eo tempore in animo habuit annum emendare, cuius apud Romanos nulla alia forma certa erat, nisi quam Pontificum libido præscribebat. Quod quidem parturiens Cæsar non prius potuit parere, donec quarto a Pharsalica pugna anno, ipse quartum Consul, opus diu cogitatum ad exitum perduxit, anno cycli Solaris XXI, Lunaris XIIII, Olympiadis centesimæ octagesimæ tertiæ quarto: anno periodi Iulianæ 4669, a quo incipit primus Ianuarius Iulianus. Is, vt dixi, erat quartus Cæsaris Consulatus, qui abdicato magistratu sibi Q. Fabium Maximum, & C. Trebonium suffecit. Sed annus confusionis, qui antecessit, erat tertius Consulatus Cæsaris, M. Aimilio Lepido collega: qui annus confusionis habuit menses, vt Suetonius scribit, quindecim: dies, vt auctor est Macrobius, & alij, 444. Cum de anno Romano veteri disputaremus, aperuimus anni Romani caput circiter 13, aut 23 Octobris, prout annus intercalaris erat, aut communis, Iulianis temporibus, incidisse, circa initia belli ciuilis Pompeiani. Cæsar autem anno confusionis intercalauit primum dies 67, tum Merkedonium parem, qui ex consuetudine forte in illum annum inciderat. Fiunt dies intercalares omnes 89. Quibus adiice modum anni Romani, scilicet dies 355. Colliguntur dies confusionis 444. Iam abiice modulum anni confusionis, hoc est 444, a duobus annis Iulianis, nempe 730. Relinquuntur dies 286: qui ab anni noui Iuliani Kalendis deducti desinunt in 12 Octobris. qui fuit dies vltimus anni eius, qui Ianuarium confusionis proxime antecessit. Tertius decimus autem Octobris fuit primus dies, atq. adeo Kalendæ Ianuarij confusionis. Vltimus December confusionis cæpit a tertia Decembris Iuliani. LXVII dies a Cæsare inter finem Nouembris & Kal. Decembris interiecti a 3 Decembris Iuliani retro putati desinunt in 27 Septembris Iuliani. A Kalend. anni Romani ad finem Nouembris, sunt dies 326. quibus coniuncti dies XXII Merkedonij fiunt vna

vna 348 dies, qui a 26 Septembris retro retexti desinunt in XIII Octobris Iuliani. Hoc est, Ianuarius confusionis cæpit a XIII Octobris vt erat propositum. Tertia igitur die Decembris Iuliani iniuit December Romanus, atque is quidem vltimus vltimi anni Romani, anno cycli Solaris vicesimo desinente, & vicesimo primo anno cycli in primis Kalendis Iulianis initium sumente, in literis Dominicalibus C B, vt quidem nunc putamus. Nam tunc neque litera Dominicalis nota erat, neque cyclus vllus hebdomadicus Solis. Fingimus præterea eo anno Bisextum fuisse: quod nullum fuit. Annus enim confusionis exæquationis vicem est, quæ fieri debebat intercalatione vnius diei post Terminalia, in litera F insititia, ante literam eandem ordinariam, quæ est in 24 Februarij, estque vetus sedes Regifugij Romani, sexto Kalend. Martias. vnde prius intercalatitium dicitur BISEXTVM. Solinus, vt est auctor valde futilis, putat Merkedonium tantum eo anno intercalatum: eumque annum 344 dies duntaxat habuisse: Merkedonium vero dies 21. qui de modo anni Iuliani deductus relinqueret annum confusionis dierum 344, vt eius ratiocinia postulant. Quod monstri quid, cuiusmodi sit, equidem non video. Sed ille fucus in illis eclogis, quas mala fide ex bonis auctoribus in suum Polyhistorem transtulit, multa eiusmodi sine delectu consarcinare solet. Dio contendit Cæsarem LXVII tantum dies adiecisse: addit etiam, falli, qui plures ab eo intercalatos proderent. Quod verissime dictum ab eo. Nam Merkedonius, quem intercalauit, non erat Cæsaris, sed consuetudinis. Dies autem LXVII a se, non a consuetudine, adiecit. His consentanea scribit Suetonius: annum confusionis fuisse XV mensium. Nam XXII dies mensis Merkedonij, item LXVII Cæsaris, fiunt simul dies LXXXIX. qui est iustus modus mensium trium Lunarium. Sic annus Iulianus habuit dies 365, cum quadrante. Quare autem ita menses impares constituit, vt binos continuos ὑπὲρημέρους, Quintilem, & Sextilem: Decembrem, & Ianuarium constituerit, hæc ratio est. Cæsar voluit Solstitium, Brumam, & vtrumque æquinoctium a Kal. eorum mensium incipere, in quos octauas partes anni incurrere arbitrabatur. Opinio autem illorum Romanorum simul, & Græcorum fuit, ea tempora confici in octauis partibus signorum suorum. Quare principium Capricorni statuit in a. d. VIII Kal. Ianuarij. Ergo octaua pars Capricorni incidit in Kal. Ianuarij sequentis, in qua parte sidus brumæ confici putabat Cæsar cum vulgo. Initium Arietis in a. d. VIII Kal. April. Æquinoctium igitur in Kal. Aprilibus. Initium Cancri in a. d. VIII Kalend. Quintil. Solstitium & octaua pars Cancri in Kal. Quintilib. Initium Libræ in a.d. VIII Kal. Oct. Æquinoctium autumnale & octaua pars

Libræ

A Libræ in Kalend. Octobrib. Neque aliud fuit consilium C. Cæsari in anni tributione. Nam etiam post Cæsarem annis plusquam CL, vulgus putabat quatuor tempora circa octauas partes Signorum confici. mendose. Id enim, si exactius rem putemus, octingentis fere annis ante primam Olympiadem contingebat. Hoc beneficium, quamuis a posteritate auidissime arreptum est, tamen tantum abest, vt statim vulgo acceptum sit, vt etiam palam correctori anni obtrectaretur. Est enim genus hominum, quibus inuitis bene fit, & quos seruare idem est atque occidere: qui illo dicto aures bonorum verberant: τὸ κακὸν εὖ κείμενον οὐ κινητέον. Neque enim defuerunt, vti iam diximus, qui illud incomparabilis viri diuinum factum reprehende-
B rent. Inter quos M. Tullius Cicero, homo potius virtutum Cæsaris obtrectator, quam vitiorum castigator, cum anno primo Iuliano quidam diceret, Cras Lyra orietur: Ex edicto, inquit, orietur: tanquam coactus illam ordinationem non solum acciperet, sed audiret. Plutarchus in Cæsare: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο τοῖς βασκαίνουσι, καὶ βαρυνομένοις τὴν δύναμιν αἰτίας παρεῖχε. Κικέρων γοῦν ὁ ῥήτωρ, ὥς ἔοικε, φήσαντός τινος, αὔριον ἐπιτέλλειν λύραν· ναί, εἶπεν, ἐκ διατάγματος. ὡς καὶ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην τῶν ἀνθρώπων δεχομένων. Hoc etiam animaduertere licet ex quadam epistola ad Atticum, lib. XVI: *Itane? Nonis Iuliis? quicquamne turpius, quam Bruto Nonis Iuliis?* Sed Cicero Pompeias Nonas veteris anni ineptissimi amasset, qui Iulias anni castigati auersatur. At
C nos fruamur tanto beneficio Cæsaris, etiam inuitis omnibus Pompeianis. Nam sane tres triumphi Cæsariani, tota Gallia, Ægyptus, Africa, Asia, denique Pompeius ipse deuictus contra hanc ordinationem anni, meræ nugæ sunt. Quæ si ita, vti eam ediderat Cæsar, & edicto sanxerat, inuiolata mansisset, Cæsari Augusto opus non fuisset iterum eam emendare. Cæsare enim anno secundo Iuliano interfecto, Sacerdotes eius mentem minime assecuti, non post annum quartum, vt ille præceperat, sed quarto quoque anno bisextum intercalabant. Quatuor enim quadrantes post quatuor annos constituunt diem vnum, quem Cæsar intercalari iussit inter Terminalia & Regifugium. Quatuor quadrantes non attribuuntur nisi quadriennio exacto: & consequenter dies ex quatuor quadrantibus compositus non intercalandus, nisi cum exacti sunt quadrantes illi. Tunc is dies intercalatur post Terminalia ante eum diem, qui est sexto Kal. Martias. Ideo eo anno bis dicitur, sexto Kal. Martias. Vnde nomen BISEXTO. Primum bisextum celebratum est anno secundo a cæde Cæsaris desinente, qui erat quartus Iulianus incipiens, post tres quadrantes confectos. Itaque pro XVIII horis, XXIIII intercalatæ. Hoc vitium sero deprehensum, anno Iuliano XXXVIII, C. Martio Censorino;

sorino, C. Asinio Gallo COSS. correxit Cæsar Augustus hoc modo: In XXXVII annis Iulianis duodecies intercalatum est, cum tamen ei interuallo nouenæ intercalationes dumtaxat congruerent. Tres igitur illæ intercalationes, quæ supra nouem celebratæ erant, duodecim annis sine bisexto transire iussis, emendatæ sunt. Postea reditum est ad iustum intercalandi modum. Nam annus primus post illos duodecim, qui fluxerunt sine bisexto, is fuit primus, cui imputatus est quadrans. Ideo quartus ab illo exactus accepit bisextum, anno Iuliano quinquagesimo tertio, cycli Solis decimo septimo, qui erat, vt vulgus putat, octauus a nato Christo Filio Dei. Idque bisextum primum omnium rite celebratum fuit: cum a pri- A

B

Anni Iuliani.	CYCLVS SOLIS EMENDATUS.		CYCLVS SOLIS VITIOSUS.	Anni Iuliani.	CYCLVS SOLIS EMENDATUS.		CYCLVS SOLIS VITIOSUS.
1	21	C B	B	28	20	D	B A
2	22	A	A	29	21	C B	G
3	23	G	G	30	22	A	F
4	24	F	F E	31	23	G	E D
5	25	E D	D	32	24	F	C
6	26	C	C	33	25	E D	B
7	27	B	B A	34	26	C	A G
8	28	A	G	35	27	B	F
9	1	G F	F	36	28	A	E
10	2	E	E D	37	1	G F	D C
11	3	D	C	38	2	E	B
12	4	C	B	39	3	D	A
13	5	B A	A G	40	4	C	G
14	6	G	F	41	5	B A	F
15	7	F	E	42	6	G	E
16	8	E	D C	43	7	F	D
17	9	D C	B	44	8	E	C
18	10	B	A	45	9	D C	B
19	11	A	G F	46	10	B	A
20	12	G	E	47	11	A	G
21	13	F E	D	48	12	G	F
22	14	D	C B	49	13	F E	E
23	15	C	A	50	14	D	D
24	16	B	G	51	15	C	C
25	17	A G	F E	52	16	B	B
26	18	F	D	53	17	A G	A G
27	19	E	C	0			

C

mis Kalendis Iulianis, ad illam vsque diem, rationes Bisexti conturbatæ fuissent. Nos eius rei exemplar in laterculo supra proposuimus, vt ex eo quid in ratione Bisexti peccatum sit, quid item emendatum, perspiciatur. Edictum autem, quo Iulius annum suum publicauit, item illud, quo Augustus Bisexti vitium correxit, maiorum supinitate, ac negligentia periit. Quod vtinam ad nos peruenisset! In Laterculo vides anno quarto Iuliano intercalationem præcipitatam fuisse, cum a Kal. Ianuarij primi, ad tempus primi Bisexti, vitiosi tres D

tantum

A tantum quadrantes ſupra rationes Solis excurrerent. quæ quantitas diem ſolidum conſtituere non poteſt. Vides præterea anno 37 Iuliano competere duodecimam intercalationem vitioſam: poſt quam intercalationem, hoc eſt anno Iuliano 38, Cæſar Auguſtus, C. Martio Cenſorino, C. Aſinio Gallo COSS. edicto ſanxit, vt duodecim anni ſine intercalatione tranſigerentur. Iam, vt teſtatur Plinius, annus cœperat ſidera morari. C. enim Cæſar ſtatuerat initium Arietis in 25 Martij. Atqui anno Iuliano XXXVIII illud tempus deſcenderat in 28 Martij. Nam eo anno in cyclo Solis emendato 25 Martij erat feria III. In vitioſo, feria VI. Differentia, triduum. Iuſſis ergo annis XII ſine biſexto tranſire, vt triduum illud tolleretur, eorum duodecim an-
B norum vltimus deſiuit in XLIX Iuliano. Poſt quem ſequens, hoc eſt, quinquageſimus, cœpit cum quadrante putari. Propterea quarto hinc anno quatuor quadrantes conflati diem confecerunt, qui primus omnium rite intercalatus eſt, anno Iuliano 53, cycli emendati decimo ſeptimo. Exemplar autem Hemerologij ab Auguſto emendati, quod in ſaxum inciſum Romæ repertum eſt, infra ſubiecimus.

HEMEROLOGIVM ANNI IVLIANI.

	A.	K. IAN. F	H.	K. FEB. N	D.	K. MAR. NP
	B	F	A	N	E	F
	C	C	B	N	F	C
	D	C	C	N	G	C
C	E	NON. F	D	NON	H	C
	F	F	E	N	A	NP HOC. DIE. CÆSAR PONTIF. MAXIM. FACT. EST
	G	C	F	N	C	F
	H	C	G	N	D	C
	A	AGON	H	N	E	C
	B	EN	A	N	F	C
	C	CAR. NP	B	N	G	C
	D	C	C	N	H	N
	E	EID. NP	D	EID. NP	A	EQ. NP
	F	EN DIES. VITIOS.	E	N	B	EID. NP
	G	CAR EX. S. C.	F	LVPER. NP	C	F
	H	C	G	EN	D	LIB. NP
	A	C	H	QVIR. NP	E	C
	B	C	A	C	F	QVIN. N
	C	C	B	C	G	C
	D	C	C	C	H	C
	E	C	D	FERAL. F	A	N
	F	C	E	C	B	TVBIL. NP
D	G	C	F	TER. NP	C	Q. REX. C. F
	H	C	G	REGIF. N	D	C
	A	C	H	C	E	C
	B	C	A	N	F	NP HOC. DIE. CÆSAR ALEXAND. RECEPIT
	C	C	B	EQ. NP	G	C
	D	C	C	C	H	C
	E	F	XXIIX		A	C
	F	N			B	C
	G	C			XXXI	
	XXXI					

C.K. APR. N
D C
E C
F C LVDI MATRI MAG.
G NON. LVD
H NP LVDI
A N LVDI
B N LVDI
C N LVDI
D N LVD. IN CIRC.
E N
F N LVDI CERERI
G EID. NP LVDI
H N LVDI
A F ORD. NP LVD
B N LVDI
C N LVDI
D N LVDI
E CER. N. LVD. IN CIRC
F N
G PAR. NP
H N
A VIN
B C
C ROB. NP
D F
E C
F NP I. VCD. FLOR
G C LVDI
H C LVDI
XXX

H. K. IVN. N
A F MART. CAR. MONET
B C
C C
D NON
E N
F N
G MENTI. IN. CAPIT
H VEST. NP. PR.
A N
B MATR. N.
C N
D EID. N.
E N
F Q. ST. DF
G C
H C
A C
B C
C C
D C
E C
F C
G C
H C
A C
B C
C C
D F
E C
XXX

E. K. AVG. N — A
F. C FER. HOC DIE C. CÆSAR. HISP. VICIT
G C
H C
A NON. F
B F
C C
D C
E NP HOC DIE CÆSAR HISPALIN. VIC.
F C
G C
H C
A EID. NP
B F
C C
D C
E PORT. NP. — B
F C
G VIN. F. P.
H C
A CONS. NP
B EN
C VOLC. NP
D C
E OPIC. NP
F C
G VOLT. NP
H NP H. D. ARA VICTORIÆ IN. CVRIA DEDIC. EST
A F
B F
C C
XXX

A. K. MAI. N
B F COMP
C C
D C
E C
F C
G NON. N
H F
A LEM. N
B C
C LEM. N
D NP LVD. MART. IN CIRC
E LEM. N
F C
G EID. NP
H F
A C
B C
C C
D C
E AGON NP
F N
G TVB. NP
H Q. REX. C. F
A C
B C
C C
D C
E C
F C
G C
XXXI

F. K. IVL. N
G N
H N
A NP
B POPLIF. NP
C N LVDI APPOLLIN
D NON. N LVDI
E N LVDI
F N LVDI
G C LVDI
H C LVDI
A NP LVDI
B C LVD. IN. CIR.
C C MERK.
D EID. NP MERK
E F MERK.
F C MERK. NP
G C MERK.
H LVCAR. NP MERK
A C LVD. VICT. CÆSAR.
B LVCAR. LVD
C C LVDI
D NEPT. LVDI
E N LVDI
F FVRR NP LVDI
G C LVDI
H C IN CIRC.
A C IN CIRC.
B C IN CIRC.
C C IN CIRC.
D C
XXXI

D. K. SEPT. N HOC DIE FER. NEP. — C
E N
F NP
G C LVDI. ROMANI
H NON. F. LVD
A F LVDI
B C LVDI
C C LVDI
D C LVDI
E C LVDI
F C LVDI
G N LVDI
H EID. NP
A F. F. EQVOR. PROB.
B LVD. ROM. IN. CIRC.
C C IN CIRC.
D C IN CIRC. — D
E C IN CIRC.
F C IN CIRC.
G C MERK.
H C MERK.
A C MERK.
B NP MERK. H. D.
C C AVGVSTI. NATALIS LVD. CIRC.
D C
E C
F C
G C
H F
A C
XXX

B. K. OCT.	A. K. NOVEM. N	G. K. DEC. N
C F	B	H
D C	C	A
E C	D	B
F C	E NON. F	C NON. F
G C	F F LVDI	D
H NON. F.	G C LVDI	E C
A F	H C LVDI	F C
B C	A C LVDI	G C
C C	B C LVDI	H C
D MEDITR.	C C LVDI	A AGON. NP
E AVGVST. NP	D C LVDI	B EN
F FONT. NP	E EID. NP EPVL. INDICT.	C EID. NP
G EN	F F EQVOR. PROB.	D F
H EID. NP	G C LVD. PLEB. IN CIRC.	E CONS. NP
A F	H C IN CIRC.	F C
B C	A C IN CIRC.	G SAT FERIÆ SATVRN.
C C	B C MERK.	H C
D ARM. NP	C C MERK.	A OPAL. NP
E C	D C MERK.	B C
F C	E C	C DIV. NP
G C	F C	D C
H C	G C	E LAR. NP
A C	H C	F C
B C	A C	G C
C C	B C	H C
D C LVD. VICT.	C C	A C
E C LVDI	D C	B C
F C LVDI	E F	C F
G C LVDI	F C	D F
H C LVDI	XXXI	E C
XXXI		XXXI.

Dies anni Iuliani, vt vides in exemplari, notati sunt per octonarios vsque ad literam H: quia Romanorum ogdoas in tributione dierum seruabatur propter Nundinas, vt apud Iudæos Hebdomas propter Sabbatum, a quibus nos didicimus. Nam post tempora Theodosij, imo a temporibus tantum Dionysij Exigui, Kalendaria Romana in hebdomadas tributa, & cyclus Lunæ in margine appositus, quem aureum numerum vocamus, exemplo Kalendarij Alexandrini. Antea nondum Kalendariis Iulianis annotabatur numerus aureus. Nam plane inuentum est Christianorum post consessum Nicenum. vt satis mirari non possim doctos viros, qui asseuerant etiam epactas a Iulio in Kalendario suo impressas. Diceres eos cum Sosigene in consilium a Dictatore adhibitos. Quid? nonne doctissimus Mathematicus Germanus scribit se apud Baronem Germanum vidisse commentarium amplissimum in aureum numerum C. Cæsaris, eumque commentarium in codice vetustissimo fuisse descriptum? Adeo peregrinus est in harum rerum origine. Aiunt igitur a C. Cæsare Kalendis Ianuarij vnitatem appositam: quia is esset primus annus cycli Lunaris Iuliani, quod in Kal. illas nouilunium concurreret. Sed ne verum quidem, coniunctionem luminarium fuisse in Kal. Ianuarij primi. Nam, vt in anno Indorum diximus, nouilunium non Kal. vt neome-

nia Mucharam Indici, ſed ſecunda Ianuarij fuit, feria ſeptima: Cuius A
nouilunij Character, 7, 1, 940. Atqui Cæſar non magis nouit vſum
epactarum, quam hebdomadis Iudaicæ. Potuit igitur in Faſtis ſuis
nouiluniorum notas apponere, vt ſtellarum ortus & occaſus, ſed non
per enneadecaeteridas. Nam abſque controuerſia Paſchatis fuiſſet,
quid eſſet cyclus Lunæ, hodie ſolum Iudæorum vulgus, & docti dun-
taxat Chriſtiani ſcirent. Cyclus, inquam, Lunæ Paſchalis hanc Me-
thodum nobis peperit, quam fruſtra attribuunt Cæſari. In Chronico
Euſebij, anno ſeptimo Iuliano annotatur, curſum Lunæ eo tempore
deprehenſum fuiſſe. Quid ſit, neſcio. Porro ex vetuſtiſſimis ſcripto-
ribus, qui quidem exſtant, Marcus Varro vtitur ordinatione temporis
Iuliani in libris rerum ruſticarum. Eius verba ſunt ex libro primo. B
*Dies primus eſt Veris in Aquario, æſtatis in Tauro, autumni in Leo-
ne, hiemis in Scorpione. Cum vniuſcuiuſque horum quatuor Signorum
dies tertius & viceſimus quatuor temporum ſit primus, efficitur, vt Ver
dies habeat* XCI, *Æſtas* XCIIII, *Autumnus* XCI, *Hiems* LXXXIX.
*Quæ redacta ad dies ciuiles noſtros, qui nunc ſunt, primi verni temporis
a.d.* VII *Eid. Sext. hiberni ex a.d.* IIII *Eid. Nouemb.* Manifeſto dies
ciuiles Iulianos intelligit. Sed & Cicero & Brutus, ac Caſſius paulo
antequam hæc ſcriberet Varro, eadem deſcriptione vtuntur: quia,
quod Ciceroni dolebat, ἐκ διατάγματος hoc facere cogebantur. ver-
tens enim locum Oeconomici Xenophontei, vbi auctor Græcus ſe-
rere vetat ante, quam Deus ſignum dederit, Cicero Nouembris imbre C
fieri interpretatus eſt. Non erat igitur Nouember priſcus, qui illo ſæ-
culo incurrebat in Auguſtum Iulianum, ſed nimirum Iulianum No-
uembrem intelligit. Et profecto Oeconomicum vertit poſt editionem
Iulianam. Cætera de appellationibus menſium, Iulij, & Auguſti, &
ſi qua ſunt id genus, notiora ſunt, quam vt iterum recoquenda ſint.
Porro locus exigebat, vt parapegma Soſigenis huc conijceremus, hoc
eſt ortus & occaſus ſiderum, atque, vt Ouidius dicit, Lapſaque ſub ter-
ras ortaque ſigna: quod ex Ouidio ipſo, Columella, & Plinio haurire
licebat. Sed tanta eſt inter illos tres auctores in hac re diſcrepantia, vt
melius viſum fuerit ab hac re abſtinere, quam incerta pro certis pro-
ponere. Immane enim quantum in multis differunt Plinius & Oui- D
dius, cum tamen vterque editionem Cæſaris ſequi videatur. Habes
præterea optimum Commentarium Cl. Ptolemæi de inerrantium
ſtellarum ſignificationibus, a Nicolao Leonico olim Latine conuer-
ſum. Eius libri meminit Suidas, cum ſcribit inter alia Ptolemæum
edidiſſe περὶ φάσεως καὶ ἐπισημασιῶν ἀστέρων βιβλία β.

DE ANNO

A

DE ANNO ÆGYPTIORVM ACTIACO.

QVOD nationes ac Prouinciæ Romani orbis ex edicto Iuliano annum ciuilem Romanorum statim non acceperint, in causa fuit præpropera mors C. Cæsaris, quæ incidit in Idus Martias anni secundi Iuliani. Quare anno tricesimo septimo a cæde Cæsaris, C. Octauius Cæsar emisit secundum Edictum anni corrigendi, quo & nationibus imperij Romani hanc anni formam indixit. Sed Ægyptij iam acceperant, anno Nabonassari 719, quo Antonius & Cleopatra ab Augusto nauali prælio ad Actium promontorium victi sunt. Pto-
B lemæus a meridie Nabonassari, ad Thoth Philippeum mortis Alexandri, colligit annos 424. Hinc ad Thoth Actiacum, annos 294. Summa anni Ægyptiaci perfecti 718. Ergo Thoth 719 Nabonassari est Thoth Actiacus. Censorinus ait annum Augustorum Actiacum 267 esse 1014 Iphiti, & 986 Nabonassari. Ergo Actiacus annus currens inciderat in 747 annum Iphiti, & 719 Nabonassari. Rursus, quantum colligere potes ex illis, quæ de anno Iuliano disputauimus, Kalendæ primæ Iulianæ inciderunt in annum Nabonassari currentem 703. Quod si annus Actiacus congruit anno 719, ergo is fuit annus Iulianus 16, cuius Augusto Thoth Actiacus competit. Annus Nabonassari 719 est 19 cycli Solis Nabonassari. E cuius regione
C character Thoth est feria prima. Cui in secunda columna dextra congruit annus cycli Solis Iuliani octauus. Litera Dominicalis E, in vltima Augusti. Quadrans annorum Nabonassari 176, 18, detractis 56 relinquit dies exactas 120. 18, anni 719. quæ proculdubio incipiunt ab vltima Augusti. Hæc ratio vera erat, si Sacerdotes Romani Bisexti intercalationem recte obiuissent. Nunc qui Cæsarem anni corrigendi rectam formam docuissent, ipsi vitiosam secuti sunt, vt Romani: donec ex secundo edicto, quod emisit Octauius Cæsar, annis XII sine intercalatione transire iussis, ipsi rectam viam intercalationis instituerunt. Igitur annus 16 Iulianus, in cuius Augustum Thoth 719 incurrebat, habuit bisextum vitiosum D C, vt habes in capite anni Iu-
D liani, feria prima, in litera C. Itaque Thoth, cui debetur litera C, propter feriam primam, quæ eius character fuit, incidit in 29 Augusti, cum ex methodo emendati cycli deberet in vltima Augusti. Hæc est ratio, quare 29 Augusti est prima Thoth fixi Ægyptiaci. Quam rem frustra tentassem, si cycli emendati, non vitiosi rationem habuissem. Tandem anno Iuliano 49, qui erat duodecimus currens eorum, quos Augustus sine intercalatione transegit, imputarunt quadrantem diei in fine 28 Augusti mensis, & anno quinquagesimo secundo in

fine eiuſdem 28 diei intercalatus eſt dies vnus ex quadrantibus quatuor conflatus. quæ fuit prima recta intercalatio in annis Actiacis. A
Quare Thoth Actiacus incidit in triceſimam Auguſti, feria III, cyclo Solis emendato XVI. Romani vero, centeſimo octageſimo die poſt Ægyptios ſuum Biſextum rectum inter Terminalia & Regifugium intercalarunt, anno Iuliano 53, vt ſupra diſputatum eſt. Ab eo tempore, ad hanc vſque diem, Ægyptij, atque Æthiopes 180 diebus ante nos intercalationem ſuam celebrant, die 29 Auguſti, quæ dicata eſt paſſioni Ioannis Baptiſtæ, & ſuum Thoth differunt in 30 Auguſti: qui tamen ſemper incurrit in decollationem Ioannis. Vnde fit, vt anno Embolimæo eorum ſolemnitates, & feſti dies poſtridie quam ab Eccleſiis Romana, Græca & Antiochena celebrentur. Plutarchus B
περὶ τῶν μυθολογουμένων Ægypti loquens, non aliis vtitur, quam Actiacis menſibus, hoc eſt fixis, non vagis. Nam in libro περὶ Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος, Ταῦτα, inquit, πραχθῆναι λέγουσιν ἑβδόμῃ ἐπὶ δέκα μηνὸς Ἀθὺρ, ἐν ᾧ τὸν Σκόρπιον ὁ ἥλιος διέξεισιν. Athyr, in quo Scorpium permeat Sol, eſt merus Athyr Auguſtorum, & Actiacus. At quo tempore ea facta finguntur, nullus erat Athyr fixus. Neq. vero putes Plutarchum περιληπτικῶς hæc fingere. Summus enim ille ſcriptor in his rebus puer eſt. Nam quidni hoc fateamur, cum ipſe tam manifeſte prodat ſe illis, quæ in eodem libro adiicit? διὸ μηνὸς Ἀθὺρ ἀφανισθῆναι τὸν Ὄσιριν λέγουσιν, ὅτε τῶν ἐτησίων ἐπιλιπόντων παντάπασιν ὁ μὲν Νεῖλος ὑπονοστεῖ, γυμνοῦται δ᾽ ἡ χώρα. Poſt æquinoctium Autumni hoc contingere pueri AEgyptiorum ſciunt. & merus Athyr Auguſtalis eſt ille. Item: ὀγδόῃ Παωφὶ μηνὸς μετὰ τὴν ὀπωρινὴν ἰσημερίαν. Plutarchus nullos menſes AEgyptiorum agnoſcit præter Auguſtales, vt vides. Sed ignoſces illi menſes fixos AEgyptiis ab vltima antiquitate attribuenti, qui Lunares mox facit, quos iam fixos ſtatuerat. Quis tam illius fautor inepte eſt, vt eum excuſare velit? Loquens de menſe Athyr, ἑβδόμῃ, inquit, ἐπὶ δέκα τὴν Ὀσίριδος γενέσθαι τελευτὴν Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσιν, ἐν ᾗ μάλιστα γίνεται κατάδηλος πληρουμένη πανσέληνος. En menſes Lunares, quos τριακονθημέρους omnes ſciebat, & quos antea, quod maius eſt, fixos faciebat. Par error infra: καὶ τῇ τριακάδι τοῦ Ἐπιφὶ μηνὸς ἑορτάζουσιν ὀφθαλμῶν Ὥρου γενέθλιον, ὅτε σελήνη καὶ ἥλιος ἐπὶ μιᾶς εὐθείας γεγόνασι. Atque in D
eiuſmodi rebus eandem inſcitiam in ſummo ſcriptore experiere ſemper. Verbi gratia, cum ſcribit Romulum conceptum XXIII Choiac, anno primo Olympiadis ſecundæ, in coniunctione luminarium ecliptica. Hic quoque menſis eſt Actiacus, non Philippeus, aut Nabonaſſari. Tempus congruit XIX diei Decembris. Coniunctio media luminarium fuit die antecedenti, cyclo Lunæ nono. Nulla omnino defectio fuit, anomalia latitudinis Lunaris adeo refragante. Id tamen

A men profitetur Plutarchus se ex Varrone, Varronem ipsum ex L. Tarrutio Firmano, summo Mathematico, didicisse. Cum igitur Plutarchus menses Ægyptiorũ fixos agnoscat, eosdemq. apud veterem scriptorẽ Christianum Clementem Alexandrinum exstare videamus: denique cum constet ab Augusti temporibus fixos fuisse: quam falluntur ij, qui eorum Mensium autorem statuunt Diocletianum! Et cum sint Astronomicarum rerum peritissimi, cur non cogitarunt, Thoth Nabonassari vagum, si anno primo Diocletiani fixus fuisset, non in 29 Augusti, sed in 10 Iulij statui debuisse? Sed omnis orbis Romanus etiam post indi-
B ctiones Constantinianas, ad tempora vsque Iustiniani imperatoris, annis Diocletiani vsus est: qui & hodie in vsu sunt Ægyptiis siue Elkupti Christianis. Eorum annorum initium est a Thoth anni Christi Dionysiani 284, cyclo Solis Iuliano XIII, Lunæ XIX, cyclo Solis Actiaco VI, feria VI, anno Actiaco 314. Proinde illorum cyclus Solis incipit a 13 nostro. atque in methodo vtriusque cycli, breuitatis caussa, non annos integros Diocletiani assumunt, sed annos periodi magnæ Dionysianæ. Anno Christi 1582, Thoth Elkupti, vt notum est, cæpit 29 Augusti. Eratque

Cyclus Solaris Elkupti.	Cyclus Solaris Iulianus.	Plinthion.	Feria Thoth
1	13	3	6
2	14	4	7
3	15	5	1
4	16	7	3
5	17	1	4
6	18	2	5
7	19	3	6
8	20	5	1
9	21	6	2
10	22	7	3
11	23	1	4
12	24	3	6
13	25	4	7
14	26	5	1
15	27	6	2
16	28	1	4
17	1	2	5
18	2	3	6
19	3	4	7
20	4	6	2
21	5	7	3
22	6	1	4
23	7	2	5
24	8	4	7
25	9	5	1
26	10	6	2
27	11	7	3
28	12	2	5

C

LATERCVLVS MENSIVM ACTIACORVM

ÆGYPTIORVM MENSES.			ÆTHIOPVM MENSES.		Character mensium.	Alter character.
توت	*Tuth*	Θὼθ	መስከረም ።	*Mascaram*	0	3
بابه	*Pape*	Παωφὶ	ጥቅምት ።	*Tikmith*	2	5
هتور	*Hathur*	Ἀθὺρ	ኅዳር ።	*Hagar.*	4	7
كيهك	*Chiach*	Χοιὰκ	ታኅሣሥ ።	*Tachsam*	6	2
طوبه	*Tube*	Τυβί	ጥር ።	*Tir*	1	4
امشير	*Amschir*	Μεχείρ	የካቲት ።	*Iachathith*	3	6
برمهات	*Parmahath*	Φαμενὼθ	መጋቢት ።	*Magabith*	5	1
برموده	*Parmude*	Φαρμουθί	ሚያዝያ ።	*Miazia*	7	3
بشنس	*Paschnes*	Παχών	ግንቦት ።	*Ginboth*	2	5
بونه	*Payne*	Παυνί	ሰኔ ።	*Sene*	4	7
ابيب	*Epip*	Ἐπιφί	ሐምሌ ።	*Humle*	6	2
مسري	*Mesori*	Μεσορί	ነሐሴ ።	*Nahase*	1	4
النسي	*Nisi*	ἐπαγόμεναι	ጳጉሜን ።	*Pagomen.*	3	6

D

annus ab initio Diocletiani 1299. De quibus iam fluxerunt duæ periodi magnæ Dionysianæ, quæ fiunt anni 1064. Et relinquebantur anni 235 periodi tertiæ, qui continuabantur vsque ad 532, qui est modus vnius periodi magnæ. diuisis 235 per 28, relinquitur annus XI cycli Solaris Kopti, & Æthiopum, qui in linea subiecta respondet 23 cycli nostri. In tertia linea habes Regularem vnum, qui appositus secundæ lineæ characteris mensium componit feriam quartam neomeniæ Thoth anni a Diocletiano 1299, in anno Christi 1582. Anno sequenti 12, Regulares tres eidem characteri appositi constituent feriam Thoth VI. & Thoth erit in 30 Augusti: in qua Decollationem Ioannis celebrarunt, quæ in Ecclesiis Romana, Antiochena, Constantinopolitana pridie celebrabatur. Hos Regulares Elkupti, & Æthiopes Græco nomine Plinthion, hoc est Laterculum, vocant: vt in computo Æthiopico explicabitur. In quarta linea est character Thoth, qui characteribus prioris lineæ mensium adiectus efficit idem, quod regulares alteri lineæ appositi. Apertum est, quare Character neomeniæ Thoth vocetur dies Ioannis, cum neomenia Thoth semper dicata sit memoriæ passionis Ioannis Baptistæ. Mensibus Elkupti veterem appellationem Alexandrinorum adiecimus, vt eos comparare inter se possis. Sunt enim iidem, aliquantum tamen a veteri appellatione desciscentes. Simul etiam vt eos haberes emendatiores. Nam & in editione Latina Albateni, & in Indicibus Alfonsinis ilocaliter deprauatæ sunt illæ mensium appellationes. Τὰς ἐπαγομένας Æthiopes etiamnum PAGOMEN vocant: Coptitæ NISI. Albateni dicit eas vocari LAGNAHIR. Sed multa apud illum auctorem deprauate leguntur, siue interpretis inscitia, siue Librariorum culpa. Vt cum apud eum legitur Alkept pro Elkupti. Nam Cupti vox deprauata ex Αἴγυπτος: vt Æthiopes adhuc dicunt Gibtu, pro Ægypto. Item cum legitur apud eum scriptorem, Tarich Elkupti putari a morte Alexandri, & tamen differentiam Tarich dilkarnain constituit annorum 587. Vtrumque est falsum. Neque est error Albateni, sed librariorum. Nam si anni Elkupti putarentur a morte Alexandri, ea Tarich esset annis 12 antiquior, quam Tarich Dilkarnain. Nunc vero e Tarich Dilkarnain iubet abiicere 587 ad methodum Tarich Elkupti. Sed & numerus 587 falsissimus est. Nam differentia Tarich Dilkarnain, & Elkupti, est annorum solidorum 595. Eaque differentia adiecta annis Diocletiani producit Tarich Dilkarnain. & contra detracta de Dilkarnain constituit illam Diocletiani. Hæc æra vtilis est Tabulis Theonis. Sed mensium Alexandrinorum nomina Arabica solis Christianis Elkupti hodie in vsu sunt. Nam Muhammedanorum vulgus ea ignorat. Ne mirere vero, quod AMSCHIR pro μεχεὶρ scribunt. Quoties enim χ

Græcum

A Græcum præcedit literas ε, ι, ο, α, η, υ, Arabes exprimunt χ per suum شين notatum triplici apice. Cuius pronunciatio est qualis Gallicum CH in CHETIF, CHIFRE, & Hispanorum X in XARAVE, ENXVTO, ENXERIR: & omnino qualis est sonus Hebraici שין, cui respondet شين Arabica. Vtraque etiam in suo idiomate pro numero trecentorum ponitur. Idem vero sonus est Græci χ, in ἀχιλλεύς, χελώνη, χάρις, &c. vt quidem hodie pronunciat vulgus Græcorum: quod adeo in ea gente vetustum est, vt Ἀρχέλαος, Βραχίας in Euangelio paraphrastes quidam Arabs (tres autem diuersos penes me habeo) literam χ reddiderit per suum شين. Sed hoc mirum videri non debet.
B Illud miror magis, quod in Paschnes litera χ ante ω μέγα reddita sit per شين, & quidem genitiuus παχῶνος, non autem nominatiuus παχών. Non enim Paschnes sed Paschunos legendum est, siquidem apices Grammatici adderentur بَشُنْس. Parmahath autem multum distat a primigenio φαμενώθ. Reliqua omnia pene incolumia retenta sunt. His mensibus Elkupti congruentes singulos Æthiopicos e regione addidimus, quos ab vrbe Kairo ad nos transmisit bonus quidam sacerdos Æthiops manu sua exaratos.

DE ANNO SYROGRÆCORVM ET ANTIOCHENORVM IVLIANO.

C Macedones, qui sub Seleucidis in Syria & Asia fuerunt, vocantur a Græcis Συρέλληνες, ab Arabibus اليونانيين id est Græci. Ij antiquitus vtebantur in Syria anno veteris periodi Macedonicæ, & Calippico Lunari: in Chaldæa, anno Chaldæorum Lunari. Ægyptij putabant annos suos a morte Alexandri, & vocabant annos Philippeos, de quibus libro primo & secundo. Quorum caput quamuis a morte Alexandri duceretur, tamen Philippei ob id dicti, quia hoc modo etiam antea appellabãtur. Sic periodus Calippi Alexandrea locum habuit in Syria XII annis post mortem Alexandri. Et quemadmodum eam nominauerat Calippus auctor, ita etiam Seleucus
D & eius posteritas, qui ea simul cum periodo Macedonica vsi sunt, vocarunt Alexandream, vt re vera est. Condita enim periodus Calippi in gratiam Alexandrei Imperij Asiæ. Atque hactenus hoc nomine vocatur ab iis, qui ea epocha vtuntur, Syris, Syrochaldæis, & aliis Christianis, qui in Ecclesiam Antiochenam contributi sunt. Vocant enim تاريخ الاسكندرية, hoc est: ÆRAM ALEXANDREAM. Albateni nominat تاريخ ذي القرنين Terik dilkarnain, ἐποχὴν τοῦ δι-

κέρωτος

κέρατος, id est Alexandri. cuius rei rationem alibi reddimus. Eius autem Epochæ initium est ab Octobri Romano, qui est Hyperberetæus Macedonum. Nam id est initium Alexandrei imperij, vt suo loco notauimus, neq. necesse est repetere. Quidam tamen Christiani Antiocheno Patriarchæ subditi putant initium huius æræ, secundum ritum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, a Kal. Elul, siue Septẽbris. Hinc enim Ecclesia Græca anni sui caput tunc instituit, cum indictionum rationem habere cœpit. quippe quæ initium sumunt a Septembri mense, & Quinquennalibus Panegyribus, siue indictionibus Constantinianis. Quinetiam Samaritani annum Solis popularem instituunt ab Elul, hoc est a Septembri: & quidem in laterculo mensium, quem mihi miserunt, Elul familiam ducit, vt Tisri in anno Iudaico. Hæc igitur æra vocatur simpliciter æra Alexandri, vel æra Alexandrea Seleucidarum, cuius annus 1905 incipiet proximis Kalendis Octobribus, anno Dominico vulgari 1594. Eius autem anni ex Lunaribus Calippicis & Chaldæis, item ex Periodicis Macedonicis facti sunt Solares Iuliani anno ipso publicationis Iulianæ, hoc est 45 annis ante Christi annum primum Dionysianum: anno ipsius æræ 267. Quod diserte testatur Eusebius. Ab illa enim editione Iuliana, annos suos putare instituerunt Antiochenses. Propterea ipse Eusebius annum Antiochensium 325 confert in annum Christi 280. Differentia, anni 45. quantum scilicet interuallum inter editionem anni, & natalem Christi ἔνσαρκον, secundum Dionysium, statuimus. Hunc annum Antiochensium Iulianum Epiphanius Συρομακεδόνων vocare solet: Canones, qui vocantur Apostolorum, simpliciter ἔτος κατὰ τοὺς Ἕλληνας nominant. Iosephus in notatione temporum & rerum Romanarum vtitur Macedonicis appellationibus mensium Iulianorum: idque tantum in postremis libris ἁλώσεως. Per omnia conue-

MENSES SYROGRÆCORVM.

Tisrin prior	*Hyperberetæus*	*October*
Tisrin alter	*Dius*	*Nouember*
Canum prior.	*Apellæus*	*December*
Canum alter	*Audynæus*	*Ianuarius*
Asbat	*Peritius*	*Februarius*
Adar	*Dystrus*	*Martius*
Nisan	*Xanthicus*	*Aprilis*
Ijar	*Artemisius*	*Maius*
Haziran	*Dæsius*	*Iunius*
Tamuz	*Panemus*	*Iulius*
Ab	*Lous*	*Augustus*
Eilul	*Gorpiæus*	*September*

A conueniunt ij menses Romanis vtique numero dierum, sed solo capite differunt. Romani enim a Ianuario, illi ab Hyperberetæo siue Octobri incipiunt. Auisena in papauere meminit Nisan, & Tisri Solarium. Reliqua non indigent explicatione.

DE ANNO IVLIANO ATHENIENSIVM.

ANNI Attici, & Elidensium, principium id est neomeniam Hecatombæonis, in Iulium Romanum incidisse vt plurimum, constat ex iis, quæ libro primo disputauimus. Nam neomenia Hecatom-
B bæonis nunquam citerior fuit nona Iulij. Accepta forma Iuliana caput Hecatombæonis fixum fuit in Kalendis Iuliis. Id diserte probatur ex Luciano in vita Peregrini. Nam statim ab Olympiaco ludicro, adhuc frequenti Panegyri, circa mediam noctem Peregrinus sese in exstructum rogum coniecit, Luna commodum exoriente. καὶ ἐπειδὴ, inquit, ἡ σελήνη ἀνέτελλεν (ἔδει γὰρ κἀκείνην θεάσασθαι τὸ κάλλιστον τοῦτο ἔργον) προσέθειν ἐκεῖνος. Mortem peregrini coniicit Eusebius in Olympiada 236. Cyclus Lunæ erat XIIII. Itaque XVII Iulij sine dubio erat Luna vicesima, aut vicesima prima. Et propterea oriebatur circa mediam noctem. Atqui ex libro primo huius operis notum est Olympicum certamen celebrari solitum quintadecima mensis primi.
C Itaque cum eo sæculo Hecatombæon idem esset, qui Iulius, quintadecima Iulij celebratus est agon, & tertio die a certamine finito Luna erat vicesima. Hecatombæonem dixi pro primo mense Elidensium: quod ambo essent solstitiales. Mensium vero Atticorum appellatio omnis a solennibus & sacrificiis, qualia erant ἀνθεστήρια, ἐλαφηβόλια, βοηδρόμια, μαιμακτήρια, &c. Qui autem ἀνθεστηριῶνα Aprilem verteret, non abluderet ab etymo. Nam vt Aprilis ab aperiendo, quod tunc aperiantur flores, & germina, ita etiam ἀνθεστηριών, quod tunc primum floreat anni tempus. Rursus μαιμακτηριὼν Latine plane esse Februarius. Quamuis enim Februarius Romanus, & Mæmacterio Atticus differunt situ, tamen plane conueniunt in riti-
D bus, sacris, & solennibus, quæ in vtroque obibantur. Nam μαιμακτήρια ad verbum Februa. & vt in Februario Feralia Deum Manium dies, ita in Mæmacterione Πομπαῖα, ei diei respondebant, ἀπὸ τοῦ Πομπαίου Ἑρμοῦ, a Mercurio animarum & Manium deductore. Denique vt Lupercalibus cæsæ capræ pelle Vrbs lustrabatur, ac februabatur, ita etiam pelle victimæ februabantur Athenæ. Eam pellem ΔΙΟΝ vocabant. Eustathius: φασὶν, ὅτι ΔΙΟΝ ἐκάλουν κώδιον ἱερείου τυθέντος Διῒ μειλιχίῳ ἐν τοῖς καθαρμοῖς φθίνοντος Μαιμακτηριῶνος

μηνὸς

μηνός, ὅτε ἦγον τὰ Πομπαῖα, καὶ καθαρμῶν ἐκβολαὶ εἰς τὰς τριόδους ἐγένοντο. Interpres vero Demosthenis Vlpianus non constat sibi, cum menses Atticos apud Demosthenem cum Romanis comparat. Nam in ea περὶ στεφάνου, vbi Orator dicit, μηνὸς Ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ φθίνοντος, Vlpianus exponit, Σεπτεμβρίου εἰκοστετάρτῃ, quasi Hecatombæon sit Ianuarius. Item μέχρι τοῦ Θαργηλιῶνος μηνός, ille, Ἀπριλίου. Ergo non iam Hecatombæon, sed Anthesterion erit Ianuarius. Denique μηνὸς Μουνυχιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, ipse interpretatur Ἰανουαρίου τριακοστῇ. En tres Ianuarios Vlpiani Sophistæ, Hecatombæonem, Anthesterionem, Munychionem. Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? A

DE ANNO SAMARITANORVM IVLIANO. B

MENSES SOLARES SAMARITARVM.

ࠀࠋࠅࠋ	*Ilul*	*29 August.*	C	*September*	
ࠕࠔࠓࠉ	*Tisri*	*28 Sept.*	E	*October*	
ࠌࠓࠇࠔࠅࠍ	*Marcheschban*	*29 Octob.*	A	*Nouember*	
ࠊࠎࠋࠉࠅ	*Caslim*	*28 Nouem.*	C	*December*	
ࠈࠁࠕ	*Tebith*	*29 Decemb.*	F	*Ianuarius*	
ࠔࠁࠈ	*Schebat*	*29 Ian.*	A	*Februarius*	
ࠀࠃࠓ	*Adar*	*26 Feb.*	A	*Martius*	C
ࠍࠉࠎࠍ	*Nisan*	*29 Martij*	D	*Aprilis*	
ࠀࠉࠉࠓ	*Jiar*	*28 April.*	F	*Maius*	
ࠎࠉࠅࠍ	*Sebin*	*29 Mai*	B	*Junius*	
ࠕࠌࠅࠆ	*Tamuz*	*28 Iunij*	D	*Iulius*	
ࠀࠁ	*Ab*	*29 Juli.*	G	*Augustus.*	
ࠀࠃࠓ ࠔࠍࠉ.	*Adar alter.*				

Samaritarum Kalendæ Adar instituunt initium paschalis anni. Nam alioquin Elul est primus mensis antiqui anni Constantiniani propter Indictiones. Quod & Græci faciunt. Adar tot dies habet, quot Martius Iulianus: Nisan, quot Aprilis: Iiar quot Maius. Et sic deinceps. D Quare autem eundem numerum dierum in mensibus Iulianis diuerso situ vsurpent, nescio. Nisi forte, quod verum puto, quia sequuntur caput anni Actiaci, qui incipit a 29 Augusti. Primus enim eorum mensis politicus, vt habes in Diagrammate, est Elul, vt ecclesiasticus Adar. Neque profecto melior ratio reddi potest. Cum autem mensis lunaris Dulkaida apud eos intercalatur, non vocatur Dulkaida alter, sed Adar alter.

A

DE ANNO DAMASCENORVM PRISCORVM SOLARI.

ARABES, vt tetigimus libro II, & Simplicius quoque notat, initium anni capiebant ab æquinoctio verno. Temporibus ipsius Simplicij & Epiphanij videtur id initium in XXII Martij situm fuisse; Arabas autem illos menses suos tricenarios habuisse. Neomenia enim Αγ(α)λαθαβαὶθ fuit in XVIII Octobris: & proinde XXII Αγ(α)λαθαβαὶθ incidit in VIII Nouembris, auctore Epiphanio. Neomenia vero Αλεῶμ fuit in XVII Decembris. Itaque XXI eiusdem mensis competebat sextæ Ianuarij, vt refertur ab eodem scriptore Ecclesiastico. A XVIII Octobris, ad XVII Decembris præcise sunt dies absoluti LX. Fuerunt igitur menses illi tricenarij, vt Alexandrinorum Actiaci. Quare Neomeniæ duorum sequentium attributæ fuerunt diei XVI Ianuarij, & XV Februarij. Neomenia ἐπαγομένων Arabicarum XVII Martij. Neomenia primi mensis dies XXII eiusdem, in loco æquinoctij Ptolemæi obseruati anno Christi 1409. Non dubito, quin hoc verum sit, præsertim cum a vere eos initium anni sui instituisse satis vetus scriptor Simplicius prodiderit.

B

DE ANNO IVLIANO DAMASCENORVM.

C

QVOD Damascenis & Hagarenis non solum olim fuerit, sed & hodie in vsu sit Iulianus annus, testis locus ex Lexico Persico, in quo Mucharam Lunaris incidens in Augustum dicitur Murragiab. Nam si Regiab fixus est Augustus, Rabie prior est October, respondens Hyperberetæo Alexandreo, & Tisrin priori Syrochaldaico. Anno enim duplici vtuntur, anno mensium Lunari, & anno dierum Solari.

DE ANNO IVLIANO HISPANORVM.

D

ANNVM Iulianum non statim a gentibus & prouinciis imperij Romani acceptum fuisse, iam monuimus. Hispani certe hanc formam acceperunt anno 7 Iuliano. Eosque annos Cæsaris vocarunt. Ea est AERA nominatissima Hispanorum. Qui AERA dictum putant quasi A. ER. A. annus erat Augusti, primum inscitia linguæ Romanæ refelluntur, qui nesciant ea compendia scribendi nusquam veteribus vsurpata, neque vsurpari posse. Deinde imperitia rerum Romanarum, qui nesciant eos annos Augusto attribui non posse, qui sunt Iulij Cæsaris, & quos etiam veteres Hispani Iulio Cæ-

ſari non Auguſto tribuunt. Tertiam adde ignorationem vocis Æræ. A
De qua vide libro ſequenti.

DE ANNO IVDÆORVM SOLARI.

DVPLICI anno vtuntur Iudæi, Lunari, & Solari, quem tanquam trama ſubtemen ipſe Lunaris percurrit; itque reditque viam interuentu emboliſmi ab alienis finibus ad ſuos ſummotus. Ante Exodum non eſt dubium, quin Iudæorum dies intercalatitius, quem Biſextum vocamus, eo loco inſereretur, quo & menſis Lunaris embolimus, nempe ante Tiſri, quamuis non Tiſri, ſed primus menſis vocaretur. Deinde menſe verno pro capite anni ſumpto traductum biſextum in veris tempus, quia & ante ver proxime menſis Lunaris in- B
tercalatio inſtituta. Poſtquam autem anni formam & periodum Lunarem Calippicam a Seleucidis acceperunt, nihil mutatum eſt in ratione anni Solaris. Nam biſextum eorum inſerebatur inter primam & ſecundam Aprilis: quæ erat Tekupha Niſan. Poſtea accepta Iuliana forma, Biſextum cæptum intercalari inter XXV & XXVI Martij. quæ ratio hactenus apud eos obtinuit. Et quia a XXV Martij ad ſecundam Aprilis, quæ erat ſedes priſci biſexti, ſuperſunt dies VII, propterea totidem dies hodie eximuntur ad Tekupham Niſan inueſtigandam, quemadmodum tredecim detrahuntur, quoties inueſtigatur Tekupha Tiſri. Tekupham vocant quadrantem anni Iuliani, qui conſtat diebus 91, horis $7\frac{1}{2}$. Temporibus Moſis Tekupha vni- C
ca tantum dicebatur punctum interiectum inter finem anni antecedentis, & caput ſuccedentis: idque in autumno: circa quod tempus quam proxime *σκηνοπηγίων* celebrari præcipit Deus. Eſt igitur Tekupha, momentum, aut punctum temporis, in quo, finito quadrante anni, alius ſtatim quadrans incipit. Id punctum adeo ſuperſtitioſe obſeruant, vt ſi latum pilum excederent, magnum vitæ diſcrimen ſe adituros putarent. Vnicuique enim Tekuphæ ſuum elementum tribuunt. Verbi gratia Tekuphæ Tamuz ſolſtitiali attribuunt ignem. Ex elementorum exceſſu putant periculum rebus imminere. puta, ex Tekupha Tamuz *ἐκπύρωσιν*: & qui in momento illius Tekuphæ biberet, aut ederet, illum ardentiſſima febri correptum iri. Appoſui hic Laterculum omnium Tekupharum quadriennij vnius: quæ quadriennio confecto redeunt in orbem. Anno Iudaico per quatuor diuiſo facile ſcies quæ Tekupha

TEKVPHÆ QVADRIENNII IVDAICI. D

	I.		II.		III.		IIII.	
	Horæ	Scrup.	Horæ	Scrup.	Horæ	Scrup.	Horæ	Scrup.
TISRI	9	0	3	0	21	0	15	0
TEBETH	4	30	10	30	4	30	22	30
NISAN	0	0	6	10	12	0	18	0
TAMVZ.	7	30	13	30	19	30	1	30

A pha cuius anni sit. Si enim post diuisionem relinquatur vnitas, Te-
kupha Tisri est 9. 0. si duo, Tekupha Tisri est 3. 0. Et ita deinceps.
Quando hora est infra 12, tunc incidit in noctem: cum maior, in
diem: & abiiciendæ sunt horæ XII. Tekuphæ solæ fixæ sunt & statæ
in Computo Iudæo, vtpote cum sint Solares. Vnus præterea dies status
in 22 Nouembris, nempe הַשְּׁאֵלָה pro pluuiis instituta, quia diluuium
incidit in XVII secundi mensis, cuius neomenia fuit in VI Nouem-
bris, cum primi mensis neomeniam in conditu Mundi in VII Octobris
fuisse asserant. Est autem Tekupharum antiquissima obseruatio, &
cognitu propter vetustatem dignissima, præsertim cum Græci &
Ægyptij partes annorum quatuor notarent, quorum alteri κέντρα eos,
B alteri quadrantes ὥρας vocabant. Annum enim simplicem Ægyptij
in quatuor ὥρας, & annum Canicularem in quatuor annos simplices
tribuebant. Neque Græcorum κέντρα, neq. Ægyptiorum ὧραι alij sunt
a Tekuphis Iudæorum. ὥραν enim ἐαρινὸν vocabant ἔμβασιν Ὀσίριδος,
item ὥραν θερινὸν, ὀφθαλμῶν Ὥρου γενέθλιον. ὥραν ὀπωρινὸν, βακτηρίας ἡλίου,
ὥραν χειμερινὸν, ζήτησιν Ὀσίριδος. Atque vt Hæbræi incrementa anni
per hos quadrantes notantes, a Nisan incipiebant, propter annum
nouum Mosis Paschalem: ita etiam Ægyptij a Canicula quadrantes
suos auspicabantur (quod iam tetigimus,) propter incrementa Nili,
quæ tum primum incipiebant fieri: tum etiam, quia ex ortu caniculæ
anni statum coniiciebant, pestilens, an salubris; sterilis, an frugifer fu-
C turus esset. Orus Apollo: ἐνιαυτὸν δὲ βουλόμενοι δηλῶσαι, Ἶσιν, τουτέστι γυ-
ναῖκα, ζωγραφοῦσι. τῷ δ' αὐτῷ καὶ τὴν θεὸν σημαίνουσιν. Ἶσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστὶν
ἀστὴρ Αἰγυπτιστὶ καλούμενος ΣΩΘΙΣ, ἑλληνιστὶ δὲ ΑΣΤΡΟΚΥΟΝ, ὃς
καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων, ὅτε μὲν μείζων, ὅτε δὲ ἥσσων ἀνατέλλων.
καὶ ὅτε μὲν λαμπρότερος, ὅτε δ' οὐχ οὕτως. ἔτι δὲ καὶ διότι κατὰ τὴν τοῦ πρώτου ἄστρου
ἀνατολὴν σημειούμεθα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων τελεῖσθαι. διόπερ
οὐκ ἀλόγως τὸν ἐνιαυτὸν ΙΣΙΝ λέγουσιν. Manilius de Cilicibus idem di-
cit, quod Orus de Ægyptiis:

Hanc qui surgentem, primo cum redditur ortu,
Montis ab excelso speculantur vertice Tauri,
Euentus frugum varios, & tempora dicunt,
D *Quæque valetudo veniat, concordia quanta,* &c.

Cicero ex Heraclide Pontico idem Ceis attribuit, libro de Diuinatio-
ne primo: *Vt enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis
solere seruare, coniecturamque capere, vt scribit Ponticus Heraclides, an
pestilens annus futurus sit*, &c. Ex hac exactissima obseruatione Cani-
culæ quadrantes reliqui pendebant, vt ex Tekupha Nisan reliquæ.
Qui de temporibus olim scribebant, a vetustissimis Græcis dicti sunt
ὡρογράφοι. Alij scribunt eos esse annalium scriptores.

ΠΑΡΑΠΗΓΜΑ ΑΤΤΙΚΟΝ A

ΜΕΤΑ ΝΟΥΜΗΝΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ

ΚΑΛΙΠΠΙΚΩΝ.

ΚΑΡΚΙΝΩΝ ἡμέραι λα.

Α	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΙΑ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΞΗ.	V. KAL. IVL.
	Καρκίνος ἄρχεται ἀνατέλλειν. Τροπαὶ θεριναί. Ἐπισημαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Β	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Α. Κ. ΛΘ. ΝΗ.	IIII. KAL. IVL.
Γ		III. KAL. IVL.
Δ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Θ. ΚΗ. ΜΖ.	PRID. KAL. IVL.
Ε	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Λϛ. ΝΕ. ΟΔ.	KAL. IVL.
ϛ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ϛ. ΙΗ.	VI. NON. IVL. B
Ζ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΚΕ. ΜΔ. ΞΓ.	V. NON. IVL.
Η	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΔ. ΟΑ.	IIII. NON. IVL.
Θ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΛΓ. ΝΒ.	III. NON. IVL.
	Νότος πνεῖ. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Ι	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Γ. ΚΒ. ΜΑ. Ξ	PRID. NON. IVL.
ΙΑ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΑ. Λ.	NON. IVL.
	Ὠρίων ἑῷος ὅλος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
ΙΒ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΜΘ. ΞΗ.	VIII. EID. IVL.
	Στέφανος ἑῷος ἄρχεται δύνειν. ΔΟΣΙΘΕΟΣ.	

ΚΕΝΤΡΟΝ ΘΕΡΙΝΟΝ.

ΙΓ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. ΝΖ. Οϛ.	VII. EID. IVL.
ΙΔ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΚΖ. Μϛ.	VI. EID. IVL.
ΙΕ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Η. ΞΕ	V. EID. IVL. C
Ιϛ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΝΔ.	IIII. EID. IVL.
ΙΖ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΞΒ. ΟΓ.	III. EID. IVL.
ΙΗ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Ε. ΚΔ. ΜΓ.	PRID. EID. IVL.
ΙΘ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΛΒ. ΝΑ. Ο.	EID. IVL.
Κ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Β. ΙΓ.	XVII. KAL. AVG.
	Κύων ἐκφανὴς γίνεται ἐν Αἰγύπτῳ. ΔΟΣΙΘΕΟΣ.	
ΚΑ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΚΑ. Μ. ΝΘ.	XVI. KAL. AVG.
ΚΒ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Ι. ΞΗ.	XV. KAL. AVG.
ΚΓ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΚΘ. ΜΗ.	XIIII. KAL. AVG.
ΚΔ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ. ΝΖ. ΟΕ.	XIII. KAL. AVG.
ΚΕ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Ζ. Κϛ.	XII. KAL. AVG.
	Κύων ἐπιτέλλει ἑῷος. ΜΕΤΩΝ.	
Κϛ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΜΕ. ΞΔ.	XI. KAL. AVG.
ΚΖ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ.	X. KAL. AVG. D
	Κύων ἐπιτέλλει, καὶ τὰς ἐπομένας ἡμέρας νε Ἐτήσιαι πνέουσιν. αἱ δὲ πέντε αἱ πρῶται ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ καλοῦνται. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΚΗ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΚΓ. ΜΒ.	IX. KAL. AVG.
	Ἀετὸς ἑῷος δύνει. χειμὼν κατὰ θάλασσαν ἐπιγίνεται. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
ΚΘ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ Δ. ΞΑ.	VIII. KAL. AVG.
Λ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. Ν.	VII. KAL. AVG.
	Λέων ἄρχεται ἀνατέλλειν. Νότος πνεῖ. Κύων ἀνατέλλων φανερὸς γίνεται. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΛΑ	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ ΞΘ. ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ ΝΗ.	VI. KAL. AVG.

ΛΕΟΝ-

A

ΛΕΟΝΤΩΝ ἡμέραι λα.

A	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ A. K. ΛΘ.	V. KAL. AVG.
	Κύων ἐκφανής. Πνῖγος ἐπιγίνεται. Επισημαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
B	ΕΚΑΤΟΜΒΑΙΩΝ KH. MZ. Ξς.	IIII. KAL. AVG.
Γ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ Θ. ΟΔ.	III. KAL. AVG.
Δ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ ς. IZ. Λς. NE.	PRID. KAL. AVG.
E	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ ΜΔ. ΞΓ.	KAL. AVG.
	Αετὸς ἑῷος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ς	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ KE.	IIII. NON. AVG.
Z	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ ΙΔ. ΛΓ. NB. OA.	III. NON. AVG.
H	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ Γ. KB.	PRID. NON. AVG.
Θ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ MA. Z. ΞA.	NON. AVG.
B I	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IA. Λ. MΘ.	VIII. EID. AVG.
	Στέφανος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
IA	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IΘ. ΛH.	VII. EID. AVG.
IB	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ NZ. Oς.	VI. EID. AVG.
	Λέων μέσος ἀνατέλλει. Πνῖγος ἐπιγίνεται. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
IΓ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ H. KZ. Mς.	V. EID. AVG.
IΔ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ NB. ΞE.	IIII. EID. AVG.
	Πνῖγος γίνεται. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
IE	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ Iς. ΛE. OΓ.	III. EID. AVG.
Iς	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ KΔ. MΓ. ΞB.	PRID. EID. AVG.
	Επισημαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
IZ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ EO.	EID. AVG.
C	Λύρα δύεται. Υετός. Ετήσιαι παύονται. ἵππος ἐπιτέλλει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
IH	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IΓ. ΛB. NA.	XIX. KAL. SEPTEM.
	Δελφὶς ἑῷος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	Προτρυγητὴρ ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. ΔΟΣΙΘΕΟΣ.	
IΘ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ B. M. NΘ.	XVIII. KAL. SEPT.
K	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ I. KA.	XVII. KAL. SEPT.
KA	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ KΘ. MH. ΞZ.	XVI. KAL. SEPT.
KB	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IH. OE.	XV. KAL. SEPTEMB.
	Λύρα ἑῷος δύνει. Επισημαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
KΓ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ ΛZ. Nς.	XIIII. KAL. SEPTEMB.
KΔ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ Z. Kς. ME. ΞΔ.	XIII. KAL. SEPT.
KE	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IE. ΛΔ.	XII. KAL. SEPT.
D Kς	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ NΓ. OB.	XI. KAL. SEPT.
KZ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ KΓ. MB.	X. KAL. SEPT.
KH	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ Δ. N. ΞA.	IX. KAL. SEPT.
KΘ	ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝ IB. ΛA. ΞΘ.	VIII. KAL. SEPT.
	Επισημαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	Παρθένος ἐπιτέλλει. Επισημαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Λ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ K. ΛΘ. NH.	VII. KAL. SEPT.
ΛA	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ A. Ξς.	VI. KAL. SEPT.

ΠΑΡΘΕΝΩΝ ἡμέραι λ. A

Α	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Θ. ΚΗ. ΜΖ.	V. KAL. SEPTEMB.
Β	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Λϛ. ΝΕ. ΟΔ.	IIII. KAL. SEPTEMB.
Γ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ϛ. ΙΖ.	III. KAL. SEPTEMB.
Δ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΚΕ. ΜΔ. ΞΓ.	PRID. KAL. SEPT.
Ε	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΔ. ΟΑ.	KAL. SEPTEMB.
	Ανεμος μέγας πνεῖ. Επιβροντᾷ. ΕΥΔΟΞΟΣ. Ωμοι τῆς Παρθένου ἐπιτέλλουσιν. Ετήσιαι λήγουσι. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ϛ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΛΓ. ΝΒ.	IIII. NON. SEPTEMB.
Ζ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Γ. ΚΒ. ΜΑ. Ξ.	III. NON. SEPTEMB.
Η	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΑ. Λ.	PRID. NON. SEPT.
Θ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΜΘ. ΞΗ.	NON. SEPTEMB.
Ι	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. ΝΖ. Οϛ.	VIII. EID. SEPTEMB. B
	Προτρυγητὴρ φαίνεται. Αρκτοῦρος ἐπιτέλλει. Οἰστός δύεται ὄρθρου. Χειμὼν κατὰ θάλασσαν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ. Υει. Βροντᾷ. Ανεμος μέγας πνεῖ. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΑ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Μϛ.	VII. EID. SEPTEMB.
ΙΒ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Η. ΚΖ. ΞΕ.	VI. EID. SEPTEMB.
ΙΓ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΝΔ.	V. EID. SEPTEMB.
ΙΔ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΞΒ. ΟΓ.	IIII. EID. SEPT.
ΙΕ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Ε. ΚΔ. ΜΓ.	III. EID. SEPTEMB.
Ιϛ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΛΒ. ΝΑ. Ο.	PRID. EID. SEPT.
ΙΖ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Β. ΙΓ.	EID. SEPTEMB.
	Παρθένος μέση ἐπιτέλλει. Επισημαίνει. Αρκτοῦρος ἀνατέλλων φανερός. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΙΗ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΚΑ. Μ. ΝΘ.	XVIII. KAL. OCTOB. C
ΙΘ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Ι. ΞΖ.	XVII. KAL. OCTOB.
	Αρκτοῦρος ἑῷος ἐπιτέλλει. Τὰς ἐπομένας ἡμέρας ζ ἄνεμοι πνέουσιν. Ευδία ὡς τὰ πολλά. Λήγοντος τοῦ χρόνου, ἀπ' ἠοῦς πνεῦμα γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Κ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΚΘ. ΜΗ.	XVI. KAL. OCTOB.
	Αρκτοῦρος ἐκφανής. Μετοπώρου ἀρχή. Αἲξ ἀστὴρ μέγας ἐπὶ τοῦ ἡνιόχου ἐπιτέλλει. Επισημαίνει. Χειμὼν κατὰ θάλασσαν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
ΚΑ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ. Νϛ. ΟΕ.	XV. KAL. OCTOB.
ΚΒ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Ζ. Κϛ.	XIIII. KAL. OCTOB.
ΚΓ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΜΕ. ΞΔ.	XIII. KAL. OCTOB.
ΚΔ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΝΓ. ΟΒ.	XII. KAL. OCTOB.
	Στάχυς τῆς Παρθένου ἐπιτέλλει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	D
ΚΕ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΜΒ.	XI. KAL. OCTOB.
Κϛ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΞΑ.	X. KAL. OCTOB.
ΚΖ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. Ν.	IX. KAL. OCTOB.
ΚΗ	ΒΟΗΔΡΟΜΙΩΝ ΞΘ. ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΝΗ.	VIII. KAL. OCTOB.
ΚΘ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Α. Κ. ΛΘ.	VII. KAL. OCTOB.
Λ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΚΗ. ΜΖ. Ξϛ.	VI. KAL. OCTOB.

ΖΥΓΩΝ

A

ΖΥΓΩΝ ἡμέραι λ.

Α	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Θ.	V. KAL. OCTOB.
	Ἰσημερία μετοπωρινή. Ἐπισημαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	Ὁ Κριὸς ἄρχεται δύνειν. Ἰσημερία μετοπωρινή. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Β	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΖ. Λϛ. ΝΕ. ΟΔ.	IIII. KAL. OCTOB.
Γ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ϛ. ΞΓ.	III. KAL. OCTOB.
Δ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΚΕ. ΜΔ.	PRID. KAL. OCTOB.
	Αἲξ ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Ε	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΔ. ΛΓ. ΝΒ. ΟΑ.	KAL. OCTOB.
	Πλειάδες ἑσπέριαι φαίνονται. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	Ἐκ τοῦ πρὸς ἕω Παρθένος λήγει ἐπιτέλλουσα. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ϛ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Γ. ΚΒ.	VI. NON. OCTOB.
B Ζ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΜΑ. Ξ.	V. NON. OCTOB.
	Στέφανος ἀνατέλλει. Χειμαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
Η	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΑ. Λ. ΜΘ. ΞΗ.	IIII. NON. OCTOB.
	Πλειάδες ἐπιτέλλουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Θ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ.	III. NON. OCTOB.
Ι	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΝΖ. Οϛ.	PRID. NON. OCT.
	Στέφανος ἑῷος ἀνατέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΑ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Η. ΚΘ. Μϛ.	NON. OCTOB.
	ΚΕΝΤΡΟΝ ΜΕΤΟΠΩΡΙΝΟΝ.	
ΙΒ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΝΔ. ΞΕ.	VIII. EID. OCT.
	Σκορπίος ἀκρόνυχος ἄρχεται δύνειν. Χειμὼν ἐπιγίνεται. Ἄνεμος πνεῖ. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΓ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΟΓ.	VII. EID. OCT.
C ΙΔ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΚΔ. ΜΓ. ΞΒ.	VI. EID. OCT.
ΙΕ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Ε. Ο.	V. EID. OCT.
Ιϛ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΓ. ΛΒ. ΝΑ.	IIII. EID. OCT.
ΙΖ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Β. ΝΘ.	III. EID. OCT.
	Σκορπίος ὅλος ἀκρόνυχος δύνει. Αἲξ δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	Χηλαὶ ἄρχονται ἀνατέλλειν. ἐπισημαίνουσιν. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΙΗ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΚΑ. Μ.	PRID. EID. OCTOB.
ΙΘ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Ι. ΚΘ. ΜΗ. ΞΖ.	EID. OCTOB.
Κ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΗ. ΟΕ.	XVII. KAL. NOVEMB.
ΚΑ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΝΖ. Νϛ.	XVI. KAL. NOVEMB.
ΚΒ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Ζ. Κϛ. ΜΕ. ΞΔ.	XV. KAL. NOVEMB.
	Ὑάδες ἀκρόνυχοι ἐπιτέλλουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΚΓ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ.	XIIII. KAL. NOVEMB.
D ΚΔ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΝΓ. ΟΒ.	XIII. KAL. NOVEMB.
ΚΕ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΜΒ.	XII. KAL. NOVEMB.
Κϛ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ Ν. ΞΑ.	XI. KAL. NOVEMB.
ΚΖ	ΠΥΑΝΕΨΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. ΞΘ.	X. KAL. NOVEMB.
ΚΗ	ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Κ. ΛΘ. ΝΗ.	IX. KAL. NOVEMB.
	Τοῦ Ταύρου κέρκος δύνει. Ἐπισημαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΚΘ	ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Α. Ξϛ.	VIII. KAL. NOVEMB.
	Βορέας καὶ Νότος πνέουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Λ	ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Θ. ΚΗ. ΜΖ.	VII. KAL. NOVEMB.
	Χειμὼν κατὰ θάλασσαν πολύς. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	

ΣΚΟΡΠΙΩΝ ἡμέραι λ. A

Α ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΝΕ. ΟΔ. — VI. KAL. NOVEMB.
Β ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΖ. Λϛ. Ν. — V. KAL. NOVEMB.
Γ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ϛ. ΚΕ. ΜΔ. ΞΓ. — IIII. KAL. NOVEMB.
Χειμαίνει. ΔΟΣΙΘΕΟΣ.
Δ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΔ. ΟΑ. — III. KAL. NOVEMB.
Πλειάδες δύουσιν ἅμα ἠοῖ. Ανεμοι χειμέριοι ὡς τὰ πολλὰ καὶ ψύχη, ἤδη καὶ πάχνη ἐπιπνεῖν φιλεῖ. φυλλοῤῥοεῖν ἄρχε) τὰ δένδρα μάλιστα. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.
Τοῦ Σκορπίου τὸ μέτωπον ἐπιτέλλει πνευματῶδες. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.
Ε ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΛΓ. ΝΒ. — PRID. KAL. NOVEMB.
Αρκτοῦρος ἑσπέριος δύε). Ανεμοι μεγάλοι πνέουσιν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.
ϛ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Γ. ΚΒ. ΜΑ. Ξ. — KAL. NOVEMB.
Ζ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΑ. Λ. — IIII. NON. NOVEMB.
Η ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΜΘ. ΞΗ. — III. NON. NOVEMB. B
Αρκτοῦρος ἀκρόνυχος πρωΐ δύει. Επισημαίνει. Ανεμος πνεῖ. ΕΥΔΟΞΟΣ.
Θ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. Οϛ. — PRID. NON. NOVEMB.
Τοῦ Ταύρου δύει κεφαλή. Υέτιαι. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.
Ι ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Μϛ. ΝΖ. — NON. NOVEMB.
Λύρα ἕωος ἐπιτέλλει. Επιχειμάζε) ὑετῷ. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.
ΙΑ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Η. ΚΖ. ΞΕ. — VIII. EID. NOVEMB.
ΙΒ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΝΔ. — VII. EID. NOVEMB.
Ωρίων ἀκρόνυχος ἄρχε) ἐπιτέλλειν. ΕΥΔΟΞΟΣ.
ΙΓ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΞΒ. ΟΓ. — VI. EID. NOVEMB.
Λύρα ἐπιβάλλει ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι. Ο ἀὴρ χειμέριος γίνε) ὡς ἐπὶ τὰ πολλά. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.
ΙΔ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Ε. ΚΔ. ΜΓ. — V. EID. NOVEMB.
Υετία. ΕΥΔΟΞΟΣ.
ΙΕ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΛΒ. ΝΑ. Ο. — IIII. EID. NOVEMB. C
Πλειάδες δύουσιν. Επισημαίνει. Ωρίων ἄρχε) καὶ μεσοῦντι, καὶ λήγοντι ἐπιχειμάζειν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.
Ιϛ — III. EID. NOVEMB.
Ο ἐν τῷ Σκορπίῳ λαμπρὸς ἀστὴρ ἀνατέλλει. Επισημαίνει. Πλειάδες δύουσι φανεραί. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.
ΙΖ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Β. ΚΑ. Μ. ΝΘ. — PRID. EID. NOVEMB.
ΙΗ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Ι. ΜΗ. ΞΖ. — EID. NOVEMB.
Σκορπίος ἄρχε) ἐπιτέλλειν ἕωος. ΕΥΔΟΞΟΣ.
ΙΘ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ. ΚΘ. — XVIII. KAL. DECEMB.
Πλειάδες ἑῷαι δύουσιν. Ωρίων ἄρχε) δύειν. χειμάζει. ΕΥΔΟΞΟΣ.
Κ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΛΖ. Νϛ. ΟΕ. — XVII. KAL. DECEMB.
ΚΑ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Ζ. Κϛ. — XVI. KAL. DECEMB.
Λύρα ἕωος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.
ΚΒ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΜΕ. ΞΔ. — XV. KAL. DECEMB.
ΚΓ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΟΒ. — XIIII. KAL. DECEMB. D
ΚΔ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΜΒ. ΝΓ. — XIII. KAL. DECEMB.
ΚΕ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΞΑ. — XII. KAL. DECEMB.
Κϛ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. Ν. — XI. KAL. DECEMB.
ΚΖ ΜΑΙΜΑΚΤΗΡΙΩΝ ΞΘ. — X. KAL. DECEMB.
ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΝΗ.
Υάδες δύον). Υει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.
ΚΗ ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Α. Κ. ΛΘ. — IX. KAL. DECEMB.
Τοῦ Ταύρου τὰ κέρατα δύε). Υετία. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.
ΚΘ ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΚΗ. ΜΖ. Ξϛ. — VIII. KAL. DECEMB.
Υάδες δύουσι. χειμαίνει σφόδρα. ΕΥΔΟΞΟΣ.
Λ ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Θ. — VII. KAL. DECEMB.

ΤΟΞΩΝ ἡμέραι κθ.

A	A	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΖ. ΛϚ. ΝΕ. ΟΔ.	VI. KAL. DECEMB.
	B	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Ϛ. ΞΓ.	V. KAL. DECEMB.
	Γ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΚΒ. ΜΔ.	IIII. KAL. DECEMB.
	Δ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Γ. ΛΓ. ΝΒ. ΟΑ.	III. KAL. DECEMB.
	E	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΚΒ.	PRID. KAL. DECEMB.
	Ϛ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΜΑ. Ξ.	KAL. DECEMB.
	Z	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ. ΙΑ. Λ. ΞΗ.	IIII. NON. DECEMB.
		Κύων δύεται. Επιχειμάζει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ. Ο Τοξότης ἄρχεται ἀνατέλλειν. Ωρείων ἄρχεται δύνειν φανερῶς. χειμαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
	H	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΛΗ. ΜΘ.	III. NON. DECEMB.
B		Ωρείων ἑῶος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	Θ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΘ. ΝΖ. ΟϚ.	PRID. NON. DECEMB.
	I	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Η. ΚΖ. ΜϚ.	NON. DECEMB.
		Τοῦ Σκορπίου τὸ κέντρον ἐπιτέλλει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	IA	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΝΔ. ΞΕ.	VIII. EID. DECEMB.
	IB	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙϚ. ΛΕ. ΟΓ.	VII. EID. DECEMB.
		Κύων ἑῶος δύνει. χειμαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	IΓ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΚΔ. ΜΓ. ΞΒ.	VI. EID. DECEMB.
	IΔ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Ε.	V. EID. DECEMB.
		Υετός. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	IE	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΓ. ΛΒ. ΝΑ. ΞΑ. Ο.	IIII. EID. DECEMB.
		Αετὸς ἐπιτέλλει. Νότος πνεῖ. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	IϚ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Α. ΝΘ.	III. EID. DECEMB.
C		Αετὸς ἐπιτέλλει ἅμα ἡλίῳ. Επισημαίνειν φιλεῖ βροντῇ, καὶ ἀστραπῇ, καὶ ὕδατι ἢ ἀνέμῳ, ἢ ἀμφότερα, ὡς ἐπὶ τὰ πολλά. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
		Κύων ἀκρόνυξ ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
		Οἱ Δίδυμοι μετίασι δυόμενοι. Υετία. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
	IZ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΚΑ. Μ.	PRID. EID. DECEMB.
	IH	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Ι. ΚΘ. ΜΗ. ΞΖ.	EID. DECEMB.
	IΘ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΘ. ΟΕ.	XVIIII. KAL. IANVAR.
		Αἲξ δύνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	K	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΛΖ. ΝϚ.	XVIII. KAL. IANVAR.
	KA	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Ζ. ΚϚ. ΞΔ.	XVII. KAL. IANVAR.
		Σκορπίος ἑῶος ἐπιτέλλει. χειμαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	KB	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΛΔ. ΜΕ.	XVI. KAL. IANVAR.
D	KΓ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΕ. ΝΓ. ΟΒ.	XV. KAL. IANVAR.
		Αἲξ ἑῶα δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	KΔ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Δ. ΚΓ. ΜϚ.	XIIII. KAL. IANVAR.
	KE	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ Ν.	XIII. KAL. IANVAR.
	KϚ	ΠΟΣΕΙΔΕΩΝ ΙΒ. ΛΑ. ΞΘ.	XII. KAL. IANVAR.
		Αετὸς ἑῶος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	KZ	ΓΑΜΗΛΙΩΝ Κ. ΛΘ. ΝΗ.	XI. KAL. IANVAR.
	KH	ΓΑΜΗΛΙΩΝ Α. ΞϚ.	X. KAL. IANVAR.
	KΘ	ΓΑΜΗΛΙΩΝ Θ. ΚΗ. ΜΖ.	IX. KAL. IANVAR.

ΑΙΓΩΝ

A

ΑΙΓΩΝ ἡμέραι κθ.

Α ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΝΕ. — VIII. KAL. IANVAR.

Τροπαὶ χειμεριναί. Ἐπισημαίνουσιν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ. Τοξότης λήγει ἀνατέλλων. Τροπαὶ χειμεριναί. Χειμαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.

Β ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΖ. Λϛ. ΟΔ. — VII. KAL. IANVAR.

Δελφὶς ἐπιτέλλει. χειμαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

Γ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ϛ. ΚΕ. ΜΔ. ΞΓ. — VI. KAL. IANVAR.

Δ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΔ. ΟΑ. — V. KAL. IANVAR.

Τροπαὶ χειμεριναί. Χειμαίνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.

Ε ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΛΓ. ΝΒ. — IIII. KAL. IANVAR.

ϛ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Γ. ΚΒ. ΜΑ. Ξ. — III. KAL. IANVAR.

Ζ ΓΑΜΗΛΙΩΝ. ΙΑ. Λ. — PRID. KAL. IANVAR.

Ἀετὸς ἑσπέριος δύεται. χειμαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

B

Η ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΜΘ. ΞΗ. — KAL. IANVAR.

Θ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. — IIII. NON. IANVAR.

Στέφανος ἀκρόνυχος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.

Ι ΓΑΜΗΛΙΩΝ Μϛ. ΝΖ. — III. NON. IANVAR.

ΙΑ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Η. ΚΖ. ΞΕ. Οϛ. — PRID. NON. IAN.

ΙΒ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Ιϛ. ΝΔ. — NON. IANVAR.

Νότος πνεῖ, ὡς ἐπιτέλλει. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.

ΙΓ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΛΕ. — VIII. EID. IANVAR.

ΙΔ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Ε. ΚΔ. ΜΓ. ΞΒ. ΟΓ. — VII. EID. IANVAR.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΝ.

C

Μέσος χειμών. Νότος πολὺς ἐπιπνεῖ χειμερινὸς κατὰ θάλασσαν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

ΙΕ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΝΑ. Ο. — VI. EID. IANVAR.

Αἰγόκερως ἄρχεται ἀνατέλλειν. Νότος. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.

Ιϛ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Β. ΙΓ. ΛΒ. — V. EID. IANVAR.

Νότος χειμέριος κατὰ θάλασσαν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

ΙΖ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΚΑ. Μ. ΝΘ. — IIII. EID. IANVAR.

ΙΗ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Ι. ΞΖ. — III. EID. IANVAR.

Ὁ Περσεὺς ἀκρόνυχος ἐπιδύνει. Νότος πνεῖ . . . . . *

ΙΘ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΚΘ. ΜΗ. — PRID. EID. IANVAR.

Κ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ. Νϛ. — EID. IANVAR.

ΚΑ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Κϛ. ΞΔ. ΟΕ. — XIX. KAL. FEB.

ΚΒ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Ζ. ΜΕ. — XVIII. KAL. FEB.

D

ΚΓ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΟΒ. — XVII. KAL. FEB.

ΚΔ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΜΒ. ΝΓ. — XVI. KAL. FEB.

ΚΕ ΓΑΜΗΛΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΞΑ. — XV. KAL. FEB.

Κϛ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. Ν. — XIIII. KAL. FEB.

ΚΖ ΓΑΜΗΛΙΩΝ ΞΘ. — XIII. KAL. FEB.

Δελφὶς ἑσπέριος δύνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

Καρκίνος λήγει δύων. χειμαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.

ΚΗ ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Α. Κ. ΛΘ. ΝΗ. — XII. KAL. FEB.

ΚΘ ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΜΖ. Ξϛ. — XI. KAL. FEB.

A

ΥΔΡΩΝ ἡμέραι λ.

Α	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Θ. ΚΗ.	X. KAL. FEB.
Β	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΖ. Λϛ. ΝΕ. ΟΔ.	IX. KAL. FEB.
	Λέων ἄρχεται δύνειν. Ὑετία. ΚΑΛΙΠΠΟΣ. ἄλλος χειμών. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
Γ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ϛ. ΞΓ.	VIII. KAL. FEB.
Δ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΚΕ. ΜΔ.	VII. KAL. FEB.
	Δελφὶς ἀκρόνυξ δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Ε	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΔ. ΛΓ. ΝΒ. ΘΑ.	VI. KAL. FEB.
ϛ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Γ. ΚΒ.	V. KAL. FEB.
Ζ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΜΑ. Ξ.	IIII. KAL. FEB.
Η	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Λ. ΞΗ.	III. KAL. FEB.
B Θ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΛΗ. ΜΘ.	PRID. KAL. FEB.
Ι	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΘ. ΝΖ. Οϛ.	KAL. FEB.
ΙΑ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Η. ΚΖ. Μϛ.	IIII. NON. FEB.
	Λύρα ἀκρόνυξ δύνει. Ὑετός. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΑ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΝΔ. ΞΕ.	III. NON. FEB.
ΙΓ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΟΓ.	PRID. NON. FEB.
ΙΔ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΜΓ. ΞΒ.	NON. FEB.
	Εὐδία. Ἐνίοτε καὶ Ζέφυρος πνεῖ. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΕ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Ε. ΚΔ.	VIII. EID. FEB.
Ιϛ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΓ. ΛΒ. ΝΑ. Θ.	VII. EID. FEB.
	Ζέφυρος πνεῖν ἄρχεται, καὶ παραμένει ἡμέρας Γ καὶ Μ ἀπὸ τροπῶν. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
ΙΖ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Β. ΝΘ.	VI. EID. FEB.
C	Ὥρα Ζέφυρον πνεῖν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	Ὑδροχόος μέσος ἀνατέλλει. Ζέφυρος πνεῖ. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΙΗ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑ. Μ.	V. EID. FEB.
ΙΘ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Ι. ΚΘ. ΜΗ. ΞΖ.	IIII. EID. FEB.
Κ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΗ.	III. EID. FEB.
ΚΑ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΛΖ. Νϛ. ΟΕ.	PRID. EID. FEB.
ΚΒ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Ζ. Κϛ. ΞΔ.	EID. FEB.
ΚΓ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΛΔ. ΜΕ.	XVI. KAL. MAR.
ΚΔ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΕ. ΝΓ. ΟΒ.	XV. KAL. MAR.
ΚΕ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Δ. ΚΓ. Μϛ.	XIIII. KAL. MAR.
	Ὑδροχόος ἑσπέριος δύνει. Σφόδρα ἐπιχειμάζει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
Κϛ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ Ν. ΞΑ.	XIII. KAL. MAR.
D ΚΖ	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. ΞΘ.	XII. KAL. MAR.
ΚΗ	ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΔΘ. ΝΗ.	XI. KAL. MAR.
ΚΘ	ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Α. Κ. ΞΘ.	X. KAL. MAR.
Λ	ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Θ. ΚΗ. ΜΖ.	IX. KAL. MART.

ΙΧΘΥΩΝ ἡμέραι λ. A

Α ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΝΕ. ΟΔ. VIII. KAL. MART.

Β ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΖ. Λϛ. VII. KAL. MART.

Χελιδόνα ὥρα φαίνεσθαι. Ορνιθίαι πνέουσιν ..... *

Γ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ϛ. ΚΕ. ΞΓ. VI. KAL. MART.

Δ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΔ. ΜΔ. V. KAL. MART.

Ποικίλη ἡμέρ.. γίνονται ΑΛΚΥΟΝΙΔΕΣ καλούμεναι. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ. Αρκτοῦρος ἀκρόνυξ ἐπιτέλλει. Υετὸς γίνεται. χελιδὼν φαίνεται. τὰς ἐπομένας ἡμέρας λ̄ βορέαι πνέουσι, μάλιστα οἱ ΠΡΟΟΡΝΙΘΙΑΙ καλούμενοι. ΕΥΔΟΞΟΣ.

Ε ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΛΓ. ΝΒ. ΟΑ. IIII. KAL. MART.

ϛ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Γ .ΚΒ. Ξ. III. KAL. MART.

Ζ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΑ. Δ. ΜΑ. PRID. KAL. MAR.

Η ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΜΘ. PRID. KAL. MAR. B

Η ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΞΗ. KAL. MART.

Θ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. ΝΖ. Οϛ. VI. NON. MART.

Ι ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Μϛ. ΞΕ. V. NON. MART.

ΙΑ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Η. IIII. NON. MART.

ΙΒ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΝΔ. III. NON. MART.

ΙΓ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Ε. ΟΓ. PRID. NON. MAR.

Αρκτοῦρος ἑσπέριος ἐπιτέλλει. Προτρυγητὴρ ἐκφανής. ἐπιπνεῖ βορέας ψυχρός. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

ΙΔ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΚΔ. ΜΓ. NON. MART.

Ανεμοι πνέουσι ψυχροὶ οἱ ΠΡΟΟΡΝΙΘΙΑΙ καλούμενοι, ἡμέρας μάλιστα θ. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.

Ιππος ἕωθος δύνει. ἐπιπνεῖ βορέας ψυχρός. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

ΙΕ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΓ. ΝΑ. Ο. VIII. EID. MART.

Ιϛ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΚΑ. ΛΒ. VII. EID. MART. C

ΙΖ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Β. Μ. ΝΘ. VI. EID. MART.

Χειμαίνει. Ικτῖνος φαίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ. Τῶν ἰχθύων ἄλοπος ἐπιτέλλει. Λήγει Βορέας. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.

ΙΗ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Ι. ΚΘ. V. EID. MART.

ΙΘ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΜΗ. ΞΖ. IIII. EID. MAR.

Κ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ. Νϛ. ΟΕ. III. EID. MART.

ΚΑ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Κϛ. ΜΕ. PRID. EID. MART.

Στέφανος ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. Αρχονται Ορνιθίαι πνέοντες. ΕΥΔΟΞΟΣ.

ΚΒ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Ζ. ΝΓ. ΞΔ. EID. MART.

Ικτῖνος φαίνεται. Ορνιθίαι πνέουσι μέχρις ἰσημερίας. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

ΚΓ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΟΒ. XVII. KAL. APR.

ΚΔ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΜΒ. ΞΑ. XVI. KAL. APR.

ΚΕ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ Δ. ΚΓ. XV. KAL. APR. D

Κϛ ΕΛΑΦΗΒΟΛΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ. Ν. ΞΘ. XIIII. KAL. APR.

ΚΖ ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Α. XIII. KAL. APR.

ΚΗ ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Κ. ΛΘ. ΝΗ. XII. KAL. APR.

ΚΘ ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Θ. ΜΖ. Ξϛ. XI. KAL. APR.

Τοῦ Σκορπίου οἱ πρῶτοι ἀστέρες δύνουσιν. Επιπνεῖ Βορέας ψυχρός. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.

Λ ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΖ. ΚΗ. X. KAL. APR.

Τῶν ἰχθύων βόρειος ἐπιτέλλων λήγει. Ικτῖνος φαίνεται. Βορέας πνεῖ. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.

ΚΡΙΩΝ

A

ΚΡΙΩΝ ἡμέραι λα.

Α	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΚΕ. Λϛ. ΝΕ. ΟΔ.	IX. KAL. APRIL.
	Συνδεσμὸς τῶν ἰχθύων ἀνατέλλει. Ἰσημερία ἐαρινή. Ψεκὰς λεπτή. Χειμαίνει σφόδρα. Ἐπισημαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Β	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ϛ. ΞΓ.	VIII. KAL. APRIL.
Γ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΜΔ.	VII. KAL. APRIL.
	Κριὸς ἄρχεται ἐπιτέλλειν. Ὑετὸς, ἢ νιφετός. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Δ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΔ. ΛΓ. ΝΒ. ΟΑ.	VI. KAL. APRIL.
Ε	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΜΑ.	V. KAL. APRIL.
ϛ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Γ. ΚΒ. Ξ.	IIII. KAL. APRIL.
	Ἰσημερία. Ὑετὸς γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
Ζ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΑ. Λ. ΜΘ. ΞΗ.	III. KAL. APRIL.
B Η	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΛΗ. ΝΖ.	PRID. KAL. APRIL.
Θ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΘ. Οϛ.	KAL. APRIL.
Ι	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Η. ΚΖ. Μϛ. ΞΕ.	IIII. NON. APRIL.
	Πλειάδες ἑσπέριοι κρύπτονται.	
ΙΑ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΘ.	III. NON. APRIL.
ΙΒ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Ιϛ. ΛΕ. ΝΔ. ΟΓ.	PRID. NON. APRIL.
	Πλειάδες ἀκρόνυχοι δύνουσιν. Ὠρίων ἄρχεται δύνειν. Ἀπὸ ἀκρονύχου ὑετὸς γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
	Πλειάδες κρύπτονται ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνονται νύκτας μ. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
ΙΓ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Ε. ΜΓ.	NON. APRIL.
ΙΔ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΓ. ΚΔ. ΞΒ.	VIII. EID. APRIL.
ΙΕ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΛΒ. ΝΑ. Ο.	VII. EID. APRIL.
C Ιϛ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Β. ΚΑ. ΝΘ.	VI. EID. APRIL.

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΑΡΙΝΟΝ.

ΙΖ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Μ.	V. EID. APRIL.
ΙΗ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Ι. ΚΘ. ΜΗ. ΞΖ.	IIII. EID. APRIL.
ΙΘ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ.	III. EID. APRIL.
Κ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Νϛ. ΟΕ.	PRID. EID. APRIL.
	Ὑάδες ἀκρόνυχοι δύνουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΚΑ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Ζ. ΜΕ. ΞΔ.	EID. APRIL.
ΚΒ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΝΓ.	XVIII. KAL. MAI.
	Ὑάδες κρύπτονται. Χάλαζα ἐπιγίνεται. Ζέφυρος πνεῖ. ΕΥΚΤΗΜΩΝ. Ζυγὸς ἄρχεται δύνειν. Πολλαχῇ χάλαζα. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
ΚΓ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΟΒ.	XVII. KAL. MAI.
ΚΔ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΜΒ. ΞΑ.	XVI. KAL. MAI.
ΚΕ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΞΘ.	XV. KAL. MAI.
Κϛ	ΜΟΥΝΥΧΙΩΝ ΙΒ. Κϛ. ΛΑ. Ν.	XIIII. KAL. MAI.
	Λύρα ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΚΖ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Α. ΛΘ. ΝΗ.	XIII. KAL. MAI.
ΚΗ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Θ. Ξϛ.	XII. KAL. MAI.
ΚΘ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΜΖ.	XI. KAL. MAI.
Λ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΖ. ΝΕ. ΟΔ.	X. KAL. MAI.
ΛΑ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΚΕ. Λϛ.	IX. KAL. MAI.

ΤΑΥΡΩΝ ἡμέραι λβ.

			A
Α	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ς. ΜΔ. ΞΓ.	VIII. KAL. MAI.	
	Ὠρίων ἀκρόνυχος δύνει. Ὑετία. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
	Ο Κριὸς λήγει ἐπιτέλλων. Ὑετία. Πολλαχῆ χάλαζα. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.		
Β	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΔ. Λς.	VII. KAL. MAI.	
	Κύων κρύπτεται. Χάλαζα γίνεται. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		
	Λύρα ἐπιτέλλει. Κύων ἀκρόνυχος δύνει. Ὑετὸς γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
	Τοῦ Ταύρου ἡ κέρκος ἐπιτέλλει. Νοτία. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.		
Γ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΝΒ. ΟΕ.	VI. KAL. MAI.	
Δ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Γ. ΚΒ. ΜΑ. Ξ.	V. KAL. MAI.	
Ε	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Λ. ΜΘ.	IIII. KAL. MAI.	
ς	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΑ. ΞΗ.	III. KAL. MAI.	
Ζ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΘ. ΛΗ. ΝΖ. Ος.	PRID. KAL. MAI.	
	Ὑετὸς γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
Η	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΞΕ.	KAL. MAI.	B
	Αἲξ ἑῴα ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
Θ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Η. ΚΖ. Μς.	VI. NON. MAI.	
Ι	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΛΕ. ΝΔ.	V. NON. MAI.	
ΙΑ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Ε. Ις. ΟΓ.	IIII. NON. MAI.	
	Σκορπίος ἑῷος δύνειν ἄρχεται. Ὑετὸς γίνεται. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
ΙΒ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ. ΚΔ. ΜΓ.	III. NON. MAI.	
ΙΓ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΓ. ΝΑ. Ο. ΞΒ.	PRID. NON. MAI.	
	Πλειὰς ἐπιτέλλει. Θέρους ἀρχή. Ἐπισημαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		
	Ἡ τοῦ Ταύρου κεφαλὴ ἐπιτέλλει. Ἐπισημαίνει. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.		
ΙΔ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΚΑ. ΛΒ.	NON. MAI.	
ΙΕ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Β. Μ. ΝΘ.	VIII. EID. MAI.	
Ις	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Ι. ΚΘ.	VII. EID. MAI.	
ΙΖ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΝΗ. ΞΖ.	VI. EID. MAI.	
ΙΗ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ. Νς. ΟΕ.	V. EID. MAI.	
ΙΘ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Κς. ΜΕ.	IIII. EID. MAI.	C
Κ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Ζ. ΞΔ.	III. EID. MAI.	
ΚΑ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΕ. ΛΔ. ΝΓ. ΟΒ.	PRID. EID. MAI.	
	Σκορπίος ἑῷος ὅλος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
ΚΒ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΞΑ.	EID. MAI.	
	Πλειάδες ἐπιτέλλουσιν. Ἐπισημαίνουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.		
ΚΓ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Δ. ΚΓ. ΜΒ.	XVII. KAL. IVNI.	
ΚΔ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΛΑ. Ν. ΞΘ.	XVI. KAL. IVNI.	
ΚΕ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΙΒ. ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ Α.	XV. KAL. IVNI.	
	Ἀετὸς ἑσπέριος δύνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		
Κς	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ Κ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΛΘ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΝΗ.	XIIII. KAL. IVNI.	
ΚΖ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ Κ. ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ Θ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΜΖ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ Ξς.	XIII. KAL. IVNI.	
ΚΗ	ΘΑΡΓΗΛΙΩΝ ΚΗ. ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΖ. ΚΗ.	XII. KAL. IVNI.	D
ΚΘ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ Λς. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΝΕ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΟΔ.	XI. KAL. IVNI.	
Λ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ ς. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΚΕ.	X. KAL. IVNI.	
	Ἀετὸς ἑσπέριος ἐπιτέλλει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		
ΛΑ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΜΔ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΞΓ.	IX. KAL. IVN.	
ΛΒ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΙΔ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΛΓ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΝΒ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΟΑ.	VIII. KAL. IVNI.	
	Ἀρκτοῦρος ἑῷος δύνει. Ἐπισημαίνει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		
	Ὁ Ταῦρος λήγει ἀνατέλλων. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.		
	Ὑάδες ἑσπέριαι ἐπιτέλλουσιν. Ἐπισημαίνουσιν. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.		

A

ΔΙΔΥΜΩΝ ἡμέραι λβ.

Α	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΒ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΜΑ.	VII. KAL. IVNI.
Β	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΡΟΤΕΡΟΣ Γ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ Ξ.	VI. KAL. IVNI.
	Οἱ Δίδυμοι ἄρχονται ἐπιτέλλειν. Νοτία. ΚΑΛΙΠΠΟΣ.	
Γ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΑ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ Α. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΜΘ. ΠΡΟΤΕΡΟΣ ΞΗ.	V. KAL. IVNI.
Δ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΛΗ. ΝΖ.	IIII. KAL. IVNI.
Ε	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΘ.	III. KAL. IVNI.
	Ὑάδες ἑῷαι ἐπιτέλλουσιν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ς	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΖ. Μς. ΞΕ. Ος.	PRID. KAL. IVN.
Ζ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Η.	KAL. IVNI.
	Αετὸς ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
B Η	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Ε. Ις. ΛΕ. ΝΔ. ΟΓ.	IIII. NON. IVN.
Θ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΜΓ.	III. NON. IVN.
Ι	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΓ. ΚΔ. ΞΔ.	PRID. NON. IVNI.
	Ὕδωρ γίνεται. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
ΙΑ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΛΒ. ΝΑ. Θ.	NON. IVN.
ΙΒ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑ.	VIII. EID. IVN.
ΙΓ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Β. Μ. ΝΘ.	VII. EID. IVN.
	Ἀρκτοῦρος ἑῷος δύνει. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΔ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Ι. ΚΘ. ΜΗ. ΞΖ.	VI. EID. IVN.
ΙΕ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΗ. ΛΖ.	V. EID. IVN.
Ις	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΟΕ.	IIII. EID. IVN.
ΙΖ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Ζ. Κς. ΜΕ. Νς. ΞΔ.	III. EID. IVN.
ΙΗ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΓ.	PRID. EID. IVN.
C	*Δελφὶς ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει.* ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΙΘ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΓ. ΛΔ. ΟΒ.	EID. IVNI.
Κ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΓ. ΜΒ. ΞΑ.	XVIII. KAL. IVLI.
ΚΑ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Δ. ΞΘ.	XVII. KAL. IVLI.
ΚΒ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΙΒ. ΛΑ.	XVI. KAL. IVLI.
ΚΓ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ Ν. ΔΕΥΤΕΡΟΣ Α. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΛΘ.	XV. KAL. IVL.
ΚΔ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ Θ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ Κ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΝΗ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ Ξς.	XIIII. KAL. IVL.
	Ὠρίωνος ὦμος ἐπιτέλλει. ΕΥΚΤΗΜΩΝ.	
	Ὠρίων ἄρχεται ἐπιτέλλειν. ΕΥΔΟΞΟΣ.	
ΚΕ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΗ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΖ.	XIII. KAL. IVLI.
Κς	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΙΖ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΔ.	XII. KAL. IVL.
D ΚΖ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ Λς. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΝΕ.	XI. KAL. IVL.
ΚΗ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ς. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΕ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΔ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΞΓ.	X. KAL. IVL.
ΚΘ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΙΔ.	IX. KAL. IVL.
	Ὠρίων ἄρχεται ἐπιτέλλειν. Φιλεῖ ἐπισημαίνειν ἐπ' αὐτῷ. ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ.	
Λ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΑ.	VIII. KAL. IVL.
ΛΑ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ Γ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΒ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΛΓ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΑ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ Ξ	VII. KAL. IVL.
ΛΒ	ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ Α. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΘ.	VI. KAL. IVL.

TABVLA NEOMENIARVM PRYTANIAS CALIPPICARVM

IN MENSIBVS IVLIANIS.

	Anni periodi Calip.	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδεών.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιῤῥοφοριὼν α.	σκιῤῥοφοριὼν β.	[illegible]	[illegible]
Emb.	1	28 Iun.	28 Iul.	27 Aug.	25 Sept.	25 Oct.	23 No.	23 Dec.	21 Ian.	20 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	18 Mai.	17 Iuni.	14	B
	2	16 Iul.	15 Aug.	13 Sep.	13 Oct.	12 Nou.	11 Dec.	9 Ianu	8 Febr.	10 Mar.	8 April.	8 Maij.	7 Iunij.	o	15	AG
Emb.	3	6 Iuli.	4 Aug.	3 Sept.	2 Octo.	1 Nou.	29 No.	30 Dec.	28 Ian.	27 Feb.	29 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	25 Iuni.	16	F
	4	25 Iuli.	24 Aug.	22 Sep.	21 Oct.	20 No.	19 Dec.	18 Ian	16 Feb.	18 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	15 Iun.	o	17	E
	5	14 Iuli.	13 Aug.	11 Sept.	11 Oct.	9 Nou.	9 Dec.	7 Ian.	6 Feb.	6 Martt.	5 Apr.	4 Mai.	2 Iuni.	o	18	D
Emb.	6	2 Iul.	31 Iul.	30 Aug.	29 Sept.	29 Oct.	27 Nou.	27 Dec.	25 Ian.	24 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	23 Mai.	22 Iuni.	19	CB
	7	21 Iul.	20 Aug.	18 Sep.	18 Oct.	16 No.	16 Dec.	15 Ian.	13 Feb.	15 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	11 Iuni.	o	1	A
	8	11 Iuli.	9 Aug.	8 Sept.	7 Oct.	6 Nou.	5 Dec.	4 Ian.	2 Feb.	4 Martt.	2 April.	2 Mai.	1 Iuni.	o	2	G
Emb.	9	30 Iuni.	30 Iuli.	28 Aug.	27 Sept.	26 Oct.	25 Nou.	24 Dec.	23 Ian.	21 Feb.	22 Mar.	20 Apr.	20 Mai.	18 Iuni.	3	F
	10	18 Iuli.	16 Aug.	18 Sept.	15 Oct.	13 No.	13 Dec.	11 Ian.	10 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	9 Mai.	8 Iuni	o	4	ED
Emb.	11	7 Iuli.	6 Aug.	4 Sept.	4 Oct.	2 Nou.	2 Dec.	31 Dec.	30 Ian.	28 Feb.	30 Mar.	29 Apr.	28 Mai.	27 Iuni.	5	C
	12	26 Iuli	25 Aug.	23 Sept.	23 Oct.	21 No.	21 Dec.	19 Ian.	18 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai.	16 Iuni.	o	6	B
	13	16 Iuli.	14 Aug.	13 Sep.	12 Oct.	11 Nou.	10 Dec.	9 Ian.	7 Feb.	8 Mar.	6 April.	6 Mai.	4 Iuni.	o	7	A
Emb.	14	4 Iuli.	3 Aug.	1 Sep.	1 Oct.	30 Oct.	29 No.	28 Dec.	27 Ian.	25 Feb.	27 Mar.	25 Apr.	25 Mai.	23 Iuni.	8	GF
	15	23 Iuli.	21 Aug.	20 Sept.	19 Oct.	18 No.	18 Dec.	16 Ian.	15 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	14 Mai.	13 Iuni.	o	9	E
	16	12 Iuli.	11 Aug.	9 Sept.	9 Oct.	7 Nou.	7 Dec.	5 Ian.	4 Feb.	5 Martt.	4 April.	4 Mai.	2 Iuni.	o	10	D
Emb.	17	2 Iuli.	31 Iuli.	30 Aug	28 Sep.	28 Oct.	26 Nou.	26 Dec.	24 Ian.	23 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	21 Mai.	20 Iuni.	11	C
	18	20 Iul.	18 Aug.	17 Sep.	16 Oct.	15 No.	14 Dec	13 Ian.	11 Feb.	13 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	9 Iuni.	o	12	BA
	19	9 Iul.	7 Aug.	6 Sept.	5 Oct.	4 Nou.	4 Dec.	2 Ian.	1 Feb.	2 Mar.	1 Apr.	30 Apr.	30 Mai.	o	13	G
Emb.	20	28 Iuni.	28 Iuli.	26 Aug.	25 Sept.	24 Oct.	23 No.	22 Dec.	21 Ian.	20 Feb.	21 Mar.	20 Apr.	19 Mai.	18 Iuni.	14	F
	21	11 Iuli.	16 Aug.	14 Sep.	14 Oct.	12 No.	12 Dec.	10 Ian.	9 Feb.	9 Martt.	8 April	7 Mai.	6 Iuni.	o	15	E
Emb.	22	6 Iuli.	4 Aug.	3 Sep.	2 Oct.	1 Nou.	30 No.	30 Dec.	28 Ian.	27 Feb.	29 Mar.	27 Apr.	26 Mai.	25 Iuni.	16	DC
	23	24 Iulij.	23 Aug.	22 Sep.	21 Oct.	20 No.	19 Dec.	18 Ian.	16 Feb.	18 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	14 Iuni.	o	17	B
	24	14 Iuli.	12 Aug.	11 Sept.	10 Oct	9 Nou.	8 Dec.	7 Ian.	6 Feb.	7 Mar.	6 April.	5 Mai.	4 Iuni.	o	18	A
Emb.	25	3 Iuli.	2 Aug.	31 Aug.	30 Sept.	29 Oct.	28 No.	27 Dec.	26 Ian.	24 Feb.	24 Mar.	23 Apr.	23 Mai.	22 Iuni.	19	G
	26	21 Iuli.	20 Aug.	18. Sep.	18 Oct.	16 No.	16 Dec.	14 Ian.	13 Feb.	14 Mar.	18 Apr	12 Mai.	11 Iuni.	o	1	FE
	27	10 Iuli.	9 Aug.	8 Sept.	7 Octo	6 Nou.	5 Dec.	4 Ian.	2 Feb.	4 Martt.	2 April.	2 Mai.	31 Mai.	o	2	D
Emb.	28	30 Iuni.	29 Iuli.	28 Aug.	26 Sept.	26 Oct.	24 Nou.	24 Dec.	23 Ian.	21 Feb.	23 Mar.	21 Apr.	21 Mai.	19 Iun.	3	C
	29	19 Iuli.	17 Aug.	16 Sept.	15 Oct.	14 No.	13 Dec.	12 Ian.	10 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	9 Mai.	9 Iun.	o	4	B
Emb.	30	7 Iuli.	6 Aug.	4 Sept.	4 Oct.	2 Nou.	2 Dec.	31 Dec.	30 Ian.	28 Feb.	30 Mar.	28 Apr.	28 Mai.	26 Iuni.	5	AG
	31	26 Iuli.	25 Aug.	23 Sept.	23 Oct.	21 No.	21 Dec.	19 Ian.	18 Febr.	19 Mar.	18 Apr.	17 Mai.	16 Iuni.	o	6	F
	32	15 Iuli.	14 Aug.	12 Sept.	12 Oct.	10 Nou.	10 Dec.	9 Ian.	7 Febr.	9 Mar.	7 April.	7 Mai.	5 Iuni.	o	7	E
Emb.	33	5 Iuli.	3 Aug.	2 Sept.	1 Octo.	31 Oct.	29 Nou.	29 Dec.	27 Ian.	26 Feb.	27 Mar.	25 Apr.	25 Mai.	25 Iuni.	8	D
	34	23 Iuli.	21 Aug.	20 Sep.	19 Oct.	18 Oct.	17 Dec.	16 Ian.	14 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	14 Mai.	13 Iuni.	o	9	CB
	35	12 Iuli.	11 Aug.	9 Sept.	9 Oct.	7 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	4 Feb.	5 Mart.	4 April.	3 Mai.	2 Iuni.	o	10	A
Emb.	36	1 Iuli.	31 Iuli.	29 Aug.	28. Sep.	28 Oct.	26 No.	26 Dec.	24 Ian.	23 Feb.	24 Mar.	23 Apr.	22 Mai.	21 Iuni.	11	G
	37	20 Iuli.	19. Aug.	17 Sep.	17 Oct.	15 No.	15 Dec.	13 Ian.	12 Feb.	13 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	9 Iuni	o	12	F
	38	9 Iuli.	7 Aug.	6 Sept.	5 Oct.	4 Nou.	3 Dec.	2 Ian.	31 Ian.	2 Martt.	31 Mar.	30 Apr.	29 Mai.	o	13	ED

RES

RESIDVVM TABVLÆ NEOMENIARVM PRYTANIAS CALIPPICARVM IN MENSIBVS IVLIANIS.

	Anni periodi Calip.	ἑκατομβαιών.	μεταγειτνιών.	βοηδρομιών.	πυανεψιών.	μαιμακτηριών.	ποσειδεών.	γαμηλιών.	ἀνθεστηριών	ἐλαφηβολιών.	μουνυχιών.	θαργηλιών.	σκιρροφοριὼν α.	σκιρροφοριὼν β.	Cyclus lunæ.	Cyclus solis.
Emb.	39	28 Iuli.	28 Iul.	26 Aug.	25 Sept.	24 Oct.	23 No.	22 Dec.	21 Ian.	19 Feb	21 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	17 Iuni.	14	C
	40	17 Iul.	15 Aug.	14 Sep.	14 Oct.	12 Nou.	12 Dec.	10 Ian.	9 Febr.	10 Mar.	9 April.	8 Maij.	7 Iunij.	o	15	B
Emb.	41	6 Iuli.	5 Aug.	3 Sept.	3 Octo.	1 Nou.	1 Dec.	30 Dec.	29 Ian.	28 Feb	28 Mar.	27 Apr.	26 Mai.	25 Iuni.	16	A
	42	24 Iuli.	23 Aug.	21 Sep.	21 Oct.	19 No.	19 Dec.	17 Ian.	16 Feb.	17 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	14 Iun.	o	17	G F
	43	14 Iuli.	12 Aug.	11 Sept.	10 Oct.	9 Nou.	8 Dec.	7 Ian.	5 Feb.	7 Mart.	5 Apr.	5 Mai.	3 Iuni.	o	18	E
Emb.	44	3 Iul.	1 Aug.	31 Aug.	30 Sept.	29 Oct.	28 Nou.	27 Dec.	26 Ian.	25 Feb.	26 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	22 Iuni.	19	D
	45	22 Iul.	20 Aug.	19 Sep.	18 Oct.	17 No.	17 Dec.	15 Ian.	14 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	12 Mai.	11 Iuni.	o	1	C
	46	10 Iuli.	9 Aug.	7 Sept.	7 Oct.	5 Nou.	5 Dec.	3 Ian.	2 Feb.	3 Mart.	2 April.	2 Mai.	31 Mai.	o	2	B A
Emb.	47	30 Iuni.	29 Iuli.	28 Aug.	26 Sept.	26 Oct.	24 Nou.	24 Dec.	22 Ian.	21 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	20 Mai.	19 Iuni.	3	G
	48	19 Iuli.	17 Aug	16 Sept.	15 Oct.	13 No.	13 Dec.	12 Ian.	10 Feb.	12 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	8 Iuni	o	4	F
Emb.	49	8 Iuli.	6 Aug.	5 Sept.	4 Oct.	3 Nou.	3 Dec.	1 Ian.	31 Ian.	29 Feb.	30 Mar.	28 Apr.	28 Mai.	26 Iuni.	5	E
	50	26 Iuli.	24 Aug.	23 Sept.	22 Oct.	21 No.	20 Dec.	19 Ian.	17 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	17 Mai.	17 Iuni.	o	6	DC
	51	15 Iuli.	14 Aug.	12 Sep.	12 Oct.	10 Nou.	10 Dec.	8 Ian.	7 Feb.	8 Mar.	7 April.	6 Mai.	5 Iuni.	o	7	B
Emb.	52	5 Iuli.	3 Aug.	2 Sep.	1 Oct.	31 Oct.	29 No.	29 Dec.	27 Ian.	26 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	25 Mai.	25 Iuni.	8	A
	53	23 Iuli.	22 Aug.	20 Sept.	20 Oct.	19 No.	18 Dec.	17 Ian.	15 Feb.	15 Mar.	14 Apr	14 Mai.	12 Iuni.	o	9	G
	54	12 Iuli.	10 Aug.	9 Sept.	8 Oct.	7 Nou.	6 Dec.	5 Ian.	3 Feb.	5 Mart.	4 April	3 Mai.	2 Iuni.	o	10	FE
Emb.	55	1 Iuli.	31 Iuli.	29 Aug.	28 Sep.	27 Oct.	26 Nou.	25 Dec.	24 Ian.	22 Feb.	24 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Iuni.	11	D
	56	20 Iul.	19 Aug.	17 Sep.	17 Oct.	15 No.	15 Dec.	13 Ian.	12 Feb.	13 Mar.	12 Apr.	11 Mai.	11 Iuni.	o	12	C
	57	9 Iul.	8 Aug.	6 Sept.	6 Oct.	5 Nou.	4 Dec.	3 Ian.	1 Feb.	2 Mar.	31 Mar.	30 Apr.	29 Mai.	o	13	B
Emb.	58	28 Iuni.	27 Iuli.	26 Aug	24 Sept.	24 Oct	22 No.	22 Dec.	21 Ian.	19 Feb.	21 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	18 Iuni.	14	AG
	59	17 Iuli.	15 Aug.	14 Sep.	13 Oct.	12 No.	11 Dec.	10 Ian.	8 Feb.	10 Mar.	8 April	8 Mai.	7 Iuni.	o	15	F
Emb.	60	6 Iuli.	5 Aug.	3 Sep.	3 Oct.	1 Nou.	1 Dec.	30 Dec.	29 Ian.	27 Feb.	29 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	25 Iuni.	16	E
	61	25 Iulij.	24 Apr.	22 Sep.	22 Oct.	20 No.	20 Dec.	18 Ian.	17 Feb.	17 Mar.	16 Apr.	15 Mai.	14 Iuni.	o	17	D
	62	13 Iuli.	12 Aug.	10 Sept.	10 Oct.	8 Nou.	8 Dec.	7 Ian.	5 Feb.	8 Mar.	6 April.	6 Mai.	4 Iuni.	o	18	C B
Emb.	63	3 Iuli.	1 Aug.	31 Aug.	29 Sept.	29 Oct.	27 No.	27 Dec.	25 Ian.	24 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	22 Iuni.	19	A
	64	22 Iuli.	20 Aug	19. Sep.	18 Oct.	17 No.	16 Dec.	14 Ian.	13 Feb.	15 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	11 Iuni.	o	1	G
	65	11 Iuli	10 Aug.	8 Sept.	8 Octo.	6 Nou.	6 Dec.	4 Ian.	3 Feb.	3 Mart.	2 April	1 Mai.	31 Mai.	o	2	F
Emb.	66	29 Iuni.	29 Iuli.	27 Aug.	26 Sept.	25 Oct.	24 Nou.	23 Dec.	22 Ian.	20 Feb.	22 Mar.	20 Apr.	20 Mai.	18 Iun.	3	E D
	67	18 Iuli.	17 Aug.	15 Sept.	15 Oct.	13 No.	13 Dec.	11 Ian.	10 Feb.	12 Mar.	10 Apr.	10 Mai	8 Iun.	o	4	C
Emb.	68	8 Iuli.	6 Aug.	5 Sept.	4 Oct.	3 Nou.	2 Dec.	1 Ian.	30 Ian.	1 Mar.	30 Mar.	29 Apr.	28 Mai.	27 Iuni.	5	B
	69	27 Iuli.	25 Aug.	24 Sept.	23 Oct.	22 No.	21 Dec.	20 Ian.	18 Febr.	19 Mar.	17 Apr.	17 Mai.	15 Iuni.	o	6	A
	70	15 Iuli.	13 Aug.	12 Sept.	11 Oct.	10 Nou.	10 Dec.	8 Ian.	7 Febr.	8 Mar.	7 April.	6 Mai.	5 Iuni.	o	7	G F
Emb.	71	4 Iuli.	3 Aug.	1 Sept.	1 Octo.	30 Oct.	29 Nou.	28 Dec.	27 Ian.	26 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	25 Mai.	24 Iuni.	8	E
	72	23 Iuli.	22 Aug.	20 Sep.	20 Oct.	18 No.	18 Dec.	16 Ian.	15 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	14 Mai.	13 Iuni.	o	9	D
	73	13 Iuli.	11 Aug.	10 Sept.	9 Oct.	8 Nou.	7 Dec.	6 Ian.	4 Feb.	6 Mart.	4 April.	4 Mai.	2 Iuni.	o	10	C
Emb.	74	1 Iuli.	30 Iuli.	29 Aug.	28. Sep.	27 Oct.	26 No.	25 Dec.	24 Ian.	22 Feb.	24 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	20 Iuni.	11	B A
	75	20 Iuli.	18. Aug	17 Sep.	16 Oct.	15 No.	14 Dec.	13 Ian.	12 Feb.	13 Mar.	12 Apr.	11 Mai.	10 Iuni.	o	12	G
	76	9 Iuli.	8 Aug.	6 Sept.	6 Oct.	4 Nou.	4 Dec.	2 Ian.	1 Feb.	2 Mart.	1 April.	30 Apr.	30 Mai.	o	13	F

DE ANNO COELESTI. A

ANNVM cœlestem vocauimus, cuius partes secundum quid naturale sunt, non ex hominum instituto. Eius duas species fecimus: Solarem, & Lunarem. Lunarem quidem, cuius partes naturali quodam interuallo Lunæ definiuntur, quale est tempus a nouilunio, ad nouilunium. item cuius τὸ ὅλον aliquo numero earum partium constituitur, vt est ἡ δωδεκάμηνος σεληναϊκή: quanquam in ea est aliquid θέσει potius, quam φύσει. Solarem autem annum cœlestem vocamus, cuius partes aliquo Solari spatio describuntur: quale est interuallum, quo Sol vnumquodque Signum in Zodiaco percurrit.
Quanquam si reluctandum est, ne illæ quidem partes naturales sunt. B
Eæ enim τοῖς ἀστερισμοῖς definiuntur. ἀστερισμοὶ autem sunt θέσει, non φύσει: quatenus illa segmenta πρὸς κατάληψιν imaginibus quibusdam notata sunt. Vnde quatuor tantum ex illis naturalia fuerint ea, quæ Tropica dicuntur. Eæ partes duodecim numero, inæquales sunt. Proinde & menses, qui ex illis constituuntur, inæquales. Eiusmodi sunt quibus parapegmata sua descripserunt veteres illi Græci; quorum princeps Cleostratus, eumque sequutus Harpalus, postea Meton, Euctemon, Eudoxus, Conon, Archimedes, Democritus, Nausiteles, & alij innumeri, parapegmata cum Fastis publicarunt popularibus suis. Nos veri parapegmatis Attici exemplar supra proposuimus cum neo-
meniis πρυτανείας Calippicis, ortus & occasus tantum a Gemino mu- C
tuati. Reliqua sunt industriæ nostræ. Cuius parapegmatis quantus sit fructus in ratione temporum, postea aperietur.

DE PARAPEGMATE ATTICO.

HOC Parapegma Atticum vocamus, propter menses πρυτανείας appositos. Alioquin, vt vides, ex diuersis Parapegmatis conflatum est, ex Atticis tribus Metonis, Euctemonis, & Calippi; Ægyptiacis duobus, Eudoxi, Dosithei; Abderitano vno Democriti. Singula enim parapegmata nationibus suis publicarant veteres illi summi Astronomi: quod & Syracusiis suis Archimedem, Samiis Cononem
fecisse digito indicat Virgilius: D

In medio duo signa, Conon, & quis fuit alter,
Descripsit totum radio qui gentibus orbem,
Tempora quæ messor, quæ curuus arator haberet.

Primum apponebant annum Solarem distinctum in menses suos cælestes, & per totũ eius contextum Neomenias magistratus, quas Νουμηνίας πρυτανείας Attici vocabant, adiectis siderum ortibus & occasibus. Deinde ex altera parte alium cõtextum mensium ciuilium, siue popularium

A larium, qui ſunt ſinguli dierum tricenum, cum Faſtis, ſolennibus, & cultibus, appoſitis etiam, vt in anno Solari, epochis neomeniarum prytanias. Verbi gratia, Νουμηνία Μεταγειτνιῶνος πρυτανείας τῇ ὀγδόῃ Ἑκατομβαιῶνος φθίνοντος, & ſic deinceps in omnibus. In priore propoſito abunde tibi ſatisfactum eſt. Nam & annum Solarem menſibus cæleſtibus Euctemonis, Calippi & Metonis deſcriptum propoſuimus, & præterea ortus & occaſus ſiderũ, vt deſcripſit Geminus, neomenias quoq. prytanias adiecimus, in quo opere labor cum induſtria certant. His cumulus acceſſit epocha dierum Iulianorum e regione reſpõdentium. In altero propoſito tu ipſe per te tibi conſulere potes ope Tabulæ alterius Neomeniarum Prytanias in mẽſibus Iulianis. Exemplum adducã, ſi prius,
B quæ notanda ſunt, indicauero. Menſes Prytanias ſunt notati numeris, qui numeri ſignificant annum periodi Calippicæ. Vt in prima die, verbi gratia, Σκορπιῶνος, notatus eſt μαιμακτηριὼν νε. οδ. Hoc ſignificat, in primo die Scorpionis Mæmacterionem Prytanias incidere in annis LV, & LXXIIII periodi Calippicæ, cui diei Scorpionis reſpondet e regione dies a. d. VI Kal. Nouemb. Dices igitur in annis LV, & LXXIIII periodi Calippicæ nouilunium prytanias fuiſſe in a d. VI. KAL. Nouemb. hoc eſt in XXVII Octobris. Volo igitur ſcire, cui menſi populari, & quotæ menſis congruit illa neomenia. Primus annus periodi Calippicæ incidit in 28 deſinentem periodi Atticæ. Ergo quinquageſimus quintus periodi Calippicæ erit ſeptimus periodi Atticæ
C politicæ. In tabula neomeniarum Atticarum libro primo, e regione ſeptimi anni, ſub titulo Πυανεψιῶνος, habes 16 Octobris, epocham neomeniæ Pyanepſionis popularis. A qua viceſima ſeptima Octobris, in qua cæpit neomenia prytanias, eſt duodecima menſis ciuilis. Proinde duodecima menſis Pyanepſionis popularis fuit neomenia Pyanepſionis prytanias. Dices igitur νουμηνίαν πυανεψιῶνος πρυτανείας cæpiſſe τῇ δευτέρᾳ ἐπὶ δεκάτῃ προτέρᾳ τοῦ Πυανεψιῶνος. Cum dico δεκάτην προτέραν, intelligo decimam menſis a neomenia. quemadmodum δεκάτη δευτέρα, aut ὑστέρα, erat ἡ εἰκάς, viceſima dies. Inde in Decreto Athenienſium in Zenonem Cittenſem legitur, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ. id eſt, τῇ εἰκάδι. Contra in Teſtamento Epicuri, legimus Γαμηλιῶνος δεκάτῃ προτέρᾳ. id eſt decima a neomenia. Nam, vt omnes fere ſciunt, mẽſes populares, quia omnes tricenũ dierum erant, diuidebantur in tres δεκάδας. Prima δεκὰς erat ἱσταμένου, ſecunda μεσοῦντος, tertia φθίνοντος. Sed vltima ἱσταμένου, vt diximus, erat δεκάτη προτέρα, vltima μεσοῦντος, δεκάτη ὑστέρα. In prima decade dicebatur πρώτη, δευτέρα, ἱσταμένου. In ſecunda, πρώτη, δευτέρα ἐπὶ δεκάτῃ. In tertia retro dicebant δεκάτη φθίνοντος, ἐνάτη φθίνοντος, ὀγδόη φθίνοντος, viceſima prima, viceſima ſecunda, viceſima tertia. Raro aliter. Inuenitur tamen, vt apud Demoſthe-

 nem

nem, ἕκτῃ ἐπὶ εἰκάδι. Rursus annus LXXIIII Calippicus est XXVI Atticus. In Tabula neomeniarum Atticarum libro primo, e regione 26 anni Pyanepsionis, neomenia 8 Octobris. Ergo Pyanepsion prytanias fuit XIX Pyanepsionis popularis, hoc est, τῇ ἐνάτῃ μεσοῦντος. Quod autem primus annus Calippicus sit vicesimus octauus desinens Atticus, ita demonstratur. Annus primus Calippicus est 446 Iphiteus desinens, hoc est 66 sextæ periodi Olympicæ. Abiectis 38, ex methodo perpetua, remanet annus 28 desinens periodi Atticæ. Nihil refert annis periodi Olympicæ detrahas 38, aut addas. Eodem enim recidit methodus periodi Atticæ. Conuerte exemplum. Volo scire in anno LV periodi Calippicæ, cui diei cælesti in parapegmate cōpetit Neomenia Mæmacterionis prytanias. In Tabula Neomeniarum Prytanias, quam Parapegmati subiecimus, e regione anni 55, sub Mæmacterione, anno- B to 27 Octob. hoc est V Kal. Nouemb. Itaque in Parapegmate, diem V Kal. Nouemb. video notatam e regione primæ Scorpionis. Quare pronuncio prima Scorpionis neomeniam Mæmacterionis prytanias fuisse. Sed nobilius exemplum adferamus. Libro primo notauimus Decretum Atheniensium in gratiam Hyrcani Iudæorū Ethnarchæ scriptum fuisse 26 die Panemi Macedonici, vndecima Munychionis Calippici. Præterea periodum Macedonicam eandem fuisse cum Olympica. Erat annus 714 Iphiti, & proinde 30 periodi decimæ Olympicæ. Erat præterea annus quadragesimus quartæ periodi Calippicæ. In Tabula Neomeniarum Calippicarum, e regione anni 40, sub titulo C Munychionis, in communi angulo, habes 9 Aprilis. Id est, 9 Aprilis fuit neomenia Munychionis Calippici prytanias. Si vndecima Munychionis incidit in 26 Panemi popularis; ergo neomenia Munychionis incidit in XVI mensis popularis: & proinde 9 Aprilis fuit XVI mensis popularis. & consequenter 25 Mart. fuit neomenia ipsius mensis popularis. In libro primo, in Tabula neomeniarum Atticarum, e regione 30 anni, neomenia Elaphebolionis incidit in 25 Martij, qui conueniebat tunc in Panemum Macedonicum. Quare, quod propositum fuit, demonstratum est. At eo anno in periodo Attica alia ratio fuisset. Siquidem neomenia Munychionis prytanias incidit eo anno in δευτέραν ἐλαφηβολιῶνος ἱσταμένου. Erat enim is annus sexagesimus octauus pe- D riodi Atticæ. Quid elegantius hac methodo? quid suauius cognitione harum rerum? Reliqua per te tuo ductu percipies. Quanto vsui sit & parapegma, & Tabula mensium Prytanias in ratione temporum, quiuis, qui laborem non grauabitur, periclitari poterit. Quomodo autem neomeniæ πρυτανείας erogatæ sint per contextum totius periodi, ex libro secundo discere potuisti. Neque enim vulgata adhuc erat ea methodus: quam ex vestigiis sententiæ Gemini odorati sumus.

Sciendum

A Sciendum autem, in mense Februario a nobis positum bis PRID. KAL. MART. propter bisextum, quia altera dies PRID. KAL. MART. est 29 Februarij in anno bisextili: & propterea bis posuimus octauam mensis Solaris in parapegmate, hoc est bis, Η̄ ΙΧΘΥΩΝΟΣ. Hoc monui, ne quis erratum putet. Vbi autem est simpliciter ΣΚΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ, scito eum annum esse communem. Vbi vero adiungitur ΠΡΟΤΕΡΟΣ & ΔΕΥΤΕΡΟΣ, is annus est ἐμβολιμαῖος. Itaque ΣΡΙΡΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΚΒ indicat annum XXII in periodo habere Schirrhophorionem priorem & posteriorem, &c. Ex his vides veram descriptionem mensium cælestium, ex sententia Metonis, Euctemonis, Calippi: a qua discrepat Eudoxus, quem sequuti sunt B Dositheus, & Eratosthenes. Nam πρώτη Αιγῶνος Eudoxei est τελευτὴ αἰγῶνος Metonici, Euctemonici, & Calippici. Rursus πρώτη Κελῶνος Eudoxei est ἕκτη Κελῶνος Metonici, Euctemonici, Calippici. Neque hoc mirum videri debet. Nam Octaeterida cum parapegmate suo conscripsit in Ægypto Eudoxus. Ægyptij autem, quantum diuinare licet, nullum aliud æquinoctium vernũ hactenus norant, præter illud Nabonassari, quod incurrebat in XXVIII Martij, quæ fuit sedes Neomeniæ Paophi initio Nabonassari. vbi hodie est neomenia Nisan Solaris Samaritarum. Nam & quibus temporibus Eudoxus scribebat suam Octaeterida, non solum opinio erat, eo anno Isiorũ solenni brumæ sidus confectum fuisse, sed etiam in posterum omnes fere Ægyptij C etiam doctiores crediderunt in Isiis semper brumam confici, cum tamen menses Ægyptiorũ vagi essent: quem errorem tandem castigare conatus est Eratosthenes commentario suo in Octaeterida Eudoxi: sed frustra, quantum ex verbis Gemini odorari possumus. Æquinoctium vero autumnale huius Parapegmatis Attici est verum Æquinoctium Hipparchi, instrumentis Sciotericis ab eo deprehẽsum: vnde ipse Hipparchus incepit magnam suam periodum 304 annorum, & parapegma suum. Plinius libro XVIII multa fideliter ex hoc parapegmate Attico producit, sed fere omnia vno die citius, quam habet descriptio huius Parapegmatis. Quod verum per omnia esse comperies, siquidem Pliniana cum illis contendas. At quæ ex Cæsaris Parapegmate ab eo ad- D ducuntur, fere in omnibus ab Ouidianis discedunt. Quod nec ipsum mirari debemus. Nam Ouidius parapegma multorum veterum, non autem Sosigenis, sequi se profitetur. Cum enim in eorum laudes, qui parapegmata scripsissent, laxius expatiatus esset, subiicit tandem:

Nos quoque sub ducibus cælum metabimur illis,
Ponemusq; vagos ad sua signa dies.

Extat liber nomine Ptolemæi de ortu & occasu siderum, Latine a Nic. Leonico conuersus, qui cum Ouidio ita conuenit, vt alterutrum ex altero

altero mutuatum credas. Et ſane mirum, ſi fœtus Ptolemæi eſt ille A liber, vt titulus fert, & confirmat Suidas, qui factum, vt ille Romanis potius, quam Actiacis Alexandrinorum ſuorum vſus ſit menſibus? Hoc ego ſatis mirari non poſſum: & mihi potius parapegma Romanum videtur, quam Ægyptiacum, & vltra ſæculum Ptolemæi. Vtinam vero editus eſſet Græce, ſiquidem hodie in quibuſdam Italiæ bibliothecis extat. Sed cum Suidas dicat Ptolemæum duos libros ſcripſiſſe περὶ φάσεως ἀπλανῶν, non videtur eſſe hic liber, qui vulgo extat. Quare nunquam adduci potero, vt credam Ptolemæi eſſe; & vetuſtior, vt iam dixi, videtur. Mendoſe autem Πυρθενιῶνα triginta tantum dies habere in parapegmate Attico. quo factum, vt æquinoctium vernum Metonis ſtatuatur in XXV Martij, cum deberet in XXVI: bruma au- B tem in XXV Decembris, non, vbi debebat, in XXVI. Æquinoctium vero autumnale in 27 Septembris, (quod eſt æquinoctium Hipparchi) non autem in 28. At Soſigenes Metonis & brumam, & æquinoctium vernum retinuit, cum ſubinde ter ſe corrigeret, nihil aliud quam dubitare profeſſus. Sed vide hallucinationē illorum omnium, nedum vnius Soſigenis. Hæſerat in eorum animis, æquinoctia, brumam, & ſolſtitium confici in octauis partibus Dodecatemoriorum. Itaque quia in XXV Martij cōficitur ſidus æquinoctij, ergo, inquiebant, XXV Martij eſt octaua pars Arietis: & propterea XVIII Martij eſt initium Arietis, XVII Iunij initium Cancri, XV I Septembris initiū Libræ, XVIII denique Decembris initium Capricorni. Hæc fuit opinio Soſigenis, C Varronis, Ouidij, Columellæ, & Plinij, & Ptolemæi in illo libro inerrantium ſtellarum, (ſi quidem Ptolemæus eſt,) In quo Sol ingreditur Aquarium XVII KAL. FEB. & XV KAL. MART. ingreditur Piſces. Quod ſi ita putauit Soſigenes, quare perſuaſit Cæſari Kalen. Aprilis eſſe octauam partem Arietis, Kal. Iulij itidem octauam partem Iulij? Neque enim aliunde pendet ratio deſcriptionis menſium Iulianorum, quam ex ea opinione. Et ſane vero verius eſt, primum ita viſum Soſigeni. Poſt editionem vero anni Iuliani, atque adeo poſt cædem Iulij, ipſe, vt Plinius notat, trinis commentationibus nunquam ceſſauit addubitare de toto hoc negotio, quo tempore ſine dubio mutauit ſententiam, & octauas partes ſignorum a Kal. menſium, in antecedentia D ſummouit. In quo prodidit incertam non ſolum ſuam, ſed aliorum æqualium ſui ſæculi ſententiam. Quod autem vetuſtiſſima res ſit opinio de æquinoctiis, ſolſtitiis & brumali ſidere, ea confici in octauis partibus ſignorum, argumento fuerit vetuſtas ipſius rei. Nam circa aut paulo ante initium Olympiadum id accidebat; quo tempore dodecatemoria in tot partes, quot hodie, non diuidebantur. Primus omnium Græcorum eas octauas partes Cleoſtratus Tenedius in ſuo para-

A parapegmate prodidit. quod ex Plinio & Hygino ſuſpicari potius, quam colligere licet. quanquam non dubitamus, quin vere colligi poſſit. Porro notabis in methodo Calippi in XIX annis eandem neomeniam bis reperiri in eadem die: quod tamen ex motu medio Lunæ nunquam accidit. Exemplum. In anno XXX Periodi Calippicæ, Elaphebolionis neomenia committitur in VII Ichthyonis. At in anno XLI iterum neomenia Elaphebolionis in eadem die, cum tamen interuallum ſit XI annorum duntaxat, non autem XIX annorum. Tantum enim interuallum debet eſſe, vt nouilunium in eundem diem incurrat. Atqui videbis contra accidiſſe in hoc parapegmate, idque propter methodum Calippi, de qua ſatis in libro II.

B

DE PARAPEGMATE CHALDAICO.

CHALDAICVM parapegma propoſitum fuit Aſſyriis & Babyloniis, & Syris cum periodo Calippica. Plinius libro XVIII de hac re loquens, *Addidere*, inquit, *difficultatem & auctores diuerſis in locis obſeruando, mox etiam in iiſdem diuerſa prodendo. Tres autem fuere ſectæ, Chaldæa, Ægyptia, Græca. His addidit quartam apud nos Cæſar Dictator, annos ad Solis curſum redigens, Soſigene perito eius ſcientiæ adhibito.* Manifeſto indicat trium illarum ſectarum, quas vocat, obſeruationes in menſes quidem Solares deſcriptas, ſed cæ-
C leſtes, vt Cæſarianam in ciuiles. Quoties autem idem Plinius in Aſſyria aliquod aſtrum oriri aut occidere notat, ſcito ex parapegmate Chaldaico hoc hauſiſſe, quod alibi obiter monuiſſe meminimus. Poteramus ex Plinio & aliis veteribus obſeruationes in parapegma Aſſyrium coniicere cum neomeniis Syrorum & Syromacedonum Calippicis, niſi tædium lectoris veriti eſſemus, cum interea per nos liberum ſit vnicuique, exemplo Attici parapegmatis Chaldaicum conſtruere.

DE PARAPEGMATE PHILADELPHI DIONYSIANO.

D EXEMPLO Metonis, Euctemonis, & Calippi, Dionyſius mathematicus Ptolemæo Philadelpho charus parapegma Ægyptiacum deſcripſit, in quo parapegmate nihil putamus noui excogitatum ab eo, ſed tantum ex illo annũ inſtituiſſe ciuilem, initio ducto a primo anno ipſius Philadelphi: cuius quidem epochæ annorum ciuilis meminit Ieſus filius Sirach ſapientiſſimus inter Hebræos Gnomographus, in prologo, his verbis: ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου βασιλέως παραγενηθεὶς εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον συγχρονίσας εὗρον

(εὗρον)

(δώρων) οὐ μικρᾶς παιδείας ἀφόμοιον (ἐφόδιον) ἀναγκαιότατον ἐθέμην, &c. A
Euergetes regnauit tantum XXV annis. Itaque isti anni non possunt
intelligi de iis, quibus regnauit Euergetes: sed tricesimus octauus Phi-
ladelphi erat initium ipsius Euergetæ. Istius autem Dionysij mentio
est per transennam apud Plinium lib. VI, cap. XXVII. *Megasthenes,*
inquit, *& Dionysius a Philadelpho missus cum Regibus Indicis morati*
sunt. Anni igitur ciuilis sui initium, vt diximus, sumpsit a primo an-
no Philadelphi, qui incidebat in annum 463 a meridie Toth primi
Nabonassari, anno tertio Olympiadis 123. Denique satis constat non
solum Ægyptios, Chaldæos & Athenienses πίνακας καὶ παραπήγματα,
sed & alias gentes suis popularibus edidisse. Cuius rei, vt non semel
monuimus, auctor fuit Cleostratus Tenedius, eumque secutus Harpa- B
lus Metoni & Euctemoni fenestram aperuit ad prædictionem ἐπισημα-
σιῶν τῶν φαινομένων. Quod & Theo vetus Arati interpres aperit,
cum dicit, οἱ δὲ μετὰ Μέτωνα ἀστρονόμοι καὶ πίνακας ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθηκαν
περὶ τῶν τοῦ ἡλίου περιφορῶν τῶν ἐννεακαιδεκαετηρίδων, ὅτι κατ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν
τοιόσδε ἔσται χειμὼν, καὶ τοιόνδε ἔαρ, καὶ τοιόνδε θέρος, καὶ τοιόνδε φθινόπωρον,
καὶ τοιοίδε ἄνεμοι, καὶ πολλὰ πρὸς βιωφελεῖς χρείας ἀνθρώποις. Quæ ma-
nifesto dicta sunt de parapegmatis diuersarum nationum. Nunc
ipsum annum Dionysianum discutiamus. Primum anno a Nabo-
nassaro 476, ἀθὺρ κα, qui erat secundum Dionysium XIII, αἰγῶνος κε,
Sol medius erat in 23. 54′ Capricorni, hoc est in 24 Capricorni fere.
Tempus Iulianum Nabonassari, 18 Ianuarij. Neomenia igitur αἰγῶ- C
νος in 26 Decembris. quod est serius vno die, quam Atticum Parape-
gma. Rursus anno Philadephi Dionysiano vno & vicesimo, σκορπιῶ-
νος κε, qui erat Thoth 18 anni a Nabonassaro 484, hoc est 14 No-
uembris, Solis medius motus erat in gr. 20. 50′. Scorpionis. Neomenia
igitur σκορπιῶνος Dionysiani fuerit in 24 Octobris. mendose. Is error
potius fuerit librarij, quam Dionysij. Nam hoc modo ab initio Scor-
pionis, ad initium Capricorni, essent dies solidi 62, cum & mediocri-
ter harum rerum periti sciant interuallum illud esse tantum dierum
59. Differentia est tridui. Anno Nabonassari 486, χοιὰκ ιζ′, Philadel-
phi 23, ὑδρῶνος κθ′, Sol in 18. 10′ Aquarij. Tempus Iulianum, 11 Fe-
bruarij. Manifestum mendum, κθ′, pro ιθ′. Quod & puero patet. D
Neomenia igitur ὑδρῶνος 24 Ianuarij. Et hic quoque serius vno die,
quam in Attico anno. Anno eodem Nabonassari φαμενὼθ Λ, Dio-
nysij 23, ταυρῶνος Δ, Solis medius motus in 23. 30′ Arietis. Tempus con-
gruit 25 Mai. Absurdissimum mendum. Nam φαμενὼθ Λ, pro φα-
μενὼθ Δ. Δ & Λ hic, & ιθ′, & κθ′ in superiore exemplo commutata.
Sed ne sic quidem constat de veritate. Nam 26 Aprilis fuit neome-
nia Phamenoth. Nihil vero absurdius, quam 23 gradus Arietis illis
tempo-

A temporibus in 26 Aprilis locare, quæ erat in 16 Aprilis. Ego huic loco
desperato opem ferre non possum. Anno eodem Nabonassari 486,
παῦνὶ Α, qui erat annus Dionysij 24, λεοντῶνος κη̄, Sol medius in 27.
50′ Leonis, hoc est in 28 gradu fere. Tempus Nabonassari Iulianum
23 Augusti. Ergo neomenia λεοντῶνος 27 Iulij. quod vno die citius,
quam in anno Attico. Anno Nabonassari 491, φαρμουθὶ ε̄, Dionysia-
no 28, διδυμῶνος ζ, Sol medius erat in 2. 50′ Geminorum, hoc est, in 3
gradu fere. Tempus, 28 Mai. Et hic quoque absurdum mendum.
Nam hoc modo neomenia Didymonis fuerit in 22 Mai. Denique
anno Nabonassari 507, Epiphi 17, Dionysij 45, παρθενῶνος ῑ, Sol me-
dius in 9. 56′ Virginis, hoc est in 10 gradu fere. Tempus, 3 Septem-
B bris. Neomenia Parthenonis in 26 Augusti. quæ tamen erat in 28 in
parapegmate Attico. Mendosi igitur fuerunt menses illi.

DE ANNO COELESTI MVHAMMEDANORVM.

PERVENIT in manus nostras Ephemeris Persica elegantissimis
ductibus linearum a quodam accurato artifice designata, sed lite-
ris adeo impeditis, vt ne multi quidem Muham-
medani illam legere possint. Nam cum anno 1583
C Tolosæ essem, eamque ostendissem Cypriano mo-
nacho Benedictino, qui ex Muhammedano Chri-
stianus factus erat, & optime Arabice scribebat, &
loquebatur, tamen ne vnum quidem apicem de-
signare potuit, quamuis per horam integram omnes
ductus characterum rima-
D tus esset. Nos omnia quidem legimus, & non pau-
ca in illis perplexissimis apicibus assequimur: sed
longe plura ignoramus: vt sine magistro omnia intel-
ligere desperauerimus. Sane is liber tanti est, vt si in-
tellige-

LATERCVLVS MENSIVM CÆLESTIVM MVHAMMEDANORVM.

حمل	♈	*Hamal*	31	11 *Martij*
ثور	♉	*Thaur*	31	11 *Aprilis*
بوزي	♊	*Buzi*	32	12 *Mai.*
سرطان	♋	*Sartan*	31	13 *Iuni.*
اسد	♌	*Esid*	31	14 *Iuli.*
سنبل	♍	*Sunbal*	31	14 *Augusti.*
مازان	♎	*Muzan*	30	14 *Septemb.*
عقرب	♏	*Ekrab*	30	14 *Octob.*
قوس	♐	*Quus*	29	13 *Nouemb.*
جدي	♑	*Gedi*	29	12 *Decemb.*
دلو	♒	*Delew*	30	10 *Ianua.*
حوت	♓	*Hauth*	30	9 *Febru.*

telligeretur, magnus ex illo fructus ad nos manare potuisset. Primum A
eius menses ciuiles sunt Iuliani appellationibus Chaldaicis Iudæorum, initio ducto ab Adar, hoc est Martio. Singulis paginis sui menses dicati cum sex filis. In tribus prioribus filis primi sunt dies Mensis Romani, deinde character cycli Solis; postremo dies anni cælestis. cuius initium ab XI Adar, siue Martij Iuliani cum his verbis نهار نوروز سلطاني Dies æquinoctij Imperatorij. Intelligit annum Gelali, de quo infra. Item دخول افتاب بحمل Ingressus Solis in Arietem. De reliquis tribus filis, in primo erant horæ, quæ aliquando excedunt numerum centenarium; in secundo filo F pactæ. In tertio cyclus decemnouennalis, qui ibi vocatur سال مها ἔτος σελήνης, B
id est periodus. Cuius methodum nunquam assequi potui. A latere ternorum filorum varia annotata sunt, Persice, & semiarabice. Persice quidem a latere cycli decemnouenalis, quæ non intelligo. Persice partim, partim Arabice, partim semiarabice e regione dierum mensis Romani notati erant ortus & occasus siderum ex parapegmatis Græcis. aliquando etiam historica quædam Muhammedica, vt Decessus Phetimæ prophetissæ, cuius meminit Leo Africanus in sua Africa. is dies notatus est e regione 27 Canun prioris, id est Decembris وفات فاطمه رضى الله عنها Decessus Phetimæ. propitietur ei Deus. Item e regione X Canun posterioris, id est Ianuarij وفات ابوبكر C
رضى الله عنه Decessus AbuBoker. Propitietur ei Deus. Et alibi aliquot aliorum pseudoprophetarum commemoratio extat. E regione XVI Tisrin posterioris, hoc est Nouembris, ابتداء صوم كعار Initium Ieiunij Caphar. Per Caphar intelligunt Christianos negantes prophetiam Muhammedis. Hoc ieiunium plane Christianorum est. Nam illud est vnum ex quatuor ieiuniis, quod Æthiopes ELIAS vocant, Moschouitæ PHILIPPVS. Longum esset, quæ ad eiusmodi cultus & ritus pertinent, annotare. Sunt enim alia multa. Sed, quod mireris, ibi & quædam Christiana sunt. Nam e regione XXV Canun prioris, hoc est Decēbris, perspicue scriptum est ميلاد عيسى D
Natalis Iesus. item e regione XXV Adhar, id est Martij, scriptum est, بشارت فرح εὐαγγελισμὸς τῆς εὐφροσύνης. Quæ omnia Christiana sunt. E regione XVIII Nisan نزول انجيل سيد مبارك Descensus Euangelij Domini benedicti. Quid per hæc intelligit? Nam Euangelium Christi manifesto intelligit. Item in XVII Canun posterioris مولود

A مولود موسى Natus Moses. At quæ pertinent ad Parapegma, & annum celeſtem, longe plurima ſunt, quæ omnia ſi intelligeremus, multum inde iuuaremur. Multorum ſiderum occaſus, multorum ortus referuntur. Occaſum vocat نزول deſcenſum, ἀνατολὴν طلوع ἐπιτολὴν شرف. vt شرف فريخ ἐπιτολὴ ὄρνιθος, e regione VII Canun poſterioris, ſiue Ianuarij. quanquam proprie شرف eſt apparentia, item ὕψωμα, vt e regione XXIX Ab, id eſt Auguſti, شرف عطارد. ὕψωμα ἑρμοῦ. e regione XXIX Adhar, id eſt Martij, شرف افتاب ὕψωμα ἡλίου. E regione XIIII Niſan, aut Aprilis, شرف قمر ὕψωμα

B σελήνης. In XXVIII Martij نوروز حورث NEVRVZ HARARATH. æquinoctium Chararath. Scimus hic quidem æquinoctium Nabonaſſari deſignari. Nam primo anno Nabonaſſari neomenia Thoth fuit initio Piſcium, neomenia Paophi initio Arietis. Sed quare HARARATH, neſcio. & eo quidem æquinoctio, vt alibi diximus, vſus eſt Eudoxus. In XIIII Septembris, vel Elul: نوروز مهرجان NEVRVZ MEHARGIAN. Ita vocat Perſice æquinoctium Autumni. In XXII Ijar, aut Mai, طلوع ثريا وغروب الكليل, ἀνατολὴ τῶν ὑάδων καὶ δύσις τοῦ στεφάνου. Sed ortus & occaſus, ἀνατολαὶ καὶ δύσεις, item ἐπιτολαὶ καὶ κρύψεις τῶν ἀπλανῶν, ibi accuratiſſime vbique annotatæ ſunt: neque hoc

C ſolum, ſed & affectus temporum, ventorum, caloris, frigoris, humiditatis, ſiccitatis ἐπισημασίαι, vt in parapegmate Græco ſcriptæ ſunt: vt Kal. Mai نحس اخر مطر αὐχμὸς μετ' ὑετόν. In V Nouembris, نحس اكبر αὐχμὸς ἰσχυρότατος. XVIII Mai ابتداء الحرّ والام ἀρχὴ τοῦ καύματος καὶ τοῦ πόνου. Denique intereſſet ſtudioſorum illam ephemeridem non ignorari. Nos menſes cæleſtes ſupra in laterculum coniecimus cum numero dierum & epochis Iulianis. Hoc tantum eſt, quod potuimus. Reliqua ſine magiſtro interpretari velle, hoc vero eſt fruſtra æſtuare. Porro menſes cæleſtes Arabes vocant شهوري بروج item شهوري كوبين

D

DE ANNIS EMENDATIS.

HACTENVS eos annos recenſuimus, qui æquabiles dicuntur. Nam Perſicus, Ægyptiacus, Armeniacus annus æquabilis dicitur comparatione Iuliani. Iuliano enim ad exæquationem temporis quadrans adhibetur. Illi autem vltra 365 dies nihil præterea supereſt. Contra Iulianus annus æquabilis eſt ratione Tropici. Quod por-

tio, quæ superat dies 365, quam Hipparchus vocat τὸ ἐπιτρέχον μόριον, A minor sit modo quadrantis. Hoc omnium primus animaduertit Hipparchus emendator errorum popularium Astronomiæ. Primus enim vidit μετάπτωσιν fieri anni Tropici supra illum annum, cui quadrans attributus esset. μετάπτωσις autem est motus a fixo puncto: & fit dupliciter, aut enim in anteriora, aut in consequentia: vt Astronomi loquuntur, εἰς τὰ προηγούμενα, καὶ εἰς τὰ ἑπόμενα. μετάπτωσις εἰς τὰ προηγούμενα dicitur προέμπτωσις. μετάπτωσις εἰς τὰ ἑπόμενα est μετέμπτωσις. προέμπτωσις fit, cum annus anteuertit priscam epocham. Vt Lunares enneadecaeterides in 304 annis anteuertunt priscam epochen die solido, æquinoctia autem in 135. μετέμπτωσις fit, cum annus priscam epochen moratur. Vt in cyclo Bisexti vitiosi, in XXXVII annis, ordinatio Iuliana incipiebat morari sidera toto triduo, vt testatur Plinius. B Item Octaeteris Harpali in 152 annis, mense integro relinquebat ante se epocham Brumæ Atticam, vnde profecta erat. Item 21 Merkedonij totidem diebus morabantur antiquam epocham anni Romani, quot erant Merkedonij. Ex hac diuisione nascitur triplex genus anni emendati: Annus προεμπτώσεως ἐννεαδεκαετηρικῆς: Annus προεμπτώσεως ἰσημερινῆς, Annus μετεμπτώσεως σεληνιακῆς. Primus & tertius pertinent ad Lunam. Vterque enim fit per μετάπτωσιν Σελήνης. Secundus totus est Solis. De quibus singillatim dicendum est.

DE ANNO ΠΡΟΕΜΠΤΩΣΕΩΣ ΕΝΝΕΑΔΕΚΑΕΤΗΡΙΚΗΣ. C

Annus προεμπτώσεως ἐννεαδεκαετηρικῆς est annus Iulianus deminutus nonadecima parte differentiæ enneadecaeteridis Iulianæ, & Lunaris. Differentia vtriusque enneadecaeteridis, hor. 1, 485. Nonadecima portio differentiæ scrup. 82, momenta enneadecaeterica 7. vel, quod idem est $\frac{18}{76}$. Quæ detracta de quantitate anni Iuliani relinquunt modũ anni προεμπτώσεως ἐννεαδεκαετηρικῆς, dierum 365, hor. 5, scrupulorum Chald. 997, momentorum 48. Quæ sunt sexagesimæ horariæ 55′, 23″, 20‴, $\frac{7}{19}$. Quare in 17 cyclis enneadecaetericis fiet προέμπτωσις Σελήνης, diei vnius, horæ 0, 685. Quod verum experiere D si cycles 17, hoc est annos 323, in dies 365, hor. 5, scrup. 997, momenta 28 duxeris, & totidem annos Iulianos, nempe 323, cum illis comparaueris. ὑπεροχὴ enim annorum Solarium supra Lunares eadem exibit, diei scilicet vnius, hor. 0, 685. Hipparchus disputans de modo anni Tropici supra æquabilem, hoc est Iulianum nostrum, deprehendit annum verum Tropicum habere minus quadrante scrup. 4′, 48″. Hoc est quantitatem anni veri, præter 365 dies, esse hor. 5, scrup. 55′, 12″.

Quod

A Quod ipſemet teſtatur his verbis: Συντέταχα δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐνιαυσίου χρόνου ἐν βιβλίῳ ἑνί, ἐν ᾧ ἀποδεικνύω, ὅτι ὁ καθ᾽ ἥλιον ἐνιαυτὸς (τοῦτο δὲ γίνεται ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος ἀπὸ τροπῆς ἐπὶ τὴν αὐτὴν τροπὴν παραγίνεται), ἢ ἀπὸ ἰσημερίας ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν) περιέχει ἡμέρας τξε, καὶ ἔλαττον ἢ τεταρτημόριον ἡμέρας, τριακοσιοστῷ ἔγγιστα μέρει μιᾶς ἡμέρας, καὶ νυκτός. Vnde autem colligat hoc, rationem reddit alio loco: ἡμᾶς δὲ μῆνας μὲν ὅλους εὑρίσκομεν περιεχομένους ἐν τοῖς ιθ ἔτεσιν, ὅσους κἀκεῖνοι, (Calippus & Meton) τὸν δὲ ἐνιαυτὸν ἔτι καὶ τοῦ τεταρτημορίου ἔλαττον ἐπιλαμβάνοντα μάλιστα μέρος μιᾶς ἡμέρας, ὡς ἐν τοῖς τ ἔτεσιν ἐλλείπειν παρὰ μὲν Μέτωνα ἡμέρας ε, παρὰ δὲ τὸν Κάλιππον ἡμέραν α. Hæc verba ſupra etiam in anno Lunari adduximus. Sed neceſſario hic repetenda fuerunt. Prodidit cauſam

B ſuſpicionis ſuæ Hipparchus, quare ea quantitate quadrantem anni Iuliani deminueret: quia ſcilicet in 16 cyclis Calippicis Luna anteuerteret epocham Calippicam die ſolido. Calippus vero enneadecaeteridas quatuor Lunares cum totidem Iulianis exæquauerat. ac ne pilum quidem vtranque inter ſe differre arbitrabatur. At Hipparchus in quatuor periodis Calippicis, hoc eſt annis 304, diem vnum προεμπτώσεως Lunæ deprehendit. Quare neglectis 4 annis, diuiſa quantitate vnius diei in 300 annos, inuenit vno anno detrahenda ſcrupula $4', \frac{4}{5}$. hoc eſt $4', 48''$. Hinc non ſolum collegit eum eſſe modum anni veri, & Tropici, ſed etiam Ptolemæo 286 annis poſt ſe perſuaſit, Solis quantitatem ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως συζυγιῶν æſtimandam eſſe. Quare Aſtronomi

C noſtræ ætatis, quamuis eruditiſſimi, nunquam animaduerterũt, quare Ptolemæus poſt Hipparchũ cenſuerit de quadrante Solis, ſupra 365 dies, detrahenda eſſe ſcrup. $4', 48''$. Id enim ſerio putant ab eo, & ante eum ab Hipparcho ex obſeruatione æquinoctiorum inſtrumẽtis aſtrolabicis obſeruatum: cum id nõ ſolum ex cyclis enneadecaetericis obſeruatum ſit, ſed ea ſit differentia non anni Iuliani & Tropici, ſed portio nonadecima differentiæ inter vtranque enneadecaeteridem, Iulianam, & Lunarem. Quid? non doctiſſimi ætatis noſtræ aſtronomi ſcribunt, Hipparchum anni metas huc vſque fluctuantes apud omnes nationes ab æquinoctiis ex Solis conuerſione diebus trecentis ſexagintaquinque, horis quinque, ſcrup. 55′, eaſque potiſſimum ex Metonis, & Eu-

D ctemonis obſeruationibus cum ſuis denuo collatis determinaſſe? Adeo ſupine & oſcitanter legerunt Ptolemæum ſuum. Apud eum enim verba Hipparchi ſonant, ex ſyzygiis enneadecaetericis collectam fuiſſe eam quantitatem anni. Sed ſciant iſti, & omnes hactenus, qui hæc non animaduerterunt, non ſolum Hipparchum cum veteribus ipſis, Metone, & Calippo, ſed etiam Ptolemæum ipſum cum Hipparcho veram quantitatem anni Tropici eruere conatos ex collatione enneadecaeteridum Lunarium, & æquabilium Iulianarum. In 16 enim

cyclis nihil reliquum de ratione ſcrupularia Solis & Lunæ fieri arbitratus eſt Hipparchus. Quare hanc quantitatem differentiæ, vt diximus, per 300 diuiſam, putauit eſſe differentiam anni Iuliani & Tropici. Denique vbicunque illi veteres ἀποκατάστασιν συζυγιῶν fieri putarunt, ibi & προπλῶ Solis eſſe ſtatuerunt. quod quam abſurdum ſit, Solis motum ex Lunari æſtimare, nemo non videt. Igitur quantitas anni Tropici ab Hipparcho primum, deinde Ptolemæo aſſignata nihil aliud eſt, quam modus anni Iuliani nonadecima parte differentiæ vtriuſque enneadecaeteridis mutilatus. Ea, vt diximus, eſt ſcrup. 4′, 48″. noſtra 82, $\frac{7}{19}$. hoc eſt 4′, 33″, 20‴, $\frac{7}{19}$. Differentia: ſcrup. 0′, 14″, 39‴, $\frac{11}{19}$. Hic annus conſtat menſibus duodecim alternis plenis & cauis, & diebus præterea vndecim. Ij menſes nunquam congruunt cum Lunæ curſu, niſi anno primo enneadecaeteridis. In reliquis variant nouilunia: quæ deſignantur per terminos nouiluniorum, ſiue reſidua epactarum. In primo anno enneadecaeteridis, epactæ nullæ ſunt: Termini 30. In ſecundo epactæ XI, Termini XIX. & ſic deinceps, donec ad caput enneadecaeteridis denuo redeatur. Denique primus annus numeri aurei huius anni eſt 19 noſtri ſemper. Neque vnquam variat ratio in epactis: quod tamen fit in hoc noſtro anno Iuliano, propter προέμπτωσιν Lunæ. Caput autem huius anni eſt in ſecunda Aprilis, anno primo periodi Iudaicæ, feria quarta, cyclo Solis ſecundo, cyclo Lunæ Dionyſiano quarto. Operæ pretium igitur videre προέμπτωσιν σελήνης in tot annis, quot a capite periodi Iulianæ putantur. [redacted]. Subiiciam igitur Tabulam primum annorum expanſorum, ex methodo Rabbi Adda vetuſtiſſimi Iudæorum Doctoris, vſque ad 114 annos, vt in nouiluniis Iudaicis fecimus deinde ſimilem annorum collectorum addemus. Poſtremo amplius vtilitates huius doctrinæ explicabimus.

A B C

TABVLA

A

TABVLA ANNORVM EXPANSORVM RABBI ADDA.

	Anni expansi	QVANTITAS ANNI SOLARIS RABBI ADDA. Feriæ	Horæ	Scrup. 1080.	Momenta 76.	DIFFERENTIA Horæ	Scrup. 1080.	Momenta 76.
	1	1	5	997	48	0	82	28
	2	2	11	915	20	0	164	56
	3	3	17	832	68	0	247	8
	4	4	23	750	40	0	329	36
	5	6	5	668	12	0	411	64
	6	7	11	585	60	0	494	16
	7	1	17	503	32	0	576	44
	8	2	23	421	4	0	658	72
B	9	4	5	338	52	0	741	24
	10	5	11	256	24	0	823	52
	11	6	17	173	72	0	906	4
	12	7	23	91	44	0	988	32
	13	2	5	9	16	0	1070	60
	14	3	10	1006	64	1	73	12
	15	4	16	924	36	1	155	40
	16	5	22	842	8	1	237	68
	17	7	4	759	56	1	320	20
	18	1	10	677	28	1	402	48
	19	2	16	595	0	1	485	0
	20	3	22	512	48	1	567	28
	21	5	4	430	20	1	649	56
C	22	6	10	347	68	1	732	8
	23	7	16	265	40	1	814	36
	24	1	22	183	12	1	896	64
	25	3	4	100	60	1	979	16
	26	4	10	18	32	1	1061	44
	27	5	15	1016	4	2	63	72
	28	6	21	933	52	2	146	24
	29	1	3	851	24	2	228	52
	30	2	9	768	72	2	311	4
	31	3	15	686	44	2	393	32
	32	4	21	604	16	2	475	60
	33	6	3	521	64	2	558	12
D	34	7	9	439	36	2	640	40
	35	1	15	357	8	2	722	68
	36	2	21	274	56	2	805	20
	37	4	3	192	28	2	887	48
	38	5	9	110	48	2	970	0
	39	6	15	27	48	2	1052	28
	40	7	20	1025	20	3	54	56
	41	2	2	942	68	3	137	8
	42	3	8	860	40	3	219	36
	43	4	14	778	12	3	301	64

Anni expansi	QVANTITAS ANNI SOLARIS RABBI ADDA. Feriæ	Horæ	Scrup. 1080.	Momenta 76.	DIFFERENTIA Dies.	Scrup. 1080.	Momenta 76.
44	5	20	695	60	3	384	16
45	7	2	613	32	3	466	44
46	1	8	531	4	3	548	72
47	2	14	448	52	3	631	24
48	3	20	366	24	3	713	52
49	5	2	283	72	3	796	4
50	6	8	201	44	3	878	32
51	7	14	119	16	3	960	60
52	1	20	36	64	3	1043	12
53	3	1	1034	36	4	45	40
54	4	7	952	8	4	127	68
55	5	13	869	56	4	210	20
56	6	19	787	28	4	292	48
57	1	1	705	0	4	375	0
58	2	7	622	48	4	457	28
59	3	13	540	20	4	539	56
60	4	19	457	68	4	622	8
61	6	1	375	40	4	704	36
62	7	7	293	12	4	786	64
63	1	13	210	60	4	869	16
64	2	19	128	32	4	951	44
65	4	1	46	4	4	1033	72
66	5	6	1043	52	5	36	24
67	6	12	961	24	5	118	52
68	7	18	878	72	5	201	4
69	2	0	796	44	5	283	32
70	3	6	714	16	5	365	60
71	4	12	631	64	5	448	12
72	5	18	549	36	5	530	40
73	7	0	467	8	5	612	68
74	1	6	384	56	5	695	20
75	2	12	302	28	5	777	48
76	3	18	220	0	5	860	0
77	5	0	137	48	5	942	28
78	6	6	55	20	5	1024	56
79	7	11	1052	68	6	27	8
80	1	17	970	40	6	109	36
81	2	23	888	12	6	191	64
82	4	5	805	60	6	274	16
83	5	11	723	32	6	356	44
84	6	17	641	4	6	438	72
85	7	23	558	52	6	521	24
86	2	5	476	24	6	603	52

	Quantitas anni solaris Rabbi Adda.				Differentia.		
	Feriæ.	Horæ.	Scrup. 1080.	Momenta 76.	Horæ.	Scrup. 1080.	Momenta 76.
87	3	11	393	72	6	686	4
88	4	17	311	44	6	768	32
89	5	23	229	16	6	850	60
90	7	5	146	64	6	933	12
91	1	11	64	36	6	1015	40
92	2	16	1062	8	7	17	68
93	3	22	979	56	7	100	20
94	5	4	897	28	7	182	48
95	6	10	815	0	7	265	0
96	7	16	732	48	7	347	28
97	1	22	650	20	7	429	56
98	3	4	567	68	7	512	8
99	4	10	485	40	7	594	36
100	5	16	403	12	7	676	64
101	6	22	320	60	7	759	16
102	1	4	238	32	7	841	44
103	2	10	156	4	7	923	72
104	3	16	73	52	7	1006	24
105	4	21	1071	24	8	8	56
106	6	3	988	72	8	91	4
107	7	9	906	44	8	173	32
108	1	15	824	16	8	255	60
109	2	21	741	64	8	338	12
110	4	3	659	36	8	420	40
111	5	9	577	8	8	502	68
112	6	15	494	56	8	585	20
113	7	21	412	28	8	667	48
114	2	3	330	0	8	750	0

TABVLA ANNORVM COLLECTORVM RABBI ADDA. A

Anni collecti.	Quantitas anni solaris Rabbi Adda.			Differentia		
	Feriæ.	Horæ.	Scrup. 1080.	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.
114	2	3	330	0	8	750
228	4	6	660	0	17	420
342	6	9	990	1	2	90
456	1	13	240	1	10	840
570	3	16	570	1	19	510
684	5	19	900	2	4	180
798	7	23	150	2	12	930
912	3	2	480	2	21	600
1026	5	5	810	3	6	270
1140	7	9	60	3	14	1020 B
1254	2	12	390	3	23	690
1368	4	15	720	4	8	360
1482	6	18	1050	4	17	30
1596	1	22	300	5	1	780
1710	4	1	630	5	10	450
1824	6	4	960	5	19	120
1938	1	8	210	6	3	870
2052	3	11	540	6	12	540
2166	5	14	870	6	21	210
2280	7	18	120	7	5	960
2394	2	21	450	7	14	530
2508	5	0	780	7	23	300 C
2622	7	4	30	8	7	1050
2736	2	7	360	8	16	720
2850	4	10	690	9	1	390
2964	6	13	1020	9	10	60
3078	1	17	270	9	18	810
3192	3	20	600	10	3	480
3306	5	23	930	10	12	150
3420	1	3	180	10	20	900
3534	3	6	510	11	5	570
3648	5	9	840	11	14	240
3762	7	13	90	11	22	990
3876	2	16	420	12	7	660
3990	4	19	750	12	16	330
4104	6	23	0	13	1	0
4218	2	2	330	13	9	750
4332	4	5	660	13	18	420
4446	6	8	990	14	3	90
4560	1	12	240	14	11	840
4674	3	15	570	14	20	510
4788	5	18	900	15	5	180
4902	7	22	150	15	13	930

A

Anni collecti.	Feria.	Horæ.	Scrup. 1080	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.
5016	3	1	480	15	22	600
5130	5	4	810	16	7	270
5244	7	8	60	16	15	1020
5358	2	11	390	17	0	690
5472	4	14	720	17	9	360
5586	6	17	1050	17	17	30
5700	1	21	300	18	2	780
5814	4	0	630	18	11	6,0
5928	6	3	960	18	20	960
6042	1	7	210	19	4	210
6156	3	10	540	19	13	540
6270	5	13	870	19	22	210
6384	7	17	120	20	6	960
6498	2	20	450	20	15	630
6612	4	23	780	21	0	300
6726	5	3	30	21	8	1050
6840	7	6	360	21	17	720

B

DE ANNO RABBI ADDA.

En tabulas duas duplici pagina construximus, annorum expanſorum, & collectorum. In priore pagina continetur quantitas anni Solaris προσεμπλώσεως Σελευκιακῆς, in altera differentia illius anni & Iuliani, hoc eſt προσέμπλωσις Σελευκιακή. Rabbi Ada, vel, vt Epiphanius ſcribit, Ἀδδα, videns in 600 annis & amplius, a Calippo ad ſua tempora, rationes periodi Seleucidarum in peius ruere, vt biduum integrũ epocham neomeniarum morari inciperent, collatis Hipparchi cum Calippicis neomeniis, deprehendit hoc vitium receptum ex vſu anni Iuliani, qui iuſto Solari longior eſſet: Quare Hipparchum ſequutus, eam anni Solaris quantitatem, quam protulimus, definiuit, dierum 365, hor. 5, ſcrup. $\frac{997}{1080}$. momentorum $\frac{48}{76}$. Itaque verum eſt, quod ſcribit Rabbi Haie Hiſpanus, annum Solarem, qui definitur a Rabbi Adda, eſſe cum ipſum modum anni, quem Hipparchus terminauit:
C vt mirari ſatis non poſſim, quomodo homo Iudæus, ſæculo barbaro natus, diuinare potuerit annum Adda eſſe annum Hipparchi. Idem autem Rabbi Haie vocat hunc noſtrum רב ארא בר אהבה Magiſtrum ADA Filium Ahaba. Huius anni initium cadit in noctem, quæ ſecuta eſt Kalendas Aprilis, litera A, anno primo periodi Iudaicæ, Iulianæ autem 954, cyclo Solis ſecundo, Lunæ quarto. Ratio hæc eſt. Annus Solaris Seleucidarum, quo vtuntur hactenus Iudæi, vt toties diximus, incipit a nocte, quæ ſequitur VII Octobris. Annus autem primus Iudaicus hinc incipit, & ſequenti Niſan intercalatur biſextum Iudaicum. Quare ſi ſtatim a nocte, quæ ſequitur VII Octobris, in litera A ſtatuatur neomenia Tiſri, vt poſtulat πρόληψις neomenia-
D rum in methodo Iudaica: Neomenia Niſan incipiet a nocte, quæ ſequitur, proxime diem Aprilis. Hinc igitur incipit vſus neomeniarum Eccleſiaſticarum, atque adeo Tekupharum. Vſum dixi. Nam computus, ſiue epilogiſmus Tekupharum incipit ab Autumno. Sed Tekupha Niſan prima eſt, & ideo familiam ducit. Quare quemadmodum Tekupha vernalis eſt in ſecunda Aprilis, ita Solſtitialis in ſecunda Iulij, autumnalis in Kalendis Octobris: Brumalis in vltima Decembris. Atque hæc quidem initio periodi Iudaicæ. Nam hodie propter

pter προέμπτωσιν Lunarem, XVII dies in antecedentia illæ Tekuphæ A promotæ ſunt, vernalis quidem vſque in XV. Martij, Solſtitialis in XV Iunij, autumnalis in XIIII Septembris, brumalis in XIIII Decembris. Contraria prorſus eſt ratio Tekupharum Rabbi Samuelis. Nam illæ ſemper hærent in eodem ſitu dierum Iulianorum. Nihil enim aliud ſunt, quam epochæ æquinoctiorum, & ſolſtitiorum Soſigenis. Quare fit, vt menſes propter προέμπτωσιν recedant ab illis. Nam ex prolepſi & fictione mathematica, initio periodi Iulianæ, Tekupha Tiſri erat in XVII Elul in primo anno cycli Iudaici, in ſecundo in XXVIII aut XXVII Elul. Hodie in primo anno cycli Tekupha eſt in IIII Tiſri, in ſecundo anno peragitur circiter XXV, aut XXIIII Tiſri, niſi quid vitij obtulerint Tranſlationes ciuiles. B Nam hoc ſemper excipiendum eſt in hoc quidem negotio. At contra in ratione anni προεμπτώσεως ſemper Tekuphæ in eadem die menſis reperiuntur in omnibus primis annis cycli, in alia die immutabili in omnibus ſecundis annis, niſi, quod iam dixi, aliquid turbauerit Tranſlatio feriæ politica. Nam in primis omnibus annis cycli ordinaria Tekupha eſt in XXIIII Elul: in omnibus ſecundis in V Tiſri: & ita in omnibus annis immutabilis eſt ſitus Tekupharum in diebus mẽſium, quatenus per Tranſlationes liceat: Cuius rei Laterculum infra ſubiecimus. C

Iſti Termini, vt diximus, ſemper immutabiles manerent, abſque tranſlationibus eſſet. Sed & interuentus biſexti Iudaici turbat ordinem, & alia quoque occurrere tranſuerſa poſſunt; quæ Tekupham de ſedibus ſuis ſolicitent. D Nunc ad methodum inueſtigandæ Tekuphæ veniamus. Diximus vſum eccleſiaſticum inire a Tekupha Niſan. Sed computus incipit

TERMINI TEKVPHARVM RABBI ADDA, IN ANNIS CYCLI LVNARIS.

	Tekupha Autumnalis.	Tekupha Brumalis.	Tekupha Vernalis.	Tekupha Solſtitialis.
1	24 Elul	26 Caſleu	28 Adar	2 Tamuz
2	5 Tiſri	8 Tebeth	12 Niſan	14 Tamuz
3	17 Tiſri	19 Tebeth	22 Adar poſterioris	25 Siwan
4	27 Elul	28 Tebeth	3 Niſan	5 Tamuz
5	9 Tiſri	10 Tebeth	13 Niſan	16 Tamuz
6	19 Tiſri	22 Tebeth	25 Adar poſterioris	28 Siwan
7	1 Tiſri	3 Tebeth	7 Niſan	9 Tamuz
8	12 Tiſri	14 Tebeth	17 Adar poſterioris	19 Siwan
9	22 Elul	24 Caſleu	26 Adar	28 Tamuz
10	3 Tiſri	5 Tebeth	9 Niſan	11 Tamuz
11	14 Tiſri	17 Tebeth	2[illegible] Adar poſterioris	23 Siwan
12	25 Elul	28 Caſleu	28 Niſan	3 Tamuz
13	7 Tiſri	9 Tebeth	12 Niſan	15 Tamuz
14	18 Tiſri	19 Tebeth	21 Adar poſterioris	25 Siwan
15	27 Elul.	28 Tebeth	5 Niſan	7 Tamuz
16	10 Tiſri	13 Tebeth	16 Niſan	18 Tamuz
17	22 Tiſri	23 Tebeth	25 Adar poſterioris	29 Siwan
18	2 Tiſri	3 Tebeth	6 Niſan	9 Tamuz
19	12 Tiſri	15 Tebeth	18 Adar poſterioris	21 Siwan

A cipit à Tiſri. Primus annus intercalat diem ex quadrantibus collectum. Et tunc Tekupha Niſan nulla ſcrupula, nullas horas appendices habuit. In omni anno Iudaico, qui ſequitur proxime quaternarium, ſemper dies intercalatur, ſecundum methodum Samuelis. Puta in annis, 5, 9, 13, 17, 21, 25. & ita deinceps progrediendo per numerum quaternarium. Diuiſis itaque annis Iudaicis per quatuor, quantum poteſt, ſi vnitas relinquitur, ille eſt annus, cui competit intercalatio diei. ſi binarius reliquus eſt, is eſt annus ſecundus a biſexto, & ſic vſque ad quartum annum abſolutum. Itaque in ratione Tekuphæ Samuelis, in anno cui competit intercalatio, nulla ſcrupula, nullæ horæ appendices reliquæ fiunt in Tekupha Niſan, hoc eſt in nocte,
B quæ ſequitur XXV Martij. Ita etiam in anno Rabbi Adda primus Niſan nulla habuit ſcrupula reliqua de ratione horaria. Annus eſt 365 dierum, horarum 5, ſcrup. 997, momentorum 48. Abiectis omnibus ſeptenariis dierum, relinquitur character vnius anni 1, 5, 997, 48. hoc eſt, feria prima, horæ 5, ſcrup. 997, Momenta 48. Quia igitur in primo anno Tekupha Tiſri eſt hora nona in nocte, Tekupha autem Niſan in principio noctis, ſine vllis horis, aut ſcrupulis, interuallum erunt duæ Tekuphæ abſolutæ, duo nempe quadrantes dierum 365, 5, 997, 48. hoc eſt, 182, 14, 1038, 62, vt habes in Laterculo. Adiectis horis 9 Tekuphæ Tiſri, fient
C omnes horæ 23, 1038, 62. Sed nulla debebant ſupereſſe ſcrupula. Tekupha enim Niſan primi anni nihil aliud eſt, quam dies ſolidus ex quatuor quadrantibus conflatus, κατὰ πρόσληψιν. At horis 23, 1038, 62, ad diem ſolidum, deſunt horæ 0, 41, 14. Ergo Tekupha Tiſri fuit horarum 9, ſcrup. 41, momentorum 14, feria tertia, Kal. Octob. in litera A, cyclo Solis tam Romano, quam Iudaico primo. Ideo Radix, vt vulgus loquitur, harum Tekupharum Rabbi Adda, eſt 3, 9, 41, 14, ſemper adiicienda annis præteritis ex vtraque Tabula collectis. Anno igitur 5355, Tiſri fuit 5, 3, 904, feria quinta, Septembris V. Iudæi Palæſtini notant Tekupham Rabbi Adda feria 7, hor. 8, ſcrup. 760, moment. 50, in decima die Tiſri. Ex Tabula an-
D norum collectorum accipe numerum annorum præteritorum proxime minorem 5224, eique reſpondentes numeros 7, 8, 60, 0. Reliquos autem annos 110 accipe ex tabula annorum expanſorum, eique e regione congruentes numeros, 4, 3, 659, 36. Quæ ſumma collecta erit 4, 11, 719, 36. cui adiecta Radix pro anno currente aut ineunte, conflabit characterem Tekuphæ Tiſri

TEKVPHAE.			
Dies.	Hor.	Scrup. 1080.	Momenta 76.
91	7	519	31
182	14	1038	62
273	22	478	17
365	5	997	48
℞ 3,	9,	41,	14

5244	7, 8, 60, 0	16, 15, 1020, 0
110	4, 3, 659, 36	0, 8, 420, 40
5354	4, 11, 719, 36	17, 0, 360, 40
	3, 9, 41, 14	
	7, 20, 760, 50	

7, 20,

7,20,760,50, hoc eſt feriam ſeptimam, horas viginti ab occaſu Solis antecedente, hoc eſt, horam 8 ab ortu diei ſequentis in feria ſeptima, ſcrupulis 760, momentis 50, vt propoſitum erat. Iam cum is fuerit annus cycli ſextusdecimus, in Tabula Terminorum Tekupha Tiſri in anno XVI cycli incidit in X Tiſri. Cum deniq. character huius Tekuphæ fuerit feria ſeptima, & X Tiſri fuerit itidem feria VII, proculdubio ea eſt vera ſedes Tekuphæ, vt etiam notatum eſt in Kalendario Palæſtino. Fuit igitur Tekupha in XIIII Septembris. Quod ſi ignorarem, hoc ex numeris differentiæ collectis deprehenderem, qui ſunt dies 17,0,360,40, vt habes in Diagrammate. Detractis enim 17 diebus ex 31, hoc eſt ex integro Septembri, & Kalendis Octobris, remanent 14 dies abſoluti de Septembri. Iam deprehenſa Tekupha Tiſri, reliquæ per adiectionem horarum 7,519,31, creſcunt. Characteri igitur Tekuphæ Tiſri, hoc eſt 7,20,760,50 adiice, hor. 7,519,31. Habes feriam 1,4,200,5 characterem Tekuphæ brumalis. Nam in hoc negotio, vt ex 76 momentis fit vnum ſcrupulum, & ex 1080 ſcrupulis vna hora, ſic ex 24 horis fit feria: & cum horarum numerus excedit 12, reliquum horarum deputatur diei. Rurſus in eodem Kalendario Palæſtino Tekuphæ vernalis character eſt 1,11,709,36. Adiectione hor. 7,519,31, habebis feriam 1,11,719,36, characterem Tekuphæ vernalis. Et ita in infinitum. Hæc eſt vera methodus harum Tekupharum, rei ſane pulcherrimæ, in qua deprehendenda ſudauimus aliquantum, quod negare non poſſumus. Suſpicor autem, neque me fallit coniectura, huius præclari inuenti diatribam aut diſputationem Rabbi Adda extare apud Orientales Iudæos. Vnde enim diuinaſſet Rabbi Haie Hiſpanus annũ Adda eſſe annum Hipparchi, niſi Adda ipſe indicaſſet? Et ſane Hipparchus, vt iam diximus, intra ſexdecim cyclos Lunares vnum diem de rationibus Calippicis perire ſentiens, hoc argumento putauit ſe iuſtum anni modum deprehendiſſe, nempe vt de quadrante pars $\frac{1}{304}$ detrahenda ſit, vel propter commodiorem vſum calculi $\frac{1}{300}$. quod & Ptolemæus credidit verum. Atque vt Ariſtarchus octo cyclis abſolutis ab Euctemone & Metone ſolſtitium obſeruauit, ita Hipparchus XV cyclis ab eadem obſeruatione idem fecit: Ptolemæus autem XV cyclis abſolutis æquinoctium vernũ indagauit poſt Hipparchi obſeruationem. Vt manifeſte appareat tres illos ſummos Mathematicos, cyclorum orbes exſpectaſſe, vt ad eas obſeruationes aggrederentur; eamque methodum ideo affectaſſe, quia ex reditu Lunæ ad Solem in eadem die, crediderunt ſe veram anni quantitatem aſſequi poſſe. Hinc igitur eſt, quod ex quadrante diei annuo vnam $\frac{1}{304}$, aut $\frac{1}{300}$ detrahendam eſſe cenſuerunt.

A

DE ANNO ΠΡΟΗΓΗΣΕΩΣ ΙΣΗΜΕΡΙΝΗΣ.

QVOD Basilæ Olympiæ, Hierophantæ Athenis annum semper definierint dierum CCCLXV, cum quadrante, & quarto quoque anno exacto diem ex quadrantibus excurrentem (quem Cicero mysteria Olympiadum vocat) Basilæ quidem inter VIII, & IX Iulij, Hierophantæ autem inter VII, & VIII Ianuarij intercalarent, satis ex iis, quæ ante a nobis demonstrata sunt, exploratum esse puto. Et quidem σημεῖον θερινὸν ipsis erat in VIII Iulij, vt toties diximus, vbi erat octaua pars asterismi Cancri, paulo ante initium Olympiadum.
B Vnde puto natum, vt vulgo crederetur solstitia in octauis partibus signorum confici: quod quidem primus Græcorum deprehendisse videtur Cleostratus Tenedius: cum alioqui nulla necessaria aut naturalis caussa fuisse videatur, cur sedem sostitij octauæ diei Iulij assignarent, nisi quia neomenia mensis Lunaris illius, in cuius plenilunio prima Olympias ab Iphito celebrata est, incidit in nonam Iulij. Quia igitur ante illam epochem nunquam neomenia primi mensis statuebatur, inde factum, vt octaua dies, qui ipsis erat citimus terminus neomeniarum Olympicarum, σημεῖον θερινὸν, item τροπαὶ θεριναὶ dicerentur. Neque apud veteres Græcos per τροπὰς θερινὰς aliud intellige, quam octauam diem Iulij. Sane ea opinio tandiu hominum men-
C tes occupauit, donec certis posterorum obseruationibus verum erutum est: cum Thales Milesius primus Græcorum doctrinam æquinoctiorum & solstitiorum aperuerit, dicatis ei studio voluminibus duobus. Laërtius: κατά τινας δὲ δύο μόνα (βιβλία) συνέγραψε περὶ τροπῆς καὶ ἰσημερίας, τὰ ἄλλα καταληπτὰ εἶναι νομίσας. Ego lego ἀκατάληπτα. Vtinam illi libri extarent iam tum primum nascentis astrologiæ! Sed Meton & Euctemon, Olympiade Octagesima septima deprehenderunt sostitium duodecim diebus abesse εἰς τὰ προηγούμενα ab illo signo æstiuo vulgari, quod κέντρον θερινὸν vocatum fuisse diximus. Quo iniecta est hominibus illis priscis non solum suspitio de mendo, sed etiam voluntas veri eruendi, Aristarchum dico, & Timocharin. Quid
D illi suis obseruationibus prodiderint, eius rei quædam apud Ptolemæum extant reliquiæ. Hipparchus vero Timocharidis premens vestigia, sensit singulas asterismorum stellas, seruata eadem semper distantia inuicem, eodemque interuallo, progressu temporis, vltra æquinoctialem circulum promotas, cum a vetustioribus astrologis antea eas citra æquinoctium sitas fuisse obseruatum esset. Quare non sine admiratione collegit, particulam diei, quæ accedit modulo anni supra CCCLXV dies, minorem esse quadrante, ratione solstitiorum,

 & æqui-

& æquinoctiorum, ratione vero asterismorum, maiorem: hoc est, re- A
ditum Solis ab æquinoctio, ad idem æquinoctium; aut a bruma, ad
brumam, minorem esse reditu Solis a stella fixa ad eandem stellam.
Nam hoc volunt illa verba Ptolemæi, quæ omittenda non erant. *ἄγει
γὰρ μάλιστα καὶ τοῦτον (Ἵππαρχον) εἰς τὴν τοιαύτην ὑπόνοιαν τὸ, διὰ μὲν τῶν
περὶ τὰς τροπὰς καὶ τὰς ἰσημερίας φαινομένων ἀποκατάστασιν, ἐλάσσονα τὸν
ἐνιαύσιον χρόνον εὑρίσκεσθαι τοῦ ἐπὶ ταῖς τέτρασιν ἡμέραις τοῦ δ´ προστιθεμένης. διὰ δὲ τῶν
περὶ τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας θεωρουμένων, μείζονα.* His adductus, inquit,
infert, octauam sphæram moueri motu quodam tardo. Debemus igi-
tur illi vnico Naturæ consiliario, quod *μετάβασις τῶν τροπικῶν καὶ ἰσημε-
ρινῶν σημείων* animaduersa sit. Inde nata est duplicis generis periodus
Solaris, *κατὰ τροπὰς, καὶ κατ᾽ ἀστερισμούς.* ergo annus, qui nihil aliud est, B
quam *περίπατος ἡλίου ἀπὸ σημείου εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον*, & ipse quoque ne-
cessario duplex erit, Tropicus, & astricus: quo verbo vtitur Varro,
cum dicit, Cæli choreas astricas. Tropicum ita definit ipse Hippar-
chus *ἐν τῷ περὶ ἐμβολίμων μηνῶν καὶ ἡμερῶν: ὁ καθ᾽ ἥλιον ἐνιαυτός ἐστι χρόνος,
ἐν ᾧ ὁ ἥλιος ἀπὸ τροπῆς ἐπὶ τὴν αὐτὴν τροπὴν παραγίνεται, ἢ ἀπὸ ἰσημερίας εἰς
τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν.* His vestigiis insistentes definiemus annum astri-
cum: *χρόνον, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος ἀπό τινος ἀστέρος ἀπλανοῦς ἐπὶ τὸν αὐτὸν παραγί-
νεται.* Annus igitur tropicus minor est anno Iuliano siue Hierophanti-
co: vt contra annus astricus maior eodem. Quod quidem in admi-
rationem rapuit eruditissimum scriptorem, vt inquit Ptolemæus,
cum videret solstitia & æquinoctia confici, antequam Sol ad idem C
punctum Eclipticæ, vnde profectus erat, reditionem faceret. Igitur
puncta æquinoctialia sunt mobilia, & cōsequenter circulus maximus
ad ipsa descriptus, & ad eclipticam obliquus, est mobilis: & proinde
ambo tropici illi circulo paralleli sunt mobiles. Polus ergo trium pa-
rallelorum cōmunis est mobilis. Non igitur idem est polus mundi, qui
& parallelorum circulorum; neque hactenus vnquam idem polus
mundi fuit, qui & parallelorum. Stella illa, quæ est in cauda Cynosu-
ræ, a veteribus credita est esse polus mundi arcticus: neque immerito.
Nunquam enim nobis moueri ne minimum quidem videtur. Hip-
parchus vero reprehendit Eudoxum, qui de ea stella ita in suo *ἐνόπτρῳ*
scripserit: *ἔστι δέ τις ἀστὴρ μένων ἀεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον· οὗτος δὲ ὁ ἀστὴρ πόλος ἐστὶ* D
τοῦ κόσμου. At contra Hipparchus hæc reprehendens, *ἐπὶ τοῦ πόλου*, in-
quit, *οὐδὲ εἷς ἀστὴρ κεῖται, ἀλλὰ κενός ἐστι τόπος, ᾧ παράκεινται τρεῖς ἀστέρες, μεθ᾽
ὧν τὸ σημεῖον τὸ κατὰ τὸν πόλον τετράγωνον ἔγγιστα σχῆμα περιέχει, καθάπερ καὶ
Πυθέας φησὶν ὁ Μασσαλιώτης.* Quæro, quomodo potuit scire Pytheas
Massiliensis, vbi sit polus mundi, vt Eudoxo silentium indiceret? &
quare illi potius Hipparchus credit, quam Eudoxo? Longe validior
est ratio, cur credamus stellam illam, quæ moueri non videtur, esse po-
lum,

A lum quam aliam. Nam quem Pytheas & Hipparchus credunt esse polum mundi, is eorum sæculo erat polus parallelorum: saltem Hipparchus comperit obseruationibus suis, polum æquinoctialis, quem ipse eundem cum mundano credebat, sæculo suo, ab illa caudæ cynosuræ stella abfuisse gradib. 12, 24′. Hoc enim testatur Ptolemæus libro primo Geographiæ: παραδίδοται δὲ, inquit, ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, τῆς μικρᾶς ἄρκτου ὁ νοτιώτατος, ἔσχατος δὲ τῆς οὐρᾶς ἀστὴρ, ἀπέχειν τοῦ πόλου μοίρας ιβ καὶ δύο πέμπτα. At hodie, vt a peritis obseruatum est, ea stella distat a polo circuli æquinoctialis grad. 3, 24′. A sæculo igitur Hipparchi, ad nos polus æquinoctialis & parallelorum promotus est ad stellam cynosuræ gradus nouem fere, & ita progrediendo tandem idem erit polus
B parallelorum cum polo mundi, siue is est stella illa, siue alius locus, quem omnino proxime ab ea stella abesse necesse est. Nam cur ea stella sit polus mundi, rationem si non veram, at veri simillimam adferre possumus, quod moueri non videatur. Quod autem eadem stella non sit polus mundi, nulla omnino caussa paulo tolerabilior adferri potest. His igitur animaduersis, constat æquinoctialia puncta moueri, ideoque circulos ad ea descriptos, & consequenter polos eorum esse mobiles: & quia propius ad eam stellam gradum faciunt per λόξωσιν eclipticæ, & hodie maxima solis declinatio ibi sit, vbi vicinior est illi stellæ λόξωσις eclipticæ, necessario hodie λόξωσις Solis longe minor erit, quam antea. Quo enim λόξωσις eclipticæ propior
C illi stellæ, eo minor erit Solis declinatio, quæ a temporibus Ptolemæi, ad hoc sæculum, decreuit scrupula prima 22′ fere: atque semper decrescet, donec polus parallelorum in polum mundi conueniat, vbi maximam periodum contingere necesse est. Quia vero certum punctum poli mundani ignoramus, ideo neque tempus illius maximæ & notabilis periodi apprehendere possumus. Neque enim nobis exploratum est, stellam in cauda Cynosuræ esse verum polum Mundi, neque si constaret, propterea verum annum illius ἀποκαταστάσεως assequeremur. Deus Optim. Max. hoc æternæ prouidentiæ suæ, ἐν ἀνιχνεύτῳ consilio excepit, & curiositati humanæ omnem inuestigationis viam præclusit. Quod enim semper polus
D Æquinoctialis circuli ad polum Mundi progreditur, hoc vtique experientia, & obseruatio longi temporis docuit, docetque quotidie. Postquam autem vterque polus in vnum conuenerit, quæ deinceps mutatio consecutura sit, hoc vero nulla ratio humana, nulla scientia eruere potest. Sed vt vnde digressa est, illuc reuertatur oratio nostra, Hipparchus, quod videret stellas fixas a termino æquinoctialis circuli alium situm obtinere ab eo, quem Timocharis ob-

 seruauerat,

ſeruauerat, Ptolemæus autem alium ab illo, quem Hipparchus de- A
terminauerat, propterea ambo eoſque ſequuti poſteri ἀπλανῆ Sphæ-
ram, non autem circulum æquinoctialem, moueri exiſtimarunt.
quod perinde eſt, ac ſi quis ſubtemen, non tramam moueri dixerit.
Sed cum Sol prius puncta tropica & æquinoctialia deſignet, quam eas
metas, a quibus profectus eſt, contingat; non ideo vllus nouus motus
erat aſſignandus octauæ ſphæræ, præter ordinarium ab oriente ad
occidentem: quæ primum quidem Hipparchi ſuſpicio, poſterorum
fuit aſſeueratio. Non enim nouus motus comminiſcendus, ideo
quod Sol prius Solſtitia conficiat, quam locum, vnde profectus erat,
contingat: vt neque quod Luna celeriuſcule Solem conueniat poſt
XIX annos, quam ad eum locum perueniat, vnde a Sole diſceſſum B
antea fecit. Quod ſi vlla μετάβασις eſſet octauæ ſphæræ ab occaſu ad
ortum, vt volunt: ſequeretur, vt quæ ſtellæ olim ſtringebant orizon-
tem alicuius loci, eæ non comparerent; & contra comparerent, quæ
antea ne orizontem quidem ſtringebant. Denique puncta conta-
ctus τοῦ κύκλου ἀειφανοῦς, id eſt circuli Arctici, variarent. Quod ridicu-
lum eſt. Eadem enim puncta contactus circuli Arctici ſunt hodie
in inclinatione Romæ, & Helleſponti, quæ olim. Cum dico circu-
lum Arcticum, non intelligo illum fabuloſum & iocularem Ioannis
de Sacroboſco, & recentiorum: ſed veterum circulum Arcticum in-
telligimus vtiliſſimum ad θεωρίαν τῶν ἀπλανῶν ἀειφανερῶν, cuius polus
eſt polus mundi, non æquinoctialis, finitio autem contactus orizon- C
tis: cui hactenus contingere non potuit, vt eſſet parallelus æquino-
ctiali. Quod cum ego ex vltima antiquitate in lucem reuocarem, pæ-
dagogulis vapulaui, & pene tanquam Euripides a canibus miſer diſ-
cerptus ſum. τὴν ἀτοπίαν illius motus octauæ ſphæræ excepit non mi-
nus ridiculum commentum motus Trepidationis: quia collatis Ti-
mocharidis, Hipparchi, Ptolemæi, & Muhammedis Albateni Ara-
ctenſis obſeruationibus, ſtellæ fixæ nunc celerius, nunc tardius progre-
di, ſeruata eadem tamen diſtantia, nunc etiam conſiſtere videantur, &,
ſi diis placet, etiam repedare, vt planetæ ſolent. Et hoc aiunt poſterio-
rum obſeruationibus valde confirmari, quod per illas animaduerſum
ſit æquinoctia nunc citius, nunc tardius confici. Sed quis locus iſtis D
θεοῖς ἀπὸ μηχανῆς, ſublato patre horum portentorum motu octauæ
ſphæræ? Illum ſuſtuleris, & hæc quoque vna opera peremeris. Cele-
ritatem, tarditatem, στηριγμὸν, καὶ ἀναποδισμὸν ſuper inæqualitate æqui-
noctiorum, tanquam incude, fabricarunt. Tardiora enim, inquiunt,
ſolſtitia, & æquinoctia ab Ariſtarcho Samio, ad Hipparchum, ab eo
ad Ptolemæum; quam a Ptolemæo, ad Muhammedem Albateni. Sed
amabo,

A amabo, discutiamus eam inæqualitatem, eiusque caussam eruamus. Si enim vlla est inæqualitas eiuscemodi, vt volunt, ea non statim, sed post aliquot sæcula contingit, quod & ipsi concedunt, & periodos anomaliarum huic rei dedicarunt. Anno XVII tertiæ periodi Calippi, XXX Mesori, circa occasum Solis, obseruatum æquinoctium autumni ab Hipparcho. Triennio post, hoc est XX anno, νουμηνίᾳ τῶν ἐπαγομένων, obseruatũ æquinoctium ab eodem, mane, cum, vt notat ipse Hipparchus, debuisset meridie. Rursus anno sequente, τῇ αὐτῇ νουμηνίᾳ, sexta hora diei, obseruatio facta est, quæ dissidet a prima, conuenit autem antecedenti. At XXXII anno, τῇ τρίτῃ τῶν ἐπαγομένων εἰς τὴν τετάρτην, media nocte, obseruatum, cum deberet mane. Atqui hanc æquino-
B ctij obseruationem ἀκριβεστάτην vocat Hipparchus. Anno sequente, τῇ τρίτῃ τῶν ἐπαγομένων (εἰς τὴν τετάρτην) æquinoctium commissum mane. Hoc conuenit proxime antecedenti, non autem vlterioribus. XXXVI anno, τῇ τετάρτῃ τῶν ἐπαγομένων, vespere. Atqui ratio postulabat media nocte. Si igitur quotannis fere inæqualitas contingit, quid opus sæculorum anomalias excogitare, cum in XIX annis tot inæqualitates contigerint? Qui retrocessiones & ἐποχὰς admittunt, & aut motus trepidationis, aut libraměta architectati sunt, nihil aliud causantur ad inæqualitatem æquinoctiorũ adstruendam, præter obseruationes. Atqui Hipparchus negat obseruationes inæqualitatũ idoneas esse ad inæqualitatem vllam æquinoctiis assignandam. Τοιαύτας τηρήσεις, inquit Ptole-
C mæus, ἐκτίθεται Ἵππαρχος ἀξιοπίστους πρὸς τὴν ὑποψίαν τῆς ἀνισότητος τῶν ἐνιαυσίων χρόνων. ἀπὸ δέ τινων τῆς Σελήνης ἐκλείψεων ἐπιλογιζόμενος, &c. Nimirum non fidit organis, quibus æquinoctia & solstitia indagantur, cum illa fallere possint, & sæpenumero æquinoctia & solstitia contingant media nocte. Itaque coniectura potius, quam certa obseruatione sæpe æquinoctiorum momenta examinantur. Quod si vlla repedatio, siue ἀναποδισμὸς æquinoctiorum esset, esset vtique & λοξώσεως, siue maximæ declinationis Solis, quæ tamen a temporibus Ptolemæi, ad hoc sæculum, deprehensa est semper decrescere, ita vt Albateni minorem deprehenderit, quam Ptolemæus; Elzarakeel minorem, quam Muhammedes Albateni; Prophatius Iudæus minorem, quam Elza-
D rakeel; & ita deinceps ad nostra tempora. Quæ constantia decrementi ostendit nunquam æquinoctia retrocessisse. Quod si tam facilis esset via æquinoctia indagandi, quam facile declinatio Solis maxima examinatur, eandem materiam in æquinoctiorum anticipationibus comperiremus, quam in maxima Solis λοξώσει. Nunc vero per instrumenta non semper tuta est via illa. Quare recte Hipparchus per obseruationes Eclipsium Lunarium & longas periodos motuum Lunarium, quos ἐξελιγμοὺς vocabant, ad rem perueniri posse putauit. ἐξε-

λιγμοὺς veteres appellabant circuitus vniuersales quatuor motuum A
Lunæ, anomaliarum, syzygiarum, περιπάτων, & latitudinum. Anti-
quiores Hipparcho commenti erant exeligmum annorum Hiero-
phanticorum, siue Iulianorum, vt nos vocamus, XVIII, dierum 10, 49′.
quo interuallo putabant præcise confici 223 syzygias, 239 anomalias,
242 latitudines, 241 longitudines, siue περιπάτους, aut ζωδιακοὺς, ὡς τῆς κατα-
στάσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας θεωρουμένης. Sed & triplum eius,
quod nonnulli postea excogitarunt, & totam eam rationem Hippar-
chus damnauit, excogitato exactiore, vt ipse putabat, exeligmo, sed
longiore, annorum Hierophanticorum 345, qui sunt dies 126007, sy-
zygiæ 4267, cum vna hora æquinoctiali. Eo interuallo putauit resti-
tui anomalias 4573, Zodiacos 4612, minus grad. 7 $\frac{1}{2}$ fere. Verum B
quidem in totidem annis Hierophanticis, aut, vt nos loquimur, Iulia-
nis, totidem syzygias comprehendi. Sed abundant dies 3.3′6. Totidem
vero anomalias, & περιπάτους, quot ipse putauit, restitui, id vero falsissi-
mum: vt ne addam periodum nullam latitudinis in eo restitui. Sed ipse
deprehenso errore non exspectauit correctorem, at alium longe maio-
rem, quem accuratiorem putarit, priore damnato, subrogauit, syzy-
giarum 5458, cum periodis πλάτους 5923. Hic modus temporis respon-
det annis Ægyptiacis 441, diebus 213, cum vno scrupulo diei fere, annis
autem Arabicis 454, cum syzygiis 10, annis Hierophanticis 441, die-
bus 102. Cycli Lunares sunt 23, cum annis appendicibus Arabicis 4,
syzygiis V. Sed longe mendosissimus est, & inutilior priore: atque, vt C
vere dicam, ἑλιγμὸς est, non ἐξελιγμός. Et sane, vt testatur Ptolemæus,
οὐκ ἔστιν ἁπλοῦν τὸ πρᾶγμα, οὔτε εὐπόριστον. Mihi vero prorsus & ἀδύνα-
τον videtur. Nunquam enim assequeris, vt περίπατος Lunæ cum syzy-
gia conueniat: vt alia præteream ἄπορα, quæ inde cōsequuntur. Quod
si vllus ἐξελιγμὸς esset ποριστὸς, non est dubium, quin vberrimi fructus
hinc ad nos emanarent, præsertim in ratione temporum. Eo enim de-
prehenderetur vera reuersio Solis a stella, ad stellam: neque desperan-
dum esset, quin & puncta æquinoctialia, & solstitialia eo modo adi-
pisci possemus. Nunc nihil aliud scimus, quam annum κατ' ἀστερισ-
μὸν esse longiorem anno κατὰ τροπάς. Duplicis igitur anni tam Tropici,
quam astrici μετάβασις alterius est εἰς τὰ προηγούμενα, astrici autem εἰς D
τὰ ἑπόμενα. quæ quidem μετάβασις dupliciter consideratur, τοπικῶς, καὶ
χρονικῶς. Et localem quidem notamus partibus sumptis in longitudine
Zodiaci: temporalem autem diebus in contextu politico anni Iuliani,
qui medius est quodammodo inter Tropicum & astricum. Localem
quidem μετάβασιν anni Tropici Ptolemæus putauit fieri vno gradu in
annis centum. Sed longissimi temporis obseruatione per ipsa φαινό-
μενα compertum est, in 72 annis propemodum vnius gradus εἰς τὰ
προη-

A προηγούμενα progressum fieri: vt in 2025 annis absolutis per 28 gradus æquinoctia prægressa sint a prima stella Arietis, a temporibus vsque Euctemonis & Metonis, ad annum Christi 1594. Totidem enim putamus ab anno 317 Nabonassari, quo Heliotropium a Metone in Porticu ποικὶ constitutum est, ad annum Christi 1594. Illo enim sæculo principium dodecatemorij Arietis incidebat in primam stellam Arietis. At iuxta Epilogismos Ptolemæi 20 $\frac{1}{4}$ gradus tantum promota fuissent solstitia. De temporali autem mutatione hactenus periti non cessant addubitare. Nam quod intra 304, aut 300 annos æquinoctia vnum diem promoueri putauit Hipparchus, & eum sequutus Ptolemæus, eam non esse προήγησιν ἰσημερινὴν, sed προέμπτωσιν σεληνιακὴν,
B validissime demostrauimus in anno Rabbi Adda. Hanc Hipparchi & Ptolemæi hallucinationem primus & deprehendit & confutauit Muhammedes Albateni, qui collatis suis cum Ptolemaicis obseruationibus, comperit a temporibus Ptolemæi, ad sua, per annos 743, æquinoctia gradum in anteriora fecisse dies septem fere. Hinc collegit per annos 106 diem vnum in anno politico Romano æquinoctia sedem suam anteuertere. Sed Elzuphi & Elzarakeel in 131 annis id fieri asseuerarunt, vt docet longe doctissimus Hebræorum Rabbi Aben Ezra in suo libro, cui Titulus Initium Sapientiæ. *Est etiam*, inquit, *quidam ex illis, qui dixit diminutionem de quadrante, qui vnicuique anno competit, esse partem centesimam sextam vnius diei,* (intelligit Albateni)
C *quidam ex illis partem centesimam decimam. Atqui constat, iuxta sæculum nostrũ esse partem centesimam tricesimam vnam. Nitimur enim loco Solis* (id est æquinoctio) *qui erat tẽporibus Elzuphi: cui similem artificem nullam audiuimus in epilogismo astrorum. Et ipse quidem ita docuit. Sequutus est eum Abraham Elzarâkeel* (puto quem vocant Arzakel) *cui nemo temporum suorum comparandus fuerit. Ipse inuestigauit locum Solis* (æquinoctium) *in sæculo suo: qui quidem conueniebat obseruationi Elzuphi.* Hæc doctissimus Iudæus, qui ea scribebat anno Iudaico 4908, vt ipsemet prodidit, hoc est abhinc annis 448. Persæ vero in 648 annis quinque dies de bisextis Iulianis perimunt, Alfonsini in 134 fere. His animaduersis concludimus, annum προηγήσεως ἰσημερινῆς esse
D annum Iulianum deminutum differentia conuersionis annuæ Iulianæ, & conuersionis æquinoctialis, qui est iustus modus anni Tropici. Eius duo genera facimus. Aut enim conuersione sola censetur ab æquinoctio, ad idem æquinoctium; & proprie annus Tropicus dicitur: aut præter conuersionem etiam in partes naturales describitur, quæ sunt signa cælestia, aut dodecatemoria: quo nomine vocabimus annum cælestem. Sic anni Iudaici non solum naturales sunt, sed & duorum generum. Sola conuersio enneadecaeterica eos Solares facit:

descriptio vero mensium Lunaris. Differentia autem detrahenda de quadrante inter tot peritorum discrepātia iudicia, quænam accipienda sit, adhuc delibero. Nam res perardua est, & intuta, cum propter instrumenta necesse sit aliquem falli. Itaque Muhammedes Albateni cap LII scribit Hipparchum & Ptolemæum per instrumenta decipi potuisse. Ego vero Ptolemæum potius crediderim, quam Hipparchum. Hipparchicæ Obseruationes conueniunt cum recentioribus. Nullæ autem magis discrepant, quam Ptolemaicæ. Vt omnes inter se conciliet doctissimus Copernicus minimas, medias, maximas αὐξομειώσεις commentus est. Quæ omnia nos eadem putamus, cum motu terræ & libramento; hoc est ingeniosiora commenta, quam veriora. Interea modum anni Tropici iuxta sententiam Alfonsinorum assumemus, dum ratio longioris temporis aut illum confirmauerit, aut confutato, meliorem repererit. A B

DE ANNO ΜΕΤΕΜΠΤΩΣΕΩΣ ΗΛΙΑΚΗΣ.

Annvm Solarem vulgus vocat etiam annum Iulianum. Hipparchus quidem reditionem ab æquinoctio, ad idem æquinoctium, annum Solarem vocat. Sed & Solis ab eodem puncto Zodiaci, ad idem punctum, conuersio, proprie est annus Solaris. Reliqui igitur anni nomine quidem tenus sunt, re autem non sunt periodi solares. C
Reditus Lunæ a Sole, ad Solem, est periodus maior periodo Lunari, quæ dicitur περίτροπος. Contra reditus Solis ab æquinoctio, ad idem æquinoctium, est periodus maior periodo Solari, quam vocamus περίτροπον κατ' ἀστερισμὸν, aut κατ' ἀστέρα: aliter annum astricum verbo Varroniano. Nam ἀστροειδῆ vocare cum doctissimo Copernico, religio est. Non enim magis ἀστροειδὴς dici potest annus astricus, quam τροποειδὴς annus Tropicus. Vtrunque barbarum & ineptum. Annus igitur astricus non magis determinari potest, quam tropicus. Imo difficilior longe, & incertior eius inuestigatio quæ si in nostra esset potestate, nullo firmiore munimento ratio temporum insisteret. Postquam neque Hipparchus, qui primus eius rei suspicionem quandam iniecit potius, quam certam scientiam professus est; neque vllus alius post eum, ad tempora Thebith filij Coræ, de modo illius anni definiuit, contenti erimus eo, quem ipse Tebith sciuit. Is igitur putat reditum Solis a stella fixa, ad eandem, esse dierum CCCLXV, hor. VI. scrup. 9'. 12''. En Tabulam subiecimus προηγήσεως ἰσημερινῆς κατὰ τόπον, καὶ κατὰ χρόνον, vna cum modo μετεμπτώσεως ἡλιακῆς. Motum siue μετάβασιν æquinoctiorum & Solstitiorum in anteriora κυκλολόγως D

προη-

A προήγησιν vocamus. Vera enim illa est anticipatio tam loco, quam tempore. Sed tardiorem motum Solis ad consequendos fines stellæ,

TABVLA ANNORVM TROPICI ET ASTRICI.

Linea annorum Iulianorum.	προήγησις ἰσημερινὴ τοπική.			προήγησις ἰσημερινὴ χρονική.				μετέμπτωσις ἡλιακή.			
	gr.	′.	″	D.	H.	′.	″	D.	H.	′.	″
1	0	0′	50″	0	0	10′	44″	0	0	9′	12″
2	0	1′	40″	0	0	21′	28″	0	0	18′	24″
3	0	2′	31″	0	0	32′	12″	0	0	27′	36″
4	0	3′	21″	0	0	42′	56″	0	0	36′	48″
5	0	4′	11″	0	0	53′	40″	0	0	46′	0″
6	0	5′	1″	0	1	4′	24″	0	0	55′	12″
7	0	5′	52″	0	1	15′	8″	0	1	4′	24″
8	0	6′	42″	0	1	25′	52″	0	1	13′	36″
9	0	7′	32″	0	1	36′	36″	0	1	22′	48″
10	0	8′	22″	0	1	47′	20″	0	1	32′	0″
20	0	16′	45″	0	3	34′	40″	0	3	4′	
30	0	25′	7″	0	5	22′	0″	0	4	36′	
40	0	33′	29″	0	7	9′	20″	0	6	8′	
50	0	41′	51″	0	8	56′	40″	0	7	40′	
60	0	50′	14″	0	10	44′	0″	0	9	12′	
70	0	58′	36″	0	12	31′	20″	0	10	44′	
80	1	6′	59″	0	14	18′	40″	1	12	16′	
90	1	15′	21″	0	16	6′	0″	0	13	48′	
100	1	23′	44″	0	17	53′	20″	0	15	20′	
200	2	47′	27″	1	11	46′	40″	1	6	40′	
300	4	11′	11″	2	5	40′	0″	1	22	0′	
400	5	34′	54″	2	23	33′	20″	2	14	20′	
500	6	58′	38″	3	17	26′	40″	3	4	40′	
600	8	22′	21″	4	11	20′	0″	3	20	0′	
700	9	46′	5″	5	5	13′	20″	4	11	20′	
800	11	9′	49″	5	23	6′	40″	5	2	40′	
900	12	33′	32″	6	17	0′	0″	5	18	0′	
1000	15	20′	59″	7	10	53′	20″	6	9	20′	
2000	27	54′	32″	14	21	46′	40″	12	18	40′	
3010	40	51′	47″	22	8	40′	0″	19	4	0′	
4000	55	49′	3″	29	19	33′	20″	25	13	20′	
5000	69	46′	19″	37	6	26′	40″	31	22	40′	
6000	88	7′	18″	44	17	20′	0″	38	8	0′	
7000	100	28′	17″	52	4	13′	20″	44	17	20′	

a quibus prius profectus est, ἀκυρολόγως προέμπτωσιν vocamus. Ea enim

enim μετάβασις tantum τῷ πρός τι consideratur, nempe ratione aut A
ciuilium dierum Iulianorum, aut Tropicorum. Vtroque enim anno Tropico, & Iuliano tardior est. Ortus stellarum duplex est, ἑῷος καὶ ἀκρόνυχος. Rursus ἑῷος duplex. Aut enim stella oritur cum Sole, & vocatur ἐπιτολὴ ἀληθινή: aut ex Solis radiis explicatur, & vocatur ἐπιτολὴ φαινομένη, siue ἐξαυγασμός. Prior ortus consideratur cum Sole: ideo tardior erit, quam alter. De ortu Eoo vero & adparente stellarum, vide quæ Geminus erudite tradidit. Caniculæ longitudo a prima stella Arietis est grad. 71. Ergo tempore Metonis Sol in XI, aut XII gradu dodecatemorij Geminorum, circiter Kalend. Iunij positus coniunctus erat Caniculæ (cuius tamen latitudo est plusquam 39 grad. sed improprie dicetur Sol con- B
iunctus cum Canicula.) Sed μετάβασις τοπικὴ facta est ab illis temporibus, grad. 28. 15′. 28″, vt colligere potes, ex prima Columna. Itaque hodie ille locus est nonus gradus dodecatemorij Cancri. Hæc vero longiore tractatu, & maiore otio discutienda erant. Vsus tabulæ patet. Annis a latere collectis, μετάβασις προηγήσεως, tam temporalis, quam localis colliguntur. Exemplum: A tempore obseruati a Metone Solstitij, cyclo Lunæ VII, ad annum Christi hunc, quo hæc scribebamus, 1595, anni fluxerunt 2026. quibus debentur προηγήσεως τοπικῆς 2000 quidem annis grad. 27. 54. 32, viginti annis, grad. 0. 16′. 45″. Sex denique annis grad. 0. 5′. 1″. Qui fiunt simul gradus 28. 16′. 18″ προηγήσεως τοπικῆς, a tempore obseruati a C
Metone Solstitij. Sic eadem methodo colliges μετάβασιν χρονικὴν, dierum 15. hor. 2. 25′ 44″. προεμπτώσεως denique ἡλιακῆς dierum 12. hor. 22. 39. 12″. Hipparchus obseruauit æquinoctium autumnale exactissime, annis 285 absolutis post tempora Metonis, idque deprehendit in illud tempus incidere, quod conuenit 27 Septembris, cum iam biduum προηγήσεως χρονικῆς factum esset. Itaque æquinoctium autumni tempore Metonis incidebat in 29 Septembris; cum tamen ille id posuerit in 27, eodem die scilicet, quo Hipparchus, mendose. quia solstitium vno die citius pronunciauit, quam oportebat: deinde quia dodecatemorio Virginis 30 dies tantum attribuit, cum opoteret 31. Quod autem Solstitium male ab eo obseruatum sit, ostenderunt D
Hipparchus, & Ptolemæus, qui eam obseruationem ὁλοσχερῆ, non autem ἀκριβῆ vocant. Verba Ptolemæi: ἕνεκεν τοῦ καθόλου τε τὰς τῶν τροπῶν τηρήσεις δυσδιακρίτους εἶναι, καὶ πρὸς τούτοις τὰς ὑπ' ἐκείνων (Μέτωνος καὶ Εὐκτήμονος) παραδιδομένας ὁλοσχερέστερον εἰλημμένας, ὡς καὶ τῷ Ἱππάρχῳ δοκεῖ, φαίνεσθαι. Duo igitur dies perperam sumpti præcipitarunt

A runt æquinoctium autumnale, vnus quidem anticipatus ſolſtitio, alter autem Virgini demptus. Quare ſequentia dodecatemoria claudicant, vt verbi gratia, initium veris in 24 Martij, cum debuiſſet in 26. Vnde recte obſeruatum ab Hipparcho æquinoctium incidit in 24 eiuſdem. Sed de his hactenus.

DE PERIODIS SOLARIBVS, ET PRIMVM DE SALCHODAI NEVRVZ VETERVM PERSARVM.

B ANNORVM alij mere Lunares ſunt, vt Arabici, alij mere Solares, vt illi, qui epocha æquinoctiali inſiſtunt, aut ſolſtitiali, aut brumali: alij ex vtroque genere mixti: cuiuſmodi eſt Iudaicus, quem menſium plenorum & cauorum alternatio Lunarem, periodus autem enneadecaeterica Solarem arguunt. Alij ſimpliciter ciuiles, nulla ratione alterutrius ſideris fulti, ſed tacito conſenſu, aut lege recepti, qui tamen habent aliquid, quod ad alterutrum ſidus referri poſſit. Vt, exempli gratia, annus priſcus Romanorum ad Lunarem formam deſcriptus videri poterat, quatenus numerus dierum proxime aberat a modo duodecim menſium Lunarium: ad Solarem etiam componi videbatur, interuentu Merkedonij intercalatitij poſt ſingula biennia vertentia. C Ita enim duo anni Romani ſinguli per ſe conſiderati Lunares pene videbantur, cum Merkedonio autem ſimul Solares erant, vt qui pauxillis horis a biennio Iuliano diſcreparent. Rurſus anni Perſarum, quatenus tricenarios menſes, & ſine duodecim menſium quinque epagomenas vſurpabant, nihil de alterutro ſidere referebant: quatenus vero poſt centum viginti annos, regulari triginta dierum, hoc eſt vnius menſis ſolidi intercalatione, ad priſcam epocham reuocabantur, mere Solares ex periodo ipſa centum viginti annorum cenſeri poſſunt. Quare ſinguli vtique per ſe conſiderati neque Lunares ſunt, neque Solares: *καθ' ὁμάδα* autem, hoc eſt contemplatione totius periodi, mere Solares ſunt, vtpote qui a metis iterum ad carceres reuertebantur.
D Hæc periodus centum viginti annorum, vt libro III diſputatum eſt, lingua Perſica سال كوداي SAL CHODAI dicebatur, hoc eſt, ANNVS DEI. Deus autem Perſarum eſt Sol, vt ſciunt mediocriter docti. Ita SAL CHODAI eſt annus magnus Solaris conſtans ex 120 annis Iulianis ſolidis, & totidem Ægyptiacis, ſiue Perſicis, cum vno præterea menſe æquabili. Si igitur hodie neomenia Phrurdin in Kalendis Mai inciperet, ea poſt 120 annos in Kalendis April. deprehendetur. neomenia autem ἐπαγομένων hærebit in 27 Martij. Pro neomenia igitur ἐπαγομένων

μθύων dicendum erit, neomenia Phrurdin. In 26 autem Aprilis, cui A competebat vicesima sexta Phrurdin, ea erit neomenia epagomenon. Itaque annus ille habebit XIII menses, in quibus sunt duo Phrurdin, primus & tertiusdecimus, idem aperiens, & claudens annum tanquam Ianus Patulcius, & Clusius in sacris Romanis. Itaque idem est λοχαγὸς καὶ οὐραγός, ducens & cogens agmen. Sic prisca epocha neomeniam primam secundæ periodi auspicabatur, sed non eiusdem mensis. Nam primo anno periodi, neomenia Phrurdin incidebat in epocham: anno vero 121, neomenia sequentis mensis in eandem conueniebat. Rursus in 241 anno, neomenia tertij mensis: in 361, neomenia quarti. Denique omnium mensium neomeniæ in epocham incurrentes periodum ordiebantur, totum contextum anni Romani B peruagantes: donec post 1440 annos Iulianos, iterum neomenia primi mensis consequebatur ipsam epocham. Porro mensium dies singuli, vt ostensum est libro III, erant heroum, aut regum cognomines. Etiam epagomenæ ipsæ nominibus regum notabantur. sed illa nomina erant etiam communia quinque vltimis diebus omnium mensium. Erant autem hæc: Ahnud, Aschnud, Asphandemad, Wahascht, Haschnusch.. Hæc, inquam, nomina communia sunt tam quinque epagomenis, quam quinque vltimis diebus mensium, 26, 27, 28, 29, 30. Quoties igitur translatio ἐπαγομένων fiebat, pro Oromazda, cui erat cognominis omnis neomenia mensium, assumebatur Aschnud, vt esset neomenia mensis intercalaris, quæ fuerat antea neomenia τῶν C ἐπαγομένων. Ipsæ autem ἐπαγόμεναι eorum lingua vocabantur, vocanturque hodie وحق WAHAK, vt Ægyptiorum نسي NISI. Arabes autem vocant مسترقة MVSTERIKATHVN, vel MVSTERAKATHVN, id est obreptitios, & furtiuos dies, quasi ad verbum dixeris κλοπιμαίους. Sunt enim dies adscititiæ: quo nomine Græcis ἐπαγόμεναι dictæ. Intercalabant autem quadrantem, quod nos Bisextum dicimus, post quatuor annos ita: Primus quadrans, siue Bisextum, vt nos loquimur, dicebatur Oromazda, a primo die mensis: anno quarto exacto secundus quadrans dicebatur Behemen, de nomine secundæ diei mensis. Tricesimum deniq. Bisextum cognominabatur Haschnusch de nomine tri- D cesimæ diei mensis: tricesimoprimo ineunte cōstabat 120 annos æquabiles ab epocha fluxisse: ideoque neomeniam eius mensis, qui fuerat signifer periodi, triginta dies epochã priscam post se reliquisse. Tunc igitur triginta dies intercalabantur, & ipsæ WAHAK a fine proxime antecedentis mensis, in finem triginta dierum reiiciebantur: vt mensis, qui hactenus a centum viginti annis fuerat secundus, in totidem annos deinceps esset primus, & familiam duceret. Hoc erat magnum NEVRVZ

veterum

A veterum illorum Persarum, quod regifico luxu, circensibus, & luculentis Panegyribus celebrabatur, vtpote quod vna ætas humana tantum visura esset semel. quod Romani suis sæcularibus ludis facere solebant, quos cum indiceret præco, inuitabat populum ad ludos, quos nunquam amplius visuri essent, vt merito Ouidius de illis dixerit,

—— *Ætas quos videt vna semel.*

His propter epocham Solarem locus erat: sed non plane distincta erant lib. III. Vbi falsum est, quod Laterculũ mensium habet, τὰς ἐπαγομένας per omnes menses traiici. Verum est quidem traiici per omnes menses, sed non in illa Panegyri Sal chodai; cum potius hoc fieret in Encæniis noui alicuius Regis. Nam quoties ἐνθρονισμὸς Regis noui celebrare-
B tur, Epagomenæ a fine mensis illius, vbi hactenus fuerant, ad finem illius mensis traiiciebantur, in quem competebat ἐνθρονισμὸς, indicta Panegyride, & epulo, quod eorum lingua TYCTA vocabatur. Nam Arabes de hac تاريخ id est æra, loquentes, ita scribunt: وكانت عادتهم بان يجددونه في زمان كل سلطان عظيم يقوم لهم Erat consuetudo instaurandi eam (ÆRAM) quoties potens aliquis Rex ipsis præficiebatur. Hoc factum est tempore Iezdegird. Epagomenæ a fine Aban, ad finem Adar traiectæ. Rursus cæso Iezdegird, Othmen filio Vphen imperium Persicum inuadente, eædem Epagomenæ a fine Adar, in finem Asphandar traductæ. Ab eo tempore, ad nos vsque,
C Asphandar est vltimus mensis Persici anni, & Phrurdin primus, cum antea nullus esset certus vltimus mensis, nisi is, qui appendices Epagomenas habebat: nullus item certus primus mensis, nisi qui post Epagomenas proxime sequebatur. Ægyptiorum diuersa erat ratio. Nam tametsi quadrantes, siue bisexta singulis diebus mensis descendendo notabant, tamen nullam periodum instituebant, nisi eam, quæ fiebat post 1461 annos Ægyptiacos, qui erant anni 1460 Iuliani. Toth autem semper erat primus mensis, non autem incertus, vt apud Persas, a quorum ratione omnino dissentire se omnibus argumentis profitebantur. Quotannis enim, solenni ad eam rem instituto, Apim suum deducebant in locum, qui dicebatur ADYTOS. Ibi iureiurando adi-
D gebantur, neque diem, neque mensem intercalaturos, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Quæ totidem verbis referuntur a Scholiaste Germanici Cæsaris. Vbi vides eos perstringere intercalationem mensis Persici, Persicumque SAL CHODAI cum intercalatione mensis irridere. Igitur propter caput periodi Persicæ, & vetus NEVRVZ, hic erat locus de ea re disputandi, cum ea epocha, vt nomen Neuruz ostendit, esset Solaris, vtiq. instituta primum in ipso verno æquinoctio, quod incidebat in 28

Martij Iuliani. Hanc epocham hodierni Persæ vocant نوروز خررت A
NEVRVZ CHARIRATHIN, quare autem, causam me ignorare alibi dixi. Ea epocha fuit vna periodo integra ante Nabonassar, cum tamen Nabonassari enthronismo epagomenæ traducendæ fuerint a fine Mesori, ad finem Thoth, si periodi modum seruare, & fines priscæ epochæ tueri voluissent, quod sine vllo dubio ab ipsis Chaldæis factitatum. Ægyptiis autem hoc mutare religio fuit, propter illud solenne iusiurandum, quod iam retulimus. Si igitur Magis Persarum, in quorum potestate erat intercalatio, tanta religio fuisset suas WAHAK finibus illius mensis, qui annum claudebat, semper coërcere, quanta fuit Ægyptiis semper in fine Mesori illas continere, neque inde illas licenter in Encæniis Regum luxare, facilis fuisset via, ad B
initia & causas illius SALCHODAI penetrandi. Nunc, quia in Encæniis omnis imperatoris Persici τῶν ἐπαγομένων fiebat traductio, prorsus turbata sunt vestigia verum indagandi. Nam quod in Arabicis literis notatum inueni, prorsus ignoro. وابتدا تريخهم فى زمان جمشيد Initium eorũ æræ tempore Gemschid. Quærant igitur studiosi.

DE MAGNA PERIODO CHALDAICA.

QVOD Chaldæi iisdem æquabilibus annis, quibus Ægyptij & Persæ, vsi sint, fidem fecerint anni Nabonassari æquabiles. Nabonassar autem erat Rex Chaldæorum. Quia igitur singulis dode- C
caeteridibus omnes significationes stellarum in orbem redire credebant, hoc non fecissent, nisi illas dodecaeteridas a certa epocha notarent. Notabant igitur per bisexta nostra. Hoc est, cum quarta die mensis notabatur quartus quadrans, id est, quartum bisextum, tunc Dodecaeteris Chaldaica redierat in orbem. Cum autem decima Dodecaeteris signata erat in tertiadecima mensis, tunc exactis duodecim dodecaeteridibus, solidus mensis intercalabatur, & caput priscæ epochæ iterum neomeniam mensis primi nanciscebatur. Magna igitur periodus Chaldaica decem dodecaeteridibus Chaldaicis constabat, annis æquabilibus 120, mense vno, annis Iulianis 120 absolutis. De Dodecaeteride Chaldaica, quæ primi omnium publicauimus, vide D
libro II.

DE HELED VETERVM HEBRÆORVM.

VETERES Hebræos Chaldææ terræ inquilinos alia anni forma, quam Chaldaica vsos tam absurdum credere, quam difficile demonstrare. Imo nihil procliuius, quam contrarium demonstrare: quod faceremus, nisi id iam libro III præstitissemus. Nam, vt reliqua argu-

A argumenta omittam, menses diluuij, qui referuntur a Mose, meri tricenarij sunt. Præterea appellatio anni omne dubium tollit. Vocabant enim שְׁנַת יָמִים, Annum dierum, hoc est annum, quem non æquabili tributione mensium ciuilium describere possis, sed dierum tantum numero complecti. Præter XII enim menses, abundant quinque, epagomenæ quæ mensem non constituunt, & tamen sine illis annus dierum constare non possit. Vocabant etiam יָמִים simpliciter, id est dies. Hoc enim nomine totam Solis conuersionem intelligebant. Qua in re Græcos imitatores habuerunt, qui ἡμερῶν nomine periodum Solarem, aut ἔτος καθ' ἥλιον intelligebant. Sciscitantibus oraculum de modo placandi Deos respondit Pythius, placari posse, si
B κατὰ μῆνας, καὶ καθ' ἡμέρας sacrificaretur. κατὰ μῆνας, est σεληνιακῶς, καθ' ἡμέρας autem ἡλιακῶς. Etiam nos meminimus ab Arabibus annum Romanorum Iulianum ايام رومي Dies Romanos dici. Laban homo Chaldæus XXIIII Geneseos, *Maneat*, inquit, *puella apud nos dies*, aut *denarium*. Per dies, annum Solis vertentem, per denarium, menses decem hoc est, 300 dies, intelligit. Quod autem in illa anni forma intercalatione vterentur, testis vox תְּקוּפָה, quæ annum vertentem significat, vt Græcis τροπή. Hoc autem non vagum, sed certum, καὶ ἐμπρόθεσμον tempus significat. Ita accipiendum Exodi XXXIIII, cum Deus præcipit σκηνοπηγίαν celebrari לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה, anno vertente: quod apud Samuelem dicitur תְּקוּפַת יָמִים, τροπὴ ἡμερῶν, aut περίοδος ἡμε-
C ρῶν. In anno igitur æquabili non potuerunt tueri fines epochæ, vt tempus ciuile ad illam dirigerent, nisi officio intercalationis. Ecquem modum habere potuerunt, nisi Chaldaicum? A Chaldæis annum habuerunt: ab iisdem intercalationem retinuerunt. Habuerunt igitur ipsi suam magnam periodum, qualis fuit Salchodai Persarum, aut denarius Dodecaeteridum Chaldaicus. Quod sane vero verius. Nam 120 annis definiebant sæculum, vt vitam humanam, Geneseos VI, 3. Hoc spatium Hebræi vocant חֶלֶד, id est durationem vitæ humanæ: Arabes autem العمر item الدهر. Atque id tempus erat Hebræis, vt Romanis Sæculum. Caput eius magnæ periodi erat in 26 Octobris,
D vt alibi demonstratur.

DE SÆCVLO ROMANO.

NON dubium est, quin aliquando apud Græcos vel aliquos, vel vniuersos modus anni fuerit 354 dierum, & singulis bienniis exactis, hoc est, vt Herodotus loquitur, διὰ τρίτου ἔτεος, XXII, & XXIII dies alternis intercalarentur. Nam & eius rei Solinus disertim meminit

minit (quanquam apud illum perperam XXI dies pro XXII excusum A
est) & ea, quæ refert Herodotus de intercalatione mensis solidi διὰ τρίτου ἔτεος satis aperiunt, etiam sæculo Herodoti apud quasdam Græcas nationes illam formam adhuc resedisse. Sed imposuit Herodoto modus loquendi Hierophantarum, qui in mensibus cauis pro δευτέρα ἱσαμένου dicebant, & præcipiebant dici, τρίτη ἱσαμένου, ne vllus mensis esset sine tricesima die, quam τριακάδα vocabant, & religioso cultu obseruabant, vt manifesto docet nos Aristoteles in Oeconomicis, cuius verba produximus, & interpretati sumus, libro primo. Cum igitur omnes menses habuerint τριακάδα, propterea Herodotus putauit, omnes menses τριακονθημέρους esse. Rursus cum intercalabant XXII dies, pro secunda dicebant, ἐνάτη ἱσαμένου: cum autem XXIII B
intercalabantur, pro δευτέρα dicebatur ὀγδόη. Hinc natæ sunt τριετηρίδες καὶ πενταετηρίδες. Trieteris erat biennium cum XXII, aut XXIII diebus intercalaribus. Pentaeteris erant quatuor anni cum 45 diebus intercalaribus, qui consurgebant ex illis insitiuis XXII, & XXIII. Neque vlla alia melior ratio adferri potest horum duorum temporum. Tetraeteris igitur erat dierum 1461. quod est verum lustrum bisexti Iuliani, aut Eudoxei, vt Plinius notat. At Trieteris erant dies alternis 730, & 731. Hanc rationem prisci illi Aborigines siue ab Euandro, siue ab Ænea edocti annum suum 354 dierum definierunt, donec superstitione imparis numeri 355 pro 354, cæpti vsurpari: in intercalationis autem modo & situ nihil immutatum. Alternis enim XXII, & XXIII C
dies fine biennij intercalabant. Itaq. eorum biennia alternis erant 732, & 733 dierũ, biduo aut triduo Græcorum bienniorũ modum excedentia. Hinc fiebat, vt fine XI bienniorũ, dies XXII, aut XXIII supra rationes Solis excrescerent. Quibus animaduersis, vnus Merkedonius (ita vocabant numerum XXII aut XXIII dierum insititiorum) omittebatur. Et sic XXII anni cum Sole æquabantur. Igitur vndecim biennia priscorum Romanorum fiebant dies 8057. Vndecim autem biennia Iuliana sunt dies 8035: neglectis scilicet horis 12 appendicibus. Itaque differentia est 22 dies, nempe vnius iusti Merkedonij modus. Hunc igitur omittentes iustam periodum XI bienniorum conficiebant, quorum decem habebant singulos Merkedonios suos, vltimum autem D
constabat duobus annis communibus, nempe diebus 710. Hæc erat periodus anni Romani. Quia vero apud Romanos spatium quinque annorũ id erat, quod Græcis Tetraeteris, iustam periodum æquationis annorum existimarunt esse eam, in qua periodus XI bienniorũ ab omnibus annis Lustri inciperet: quod non potest accidere, nisi in quinque periodis exactis. Prima periodus incipit ab anno primo lustri, secunda a tertio, tertia a quinto, quarta a secundo, quinta a quarto. cuius

rei

A rei tabulam consule libro secundo, capite de anno Romano. Ita fiebant quinquaginta quinque biennia, hoc est anni cx. in quibus quinquies anni Romani rationes cum Solaribus pariabant, periodi autem ipsæ cum lustro. Hoc tempus SÆCVLVM dictum, cum Circensibus, ludis, & pompa indici solebat, ne omissione eius turbaretur anni ratio. Sed & cum piaculo omissum instaurari iussum a Sibylla.

> Ἀλλ' ὁπόταν μήκιστος ἴκῃ χρόνος ἀνθρώποισι,
> Ζωῆς εἰς ἐτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὁδεύων,
> Μεμνῆσθαι Ῥωμαῖε, &c.

Nota sunt de Publio Valerio Poplicola & ara Terenti & Trinoctio sæculari. Huic Panegyri diuersum caput ab anno. Nam anni caput a die-
B bus brumalibus. Sæculares autem ludi cõmittebantur diebus æstiuis. Zosimus: κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θέρους, περὶ ἡμερῶν ὀλίγων τοῦ τὴν θεωρίαν ἀχθῆναι, &c. In quo Elæos imitati sunt, qui initium prisci anni a bruma, ludicrum autem Olympicum a diebus æstiuis inibant. Hæc est ratio, cur sæculum Romanum cx annis constaret, vt Horat. cecinit,

> *Certus vndenos decies per annos*
> *Orbis vt cantus referatque ludos.*

Et Sibyllæ testimonium iam a nobis productum: εἰς ἐτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὁδεύων. Omissio igitur vndecimi Merkedonij & ignoratio caussæ Sæculi Romani, eam perturbationẽ in Fastos induxit, quam exposuimus libro secundo, quem de reliquis huius rei caussis consulas licet.

C DE PERIODO MAGNA DIONYSIANA.

OMNIVM periodorum finis, est æquatio rationum anni ciuilis cum rationibus Solis. Nam & Salchodai Persicum, & denarius Dodecaeteridum Chaldaicarum, & Cheled Hebraicum, & Sæculum Romanum hoc vnum agunt, vt quæcunque labes per omissionem, aut dissimulationem interuenit in vsu temporum ciuilium quotidiano, ea tandem obice æquationis fulciatur. Insitio enim vnius mensis solidi caput anni centesimi vicesimi primi ineuntis in pristinas sedes summouebat veteribus Persis, Chaldæis & Hebræis. Contrario remedio Romanis omissio vnius Merkedonij annum centesimum
D vndecimum ineuntem in veteris epochæ possessionem restituebat. Ἀμεθοδευσία Terminorum Paschalium, & incerta eius rei apud veteres Christianos doctrina fenestram aperuit eruditioribus aliquam periodum ineundi, cuius explicatione rationes Solis cum Lunaribus pariarent. Et quidem Theophilus, & alij quasdam excogitarunt. Sed Victorinus acute animaduertit, nullam fieri neque aliter posse, quam ductu cycli Solaris in cyclum Lunarem, qui fiunt anni 532. Sed eam periodum reformauit Dionysius Exiguus, capto initio eius a primo

 anno

anno Christi, vt ipse & sibi, & posteritati persuasit, non autem a baptismo Christi, vt fecerat Victorinus. Vnde hactenus non ab auctore Victoriniana, sed ab interpolatore Dionysio, Dionysiana dicta. Quo interuallo quædam tantum accidunt semel, quædam quater, quædam pluries. Semel incidit in 532 annis, vt Terminus Paschalis in dato aureo numero in eundem annum cycli Solaris incurrat. Exemplum: Esto, si ita videtur, datus annus præsens 1596. Annus est primus periodi quartæ Dionysianæ, item primus cycli. Terminus Paschalis v Aprilis. Annus cycli Solus nonus. Aio Terminum Paschalem nunquam amplius concursurum cum cyclo Solis I X, & numero aureo primo, per totum periodi tempus. Rursus quædam quater tantum accidunt in tota periodo. Citimum Pascha est in XXII Martij, cum numerus aureus est XVI, litera autem Dominicalis C. Hoc accidit quater, nempe in annis periodi 35, 130, 225, 472. Contra remotissimum Pascha est XXV Aprilis, aureo numero VIII, litera Dominicali C. Hoc accidit quater, in annis nempe 46, 141, 388, 483. Denique quædam pluries. Hoc anno 1596, qui est, vt dixi, primus quartæ periodi ineuntis, Matthiæ festum erit prima dies ieiunij post Quinquagesimam. Hoc omnino accidere non potest, nisi cum litera Dominicalis est C. præterea hoc accidit in aureis numeris, 1, 6, 9, 12, 17. Quater autem in vno quoque horum numerorum accidit. Vicesies igitur intra 532 annos Festum Matthiæ orditur primam diem ieiunij τῶν ἀποκρέων ἡμερῶν. Itaque qui abstinent ab esu carnium, vno die plus abstinebunt, quam in reliquis annis, propter vigiliam Matthiæ, quæ incidit in diem Martij, vltimam τῶν κρεωφάγων ἡμερῶν: quæ erit crastina die, cum hæc scribebam. Rara occurrit historia in Cedreno, & aliis, quæ non indigeat ope huius periodi. Ideo illius maxime habenda ratio, tametsi sero recepta est in Ecclesiis Occidentis. Nam temporibus Caroli Martelli Galliarũ Ecclesiæ vna tantum Victoriniana vtebantur, vt ex Fredegario didicimus, Adone Viennensi, & aliis. Sed & neque statim post editionem Constantinopoli admissa. Nam eius editio incidit in annum vltimum Imp. Iustini, circa initium Iustiniani. Tamen confusio incidit circa Pascha anno Christi 546, cyclo Solis XXIII, aureo numero XV. quod non contigisset, si plane in vsum admissa fuisset editio periodi. quanquam, si propius rem putemus, hoc contigerit ex edicto Iustiniani, quantum verba Cedreni assequi possumus, quæ apposuimus: τῷ ιθ΄ ἔτει (Ἰουστινιανοῦ) γέγονε λεῖψις σίτου καὶ οἴνου, καὶ χειμὼν πολὺς ἐν τῷ Βυζαντίῳ, καὶ διεστράφη τοῦ ἁγίου Πάσχα. καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀπόκρεων μηνὶ Φεβρουαρίῳ δ΄ (ιδ΄) ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα παραθεῖναι κρέας. καὶ πάντων τῶν κρεωπωλῶν παραβαλόντων, οὐδεὶς ἠγόρασεν, οὐδ' ἤσθιεν. τὸ δὲ Πάσχα γέγονε κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα. καὶ εὑρέθη ὁ λαὸς νη-

στεύσας

TABVLA PERIODI MAGNÆ DIONYSIANÆ.

Litera Termini		D	G	E	A	D	B	E	C	F	B	G	C	F	D	G	C	A	D	B
Terminus Paschalis.		V. April.	XXV. Martij	XIII April.	II. April.	XXII. Mar.	X. April.	XXX. Mar.	XVIII. April.	VII. April.	XXVII. Mar.	XVI. April.	IIII. April.	XXIIII Mar.	XII. April.	Kalen. April.	XXI. Mar.	IX. April.	XXIX. Mar.	XVII. April.
Numerus aureus.		I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIIII	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX
D C	IX	1 IX	2 X	3 XI	4 XII	5 XIII	6 XIIII	7 XV	8 XVI	9 XVII	10 XVIII	11 XIX	12 XX	13 XXI	14 XXII	15 XXIII	16 XXIIII	17 XXV	18 XXVI	19 XXVII
B	X	20 XXVIII	21 I	22 II	23 III	24 IIII	25 V	26 VI	27 VII	28 VIII	29 IX	30 X	31 XI	32 XII	33 XIII	34 XIIII	35 XV	36 XVI	37 XVII	38 XVIII
A	XI	39 XIX	40 XX	41 XXI	42 XXII	43 XXIII	44 XXIIII	45 XXV	46 XXVI	47 XXVII	48 XXVIII	49 I	50 II	51 III	52 IIII	33 V	54 VI	55 VII	56 VIII	57 IX
G	XII	58 X	59 XI	60 XII	61 XIII	62 XIIII	63 XV	64 XVI	65 XVII	66 XVIII	67 XIX	68 XX	69 XXI	70 XXII	71 XXIII	72 XXIIII	73 XXV	74 XXVI	75 XXVII	76 XXVIII
F E	XIII	77 I	78 II	79 III	80 IIII	81 V	82 VI	83 VII	84 VIII	85 IX	86 X	87 XI	88 XII	89 XIII	90 XIIII	91 XV	92 XVI	93 XVII	94 XVIII	95 XIX
D	XIIII	96 XX	97 XXI	98 XXII	99 XXIII	100 XXIIII	101 XXV	102 XXVI	103 XXVII	104 XXVIII	105 I	106 II	107 III	108 IIII	109 V	110 VI	111 VII	112 VIII	113 IX	114 X
C	XV	115 XI	116 XII	117 XIII	118 XIIII	119 XV	120 XVI	121 XVII	122 XVIII	123 XIX	124 XX	125 XXI	126 XXII	127 XXIII	128 XXIIII	129 XXV	130 XXVI	131 XXVII	132 XXVIII	133 I
B	XVI	134 II	135 III	136 IIII	137 V	138 VI	139 VII	140 VIII	141 IX	142 X	143 XI	144 XII	145 XIII	146 XIIII	147 XV	148 XVI	149 XVII	150 XVIII	151 XIX	152 XX
A G	XVII	153 XXI	154 XXII	155 XXIII	156 XXIIII	157 XXV	158 XXVI	159 XXVII	160 XXVIII	161 I	162 II	163 III	164 IIII	165 V	166 VI	167 VII	168 VIII	169 IX	170 X	171 XI
F	XVIII	172 XII	173 XIII	174 XIIII	175 XV	176 XVI	177 XVII	178 XVIII	179 XIX	180 XX	181 XXI	182 XXII	183 XXIII	184 XXIIII	185 XXV	186 XXVI	187 XXVII	188 XXVIII	189 I	190 II
E	XIX	191 III	192 IIII	193 V	194 VI	195 VII	196 VIII	197 IX	198 X	199 XI	290 XII	201 XIII	202 XIIII	203 XV	204 XVI	205 XVII	206 XVIII	207 XIX	208 XX	209 XXI
D	XX	210 XXII	211 XXIII	212 XXIIII	213 XXV	214 XXVI	215 XXVII	216 XXVIII	217 I	218 II	219 III	220 IIII	221 V	222 VI	223 VII	224 VIII	225 IX	226 X	227 XI	228 XII
C B	XXI	229 XIII	230 XIIII	231 XV	232 XVI	233 XVII	234 XVIII	235 XIX	236 XX	237 XXI	238 XXII	239 XXIII	240 XXIIII	241 XXV	242 XXVI	243 XXVII	244 XXVIII	245 I	246 II	247 III
A	XXII	248 IIII	249 V	250 VI	251 VII	252 VIII	253 IX	254 X	255 XI	256 XII	257 XIII	258 XIIII	259 XV	260 XVI	261 XVII	262 XVIII	263 XIX	264 XX	265 XXI	266 XXII
G	XXIII	267 XXIII	268 XXIIII	269 XXV	270 XXVI	271 XXVII	272 XXVIII	273 I	274 II	275 III	276 IIII	277 V	278 VI	279 VII	280 VIII	281 IX	282 X	283 XI	284 XII	285 XIII
F	XXIIII	286 XIIII	287 XV	288 XVI	289 XVII	290 XVIII	291 XIX	292 XX	293 XXI	294 XXII	295 XXIII	296 XXIIII	297 XXV	298 XXVI	299 XXVII	300 XXVIII	301 I	302 II	303 III	304 IIII
E D	XXV	305 V	306 VI	307 VII	308 VIII	309 IX	310 X	311 XI	312 XII	313 XIII	314 XIIII	315 XV	316 XVI	317 XVII	318 XVIII	319 XIX	320 XX	321 XXI	322 XXII	323 XXIII
C	XXVI	324 XXIIII	325 XXV	326 XXVI	327 XXVII	328 XXVIII	329 I	330 II	331 III	332 IIII	333 V	334 VI	335 VII	336 VIII	337 IX	338 X	339 XI	340 XII	341 XIII	342 XIIII
B	XXVII	343 XV	344 XVI	345 XVII	346 XVIII	347 XIX	348 XX	349 XXI	350 XXII	351 XXIII	352 XXIIII	353 XXV	354 XXVI	355 XXVII	356 XXVIII	357 I	358 II	359 III	360 IIII	361 V
A	XXVIII	362 VI	363 VII	364 VIII	365 IX	366 X	367 XI	368 XII	369 XIII	370 XIIII	371 XV	372 XVI	373 XVII	374 XVIII	375 XIX	376 XX	377 XXI	378 XXII	379 XXIII	380 XXIIII
G F	I	381 XXV	382 XXVI	383 XXVII	384 XXVIII	385 I	386 II	387 III	388 IIII	389 V	390 VI	391 VII	392 VIII	393 IX	394 X	395 XI	396 XII	397 XIII	398 XIIII	399 XV
E	II	400 XVI	401 XVII	402 XVIII	403 XIX	404 XX	405 XXI	406 XXII	407 XXIII	408 XXIIII	409 XXV	410 XXVI	411 XXVII	412 XXVIII	413 I	414 II	415 III	416 IIII	417 V	418 VI
D	III	419 VII	420 VIII	421 IX	422 X	423 XI	424 XII	425 XIII	426 XIIII	427 XV	428 XVI	429 XVII	430 XVIII	431 XIX	432 XX	433 XXI	434 XXII	435 XXIII	436 XXIIII	437 XXV
C	IIII	438 XXVI	439 XXVII	440 XXVIII	441 I	442 II	443 III	444 IIII	449 V	446 VI	447 VII	448 VIII	449 IX	450 X	451 XI	452 XII	453 XIII	454 XIIII	455 VX	456 XVI
B A	V	457 XVII	458 XVIII	459 XIX	460 XX	461 XXI	462 XXII	463 XXIII	464 XVIIII	465 XXV	466 XXVI	467 XXVII	468 XXVIII	469 I	470 II	471 III	472 IIII	473 V	474 VI	475 VII
G	VI	476 VIII	477 IX	478 X	479 XI	480 XII	481 XIII	482 XIIII	483 XV	484 XVI	485 XVII	486 XVIII	487 XIX	488 XX	489 XXI	490 XXII	491 XXIII	492 XXIIII	493 XXV	494 XXVI
F	VII	495 XXVII	496 XXVIII	497 I	498 II	499 III	500 IIII	501 V	502 VI	503 II	504 VIII	505 IX	506 X	507 XI	508 XII	509 XIII	510 XIIII	511 XV	512 XVI	513 XVII
E	VIII	514 XVIII	515 XIX	516 XX	517 XXI	518 XXII	519 XXIII	520 XXIIII	521 XXV	522 XXVI	523 XXVII	524 XXVIII	525 I	526 II	527 III	528 IIII	529 V	530 VI	531 VII	532 VIII
Litera Dominicalis.	Cyclus Solis.																			

ϛώσας ἑβδομάδα περιωδῶ. Locus est insignis. Quoties terminus Paschalis est dominica, constat solenne Resurrectionis in sequentem dominicam diffundi. Hoc enim sciunt & mediocriter harum rerum periti.

riti. Anno igitur Christi 546, qui erat quintusdecimus aurei numeri, A vicesimus autem tertius cycli Solis, terminus Paschalis incidit in dominicam, Kal. Aprilis. Itaque populus putauit Pascha eodem die celebrandum cum Termino Paschali, cum octaua potius die Aprilis celebrandum fuisset. Quod sane factum est vtique ex edicto Principali. Ita contigit LIII dies populum ieiunasse, & ab esu carnium abstinuisse, cum ex consuetudine 46 tantum dies ieiunio attributi sint. Hoc igitur indicat, nondum plane receptam fuisse periodum illam, aut si receptam fuisse concedamus, perperam ab Episcopis, & presbyteris interpretatam fuisse. Iam proposuimus Tabulam huius periodi, cuius vsus pernecessarius in ratione eorum temporum, quæ imperium Constantini Magni secuta sunt, vsque ad tempora vltimorum Con- B stantinopolis Cæsarum. Creberrimi casus in illis historiis occurrunt, quorum ratio sine hac periodo nunquam explicari potest. Ab annis igitur Christi vnitate auctis, vt præcipit regula Dionysiana, abiice 532, quantum potest, si quidem numerus annorum Christi maior fuerit 532 annis. Reliquum est annus currens periodi. Exemplum: esto annus Christi supra propositus 546. Addita vnitate, abiectis 532, remanet annus currens XV secundæ periodi Dionysianæ. In cella, vbi est annus 15, infra ipsos annos 15, habes XXIII, hoc est vicesimum tertium annum cycli Solis. A latere autem secundæ columnæ, e regione XXIII, habes literam Dominicalem G, in prima columna. Ergo anno XV periodi cyclus Solis fuit 23, litera dominicalis G. Supra 15 annum habes Ter- C minum Paschalem Kal. April. in litera G. Ergo cum litera dominicalis fuerit G, Terminus Paschalis incidit in Dominicam, & propterea diffundenda est solennitas Resurrectionis in Dominicam proxime sequentem. Igitur Pascha in VIII Aprilis. Proinde vulgus errauit anno XIX Iustiniani, qui putauerit Pascha cum termino in Kal. Aprilis celebrandum esse. In Cedreno satis constat etiam mediocriter docto, pro Δ Φεβρουαρίου, legendum ΙΔ Φεβρουαρίου. De vitio huius periodi, & aliis, quæ ad eam rem pertinent, satis suo loco libro secundo.

DE ANNO TROPICO PERSARVM, SIVE NEVRVZ GELALÆO, AVT SVLTANÆO. D

A CÆDE Iezdegird, ad hæc tempora, idem semper fuit status anni Persici, solutis habenis, nulla intercalatione diei, aut mensis seruata. Neque alium annum popularem habent omnes illi, qui magno Sultano; Zophi hodie parent; quanquam in iis, quæ ad eorum religionem, ritus, & cultum pertinent, Lunaribus mensibus Hegiræ vtantur. Quia vero fastidiose, atque superstitiose diem, & tempus æquinoctij inuesti-

A inuestigant, propter panegyrim, quam ex antiquissimo Persarum in-
stituto in ipso momento, in quo æquinoctij sidus conficitur, celebrari
opus est, vt abunde docuimus libro III. in illa autem forma vaga an-
ni Iezdegirdici difficile est id assequi, tam propter neglectum in anno
Persico quadrantem, quam propter prægressionem æquinoctiorum:
ob eam rem, Imperator Corasan, siue Mesopotamiæ, conuocatis peri-
tissimis astrologiæ viris curam noui anni instituendi delegauit. Impe-
ratoris, qui id edixit, & sanxit, nomen est, Albu Arsalan Elselegeuki
Elhawaraz, Muschahi Sultan Corasan. Conuenerunt ad edictum
Regium octo præstantissimi viri, Omar Elhaiamu, Abu Hali, Hasen
filius Haitham, Elbiruni, Abu Elwapha Elbuzgiani, Ellukari, Iudex
B iurisdictionis Elphakati, & Aben Sina, quem vulgo Auisenam vo-
cant. Hi octo روؤس id est primates viri, sciuerunt, in 130 annis pro-
pemodum æquinoctia priscas sedes anteuertere بالايام رومى in die-
bus Romanis, hoc est in anno Iuliano: ita vt in 648 annis Romanis
præcise quinque intercalationes Bisexti Romani, quod ipsi كبيسة
اليوم vocant, omittendæ sint. Caput autem anni statuerunt in æqui-
noctio ab ipsis obseruato, in die quartadecima Adar Rumi, hoc est
Martij Iuliani, hora 2 $\frac{158}{1080}$ post meridiem dictæ diei, feria quinta, XVIII
Phrurdin Iezdegirdici, anno 448 a cæde ipsius Iezdegird, sexta Ra-
madhan, anno Hegiræ 471. Erat annus Christi Dionysianus 1079,
C cyclus Solis XXIIII, Lunæ XVI. Ille dies vocatus Oromazda Phrurdin
Neuruz Essultani. Hoc est, neomenia æquinoctij imperatorij. Men-
sium enim appellationibus non aliis vtuntur, quam popularibus Iez-
degirdicis. Nunquam vero intercalatur dies, nisi summa ex scrupu-
laria ratione collecta horas 24 consummauerit. Hinc fit, vt non raro,
quinto anno exacto intercaletur. Tunc ELWAHAK, hoc est ἐπαγόμεναι,
fiunt VI dierũ, vt solet quarto quoq. anno exeunte in anno Actiaco El-
kupti. Hac anni forma vtuntur in Panegyribus Neuruz, in annalibus,
& Chronologiis, & in Almenichis, & Ephemeridibus suis: ne vlla
temporũ interueniat perturbatio, quæ in anno populari Iezdegirdico
euitari non potest, propter neglectam veteris Neuruz Salchodai perio-
D dum magnã. Nomen huic anno factum تاريخ الجلالية النجومية.
Æra Augusta astronomica. Nam جلال est maiestas. Vocatur etiam
تاريخ الملكي Æra Regia, masculino genere, vt antea feminino.
Tabulam huius formæ subiecimus.

TABVLA

TABVLA MAGNÆ PERIODI NEVRVZ GELALI. A

Anni expanſi	CHARACTER ANNI. Feria	Horæ	Scrup. 1080.	Περίγησις χρονική. Dies	Horæ	Scrup. 1080.
1	1	5	880	0	0	200
2	2	11	680	0	0	400
3	3	17	480	0	0	600
4	4	23	280	0	0	800
5	6	5	80	0	0	1000
6	7	10	960	0	1	120
7	1	16	760	0	1	320
8	2	22	560	0	1	520
9	4	4	360	0	1	720
10	5	10	160	0	1	920
11	6	15	1040	0	2	40
12	7	21	840	0	2	240
13	2	3	640	0	2	440
14	3	9	440	0	2	640
15	4	15	240	0	2	840
16	2	21	40	0	2	1040
17	7	2	920	0	3	160
18	1	8	720	0	3	360
19	2	14	520	0	3	560
20	3	20	320	0	3	760
21	4	2	120	0	3	960
22	6	7	1000	0	4	80
23	7	13	800	0	4	280
24	1	19	600	0	4	480
25	3	1	400	0	4	680
26	4	7	200	0	4	880
27	5	13	0	0	5	0

CHARACTER ANNI. Anni collecti.	Feria.	Horæ.	Περίγησις χρονική. Dies.	Horæ.
27	5	13	0	5
54	4	2	0	10
81	2	15	0	15
108	1	4	0	20
139	6	17	1	1
162	5	6	1	6
189	3	19	1	11
216	2	8	1	16
243	7	21	1	21
270	6	10	2	2
297	4	23	2	7
324	3	12	2	12
351	2	1	2	17
378	7	14	2	22
405	6	3	3	3
432	4	16	3	8
439	3	5	3	13
486	1	18	3	18
513	7	7	3	23
540	5	20	4	4
567	4	9	4	9
594	2	22	4	14
621	1	11	4	19
648	7	0	5	0

℞ 5. 2. 158

Periodi collectæ.	Dies.
648	5
1296	10
1944	15
2592	20
3240	25
3888	30
4536	35
5184	40
5832	45
6480	50
7128	55
7776	60
8424	65

B

C

Menſes Gelali.	Dies collecti.	CHARACTER NEOMENIARVM.						
Phrurdin	30	7	1	2	3	4	5	6
Adarpahaſcht	60	2	3	4	5	6	1	2
Chardad	90	4	5	6	7	1	2	3
Thir	120	6	7	1	2	3	4	5
Mardad	150	1	2	3	4	5	6	7
Schehariz	180	3	4	5	6	7	1	2
Mehar	210	5	6	7	1	2	3	4
Aban	240	7	1	2	3	4	5	6
Adar	270	2	3	4	5	6	7	1
Di	300	4	5	6	7	1	2	3
Behemen	330	6	7	1	2	3	4	5
Aſphandar	360	1	2	3	4	5	6	7
Wahak	365	3	4	5	6	7	1	2

IN 27 annis, vt vides, nulla ſcrupula de horis fiunt reliqua: in viceſies quater 27 annis, hoc eſt in 648, nullæ horæ ſuperfiunt: & feria redit in orbem: quæ eſt periodus magna conſtans ex minuſculis 24, quarum ſingulæ annorum 27. METHODVS. Scribebamus hæc anno Chriſti Dionyſiano 1595, Decembris Iuliani 23, feria III. D Pro perpetua methodo, abiice ſemper de anno Chriſti currente annos 1079. Relinquuntur anni præteriti Gelalæi. Si annorum præteritorum ſumma reſidua exceſſerit 648; abiectis 648; remanent anni periodi magnæ annorum 648. Abiectis igitur ex methodo, 1079 annis, de anno Chriſti currente 1595, remanent anni Gelalæi præteriti 516. Volo ſcire, cui diei Gelalææ reſpondet

A det dies proposita Iuliana. Annis proxime minoribus collectis 513
congruunt de charactere anni, 7. 7. 0. Item προηγήσεως χρονικῆς 3.
18. 0. Reliquis autem tribus congruunt characteris 3.17. 480. προη-
γήσεως autem 0.0.600. Summa: character 4. 0. 480. προήγησις: 3.18,
600. Radix 5. 2. 158 cum charactere 4. 0. 480 composita dat 2.2. 638,
neomeniam Phrurdin Gelalæi, nempe feriam secundam hor. 2. 638, a
meridie Phrurdin. Tempus igitur incidit post meridiem x diei Martij
Iuliani. Et id demonstratur etiam ex modo προηγήσεως χρονικῆς die-
rum 3. 18. 600. Tot enim dies, horas, & scrupula antegressum est
æquinoctium meridiem XIIII Martij Iuliani, ab editione Gelalæa. A
meridie x Martij, ad propositam diem XXIII Decembris, sunt dies
B 289, inclusiue. In laterculo mensium, numerus proxime minor 270
e regione Adar mensis noni, de 289 abiectus relinquit 19 diem Di
mensis Gelalæi decimi. Character anni est feria secunda; vt iam vidi-
mus. Ergo ex Laterculo mensium neomenia Di fuit feria VI. Et pro-
inde XIX Di fuit feria III, nempe dies proposita 23 mensis Decembris
Iuliani. Quod fuit propositum. Hæc anni forma & elegantissima
est, & commodissima propter periodum absolutam: neque eius ratio-
cinia multum absunt ab obseruationibus Hipparchi. Nam si retro
instituantur periodi Gelalææ 648 annorum, vt ab anno periodi Iulia-
næ 4496, a quo anno ad Phrurdin Gelalæum sunt anni 1296, quæ sunt
duæ periodi magnæ: annus 73 periodi prioris incidet in annum perio-
C di Iulianæ 4568, in quo obseruatum æquinoctium ab Hipparcho, feria
3, 18 horis post meridiem ipsius feriæ tertiæ. Atqui 72 annis periodi
competunt de charactere 5. 10. 720. Quibus adiectus character Ge-
lalæus, siue Radix, 5. 2. 158, componit characterem anni obseruati
æquinoctij Hipparchici feriam 3. 12. 878. vt post mediam noctem
æquinoctium contigerit ex epilogismo Gelalæo, quod Hipparchus
obseruauit circa ortum Solis.

PORRO sciendum, periodum 648 annorum non extare in colle-
ctis annis Gelalæis, quos habemus Arabice scriptos: sed nos eam pe-
riodum excogitasse. Nam illorum anni, vt diximus, sunt collecti per
30 annos tantum. Nos vero tandem animaduertimus, ex 648 eius-
D modi annis periodum elegantissimam fieri, in qua, peremptis quin-
que bisextis in anno Iuliano, feria redit in orbem. Quare si Persis
ea periodus hodie est in vsu, est cur gaudeamus, id a nobis nullo in-
dicante animaduersum fuisse. Sin autem, esto illa periodus nostra
anni Gelalæi, non Gelalæa. Subiecimus etiam motum Lunæ μετεμ-
πτώσεως, in hac anni forma. Annus Gelalæus est dierum 365. hor. 5.
880. Deductis diebus 354. hor. 8. 876, qui est modus anni Lunaris,
remanent dies 10. 21. 4, Epactæ vnius anni. Triplicatæ, deducto

mense

mense Lunari, relinquunt dies 3. 2. 299. Et ita semper propagando, & mensem Lunarem, cum res postulat, deducendo, tandem epactæ anni 9 fiunt dies 29. 10. 718. quæ summa minor est mense Lunari, nempe 29. 12. 793. Deductis igitur 29. 10. 718 de 29. 12. 793, remanent dies 0. 2. 75. excessus Lunæ supra Solem. quæ est μετέμπτωσις Lunæ in anno Gelalæo. Igitur Luna in 12 cyclis, hoc est annis Gelalæis 228, descendet vna die. Verbi gratia, si nouilunium fuerit in neomenia Phrurdin, post 228 annos, erit in secunda Phrurdin: post 456, in 3 Phrurdin. Et sic deinceps. De qua re amplius disputabitur in nouo anno cælesti.

EPACTÆ LVNARES IN CYCLO GELALAEO.

	Anni expāsi	Dies	Horæ.	Scrup. 1080.
	1	10	21	4
	2	21	18	8
Emb.	3	3	2	299
	4	13	23	303
	5	24	20	307
Emb.	6	6	4	598
	7	17	1	602
	8	27	22	606
Emb.	9	9	6	897
	10	20	3	901
Emb.	11	1	12	112
	12	12	9	116
	13	23	6	120
Emb.	14	4	14	411
	15	15	11	415
	16	26	8	419
Emb.	17	7	16	710
	18	18	13	714
	19	29	10	718

CYCLI μετεμπτώσεως. A

Cycli	Dies μετεμπτώσεως	Horæ.	Scrup. 1080.
1	0	2	75
2	0	4	150
3	0	6	225
4	0	8	300
5	0	10	375
6	0	12	450
7	0	14	525
8	0	16	600
9	0	18	675
10	0	20	750
20	1	17	420
30	2	14	90
40	3	10	840
50	4	7	510
60	5	4	180
70	6	σ	930
80	6	21	600
90	7	18	270
100	8	14	1020
200	17	5	960
300	25	20	900
400	34	11	840

B

DE NOVO ANNO CÆLESTI. C

Ex his, quæ proxime disputauimus, satis acceptum est, annum Tropicum esse duplicis generis. Aut enim sola conuersione censetur: vt ab æquinoctio, ad idem æquinoctium: aut non solum caput naturale habet, sed etiam partibus naturalibus descriptus est: qualia sunt naturalia circuli segmenta, quæ Dodecatemoria dicuntur. Ideo iure a nobis Cælestis vocetur. Prioris generis est Gelalæus a nobis proxime demonstratus. Alterius forma a nemine hactenus edita fuit, nedum apud gentem aliquam recepta. Totius negotij duo præcipua, descriptio mensium, & caput anni. Menses totidem, quot Signiferi Dodecatemoria. Sed quatuor tantum ex illis vere naturales dici pos- D
sunt, qui a quatuor cardinibus describuntur, vtroque æquinoctio, bruma & solstitio. Ptolemæus demonstrauit & a se & ab Hipparcho, maiorem arcum a Sole confici ab æquinoctio verno, ad autumnale, quam ab autumnali, ad vernum: item maiorem esse quadrantem ab initio Arietis, ad initium Cancri, quam reliquum, ad initium Libræ: duos autem reliquos alterum altero pauxillo maiusculum esse, sed quæ differentia nullius momenti futura sit in ratione ciuilium temporum.

Rursus

A Rursus arcum ab initio Arietis, ad initium Libræ esse paulo minorem
dierum 187: sed ita, vt tuto integri dies 187 assumi possint. Quadrans
igitur prior incipiens ab Ariete, nullo erroris periculo, dierum 94 sumi
potest: sequens vero 93. In hoc enim discedimus ab Euctemone, Me-
tone, Eudoxo, Philippo, Dionysio, Dositheo, & reliquis parapegma-
tum artificibus, qui circulum æstiuum totidem quidem dierum defi-
niuerunt, sed illis in mensium tributione ratio claudicat, attributis
tam Tauroni, quam Didymoni 32 diebus, ac vno de Parthenone præ-
ter ius detracto. Nos sapientissimos Arabas sequimur, qui vni Didy-
moni duos supra triginta, reliquis quinque singulos supra tricenos
dant. In altero semicirculo Arabibus cum veteribus Parapegmatum
B auctoribus conuenit, descriptis Toxone & Ægone vndetricenum, cæ-
teris quatuor tricenum dierum. Quod si quis obiiciat, hæc mutari
posse propter apogeum Solis, aut aliam nescio quam caussam, næ ille,
quid sit ciuilis annus cælestis, ignorat, qui ab emendatore Chronolo-
giæ exigat, quod ab astrologo, aut summo mathematico præstari non
potest. Præterea τὰ φαινόμενα ostendunt hanc rationem adhuc con-
stare, & cum veterum obseruationibus æquinoctialibus congruere.
Superest Caput anni. Huius quoque duo fastigia, Epocha Solis, & in-
teruallum temporis. Epochas Solis quatuor naturales tantum dixi-
mus, vtrunque æquinoctium, & vtrunque punctum Tropicum. Sed
tutius alterutrum æquinoctium. Nam obseruatio Solstitiorum ope-
C rosissima, & aleæ plenissima, quod Sol per Tropicum plurimos dies
immoretur: quo fit, vt incrementa & decrementa dierum circa illa
puncta diutissime sint ἀνεπαίσθητα. Itaque veteres Græci scribunt, Sol-
stitiali & Brumali tempore per quadraginta dies, extremum Gnomo-
nis vmbræ in lineis horologiorum tropicis morari, ita vt nulla aut cer-
te parua admodum παράλλαξις per 40 dies percipiatur: vt verum fuerit,
quod de illo tempore anni Manilius dixit: *Statque vno Natura loco.*
Hinc est, quod Hipparchus diffidit, non solum Euctemonis, Meto-
nis, Aristarchi, & Archimedis, sed & suas quoque solstitiorum ob-
seruationes vitio carere. Adeo difficilis res, Solstitij momentum de-
prehendere. Si igitur interuallum temporis statuerimus, postea epo-
D cham Solis, quam visum fuerit, assumemus. Esto igitur annus perio-
di Iulianæ 764, in quo statuemus caput & epochæ nostræ, & anni cæ-
lestis. Deinde eligatur ex veteribus obseruationibus æquinoctialibus
accuratissima omnium, ad cuius regulam rationes nostras componа-
mus. omnium vetustissimæ æquinoctiorum obseruationes sunt Hip-
parcheæ. Sed omnium accuratissima, & quam adeo ἀκριβεστάτην ipse
obseruator Hipparchus vocat, est illa, qua æquinoctium notatum est
in tertia ἐπαγομένων, sequente quarta, in media nocte anni 601 desi-

nentis a meridie Toth primi Nabonassar, anno 32 tertiæ periodi Ca- A
lippicæ; quod tempus congruit horis 12 a meridie 26 Septembris anni
4567 periodi Iulianæ, feria septima, sequente prima. Hæc profecto
omnium æquinoctialium obseruationum accuratissima, & maiori
parti posteriorum obseruationum cõuenientissima comperta est. Ideo
non solum ex commendatione auctoris, sed etiam ex eius fide, quæ no-
bis explorata est, omnibus aliis anteponetur. Ab ea igitur retro pu-
tanda sunt æquinoctia. quod fiet, si prius, quem modum anni seque-
mur, definiuerimus. Nam duo tantũ sunt, qui alios omnes excludunt,
Alfonsinus, & Gelalæus. Sed Alfonsinus longe melior, & tutior: quia
posterior Gelalæo, ideoque certior. Nam a temporibus Ptolemæi, ar-
tifices posteriores anni modum maiorem pronunciarunt, quam prio- B
res. Albateni in annis 106 vnum bisextum de diebus Romanis, vt
ipse loquitur, perire putat. Sapientes Persidis formæ Gelalææ condi-
tores in annis 129, aut 130. Elzuphi, & Alzarakeel in annis 131. Alfon-
sini postremi omnium, in annis 134. Hic progressus incrementorum
nimirum inde est, quod a longinquioribus interuallis certior est rei
examinatio. Itaque hoc satis nobis acceptum est, de modo anni Tro-
pici, de quo nemo hactenus quicquam certi definire potuit, nullum
meliorem Alfonsino inueniri posse. Annus igitur ex Alfonsino præ-
scripto est dierum 365. hor. 49′. 16″ prope. Abiectis omnibus septena-
riis dierum, relinquitur character vnius anni 1. 5. 49′. 16″. hoc est, feria
prima, hor. 5. 49′. 16″. duplum eius est 2. 11. 38′. 32″. Ita potest Tabula C
characteris anni in infinitum propagari. Iam ab epocha a nobis in-
stituta, nempe ab anno periodi Iulianæ 764, ad annum eiusdem
periodi 4567, in quo æquinoctium autumnale ab Hipparcho ob-
seruatum, anni sunt præcisi Iuliani 3803. Quibus congruunt de
charactere iam dicto 7. 9. 28′. 27″. Hoc est, si toties assumas characte-
rem anni 1. 5. 49′. 16″. quot sunt anni interualli, habebis feriam 7. hor.
9. 28″. 27″. Character autem æquinoctij Hipparchæi fuit 7. 12. 0. 0. de
quo deductis 7. 9. 28′. 27″, remanent 7. 2. 31′. 33″ character æquinoctij
autumnalis anni 764 periodi Iulianæ, hoc est feria 7, hor. 2. 31′. 33″. post
meridiem dictæ feriæ septimæ, idq. Alexandriæ. Quod si modum anni
Alfonsini 365. 5. 49′. 16″, ex modo anni Iuliani 365. 6′. 0′. 0″ deduxeris, D
habebis hor. 0. 10′. 44″, differentiam anni Iuliani & Alfonsini, quæ est
προήγησις ἰσημερινὴ χρονική. quam si per 3803 annos multiplicaueris, ha-
bebis dies 28 hor. 8. 31′. 33″, προηγήσεως χρονικῆς ab æquinoctio anni 764,
ad æquinoctium Hipparchi, in anno 4567. Igitur compositis 28 die-
bus horis 8. 31′. 33″. cum 26. 12 Septembris, peruenies ad meridiem
25 Octobris, feria septima, vbi fuit æquinoctium ciuile anni nostri
cælestis, in anno epochæ nostræ 764, ad meridianum Alexandriæ.
Quare

A Quare a Zygone anni 764 sumemus initium epilogismorum nostrorum. Confecimus igitur Tabulam anni Solaris Tropici primum per annos expansos 76, qui anni sunt compositi cum charactere Zygonos anni propositi 764. Æquinoctium fuit feria 7.2.31′.33″.hoc est hora secunda post meridiem feriæ septimæ. Sed quia nos astronomice feriam instituimus a meridie, ciuiliter autem ab occasu Solis, character noster erit 1.2.31′.33″.cum quo si composueris characterem vnius anni 1.5.49.16, habebis characterem anni secundi 2.8.21′. Ita propagando habebis 76 annos characteri anni implicitos. Deinde sequitur Tabula annorum collectorum per 76, sine charactere. Adiecti quatuor laterculi neomeniarum cælestium singuli ab vno quatuor naturaliũ mensium incipientes cum characteribus suis. vt patet in subiectis exemplis.
B

TABVLA ANNI TROPICI IN ANNIS EXPANSIS.

Anni expansi.	CHARACTER ANNI.			προήγησις χρονική.			προήγησις τροπική.		
	Feria.	Horæ.	Scrup. I.	Dies	Hor.	Scr. I	Gr.	Scr. I.	Scrup. II.
1	1	2	33	0	0	11	0	0	50
2	2	8	21	0	0	21	0	1	40
3	3	14	10	0	0	32	0	2	30
4	4	19	59	0	0	43	0	3	20
5	6	1	49	0	0	54	0	4	10
6	7	7	38	0	0	4	0	5	0
7	1	13	27	0	1	15	0	5	50
8	2	19	16	0	1	26	0	6	40
9	4	1	6	0	1	37	0	7	30
10	5	6	55	0	1	47	0	8	20
11	6	12	44	0	1	58	0	9	10
C 12	7	18	33	0	2	9	0	10	0
13	2	0	23	0	2	20	0	10	50
14	3	6	12	0	2	30	0	11	40
15	4	12	1	0	2	41	0	12	30
16	5	17	51	0	2	52	0	13	20
17	6	23	40	0	3	2	0	14	10
18	1	5	29	0	3	13	0	15	0
19	2	11	18	0	3	24	0	15	50
20	3	17	8	0	3	35	0	16	40
21	4	22	57	0	3	45	0	17	30
22	6	4	46	0	3	56	0	18	20
23	7	10	35	0	4	6	0	19	10
24	1	16	25	9	4	18	0	20	0
25	2	22	14	0	4	28	0	20	50
26	4	4	3	0	4	39	0	21	40
27	5	9	52	0	4	50	0	22	30
28	6	15	42	0	5	1	0	23	20
D 29	7	21	31	0	5	11	0	24	10
30	2	3	20	0	5	22	0	25	0
31	3	19	10	0	5	33	0	25	50
32	4	14	59	0	5	43	0	26	40
33	5	20	48	0	5	54	0	27	30
34	7	2	37	0	6	5	0	28	20
35	1	8	27	0	6	16	0	29	10
36	2	14	16	0	6	26	0	30	0
37	3	20	5	0	6	37	0	30	50
38	5	1	54	0	6	48	0	31	49
39	6	7	44	0	6	59	0	32	30
40	7	13	33	0	7	9	0	33	20
41	1	19	22	0	7	20	0	34	10
42	3	1	11	0	7	31	0	35	0
43	4	7	1	0	7	42	0	35	50
44	5	12	50	0	7	52	0	36	40
45	6	18	39	0	8	3	0	37	30
46	1	0	29	0	8	13	0	38	20
47	2	6	18	0	8	24	0	39	10
48	3	17	7	0	8	35	0	40	0
49	4	17	56	0	8	46	0	40	50
50	5	23	46	0	8	57	0	41	40
51	7	5	35	0	9	7	0	42	30
52	1	11	29	0	9	18	0	43	20
53	2	17	13	0	9	29	0	44	10
54	3	23	3	0	9	40	0	45	0
55	5	4	52	0	9	50	0	45	50
56	6	10	41	0	10	1	0	46	40
57	7	16	30	0	10	12	0	47	30
58	1	22	20	0	10	23	0	48	20
59	3	4	9	0	10	33	0	49	10
60	4	9	58	0	10	44	0	49	0
61	5	15	48	0	10	55	0	50	50
62	6	21	37	0	11	5	0	51	40
63	1	3	26	0	11	16	0	52	30
64	2	9	15	0	11	27	0	53	20
65	3	15	2	0	11	38	0	54	10
66	4	20	54	0	11	48	0	55	0
67	6	2	43	0	11	59	0	55	50
68	7	8	32	0	12	10	0	56	40
69	1	14	22	0	12	21	0	57	30
70	2	20	11	0	12	31	0	58	20
71	4	2	0	0	12	42	0	59	10
72	5	7	49	0	12	53	1	0	0
73	6	13	39	0	13	4	1	0	50
74	7	19	28	0	13	14	1	1	40
75	2	1	17	0	13	25	1	2	30
76	3	7	7	0	13	36	1	3	20

TABVLA ANNI TROPICI IN ANNIS COLLECTIS.

A

Anni collecti.	CHARACTER ANNI.			Περήγησις χρονική.			Περήγησις τοπική.		
	Feria.	Horæ.	Scrup. prima.	Dies.	Horæ.	Scrup. prima.	Gr.	Scrup. I.	Scrup. II.
76	3	10	24	0	13	36	1	3	35
152	6	20	48	1	3	12	2	7	10
228	3	7	12	1	16	48	3	10	45
304	6	17	36	2	6	24	4	14	20
380	3	4	0	2	20	0	5	17	55
456	6	14	24	3	9	36	6	21	30
532	3	0	48	3	23	12	7	25	5
608	6	11	12	4	12	48	8	28	40
684	2	21	36	5	2	24	9	32	15
760	6	8	0	5	16	0	10	35	50
836	2	18	24	6	5	36	11	39	25
912	6	4	48	6	19	12	12	43	0
988	2	15	12	7	8	48	13	46	35
1064	6	1	36	7	22	24	14	50	10
1140	2	12	0	8	12	0	15	53	45
1216	5	22	24	9	10	36	16	57	20
1292	2	8	48	9	15	12	18	0	55
1368	5	19	12	10	4	46	19	4	30
1444	2	5	36	10	18	24	20	8	5
1520	5	16	0	11	8	0	21	11	40
1596	2	2	24	11	21	36	22	15	15
1672	5	12	49	12	11	12	23	18	50
1748	1	23	12	13	0	48	24	22	25
1824	5	9	36	13	14	24	25	26	0
1900	1	20	0	14	4	0	26	29	35
1976	5	6	24	14	17	36	27	33	10
2052	1	16	48	15	7	12	28	36	45
2128	5	3	12	15	20	48	29	40	20
2204	1	13	36	16	10	24	30	43	55
2280	5	0	1	16	23	59	31	47	30
2356	1	10	25	17	13	35	32	51	5
2432	4	20	49	18	3	11	33	54	40
2508	1	7	13	18	16	47	34	58	15
2584	4	17	37	19	6	23	36	1	50
2660	1	4	1	19	19	59	37	5	25
2736	4	14	25	20	9	35	38	9	0
2812	1	0	49	20	23	11	39	12	35
2888	4	11	13	21	12	47	40	16	10
2964	7	21	37	22	2	23	41	19	45
3040	4	8	1	22	15	59	42	23	20

Anni collecti.	CHARACTER ANNI.			Περήγησις χρονική.			Περήγησις τοπική.			
	Feria.	Horæ.	Scrup. prima.	Dies.	Horæ.	Scrup. prima.	Gr.	Scrup. I.	Scrup. II.	
3116	7	18	25	23	5	35	43	26	55	
3192	4	4	49	23	19	11	44	30	30	
3268	7	15	13	24	8	47	45	34	5	
3344	4	1	37	24	22	23	46	37	40	
3420	7	12	1	25	11	59	47	41	15	
3496	3	22	25	26	1	35	48	44	50	
3572	7	8	49	26	15	11	49	48	25	
3648	3	19	13	27	4	47	50	52	0	B
3724	7	5	37	27	18	23	51	55	35	
3800	3	16	1	28	7	59	52	59	10	
3876	7	2	25	28	21	35	54	2	45	
3952	3	12	49	29	11	11	55	6	20	
4028	6	23	13	30	0	47	56	9	55	
4104	3	9	37	30	14	23	57	13	30	
4180	6	20	1	31	3	59	58	17	5	
4256	3	6	25	31	17	35	59	20	40	
4332	6	16	49	32	7	11	60	24	15	
4408	3	3	13	32	20	47	61	27	50	
4484	6	13	37	33	10	23	62	31	25	
4560	3	0	1	33	23	59	63	35	0	
4636	6	10	25	34	13	35	64	38	35	
4712	2	20	49	35	3	11	65	42	10	
4788	6	7	13	35	16	47	66	45	45	
4864	2	17	37	36	6	23	67	49	20	
4940	6	4	1	36	19	59	68	52	55	C
5016	2	14	25	37	9	35	69	56	30	
5092	6	0	49	37	23	11	71	0	5	
5168	2	11	13	38	12	47	72	3	40	
5244	5	21	37	39	2	23	73	7	15	
5320	2	8	1	39	15	59	74	10	50	
5396	5	18	25	40	5	35	75	14	25	
5472	2	4	49	40	19	11	76	18	0	
5548	5	15	13	41	8	47	77	21	25	
5623	2	1	37	41	22	23	78	25	10	
5700	5	12	1	42	11	59	79	28	45	
5776	1	22	25	43	1	35	80	32	20	
5852	5	8	49	43	15	11	81	35	55	
5928	1	19	13	44	4	47	82	39	30	
6004	5	5	37	44	18	23	83	43	5	
6080	1	16	1	45	7	59	84	46	40	

D

LATER-

A

LATERCVLVM
ZYGONOS.

1 2 31′ 33″. DIES

Zygon	1	2	3	4	5	6	7	30	30
Scorpion	3	4	5	6	7	1	2	30	60
Toxon	5	6	7	1	2	3	4	29	89
Ægon	6	7	1	2	3	4	5	29	118
Hydron	7	1	2	3	4	5	6	30	148
Ichthyon	2	3	4	5	6	7	1	30	178
Krion	4	5	6	7	1	2	3	31	209
Tauron	7	1	2	3	4	5	6	31	240
Didymon	3	4	5	6	7	1	2	32	272
Karkinon	7	1	2	3	4	5	6	31	303
Leonton	3	4	5	6	7	1	2	31	334
Parthenon.	6	7	1	2	3	4	5	31	365

B

LATERCVLVM
ÆGONOS.

6 10 20′ 33″. DIES

Ægon	1	2	3	4	5	6	7	29	29
Hydron	2	3	4	5	6	7	1	30	59
Ichthyon	4	5	6	7	1	2	3	30	89
Krion	6	7	1	2	3	4	5	31	120
Tauron	2	3	4	5	6	7	1	31	151
Didymon	5	6	7	1	2	3	4	32	183
Karkinon	2	3	4	5	6	7	1	31	214
Leonton	5	6	7	1	2	3	4	31	245
Parthenon	1	2	3	4	5	6	7	31	276
Zygon	1	2	3	4	5	6	7	30	306
Scorpion	6	7	1	2	3	4	5	30	336
Toxon.	1	2	3	4	5	6	7	29	365

LATERCVLVM
KRIONOS.

4 8 31′ 33″. DIES

Krion	1	2	3	4	5	6	7	31	31
Tauron	4	5	6	7	1	2	3	31	62
Didymon	7	1	2	3	4	5	6	32	94
Karkinon	4	5	6	7	1	2	3	31	125
Leonton	7	1	2	3	4	5	6	31	156
Parthenon	3	4	5	6	7	1	2	31	187
Zygon	6	7	1	2	3	4	5	30	217
Scorpion	1	2	3	4	5	6	7	30	247
Toxon	3	4	5	6	7	1	2	29	276
Ægon	1	2	3	4	5	6	7	29	305
Hydron	5	6	7	1	2	3	4	30	335
Ichthyon.	7	1	2	3	4	5	6	30	365

C

LATERCVLVM
KARKINONOS.

1 22 49 29. DIES

Karkinon	1	2	3	4	5	6	7	31	31
Leonton	4	5	6	7	1	2	3	31	62
Parthenon	7	1	2	3	4	5	6	31	93
Zygon	3	4	5	6	7	1	2	30	123
Scorpion	5	6	7	1	2	3	4	30	153
Toxon	7	1	2	3	4	5	6	29	182
Ægon	1	2	3	4	5	6	7	29	211
Hydron	2	3	4	5	6	7	1	30	241
Ichthyon	4	5	6	7	1	2	3	30	271
Krion	6	7	1	2	3	4	5	31	302
Tauron	2	3	4	5	6	7	1	31	333
Didymon	5	6	7	1	2	3	4	32	365

Tabula, vt vides, duplex eſt annorum expanſorum, & collectorum, vtraque trinum ordinum. primus ordo annorum expanſorum continet characterem anni. Hoc eſt, anni expanſi habent implicitum characterem primi Zygonis in anno 764; progredientes per appoſitionem characteris vnius anni 1. 5. 49′. 16″. At primus ordo in annis collectis habet tantum ſimplices annos ſine charactere. Secundus ordo eſt differentia anni Iuliani, & anni Tropici, quæ eſt προήγησις χρονική. Tertius ordo eſt προήγησις τροπική. Sequuntur quatuor Latercula incipientia ſingula ab vno ex quatuor naturalibus menſibus, cum ſuis
D characteribus feriarum: item cum charactere æquinoctij vtriuſque, brumæ, & ſolſtitij in anno primo epochæ noſtræ. Zygonos enim Æquinoctialis character, vt vidimus, eſt 1. 2. 31′. 32″. Ægonos eſt 6. 10. 20′. 33″. Quem colligimus ex obſeruatione Lunæ coniunctæ cum Spica Virginis in anno primo Imperatoris Traiani, Chriſti autem 98 ineunte. Ex qua obſeruatione comperimus Solis ingreſſum in Capricornum fuiſſe Alexandriæ horis 18. 20. 1, feria 6 poſt meridiem 22 Decembris anni Chriſti 97. qui erat annus periodi Iulianæ 4810.

Interuallum ab epocha noſtra, anni 4810. Itaque character illis conueniens de modo anni Alfonſini, nempe 1. 7. 59. 27, detractus de charactere 7. 18. 20′, relinquit characterem neomeniæ Ægonos, aut brumæ in anno 764, nempe 6. 10. 20′. 33″. Character æquinoctij Krionos eſt ex æquinoctij verni obſeruatione Hipparchea, quæ ſecuta eſt autumnalem anni 32 periodi tertiæ Calippicæ. quam & ipſe Hipparchus ἀκριβεστάτην vocat. Denique character Solſtitij Karkinonos, nempe 1. 22. 49′. 29″, eſt ex Ptolemæi obſeruatione in anno Chriſti 140. Sed tardior eſt vno die, vt ſunt omnes Ptolemaïcæ obſeruationes. Quare qui anni caput a Karkinone inſtituere volet, vnum diem de feriæ charactere minuere debet: & ita recte congruet epilogiſmus cum phænomenis. Nam vt Metonis Solſtitium ſaltem vno die maturius fuit iuſto, ita Ptolemaïcum tardius eſt vno die. Quemadmodum autem Hipparchus damnat obſeruationem Metonis, ita Albateni ſuſpectas habet Ptolemaïcas, & cauſſam erroris in inſtrumenta confert. Hæc autem tabula vt eſt duplex, ita compendio duarum tantum ingreſſionum cõtenta eſt. Itaque ſine vllo labore neomeniam Zygonos adipiſceris. Methodus hæc eſt: Semper ab anno currente periodi Iulianæ abiice annos 763. Reſiduus numerus eſt annus currens ab epocha noſtra, hoc eſt annus, qui inire debet, & cuius Zygonos neomeniam inueſtigamus. Accipe proxime minorem numerum in annis collectis, reliquum in annis expanſis, & numeros eis congruentes. Habebis characterem neomeniæ quæſitæ, dies προηγήσεως χρονικῆς, gradus προηγήσεως τοπικῆς. Exemplum eſto annus Chriſti 1595, qui eſt periodi Iulianæ 6308. Abiectis 763, reſidui 5545 ſignificant annos 5544 abiuiſſe ab epocha, & 5545 iam incipere. Numerus proxime minor in annis quidem collectis 5472, reliquus autem 73 in annis expanſis. Quorum omnium e regione numeri collecti dant characterem Zygonos feriam 1. 18. 50′. Fuit igitur æquinoctium ciuile Alexandriæ, hora 18 poſt meridiem feriæ ſeptimæ, in die 13 Septembris. a qua meridie ἀστρονομικῶς putamus feriam primam. Itaque æquinoctium ciuile incidit ſcrup. 50′ poſt ortum Solis. XIIII Septemb,is, feria prima. Porro dies προηγήσεως χρονικῆς 41. 8. 15′, ſignificant totidem dies anticipaſſe æquinoctium a 26 Octobris, qui retro putati deſinunt in 14 Septembris. Denique 77. 18′. 50′. grad. æquinoctium anteuertit in antecedentia. Adeptus characterem neomeniæ Zygonos, ex Laterculo reliquorum menſium neomenias colliges; vt patet: neque monitore opus eſt. Qui igitur volet inſtituere caput anni a Zygone, vt nos, aut ab Ægone, meminerit de periodo

5472	2	4	49	40	19	11	76	18	0
73	6	13	39	0	13	4	1	0	50
5545	1	18	28	41	8	15	77	18	50

Margin letters: A (line 1), B (at "die ma-"), C (at "proxime mi-"), D (at "poſt ortum Solis.")

Iuliana

A Iuliana ſemper minuere annos 764. Reliqui erunt anni præteriti. Qui autem ordietur annũ ſuum à Krione, aut Karkinone, deducere debet annos 765, vt reliqui ſint anni præteriti. Quod ſi inſtituit tabulam annorum expanſorum cum Radice implicita, vt nos fecimus, quia tunc annus expanſus ſumitur pro anno currente, pro methodo Zygonis & Ægonis, 763 duntaxat detrahendi erunt, vt nobis factum eſt: pro methodo autem Krionos & Karkinonos, 764. Hac anni forma, quam proponimus, neque melior, neque elegantior, neque tutior excogitari poteſt, vtpote quæ obſeruationibus veterum, & rationibus aſtronomicis nititur. His ita animaduerſis, Hemerologium, ſiue Kalendarium ex laterculi præſcripto conſtruendum eſt cum ſeptuplici B columna. Prima continebit numerum dierum menſis, ſecunda characterem dierum: tertia epactas Lunares anni Tropici: quarta cyclum Iudaicum: quinta omnium capaciſſima neomenias Iudaicas: Sexta dies menſium Iulianorum. Septima & vltima epactas Lunares in anno Iuliano.

A

ZYGON ♎ DIES XXX.

Dies Zygonos.	Charact.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	7	0			26 Octo.	XXVII
2	1	29	II	MARCHESWAN	27	XXVI
3	2	28	X	MARCHESWAN	28	XXV
4	3	27			29	XXIIII
5	4	26	XVIII	MARCHESWAN	30	XXIII
6	5	25	VII	MARCHESWAN	31	XXII
7	6	24	XV	MARCHESWAN	1 Nou.	XXI
8	7	23			2	XX
9	1	22	IIII	MARCHESWAN	3	XIX
10	2	21			4	XVIII
11	3	20	XII	MARCHESWAN	5	XVII
12	4	19	I	MARCHESWAN	6	XVI
13	5	18			7	XV
14	6	17	IX	MARCHESWAN	8	XIIII
15	7	16	XVII	CASLEV	9	XIII
16	1	15			10	XII
17	2	14	VI	CASLEV	11	XI
18	3	13			12	X
19	4	12	XIIII	CASLEV	13	IX
20	5	11	III	CASLEV	14	VIII
21	6	10	XI	CASLEV	15	VII
22	7	9			16	VI
23	1	8	XIX	CASLEV	17	V
24	2	7			18	IIII
25	3	6	VIII	CASLEV	19	III
26	4	5	XVI	CASLEV	20	II
27	5	4			21	I
28	6	3	V	CASLEV	22	O.XXIX
29	7	2			23	XXVIII
30	1	1	XIII	CASLEV	24	XXVII

SCORPION ♏ DIES XXX.

Dies Scorpionos.	Charact.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	2	0.29	II	CASLEV	25 Nou.	XXVI
2	3	28	X	CASLEV	26	XXV
3	4	27			27	XXIIII
4	5	26	XVIII	CASLEV	28	XXIII
5	6	25	VII	CASLEV	29	XXII
6	7	24	XV	CASLEV	30	XXI
7	1	23			1 Decem.	XX
8	2	22	IIII	CASLEV	2	XIX
9	3	21			3	XVIII
10	4	20	XII	CASLEV	4	XVII
11	5	19	I	CASLEV	5	XVI
12	6	18			6	XV
13	7	17	IX	CASLEV	7	XIIII
14	1	16	XVII	TEBETH	8	XIII
15	2	15			9	XII
16	3	14	VI	TEBETH	10	XI
17	4	13			11	X
18	5	12	XIIII	TEBETH	12	IX
19	6	11	III	TEBETH	13	VIII
20	7	10	XI	TEBETH	14	VII
21	1	9			15	VI
22	2	8	XIX	TEBETH	16	V
23	3	7			17	IIII
24	4	6	VIII	TEBETH	18	III
25	5	5	XVI	TEBETH	19	II
26	6	4			20	I
27	7	3	V	TEBETH	21	O
28	1	2			22	XXIX
29	2	1	XIII	TEBETH	23	XXVIII
30	3	0			24	XXVII

TOXON ♐ DIES XXIX.

Dies Toxonos.	Charact.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	4	29	II	TEBETH	25 Dec.	XXXVI
2	5	28	X	TEBETH	26	XXV
3	6	27			27	XXIIII
4	7	26	XVIII	TEBETH	28	XXIII
5	1	25	VII	TEBETH	29	XXII
6	2	24	XV	TEBETH	30	XXI
7	3	23			31	XX
8	4	22	IIII	TEBETH	1 Ianuar.	XIX
9	5	21			2	XVIII
10	6	20	XII	TEBETH	3	XVII
11	7	19	I	TEBETH	4	XVI
12	1	18			5	XV
13	2	17	IX	TEBETH	6	XIIII
14	3	16	XVII	SEBAT	7	XIII
15	4	15			8	XII
16	5	14	VI	SEBAT	9	XI
17	6	13			10	X
18	7	12	XIIII	SEBAT	11	IX
19	1	11	III	SEBAT	12	VIII
20	2	10	XI	SEBAT	13	VII
21	3	9			14	VI
22	4	8	XIX	SEBAT	15	V
23	5	7			16	IIII
24	6	6	VIII	SEBAT	17	III
25	7	5	XVI	SEBAT	18	II
26	1	4			19	I
27	2	3	V	SEBAT	20	O.XXIX
28	3	2			21	XXVIII
29	4	1	XIII	SEBAT	22	XXVII

B

C

ÆGON ♑ DIES XXIX.

Dies Ægonos.	Charact.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	5	0.29	II	SEBAT	23 Ian.	XXVI
2	6	28	X	SEBAT	24	XXV
3	7	27			25	XXIIII
4	1	26	XVI	SEBAT	26	XXIII
5	2	25	VII	SEBAT	27	XXII
6	3	24	XV	SEBAT	28	XXI
7	4	23			29	XX
8	5	22	IIII	SEBAT	30	XIX
9	6	21			31	XVIII
10	7	20	XII	SEBAT	1 Febr.	XVII
11	1	19	I	SEBAT	2	XVI
12	2	18			3	XV
13	3	17	IX	SEBAT	4	XIIII
14	4	16	XVII	ADAR PRIOR	5	XIII
15	5	15			6	XII
16	6	14	VI	ADAR PRIOR.	7	XI
17	7	13			8	X
18	1	12	XIIII	ADAR PRIOR.	9	IX
19	2	11	III	ADAR PRIOR.	10	VIII
20	3	10	XI	ADAR PRIOR.	11	VII
21	4	9			12	VI
22	5	8	XIX	ADAR PRIOR.	13	V
23	6	7			14	IIII
24	7	6	VIII	ADAR PRIOR.	15	III
25	1	5	XVI	ADAR.	16	II
26	2	4			17	I
27	3	3	V	ADAR.	18	O
28	4	2			19	XXIX
29	5	1	XIII	ADAR.	20	XXVIII

D

HYDRON ♒ DIES XXX.

	Dies Hydronos.	Character.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
A	1	6	0			21 Feb.	XXVII
	2	7	29	II	ADAR.	22	XXVI
	3	1	28	X	ADAR.	23	XXV
	4	2	27			24	XXIIII
	5	3	26	XVIII	ADAR.	25	XXIII
	6	4	25	VII	ADAR.	26	XXII
	7	5	24	XV	ADAR.	27	XXI
	8	6	23			28	XX
	9	7	22	IIII	ADAR.	1 Martij.	O
	10	1	21			2	XXIX
	11	2	20	XII	ADAR.	3	XXVIII
	12	3	19	I	ADAR.	4	XVII
	13	4	18			5	XXVI
	14	5	17	IX	ADAR.	6	XXV
	15	6	16	XVII	ADAR POSTER.	7	XXIIII
	16	7	15			8	XXIII
	17	1	14	VI	ADAR POSTE.	9	XXII
B	18	2	13			10	XXI
	19	3	12	XIIII	ADAR POSTE.	11	XX
	20	4	11	III	ADAR POST.	12	XIX
	21	5	10	XI	ADAR POST.	13	XVIII
	22	6	9			14	XVII
	23	7	8	XIX	ADAR POST.	15	XVI
	24	1	7			16	XV
	25	2	6	VIII	ADAR POST.	17	XIIII
	26	3	5	XVI	NISAN.	18	XIII
	27	4	4			19	XII
	28	5	3	V	NISAN.	20	XI
	29	6	2			21	X
	30	7	1	XIII	NISAN.	22	IX

ICHTHYON ♓ DIES XXX.

	Dies Ichthyonos.	Character.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
C	1	1	0.29	II	NISAN	23 Mart.	VIII
	2	2	28	X	NISAN	24	VII
	3	3	27			25	VI
	4	4	26	XVIII	NISAN	26	V
	5	5	25	VII	NISAN	27	IIII
	6	6	24	XV	NISAN	28	III
	7	7	23			29	II
	8	1	22	IIII	NISAN	30	I
	9	2	21			31	O XXIX
	10	3	20	XII	NISAN	1 April.	XXVIII
	11	4	19	I	NISAN	2	XXVII
	12	5	18			3	XXVI
	13	6	17	IX	NISAN	4	XXV
	14	7	16	XVII	NISAN	5	XXIIII
	15	1	15			6	XXIII
	16	2	14	VI	NISAN	7	XXII
D	17	3	13			8	XXI
	18	4	12	XIIII	NISAN	9	XX
	19	5	11	III	NISAN	10	XIX
	20	6	10	XI	NISAN	11	XVIII
	21	7	9			12	XVII
	22	1	8	XIX	NISAN	13	XVI
	23	2	7			14	XV
	24	3	6	VIII	NISAN	15	XIIII
	25	4	5	XVI	IIAR	16	XIII
	26	5	4			17	XII
	27	6	3	V	IIAR	18	XI
	28	7	2			19	X
	29	1	1	XIII	IIAR	20	IX
	30	2	0			21	VIII

KRION ♈ DIES XXXI.

Dies Krionos.	Character.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	3	29	II	IIAR	22 April.	VII
2	4	28	X	IIAR	23	VI
3	5	27			24	V
4	6	26	XVIII	IIAR	25	IIII
5	7	25	VII	IIAR	26	III
6	1	24	XV	IIAR	27	II
7	2	23			28	I
8	3	22	IIII	IIAR	29	O.
9	4	21			30	XXIX
10	5	20	XII	IIAR	1 Mai.	XXVIII
11	6	19	I	IIAR	2.	XXVII
12	7	18			3	XXVI
13	1	17	IX	IIAR	4	XXV
14	2	16	XVII	IIAR	5	XXIIII
15	3	15			6	XXIII
16	4	14	VI	IIAR	7	XXII
17	5	13			8	XXI
18	6	12	XIIII	IIAR	9	XX
19	7	11	III	IIAR	10	XIX
20	1	10	XI	IIAR	11	XVIII
21	2	9			12	XVII
22	3	8	XIX	IIAR	13	XVI
23	4	7			14	XV
24	5	6	VIII	IIAR	15	XIIII
25	6	5	XVI	SIWAN	16	XIII
26	7	4			17	XII
27	1	3	V	SIWAN	18	XI
28	2	2			19	X
29	3	1	XIII	SIWAN	20	IX
30	4	0.29	II	SIWAN	21	VIII
31	5	28	X	SIWAN	22	VII

TAVRON ♉ DIES XXXI.

Dies Tauronos.	Character.	Epactæ.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactæ Iulianæ.
1	6	27			23 Mai.	VI
2	7	26	XVIII	SIWAN	24	V
3	1	25	VII	SIWAN	25	IIII
4	2	24	XV	SIWAN	26	III
5	3	23			27	II
6	4	22	IIII	SIWAN	28	I
7	5	21			29	O XXIX
8	6	20	XII	SIWAN	30	XXVIII
9	7	19	I	SIWAN	31	XXVII
10	1	18			1 Iun.	XXVI
11	2	17	IX	SIWAN	2	XXV
12	3	16	XVII	SIWAN	3	XXIIII
13	4	15			4	XXIII
14	5	14	VI	SIWAN	5	XXII
15	6	13			6	XXI
16	7	12	XIIII	SIWAN	7	XX
17	1	11	III	SIWAN	8	XIX
18	2	10	XI	SIWAN	9	XVIII
19	3	9			10	XVII
20	4	8	XIX	SIWAN	11	XVI
21	5	7			12	XV
22	6	6	VIII	SIWAN	13	XIIII
23	7	5	XVI	TAMVZ	14	XIII
24	1	4			15	XII
25	2	3	V	TAMVZ	16	XI
26	3	2			17	X
27	4	1	XIII	TAMVZ	18	IX
28	5	0			19	VIII
29	6	29	II	TAMVZ	20	VII
30	7	28	X	TAMVZ	21	VI
31	1	27			22	V

DIDYMON ♊ DIES XXXII.

Dies Didymonos	Character	Epactae	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactae Iulianae.
1	2	26	XVIII	TAMVZ	23 Iun.	IIII
2	3	25	VII	TAMVZ	24	III
3	4	24	XV	TAMVZ	25	II
4	5	23			26	I
5	6	22	IIII	TAMVZ	27	0
6	7	21			28	XXIX
7	1	20	XII	TAMVZ	29	XXVIII
8	2	19	I	TAMVZ	30	XXVII
9	3	18			1 Iuli.	XXVI
10	4	17	IX	TAMVZ	2	XXV
11	5	16	XVII	TAMVZ	3	XXIIII
12	6	15			4	XXIII
13	7	14	VI	TAMVZ	5	XXII
14	1	13			6	XXI
15	2	12	XIIII	TAMVZ	7	XX
16	3	11	III	TAMVZ	8	XIX
17	4	10	XI	TAMVZ	9	XVIII
18	5	9			10	XVII
19	6	8	XIX	TAMVZ	11	XVI
20	7	7			12	XV
21	1	6	VIII	TAMVZ	13	XIIII
22	2	5	XVI	AB	14	XIII
23	3	4			15	XII
24	4	3	V	AB	16	XI
25	5	2			17	X
26	6	1	XIII	AB	18	IX
27	7	0.29	II	AB	19	VIII
28	1	28	X	AB	20	VII
29	2	27			21	VI
30	3	26	XVIII	AB	22	V
31	4	25	VII	AB	23	IIII
32	5	24	XV	AB	24	III

KARKINON ♋ DIES XXXI.

Dies Karkinonos.	Character.	Epactae.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactae Iulianae.
1	6	23			25 Iuli.	II
2	7	22	IIII	AB	26	I
3	1	21			27	O XXIX
4	2	20	XII	AB	28	XXVIII
5	3	19	I	AB	29	XXVII
6	4	18			30	XXVI
7	5	17	IX	AB	31	XXV
8	6	16	XVII	AB	1 Aug.	XXIIII
9	7	15			2	XXIII
10	1	14	VI	AB	3	XXII
11	2	13			4	XXI
12	3	12	XIIII	AB	5	XX
13	4	11	III	AB	6	XIX
14	5	10	XI	AB	7	XVIII
15	6	9			8	XVII
16	7	8	XIX	AB	9	XVI
17	1	7			10	XV
18	2	6	VIII	AB	11	XIIII
19	3	5	XVI	ELVL	12	XIII
20	4	4			13	XII
21	5	3	V	ELVL	14	XI
22	6	2			15	X
23	7	1	XIII	ELVL	16	IX
24	1	0			17	VIII
25	2	29	II	ELVL	18	VII
26	3	28	X	ELVL	19	VI
27	4	27			20	V
28	5	26	XVIII	ELVL	21	IIII
29	6	25	VII	ELVL	22	III
30	7	24	XV	ELVL	23	II
31	1	31			24	I

LEONTON ♌ DIES XXXI.

Dies Leontonos.	Character.	Epactae.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactae Iulianae.	
1	2	22	IIII	ELVL	25 Aug.	O.	A
2	3	21			26	XXIX	
3	4	20	XII	ELVL	27	XXVIII	
4	5	19	I	ELVL	28	XXVII	
5	6	18			29	XXVI	
6	•7	17	IX	ELVL	30	XXV	
7	1	16	XVII	ELVL	31	XXIIII	
8	2	15			1 Sept.	XXIII	
9	3	14	VI	ELVL	2	XXII	
10	4	13			3	XXI	
11	5	12	XIIII	ELVL	4	XX	
12	6	11	III	ELVL	5	XIX	
13	7	10	XI	ELVL	6	XVIII	
14	1	9			7	XVII	
15	2	8	XIX	ELVL	8	XVI	
16	3	7			9	XV	
17	4	6	VIII	ELVL	10	XIIII	
18	5	5	XVI	TISRI	11	XIII	
19	6	4			12	XII	B
20	7	3	V	TISRI	13	XI	
21	1	2			14	X	
22	2	1	XIII	TISRI	15	IX	
23	3	0.29	II	TISRI	16	VIII	
24	4	28	X	TISRI	17	VII	
25	5	27			18	VI	
26	6	26	XVIII	TISRI	19	V	
27	7	25	VII	TISRI	20	IIII	
28	1	24	XV	TISRI	21	III	
29	2	23			22	II	
30	3	22	IIII	TISRI	23	I	
31	4	21			24	O.XXIX	

PARTHENON ♍ DIES XXXI.

Dies Parthenonos.	Character.	Epactae.	Cyclus Iud.	MENSES IVDAICI.		Epactae Iulianae.	
1	5	20	XII	TISRI	25 Sept.	XXVIII	C
2	6	19	I	TISRI	26	XXVII	
3	7	18			27	XXVI	
4	1	17	IX	TISRI	28	XXV	
5	2	16	XVII	TISRI	29	XXIIII	
6	3	15			30	XXIII	
7	4	14	VI	TISRI	1 Octob.	XXII	
8	5	13			2	XXI	
9	6	12	XIIII	TISRI	3	XX	
10	7	11	III	TISRI	4	XIX	
11	1	10	XI	TISRI	5	XVIII	
12	2	9			6	XVII	
13	3	8	XIX	TISRI	7	XVI	
14	4	7			8	XV	
15	5	6	VIII	TISRI	9	XIIII	
16	6	5	XVI	MARCHESWAN	10	XIII	
17	7	4			11	XII	D
18	1	3	V	MARCHESWAN	12	XI	
19	2	2			13	X	
20	3	1	XIII	MARCHESWAN	14	IX	
21	4	0			15	VIII	
22	5	29	II	ἐμβολ. MARCHESWAN	16	VII	
23	6	28	X	ἐμβολ. MARCHESWAN	17	VI	
24	7	27			18	V	
25	1	26	XVIII	ἐμβολ. MARCHESWAN	19	IIII	
26	2	25	VII	ἐμβολ. MARCHESWAN	20	III	
27	3	24	XV	ἐμβολ. MARCHESWAN	21	II	
28	4	23			22	I	
29	5	22	IIII	ἐμβολ. MARCHESWAN	23	O	
30	6	21			24	XXIX	
31	7	20	XII	ἐμβολ. MARCHESWAN	25	XXVIII.	

Supereſt,

A Superest, vt Hemerologium nostrum Tabula lunari instruamus, ac menses Iudaicos in eo designemus. Construatur igitur Tabula primum ad 76 annos expansos, vt factum est in Solari, deinde in annos collectos, vt patet in exemplo subiecto.

TABVLA NOVILVNIORVM ZYGONOS IN ANNIS EXPANSIS.

	Anni expansi.	Character nouilunij. Feriæ.	Horæ.	Scrup. 1080.	Cycli ☉ Iuliani.	Neomeniæ in mensib. Iulianis.	Epactæ Tropicæ.	Epactæ Iulianæ.	Cyclus ☽ Iudaic.
Emb.	1	2	5	243	E	27 Octo.	29	26	2
	2	1	2	832	D C	14 Nou.	11	8	3
B Emb.	3	5	11	628	B	3 Noue.	22	19	4
	4	4	9	137	A	22 Nou.	3	29	5
	5	1	17	1013	G	11 Nou.	14	11	6
Emb.	6	6	2	809	F E	31 Octo.	25	22	7
	7	5	0	318	D	19 Nou.	6	3	8
	8	2	9	114	C	8 Nou.	17	14	9
Emb.	9	6	15	990	B	28 Octo.	28	25	10
	10	5	15	499	A G	15 Nou.	10	7	11
Emb.	11	3	0	295	F	5 Nou.	20	17	12
	12	1	21	884	E	24 Nou.	1	27	13
	13	6	6	680	D	13 Nou.	12	9	14
Emb.	14	3	15	476	C B	1 Nou.	24	21	15
	15	2	12	1065	A	20 Nou.	5	2	16
	16	6	21	861	G	9 Nou.	16	13	17
Emb.	17	4	6	657	F	30 Oct.	26	23	18
	18	3	4	166	E D	17 Nou.	8	5	19
	19	7	12	1042	C	6 Nou.	19	16	1
C Emb.	20	4	21	838	B	27 Octo.	0	26	2
	21	3	19	347	A	15 Nou.	10	7	3
Emb.	22	1	4	143	G F	3 Nou.	22	19	4
	23	7	1	732	E	22 Nou.	3	0.29	5
	24	4	10	528	D	11 Nou.	14	11	6
Emb.	25	1	19	324	C	1 Nou.	24	21	7
	26	7	16	913	B A	18 Nou.	7	4	8
	27	5	1	709	G	8 Nou.	17	14	9
Emb.	28	2	10	505	F	28 Oct.	28	25	10
	29	1	8	14	E	16 Nou.	9	6	11
Emb.	30	5	16	890	D C	4 Nou.	21	18	12
	31	4	14	399	B	23 Nou.	2	28	13
	32	1	23	195	A	13 Nou.	12	9	14
Emb.	33	6	7	1071	G	2 Nou.	13	20	15
	34	5	5	580	F E	20 Nou.	5	2	16
	35	2	14	376	D	9 Nou.	16	13	17
D Emb.	36	6	23	172	C	30 Octo.	26	23	18
	37	5	20	761	B	18 Nou.	7	4	19
	38	3	5	557	A G	6 Nou.	19	16	1
Emb.	39	7	14	353	F	26 Octo.	0	27	2
	40	6	11	942	E	14 Nou.	11	8	3
Emb.	41	3	20	738	D	4 Nou.	21	18	4
	42	2	18	247	C B	22 Nou.	3	0.29	5
	43	7	3	43	A	11 Nou.	14	11	6
Emb.	44	4	11	919	G	30 Oct.	26	23	7
	45	3	9	428	F	19 Nou.	6	3	8
	46	7	18	224	E D	8 Nou.	17	14	9
Emb.	47	5	3	20	C	28 Oct.	28	25	10
	48	4	0	609	B	16 Nou.	9	6	11
Emb.	49	1	9	405	A	5 Nou.	20	17	12
	50	7	6	994	G F	25 Nou.	0.29	26	13
	51	4	15	790	E	12 Nou.	13	10	14
Emb.	52	2	0	586	D	2 Nou.	23	20	15
	53	7	22	95	C	21 Nou.	4	1	16
	54	5	6	971	B A	9 Nou.	16	13	17
Emb.	55	2	15	767	G	29 Oct.	27	24	18
	56	1	13	276	F	17 Nou.	8	5	19
	57	5	22	71	E	7 Nou.	18	15	1
Emb.	58	3	6	948	D C	26 Oct.	0	27	2
	59	2	4	457	B	14 Nou.	11	8	3
Emb.	60	6	13	253	A	3 Nou.	22	19	4
	61	5	10	842	G	22 Nou.	3	0.29	5
	62	2	19	638	F E	11 Nou.	14	11	6
Emb.	63	7	4	434	D	31 Oct.	25	22	7
	64	6	10	1023	C	19 Nou.	6	3	8
	65	3	10	819	B	8 Nou.	17	14	9
Emb.	66	7	19	615	A G	28 Oct.	28	25	10
	67	6	17	124	F	16 Nou.	9	6	11
Emb.	68	4	1	1000	E	5 Nou.	20	17	12
	69	2	23	509	D	24 Nou.	1	27	13
	70	7	8	305	C B	12 Nou.	13	10	14
Emb.	71	4	17	101	A	1 Nou.	24	21	15
	72	3	14	690	G	20 Nou.	5	2	16
	73	7	23	486	F	10 Nou.	15	12	17
Emb.	74	5	8	282	E D	29 Oct.	27	24	18
	75	4	5	871	C	17 Nou.	8	5	19
	76	1	14	667	B	6 Nou.	19	16	1

TABVLA NOVILVNIORVM IN ANNIS COLLECTIS. A

Anni Collecti.	Character nouilunij.			Μετέμπτωσις.			Προέμπτωσις.		
	Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.
76	3	18	220	0	7	924	0	5	860
152	7	12	440	0	15	768	0	11	640
228	4	6	660	0	23	612	0	17	420
304	1	0	880	1	7	456	0	23	200
380	4	19	20	11	5	300	1	4	1060
456	1	13	240	1	23	144	1	10	840
532	5	7	460	2	6	1068	1	16	620
608	2	1	680	2	14	912	1	22	400
684	5	19	900	2	22	756	2	4	180
760	2	14	40	3	6	600	2	9	1040
836	6	8	260	3	14	444	2	15	820
912	3	2	480	3	22	288	2	21	600
988	6	20	700	4	6	132	3	3	380
1064	3	14	920	4	13	1056	3	9	160
1140	7	0	60	4	21	900	3	14	1020
1216	4	3	280	5	5	744	3	20	800
1292	7	21	500	5	13	588	4	2	580
1368	4	15	720	5	21	432	4	8	360
1444	1	9	920	6	5	276	4	14	140
1520	5	4	80	6	13	120	4	19	1000
1596	1	22	300	6	20	1044	5	1	780
1672	5	16	520	7	4	888	5	7	560
1748	2	10	740	7	12	732	5	13	340
1724	6	4	960	7	20	576	5	19	120
1900	2	23	100	8	4	420	6	0	980
1976	6	17	320	8	12	264	6	6	760
2052	3	11	540	8	20	108	6	12	540
2128	7	5	760	9	3	1032	6	18	320
2204	3	23	980	9	11	676	7	0	100
2280	1	18	120	9	19	720	7	5	960
2356	4	12	134	10	3	564	7	11	740
2432	1	6	560	10	11	408	7	17	520
2508	5	0	780	10	19	252	7	23	300
2584	1	18	1000	11	3	96	8	5	80
2660	5	13	140	11	10	1020	8	10	940
2736	2	7	360	11	18	864	8	16	720
2812	6	1	580	12	2	708	8	22	500
2888	2	19	800	12	10	552	9	4	280
2964	6	13	1020	12	18	396	9	10	60
3040	3	8	160	13	2	240	9	15	920
3116	7	2	380	13	10	84	9	21	700
3192	3	20	600	13	17	1008	10	3	480
3267	7	14	820	14	1	882	10	9	260
3344	4	8	1040	14	9	696	10	15	40
3420	1	3	180	14	17	540	10	20	900
3496	4	21	400	15	1	384	11	2	680
3572	1	15	620	15	9	228	11	8	460
3648	5	9	840	15	17	72	11	14	240
3724	2	3	1060	16	0	996	11	20	20
3800	5	22	200	16	8	840	12	1	880
3876	2	16	420	16	16	684	12	7	660
3952	6	10	640	17	0	528	12	13	440
4028	3	4	860	17	8	372	12	19	220
4104	6	23	0	17	16	216	13	1	0
4180	3	17	220	18	0	60	13	6	860
4256	7	11	440	18	7	984	13	12	640
4332	4	5	660	18	15	828	13	18	420
4408	7	23	880	18	23	672	14	0	200
4484	4	18	20	19	7	516	14	15	1060
4560	1	12	240	19	15	360	14	11	840
4636	5	6	460	19	23	204	14	17	620
4712	2	0	680	20	7	48	14	23	400
4788	5	18	900	20	14	972	15	5	180
4864	2	13	40	20	22	816	15	10	1040
4940	6	7	260	21	6	660	15	16	820
5016	3	1	480	21	14	504	15	22	600
5092	6	19	700	21	22	348	16	4	380
5168	3	13	920	22	6	192	16	10	160
5244	7	8	60	22	14	36	16	15	1020
5320	4	2	280	22	21	960	16	21	800
5396	7	20	500	23	5	804	17	3	580
5472	4	14	720	23	13	648	17	9	360
5548	1	8	940	23	21	492	17	15	140
5624	5	3	80	21	5	336	17	20	100
5700	1	21	300	24	13	180	18	2	780
5776	5	15	520	24	21	24	18	8	560
5852	2	9	740	25	4	948	18	14	340
5928	6	3	960	25	12	792	18	20	120
6004	2	22	100	25	20	636	19	1	980
6080	6	16	320	26	4	480	19	7	760

D

Tabula annorum expanſorum ſeptuplex. Primus verſus continet annos expanſos in cyclos quatuor, hoc eſt in annos 76. Secundus characterem nouilunij Zygonos. Exemplum: In primo anno epochæ noſtræ, hoc eſt, in anno 764 periodi Iulianæ, nouilunium Zygonos fuit 2. 5. 243. hoc eſt, feria ſecunda, hor. 5. 243. Et quia erat Cyclus Solis Iulianus VIII, Litera dominicalis E, vnde ſequitur nouilunium incidere in literam F, propterea nouilunium fuit in 27 Octobris, vt habes in quarto

A in quarto verſu Tabulæ, vt in tertio cyclum Solis Iulianum. Quia vero neomenia Zygonos fuit 26 Octobris, ergo nouilunium confectum fuit ſecunda Zygonis. Quare in Kalendario, e regione ſecundæ Zygonos, habes epactam Tropicam 29, vt in verſu quinto Tabulæ; item epactam 26 Iulianam e regione eiuſdem ſecundæ Zygonos, & 27 Octobris, vt etiam habes eandem in verſu ſexto Tabulæ. & in verſu vltimo 2 cyclum Iudaicum, vt in Kalendario. Volo nunc ſcire neomeniam anni centeſimi epochæ noſtræ, hoc eſt anni 864 periodi Iulianæ. Duobus ingreſſibus hoc expeditur, vt ſupra in methodo neomeniæ Zygonos. Primo ingreſſu quæritur numerus proxime minor annorum collectorum. Reliquus nume-
B rus habetur in annis expanſis. Vt hic in exemplo noſtro, proxime minor numerus eſt 72, cui reſpondet character neomeniæ 3. 18. 220. In annis expanſis 24, character 4. 10. 528. Summa annorum 100, character 1. 4. 748. Itaque nouilunium Zygonos fuit feria prima. Cyclus Iudaicus

76	3	18	220
24	4	10	528
100	1	4	748

e regione anni 24, eſt 6: Epacta Tropica 14: Iuliana 11. Quære in Hemerologio, ſiue Kalendario, in menſe Zygone. Hæc omnia ſunt e regione 17 diei Zygonos, vndecima Octobris. Sed quia hæc variare poſſunt, propter celerem medium motum nouiluniorum, & propter characterẽ neomeniæ Zygonos, quære prius characterem Zygonos ex Tabula Solis. Fuit igitur character neomeniæ Zygo-
C nos 5. 2. 49. hoc eſt feria quinta. A quinta feria, ad primam incluſiue, ſunt 3. Itaque quære in Kalendario 3, in columna characteris. Atque is numerus eſt

76	3	10	24
24	1	16	25
	5	2	49

e regione 13 Zygonos, qui compoſitus cum 5, abiecto ſeptenario dat feriam primam nouilunij Zygonos. Ergo nouilunium contigit non in 14 Zygonos, vt oſtendebat Tabula annorum expanſorum, ſed in 13 die. Itaque in nouiluniis inueſtigandis ſemper doctrina characteris neomeniæ Zygonos antecedere debet. Nam neomenia Zygonos variat epactas. Neque ſolum neomenia, hoc eſt cyclus Solis, variat epactas, ſed etiam *μετέμπτωσις* Lunæ in anno Tropico, vt *προέμπτωσις* in anno Iuliano. De quibus nunc dicendum.

D

DE CAVSIS ΠΡΟΕΜΠΤΩΣΕΩΣ

Σεληνιαϊκῆς, καὶ μετεμπτώσεως.

Ex iis, quæ de anno Rabbi Adda, & periodo magna Hipparchi diximus, iam conſtat de proemptoſi Lunari in anno Iuliano. Contrarium accidit in anno Tropico, in quo epactarum numerus decreſcit, & Luna moratur dies anni: vt contra in anno Iuliano epacta-

rum numerus crescit, & annus Iulianus moratur nouilunia post annos 304, vno die. μετέμπτωσις, inquam, dicta relatione anni Tropici, quem moratur Luna: quemadmodum & μετέμπτωσις Σεληνιακὴ ratione anni Iuliani, quem anteuertit cyclus Lunaris. Quæcunque enim μετάπτωσις Lunaris fit, siue illa est in anno Iuliano εἰς τὰ προηγούμενα, & vocatur προέμπτωσις, siue in anno Tropico εἰς τὰ ἑπόμενα, & vocatur μετέμπτωσις, ea, inquam, nunquam consideratur neque cernitur, nisi in periodis Lunaribus, quæ proxime a Solis rationibus absunt. Eæ autem sunt Enneadecaeterides. Si quid enim vtriusque sideris rationes variant, hoc in exitu Enneadecaeteridos potius, quam alibi, spectatur. Neque enim diuersa inter se comparamus, sed similia, paria, & æqualia. Modus anni Tropici est dierum 365. hor. 5, 886. de quibus deducto anni Lunaris modo 354, 8, 876, relinquuntur dies 10, 21, 10 epactæ anni primi in anno Tropico. Duplicatæ fiunt 21. 18. 20. Triplicatæ, deducto mense Lunari, fiunt 3. 2. 317. Sextuplicatæ, deducta semper syzygia vna, fiunt 6. 4. 634, Epactæ anni sexti. Ita propagando, & syzygiam deducendo, vbi ratio exigit, epactæ deciminoni anni fiunt 29. 10. 832, quæ sunt minores vna syzygia, nempe diebus 29, 12, 793. Quare, non, vt in anno Iuliano, deducendum erit spatium syzygiæ de excessibus Solis, sed contra, hic epactæ Solis, nempe 29, 10, 832, deducendæ de 29, 12, 793. Et remanent dies 0. 1. 1041, epactæ, non iam προεμπτώσεως, vt in anno Iuliano, sed μετεμπτώσεως anni Tropici. Igitur enneadecaeteris Lunaris maior est enneadecaeteride Tropica Solari, diebus 0. hor. 1. 1041. Hoc est, quod vocamus μετέμπτωσιν. Subiecimus igitur Laterculum Epactarum Iulianarum προεμπτώσεως, cum Epactis Tropicis μετεμπτώσεως per annos

Anni Enneadecaeteridos.	Epactæ Προεμπτώσεως.			Epactæ Μετεμπτώσεως.		
1	10	21	204	10	21	10
2	21	18	408	21	18	20
3	3	2	899	3	2	317
4	14	0	23	13	23	327
5	24	21	227	24	20	337
6	6	5	718	6	4	634
7	17	2	922	17	1	644
8	28	0	46	27	22	654
9	9	8	537	9	6	951
10	20	5	741	20	3	961
11	1	14	152	1	12	178
12	12	12	356	12	9	188
13	23	8	560	23	6	198
14	4	16	1051	4	14	495
15	15	14	175	15	11	505
16	26	11	379	26	8	515
17	7	19	870	7	16	812
18	18	16	1074	18	13	822
19	0	1	485	29	10	832

Linea cyclorum.	Cycli Προεμπτώσεως.			Cycli Μετεμπτώσεως.		
1	0	1	485	0	1	1041
2	0	2	970	0	3	1002
3	0	4	375	0	5	963
4	0	5	860	0	7	924
5	0	7	265	0	9	885
6	0	8	750	0	11	846
7	0	10	155	0	13	807
8	0	11	640	0	15	768
9	0	13	45	0	17	729
10	0	14	530	0	19	690
20	1	4	1060	1	15	300
30	1	19	510	2	10	990
40	2	9	1040	3	6	600
50	3	0	490	4	2	210
60	3	14	1220	4	21	900
70	4	5	470	5	17	510
80	4	19	1000	6	13	120
90	5	10	450	7	8	810
100	6	0	980	8	4	420
200	12	1	880	16	8	840
300	18	2	780	24	13	180
400	24	3	680	32	17	600

A vnius Enneadecaeteridos: vt poßis inter ſe epactas tropicas cum Iulianis cõparare. Adiunctum eſt Laterculum cyclorum primum expanſorum, deinde per denarios, poſtremo per centenarios collectorum. Iam ſcimus ex demonſtratione periodi Hipparcheæ, & anni Rabbi Adda, in 304 annis προέμπτωσιν fieri diei vnius, qui ſunt cycli 16. & colliguntur dies 0. 23. 200. Deficit ab vno die, hor. 0. 880. Quare in 304 annis non fit iuſta προέμπτωσις. Sed in 247 fit paulo maior vno die. Hoc exemplo vetuſtiſſimæ alicuius obſeruationis demonſtrandum eſt. Anno 28 Nabonaſſar, qui erat ſecundus Mardokempadi Regis Chaldæorum, obſeruata Eclipſis Babylone. quod tempus incidit in annum 3994 periodi Iulianæ, Martij VIII, ſequente IX, feria VI, ſequente VII,
B hora 11. 45′. Alexandriæ. Rurſus anno Chriſti 1504, vltima Februarij, ſequente prima Martij, feria V, ſequente VI, obſeruatum eiuſdem ſideris deliquium: quod Alexandriæ fuerit hora 14. 25′, poſt meridiem diei vltimæ Februarij, anno biſextili periodi Iulianæ 6217. Interuallum cycli enneadecaeterici 117 abſoluti, dies 7, hor. 2. 720. Vtrumque enim nouilunium eodem aureo numero, nempe quarto, accidit. Aliter προέμπτωσις notari non poſſet. Ergo in cyclis enneadecaetericis 117 fit προέμπτωσις dierum 7, hor. 2. 720. quæ ſunt periodi Hipparcheæ VII, cycli V. Tabula cyclorum προεμπτώσεως proxime a nobis propoſita promittit dies 7. 1. 585. At in ratione anni tropici, in annis 247, id eſt cyclis XIII, fit προέμπτωσις dierum 0. 23. 1065. Deficit XV momen-
C tis ab vno die ſolido. Quare in annis 2090, qui ſunt cycli 110, fit μετέμπτωσις dierum ſolidorum 9. hor. 0. 32. Hæc eſt maxima periodus μετεμπτώσεως. Aliter habent rationes προεμπτώσεως in anno Gelalæo, vt ſuo loco dictum eſt. Anno igitur XVIII epochæ noſtræ, qui eſt 781 periodi Iulianæ, neomenia Tebeth deciminoni in cyclo Iudaico contigit in XXII Scorpionos. In anno igitur 2091 epochæ, qui fuit 2854 periodi Iulianæ, neomenia eiuſdem Tebeth anni XIX in cyclo Iudaico deſcendit in neomeniam Toxonos. Atque adeo hinc colligitur, vt ex æquatione Solis & Lunæ fiunt ἐμβόλιμοι mẽſes, ita ex metemptoſi Lunari naſci mẽſes ἐκβολίμους. Nam Tebeth decimusnonus cycli Iudaici non fuerit amplius nouiluniũ Scorpionos, ſed potius is mẽſis, qui pro-
D xime ipſum Tebeth antecedit, nimirũ menſis Caſleu. Itaq. ambo in anno XIX cycli Iudaici in eandẽ epactam inciderunt, nempe XXIX, hic quidem in neomenia Scorpionos, alter autem in neomenia Toxonos. Cum vero in Kalendario notatus ſit Caſleu cycli ſecundi Iudaici e regione neomeniæ Scorpionos, in anno 2090 debuerit notari Caſleu cycli XIX Iudaici. Nam Caſleu ille ſecundi cycli, qui notatus eſt initio epochæ in neomenia Scorpionos, is, inquam, peſſum iit deſcendendo vſque ad decimum diem Scorpionos, anno 2091 epochæ, eo loco, vbi

 notatus

notatus Casleu cycli XII initio epochæ. Cum dicimus cyclum primum, ſecundum Iudaicum, aut Dionyſianum, intelligimus annum primum, ſecundum cycli Iudaici: in quo vulgus Computatorum ſequimur, & ad eorum inſtitutum nos componimus. Propter hanc A
μετέμπτωσιν, appoſitæ ſunt epactæ tam προεμπτώσεως, quam μετεμπτώσεως in Tabula annorum collectorum Lunæ, vt patet in exemplo ipſius Tabulæ. Epactæ προεμπτώσεως ſunt adiiciendæ epactis Iulianis. Contra epactæ μετεμπτώσεως ſunt detrahendæ de epactis tropicis. Epactas Iulianas, & tropicas, vt iam didiciſti, vocamus eas, quæ in Kalendario notatæ ſunt, nimirũ epactas æquabiles, hoc eſt, per vndenarium æquabiliter progredientes. Epactas autem προεμπτώσεως & μετεμπτώσεως vocamus eas, quæ in tabulam annorum collectorum coniectæ ſunt, hoc eſt epactas emendatas. Rurſus epactæ æquabiles alternant per 30, & 29 in Kalendario. Cum igitur numerus maior epactæ μετεμπτώσεως deducendus eſt de epacta tropica minore, accommodari debet epacta antecedens. Verbi gratia: Epactæ Scorpionos ſunt vndetriginta. Ergo antecedentes, nimirum epactæ Zygonos, ſunt triginta. Si igitur epacta Zygonos in anno propoſito fuerit 12, & detrahendæ fuerint, exempli gratia, 23 Tropicæ epactæ de 12: adiectis 29, de ſumma confecta detrahenda erunt illa 23. Contrario modo, quando epactæ προεμπτώσεως cum epacta Iuliana propoſiti anni compoſitæ exceſſerint 30, tunc deducenda erunt 29, aut 30, prout menſis Iulianus, quo de agitur, habet 30, aut 29 epactas. Hæc quidem perpetuam fidem præſtarent, niſi neomenia menſis Solaris epactas nunc moraretur, nunc præcipitaret. Itaque vno die citius, aut ſerius, epacta ſæpe nouilunium indicabit. Sed raro hæc methodus fallit. Exemplum: anno Chriſti 1599, periodi Iulianæ 6312, abſoluti erunt cycli Lunares ab epocha noſtra 292. Deductis enim 763, ex perpetua regula, de 6312, remanet annus currens epochæ noſtræ 5549. Neomenia Zygonos, 6. 17. 46, XIIII Septembris, cyclo Solis Iuliano XII. Nouilunium Marcheſwan 3. 14. 103, IX Octobris: e cuius regione Epacta XIIII. Ergo fuit XXVI Zygonos: e cuius regione Epacta V. Colliguntur Epactæ μετεμπτώσεως fere 24, deducendæ de veteri Epacta 29. Remanent Epactæ V anni propoſiti. Scis enim primum nouilunium fuiſſe in XXVII Octobris e regione epactæ 29. Eodem modo colliguntur epactæ προεμπτώσεως 17. quæ coniunctæ cum epacta Iuliana veteri XXVI componunt 43.

(Margin letters: B beside "ctæ ſunt, hoc eſt epactas emendatas", C beside "de agitur, habet 30", D beside the table.)

5548	5	15	13	41	8	47	77	21	25
1	1	2	33	0	0	11	0	0	50
5549	6	17	46	41	8	58	77	22	15
	14 Septemb.								
5548	1	8	940	23	21	492	17	15	140
1	2	5	243	0		0	0		0
5549	3	14	103	23	21	492	17	15	140
	9 Octob. Marcheſwan.			Epacta V.			Epacta XIIII.		

de qui-

A de quibus detrahenda 29: propterea quod epacta Iuliana in Octobri est 30 dierum. Ergo antecedens fuit 29. Itaque remanet epacta 14 Iuliana anni propositi. Propterea omnes numeros Tabulæ tam Solaris, quam Lunaris in duo diagrammata coniecimus, vt docilis lector etiam pene harum rerum imperitus huic methodo assuescat, qua nihil tractabilius. Quod si epacta moratur nouilunium, aut præcipitat vno die, hoc vero mirandum non est. Sed nulla arte efficies, vt epactæ, quæcumque illæ sint, in perpetuum vadimonio nouilunia sistant. Optima hæc ratio anni est, qua melior excogitari non potest: quod non inficiabuntur, nisi homines aut maleuoli, aut imperiti. Ea igitur omnes docti vti debent, vt solent hodie periti Persidos: qui in scriptis
B suis forma Gelalæa vtuntur, puta in Chronicis, in Almenechiis, siue Tekuin. Regiæ quoque Panegyries in dies Gelalæos, non Iezdegirdicos indicuntur. Notabunt igitur Astrologi ita: Illa Eclipsis contigit illo anno epochæ, qui erat Christi ille annus, illa die Zygonos, quæ erat illa dies mensis Iuliani. Omnino Ephemerides ad illam formam sunt describendæ, cum diebus Iulianis a latere, vt est notatum in meo Kalendario Persico. Sane peritus artifex aut conditor Ephemeridum videbit neomenias mensium cælestium raro anteuertere ingressus Solis in prima puncta signorum.

DE EMENDATIONE PERIODORVM LVNARIVM.

C QVOD periodus Calippi elegantissima opus habuerit castigatione Hipparchi, sed sero a Iudæis accepta, a Christianis autem cyclorum & Octaeteridum Paschalium conditoribus ne intellecta quidem, nedum accepta fuerit, satis constare puto ex iis, quæ libro secundo & de Hipparchi periodo, & de cyclis & Octaeteridibus Paschalibus disputata sunt. Temporibus igitur Diocletiani, Rabbi Adda, & alij eius sæculi æquales Iudæi doctissimi, adhibitis in consilium Hipparchi rationibus, vt testatur Rabbi Haije Hispanus, periodum veterem Calippi Alexandream, qua hactenus vsi erant, ab initio Seleuci, maiorem quarta parte diei fere pronunciarunt, vt in quatuor
D periodis pene vnus dies supra rationes Lunæ excurrat. Vt igitur aliquibus pomœriis neomenias suas finirent, animaduerterunt id per dies simplices ciuiles fieri non posse, vt hactenus factum erat in Calippica periodo. Id autem melius se adepturos putarunt per medij motus Lunaris epilogismos. Quare eum luculentissimum Computum, quo hodie vtuntur, & quo nihil præstantius in eo genere excogitari potest, instituerunt. Hæc fuit prima forma anni ciuilis castigata: quam si secuti essent Christiani nostri in cyclis suis, non sederent perio-

[illegible] posteris non reliquissent, sed ne illis A
quidem [illegible] æquum fuisset. Neque enim futura tempori-
bus Constantini Magni gloriabantur [illegible], se Christianos docere
posse [illegible] Paschalium rationem, vtpote qui paulo
ante eam a Rabbi Adda didicissent. Neque enim [illegible] Rab-
bi Adda [illegible] Iudaici [illegible]
conditorem fuisse. Neque [illegible], qui de Paschatis disputatio-
ne [illegible] grauia discrimina concitarunt, [illegible]
diuisionem neglexerint, vt [illegible] quidem dignum
censuerint, & errores in cyclis Paschalibus, [illegible] re-
liquerunt. [illegible] temporibus Dionysij Exigui, ipso vidente &
sciente Dionysio, cycli Paschalis [illegible] præstabant, quod [illegible]- B
bant: [illegible] ipsi Dionysio [illegible] cyclum Lunarem, alium Pa-
schalem [illegible] Iudaici [illegible] cyclus Paschalis, alius
Lunaris: quod est ridiculum. Denique negligentia post nouum cy-
cli Dionysiani [illegible], vel [illegible] terminos Paschales
[illegible] cœperunt. Quod quidem [illegible], non ta-
men [illegible], quod homines illorum temporum vix
auderent [illegible] illis, quæ ab Ecclesia semel
accepta [illegible] temporis consuetudine essent. Non memini de hac re ab vllo scriptore ante 300 annos mentionem iniectam. Hinc autem multos scimus tam Latini nominis, quam Græci multa de anticipationibus Terminorum Paschalium questos, multa etiam ad re- C formationem in medium protulisse: ex nostris quidem Ioannem de Sacro Busto, aut Sacro Bosco, Linconiensem, Petrum de Dacia cognomine Philumenam, Ioannem de Saxonia, viros eruditos: ex Græcis vero Nicephorum Gregoram, & Isaacium Argyrum. Cuius verba ex eius Computo Græco excerpta huc inserere non minus vtile, quam iucundum fore censuimus.

ISACII ARGYRI DE EMENDATIONE CYCLI PASCHALIS;

Excerptum ex eius computo Græco, post Canonion Paschale. D

Et hæc quidem satis. Ab his autem proxime necessarium est, ostendere causam, cur Canon ille Paschalis mendose editus est: & vtrum ita a principio editus fuerit, necne: item, cum ita sit, quando contingat Pascha a nobis rite celebrari, & quando ab exacta regula deficit. Horum, quæ diximus, nulla alia causa est, præter quam quod Lunæ ad eundem locum per decem & nouem annos Romanos reditus non

A tus non exacte a nobis assumptus est, quemadmodum in processu per aliam temporum conuersionem ostendemus, quæ per annos viginti quinque Ægyptiacos fit, & qua mirabilis Ptolemæus in opere constructionis vsus est, facta vtriusque conuersionis inter se comparatione. Comparamus autem sic. Decemnouennalem Lunæ conuersionem quadruplamus, quod per quadriennium annus Romanus ex quadrantum diurnorum accessione restituatur. Ita fiunt anni Romani LXXVI. Triplamus etiam eodem modo viginti quinque annorum Ægyptiacorum lustrum. & facit annos LXXV. Hos LXXV Ægyptiacos annos exacta Lu-

Anni Ægypt.	Anni Romani
75	76
Dies 365	365. 51.
Dies 27375.	27759
Excessus Dies 384	

B næ restitutio anteuenit scrupulis diurnis sexagenariis 8'. 21''. Quia vero LXXVI anni Romani LXXV annos Ægyptiacos superant diebus CCCLXXXIIII, vt ex appositis ratiociniis constat: illis si adiecerimus portionem diurnam de exacta Lunæ conuersione, scrupula 8'. 21'', & de conflatis diebus 384. 8'. 21'', deduxerimus mensium tredecim Lunarium dies appendices 383. 53'. 52'': habebimus exactam Lunæ restitutionem, qua decemnouennales quatuor orbes Romanos anteuenit scrupulis diurnis 14'. 29''. quæ quidem est portio diei minor quadrante. Sed interea esto quadrans fere. In quatuor ergo lustris septuaginta sex annorum, hoc est in trecētis quatuor annis

C Romanis, quæ per denos nouenos annos fit restitutio, nō ad amussim superat exactissimam die vno solido. Atque iccirco facile deprehendi potest, Canonem deficientem hodie duabus diebus a plenilunio Pascha Iudaici, ante bis trecentos quatuor annos Romanos constructum fuisse. Quod si Paschalium pleniluniorum dies exactissimum ostenderet oppositionum tempus, possemus accuratius ratiocinari ante quot annos talis Canon compositus fuerit. Interea tamen vt cognoscamus post quot annos a præsenti integræ dies duæ, quæ desciscunt ab examine, consummandæ sint, plenilunij Pascha Iudaici præsenti cyclo appositi, quod decimam Aprilis diem scriptam habet, rationem iniuimus. Deprehendimus autem, propter non accuratam,

D vt dictum est, conuersionis Lunaris rationem, qua Canon vtitur, desciscere in octauam Aprilis post horas tres æquinoctiales ab ortu Solis, qui in eadem die contigit. Quia vero tres horæ æquinoctiales sunt octaua pars temporis nocturni & diurni, si annorum CCCIIII Romanorum, in quibus integram noctem & diem exacta conuersio non exactam, quæ fit in XIX annis, anticipat, octauam partem assumpserimus, id est, annos Romanos XXXVIII: habebimus post quot annos a præsenti integræ erunt dies duæ ab examine deficientes. Post

 illam

illam autem conuersionem, rursum alius diei scrupulis incipiet exacta A
restitutio non exactam anticipare. Post annos autem triginta octo a præsenti erit annus 6919. His ita animaduersis, consideremus, an & singulis annis peccat dies, in qua nos sacrosanctum Pascha celebramus, aut alias quidem peccat, alias non. Patebit vero, si ad vnum diem mensis dumtaxat Pascha nostrum exigeretur, & non opus esset illud Dominica die celebrare, singulis annis peccaturum illud, quemadmodum & Iudaicum Pascha, & quidem duabus diebus, quemadmodum & illud. Sed quia Dominica die celebratur, propterea non semper peccat. Sed subtilius res putetur: Quotiescunque Iudaicum Pascha, quod vni diei mensis subiectum est, contingit Dominica, aut feria secunda, aut tertia, aut quarta, aut quinta, tunc nostrum Pascha B
non peccat, cum sequenti Dominica celebratur. Quando vero feria sexta, aut Sabbato, tunc vero vel nimium quantum a recto desciscit. Incidente enim in feriam sextam, cum deberemus proxime sequente dominica Pascha celebrare, in eam Dominicam, quæ post illam sequitur, transcendimus, quandoquidem Pascha Iudaicum, quod in Canone assumitur, biduo, quod a nobis demonstratum est, Pascha a Iudæis celebrari solitum præuertit. In sabbatho quoque idem contingit propter eandem caussam. Cum enim deberemus, interueniente postridie Dominica, Pascha celebrare, in illam, quæ post eam sequitur, transitum facimus. Vno quidem hoc casu peccatur, propter caussam, quam diximus, non exactæ restitutionis Lunaris. Est & alius C
casus, (quanquam hoc quidem raro accidit,) propter verni æquinoctij luxationem. Retro enim progreditur, & ipsum quoque post conuersiones annorum, propter eam caussam, quam dicemus; quæ ita habet: Solem interuallo 365 dierum & quadrantis ab eodem puncto ad idem reuerti, pinguius acceptum est: secundum vero subtilem rationem, aliqua diei portione minus, vt quidem Ptolemæus in Compositione ait, trecentesima: vt autem Persarum Mathematici, & nos solstitium per plures dies obseruantes, deprehendimus portionem illam maiorem ducentesima parte, quam quidem a diebus 365 & quadrante auferre oporteat. Æquinoctium enim vernum ait Ptolemæus sæculo suo confici XXI Martij. Nos autem ipsum deprehendi- D
mus ante XV Martij, ex Solstitij obseruationibus ipsum putantes. Quia vero lex Mosaica proximo post vernum æquinoctium plenilunio statim Pascha celebrare Iudæis præcipit: quo tempore Canon Paschalis constructus est, cum scilicet vernum æquinoctium in XXI, aut XX Martij propemodum conficeretur: Pleniluniorum dies in Canone notati & Iudaicum Pascha indicantes, prima quidem sunt rite post æquinoctium plenilunia. Non enim reperies Canonem transgredi

pleni-

A plenilunium vicesimæ primæ Martij, quod quidem tunc erat primum post æquinoctium, aliud autem vicem eius substituere. Nunc vero cum vernum æquinoctium sex aut pluribus diebus retro progressum fuerit, possent esse alia prima plenilunia ante XXI Martij, in quibus Iudæi quidem Pascha celebrent, nos vero plenilunia Canonis sequentes integrum mensem a congruo tempore desciscamus. Ante annos enim quinquaginta, cum adhuc ætate iuuenis essem, & in quadam Thraciæ vrbe, cui nomen Ænos, degerem, vidi loci inquilinos Iudæos vicesima Martij Pascha suum obiuisse: nos vero nostrum sanctum Pascha vicesima tertia Aprilis celebrauimus, secuti diem Plenilunij Canonis in XVIII Aprilis notatam. Ego quidem tunc rem
B admiratus sum adhuc rudis Mathematicarum rerum. Postea vero caussas rei ex astronomicis disciplinis edoctus, percepi hoc rite contigisse. Ex his igitur constat, quoties proxime exactum vernum æquinoctium, hoc est XV Martij, vsque ad XX eiusdem, contingit plenilunium fieri, nos a regula deficere, quod ad plenilunia Aprilis transgressum facimus. Et quidem ante nos doctissimus Gregoras de hoc scripsit, edito libro, in quo nullam eruditionem desideres, & transformato canone, & in eum, qui huic sæculo competit, statum restituto. Qui & in populo, & in conspectu Imperatoris, & ipsius senatus & lectissimorum ecclesiæ virorum ab omnibus laudatus est: & vniuersi Pascha, si fieri posset, ex emendatione Canonis celebrandum esse de-
C creuerunt, ipsa veritate verborum confutati. Nos vero, non quod solenne Pascha mutandum esse censeamus, hunc sermonem instituimus: neque ideo, vt eos, qui hunc Canonem construxerunt, criminaremur; tanquam imperite & vitiose principium eius ediderint, in hæc verba effusi sumus. Apage eiusmodi verba: neque vitilitigatores calumniosam in nos linguam vibrent. Hoc enim solum studuimus ostendere, quomodocunque edatur Canon, euitari non posse, quin a tempore vitiosum fiat, efficiens, vt decemnouennalis lustri discrimen, quod in exiguo tempore paruum dictu, & insensile videbatur, multorum annorum processu nequaquam negligendum sit.

Hactenus Argyrus.

D Est autem plana methodus Canonis. Numeri, qui sunt in duplicibus cellis frontalibus, indicant cyclum Solarem Græcorum. Nam cyclus Græcorum incipit a cyclo XVIII Latinorum, in litera F. Quare & XVIII Græcorum habebit eandem literam F. Et propterea congeminati sunt I. XVIII. propter communem literam F. quæ est in VII Aprilis, & in XXIIII Martij, & ita deinceps descendendo per numerum Cycli aurei. Eodem modo cycli VII. XV habent eandem literam F. Consequenter XIII. XXIIII habent literam E. quæ etiam est in

est in VI. Aprilis, XXIII Martij, & ita deinceps descendendo. in singulis cellis Pascha Christiani subiecti sunt numeri feriales I. II. III. IIII. V. VI. VII. significantes feriam, in quam incidit Pascha legale, siue Iudaicum. Exemplum. In primo anno cycli, Pascha legale est in XXXI Martij. Christianum in VII April. in cuius cella est nota I, id est feria prima. Ergo Pascha legale est in feria prima. Quod verum est. Nam litera Dominicalis est F, in vlt. Martij. A

CANON PASCHALIS EMENDATIONIS, AVCTORE NICEPHORO GREGORA, *cuius Argyrus in superiore Methodo disserit.*

☾ Cycli.	Pascha Legale.	1 7 / 18 15	2 13 / 19 24	3 14 / 25 8	9 15 / 20 26	10 21 / 27 4	5 22 / 11 16	23 6 / 17 28	☾ Epactæ.
1	M. 31	A. 7 I	A. 6 II	A. 5 III	A. 4 IIII	A. 3 V	A. 2 VI	A. 8 VII	XIIII
2	M. 20	M. 24 IIII	M. 23 V	M. 22 VI	M. 21 VII	M. 27 I	M. 26 II	M. 25 III	XXV
3	A. 8	A. 14 II	A. 13 III	A. 12 IIII	A. 11 V	A. 10 VI	A. 9 VII	A. 15 I	VI
4	M. 28	M. 31 V	M. 30 VI	M. 28 VII	A. 4 I	A. 2 II	A. 2 III	A. 4 IIII	XVII
5	A. 16	A. 21 III	A. 20 IIII	A. 19 V	A. 18 VI	A. 17 VII	A. 23 I	A. 22 II	XXVIII
6	A. 5	A. 7 VI	A. 6 VII	A. 12 I	A. 11 II	A. 10 III	A. 9 IIII	A. 8 V	IX
7	M. 25	M. 31 II	M. 30 III	M. 29 IIII	M. 28 V	M. 27 VI	M. 26 VII	A. 1 I	XX
8	A. 13	A. 14 VII	A. 20 I	A. 19 II	A. 18 III	A. 17 IIII	A. 16 V	A. 15 VI	I
9	A. 2	A. 7 III	A. 6 IIII	A. 5 V	A. 4 VI	A. 3 VII	A. 9 I	A. 8 II	XII
10	M. 22	M. 14 VI	M. 23 VII	M. 29 I	M. 28 II	M. 27 III	M. 26 IIII	M. 25 V	XXIII
11	A. 10	A. 14 IIII	A. 13 V	A. 12 VI	A. 11 VII	A. 17 I	A. 19 II	A. 15 III	IIII
12	M. 30	M. 31 VII	A. 6 I	A. 5 II	A. 4 III	A. 3 IIII	A. 2 V	A. 1 VI	XV
13	M. 19	M. 24 III	M. 23 IIII	M. 22 V	M. 21 VI	M. 20 VII	M. 26 I	M. 25 II	XXVI
14	A. 7	A. 14 I	A. 13 II	A. 12 III	A. 11 IIII	A. 10 V	A. 9 VI	A. 8 VII	VII
15	M. 27	M. 31 IIII	M. 30 V	M. 29 VI	M. 28 VII	A. 3 I	A. 2 II	A. 1 III	XVIII
16	A. 15	A. 21 II	A. 20 III	A. 19 IIII	A. 18 V	A. 17 VI	A. 16 VII	A. 22 I	XXIX
17	A. 3	A. 7 IIII	A. 6 V	A. 5 VI	A. 4 VII	A. 10 I	A. 9 II	A. 8 III	X
18	M. 23	M. 24 VII	M. 30 I	M. 29 II	M. 28 III	M. 27 IIII	M. 26 V	M. 25 VI	XXI
19	A. 11	A. 14 V	A. 13 VI.	A. 12 VII	A. 18 I	A. 12 II	A. 16 III	A. 15 IIII	II

B

C

IN METHODVM CORRECTIONIS PASCHALIS ISACII ARGYRI.

Qvo tempore hoc scripserit Argyrus, non longius quærendum. Ipse notam apposuit annum Græcorum 6881: hoc est Christi 1372. vt ab eo ad hunc 1596, fluxerint anni CCXXIIII. Quod vero ait ante quinquaginta annos se, cum in vrbe Thraciæ Aeno esset, obseruasse a Iudæis Pascha celebratum fuisse vicesima Martij, quo anno Christiani in XXIII Aprilis Pascha resurrectionis celebrarint, sequentes, vt ipse ait, Terminum Paschalem appositum Canoni in XVIII Aprilis: manifesto quidem indicat annum cycli Lunaris fuisse VIII, literam autem Dominicalem A. Hæc non potuerunt concurrere, nisi in anno Christi 1318. Cyclus Lunæ fuit VIII, Solis XI. Ideo terminus Paschalis Dionysianus XVIII Aprilis: litera dominicalis A. Interuallum ab epocha Argyri retro ad illum annum, D

A annum, ſunt anni LV. Ideo recte dixit ante annos quinquaginta. Plus enim ſunt, quam quinquaginta. Erat annus Græcorum 6826, Iudæorum 5078, incipiens ab autumno anni Chriſti 1317. Tiſri 4.8.286, feria quinta, in VIII Septembris. Niſan ſequens 6.12. 724, feria ſeptima, in IIII Martij. Ergo quintadecima Niſan in XVIII Martij. Quod ſi annus fuiſſet plenus, incidiſſet in XIX Martij. Quomodo igitur conſtabit fides auctori de Paſcha a Iudæis in XX Martij celebrato? An alia vſi ſunt anni forma, quam ea, qua alij Iudæi? Habuimus autem duo exemplaria Græca eiuſdem Argyri: in quibus conſtanter notata erat viceſima Martij: vt non ſit error librarij, ſed potius ipſius Argyri. Quod vero ait æquinoctium vernum obſeruatum a
B Ptolemæo in XXI Martij, falſum eſt. Obſeruatio enim confertur ab ipſo Ptolemæo in Pachon VII, anni a meridie Nabonaſſari 887, feria ſecunda. Erat annus Chriſti 140. Litera Dominicalis DC. Ergo feria ſecunda in D, & proinde in XXII Martij. Itaque anno 143 æquinoctium peruenerat ad XXIII eiuſdem Martij. Tantum abeſt, vt in XXI obſeruatum ſit a Ptolemæo. Habemus & alias Paſchales correctiones Ioannis de Saxonia, Ioannis de Dacia cognomine Philomenæ, & aliorum, qui temporibus Argyri, aut ante, ſcripſerunt. Sed hac ſola Argyri contenti ſimus.

DE EMENDATIONE CYCLI PASCHALIS.

C ATQVE hæc quidem Iſacius Argyrus homo Græcus, qui non tam ſuam, quam Gregoræ caſtigationem adducit. Sed & ipſius Gregoræ diatribam de ea re produxiſſem, niſi indigna viſa eſſet, quæ hic locum haberet, propter aniles quaſdam de æquinoctiis opiniones. Si quis vero tanti facit, vt in ea legenda horam perdere non recuſet, adeat ipſius Gregoræ librum VIII. Sed & ipſe Argyrus, & alij tam noſtri, quam Græci, qui hoc ſaxum volutarunt, nihil aliud ſuis ſcriptis conſequuti ſunt, quam vt negligerentur, & eorum ratio non haberetur: donec memoria auorum noſtrorum id denuo agitatum his ſuperioribus annis obtinuit. In hac re duo ſunt, caſtigatio cycli Paſchalis, & obſignatio æquinoctij in die Iuliana. Vtrique rationi vi-
D tium oblatum ex anticipatione vtriuſque ſideris in forma Iuliana. Alteram vocauimus προέμπτωσιν σεληναϊκήν: alteram προήγησιν ἰσημερινήν. De vtraque iam ſatis a nobis dictum. Eaſdem cauſſas vitiati cultus Paſchalis pronunciarunt primi illi, qui de hac re diſputarunt, vt habes apud Argyrum. Sed & Ioannes de Saxonia eaſdem cauſas prodit, atque eadem remedia. *Modus*, inquit, *corrigendi hunc errorem ſecundum Linconienſem eſt, vt verificetur quantitas anni, vt ex præcedentibus patet, & verificata Kalendario inſeratur. Aut aliter: Conſideretur*

tur

tur tam dies æquinoctij vernalis, quam plenilunij primi secundum veritatem: & ibi ponatur Terminus Pascha. Et sic absque omni errore in proxima Dominica celebrabitur ipsum Pascha. Voluit igitur, in Kalendario Iuliano apponi diem ingressus Solis in Arietem, id est, neomeniam Krionos annotari. Ita enim fiet, vt dignoscantur reiiculi menses, quos ἐκβολίμοις vocamus, a veris Paschalibus. Ex iis autem, quæ superius demonstrauimus, potes colligere, quia quosdam menses ἐκβολίμους diximus, hoc nihil aliud esse, quam fieri posse, vt qui hoc sæculo menses Paschales sunt, aliquando non sint Paschales, propter μετέμπτωσιν Lunarem. Et quidem primis aliquot sæculis epochæ nostræ, hoc est, ab anno periodi Iulianæ 764, & deinceps, nullus Nisan hodiernus fuit mensis Paschalis, præter Nisan III, XI, & XIIII, in cyclo Iudaico. Nam is Paschalis mensis est, cuius quintadecima, siue solenne Azymorum Iudaicum saltem incurrit in neomeniam Krionos. quemadmodum ille mensis est verus Tisri, cuius quintadecima, siue σκηνοπηγία Iudaica incidit saltem in neomeniam Zygonos. Et contra, hodie in cyclo Iudaico duo Nisan sunt, nonusdecimus, & octauus, qui migrarunt in locum Ijar. Quare sequitur, vt annis XIX, & VIII cycli Iudaici, qui sunt anni III, & XI nostri aurei numeri Dionysiani, pro Nisan assumatur Adar posterior. Itaque omnino hic locus est τῇ ἐκβολῇ. Cum primum autem fit ἐκβολὴ, tunc ille cyclus habet tantum 234 syzygias, cum tamen cyclus enneadecaetericus constet syzygiis 235. Imo quia duo Adarin in vno cyclo pro duobus Nisan in assumendi sunt, cyclus Iudaicus, quando duorum mēsium fieret ἐκβολὴ, esset tantum 233 syzygiarum. Igitur ne per προήγησιν fiat fraus neomeniæ Paschali, non satis est cyclum Iudaicū sequi, nisi etiam τῇ ἐκβολῇ illorum duorū Nisan in duos Adarin posteriores in locum eorum sufficiamus. Altera castigatio, vt diximus, est προεμπτώσεως Lunaris, quæ post XVII cyclos in anno Iuliano percipitur: & tunc epacta Iulianæ diei apposita augenda est vnitate. Sed neque hoc satis. Epactæ enim vulgo æquabiles vsurpantur, per vndenarium numerum crescentes, abiectis triginta, quoties numerus congestus eam summam conficit. Hæc enim ratio quanquam expedita, & tractabilis, atque vulgi vsibus accommodata, tamen non raro fallit. Aliquando enim epactæ etiam per duodecim, aliquando per decem tantum progrediuntur. Quæ variantia in orbem redit post quatuor cyclos, siue annos 76. Nam diuersitas hæc aliquando ex bisexto Iuliano nascitur. Quare necesse omnino, ex præscripto epactarum æquabilium Dominicam ἀναστάσεως aliquando plenilunium anteuertere. quod accidet anno 1598. qui est error vt crassus, ita & manifestus. Instituenda igitur est periodus 76 annorum, appositis characteribus nouiluniorum Pascha-

A Paſchalium, ſiue Niſanin Iudaicorum. vt illis ducibus veras epactas Iulianas nanciſcamur. [redacted]

TABVLA NOVILVNIORVM PASCHALIVM.

	Linea Annorum.		Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.	Cycl. ☉ Romanus.	Nouilunium Paſchale in dieb. Iulia.	Epacta Iuliana.
		1	4	7	551	D C	24 M.	VII
		2	1	16	247	B	13 M.	XVIII
	Emb.	3	7	13	936	A	1 Ap.	XXVIII
		4	4	22	732	G	22 M.	IX
		5	2	7	528	F E	10 M.	XXI
	Emb.	6	1	5	37	D	29 M.	II
B		7	5	13	913	C	18 M.	XIII
	Ijar	8	4	11	422	B	6 Ap.	XXIII
		9	1	20	218	A G	26 M.	V
		10	6	5	14	F	15 M.	XVI
	Emb.	11	5	2	603	E	3 Ap.	XXVI
		12	2	11	399	D	23 M.	VIII
		13	6	20	1050	C B	12 M.	XIX
	Emb.	14	5	17	784	A	30 M.	I
		15	3	2	580	G	20 M.	XI
		16	7	11	376	F	9 M.	XXII
	Emb.	17	6	8	965	E D	27 M.	VI
		18	3	17	761	C	16 M.	XV
	Ijar	19	2	15	270	B	4 Ap.	XXV
		20	7	0	66	A	25 M.	VI
		21	4	8	942	G F	13 M.	XVIII
	Emb.	22	3	6	451	E	1 Ap.	XXVIII
C		23	7	15	247	D	21 M.	X
		24	5	0	43	C	11 M.	XX
	Emb.	25	3	21	632	B A	29 M.	II
		26	1	6	428	G	18 M.	XIII
	Ijar	27	7	13	1017	F	6 Ap.	XXIII
		28	4	12	813	E	26 M.	V
		29	1	21	609	D C	15 M.	XVI
	Emb.	30	7	19	118	B	3 Ap.	XXVI
		31	5	3	994	A	23 M.	VIII
		32	2	12	790	G	11 M.	XX
	Emb.	33	1	10	299	F E	30 M.	I
		34	5	19	95	D	20 M.	XI
		35	3	3	971	C	9 M.	XXII
	Emb.	36	2	1	480	B	28 M.	III
		37	6	10	276	A G	16 M.	XV
	Ijar	38	5	7	865	F	4 Ap.	XXV
D		39	2	16	661	E	24 M.	VII
		40	7	1	457	D	14 M.	XVII

RESIDVVM TABVLÆ NOVILVNIORVM PASCHALIVM.

Linea Annorum.		Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.	Cycl. ☉ Romanus.	Nouilunium Paſchale in dieb. Iulia.	Epacta Iuliana.
Emb.	41	5	22	1046	C B	1 Ap.	XXVIII
	42	3	7	842	A	21 M.	X
	43	7	16	638	G	10 M.	XXI
Emb.	44	6	14	147	F	29 M.	II
	45	3	22	1023	E D	18 M.	XIII
Ijar	46	2	20	532	C	6 Ap.	XXIII
	47	7	5	328	B	26 M.	V
	48	4	14	124	A	15 M.	XVI
Emb.	49	3	11	713	G F	2 Ap.	XXVII
	50	7	20	509	E	23 M.	VIII
	51	5	5	305	D	12 M.	XIX
Emb.	52	4	2	894	C	31 M.	O.XXIX
	53	1	11	690	B A	19 M.	XII
	54	5	20	486	G	9 M.	XXII
Emb.	55	4	17	1075	F	27 M.	IIII
	56	2	2	871	E	17 M.	XIIII
Ijar	57	1	0	380	D C	4 Ap.	XXV
	58	5	9	176	B	24 M.	VII
	59	2	17	1052	A	13 M.	XVIII
Emb.	60	1	15	561	G	1 Ap.	XXVIII
	61	6	0	357	F E	21 M.	X
	62	3	9	153	D	10 M.	XXI
Emb.	63	2	6	742	C	29 M.	II
	64	6	15	538	B	18 M.	XIII
Ijar	65	5	13	47	A G	6 Ap.	XXIII
	66	2	21	923	F	26 M.	V
	67	7	6	719	E	15 M.	XVI
Emb.	68	6	4	228	D	3 Ap.	XXVI
	69	3	13	24	C B	22 M.	IX
	70	7	21	900	A	12 M.	XIX
Emb.	71	6	19	409	G	31 M.	O.XXIX
	72	4	4	205	F	20 M.	XI
	73	1	13	1	E D	8 M.	XXIII
Emb.	74	7	10	590	C	27 M.	IIII
	75	4	19	386	B	17 M.	XIIII
Ijar	76	3	16	979	A	4 Ap.	XXV

TABVLA AEQVATIONIS Epactarum.

Anni collecti	Dies [illegible]
76	0
152	0
228	0
304	0
323	1
399	1
475	1
551	1
627	1
646	2
722	2
798	2
874	2
950	2
969	3
1045	3
1121	3
1197	3
1273	3
1292	4
1368	4
1444	4
1520	4
1596	4
1615	5
1691	5
1767	5
1843	5
1919	5
1938	6
2014	6
2090	6
2166	6
2242	6
2261	7
2337	7
2413	7
2489	7
2565	7
2584	8

Tabulam nouiluniorum Paſchalium per 76 annos conſtruximus, vt varietas nouiluniorum perſpici poſſit: quæ quidem aliquando propter biſextum accidit, aliquando etiam propter motum ipſum Lunæ medium. Propter biſextum, vt exempli gratia, anni primi & viceſimi, qui ſunt in eodem numero aureo, epactæ non ſunt eædem. Nam in anno primo epacta eſt VII, in anno autem 20 epacta eſt VI. idque pro-

 pter

pter bisextum. Nam in annis 39, & 58 iterum epacta est VII, nullo A scilicet interueniente bisexto. Propter ipsum motum Lunæ variat etiam epacta, nullo interuentu bisexti: vt in annis 4, & 23, in eodem aureo numero diuersæ sunt epactæ. Tutius igitur est per epilogismos nouiluniorum agere, vt Iudæi faciunt. Nullus alius est modus vera nouilunia Paschalia nanciscendi. Ita nullus error occurret in inuestigatione verni nouilunij. Primationem vocant nostri Computatores, id est primam Lunam, siue primum nouilunium Paschale. Nouilunium autem illud est neomenia Nisan: cuius quartadecima est ἡ πρώτη ἀζύμων ἰουδαϊκή. quintadecima autem est ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων. Vtriusque fit mentio apud Ioannem statim initio XIII cap. Nam illud πρὸ τῆς ἑορτῆς comprehendit καὶ τὴν παρασκευήν, quæ est XIIII Nisan, καὶ B τὴν ἑορτήν, quæ est XV. Sed Christianorum quartadecima est quintadecima Iudæorum. Quintadecima Iudæorum est plenilunium, vt omnes sciunt. Quartadecima item Christianorum est plenilunium. Itaque computatores Græci quartamdecimam vocant nunc πληροσέληνον, nunc πανσέληνον. Latini autem nunc terminum Paschalem, nunc plenilunium. Inter illos Ioannes de Saxonia vir eruditus, eruditi Computi conditor ita scribit: *Cum Luna dicatur quartadecima in ipso die plenilunij, ipsa debebat dici prima, non in die coniunctionis eius cum Sole, sed in proximo die sequenti, quo possibile est, vt primo appareat accensa a Sole. Quia si inciperet tempus primationis ab hora coniunctionis, necessario in die plenilunij Luna quintadecima diceretur.* C Non potuit clarius demonstrari, Quartamdecimam Christianorum esse XV Nisan Iudaici, id est τὴν πανσέληνον. Sed & ipse Dionysius Exiguus, conditor periodi magnæ Paschalis hoc melius ostendit. Aliam enim instituit methodum nouiluniorum, aliam neomeniæ Paschalis. Quartadecima Paschalis apud eum est sextadecima nouilunij. Atqui debebat esse quintadecima. Sed propter προέμπτωσιν vnius diei, quæ debebat esse quintadecima, ea est sextadecima. His ita constitutis, hoc sciendum ἐν προθεωρίας λόγῳ, nouilunia, quæ hic apposita sunt, incipere à primo anno cycli Dionysiani: hoc est, hic apposita esse nouilunia Paschalia annorum 76, a primo anno cycli Dionysiani, cuius secundus annus, est primus annorum vulgarium Christi. Annis igi- D tur Christi addenda vnitas, vt solet in methodo periodi magnæ Dionysianæ. De summa deducendus est numerus proxime minor in Tabula æquationis epactarum. Exemplum. Esto annus Christi 1595. Volo scire quotus annus sit periodi annorum 76, quam constituimus. Adde vnitatem annis Christi. Abiecto proximo minore numero in Tabula æquationis epactarum, nempe 1520, relinquuntur 76, nempe annus vltimus periodi. Dico igitur annum Christi propositum 1595 esse

A esse vltimum periodi. Siquidem periodus est annorum 76. Volo scire,
quæ sit epacta. Numerum μετεμπτώσεως e regione annorum 1520,
quos deduxisti de annis Christi, nempe numerum 4, coniunge cum
epacta, quæ est e regione anni 76, nempe cum 26. Habes 30. hoc est 0.
Ergo anno proposito 1595, epacta est 0 in anno Iuliano. Sciendum
præterea omnes menses ἐμβολίμους esse in XI appendicibus diebus So-
laribus, quæ excrescunt supra rationes Lunæ. Ideo in Computo Pa-
schali semper epactæ debent incipere a mense Paschali, nimirum a
Martio. Itaque XI dies, quæ excurrunt supra annum Lunarem, inci-
piunt a XVIII Februarij, in quibus XI diebus semper, vt dixi, embo-
limi menses sunt. Cum autem vtendum est ἐκβολῇ, hoc est, cum
B vsurpandus est Adar posterior pro Nisan, epacta erit in illis XI diebus
Februarij postremis. Vsurpatur enim tunc mensis embolimus pro
Nisan. Mensis autem embolimus est in XI excurrentibus diebus.
Epacta igitur in illis quærenda est. Quoties ergo ἐκβολῇ vtendum
est, epacta retro numeranda erit ab vltima Februarij. Exemplum.
Esto annus Christi 1598. Addita vnitate, vt præcipit regula Diony-
siana, & abiecto numero proxime minore 1520, relinquitur annus
tertius magnæ periodi annorum 76. Epacta est 29. Adiice numerum
προεμπτώσεως 4 e regione 1520. Fiunt 33. Deductis 30, vt fit semper in
methodo epactarum, relinquuntur 3, epacta nempe anni propositi
1598. quæ numeranda est retro a 28 Februarij, in anno communi, a
C 29 autem, in anno bisextili. Itaque quintadecima mensis Paschalis
erit in XII Martij, hoc est in secunda Krionos. Dominica autem resur-
rectionis erit in nona Krionos, siue XIX Martij Iuliani. Hic est facta
ἐκβολὴ Nisan, pro quo assumptus Adar posterior. Sic anno 1616, ea-
dem methodo inuenies epactam I, ab vltima Februarij ineundam.
Vbi rursus erit vtendum ἐκβολῇ, vt posterior Adar in Nisan succedat.
Tabula æquationis composita est per progressum quinarium. Qui-
narius constat annis 323. hoc est cyclis XVII. quia in tot cyclis fit με-
τεμπτωσις in anno Iuliano, non in XVI, vt sciscit Hipparchus, qui ta-
men non ignorauit eandem periodum non iustam esse: sed dixit σχεδὸν
perire vnum diem in quatuor periodis Calippicis. Hoc est, quod
D comminisci potuimus ad methodum epactarum, quæ tolerabilior,
hoc est vero propior esset. Nam veram instituere velle, sine methodo
Iudaica, hoc vero est frustra fatigari. Cur autem methodum Iudai-
cam veteres Christiani neglexerint, nulla alia videtur caussa afferri,
præter odium ἄλογον in Iudæos conceptum.

DE ANNO NICENO.

A

SED hæc omnia locum habent in forma Iuliana, in qua tamen apparet manifesta προήγησις χρονική, puta XV dierum, a temporibus Metonis, ad nostra, vt suo loco demonstratum est. Et quamuis Pascha recte obeatur plenilunio proximo post æquinoctium, vbicunque tandem fuerit illud in anno Iuliano, tamen multi hactenus censuerunt Decreto Niceno non plane pareri, nisi æquinoctium semper in XXI Martij hæreat, vbi illud statuerant Patres illi. Quod si fingendum est æquinoctium semper in XXI Martij deinceps hæsisse, hæsurumque: eadem ratione fingendum retro quoque in eadem XXI Martij fuisse. Si igitur in anno Iuliano æquinoctium erat in XXI Martij, hoc est in anno Christi 325, ergo in anno primo Christi fuit in XXIII. In totidem enim annis bidui absoluti προήγησις facta est in anno Iuliano: qui quidem annus Iulianus erit nobis examen anni Niceni: vt quota feria sit litera C in anno Niceno, ea sit nota æquinoctij in anno Iuliano. Exemplum. In anno Niceno esto litera Dominicalis A. Ergo C, quæ est tertia ab A, erit feria tertia: & proinde æquinoctium erit in feria tertia. quæcunque igitur fuerit litera Dominicalis in anno Iuliano, cum tertia ab ea debeat esse feria tertia, in illa erit æquinoctium. Vt hoc anno 1596, litera dominicalis Iuliana est DC. Fingatur exempli gratia litera Nicena GF. litera C est quinta ab F. Quare æquinoctium erit in feria quinta. Erit ergo in litera G in anno Iuliano, quæ quinta est a C litera dominicali Iuliana. Ita, vt dixi, annus Iulianus erit regula Niceni. Sed quæ via ineunda est huius instituti? Duæ sunt tantum, anni modus, & periodus quædam, quæ cyclum quendam Solarem constituat: quia necesse est cyclum Solarem Iulianum interrumpi, omittendo bisextum post aliquot annos, vt iubet προήγησις χρονική. Duo tantum modi annui a nobis probantur, Alfonsinus & Gelalæus. reliquos ipsa φαινόμενα satis refellunt. Vter nobis eligendus sit, id periodus, quæcunque potuerit constitui, ostendet. In modo anni Alfonsini duæ constitui possunt, aut quadringentorum annorum, aut 924. Nam bisextum vnum perit in 132 annis fere. Et septies tot anni sunt 924. In 132 annis sunt cycli Solares Iuliani quatuor absoluti, & viginti præterea anni cyclo quinto inchoato. Ergo in vicesimo anno peribit vnum bisextum. Quartus igitur annus erit bisextilis, hoc est præditus litera duplici dominicali: quarum posterior incipiet alium cyclum post annum 132, ineunte scilicet anno 133. Exempli gratia: si annus 132 debuerit ex consuetudine habere literam duplicem GF, habeat tantum G: litera autem F sit initium cycli sequentis. Ita in periodo annorum 400, in annis 132,

B

C

D

A nis 132, 264, 400, pro litera duplici aſſumetur prior, altera autem differetur in annum ſequentem. Itaque tres periodi minores ſunt duæ quidem priores annorum 132, tertia autem annorum 136. in duabus prioribus viceſimus annus cycli quinti omittit biſextum, in tertia viceſimoquarto anno fit omiſſio illa biſexti. Quia vero iam indicauimus nobis fingendum eſſe retro ſemper æquinoctium in XXI Martij fuiſſe, & deinceps futurum, ſatis eſt, ſi ab annis Chriſti Computus noſter incipiat: vt taceam, annos Chriſti valde idoneos illi eſſe, quia quartus quiſque eorum annus eſt biſextilis. Cum autem annus primus Chriſti neceſſario ſecũdum hypotheſim Niceni Canonis habuerit æquinoctium in XXIII Martij, fuit ergo æquinoctium feria quar-
B ta. Nam litera dominicalis Iuliana erat B. Ergo in anno Niceno litera dominicalis fuit G. Siquidem C eſt quarta a G. Primus igitur annus periodi annorum 400 habuit literam dominicalem G. Annus vero 132, qui erat viceſimus cycli quinti, debebat habere ex conſuetudine duplicem literam E D. Sed quia προϑήγησις χρονικὴ tollit biſextum, litera D differetur in annum 133, retenta ſola E pro duplici E D. Rurſus anno 264, nempe viceſimo cycli quinti, competebat litera duplex B A. Sed B ſola manebit: A vero incipiet cyclum anni 265. Denique anno 400, annus viceſimus quartus cycli quinti ex conſuetudine habuerit literam duplicem A G. Sed A manebit ſecura in ſuis ſedibus: G autem rurſus incipiet periodum ſecundam annorum 400. Noſter
C eſt ille verſus Technicus ad methodum cycli Solaris Iuliani inſtitutus,

Gaudet Flaccus equo, Dorus cane, Boſporus agno.

Methodus vero cycli Solaris Iuliani ſtatuit primum annum biſextilem, quintum, nonum, tertiumdecimum, decimum ſeptimum, & ſic deinceps. Sed non ita eſt, ſi cyclum inſtituas ex annis Chriſti. Nam non primus, ſed quartus quiſque eſt biſextilis. Itaque cum periodus annorum 400 conſtet ex tribus minoribus, earum primores literæ ſunt G D A. Cum ergo G incipiet periodum, tunc methodus incipiet a prima voce verſiculi, nempe a GAVDET: quæ ſtatuetur in ima radice indicis: FLACCVS in ima radice medij: EQVO in ima radice medici digiti: DORVS CANE in ima radice auricularis: quia
D ibi eſt biſextum. Ita percurres omnes articulos, donec orbem annorum 28 conſummaueris, ſemper biſextum in minimo digito ſtatuendo. Ab annis igitur Chriſti ſemper abiicienda ſunt 400, quantum fieri poteſt: a reliquis autem 264, ſi numerus exceſſerit 264, aut 131, ſi minor fuerit. Reliqui anni diuidendi per 28. Exemplum: Annus Chriſti 325, abiectis 264, relinquit 61. Abiectis 28, remanent V. Quia abieci 264, ergo relinquitur vltima minor periodus annorum 136, incipiens a litera A: hoc eſt a voce AGNO,

 quam

quam statues in ima radice indicis. Itaque cum numerus diuisus per A
28 reliquerit v, litera dominicalis Nicena erat c, in anno 325. Fuit ergo æquinoctium feria prima. Erat autem litera quoque dominicalis Iuliana c. Tam igitur in anno Iuliano, quam in anno Niceno æquinoctium erat in xxi Martij, quæ habet literam c. Sed a nobis exigitur, vt æquinoctium anno Christi 325 fuerit in xxi Martij Iuliani, hodie vero sit in xi item Martij Iuliani. Decem igitur dierum προήγησις facta est, a 325 anno Christi, ad hunc 1596. differentia, anni 1271, quæ sunt periodi tres absolutæ. ideoque ter tria bisexta tantum perierant. a 325 anno Christi, ad hunc præsentem 1596. Quare æquinoctium erit in xii Martij, non autem, vt volebamus, in xi. Quod examen ipsum probabit. Abiectis 400 de 1596, quantum potest, relinquuntur 396. B
de quibus rursum deductis 264, relinquuntur anni 132. hoc est quatuor cycli, & vicesimus annus quinti inchoati incipientis ab A, hoc est, a voce AGNO. Litera Dominicalis Nicena erit FE. Cum autem c sit sexta ab E, secundum hanc hypothesim æquinoctium fuerit feria sexta. Erit igitur in xii Martij Iuliani. Atqui debebat esse in xi. Quod est absurdum. Igitur in hac periodo annorum 400, æquinoctium non potest esse xxi Martij tempore Niceni Concilij simul, & in xi eiusdem Martij in hoc sæculo. Quod si per centenarios tres tollantur bisexta, eodem recidet methodus, & eandem absurditatem incurret. Rursus si hoc sæculo statuamus æquinoctium in xi Martij; literæ periodi debent esse AEB. Sed tunc anno 325 litera dominica- C
lis fuerit D. æquinoctium vero in xx, non autem in xxi Martij. Quod ipsum est cōtra hypothesin. quæ absurditas iterum euitari non potest, etiam si per cētenarios bisexta perimantur. Quare periodus annorum 400 locum in forma anni Niceni habere non potest, nisi ludibrium lectoribus debere volumus, & παραλογίζεσθαι. Restat periodus annorum 924. cuius literæ essent GDAEBFC. Sed illa incipit statuere æquinoctium in xi Martij anno tantum 1584. Itaque neque hæc commoda est instituto nostro. Alfonsina ergo anni quantitas ab hoc instituto longe alienissima est. Confugiendum igitur ad Gelalæam: cuius periodus elegantissima est annorum 648: quo interuallo pereunt bisexta quinque: vt in anno Gelalæo vidimus. Quam si instituamus a capi- D
te annorum Christi, literæ eius erunt GDAEB, hoc technico versiculo comprehensæ,

Gaudentes donis audebunt esse beati.

In illa semper vicesimus annus cycli quinti omittit literam vnam ex duplici, præter vltimum annum, qui est octauus cycli, non autem vicesimus. Ea igitur periodus æquinoctium in xxi Martij, tempore Niceni confessus, & in xi, hoc sæculo statuit, quamquam anno tantum

A tum 1560 incipit illud traduci in XI Martij. Nihilominus propositi compotes sumus, & nullum ἀτόπημα consequitur, quod euitari non poterat in periodo annorum 400, quæ per omnia inutilis est & inepta huic instituto, vtpote quæ æquinoctium statuens in XXI Martij, anno Christi 325, illud locabit in XII Martij, ab anno 1524, ad annum 1600. & contra statuens æquinoctium hoc sæculo in XI Martij, illud traduxit in XX Martij, anno 325, hoc est tempore consessus Niceni. Amplectamur igitur periodum Gelalæam annorum 648, cuius laterculum infra subiecimus, vt vel imperitis harum rerum vsus eius expeditissimus sit. A propositis igitur annis Christi abiice semper minorem numerum laterculi, quantum fieri potest. Litera a latere numeri,
B quem deduxisti de annis Christi, ea erit prima litera cycli Solaris currentis. Exemplum. Esto annus Christi præsens 1596 propositus. Deduco primum numerum proxime minorem 1296. Remanent anni 300. de quibus iterum deduco proxime minorem 292. Remanent 8. id est octauus annus cycli Solaris, cuius cycli prima litera est A, e regione numeri 292, quem ab annis Christi abieci, notata. Quia igitur litera prima huius cycli currentis est A: ergo vox AGNO illi congruens statuetur in ima radice Indicis: GAVDET in ima radice medij: FLACCVS in ima radice
C medici: EQVO, DORVS in ima minimi. Et ita inuenies in media radice minimi, in octauo anno GAVDET FLACCVS. Ergo hoc anno litera dominicalis Nicena duplex est GF. Esto rursus annus Christi 1296, qui inuenitur præcisus in Laterculo. Ab eo igitur deduc proxime minorem 648. Remanent itidem 648. De quibus iterum proxime minor numerus deducendus est, nempe 640. Remanent 8. Ergo annus Christi 1296 fuit octauus cycli Solaris currentis, cuius cycli prima litera erat B adiuncta scilicet numero 640, quem vltimum abieci. qui annus cum sit quaternarius, haberet ex consuetudine duplicem literam AG. Sed quia est vltimus periodi, vt patet, erit conten-
D tus priore litera A, altera G in annum sequentem reseruata. Assumsimus igitur periodum, quæ tempore Niceni consessus statuit æquinoctium in XXI Martij Iuliani, nostro autem sæculo in XI eiusdem Martij Iuliani: quod periodus 400 annorum præstare non poterat, quæ statim in limine fidem suam decoquit. His constitutis superest methodus epactarum: quæ per incrementa vndenarij numeri sumptæ vulgo quidem sunt vtiles, quia tractabiles, Paschali autem cultui vt plurimum aduersantur, nunc præcipitantes, nunc vero morantes

LATERCVLVM PERIODI NICENÆ.

3240	G	508	E	244	D
2592	G	480	E	216	D
1944	G	452	E	188	D
1296	G	424	E	160	D
648	G	396	E	132	D
640	B	376	A	112	G
612	B	348	A	84	G
584	B	320	A	56	G
556	B	292	A	28	G
528	B	264	A	0	G

nouilunia. Quia igitur vix est, vt aliter, quam per incrementa vn- A
denarij numeri a vulgo capi possint, potest tamen quædam earum
methodus iniri, quæ non omnino supra captum vulgi sit. Primum
igitur instituenda periodus annorum 76, quia in totidem annis epa-
ctæ redeunt in orbem, cum bisexti interuentu earum ordinarius pro-
gressus interturbetur. Eorum autem annorum 76 initium esto a pri-
mo cyclo Dionysiano: vt in superiore capite fecimus. Itaque annis
Christi semper addenda erit vnitas ad methodum cycli, vt alias di-
ctum est. Quadruplici autem versu constructa est Tabula periodi:
Primus versus habet annos expansos per 76. Secundus literam do-
minicalem cycli Solaris Niceni. Ter-
tius nouilunium in Martio, aut Aprili B
Niceno, quale debebat esse sæculo
Christi, si semper æquinoctium hæ-
sisset in XXI Martij. Quartus deni-
que versus habet epactam Nicenam
sæculi Christi: quomodo notata est in
Kalendario, ita vt ipsæ epactæ inci-
piant a Martio. Sunt enim Paschales.
Martius autem mensis Paschalis. In
Kalendis Martij, Epacta o notari de-
bet. id est epacta nulla. In 31 autem
Martij o. 29. in Kalendis Aprilis 28. C
& ita semper alternis debent o. & o. 9
ordinari, donec in XVIII Februarij
ponatur Epacta o. in vltima autem
Februarij 20, anno communi, anno
autem bisextili 19. Ita nulla confusio
interueniet propter bisextum, quæ
omnino occurreret, si epactæ incipe-
rent a Kal. Ianuarij.

Atque hæc est quidẽ periodus: quæ
non semper habebit nouilunia in iis-
dem sedibus, propter μετέμπτωσιν Lu- D
næ. Itaque post aliquot cyclos, decre-
scent epactæ, quia nouilunia pessum
eunt in anno Tropico, quemadmo-
dum in anno Iuliano sursum enitun-
tur. Itaque vt in anno Iuliano κατὰ
προέμπτωσιν epactæ crescũt, ita in an-
no Tropico κατὰ μετέμπτωσιν minuun-
tur.

NOVILVNIA PASCHALIA

IN ANNIS LXXVI.

Anni.	Literæ Dominic. Nicenæ.	Nouiluniũ Paschale.	Epactæ.	Anni.	Literæ Dominic. Nicenæ.	Nouiluniũ Paschale.	Epactæ.
1	B A	22 M.	9	39	C	22 M.	9
2	G	11 M.	20	40	B	12 M.	19
3	F	30 M.	1	41	A G	30 M.	1
4	E	20 M.	11	42	F	19 M.	12
5	DC	8 M.	23	43	E	8 M.	23
6	B	27 M.	4	44	D	27 M.	4
7	A	16 M.	15	45	C B	16 M.	15
8	G	4 Ap.	25	46	A	4 Ap.	25
9	F E	24 M.	7	47	G	24 M.	7
10	D	13 M.	18	48	F	13 M.	18
11	C	1 Ap.	28	49	E D	31 M.	o. 29
12	B	21 M.	10	50	C	21 M.	10
13	AG	10 M.	21	51	B	10 M.	21
14	F	28 M.	3	52	A	29 M.	2
15	E	18 M.	13	53	G F	17 M.	14
16	D	6 Ap.	23	54	E	5 Ap.	24
17	C B	25 M.	6	55	D	25 M.	6
18	A	14 M.	17	56	C	15 M.	16
19	G	2 Ap.	27	57	B A	2 Ap.	27
20	F	23 M.	8	58	G	22 M.	9
21	ED	11 M.	20	59	F	11 M.	20
22	C	30 M.	1	60	E	30 M.	1
23	B	19 M.	12	61	DC	19 M.	12
24	A	9 M.	22	62	B	8 M.	23
25	G F	27 M.	4	63	A	27 M.	4
26	E	16 M.	15	64	G	16 M.	15
27	D	4 Ap.	25	65	F E	3 Ap.	26
28	C	24 M.	7	66	D	24 M.	7
29	B A	13 M.	18	67	C	13 M.	18
30	G	1 Ap.	28	68	B	1 Ap.	28
31	F	21 M.	10	69	A G	20 M.	11
32	E	10 M.	21	70	F	10 M.	21
33	DC	28 M.	3	71	E	29 M.	2
34	B	18 M.	13	72	D	18 M.	13
35	A	6 Ap.	23	73	C B	5 Ap.	24
36	G	26 M.	5	74	A	25 M.	6
37	F E	14 M.	17	75	G	15 M.	16
38	D	2 Ap.	27	76	F	2 Ap.	27

A tur. Hæc autem μετάβασις προεμπτώσεως fit quidem per 228, aut 247 annos Gelalæos, vt ſuo loco dictum eſt. Sed hoc æqualiter non procedit, vt ex collatione ipſorum nouiluniorum conſtat. Itaque conſtruximus Tabulam æquationis epactarũ generatim per periodos Gelalæas & membratim per minores periodos annorum 132, in quarum vltimo anno biſextum omittitur. Primus igitur verſus Tabulæ continebit annos earum minorum periodorum collectos, quorum initium conſurgit a primo anno Chriſti, cyclo Dionyſiano ſecundo. Secundus verſus continet literam dominicalem Nicenam. Tertius indicat, quotus annus ſit periodi Lunaris magnæ, quam proxime ante hanc poſuimus. Exemplum: E regione anni Chriſti 1561, in verſu
B tertio, habes 42. hoc eſt: Annus Chriſti 1561 eſt quadrageſimus ſecundus periodi: in qua periodo, ſæculo Chriſti, nouilunium paſchale erat in 19 Martij, in typo Niceno. Quartus verſus continet diſtantiam cyclorum, ab anno periodi notato in verſu tertio, ad annum Chriſti propoſitum. Exemplum. Annus Chriſti 1561 habet e regione, in verſu tertio, 42 annum periodi. Igitur demptis 41 de 1561, remanent anni 1520. hoc eſt cycli 80. Ergo ab anno Chriſti 41, ad annum Chriſti 1561, ſunt cycli abſoluti 80. In hoc enim negotio, ad methodum cycli, additur
C vnitas annis Chriſti, vt ſcis. Ergo pro 42 annis, 41 tantum demendi de annis 1561. Quintus verſus continet characterem cyclorum interualli. vt in anno Chriſti ſupra propoſito 1561, interuallum erat, cycli 80. quorum character eſt 5. 4. 80. Sextus verſus habet chara-
D cterem nouilunij anni in primo verſu comprehenſi. Exemplum: Annus Chriſti 1561, in verſu quinto, habet characterem interualli, 5.4.80. qui quidem character cum charactere anni 42 in periodo paſchali Iuliana compoſitus dat characterem

TABVLA ÆQVATIONIS EPACTARVM.

Anni Chriſti.	Litera Domin.	Anni periodi annor. 76	Cycli interuallorum.	Character cyclorum interualli.			Character nouiluniorum Paſchalium.			Nouilunia Paſchalia.	Epactæ.	Dies exemtiles.
1	G	2	0	0	10	20	1	16	247	11 M.	20	0
133	D	58	4	3	18	220	2	3	396	23 M.	8	1
265	A	38	12	4	6	660	2	14	445	3 Ap.	26	1
397	E	18	20	4	19	20	1	12	781	16 M.	15	2
529	B	74	24	1	13	240	1	23	840	28 M.	3	3
649	G	42	32	2	1	680	5	9	442	22 M.	9	3
781	D	22	40	2	14	40	5	20	491	3 Ap.	26	4
913	A	2	48	3	2	480	4	18	727	16 M.	15	5
1045	E	58	52	6	20	700	3	23	540	26 M.	5	5
1177	B	38	60	7	9	60	5	16	925	7 Ap.	22	5
1297	G	6	68	7	21	500	2	2	537	2 Ap.	27	6
1429	D	62	72	4	15	720	1	0	873	15 M.	16	7
1561	A	42	80	5	4	80	1	11	922	26 M.	5	7
1693	E	22	88	5	16	520	1	22	971	7 Ap.	22	8
1825	B	2	96	6	4	960	7	21	127	20 M.	11	9
1945	G	46	100	2	23	100	5	19	632	13 Ap.	16	9
2077	D	26	108	3	11	540	4	17	968	25 M.	6	9
2209	A	6	116	3	23	980	5	4	1017	6 Ap.	23	10
2341	E	62	120	7	16	120	4	1	273	19 M.	12	11
2473	B	42	128	1	4	560	4	12	322	30 M.	1	11
2593	G	10	136	1	16	1000	7	21	1014	25 M.	6	12
2725	D	66	140	5	13	140	1	10	1063	5 Ap.	24	12
2857	A	46	148	6	1	580	1	22	32	17 Ap.	12	13
2989	E	26	156	6	13	1020	2	10	452	31 M.	29	14
3121	B	6	164	7	2	380	1	7	417	10 Ap.	19	14
3241	G	50	168	3	20	600	4	17	29	4 Ap.	25	14

cterem nouilunij Paſchalis 1.11.922, in anno Chriſti propoſito 1561. A In ſuperiore Capite, In Tabula nouiluniorum Paſchalium, e regione anni 42, habes characterem nouilunij Paſchalis, 3.7.842. qui cum charactere 5.4.80 compoſitus facit eum, quem verſus ſequens continet, characterem, 1.11.922. Septimus verſus comprehendit nouilunia Paſchalia in Martio, aut Aprili Niceno. Octauus continet epactam. Nonus, qui & vltimus, numeros exemptiles: hoc eſt de epacta detrahendos. Epacta enim decreſcit, vt diximus. Exemplum. Annus Chriſti 1561 eſt 42 periodi. In Tabula nouiluniorum Paſchalium in annis 76, quam proxime ante hanc poſuimus, e regione anni 42, habes 19 Martij, cum epacta 12. Hic vero e regione anni 1561, habes 26 Martij: Epactam 5: numerum exemptilem 7. Hoc eſt: de B epacta 12 ſæculi Chriſti, quæ erat in anno 42 periodi, detrahenda ſunt 7. Remanebunt 5 pro epacta anni propoſiti 1561. Imo ab anno Chriſti deinceps, ad annum 1693, ſemper 7 erunt detrahenda de omni epacta. Methodus hæc eſt. Primum vide, quotus periodi ſit annus Chriſti propoſitus. epactam ei e regione poſitam ſeorſim ſerua. Rurſus accipe numerum annorum proxime minorem in Tabula æquationis Epactarum. e cuius regione poſitum numerum exemptilem detrahe de epacta. ſeorſim ſerua. Si epacta fuerit minor, quam numerus detrahendus, componantur 29 cum epacta. deinde fiat detractio. Exemplum. Eſto annus Chriſti 1598 propoſitus. Addita vnitate, abiectis omnibus 76, remanet annus tertius periodi. In tabula proxime ante C hanc poſita, e regione anni tertij, habes 30 Martij Niceni, item vnitatem pro Epacta. Rurſus in Tabula æquationis numerus proxime minor eſt 1561. Dies exemptiles 7. Componatur vnitas, hoc eſt epacta anni 3, cum 29. Fient 30. detractis 7, relinquitur epacta 23 anni 1598. aut iidem dies cum 30 Martij continuati ſiſtent nouilunium in VI Aprilis. Quod verum eſt. Nam character illius nouilunij erit 2. 12. 156, Hoc eſt feria ſecunda. Litera vero Dominicalis Nicena erit D. Itaque nouilunium erit in VI Aprilis, vt iam oſtenſum eſt. Sed illud nouilunium eſt reiiculum, & Adar poſterior pro Niſan aſſumendus. E regione VI Aprilis Epacta eſt 23. Quare cum eadem ſit e regione VIII Martij, igitur neomenia Adar poſterioris, hoc eſt nouilunium D verum Paſchale, erit in VIII Martij. Quintadecima Paſchalis, hoc eſt, quartadecima Chriſtianorum, in XXII Martij. Dominica Reſurrectionis in XXIX Martij. Quod autem epactam vnicam cum 29, non autem cum 30 compoſuerimus, ratio in promptu eſt: quia a 31 Martij, & deinceps, menſis Lunaris eſt dierum 29 duntaxat. Propterea incipit ab 0.29, non autem ab 0, puro. Hæc ſunt, quæcumque de Epactarum æquatione, & nouiluniis Paſchalibus dici potuerunt.

Nam

A Nam ſane, me auctore, ad illorum methodum computo Iudaico tutius vtemur, quam alia via. Nulla enim tutior, aut expeditior. Sed hic tandem modus eſto.

DE ANNORVM HARMONIA.

ANNORVM omnium, qui quidem ex vltima vſque antiquitate erui potuerunt, deſcriptiones generatim membratimque hæ ſunt. Reſtat nunc, vt tot diſcrepantium typorum veluti concilium quoddam, & concordiam inſtituamus. Nam & diuerſa eorum genera, vt Solaris & Lunaris, & congenerum non eadem forma: & vni-
B uerſorum non idem principium, aut certe raro: & ſi quando hoc, non vtique eodem tempore: vt periodi Olympicæ, & Atticæ, item cycli Paſchalis Samaritarum, & Iudæorum. Denique omnes formæ a Iuliana hoc differunt. Nam Indorum vetus annus Lunaris initium quidem habuit a Kalendis primi Ianuarij Iuliani: ſed omiſſio emboliſmi non patitur eum ſuis ſeſe finibus continere, ſaltem intra periodum enneadecaetericam, quæ ne ipſa quoque poſt XVI, aut XVII cyclos ad idem principium redire poteſt. Quomodo igitur anni aut ad vnum typum Iulianum reuocari, aut in eo aliquam epocham obtinere poſſint, ſuo quidque loco accuratiſſime demonſtratum eſt. Periodorum Olympicæ, Atticæ, & Calippicæ, quorum vſus perneceſſarius eſt, vt
C methodus parabilis eſſet, ſummo ſtudio elaborauimus. Et ſane ſperamus in eo diligentiam noſtram ab æquo lectore minime deſideratum iri. Tabulæ enim peculiares ei rei a nobis dicatæ ſunt. Quatuor vero formæ contumaciſſimæ vix tandem in ordinem coguntur, Tropica, Iudaica, Ægyptiaca, & Arabica. Vt igitur vna earum cum reliquis tribus, & rurſus omnes inter ſe conuenire poſſint, Tabulas expeditiſſimas duas confecimus, priorem annorum expanſorum 76, alteram collectorum, vt in hoc negotio fieri ſolet. Vſum earum ad calcem apposuimus, vtilitatem & neceſſitatem in rationibus temporum paſſim aperiemus.

D

TABVLA

TABVLA ANNORVM EXPANSORVM. A

Anni Iuliani expansi.	ANNORVM TROPICORVM. Anni Tropici.	Dies	Horæ.	Scrup.	ANNORVM IVDAICORVM. Anni Iudaici.	Dies	Horæ.	Scrup. 1080.	ANNORVM AEGYPT. ARM. PERSIC. Anni AEgypt.	Dies	Horæ.	ANNORVM ARABIC. HAGAR. INDIC. Anni Arab.	Dies	Scrup.
1	1	0	0	11	1	10	21	204	1	0	6	1	10	53
2	2	0	0	21	2	21	18	408	2	0	12	2	21	46
3	3	0	0	32	3	3	2	899	3	0	18	3	32	39
4	4	0	0	43	4	14	0	23	4	1	0	4	43	32
5	5	0	0	54	5	24	21	227	5	1	12	5	54	25
6	6	0	0	4	6	6	5	718	6	1	12	6	65	18
7	7	0	1	15	7	17	2	922	7	1	18	7	76	11
8	8	0	1	26	8	28	0	46	8	2	0	8	87	4
9	9	0	1	37	9	9	8	537	9	2	6	9	97	57
10	10	0	1	47	10	20	5	741	10	2	12	10	108	50
11	11	0	1	58	11	1	17	152	11	2	18	11	119	43
12	12	0	2	9	12	12	11	356	12	3	0	12	130	36
13	13	0	2	20	13	23	8	560	13	3	6	13	141	29
14	14	0	2	30	14	4	16	1051	14	3	12	14	152	22
15	15	0	2	41	15	15	14	175	15	3	18	15	163	15
16	16	0	2	52	16	26	11	379	16	4	0	16	174	8
17	17	0	3	2	17	7	19	870	17	4	6	17	185	1
18	18	0	3	13	18	18	16	1074	18	4	12	18	195	54
19	19	0	3	24	19	0	1	485	19	4	18	19	206	47
20	20	0	3	35	20	10	22	689	20	5	0	20	217	40
21	21	0	3	45	21	21	19	893	21	5	6	21	228	33
22	22	0	3	56	22	3	4	304	22	5	12	22	239	26
23	23	0	4	6	23	14	1	508	23	5	18	23	250	19
24	24	0	4	18	24	24	22	712	24	6	0	24	261	12
25	25	0	4	28	25	6	67	123	25	6	6	25	272	5
26	26	0	4	39	26	17	4	327	26	6	12	26	282	58
27	27	0	4	50	27	28	1	531	27	6	18	27	293	51
28	28	0	5	1	28	9	9	1022	28	7	0	28	304	44
29	29	0	5	11	29	20	7	1046	29	7	6	29	315	37
30	30	0	5	22	30	1	18	637	30	7	12	30	326	30
31	31	0	5	33	31	12	12	841	31	7	18	31	337	23
32	32	0	5	43	32	23	9	1045	32	8	0	32	348	16
33	33	0	5	54	33	4	18	456	33	8	6	34	5	9
34	34	0	6	5	34	15	15	661	34	8	12	35	16	2
35	35	0	6	16	35	26	12	864	35	8	18	36	26	51
36	36	0	6	26	36	7	21	275	36	9	0	37	37	48
37	37	0	6	37	37	18	18	479	37	9	6	38	48	41
38	48	0	6	48	38	0	2	970	38	9	12	39	59	34
39	39	0	6	59	39	11	0	94	39	9	18	40	70	27
40	40	0	7	9	40	21	21	298	40	10	0	41	81	20

B

C

D

RESI-

A

RESIDVVM TABVLÆ ANNORVM EXPANSORVM.

Anni Iuliani expansi.	ANNORVM TROPICORVM.				ANNORVM IVDAICORVM.				ANNORVM AEGYPT. ARM. PERSIC.			ANNORVM ARABIC. HAGAR. INDIC.		
	Anni Tropici.	Dies	Horæ.	Scrup.	Anni Iudaici.	Dies	Horæ.	Scrup. 1080.	Anni AEgypt.	Dies	Horæ.	Anni Arab.	Dies	Scrup.
41	41	0	7	20	41	3	5	781	41	10	6	42	92	13
42	42	0	7	31	42	14	2	993	42	10	12	43	103	6
43	43	0	7	42	43	25	0	117	43	10	18	44	113	59
44	44	0	7	52	44	6	8	608	44	11	0	45	124	52
45	45	0	8	3	45	17	5	812	45	11	6	46	135	45
46	46	0	8	13	46	28	2	1016	46	11	12	47	146	38
47	47	0	8	24	47	9	11	427	47	11	18	48	157	31
48	48	0	8	35	48	20	8	631	48	12	0	49	168	24
49	49	0	8	46	49	1	20	42	49	12	6	50	179	17
50	50	0	8	57	50	12	14	246	50	12	12	51	190	10
51	51	0	9	7	51	23	11	450	51	12	18	52	201	3
52	52	9	9	18	52	4	19	941	52	13	0	53	211	56
53	53	0	9	29	53	15	17	65	53	13	6	54	226	49
54	54	0	9	40	54	26	14	269	54	13	12	55	233	42
55	55	0	9	50	55	7	22	760	55	13	18	56	244	35
56	56	0	10	1	56	18	19	964	56	14	0	57	255	28
57	57	0	10	12	57	0	4	375	57	14	6	58	266	21
58	58	0	10	23	58	11	1	579	58	14	12	59	277	14
59	59	0	10	33	59	21	22	783	59	14	18	60	288	7
60	60	0	10	44	60	3	7	194	60	15	0	61	299	0
61	61	0	10	55	61	14	4	398	61	15	6	62	309	53
62	62	0	11	5	62	25	1	602	62	15	12	63	320	46
63	63	0	11	16	63	6	10	13	63	15	18	64	331	39
64	64	0	11	27	64	17	7	217	64	16	0	65	342	32
65	65	0	11	38	65	28	4	421	65	16	6	66	353	25
66	66	0	11	48	66	9	12	912	66	16	12	68	9	18
67	67	0	11	59	67	20	10	36	67	16	18	69	20	11
68	68	0	12	10	68	1	21	527	68	17	0	70	31	4
69	69	0	12	21	69	12	15	735	69	17	6	71	41	57
70	70	0	12	31	70	23	12	935	70	17	12	72	52	50
71	71	0	12	42	71	4	21	346	71	17	18	73	63	43
72	72	0	12	53	72	15	18	550	72	18	0	74	74	36
73	73	0	13	4	73	26	15	754	73	18	6	75	85	29
74	74	0	13	14	74	8	0	165	74	18	12	76	96	22
75	75	0	13	25	75	18	21	369	75	18	18	77	107	15
76	76	0	13	36	76	0	5	860	76	19	0	78	118	8

B

C

D

TABVLA ANNORVM COLLECTORVM. A

Anni collecti Iuliani.	ANNORVM TROPICORVM. Anni collecti Tropici	Dies.	Horæ.	Scrup.	ANNORVM IVDAICORVM. Anni collecti Iudaici.	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.	ANNORVM AEGYPT. ARMEN. PERSIC. Anni collecti AEgyp.	Dies.	Horæ.	ANNORVM ARABICORVM. Anni collecti Arab.	Dies.	Scrupula.	
76	76	0	13	36	76	0	5	860	76	19	0	78	118	17	
152	152	1	3	12	152	0	11	640	152	38	0	156	236	34	
228	228	1	16	48	228	0	17	420	228	57	0	235	0	50	
304	304	2	6	24	304	0	23	200	304	76	0	313	119	7	
380	380	2	20	0	380	1	4	1060	380	95	0	391	237	24	
456	456	3	9	36	456	1	10	840	456	114	0	470	1	40	
532	532	3	23	12	532	1	16	620	532	133	0	548	119	57	
608	608	4	12	48	608	1	22	400	608	152	0	626	238	14	
684	684	5	2	24	684	2	4	180	684	171	0	705	2	30	B
760	760	5	16	0	760	2	9	1040	760	190	0	783	120	47	
836	836	6	5	36	836	2	15	820	836	209	0	861	239	4	
912	912	6	19	12	912	2	21	600	912	228	0	940	3	20	
988	988	7	8	48	988	3	3	380	988	247	0	1018	121	37	
1064	1064	7	22	24	1064	3	9	165	1064	266	0	1096	239	54	
1140	1140	8	12	0	1140	3	14	1020	1140	285	0	1175	4	10	
1216	1216	9	10	36	1216	3	20	800	1216	304	0	1253	122	27	
1292	1292	9	15	12	1292	4	2	580	1292	323	0	1331	241	44	
1368	1368	10	4	46	1368	4	8	360	1368	342	0	1410	5	0	
1444	1444	10	18	24	1444	4	14	140	1444	361	0	1488	123	17	
1520	1520	11	8	0	1520	4	19	1000	1521	15	0	1566	241	34	
1596	1596	11	21	36	1596	5	1	780	1597	34	0	1645	5	50	
1672	1672	12	11	12	1672	5	7	560	1673	53	0	1723	124	7	
1748	1748	13	0	48	1748	5	13	340	1749	72	0	1801	242	24	
1824	1824	13	14	24	1824	5	19	120	1825	91	0	1880	6	40	C
1900	1900	14	4	0	1900	6	0	980	1901	110	0	1958	124	57	
1976	1976	14	17	36	1976	6	6	760	1977	129	0	2036	243	14	
2052	2052	15	7	12	2052	6	12	540	2053	118	0	2115	7	30	
2128	2128	15	28	48	2128	6	18	320	2129	167	0	2193	125	47	
2204	2204	16	10	24	2204	7	0	100	2205	186	0	2271	244	4	
2280	2280	16	23	59	2280	7	5	960	2281	205	0	2350	8	20	
2356	2356	17	13	35	2356	7	11	740	2357	224	0	2428	125	37	
2432	2432	18	3	11	2432	7	17	520	2433	243	0	2506	245	54	
2508	2508	18	16	47	2508	7	23	300	2509	262	0	2585	9	10	
2584	2584	19	6	23	2584	8	5	80	2585	281	0	2663	127	27	
2660	2660	19	19	59	2660	8	10	940	2661	300	0	2741	245	44	
2736	2736	20	9	35	2736	8	16	720	2737	319	0	2820	10	0	
2812	2812	20	23	11	2812	8	22	500	2813	338	0	2898	128	17	
2888	2888	21	12	47	2888	9	4	280	2889	357	0	2976	246	34	
2964	2964	22	12	23	2964	9	10	60	2966	7	0	3055	10	50	
3040	3040	22	15	59	3040	9	15	920	3042	26	0	3133	130	7	D
3116	3116	23	5	35	3116	9	21	700	3118	45	0	3211	248	24	
3192	3192	23	19	11	3192	10	3	480	3194	64	0	3290	11	40	
3268	3268	24	8	47	3268	10	9	260	3270	83	0	3368	129	57	
3344	3344	24	22	23	3344	10	15	40	3346	102	0	3446	248	14	
3420	3420	25	11	59	3420	10	20	900	3422	121	0	3525	12	30	

A

RESIDVVM TABVLÆ ANNORVM COLLECTORVM.

	ANNORVM TROPICORVM.				ANNORVM IVDAICORVM.				ANNORVM AEGYPT. ARMEN. PERSIC.			ANNORVM ARAB. HAGAR. INDIC.		
Anni collecti Iuliani.	Anni collecti Tropici	Dies.	Horæ.	Scrup.	Anni collecti Iudaici.	Dies.	Horæ.	Scrup. 1080.	Anni collecti AEgyp.	Dies.	Horæ.	Anni collecti Arab.	Dies.	Scrupula.
3496	3496	26	1	35	3496	11	2	680	3498	110	0	3603	130	47
3572	3572	26	15	11	3572	11	8	460	3574	159	0	3681	249	14
3648	3648	27	4	47	3648	11	14	240	3650	178	0	3760	13	20
3724	3724	27	18	23	3724	11	20	20	3726	197	0	3838	131	37
3800	3800	28	7	59	3800	12	1	880	3802	216	0	3916	249	54
3876	3876	28	2	35	3876	12	7	660	3878	235	0	3995	14	10
3952	3952	29	11	11	3952	12	13	440	3954	254	0	4073	143	27
4028	4028	30	0	47	4028	12	19	220	4030	273	0	4151	261	44
4104	4104	30	14	23	4104	13	1	0	4106	292	0	4230	15	0
4180	4180	31	3	59	4180	13	6	860	4182	311	0	4308	133	17
4256	4256	31	17	35	4256	13	12	640	4258	330	0	4386	251	34
4332	4332	32	7	11	4332	13	18	420	4334	349	0	4465	15	50
4408	4408	32	20	47	4408	14	0	200	4411	2	0	4543	134	7
4484	4484	33	10	23	4484	14	15	1060	4487	21	0	4621	252	24
4560	4560	33	23	59	4560	14	11	840	4563	40	0	4700	16	40
4636	4636	34	13	35	4636	14	17	620	4639	59	0	4778	134	57
4712	4712	35	3	11	4712	14	23	400	4715	76	0	4856	253	14
4788	4788	35	16	47	4788	15	5	180	4791	57	0	4935	17	30
4864	4864	36	6	23	4864	15	10	1040	4867	116	0	5013	135	47
4940	4940	36	19	59	4940	15	16	820	4943	135	0	5091	254	4
5016	5016	37	9	35	5016	15	22	600	5019	154	0	5170	18	20
5092	5092	37	23	11	5092	16	4	380	5095	173	0	5248	136	37
5168	5168	38	12	47	5168	16	10	160	5171	192	0	5326	254	54
5244	5244	39	2	23	5244	16	15	1020	5247	211	0	5405	19	10
5320	5320	39	15	59	5320	16	21	800	5323	230	0	5483	137	27
5396	5396	40	5	35	5396	17	3	580	5399	249	0	5561	255	44
5472	5472	40	19	11	5472	17	9	360	5475	268	0	5640	20	0
5548	5548	41	8	47	5548	17	15	140	5551	287	0	5718	138	17
5624	5624	41	22	23	5624	17	20	100	5627	306	0	5796	256	34
5700	5700	42	11	59	5700	18	2	780	5703	325	0	5875	20	50
5776	5776	43	1	35	5776	18	8	560	5779	344	0	5953	139	7
5852	5852	43	15	11	5852	18	14	340	5856	0	0	6031	257	24
5928	5928	44	4	47	5928	18	20	120	5932	19	0	6110	21	40
6004	6004	44	18	23	6004	19	1	980	6008	38	0	6188	139	57
6080	6080	45	7	59	6080	19	7	760	6084	57	0	6266	258	14
6156	6156	45	21	35	6156	19	13	540	6160	76	0	6345	22	30

B

C

D

HARMONIA MENSIVM.

A

MENSES LVNARES.

IVDAEORVM.	Annus communis.	Annus Embol.	SYROCHALDAEORVM.	HAGARENORVM.	MACEDONVM SYROGRAECORVM.	Dies collecti.
TISRI	30	39	TISRIN prior	RABIV prior	HYPERBERETÆVS	39
Marchesvvan	59	59	Tisrin posterior	Rabiu posterior	Dius	59
Casleu	89	89	Conum prior	Giumadiiu prior	Apellæus	89
Tebeth	118	118	Conum posterior	Giumadiiu poster.	Audynæus	118
Schebat	148	148	Aschbat	Regiabu	Peritius	148
Adar prior	o	177	o o	o o	o o	o
Adar posterior	177	207	Adar	Sahabenu	Dystrus	177
Nisan	207	237	Nisan	Ramadhanu	Xanthicus	207
Ijar	236	266	Ijor	Schevvalu	Artemisius	236
Sivvan	266	296	Haziran	Dhulkaidathi	Dasius	266
Tamuz	295	325	Tamuz	Dhulhagiathi	Panemus	295
Ab	325	355	Ab	Muharramu	Lous	325
Elul	354	384	Ilul.	Tzepharu	Gorpiæus	354
o	o	o	Embol.	Embol.	Dioscurus embol.	384

B

MENSES LVNARES.

C

IVDAEORVM.	Annus cômun.	Annus Embol.	ATHENIENSIVM.	Dies collecti.	SAXONVM.	DANORVM.	Dies collecti.
Ab	325	355	Metagitnion	59	Wendenmonath	Hoostmaanet	30
Elul	354	384	Boedromion	89	HALEGMONATH	Fischemaanet	59
TISRI	30	30	Pyanepsion	118	Wintirfyllith	Seemaanet	89
Marcheswan	59	59	Mæmacterion	148	Blothmonath	Slaetmaanet	118
Casleu	89	89	Posideon	177	Giuli prior	Christmaanet	148
Tebeth	118	118	Gamelion	207	Giuli posterior	Glugmaanet	177
Schebat	148	148	Anthesterion	236	Solmonath	Bludemaanet	207
Adar prior	o	177	o o	o	o o	o o	o
Adar posterior	177	207	Elaphebolion	266	Rethmonath	Aormaanet	236
Nisan	207	237	Munychion	295	Chosturmonath	Faremaanet	266
Ijar	236	266	Thargelion	325	Trimilchi	Maimaanet	295
o	o	o	Schirrhophorion I.	354	Lida prior	Hoemaanet	325
Siwan	266	296	Scirrhophorion II.	384	o o	o o	o
Tamuz	295	325	HEKATOMBÆON	30	Lida posterior	Ormemaanet	354
o	o	o	o o	o	Lida Embol.	o o	384

D

A

MENSES ÆQVABILES VAGI.

AEGYPTIORVM.	ARMENIORVM.	PERSARVM.	
TOTH	SAHAMI	PHRVRDIN	30
Paophi	*Theri*	*Adar-Pahaſchth*	60
Athyr	*Cagutz*	*Chardad*	90
Choeac	*Araths*	*Thir*	120
Tybi	*Mahic*	*Mardad*	150
Mechir	*Arichi*	*Scheheriz*	180
Phamenoth	*Aheli*	*Mehar*	210
Pharmuthi	*Mariri*	*Aban*	240
Pachon	*Marchats*	*Adar*	270
Payni	*HarWatſis*	*Di*	300
Epiphi	*NaWaſari*	*Behemen*	330
Meſori	*Huri*	*Aſphandar*	360
Epagomenæ	*Epagomenæ*	*Wahaku*	365

MENSES ÆQVABILES TETRAETERICI.

ATHENIENSIVM.	MACEDONVM	BITHYNORVM	THEBANORVM.	
GAMELION	*Audynæus*	*Heracleus*	BVCATIVS	30
Antheſterion	*Peritius*	*Dius*	*Hermæus*	60
Elaphebolion	*Dyſtrus*	*Bendiæus*	* *	90
Munychion.	*Xanthicus*	*Stratius*	* *	120
Thargelion	*Artemiſius*	*Arius*	* *	150
Scirrhophorion	*Dæſius*	*Periepius*	* *	180
Hekatombæon	PANEMVS	*Aphrodiſius*	*Hippodromius*	210
Metagitnion	*Lous*	*Demetrius*	*Panemus*	240
Boedromion	*Gorpiæus*	*Heræus*	* *	270
Pyanepſion	*Hyperberetæus*	*Hermæus*	*Damatrius*	300
Mæmacterion	*Dius.*	*Metrous*	*Alalcomenios*	330
Poſideon	*Apellæus*	*Dionyſius*	*Lenæon*	360
ἄναρχοι δύο	ἄναρχοι δύο	ἄναρχοι δύο	ἄναρχοι δύο	362

B

MENSES IVLIANI.

ROMANORVM.	Annus cōmu.	Annus biſexti	ATHENIENSIVM	Annus cōmunis.	Annus biſexti	SYRORVM	MACEDONVM	HAGARENORVM.	Annus cōmu	Annus biſext.
IANVARIVS	31	31	*Gamelion*	215	215	*Conum alter*	*Audynæus*	*Giumadiju alter*	123	123
Februarius	59	60	*Antheſterion*	243	244	*Aſchbat*	*Peritius*	*Regiabu*	151	152
Martius	90	61	*Elaphebolion*	274	275	*Adar*	*Dyſtrus.*	*Sahabenu*	182	183
Aprilis	120	121	*Munychion*	304	305	*Niſan*	*Xanthicus*	*Ramadhanu*	212	213
Maius	151	152	*Thargelion*	335	336	*Ijor*	*Artemiſius*	*ScheWalu*	243	244
Iunius	181	182	*Scirrhophorion*	365	366	*Haziran*	*Dæſius*	*Dhulkaidathi*	-73	274
Iulius	212	213	HEKATOMBÆON	31	32	*Tamuz*	*Panemus*	*Dhulhagiathi*	304	305
Auguſtus	243	244	*Metagitnion*	62	63	*Ab*	*Lous*	*Muharramu*	335	336
September	273	274	*Boedromion*	92	93	*Ilul*	*Gorpiæus*	*Tzepharu*	365	366
October	304	305	*Pyanepſion*	123	124	TISRIN *prior*	HYPEBERETÆVS	RABIV *prior*	31	13
Nouember	334	335	*Mæmacterion*	153	154	*Tiſrin alter*	*Dius*	*Rabiu alter*	61	16
December	365	366	*Poſideon*	184	185	*Conum prior.*	*Apellæus*	*Giumadiju prior.*	92	92

C

ANNI ACTIACI | MISCELA MENSIVM.

Dies a Kalen. Ianua.	ELKVPTI	HABASSI.	Dies collecti.	SAMARITARVM.			GELALI		METONIS			HEGIRAE.	
241	TOTH	MASCARAM	30	ILVL	30	241	PHRVRDIN	30	KARKINON	31	178	MVHARRAMV	30
271	*Papa*	*Tikmith*	60	*Tiſri*	61	271	*Adar-Pahaſchth*	60	*Leonton*	62	209	*Tzepharu*	59
301	*Athur*	*Chaar*	90	*Marchesban*	91	302	*Chardad*	90	*Parthenon*	92	239	*Rabie prior*	89
331	*Chiac*	*Thaſcham*	120	*Caſlim*	122	332	*Thir*	120	*Zygon*	122	269	*Rabie poſter.*	118
361	*Tuba*	*Tir*	150	*Tebith*	153	363	*Mardad*	150	*Scorpion*	152	299	*Giumadiju* I.	148
26	*Amſchir*	*Iachathith*	180	*Schebat*	181	29	*Schehariz*	180	*Toxon*	181	328	*Giumadiju* II.	177
56	*Parmahath*	*Magabith*	210	*Adar*	212	57	*Mehar*	210	*Ægon*	210	357	*Regiabu*	207
86	*Parmuda*	*Miazia*	240	*Niſan*	242	88	*Aban*	240	*Hydron*	240	22	*Sahabenu*	236
116	*Paſchunes*	*Ginboth*	270	*Ijar*	273	118	*Adar*	270	*Ichthyon*	270	52	*Ramadhanu*	266
146	*Peyni*	*Sane*	300	*Sebin*	303	149	*Di*	300	*Krion*	301	83	*Schewalu*	295
176	*Ebibi*	*Hamle*	330	*Tamuz*	334	179	*Behemen*	330	*Tauron*	333	115	*Dhulkaidathi*	325
206	*Muſri*	*Nahaſe*	360	*Ab*	365	210	*Aſphandar*	360	*Didymon*	365	147	*Dhulhagiathi*	354
236	*Niſi*	*Pagomen*	365	o o	o	o	*Wahaku*	365	o o	o o	o		
	Biſext.	*Biſext.*	366	o o	o	o	o o	366	o o	366			

D

Tabulæ duplicis, annorum ſcilicet expanſorum & collectorum, A
quinæ columnæ ſunt. In prima ſunt anni Iuliani. In ſecunda anni Tropici. In tertia anni Iudaici. In quarta anni æquabiles Nabonaſſar, Armeniorum, & Iezdegird. In quinta anni lunares vagi Hagareni. Vtilitas & vſus per ſe patet. Sunto in exemplo anni 24 Iuliani. Illis reſpondent totidem anni Tropici, cum diebus 0. hor. 4. 18′. item, totidem Iudaici, cum diebus 24. hor. 22. 712. & ſic de reliquis. Neque vſus eorum obſcurus. Annus Hegiræ cæpit, vt diſputatum eſt, anno Chriſti 622, Iulij XVI. Hic eſt annus Chriſti 1596. Volo ſcire, quando inibit neomenia Muharram. Aufer ſemper 622 ab anno currente Chriſti. Habebis annos Iulianos præteritos a XVI Iulij. Itaque abiectis 622 de 1596, habes annos Iulianos abſolutos 974 a XVI Iulij. B
Quibus congruunt de Tabula annorum, e regione numeri proxime minoris 912, anni Arabici 940, dies 3. 20. & de Tabula annorum expanſorum, e regione reliqui numeri 62, anni Arabici 63. dies 320. 46. Summa: anni Arabici 1003 abſoluti, a die XVI Iulij anni Chriſti 622, ad eandem diem XVI anni 1596, cum diebus 324. ſcrup. 6.

912	940	3	20
62	63	320	46
974	1003	324	6

Itaque dicemus hoc anno 1596, in die XVI Iulij, abſolutum iri annos 1003 Hegiræ, & dies præterea 324 de anno currente 1004. Deſunt adhuc dies 30 anno abſoluendo, qui a XVI Iulij putati deſinunt in XV Auguſti. Itaque dicemus anno hoc 1596, in XV, aut XVI Auguſti inituram neomeniam Muharram anni 1005 Hegiræ. Nam XV, an C
XVI die Auguſti inceptura ſit neomenia, non potes ſcire, niſi per characterem anni Arabici, qui erit feria prima. Et hoc anno litera dominicalis Iuliana eſt C. erit ergo in XV Auguſti. Vides quam expedita ſit methodus. Eodem modo volo ſcire annum Iudaicum huius anni 1596. Annus Iudaicus cæpit anno 953 periodi Iulianæ, 7 Octobris. & hic eſt annus periodi Iulianæ 6309. Deductis 953, reliqui erunt anni Iuliani abſoluti 5356, a 7 Octobris,

5320	5320	16	21	800
36	36	7	21	275
5356	5356	24	18	1075

ad eandem 7 Octobris anni propoſiti 1596, quibus congruunt ex Tabula annorum collectorum proxime minoris numeri 5320, anni totidem Iudaici abſoluti, cum diebus 16 hor. 21. 800: & de D
Tabula annorum expanſorum reliqui numeri 36, totidem anni Iudaici, cum diebus 7. hor. 21. 275. Summa, anni Iudaici abſoluti 5356, cum diebus 24. hor. 18. 1075. Ergo hoc anno Chriſti 1596, in VII Octobris, erunt abſoluti anni Iudaici 5356. Et præterea current dies 24 de Tiſri anni inchoati 5357. Cæpit ergo neomenia Tiſri die XIII Septemb. Rurſus Toth Nabonaſſar iniit 26 Februarij, anno periodi Iulianæ 3967. quibus annis de præſenti anno periodi Iulianæ 6309

A næ 6309 deductis, relinquuntur anni Iuliani absoluti 2342, a 26 Februarij: qui fiunt anni æquabiles absoluti 2343, cum 220 diebus, horis 12: vt habes in diagrammate. Supersunt anno absoluendo dies 145, qui a 26 Februarij bisextilis putati desinunt in 19 Iulij. Quare annus 2344 a Nabonassar desinet in 19 Iulij anni huius Christi 1596. Itaque annus 2345 inibit mox 20 eiusdem mensis Iulij, feria tertia.

2280	2281	205	0
62	62	15	12
2342	2343	220	12

Quod etiam demonstrabitur, si ex perpetua regula tria adieceris annis 2345, & totum per VII diuiseris. Remanet enim feria 3 anni 2345 ineuntis. Denique annus epochæ nostræ Tropicæ cæpit anno 764 periodi Iulianæ, 26

B Octobris. Deductis 764, de 6309, præsenti scilicet anno, relinquuntur 5545 anni absoluti, a

5472	5472	40	19	11
73	73	0	13	4
5545	5545	41	8	15

26 Octobris anni 764, ad eandem 26 Octobris anni præsentis 6309. Quibus congruunt totidem anni Tropici cum 41 diebus, horis 8, 15. qui retro numerati a 26 Octobris, desinerent in XV Septembris. Sed propter bisextum ascendunt ad XIIII Septembris. Hæc est methodus concordiæ annorum, vt sine vllo labore, aut tædio & maximo cum fructu Chronologus annos inter se conciliare possit. Contra, si velim redigere annos Hegiræ 1003 in annos Iulianos, accipiam numerum expressum, si possim inuenire, in columna quinta: sin autem, proxime minorem. Numerus proxime minor est, anni 940. 3. 20, qui-

C bus de 1003 annis deductis, remanent anni Arabici 62. 3540. Quæro eundem numerum in columna annorum expansorum, aut proxime minorem. Offerunt se anni Arabici 62. 309. 53. qui deducti de 62. 350. 40, relinquunt dies 40. 47. Iam e regione 940. 3. 20 habeo annos Iulianos 912. Item e regione 62. 309, 53 habeo annos Iulianos 61. qui simul fiunt anni 973. Pronuncio igitur, annos Iulianos 973 minores esse, quam annos Arabicos 1003, diebus 40. 47. Si igitur adiecero tempori Iuliano annos Epochæ Hegiræ, scilicet 62 annos Iulianos completos, habebo annos Christi absolutos 1594. Desunt igitur anno Arabico 1003 complendo dies 40. 47. Et proinde anno Christi 1595 currenti defuerunt 40. 47 dies absoluendo anno

D Hegiræ 1003, a XVI Iulij. Huic Tabulæ duplici adiecimus menses nationum comparatos inuicem & membratim distinctos: Lunares quidem bis cum Iudaicis conlatos, & Solares cum Iulianis. Reliqua per se patent. Cum harum Tabularum fructus semel perceperis, non te pœnitebit operæ in illos conlatæ, neque, quod equidem spero, diligentiam nostram desiderabis.

IOSEPHI SCALIGERI IVLII CAESARIS F. DE EMENDATIONE TEMPORVM A

B

LIBER QVINTVS.

QVID antea, quam natus sis, acciderit, ignorare, id est semper esse puerum, inquit togatorum disertissimus. Sed quid acciderit, scire, quando autem, nescire, id vero est semper peregrinum esse. Hoc verum esse, fidem fecerint prisci Græci, qui antiquitatis commemorationem regulam esse dixerunt, ad quam res omnes, & actiones dirigantur. Eam qui ignorant, non solum pueri sunt, vt vult ille, sed & rerum suarum & actionum ignari. Non immerito igitur a principio veteres, obser- C
uatis notatisque temporibus, annorum multorum memoriam in vnum conspectum coniecerunt. Sed quia in eo negotio nihil agit, qui certis interuallis tempora non distinguit, aut non ab vno certo interuallo, ad reliqua indaganda progreditur, sero tandem posteriores animaduerterunt, historiam quidem actionum humanarum esse animam, historiæ autem temporum notationem. Quare hoc genus scriptionis ex simplici duplex factum, ἱστορικὸν καὶ χρονολογικόν, alterum quidem alterius indigens, sed magis historicum Chronologici. Prioris scriptionis duo vetustissimi Græcorum etiam hodie supersunt, Herodotus, & Thucydides. Alterius auctores pene omnes tam sibi, quam nobis inuidit tempus: qui tamen non pauci fuerunt, & quidem ma- D
ximi viri, Ephorus, Eratosthenes, Thallus, Castor, Apollodorus, Thrasyllus, Phlegon, alij. Supra omnes Dionysius Halicarnassensis Canones temporum Eratostheneos magnificat: qui si hodie extarent, per eos solos reliquorum desiderium patienter ferre liceret. Illi omnes nihil, aut pauca admodum certa definiunt ante primam Olympiadem. Hinc omnia certa & explorata tradiderunt, beneficio Olympiadum, quæ in publica tabularia referebantur, additis & nominibus &

A præmiis Hieronicarum, & quidem in delubro Iouis Olympij, quod Plinius eleganter ait ludorum claritate fastos Græciæ complexum fuisse. Et merito tempus deinceps a capite primæ Olympiadis ἱστορικὸν vocarunt, cum omne, quod illud antecessit, bifariam diuisissent, a capite Olympiadis retro ad Cataclysmum μυθικὸν, aut ἡρωϊκὸν vocantes, hinc totum deinceps in anteriora, ἄδηλον. Quicquid igitur hodie certum est in definitione temporum, totum Olympiadi accepto referendum, sine qua corruissent rationes historiæ. Romani vtrunque genus sero aggressi sunt. Alterius meo iudicio auctores Piso Frugi, & Fabius Pictor omnium aut vetustissimi sunt, aut in vetustissimis. Alterius primus est M. Porcius Cato, qui omnes gentium Italicarum origi-B nes & vrbium initia in lucem eruit, tanta diligentia, tam accurato studio, vt in hac parte, ne Græcis quidem inferior sit, quantũ quidem ex Dionysio Halicarnassensi coniicere possumus. Eum secuti sunt extra aleam positi M. Terentius Varro, Pomponius Atticus, Corn. Nepos, C. Verrius Flaccus. Et M. quidẽ Cato ex Censoriis tabulis gradum sibi struxit ad initia vrbis perueniendi: M. autẽ Varro ex Olympiadibus, & rerum Græcarum comparatione. Sed ne vtriq. quidem inter se satis constat. Serius enim Cato, quam Varro, anno vno, Vrbis primordia repetit. Tempus quidem exactorum Regum certissimum deprehensum est ex Tabulis Censoriis. Sed tempora, per quæ a septem regibus in vrbe imperatum est, pro exploratis & concessis assumunt, quæ iure C in dubium vocari possint. Nemo enim, qui quidem proxime ab illis temporibus abfuerit, aut interuallum, per quod regnatum est, scriptum reliquit, aut quotus esset annus vrbis conditæ is, in quem incidit primus consulatus Bruti. Itaque confugit Varro ad defectum Solis, quem in excessu Romuli contigisse, non ex vllo veterum scripto, sed ex maiorum fide vulgo persuasum erat. Sed & si concessero Solem in excessu Romuli defecisse, non tamen propterea concedam, XXXVII annos regnasse. Quis enim hoc docuit? Quo auctore id credam? Sed & concessis initiis Vrbis, non tamen propterea constat series Consulum: quod de multis ignoratur, quoto anno a Regibus exactis magistratum iniuerint. Hinc accidit, quod reliquias Saxo-D rum Capitolinorum rimanti mihi succurrit de quibusdam dubitare, de quibusdam etiam constet erratum esse. Sed & in annalium Romanorum scriptoribus diligentiam non raro requiro. Secundum Varronis inuestigationem annus vrbis DCCX cæperit ab illis Palilibus, quæ in cædem Cæsaris inciderunt, anno secundo Iuliano: & proinde annus DCCXXV, erat XVII Iulianus, in quem annum recte confert Dio consulatum IIII C. Cæsaris Octauiani. Sed si illum de anno triumphi Cn. Domitij Caluini de Thracibus & Getis audias, dubites,

tes, an verum tempus rei expresserit, quum in annum vrbis DCCXVII Saxum Capitolinum confert. Sed de Velleio Paterculo tacere non possum. A Consulatu Claudij Marcelli, & Cornelij Lentuli, ad Consulatum M. Vinitij Quartini, & C. Cassij Longini, anni sunt præcise LXXVI. At Velleius putat LXXVIII, duobus amplius. Quare cum recte putet ab vrbe condita, ad Consulatum Vinitij annos DCCLXXXII, vt annus DCCLXXXIII incidat in ipsum Consulatum Vinitij: quot annos largitus est interuallo a consulatu Marcelli, & Lentuli, ad Consulatũ Vinitij, necesse, vt tot minus definiat interuallum ab vrbe condita, ad eundem Consulatum Marcelli & Lentuli. Itaque constituit illud interuallum annorum DCCIIII dumtaxat, cum sint tamen DCCVI. Et hinc ad Consulatum Quartini LXXVI, ad Palilia: vt a Palilibus eiusdem anni incipiat annus DCCLXXXIII secundum Varronem. Nam diserte ipse alibi a Palilibus primis, ad Consulatum Vinitij, putat annos præcise DCCLXXXII. Quod verum est, secundum Varronem, vsque ad Palilia eiusdem anni, anno Iuliano LXXV. Par hallucinatio est, cum ait, occisis Hirtio & Pansa COSS. in eorum locum suffectos esse C. Cæsarem Octauianum & C. Pedium, anno vrbis DCCIX. Atqui ex iis, quæ supra relata sunt, cædes Cæsaris incidit in annum vrbis DCCIX desinentem. & proximis Palilibus iniit annus DCCX. Et sequenti anno DCCXI, a diebus æstiuis iniuit Consulatum primum Octauius. Quare biennio minus dixit. Et propterea biennio amplius terminat tempus, quod hinc ad Consulatum Vinitij. LXXII enim annorum tantum definit, nimirum hoc spatium eodem biennio donat, quod alterum spatium defraudauit. LXX enim tantum sunt anni a primo Consulatu C. Octauiani, ad dies æstiuos Consulatus Vinitij. Denique a Consulatu Sex. Ailij Cati, & C. Sentij Saturnini, ad Consulatum Vinitij, sunt anni XXVII secundum Velleium, biennio amplius, quam verum est, vt in superioribus fecit, in quo hactenus constantiam quandam in errore tenuit. Sed ab vrbe condita, ad consulatum Cati, & Saturnini, tantum ponit annos DCCLIIII, triennio minus, non, vt solebat, biennio: nisi dicamus perperam editum DCCLIV, pro DCCLV. quod non dubito, vt semper eadem constantia seruetur biennium hinc detrahendi, illuc adiiciendi. Vides, cum illi errores illis viris excidunt, quibus tot monimenta vetustatis suppetebant, quid putemus nostri æui doctis hominibus accidere potuisse, & nobis ipsis, qui omnibus præsidiis antiquitatis destituti sumus? Sane post tempora M. Aurelij Antonini, multa in fastis inexplorata sunt. Pauci sunt imperatores, quorum initia ad suum tempus referre possis, vsque ad initia Iustiniani. Adeo omnia caliginis plena sunt. Paucula excipimus. Nam initium

A initium Alexandri Seueri incidit in annum Christi Dionysianum. CCXXII Consulatus Vlpij Criniti,& Proculi Pontiani in CCXXXVIII. sub quibus coss. ambo Maximini cæsi,quod fuit initium Gordiani. Initia Diocletiani Christiani conseruarunt, quæ cadunt in annum Christi CCLXXXIIII. Sed non esse illud initium Diocletiani, suo loco demonstrabitur. Stiliconis secundus consulatus in CCCCVI. Transitus Martini Episcopi Turonensis, in CCCXCV. Et tamen nulla harum epocharum suis temporibus reddita est apud Chronologos nostros, saltem quos viderimus. Quæ quidem interualla,cum reliquis, quæ a nobis diligẽter obseruata sunt, poterunt manu deducere Chronologum ad reliqua eruenda. Et vt omnia non possit, in non paucis B tamen operam non luserit. Nam si fides interuallorum dubia est,quomodo toti contextui consuletur? Quantum peccatum sit in historia Regum Francorum veterum, ignoratione transitus Martini, vnde seriem annorum putare solet Gregorius Turonensis? Quam nobiles epochæ ignorantur? Quis scit verum annũ,quo Attila in campis Catalaunicis ab Aëtio & Theodorico Gotho fusus est,vbi & Theodoricus ipse cæsus sit? Quam imperite etiam campos illos prope Tolosam constituunt? Imo quidam iniuriam sibi fieri credunt, si in territorio Catalaunensi eos collocemus. Pari ignoratione occultatum est verum tempus, quo Gotthi a Chlodoueo rege Francorum deleti, item quo Sarracenorum multa millia a Carolo Martello. item quando nepotes C Karoli Magni ad Fontenacum multo sanguine nobilium Franci nominis decertarunt. Hæc sane nunquam eruentur,propter penuriam monumentorum. Quid vetera querimur? Ecce adhuc verus annus & dies captæ a Muhammede Turca Constantinopoleos ignoratur. Itaque quærant viam studiosi,qua posteritatis gratiam promereri possint & in Fastis Consulum corrigendis, & in reliquis, quæ ad temporum doctrinam faciunt, inuestigandis. Nos quod potuimus, præstitimus, & hactenus quatuor libris omnium nationum annos & tempora ciuilia non solum descripsimus, quantum quidem ea æterno obliuionis silentio obruta in lucem eruere potuimus: sed etiam viam quandam muniuimus, qua illarum gentium rationes cum Iulianis & D ciuilibus diebus nostris congruere,& comparari apte possint. Superest nunc, vt Chronologum toto orbe peregrinantem, & retro omnem temporum antiquitatem,& origines peruagantem, errantemque tanquam hospitem, aliqua methodo duce, primum quasi domum deducamus: vt, cum veterum acta, Annales, Fastos legerit, possit aliquando, vbi sit, cognoscere, ne semper peregrinari cogatur. deinde vt hac copia Fastorum instructum eius animum in specula omnium temporum collocemus. Quemadmodum igitur interualla locorum certis signis

ſignis diſtinguere publico quaſi gentium conſenſu receptum eſt: vt A
puta in Italia millibus paſſum: in Græcia ſtadiis: in Perſide paraſangis, quod nomen hodie in ea gente remanet: in Syria ſchœnis: in Gallia & Hiſpania Leucis, quod adhuc retinetur: in Germania Ruſtis, vt eſt apud Hieronymum: ſic quædam ſigna ſunt, quibus interualla temporum diſtingui poſſunt: non vtiq. quod æqualibus interuallis tranſigi res poſſit, quemadmodum menſuræ illæ, quibus itinera diximus a nationibus diſtingui, æquales ſunt: ſed quia idem eſt officium interuallorum in temporibus notandis, quod inſignibus vrbibus ad diuidendas regiones. Illarum autem vrbium interualla æqualibus menſuris metiri ſolemus. Quod igitur Chorographi per ſtadiaſmos ab vrbe, ad aliam vrbem, faciunt, idem nobis faciendum per annos, ab B
interuallo, ad interuallum. Ea interualla Græci ἐποχὰς vocant, quod illis ſiſtantur, & terminentur menſuræ temporum. Cenſorinus Titulos, & Indices. Eorum termini ſunt aut ab inſigni euentu, vt a Diluuio, aut a loco nobili, vt ab excidio Troiæ, ab vrbis Palilibus, a conditu templi Salomonici, a colonia deducta. aut ab initiis illuſtrium Regum, & principum, vt a Nabonaſſaro, a Diocletiano: aut a religionis & ceremoniarum inſtituto, a primo ludicro Olympico, ab Hegira. Eiuſmodi nos, non vtique omnia, ſed nobiliora ſelegimus: vt illorum terminis obſeruatis, cætera interiecta ab aliis melius notari, aut inueſtigari poſſint. Quemadmodum autem veteres pueris expoſitis monumenta & crepundia alligabant, quibus, cum adulti C
eſſent, agnoſcerentur; quæ ab ea re Græcis γνωείσματα vocata ſunt: ita etiam in harum epocharum notatione eorum ſedulitatem imitari debemus, & γνωείσματα ad manum habere, quibus annus, de quo agetur, ita ſtatim a lectore agnoſcatur, vt pueri a parentibus per crepundia. Nam omni epochæ characterem ſuum & ſignum apponere debemus, vtrumque cyclum ſcilicet, Solis & Lunæ, &, cum ratio poſtulabit, etiam Indictiones. Vt enim olim hoſpites ſine teſſera non admittebantur, ita Chronologo ſine ſymbolo credi intutum eſt. Hac diligentia non ſolum maiorum noſtrorum errata corrigemus, qui hac pulcherrima methodo nunquam vſi ſunt, ſed etiam hoc conſequemur, vt in poſterum erudita ingenia ſimili exemplo excitata diligen- D
tius & certius, quam maiores noſtri fecerunt, interualla temporum, & eorum terminos inueſtigent. Ne autem aliquis error propter longam ſeriem, & contextum epocharum ſuccreſceret, omnia ad dies Iulianos referre inſtituimus, quod quidem a nobis hactenus factum eſt: & ad certiorem methodi fidem, periodum noſtram Iulianam tanquam βάσανον adhibuimus, ſine qua tam inutilis eſt annus Iulianus, quam Chronologica ſcriptio ſine anno Iuliano. Magno enim beneficio

A ficio a C. Cæſare ad nos delata eſt ea anni forma, non ſolum omnium a Cæſare, ſed etiam ante Cæſarem retro temporum fidiſſima cuſtos; qua nihil potuit neque vſui populari conuenientius, neque memoriæ rerum conſeruandæ accommodatius excogitari. Antequam vero interualla temporum digerimus, computos quoſdam annorum artificiales proponere, eorumque rationes reddere decreuimus. Sunt autem ij quatuor, periodus noſtra Iuliana, computus Iudaicus, computi duo Conſtantinopolitani.

DE PERIODO IVLIANA.

B PERIODVM annorum DXXXII ex vtroque cyclo Solis & Lunæ in ſe ducto primus omnium excogitauit Victorinus homo Aquitanus. Ea periodus ſi quindecies multiplicetur, fient anni 7980. Atque hæc erit maxima periodus ad methodum vtriuſque cycli, & Indictionis: quam vnaquæque natio, quæ vnum diem quarto quoque anno exacto intercalare ſolet, in vſum computo ſui annalis conuertere poteſt. Sed diuerſa illius poſſunt inſtitui initia, quatinus a diuerſis annis cycli vtriuſque principium iniri poteſt. Nam Ægyptiorum & Æthiopũ cyclus Solaris incipit ab alio capite ac Græcus, Græcus ab alio ac Latinus. Primum quadriennium Æthiopicum eſt E,D,C,BA. Græcum AG,F,E,D. Latinum GF,E,D,C. Idem dicas de cyclo Paſchali,
C cuius aliud eſt initium in Eccleſia Romana, aliud in Eccleſia Conſtantinopolitana. Cyclus Solis Romanus dicitur, qui incipit a duplici litera GF, quod is fuerit cyclus tempore dimiſſi concilij Niceni, anno Chriſti 328. Nam cum annus Imperij Conſtantini cæperit XXIIII die Septemb. & deinceps magna religione illud initium obſeruatũ fuerit a ſequentibus Imperatoribus, vſque ad tempora Iuſtini, aut Iuſtiniani, primus annus cycli Romani Solaris eſt is, qui ſimul cæpit cum Indictione Conſtantiniana, & ſtatuit feriam primam in XXIIII Septẽbris, quod accidit anno 327, a quo incipit annus, qui imputatur anno Chriſti 328. Nam anno 327, indictio ſecunda cæpit XXIIII Septemb. feria prima. Itaque in Kalendario Romano, litera Dominicalis fuit
D G a Kal. Ian. ad XXIIII Februarij: inde F, propter biſextum, ad finem anni Romani. Merito igitur Eccleſia Latina hunc vocauit annum primũ cycli, qui cum anno primo Indictionis concurreret, & quidem a nobili epocha concilij dimiſſi, a quo tempore incipit emendatio anni Eccleſiaſtici, & Paſchalis ſolennis, ex ſententia Patrum. Primus annus cycli Paſchalis dicitur idẽ, qui eſt primus in Eccleſia Ægyptiaca; quæ prima omnium cyclum enneadecaetericum inſtituit, ſumpto initio a Toth Diocletiani, anno Chriſti 284. Cuius quartadecima

Luna incidit in v Aprilis, anno sequenti Christi 285, Pharmuthi decima anni primi currentis Diocletiani. Eum cyclum enneadecaetericum Eusebius Græcis Ecclesiis proposuit, quæ cum Latinis eum amplexæ sunt, eodem annorum ordine seruato, vt scilicet primus annus cycli esset apud illas, qui fuerat apud Ecclesias Ægypti. Quare Ecclesia Romana, Æthiopica, & Ægyptiaca eundem cyclum primum vocant etiam hodie, non tantum Dionysium Exiguum, quantum veterem consuetudinem secutæ. Nos quoque, qui poteramus diuersa capita vtriusque cycli instituere, nihil in ea re innouauimus, sed primum cyclum tam Solarem, quam Paschalem eum intelligimus, qui habetur in Ecclesia veteri Romana. Quare caput huius periodi annorum 7980 a Kal. Ianuarij habet primum annum cycli Solis, cum literis G F. a mense autem Martio primum cyclum Paschalem, cuius epactæ x I, quales sunt hoc anno 1596. & rursus a Kal. Ianuarij primam Indictionem. Nam vt cyclum vtrumque Romanum, sic Indictionem Romanam retinuimus, quæ incipit semper a Kal. Ianuarij, non a XXIIII Septemb. antecedentis, quæ est Indictio Cæsarea. Fingimus enim & annum Iulianum, & indictionem semper ab initio obtinuisse. Quare his positis, inutilis erit hæc periodus & Græcis, qui initium anni a Kal. Septembris, & Antiochenis, qui a Kal. Octobr. instituunt. Nunc eius vsum aperiamus. Videamus, quoto anno istius periodi incidit annus Christi primus vulgaris. Annus, in quem natalis Christi vulgo putatur incidisse, habebat literam duplicem domicalem G F, ideoque erat I X cycli Solaris Romani. Præterea habebat epactas Paschales x I. proinde erat primus cycli Niceni Paschalis. Si igitur instituatur Periodus annorum 532, incipiens a primo anno vtriusque cycli, annus 457 eius periodi habebit annum cycli Solaris IX, & primum cycli Paschalis, vt erat in anno, in quem vult Dionysius Exiguus natalem Christi incidisse. Sed indictio non conuenit. Nam indictio illius anni erat quarta imperatoria a proximo Septembri, Romana 2 Kal. Ianuarij. At 457 per x v diuisa relinquunt 7, non 3, vt volebamus. Quatuor igitur plus hic sunt, quam opus fuit. Itaque si x I ad illa 7 adiiciantur, abiectis x v, relinquetur indictio III, quam quærimus. Toties igitur 532 anni componendi sunt, donec per xv diuisi relinquant x I. Hoc fit, si octies 532 assumamus, qui sunt anni 4256, qui cum 457 compositi dant annum 4713 nostræ periodi, in quem incidit natalis Christi, secundum Dionysium, & receptam opinionem. Itaque 4713 per 19, 28, 15 diuisa dant cyclum Paschalem primum a Martio, cyclum Solarem Romanum I X, a Kal. Ianuarij, Indictionem Romanam III ab iisdem Kal. Ianuarij. Quare hic annus, quo hæc scribebam, qui erat Christi 1596 Dionysianus, est 6309 periodi

A periodi Iulianæ: cæpit igitur hæc periodus die XVIIII Paophi Ægyptij, ſiquidem fingimus annum Ægyptiacum ante hanc periodum fuiſſe, cui abſoluendæ adhuc ſuperſunt anni 1671. & rurſus ad caput redeundum erit: quod accidet anno Chriſti Dionyſiano 3267. Itaque Kal. Ianuarij anni 3268 erit initium nouæ periodi. Iulianam vocauimus, quia ad annum Iulianum accommodata, & quidem à Kal. Ianuarij. Eſt enim, vt diximus, iis inutilis, qui aliud anni Iuliani initium inſtituunt, quam Kalendas Ianuarias. Commodiſſima eſt hæc periodus ad omnes epochas, quæ præter cyclum vtrumque, & Indictionem, habet annum quoque Sabbaticum. Hoc anno incipiet annus ſecundus Sabbaticus a Tiſri proximo, anno Iudaico 5357 ineunte.

B Diuide 6309 per 7. Habebis duo pro anno Sabbatico a Tiſri proximo. Quemadmodum Chronologus hac ſola vtens multis moleſtiis defungi poteſt, ita ſine hac irritus eſt eius conatus, ſiquidem ad annum Iulianum omnia reuocare velit. Quis ſit huius periodi vſus in Tabulis Prutenicis, libro primo indicatum eſt.

DE EPOCHA IVDAICA ARTIFICIALI, SIVE DE PRIMO TISRI IVDAICO.

ANNO Iphiti 465, qui erat primus Olympiadis CXVII, & tertiuſdecimus a morte Alexandri, neomenia primi menſis Elidenſis,
C qui erat Hyperberetæus apud Macedonas, incidit in X Iulij, vt habes in tabula neomeniarum Olympicarum, libro primo. Neomenia Audynæi VIII Octobris, ſtatim poſt κέντρον μεσοπωρινόν. Syromacedones in gratiam Alexandri Audynæum in Hyperberetæum mutarunt: vt inde noua epoche periodi Calippicæ inciperet. Quare vltima dies anni Solaris, ad quem dirigebant periodum ſuam, erat ipſum κέντρον μεσοπωρινόν, hoc eſt ſeptima Octobris: & ea erat ſedes diei intercalaris quarto quoque anno exacto: quod etiam Iudæi retinuerunt: qui periodo Calippica, ad tempora vſque Diocletiani plus minus, vſi ſunt. Sed cum Calippicæ neomeniæ biduo veras neomenias morarentur, Synedrium Tiberiadenſe, conuocatis peritis aſtronomiæ magiſtris, in-
D ter quos, vt exiſtimo, Rabbi Adda fuit, vſu Calippicæ periodi ſimul cum computo annorũ Alexandri abrogato, nouam rationem anni inſtituit, vt neomeniæ nõ per periodos, ſed per ipſum mediũ motum Lunarem putarentur, vt ſuo loco demonſtratũ eſt. Cum igitur diem vbi erat locus diei intercalandi, hoc eſt ſeptimam Octobris, putarent fuiſſe primam diem, in qua mundus conditus, hinc computum ſuum inire decreuerunt. Et quia dies æquinoctij, & ideo Tekuphæ autumnalis, erat in XXIIII Septembris, conſiderarunt, in quot annis neomenia

Tisri a centro Macedonico, id est a VII Octobris, ad XXIIII in anteriora A progressus fecerit. quod non potuerunt deprehendere sine doctrina anni Rabbi Adda. A VII igitur Octobris, ad XXIIII Septembris, dies sunt XIII præcise: quibus competunt anni 4104 ex doctrina Rabbi Adda. Totidē enim anni dant προηγήσεως Σελευκαϊκῆς dies XIII, horam vnam. Sed hodie sæpenumero totus Tisri est extra illam Tekupham, vt potest accidere, cum annus incidit in vltimum annum cycli Dionysiani, qui est XVII cycli Iudaici. Quare iterum hodie alius computus statuendus esset, siquidē Tekupham figere vellent in XIIII Septembris, vbi hodie conficitur æquinoctium. Anno igitur Christi Dionysiano 1604, Tisri erit 5.22.956, feria sexta, cyclo Solis XVII, cyclo Lunæ IX, qui erit VII cycli Iudaici. A VII Octobris, ad XIIII Septembris, sunt dies XXIII. quibus B debentur cycli προεμπτώσεως 381. Totidem enim cycli fiunt dies προεμπτώσεως, 23. 0. 105, anni 7239. Ergo si instituendus esset nouus computus a VII Octobris, annus Christi vulgaris 1604 esset annus 7240 noui computi. Quare ipsi Iudæi animaduerterunt in anno contractuum ineunte 656, qui erat Christi 344, XIII dies cum hora Lunam promotam in anteriora a VII Octobris, ad XXIIII Septembris. Itaque mutatus est cyclus. Nam antea primus annus cycli respondebat tertiodecimo Cycli Dionysiani: in nouo autem computo respondet tertio anno eiusdem cycli Dionysiani. At si in anno 1604 instituēdus esset nouus computus, primus annus illius computi responderet nono Dionysiano. Iste computus institutus est ante tempora Constantini, sæculo Rabbi Adda. C [redacted] Quemadmodum autem Periodo nostræ Iulianæ accidit, vt diuisa per 7 semper relinquat annum Sabbaticum, quamuis id non affectauerimus, ita etiam quod Iudæi non captarunt, iste computus nouus per VII diuisus relinquit quoque annum Sabbaticum. Quia vero annus istius computi 4105 incidebat in annum Christi 344, ex eo possumus colligere primum annum competere anno periodi Iulianæ 953, cyclo Solis primo, Lunæ tertio. Imperite vero fecerunt, qui primum nouilunium a VII Octobris instituunt, qui dies erat D vltimus anni Solaris. Sed ipsi Iudæi nesciebant, quare VII Octobris esset terminus anni Solaris. Igitur annis 4104 debetur character 6.23.0. Et quia annus sequens, nimirum 4105, qui erat Christi 344, debebat incipere a feria secunda, & non a meridie, sed politice post occasum Solis, radicem suam instituerunt 2. 5. 204. quæ ad 6.23.0. addita componit nouilunium Tisri, 2. 4. 204. in anno Christi 344. Sciendum autem potuisse ipsos carere illis scrupulis 204. Sed ipsi consulto ea addi-

A derunt propter Tekupham. Nam 204 cum 876 componunt horam,
vt videbimus in computo Iudaico. Sic ſi nouus ineundus eſſet com-
putus anno Chriſti 1604, inducenda eſſet noua Radix 3.4. 1061.
Nam ſi annus Chriſti foret 7240 noui computi, computus ille cæpiſ-
ſet cyclo Solis Romani ſecundo, in quo litera Dominicalis eſſet E. Ita-
que feria tertia eſſet in VII Octobris, vt poſtulat radix. Imperite vero,
vt alia, hanc epocham referunt ad initium mundi: cum minor ſit de-
cem cyclis, anno vno minus, & præterea incipiat a feria ſecunda:
cum initium rerum cæperit a prima.

DE EPOCHA ARTIFICIALI CONSTANTINOPOLITANA PASCHALI.

B
ECCLESIA, vt diximus, putabat indictionem, & cyclum Solarem
ab anno dimiſſi concilij Niceni, ſiue ab anno Chriſti 327, hoc
eſt a tempore Paſchatis a Patribus correcti. Nam Indictio & cyclus
literæ Dominicalis vtrumque Solare eſt. Sed Eccleſia Conſtantino-
politana poſt tempora Arcadij, & infra, inſtituit nouum computum,
quod non ſolum Indictionem, ſed etiam cyclum Paſchalem cõtineret.
Eum igitur cycli Paſchalis primũ annum inſtituit, cuius nouilunium
in ipſam Indictionem incideret, hoc eſt in XXIIII Septembris, cuius an-
nus 5509 eſt annus is, in quem natalis Chriſti inciderit, ſecundum Dio-
nyſium. Igitur primus annus cycli Paſchalis Conſtantinopolitani eſt
C idem cum anno primo cycli Iudaici, tertius autem cycli Dionyſiani.
Quare anno primo cycli Dionyſiani congruit XVIII annus cycli Con-
ſtantinopolitani. Diuide igitur 5509 per XIX. Relinquitur annus XVIII
cycli Conſtantinopolitani reſpondens primo cycli Dionyſiani. Rurſus
diuide 5509 per XV. Relinquitur indictio IIII in anno natalis Chri-
ſti. Eorum autem cycli Solaris annus primus reſpondet XVII anno
cycli Solaris Romani. Ideo XXI annus cycli Solaris Conſtantinopo-
litani eſt IX annus cycli Romani. Diuide 5509 per 28. Remanet
annus 21 cycli Græci reſpondens nono Romani. Potuiſſent & vete-
rem cyclum Romanum retinere, ſi annum natalis Chriſti ſtatuiſſent
3229 computi ſui. Sed nimium breuis fuiſſet, vtique minor annis
D mundi. Quare illum computum maiorem compoſuerunt, quem
poſteri indocti a mundi conditu repetunt eadem imperitia, qua Iudæi
ſuum. Valde neceſſaria eſt hæc epoche in hiſtoria Conſtantinopoli-
tana, & rebus Græcorum Eccleſiaſticis. Paſchalem vocauimus, quod
eius primus annus cycli Paſchalis incidit in principium anni veteris
Indictionis. Ideoque ea appellatione diſtinguetur a ſequenti epocha,
quam Lunarem cognominamus. Anno hoc Chriſti 1596 incipiet an-
nus 7106 a Kal. Sept. proximis, & ſecundũ Græcos annus Chriſti 1597.

DE EPOCHA ARTIFICIALI CONSTANTINOPOLITANA LVNARI. A

DIONYSIVS Exiguus, cum animaduerteret epactam Paschalem inutilem esse ad nouilunia vulgo deprehendenda, de annis cycli Paschalis iubet deduci tria. Reliquum est annus cycli Lunaris. Ita apud Dionysium alius est cyclus Paschalis, alius Lunaris: [redacted]. Nouilunium Paschale, cum epacta est XI, est in XIII Martij. Sed hoc acci- B
debat sæculo Diocletiani, a quo temporibus Dionysij Exigui Luna anticipauerat diem vnum. Itaque Luna noua deprehendebatur in XXII Martij, non autem in XXIII, vt in sæculo Diocletiani. Opus est igitur epacta VII, quæ cum vnitate composita, & cum XXII Martij dabit triginta, nempe nouilunium. Itaque pro XI epacta, assumenda septima, hoc est pro primo cyclo, assumendus cyclus decimus septimus. Et proinde recte monet Dionysius Exiguus, tria de cyclo Paschali deducenda, vt habeas cyclum Lunarem. Exemplum: Anno XVI cycli Paschalis deductis III de XVI, remanent XIII, cyclus Lunaris, cuius epacta XXIII cum vnitate composita statuet nouilunium in VI Martij, tempore Dionysij, quo- C
ties epacta Paschalis est XXVI. Contrarium accidit in Græco computo, cuius annus incipit a Kal. Septembris. Anno, in quem incidit secundus annus Diocletiani, id est, anno Christi 285, epacta Paschalis Dionysiana erat XI, statuens nouilunium in XVI Septembris. Sed temporibus Iustiniani nouilunium erat in XV. Quia igitur September est primus mensis anni Constantinopolitani, opus est epacta XIIII, quæ cum vnitate composita statuet nouilunium in XV Septembris. Pro XI igitur assumpsimus XIIII, & ideo pro cyclo primo assumendus cyclus quartus, cuius epacta est XIIII. Non igitur III detrahenda de cyclo Paschali Dionysiano, vt in Martio, qui est initium anni Ecclesiastici Romani, sed contra, III cum currente cyclo com- D
ponenda, vt habeas cyclum Lunarem Constantinopolitanum. Annus computi Paschalis Constantinopolitani, in quem incidit natalis Christi, est 5509, vt superiore capite demonstratum est. Cyclus Paschalis Dionysianus primus. Constantinopolitanus autem decimus octauus. Epacta Dionysiana XI. Oportet, vt computus diuisus per XIX relinquat IIII, pro cyclo Lunari. Sed relinquit 18. Vt igitur relinquat IIII, aut V addenda, aut XIIII detrahenda. Igitur XIIII detracta

A tracta sunt de 5509. & remanserunt 5495, annus primus epochæ Lunaris, in quem Natalis Christi incidit. Ne igitur cogerentur semper detrahere XIIII de computo Paschali, minuerunt computum XIIII annis in perpetuum, & ita duplici epocha vtuntur, priore, quam Paschalem, & hac quatuordecim annis deminuta, quam Lunarem vocauimus, quod ad Methodum Lunæ excogitata sit. Vtramque putant a conditu mundi imperitissime, & hac posteriore vtitur semper Cedrenus, nisi vno aut altero loco, vbi oblitus sui altera pro hac vtitur: quod & accidit Maximo Monacho. In exemplis igitur Cedreni, semper 5494 de currente epocha detrahenda, non autem 5508, vt habeas annum Christi, & quidem a Kal. Septembris. Nam IIII men-
B sibus citius annum Christi putat Ecclesia Græca, quam Ecclesia Latina. Vtuntur & alij Græci Constantinopolitanæ historiæ conditores hac epocha. In quo caute agendum Lectori, ne alteram pro altera accipiat. Alioqui mira perturbatio in historia consequeretur. Cæterum hæc epocha methodum tantum Lunæ in sæculo Iustiniani promittit, non autem methodum cycli Solis, & Indictionis. Est autem computus Paschalis Constantinopolitanus, de quo supra disputatum est, maior vero computo a conditu mundi, annis 1559. Computus autem Iudaicus est minor annis 189. Hinc fit, quia vtriq. computos illos a conditu rerum deducunt, vt alteri maiora interualla contra fidem sacrorum Bibliorum, isti vero breuiora faciant. Sunt & alij
C computi, vt ille, quem vetus Ecclesia statuit ex ratiocinationibus septuaginta interpretum, longe iusto maior, quem Christiani Arabes vocant تاريخ من هبوط ادم, hoc est, Æram a casu Adami. [redacted]

DE CONDITV MVNDI.

QVAMVIS inter veteres illos de primordiis rerum non conueniebat, cum alij homines ab initio semper fuisse, alij esse quidem cæpisse dicerent, sed quando cæperint, non constare: tamen omnium
D nationum tacitus consensus in id conspirauit, vt & cataclysmum fuisse crederent, & quantum hominum fuit, ex illius Diluuij pusillis reliquiis propagatum fuisse, vt quidem alij marem tantum & fæminam, alij plures, sed intra modicum numerum, superfuisse crederent. Nulla est tam barbara natio, quam illius rei opinio quædam non imbuerit. Sed veris monumentis historiæ destituti, neque quid ante, aut post illum casum contigerit, sciunt, neque quod contigisse concedunt, quo referendum sit, vllam rationem inire pos-

ſunt. Hinc multa annorum millia, & quædam immania temporum A
interualla expreſſit ab illis tam temporum inſcitia, quam vetuſtatis affectatio. Hinc natæ ſunt infinitæ Ægyptiorum Dynaſtiæ, etiam ante illos priſcos populos, quos Hycſos, hoc eſt Paſtores vocabant. Hinc Sinarum ([redacted] Chinas vocant Hiſpani,) a priſco rege ſuo Vitey, ad regem Honog, qui anno Chriſti 1572 viuebat, annos putant 4282. Nam a Vitey, ad Tzintzom poſtremum ex ſtirpe Vitey, numerant annos 2257. Is eſt, qui muro perpetuo Tartaros a Sinis diſcluſit circa tempora belli Peloponneſiaci. Ab eo, ad Honog, putant annos 2025. Quæ ſumma colligit annos 4282, ad annos Chriſti circiter 1571, 1572. Quare Vitey fuerit longe antiquior Abrahamo, cum ea ſumma longe epocham diluuij poſt ſe relinquat. Æthiopes quoque habent anti- B
quiſſimos ſuos Reges, ſed quorum annos ridicule putant, vt ex eorum dinumeratione nihil certi colligere potuerim. Sic Græci inepte eorum vetuſtatem mentiuntur, quorum initia ignorant. Vnde Seruius in illud, Vrbs antiqua ruit multos dominata per annos, ANTIQVA, inquit, *vel nobilis, vel quia duobus millibus, & octingentis annis regnaſſe dicitur.* quod tempus paulo maiuſculum eſt initiis rerum. Et ita Troia condita fuerit illo tempore, quod ἄδηλον Varro ex Græcorum lectione vocat. Sed verba Cenſorini neceſſario adducenda, quæ ad hanc rem maxime pertinere viſa. *Nunc vero id interuallum temporis tractabo, quod hiſtoricon Varro appellat. Hic enim tria diſcrimina temporum eſſe tradit. primum ab hominum principio, ad Catacylſmum prio-* C
rem: quod propter ignorantiam vocatur ἄδηλον. Secundum a Catacylſmo priore, ad Olympiadem primam: quod, quia in eo multa fabuloſa referuntur, μυθικὸν nominatur. Tertium a prima Olympiade, ad nos: quod dicitur ἱστορικὸν, quia res in eo geſta veris hiſtoriis continentur. Primum tempus, ſiue habuit initium, ſiue ſemper fuit, certe quot annorum ſit, non poteſt comprehendi. Secundum non plane quidem ſcitur, ſed tamen ad mile circiter, & DC. *annos eſſe creditur. A priore ſcilicet Catacylſmo, quem Ogygium dicunt, ad Inachi regnum, anni circiter* CCCC. *Hinc ad Olympiadem primam, paulo plus* CCCC. *quos ſolos, quamuis mythici temporis poſtremos, tamen, quia memoriæ ſcriptorum proximos, quidam certius definire voluerunt. Et quidem Soſibius ſcripſit eſſe* CCCXCV. *Era-* D
toſthenes autem ſeptem & CCCC. *Timæus* CCCCXVII. *Aretes* IↃXIIII. *& præterea multi diuerſe: quorum etiam ipſa diſſenſio incertum eſſe declarat.* Hactenus Cenſorinus. Primum numerus annorum CIↃ IↃC ab ipſo propoſitus arguit legendum, *ad Inachi regnum, anni circiter* CIↃ CC, pro CCCC. Tempus autem, a quo ad primam Olympiadem Eratoſthenes putat annos CCCCVII, & mediocriter docto patet putari ab excidio Ilij, quod ipſe neſcio quare putat ab Inacho. Nam illud

tempus

A tempus neutri Inacho, Argiuo, aut Sicyonio congruere potest. Igitur Varro, vel Græci, quos Varro sequitur, tempus mythicon definiunt annis 1600, cuius terminum primam Olympiadem faciunt. & cuius caput LXXX annis posterius fuerit diluuio. quæ sententia quo propius a vero abfuit, eo melior, & tolerabilior. In quo videmus penitus non ignota fuisse rerum initia priscis Græciæ scriptoribus, aut ipsi togatorum doctissimo Varroni. Rursus Simplicius scribit, Chaldæos Callistheni de vetustate gentis percontanti annorum tantum mille nongentorum trium numerum edidisse, quo tempore capta Babylon ab Alexandro. qui annorum numerus sexaginta tantum annis posterior diluuio. Itaque non longe a vera epocha diluuij ab-
B fuere. vt videas in tanta rerum ignoratione parum discriminis esse inter Varronem, & ipsos Chaldæos: & paruum errorem illis condonandum esse, qui nulla adminicula vetustatis ad harum rerum inuestigationem, habebant. Nobis vero, quibus diuina monimenta facem ad hæc allucent, minus venia danda, si in tanto lumine cæcutimus. quod hactenus tamen nobis omnibus contigit, vt nemo aut veterum aut recentiorum adhuc rem ipsam tetigerit. Veteres Christianos prætereo, quibus [redacted] Visum fuit interuallum a conditu rerum, ad diluuium, longe maius statuere, quam ex dinumeratione annorum a Mose definitorum colligi potest. quem [redacted] Numerum auxit artificialis epocha Constantinopolitana, annis 1559 excedens fines, quos Moses
C præscribit. in qua vt peccatur largiendo, ita in Iudaica detrahendo. Hodie vero doctissimis hominibus, qui multum studij ad hæc discutienda posuerunt, per omnia conuenit in interuallo a conditu rerum, ad Exodum, ab Exodo item ad captum Sedekiam. Qui enim accurate rationem horum temporum putarunt, ab Adam, ad Exodum, annos ponunt absolutos 2453. Hinc ad captum Sedekiam, annos absolutos 907. Summa, a conditu rerum, ad captum Sedekiam, anni 3360 præcise. Neque reperias, qui ab his finibus discedat, saltem eorum, qui Chronologica cum laude attigerunt. Neque enim epilogismus temporum a Mose & reliquis sacris libris definitorum plus aut minus colligere patitur. Quod si in vno anno plus, aut minus alius ab
D alio dissentit, hoc contingit ex diuersis mundi initiis, cum alij mundi initia ab Autumno, alij a Vere repetant. quam litem si deciderimus, reliqua plana erunt. Nemo enim dubitat duplicem fuisse veterum Hebræorum de mundi conditu sententiam. Alij enim in Libra conditum volunt, argumento, quod antiquitus etiam ante Exodum Tekupha fuerit proxime æquinoctium. Eius sententiæ adhuc vestigia supersunt in synagogis Iudæorum, & quidem vetustissimi instituti. Nam in Sabbato, quod postremum est in mense Tisri, incipit Lectio-

narium

narium Iudaicum, cuius caput primum, quod פָּרָשָׁה vocant, eſt ini- A
tium libri Geneſeos. Recentior opinio eorum, qui mundi conditum
in æquinoctium vernum conferunt: quia, inquiunt, tunc omnia ger-
minant, quæ contra in Autumno marceſcunt. Alioquin quorſum,
aiunt, terra germinare iuſſa, vt ſtatim primis Autumni frigoribus exo-
leſceret? Sed futile eſt argumentum, quamuis ea etiam fuerit olim
opinio noſtra. Nam ſi hoc verum eſt, cum Deus iubet arbores fru-
ctum producere, oporteret vuas, & reliquos fructus, qui non niſi au-
tumno matureſcunt, iam in ipſo verno æquinoctio fuiſſe. Quod eſt
abſurdiſſimum. Deinde quæ temeritas eſt initium rerum inſtituere,
diuerſum ab initio Hebræorum priſco? primus menſis in hiſtoria di-
luuij incipit ab autumno, Tekupha anni dierum eſt in autumno, Le- B
ctionarium vetuſtiſſima conſuetudine incipit ab autumno. Quare
igitur nobis commentum noſtrum placet, & aliud initium inſtitui-
mus aduerſus verbum diuinum, & veteris anni vſum? Igitur mundi
primordia fuerunt in æquinoctio autumnali. Accedit priſcorum
Ægyptiorum ſententia, quæ mundi initium ſtatuit in vltimis parti-
bus Libræ. Quas poſteriores partes Libræ, & quomodo accipere de-
bemus, paulo poſt exponetur. Non vtique aduocamus fidem Ægy-
ptiorum ad fulciendam verbi diuini veritatem. Satis enim per ſe ipſa
firma eſt. Sed oſtendimus in hoc miram Dei ſummi prouidentiam,
qui in tanta re etiam Ethnicorum conſenſum cum ſacris rationibus
paria facere voluerit. Cum igitur ratiocinia Moſis a conditu rerum, C
ad exodum, annos colligant 2453, præciſe, vt annus exodi ſit 2454
iniens & quidem a vere; menſe ſeptimo anni dierum: Ergo primus
menſis illius anni adhuc labentis 2453 cæpit ab autumno anteceden-
te. Depræhenſa igitur epocha Exodi in anno periodi Iulianæ, leuis la-
bor erit annum conditi mundi in periodo Iuliana inuenire. Incidit
igitur Exodus in annum periodi Iulianæ 3217, vt ſuo loco demonſtra-
tur. Ergo primus menſis anni dierum, quem אֵיתָנִים Æthanim voca-
bant, cæpit in anno 3216. Et quia is erat, vt diximus, annus 2453 cur-
rens ab Adam, manifeſto annus 764 periodi Iulianæ fuit primus
mundi, a quo putauimus primam neomeniam Zygonos, XXVI Octo-
bris. Neomenia igitur primi Æthanim in anno dierum vetere fuit D
in XXVI Octobris: Tekupha ergo in XXV, de qua Exodi XXXIV. 22,
quod erat primum Sabbatum, in quo Deus requieuit ab opere He-
xaemeri, quæ dies in parapegmate Ægyptiaco Dionyſiano erat vltima
Zygonos. Vnde Ægyptij, cum dicebant tempore Firmici, mundum
in XXX parte Libræ conditum, proculdubio in animo eum diem ha-
bebant, quod nondum περιηγήσεις ἰσημερινὰς obſeruauerant. Verba
Firmici, libro ſeptimo, capite III, vbi de vltimis partibus Libræ:

Cætera

A *Cætera enim numero ad* XXX *collocantur. In istis enim posterioribus partibus, terra dicitur esse composita, vt Barbarica ratio confirmat.* Barbaricam rationem, vt in Manilio diximus, Ægyptiacam astrologiam vocat. Scis vero ex libro tertio, Ægyptios in anno suo Nabonassari etiam bisextum notare solitos, cum quarto quoque anno exacto in secunda die mensis notarent, quod in prima antea notatum erat, & nono anno in tertia, quod antea in secunda. Hoc modo conseruabant memoriam omnium rerum. Itaque cum a multis sæculis hanc diem in anno vago signatam haberent, factum est, vt accepto parapegmate Philadelphi Dionysiano, ea in vltimum diem Zygonos inciderit. Prima igitur dies post ἐπλαήμερον, fuit feria prima, XXVI Octo-
B bris, neomenia Zygonos, quartadecima Phamenoth Ægyptiaci, tricesima Tisri, 189 annis Iulianis, & 19 diebus ante Tisri Iudaicum, anno 1560 epochæ Constantinopolitanæ. Cyclus Solis Romanus VIII, Lunaris IIII. Vt hæc est verissima mundi epocha, ita nemo eam hactenus obseruauit, sed omnes XVI, aut XVIII annis antiquiorem produnt; qui error ex ignoratione anni Exodi manauit. Loci autem fines, vbi hominem primum statuit Deus, digito designat Moses, a duobus fluminibus ingentibus, Euphrate & Tigri, ad sinum Persicum. Describit enim Moses fluuium exeuntem, hoc est manantem ex Eden, diuisum in quatuor capita, Phison, Gehon, Tigrim, Euphratem. Sciunt enim omnes Tigrim & Euphratem commisceri, &
C ingenti alueo in mare Persicum exonerari, sed antequam excipiantur sinu Persico, iterum in duo ingentia fluenta scindi instar Padi, & Rhodani. Ipsa autem fluenta multas paludes efficiunt, vt non solum scribit Arrianus, sed etiam mercatores, qui ante x annos ea loca adierunt, idem testantur. Fluentum igitur orientale Moses vocat פישון, hoc est, πλημμύραν, proter paludes ingentes, quas efficit, cuiusmodi est Padusa, quam Padus fluuius facit. alterum, quod occidentem spectat, vocat גיחון, id est emissarium. Est enim porrectius altero, & propterea dictum emissarium, quod illud magnus ille alueus ex se emittat, vt Mincium lacus Benacus, Adduam Larius, Ticinum Verbanus, Rhodanum Lemanus. Quare ab eadem caussa riuus, quem Piscina
D Hierosolymitana emittebat, dicebatur גיחון Hebraice, quod idiotismo Hierosolymitano erat שילוחא, id est emissarium. Nihil est apertius hac expositione. quæ etiam fuit sententia summi nostri temporis sacrarum literarum interpretis: quo nihil potest verius nihil doctius dici: quanquam rationem nominum Phison & Gihon nō reddidit. Extitit quidam vir apprime doctus, & pius, cuius Chronicon ante vndecim annos editum fuit. Is mire æstuat, vt lumen Soli fœneret. Itaque mirum non est, si monstrum interpretationis adduxit. Et postquam ridicule

inter-

interpretatus est verba Mosis, tandem nouam Geographiam proponit A
vt quæ nunquam fuerunt in rerum natura, ea ipse creauerit. Nihil est inutilius eo libro, imo, si verum dicere fas, nihil, quod pluris intersit Chronologiæ, nunquam legi, aut ignorari, si duo, aut tria excipias. Quod si aliorum errores insectandi maius nobis studium esset, quam nudam veritatem eruendi, immane volumen nasci posset ex confutatione illius libri. Mirum est diuinam doctissimi viri de illis quatuor fluminibus sententiam illius famelicum iudicium non expleuisse, vt opus fuerit inanibus, futilibus, & ineptis coniecturis nouam Chorographiam comminisci. Quid? nonne multi sunt, qui eius exemplo nihil aliud conantur, quam ostendere se melius intelligere Hebraice, quam Mosem ipsum? Eiusdem temeritatis est, cum vult persuadere B
שִׁחוֹר non esse Nilum. Exempla, quæ ad hoc producit, aduersus eum faciunt. Æthiopica lingua postulat, vt שִׁחוֹר, Sihri diceretur. Propterea Nilus σεῖρις dictus est a veteribus Ægyptiis, teste Dionysio de situ orbis. cuius quidem nominis vestigia clara supersunt in nominibus propriis Osiris, Busiris, Petosiris, Calasiris. Quantum est hominum, quibus nihil placet, præter commenta sua! Quod partim inuidia accidit, partim quod nullus illis inest sensus veritatis. Sed hæc nihil ad institutum nostrum. Sunt enim & alij κορυβαντιασταὶ, qui nouum paradisum architectati sunt. Sed eorum præclarum opus mors nobis inuidit. In Geographia Arabica duo sunt flumina nomine Gihon جيحون. alter est, quem Cydnum Græci vocant. Nam dicit ablue- C
re vrbem, quæ dicitur Mamistra, & exonerari in mare Romanum, id est sinum Issicum. Iam Mamistra est Tarsus. Alter Gihon est ingens fluuius ex sex totius orbis terrarum maximis: quorum nomina sunt hæc, vt ab ipso doctissimo Geographo ponuntur: Nilus: Degilah, id est Tigris: Phrath, id est Euphrates: Mahran fluuius Synadarum, Ganges: Bagnun Sinarum: Gihon Corasan.

DE DILVVIO.

A CONDITV rerum, ad diluuium, annos 1656 absolutos esse, ex epilogismis annorum, quibus natalis & mors ab Adami & po- D
sterorum eius a Mose signata sunt, tam certum est, quam nemo hactenus dubitauit. Diluuium igitur incidit in annum 1657 a conditu mundi, periodi autem Iulianæ 2420, cyclo Solis XII, Lunæ VII. Cuius Neomenia Zygonos 7.18.12′, Octobris XIII. Marcheswan 5.20.349, feria VI, Octobris XIX, anni Iudaici 1468. Anni 1656 absoluti fiunt XIII periodi Neuruz Persicæ, quas Hebræi חלדים Heladim, id est sæcula vocabant. & præterea anni 96 supererant de Heled, siue sæculo

A culo decimo quarto. quo interuallo neomenia mensis איתנים Æthanim ascendit in anteriora, dies XXIIII. quibus de XXVI Octobris detractis, superest secunda Octobris neomenia Æthanim, a qua cæpit שנת ימים annus dierum Hebraicus tempore diluuij. Epagomenæ Hebraicæ in XXVII Septembris. Neomenia Bul mensis secundi, Kalendæ Nouembris, feria quinta. Diluuium ergo XVII Nouembris, feria septima, Scorpionos VI, Neomenia Casleu. Geneseos VII. 11, 12, 13. Mensis septimi die XVII aquæ decreuerunt. Geneseos VIII. 4. hoc est, XV Aprilis anni periodi Iulianæ 2421, anno bisextili, litera dominicali

B

Menses æquabiles Anni dierum Hebraici.		Menses Iudaici.		Menses cælestes.	
Æthanim	2 *Octob.*	*Marches.*	19 *Octob.*	♎	13 *Octob.*
Bul	1 *Nou.*	*Casleu*	17 *Nou.*	♏	12 *Nou.*
Tertius	1 *Dec.*	*Tebeth*	17 *Dec.*	♐	12 *Dec.*
Quartus	31 *Dec.*	*Schebat*	15 *Ian.*	♑	10 *Ian.*
Quintus	30 *Ian.*	*Adar*	14 *Feb.*	♒	8 *Feb.*
Sextus	29 *Feb.*	*Nisan*	14 *Mar.*	♓	9 *Mar.*
Septimus	30 *Mar.*	*Jjar*	13 *Apr.*	♈	10 *Apr.*
Ziu	29 *Apr.*	*Siwan*	12 *Mai*	♉	11 *Mai*
Nonus	29 *Mai*	*Tamuz*	11 *Iuni*	♊	11 *Iuni*
Decimus	28 *Iuni.*	*Ab*	10 *Iuli*	♋	13 *Iuli*
Vndecimus	28 *Iuli.*	*Elul*	9 *Aug.*	♌	13 *Aug.*
Duodecimus	27 *Aug.*	*Tisri*	8 *Sept.*	♍	13 *Sept.*
Epagomenæ	26 *Sep.*	o	o	o	o

C

FE. Post XVII secundi mensis, hoc est, a XVIII Nouembris, ad XVI Aprilis, dies sunt CL. Geneseos VIII. 3. Hoc est, aquæ incipientes crescere a XVII Nouembris, in XIIII Aprilis desiuerunt. Quod est interuallum idem, quod posuimus, dierum CL. vt potest ex proposita Tabella colligi. Cæpit igitur Diluuium neomenia Casleu, XXV Paophi Ægyptiaci, VI Scorpionos. Decreuerunt aquæ tertia Ijar, XXV
D Phamenoth, quo tempore Arca in montibus Armeniæ requieuit. Culmina montium incipiunt apparere, neomenia X mensis, Iunij 28, XVIII Ab, quæ erat etiam XVIII Didymonos, IX autem Payni. Quadragesimo die a neomenia decimi mensis, hoc est, decima vndecimi mensis, VI Septembris, feria septima, emittitur coruus. Geneseos VIII, 7. Et reliqua possunt perpendi ex Tabella. Sequenti anno 1658, neomenia Æthanim Kal. Octobris, feria secunda. Neomenia Zygonos, XIII Octobris. Neomenia Marcheswan, VIII Octobris anni Iu-

daici 1469. Neomenia Toth XXIII Septemb. qua die vidit Noæ superficiem terræ penitus ab aquis exaruisse. Geneseos VIII. 23. Die XXVI Nouembris, quæ erat 27 secundi mensis, VI autem Athyr, XVI Scorpionos, XXI Casleu, feria quarta, Noa Soteria immolauit Deo opt. max. eademque die Deus admonuit eum fœderis sui. Veteres Græci, vt diximus, octaginta annis propius absunt ab hac epocha, Chaldæi autem sexaginta. quamquam Chaldæi videri possint putasse annos suos ab imperio Nemrod. Quod autem perperam ab omnibus relatum est tempus huius tam nobilis casus, eadem causa fuit, quæ & peccandi in epocha mundi. A

DE EXODO HEBRÆORVM. B

A DILVVIO, ad natum Abraham, anni 292. Geneseos cap. XI. 10. ad finem. A nato Abraham, ad eius vocationem in terram Canaan, anni 75. Geneseos XI. 4. Summa a diluuio ad Abrahami aduentum in terram Canaan, anni 364 absoluti. Hactenus recte Chronologi. Rursus recte hinc putant annos 430 ad Exodum. quod non solum docti Chronologi huius sæculi, sed & Iudæi prisci sequuntur. Illos enim 430 annos non a descensu Iacobi Patriarchæ in Ægyptum putant, sed ab ingressu Abrahæ in Canaan, & eius in Ægyptum migratione: quia interuallum a descensu Iacob in Ægyptum, ad tempus Exodi, angustius est, quam vt 430 annos complecti possit. Quod C enim illos 430 annos ab ingressu Abrahæ in Canaan, non a Iacobi descensu putauerint veteres Iudæi, testis Iosephus libro III. cap. V. Κατέλιπον δὲ τὴν Αἴγυπτον μηνὶ Ξανθικῷ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην, μετὰ ἔτη τριάκοντα καὶ τετρακόσια, ἢ τὸν πρόγονον ἡμῶν Ἀβράμον εἰς τὴν Χαναναίαν ἐλθεῖν, τῆς δὲ Ἰακώβου μεταναστάσεως εἰς τὴν Αἴγυπτον γενομένης, διακοσίοις πρὸς τοῖς δεκαπέντε ἐνιαυτοῖς ὕστερον. Ex istis igitur colligitur, a conditu mundi, ad tempus Exodi, annos esse absolutos 2453. Annum autem mundi 2454 esse ipsum annum Exodi. Quod ita demonstramus. Duo sunt Characteres huius epochæ. Prior, feria neomeniæ mensis Paschalis, quæ fuit quinta. Alter, quod quadragesimus annus huius epochæ, quadragesimus sextus, quinquagesimus tertius, sunt Hebdomadici. D Denique quod annus 908 ab eadem epocha & Hebdomadicus est, & tertius Olympiadis 47. Hæc simul non possunt concurrere nisi anno 3217 periodi Iulianæ, qui erat Iudaicus 2264, ideoque mundi 2453. Character Zygonos 2. 19. 46, Octobris septima. Marcheswan, 3. 4. 113, octaua Nouẽb. Erat annus incipiens 53 sæculi, siue Heled Hebraici. Epagomenon neomenia, VIII Octobris. Neomenia Æthanim XIII Octobris. Nisan Lunaris 5. 17. 552, Secunda Aprilis. Neomenia

Krionos,

A Krionos, hoc est æquinoctium vernum, itidem secunda Aprilis. Merito igitur Deus pro veteribus mensibus dierum æquabilibus, Lunares instituit, & pro septimo primum, in quo & seruitutis iugum a ceruicibus Hebræorum depulit, & cuius neomenia cum neomenia æquinoctiali concurrebat. Quadragesimus igitur annus huius epochæ in anno Iudaico est 2303. qui est numerus septenarius, ideoque ille annus & Sabbaticus. Et rursus annus ab Exodo 908 est 3171 Iudaicus. qui & ipse est septenarius, vel Sabbaticus. In sacris Bibliis non est epocha insignita charactere præter Exodum, & casum Iekoniæ Regis. In nouo autem testamento vna tantum epocha characterem habet, nempe Passio Domini. Itaque omnium epocharum, quæ in-B dubitatæ sunt, & characterem habent, Exodus est vetustissima, 721 annis antiquior prima Olympiade, initio autem Nabonassari 750. Ab hoc tempore vsus anni Lunaris in Ecclesiam inductus, reseruatis mensibus æquabilibus populo. Nam eos sæculo Solomonis adhuc in populari anno locum habuisse fidem fecerit mentio Æthanim & Ziu, in primo libro Regum. Egressi igitur sunt Hebræi ex Ægypto tertia decima Nisan, quæ incidebat in XIIII Aprilis, feria tertia, XVII Pharmuthi. sequente vespera, a qua cæpit XIIII Nisan, mactatus agnus τῶν διαβατηρίων victima. XXII Ijar, quæ incidit in XXI, Mai obseruatum primum Sabbatum, quæ erat XIIII Ziu in anno prisco dierum. Geneseos XVI, 27. & per totum caput: ex quo deprehensum C etiam a Iudæis neomeniam Ijar illius anni incidisse in Sabbatum, & proinde neomeniam Nisan feria V contigisse. quæ est egregia obseruatio, quæ frenat licentiam Chronologorum, qui nullum modum faciunt nouos annos, nouos reges, nouas epochas comminiscendi. Mirum vero extitisse, qui aduersus verba Mosis negent secundi mensis neomeniam in Sabbatum incidisse. Hebræi peruenerunt in desertum Sin XV mensis secundi. Exodi XVI. 1. Sexta die ab illa iubetur populus colligere duplum demensum Mannæ; cõmate 5. Ea dies igitur erat XXI mensis. Atqui erat parasceue, & prosabbatum. Commate 22. 23. Ergo neomenia mensis erat Sabbatum. Atqui Hebræi non migrassent die Sabbati. Egregiam animaduersionem. Quid est magis D contra sabbatum, quam Sabbato colligere Manna? Atqui multi profecti sunt colligẽdi caussa die sabbati. Commatibus 27, 28. Isti Critici non meminerunt adhuc legem datam non fuisse. Dicant mihi: Quomodo 22 mensis est sabbatum, vt est in Commate 26, & tamen neomenia mensis non est sabbatum? Valeant ergo, & commenta sua imperitis venditent. Neomenia igitur secundi mensis fuit sabbatum, & neomenia primi feria quinta, eadem cum neomenia mensis æquinoctialis. Quæ est luculenta obseruatio. Quamuis autem hac epo-

cha characterem suum non habuisset feriam quintam, tamen ex epo- A
cha Nabopollassari facile indagari potuisset, aut ex obseruatione anni sabbatici. Qui aliter hoc tempus indagarunt, mire hallucinati sunt.

DE PRIMO ANNO SABBATICO.

EA commoditas est periodi Iulianæ, annorum mundi, epochæ Iudaicæ, vt per diuisionem septenarij annum Sabbaticum indicent. Anno Christi 1575, a quo cæpit Tisri Iudaicus 5335, Iudæi Palæstini in suo Kalendario notarunt illum annum esse primum Hebdomadis annalis quorum verba hæc sunt: וְהִיא שָׁנָה רִאשׁוֹנָה לִשְׁמִיטָה לְדַעַת הרמבם זל וְהַגְּאוֹנִים וּמִנְהַג בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. Hoc est: Is est annus primus Semitah, secundum opi- B
nionem Magistri Mosis, filij Maimon, & popularium terræ Israel. Annus igitur Iudaicus 5335 per 7 diuisus relinquit annũ primum Semitah. Idem faciet annus mundi illi respõdens 5524, item annus periodi Iulianæ 6287, & quidem ab autumno eiusdem anni currentis. Ptolemæus affinis Hyrcani obsessus fuit in castro Dagon, anno Seleucidarum 177, qui respondet Iudaico 3626. Eum annum Iosephus scribit fuisse Sabbaticum. Quod verũ esse numerus ipse 3626 per septem diuisus ostendit. Idem Iosephus scribit Hierosolyma ab Herode capta M. Vipsanio Agrippa, L. Caninio Gallo COSS. quem annum dicit fuisse sabbaticum. Porro illi Consules inciderunt in annum Iulianum nonum, cyclo Lunæ tertio. Proinde fuit annus Iudaicus 3724, a conditu C
mundi 3913. qui plane sunt numeri septenarij. Erat autem annus periodi Iulianæ 4677, qui per septem diuisus relinquit vnitatem, hoc est annum primum Hebdomadis incipientem ab Autumno eiusdem anni. Quare æstas, in qua capta Hierosolyma, incidit in annum Sabbaticum currentem. Anno Seleucidarum CXLIX, qui erat secundus ab excessu Antiochi Epiphanis, Antiochus Eupator Iudam Macabæum in arce obsidebat. Is annus erat Sabbaticus, auctore eodem Iosepho & libro priore Macabæorum. Erat autem 3598 Iudaicus, a mundi conditu 3787. Vterque numerus est septenarius. Annus primus Sabbaticus est septimus γεωργίας, postquam filij Hebræorum pedem in possessionem terræ Chanaan posuerunt. Videndum, quo- D
tus annus Iudaicus, aut mundi is fuerit. Caleb libro Iosuæ, capite XIIII, ait se missu Mosis terram explorasse, anno secundo a migratis finibus Ægypti, cumque annum, quo sorte diuidendi erant agri, fuisse a natali suo octagesimum quintum: a profectione autem, quam terræ explorandæ caussa iussu Mosis susceperat, quadragesimum quintum. Missus vero fuerat a Mose annos natus, vt ipsemet profitetur, quadraginta. Ergo annus κληρουχίας fuit præcise quadragesimus sextus ab

Exodo

A Exodo. Quod clarius probat idem, commate decimo, inquiens: *Deus hos totos quadraginta annos incolumem seruauit me.* Quadragesimus vero sextus annus ab Exodo in periodo Iudaica est 2310, mundi 2499. Vterque est septenarius. Atque hic est annus κληρουχίας, quo non agricolationi, sed assignationi opera data. Sequens igitur fuit primus γεωργίας, & septimus ab eo est primus Sabbaticus ab Hebræis obseruatus qui cæpit simul cum anno Iudaico 2317, Mundi 2506, incipiens vtique ab autumni anni periodi Iulianæ 3269. Etiam si Iudæorum hodierna obseruatio facem nobis non alluxisset, tamen ex epocha Exodi annum Sabbaticum deprehendissemus: & rursus sine ea etiam ex Iosepho & libro Macabæorum priore id tuto colligi po-
B tuit. Quam vero falluntur & veteres, & recentiores, qui Iubileum definiunt spacio annorum quinquaginta absolutorum, non autem 49, hinc animaduerti potest.

DE ANNO SABBATICO SAMARITARVM COMMENTITIO.

ILLVD in primis animaduertendum, Iudæos quanuis extorres patria sua, non minus annum septimum Hebdomadis annuæ, quam septimum diem Hebdomadis dierum firmum, & immutabilem obseruasse: quæ sunt manifesta veteris & veræ Dei Ecclesiæ γνωρίσματα.
C Et sane post legem hodie Iudæi nihil habent vetustius anni Sabbatici obseruatione. At Samaritæ nescio quare annum quartum Hebdomadis Iudaicæ (quæquidem est vera hebdomas) septimum statuunt Hebdomadis suæ. Siquidem anno Christi 1584, in cuius autumno cæpit Tisri Iudaicus 5345, ab eo Tisri cæperunt annum Semitah putare, vt videbitur libro VI. Necesse est omnino, quæ eorum inscitia est, eos vti æra quadam, cuius septenarios putent esse annos Sabbaticos. Neque dubito, quin res ita habeat. & fortasse putant a Nabonassaro, a quo annus Christi 1584, est 2331, & quidem septenarius. Sed hæc incerta.

DE ILII EXCIDIO.

D

POSTREMOS annos mythici temporis veteres scriptores certatim definire voluerunt, quod sint memoriæ scriptorum proximi, vt scribit Censorinus. Sed quare ipse eos deducat ab Inachi regno, ad primam Olympiadem, non autem a capto Ilio, vt reliqui, caussam non capio. Non potest dici, quam variis iudiciis lis ventilata sit. Et quidem omnium sententias in medium adferre, ambitiosum est. Neque enim errores alienos triumphamus, sed quantum potest fieri, tollimus.

limus. Ea igitur est Tetraeteridis Græcæ commoditas, vt ex die A
mensis sciatur quota sit prytania, modo constet quotus sit annus Te-
traeteridis. Contra, datis diebus mensis & prytanias, deprehenditur,
quotus sit annus Tetraeteridis. Vt in Decreto Atheniensium in gra-
tiam Zenonis: Ἐπ' Ἀῤῥενίδου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος πέμπτης πρυτα-
νείας, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ, τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς Πρυτανείας. Vt vi-
cesima mensis Mæmacterionis popularis sit vicesima tertia Prytanias,
hoc non potest contingere, nisi anno primo Tetraeteridis. Tunc enim
XXVIII Pyanepsionis est nouilunium. Ideo XX Mæmacterionis est
XXIII Prytanias. Quare audacter possumus dicere, illud Decretum
datum fuisse anno primo Tetraeteridis Atticæ. Quod si quota esset
Tetraeteris periodi Atticæ sciremus, & diem verum in Kalendario B
Iuliano dare possemus. Itaque videmus quæ sit vtilitas anni Attici &
Olympici ad notationem temporum in rebus Græciæ. Quare igno-
ratio istius formæ non solum huic sæculo, sed & priscis temporibus
nocebat. Ex doctrina primi libri scimus neomenias anni Græci po-
pularis peruagari mensem integrum in forma Iuliana. Hecatom-
bæon, verbi gratia, aliquando incidit in X Iulij, aliquando in VI Au-
gusti. Igitur sidus, quod vespere neomeniæ Hecatombæonis oritur,
in primo anno periodi Atticæ, non orietur in eadem neomenia, quan-
do Hecatombæon erit in VI Augusti. Propterea parapegmata ab ar-
tificibus proposita erant, ne vulgus in eadem neomenia semper idem
sidus oriri aut occidere putaret. quod tamen vulgus negligebat, C
adeo vt quidam dux apud Polybium, cum ad ortum, aut occasum
Pleiadum (non memini vtrum fuerit) condixisset, non venit ad consti-
tutum; falsus nimirum desultorio mensium situ; quem non conside-
rauerat. Duæ igitur de capto Ilio generaliter sunt sententiæ. Qui-
dam enim multis annis supra quadringentos ante primam Olympia-
dem ponunt. Alij præter quadringentos, octo, septem, sex, & quin-
que tantum ponunt. Horum tantum nobis habenda ratio, & qui-
dem inter eos eorum, qui Attica scripserunt: quorum vnus consensus
est in mense & die mensis. Omnes enim Θαργηλιῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος
hoc contigisse dicunt. In annis Tetraeteridis variant. Vulgus solet
diuidere mensem Lunarem in nouilunium, septimam Lunam, ple- D
nilunium, & septimam a fine: quas diuisiones Quadrantes Lunæ vo-
cant: aliter vocant primam, septimam, quintamdecimam, vicesimam
secundam. Græci φεγγάριον, διχόμηνιν, πανσέληνον, διχόμηνιν ὑστέραν.
Hæ quatuor Lunaris mensis diuisiones sunt in vicesima tertia, siue
ὀγδόῃ φθίνοντος Θαργηλιῶνος. Primo quippe anno Tetraeteridos, vicesi-
ma tertia Thargelionos est prima Luna. in secundo anno est septima,
in tertio est plenilunium, in quarto est vicesima secunda. Rursus in

A vicesima tertia Thargelionos, anni primi Luna occidit statim vespere. In anno secundo occidit media nocte. In anno tertio per totam noctem lucet. In quarto oritur a media nocte. Qui igitur 408 annis ante primam Olympiadem captum Ilion volunt, necessario anno tertio Tetraeteridos hoc contigisse volunt. Nam 408 anni retro putati desinunt in XLIX annum periodi Olympicæ, siquidem fingimus retro semper eam periodum obtinuisse. Erat igitur XI annus desinens periodi Atticæ. Semper enim deducendi sunt 38 anni de periodo Olympica, vt habeas periodum Atticam: aut contra, adiiciendi. Non enim refert vtro modo experiare. Ergo plenilunio hoc contigit. Et sane quosdam de vetustioribus idem sensisse scribit Clemens. καί τινες τῶν
B τὰ Ἀττικὰ συγγεγραψαμένων, ὀγδόῃ φθίνοντος (Θαργηλιῶνος) βασιλεύοντος τὸ τελευταῖον ἔτος Μενεσθέως, πληθυούσης σελήνης. Qui annos 407 ponunt a capto Ilio, ad primam Olympiadem, hi omnino censent captum Luna vicesima secunda. Auctor enim τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος ita scribit: Νὺξ μὲν ἔην μεσάτα, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελάνα. Ex hoc versiculo Clemens nititur confirmare eorum sententiam, qui volunt plenilunio τὴν ἅλωσιν Ἰλίου contigisse. Sed pace eruditissimi scriptoris, ἐπιτέλλειν non significat lucere, quod ipse aliud agens putat, sed oriri, & incipere apparere. In idiotismo Hispanico elegantissime dicitur *Assomar*. Latine existere. Qui annos 406, vt apud Eusebium, assignant, ij primo anno sequentis Tetraeteridis, hoc est XIII periodi, captum Ilion
C omnino volunt, hoc est nocte illuni. Sed nemo veterum noctem illunem fuisse prodit. Itaque audiendi non sunt. Postremo qui 405 annos putant, ij Septima Luna accidisse volunt, anno Tetraeteridis sequentis secundo, periodi XIIII. Virgilius:

Et iam Argiua phalanx instructis nauibus ibat
A Tenedo, tacitæ per amica silentia Lunæ.

Seruius: *Septima Luna capta est Troia, cuius simulachrum apud Argos constitutum. Hinc est quod dicit: Oblati per Lunam.* —— Doctissimus Politianus hic hariolatur præter solitum de silentio Lunæ. Constat igitur omnibus de tempore anni, non de anno. Nam fine veris Ilion captum quidem volunt, paulo ante solstitium. Quod & Vir-
D gilius sequutus est. —— *vix prima inceperat æstas:*
Et pater Æneas dare ventis vela iubebat. —— De anno vero non conuenit. Atqui doctissimi inter eos, qui hæc disquisiuerunt, interuallum a capto Ilio, ad primam Olympiadem definiunt annorum 407 præcise, Ephorus, Callisthenes, Damastes, Phylarchos, Canones Eratosthenis, quibus multum tribuit Dionysius Halicarnassensis. Quare Diodorus omnium accuratissimus ait annum primum Olympiadis XCIIII desinentem, hoc est, annum CCCLXXIII a primo Olym-

pico ludicro, esse ὀγδοηκοστὸν πρὸς τοῖς ἑπτακοσίοις μετὰ τὴν Τροίας ἅλωσιν. A
Deductis igitur 373 de 780, remanent anni 407, interuallum a capto Ilio, ad 95 Olympiadem ineuntem. Contigit igitur hic casus anno tertio tertiæ Tetraeteridos Atticæ, hoc est anno XI periodi Atticæ, plenilunio. Neomenia Thargelionos XXXI Mai. vicesima tertia Thargelionos in XXII Iunij. Supererant ad caput anni sequentis, XXXVII dies, quorum XVI ad τροπὰς θερινὰς, id est VIII Iulij exclusiue. Et proinde XXI erant περιτταὶ ἡμέραι, ad caput anni sequentis, vt habes libro primo, in Tabula neomeniarum Atticarum. Sed Dionysius Halicarnassensis dicit fuisse viginti tantum περιττὰς, XVII autem ad τροπάς. Intelligit ergo inclusiue. Includit enim VIII Iulij in illum numerum. quod & Plutarchum facere animaduertimus, qui pro τριάκοντα dicit τριακοστὸν, & contra ἑκατοστὸν pro ἑκατὸν. Neque ille solum, sed B
& alij Græci. Incidit igitur ille annus in 3531 periodi Iulianæ. Annus autem primus Iphiti incidit in annum 3938 periodi Iulianæ. Differentia, anni 407. quod erat propositum. Notabis autem in Tabula neomeniarum Atticarum, libro primo, περιττὰς ἡμέρας pertinere non ad eum annum, cui appositæ sunt, sed ad sequentem. Exemplum: In primo anno periodi annotatur περιττὴ nulla. Hoc significat, a fine anni antecedentis, qui erat vltimus periodi, ad initium primi anni, nullam esse περιττὴν ἡμέραν. Rursus secundo anno appositæ sunt 27 περιτταί. Hoc est, a fine primi, ad initium secundi, sunt 27 περιτταί. Proinde anno XII 21 περιτταί attributæ significant, a fine anni XI, ad initium XII fuisse C
περιττὰς ἡμέρας 21, quas tamen Dionysius XX tantum esse censet, excludens nimirum VIII Iulij ab illis. Rursus cum dicimus plenilunium fuisse, intelligimus secundum vsum periodi Atticæ, &, vt Dionysius ait, ὥσπερ νῦν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. quod prudentissime ab eo dictum. Periodus enim Attica accommodabat nouilunia Tetraeteridum sæculo Iphiti. Itaque a capto Ilio, ad primam Olympiadem, & sæculum Iphiti, facta erat Lunæ προήγησις horarum 32. A sæculo autem Iphiti, ad Dionysium Halicarnassensem, & Augustum, bidui solidi. Quare erraret, qui ad Lunæ rationes hæc exigere vellet. Captum igitur est Ilion anno periodi Iulianæ 3531, Iunij XXII. Anno mundi 2767, Didymonos quartadecima. Character Zygonos 1.9. D
35'. Octobr. v. Anno Iudaico 2578, Tamuz XIIII, cuius character 3.14.910. Atque hic est verus annus & dies capti Ilij. Nam vt diximus, XXIII Thargelionis, in anno tertio Tetraeteridos habet plenilunium. In hoc anno Thamuz & Didymon concurrebant. Epocha igitur, quæ annos 407 absolutos ponit ante primam Olympiadem, est ex sententia Eratosthenis. Vocetur Eratosthenea. Ea omnium est certissima. In libro primo cum ageremus de periodo Attica, nos contulimus

limus

A limus casum Ilij in 408 annum ante primam Olympiadem. sed hæc opinio de 407 annis longe certior. Ex his eruditus Lector potest aduertere, quanta vtilitas sit in anni Attici doctrina, & quam longe fallantur, qui menses Atheniensium populares ad Lunæ rationes reuocant, & neomeniam Hecatombæonis in Iunio vt plurimum statuunt. De variis circa hunc casum veterum sententiis adducam verba Clementis Alexandrini. Κατὰ δὲ τὸ ὀκτωκαιδέκατον ἔτος τῆς Ἀγαμέμνονος βασιλείας Ἴλιον ἑάλω, Δημοφῶντος τοῦ Θησέως βασιλεύοντος Ἀθήνησι τῷ πρώτῳ ἔτει, Θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ ἐπὶ δέκα, ὥς φησι Διονύσιος ὁ Ἀργεῖος. Αἰγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν τῇ τρίτῃ, μηνὸς Πανέμου ὀγδόῃ φθίνοντος. Ἑλλάνικος δὲ δωδεκάτῃ Θαργηλιῶνος μηνός, &c. Nos Atticos veriora protulisse putamus,
B Θαργηλιῶνος τῇ ὀγδόῃ φθίνοντος.

DE CONDITV TEMPLI SOLOMONICI.

ANNVS primus templi Solomonici est 480 iniens Exodi Hebræorum: priore Regum, cap. VI, I. Erat annus mundi 2932, quinquagesimus secundus vicesimi quinti Heled, siue sæculi Hebraici. Epagomenon Neomenia in VIIII Octobris: neomenia Æthanim XIIII Octobris: neomenia Ziu XI Mai, vt anno ante Exodum. 480 enim anni sunt quatuor sæcula Hebraica absoluta. Itaque eædem
C neomeniæ anni dierum erant tempore conditus templi, quæ fuerant anno mundi 2452, qui antecessit annum Exodi. Zygonis character 3. 0. 3', in quarta Octobris. Neomenia Tauronos XXX Aprilis. Erat annus 3696 periodi Iulianæ, Iudaicus 2743. cuius Siwan 4. 0. 790, Mai XXIIII. Itaque cum capite VI prioris Regum dicatur templi fundamenta iacta mense Ziu, hoc tempus incidit in mensem Maium. Sed Chronicorum posteriore, cap. III, I, notatur secunda Ziu, qua iaci cæpta fundamenta. quod tempus conuenit diei XII Mai, feria sexta. Animaduertendum vero, annos 2453 præcise esse a conditu mundi, ad Exodum, si a vere initia rerum repetamus. A verno enim æquinoctio anni 764 periodi Iulianæ, ad vernum æquino-
D ctium anni 3217 eiusdem, sunt anni præcise 2453. Sed si ab autumno anni 764 ordiamur annos mundi, erunt tantum anni 2452, & menses sex. Id notamus, ne quis errorem putet. Nam aliter fieri non potest. Cum igitur annus, quo templum inchoatum, sit quadringentesimus octagesimus ab Exodo, manifesto is erat annus periodi 3696, vt a nobis demonstratum est: & propterea erat mundi annus labens 2932 ab autumno. Itaque ab initio rerum, ad initium Templi, sunt anni absoluti 2931, & menses septem præcisi. In his igitur prudenter agendum,

dum, & considerandum, vtrum ab Exodo hoc est a vere, annus inci- A piat, an ab autumno antecedenti. Igitur fundamenta templi iacta, anno periodi Iulianæ 3696, Mai XII, feria sexta. Thoth die VIII: anno mundi 2932, Tauronos XIII, Ziu mensis dierum secunda. anno Iudaico 2743, Ijar XXVI, cuius character 2. 11. 1077. Rursus animaduertendum, in referendis neomeniis, translationum Iudaicarum rationem nos non habere, sed tantum medij motus Lunaris politici, hoc est anni ordinarij Iudaici.

DE ENCÆNIIS TEMPLI.

CONSTRVCTIONI Templi anni septem dati solidi, cum mensibus sex. 1. Regum, cap. VI, 37, 38. Ergo absolutum Tem- B plum in autumno anni periodi Iulianæ 3703: qui erat mundi 2940, & cuius iam vnus mensis elapsus erat. Neomenia Zygonos 5. 22. 42. Octobris III. Erat annus sexagesimus vicesimi quinti Heled Hebraici. Neomenia Æthanim XII Octobris. Neomenia Bul. XI. Nouembris. Annus Iudaicus 2751. Igitur anni Sabbatici mense secundo encænia Templi celebrata. siquidem primus mensis anni Sabbatici incidit in initium Autumni. Bul igitur est octauus mensis anni Paschalis, secundus autem anni Sabbatici.

DE INITIO OLYMPIADVM ET PRIMO ANNO IPHITI.

C

CVM veteres Græci anni Lunaris modum scirent esse dierum 354, eum autem ad Solis rationes componere vellent, expectabant interuallum temporis, quo numerum dierum, qui propius abesset a iusto mense, intercalarent. Bienniis igitur exactis, alternis XXII & XXIII dies intercalabant, pro secunda mensis nonam, aut octauam mensis dicentes, ne mensis videretur τριακάδι defraudari: quemadmodum in cauis mensibus, tertiam pro secunda mensis dicebant. Ita fiebat, vt in anno communi duodecim τριακάδες essent, in embolimæo tredecim. Quia igitur menses omnes τριακάδας habebant, ex eo Herodotus putauit annum 360 dierum esse, & singulis bienniis exactis, D quod ipse vocat διὰ τρίτου ἔτεος, mensem τριακονθήμερον intercalari. In quo pueriliter peccauit. Neque proculdubio alia fuit causa eum ita putasse, nisi quod videret omnium mensium vltimam diem τριακάδα vocari. Quod igitur annus aliquot Græcorum priscorum CCCLIIII diebus constaret, & singulis bienniis exactis XXII dies intercalarentur, non solum fidem fecerit C. Iul. Solinus, qui ita scripsit, sed etiam vetustissimorum Græcorum intercalatio, quæ singulis bienniis ex-

actis

A actis celebrabatur, XXII, & XXIII alternis. Quod ſiquis obiiciat, apud Solinum non XXII dies, ſed XXI intercalari ſolitos, ex eoque colligendum, annum Græcorum 360 dierum fuiſſe, & fine anni quarti XXI dies fulciendæ epochæ adiici, concedemus id verum eſſe, & locum habere in iis nationibus, qui Pentaeterica ſacra inſtaurabant, non in iis, qui Trieterica tantum habebant, in quibus neceſſario annus erat dierum 354, & alternis XXII, & XXIII dies intercalabantur. poſt quam intercalationem inſtaurabatur ſolenne Trietericum. Cum igitur XXII dies intercalabantur, tempus illud aliquo inſigni cultu ſignabant, quod vocabant Trietericon. Cum autem XXIII dies intercalati eſſent, hoc item tempus celebriore ſolenni notabant: vt
B Elidenſes Olympiade, Phocenſes Pythiade, Athenienſes maiuſculis Quinquatribus, item maiuſculis myſteriis. Habebant enim & minuſcula μυστήρια. Ita fiebat, vt ex quater diebus CCCLIIII, & XLV intercalaribus fierent dies 1461. quod eſt luſtrum Solare Ægyptiorum, & Græcorum, vt etiam ex Eudoxo notat Plinius. Vt certum eſt, multas nationes Græciæ, præſertim Aſiaticas, hac intercalatione vſas, ita non conſtat, an Elidenſes ea vnquam vſi fuerint, aut, ſi illam aliquando vſurparint, quando eius vſum deſiuerunt: Nam ſemper eorum ſacra ludicra πενταετηρικὰ celebrabãtur die XV menſis, & quidem plenilunio. Erat igitur menſis mere Lunaris. Sed eorum menſes erant τριακονθήμεροι. Itaque ſingulis quinquenniis ineuntibus, menſis inci-
C piebat a nouilunio, vt accurate a nobis libro primo diſputatum eſt. Græci igitur primã putant Olympiada, quam Iphitus Praxonidæ filius inſtituit, anno periodi Iulianæ 3938. Cenſorinus enim ſcribens anno Chriſti vulgari 238, qui erat periodi Iulianæ 4951, ait eum annum fuiſſe a prima Iphiti Olympiade 1014. Ergo prima Olympias celebrata anno periodi Iulianæ 3938, XVI Ab, Iulij XXIII, feria III, cuius neomenia characterem habuit 3. 3. 905, Iulij IX, anno Iudaico 2985. Inde obtinuit, vt neomenia primi menſis Elidenſium, qui erat Macedonibus Hyperberetæus, nunquam promoueretur citra IX Iulij, obicem & terminum ei ſtatuendo VIII Iulij, quam propterea vocabant τροπὰς θερινάς. Erat annus mundi 3174. Neomenia Zygonos: 2. 16. 45, Kalendis
D Octob. Neomenia Karcinonos Kalendis Iulij. Prima igitur Olympias celebrata XXIII Karcinonos, cyclo Solis XVIII, Lunæ V, anno 722 ab Exodo, anno 246 ab initio regni Solomonis, & proinde 36 Azariæ Regis Iuda, qui & Vzzia dictus fuit. Hoc tempus vocatur luſtrum a Latinis, id eſt περίοδος. Sed quia a Græcis dicitur πενταετηρὶς, (inepte quidam etiam magni nominis viri Penterim vocant) propterea Latini putarunt eſſe annorum quinque ſolidorum. Nam & Auſonium ita putaſſe demonſtrauimus; & Ouidius eodem offendit, cum ait:

Poſtque

Postque meos ortus Pisæa vinctus oliua A
Abstulerat decies præmia victor eques.

Hoc enim est quinquaginta annos decem Olympiadibus definire, & alibi:

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta
Jam tempus lustri transit in alterius.

Eandem mentem Ausonij fuisse libro primo indicauimus. Sed non prætereundum, cum iam desitum esset ludicrum Olympicum, lustrum Iulianum, cæptum dici Olympiadem: ne cui forte id imponat. Ausonius:

Mille annos, centumque & bis fluxisse nouenos
Consulis Ausonij nomen adusque leges. B
Fors erit, vt, lustrum cum se cumulauerit istis,
Confectam Proculus signet Olympiadem.

Ausonij Consulatus incidit in annum Christi 379, indictione VII, auctore Marcellino Comite: quod & aliis argumentis demonstrari potest. Erat annus cycli Solis XXIIII, & proinde quartus lustri Iuliani: quod quidem lustrum incipit semper ab anno bisextili. Nam & primus annus Iulianus habuit literas dominicales C B. Præterea alibi demonstrabimus, in magno Paschali Consules a Bruto primo Consule, ad sæculum Iustiniani, per quadriennia digestos fuisse, quorum quadrienniorũ primus annus semper est bisextilis. Ergo digestum fuit per lustra Iuliana. Quod lustrum vocet Olympiadem Ausonius, hoc vero C nouum non est, sed potius quod lustrum Iulianum illi dicitur Olympias: cum quadriennij vltimus annus, in quem incidit Consulatus Ausonij, sit quartus lustri Iuliani. Hoc etiam confirmatur aliquot locis scriptorum illius sæculi. Constantinus Magnus decessit anno Christi 337, die Pentecostes, anno quarto Olympiadis Iphiteæ 278, duobus circiter mensibus ante initium Olympiadis Iphiteæ 279. Socrates ait decessisse anno secundo Olympiadis 278. Proculdubio intelligit annum secundum lustri Iuliani. Erat enim cyclus Solis X, secundus a bisexto. Theodosius senior optimus, & Christianissimus Princeps, obiit anno Christi 396, anno 3 Olympiadis 293, Ianuarij die XVII, Olybrio & Probino Coss. Socrates vero scribit obiisse D anno primo Olympiadis 294. Sane cyclus Solis erat XIII, ideoque primus lustri Iuliani, quam Olympiadem vocat. Arcadius decessit anno Christi 409, quarto Olympiadis 296, Basso & Philippo Coss. Kal. Mai. Socrates autem ait anno secundo Olympiadis 297: quia nimirum erat annus Cycli Solis XXVI, & ideo secundus lustri Iuliani. Hæc satis confirmant Olympiadem apud illos scriptores esse non solum spatium lustri Iuliani, hoc est dierum 1461, sed etiam merum

lustrum

A lustrum Iulianum esse, cuius annus primus sit bisextilis duplici litera
Dominicali præditus. Ostendimus vero libro IV, iam temporibus
Luciani Ecatombæonem, aut primum mensem Elidensium, merum
Quintilem Iulianum: & propterea interuallum Olympicum iam
non, vt antea, vagum, sed stabile fuisse. Quare considerandum
est, quod idem Socrates scribit, Constantium Chlorum Constantini
Magni patrem obiisse anno primo Olympiadis 271, die Iulij XXV:
quod tempus congruit anno Christi 305. qui est secundus a bisexto. Si
Olympias Socrati nihil aliud est, nisi lustrum Iulianum, secundum
hæc, Constantius obierit anno Christi 304, non autem 305. Ego nihil
definio. & omnia quæ ad obitum Constantij Chlori, cædem Maxen-
B tij, initia Constantini Magni pertinent, omnia, inquam, multis tene-
bris inuoluta sunt: quanquam scimus cum Eusebio Constantium
Chlorum anno Christi 307 decessisse. Constantius Constantini F.
decessit Flauiis Tauro & Florentio Coss. anno Christi 361, primo
Olympiadis 284. Socrates primo anno eiusdem Olympiadis deces-
sisse testatur. Quare hic Olympias non fuerit lustrum Cæsarianum.
Denique Valens Imp. cæsus est a Gotthis, anno ante Consulatum Au-
sonij, hoc est, anno Christi 378, cyclo Solis 23, & ideo anno tertio lu-
stri Romani, anno secundo Olympiadis 289. Socrates confert in an-
num quartum Olympiadis 289. Sed fallitur. Neutri enim Olympiadi,
Iphiteæ, aut Iulianæ conuenire potest. Nam videtur conferre in ipsum
C annum Consulatus Ausonij. Ex his manifesto colligitur, Olympia-
dem illis vltimis temporibus lustrum quidem non Iphiteum intelligi,
sed Iulianum, idque a mense Septembri antecedente. In veteribus
monimentis LVSTRVM designatur singulari L. vt in stela, quæ ex
portu Anconitano Romam translata: in qua KϚL. & ZKL. & HKL. &
ΘK. L. significant XXVI Lustrum, XXVII, XXVIII, XXIX, &c. &
creberrimum in numismatis Prouincialibus Græcis. vt Γ. ΚΑΙΣΑΡ.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ. ΜΕΓΑΣ. L. Γ. id est, lu-
stro tertio. Item ΤΙ. ΚΛΑΥΔ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤ. ΓΕΡΜ.
ΑΥΤΟΚ. L. Α. id est, Lustro primo. & ita in omnibus prouincia-
libus nummis Imperatorum Græcis, vsque ad filios Constantini. In
D illis nummis aliquando L. aliquando Λ sculptum est. vt: ΑΥΤ. ΝΕΡ-
ΟΥΑΣ. ΣΕΒΑΣΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΚ. Λ. Γ. id est, Λύστρῳ πρώ-
τῳ. &, ΑΥΤ. ΝΕΡΟΥΑΣ. ΚΑΙΣΑΡ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Λ. Β.
Λύστρῳ δευτέρῳ. Id autem Lustrum intelligimus Lustrum indictionum
aut illationum. In ara vetustissima Romæ legitur MINISTRI. LVSTRI.
SECVNDI. quod huc referendum. Sed quid volunt illa in numisma-
tis prouincialibus Græcis? ΕΤΟΥΣ. ΙΕΡΟΥ. ΝΕΟΥ. ΠΡΩ-
ΤΟΥ. ΕΤΟΥΣ. ΙΕΡΟΥ. ΝΕΟΥ. ΔΕΥΤΕΡΟΥ. ΕΤΟΥΣ.

IEPOY. NEOY. Iϛ. Quod idem est in Gellio, libro XVIII, cap. A
primo, *Æstate anni noui*. Non satis capio. Idem, nisi fallor, vult inscriptio vetus de Colonia Viminatio, vbi anni a primo, ad XIIII digesti sunt: COLON. VIM. AN. I. COLON. VIM. AN. II. & ita deinceps vsque ad XIIII inclusiue. Neque aliter interpretor nummos Philipporum Augg. in quibus hæ notæ sunt, I. II. III. IIII. V. VI. Puto enim notari annos sæculi millenarij. Sed viderint docti. Nisi sint anni imperij: vt videmus in nummis Iustini, & Iustiniani. Nam & sunt nummi Iustiniani, in quibus notatur annus XXXVIIII imperij eius: qui & vltimus illi fuit.

DE PRIMIS PALILIBVS VRBIS. B

SERO Romani Fastos suos annis Vrbis signarunt, vt nos vix tandem a Karoli Magni temporibus annum Christi Dionysianum in Fastos nostros retulimus. Priscum illud & primum Romanorum institutum, Consulibus, non annis Vrbis tempora notare. At plerarumque aliarum Italiæ ciuitatum annus primus & exploratus erat, & ab eo tempora designabant. Extat hodie egregium vetustatis monimentum Interamnæ in basilica episcopali:

SALVTI. PERPETVAE. AVGVSTAE
LIBERTATIQVE. PVBLICAE
POPVLI. ROMANI

GENIO. MVNICIPI. ANNO. POST
INTERAMNAM. CONDITAM
DCCIIII. AD. CN. DOMITIVM
AHENOBARBVM. [redacted] COS. C
[redacted]

PROVIDENTIAE. TI. CAESARIS. AVGVSTI. NATI. AD. AETERNITATEM
ROMANI. NOMINIS. SVBLATO. HOSTE. PERNICIOSISSIMO. P. R.
FAVSTVS. TITIVS. LIBERALIS. VI. VIR. AVG. ITER
P. S. F. C.

Hæc tabula manifesto gratulatur Tiberio Cæsari de cæde Seiani, quæ accidit anno ante Consulatum CN. DOMITI Ahenobarbi, & L. Vitellij, qui obiit in magistratu, & cuius nomen hic derasum est: Id tempus congruit anno 32 Christi Dionysiano, quem secutus est annus Passionis Dominicæ. Erat annus periodi Iulianæ 4745: de quo D
detractis annis solidis 703, remanet annus primus Interamnæ conditæ 4042 in periodo Iuliana, qui est annus Iphiti 104, vltimus nimirum 26 Olympiadis. Rursus in Apocha Collicti cuiusdam Rauennatis ita scriptum est: *Imp. Domino Iustiniano P. P. Aug. Anno tricentesimo octauo Raū. P. C. Basilij, anno vicesimo: tertio Iduum Iuliarum. Ind. duodecima Raū.* Erat annus Christi 564. Ergo Colonia Rauenna deducta anno Christi 256. Extat præterea vetus saxum Puteolanum cum

A cùm anno XC a Colonia deducta, P. Rutilio, Cn. Manlio COSS. Ex quibus COSS. patet Coloniam Puteolos deductam A. A. V. C. DLX, vt etiam constat ex Liuij lib. XXXIIII. Cum igitur & coloniarum deductarum & natalium municipiorum annus singulis Italiæ nationibus constaret; pudendum erat Romæ primordia eius hactenus ignorata fuisse, vt Ennius a primis vrbis Palilibus, ad sua tempora, septingentos annos putauerit, cum tamen nondum ad sexcentesimum peruentum esset. Siquidem ita canebat:

Septingenti sunt paulo plus, aut minus anni,
Augusto augurio postquam incluta condita Roma'st.

Primum omnium togatorum M. Porcium Catonem puduit ignora-
B tionis rei simul, & supinitatis Romanorum. Is ex Censoriis Tabulis collegit annum primorum Consulum creatorum, & Regifugij; & inde retro dinumeratis annis 244, per quæ Romæ regnatum est a septem regibus, peruenit ad initia Vrbis. In Tabulis enim Censoriis reperit anno penultimo ante Vrbem a Gallis captam, lustrum Romæ actum L. Valerio Potito, T. Mallio Capitolino COSS. anno post exactos Reges centesimo vndeuicesimo, δευτέρῳ προτέρῳ ἔτει τῆς ἁλώσεως ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ, vt loquitur Dionysius: vt annus captæ Vrbis a Brenno sit centesimus vicesimus primus iniens. Hæc accurata Catonis obseruatio magno adiumento fuit ad initia Vrbis indaganda, siquidem constabat de interuallo, per quod regnatum est. Nam quo-
C modo & ipse, & Varro, qui hæc postea diligentius perpendit, illud tempus explorauerint, nemo in literas retulit: quod tamen admonuisse pluris intererat, cum antiquius sit, quam tempus captæ Vrbis, quod propius erat memoriæ sæculi Catoniani. Igitur pro concesso, aut explorato habebant, a Palilibus vrbis, ad primos Consules, fluxisse annos, vt quidem Cato putabat, CCXLIII, vt autem Varro, vno amplius. Et quia immutabilis est annus primorum Consulum validissime ex Censoriis Tabulis demonstratus, qui incidebat in annum Iphiti 267 currentem, hinc sequitur, secundum Catonem Romam conditam anno Iphiti 24, duobus mensibus ante initium 25: secundum Varronem autem, vt diximus, anno vno minus. Itaque Palilia
D Varroniana incidunt in annum Iphiti 23, qui est annus tertius sextæ Olympiadis. Hinc quasi in factiones duas res discessit. vt altera Palilia sint Catoniana, altera Varroniana. In Fastis Capitolinis, Consulatus C. Claudij Neronis, & M. Liuij Salinatoris II, confertur in annum Vrbis DXLVI. Ergo Consules, qui proxime antecedebant, M. Claudius Marcellus V, T. Quinctius Crispinus gesserunt magistratum anno vrbis DXLV, secundum illa saxa Capitolina. At Liuius illis COSS. ait ludicrum Olympicum celebratum, quam nemo negauerit fuisse

Olympiadem CXLIII. anno periodi Iulianæ 4506. Palilia igitur illo- A
rum COSS. incidunt in annum quartum Olympiadis CXLII, hoc
est, in annum Iphiti 568. Ergo Roma condita anno Iphiti 24, se-
cundum fastos Capitolinos. Et proinde Palilia Fastorum Capitoli-
norum sunt Catoniana. Rursus Liuius scribit, per eos dies, quibus
profectus est ad bellum Consul L. Cornelius Scipio Africani frater,
ludis Apollinaribus, a. d. v. Eid. Quintil. cælo sereno interdiu ob-
scuratam lucem fuisse, cum Luna sub orbem Solis subiisset. Hæc
eclipsis proculdubio contigit prid. Eid. Martias Iulianas, anno pe-
riodi Iulianæ 4524, cyclo Lunæ secundo. At Fasti Capitolini con-
sules L. Scipionem Asiaticum, & C. Lælium. C. F. Nepotem com-
parant in annum vrbis DLXIII. Ergo vrbs condita anno periodi B
Iulianæ 3961, vt supra, hoc est 24 Iphiti. Sed nodus restat. Nam
Piso Consulatum Scipionis Asiatici, & Lælij coniicit in annum vrbis
DXVI. Interuallum 33 Consules. At in Cassiodoro, & Fastis Onufria-
nis 32 tantum. Quare vnum par Consulum hinc effugisset. Sed
falsum est. Nam Fasti Capitolini comparant hos duos Consules in
annum Vrbis DXCV, non autem DXCVI, vt Piso, & eum sequutus
Onufrius. Fastos Capitolinos sequitur Solinus, cap. secundo. Is scri-
bit, C. Pompeio Gallo, Q. Verannio COSS. anno vrbis DCCCI,
Olympiadem CCVII actis publicis notatam fuisse. Olympias CCVII
iniuit anno periodi Iulianæ 4762, cyclo Lunæ duodecimo. Ergo 9 ad-
denda ad 801, vt diuisa per XIX relinquant 12. & proinde Roma con- C
dita cyclo Lunæ decimo, anno periodi Iulianæ 3961. Et vetus Chro-
nologus apud Clementem: ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ τῆς Ῥώμης
κτίσιν συνάγεται ἔτη εἴκοσι τέσσαρα. Igitur Fasti Capitolini, & Solinus Ca-
toniana Palilia sequuntur. Sed diligenter cauendum, ne annum vrbis
currentem pro ineunte accipiamus. Hoc etiam prudentioribus impo-
nere potest. Nam cum dicitur, consules illos iniisse magistratum
Kalendis Ianuarij illius anni vrbis, dubitari potest, fluentis ne, an a Pa-
libus proximis incipiendi, intelligendum sit. Sane Paulus Orosius
cædem Cæsaris confert in annum vrbis 710. videtur κατὰ πρόληψιν ita
vocare annum, qui nondum inceptus erat. Apud Dionysium Hali-
carnassensem, anni, qui putantur ab Vrbe cōdita, sunt a Palilibus Ca- D
tonianis. Varronis auctoritas plures sectatores habuit, quam Cato-
nis, qui, vt ait Censorinus, *nunc diuersarum ciuitatum conferens tempo-
ra, nunc defectus eorum, & interualla retro dinumerans, eruit verum: lu-
cemque ostendit, per quam numerus certus non annorum modo, sed &
dierum iniri posset*. His accedit prolixa Ciceronis prædicatio: *Tu (Var-
ro) ætatem patriæ, tu descriptionem temporum, tu sacrorum iura, tu sacer-
dotum, tu domesticam, tu bellicam disciplinam, tu sedem regionum, & lo-
corum*

A *corum, tu omnium diuinarum humanarumque rerum nomina, genera, officia, caussas aperuisti.* Velleius ait annum vrbis DCCLXXXIII cæpisse a Palilibus, in quæ incidit Consulatus Vinitij: & vrbem cæptam condi annis viginti duobus absolutis a primo ludicro Olympico, hoc est, anno vicesimo tertio currente Iphitheo. Censorinus annum Christi 238 ait fuisse 1014 Iphiti, 991 autem Vrbis, a Palilibus Varronianis. Plutarchus & anno XXIII Iphiteo condi cæptam Vrbem scribit, & die, quo prima iacta fundamenta, Solem defecisse. ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ ὁ Ῥωμύλος τὴν πόλιν ἔκτισεν, ἀτρεκῆ τριακάδα τυχεῖν λέγουσι, καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸς ἥλιον, ἣν εἰδέναι καὶ Ἀντίμαχον οἴονται τὸν Τήϊον ἐποποιόν, ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος συμπεσοῦσαν. Ci-
B cero coniunctionis quidem luminarium meminit, sed nulla defectus Solaris mentione, libro secundo de Diuinatione: *L. quidem Tarrutius Firmanus familiaris noster in primis Chaldaicis rationibus eruditus Vrbis etiam nostræ natalem diem repetebat a Palilibus, quibus eam a Romulo conditam accepit: Romamque, cum in iugo esset Luna, natam esse dicebat: neque eius Fata canere dubitabat.* Si Kalendæ Ianuariæ anni prisci Romanorum eo tempore cæperunt a VIII Ianuarij, vt certissimum est aliquando hinc cæpisse, quæ fuit epocha prisci anni Attici, vicesima sexta Aprilis Iuliani conuenerit in Palilia prisci anni; cum Luna esset in iugo, cyclo Lunæ nono: quod conuenit sententiæ Tarrutij, in vicesimam primam Pharmuthi Actiaci natalem Vrbis
C conferentis, quæ est XXVI Mai, feria secunda, neomenia Siwan 3008. cuius character 2.7.484. Sed nullam eclipsim Solis tunc potuisse contingere constat ex eclipsi Solis, quæ 38 anno post præcise, sequenti mense, eodem cyclo incidit. Nam interuallo vnius cycli deliquia luminarium possunt referri, non autem interuallo duorum cyclorum, vno mense amplius. Hinc colligere licet, quo iudicio legenda sint Solini scripta, qui scribit L. Tarrutium censuisse Romam conditam Sole in Tauro, Luna in Libra constitutis, &, si Dis placet, Mercurio & Venere Soli oppositis in septimo signo a loco Solis. Plinius libro secundo, cap. XII. *Apud Græcos autem inuestigauit primus omnium Thales Milesius Olympiadis* XLVIII *anno quarto, prædicto Solis defectu, qui*
D *sub Astyage Rege factus est, Vrbis conditæ anno* CLXX. Sane annus quartus Olympiadis XLVIII cæpit a cyclo Lunæ sexto. Quare si annus vrbis 170 currebat, cum ille annus Olympiadis cæpit, Palilia Vrbis centesima septuagesima inciderunt in cyclum VI. Igitur prima Palilia cæperint cyclo Lunæ octauo, anno Iphiti vicesimo secundo currente. Itaque iste computus esset antiquior Varroniano, anno vno. Quod falsum est: vt & illud falsum, illum Solis defectum contigisse anno quarto illius Olympiadis. Contigit enim vicesima octaua

 Mai

Mai IIII annum proxime antecedentis, quem cum Eusebio putamus esse, qui a Thalete prædictus. Alius tamen defectus contigit anno II Olympiadis XLIX. Kal. Octobris. qui videtur conuenire 170 anno vrbis Catoniano. Itaque apud Plinium error esset XLVIII, pro XLIX Olympiade. & IV annum pro II. Porro quicunque Catonis Palilia sequuntur, ij omnes conferunt natalem Vrbis in annum primum Olympiadis VII, cum ex iis, quibus sententiam suam adstruunt, manifesto indicent, se intelligere Romam conditam Palilibus, quæ proxime initium Olympiadis VII antecesserunt. Aliter sentiunt, aliter dicunt. Certe Dionysius Halicarnassensis suauissimus simul, & accuratissimus scriptor ex iis, quæ colligit, nihil aliud quam docet, vnius tantum anni discrimen interesse inter Catonem & Varronem. B
& tamen ait Romam conditam ἔτους ἐνεστῶτος πρώτου τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Δαΐκλῆς Μεσσήνιος, ἄρχοντος Ἀθήνησι Χαροπου ἔτος τῆς δεκαετίας πρῶτον: Quemadmodum igitur duæ sunt optimæ sententiæ de Ilio capto, altera quæ annos 407, altera quæ annos 406 ante primam Olympiadem interuallum illud faciunt: ita sunt duæ optimæ de conditu Romæ: altera, quæ in annum tertium; altera, quæ in annum quartum Olympiadis VI hoc tempus conferunt. Qui igitur annis a capto Ilio vtitur, debet prius admonere, vtram sententiam amplectitur, Eratostheneam, an alteram. Qui vero a Palilibus Vrbis rationes temporum putat, dicat vtra sequitur, Varroniana, an Catoniana. Anno Vrbis 800, Claudio Augusto Cæsare, L. Vitellio COSS. celebrati sunt C
sæculares ludi, anno Christi 47, a cuius Palilibus iniuit octagesimus natalis Vrbis Varronianus. Anno vero Christi 248, Philippo Augusto seniore III, & Philippo Augusto iuniore II COSS. (quod Cassiodorus Æmiliano & Aquilino COSS. celebratos scribat, solens nugatur) celebratus est annus Vrbis millesimus absolutus Varronianus. & a Palilibus eiusdem anni cæpit natalis Vrbis vnus & millesimus. Et sane interuallum ludorum sæcularium Claudij Aug. & Philipporum Augg. sunt anni 201 præcisi. Ineuntem enim Octagesimum celebrauit Claudius, cum debuisset anno sequenti primum post octagesimum celebrare. Quamuis igitur antiquitus veri sæculares ludi erant, qui anno centesimo vndecimo redeunte edebantur, tamen cen- D
tenarium quenque Vrbis natalem SÆCVLVM vocabant. neque id tantum, sed omnem centenarium annorum. Hinc Claudianus inducens Romam Honorium alloquentem, fine anni, qui antecessit Consulatum VI ipsius Honorij, ita canit: ——*iam flauescentia centum*

Messibus æstiuæ detondent Gargara falces,
Spectatosque iterum nulli celebrantia ludos
Circumflexa rapit centenus sæcula Consul.

Erat

A Erat annus Christi 404, ad finem decurrens, cum hæc canebat Dea, cuius natalis 1157 inuerat a Palilibus eiusdem anni 404. Hic nullus est centesimus annus, nullum sæculum rediens per centenos vndenos annos. Sed centum annos Dea dicit abiisse, ex quo ipsa in vrbe sua ter tantum suos Cæsares vidit. Reliquum tempus ipsos aut Constantinopoli desedisse, aut in bellis externis occupatos fuisse. Quia vero qui centeno quoque anno ludi celebrabantur a Consule, (celebrabantur autem ab omni nouo Consule, quod dicitur, ὑπατείας δοιῶαι, Prospero autem in minore Chronico dicitur Consulatum edere) illos nemo amplius visurus est, quia nemo tantum viuere solet, ideo dicit, ludos nemini amplius videndos. Denique non sæculares ludos celebratos B fuisse dicit anno Christi 404, sed sæculum præteriisse, ex quo Augusti ab vrbe absunt. Simplex est sensus: & tamen amicus noster, quem sine honore nominare neque possumus, neque debemus, Onufrius Panuinius putat ludos sæculares illo anno a Consulibus editos: cum tamen nulla caussa subsit neque centenarij natalis Vrbis, neque sæculi Romani. Nam vltimi ludi sæculares sunt ij, quos Philippi Augusti ediderunt: quod vt taceam, satis confirmat Aurelius Victor Andreæ Schotti. *Et quoniam nomen admonuit, nostra quoque ætate post mille centesimus, Consule Philippo excessit, nullis, vti solet, solennibus frequentatus. Adeo in dies cura minima Romanæ Vrbis.* Conqueritur, quod centenarius Vrbis annus celebratus non sit, qui cadebat in consula-C tum Philippi & Saliæ. At superstitiosior illo Zosimus, non quod Philippo, & Salia COSS. sed decimo anno post dati nulli sint ludi sæculales, acerbissime expostulat, vt interuallum a sæcularibus Seueri Augusti congrueret sæculo prisco. Tantum abest, vt postea vlli ludi sæculares commissi sint, vt voluit doctissimus Onufrius. Sed mentio Sæculi admonuit me loci, quem adducit Censorinus ex septimo Annali L. Calpurni Pisonis Frugi. *Roma condita anno* DXCVI, *sæculum occipit heis Consulibus, queis proxumei sunt Consules M. Aimilius M.F. Lepidus, C. Popilius absens.* Nam aliud sæculum hic intelligit. & cum Fasti Capitolini hos COSS. in annum DXCV coniiciant, qui est annus Catonianus: ergo DXCVI annus erit Varronianus. At Piso an-D tiquior Varrone. Ergo Varro non est auctor illius sententiæ, quæ prima Palilia confert in 23 annum Iphiti. Hic hæreo.

DE PRIMO THOTH NABONASSARI.

De anno æquabili Ægyptiorum satis a nobis dictum loco suo in III libro, & in IIII, cum de anno Gelalæo disputaremus. Eius commoditatem reliquis omnibus typis annorum prætulerunt, quod

nulla intercalationis necessitate transigatur, & ab imperitissimis qui- A
busque etiam nemine præeunte sine errore obseruari potest. Tamen sine adiectione diei intercalabant, quod eorum Hierophantæ quinto quoque anno exacto pro prima Thoth, secũdam assumebant, in omni obseruatione cælesti. Exempli gratia : si primo anno Σώθεως, id est Caniculæ ortus obseruatus esset neomenia Thoth, illa neomenia vocabatur Σῶθις per solidum quadriennium. quinto anno ineunte secunda Thoth vocabatur Σῶθις. & ita deinceps pergendo totum anni contextum peruagabantur per annos Ægyptiacos 1461. quibus absolutis iterum Σῶθις reuertebatur in neomeniam Thoth. Hoc satis a nobis alibi demonstratum hic delibandum tantummodo fuit. Ergo fiebat, vt sine adiectione diei intercalatio procederet, quia Σῶθις sem- B
per in eadem epocha hærebat: quod vt obseruarent, dies mensium erant cognomines Deorum, Heroum, & veterum Regum, vt in anno Persico ostendimus. Itaque Σῶθις erat cognominis per totum quadriennium eius Dei, aut Herois, in cuius diem inciderat. Ipsos quoque menses noli dubitare Deorum, & Heroum cognomines fuisse. Nam profecto Thoth primus mẽsis est lingua Ægyptiaca, qui Ερμῆς Græcis. Pharmuthi extat in nomine veteris Regis Ægyptij Mispharmutosi. Μεσρὴ autem est is Heros, qui Ægypto nomen dedit, quod nomen adhuc retinet vulgo pars magnæ vrbis Kairum. Hebræis dicitur μεσραΐμ מִצְרַיִם. Παῦνι proculdubio est פַּעְנֵחַ, quo nomine Ioseph Patriarcha cognominatus fuit a Pharaone. Paophi & Pachon vestigia retinent in C
nominibus propriis Paphnutius, & Pachomius. Epiphi plane est, qui Επαφος Græcis dicitur, filius Isidis, quæ & Io. Nabonassar igitur, quem Nabonazaron vocat Censorinus, Babyloniæ Rex cœpit imperare anno periodi Iulianæ 3967, Iphiti 29 : quod demonstratione non indiget, cum tot exempla eclipsium illis annis notata satis ostendant eius initium consurgere a cyclo Lunæ XV, Solis autem XIX, Februarij XXVI, feria quarta. Erat annus mundi 3203. Neomenia Zygonos 3.17.33′, Kal. Octob. Neomenia Ichthyonos XXVI Februarij, feria IIII Itaque eadem cum neomenia Thoth. Neomenia Krionos XXVIII Martij, feria VI: quæ conuenit cum neomenia Paophi. Itaque nobilis fuit ille annus Ægyptiacus neomeniis Thoth & Paophi, conuenienti- D
bus cum neomeniis cælestibus. Quare non est dubium, quin Chaldæi illi principi nouum Neuruz instituerint, & neomeniam Epagomenon statuerint in XXIII Martij, vt solebat semper in Enthronismo magni alicuius Regis. Erat annus Iudaicus 3014. Adar 5.23.734, feria sexta, Februarij XXI. Itaque neomenia Thoth incidit in VI Adar. Neomenia Nisan XXII Martij. Neomenia igitur Paophi VII Nisan. Quemadmodum Olympiadibus historiæ, ita etiam annis

Nabo-

A Nabonassari astrologiæ custodiam accepto referimus. Et quemad-
modum delubrum Olympij Iouis ludorum claritate Fastos Græciæ
complexum erat, vt scribit Plinius: ita etiam antiquitatem obseruatio-
num cælestium hæc epocha continet: cuius memoriam Berosus, Hip-
parchus, Epigenes & Ptolemæus nobis custodierunt. Quin hodie
eius, absque Ptolemæo, & Censorino esset, neque vola neque vesti-
gium appareret. Nam de Beroso & Epigene ita scribit Plinius, libro
VII. cap. LVI. *E diuerso Epigenes apud Babylonios* DCCXX *annorum*
obseruationes siderum coctilibus laterculis inscriptos docet, grauis auctor
in primis. Qui minimum, Berosus & Critodemus CCCCLXXX *anno-*
rum. Anni CCCCLXXX a Nabonassaro sunt anni LVI a morte Ale-
B xandri, circa quod tempus Berosus floruit, quod congruit XII plus mi-
nus anno Antiochi ϗ Σωτῆρος. Dicauit autem tres libros τῶν Βαβυλω-
νιακῶν Antiocho τῷ Θεῷ, qui Soteri successit. Auctor Tatianus. De
Hipparcho idem Plinius libro II. *Post eos vtriusque sideris cursum in*
sexcentos annos præcinuit Hipparchus, menses gentium diesque, & horas,
& situs locorum, & æcos populorum complexus. Verum quidem vsque
ad sexcentos annos, & plusculos vlterius, eclipses denotasse, scilicet ab
initio Nabonassar, ad ætatem suam, sed iam obseruatas ab aliis de-
monstrauit, non autem præcinuit, quamuis & multas in posterum
præcinere potuisset. Porro qui Salmanassarum eundem cum Nabo-
nassaro faciunt, non aduertunt, eum Salmonassarum non Babylonis,
C sed Niniuæ Regem fuisse. Nabonassar vero Babylonis Rex fuit.
Cuius rei argumenta dabimus tria certissima. Primum, quod prima
pars nominis NABO est Regum Chaldææ, non Assyriæ siue Cora-
san. Et vicissim SALMAN, prima pars nominis SALMANASAR, est
Regum Assyriæ non Chaldææ. Secundum argumentum, quod om-
nes rationes Astronomicæ veterum non ex Assyria, sed ex Chaldæa,
& quidem eius metropoli Babylone, petuntur. Quare epochæ tem-
porum non ab Assyrio Rege, sed a Chaldæo ordiendæ sunt. Tertium
illud est, quod Nabonassaro successit Mardokempad, qui in libris Re-
gum, & apud Esaiam Prophetam dicitur prima tantum parte nomi-
nis Merodac, non autem Merodac-ken-pad. Is Merodac Esaiæ dici-
D tur filius Beladan. Itaque Beladan & Nabonassar idem. Nomen
regium est Nabonassar. Nomen autem, quod priuatus habuit, Bel-
Adan. De quorum nominum impositione libro proximo, opportu-
niore loco, disputabitur. Adiiciam & alia duo argumenta ἀναμφί-
λεκτα. Nabo-nassar est נבו־נאצר, cuius vestigia extant in Censorino,
apud quem scriptum est, anni Nabonazaru, Ναβωναζάρου, non autem
Ναβωνασάρου. At Salman-Asar est שלמן־אסר nulla sane cognatione al-
terius partis nominis, quæ tamen Græce & Latine iisdem literis pror-
sus

ſus eadem videtur. Alterum eſt, quod falſo colligunt, Salmanaſar A
fuiſſe Regem Babyloniæ, ex poſteriore Regum, cap. XVII, vbi ſcri-
bitur, regem Aſſyriæ ex Babylonia colonias in Samariam deduxiſſe.
Nos vero dicimus, aliud eſſe, ex Babylonia deducere colonias, aliud
ex vrbe Babylone. Nam potuit partem quandam Babyloniæ obti-
nere Salmanaſar, cum tamen non fuerit Rex Babyloniæ. Sed vno
ſolidiſſimo argumento illa omnia euerti poſſunt. Merodac, ſiue
Mardokenpad cæpit imperare Babylone, anno periodi Iulianæ 3993,
qui erat ſextus annus Ezekiæ Regis Iudæ: quo tempore capta Sama-
ria a Salmanaſaro. Ergo ſecundum horum ſententiam neceſſe erat
hos tres, Nabonaſſar, Salmanaſar, & Merodac vnum eundemque
Regem fuiſſe. Videmus abſurditatem manifeſtam. Non tamen ne- B
go potuiſſe huic regi Aſſyriæ, & Ægyptiorum regem parere: quod
dubitabundi pronunciamus: vt & illud, Samaritas fortaſſe hinc
olim annos ſuos putaſſe. Eius duo argumenta ſi non neceſſaria,
non tamen futilia. Prius eſt, quod annorum Iulianorum a Nabo-
naſſaro deductorum ſeptenarij conueniunt cum anno Samaritano
Sabbatico. Annus Chriſti 1584 erat annus Iulianus 2331 a Nabonaſſa-
ro, & annus Sabbaticus Samaritarum ab autumno eiuſdem anni.
2331 autem eſſe ſeptenarium numerum, palam eſt. Alterum argumen-
tum, quod neomenia Niſan Solaris incipiat a XXIX Martij proxime
ab epocha veteri Nabonaſſari. Hæc vt ſine demonſtratione firmiori
non admittenda, ita nec temere negligenda. Quoties mentio eſt Να- C
βονασσάρου apud Ptolemæum, paraphraſtes Arabs vertit بختنصر
Bechatnezar, id eſt Nabuchodonoſor. & ita inuenimus in quibuſ-
dam Tabulis ſcriptum. Quare in vetuſtiſſimo Almageſto Latino ita
memini me legere: *Liber hic præcepto Maimonis Regis Arabum, qui
regnauit in Baidach, ab Albazer filio Joſephi filij Maire Arithmetici, &
Serigo filio Elbe Chriſtiano, in anno* XII, *&* CC *ſectæ Saracenorum
tranſlatus eſt*. Ex quibus vetuſtatem illius tranſlationis perſpicere li-
cet. Nam neomenia Muharram illius anni 212 incidit in annum
Chriſti vulgarem 827, cyclo Lunæ XI, Aprilis ſecunda, cyclo Solis 24,
feria tertia. Quare ea paraphraſis obſeruationibus Albateni anti-
quior eſt annis pluſquam quinquaginta: qui ab illa tranſlatione didi- D
cit Nabuchodonoſor pro Nabonaſſar dicere: ne forte miremur, cur
Alfonſini ita vocent. Nam ij Magnum opus Ptolemæi Græce nun-
quam legerant, neque ſi copia fuiſſet, intelligere potuiſſent.

De ini-

A

DE INITIO MERODACH, SIVE MARDOKENPAD.

NABONASSARO patri ſucceſſit Mardokenpadus prima parte nominis Merodach dictus Eſaiæ Prophetæ, & libro Regum poſteriore. Cuius nominis compoſitio hæc eſt מְרֹודַךְ־בֶּן־פַּד Merodach-ken-pad. Cum hic dicatur filius Bel-adan Eſaiæ, Nabonaſſar manifeſto eſt Bel-adan: niſi forte filium pro nepote poſuit: quod non raro ſolet Hebraiſmus. Ita Nabonaſſar fuerit filius Beladan: Nabonaſſari Merodach. Quidam boni & diligentes viri ſcribunt hunc Merodach inuaſiſſe regnum Babyloniæ, atque per vim occupaſſe, cum is antea
B cum Aſaradone Aſſyrio regnaſſet: quaſi vero Merodach fuerit Aſſyrius: quod ſatis antea a nobis confutatum. Hæc prodierunt ex illa porta eburna ſomniorum Annij Viterbienſis. Miſeret me bonorum virorum, qui frugibus inuentis adhuc βαλανοφαγοῦσι. Initium Merodach conſurgit ex anno 27 Nabonaſſari, cuius Thoth in xx Februarij, feria ſecunda, anno periodi Iulianæ 3993. Luna autem defecit 29 eiuſdem Thoth, nocte, quæ ſecuta eſt 19 diem Martij, feria II, ſequente III, cyclo Lunæ III, Solis XVII, Adar poſterioris anni Iudaici 3040, nocte, quæ ſecuta eſt XV. cuius character 1.18.213, feria ſecunda, Martij V, Ichthyonos XXI, ſequente XXII, anni mundi 3229: cuius neomeniæ Zygonos character 1.0.54, Octobris ſecunda. Rurſus anno ſecundo
C eiuſdem Mardokenpadi Thoth XVIII, defecit idem ſidus, anno periodi Iulianæ 3994, Martij VIII, ſequente IX, feria VI, cyclo Solis XVIII, Lunæ IIII, Adar XV, ſequente XVI, anni Iudaici 3041: cuius character 6.3.9. Februarij XXII, Ichthyonos XI, anni mundi 3394. Neomenia Zygonos 2.6.43. Kal. Octobr.

DE EXCESSV ROMVLI.

FVIT vetus opinio ab vltima memoria ad poſteros tranſmiſſa, Romulum exceſſiſſe e viuis defectione Solis. Seneca ad Lucillium libro XIX. *Cum Ciceronis librum de Republica prehendit hinc Philolo-*
D *gus aliquis, hinc Grammaticus, hinc Philoſophiæ deditus: alius alio curam ſuam mittit. Philoſophus admiratur, contra iuſtitiam dici tam multa potuiſſe. Cum ad hanc eandem lectionem Philologus acceſſit, hoc ſubnotat, duos Romanos Reges eſſe, quorum alter patrem non habet, alter matrem. Nam de Seruij matre dubitatur. Anci pater nullus. Numæ nepos dicitur.* Paulo poſt: *Æque notat Romulum periiſſe Solis defectione.* Hæc Seneca. Locus vero Ciceronis, quem intelligit, ſupereſt hodie beneficio Macrobij ex reliquiis VI de Republica. Verba Ciceronis:

nis: *Namque vt olim deficere Sol hominibus, extinguique visus est, cum Romuli animus hæc ipsa in templa penetrauit: ita quandoque eadem parte Sol, eodemque tempore iterum defecerit: tum, signis omnibus ad idem principium stellisque reuocatis, expletum annum habeto.* Florus: *His ita ordinatis, cum repente concionem haberet ante Vrbem apud Capreæ paludem, e conspectu ablatus est. Discerptum aliqui a Senatu putant ob asperius ingenium. Sed oborta tempestas, Solisque defectio consecrationis speciem præbuit.* Ouidius: A

Est locus. antiqui Capreæ dixere paludem.
Forte tuis illic, Romule, iura dabas.
Sol fugit, & remouent subeuntia nubila cælum, &c.

Oblitus sui postea dicit: B

Lunaque fulgebat, nec facis vsus erat.

Hem lunam fulgere interlunio? Ea vero defectio proculdubio contigit anno 33 Nabonassar, Choiac VIII, anno periodi Iulianæ 3999, Mai XXVI, cyclo Lunæ IX, feria VII, cyclo Solis XXIII. anno Iudaico 3046, in neomenia Siwan, cuius character 7.16.594. anno mundi 3235, Tauronos XXIX Neomenia Zygonos I. II. 50′ Kal. Octobris. Cum ea defectio contigerit Maio, quomodo igitur Ouidius confert tempus mortis Romuli, in Quirinalia, mense Februario, qui olim incidebat in idem tempus, in quod Februarius Iulianus? Aut quomodo alij coniiciunt hoc tempus in Nonas Quintiles, vt Plutarchus, item Lampridius in vita Commodi? *Indutus*, inquit, (*Commodus*) *toga est Nonarum Iuliarum die, quo in terris Romulus non apparuit.* Rursus si Quirinalia instituta ob memoriam obitus Romuli, qui illo die contigit, quomodo dicunt Februarium tempore Romuli nullum fuisse? Sed qui non potuit esse, cum Lupercalia in eodem mense celebrentur, quæ initium sumpserunt a Romulo & Remo? quorum duæ factiones erant Fabiani, & Quinctiliani, alteri a comitibus Remi, alteri a comitibus Romuli dicti. Sed nonne par contradictio est, cum negant Ianuarium fuisse, in quo tamen Carmentalia omnium solennium vetustissima obibantur? Nugæ sunt Varronis, & aliorum vetustiorum, quas libro secundo confutauimus, capite De anno vetere Romano. C

Si igitur verum est, Romulum & XXXVII annos regnasse, & defectione Solis periisse: ergo Vrbs condita fuerit anno 24 Iphiti, vt Cato voluit, & post eum Fasti Capitolini, Eusebius, Chronologus apud Clementem, Solinus, & alij. Fortasse is annus attributus morti Romuli ex coniectura Astronomorum, præcipue L. Tarrutij Firmani, qui hæc diligenter inuestigauit: cum tamen Romanis non magis constare potuerit de morte Romuli, quam de natalibus Vrbis. Quemadmodum iocularis fuit illa coniectura eiusdem Tarrutij de conceptu D

A Romuli anno 2 Olympiadis primæ, mensis Choiac Actiaci XXIII, Solis defectione: Anno periodi Iulianæ 3942. Fuit igitur cyclus Lunæ VIIII, Solis XXII. Decembris XIX, feria III. Erat annus Iudaicus 2990. Neomenia Tebeth XIX Decembris, cuius character 3. 8. 240. XX Toxonos anni mundi 3179, cuius Zygon, 1. 21. 51, Kalendis Octobris. Sed nulla fuit eclipsis Solaris eo anno. & frustra quæritur. Quare ex his potest vere eludi vanitas matheseos Chaldaicæ, cum tantus vir in illis Tarrutius tam strenue nugetur. Si igitur Roma condita XXIII Iphiti, cyclo IX Lunæ, & Romulus eius conditor decessit eodem cyclo: ergo 38 solidis annis regnauerit. Quod autem in verbis Ciceronis ex VI de Republica dicitur, eclipsin ad eundem locum,
B eandemque partem Zodiaci, eundemque diem nunquam redituram, nisi magno orbe sæculorum vertente, falsum est. Eclipsis Lunæ contigit anno Dominico 1558, Aprilis secunda. Cyclo vertente post, idem sidus defecit scrupulis 13′ serius, quam priore cyclo. Rursus anno 1581 defecit idem sidus, XV Iulij, cum cyclo eodem antea 1562 defecisset scrup. 51′ citius, quam posteriore. Multa alia exempla dare possim, si vacaret, aut si necesse esset. Sed Cicero intelligit τὴν πάντων πληρωμένων ἀποκατάστασιν, qui dicitur μέγας ἐνιαυτὸς, quem multi τὴν ἐννεαδεκαετηρίδα putarunt. Igitur ex Tarrutij obseruationibus Romulus conceptus cyclo Lunæ IX, eodem cyclo condidit Romam, eodem excessit e viuis.

C

DE INITIO NABOPOLLASSARI REGIS CHALDÆORVM.

NABOPOLLASSAR pater magni Nabuchodonosori a Ptolemæo, & Eusebio dicitur Ναβοπολλάσαρος נְבוֹ־פּוֹל־לַאצַר, a Beroso Chaldæo Ναβουλάσαρος. נְבוֹלַאצַר extrita media syllaba. Is igitur totius Syriæ, & Asiæ domitor fuit. eoque nomine illi nouum Neuruz Chaldæi instituerunt. Et quemadmodum Alexandrea æra duplex est, Syromacedonum, & Chaldæorum vno anno serior: ita etiam Nabopollassari duplex epocha est, ἐνθρονισμοῦ, & ipsius Neuruz. En-
D thronismos eius consurgit ab anno 123 Nabonassari. Annus enim eius quintus est 127 a Thoth Nabonassari apud Ptolemæum. Eius Neuruz incipit ab anno 121 Thoth Nabonassari. Quare annus 149 Nabonassari est vicesimus nonus a Neuruz Nabopollassari. Berosus: Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβολάσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν κοίλην καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης γέγονεν, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμ-

μίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσεν, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν βασιλείαν ἐποίησεν, τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολασσάρῳ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἐννέα. αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον,* ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων, μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν, εἰς τὴν Βαβυλωνίαν αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Βαβυλωνίαν. Quamuis quædam in his verbis ſunt, quæ paulo aliter in poſteriore Regum, & Chronicorum referuntur, tamen maior pars conuenit cum ſacra hiſtoria. Et manifeſto intelligitur hic de capto Ioiachin, ſiue Iechonia, anno Nabonaſſari 148. Itaque cum 149 ineunte obiiſſet Nabopollaſſar, anno XXIX imperij ſui incipiente, ex eo exploratum habemus, nouum Neuruz ei dicatum fuiſſe. Nam anno Nabonaſſari 121, Chaldæi celebrarunt ſecundum Salchodai, cum Thoth Nabonaſſar iam a XXVI Februarij, ad XXVII Ianuarij gradum feciſſet. Itaque Chaldæi τὰς ἐπαγομένας iterum traduxerunt in XXIII Martij: & neomenia Choiac ſecundum Ægyptios cæpit ab antiquo Neuruz Nabonaſſari, nempe a XXVIII Martij. a qua neomenia Chaldæi cæperunt putare annos Nabopollaſſar anno tertio poſt, qui fuit annus ἐνθρονισμοῦ: Ægyptij vero, a Neomenia ſui Thoth, quæ tunc incidit in XXVII Ianuarij, vt diximus. Initium igitur iſtius Regis eſt a 123 Thoth Nabonaſſari, anno periodi Iulianæ 4089: mundi 3325: Iudæorum 3136. Luna autem defecit anno quinto Nabopollaſſar, qui erat 127 Nabonaſſar, Athyr XXVII, anno periodi Iulianæ 4093, Aprilis XXI, feria VI. anno mundi 3329, Krionis XXVI. Neomenia Zygonos 6. 7. 1. Kal. Octobris. anno Iudaico 3140. Ijar XV. qui menſis debebat tunc eſſe Niſan, non Ijar. Sed eſt annus quintus cycli Iudaici. Ideo non fuit embolimæos. Quia iſtius Regis enthroniſmos inciderat in quadriennium ipſius Neuruz, propterea hac Æra ſignabantur tempora apud Chaldæos. Itaque Ezechiel propheta initio libri ſui ita ſcribit: *Anno triceſimo, menſe quarto, quinta menſis, cum eſſem in medio deportatorum, aperto cælo, vidi viſiones Dei: Quinta die menſis, qui erat annus quintus deportationis Regis Ioiachin.* Plane annus quintus deportati Iechoniæ erat triceſimus ab enthroniſmo Nabopollaſſari, centeſimus quinquageſimus ſecundus a Nabonaſſaro. Thoth Nabonaſſar XIX Ianuarij, feria prima. Neomenia Choiac XX Martij, feria V, anno periodi Iulianæ 4118, a qua erat initium Nabopollaſſari. Niſan 3165 anni Iudaici, 3. 16. 104, Kal. Aprilis, Krionos VI, anni a conditu rerum 3354. Neomenia Zygonos 2. 8. 32, XXX Septembris. Neomenia Karkinonos, & Tamuz Iunij XXIX. Ergo verbum Dei factum Prophetæ Kal. Iulij. Quia igitur iiſdem annis

A annis vtitur Ezekiel in Babylonia, quibus ipsi tum Babylonij vtebantur, imo quia nullam aliam notationẽ temporum habent victi, quam ipsam victoris: quis dubitat æram, qua tempora signat Ezekiel, esse æram Nabopollassari, præsertim cum eius initium inciderit in tertium annum primi lustri ipsius Neuruz? Et sane hæc negare est hominis, cui neque pudor est, neque sensus humaniorum literarum. Itaque nobilissimus est ille locus. Et licet diligentissime tempora per annos Regum Iudæ & Israelis notata sint in sacris libris, tamen tres sunt epochæ tantum, quæ suos characteres habent. Prima est Exodus, quæ duos characteres habet: priorem feriam quintam in neomenia Nisan, aut, quod idem est, feriam septimam in neomenia Ijar: alterum cha-
B racterem habet, vt eius quadragesimus annus, aut 908 sit sabbaticus. Secunda epoche, annus capti Sedekiæ est Sabbaticus. Tertia epoche, annus capti Iechoniæ est XXVI enthronismi Nabopollassar, cuius enthronismi annus quintus notatus est plenilunio ecliptico apud Ptolemæum. Cum igitur hæc tria interualla certissima sint, ex illis reliqua examinari possunt, & vera temporum successio iniri a capto Sedekia retro ad Exodum, & hinc ad primordia rerum, vt a nobis factum est. Qui hæc intelligunt, magnam nobis habebunt gratiam veritatis ab obliuione vindicatæ. Qui Annios Viterbienses solos admirantur, & auctores, quos profanos vocant, ignorasse sui sæculi res gestas hariolantur, illi, quia proprium sensum diuinarum & humanarum literarum
C habent, non mirum est, si alia a nobis pronunciant, quibus alia est historia sacra, alia etiam, vt ipsi loquuntur, profana. Epocha, inquam, Ezekielis, epocha illa, quam inepti Iudæi a libro legis inuento putant, quo nihil iocularius excogitari potest, illa, inquam, epocha est ab anno primo Nabopollassari, & centesimo vicesimo tertio Nabonassari. Neque curamus, quid somniant profanarum literarum contemptores. Nulla veritas profana est. In ore profani hominis omnis veritas sacra est.

DE ANNO CAPTI IECHONIÆ REGIS IVDÆ.

D IECHONIAS, qui & Ioiachin, traductus est Babylonem, anno XXVI Nabopollassar Regis, vt aperte designat Ezekiel Propheta: qui erat annus a Nabonassar 148, periodi Iulianæ 4114, mundi 3350, Iudaico 3161. In captiuis fuit Daniel, & Ezekiel ipse. Rex cum proceribus Babylonem traductus est: Ezekiel cum plebe in partes Chaborræ fluuij, quem Ezekiel ipse כבר vocat: Straboni & Ptolemæo χαβόῤῥας dicitur, qui eum distinguunt ab eo, qui Regium Flumen di-

citur. Regium flumen, siue Nehar Malca est διῶρυξ Euphratis diducta A iussu regis cuiusdam Babylonij. Vnde nomen Syriace illi apud Ammianum, & Plinium. Plinius: *Sunt, qui tradunt Euphratem Chobaris Præfecti opere diductum, vbi eum diximus findi, ne præcipiti cursu Babyloniam infestaret: ab Assyriis vero vniuersis appellatum Armalcar: quod significat Regium flumen.* Sed in Plinio corrigendum NEHARMALCA: ܢܗܪ ܡܠܟܐ. Ex quibus verbis Plinij incessere posset suspitio Ποταμὸν βασιλικὸν, & Χαβόρραν eundem esse: vt a Præfecto, qui diduxit, Chobar; a Rege, qui iussit, Regium flumen dictum videatur. Est & Αβόρρας iisdem auctoribus, qui Aborra Marcellino. Sed non est Chaborras. Auctor Geographiæ Arabs locat Vrbem Karkasia ad orientalem ripam Euphratis, eiusque inferiores partes ait allui a flumine B الهرباس المسمى بالخبور Harias, vel Harbas, cognomine CHABOR. eiusdem Chabor, præter hunc locum, bis fit apud eundem auctorem mentio.

DE INITIO NABVCHODONOSOR REGIS BABYLONIÆ.

NABVCHODONOSOR, cuius Strabo ex Megasthene meminit libro XV, & Berosus Chaldæus apud Iosephum, vt supra vidimus in capite de Nabopollassaro, patri Nabopollassaro in imperium successit. Patri autem anni XXIX attribuuntur a Beroso. Decessit C anno Nabonassari 149. Nabuchodonosor autem decessit anno Nabonassar 185 postquam regnasset annos 43, vt ait idem Berosus. Quare omnino septem annos regnauit cum patre, per quos annos absente patre bellum administrauit in Syria & Ægypto. De hoc ita Clemens meminit Stromate primo: ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας Ναβουχοδονόσορ πρὸ τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἔτεσιν ἑβδομήκοντα ἐπὶ Φοίνικας καὶ Ἰουδαίους ἐστράτευσεν, ὥς φησι Βηρωσὸς ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστορίαις. Ἰόβας δὲ περὶ Ἀσσυρίων γράφων ὁμολογεῖ τὴν ἱστορίαν παρὰ Βηρωσσοῦ εἰληφέναι, μαρτυρῶν τὴν ἀλήθειαν τἀνδρί. Huius Regis nomen habet extremum idem cum extremo nominis paterni, & dupliciter in scriptura inuenitur, cum possit etiam tripliciter concipi נְבוּ־כַד־נֶאצַּר Nebo-chad-netzar. נְבוּ־כַד־רֶאצַּר Nebo-chad-retzar. D Vnde Ναβουχοδονόσορος & Ναβουχοδρόσορος dicitur. Potest etiam נְבוּ־כַד־לֶאצַּר Nebo-chad-letzar. Nam tres has literas liquidas confundunt Chaldæi veteres: L, N, R. Letzar, Netzar. Labonitus, Nabonidus. Megasthenes Persa Ναβουχοδρόσορον vocat, quem Megasthenem inepti homines, eosque secutus Annius ille χρονοληρολόγων Apollo summa imperitia in Metasthenem transformarunt.

A DE ANNO EXCIDII TEMPLI ET CASV SEDEKIÆ.

AB Exodo, ad conditum Templi, anni 479 abſoluti. A conditu
templi, ad caſum Sedekiæ, 428. Alij, ab Exodo ad conditum
templi 480. hinc ad caſum Sedekiæ 407, quod eodem recidit. Sum-
ma, anni 907 abſoluti: qui ſi cum anno 3217 periodi Iulianæ compo-
nantur, habebimus verum annum capti Sedekiæ 4124 in periodo Iu-
liana. Erat igitur annus a mundi conditu 3360, Iudæorũ 3171: qui ambo
ſunt ſeptenarius numerus. Ergo fuit annus Sabbaticus. Quod etiam
ab Ieremia diſerte traditum, capite XXXIIII. Vbi propheta perſpicue
B aperit ipſa vrbe obſeſſa, primo quidem libertatem publicatam ſuaſu
ipſius Ieremiæ, & ſeruos manumiſſos: paulo poſt vero in ſeruitutem
retractos. Quare ſtatim Nabuchodonoſoro ex vicinarum vrbium ex-
pugnatione reuerſo, capta ſunt Hieroſolyma anno, quo diximus, Iu-
daico 3171. Niſan, 4.22.266, feria quinta, Martij XXVII. Neomenia Ta-
muz ergo feria tertia, Iunij XXIIII. Nona Tamuz II Iulij, feria quarta,
Karkinonos quarta. Neomenia Zygon 2.19.2'8. XXX Septembris ante-
cedẽtis. Neomenia Ab, feria quarta, XXIII Iulij. Ergo decima Ab, Kal.
Auguſti, quo templum conflagratum, feria ſexta, Leontonos quarta,
Phamenoth XVI, anno Nabonaſſar 158. Et tamen Iudæi ieiunio ſo-
lenni & nudipedalibus nonum diem Ab cõſecrarunt, non decimum,
C tanquam nona templum ſuccenſum ſit. Et præterea in libro Anga-
riarum, quas תענית vocant, diſerte ſcribitur, Iudæos quinta Hebdo-
madis ieiunare, quia eadem feria templum a Chaldæis deſtructum.
Ioſephus libro VI ἁλώσεως, cap. XXV in decimam Loi, hoc eſt Augu-
ſti, hunc caſum confert, & ſequenti capite, quaſi quadam πεπρωμένῃ
περιόδῳ idem ſub Tito accidiſſe miratur, eadem die eiuſdem menſis.
Atqui Lous, de quo loquitur, eſt merus Iulianus, non Lunaris, vt men-
ſis quintus, quo caſus Sedekiæ contigit. Sed erat quarta decima Ab
Lunaris, non autem decima. Sed verum eſt eandem feriam fuiſſe de-
cimæ Loi, vel Auguſti, quæ tempore capti Sedekiæ erat decimæ Ab.
Vtrobique enim fuit feria VI. Euſebius in Chronico hunc caſum con-
D iicit in annum tertium Olympiadis XLVII, qui eſt idem, quem poſui-
mus, periodi Iulianæ 4124. A primo anno Sabbatico, ad excidium
templi, ſunt anni 854, hoc eſt hebdomades 122.

DE ANNO PRIMO HEWILMERODACH.

NABVCHODONOSOR annos XLIII ſolidos imperauit, (impu-
tatis ſeptem viui adhuc patris imperio,) auctore Beroſo Chal-
dæo apud Ioſephum, & Euſebium. Porro triceſimus ſeptimus annus

capti Iechoniæ eſt primus Hewilmerodachi eius filij, cui competit A
annus periodi Iulianæ 4150. Hewilmerodachi, & aliorum deinceps Regum meminit idem Beroſus apud Ioſephum.

DE INITIO CYRI.

QVOTQVOT temporum rationes diſputarunt, vetuſtiſſimi, & eruditiſſimi ſcriptores, nemo non eorum Cyri annum primum in primum Olympiadis LV confert, Diodorus Siculus, Thallus, Caſtor, Polybius, Phlegon, vt ſcribit auctor priſcus & eruditus Tatianus. Idem teſtatur & Africanus apud Euſebium his verbis: Μετὰ δὲ τὸ ο̄ τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευσεν, ᾧ ἔτει Ὀλυμπιὰς B
ἤχθη νε̄, ὡς ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν Διοδώρου καὶ τῶν Θαλλοῦ, καὶ Κάστορος ἱστοριῶν, ἔτι δὲ Πολυβίου καὶ Φλέγοντος ἐστὶν εὑρεῖν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων, οἷς ἐμέλλησεν Ὀλυμπιάδων. ἅπασι γὰρ συνεφώνησεν ὁ χρόνος. Tempus congruit anno periodi Iulianæ 4154, Mundi 3390, Iudaico 3201, Nabonaſſari 188, anno 47 poſt obitum Nabuchodonoſori. Agathias libro ſecundo ſcribit Perſarum priſcum regnum a Cyro per 228 annos duraſſe: quibus deductis de anno 4382 periodi Iulianæ, in quo victus fuit Darius vltimus, remanent anni 4154, initium Cyri videlicet, vt antea.

DE INITIO CAMBYSÆ CYRI F. REGIS PERSARVM.

C

APVD Ciceronem in libris de Diuinatione Cyrus dicitur XXX annos vertentes imperaſſe. Nam Cyro exponenti ſomnium ſuum Magi reſponderunt, ex triplici appetitione Solis XXX annos eum regnaturum portendi. Quod quidem contigit, inquit Cicero. Nam ad ſeptuageſimum peruenit, cum quadraginta annos natus regnare cæpiſſet. Totidem illi attribuuntur a Cteſia, & aliis. Peruenit igitur vſque ad finem anni Nabonaſſari 218. Itaque annus 219 Nabonaſſari eſt initium Cambyſæ. Quod & confirmatur obſeruatione deliquij Lunaris apud Ptolemæum, anno octauo Cambyſæ, Nabonaſſari autem 225, Phamenoth XVII: anno periodi Iulianæ 4191, Iulij XVI, feria quarta, cyclo Solis XIX, cyclo Lunæ XI: anno Iudaico 3238, Ta- D
muz XV, ſequente XVI. cuius neomenia 4. 9. 362, Iulij ſecunda: Karkinonos XVIII anni a conditu rerum 3427: cuius Zygon 2. 1. 28', Septembris XXX. Ergo initium Cambyſæ eſt annus 219 a Nabonaſſaro, Periodi Iulianæ 4185. Iudaicus 3238, a conditu rerum 3421. Sed & Theagenes Rhegienſis vetuſtiſſimus temporum ſcriptor ſub hoc Rege vixit. Ex quo Græci veram huius Regis epocham haurire potuerunt, & pudorem imponere nouis Chronologiæ Criticis, qui pro-

fanarum

A ſanarum rerum ſcriptoribus valere iuſſis, ſoli ad penetralia veritatis admiſſi 80 annos mundo ademerunt, vt ſuos imaginarios Reges Perſidis, inuito Iphito, furcillis in ſeriem annorum ſacræ hiſtoriæ intruderent.

DE INITIO DARII FILII HYSTASPIS REGIS PERSARVM.

CAMBYSÆ annos ſeptem, menſes v attribuit Herodotus: qui putati a 219 Nabonaſſar deſinunt in 226 eiuſdem Nabonaſſar. Quod verum eſſe & obſeruatio eclipſis Lunaris apud Ptolemæum conuincit, anno xx Darij, Nabonaſſari vero 246, Epiphi XXVIII, ſe-
B quente XXIX: anno periodi Iulianæ 4212, Nouembris XIX, ſequente XX, feria ſecunda, ſequente tertia, cyclo Solis XII, Lunæ XIII. anno Iudaico 3259, Caſleu XV, ſequente XVI, cuius neomenia 2. 11. 194, Nouembris V. Scorpionos XXI, anni Mundi 3449: cuius Zygon, 1. 9. 32′, Septembris XXX. Rurſus idem ſidus defecit anno XXXI Darij filij Hyſtaſpis, teſte Ptolemæo, anno Nabonaſſari 257, Tybi III, ſequente IIII: anno periodi Iulianæ 4223, Aprilis XXV, ſequente XXVI, feria quarta, ſequente quinta: cyclo Solis XXIII, Lunæ V: anno Iudaico 3270, Ijar XV, ſequente 16, cuius character 3. 21. 971, feria quarta, Aprilis XI: Krionos XXXI anni a Mundo condito 3459: cuius Zygon 6. 19. 45, Septembris XXIX. Ergo initium Darij filij Hyſtaſpis conſurgit ex an-
C no Nabonaſſari 227: periodi Iulianæ 4193: Iudaico 3240: a conditu rerum 3429. Euſebius libro X προπαρασκευῆς, ſcribit ſecundum annum Cambyſæ incurrere in annum primum Olympiadis LXV, hoc eſt annum periodi Iulianæ 4194. Primus igitur annus erat 4193 vt iam demonſtratum eſt.

DE ANNO CONSVLATVS IVNII BRVTI ET REGIFVGI.

VARRONIANORVM & Catonianorum Palilium diſcrimen eſt annus vnus: quod ſupra in Palilibus Vrbis demonſtratum eſt.
D Varro enim in eundem Lunæ cyclum conditum Vrbis, & obitum Romuli confert: hoc eſt in cyclum nonum. Nam a primis Palilibus Varronis & L. Tarrutij Firmani, ad defectionem Solis, qua Romulus e medio ſublatus, ſunt cycli duo præciſe, & menſis vnus. Regnauit igitur Romulus annos Iulianos 38 præciſos, & menſem ſolidum: qui erunt tantum Catoni anni 37. Hinc colligitur, quare a primis Palilibus, ad Reges exactos, alij annos ponunt 244 præciſos, alij totidem, vno minus: nimirum, quia alij Varronem, alij Catonem ſequuntur.

Clemens Stromateo primo: πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος ἔνιοι φασὶν A
ἐπὶ Ῥώμης κτίσιν συνάγεσθαι ἔτη εἴκοσι τέσσαρα. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνος ἀναίρεσιν ὕπατοι ἐγένοντο ἐπ᾽ ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα τρία. Ridiculum. Lege: ἐπὶ τὴν Βασιλέων ἀναίρεσιν. Mox: ἀπὸ δὲ τῆς Βαβυλῶνος ἁλώσεως, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν, ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕξ. Vetustissima est huius mendi indoles, vt vides. Nam & hic quoque legendum, ἀπὸ δὲ τῆς Βασιλέων καταλύσεως. quam mendam scio doctis viris imposuisse. Ecce a prima Olympiade, ad prima Palilia, statuit annos solidos XXIIII. Catoniana Palilia sunt hæc: secundum quæ necesse ad primos Consules, annos interesse CCXLIII præcise. Quare a Palilibus Varronianis Palilia primorum Consulum sunt ducentesima quadragesima
quinta, aut ducentesima quadragesima quarta a Palilibus Catonis, B
cyclo Lunæ sexto, Solis quinto, anno periodi Iulianæ 4205, qui erat 267 currens Iphiti. Victorinus Aquitanus primus omnium Paschale magnum construxit, appositis suis annis paribus Consulum, initio capto a duobus Geminis, ad suum sæculum. Hunc alij imitati Paschale ab exactis Regibus, ad tempora Iustiniani contexuerunt, adiunctis & Consulibus, & notis feriæ Kalendarum Ianuariarum, &

Ex Paschali magno, quod extabat penes Ioh. Cuspinianum.

BRVTO. ET. COLLATINO. LVNA. XXIX.		SAT.	V	BA
PVBLICOLA. ET. TRICIPITINO. MAR. X.		LVNA.	VI	G
PVBLICOLA. III. ET. PVLVILLO. MER. XXI.		MAR.	VII	F
RVFO. ET. AQVILINO. IO. II. *versiculus miniatus*		MER.	VIII	E
VALERIO. ET. TVBERTO. SAT. XIII.		IOV.	IX	DC
PVBLICOLA. IIII. ET. TRICIPITINO. SOL. XXIIII.		SAT.	X	B
TVBERTO. II. ET. LANATO. VEN. V.		SOL.	XI	A
....		LVNA.	XII	G

C

epactis Paschalibus in Ianuario. Eiusmodi est, quod penes se habuit vir ornatissimus, eruditissimus & accuratissimus Ioan. Cuspinianus, cuius exemplum infra subiecimus. In eo Consules quaterni dispositi sunt cum notis feriæ, & epactis. Vult igitur Kal. Ianuarias illius anni, in quo magistratum iniit primus Consul Brutus, fuisse diem Lunæ, & sequenti anno diem Martis: & ita deinceps. Igitur annus ille fuit sex-
tus cycli Solis, in quo primi Consules creati. Sequuntur deinde epactæ D
Paschales, XXIX quidem in primo anno, X in secundo. Sed hæc sunt nugatoria. Nam epactæ XXIX non possunt conuenire illi anno, siue fuerit quintus cycli Solis, vt ratio docet, siue sextus, vt auctor huius Paschalis vult: quia epacta XXIX competebat anno sexto ante hunc. Quam igitur rationem secutus sit auctor Paschalis, nullam puto, nisi fuisse hallucinationem eius, qui descripsit illud Paschale. Nos a latere disposuimus characteres Kalendarum, conuenientes anno periodi

 Iulianæ

A Iuliano 4205. qui eſt verus annus Regifugij. Cæterum hoc Paſchale
docet nos, Conſules per quadriennia digeri ſolitos. quod & Auſonius
oſtendit: cum dicit Conſulatum ſuum eſſe quartum ab imo: quamuis
ſatis obſcure aut improprie loquitur. Præterea idem Auſonius digito
indicat, quartum annum illius quadriennij, qui erat 24 cycli ſolaris,
eſſe proximum ante biſextum, vt annus biſextilis ſit primus luſtri,
quod ipſe vocat Olympiada. Hieronymus quoque in ſupplemento
Chronici Euſebiani Conſules digerit per luſtra Iuliana, idque vocat
Olympiadem. Nam Conſulatum Auſonij ponit anno quarto Olym-
piadis. Et ſane primi Conſules creati ſunt anno biſextili, non autem
anno poſt biſextum, vt vult auctor Paſchalis. Non dubito eſſe idem
B Paſchale, quod Caſſiodorus in contexendis Conſulibus ſuis ſecutum
ſe profitetur: *A Bruto*, inquit, *& Tarquinio, vſque ad Conſulatum
veſtrum, ſicut ex Tito Liuio, & Aufidio Baſſo, & Paſchali virorum
clarorum auctoritate firmato collegimus, anni ſunt* M. XXXI. Longe
diſcedunt a rationibus Varronis Polybius & Dionyſius. Polybius
ait διάβασιν Ξέρξου eſſe poſteriorem funere Bruti, & Regifugio an-
nis 28 vertentibus: qui de 297 annis Iphiti, quæ eſt epocha δια-
βάσεως, deducti relinquunt annos 269, epochen Conſulatus Bruti,
& Regifugij. Dionyſius ſcribit Bruti funus, qui in magiſtratu obiit,
poſterius eſſe pugna Marathonia annis XVI. Pugna Marathonia
incidit in annum Iphiti 285. Deductis 16, relinquitur epocha Regi-
C fugij annus 269 Iphiti ſecundum Dionyſium. Itaque biennio vter-
que ſerius ponit, quam Varro: & ratio eſt, quia Romam volunt con-
ditam anno primo Olympiadis ſeptimæ, duobus menſibus ante in-
euntem annum ſecundum eiuſdem Olympiadis VII. Itaque iuxta
hæc, annus Regifugij fuerit 4207 periodi Iulianæ, cyclo Solis VII, Lu-
næ octauo; quo epactæ Paſchales ſunt XXVIII, epactæ autem Luna-
res XXIX: cui ſubſcribere videtur auctor Paſchalis: ſed error fuerit in
nota feriæ. vt non LVNA, ſed SATVRNVS ponendum ſit. Neque vero du-
bitandum eſt eam mentem fuiſſe illius auctoris, qui Paſchale condi-
dit. In feria enim potius, quam in epactis, erratum eſſe videtur. Cyclo
igitur Paſchali VIII, epactæ Paſchales ſunt XXVIII; addita vnitate
D epacta Lunaris erit XXIX. Anno ſequenti epacta Paſchalis IX. Lunaris
X. quia ſæculo Iuſtiniani quartadecima Paſchalis erat quintadecima
Lunaris, vt toties a nobis dictum, & ab ipſo Dionyſio Exiguo nota-
tum. Igitur auctor Paſchalis ſequitur Dionyſium & Polybium. Sed
grauiter peccat, idque biennio, vt diximus. Melius eximius ille Chro-
nologus apud Clementem: ἀπὸ δὲ τῆς Βασιλέων καταλύσεως, ἐπὶ τὴν Ἀλε-
ξάνδρου τελευτὴν, ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕξ. Si ab eiectis Regibus, ad mor-
tem Alexandri, ſunt anni præciſi 186: ergo annus mortis Alexandri eſt
cente-

centesimus octagesimus septimus currens, aut iniens a Regibus exactis. At Alexander obiit anno primo cycli Lunaris. Quatuor igitur addenda annis Regifugij ad methodum Lunæ. Proinde annus primus Regifugij fuit quintus Cycli Lunaris, nempe annus 4205 periodi Iulianæ, vt iam pronunciauimus. Indubitatus igitur est is annus, non is, quem Polybius, Dionysius, auctor Paschalis sequuntur. A

DE CLADE PERSARVM MARATHONIA.

DARIVS imperauit annos XXXVI, vt testatur Herodotus. Ait enim eum anno sexto a Marathonia clade obiisse in apparatu expeditionis Ægyptiacæ. Quare necessario vno & tricesimo anno Darij commissa pugna Marathonia, qui est annus Iphiti 286, hoc est, annus secundus Olympiadis 72. Cui argumento fidem facit Eusebius, qui in secundum annum illius Olympiadis hunc casum coniicit. Sed & Herodotum sequimur, qui nos manu ducit ad annum XXXI Darij, qui erat 257 Nabonassari, quo etiam contigit defectio Lunæ, Aprilis XXV, cyclo V, qui est etiam character anni secundi ipsius Olympiadis 72. Anno vero Nabonassari 262 obiit Darius. Igitur casus Marathonius pertinet ad annum periodi Iulianæ 4223. Thucydides vno anno minus hoc tempus notat, cum διάβασιν Ξέρξου in decimum annum a clade Marathonia reiicit. Imo vno anno minus notat τὴν διάβασιν. Diem pugnæ notat Plutarchus in Camillo, ἕκτῃ Βοηδρομιῶνος ἱσταμένου. Erat annus 58 periodi Olympicæ: proinde 20 periodi Atticæ. Neomenia Βοηδρομιῶνος XXX Septembris. Ergo pugna Marathonia contigit V Octobris, Ἀπελλαίου δεκάτῃ φθίνοντος, anno mundi 3460, Zygonos VI. Itaque neomenia Zygonos conuenit in neomeniam Βοηδρομιῶνος: cuius Zygonos character 1.1.34. neomenia Marcheswan; anni Iudaici 3271, cuius Marcheswan character 2.2.329: anno Nabonassari 257, Pharmuthi XVI: diebus 103 post defectum Lunæ. B C

INITIVM XERXIS. D

INITIVM Xerxis cum patre incipientis imperare sumendum ab anno, qui est quintus a clade Marathonia, periodi autem Iulianæ 4227. Nam Darius pater in expeditione Ægyptiaca illum regem declarauerat ex Persarum instituto, cuius instituti mentio extat apud Herodotum, initio libri septimi. Cæpit autem imperare solus anno periodi Iulianæ 4228.

A

DE TRANSITV XERXIS.

ERATOSTHENES apud Clementem Alexandrinum, in Canonibus temporum, a prima Olympiade, ad transitum Xerxis, ponit annos CCXCVII. Idem facit Chronologus ἀνώνυμος apud eundem. ἀπὸ προηγουμένου ἔτους τῶν πρώτων Ὀλυμπίων, ἐπὶ τὴν Ξέρξου διάβασιν, ἔτη διακόσια ἐνενήκοντα ἑπτά. Ergo transitus Xerxis contigit anno secundo Olympiadis LXXV. Nam annus CCXCVII Iphiti est primus illius Olympiadis. & proinde annus CCXCVIII est annus, in cuius Vere contigit transitus. Sed hic peccatum est, quemadmodum in annis Romæ. Nam annus quartus desinens Olympiadis sumptus est pro ineunte
B sequentis Olympiadis. Ita hic includitur annus primus Olympiadis 75, in cuius mense nono Xerxes traiecerit. quod plane confirmari potest ex Dionysio. Prælium igitur nauale ad Salamina contigit anno secundo Olympiadis, qui erat quartus Tetraeteridis Atticæ: cuius tempus designat Plutarchus: τὴν δ' ἕκτην ἐπὶ δέκα τοῦ Μουνυχιῶνος Ἀρτέμιδι καθιέρωσαν, ἐν ᾗ τοῖς Ἕλλησι περὶ Σαλαμῖνα νικῶσιν ἐπέλαμψεν ἡ θεὸς πανσέληνος. Nos libro primo demonstrauimus, hoc non potuisse accidere, nisi anno Tetraeteridos quarto. Erat vero is annus 32 periodi Atticæ. Munychion XVI Aprilis, anno periodi Iulianæ 4236, cyclo Lunæ XVIII. Ex quo sequitur, cum antecedenti anno periodi Iulianæ traiecerit Xerxes, τὴν διάβασιν conferendam esse in annum periodi
C 4235: in cuius diebus æstiuis, duobus mensibus post, incepit annus secundus Olympiados 75, anno cycli Lunæ XVII. Sed turbat hic Herodotus. Is ait Xerxe Sardibus mouente Solem defecisse, & diem in noctem vertisse. Ego annos aliquot illius temporis examinans, nullam Eclipsim Solarem contingere potuisse deprehendi, nisi in anno quarto Olympiadis 74, Δαισίου πέμπτη ἐπὶ δέκα. anno Nabonassari 267, Choiac XXX. anno periodi Iulianæ 4233, Aprilis XIX, feria quarta, cyclo Solis V, Lunæ XV. anno Iudaico 3280, neomenia Ijar, cuius character 4. 16. 1023. Krionos XXV anni a conditu rerum 3469: cuius Zygon, 5. 5. 57', Septembris XXX. anno XXIX periodi Atticæ, Ἐλαφηβολιῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος. Quare hoc modo verum fuerit, quod ait
D Thucydides, decem tantum annos interfuisse inter pugnam Marathoniam, & transitum Xerxis. Maior prope pars veterum conferunt transitum Xerxis in primum annum 75 Olympiados. & de Pindaro scribentes, aiunt eum natum anno primo Olympiadis LXV, & in trãsitu Xerxis annorum fuisse XL. Sed, vt dixi, aliter sentiunt, aliter interpretantur. Proculdubio enim intelligendum est, desinente anno quarto transisse. & quia parum supererat ad initium Olympiadis, propterea in ipsam Olympiadem coniectum fuisse transitum Xerxis.

Hæc

Hæc opinio, quæ certissima est, duobus locupletissimis testibus nititur, A Herodoto, & Thucydide: & Herodoto præsertim rei fides constare potuit, quo iam nato hoc contigit. Floruit enim ille circa initia & medium Peloponnesiaci belli. Ex his perspicuum est, quantum prosit character temporum, & præsertim doctrina anni Græci: qui apud omnes Græciæ nationes idem fuit, & ab eodem cyclo Lunæ incipiens, sed diuersis temporibus. Nam omnium primus annus periodi habet characterem cyclum Lunæ quintum, sed aliud principium alio posterius est duobus cyclis. Nam periodus Attica incipit a tricesimo nono periodi Olympicæ. Cum autem dicimus incepisse a 39, hoc ita intelligimus, annum primum Tetraeteridos Atticæ concurrere cum anno tertio Tetraeteridos Olympicæ. Nam potest habere quoduis B principium artificiale, a quocunque cyclo. quia verum principium anni Attici pendet a primis Panathenæis, quæ celebrata sunt anno tertio Olympiadis LIII, hoc est anno CCXI Iphiti, teste Eusebio, nimirum tertio anno Olympiadicæ Tetraeteridos. Concurrebant igitur cum anno Pythiorum: quæ & ipsa tertio anno Olympiados celebrabantur.

DE CÆDE XERXIS, ET INITIO ARTAXERXIS LONGIMANI.

ANNO quarto Olympiadis 78, hoc est, anno Iphiti 312, Xerxes C ab Artabano interficitur, sextodecimo a traiectu Hellesponti, cum indulgens libidini iam suis in contemptum venisset, anno periodi Iulianæ 4249. Regnauit igitur annis XXIIII, ab expeditione patris Ægyptiaca: solus annis XXII, aut pauxillo plus. Septem mensibus a cæde patris, Artaxerxes ὁ μακρόχειρ, occiso Artabano, iniuit imperium. cuius initium ab anno periodi Iulianæ 4250. Ex Diodoro.

DE SOLSTITIO METONIS, ET PRIMO ANNO ENNEADECAETERIDIS EIVSDEM.

MAGNAM a posteritate gratiam ineunt, qui viam ad præclara D inuenta muniunt, tametsi ipsorum conatibus euentus desit. Metonis inuentum est, in ducentis, & triginta quinq. syzygiis Lunam ad idem punctum Solis restitui. Quod quamuis multis partibus vitiosum postea deprehensum est: tamen neque Calippus, qui Metonem castigauit, neque Hipparchus, qui periodum Calippi reformauit, pueriliter exultauerunt, & eximia epicheremata conuiciis traduxerunt, sed, vt ex reliquiis Hipparchi, quæ apud Ptolemæum extant,

odora-

A odoramur, existimationis & Metonis & Calippi ratio habetur. quod
genus humanitatis non experiare in Criticis nostri temporis. qui cum
nullo sint cultu literarum politi, morũ etiam inciuilitatem cum sum-
ma literarum imperitia coniunxerunt. Et tamen si illos audias, ipsi
soli ἀναμάρτητοι, ac propterea aliorum erratis iniquiores. Sed vereor,
ne in tam nobili loco horum mentionem faciam, quibus maximus
honor haberetur, si quomodocunque illorum nomen hic insererem.
Meton igitur perspecto vitio Octaeteridis Harpaleæ, cuius rationes
iam labascebant, ex duplici Octaeteride, & triginta septem syzygiis
nouum orbem lunarem instituit: cuius caput non a bruma, vt Harpa-
lus, sed a solstitio instituit. Ingeniose autem exspectauit annum, in
B quo neomenia Gamelionis incideret in veterem epocham brumalem
Atheniensium, a qua Octaeterida suam orsus erat Harpalus. Epocha
enim brumalis vetus erat in VII & VIII Ianuarij. Tempore vero Har-
pali neomenia Γαμηλιῶνος κατὰ σελήνην incipiens proxime ab ea epo-
cha, hoc est VIII, aut IX Ianuarij, cadebat in nostrum cyclum Lunæ
octauum. Igitur & Meton ab eiuscemodi cyclo & ipse suam perio-
dum exorsus est, in quo Gamelion Lunaris incurreret in veterem epo-
cham brumalem, aut proxime abesset. anno Nabonassari 317, Phar-
muthi nona, Σκιρροφοριῶνος τρίτη ἐπὶ δέκα, anno secundo periodi Atti-
cæ: anno 40 periodi quintæ Olympicæ, Γορπιαίου τριακάδι. anno periodi
Iulianæ 4282, Iulij XV, feria quinta, cyclo Solis 26, Lunæ septimo. an-
C no Iudaico 3329: cuius Ab 5. 20. 120, qui debebat transferri ἀστρονομι-
κῶς in feriam sextam, propter 20 horas. sed Meton statuit in feria V.
Karkinonos XVIII, anni a mundi conditu 3518: cuius Zygon 3. 3. 11′,
XXIX Septemb. Gamelionos neomenia incidit in IX Ianuarij, vbi
olim Octaeteridis Harpaleæ erat initium, & postea κατὰ μετέμπτωσιν pes-
sum iuit. Quia vero anni prytanias a diebus æstiuis sumunt initium,
ipse non solum improbauit epocham prisci Cardinis æstiui in VIII
Iulij, sed etiam nouam induxit. Igitur adhibito Euctemone, obser-
uauit Solstitium eodem anno Nabonassari, Phamenoth XXI, feria pri-
ma, Θαργηλιῶνος ἕκτη φθίνοντος, quæ congruit XXVII Iunij. Thamuz
XII, Didymonos autem vltima: vt illa obseruatio vno die antecesserit
D verum Solstitium: quo nomine ὁλοσχερῆ illam obseruationem cum
Hipparcho vocat Ptolemæus. Præterea ἡλιοτρόπιον in porticu Πνυκὶ sta-
tuit, quod Romani Solarium vocant. Nam olim omnia horologia
τροπικὰ erant, Græcis quidem solstitialia, Romanis autem brumalia.
at hodie omnia sunt ἰσημερινά. Hoc factum Apseude adhuc magistra-
tum obtinente: cui sequenti Hecatombæone successit Pythodorus.
Non est autem nouum, ἐννεαδεκαετηρίδα vocari κύκλον, vt Computo-
rum conditoribus dicitur cyclus Lunæ. Nam & Aratus ita vocauit.

ἐννεακαίδεκα κύκλα φαεινοῦ ἠελίοιο. Vsi sunt Athenienses πρυτανεῖς hac enneadecaeteride vsque ad editionem Calippicam. Nam anno Nabonassar 366, Thoth 27, defecit Luna μηνὸς Ποσιδεῶνος, ἄρχοντος Φανοστράτου. anno periodi Iulianæ 4331. Decemb. 23, feria 3, cyclo Solis 19, Lunæ 18. anno mundi 3568: Toxonos XXVI. cuius Zygon 2.6.14, die 29 Sept. anno Iudaico 3379, Tebeth XV, cuius character 3.0.803, die 9. Decemb. Erat annus 12 Cycli 3 Metonici. Neomenia Ποσειδεῶνος πρυτανείας, 8 Decemb. Ergo Eclipsis contigit XVI Ποσιδεῶνος Metonici. Rursus eodem anno idem sidus defecit, Phamenoth 24 Σκιρροφοριῶνος μηνός: anno periodi Iulianæ 4332, Iunij 18, feria V, cyclo Solis 20, Lunæ 19. Didymonos 23. Tamuz XV. cuius character 5.5.161 die 4. Iunij. Scirrhophorionis neomenia 4 Iunij. Ergo XV Scirrhophorionos Metonici. Tertio defecit idem sidus anno sequente, Thoth 16, μηνὸς Ποσειδεῶνος δευτέρου, ἄρχοντος Ἀθήνησιν Εὐάνδρου. anno periodi Iulianæ 4333, Decembris 12, feria VII. anno mundi 3569, Toxonos XV. anno Iudaico 3379, XV Tebeth. cuius character 7.9.599, Nouembr. 28. Neomenia Ποσιδεῶνος δευτέρου anni 13 cycli 3, Nouemb. 27. Ergo defectio sideris contigit XVI Ποσειδεῶνος δευτέρου.

DE INITIO BELLI PELOPONNESIACI.

INDVBITATVM est belli Peloponnesiaci initium, anno sequente post obseruatum a Metone Solstitium: anno primo Olympiadis 87 ad finem decurrente: Cyclo Solis XXVII, Lunæ octauo. quod etiam probatur deliquio Solis, quod statim ineunte æstate, id est Ἑκατομβαιῶνος ἱσαμένου cõtigit, vt testatur Thucydides, anno periodi Iulianæ 4283, Augusti III, feria quarta: anno 318 a Nabonassar, Pharmuthi 27, Ἑκατομβαιῶνος ἕκτῃ ἱσαμένου. Erat enim quartus annus periodi Atticæ. anno 42 periodi Olympicæ, Ὑπερβερεταίου ἐνάτῃ τελευτῶντος, νουμηνίᾳ Μεταγειτνιῶνος πρυτανείας, in anno secundo primi cycli Metonis: neomenia Elul 3330: cuius character 4.17.709. Leontonos VI, anni a primordiis rerum 3519: cuius Zygon 4.9.0, Septembris XXIX. Itaque neomenia Hecatombæonis eo anno cõcurrebat cum neomenia Leontonos. Cæpit hoc bellum mense Munychione anni primi Olymp. 87, nempe ab incursione Lacedæmoniorum, duce Archidamo Rege Spartæ: a quo illud bellum veteribus scriptoribus dicitur Ἀρχιδάμειος πόλεμος, vsque ad fœdus initum, decimo anno illius belli vertente, quo paulum respirare Atheniensibus & Lacedæmoniis datum. Nullum est dubium in epocha initij, neque in fine. Principium anno periodi Iulianæ 4283: finis 4310. Finem igitur cepit anno 28 labente ab incursione Archidami. Finem, inquam, imposuit Lysandrus captis Athenis, anno

A quarto Olympiadis XCIII, Μουνυχιῶνος μηνὸς ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ, vt scribit Plutarchus. Erat annus 68 periodi Olympicæ, & proinde 20 periodi Atticæ, Maij XIII, Πανέμου ἕκτῃ ἱσαμένου, feria quinta, cyclo cyclo Solis XXVI. Quemadmodum autem initium tanti belli signatum est deliquio Solari, ita alia eiusdem sideris defectione notatus est sextus mensis a fine illius belli, quo scilicet tempore oligarchia a Lysandro Athenis inducta est; initio primi anni Olympiadis 94, qua stadium vicit Crocinas Thessalus. quæ Olympias celebrata est eo anno xx Augusti. Eclipsis autẽ, quæ teste Xenophonte eo tempore contigit, incidit in VI Payni anni 344 a Nabonassaro, Septembris III, feria sexta, neomenia Tisri 3358, cuius character 6. 11. 684. Parthenonos VII, B anno Mundi 3546, ad finem vergente: cuius Zygonis character 3. 20. 11′, Septembris XXIX. Ὑπερβερεταίου δευτέρᾳ τελευτῶντος, Μεταγειτνιῶνος τετράδι ἱσαμένου. Ἑκατομβαιῶνος πρυτανείας τριακάδι, in X anno secundi cycli Metonici. Is erat, vt diximus, sextus mensis anni XXVIII ab incursione Archidami. Monendus est Lector, quod iam alibi fecimus, in neomeniis Iudaicis nos negligere translationes: Nam anni cælestis ciuilis neomenias vsurpamus, non Iudaicas. Cum tempus & locus postulabit, vt de anno Iudaico dicamus, tunc Ἰουδαϊκῶς neomenias putabimus. Rursus, quia caremus nominibus mensium Elidensium, in periodo Olympiaca, quæ eadem fuit prorsus cum Macedonica, Macedonicis appellationibus mensium vtemur, quorum Hyperberetæus C est is, in quem incidebat Olympias, quem postea Syromacedones primum Autumnalem instituerunt. Itaque caueat accuratus Lector, ne Hyperberetæum Macedonum Olympicum, cum Hyperberetæo autumnali Syromacedonum confundat. Porro Diodorus Siculus a capto Ilio, ad inductam a Lysandro oligarchiam, definit annos 779 absolutos. Annus capti Ilij 3531. Annus oligarchiæ Lysandreæ 4310. Differentia 779 anni, quot nimirum statuit Diodorus.

DE EXCESSV ARTAXERXIS LONGIMANI, ET INITIO DARII NOTHI.

D ARTAXERXI, cui cognomen μακρόχειρ fuit, quod alteram manum longiorem haberet, vt auctor est Plutarchus, vel quod vtrunque brachium longius, quam cõmensus corporis humani postulat, vt ait Strabo: ei ergo Artaxerxi XL annos attribuit Eusebius, & quidem melius, quam Ctesias, qui dat illi XLII. Nam eius obitus a Thucydide reiicitur in annum VII belli Peloponnesiaci, principio hiemis: hoc est, exitu anni periodi Iulianæ 4288. Decessit ergo anno quadragesimo imperij. Annus vero 4289 est primus Darij Nothi, qui antea

Αχος siue Ωχος dictus, postquam ad imperium accessit, ex instituto, A
& consuetudine Persarum, mutato nomine Δαρεῖος dictus. Auctor Ctesias, qui sub eius filio Artaxerxe Περσικὰ sua scripsit. Huius initium confirmatur tum tempore obitus Artaxerxis ipsius patris, tum etiam vicesimo anno belli Peloponnesiaci, qui cum fuerit tertius decimus Darij Nothi, vt scribit Thucydides, eius initium pendet a septimo nondum finito, hoc est, quantum ab hieme, ad Ver interest. Finis imperij colligitur ex Diodoro Siculo, qui eius mortem in annum IIII Olympiadis XCIII, circiter exitum belli Peloponnesiaci, ponit, qui erat annus XXVII ab incursione Archidami. Imperauit igitur annos XIX: quod & ab Eusebio annotatum est. Hoc tempus congruit anno periodi Iulianæ 4309. Adstipulantur Diodoro Eusebius, & Iustinus, B
qui tempus obitus huius Darij cum expugnatione Athenarum, & victoria Lysandri comparat. Sed quod idem Iustinus exilium Dionysij Siciliæ tyranni in eundem annum conferat, peccat & tempore, & persona. Tempore, quod XLVIII annis post illud exilium acciderit. Persona, quod non Dionysius senior Hermocratis filius in exilium actus sit, sed Dionysius iunior huius filius. Alioquin tantum abest, vt hoc filio competat, vt is annus fuerit primus tyrannidis Dionysij senioris, vt scribit Xenophon. Sed Trogus, aut Iustinus habebat in animo, Dionysium eo anno victum a Carthaginiensibus fuisse. Propterea cladem illius Dionysij cum filij exilio confudit.

C

DE INITIO ARTAXERXIS MNEMONIS.

ARTAXERXES, vel, vt est apud Plutarchum, Artoxerxes, ab altero Artaxerxe, cognomine Μνήμονος distinguitur, vt ille ab hoc cognomine Μακρόχειρος. Nos Memorem vocamus: quod plane respondet Græco μνήμων: cum alioquin potius μνημονικὸς, quam μνήμων, & Memoriosus, quam Memor dicendus fuerit. Eius initium sumitur ab obitu Darij patris, anno periodi Iulianæ 4309, vt iam demonstrauimus. Desinit vero in initio Achi Artaxerxis eiusdem filij, anno 4352. Interuallum, anni 43. Decessit ergo anno 44 imperij. Plutarchus illi attribuit annos imperij duos & sexaginta: vitæ quatuor & nonaginta: D
puto, quia reliquos 19 supra 43, regnauerit cum patre. Sic Ctesias Darium Nothum, in cuius filij aula fuit, ait imperasse annos 35. Sed imputandum eos, qui sunt supra nouemdecim: quos non dubitamus cum patre communicasse.

A DE CYRI MINORIS EXPEDITIONE.

SOCRATES ducto cicutæ poculo ſublatus eſt, anno primo Olympiadis 95. Auctor Laërtius. Eodem auctore Xenophon Grylli filius ἀναβέβηκε σὺν Κύρῳ ἐπὶ ἄρχοντος Σιωαινέτου, ἔτει ἑνὶ πρότερον τῆς Σωκράτους τελευτῆς. Socrates periit anno Iphiti 377. Igitur anno Iphiti 376 ἀνέβη ὁ Κῦρος, qui erat periodi Iulianæ 4313, Artaxerxis autem tertius.

DE PVGNA ALIENSI.

EX Tabulis Cenſoriis primus togatorum M. Porcius Cato de-
B prehendit ab exactis Regibus, ad Vrbem a Gallis captam, eſſe annos abſolutos CXX. Hoc vt certum eſt, ita reliquum retro tempus, ad prima Palilia, eſt controuerſum. Controuerſia autem tota eſt in vno anno: quod alij per CCXLIIII annos, alij vno minus Romæ regnatum contendunt. Quarum duarum factionum altera Romam conditam vult tertio anno ſextæ Olympiadis, cuius ſententiæ princeps M. Terentius Varro & L. Tarrutius Firmanus: altera vno anno ſerius repetit prima Palilia. cuius ſententiæ auctor vnicus M. Cato. Antiquiores Varrone, qui Catonem ſecuti ſunt, prima quidem Vrbis Palilia deducunt a quarto anno ſextæ Olympiadis, ſed non aduertunt interuallum ad Reges exactos minuendum eſſe anno vno. At contra
C faciunt, & ab eodem initio Catoniano præfecti fines Regifugij vno anno promouent. Ita factum, vt Regifugium conferatur ab eis in annum primum Olympiadis 69: cum tamen inciderit anno ante. Hos ſequuti Dionyſius, Diodorus, alij, ſeruato eodem interuallo a primis Palilibus ad Regifugium, neceſſario coguntur ſtatuere Romæ prima cunabula in primo anno VII Olympiadis. Aliter non conſtarent ſibi. Quare periculoſa eſt eorum in interuallis definiendis aſſertio. Ex horum igitur ſententia Regifugium incidit ſaltem in 4206 periodi Iulianæ. Interuallum autem indubitatum a Regifugio, ad cladem Alienſem, annorum CXX, his adiectum conſtituit tempus vrbis captæ a Gallis in anno 4326 periodi Iulianæ, Olympiadis
D autem 97 quarto deſinente, paullo ante initium Olympiadis 98, ἄρχοντος Ἀθήνησι Πυργίωνος, ſiue vt eſt apud Diodorum, Πυῤῥίωνος. Sed quia falſa eſt hypotheſis, falſa erunt & conſequentia. Si enim Regifugium contigit, vt a nobis ſupra demonſtratum eſt, anno periodi Iulianæ 4205, annus captæ Vrbis erit 4326, trecenteſimus ſexageſimus quintus a Palilibus Vrbis Varronianis, vno autem anno minus a Catonianis: quam ſententiam noſtram firmat Plinius libro XXXIII, capite primo: cuius verba referam. *Ergo vt maxime duo tantum milia*

pondo, cum capta est Roma anno trecentesimo sexagesimo quarto, fuere, A *cum iam capitum liberorum censa essent* CLII *milia quingenti octaginta.* Quia numerus verbis expressus est, non autem notis perscriptus, erratum non esse a librario nobis constare debet. Deductis 120 annis de 364, relinquitur annus currens Regifugij ducentesimus quadragesimus quartus a Palilib. Catonianis. Igitur anno Vrbis 364 Catoniano, 365 autẽ Varroniano Vrbs capta, anno periodi Iulianæ 4325, cyclo Lunæ XII, Solis XIII, anno quarto Olympiadis 96, desinente. Plutarchus in Camillo: ἐγένετο δ' ἡ μάχη περὶ τροπὰς θερινὰς περὶ τὴν πανσέληνον. ᾗ καὶ πρότερον ἡμέρα μέγα πάθος συνέβη τὸ περὶ τοὺς Φαβίους. τριακόσιοι γὰρ ἐκ τοῦ γένους ὑπὸ Τυρρηνῶν ἀνῃρέθησαν. Sane, vt toties dixi, Græci per τροπὰς θερινὰς nihil aliud intelligũt, quam VIII Iulij. characterem igitur apposuit B plenilunium non longe ab octaua Iulij. Et sane eo anno plenilunium fuit nocte quæ secuta est IIII Iulij, Tamuz XV; cuius character 6. 14. 3. anno Iudaico 3372, Karkinonos VIII anni a mundi conditu 3561, cuius Zygon, 7, 13. 27, Septemb. XXVIII. Γορπιαίου δεκάτῃ φθίνοντος, Σκιρροφοριῶνος ἕκτῃ ἱσαμένου, Σκιρροφοριῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Πρυτανείας, XV diebus, ante magistratum Πυργίωνος. Quod si, vt puto, contigit quintadecima, aut sextadecima Scirrhophorionos prytanias Metonicæ, biduo tantum aberit ἀπὸ τροπῶν θερινῶν. Vbi rursus vides, quanti referat & annum priscum Græcorum scire, & ad eius characteres temporum notationes exigere. Nos enim, quibus nulla præsidia vetustatis adsunt, ex miserrimis reliquiis, quæ sparsim iacent apud auctores, hæc indaga- C mus, & fugax tempus prehendimus, & cum veteribus, quibus omnia suppetebant, contendimus. Recte igitur Plutarchus πανσελήνῳ, item περὶ τροπὰς θερινάς: quod VIII Iulij biduo tantum aberat a XVI Scirrhophorionos Metonici. Veteres autem vt plurimum XVI. potius, quam XV mensis plenilunium assignabant. Quod si per Solstitium verum eius temporis indagare voluissem, quod tunc erat in XXVII Iunij, frustra fuissem. Nam, vt toties dixi, per solstitium veteres solam diem VIII Iulij intelligunt, & a vero solstitio plenilunium non hoc, sed sequenti anno triduo abfuit. Liuius ait hunc casum accidisse XV. Kal. Sextiles, quod & Seruius Commento VII confirmat. XVIII dies Quintilis erat 195 a Kal. prisci Ianuarij. Ergo tunc Kal. Ianuarij Ro- D mani incidebant in XXII Decembris, & iam tunc vitium erat in Merkedonij intercalatione. Sed si XVIII die Quintilis Aliensis clades contigit, & alio tempore eodem die cæsi sunt tercẽtum ter Fabij, quomodo igitur Ouid. Fabiorum cladem in Februarium coniicit? ALIENSIS veteres scribebant per vnum L. non ALLIENSIS. Seruius Commento Virgilij septimo: *Sane* ALIA *dicitur: cui additur vnum L. propter metrum, vt* RELLIQVIAS. *Lucanus bene posuit: Quas Aliæ clades.* —

A

DE LEVCTRICA PVGNA.

ERATOSTHENES ab initio belli Peloponnesiaci, ad Leuctricam cladem, ponit annos absolutos LXI. Initium belli Peloponnesiaci, annus 4283 periodi Iulianæ. Ergo illa clades cadit in 4344 annum periodi Iulianæ, cyclo Lunæ XII. Fuit igitur aut annus secundus 102 Olympiadis desinens, aut tertius iniens. Et quidem Plutarchus Ἱπποδρομίου μηνὸς πέμπτῃ ἱσταμένου ait contigisse, quem mensem confert cum Hecatombæone. Ergo ineunte anno tertio centesimæ secundæ Olympiadis Leuctricum prælium contigit. At omnes coniiciunt in secundum, ἄρχοντος Ἀθήνησι Φρασικλείδου. Puto adhuc Phrasi-
B clida magistratum in fine secundi obtinente. Nam Plutarcho de mensibus loquenti cum delectu credendum. Idem enim perperam Λῷον Macedonicum dicit esse Ἑκατομβαιῶνα: & in hac re raro est idoneus sine satisdatione.

DE INITIO ALEXANDRI MAGNI.

PHILIPPVS Macedo Amyntæ F. interfectus est anno primo Olympiadis CXI, Πυθοδήμου ἄρχοντος, auctoribus Diodoro, & Arriano: quæ quidem Olympias celebrata est die XVIII Augusti. Natus est autem Alexander Olympiade 106 ineunte, sub ipsum tempus
C ludicri. Plutarchus: ἐγεννήθη δ' οὖν Ἀλέξανδρος ἱσταμένου μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ὃν Μακεδόνες Λῷον καλοῦσιν, ἕκτῃ, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη νεώς. Addit: Φιλίππῳ δ' ἄρτι Ποτίδαιαν ᾑρηκότι τρεῖς ἧκον ἀγγελίαι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. ἡ μὲν Ἰλλυριοὺς ἡττῆσθαι μάχῃ μεγάλῃ διὰ Παρμενίωνος· ἡ δ' Ὀλυμπίασιν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι· τρίτη δὲ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου γενέσεως. Erat annus 41 periodi Olympicæ. Olympias celebrata Iulij XXX. Proinde erat tertius periodi Atticæ. Neomenia Ἑκατομβαιῶνος Augusti secunda Ἑκατομβαιῶνος πρυτανείας ὀγδόῃ φθίνοντος, anno primo quinti cycli Metonici, cum esset μετέμπτωσις vnius diei. Ergo Alexander natus Augusti VII, periodi Iulianæ 4358, cyclo Solis XVIII, Lunæ VII, octauo die a ludicro Olympico, quo equo singulari Philippus absens
D vicit Olympia: Leontonos XI, anni 3594, cuius Zygon 6. 13. 35′, Septembris XXVIII. Quod autem Plutarchus Λῷον Macedonicum dicit esse Ἑκατομβαιῶνα Atticum, nihil aliud quam solennia peccat in istis rebus. Obiit autem Alexander, vt ex Ephemeridibus ipsius morbi relatum est a Plutarcho, Δαισίου τῇ τρίτῃ τελευτῶντος: anno periodi Olympicæ 73. quod tempus respondet XVIII Aprilis, feria quarta, cyclo Solis XXIII, Lunæ 11: anno periodi Atticæ 35, Ἐλαφηβολιῶνος τρίτῃ ἐπὶ δέκα, Krionos XXV anni mundi 3627, cuius Zygon 5. 13. 41″,

XXVIII Septembris. Arrianus ait imperasse annos XII, menses VIII. A quod conuenit, si Philippus interfectus mense Hyperberetæo Olympico. Quare Eusebius natalem Alexandri in annum secundum Olympiadis 106 conferat, non video: cum id neque iis, quæ supra de eius natali ex Plutarcho retulimus, conueniat; neque annis eius vitæ. Ita enim XXXI tantum annos vixerit. Sed est error librariorum. Nam ipsemet postea ait eum decessisse anno vitæ XXXIII.

DE MEMORABILI CLADE CARTHAGINIENSIVM IN SICILIA.

MEMORABILIS fuit illa clades, qua Carthaginienses affecit B Timoleon in Sicilia. Tempus notat Diodorus Siculus, annum primum Olympiadis CX, & XXI annum Philippi Macedonis. Plutarchus vero in Camillo ait fuisse Θαργηλιῶνος τὴν ἑβδόμην ἱσαμένου, Σκιρροφοριῶνος πρυτανείας ἑπτακαιδεκάτην, anno XVII quinti cycli Metonici. Erat annus XIX periodi Atticæ: proinde XXV Iunij: anno 4375 periodi Iulianæ, feria III, cyclo Solis VII: anno Mundi 3611, Didymonos XXXI. Zygon 6.16.33, Septembris XXVIII. anno Iudaico 3422, Tamuz XVIII: cuius character 7.11.837, Iunij VIII. anno Nabonassari 409, Pharmuthi XII. Alij dicunt hoc accidisse Thargelione, qui præcessit annum primum Olympiadis CX. Quod si verum est, inciderit ea clades XXVIIII Iunij, non XXV, die vndecima Tamuz, cuius C character 3.2. 1041, Iunij XIX: Σκιρροφοριῶνος πρυτανείας δεκάτη, anno XVI cycli quinti Metonici, vbi facta est μετέμπτωσις vnius diei.

DE CLADE AD CHÆRONEAM.

ANNO III Olympiadis CX miram rem Græciæ vno eodemque die contigisse scribit Diodorus, anno XXIII Regis Philippi, quo die pugnatum sit ad Chæroneam Bœotiæ, duce Charonda, eodem quoque cum Tarentinis & Philippo decertatum fuisse. Diem autem notauit Plutarchus in Camillo Μεταγειτνιῶνος ἑβδόμην ἱσαμένου. Erat annus XXI Periodi Atticæ. Tempus Iulianum, Kalendæ Septem- D bris, anno periodi Iulianæ 4377. anno primo sexti cycli Metonici, Μεταγειτνιῶνος πρυτανείας ὀγδόη ἐπὶ δεκάδι. anno Mundi 3613, Parthenonos quinta. Zygonos character, 2.4.11, Septembris XXIX. anno 3424 Iudaico, Elul XIX, cuius character 6.19.648, feria VII, Augusti XIIII. anno Nabonassar 410, Payni XXII.

A

DE EVERSIS AB ALEXANDRO THEBIS BOEOTIIS.

THEBAS Bœotias captas & ſolo æquatas ab Alexandro refert Diodorus, Eueneto Athenis magiſtratu: hoc eſt Olympiadis CXI anno ſecundo. Nam expeditionem ſuſcepit aduerſus Thracas, & Illyrios, & poſtea aduerſus Perſas, anno vertente poſt Thebas dirutas, Cteſicle archonte. Eam autem expeditionem coniicit in annum tertium eiuſdem Olympiadis Euſebius. Ergo anno ſecundo Thebæ dirutæ. Præterea character ἀναμφίλεκτος appoſitus a Plutarcho in Camillo, μηνὸς Βοηδρομιῶνος, περὶ τὰ μυστήρια. & idem in Alexandro ait Myſte-
B ria intermiſſa fuiſſe ob luctum captarum Thebarum. Iam ea myſteria, quæ cognominabantur μεγάλα, quæque quinto quoque anno redibant, ſemper celebrabantur τῇ εἰκάδι τοῦ Βοηδρομιῶνος, vt ait idem Plutarchus: qui anno ſecundo Olympiadis ſequentis, nempe CXII, ſcribit Myſteriis, hoc eſt, τῇ εἰκάδι Βοηδρομιῶνος, lunam defeciſſe. Quamuis falſo ait lunam myſteriis defeciſſe, cum Metagitnione hoc contigerit, non Boedromione, vt ſuo loco demonſtrabitur: tamen & Boedromionos viceſima, & ſecundo anno Olympiadis celebrari ſolita, hinc diſcimus. Non dubium igitur anno ſecundo Olympiadis CXI eum caſum congruere, anno periodi Iulianæ 4379, qui erat viceſimus quartus periodi Atticæ. Ideoque hoc contigit quarta Octo-
C bris, ſequente V, cyclo Solis XI, Lunæ IX, Βοηδρομιῶνος πρυτανείας τρίτη ἐπὶ δεκάτῃ εἰς τὴν τετάρτην, anno tertio cycli ſexti Metonici. anno Mundi 3616, Zygonos VII: cuius character 5.21.39, Septembris XXVIII. anno Iudaico 3427, Tiſri XV, ſequente XVI, cuius character 4.14.746, Septembris XX. Anno Nabonaſſar 413, Epiphi XXIIII. Quod enim Autumno ineunte myſteria celebrarentur, docent ij verſus, quos ex Seneca adduximus libro primo:

Quanta, cum longa redit hora noctis,
Creſcere & ſomnos cupiens quietos
Libra Phœbeos tenet æqua currus,
Turba ſecretam Cererem frequentat.

D Quæ quidem quinquennalia fuiſſe docet Tertullianus in Valentinianos, non longe a principio: *Nam & illa Eleuſinia, hæreſis & ipſa Atticæ ſuperſtitionis, quod tacent, pudor eſt. Iccirco & aditum prius cruciant: diutius initiant, quam conſignant: cum & portas ante quinquennium inſtituunt, vt opinionem ſuſpendio cognitionis ædificent: atque ita tantam maieſtatem exhibere videantur, quantam præſtruxerunt cupiditatem. Sequitur iam ſilentij officium. Attente cuſtodiunt, quod tarde inuenitur. Cæterum tota in adytis diuinitas, tot ſuſpiria portarum, totum*

tum signaculum linguæ, simulacrum membri virilis reuelatur. Diuinorum A
horum verborum splendor obsolescit duabus maculis a nemine ha-
ctenus animaduersis: *Cum & portas ante quinquennium instituunt*. Le-
gendum enim, *Cum Epoptas ante quinquennium instituunt*. Eodem
modo infra: *tot suspiria portarum*. Nam & hic quoque legendum, *suspi-
ria Epoptarum*. Nam cur siparia pro suspiria reponeret doctus Rhe-
nanus, caussæ non erat. τῇ εἰκάδι Βοηδρομιῶνος qui accipiebant mysteria
(quod μυεῖσθαι dicitur, Tertullianus dicit instituere) vocabantur Μύσται.
Quinquennio autem ineunte, eadem εἰκάδι Βοηδρομιῶνος, dicebantur
ἐπόπται καὶ ἔφοροι. Hinc lux affulget verbis Tertulliani dicentis Epo-
ptas ante quinquennium institui, id est μυεῖσθαι. Suidas: ΕΠΟΠΤΕΥΕΙΝ.
οἱ μὲν τὰ μυστήρια παραλαμβάνοντες ΜΥΣΤΑΙ καλοῦνται. οἱ δὲ τῷ ἑξῆς ἐνι- B
αυτῷ ΕΦΟΡΟΙ καὶ ΕΠΟΠΤΑΙ. Falsum, τῷ ἑξῆς ἐνιαυτῷ. Non enim my-
steria erant annua. imo τῇ ἑξῆς μυήσει, nimirum anno quinto redeunte.
Itaque melius infra: ΕΠΩΠΤΕΥΚΟΤΩΝ. οἱ μυηθέντες ἐν Ἐλευσῖνι,
ἐν τῇ δευτέρᾳ μυήσει, ΕΠΟΠΤΕΥΕΙΝ ἐλέγοντο. Aliud est τελεστηρικὰ
μυστήρια: de quibus libro primo satis diximus. Hæc autem μεγάλα
dicebantur, vt illa μικρά. Hæc quinquennalia. Illa triennalia. Et hæc
semper, vt diximus, celebrabantur nocte, quæ sequebatur τὴν εἰκάδα
Βοηδρομιῶνος, statim post occasum Solis, plenilunio. Vnde Plutar-
chus sciens illa mysteria plenilunio semper obiri, scribit defectionem
Lunæ, quæ contigit ante prælium ad Arbela, incidisse in mysteria κατὰ
τὴν εἰκάδα Βοηδρομιῶνος: quanquam, vt monuimus, non τῇ εἰκάδι Βοη- C
δρομιῶνος, sed τῇ εἰκάδι Μεταγειτνιῶνος defecit Luna. Omnino ta-
men verum est & plenilunio, & τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς celebrari solita. Eu-
ripides Ione:

Αἰσχύνομαι τὸν πολύυμνον
Θεὸν, εἰ παρὰ καλλιχόροισι πηγαῖς
Λαμπάδα θεωρὸν εἰκάδων
Ὄψεται ἐννύχιος ἄϋπνος ὤν,
Ὅτε καὶ Διὸς ἀστερωπὸς
Ἀνεχόρευσεν αἰθὴρ,
Χορεύει δὲ Σελάνα.

Nam θεωρὸν λαμπάδα quid sit, non ignorat, qui scit, quid sit λαμπάδα D
τοῖς μυστηρίοις ἱστάναι. & θεωρὸς idem cum ἐπόπτης. Hic igitur vides τὰς
εἰκάδας τῶν Μυστηρίων: item τὴν χορείαν τῆς Σελήνης, nimirum τὴν πανσέ-
ληνον. τὰς εἰκάδας autem veteres dicebant, pro τὴν εἰκάδα. Plutarchus
Camillo: πέμπτῃ δὲ φθίνοντος (Βοηδρομιῶνος) ἐν Ἀρβήλοις Ἀθηναῖοι τὴν περὶ
Νάξον ἐνίκων ναυμαχίαν, ἧς Χαβρίας ἐστρατήγει, τοῦ Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν
πανσέληνον. ἐν δὲ Σαλαμῖνι περὶ τὰς εἰκάδας, ὡς ἡμῖν ἐν τῷ περὶ ἡμερῶν ἀπο-
δέδεικται. Plenilunium autem non poterat contingere ἐν εἰκάδι Βοηδρο-
μιῶνος,

A μιῶνος, nisi quarto anno Tetraeteridis Atticæ, hoc est secundo Olympiadis. Quare recte a nobis casus Thebarum in secundum annum Olympiadis coniectus.

DE PVGNA AD ARBELA ET INITIO IMPERI ASIATICI ALEXANDREI.

QVEMADMODVM pugna ad Arbela, qua cum Dario Alexander vltima belli fortuna expertus est, nobilissimi & amplissimi imperij initium fuit, ita eam antecessit nobilissimus character, vt posterorum cognitionem effugere non potuerit. Vndecim enim die-
B bus, inquit Plutarchus, ante pugnam Luna defecit. Quod & Plinius testatur ita scribens: *Nobili apud Arbela Magni Alexandri victoria Luna defecisse noctis hora secunda prodita est, eademque in Sicilia exoriens.* Hæc defectio omnino contigit anno secundo Olympiadis CXII, cyclo Lunæ XIII, Nabonassari 417, Epiphi XI, feria secunda, cyclo Solis XV, cum Sol fere sextantem gradus 24 Virginis transmisisset, horis 7. 42′ in Prutenia: anno periodi Iulianæ 4383, Septembris XX, sequente XXI, anno mundi 3619, Parthenonos XXIIII. Neomenia Zygonos antecedentis 2. 15. 7, Septembris XXVIII: anno Iudaico 3431, Tisri XV, sub exitum τῆς σκηνοπηγίας: cuius Tisri character 2. 14. 723, Septembris VI. Erat annus 28 periodi Atticæ: Proinde contigit
C τῇ εἰκάδι Μεταγειτνιῶνος, non autem Βοηδρομιῶνος, vt plane hallucinatur Plutarchus. ἡ μὲν οὖν σελήνη, inquit, τοῦ Βοηδρομιῶνος ἐξέλιπεν, περὶ τὴν τῶν μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν. Sed nihilo sequius Ciceronem fugit ratio primo de Diuinatione: *Idemque mittit & signa nobis eius generis, qualia permulta historia tradidit. Quale scriptum illud videmus: Si Luna paulo ante Solis ortum defecisset in Signo Leonis, fore, vt armis Darius, & Persæ ab Alexandro, & Macedonibus prælio vincerentur, Dariusque moreretur.* Duæ hic hallucinationes. Nam neque in Leone fuit Luna, cum defecit, neque ante Solis ortum, sed Sole ipso occidente, in Calabria, aut pauxillo ante Solis occasum in Hetruria. Huic errori germanus est ille in libello de ortu & occasu siderum qui
D falso Ptolemæo attribuitur (est enim antiquior Ptolemæo) vbi a. d. IIII. EID. AVG. notatum est: *Lunaris defectus in hanc diem incurrere solet.* Habuit nimirum in animo hunc defectum, secutus opinionem eorum, qui Lunam in Leone positam defecisse scripserunt, quibus etiam assensum accommodauit Cicero, vt vidimus. Sed si hoc verum esset, oportebat hanc pugnam contigisse Sole Aquarium obtinente. Quod est falsum, cum certum sit exitu æstatis Darium victum fuisse. Deinde si semel defectus Lunæ contigit a. d. IIII EID. Aug. quid attinet

attinet illud notare, quasi hoc soleat semper, aut sæpe accidere? Falso A autem hæc pugna ad Arbela contigisse dicitur, cum ad Gaugamela commissa sit. Sed nobilior locus obscuriori hanc gloriam abstulit. Plutarchus: τὴν δὲ μεγάλην μάχην πρὸς Δαρεῖον οὐκ ἐν Ἀρβήλοις, ὥσπερ οἱ πολλοὶ γράφουσιν, ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γενέσθαι συνέπεσεν. Vocatus est autem locus ille ab intestinis Cameli ibi sepulti: quod & a quibusdam veteribus proditum. Id enim plane est ܓܘ ܓܡܠܐ lingua Mesopotamitarum & Chaldæorum. Pugna igitur commissa est vndecima die a defectione Lunæ. Plutarchus: ἑνδεκάτῃ δὲ ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ τῶν στρατοπέδων ἐν ὄψει γεγονότων, &c. Hæc nox secuta est Kal. Oct. Ergo VI Nonas commissum prælium. Ab hac clade Persarum, & victoria Macedonum, incipit imperium Alexandri Asiaticum. Plutarchus: τούτου τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης τὸ πέρας, ἡ μὲν ἀρχὴ παντάπασιν ἡ Περσῶν ἐδόκει καταλελύσθαι, βασιλεὺς δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος ἀνηγορευμένος ἔθυε τοῖς θεοῖς μεγαλοπρεπῶς. Quare & rursus Plutarchum fugit ratio, qui cum pugnæ tempus conferret in duodecimam diem a defectu Lunæ, eam diem scribit fuisse τὴν πέμπτην Βοηδρομιῶνος φθίνοντος. Quæ hac est Logistice, vt vndecim dies μετὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Βοηδρομιῶνος, dicantur πέμπτη Βοηδρομιῶνος φθίνοντος? Non igitur πέμπτη τοῦ Βοηδρομιῶνος φθίνοντος, sed δευτέρα ἱσταμένου pugnatum ad Gaugamela. Nam eo anno Kalendæ Septembris τῇ νεομηνίᾳ τοῦ Μεταγειτνιῶνος conueniebant, & Kal. Octobris τῇ νεομηνίᾳ τοῦ Βοηδρομιῶνος, vt apparet ex Tabula neomeniarum Atticarum, libro primo e regione 28 anni periodi. C

DE PERIODO CALIPPI.

CALIPPVS Cyzicenus, deprehenso vitio cycli Metonici, cuius rationes post 76 annos, pristinas epochas nouiluniorum vno die morabantur, non putauit dissimulandum esse errorem tum, qui subolescebat in mensibus πρυτανείας Metonicis, tum in Octaeteride anni popularis, in qua aliquando beneficio ἐκβολῆς succurrebatur capiti anni pessum eunti; aliquando beneficio contrario ἐμβολισμοῦ interius summouebatur. Ipse putauit periodum institui posse syzygiarum 940, easque circumscribi commode diebus 27759, sine vllo vitij in- D teruentu, vt quidem ipse falso putauit. qui omnes dies fiunt anni 76 communes, dierum singuli 360: vt omnes sint dierum 27630, cum mensibus embolimis nouem, qui sunt dies 270. Reliqui dies 129 sunt, quas vocant ἀνάρχοις ἡμέρας: quæ debebant esse 152, cum binæ attribuerentur singulis annis. Sed nouemdecim ἐξαιρέσιμοι fiunt ordinariæ, & quatuor extraordinariæ. Ita viginti tres dies de 152 exempti relinquunt dies 129 superfluos tantum. Dixi 129 dies esse ἀνάρχοις ἡμέ-

ρας,

A ἡμέρας, cum tamen vere essent 152. sed 23 dies de Boedromione eximebantur, vt supra menses tricenarios, 129 dies tantum superflui superessent. Calippus igitur nihil in anno populari innouauit, præter periodum, vt in 76 annis nouies intercalandum esse doceret, idque quando & quatenus: quod in Octaeteride ratio Lunæ, non regula vllius periodi ostendebat. Periodus igitur illa constat nouem Octaeteridibus, cum semisse. In prima & secunda, primus annus est embolimæus: in tertia & quarta, secundus: in quinta, sexta, & septima, tertius: in octaua, & nona, quartus. In omni autem quarto anno Tetraeteridis ἐξαίρεσις fit aut vnius diei, aut bidui: & quidem bidui in annis 4, 20, 40, 60. In reliquis quaternis vnius diei. Quia igitur illa vtebantur Eli-
B denses in Olympiadum commissionibus, propter reuerentiam sacri ludicri eam publicauit, sed nomini Alexandri consecratam. Macedonum enim & Elidensium eædem omnino fuerunt Tetraeterides, nullo, præterquam mensium appellationibus, differentes. eiusque initium erat Hyperberetæus æstiuus idem cum Ecatombæone Attico. Quia vero Alexandri victoria ad Gaugamela incidit in secundum annum Olympiadis, non potuit, vt voluit, inde periodum Tetraetericam exordiri, sed eius initium indixit anno XIX vertente, a neomenia Αὐδυναίου, qui idem est cum Pyanepsione Attico, cuius neomenia incidit in VIII Octobris, proxime post κέντρον μεσοπωρινὸν, anno Iphiti 465. idque propter victoriam Alexandri, quæ II Octobris accidit. Itaque
C eam periodum Athenienses Macedonibus subditi receperunt, vt constat ex Decreto Atheniensium in gratiam Hyrcani Ethnarchæ & Pontificis Maximi Iudæorum emisso, μηνὸς Πανέμου πέμπτῃ ἀπιόντος, qui erat annus 23 quartæ periodi Alexandreæ. Ita enim eam vocauit Calippus, vt ei auctoritas ex dicatione accederet. Atque hoc beneficio de omnis Græciæ ciuitatibus optime meruit, quæ certatim illam periodum amplexæ sunt, sed omnes cum suis initiis. Non enim omnium, vt scimus, idem erat initium. Neque hoc contentus, vt periodum Tetraetericam in gratiam Alexandri, ita etiam annum prytanias in gratiam Atheniensiũ publicauit, initio sumpto proxime a solstitio. Nam anno victoriæ Alexandri, hoc est anno primo imperij Asiatici Macedonum,
D qui erat octauus sexti cycli Metonici, animaduertit neomeniam Ecatombæonis prytanias Metonicæ vno die nouilunium morari. quia neomenia Ecatombæonis prytanias hærebat diei XXVIII Iunij, anno octauo primi cycli. At eadem octauo cycli quinti pessum ierat, & in XXIX eiusdem mensis descenderat. Quare Calippus inde auspicans periodum suam Lunarem prytanias, iterum eam in XXVIII Iunij transmouit, feria III, quæ vtiq. debebat esse quarta, cum neomenia Tamuz anni 3469 fuerit 3. 22.13, feria quarta, die XXIX Iunij, Karkinonos tertia.

Nam neomenia Karkinonos vere tunc fuit in XXVII, cum 106 annis A
antea obseruatio solstitij Metonica & Euctemonica eidem diei competat, frustra, vt etiam Hipparchus annotauit. Vno enim die verum Solstitium anteuertit. Hæc igitur est nobilis periodus Calippica, dierum 27759, mensium Tetraetericorum 921, dierum 129; syzygiarum autem Lunarium 940. Tetraetericorum quidem appellationibus Macedonum Olympicis, syzygiarum autem appellationibus prytaniarum Atticarum. Quod vtrumque obseruabis in Decreto Attico in Hyrcanum Ethnarcham. Itaque appellationes Macedonicæ Alexandream faciunt, prytaniæ autem Atticam. Annus 4384 periodi Iulianæ est primus periodi prytanias Calippicæ, anno Nabonassar 408, Pharmuthi 17. B

DE PRIMO THOTH ANNORVM PHILIPPI ET MORTIS ALEXANDRI.

QVAM periti Macedones Epocham annalem instituerunt Philippo suo Regi, non solum ipse videre non potuit, sed ne ipsius quidem filius Alexander, qui circa eius initium decessit. Hinc factum, vt anni ab excessu Alexandri vocentur Philippei, quod æra in gratiam Philippi instituta incidit in tempus mortis Alexandri. Theon commentario sexto in magnum opus Ptolemæi: ἀφείλομεν τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Ναβονασάρου κατ' Αἰγυπτίους ἔτη ͞υκδ̅ τὰ μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς C ͞υκδ̅, καὶ τὰ λοιπὰ Φιλίππου ἔτη ͞χπη̅. Meminit etiam annorum Philippeorum a morte Alexandri Censorinus, annumque, quo librum suum scribebat, qui erat a Nabonassaro 986, dicit fuisse 562 a morte Alexandri. Ergo differentia annorum Nabonassari, & Philippi sunt anni Ægyptiaci 424. Et proinde annus Nabonassari 425 est primus Philippi, aut mortis Alexandri. Ideo Ptolemæus libro III: ἀπὸ τῆς Ναβονασάρου βασιλείας, μέχρι τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ἔτη συνάγεται κατ' Αἰγυπτίους ͞υκδ̅. Ergo Thoth 425 Nabonassari est primus Thoth excessus Alexandri, cyclo Lunæ primo, Solis 22, Nouembris XII, feria prima, anno periodi Iulianæ 4390. Qui hos annos Philippeos a Philippo Aridæo, non autem a Philippo patre Alexandri dictos volunt, pluri- D
bus confutarentur, si tanti essent ij. Sed eos missos facimus. Nos veram rationem huius epochæ reddidimus libro secundo: vnde lector petere possit. Hæc epocha exclusit annos Nabonassari in Ægypto. Inde enim ab obitu Alexandri, non autem a Nabonassaro tempora putari cæpta. Et posteriores, vt Christiani & Arabes, annos a morte Alexandri putant cum mensibus Syrorum Iulianis, idque a prima Tisrin prioris Syriaci. Albateni obseruauit Aractæ defectum Lunæ,

A anno a morte Alexandri 1206, Tamuz xxiii: qui est Iulius noster. Erat annus periodi Iulianæ 5596, Christi 883: Nabonassari 1631, Phamenoth x. mundi 4532, Leontonis v: cuius Zygon antea fuerat 4. 20.3', Septembris 19. anno Iudaico 4643, Ab xv, sequente xvi, cuius character 3. 1. 316, Iulij ix. Anno Hegiræ 269, Ramadhan xiii, sequente xiiii. Rursus eodem anno Alexandri 1206 ad finem decurrente, idem Albateni obseruauit æquinoctium autumnale, xix Elul, (qui est duodecimus atque vltimus mensis Iulianus Syrorum) horis quatuor æqualibus cum semisse, ante ortum Solis, hoc est, horis xiiii cum semisse, paulo plus, post meridiem diei xviii Septembris: viii mensis Pachon. anno mundi 4532 desinente, vltima Parthenonos: a
B cuius meridie (quæ erat feria v) cæpit putari feria sexta sequentis Zygonos, cuius character 6. 1. 52'. Ergo inter obseruationem Albateni, & neomeniam ciuilem Zygonos, interfuerunt horæ x fere. Erat annus Iudaicus 4644, Tisri Lunaris xiiii. cuius character 6. 2. 822, sexta Septembris, ἀστρονομικῶς, sed πολιτικῶς, feria sequente. anno Hegiræ 269, Dhilkadathi xii. Proximis autem Kal. Octobris cæpit putari annus 1207 a morte Alexandri. Nam Albateni hos non a Thoth Nabonassar putat, sed a Kal. Octobris: neque Ægyptiaci anni sunt, sed Iuliani. Alioquin si essent æquabiles Ægyptiaci, esset ille annus a morte Alexandri 1207, non autem 1206. Cum enim sit annus a Thoth Nabonassari 1631, deducta differentia Thoth Nabonassari, &
C Thoth Philippei, hoc est, annis 424, remaneret annus currens Philippeus 1207, vt iam diximus. Scio hoc imposuisse etiam doctis viris.

DE PRIMO HYPERBERETÆO ALEXANDREO.

ANNO, quo insigni prælio Darium ad Gaugamela profligauit Alexander, duo insignia notauit Calippus: nempe neomeniam Ecatombæonis prytanias conuenisse in antiquam epochã primi mensis Olympiaci, proxime post κέντρον θερινόν, item neomeniam sequentis Ecatombæonis statim post verum solstitium incidisse. Itaque vtrunque conuenire putauit proposito suo, qui & nouo victori Alexandro
D gratificari vellet, & Atheniensium populo, cuius neomeniæ prytanias Metonicæ iam laborare incipiebant, & pessum ire: quod a nobis supra discussum est. Itaque periodum quidem Lunarem instituit ab Audynæo autumni, Macedonico, quem Alexandreum vocauit, cuius neomenia eo anno incidebat in vi Octobris: sed periodum Tetraetericam Macedonum distulit in annum decimum nonum, quam & Alexandream quoque cognominauit. Sed Athenienses Prytanes suam inceperunt a sequenti Ecatombæone. Itaque anno

 Iphiti

Iphiti 465, Hyperberetæus Olympiacus auſpicatus eſt Olympiadem 117, Iulij x: Audynæi autem neomenia incidit in VIII Octobris, proxime poſt κέντρον μετοπωρινόν. Et quia hinc opportunum viſum fuit Tetraeteridem auſpicari, vt ſciuerat Calippus, Syromacedones pro Audynæo Hyperberetæum appellarunt, quia hactenus Hyperberetæus Tetraeterida Macedonicam ſemper ordiebatur a diebus æſtiuis. Victoria igitur Alexandri, quæ in illos dies inciderat, fecit, vt hinc inciperent annorum ſuorum computum: ſed commoditas Tetraeteridis diſtulit in annum XIX, vt neomenia inciperet ſtatim poſt VII Octobris, vbi erat κέντρον μετοπωρινὸν populare, & tempus victoriæ Alexandri hoc tam nobili annorum exordio præditum in Faſtos referretur. Vide, quæ in libro ſecundo de periodo Calippica Alexandrea autumnali ſcribimus. Sane hodieque hactenus Arabes Chriſtiani vocant تاريخ السكندرية, hoc eſt Æram Alexandream: eiuſque initium eſt a Tiſrin priore Syriaco, id eſt a Kalendis Octobris. Sed Arabes Muhammedani vocant تاريخ ذي القرنين Therik dhilkarnain. hoc eſt ἐποχὴν τοῦ δικέρωτος, vel تاريخ اليونانين aut اليونانيان ἐποχὴν τῶν Ἑλλήνων. Nam Alexandrũ vocant ذو القرنين hoc eſt δικέρωτα. Sic vocatur in Alkorano Surath الكهف. Et ibidem paulo inferius: يا ذا القرنين ὦ δίκερως, id eſt, O Alexander. Et auctor valde bonus Geographiæ in prima parte Climatis tertij ita ſcribit: ذو القرنين اعنى السكندر. ὁ δίκερως, ἤγουν ὁ Ἀλέξανδρος. Notum eſt, quomodo ille Rex credi voluit filius Ammonis. Poſtquam ille pedem extulit ex oraculo Ammonis, ex eo tempore Cyrenæi, qui Iouem cornutum in numiſmatis ſuis ſculpebant, cæperunt pro Ioue Alexandrum cornutũ in illis cudere. vtriuſq. formæ numiſmata ſubiecimus. In quibus vides vetuſtiorem nummum vultu Iouis cornuti & barbati percuſſum; recẽtiorem autem vultu Alexandri cornuti & imberbis. Ex vtriuſq. vero altera parte Silphium eſt, vt figura docet ſimillimũ Angelicæ noſtræ. Extant nummi Traiani cum vultu Iouis barbato & cornuto: item ſimili charactere vetuſtiores PINARI SCARPI, qui ex magiſtratu obtinuit Africam. Sed illi nũmi ſunt Africani, non Cyrenæi. Cyrenenſes igitur pro Ioue barbato cornigero, imberbem Alexandrum cornigerum nummis ſuis ſculpẽtes gratificati ſunt ſtultæ Regis de ſe opinioni, & reliquis orientis populis exemplum dederunt idem faciendi. In Syrorum enim nummis eſt effigies regis imberbis, cornibus arietinis (non taurinis, vt vult Politianus) cum literis Græcis ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ. Quare puto ſucceſſores Alexandri

A

B

dri cornuta effigie in nummis ſculpi ſolitos. Imo quem putamus Lyſimachum, ſine dubio eſt Alexander. Ab eo igitur Bicornis potius Alexander, quam proprio nomine a barbaris illis vocatus eſt. Nam nullus eſt ex media fæce Arabum, qui non potius agnoſcat Alexandrum de cognomine Bicornis, quam de proprio nomine. Hac epocha omnes Chriſtiani Syri, & Arabes, vt dixi, vtuntur: ſed Muhammedani non Alexandream, vt illi, ſed Dhilkarnain vocant. Hiſtoria Eccleſiaſtica aliquoties ea vtitur, & concilia aliquot, & quidem

C ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Extat vero inſigne monimentum Romæ in vinea Cardinalis Carpenſis, cum mentione illius epochæ:

ΑΓΛΙΒΩΛΩ ΚΑΙ ΜΑΛΑΧΒΗΛΩ ΠΑΤΡΩΟΙϹ ΘΕΟΙϹ
ΚΑΙ ΤΟ ϹΙΓΝΟΝ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ϹΥΝ ΠΑΝΤΙ ΚΟΣΜΩ ΑΝΕΘΗΚΕ
Λ.ΑΥΡ.ΗΛΙΟΔΩΡΟϹ.ΑΝΤΙΟΧΟΥ.ΑΔΡΙΑΝΟϹ.ΠΑΛΜΥΡΗΝΟϹ.ΕΚ ΤΩΝ.ΙΔΙΩΝ.ΥΠΕΡ
ϹΩΤΗΡΙΑϹ.ΑΥΤΟΥ.ΚΑΙ.Τ.ϹΥΜΒΙΟΥ.ΚΑΙ.Τ.ΤΕΚΝΩΝ.ΕΤΟΥϹ.Ζ.Μ.Φ.ΜΗΝΟϹ.ΠΕΡΙΤΙΟΥ

Sequebantur characteres ignorabiles, ſed qui a dextris ſiniſtrorſum more Hebræorum legantur. Hic vides notas Ζ. Μ. Φ. eſſe numerum annorum IↃ XLVII ab Alexandro, a Kalendis Octobris, nempe a neomenia Hyperberetæi Alexandrei: qui erat annus Chriſti 236, menſe Februario, cum Hyperberetæus cæpiſſet a Kal. Octobris

D anni 235. Notandum igitur Cyrenaicum eſſe Alexandrum Magnum ſculpi in numiſmatis cornutum. Nam veræ effigies Alexandri & omnium Regum Macedoniæ vt plurimum erant adopertæ capite Leonis, vt videtur in numiſmate argenteo: in quo hominis caput Leonini capitis ſpolio indutum: A tergo homo nudus galeatus ſedens, dextra aquilam geſtans, ſiniſtra ſceptrum, ſiue haſtam regiam cum literis ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Cauſſam reddit Conſtantinus Porphyrogenetes: ὅτι, inquit, ἀπογόνους ἑαυτοὺς Ἡρακλέας ἐπονομάζουσιν. Deinde: διὸ καὶ

ἀντὶ ταινίας καὶ στέμματος καὶ πορφύρας τῶν βασιλεῖς τῷ δέρματι τῆς κεφαλῆς τοῦ A
λέοντος ταινιοῦσι. Post: καὶ μάρτυς ἀξιόπιστος αὐτὸ τὸ νόμισμα τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου τοιαύτῃ τῇ εἰκόνι καλλωπιζόμενον. Annis Alexandri incipientibus adde XII. Habebis cyclum Lunæ Dionysianum a Kalendis Octobris, ad finem Decembris: hoc eſt, a neomenia Hyperberetæi, ad vltimam Apellæi. Hinc anno currenti Alexandri XIII addenda ad cyclum Lunæ. In nominibus Dei Ægliboli erratum a Quadratario: qui ſcripſit ΑΙΓΛΙΒωΛω pro ΑΓΛΙΒΗΛω. Eſt enim עגלי־בעל, vel συριαστὶ עגלי־בעל. Nam eodem modo Μαλάχβηλος eſt מלך־בעל. Quæ planè Syriaca ſunt, & forma nominum, & compoſitione. Conſurgit igitur initium huius æræ ab anno periodi Iulianæ 4402, cyclo Lunæ tertiodecimo, Solis VI. Eaque vtitur Albateni; vt B
cum annum a morte Alexandri 1206 dicit eſſe annum 1194 Dhilkarnain, hoc eſt Alexandri. quo anno & Eclipſim Lunæ notauit XXIII Tamuz, & æquinoctium Autumni XIX Elul. de quibus ſupra. Item ipſe Albateni anno Dhil-karnain 1202 obſeruauit defectum Solis Aractæ, Ab VIII, feria prima, cyclo Solis IIII, Lunæ 18. anno periodi Iulianæ 5604, Auguſti VIII. anno Mundi 4840, Leontonos XXI. cuius Zygon fuerat 7.18.42′, Septembris XIX. anno Iudaico 4651, neomenia Ab: cuius character 1.15.618. anno Nabonaſſari 1639, Phamenoth 28. anno Armeniaco 340, Aratz 25. Anno Hegiræ 278, Rabie poſterioris XXVIII. anno Perſico 260, Thir 28. Rurſus defectus Lunæ iterum obſeruatus ab eodem Albateni, anno Dhil-karnain, ſiue Alexãdræo 1212, C
Ab ſecunda, ſequente tertia, feria prima, ſequente ſecunda, cyclo Solis 14, Lunæ 9. anno periodi Iulianæ 5614. anno Mundi 4850, Leontonos XV, ſequente XVI: cuius Zygon fuerat 6.4.50, Septembr. XIX. anno Iudaico 4661, Ab XV, ſequente XVI: cuius character, 1.9.35, anno Nabonaſſar, 1649, Phamenoth XXV. Anno Armeniaco 350, Aratz XXII. anno Hegiræ 288, Rabie poſterioris XII. anno Perſico 270, Thir XXV. Hæc igitur Aera Alexandri, ſiue Terik Dhil-Karnain, quamuis non conſurgit ab initio monarchiæ Alexandri Aſiaticæ, tamen ita eam vocari inſtituit is ipſe, qui eam condidit, Calippus: vt deſinant Syros inſcitiæ inſimulare, qui eos fruſtra hos annos ab Alexandri initio putare ſcribunt. Non enim aliter vocare poſſunt, quam D
quomodo conditor illius æræ eos vocauit primus. Quia vero hinc conſurgit initium annorum Seleucidarum, ideo veteres, & eos ſecuti recentiores aiunt primo anno æræ Alexandri Seleucum iniuiſſe imperium ſuum, quod, inquiunt, eo anno Babyloniam ceperit. Hoc eſt ariolari, non hiſtoriam ſcribere. Omnium ſucceſſorum Alexandri imperia ſumunt initium ſtatim a morte ipſius Alexandri, etiam ſi controuerſum eorum ius factum præliorum interuentu, quibus miſere tota Aſia

A ta Asia diu conflictata est. Annus Alexandreus primus Seleucidarum incipit ab anno Periodi Iulianæ 4402, & quidem a Kal. Octob. anno mundi 3668, Iudaico 3450. Quod autem vulgus mensibus Tetraeteridos, id est tricenum dierum singulis vteretur, quos Solares vocabant, magistratus autem & docti Lunaribus periodi Calippicæ, patet ex iis, quæ supra, & alibi a nobis adducta sunt. Cuius rei argumentum manifestum exstabat in Stateribus Regum Syriæ. In illis erat caput regis cum diademate: a tergo homo nudus cum baculo in sinistra manu, dextra Solem gestans, Lunam vero in vertice capitis: is autem homo nudus est Annus, cuius menses Lunares sunt in capite, hoc est, penes magistratum: Solaris autem sunt προόχειροι expositi vulgi vsui.
B Eiusmodi Stateres hodie extant cum literis, ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΑΝΤΙΟΧΟΥ. ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ.

DE ANNO ALEXANDREO IVDÆORVM.

VETERIS æræ Seleucidarum duo apud Iudæos manifesta hodie supersunt vestigia, initium mensium quidem a Tisri, anni autem Solaris a cardine Syromacedonico autumnali, nempe a VII Octobris. Rursus duplex appellatio æræ. Nam aut מִנְיַן מַלְכוּת יָוָן dicitur, numerus annorum regni Græciæ, vt etiam Machabæorum primo: aut מִנְיַן שְׁטָרוֹת numerus contractuum. Per numerum intelligunt, quod
C Hispani veteres Æram. Atque vt duplex epochæ appellatio, ita etiam vsus. Nam Æra contractuum incipit a Tisri, ineunte anno Alexandreo, vt ex multis locis constat Tractatus de Capitibus anni in Talmud, & ex verbis Rab Aha bar Huna in Capite Ros hassana, quod est aliud a tractatu de capitibus anni. Æra autem Græcorum a Nisan. Quia enim ab Exodo mensis vernalis est primus, ab eo incipit annus politicus, vel potius Ecclesiasticus. Anno Græcorum CLI, Demetrius Seleuci F. aufugit Roma. I. Macab. cap. VII. I. Eodem anno, die XIII Adar, Bacchides victus. eod. cap. 43. 49. Nisan sequens incipit annum CLII. cap. VIII. 3. Ergo Nisan est principium anni Græcorum apud Iudæos. Præterea cap. X. I. anno Græcorum CLX,
D æstiuis diebus, Alexander Antiochi Epiphanis F. cogit exercitum, obsidet Ptolemaida, quam tandem expugnat. Postea icit fœdus cum Ionathan. defert illi summum sacerdotium. Tisri sequenti eiusdem anni CLX, Ionathan init Pontificium, solenni σκηνοπηγίας. Eod. 21. Itaque æstas & autumnus continuant eundem annum CLX. Denique Ionathan interfectus est hieme, cum multa nix cecidisset. cap. XIII. 22, & quidem anno Græcorum CLXX, quo anno statim post cædem ei succedit Simon frater. Eod. 41. Sequenti Ijar currebat annus

CLXXI. Eod. 51. Ergo ver incepit annum CLXXI, cum hiems antecedens transacta sit anno CLXX. Omnino igitur Nisan erat principium Epochæ Græcorum. Nam ab Exodo, ad reformationem vsque anni hodierni Iudaici, Nisan fuit primus mensis. Præter Esdram, Nehemiam, librum Ester, Zachariam, confirmatur ipso libro priore Macabæorum. in quo Schebat est mensis vndecimus, Casleu vero nonus. Igitur aut Iudæi Antiochenses, aut contra ipsi Antiochenses Iudæos sex mensibus præuertebant in putatione temporum. Et sane Iudaicus annus præuertebat initium Antiocheni semenstri interuallo. Anno CL Græcorum, Iuda obsidet arcem. Cap. VI. 20. Erat annus Sabbaticus. Eod. 49. 53. Ergo erat æstas anni Iudaici hodierni 3598. Atqui annus Iudaicus 3598 est annus 149 Alexandreus Seleucidarum: hic autem est 150. Igitur annus Græcorum Iudaicus 150 cæpit a Nisan anni Seleucidarum 149. Rursus anno Græcorum CLXX, mense Schebat, cæsus est Simon, XVI. 14. Eius filius Ioannes statim interfecto patre, obsidet Ptolemæum affinem suum Simonis soceri interfectorem, idque anno Sabbatico, teste Iosepho: nempe anno Iudaico 3626, cum longum tempus obsidio tracta fuisset. Si ante Nisan currebat annus 177: ergo a Nisan cæpit annus 178, & quidem Sabbaticus. Ergo annus primus Græcorum Iudaicus cæpit a Nisan anni 3449 Iudaici hodierni. Atqui demonstratum est, annum primum Seleucidarum cæpisse ab anno Iudaico hodierno 3450. Ergo annus Iudaicus Græcorum anteuertit Antiochenum Seleucidarum, siue Alexandreum, mensibus sex. Hæc possunt etiam circumspectissimis imponere. Et nobis olim quidem hoc discrimen oboluit: sed tamen hæsimus in luto. Quare qui ad annos Græcorum, quibus vtitur prius volumen Macabæorum, tempora exigere voluerit, prius consideret, intra æstiuum, an intra hibernum semestre anni propositi consistant. Nam satis a nobis demonstratum est, toto æstiuo semestri annum Antiochenum esse posteriorem Iudaico: Ideoque aliquis suspicari possit recte a Iudæis initium æræ contractuum conferri in annum Iudaicum hodiernum 3449. Quod tamen non certo iudicio, sed temere, vt alia, ab illis pronunciatum est. Nam vera contractuum æra est ipsa Alexandrea & DhilKarnain, cum epocha anni Solaris a VII Octobris & periodo Calippica, qua ad tempora Diocletiani vsi sunt, donec eum Computum, quo hodie vtuntur, commenti sunt, [redacted]

A
DE PRIMO ANNO CHALDÆORVM.

EVSEBIVS lib. VIII ἀποδείξεως ait Seleucum Nicatora, capta Babylone, anno post Alexandri excessum duodecimo vertente, diadema totius Asiæ capiti suo imposuisse: atque ab initio Cyri ad initium Seleuci esse annos absolutos 248. Est ergo annus Dhilkarnaim, siue Alexandreus primus Hyperberetæus, a quo putetur initium Seleuci. At si a Babylone capta, cur Chaldæi tempora sua non a primo Hyperberetæo Alexandreo, sed a secundo putant? Consurgit enim initium eorum annorum anno periodi Iulianæ 4403, cyclo Lunæ XIIII, cum Hyperberetæus primus Alexandreus ceperit anno
B 4402, cyclo Lunæ XIII. cur igitur hoc Chaldæi fecerunt? Sic profecto est: Anni Chaldæorum non sunt politici, neque vnquam fuerunt, sed sunt astronomici, vt anni Philadelphi Dionysiani, atque vt annus noster cælestis. Anni Chaldaici, inquam, sunt non Babyloniorum, sed eorum, qui artem Genethliacam & Mathesin profitebantur, qui ob commoditatem epilogismi Lunaris hinc exordium sumpserunt. Nam mero anno Lunari vsi sunt: quanquam non nego potuisse etiam conuerti in vsum popularem, tametsi vsui suo tantum Mathematici illos annos commenti essent. Syri quidem incipiunt ab anno embolimæo. At Chaldæorum cyclus annos embolimæos habet, 3, 6, 8, 11, 14, 16, 19. Præterea puto eos habuisse rationem Dode-
C caeteridis Genethliacæ, de qua suo loco, libro primo. Ipsi autem Babylonij eosdem menses habebant, quos Iudæi, cum Iudæorum menses Babylonij sint: sed ij erant politici. At Chaldæorum cyclus vtitur mensibus Græcorum, non Babyloniorum: vt hinc ἑλλήνων, καὶ ἑλληνιςῶν eum cyclum proprium, non autem Babyloniorum, neque popularem, sed mathematicum fuisse, colligas. Obscuritas locorum, vbi fit mentio annorum Græcorum in posteriore volumine Macabæorum, fecit, vt putaremus eum auctorem vsum annis Chaldaicis, non Alexandreis. Sed fallebamur. Neque enim popularis aut ciuilis fuit ille annorum Computus, vt diximus, neque, si esset, propterea hinc vlla lux tenebrosis illis locis affulgere potest. Auctor prioris libri
D coniicit tempus excessus Antiochi Epiphanis in annum Græcorum CXLIX. auctor vero posterioris voluminis in annum CXLVIII, vno scilicet anno minus. Si Antiochus excessit e viuis intra semestre æstiuum, recte a Iudæis anno 149 diceretur obiisse, qui annum 149 incepissent a Nisan, quando adhuc tantum annus 148 Alexandreus curreret. Itaque non opus erat dicere obiisse anno Chaldæorum 148, quod Chaldæorum epilogismus sit minor vno anno, quam Alexandreus. Præterea si Iudæi a Nisan anteuertunt annum Alexandreum

sex

sex mensibus, quare homo Iudæus non vtitur anno Iudaico? Rursus A
Antiochus Eupator obsedit Hierosolyma anno 149 Alexandreo, Iudaico autem 150, qui erat Sabbaticus. At auctor posterioris voluminis ait anno 149 obsessa Hierosolyma. Non igitur est annus Chaldaicus, sed merus Alexandreus, vt superior obitus Antiochi. Quare hactenus recte, & proposito suo conuenienter, siquidem mero anno Alexandreo vti voluit, a Tisri scilicet, non a Nisan antecedente. Sed Eupator post σκηνοπηγίαν pacem fecit cum Iudæis, anno Alexandreo 150: siquidem annus obsidionis erat 149, vsque ad Tisri, vel Hyperberetæum. At Epistolia Lysiæ & Antiochi Eupatoris ad Iudæos super hoc fœdere, habent annum 148, non 150. cap. xi, 33. Quis Oedipus hæc soluerit? [redacted] B
[redacted]. Nam de superioribus duobus locis facile [redacted], vt dicamus mero anno Alexandreo vsum a Tisri, non a Nisan antecedenti. [redacted]. Nam prius volumen Hebraice scri- C
ptum fuit ab auctore, eximium opus, ex quo omnem Macabæorum historiam hausit Iosephus. Vtinam ipsum Hebraicum extaret! Iamdiu est cum periit, cum eius ne nomen quidem inter Iudæos supersit, qui historia Macabæorum mendosissima vtuntur. [redacted].
Anno Nabonassari D IIII Θὼθ κζ, Chaldæorũ autem LXVII, Ἀπελλαίου ξ, Sol medius erat in 24.50′ Scorpionis. anno periodi Iulianæ 4469, Nouembris XVIII, feria prima, cyclo Solis XVII. anno Mundi 3706, Scorpionos XXIII. Zygon 5.17.33. Septembris XXVII, propter bi- D
sextum. anno 3517 Iudaico, Casleu VI: cuius character 3.5.421, Nouembris XIII. Idem etiam in Alexandreæ periodi primæ anno 68. item idem in Mæmacterione X anno secundæ Calippicæ. Secundum hunc medium motum neomenia Zygonos fuisset in 29 Septembris. Quod est ridiculum. Anno Nabonassari DXII, Θὼθ θ, Chaldæorum autem LXXV, Δίου ιδ, Sol medius erat in 5.10′ Scorpij. anno 4477 periodi Iulianæ, Octobris XXIX, feria quinta, cyclo Solis XXV. anno Mundi

A 3714, Scorpionos III. Zygon 1. 16. 7, Septembris XXVII, vt supra, propter bisextum, cum deberet in XXVIII in anno communi. At secundum Ptolemæum Zygonos neomenia fuisset in Kal. Octob. in anno communi. quod est consentaneum errori proxime demonstrato. Anno Iudaico 3525, Marcheschwan XIIII. cuius character 6. 5. 375, Octob. XVI. Ita etiam in 76 anno primæ periodi Alexandreæ, item in XVIII secundæ periodi Calippicæ, Πυανεψιῶνος τετάρτη ἐπὶ δέκα. Chaldaicus igitur mensis conuenit cum Calippico, & Iudaico tam veteri, quam hodierno. Denique anno Nabonassari DXIX, Τυβὶ ιδ, Chaldæorum LXXXII, Ξανθικοῦ ε, Sol medius in 6, 10′ Piscium, 4485 periodi Iulianæ, Kal. Martij, feria quarta, cyclo Solis V. 3721
B Mundi, Ichthyonos VIII. Zygon 3. 8. 52′, Septembris XXIII. At secundum Ptolemæum Zygon fuisset in 27 Septembris, anno communi, qui octo annis antea, anno communi fuisset in Kal. Octobris. Vides manifestam ἀβλεψίαν. Anno Iudaico 3532, Adar gemini VII. cuius character 5. 12. 178, Februarij XXIIII, die bisexti. Idem etiam in XXV anno secundæ periodi Calippicæ. Nam erat Ἐλαφηβολιῶνος ἑβδόμη. Quare corrigenda sunt, quæ diximus libro secundo, capite de anno Chaldaico. Nam frustra conciliare voluimus hunc locum. Est enim error in codice Ptolemæi Ξανθικοῦ Ε pro Ζ. Potuit esse facilis lapsus E, in Z. Neque dubito ita esse. Corrige igitur locum, vt posuimus in Erratis, in fine libri.

C

DE INITIO PTOLEMÆI PHILADELPHI ET EIVS ÆRA CÆLESTI.

QVICQVID historici de prioribus Ptolemæis, & regibus Syriæ scripserunt, id coniectura potius quadam, quam πληροφορίᾳ, vt verbum Apostolicum vsurpem, fecerunt. Ptolemæo Lagi, qui primus Ægyptum inuasit, & primus in ea imperium amplissimum condidit, ac posteris suis Ptolemæorum cognomen hereditarium cum imperio reliquit, annos XL attribuunt. bene sane: siquidem statim a morte Alexandri imperare cæpit. Sin autem a morte Alexandri in-
D teruallum aliquod dandum prœliis, & euentibus belli, quæ inter proceres exercitus Macedonici intercesserunt, non statim a morte Alexandri imperium arripuisse videbuntur, saltem vt nomine regio digni videantur. quod etiam Seleuco Nicatori accidisse crediderimus, si qua fides Eusebio & aliis veteribus, qui XII anno post obitum Alexandri, hoc est, anno primo Syromacedonum Alexandreo imperium iniisse scribunt. Ptolemæi tamen Philadelphi initium constat nobis ex obseruationibus Dionysij Mathematici, anno Nabonassar 463 currente, periodi

periodi Iulianæ 4429. Vnde incipit annus cælestis Philadelphi Dionysianus cum parapegmate Ægyptiaco, quibus vtitur ipse Dionysius: A vt videatur esse tantum cælestis, non etiam politicus, nisi viderem Iesum filium Sirach eo vsum fuisse in proœmio: ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει ἐπὶ Εὐεργέτου βασιλέως παραγενηθεὶς εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον συγχρονίσας, εὗρον οὐ μικρᾶς παιδείας ἐφόδιον, &c. Euergetes XXVI tantum annos imperauit. Quomodo igitur XXXVIII anno ipsius se venisse in Ægyptum scriberet Sapiens ille Hebræus? Omnino isti anni aliunde initium capiunt, quam ab Euergete. Vnde autem, nisi a Philadelpho? & a quibus annis, nisi ab illis, qui parapegmata signabant? Non dubitandum igitur, quin sint anni Philadelphi Dionysiani. Scribebat igitur illa Iesus Gnomologus anno XXXVIII, eoque B vltimo Philadelphi, primo autem Euergetæ, anno 530 Iphiti. Quare hoc modo Eusebius audiendus non fuerit, qui e regione anni primi Olympiadis 137, id est anno Iphiti 545 ita scribit: *Iudæorum Pontifex maximus Simon Oniæ filius clarus habetur: sub quo Jesus filius Sirach Sapientiæ librum componens, quem vocant Panareton, etiam Simonis in eo facit mentionem.* XV annis hæc posteriora sunt anno 38 Philadelphi Dionysiano. Præterea cur dicit sub Simone Oniæ filio librum suum conscripsisse, eo argumento vnico, quod eius meminerit? An omnium æquales sumus, quorum in libris nostris meminimus? Quid si ipse Iesus illius Simonis meminit, tanquam, qui diu ante esse desierit? Lege caput L. eius aurei libri. Videbis eum loqui de homine, qui eum C tot annis antecesserit, vt eum videre non potuerit. Locos medios Solis, quos ex anno Dionysiano citat Ptolemæus, nihil refert cum anno nostro cælesti comparare, cum deprauatissimi sint.

DE INITIO PTOLEMÆI PHILOMETORIS.

APVD Ptolemæum obseruatur defectio Lunæ, septimo anno Philometoris, Nabonassar 574, Φαμενὼθ κζ. anno periodi Iulianæ 4540, vltima Aprilis, feria sexta, sequente septima, cyclo Solis IIII, Lunæ XVIII. anno mundi 3776, Tauronos VII. Zygon I. 17. 6, Septemb. XXVII. anno Iudaico 3587, Ijar XV, cuius character, 6. 8. 1004. D anno 4 tertiæ periodi Calippicæ, μεσονυχίῳ ἕκτη ἐπὶ δέκα. Quare conuenit cum Lunari Ijar, anno 61 secundæ periodi Alexandreæ, XIIII Ijar politici. Nam Tisri fuit XXII. Septembris, feria 3. Alioqui si vsi essent anno hodierno, fuisset ille annus abundans. Nam Tisri fuisset feria secunda: Ne Nisan incideret in quintam, Marcheswan fuisset τριακονθήμερος. Ex his igitur colligitur, annum primum Philometoris incidere in annum Nabonassari 568, periodi Iulianæ 4533. hoc est in

annum

A annum quartum Olympiadis 149. In Chronico Eusebiano primus annus Philometoris e regione anni primi Olympiadis 150, non autem 4 Olymp. 149.

DE ENCÆNIIS MACHABÆI.

TEMPLVM expiatum est XXV Casleu anni Alexandrei 148, qui erat 72 periodi secundæ. Tisri Kalendis Septembris, feria secunda, cyclo Solis XIII, Lunæ octauo. anno periodi Iulianæ 4549.
B Erat annus embolimæus abundans. Neomenia Casleu XXXI Octobris, feria VI. Proinde XXV eiusdem XXIV Nouembris, feria secunda. anno mundi 3786, Scorpionos XXIX. Zygon 7.3.14', Septembris XXVII. Anno Iudaico 3597, Casleu Lunaris 26: cuius neomenia. 4.23.618, feria quinta, Octobris XXX. Cui respondet XXVI Mæmacterionis πρυτανείας anni XIIII tertiæ periodi Calippicæ. Anno Iphiti 612, νεομηνίᾳ Δίου. Erat enim quartus nonæ periodi Olympicæ: quadragesimus secundus Atticæ, Μαιμακτηριῶνος πέμπτη ἐπὶ δέκα. Iudæi hoc solenne vocant חנוכה hoc est ἐγκαινισμόν. item הדלקת נרות id est λυχνοκαιῶν: Iosephus etiam φῶτα. Cuius verba: ἐξ ἐκείνου, μέχρι δεῦρο, τὴν ἑορτὴν ἄγομεν, καλοῦντες αὐτὴν ΦΩΤΑ, ἐκ τοῦ παρ' ἐλπίδας,
C οἶμαι, ταύτην ἡμῖν φανῆναι τὴν ἐξουσίαν, τὴν προσηγορίαν θέμενοι ἑορτῇ. Atqui nos scimus per illos dies octo, tantum lucernarum ab illis accendi, vt nusquam alias plus. Itaque inde appellatio τῶν φώτων, καὶ τοῦ λυχνοκαΐας.

DE INITIO SIMONIS IVDÆORVM ETHNARCHÆ.

IVDÆI æram contractuum, quam a Tisri putabant in publicis tantum & legitimis actibus, tum primum desiuerunt, cum Simon Hyrcanus summum iniuit sacerdotium Hierosolymis, anno Alexan-
D dreo 170. Tunc enim primum cæptum in actibus legitimis subscribi non, vt antea, ANNO GRÆCORVM ILLO AVT ILLO: sed, ANNO ILLO HYRCANI IVDÆORVM ETHNARCHÆ PONT. MAX. Autor liber prior Macabæorum, cap. XIII, 41: ac post illum Iosephus in Perek Ros hassana, ex sententia Rab Aha bar Huna בתלתא בתשרי בטילת אדכרתא מן שטרייא שגזרוה מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פיהם וכשגברה מלכות חשמונאי ונצחום התקינו שיהיו מזכירים שם שמים אפילו בשטרות וכך היו כותבים בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל עליון וכששמעו חכמים בדבר

אמרו למחר זה פורע את חובו ונמצא שטר מוטל באשפה ביטלו ואותו היום עשאוהו יום טוב A
id est: *Tertia Tisri abolita est mentio contractuum, edicti, quod edixerunt Reges Græciæ, ne in ore suo commemorarent nomen Dei. Postquam vero præualuit regnum Hasmonæorum, & vicerunt eos, sanxerunt, vt commemorarent nomen Dei etiam in contractibus. Itaque sic scribebant*: IN ANNO ILLO ET ILLO IOHANNIS SACERDOTIS MAGNI DEI SVPREMI. *Quo audito sapientes dixerunt: Cras aliquis soluet debitum suum, & inuenietur chirographum proiectum in fimum. Aboleueruntque illud, & eum diem festum instituerunt.* Verum quidem, appositum annum & nomen Simonis, sed cum anno Græcorum. I. Macab. XIIII, 27. Nam ibi est actus legitimus. Eodem anno Græcorum Alexandreo 170, Iudaico autem 171, Ijar XXIII, B institutum solenne ob depulsum ex arce Macedonum præsidium. Erat annus XVIII tertiæ periodi Alexandreæ. Tisri 28 Septemb. feria VII, Marcheschwan pleno. Itaque Nisan feria 3, Martij XXV. Ijar XXIIII Aprilis, feria quinta, cyclo Solis VIII, Lunæ XII, anno periodi Iulianæ 4572. Et proinde XXIII Ijar, Mai XVI, feria VI: anno mundi 3808, Tauronós XXIII. Ergo neomeniæ Tauronos & Ijar ciuilis concurrerunt, imo & Θαργηλιῶνος πρυτανείας anni 36 tertiæ periodi Calippicæ. Zygon 6. 11. 17′, Septembris XXVII. anno Iudaico 3619, Ijar τῆς Σεληνιακῆς XXV: cuius character 3. 11. 752, Aprilis XXII. Hinc puto verum computum annorum ciuilium illius sæculi incipere. Nam Iosephus ait Hierosolyma a Pompeio capta, tertio mense, ἐν C νηστείᾳ. Tamuz sane est tertius ab Ijar. Alibi idem scriptor Adar vocat vndecimum mensem, & Tebeth nonum, nimirum ab Ijar. Si enim ita nō est, vincant rationibus, & ego manus dabo. Alioqui non video, cur hæc non sit optima ratio. Ab hoc Hyrcano cæpta est dici domus Hasmonæorum, puto quia Iudæi חשמנים interpretantur principes ex LXVIII Psalmo. Rabbi Kimhi, & alij eo antiquiores, quod Matthathias summus Pontifex, inquiunt, progenitor ita vocatus sit. At neq. ita cognominatus fuit ille Matthathias, neq. fuit summus sacerdos, sed sacerdos de plebe, ex ephemeria Ioarim, & montanis Modim. Idem abusus in nomine Macabæorum. Iudas enim filius Matthathiæ solus cognominatus fuit Macabæus. At Græci Macabæos vocant septē adolescen- D tes, qui ab Antiocho tormentis excruciati sunt, quorum nomine extat Iosephi liber aureolus titulo εἰς τοὺς Μακκαβαίους. Sed quis concedat illos ita vocatos, cum vnus tantum, vt dixi, Iudas de gente sacerdotali ita cognominatus fuerit? Idem rursus abusus in tertio libro Macabæorum, qui totus pertinet ad Iudæos ἑλληνιστὰς, & Ægyptienses, non autem ad domum Hasmunæorum. Ergo apparet πάντας τοὺς ὑπὲρ τῆς θρησκείας διωκομένους vocatos Macabæos tam ab Hellenistis, quā a primis Christianis.

A

DE PRIMIS KALENDIS IANVARI IVLIANI.

ANNVS Iphiti 1014, inquit Cenſorinus, erat 283 eorum, qui Iuliani vocantur, a Kal. Ianuariis, vnde anni a ſe conſtituti Cæſar fecit principium. Porro annus idem Iphiti 1014 erat, vt ipſemet ſcribit, 986 Nabonaſſari. Proinde Kalendæ Ianuarij Iulianæ inciderunt in annum Nabonaſſari currentem 703. Neomenia Thoth IIII Septembris, feria VI. Ergo Kal. Ianuarij concurrerunt cum vltima Choiac, feria ſexta. Itaque a meridie Nabonaſſari, ad meridiem primarum Kalendarum Iulianarum, anni ſunt Ægyptiaci 702, dies 120. Cyclus
B Solis XXI. Litera Dominicalis C B. Cyclus Lunæ XIV. anno periodi Iulianæ 4669. anno mundi 3905: Ægonos IX. Neomenia Zygonos, 7. 23. 56′, Septembris XXVI, anno Iudaico 3716, triceſima Thebeth Lunaris. Nam ſecunda Ianuarij cæpit neomenia Schebat, cuius character, 7. 1. 940. anno 39 quartæ periodi Alexandreæ, qui erat defectiuus embolimæus, viceſima nona Thebeth, tranſlatione neomeniæ Tiſri a prima feria, ad ſecundam, facta. anno 57 quartæ periodi Calippicæ, Ποσειδεῶνος πρυτανείας κθ. anno quadrageſimoſeptimo decimæ periodi Olympicæ, Δύστρου δεκάτη προτέρα. anno nono periodi Atticæ, Ποσιδεῶνος πέμπτη φθίνοντος. Anno periodi Iulianæ 4667, Kalen. Ianuarij priſci cæperunt a XIIII Octobris Iuliani. Kalendæ Merkedonij,
C XII Nouembris. Kalendæ Februarij, V Decembris Iuliani. Kalendæ Nouembris, XXX Auguſti. Deſiuit igitur Nouember Romanus in XXVII Septembris Iuliani. Inde Cæſar intercalauit dies LXVI, qui deſiuerunt in ſecunda Decembris Iuliani. Kalendæ Decembris Romani in tertia Decembris Iuliani. Itaque 29, id eſt vltima Decembris Romani concurrebat cum triceſimaprima & vltima Decembris Iuliani. Atque is fuit annus confuſionis dierum 444, incipiens a XIIII Octobris Iuliani anni periodi Iulianæ 4667, & deſinens in vltima Decembris Iuliani anni 4668. Cæpit autem ille annus confuſionis, quo tempore C. Cæſar cum Cn. Pompeio Cn. F. bellum in Hiſpania gereret. Romæ quidem intercalatum fuit, vt vidimus: ſed in prouin-
D ciis Romani non intercalarunt. Nam autor Commentarij de bello Hiſpanico, Latinior, quam eloquentior (Non enim aſſentimur iis, qui barbarum auctorem vocant, cum ſit ſcriptor puriſſimi ſermonis, ſed inconditi) is, inquam, ſcriptor ait, nocte, quæ fuit pridie, quam Cæſar Ventiſponte oppidum oppugnaret, Lunam hora circiter ſexta viſam eſſe. Quia is auctor ſingulos dies, quibus quidque geſtum ſit, recenſet ordine, a XI Kal. Martij: ex ea dinumeratione clare patet eum fuiſſe III Kal. Martiarum. Erat annus 38 periodi Alexandreæ. Neomenia

Casleu XV Nouembris. Vt Luna oriatur circa mediam noctem, A oportet, vt sit vicesima secunda, aut vicesima tertia: nimirum VII, aut VIII Decembris Iuliani. Itaque si Kalendæ anni Romani cæperunt a XIIII Octobris, & non intercalatum sit, kalendæ Februarij concurrebant cum XII Nouembris. Ideo III Kalend. Martias VIII Decembris, Luna vicesima secunda: vt erat propositum. Non igitur intercalatum fuit. Et sane magistratus, qui regebant prouincias, perinde ciuilibus diebus vtebantur, ac si eo anno, quo administrabant prouinciam, intercalatum non fuisset. Id ex multis locis Ciceronis ad Atticum perspicue constat: vt cum ait Cicero se togam Liberalibus Q. Ciceroni dedisse perinde, ac si intercalatum non sit. Non enim audebant intercalationem celebrare, nisi prius B Romæ celebratam accepissent. Ex his videmus, quantum luxata sit vetus epocha anni Iuliani vitio intercalationis aut alieno tempore celebratæ, aut suo omissæ: quod iam multis annis ante correctionem Iulianam contigerat. Nam 122 annis ante editionem anni Iuliani, Luna defecit, nocte, quæ præcessit pridie Nonas Septembris Romani, L. Aimilio Paullo, C. Licinio Crasso COSS. qui defectus conuenit nocti, quæ secuta est XXI Iunij Iuliani, anno periodi Iulianæ 4546. Si igitur XXI Iunij Iuliani conuenit cum III Septembris Romani, & adhuc desunt 116 dies absoluendo anno Romano: ergo annus Romanus desinit in XIIII Octobris Iuliani: quomodo fere erat anno confusionis. Non dubium est autem, quin kalendæ Ia- C nuarij Romani primum cæperint a VIII, aut IX Ianuarij, quæ erat epocha κέντρȣ χειμερινοῦ Athenis. Diebus igitur 118 deficiebat a prisca epocha, anno confusionis. Neque dubito, quin veteres Attici τὸ κέντρον χειμερινὸν vocarint νέον ἔτος, quod inde inciperet computus anni prisci Solaris. Nam & brumam ita vocabant Romani. Censorinus: *Iccirco aliis a nouo Sole, id est a bruma, aliis ab æstiuo Solstitio, plerisque ab æquinoctio verno*, &c. Virgil.

Vel cum Sole nouo densæ torrentur aristæ.

Seruius: NOVO. *Prima æstatis parte. Etiam Sol nouus est* VIII *Kal. Ianuarij die*. Nescio, an locus Gellij lib. XVIII. cap. I. *æstate noui anni*, ita accipiendus sit. Sed & Romani nouum Solem vocabant D kal. Ianuariis, propter nouos fasces Consulum. Statius in XVII Consulatum Domitiani

——Insignemque aperit Germanicus annum,
Atque oritur cum Sole nouo.——

Cum autem septem fuerint caui menses in anno Romano, Ianuarius, Aprilis, Iunius, Sextilis, September, Nouember, December, quorum quinque singuli dies, reliquis autem duobus bini additi sint a Cæsare:

A non immerito quis quæsiuerit, an festa Romana eodem die mensis
antiquitus fuerint, vt postea edita sunt in anno Iuliano. Verbi gratia:
Palilia erant in XXI Aprilis, hoc est XI kal. Mai in mense Iuliano: Si
ita erant in anno prisco; cum in eo Aprilis cauus esset, non erat XI, sed
X kal. Aut contra: si illud solenne fuit XI kal. non erat in XXI mensis,
sed in XX. Ita etiam de aliis merito dubitari possit. Sed dubium tollit
Macrobius, qui de Saturnalibus ita scribit: *Apud maiores nostros Sa-
turnalia die vno finiebantur, qui erat ad quartumdecimum Kalendas Ia-
nuarias. Sed postquam C. Cæsar huic mensi duos addidit dies, sextodecimo
cœpta celebrari.* Non igitur solennia solicitauit de sedibus suis Cæsar.
Sed explendo cauos menses fecit, vt quod solenne antea erat, verbi gra-
B tia, XIIII Kal. postea esset XVI Kal. si quidem duo dies adiecti essent, aut
XV, si vnus. Hoc modo Cæsar Augustus natus est IX kal. Octob. Sue-
tonio, Kalendario Colotiano, Saxo Narbonensi, sed in forma Iuliana.
At in forma veteri, VIII kal. Itaque in fragmento kalendarij Roma-
no sub monte Trinitatis effosso, e regione XXIV Septemb. exaratum
est: MERC. FLR. EX SC. QVOD IS DIES IMP. CAESAR NATA-
LIS EST. Ergo secundum priscum annum Romanum Augustus
natus VIII Kal. Octob. Hanc formam statim arripuerunt Orienta-
les nationes, Antiocheni, Agareni, & aliæ vicinæ gentes. Antioche-
ni quidem a Kalendis Octobribus Iulianis anni Confusionis, Lao-
diceni ab ipsis Kalendis Ianuarij Iulianis, nisi cœperint a Martio. quod
C non abhorret a vero. Nam & hinc quoque sumunt initium Luna-
rium mensium Samaritani, idque ab anno confusionis, vt suo loco
videbitur, feria sexta. Indi a Kalendis ipsis Ianuarij Iulianis propter
feriam sextam. Nam inde videntur exorsi menses suos Lunares solu-
tos. Et quidem omnium vetustissimus auctor Iosephus in libris ἁλώ-
σεως vtitur mensibus Iulianis Syromacedonicis. De distributione
dierum in menses locuti sumus libro IIII. sed de Merkedonio, aut
Merkedino mense quod delibauimus, hic fusius explicandum, nimi-
rum eo mense olim mercedes exolui solitas: vnde mensi nomen. Iu-
lius vero Cæsar eos dies, quibus mercedes exigebantur, & luebantur,
qui teste Festo, Merkedini vocabantur, in tres menses erogauit: sex in
D Quintilem: quatuor in Septembrem: tres in Nouembrem. qui om-
nes ita signati sunt MERK. in Kalendario Colotiano. illi dies erant sa-
cri. Tertullianus de Idololatria: *Sunt quidam dies munerum, quæ apud
alios honoris titulum, apud alios mercedis debitum expungunt. Nunc ergo,
inquis, recipiam meum, vel rependam alienum. Si hunc morem sibi homi-
nes de superstitione consecrauerunt, tu extraneus ab eorum vanitate quid
participas idolothyta solennia, quasi tibi quoque præscriptum sit de die, quo
minus id, quod debes, vel tibi ab homine debetur, citra diei obseruationem*

luas, vel recipias? Da formam, in quam velis agi tecum. Non est locus A insignior ad hos Merkedinos, aut Merkedonios dies explicandos.

DE ANNO CÆDIS CÆSARIS.

C. Ivlivs Cæsar interfectus est, se v, & M. Antonio coss. Is autem erat annus Iulianus secundus, vt etiam testatur Censorinus. Itaque character anni illius erat cyclus Solis xxii, Lunæ xv. Quidam docti viri ex defectione Solis, quam ex verbis Virgilij ὀνειροπολοῦσι, conferunt annum cædis Cæsaris in 703 Nabonassari. Defectionem autem illam Solarem comparant cum 28 Pachon: quod tempus respondet cum 28 Mai. Fuit ergo cyclus Lunæ xiiii, feria vii: vt B clare constat ex epocha Nabonassari. Igitur Cæsar interfectus fuerit anno primo Iuliano. Quod quam abhorreat a vero, eorum ipsorum, qui ita censent, iudicium esto. Nam xiiii cyclus Lunæ fuit anno primo Iuliano, Cæsare quartum Consule. Interfectus autem est, se v Consule, M. Antonio collega, cyclo Lunæ xv. Vide, quam falluntur viri docti, vbi virgulam diuinam, & characterem non apponunt. Præterea si liceat ἀκρονυχίζειν καὶ ἀκριβολογεῖσθαι, ac motus cælestes consulere: nos constanter negamus vllam defectionem Solarem illo anno fuisse, quo cyclus Lunæ fuit xiv, neque adeo sequenti. Versus Virgiliani, ex quibus hanc defectionem hariolantur, hi sunt:

Ille etiam extincto miseratus Cæsare Romam, C
Cum caput obscura nitidum ferrugine texit,
Impiaque æternam timuerunt sæcula noctem.

Nos vero his versibus vllam Solis eclipsim designari negamus. Potius intelligitur res prodigiosa, quæ circa Solem acciderit toto anno cædis Cæsaris. Plinius enim refert illum annum prodigiosum fuisse Solis pallore continuo, & quodam quasi eius defectu perpetuo: quod non tacuit Tibullus:

Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
Iungere pallentes nubilus annus equos.

Neque aliter Ouidius, lib. xv Metamorphoseon:

—— Solis quoque tristis imago D
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.

Annales Constantinopolitani notant, anno Dominico 798, Solem per dies xviii ita obtenebrasse, vt naues in mari oberrarent. Quidam ἐξεθείαζον, & hoc prodigium conferebant in crudelitatem Irenes, quæ filium Constantinum excæcasset. Sed quid vetera & externa exempla aduocamus? Ecce anno Christi 1547, me puero annorum vii, Sol sudo cælo, pallidus apparuit per solidum quatriduum

A a XXII Aprilis, per totam Galliam: quod & per Germaniam, & Britanniam accidisse constitit. Sane multa mala postea consecuta sunt: de quibus alienum hoc loco dicere. En defectionem, quam docti viri ex versibus Virgilianis expiscantur: quorum errorem fouit Seruij interpretis expositio. *Constat*, inquit, *occiso Cæsare in Senatu, pridie Iduum Martiarum Solis fuisse defectum ab hora sexta, vsque ad noctem.* Possit etiam suspitionem augere Sex. Aurel. Victor Andreæ Schotti: cuius verba hæc sunt: *Dictator in perpetuum factus a Senatu, in curia, Cassio & Bruto cædis auctoribus, tribus & viginti vulneribus occisus est: cuius corpore pro rostris posito, Sol orbem suum celasse dicitur.* Sed neque pridie Iduum, quod vult Seruius, interfectus est Cæsar;
B neque pridie Idus, quibus interfectus, coniunctio Luminarium fuit. Annus extincti Cæsaris in periodo Iuliana est 4670.

DE INITIO CÆSARIS AVGVSTI.

AVGVSTVS natus est IX Kal. Octob. hoc est XXII Septembris antiqui, M. Tullio Cicerone, C. Antonio COSS. Capricorno horoscopante; auctoribus Suetonio, nummis argenteis Augusti; & Cæsare Germanico in Arateis: cuius hæc verba de Capricorno:

Hic, Auguste, tuum genitali corpore numen
Attonitas inter gentes, patriamque pauentem
C *In cælum tulit, & maternis intulit astris.*

Ex quibus non solum Capricorno horoscopante, sed & tumultu Catilinario natum perspicue aperitur. Annus Romanus, quo M. Tullius, & C. Antonius Consulatum inierunt, cæpit ab Octobri anni periodi Iulianæ 4650. id est, aut a XIII Octobris, si annus antecedens fuit communis, aut XXIII eiusdem Octobris, si anno antecedente intercalatum fuit. Proinde priori modo totum Septembrem vindicat Iulius. Posteriore, vltima Iulij fuerit XXI Septembris Romani; iam sub Leone, non sub Cancro. Si igitur Augustus natus est horoscopante Capricorno, duo necessario concedenda, vt & anno communi, non intercalario, item vt post Solem occasum, non interdiu natus sit.
D Nam vt mense antiquo Septembri sub Capricorno editus sit in lucem, genituram nocturnam omnino esse oportet. Et sane id videtur ex verbis Germanici colligi, qui dicit,

——*Maternis intulit astris.*

Capricorni, quatenus est sidus, mater Nox est; sicut & aliorum omnium astrorum. Euripides:

ὦ Νὺξ μέλαινα χρυσέων ἄστρων τροφέ.

Tibullus: *Ludite: iam Nox iungit equos, currumque sequuntur*

Matris lasciuo sidera fulua choro. Vt recte olim emendauit A M. Ant. Muretus. Ergo *Capricornus intulit maternis astris*, id est nocturnis, vitam Augusti nascentem. Ita etiam locutus est Claudianus de laudibus Serenæ: ——— *cum te Lucina beatis*

Adderet astrorum radiis. ——— Id est cum tu prodires in oras luminis. Sed Germanicus addendo *maternis*, id est nocturnis, ostendit genituram esse nocturnam. Imo etiam si non addidisset, tamen necesse ita fuisse. Quare manifestum mendum est in Suetonio, non vtique librarij, sed ipsius Suetonij, qui scribit natum paulo ante exortum Solis. Si Augustus natus est ante exortum Solis, Capricorno horoscopante, ergo natus est Sole Capricornum obtinente: & proinde natus fuisset, mense Decembri Iuliano, aut Ianuario, & consequenter B non Septembri antiquo, sed Martio. Quod est absurdum. Augustus ergo natus est circiter XXI, aut XXII Iulij, post Solem occasum, Sole vltimas partes Cancri obtinente. Proinde vltimis partibus Capricorni orientibus natus est, Sole occaso: nisi quis dicat vno aut altero gradu minus. Quod nihil refert. Hoc tantum constet, Augusti genesin cadere in Iulium mensem, siquidem natus est Septembri Romano: item nocturnam esse, siquidem Capricorno horoscopante: idque anno periodi Iulianæ 4651, cyclo Lunæ XV, Solis tertio. Post fastos a Cæsare correctos, omnes, qui nati erant sub anno Romano, putabant annos ætatum suarum in anno Iuliano ab iisdem mensibus, quibus nati erant sub anno prisco. Exemplum manifestum est in XXIII C Octobris Iuliani, cui attributus est dies natalis Augusti in Fastis Iulianis, Sole posito in finibus Virginis, cum tamen natus esset eodem quidem mense, sed Sole sito in finibus Cancri. Ita pereunt totus Leo & Virgo de tempore ætatis Augusti in ratione annorum vitæ eius: & cum eius anni incipiant a Iulio, imputentur tantum a Septembri. Dies 79 anno confusionis supra 365 excurrentes fraudi sunt fastis Romanis: quod illi insuper habeantur, & dissimulentur, tanquam nulli fuerint in rerum natura. Ante editionem Iulianam fere vno sæculo Kalendæ Ianuarij Romani cœperunt semper ab Autumno, vt supra a nobis demonstratum est. Ideo plusquam menses tres dissimulantur in Fastis Consularibus: & propter diuersos cyclos Lunæ, a quibus prin- D cipium anni incipit, & cum quibus medium anni concurrit, non raro incidit perturbatio. Ne longe discedam: Velleius Paterculus ait anno cædis Cæsaris Augustum ingressum fuisse annum XIX, cum annus cædis Cæsaris habuerit eundem cyclum, quo natus sit Octauianus. Ergo annum vicesimum, non autem vndeuicesimum agebat, idque a Iulio illius anni. Itaque Augustus ipse in Indice rerum a se gestarum dicit se tunc fuisse natum annorum vndeviginti. Annorum vndeuiginti

A ginti est is, cui annus vicesimus currit: bimulus puer, cui tertius. Itaque hæc locutio multis imposuit, vt in Euangelio ἐτῶν τριάκοντα ὤν. Tot annorum dicimur, quot compleuimus; non imputato eo, qui instat. Et ita semper optimi scriptores omnium idiomatum vsurpant. Extat Index rerum ab Augusto gestarum Ancyræ Galatiæ in lapideis stelis incisum: quem tamen in æneis tabulis ipse Augustus incidi voluit, quæ ante Mausoleum statuerentur, teste Suetonio, vt ipse eum scripserat paulo ante excessum suum, duobus Sextis, Apuleio, & Pompeio coss. Post eius decessum incisus est in duabus aheneis pilis Romæ. cuius exemplar Roma Ancyram translatum: quod is locus communi toties Asiæ delectus, in quo ad aram Genij Augusti publice sa-

B crificaretur, vt in quibusdam locis Galliæ fiebat, puta Lugduni, & Narbone. In Edicto Augusti pro Iudæis apud Iosephum, libro x, ita legimus: τό, τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, ἣν ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ ὑπὲρ Γαΐου Μαρκίου Κενσωρίνου, καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα κελεύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ * γενηθέντι μοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρῃ (male vulgo Ἀργύρῃ) ἐὰν δέ τις παραβῇ τι τῶν προειρημένων, δώσει δίκην οὐ μετρίαν. ἐστηλογραφήθη ἐν τῷ Καίσαρος ναῷ. Extant igitur aliquot paginæ marmoreæ illius Indicis Ancyræ, quarum exemplar beneficio clarissimi viri Augerij Busbekij huc delatum, diligentia Andreæ Schotti publicatum est primum. Deinde [redacted] literarum nostri sæculi [redacted] lumen Iustus Lipsius, & Isacius Casaubonus

C illius defectus multos supplerunt, menda indicarunt, & sustulerunt. In eo igitur Indice ita scribit ipse Augustus: *Annos vndeuiginti natus exercitum priuato consilio, & priuata impensa comparaui.* vndeuiginti annorum se vocat, vsque ad a.d. IX Kal. Octobr. eiusdem anni secundi Iuliani. Et hinc multi ordiuntur primum annum Imperij Augusti: alij ab anno sequente, a Consulatu eius. Duo enim imperij eius initia a scriptoribus vsurpantur. Prius a comparato exercitu, alterum ab Actiaca victoria: de quo suo loco. Sed, vt dixi, prius initium alij a cæde Cæsaris, alij a Consulatu ipsius Augusti, quem iniuit, collega Pedio, post cædem amborum COSS. XIIII Kal. Septemb.

D DE ÆRA HISPANICA.

NON omnes nationes statim edicto reformationis anni paruerunt: sed maior pars moniti: alij victi, vt Ægyptij, qui illam formam non admiserunt ante victoriam Actiacam, postquam eorum regnum in Prouinciam redactum. Neque vero Hispani prius admiserunt, quam magna clade victi a Domitio Caluino Procos. vt scribit Dio. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον ἐγένετο μὲν καὶ ἐν Ἐπιδαυρίοις τοῖς Παρθινοῖς κίνησις.

κίνησις. καὶ αὐτὴν ὁ Πωλίων μάχαις ἔπαυσεν, ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ Κερητανῶν. A
καὶ αὐτοὺς ὁ Καλουΐνιος κατεστρέψατο. Nescio, an mendum sit in Κερητανῶν, pro Καρπητανῶν, aut Ωρητανῶν. Hæc clades Hispanorum accidit anno Iuliano VII, L. Marcio Censorino, C. Caluisio Sabino COSS. teste eodem Dione, cyclo Lunæ primo. Itaque anno sequente, qui erat VIII a Kalend. primis Iulianis, iniuerunt Computum annorum suorum, non autem ab anno primo reformationis, vt Antiocheni, sed a Ianuario, qui proxime victoriam Caluini sequutus est, vt Alexandri annos Augustorum non a primis kal. Iulianis, sed a Thoth, qui proxime mortem Antonij & Cleopatræ sequutus est, annis 38 absolutis ante annum primum Christi Dionysianum. Et tamen hanc Æram non Augusti, sed Iulij Cæsaris vocabant, propter B
formam anni Iulianam. Et vt primus annus Iulij Cæsaris bisextum intercalauit, ita etiam primus annus Æræ Hispanicæ: quia cum anno & cyclum Solis vitiosum admiserunt. Fuit annus periodi Iulianæ 4676. Itaque annis Christi Dionysianis semper addenda 38, vt habeas æram Hispanicam. Sic annus præsens 1596, quo hæc scribebamus, est Æra Hispanica 1634. Qui Æræ Hispanicæ mentionem fecerit, antiquiorem testem nancisci non potui, quam concilia Carthaginiensia, & concilij Toletani librum, in quo in peruetusta membrana ita scriptum fuisse testis est Ambrosius Moralis historiæ Hispanicæ conditor diligentissimus: INCIPIVNT EXEMPLARIA PROFESSIONVM IN CONCILIO TOLETANO CONTRA SECTAM PRISCILLIANI. ERA CCCCXXXVIII. C
Is erat annus Christi CCCC, Consulatu Fl. Manlij Theodori. non autem, Flauiis, Stilicone & Aureliano COSS. tametsi hos COSS. prodiderit idem Moralis. In veteribus Cippis Hispaniæ frequentissima est Æræ mentio, in quibus nunquam Æra sed Era scribitur. vt in agro Hispalensi: *Paula Clarissima Femina Famula Christi vixit annos* XXIV *Menses Duos. Recessit In Pace* XVI *Kal. Februarias.* ERA DLXXXII. In agro Eborensi: *Iulianus Famulus Christi Episcopus Ecclesiæ Eborensis H. Situs Est. Vixit Anno Plus Min.* LXX. *Rec. In Pace* KAL. DECB. ERA. DCIIII. In agro Hispalensi: *Macarius Famulus Dei Vixit Annos* LII. *Recessit in Pace Die* X KAL. IAN. ERA. DLVIII. In eodem agro: *Alexandria Clarissima Femina Vixit Annos Plus Minus* XXV. *Recessit In Pace Decimo* KAL. IANVARIAS. ERA. D
DIII. Hæc est vetustissima, vt quæ incidat in sæculum Sidonij Apollinaris. In his omnibus testimoniis nunquam Æra, vt dixi, sed Era scribitur. Sepulueda Cordubensis in libello, quem de anni emendatione edidit, ait vitiose interpunctum ÆRA, pro A. ER. A idque esse dicit: ANNVS ERAT AVGVSTI. Mirum mihi visum, hominem doctissimum ac præterea Hispanum, cum tot monimenta extent

A in Hispania, in quibus huius rei memoria sculpta est, ne vnum quidem vidisse. In illis, vt diximus, nunquam ÆRA, semper ERA scriptum est. Sed esto: in omnibus exaratũ fuerit ÆRA. Quis vnquam legit Annum singulari A in compendiis scriptionis antiquæ, aut in veteribus monimentis, nisi antecedente verbo VIXIT? Cur vero ERAT duabus literis, non singulari E, vt Annus notatus est? Denique cur ex duobus A A singulariis, alterum ANNVS, alterum AVGVSTI significat in tribus tantummodo verbulis? Ridicula, ridicula, & puerilia sunt ista. Tamen illi viro erudito adeo placuit commentum suum, vt eius rei gratia duntaxat scriptionem illius libelli De anni emendatione suscepisse videatur. Deinde cum dicatur ERA CÆSARIS: quare CÆSA-
B RIS AVGVSTI potius, quam CÆSARIS Dictatoris? Sciamus igitur vsum quidem obtinuisse, vt ERA scribatur, rectam tamen scriptionem esse ÆRA: quod nomen significat numerum. Faustus Reiensis Episcopus secundæ Prouinciæ Narbonensis, familiaris Sidonij Apollinaris, ita scribit primo de Spiritu sancto: *Sacer numerus dicimur: quia trecenti in æra, siue supputatione signum crucis* † &c. ÆRAM dicit esse Supputationem, siue Computum. Rufus Festus v. c. in Breuiario rerum gestarum Po. Ro. *Parebo libens præceptis, quippe cui desit facultas latius eloquendi: ac morem secutus calculonum, qui ingentes summas æris breuioribus exprimunt, res gestas signabo, non eloquar.* ÆRAS summas dixit. Isidorus ex Canonibus Euangelicis Græcis Eusebij Cæsa-
C riensis semper ÆRAS dicit, quod Græcus scriptor ἀριθμούς. *Per singulos Euangelistas numerus quidam capitulis affixus adiacet: quibus numeris subdita est æra quædam minio notata, quæ indicat, in quo'o canone positus sit numerus, cui subiecta est æra. Verbi gratia: Si est æra prima, in primo canone*, &c. In vetere Breuiario Codicis Theodosiani: *Imperator Theodosius* ERA XXII. Vocat æram Titulorum numerum. Hildericus Gallus æqualis Isidoro *æras dierum* dixit pro numeris dierum. Æra igitur, siue, vt vitiose scribitur, ERA, est numerus, computus, ψηφισμός. Quod nomen sæculum inficetum & ineruditum ex neutro in femininum μετεπλάσατο: quemadmodum in veteri lingua Latina Ostiam oppidum ab ostiis Tiberis: Et Ecclesia Romana Æthera pluraliter
D ab æthere. & aera ab aere: Fortunatus:

Aera temperie faueant tibi, tempora pace.

Sic idiotismus Epactam dicit pro epactis, quamuis sint plures vnica. Æras inquam, vocant, quod veteres Calculones Æra. Lucillius:

Hæc est ratio peruorsa: æra summæ subducta improbe.

Æra summæ vocat, quas Æras Rufus v. c. Neque aliter Cicero in Hortensio: *Quid tu, inquam, soles, cum rationem a dispensatore accipis, si æra singula probasti, summam, quæ ex his confecta sit non probare*? Hic sum-

summam constare ex æribus dicit. Varro: *Veteris consuetudinis, vt retro æra dicerent ita, vt semisquintus, semisquartus, semistertius pronunciarent.* Volusius Mætianus: *Siue denaria, siue sestertiaria ratio conficeretur, iisdem notis, id est Libellarum, & Singularum, & Terunciorum præposita nota Denarij vel Sestertij, vt erat ratio, æra exprimebantur.* Quæ veteres ÆRA vocabant in rationibus, ea vulgus hodiernum ITEM vocat, a verbo, quod primum est in notatione Æræ. Inde etiam sumebatur pro debito: Varro Mysteriis: *Æs defrudasse coponem, Obuam luto obleuisse, tum portitores æra induxe.* æra vocat portorium, quod pro vini subuectione debebatur. Inde verbum Adærare, in rationes referre. Eugenius Panegyristes: *Hoc ego salarium, quantum ad honorem pertinet, adæratum accipio, & in accepti ratione perscribo.* Male vulgo legitur *adoratum.* Ex his omnibus satis constat AEra, & postea AEras esse τὸν κόλλυβον καὶ τὸν κερματισμόν. Quare vt AEra Latinis est verbum mensariorum, campsorum, collybistarum: sic etiã apud Hebræos recẽtiores פרט, apud Arabas صرف. vnde صارف κολλυβιστής. Et minutas summas, quæ maioribus subiiciuntur, Iudæi vocant פרט. vt iste annus Iudaicus 5356, vocatur ab eis annus 356 לִפְרָט קָטֹן secundum æram minorem: quasi æra maior sit millenarius. AEra igitur, siue Era Cæsaris Hispanica, significat computum, & numerum annorum, quemadmodum Iudæi annos Alexandreos vocant numerum contractuum. Hæc est verissima de AEra Hispanica ἀρχαιολογία: quæ cum triginta octo annis Computum Christi Dionysianum antecesserit, vix tandem in Aragonia desiit anno Christi vulgari 1358: in Castellæ Regno, anno 1383: in Portugallia, anno 1415. Quare hodie penitus desita est æra in Hispania: eiusque nomen in libris dumtaxat, & monimentis superest. Sed cum æra Cæsaris non solum Hispania vsa sit, sed etiam Africa, Gallia, & Italia, eius origo non videtur repetenda ex Hispania, neque ex triumpho Domitij Caluini. De Africa enim habemus testem synodum Carthaginiensem secundam: cuius Titulus ita conceptus: *Concilium Carthaginiense secundum habitum Aera* CCCCXXVIII, *circa tempora Siricij Papæ.* Deinde: *Gloriosissimo imperatore Valentiniano Augusto quarto, & Theodosio viris clarissimis Consulibus,* XIII *Kalendas Iunij, Carthagine, in Basilica Perpetua Restituta.* Corrige: *Valentiniano Augusto quarto, & Neoterio Viris clarissim. Conss.* qui quidem Consulatus incidit in annum Christi Dionysianum 390: Indictione III. Rursus: *Concilium Arelatense tertium* XIIII *Episcoporum Aera* CCCCLXI; *Martiano Augusto: Opilione, & Vincomalo* COS. VIII. *Idus Iulij.* Consulatus ille incidit in annum Christi 453, indictione VI, teste Marcellino Comite. Quare legendum est: Aera CCCCXCI. Item *Concilium*

quartum

A *quartum Carthaginiense habitum ab Episcopis* CCXIIII, Aera CCCCXXXVI *Honorio Augusto quarto, & Eutychiano Consulibus, sexto Idus Nouembris.* Recte. Erat enim annus Christi Dionysianus 398. Indictione XI. Autor Marcellinus. In Concilio Carthaginiensi quinto annotata est Æra CCCCXXXVIII, Post consulatum Flauij Stiliconis viri clarissimi XIIII Kal. Iulias. Annus enim post consulatum illum erat Indictio XIV, teste eodem Marcellino Comite. Ergo erat tertius annus a proximo concilio quarto. Legendum igitur, Aera CCCCXXXVIIII. De Gallia alius locus est illustris in concilio Arelatensi quarto. In quo ita initio scriptũ fuit: *Cum anno quadragesimo sexto incliti & orthodoxi Domini & Principis nostri Caroli Imperatoris, sub die sexto Idus Maias,*
B *Aera* DCCCLI, &c. Nam annus XLVI Caroli Magni erat Christi 813, Æræ Hispanicæ 851, vt hic ponitur. Non igitur vnius Hispaniæ peculiaris fuit ea Æra, & proinde neque inde initium fortasse eius petendum. De Italia Leo Papa Epistola XXIX. *Data sextodecimo Kalendas Aprilis, Valentiniano Augusto septies, & Auieno viris clarissimis Consulibus, Æra* CCCCXLVIII. Sed error est librarij. Is enim Consulatus incidit in Aeram Dionysianam CCCCL: Hispanicam CCCCLXXXVIII. Et sane ita legendum pro CCCCXLVIII. In omnibus autem epistolis Aeram apposuerat Leo Papa. Itaque in fine XXIII, & sequentis ponitur *Asterio, & Protogene* COSS. *Aera qua supra.* Ergo omnibus epistolis Aeram subiecerat. Denique nomine
C Aeræ intelligitur Computus annorum ab VIII anno Iuliano. Itaque falsus erat quidam eximius Iurisconsultus, qui Æram credidit esse nomen Hispanicum, quia sola Hispania illo vsa. Si igitur non cæpit in Hispania sola, neque a victoria Caluini. Quuærendum igitur amplius. Mihi in præsentia satis sit ad illustrationem rei ea protulisse, quæ a nemine antea producta.

DE INITIO HERODIS MAGNI.

INITIVM Herodis dupliciter sumitur, quemadmodum Augusti. Aut enim ab anno periodi Iulianæ 4674, cum a Senatu Rex declaratus est, Cn. Domitio Caluino, C. Asinio Pollione COSS. anno Iu-
D liano sexto. Aut a captis Hierosolymis, & cæde Antigoni vltimi Hasmonæorum, anno periodi Iulianæ 4677, anno 4 Olympiadis 185, cyclo Lunæ tertio, qui quidem annus erat Sabbaticus, teste Iosepho, lib. XIIII. cap. XXVIII, λιμῷ τε ἀλαιπωρούμενοι, καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων. τὸν γὰρ ἑβδομαδικὸν ἐνιαυτὸν συνέβη κατὰ ταυτὸ εἶναι. Erat igitur annus Iudaicus 3724. Capta est Vrbs, inquit idem, τῷ γ' μηνὶ, τῇ ἑορτῇ τῆς νηστείας. Vocat τρίτον μῆνα Tamuz, qui erat quartus a Nisan, sed tertius ab Ijar, vnde putabant annos Hasmonæorum, vt supra ostendimus. Et, nequis

erratum librarij putet, primum ita habet Ruffinus vetus Iosephi interpres, deinde eodem modo loquitur, vbi agit de Hierosolymis a Pompeio captis, eodem libro, cap. VIII, ἁλούσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῆς νηστείας ἡμέρᾳ. Tertium mensem ab Ijar hic putat. Erat annus 47 quartæ periodi Alexandreæ, embolimæus defectiuus. Tisri Translatitius IX Septembris, Tamuz feria prima, vltima Iunij. Ergo Hierosolyma capta XVI Iulij, feria tertia: anno Mundi 3913, Karkinos XXIII. Zygon 3.22.30′, Septembr. XXVII. Conuenit cum Tamuz hodierni computi. cuius character 6.18.1045, feria septima, Iunij XXIX. Nam in Computo hodierno facta esset translatio. Erat annus Olympiadis 185 tertius desinens. Nam obscura est notatio temporis apud Iosephum, ἐπὶ τῆς ρπε Ολυμπιάδος. Qui enim Olympiada nominant, non adiecta mentione anni, intelligunt primum annum illius Olympiadis. Duo igitur insignes errores in Dione, qui ait hæc contigisse Claudio, & Norbano COSS. Et Sabbato. Nam anno vno minus dicit, & feria tertia fuit dies illa, non Sabbatum. ἑάλωσαν μὲν γὰρ πρότεροι μὲν ὑπὲρ τοῦ τεμένους τοῦ θεοῦ ἀμυνόμενοι, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ τοῦ Κρόνου καὶ τότε ἡμέρᾳ ὠνομασμένῃ. καὶ τοσοῦτόν γε τῆς θρησκείας αὐτοῖς περιῆν, ὥστε τοὺς προτέρους τοὺς μετὰ τοῦ ἱεροῦ χειρωθέντας παραιτήσασθαί τε τὸν Σόσσιον, ἐπειδὴ ἡμέρα αὖθις ἡ τοῦ Κρόνου ἐνέστη, &c. Loquitur enim more gentium, qui omnia festa Iudaica sabbata vocabant. Horatius:

—— *Hodie tricesima sabbata.*

Sed insignius peccat Iosephus, qui a captis a Pompeio Hierosolymis, ad hoc tempus, interfuisse ait annos 27 absolutos, de capta a Sosio Vrbe ita scribens: τοῦτο τὸ πάθος συνέβη τῇ Ἱεροσολυμιτῶν πόλει, ὑπατεύοντος ἐν Ῥώμῃ Μάρκου Ἀγρίππα, καὶ Κανινίου Γάλλου, ἐπὶ τῆς ρπε Ὀλυμπιάδος, τῷ τρίτῳ μηνὶ, τῇ ἑορτῇ τῆς νηστείας, ὥσπερ ἐκ περιτροπῆς τῆς γενομένης ἐπὶ Πομπηΐου τῆς συμφορᾶς. καὶ γὰρ ὑπ᾽ ἐκείνου τῇ αὐτῇ ἑάλωσαν ἡμέρᾳ, μετὰ ἔτη κζ. Sed Iosephum fugit ratio, & me quoque, qui libro secundo illum secutus frustra conatus sum demonstrare, XVII Tamuz illius anni, quem assignat Iosephus, fuisse Sabbatum. Non enim XXVII, sed XXVI anni tantum intersunt. Quod ex ipsius verbis conuincam. ἁλούσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα τῆς νηστείας, ἡμέρᾳ κατὰ τὴν θ καὶ ο καὶ ρ Ὀλυμπιάδα, ὑπατευόντων Γαΐου Ἀντωνίου, καὶ Μάρκου Τυλλίου Κικέρωνος. Supra demonstratum est, kalendas Ianuarias, quibus Consules isti magistratum inierunt, cæpisse a XII, XIII, aut XIIII Octobris, cyclo Lunæ XIIII. Itaque æstas illius anni incidit in cyclum XV, qua æstate capta a Pompeio Hierosolyma, anno 21 quartæ periodi Alexandreæ. Tisri XXV Septembris, feria quinta, anno periodi Iulianæ 4651, anno communi ordinario. Neomenia Tamuz XVIII Iunij. Ergo Hierosolyma capta IV Iulij, feria VII, aliquot diebus ante natalem Augusti: de quo supra suo

A suo loco. anno mundi 3887, Karkinonos x. Zygon. 6.15.9′, Sept. XXVI.
Fuit sane Sabbatum, vt voluit Dio. quamquam non puto eam fuisse
eius mentem; sed casu diuinasse: cum, vt diximus, omnia Iudaica festa
Sabbata vocarent: quemadmodum τὴν νηστείαν, quæ erat feria III sub
Sosio, vocat Sabbatum. Atqui libro secundo quærebamus, quod non
erat, & plane cum Iosepho hallucinati sumus: & præterea est ἀλογιστία
in cyclo Solis. Corrigatur igitur & noster & Dionis & Iosephi error.
Et tam æquus nostris erroribus sit Lector, quam nos alienis, vt homi-
nes generosos facere oportet. Extant nummi ærei Augusti Cæsaris. In
vno latere caput Augusti cum his literis ΚΑΙϹΑΡ ΑΥΓΟΥϹΤ. In altero Vi-
ctoria alata palmæ arbori innitens, cernua in Clipeo scribens. In peri-
B pheria: ΙΟΥΔΑΙΑϹ ΕΑΛΩΚΥΙΑϹ. Ego intelligo de captis a Sosio Hieroso-
lymis. Eusebius notat Hierosolyma a Pompeio capta anno secundo
Olymp. CLXXIX: hoc est anno, quo cæpit annus quartus Olympia-
dis CLXXIX, qui erat periodi Iulianæ 4651: qui est is ipse, quem nos
assignamus: quo de 4677 deducto, remanebunt anni 26, interual-
lum a captis a Pompeio Hierosolymis, ad eadem a Sosio capta. Non
igitur 27 anni intersunt, vt voluit Iosephus. Sed sæpe & sibi & lecto-
ribus imponunt scriptores, cum vicesimum septimum annum vocant
viginti septem annos: vt hic annus captorum a Sosio Hierosolymo-
rum, qui est vicesimus septimus iniens ab iisdem a Pompeio captis,
vocantur viginti septem anni. Cum igitur duplex sit initium Herodis,
C aut a Consulatu Cn. Domitij Caluini, & C. Asinij Pollionis, anno Iu-
liano sexto, aut a Consulatu M. Vipsani Agrippæ, & L. Caninj Galli,
anno Iuliano nono, caute notandi huius Regis anni apud Iosephum.
Nam in libris Originum ait Herodem instaurasse templum anno re-
gni sui XVIII. At in libris ἁλώσεως, id tempus confert in annum XV:
nimirum prius a sexto anno Iuliano, posterius a nono anno Iuliano,
& Hierosolymorum expugnatione. Alibi annum VII Herodis conii-
cit in annum primum Actiacæ victoriæ: a captis Hierosolymis videli-
cet. Hæc [redacted] a nobis demonstrata sunt, quia huius regis tempora
tam initij, quam excessus pessima fide ab Eusebio relata, & ab ho-
diernis Chronologis non meliore iudicio tractata. Sciendum tum
D cyclum quidem Solis in anno Iuliano vitiosum fuisse, nos autem ad
cyclum emendatum tempus exegisse.

DE CYCLO LVNARI ROMANO.

QVI de anno Iuliano hoc sæculo scripserunt, aiunt Cæsarem epa-
ctarum Lunarium habuisse rationem, & exspectasse nouilu-
nium, vt in eo primas kalendas Ianuarij sui figeret. Sed aliud est de-

 monstrare

monstrare, aliud hariolari. Nos demonstrauimus kalendas primas A
Iulianas fuisse vltimam Thebeth; IIII autem Nonas, fuisse nouilunium, feria septima. At anno Iuliano duodecimo, periodi Calippicæ quartæ sexagesimo octauo, *νεομηνία Γαμηλιῶνος* incidit in kal. ipsas; & anno quinquagesimo periodi quartæ Alexandreæ *νεομηνία Περιτίου κατὰ Σελήνην* conuenit cum iisdem kalendis, feria sexta, anno periodi Iulianæ 4680, cyclo Solis IIII, Lunæ VI, incipiente a Martio sequente. Cui conuenit neomenia Schebat, cuius character 6. 2. 852, in anno Iudaico 3727, qui erat secundus Olympiadis 186, proinde LVIII periodi decimæ Olympiadicæ, *Δύστρου ἐνάτη ἐπὶ δέκα.* vicesimo anno periodi Atticæ, *Ποσειδεῶνος ἕκτη ἱσαμένου.* Error igitur est in Eusebio, qui e regione anni tertij Olympiadis CLXXXVII posuit, B
Lunæ secundum Romanos cursus inuentus. Nam verum est eiusdem anni Iuliani nouilunium fuisse in kal. Ianuariis, & initium anni III Olympiadis 187, a diebus æstiuis. Sed hæc diuersa annorum capita & Dionysio Halicarnassensi in Palilibus Romæ definiendis, & Eusebio in aliis non raro imposuit. Quare hic locus Eusebij, quamuis alieno anno attributus, est insignis, vt ex eo coniici liceat hinc inire periodum Calippicam Lunarem Romanorum. Primus igitur annus cycli Lunaris Romani est embolimæus. Sed sciendum est non tunc inuentum fuisse hunc cyclum. Nam obstitisset cyclus Solis vitiosus: quod secundum cyclum vitiosum kalendæ Ianuarij incidebant in feriam VII. Proinde neomenia mensis Lunaris commissa est in vltima C
Decembris antecedentis. Sed nouem annis ante excessum Augusti hoc animaduersum est, anno Iuliano 50. Quare *κατὰ περίληψιν* Mathematicam eius principium statuerunt in anno Iuliano XII. Quæ omnino vera sunt.

DE ACTIACA VICTORIA.

INITIVM victoriæ Actiacæ sumitur ab eo tempore, quo pugna nauali Antonius & Cleopatra victi, anno Iuliano XV, C. Cæsare Octauiano III, M. Valerio Messalla coss. Cyclo Lunæ IX; Solis VII, anno periodi Iulianæ 4683. Diem autem designat Dio IIII No- D
nas Septembris. Verba eius sunt ex libro LI. *τοιαύτη τις ἡ ναυμαχία αὐτῶν, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρείου ἐγένετο. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον (οὐδὲ γὰρ εἴωθα αὐτὸ ποιεῖν) ἀλλ' ὅτι τότε πρῶτον ὁ Καῖσαρ τὸ κράτος πᾶν μόνος ἔσχεν, ὥστε καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ ἐτῶν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι,* &c. Quia tanti facit Dio hunc diem notare, & nos eius verba sine piaculo prætermittere non debuimus. Erat igitur annus Nabonassari 718, Thoth feria VII in vltima Augusti, cyclo Solis emendato; in 30 autem,

A tem, cyclo vitioſo, qui habuit literam Dominicalem E, pro F. Ergo kalendæ Septembris feria II in cyclo vitioſo, & victoria igitur feria III, Thoth quarta, Septembris III in cyclo emendato; anno Mundi 3919; Parthenonos IX. Zygon, 4.9.26. Septemb. XXVI. anno Iudaico 3730, Elul 14, cuius character, 4.2.829, Auguſti XXI. Merito igitur, auctore Dione, notanda hæc dies, a quo initia conſurgunt imperij Auguſti.

DE PRIMO THOTH AVGVSTORVM SIVE ACTIACO.

B BELLVM Alexandrinum Antonianum in veteri fragmento Duumuirum coniicitur in tempus conſulatus Imp. Cæſaris IIII, & M. Licini: qui erat ſextusdecimus annus Iulianus, & 719 a Nabonaſſaro. Itaque Ptolemæus a meridie Nabonaſſari, ad tempus, quo ſibi manus Antonius attulit, ponit annos Ægyptiacos abſolutos 718. Victus autem Antonius ad Pharum ab Octauiano, equeſtri prælio, Kal. Sextilib. auctore Oroſio. Rurſus accuratus Chronologus apud Clementem: Ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ἐπὶ τὴν Αὐγούστου νίκην, ὅτε Ἀντώνιος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔτη διακόσια ἐνενήκοντα τέσσαρα. Ὑπάτευεν Αὔγουστος τὸ τέταρτον. Annus mortis Alexandri erat primus cycli Lunaris. Annus mortis Antonij eſt ducenteſimus nonageC ſimus quintus. Ergo erat annus cycli Lunæ decimus, & proinde ſextusdecimus Iulianus, periodi Iulianæ 4684. Litera Dominicalis emendata E. Neomenia Thoth feria prima, vltima Auguſti. Sed in cyclo vitioſo litera duplex D C. Proinde neomenia Thoth XXIX Sextilis. Ab eo tempore ſemper neomenia Thoth hæſit in XXIX Auguſti anno communi, anno vero biſextili, in XXX. Non habemus vetuſtiorem Plutarcho, qui menſibus iſtis Ægyptiorum Solaribus vtatur. Nam ex apoteleſmatis L. Tarrutij Firmani, quæ ille Mathematicus in alios dies ciuiles cõtulerat, ille in menſes Ægy-
D ptiacos Auguſtorum confert. Et menſes Ægyptiorum in libro περὶ Ἴσιδος, καὶ Ὀσίριδος meri ſunt Actiaci, vt ſuo loco monuimus. Secundum ab his vetuſtatis gradum obtinet vetus inſcriptio, anno Chriſti Dionyſiano CXLV, Antonini Pij Auguſti octauo: cuius exemplum ſubiecimus. In ea pridie Nonas Mai eſt vndecima Pachon: quod verum eſt. Porro in illa annotabis ἡ ἀνατεθεῖσα;

> ἡ ἱερὰ τάξις τῶν Παιανιστῶν
> τῶν ἐν Ῥώμῃ Διὸς Ἡλίου
> μεγάλου Σαράπιδος καὶ θεῶν
> Σεβαστῶν ἐτείμησαν Ἑρμῆν
> προφήτην πατέρα τῆς προ-
> γεγραμμένης τάξεως προτο-
> μῇ μαρμαρίνῃ, ἡ ἀνατεθεῖσα
> ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Παια-
> νιστῶν τῇ ΓΓΙ Α Νωνῶν
> Μαΐων, ἥ ἐστιν κατὰ
> Ἀλεξανδρεῖς Παχὼν ΙΑ.
> ἐπὶ κουράτορος Μετιλίου
> Ἀμπλιάτου πρεσβυτέρου.
> Σέξτῳ Ἐρυκίῳ Κλάρῳ
> Β. Γνέῳ Κλαυδίῳ
> Σεβήρῳ Κοσ.

θεῖσα, pro ἡ ἀνετέθη dictum ἰδιωτικῶς. Item non, vt Græci loquuntur, A
Σέξτου Ερουκίου, Κνέου Κλαυδίου ὑπάτων, ſed conſuetudine Latini ſermonis,
Σέξτῳ Ερυκίῳ Κλάρῳ β̄, Γνέῳ Κλαυδίῳ Σεβήρῳ Κωσ. quorum quidem coſs. tempus, vt diximus, congruit anno Chriſti Dionyſiano 145. ſic in alia inſcriptione, Τορκουάτῳ, καὶ Ηρώδῃ Υπατ: pro Τορκουάτου, καὶ Ηρώδου. Ita Ægyptij, qui quotannis iurabant in templo Sarapidis, ſe neque menſem more Perſarum, neque diem vllum more Græcorum intercalaturos, quintodecimo anno abſoluto ab editione Iuliana, hanc formam admiſerunt, quæ ad hanc vſque diem ab Elkupti Chriſtianis & Habaſſinis obſeruatur. Sed memoria annorum Diocletiani annos Actiacos ſuſtulit, cum & Elkupti, & Æthiopes, non annis Auguſtorum Actiacis, sed Diocletianeis vtantur. Itaque hoc anno Chriſti B
Dionyſiano 1596, ab a. d. IV Kal. Septemb. inibit annus Auguſtorum Actiacus milleſimus ſexcenteſimus, viceſimus ſextus. Hoc anno igitur Alexandria recepta, Ægyptus in prouinciam redacta. Horatius: ——— *Nam tibi quo die*

Portus Alexandrea ſupplex
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus
Laudemque & optatum peractis
Imperiis decus arrogauit.

Hic plane imperium Auguſti orditur a cæde Cæſaris, anno ſecundo C
Iuliano. Itaque tertium luſtrum abſolutum, id eſt quintuſdecimus annus a cæde Cæſaris eſt annus receptæ Alexandriæ, hoc eſt annus XVI Iulianus. In Kalendario Colotiano Romæ, e regione VI Kal. Aprilis, notatum eſt: F NP HOC DIE CAESAR ALEXAND. recepit. Recte igitur Horatius definiuit tempus imperij Auguſti, ad receptam vſque Alexandriam, annorum XV ſolidorum. In denario Auguſti effigies ipſius Auguſti cum literis, CAESAR. DIVI. F. COS. VI. A tergo Crocodilus cum literis, AEGYPTO CAPTA. Sed biennio poſt Ægyptum captam Auguſtus VI. Conſul fuit.

DE PRIMO ANNO AVGVSTORVM ROMANO. D

CENSORINVS: *At eorum, qui vocantur anni Auguſtorum, ducenteſimus ſexageſimus quintus, perinde ex Kal. Ian. quamuis ex ante diem decimum ſextum Kal. Februarij Imperator Cæſar Diui filius, ſententia L. Munaci Planci a Senatu cæteriſque ciuibus Auguſtus appellatus eſt, ſe ſeptimum, & M. Vipſanio Agrippa tertium* COSS. *Sed*

A *Ægyptij, quod biennio ante in poteſtatem ditionemque Pop. Rom. vene-*
runt, habent hunc Auguſtorum annum ducenteſimum, ſexageſimum
ſeptimum. Si, vt antea dixerat Cenſorinus, annus Auguſtorum Ro-
manus 265 erat annus Iulianus 283: differentia annorum Iulianorum,
& Auguſtanorum ſunt anni 18. Ergo annus decimus nonus Iulianus
eſt primus annus Auguſtorum Romanus a Ianuario. Sed & idem an-
nus vocatur Auguſtanus ab eodem Cenſorino: *Qui autem Sextilis*
fuerat, ex S. C. Martio Cenſorino. C. Aſinio Gallo COSS. *in Auguſti ho-*
norem dictus eſt Auguſtus, anno Auguſtano XX. Differentia igitur an-
norum Auguſtanorum Ægyptiorum, & Romanorum, ſunt dies 490
quod ex menſe Auguſto annus Auguſtorum Ægyptiacus competit
B XVI anno Iuliano, ex Ianuario autem annus Auguſtorum Romanus
anno XVIII. Mirum autem in Kalendario Colotiano non annota-
tum diem, qua Cæſar Octauianus Auguſtus appellatus eſt. quod
tempus Ouidius in Idus Ianuarias confert.

Idibus in magni caſtus Iouis æde ſacerdos
Semimaris flammis viſcera libat ouis:
Redditaque eſt omnis populo prouincia noſtro,
Et tuus Auguſti nomine dictus auus.

At Cenſorinus, in iis, quæ ſupra retulimus, a. d. XVI. Kal. Febr. Quis
igitur finis contradicendi futurus, ſi de re inſigni ne inter veteres qui-
dem cõſtat? Si quis locus coniecturæ, puto ab Alexandrinis ſuum an-
C num Actiacum Auguſtorum dici, a Romanis autem ſuum Auguſta-
num. Nam in Tabula Pæaniſtarum ſupra a nobis producta habes
παιανιστὰς Σαράπιδος καὶ Θεῶν Σεβαστῶν. Vnde τὰ ἔτη θεῶν Σεβαστῶν dicta
putauerim. Neque improbanda hæc coniectura. Annus primus Au-
guſtorum Romanus congruit anno periodi Iulianæ 4686.

DE PRIMO AGONE ACTIACO.

AGON Actiacus merus Olympicus fuit. Strabo lib. VII: Ἀποδέ-
δεικται δ' ὁ ἀγὼν Ὀλύμπιος τὰ Ἄκτια, ἱερὸς τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. τὴν
δ' ἐπιμέλειαν ἔχουσιν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι, αἱ δ' ἄλλαι κατοικίαι περιπόλιοι
D τῆς Νικοπόλεως εἰσίν. ἤγετο δὲ καὶ τὸ πρότερον τὰ Ἄκτια τῷ θεῷ στεφανίτης ἀγὼν
ὑπὸ τῶν περιοίκων. νῦν δ' ἐντιμότερον ἐποίησεν ὁ Καῖσαρ. Ergo hunc Ago-
nem non inſtituit Auguſtus, ſed auxit & illuſtriorem fecit propter vi-
ctoriam ex nauali pugna, qua Antonium & Cleopatram vicit. Illu-
ſtrauit, inquam, condita vrbe Nicopoli & decuma de præda hoſtium
Apollini conſecrata. καὶ νεὼν μείζω ᾠκοδόμησεν, inquit Dion, ἀγῶνά τέ τι-
να καὶ μουσικὸν καὶ γυμνικὸν ἱπποδρομίας τε πεντετηρικὸν ἱερὸν (οὕτω γὰρ τοὺς τὴν σί-
τησιν ἔχοντας ὀνομάζουσιν) κατέδειξεν ΑΚΤΙΑ αὐτὸν προσαγορεύσας. Diſſen-

tit a Strabone, quamuis ab eo illa, quæ de decuma nauium ante ſcri- A
pſerat, pene verbatim mutuatus erat. Et tamen ait Actia inſtituta ab Auguſto. quod, vt ex Strabone oſtendimus, falſum eſt. Sacrum igitur agonem oſtendit ex eo, quod Hieronicæ de publico cænabant: quod fiebat in omnibus ſacris ludicris. Itaque vulgari ioco propterea ij, qui habebant σίτησιν δημοτικὴν ἐν τῷ πρυτανείῳ, aut ἀρχείῳ, vocabantur τρεχέδειπνοι: vtpote qui hora δείπνου alius alium præuertere conaretur in occupando loco κατακλύσεως, vt etiam in Theatris faciebant ὠστιζόμενοι, vt inquit Comicus Græcus, & pugnantes de loco, vt ait Romanus Comicus. τρεχέδειπνοι vox extat in primo Dipnoſophiſton, ſi bene memini. Hinc Iuuenalis iocus:

Ruſticus ille tuus ſumit trechedipna Quirine, B
Et ceromatico fert niceteria collo:

Res mere Græca eſt ἀγὼν ἱερὸς, καὶ σίτησις δημοσική. Qui fruebantur epulo publico, non temere admittebātur, niſi ſymbolo fidem facerent ſe eſſe τῶν ἱερῶν σιτοσίτων. Geſtabant igitur niceteria de collo, quæ ridens trechedipna vocat Satiricus: tanquam eorum beneficio eas epulas, ad quas currebant, perciperent. Hanc σίτησιν vocabant πρυτανεῖα. Antiphanes de Paraſitis:

Γέρα γὰρ αὐτοῖς ταὐτὰ τοῖς τ' Ὀλύμπια
Νικῶσι δίδοται, χρηστότητος εἵνεκα,
Σίτησις. οὓς γὰρ μὴ τίθενται συμβολαί.
Πρυτανεῖα ταῦτα πάντα προσαγορεύεται.

Interpres vetuſtiſſimus Ariſtophanis, poſtquam docuiſſet πρυτανεῖα C
eſſe pecuniam, quam duo ſe ſponſione laceſſentes in ſacro, aut apud iudicem deponebant, (quæ Sacramentum Latine Varroni dicitur) poſtea addit Romanis vocari σπόρτουλα. Verum quidem πρυτανεῖα vocari Sportulam a Romanis, non vtique quando Sacramentum, & pecuniam ex ſponſu depoſitam, ſed quando σίτησιν τῶν Ἱερονικῶν ſignificat: in qua notione accipienda in verſibus Antiphanis. Itaque Anianus vetus interpres Chryſoſtomi πρυτανεῖα vertit Sportulam in prytaneo, homilia prima in Matthæum, in illis: *Præmia vero virtutum in iſta Rep. non ramus oleæ, nec corona oleaſtri foliis immixta, nec in Prytaneo ſportula, nec ærea ſtatua*, &c. Vbi nō dubito, quin in Græco fuerit τὰ πρυτανεῖα, pro quo Anianus dixerit, *Sportula in Prytaneo*. Igitur eiuſ- D
modi erat Agon Actiacus: qui, cum pure Olympicus eſſet, cōcurrebat cum Olympico Elidenſi. Celebrabatur igitur eodem anno, eademque die, quo Elidenſis. Auguſtus Cæſar rediens ex Ægypto appulit ad Ambracioticum ſinum, anno tertio Olympiadis 187, & tunc omnia deſignauit condendæ Nicopoleos, illuſtrando ludicro, templo Apollinis ornando, vt nos docet Dion. Itaque anno eodem Olympico, ſe quinquies, & Apuleio COSS. octauo Idus Ianuarias vrbem triplici

A plici triumpho ingressus est, teste Orosio, ac sequenti anno, se VI, & M. Vipsanio Agrippa iterum COSS. anno primo Olympiadis 188, primum agonem Olympicum Actiacum Romæ celebrauit. Dio libro LIII: καὶ τὴν πανήγυριν τὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ περὶ τῷ Ἀκτίῳ γενομένην ψηφισθεῖσαν ἤγαγε μετὰ τοῦ Ἀγρίππα, καὶ ἐν αὐτῇ τὴν ἱπποδρομίαν διά τε τῶν παίδων καὶ διὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν εὐγενῶν ἐποίησε. καὶ αὕτη μὲν διὰ πέντε ἀεὶ ἐτῶν, μέχρι τοῦ ἐγίνετο, ταῖς τέσαρσιν ἱερωσύναις ἐκ περιτροπῆς μέλουσα. In verbis, μέχρις τοῦ ἐγίνετο, videtur interpres corrigere μέχρι νῦν. Melius μέχρι του. Sane ille Agon diu Romæ obtinuit: vt Suetonius scribat Tiberium puberem præsedisse Romæ ludis Actiacis, & Troianis Circensibus, ductorem turmæ maiorum puerorum. videtur autem desitus temporibus Dionis. Quia
B igitur & Olympicus erat, & Romæ anno ipso Olympiados 188 primo celebratus est, necesse omnino est, eodem anno ad Nicopolim primum agonem Actiacum celebratum, anno Iuliano 18. periodi vero Iulianæ 4686. Quare concludimus periodū Actiacam eandem fuisse cum Olympiaca: & fortasse illa Olympiade, qua primus agon Actiacus celebratus est, Iulianam anni formam a Nicopolitanis acceptam. Quod hariolabundi dicimus. Nam ne penitus asseramus, facit religio Olympiadis, quæ semper plenilunio celebrabatur. Sed cum Elidenses anni Iuliani formam admiserint, & in XV Iulij & XVI Olympiadem celebrauerint, non abhorret a vero Actiacum annum ex Tetraeterico in merum Iulianum mutatum fuisse. Alioquin plenilunio,
C vt diximus, semper celebrabatur Olympias, qui erat vltimus dies τῆς ἑορτῆς e quinque. Nam XI Luna incipiebant certamen gymnicon, quintadecima erat vltima certaminis, sextadecima ἡ κρίσις. Tzetzes in Lycophronem: τάδε Ὀλύμπια πέντε ἡμέρας ἐτελεῖτο, ἀπὸ ια΄ τῆς σελήνης, μέχρι ὅλης ιε΄. προεγυμνάζοντο δὲ πρώην ἡμέρας λ΄. Hoc Nicopolitarum ludicrum a temporibus Constantini desitum Iulianus Apostata instaurauit, vrbemque ipsam Nicopolim ruinis deformatam refecit, vt testatur Mamertinus in luculentissimo illo suo Panegyrico: sed Olympiadem in lustrum Iulianum transtulit. Celebrata enim enim est Olympias Actiaca post multa lustra desita, Flauiis Tauro, & Florentio COSS. lustro Iuliano centesimo secundo. Erat enim annus Iulia-
D nus 405, Christi Dionysianus 360, cyclo Solis V. In numismate Neronis sculptum extat: ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΑΚΤΙΩ ΝΕΡΩΝΙ: In alio eiusdem: COL. NICOPOLIS. Item in alio eiusdem: ΑΚΤΙΑ ΠΥΘΙΑ. Illa Pythia Isthmia Eusebius ait celebrata anno II Olymp. CCXI. Et nihil aliud erat, quam Musicum certamen. In victoria igitur Actiaca quadruplex epocha: victæ classis, anno Iuliano XV: Thoth Augustorum Actiaci, anno Iuliano XVI: primi Agonis Actiaci, anno XVIII. Augustorum anni Romani, qui erat Iulianus XIX.

DE BISEXTO AB AVGVSTO CORRECTO.

A

LIBRO secundo, & alibi non semel demonstrauimus non solum barbaris, & Græcis, sed & Romanis quoque morem fuisse diem vnum intercalare: eamque intercalationem Romanis dictam fuisse OLYMPIORVM MYSTERIA. quod plane ostendit, eos a Græcis hoc didicisse. Eum autem diem intercalandi potestas erat Athenis quidem penes Hierophantas, Romæ penes Pontifices, quorum curæ Fasti permissi erant. Romani ex eo, quod alternis Merkedonium XXII, & XXIII dierum intercalabant, satis aperiebant, se vnius diei interkalationem agnoscere. Sed non semper suo loco, hoc est alternis, Merkedonium B XXIII dierum intercalabant. Aliquando enim extra ordinem, hoc est anno cōmuni, illum diem singularem ex arbitrio dispensabant, idque si quando Nundinæ in Kalendas Ianuarias inciderent; aut in Nonas cuiusuis mensis. Quia enim vtrumque infaustum habebatur, Pontifices vnū diem fini anni adiiciebant, in quem nundinas reiiciebant. Ita December, qui ex consuetudine debebat esse vndetricenum dierum, fiebat dierum tricenum. Erat ergo ille annus ὑπερήμερος. Quid ergo fiebat illa die superflua? ἐξαιρέσει huic malo medebantur. Si enim ille annus esset communis, a cuius Kal. Ianuariis amotæ erant Nundinæ, pro XXII Februarij, dicebant XXIII. Hoc est, Terminalia, quæ ex consuetudine sunt in a.d. VII. Kal. Martij, vno die anteuertebantur. Si au- C tem annus esset intercalatitius, pro Merkedonio XXII dierum, XXI dies intercalabant, pro Merkedonio XXIII, tantum XXII. Idem fiebat & quoties Nundinæ incurrebant in aliquas Nonas. Tunc enim inter Pridie Nonas, & ipsas Nonas, diem intercalabant. Hoc perspicue patet ex illis auctoribus, ex quibus centones suos farsit Macrobius. Cuius verba: *Quotiens incipiente anno dies cœpit, qui addictus est nundinis, omnis ille annus infaustis casibus luctuosus fuit: maximeque Lepidiano tumultu opinio ista firmata est. Nonis autem*, &c. Postea: *Unde dies ille, quo abundare annum diximus, eorum est permissus arbitrio, qui Fastis præerant, vti, cum vellent, intercalaretur: dummodo eum in medio Terminaliorum vel mensis intercalaris ita locarent, vt a suspecta die celebrita-* D *tem auerterent nundinarum. atque hoc est, quod quidam veterum retulerunt, non solum mensem apud Romanos, verum etiam diem intercalarem fuisse*. Macrobij verba, non alius veteris scriptoris. Male enim mentem eorum assecutus est. non enim quoties nundinæ a Kalendis Ianuariis, aut a Nonis quibusuis auerterentur, intercalandum erat post Terminalia; imo ante Terminalia vnus dies eximendus. Alioqui annus antecedens cum sequente habuissent vnum diem excrescentem

A ſcentem ſupra numerum dierum conceptum. quod ne accideret, de ſequenti anno is dies exemptus, qui ſuperiori adiectus. Quod vero veteres dicebant præter menſem, etiam vnum diem intercalari, iam id a nobis demonſtratum, hoc nihil aliud eſſe, quam quarto quoque anno Merkedonium XXIII dierum intercalari ſolitum, hoc eſt præter XXII dies Merkedonij ordinarij, vnum etiam extra numerum intercalatum. Quod autem ſemper Nundinæ a Kal. Ianuarij reiicerentur, teſtis etiam Dio, qui annum illum, quo Clodius a Milone interfectus, infauſtum eo nomine dicit fuiſſe, quod nundinæ Kalen. Ianuarij celebratæ. καὶ τοῦτο ἔτι καὶ ἄλλο χρηστὸν συνέβη. καὶ ἡ ἀγορὰ ἡ διὰ τῶν ἐννέα ἡμερῶν ἀγομένη ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Ιανουαρίου νουμηνίᾳ ἤχθη. Idque ſub an-
B no priſco. At ſub anno Iuliano, idem accidiſſe refert idem anno Conſulatus Pollionis & Caluini. ἔν τε τῷ περὶ τούτων ἔτει θηρία τε ἐν τῇ τῶν Ἀπολλωνίων ἱπποδρομίᾳ ἄνδρες εἰς τὴν ἱππάδα τελοῦντες κατέβαλον. καὶ ἡμέρα ἐμβόλιμος παρὰ τὰ καθεστηκότα ἐνεβλήθη, ἵνα μὴ ἡ νουμηνία τοῦ ἐχομένου ἔτους τὴν ἀγορὰν τὴν διὰ τῶν ἐννέα ἡμερῶν ἀγομένην λάβῃ, ὅπερ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου σφόδρα ἐφυλάσσετο. καὶ ὅτι ἀνθυφῃρέθη αὖθις, ὅπως ὁ χρόνος κατὰ τὰ τῷ Καίσαρι τῷ προτέρῳ δόξαντα συμβῇ. Recte. Anno antecedenti diem adiectum, & eius vicem alium ex ſequenti detractum. quæ plane Macrobij hallucinationem oppugnant. Sed hæc contigerunt ſub vitioſo cyclo Solis. At ſub emendato aliud exemplum extat apud eundem, anno tertio Claudij, qui erat 89 annus Iulianus. Ita enim ſcribit libro
C LX. καὶ τὴν ἀγορὰν τὴν διὰ τῶν ἐννέα ἡμερῶν ἀγομένην, εἰς ἑτέραν ἡμέραν, ἱερῶν τινῶν ἕνεκα μετέθεσαν. καὶ τοῦτο μὲν καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐγίνετο. Tranſlatam ait celebritatem in alium diem, non autem diem intercalatum: vt a Kalendis Ianuarij, ad a. d. IIII Nonas. Falſum igitur eſt, quod ſubiicit, καὶ τοῦτο ἄλλοτε πολλάκις ἐγίνετο. Nam non ὑπέρθεσις fiebat τῆς ἑορτῆς, ſed τῶν Καλανδῶν. Itaque hoc mala fide pronunciauit. Nundinæ, inquam, non transferebantur, ſed Kalendæ Ianuariæ, & Nonæ omnium menſium: quamuis & nos quoq; aliquando ita credidimus. Ita fiebat ſemper, vt Nundinæ eſſent nono die. Itaque in Kalendario Colotiano literæ ab A, ad H, incluſiue poſitæ ſunt, vt in Kalendariis Romanæ Eccleſiæ ab A, ad G, incluſiue: quod Romani ὀγδοάδι ἡμερῶν,
D vt nos ἑβδομάδι, tempora ſignarent. Hæc quæ in capite de anno Romano dicenda erant, nec dicta ſunt, hic adiecimus, tum nequid de doctrina ciuilium dierum veteris anni Romani deſideraretur: tum quia opportune de intercalatione illius diei hic agi poteſt, vbi de mendoſa intercalatione biſexti agitur. Caius igitur Iulius Cæſar edicto præcepit quarto quoque anno intercalari, quod ab ipſo imperfecte poſitum perperam a Pontificibus exceptum eſt. Ille enim intelligebat anno quarto exacto, quinto redeunte: illi interpretati ſunt anno

quarto ineunte, hoc est Terminalibus anni quarti ineuntis. Ita in A duodecim annis, in quibus Cæsar intelligebat tria bisexta intercalanda, quatuor sunt intercalata: in XXXVI, duodecim, cum tantum oportuisset nouem. Igitur C. Iulius Cæsar Octauianus Augustus *annum a Diuo Iulio ordinatum, sed postea negligentia conturbatum, atque confusum rursus ad pristinam rationem redegit: in cuius ordinatione Sextilem mensem e suo cognomine nuncupauit.* Hæc Suetonius. Tempus vero indicat Censorinus: *Qui autem antea Sextilis fuerat, C. Martio Censorino, C. Asinio Gallo* COSS. *in Augusti honorem dictus est Augustus, anno Augustano vicesimo.* Erat ergo tricesimus octauus annus Iulianus, periodi autem Iulianæ 4706, cyclo Solis emendato secundo. Ergo ab editione Iuliana duodecim dies intercalati, & proinde tres extra iu- B stum modum. Itaque edictum emisit Augustus, vt ex Consulatu C. Martij Censorini, & C. Asinij Galli non intercalaretur, nisi anno Iuliano LIII. vt quindecim annis Ægyptiacis, sine vlla intercalatione transmissis, deinceps ab anno LIII, quinto quoque anno intercalaretur. Sciendum autem in bisexti intercalatione non id obseruari, quod in gemino Adar Iudaico. Anno enim embolimæo Adar ordinarius est non prior, sed posterior. Contra in veteri anno Romano, mensis intercalaris, non Merkedonius vocabatur, sed ipse Februarius. quod a nobis ex Catone iurisconsulto alibi demonstratum est: l. Cum bisextum. De verb. sign. *Cato putat mensem intercalarem addititium esse, omnesque eius dies pro momento temporis obseruat, extremoque diei mensis* C *Februarij attribuit Q. Mutius. Mensis autem intercalaris constat ex diebus viginti octo.* Vnde intercalares Kalendas dictas fuisse alibi admonuimus non Kalendas Merkedonij, sed ipsius Februarij ordinarij. Nam ordinarium voco, quia XXVIII dierum erat. Sic in bisextili anno cum bis dicatur VI Kal. non vtiq. prior dies intercalaris censetur, sed posterior, ex eadem l. Cum bisextum. Itaque historici, astronomi, & Chronologi in cōparandis temporibus cum diebus Iulianis, cauere debent, ne intra hos LII annos, saltem intra XLVIII, cyclo emendato Solis, pro vitioso vtantur. Hæc bisexti correctio ab Augusto facta fecit, vt Ammianus Marcellinus formam anni Iuliani non Iulio, sed Augusto attribuerit. In quo frustra est. Verba eius hoc manifesto D testantur: *Hæc nondum extentis fusius regnis diu ignorauere Romani, perque sæcula multa obscuris difficultatibus implicati tunc magis errorum profunda caligine fluctuabant, cum in sacerdotes potestatem transtulissent intercalandi: qui libenter gratificantes publicanorum vel litigantium commodis, ad arbitrium suum detrahebant tempora vel augebant, hocque excepto, emerserunt alia plurima, quæ fallebant, quorum meminisse nunc superuacuum puto. Quibus abolitis Octauianus Augustus Græcos secutus,*

A *hanc inconstantiam correcta turbatione composuit, spatiis duodecim mensium & sex horarum magna deliberatione collectis: perque duodecim siderum domicilia Sol discurrens motibus sempiternis, anni totius interualla concludit. quam rationem bisexti probatam etiam victura cum sæculis Roma adiumento numinis diuini fundauit.* Hæc ita ille. Sed vt diximus, & nemo dubitat, fallitur.

DE EXCESSV HERODIS.

ADVERTENDVM Iudæos nunquam annos Regum aliunde, quam ab initio anni sui popularis ordiri, hoc est a Nisan, vsque
B ad tempora Simonis Hyrcani, sub quo ab Ijar annos suos putabant, vt ex tribus, aut quatuor locis ex Iosepho colligitur. Hoc magnam lucem affert non solum historiæ Iudaicæ sub Romanis, sed etiam sub Regibus Iuda. Nam a Tisri nunquam annum historicum orsi sunt Iudæi ante excidium secundi templi: sed contractus suos annis tantum Seleucidarum a Tisri signabant. Quare cum Herodes a Senatu Rex declaratus fuisset, cyclo Lunæ XIX, tamen Iosephus non orditur annos eius ante Nisan, aut Ijar cycli primi. Cum autem ipso Iosepho teste, annos solidos XXXVII regnauerit ex quo declaratus rex, XXXIIII vero, eosque solidos, a captis a Sosio Hierosolymis, decesserit vero ante Pascha, nondum Ijar instante, quem diximus fuisse principem men-
C sium, tempore Iosephi: manifesto colligitur, proximo Ijar annum Herodis XXXVIII initurum fuisse, qui re vera erat tricesimus nonus a diebus æstiuis. Itaque hoc modo Herodes decesserit anno cycli XIX exacto, primo ineunte. quod & confirmatur nono anno Archelai exacto, qui erat, vt ipse Iosephus scribit, Actiacæ victoriæ tricesimus septimus, anno Iuliano LIII. Archelaus regnauit annos solidos nouem. Ergo annus Iulianus 44 exactus, aut 45 iniens est primus Archelai, atque adeo vltimus Herodis, cyclo primo ineunte. Apud Iosephum perperam excusum est, vitio librariorum, Philippum Tetrarcham obiisse vicesimo anno Tiberij, postquam annos trigintaseptem imperasset. Legendum enim sine vllo dubio εἰκοστῷ καὶ δευτέρῳ. Cui rei
D argumento erit Vitellius, qui cum Fabio Prisco Consul fuit anno vicesimo imperij Tiberiani, qui erat octagesimus Iulianus. Missus vero fuit in Palæstinam a Tiberio post Consulatum, quo tempore obiisse Philippum Tetrarcham ait Iosephus, anno Iuliano octagesimo primo. de quibus deductis 37 annis Tetrarchiæ Philippi, relinquuntur anni Iuliani 44, absoluti circa initium Philippi Tetrarchæ, & excessum Herodis. Itaque hoc tempus competit initio anni Iuliani 45. Verba Iosephi ex XVIII libro: τότε δὴ καὶ Φίλιππος (Ηρώδου δ' ἦν ἀδελφὸς) τε-

λευλα τὸν βίον εἰκοςῷ μὲν ἐνιαυτῷ τ Τιβερίȣ ἀρχῆς, ἡγησάμενος δ᾽ αὐτὸς ἑπλὰ & A
τριάκονλα τ Τραχωνίτιδος & Γαυλανίτιδος. Cum ante XIII annos in priore editione legendum esse, vt supra posuimus, εἰκοςῷ καὶ δευτέρῳ monuissemus, hodie consuluimus veterem Iosephi interpretem Ruffinum, in quo legitur, *vicesimo secundo anno, imperante Tiberio.* Omnino igitur Herodes decessit anno Iuliano XLV ante Nisan, cyclo Lunæ primo ineunte, Solis nono. Hæc solidis argumentis demonstrata characterem habent a Iosepho notatum, nempe defectionem Lunarem, quæ tempore morbi Herodis contigit, anno Nabonassari 747, Tybi XVIII, sequente XIX, feria quinta, sequente sexta, Schebat XIIII, sequente XV, anni Iudaici 3760, cuius Schebat neomenia 6. 17. 332, Decembris XXVI, Ægonos XVI anni a mundo condito 3949: cuius Zygon, 6.16. B
4′, Septemb. XXVI; anno periodi Iulianæ 4713, Ianuarij IIX in cyclo emendato, Ianuarij VI, in cyclo vitioso. Anomalia latitudinis mediæ erat graduum 89. 7′. 28′. Verba Iosephi de defectione Lunari lib. XVII. καὶ τὸν ἕτερον Ματθίαν, ὃς ἐγηγέρκει τὴν στάσιν, & ἄνδρας ἐκ τῶν ἑταίρων αὐτȣ ἔκαυσε ζῶντας. & ἡ σελήνη δὲ τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἐξέλιπεν. Subiicit, quomodo, ingrauescente morbo, tandem coniectus fuit in θερμὰ λȣτρὰ a medicis, post cædem Antipatri filij, & tetrum de occidendis proceribus aulæ in Hippodromo initum consilium. Denique scribit ipsum inter dirissimos cruciatus violẽtam, & tyrannicam effudisse animam: quod quidem accidit paulo ante solenne Azymorum, cuius Iosephus meminit capite sequenti. Duos igitur cyclos solidos regnauit Herodes, C
initio capto ab anno Iuliano desinente VI, quo renunciatus Rex a Senatu. Detractis enim VI annis absolutis de 44 solidis, remanent anni solidi 38. Iosephus: βασιλεύσας ἀφ᾽ ȣ̃ μὲν ἀποκτείνας Αντίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων, ἔτη τέσσαρα & τριάκοντα. ἀφ᾽ ȣ̃ δὲ ὑπὸ Ρωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπλὰ & τριάκοντα. Quid faciemus igitur Eusebio, qui obitum Herodis confert in annum quartum Olympiadis 195, qui annus Olympiadicus iniuit a diebus æstiuis anni Iuliani LI? Ergo Herodes decessit anno Iuliano LII. Detractis ergo 6 de 52, remanebunt anni 46 absoluti, quibus Herodes regnauerit, secundum hunc Eusebij Epilogismum. Quis non videt ἀλογισίαν? Nam cum attribuat 37 annos solidos regno Herodis, eius primus annus consurgeret ab anno D
secundo Augustorum Actiaco. Et sane, nisi fallor, hoc habebat in mente Eusebius, qui tanta absurditate sese traduxerit. Quid dicam de illis, qui cum in priore editione nostram de Herodis excessu sententiam, & de hac Lunari defectione legissent, erratũ a nobis & in anno Herodis, & in tempore defectionis hariolati sunt? Nos illos iubemus frui iudicio suo. Nobis partes veri tuendi susceptæ sunt, quas nunquam prodere certum est. Quid potuit melius demonstrari quam

hæc

A hæc a nobis demonstrata sunt? Quod vero Annius ille ex persona Philonis sui stramentitij scribit, Herodem quadraginta annos regnasse: XXXIIII quidem tyrannice, sex autem legitime: [redacted] non tam miror ab eo homine confictum, qui bonis viris imponere statuisset, quam inuenisse sectatores viros non contemnendos, qui illud ab homine confidentissimo fabricatum non aduertentes, non veriti sunt illud in scripta sua tanquam aliquod preciosum emblema transferre. Quid vocat legitimum Regem? An ignorat, qui a Senatu Romano Rex declaratus fuerit, eum nunquam non legitimum fuisse? Doceat nos, quomodo Rex is legitimus non fuerit,
B qui Regnum ex lege & Senatus decreto accipit. Tyrannicum vero eius ingenium in exitu vitæ fuisse, & circa vltima tempora impendio magis fuisse, quam initio regni sui qui negauerit, idem & filios a patre interfectos, & puerulos innocentes sub matrum vberibus cæsos tyrannicum facinus esse negauerit. Sed non tantum in eum planum dicta fuerint, quam in illos, qui hodie in tanta luce literarum ab eius libris videntes & prudentes sibi imponi patiuntur. qui putant nullum bonum Chronicon esse, nisi quod ex Beroso, Metasthene, Xenophonte, Myrtilo, & similibus Annianis portentis consarcinatum sit. Haurire exempla, aut auctoritatem ex illis quisquiliis petere, est inscitiam suam per præconem prædicare. Quemcunque scripta Annij oblectant, ne-
C que iudicium, neque sensum literarum vllum habere potest.

DE EXCESSV AVGVSTI ET INITIO TIBERI.

AVGVSTVS natus est cyclo XV Lunæ, diebus æstiuis, post occasum Solis, αἰγοκέρωτος ὡροσκοποῦντος. Decessit duobus Sextis, Pompeio & Apuleio COSS. neomenia Thoth anni 761 a Nabonassaro: anno Iuliano LIX, qui & ipse erat cycli Lunaris XV. Eodem igitur cyclo natus & mortuus, cum iam illi septuagesimus septimus annus iniisset a diebus æstiuis. Sed quia in anno Iuliano eius natalis putatur
D ab eadem die eiusdem mensis, a qua putaretur in anno Romano prisco, si C. Iulius Cæsar annum non emendasset, nimirum a XXIII Septembris, propterea illi deesse videntur ad annum septuagesimum sextum tot dies, quot intersunt ab eius excessu, ad vicesimam tertiam Septembris. Propterea Suetonius scribit eum decessisse anno ætatis septuagesimo sexto, diebus quinque & triginta minus. Totidem enim intersunt a XIX Augusti, in qua decessit, ad XXIII Septembris, in qua eius natalis celebrabatur. Idem etiam dicit Dio, secutus Sueto-

nium, vt solet. Sed & eum decesse cyclo Lunæ XV, præter annum Iu- A
lianum LIX, in quem incidit Consulatus duorum Sextorum, Pompeij,
& Apulei, firmatur etiam charactere ἀναμφιλέκτῳ, nimirum defectio-
ne Lunæ, quæ post obitum Augusti contigit, seditione militum Pan-
nonica, auctore Cor. Tacito, ac post illum Dione. Accidit igitur illa
defectio anno periodi Iulianæ 4727, Septembris XXVII, feria quinta,
cyclo Solis XXIII, Lunæ XV. anno Nabonassar 762, Paophi VIII;
Tisri XV anni Iudaici 3775: cuius character, 5. 6. 1018, Septembris XIII
Zygonos secunda, anni a mundi conditu 3964. cuius Zygonos neo-
menia, 4. 7. 22'. Quod vero Dio & Eusebius in Chronico aiunt παντε-
λῆ τοῦ ἡλίου ἔκλειψιν contigisse, id nos pertinaciter negamus. Neque toto
illo, neque sequente anno Sol deficere potuit. Frustra igitur eam qui- B
dam viri boni & docti venantur. Porro & hoc insigne in Augusto:
eodem cyclo, quo natus est, eodemque die mensis obiisse, quo pri-
mum Consulatum iniit, interfectis Hirtio & Pansa COSS. a quo die
quidam eius imperium ordiuntur. Vtrumque enim contigit a. d. XIIII
Kal. Sept. &, quod mireris, eodem cyclo Solis. Ergo eadem feria, nem-
pe prima, neque solum feria prima, sed & anno Sabbatico primo desi-
nente iniit consulatum, & anno Sabbatico primo desinente obiit. An-
nus Iudaicus, quo vterque Consul interfectus, 3718. Annus Iudaicus,
quo obiit Augustus, 3774. Vterque est primus Hebdomadis annalis.
Ergo vt eodem die hebdomadis diariæ, ita eodem anno Hebdomadis
annalis. Vixit igitur annos 76 absolutos, qui sunt cycli Lunares qua- C
tuor, & præterea quantum interest ab extremis partibus Cancri, ad
XIX Augusti, contra quam Suetonius ac Dio sentiunt, qui XXXV dies
aiunt deesse anno septuagesimo sexto. Non frustra igitur sunt quidam
ex veteribus, qui Augustum annos LVI imperasse scribunt. A die enim
primi eius Consulatus, ad diem obitus, tot sunt anni Iuliani præcise.

DE INITIO CALIGVLÆ.

TIBERIVS Cæsar natus est XVI Kal. Decemb. M. Aemilio Le-
pido II, L. Munatio Planco COSS. qui erat annus Iulianus
quartus, ac proinde cycli decimus septimus. Ergo annis ætatis Tiberij
addenda XVI, ad methodum Lunæ. Decessit anno ætatis 78, XVII D
Kalend. Aprilis, Pharmuthi IIII, feria VII, anno a Nabonassaro
784. Quare proximo Nouembri illi competebat annus 79 iridiens.
Si 16 cum 79 componas, habebis cyclum Lunæ 19, quo obiit Tibe-
rius. Ideo erat annus periodi Iulianæ 4750, ex quo consurgit initium
Caligulæ ex a. d. XVII Kal. Aprilis. Hac Methodo voluimus eruere
verum, vt ei assuescant Chronologi, & Tabularum astronomicarum
conditores. Nam alioquin simpliciter per annum Iulianum hoc in-

 dagari

A dagari poterat: cum decesserit Tiberius Cn. Acerronio Proculo, C. Pontio Nigro COSS. qui Consulatus competit in annum Iulianum 82: hoc est in annum periodi Iulianæ 4750, vt supra. Imperauit igitur Tiberius annos Iulianos absolutos XXII, dies 209.

DE INITIO CLAVDI CÆSARIS.

METHODO nostra experiamur, quod alia via indagare potuimus. Caius Cæsar Caligula natus est patre suo Ti. Iulio Cæsare Germanico, C. Fonteio Capitone COSS. prid. Kal. Septembr. anno Iuliano 57. Fuit ergo cyclus Lunæ XIII. Ideo 12 addenda ad
B ætatem Caligulæ ad methodum cycli. Cæsus est XXIX ætatis anno, IX kal. Febr. Additis 12 ad 29, abiectis 19, remanet cyclus 3 in natali Caligulæ, prid. Kal. Septembr. Ianuarius vero, quo interfectus fuit, ordiebatur annum, cui competebat cyclus 4. Ergo cyclo 4 interfectus Caligula, eodemque iniuit imperium Claudius. Idem etiam eruetur continuando annos tres, menses X, dies VIII ab a.d. XVII Aprilis anni Iuliani 82. Numerus enim desinit in a. d. IX. Kal. Febr. anni Iuliani 86, qui erat 788 a Nabonassar, Mechir XV, quo die interfectus Caligula, & cæpit regnare Claudius. Ergo initium Claudij a cyclo IV ex a. d. IX Kal. Febr. anno periodi Iulianæ 4754. Huic argumento fauet annus quintus eiusdem Claudij, in quo Sol defecit natali ipsius
C imperatoris, hoc est Kal. Augusti, M. Vinitio II, M. Statilio Coruino COSS. anno Nabonassari 792, Mesori XXV, feria prima, Leontonos VIII anni a conditu mundi 3994. cuius Zygon, 6. 14. 0′, Septembris XXV. Ab tricesima anni Iudaici 3805. Nam sequentis mensis neomenia fuit 1. 23. 464, cyclo Lunæ VIII, Solis XXVI. Quod si annus quintus Claudij cyclo VIII: ergo primus cyclo 4. Rursus nonus annus Claudij habuit Consules Q. Veranium, C. Pompeium Gallum, sub quibus Olympias 207 publicis actibus signata est, teste Solino: hoc est a diebus æstiuis anni eorum Consulum. Ea vero Olympias, cum sit periodi Olympicæ duodecima, cadit in cyclum XII. Ergo primus annus Claudij cæpit a cyclo quarto, vt supra. Hæc nos per methodũ no-
D stram venamur, tametsi aliunde verũ erui possit. Sed hoc ideo facimus, vt Chronologus, aut πινακογράφος deficientibus adminiculis ab historia, possit hac methodo tum verum aucupari, tum falsum arguere: quod quidem in hac diatriba contigit. Nam Sex. Aurelius Victor, quem edidit eruditus vir Andreas Schottus noster, scribit sexto anno Claudij octingentesimũ Vrbis natalem fuisse celebratum, intelligens ludos sæculares a Claudio editos, Claudio ipso IIII, L. Vitellio III COSS. qui erat annus Christi 47, vt alibi demonstrauimus, cyclo Lunæ X. Si

erat ſextus annus Claudij, ergo annus primus Claudij cæpit a cyclo v. A
Atqui demonſtratum eſt cæpiſſe a IIII. Ergo error eſt in Sex. Aurel. Victore, ſiue auctori, ſiue librario attribuendus. Apud Clementem Chronologus a morte Alexandri, hoc eſt a Thoth 425 Nabonaſſari, ad initium Claudij, putat annos 365. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν Γερμανικοῦ Κλαυδίου Καίσαρος, ἔτη τριακόσια ἑξήκοντα πέντε. Ergo annus primus Claudij eſt 789 a Nabonaſſaro. Atqui ſupra demonſtratum eſt, initium Claudij cadere in 788 annum Nabonaſſari. Vno anno ergo plus dixit. Vides, quanto certior ſit methodus per cyclos, quam per adiectiones annorum, vt etiam illa vetuſtiſſimorum ſcriptorum errores aperiat. Aliquando ſola adiectione annorum cogimur vti, vbi deſunt cætera præſidia. Sed poteſt fieri, vt vitium interueniat: vt in annis B
Herodis. Nam ex dinumeratione ſolidorum annorum, quos non ſemel producit Ioſephus, neceſſario ſequebatur, Herodem obiiſſe cyclo Lunæ XIX. Sed defectio Lunæ ab eodem optimo ſcriptore prodita docet cyclo primo ineunte deceſſiſſe. Tametſi in methodo epactarum cyclus Lunæ incipit a Martio, tamen in methodo annorum illum ordimur a Kalendis Ianuarij, quod non ſemel monuimus.

DE INITIO NERONIS.

TEMPVS initij Neroniani non poſſumus ignorare, quia pendet ex fine Claudij, quod latere nos non poteſt. Sed tempus exitus C
ignoratum fuiſſe argumento fuerit tum Suetonij accuratiſſimi ſcriptoris de ea re ſilentium, haud præterituri, ſi ſciuiſſet, quæ fuit eius diligentia, tum etiam aliorum, qui de ea re prodiderunt, diſcrepantes ſententiæ Ioſephi, Clementis, Euſebij, Zonaræ, Xiphilini. Sed Suetonio ignoratam non fuiſſe diem obiecerit quis ex eo, quod idem ſcribit, Neronem eodem die obiiſſe, quo Octauiam interemerat. Putabam diem ignoraſſe tolerabilius eſſe, quam cognitum præteriiſſe. Nunc vero negligentiæ abſoluere non poſſum. Quartodecimo anno imperij ſui extinctus eſt Claudius. Quartuſdecimus cyclus a quarto eſt decimus ſeptimus, quo nempe Claudius deceſſit, 4767 periodi Iulianæ, III Idus Octobr. Quare recte apud Euſebium deceſſus Clau- D
dij confertur in annum II Olymp. CCVIII. Hinc init imperium Neronianum. Confirmatur quinto anno eiuſdem currente, quo contigit Solis defectio, C. Vipſanio Aproniano, L. Fonteio Capitone coss. anno periodi Iulianæ 4772, prid. Kal. Mai. feria ſecunda, cyclo Solis 12, Lunæ 8: anno mundi 4006, Leontonos VIII. Neomenia Zygonos 2. 23. 30', Sept. XXV. anno Iudaico 3819, Niſan triceſima. Nam Ijar fuit 3. 2. 274, Kal. Mai. Si igitur quintus annus Neronis cyclo tertio, ergo

primus

A primus cyclo XVIII, a kal. Ianuarij, XVII autem ab Octobri ante-
cedente. Rursus Iosephus scribit cladem Romanorum duce Cestio,
quæ incidisset in solenne σκηνοπηγίας, mense Octobri, incurrisse in an-
num Neronis duodecimum, scilicet ineuntem: septimam autem diem
Septembris, qui proxime illum Octobrem antecessit, fuisse Sabba-
tum. Ergo fuit cyclus Solis 18: Litera Dominicalis F. Si annus perio-
di Iulianæ 4767 fuit primus Neronis a mense Octobri, sane 4778 fuit
duodecimus iniens. Ergo, vt diximus, fuit cyclus Solis XVIII. Iose-
phus libro II ἁλώσεως, κεφαλ΄. λβ΄. Ταῦτα μὲν ἕκτῃ Γορπιαίου μηνὸς ἐπρά-
χθη. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν, &c. Septima illa die Septembris, cohortem,
quam ducebat Metilius Tribunus, trucidarunt, fide, quam dederant,
B fracta. Ergo Iosephus subiungit: ἕκαστος δὲ τῶν μετρίων ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν
στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν
φόνον. In sequentibus vero docet mensem Nouembrem incidisse in
XII annum Neronis. Ergo September adhuc erat in XI desinente.
Nec mirum est, qui consuesset annos omnes putare ab initio anni po-
pularis Iudaici, eum hic a vero initio Neronis illius imperium putare.
Tunc enim, cum scribebat libros suos, nullus erat annus Iudaicus,
nulla republica Iudaica superstite. Idem videtur facere & in annis
Caligulæ. Hæc nos methodo nostra tractauimus, cum alioquin pos-
sint expeditissime ex adiectione annorum. Claudius obiit anno Iulia-
no 99, III Id. Octob. cyclo Lunæ XVII. Rursus Nero natus anno
C Iuliano, XVIII Kal. Ian. cyclo Lunæ XIX. Periit anno ætatis XXXII
currente. Annis ætatis Neronis addenda XVIII, ad methodum Lu-
næ. Igitur periit anno cycli XII: & proinde anno Iuliano 113. Iam si
99 annos Iulianos de 113 deduxeris, relinquentur anni Iuliani absoluti,
quibus imperasset, si quidem continuasset vsque ad a. d. III Id. Oct.
Hæc hactenus tuto asserere possumus. Nam diem mortis tacuit Sue-
tonius, qui tamen eodem, quo Octauiam vxorem interfecit, sibi ma-
nus attulisse scribit. Si Xiphilino credimus, Nero perierit die IX Iulij,
anni Christi 68. Nam a morte Neronis, ad initium Vespasiani, id est,
ad kal. Iulij anni Christi 69, dicit interesse annum solidum, dies XXII.
Quam sententiam amplectimur: neque dubitamus veram esse: præ-
D sertim cum Cassiodorus scribat imperasse annos XIII, menses VII,
dies XXVIII: quod tempus desinit in IX Iunij. Itaque nullum dubium,
Neronem V Eid. Iunij periisse: & male a Suetonio omissum.

DE PRIMO AGONE NERONIANO.

A

In numiſmatis Neronis legitur: CERTAMEN QVINQVENNALE INSTITVTVM. quod non aliud intelligendum ab eo, cui nomen fecit NERONIA: in quo Euſebius ſcribit cithara viciſſe. E regione enim anni IIII Olymp. CCIX ſcribit: *Nero Romæ cithara contendens ſuperat.* Et infra e regione anni IIII Olympiad. CCX. *Nero Romæ in citharistarum agone contendens omnes ſuperat.* Quatuor anni ſolidi interiecti ſunt: & propterea quinquennale certamen appellatum. Cor. Tacitus Annali XIIII, ait primum certamen Neronianum quinquennale inſtitutum, Nerone quartum, Cornelio Coſſo coss. qui inierunt magiſtratum poſt C. Vipſanium, & C. Fonteium, B ſub quibus eclipſim Solis contigiſſe ſupra demonſtrauimus, prid. Kal. Mai, cyclo Lunæ III. Ergo prima Neronia inſtituta cyclo Lunæ quarto; anno Chriſti LX; ac proinde quarto Olympiadis CCIX. Recte igitur apud Euſebium eodem anno viciſſe Neronem cithara, notatum eſt. Secundum luſtrum celebratum anno vltimo ſequentis Olympiadis, ex eodem Euſebio iam demonſtrauimus. Circa initium annalis XVI, Cor. Tacitus ſcribit: *Ac forte quinquennale ludicrum ſecundo luſtro celebrabatur: oratoribusque præcipua materia in laudem principis aſſumpta eſt.* Si primum luſtrum erat cyclus quartus; ergo ſecundum fuit cyclus octauus, C. Lecanio, M. Licinio COSS. Atqui principium Annalis XVI pertinet ad Conſules Silium Neruam, & Atticum Veſtinum, C ſexto anno ab editione primi ludicri. Ergo Agon Neronianus fuit ſexennalis. Atqui quinquennalem fuiſſe dicit. Contradicit igitur ſibi. Quomodo illum tuebimur? Equidem nullam hic errori latebram video. An Nero in annum ſextum diſtulit? Tantum abeſt, vt diſtulerit, vt etiam aliquando ante præſtitutam diem reuocarit. Sueton. Nerone, XXI. De hoc certamine Suetonius: *Instituit & quinquennale certamen primus omnium Romæ, more Græco triplex, Muſicum, Gymnicum, Equestre, quod appellauit* NERONIA. Xiphilinus: ὑπὲρ δὲ δὴ τῆς σωτηρίας τῆς τε διαμονῆς τοῦ κράτους αὐτοῦ (οὕτω γάρ που προέγραψεν) ἀγῶνα πενταετηρικὸν κατεστήσατο, ΝΕΡΩΝΕΙΑ αὐτὸν ὀνομάσας. Sex. Aurel. Victor Andreæ Schotti ſcribit Gordianum Gordiani D filium certamen, quod Nero Romam inuexerat, auxiſſe, firmaſſeque. *Eoque anno, luſtri certamine, quod Nero Romam inuexerat, aucto firmatoque, in Perſas profectus eſt.* Is fuit agon Neronianus quadrageſimus ſextus, celebratus anno Chriſti 240, cum primus celebratus fuiſſet anno Chriſti 60. Biennio ante hunc 46 agonem Neronianum, celebratus fuerat agon 39 Capitolinus, vt notat Cenſorinus. Quare Agon XLVI Neronianus incidit in Conſulatum Vettij Sabini

A bini ii, & Venusti, anno secundo Gordiani. Primus agon Neronianus congruit anno periodi Iulianæ 4773. Alium Agonem Nero, quem vocauit Isthmia Pythia Actia, celebrauit anno secundo Olympiadis CCXI. Sed non puto posteris continuatum. Pythium quidem Apollinem, & ΑΚΤΙΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ sese vocari præcepisse testes sunt Xiphilinus, & nummi eius.

DE ROMA A NERONE INCENSA ET PERSECVTIONE CHRISTIANORVM.

ABOLENDO rumori Romæ a se incensæ Christianos subdidisse
B reos Neronem auctor Cor. Tacitus: idque tempus confert in Consulatum C. Lecani, & M. Licini: qui erat annus Iulianus CIX, cycli Lunaris VIII, Christi LXIIII. Proinde eodem anno & secundum ludicrum Neronianum celebratum, & supplicium de Christianis sumptum. anno periodi Iulianæ 4777. Adiicit idem Christianos aut feris & canibus obiectos, aut crucibus affectos, aut flammatos. Flammare est, quod Hispani dicunt *Pringar*. Stantibus ad palum destinatis vnco (ne motatione capitis picem cadentem declinarent) gutturi suffixo, e lamina ardente (κεραμῖδα vocat Imper. M. Aurelius) pix aut vnguen in caput liquefiebat, ita vt riui pinguedinis humanæ per arenam amphitheatri sulcum facerent. Iuuenalis ad hoc tormentum
C eandemque historiam alludens:

Pone Tigillinum. tæda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.

Locus contaminatissimus nec vlla hactenus mendi suspitione perstrictus. Nam & in vetustissimis exemplaribus Iuuenalis inoleuit, & agnoscitur a Scholiaste. Lege:

Et latus mediam sulcus diducit arenam.

Pone, vbi stantes ad palum alligati suffixo gutture, lamina impendente fumant, & totos artus liquefiunt, ita vt pinguedo diducat arenam sulco facto. Vt memorabiles illos cruciatus fuisse necesse
D sit, quorum multo post tempore meminerit Iuuenalis. Nam hanc historiam in animo habuisse, fidem fecerit Tigillini mentio præposita. Et eius Tigillini præcipue meminit Tacitus, cum de incendio Vrbis loquitur. Tertullianus in Gnosticos: *Orientem fidem Romæ primus Nero cruentauit.* Neque solum Romæ sæuitum in Christianos, sed etiam in prouinciis. Extat vetus inscriptio in Hispania loco Pisuergæ vocato: in quo sine dubio hæc crudelitas tangitur, siquidem vera est illa inscriptio. Nam dubito. Christianismum superstitionem

vocat

vocat, vt Suetonius Christianos homines nouæ ac maleficæ superstitionis. Quid autem Iuuenalis de Christianis intellexerit, suboluit etiam veteri interpreti, cum ait: *Sed si Tigillinum læseris, viuus ardebis, quemadmodum multi imperante Nerone.* Reliqua, quæ apud eundem interpretem sequuntur, non sunt nauci. Tempus incendij apposuit Cor. Tacitus XIIII Kal. Sextiles. Sexto demum die apud imas Esquilias finem incendio factum, hoc est circiter XXV diem Iulij. Postea de Christianis supplicium sumptum. Ergo hæc Persecutio cæpit circiter extremum Iulij, aut initium Augusti. Sed quæ scribit, mendo laborant aut a librario, aut, quod magis puto, ab ipso Cornelio. *Fuere, qui annotarent, XIIII Kalen. Sextiles principium incendij huius ortum, quo & Senones captam vrbem inflammauerant.* Omnes enim veteres non XIIII sed XVI Kal. Sextil. hoc contigisse scribunt. Sequitur: *Alij eo vsque cura progressi sunt, vt totidem annos mensesque & dies inter vtraque incendia numerent.* Lego, *vt tot annos, mensesque & dies inter vtraque incendia numerarent.* Vera lectio. Μίμησις. quasi ipsi ita digitis rationem temporum putarent. Tot anni, tot menses, tot dies sunt a capta Vrbe. Sed puerilia sunt. Nam si præcise eodem die eiusdem mēsis incensa Roma a Nerone, quo a Senonibus, ergo inter incendium Senonum & Neronis, differentia præcise est annorum solidorum, nullis reliquis mensibus appendicibus, aut diebus. Quare Cornelius, qui περιεργίαν damnat in illis, ipse potius περίεργος, qui menses & dies excrescentes supra annos harioletur. Nisi quis dixerit habuisse rationem veteris anni Romani. Non puto vulgus tam doctum fuisse. Neque hæc fuit consuetudo illorum temporum, vt putarent tempora prisca secundum dies prisci sæculi, sed secundum Iulianos, vt supra in capite de Augusto diximus. Augusti enim natalis in anno Iuliano collocatus erat in extremis partibus Parthenonos, qui in anno Romano veteri erat in extremis partibus Karkinonos.

NERONI CLAVDIO
CAESARI AVG
PONT. MAX. OB
PROVINCIAM LA
TRONIBVS ET HIS
QVI NOVAM GE
NERI HVMANO
SVPERSTITIONEM
INCVLCARANT
PVRGATAM.

DE INITIO VESPASIANI.

QVEMADMODVM nec diem, quo sibi manus intulit Nero, in scripta relatam habemus, sic ab eadem die, ad initium imperij Vespasiani, in tribus successoribus Neronis nihil certi notare possis. Omnia tenebricosa. Galba natus est M. Val. Messala, Cn. Lentulo

COSS.

A COSS. IX. Kal. Ianuarij, anno Iuliano XLIII, cyclo Lunæ XVIII. Pe-
riit, inquit Suetonius, anno tertio & ſeptuageſimo ætatis. Hoc eſt,
periit eo anno Iuliano, quo XXIIII dies Decembris initura erat eius
quartum & ſeptuageſimum annum. Si natus eſt cyclo XVIII, ergo
eius annus LXXIIII cæpit anno cycli XV. Ideoque annus Iulianus 116
erat annus 74 Galbæ a XXIIII Decembris, anno tertio Veſpaſiani.
Periit igitur anno Iuliano 116, cyclo XV. Cor. Tacitus quoque LXXIII
annos attribuit. Atqui interfectus eſt ſe II, T. Vinio COSS. anno
Iuliano 114. cuius anni extremo Decembri initurus erat illi annus æta-
tis 72. Atqui Suetonius, & Tacitus eo anno periiſſe volunt, quo LXXIIII
annus ei initurus erat ab extremo Decembri. Vides vnius biennij ma-
B niſeſtam ἀλογιςίαν. Periit igitur anno ætatis primo & ſeptuageſimo
currente: non autem ſeptuageſimo tertio, vt volunt Suetonius, & Ta-
citus, cyclo Lunæ XIII, Solis XXII: niſi dicas extremo Decembri
anni antecedentis periiſſe. Quod parum refert. A natali enim Galbæ,
ad Kal. Ianuarij, VIII tantum dies interſunt. M. Saluius Otho natus
eſt, teſte Suetonio, Cn. Domitio Ahenobarbo, Camillo Arruntio
COSS. anno Iuliano 77, IIII Kal. Mai, cyclo Lunæ XIIII. Periit,
auctore Suetonio, anno ætatis XXXVIII. Ergo cyclo tertio decimo
periit, anno Iuliano CXIIII. At Cor. Tacitus, *Hunc vitæ finem ha-
buit, ſeptimo & triceſimo ætatis anno.* Ergo anno Iuliano 113, ante cæ-
dem Galbæ. Quod eſt abſurdum. A. Vitellius natus eſt, Druſo Cæſa-
C re, Norbano Flacco COSS. menſe Septembri, aut, vt alij, Octobri, an-
no ſecundo ineunte imperij Tiberiani, qui erat ſexageſimus Iulianus,
cyclo Lunæ XVI. Periit, ſcribente Suetonio, anno ætatis LVII. Ergo
periit in eo anno, a cuius autumno illi initurus erat annus ætatis LVIII,
& proinde idem cyclus, in quo natus erat. Periit igitur anno Iuliano
CXVII, tribus annis fere poſt cædem Othonis. Quod & ipſum eſt ab-
ſurdiſſimum. At Cor. liberalior eſt, qui dicit non ſeptuageſimo ſe-
ptimo cæſum fuiſſe, ſed ſeptimum & quinquageſimum expleſſe. Ita
occiderit anno Iuliano 118, quadriennio poſt Othonem. Aut igitur
minor natu occiderit, aut ſi tot annorum, non iis COSS. natus, quibus
voluit Suetonius. Vides, quam æqui eſſe debemus huic ſæculo, ſi qui
D ſunt, qui aut hiſtoriarũ penuria, aut humana conditione peccant, cum
in illo ſæculo, re pene recenti, in tanta rerum luce, & tanta ſcripto-
rum copia, tot abſurditates illis ſummis viris exciderint. Ex his, quæ
iam diſputauimus, nihil de iſtis tribus Imperatoribus colligere poſſu-
mus præter argumenta, quæ incerta eorum Imperatorum initia & va-
cillantes ſcriptorum ſententias magis prodant, quam explicent. De
Veſpaſiano hoc ex Suetonio ſcimus, Tiberium Alexandrum Præfe-
ctum Ægypti primum in verba Veſpaſiani legiones adegiſſe Kalen-
dis

dis Iulij: quem principatus diem in posterum obseruatum fuisse. A
kal. igitur Iuliis consurgit initium Vespasiani. Rursus Hierosolyma deleta fine æstatis anni Iuliani 115, Christi 70, anno Vespasiani, vt Iosephus prodidit, secundo. Ergo anno Iuliano CXV, Christi LXX, a kal. Iulij, inierat secundus annus Vespasiani. Et proinde annus Iulianus CXIIII, & Christi LXIX erat primus Vespasiani a kal. Iuliis, cyclo Lunæ XIII, Solis XXII, Imp. Ser. Sulpicio Galba II, T. Vinio Crispino COSS. anno periodi Iulianæ 4782.

DE HIEROSOLYMORVM ET TEMPLI SECVNDI EXCIDIO.

B

EX a. d. Kal. Iulij, cyclo Lunæ XIII, consurgit initium imperij Vespasiani. Anno secundo eius, teste Iosepho, Hierosolyma cum templo diruta, exitu æstatis. Ergo hic casus competit in cyclum XIIII. Quod verum est. Eo enim anno, teste Iosepho, ἡ πρώτη ἀζύμων incidit εἰς τεσσαρεσκαιδεκάτην Ξανθικοῦ. Quartadecima Xanthici Macedonici congruit quartædecimæ Aprilis Iuliani. Ergo neomenia Nisan Iudaici Kalendis Aprilis. Nam sequens Tisri fuit XXV Septembris, feria tertia. Nisan igitur antecedens, feria prima, cyclo Solis XXIII, Kal. Aprilis, anno primo periodi sextæ Alexandreæ. qui est locus illustris ad probandam periodum Iudæorum Alexandream. Nam frustra calculo hodierno eam venatus fuisses. Erat enim annus Iudaicus 3830. C
Nisan 6. 19. 409, feria septima translatitia dupliciter, ἀστρονομικῶς καὶ πολιτικῶς. Ergo ex calculo hodierno, neomenia Nisan prid. kal. Aprilis. Atqui fuit kalendis Aprilis. Ergo προήγησις σεληναϊκὴ facta est vnius diei. Proinde vsi sunt periodo Alexandrea. Erat decimus nonus annus sextæ periodi Calippicæ. Μουνυχιὼν πρυτανείας, Kal. Aprilis. Quid melius probauerit periodum veterem Iudaicam? Hinc Rabbi Adda annum castigaturus dixit anni modum esse dierum 365. horarum 5. Scrupulorum Chaldaicorum 997. momentorum $\frac{48}{76}$. Poterat tamen dixisse $\frac{12}{19}$ Sed periodus Iudaica erat 76, non 19 annorum. At secundum medium motum Tabularum, nouilunium debebat esse in 30 Martij: cum tamen vsus politicus periodi Alexandreæ statuisset D
neomeniam ciuilem in kalendis, biduo nimirum serius, quam medius motus. Ita illo sæculo Iudaicus calculus hodiernus erat medius inter medium motum Lunarem, & neomeniam ciuilem Alexandream. Diruta igitur, & flammis conflagrata sunt Hierosolyma Sept. VIII, vt scribit Iosephus fine lib. VI, die Sabbati. Elul politici Alexandrei XIII: Parthenonos XV anni a mundi conditu 4019. Zygon 2. 15. 32′. Septemb. XXV: die septuagesima anni secundi Vespasiani: anno Iudaico 3830.

Elul

A Elul XIIII, anno primo Hebdomadis: anno 817 a Nabonassar, Paophi quinta desinente. Rabbi Iose scribit Templum sub Tito dirutum, die nona Ab, vespera Sabbati, anno Sabbatico. Sane nona Ab fuit feria prima: Sed calculo hodierno erat septima. At nona Ab incidebat in IIII Augusti ex calculo hodierno, in V autem ex consuetudine anni Alexandrei. Atqui falsum est, Templum incensum IV, aut V Augusti. Hic enim casus contigit decima die Augusti, vt Iosephus scribit. Præterea falsum, anno Sabbatico Templum incensum, vt demonstrauimus. Pascha Exodi, anno periodi Iulianæ 3217, Aprilis XV. Porro Pascha vltimum Hierosolymorum, quo vrbs exercitu cincta, anno periodi Iulianæ 4783. Differentia: anni Iuliani absoluti,
B vno die minus, 1566. qui fiunt anni Arabici 1614, syzygia vna, dies superflui tres.

DE INITIO TITI VESPASIANI.

VESPASIANVS pater Imperator natus est anno Iuliano LIV, Q. Sulpicio Camerino, C. Poppæo Sabino coss. quinquennio ante excessum Augusti, XV Kal. Decembris, cyclo Lunæ decimo. Decessit anno sexagesimo nono, a. d. IX. Kalend. Iulij: Igitur annus eius septuagesimus primus initurus erat eo anno Iuliano, in quo currebat cyclus Lunæ quartus: quod facile cognosces, additis nouem ad æta-
C tem Vespasiani. Obiit igitur anno Iuliano 124, Christi Dionysiano 79. Xiphilinus: Ἔζησε δ' ἔτη ἐννέα καὶ ἑξήκοντα, καὶ μῆνας ὀκτώ. Ἐμονάρχησε δ' ἔτη δέκα, ἡμερῶν ἓξ δέοντα. Plus dicit, quam Suetonius, sed tamen minus, quam oportet. quia non octo menses, sed solidos septem tantum vixit, cum diebus octo. Deerant illi ad initium septuagesimi primi, menses solidi quatuor, dies XXIV. Itaque obiit anno Iuliano 124, Christi Dionysiano 79, cyclo Lunæ quarto, periodi Iulianæ 4792. Vnde consurgit imperium Titi.

DE INITIO DOMITIANI.

D TITVS Vespasianus imperauit biennium solidum, menses duos, dies XX, initio eius ex a.d. VIIII Kal. Iulias putato, & toto principatus tempore in Idibus Septembr. desinente. Obiit igitur cyclo Lunæ sexto, & proinde Christi 81. Vnde initium Imperij Domitiani, anno Nabonassari 829, Paophi 12. Quare huic rationi consentaneum est, quod Ptolemæus ex Agrippæ Mathematici obseruatione refert, anno Nabonassari 840, Tybi 2, Lunam iunctam cum Australi succedente Vergiliarum fuisse: anno periodi Iulianæ 4805, die XXIX

Nouembris, feria quinta. anno mundi 4402, Toxonos VI. Zygon: A 3.5.25′, Septembris XXV. anno Iudaico 3853, Casleu XII: cuius character 1.8.1049, Nouembris XVIII. Iosephus in fine magni sui operis scribit se absoluisse opus anno Domitiani 13, ætatis suæ 56: quod tempus incidit in Consulatum L. Nonij Asprenatis, M. Arricinij Clementis, cyclo Lunæ 19. Natus est autem Iosephus anno Caligulæ primo, cyclo XIX. Vno anno minus dixit. Nam 57 annos, hoc est, cyclos tres absolutos interfuisse oportebat. Anno enim Domitiani 13 initurus erat illi annus quinquagesimus octauus, puta a Decembri, si quidem in eo natus esset. Ita quotidie periclitando fidem nostræ methodi, alienos errores deprehendimus. Sed dicendum est, fuisse annum antecedentem, a cuius autumno cæpit 13 annus Domitiani, & B 56 ætatis Iosephi. Neque aliter putare debemus.

DE PRIMO AGONE CAPITOLINO, ET ALIIS AGONIBVS.

SI NON ea penuria bonorum scriptorum esset, quæ hodie est apud nos, multorum veterum ludicrorum temporibus fastos signatos videremus, quorum memoria hodie tantum extat, tempora ignorantur. Nos præcipua ex auctoribus, & veteribus monimentis excerpemus, vt in illis inuestigandis operam nauent studiosi. Ea historia præludemus diatribæ de Agone Capitolino. Ac primum sciendum eorum ludorum alios annales, alios quinquennales fuisse. Et rursus alios C Romanos, alios Prouinciales, alios municipales, alios regionales, quos vetus inscriptio Romana θεματίτας vocat, quamuis non ignoro posse aliter accipi, & eosdem posse videri, quos ἀγῶνας θεματικοὺς vocabant. Ex ea inscriptione, quæ ad rem facere visa, tantum hæc excerpsimus. Ἀγωνισάμενος ἐν ἔθνεσιν τρισὶν, Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι, Ἀσίᾳ, νεικήσας ἀγῶνας τοὺς ὑπογεγραμμένους πάντας παγκράτιν. Ὀλύμπια, τὰ ἐν Πείσῃ, σμ Ὀλυμπιάδι. Πύθια ἐν Δελφοῖς. Ἴσθμια δὶς. Νέμεα δὶς, τὸ δεύτερον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστάς, καὶ τὴν ἀσπίδα ...... Καπετώλια ἐν Ῥώμῃ δὶς, τὸ δεύτερον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστάς. Εὐσέβεια ἐν Ποπόλοις δὶς, τὸ δεύτερον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστάς. Σεβαστὰ ἐν Νεαπόλι τὸ δεύτερον μετὰ δεύτερον κλῆρον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστάς. D Ἄκτια ἐν Νεικοπόλι δὶς, τὸ δεύτερον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστάς. Ε Παναθήναια, Ὀλύμπια, Πανελλήνια, Ἀδριάνια δὶς. Ζμύρναι, ἐ κοινὰ Ἀσίας δὶς, τὸ δεύτερον στήσας τοὺς ἀνταγωνιστὰς. ὁμοίως ἐν Ζμύρνῃ Ὀλύμπια καὶ Ἀδριάνια, Ὀλύμπια, Περγάμου, Αὐγούστεια τρὶς, &c. Et in sequentibus aliorum meminit, quæ nec satis sincere relata sunt ab iis, qui scripserunt. In iis meminit χρυσανθίνων ἐν Σάρδεσιν, quorum etiam mentio in Pandecte Digestorum. item Ὀλυμπίων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Sed videamus,

A mus, quæ ex illis nobis ad hæc studia vsui esse possunt. Καπετώλια, est agon Capitolinus, de quo præsens diatriba instituta est, & suo loco referetur. Ευσέβεια. Pialia. Fuit ἀγὼν εἰσελαστικός Puteolanorum, institutus ab Imp. Antonino Pio, vt & nomen, & vetus inscriptio Melphæ reperta docet: cuius exemplar hic adiecimus, vt in ea & auctorem certaminis, & locum, vbi institutum fuit, videas eundem esse, qui est in hac inscriptione Græca. Vtraque enim inscriptio Puteolis institutum B fuisse dicit. SELASTICVM autem pro ISELASTICVM exaratum fuisse nemo mirabitur, cui poterunt produci eiusmodi mille deprauationes in vulgi sermone fieri solitæ. Alius Iselastici certaminis a Traiano, sed in Bithynia instituti, mentionem habes apud Plinium decimo Epistolarum. Sacrum autem hoc certamen fuisse, & σίτησιν habuisse, apparet ex nomine. Non enim Iselasticum vocaretur, nisi eius victores vocati essent Hieronicæ. Solis quippe Hieronicis εἰσελαύνειν fas erat, & diruta parte mœnium pompa in C vrbem inuehi. Ideoque etiam quinquennale fuisse necesse est. Quo tempore institutum, cum Olympiade ne, an cum Pythiis concurreret, aut quando inciperet, id vero nescimus.

IMP. CAESARI
DIVI. HADRIANI. FIL.
DIVI. TRAIANI
PARTHICI. NEPOTI
DIVI. NERVAE. PRONEP.
T. AELIO. HADRIANO
ANTONINO. AVG. PIO
PONTIF. MAX. TRIB. POT. V̄
IMP. Ī Ī. COS. Ī Ī Ī. P. P.
CONSTITVTORI. SACRI
CERTAMINIS. SELASTICI
SOCII. LICTORES. POPVLARES
DENVNCIATORES. PVTEOLANI.

Σεβαστὰ ἐν Νεαπόλι. Augustalia quidem Romæ celebrabantur IIII Eid. Octobr. postridie Meditrinalium, instituta Quinto Fabio Maximo, Iulio Antonio coss. auctore Dione, anno Iuliano tricesimosexto, periodi Iulianæ 4706, biennio ante bisextum correctum. Sed hæc Σεβαστὰ sunt Neapolitana, non Romana. Neapolis & a Græcis condita, & multa in illa Græci instituti vestigia æuo suo superfuisse scribit Strabo: πλεῖστα δὲ ἴχνη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐνταῦθα σώζεται, Γυμνάσιά τε καὶ ἐφηβεῖα, καὶ φρατρία, καὶ ὀνόματα Ἑλληνικά, καίπερ ὄντα Ῥω-D μαίων. Et Varro: *Fratria est Græcum vocabulum partis hominum, vt Neapoli etiamnunc.* In Tabula Marmorea quadrata Græca Neapoli mentio extat τῆς φρητριᾶς, καὶ τοῦ Φρητάρχου non semel; quod dictum est pro φρητριάρχου, asperitatis leniendæ literæ caninæ. quemadmodum φητριὰν etiam pro φρητριὰν dicebant; & φητρεῖον, pro φρητρεῖον, vt in alia tabula marmorea Romana: VESBINVS. AVG. L. PHETRIVM. AVGVSTALIBVS. MVNICIPI. CAERITVM. LOCO. ACCEPTO. A. REP. SVA. INPENSA. OMNI. EXORNATVM. DONVM. DEDIT.

 & passim

& passim in eadem luculenta tabula. Hæ Neapolitanæ Fratriæ, Gymnasia, Ephebeia ostendunt plane Græcam vrbem. Itaque & Græcum certamen quinquennale Augusto instituerũt, quod neq. cum Olympiaco, neq. cum Pythio cõcurrebat. Celebrabatur enim a diebus æstiuis anni secundi Olympiadis. Nam paucis diebus ante excessum Augusti celebratum, testibus Suetonio, & Dione, anno Iphiti 790, qui erat secundus Olympiadis 198. Sed quotum fuit illud lustrum a primi editione, nondũ scire potui. Meminit huius Neapolitani lustri non semel Papinius: *Protinus ad patrij raperis certamina lustri.* Item: *Cum stata laudato caneret quinquennia versu.* Alibi de præmio: — *Chalcidicæ Cerealia dona coronæ.* Videtur igitur corona aurea spicata victori dari solita. Fuit ergo στεφανίτης ἀγών, Inter Neapolitanum agonem & Actiacum B intererat triennium. Nam Neapolitanus agon celebrabatur anno secundo Olympiadis: Actiacus anno primo Olymp. sequentis. Statius:

Huc me post patrij lætum quinquennia lustri,
Cum stadio iam pigra quies, canusque sederet
Puluis, ad Ambracias conuersa Gymnade frondes
Trans gentile fretum, placidi facundia Polli
Detulit. — Pigram quietem ludorum intelligit interuallum triennij solidi.

Ἄκτια ἐν Νεικοπόλι. De illis, & quando instituta, suo loco demonstratum.

ε΄ Παναθήναια. Quina Panathenæa. Vetustissima sane omnium sunt C Attica: quæ celebrabantur anno tertio Olympiadis: vnde ordiebantur Tetraeteridas suas Athenienses, vt libro primo demonstratum est. Cum autem quina Panathenæa numeret, quæ sint reliqua quadrina, ignoro. Neque enim intelligit Quinquatrus Romanas, neque Quinquatrus Albanas. vtræque enim annales erant, non quinquennales, vt docent Suetonius, & Xiphilinus statim initio Domitiani. Præmium, Olea aurea. Statius postquam se adeptum coronam Albanam dixit, (ter autem adeptus erat) subiicit:

Nam quod me mixta quercus non pressit oliua. Quod, inquit, coronam Capitolinam non coniunxi cum Albana. Martialis oleam Albanam, vocat Palladium aurum. *O cui Palladio flauescere contigit auro.* D

Ἀδριάνια. Melius Ἀδριάνεια, Hadrianalia. Quomodo intelligenda hæc, infra dicetur.

ε΄ Κοινὰ Ἀσίας. In multis quidem numismatis legitur ΚΟΙΝΟΝ ΑϹΙΑϹ. Sed quæ sint hæc ludicra certamina, quæ vocat QVINQVE COMMVNIA ASIÆ, studiosi quærant, & non est difficile inuenire. Sic τρία κοινὰ Θρηκῶν habentur in nummo Caracallæ: ΚΟΙΝΟΝ. ΘΡΑΚΩΝ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙ. ΑΙΝ. ΦΙΛΙΠΠΟ. ΠΥΘΙΑ. Hoc est: Communia.

A nia tria Thraciæ, ſcilicet Alexandriæ, Æni, Philippopolis celebrabant Pythia Thracica.

Ὁμοίως ἐν Σμύρνῃ. Zmyrneorum Olympiorum meminit Pauſanias Eliac. II. Pergamenorum Olympiorum Dio lib. LI. & Epigramma:

Ὃν Σμύρνα, καὶ θεὸς Περγάμου κατέστεφεν,
Δελφοί, Κόρινθος, Ἦλις, Ἄργος, Ἄκτιον.

Αὐγούστεα τρία. De quibus Auguſtalibus intelligat, cum in multis locis inſtituta eſſent, non eſt facile diuinatu.

Atque hæc quidem ſunt ludicra, quæ in illo ſaxo leguntur. Ea omnia fere in Romanorum imperatorum honorem inſtituta fuiſſe non dubito. Sunt & alia ab ipſis imperatoribus inſtituta: vt Aſtyci ludi in
B Sicilia Syracuſis a C. Cæſare Caligula, inſtar eorum, qui ἐν ἄστει Athenis, qui erant ludi ſcenici. Recte autem ἀστυκοὶ per Y. Omnino ἀστυκοὶ ἀγῶνες ſunt Græci inſtituti, vt ne mireris, quare ἀστυκοὶ ἀγῶνες in vrbe Græca Syracuſis a Caligula inſtituti. Philoſtratus: ἦν μὲν ὁ περὶ τοῖς Νεαπολίταις ἀγών· ἡ δὲ πόλις ἐν Ἰταλίᾳ ᾤκισται, γένος Ἕλληνες καὶ ἀστυκοί, ὅθεν καὶ τὰς σπουδὰς τῶν λόγων ἑλληνικοί εἰσι. Ergo ἀστυκοὶ ἑλληνικοί, & ludi aſtyci, ἑλληνίζοντες, qualia omnino τὰ ἐν ἄστει Διονύσια. Nam τὸ ἄστυ ſunt vere Athenæ. Item miſceli ludi ab eodem inſtituti in Gallia Lugduni ad aram Aug. Cæſaris. Miſceli autem ludi vocatur Suetonio, qui Iuuenali Miſcelanea: —— *ſic veniunt ad miſcelanea Ludi*. Sic, inquit, fiunt ex ſenatoribus mimi, ſiue Ludi. Vnde tranſcurria vocat ludos, ad
C quos ex ſenatu tranſibant: id eſt, quando ex ſenatoribus fiebant ſcurræ, ſiue Ludi, aut hiſtriones. Tria enim hæc idem ſunt. Neque ſolum ſcenicos miſcelos edidit, ſed & Græcæ & Latinæ facundiæ. quo certamine ferunt victoribus præmia victos contuliſſe, eorundem & laudes componere coactos. Eos autem, qui maxime diſplicuiſſent, ſcripta ſua ſpongia, linguaue delere iuſſos, niſi ferulis obiurgari, aut flumine proximo mergi maluiſſent. In libro II Anthologiæ εἰς Ποιητάς:

Τοῦ τοῦ γὰρ πάσχω νεκροῦ χάριν, οἷα πάθοιεν
Οἱ καταδείξαντες βιβλία καὶ καλάμους.

Omnino legendum οἱ καταλείξαντες. qui delingunt ſcripta ſua & calamos. Nihil ſiniſtrius Poetæ aut Rhetori imprecatur, quam vt illi ac-
D cidat, quod victis fit in Miſcelaneis Lugdunenſibus ad Aram Cæſaris. Neque in alium ſenſum accipiendum illud diſtichon ex eodem libro, εἰς ἀσελγεῖς:

Οὐχ ὅτι τὸν κάλαμον λείχεις, διὰ τοῦτό σε μισῶ,
Ἀλλ' ὅτι τοῦτο ποιεῖς καὶ δίχα τοῦ καλάμου.

ἐκ τῆς ἥττης, quæ illi contigit ad aram Lugdunenſem, τὸν κάλαμον λείχειν exprobrat. Ex conſuetudine autem ait ipſum facere, quod Auſonius Græce maluit, ne Latium diceret opprobrium. Hæc Lugdunenſia

erant annua, non quinquennalia. Dion eorum meminit: cuius be- A
neficio annum institutionis ludorum scimus. Anno enim primo imperij sui eos ludos instituit Caligula: qui erat, vt suo loco dictum est, periodi Iulianæ 4750. Huc pertinet nummus Caligulæ cum his literis, COL. ROM. LVGDVN.

Agonem edidit Athenis Hadrianus: sed merus erat Olympiacus. Eusebius ad annum primum Olymp. 228: *Hadrianus, cum insignes & plurimas ædes Athenis fecisset, Agonem edidit. Bibliothecamque miri operis extruxit.* Neque dubito, quin ille Agon vocatus sit Παναθήναια Ὀλύμπια Πανελλήνια Ἀδριάνεια. Et ita coniunctim legendum in inscriptione Romana. Xiphilinus: Ἀδριανὸς δὲ τό, τε Ὀλύμπιον τὸ ἐν ταῖς Ἀθήναις, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἵδρυται), ἐξεποίησε, καὶ δράκοντα B
ἐς αὐτὸ ἀπὸ Ἰνδίας κομισθέντα ἀνέθηκε. τάτε Διονύσια τὴν μεγίστην παρ' αὐτοῖς ἀρχὴν ἄρξας ἐν τῇ ἐσθῆτι τῇ ἐπιχωρίῳ λαμπρῶς ἐπετέλεσε. τόντε σηκὸν τὸν ἑαυτοῦ τὸ Πανελλήνιον ὠνομασμένον οἰκοδομήσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε, καὶ ΑΓΩΝΑ ἐπ' αὐτὸν κατεστήσατο, χρήματά τε πολλὰ καὶ σῖτον ἐτήσιον. In his verbis imperitiam Xiphilini notabis: Διονύσια τὴν μεγίστην παρ' αὐτοῖς ἀρχὴν ἄρξας. Imo Dion ita intellexit, Διονύσια τὴν μεγίστην παρ' αὐτοῖς ἑορτὴν μυηθείς. Ea mysteria contigerunt anno II Olymp. CCXXVI. Eusebius, *Hadrianus sacris Eleusinæ initiatus multa Athenis bona largitus est.* Sed apud Eusebium male primo anno, pro secundo. qui sine dubio est error Librarij. Inde aperitur, quare Hadrianus in veteribus inscriptionibus vocatur Ὀλύμπιος: ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ. ΚΑΙΣΑΡΑ. C
ΤΡΑΙΑΝΟΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΝ. ΣΕΒΑΣΤΟΝ. ΟΛΥΜΠΙΟΝ. ΤΟΝ. ΣΩΤΗΡΑ. ΤΩΝ. ΙΔΙΩΝ. ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ. Quia igitur primus agon Adrianalis editus Olympiade 228, ex eo Olympia vocata. quod & eadem Πανελλήνια a templo ipso, & Παναθήναια eodem modo, quia Athenis. Nam vetera Παναθήναια non concurrebant cum Olympiade, sed cum anno tertio Olympiadis. Quod igitur, auctoribus Dione, & Eusebio, Athenas pulcherrimis ædificiis exornasset, ab eo puto nouas Athenas dictas in veteri inscriptione Mediolanensi.

IMP. CAESAR. T. AELIVS. HADRIANVS. ANTONINVS
AVG. PIVS. COS. III. TRIB. POT. II. P. P.
AQVAEDVCTVM. IN. NOVIS. ATHENIS. COEPTVM. A. DIVO D
HADRIANO. PATRE. SVO. CONSVMMAVIT. DEDICAVITQ.

Sed aliquis quæret, quid Mediolano cum nouis Athenis Hadriani? Equidem nescio.

Agon Solis Romæ institutus ab Aureliano, anno tertio Olympiadis 263. auctor Eusebius: anno periodi Iulianæ 4988, Christi Dionysiano 275. Latinus quoque scriptor meminit templi Soli dicati.

Agon Pythicus Carthagine institutus ab Imp. Q. Septimio Seuero. Tertul-

A Tertullianus Scorpiaco: *Agonas istos contentiosa solennia, & superstitiosa certamina Græcarum & religionum, & voluptatum quanta gratia sæculum celebret, etiam & Africæ licuit. Adhuc Carthaginem singulæ ciuitates gratulando inquietant donatam Pythico agone post stadij senectutem.* Sed præter Pythium, id est, Musicum agonem, additum præterea aliquid videtur ex indulgentia Cæsaris. Nam in nummo argenteo Caracallæ ex vna parte est caput ipsius Caracallæ imberbis, a tergo Cybele Leoni insidens, manu sinistra baculum gestans, dextra crotalum. Literæ hæ præterea leguntur: INDVLGENTIA. AVGG. IN. CARTH.

Capitolinus Agon a Græcis passim vocatur Καπιτώλια, & Καπετώλια. In nummo Domitiani legimus: ΚΑΠΕΤΩΛΙΩΝ· ΣΕΒΑΣΤΩΝ.
B Institutus autem a Domitiano, duodecimo eius & Seruij Cornelij Dolabellæ Consulatu. Censorinus scribit anno Iphiti 1014 celebratum vndequadragesimum Agonem Capitolinum. Hoc est: Centesimus quinquagesimus tertius annus Capitolinus cadit in millesimum quartumdecimum Iphiti. Quare consequens, vt primus Agon celebratus sit anno Iphiti 862. qui adiectis 4, & per 19 diuisus relinquit cyclum Lunæ XI, quo primus Agon editus. Rursus Censorinus scribebat librum suum cyclo Lunæ XI. Tunc a prima institutione Agonis Capitolini præterierant anni absoluti 152: qui sunt cycli octo. Quare annus Domitiani quintus, in quem competit duodecimus eius Consulatus, fuit XI cycli. Vetus eruditus Chronologus apud Clementem:
C ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ἐπὶ τὴν Αὐγούστου νίκην, ὅτε Ἀντώνιος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔτη διακόσια ἐνενήκοντα τέσσαρα. ὑπάτευεν Αὔγουστος τὸ τέταρτον, ἀφ' οὗ χρόνου, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ὃν ἔθηκε Δομετιανὸς ἐν Ῥώμῃ, ἔτη ἑκατὸν δεκατέσσαρα. Alexander obiit cyclo primo. Annus Augustorum Actiacus primus est decimus cycli & ducentesimus nonagesimus quintus a morte Alexandri, qui obiit cyclo primo. Diuisis 295 per 19, relinquitur cyclus decimus. Primus annus primi Agonis Capitolini est centesimus quintusdecimus a primo Augustorum Actiaco, & proinde a cyclo decimo. Ergo primus annus agonis Capitolini esset cyclus decimus, siquidem verum dicit Chronologus. Sed falsum est. Vno enim anno minus dicit. Quare ab anno primo Augu-
D storum, ad primum agonem, sunt anni absoluti ἑκατὸν πεντεκαίδεκα, non autem δεκατέσσαρα. Hoc melius ex summa annorum conuincitur. Annus primus Capitolinus ex sententia Chronologi est quadringentesimus nonus a morte Alexandri, hoc est, a cyclo primo. Diuisis 409 per XIX, relinquuntur X, non XI. Celebratus igitur primus agon Capitolinus anno periodi Iulianæ 4799. Vocatur autem Lustrum semper in veteribus inscriptionibus, vt in illa egregia adducta ab eruditissimo Onufrio Panuinio.

L. VALERIO. L. F.
PVDENTI
HIC. CVM. ESSET. ANNORVM
XIII. ROMÆ. CERTAMINE
IOVIS. CAPITOLINI. LVSTRO
SEXTO. CLARITATE. INGENI
CORONATVS. EST. INTER
POETAS. LATINOS. OMNIBVS
SENTENTIIS. IVDICVM.
HVIC. PLEBS. VNIVERSA
HISCONIENSIVM. STATVAM
AERE. COLLATO. DECREVIT.

In ea inſcriptione manifeſto Luſtrum eſt Agon Capitolinus. celebratumque eſt illud Luſtrum anno a Chriſto 106. Nam luſtrum eſt tempus quadriennij. Ouidius:

—— In luſtrum accedere debet,
Quæ cõſummatur partibus, vna dies.

Sidonius ad Turnum, libro IIII. *Sed, vt chirographo facto docetur, cauta centeſima eſt fœneratori, quæ per bilustre producta tempus, modum ſortis ad duplum adducta produxit.* Sed extat Romæ luculenta ſtele ex portu Anconitano deuecta, quæ tota pertinet ad hunc agonem. & quamuis ſit Græca, tamen pro Luſtro, litera L ſingularis apposita eſt. Etiam in numiſmatis Græcis nunc L, nunc Λ pro luſtro poſitum fuiſſe indicauimus. Magnam inſcitiam ſuam aperuerunt, qui λύκαβαντα interpretantur. In hac igitur ſtela nunquam ſatis laudata mentio fit Luſtrorum XXVI, XXVII, XXVIII, quibus coronatus iſte Baton. Porro ab eo petitur, vti Luſtro XXIX iterum præſit Gymnaſio: quod quidem Luſtrum celebratum fuit anno Chriſti 198, quadraginta annis ante illud, quod Cenſorinus eo anno, quo librum ſuum ſcribebat, celebratum fuiſſe prodit. ideo, inquam, totam

Ἔδοξε τοῖς ἀλειφομένοις, ἐπειδὴ A
Βάτων Φίλωνος πρότερον μὲν
ἐφ' ἔτη δύο προχειρισθεὶς Γυμνασί-
αρχος προέστη ἐνδόξως
καὶ καταξίως, αὐτοῦ τε καὶ τῆς τῶν
ἀλειφομένων προαιρέσεως τοῦ
Γυμνασίου, ἀνθ' ὧν τὸ κοινὸν εὐδο-
κιμήσαντα ἐστεφάνωσεν αὐτὸν
ἐπὶ τὰ προειρημένα ἔτη δύο θαλ-
λοῦ στεφάνωι, καὶ τὴν περὶ τούτων
ἀναγραφὴν ὑπομνήματος χάριν
εἰς τὸ Γυμνάσιον κατακεχώρικε φι-
λοτιμίας ἕνεκεν καὶ τῆς λοιπῆς ἐ- B
πιμελείας, ἧς ἔχων διετέλεσεν εἰς
αὐτούς. πάλιν τε εἰς τὸ ΚϚ L, καὶ ΖΚ
L, καὶ ΗΚ L, ἀξιωθεὶς ὑπέμεινε γυ-
μνασιαρχῆσαι, καὶ τὴν ἁρμόζουσαν ἐπι-
ταξίαν αὐτός τε συνετήρησεν, καὶ
τοῦ τόπου καὶ τῶν ἀλειφομένων ἐ-
κτενέστερον καὶ φιλοτιμότερον ἔτι
πολλῶι προέστηκεν. τούς τε τῶι
Ἑρμεῖ καὶ Ἡρακλεῖ τιθεμένους ὑπὸ
τοῦ βασιλέως Γυμνικοὺς ἀγῶνας
συνδιακοσμῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ δύ-
ναμιν κατ' ἰδίαν ἐπιθεὶς ἆθλα τὰ
καθήκοντα τοῖς ἀγωνιζομένοις C
ἐφ' οἷς θεωροῦν τὸ κοινὸν πᾶσαν
προθυμίαν καὶ σπουδὴν ἐνδεικνύμε-
νον αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ τόπου στεφάνους
τε χρυσοῦς περιτέθεικεν καὶ γραπτῆι
τετίμηκεν εἰκόνι Βάτωνα Φίλωνος
γυμνασιαρχήσαντα τὸ τρίτον καὶ τέ-
ταρτον καὶ πέμπτον ἑξῆς, καὶ τὴν ἐν
τῶι προδεδηλωμένωι χρόνωι τῶν νέ-
ων προστασίαν εὐσχήμονά τε καὶ
πρέπουσαν ποιησάμενον. Δεδόχθαι δὲ
καὶ νῦν ἐπαινέσαι τε αὐτὸν ἐπὶ τούτοις
καὶ προσεπιστεφανῶσαι πάλιν χρυσῶι
στεφάνωι. καὶ τοὺς μὲν χρυσοῦς στεφά-
νους εἰς λευκώματα χωρίσαι, τὸ δὲ δό- D
γμα τόδε ἀναγράψαι εἰς στήλην λιθί-
νην, καὶ ἀναθεῖναι ἐν τῶι ἐπιφανεστά-
τωι τόπωι τοῦ Γυμνασίου. προσαξιῶσαι
δὲ αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ΘΚ L ἔτι γυμνασιαρχῆ-
σαι, διότι τοῦτο πράξας ἔσται πᾶσι τοῖς
ἀλειφομένοις κεχαρισμένος.

appo-

A appoſuimus, quia illud gymnaſium ad hunc agonem pertinebat. Gymnicum enim fuit teſte Suetonio. Muſicum etiam fuiſſe idem teſtatur: in quo præter cithariſtas, pſilocitariſtas, comprehenduntur etiam poetæ, vt habes in inſcriptione ſupra a nobis allata ex Onufrio. Onufrius quoque hanc, quam ſubiecimus, inſcriptionem, ad idem Luſtrum confert: cum tamen poſſit etiam referri ad Quinquatria Albana: in qua erant oratorum, & poetarum certamina. Quod autem in ea inſcriptione dicitur coronatus contra omnes ſcenicos, manifeſto oſtendit in commiſſione poematum hoc contigiſſe. Et qui ita coronati erant contra omnes, ſiue hiſtriones, ſiue poetæ eſſent, ſiue Hieronicæ, omnes illi dicebantur paradoxi.

L. SVRREDIO. L. F.
CLV. FELICI
PROCVRATORI. AB
SCAEN. THEAT. IMP.
CAESAR. DOMITIAN.
PRINCIPI
CORONATO. CONTRA
OMNES. SCAENICOS.

In veteri inſcriptione Romana: Δημήτριον Ἑρμοπολίτην Ἀλεξανδρέα, παγκρατιαστὴν, περιοδονείκην, παλαιστὴν, παράδοξον, ἄλειπτον, τὸν ἀρχιερέα, τοῦ ξύμπαντος ξυστοῦ διὰ βίου ξυστάρχην, καὶ ἐπὶ βαλανείων Σεβ. τὸν πατέρα. Et alibi: M. Αὐρηλίου Δημητρίου, ἀρχιερέως, τοῦ ξύμπαντος ξυστοῦ διὰ βίου ξυστάρχου, καὶ ἐπὶ βαλανείων τοῦ Σεβας. Ἀλεξανδρέως, Ἑρμοπολίτου, παγκρατιαστοῦ, περιοδονίκου, παλαιστοῦ, παραδόξου υἱός. Conſultus Chirius Rhetor libro III Rhetoricorum: *Paradoxon, quod nos opinionis* C *malæ poſſumus dicere: tametſi quidam parum diligenter Græce loquentes paradoxa pro his, quæ ſunt bonæ opinionis, accipiunt. Vnde etiam vulgo Olympionicas, & cæteros victores ſacrorum certaminum* PARADOXOS *vocant, magis conſuetudine, quam ratione ducti.* Cum Ioannes a Wouweren, iuuenis mihi propter mores & eruditionem cariſſimus, hunc huius auctoris locum oſtendiſſet, quem ego nunquam legeram, oſtendi ſtatim verum eſſe, quod ille Rhetor ſcripſit, ex illius inſcriptionis loco, quem produximus. In Luſtro igitur Capitolino committi poetas ſolitos, teſtis ipſe, qui in eo victus fuit, Papinius Statius, cum ita ſe victum fatetur; ad Vxorem:

—— Tu, cum Capitolia noſtra
D *Inficiata lyra, ſæuum ingratumque dolebas*
Mecum victa Iouem. —— In Epicedio patris addit, quando hoc contigit:

Nam quod me mixta quercus non preſsit oliua,
Et fugit ſperatus honos, cum dulce parenti
Inuida Tarpeio caneret te noſtra magiſtro
Thebais: vrebant priſcorum exordia Vatum.

Quod, inquit, quercum Capitolinam multum mihi ſperatam non potui

potui coniungere cum oliua Albana, cum committerem Thebaida A meam cum priscis poetis, id est, cum iis, qui iam alias coronas sæpe vicerant, vrebant me illi, & prægrauabant splendore nominis & famæ suæ, ita, vt victus sim in committenda Thebaide. Propterea Epistola libri primi, manifesto ait se desertum fuisse a sua Thebaide. Verba hæc sunt: *Quid enim oportet huius quoque autoritate editionis onerari? quod adhuc pro Thebaide mea, quamuis me reliquerit, timeo.* In Epicedio Patris, loco a nobis paulo ante producto, ἀρχαϊσμῷ eleganti dixit Thebaidem inuidam Tarpeio parenti, hoc est, inuidiosam: vt ingratum in vtramque partem vsurpamus. Vsus est autem verbo Horatiano VREBANT.

Vrit enim splendore suo, qui prægrauat artes, B
Infra se positas. —— Rursus ibidem EXORDIA sunt, quæ Græci ἐνδόσιμα. Varro,

Qui fabularum conlocant exordia,

τὸ δ᾽ αἴτιον, inquit, τοῦ με τοῦ ἠλπισμένου νικητηρίου ἁμαρτεῖν, ὅτι τὰ τῶν παλαιποιητῶν ἐνδόσιμα με καλῆς ἐξέπλεν. &c. Itaque male hodie ille locus & legitur & intelligitur. Legunt enim vulgo —— *Parentis Inuida Tarpei* — nullo sensu: item *vrgebant*, pro *vrebant*. Perperam accepimus olim illum locum Iuuenalis:

—— *Postquam subsellia versu Frangit.* —— Reliqua verissima sunt: Statium victum fuisse committenda Thebaide. Nam omnino falsum est, Poetas nihil aliud commisisse nisi laudes illius Dei, in C cuius honorem institutus erat Agon. vt quia ter vicit Statius Quinquatriis Albanis, propterea nihil aliud recitasset præter laudes Palladis. Nimium fœcundum oporteret esse ingenium, si illi, quoties committeret, toties nouum poema de eadem re instituendum esset. Tam aliena a vero sententia non indiget confutatione. En μάρτυς οἴκοθεν ipse Statius, qui commissione nunc Germanici, nunc Dacici belli (quod opus periit) vicit in Albano certamine. Audiamus poetam ipsum in Eucharistico Epuli ad Domitianum:

Sæpe coronatis iteres quinquennia lustris;
Qua mihi felices epulas, mensæque dedisti
Sacra tuæ. talis longo post tempore venit D
Lux mihi, Troianæ qualis sub collibus Albæ,
Cum modo Germanas acies, modo Daca sonantem
Prælia, Palladio tua me manus induit auro.

Quid ni commiserit epos Thebaicum, vt epos Germanicum, & Dacicum? Ergo poetarum Comœdiæ, quæ committebantur Διονυσίοις ἀστικοῖς, aut Διονυσίοις ἀγροῖ, continebant tantum laudes τοῦ Διονύσου? Nemo paulo doctior hoc cōcesserit. Statius Quinquatriis Albanis vicit bello

Dacico

A Dacico fortasse contra poetam, qui laudes Palladis canebat. Commi-
sit igitur epos Thebaicum Statius Agone Capitolino; & in eo victus
est contra veteres poetas poeta nouus. Sic accipiendum poeta vetus
& poeta nouus in prologis Terentianis. ὁ μακαρίτης Onufrius noster
vir optimus & eruditissimus Diocletiano III & Maximiano II. coss.
notat Agonem Capitolinum celebratum fuisse. Sed vir eruditus de
coniectura hoc dicit, nullo vetere auctore, vt & illud, quod ait, agonas
omnes sublatos a Constantino Magno, cum tamen Iulianus in epi-
stola pro Argiuis perspicuè doceat, etiam tunc agones illos celebra-
ri solitos. Nam sæculo Ausonij adhuc ille agon obtinebat. Ita enim
Ausonius de Delphidio Rhetore:

B *Tu pæne ab ipsis orsus incunabulis*
Dei poeta nobilis,
Sertum coronæ præferens Olympicæ,
Puer celebrasti Iouem.

Præferre coronam, nihil aliud est, quam coronatum esse. Nulla alia
erat nobilis corona Olympica ea tempestate, præter Elidensem & Ca-
pitolinam. Nam agonas omnes cessasse tunc perperam scribit Onu-
frius. Quare enim Iulianus pro Argiuorum priuilegiis scripsisset? Sed
apud Ausonium Capitolinorum agonum coronam intelligimus po-
tius, quam Elidensium. Bonus vir, qui commentarios suos in Auso-
nium reconcinnauit, vt, quod solet, dissentiat a nobis, aliam interpre-
C tationem adfert, quæ non est nauci. In omnibus tamen dissimulat, in
quibus a nobis adiutus est: quamquam recte pœnituit eum prioris
editionis, & merito. Ego vero omnia æqui bonique consulo.

DE LVDIS SÆCVLARIBVS DOMITIANI.

DOMITIANVS, inquit Suetonius, *fecit ludos sæculares, computata*
ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, sed quo olim
Augustus ediderat. Censorinus autem ait editos fuisse, Domitiano
XVI, & L. Minutio Rufo COSS. anno A. V. C. IↃCCCLVII. Men-
D dum est in his annis Vrbis apud Censorinum: pro IↃCCCXLII, item in
Consulatu Domitiani, XVI pro XIV. quanquam non 842, sed aut 840
Catonianus, aut 841 Varronianus vrbis annus fuit, tertius vtique ab
agone Capitolino, centesimus tricesimus tertius a Kalendis primis Iu-
lianis, octagesimus octauus Christi Dionysianus. Ludi autem sæcu-
lares Augusti celebrati sunt duobus Cais, Furnio, & Silano COSS.
anno Iuliano vicesimo nono. Differentia igitur ludorum Augusti &
Domitiani, anni 104. Atqui debebant esse 110, siquidem habita est
ratio

ratio eorum ludorum, non quos Claudius proxime, sed quos Augustus ediderat, vt vult Suetonius. A In hoc ergo nullam aliam caussam, præter animi sui libidinem secutus est Domitianus. Neque solus hoc Suetonius dixit. Zosimus quoque Domitiano rationem ludorum Augusti habitam scribit: Μετὰ δὲ τὸν Σεβαστὸν Κλαύδιος ἤγαγε τὴν ἑορτὴν, οὐ φυλάξας τὸν τῶν ὡρισμένων ἐτῶν ἀριθμόν. μεθ' ὃν Δομετιανὸς, τὸν Κλαύδιον παραπεμψάμενος, καὶ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν, ἀφ' οὗ τὴν ἑορτὴν ὁ Σεβαστὸς ἐπετέλεσεν, ἀριθμήσας, ἔδοξε τὸν ἐξ ἀρχῆς παραδοθέντα φυλάττειν θεσμόν. Atqui παραδοθεὶς θεσμὸς, vt ipse docuit, erant anni c x absoluti. Hic tantum sunt c i i i i. Quid ergo hic dicet? Itaque hi ludi melius congruebant anno Iuliano 139, Christi 94. De his ita Statius:

Nec tantum induerint Fastis noua sæcula crimen, B
Aut instaurati peccauerit Ara Terenti.

Et aliquot interiectis: —— *Neque enim frustra mihi nuper honora*
Carmina patricio pueri sonuistis in ostro.

Et in saxo Romano.

A. P. V. C. DCCCXLI
....
....
....
....
....
EX. S. C. LVDI. SAECVLARES. FACTI.

In eo saxo nomen Domitiani erasum. Rursus Statius in x v i i Consulatum Domitiani: C

—— *mecum altera sæcula condes,*
Et tibi longæui reuocabitur ara parentis.

Lege, *Ara Terenti.* Et sane illi Consulatui melius conuenissent ludi seculares. Saltem vno tantum anno serius celebrati fuissent, quam ὁ παραδοθεὶς θεσμὸς postulat, de quo scribit Zosimus.

DE INITIO NERVÆ.

DOMITIANVS occisus est x i i i i Kal. Octob. anno ætatis x l v, Imperij x v. Auctor Suetonius. Iniuit autem imperium Idib. Septemb. Ergo Domitianus imperauit annos x i i i i solidos, dies i i i, D ita vt quinto die anni x v imperij sui ineuntis perierit. Adde annis Imperij Domitiani v ad methodum Lunæ in mense Septembri. Ita Domitianus perierit anno cycli primo. Hoc est, annus Imperij Domitiani x v inibat ab Idibus Septembris illius anni, in quo currebat cyclus primus, qui erat periodi Iulianæ 4808, Nabonassari 843, Paophi x x: vnde init imperium Neruæ. Qui Domitiani imperio attribuunt annos x v, dies x v, minus prudenter facere videntur. Suetonius enim,

A enim, & Sex. Aurel. Victor recte ſcribunt, quintodecimo circiter im-
perij anno periiſſe, de quo ſcilicet dies quinque duntaxat delibauerat.
Sex. Aur. Victor ſcribit, eo die, quo Nerua obiit, Solis deliquium fuiſſe.
Nos negamus vllum fuiſſe. In fine Domitiani & initio Traiani per-
turbatio eſt Faſtorum. In Faſtis Siculis οὐδὲν ὑγιές. Nam in illis per to-
tum fere tempus Domitiani omnia paria Conſulatuum confuſa.

DE INITIO TRAIANI.

XIPHILINVS de Nerua: Πράξας δὲ ταῦτα μετήλλαξεν, ἄρξας ἔτει
ἑνὶ, καὶ μησὶ τέταρσι, καὶ ἡμέραις ἐννέα. Annus vnus, menſes qua-
B tuor, dies nouem ex initio Neruæ, nimirum ex a. d. XIIII Kal. Octob.
cycli primi, deſinunt in a. d. VI Kal. Febr. cycli tertij, anno Nabonaſ-
ſari 844, neomenia Phamenoth, quatuor diebus ante nouilunium.
Vnde conuincitur falſi Aur. Victor, qui ſcribit, eodem die, quo obiit
Nerua, Solis defectionem fuiſſe. Nam neque nouilunio obiit, neque
toto anno defectio Solis fuit. Huic argumento fauet obſeruatio Me-
nelai Mathematici apud Ptolemæum. Is enim obſeruauit anno pri-
mo Traiani coniunctionem Lunæ cum Spica Virginis, quem annum
ait fuiſſe a Nabonaſſaro 845, Mechir XV, ſequente XVI. Ergo erat an-
nus Chriſti Dionyſianus 98, Ianuarij 10, ſequente 11, feria quarta, ſe-
quente quinta: anno periodi Iulianæ 4811, cyclo Solis 23, Lunæ quar-
C to: anno mundi 4047, Ægonos 18, ſequente 19. Neomenia Zygonos
2. 10. 31', Septembris XXV. anno Iudaico 3858, Tebeth 18, ſequente 19,
cuius character 6. 19. 248, feria VII, Decembris 23. Itaque neomeniæ
Ægonos & Tebeth concurrebant. Ergo hæc obſeruatio contigit die-
bus quindecim ante ſecundum annum Traiani. Hinc videmus in
Faſtis Onufrianis perperam duo paria Conſulum attribui imperio
Neruæ. Vnum enim tantum par Conſulum interiiciendum inter
initium Neruæ, & eas Kalendas Ianuarij, quibus deceſſit. At Faſti
Siculi vnum tantum par recte attribuunt. Alioqui præter quatuor
menſes, non annum, ſed biennium imperaſſet. Corrigendi igitur Faſti.
Præterea finis Domitiani, vt dixi, corrigendus in iiſdem Faſtis. Annus
D primus Traiani eſt 4810 periodi Iulianæ.

DE TRIVMPHO DACICO TRAIANI.

IN nummo Traiani mulier ſedens manibus poſt terga reuinctis,
cum literis S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. COS. V. Sub mu-
liere hæ literæ DAC. CAP. Ergo Dacicus triumphus incidit in quin-
tum Conſulatum Traiani. Cum autem iſte Triumphus inciderit in V

Consulatum Traiani, qui fuit annis XV absolutis post ludos Sæculares Domitiani, hoc tempus conuenit anno Christi 103, periodi Iulianæ 4816, annis quinque post obseruationem Menelai. Tamen in nummo æreo Traiani ex vno latere legimus: IMP. CAES. NERVAE. TRAIANO. AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. III. Et ex altero latere Victoria alata cum corona, in cuius medio VIC. DAC. & in peripheria S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. Sed nondum de Dacis triumphauerat, quanquam Dacicus cognominabatur. A

DE INITIO HADRIANI.

XIPHILINVS de Traiano: ἐξαίφνης ἀπέψυξε μοναρχήσας ἔτη δεκαεννέα, καὶ μῆνας ἕξ, ἡμέρας τε πεντεκαίδεκα. Sex menses cum diebus XV ex a. d. VI Kal. Febr. putati desinunt in a. d. IV. Eid. Augusti. Rursus, cum inierit imperium cyclo Lunæ tertio a XXVII Ianuarij, obierit autem vicesimo imperij, ergo eodem cyclo obiit, quo imperium iniuit. Cæpit autem imperare anno Christi 97. Ergo obiit anno Christi 117, a.d. IV Eid. Augusti, anno Nabonassari 864, Thoth XVII, feria VI, anno periodi Iulianæ 4829, cyclo Lunæ III, Solis XII. anno Iphiti 893, vt recte annotat Eusebius. Vnde consurgit initium Adriani. Ad hæc facit defectio Lunæ obseruata nono eiusdem Imperatoris anno, Nabonassari 872, Pachon XVII, sequente XVIII, feria quarta, sequente quinta, cyclo Solis XXII, Lunæ XII, anno periodi Iulianæ 4838, Christi 125, April. V, sequente VI, anno mundi 4074, Krionos XVI: cuius Zygon 7. 23. 42', Sept. XXIV, anno Iudaico 3885, Nisan XV, sequente XVI: cuius character 4. 18. 729, feria V, Martij XX. Sane si annus 864 Nabonassari est primus annus Hadriani: nonus igitur Hadriani erit 872, vt demonstratum est. Præterea si annus primus Hadriani est tertius cycli, nonus erit vndecimus cycli a Thoth, in diebus æstiuis, & extendetur in ver sequens, cyclo XII. Quod erat demonstrandum. Rursus obseruatum æquinoctium anno XVII Hadriani, Nabonassari 880, Athyr VII, feria IV, hora secunda post meridiem, Alexandriæ, anno periodi Iulianæ 4845, Christi 132, cyclo Solis primo, Lunæ XIX, Tisri XXI, anni Iudaici 3892: cuius character 5.10.245, Sept. V. anno mundi 4081, Parthenonos vltima. Nam Zygon sequens fuit 3. 22. 16. Obseruatio Ptolemaica, horis 26 a meridie XXIV Septemb. Zygon Mundi, horis 22 a meridie XXIII. Differentia, dies vnus, horæ quatuor. Tantum abnutant ab Hipparcheis obseruationibus Ptolemaicæ: quod Albateni, & nos cum eo instrumentis potius attribuimus, quam ipsi obseruatori. Nam sane fabulam Trepidationis, aut illa non meliorem Libramenti fabricam non moramur. Hoc ab initio exasperabit animos

imperi-

A imperitorum, a quibus ægre extorquetur, quod ab initio illorum ce-
rebris inoleuit. Sed illis opus eſt longa die. At a ſapientibus ratio
exprimit, quod longa dies a peruicacibus. Nam ſane tandem illæ
Trepidationes, illa Libramenta abibunt illuc, vnde pedem extule-
runt. Iam audio ſtridores, & ſibilos rudentum. Sed tempus, quod
dixi, ab eis extorquebit, quod ratio non poteſt.

DE INITIO ANTONINI PII.

SPARTIANVS de Hadriano: *Vixit annis* LXXXII, *menſibus* V,
diebus XVII. *Imperauit annis* XXI, *menſibus* XI. Paulo ante: *apud*
B *ipſas Baias periit, die* VI *Iduum Iuliarum*. Totidem anni & menſes ab
a. d. IIII Eid. Auguſti anni periodi Iulianæ 4829, cadunt in a. d. VI
Id. Iulias anni 4850 periodi Iulianæ, Nabonaſſari 884. Meſori XXVI.
hoc eſt, diebus decem ante initium anni 885: anno Iphiti 913 ineunte.
Nam Euſebius ponit male annum 914. Anno Antonini III, Nabo-
naſſari 887, Athyr IX, feria VI, æquinoctium autumni a Ptolemæo
obſeruatum, anno Chriſti 139, Periodi Iulianæ 4852, cyclo Solis VIII,
Lunæ VII, Septembris XXVI, hora poſt ortum Solis Alexandriæ, Tiſri
XVI anni Iudaici 3900: cuius character 5. 14. 116, Septembris XI. anno
Mundi 4089, Parthenonos vltima. Nam Zygon ſequens fuit 5. 15. 1',
Septembris XXV. Obſeruatio Ptolemæi, a meridie XXV, horis 19. Zy-
C gon mundi, a meridie XXIV, horis 15. Differentia dies, hor. 4. vt in
autumni anni XVII Hadriani. Quare mire conſtans eſt diſſenſio. Er-
ror eſt in inſtrumento. Rurſus eodem anno Nabonaſſari & Antonini
obſeruatum æquinoctium vernum ab eodem Ptolemæo, Pachon VII,
feria ſecunda, anno Chriſti 140, Periodi Iulianæ 4853, Martij XXII,
hora circiter poſt meridiem, cyclo Solis IX, Lunæ VIII. Quindecim
cyclis antea, hoc eſt annis 285 abſolutis Hipparchus obſeruauerat
æquinoctium vernum a meridie feriæ tertiæ in XXIII Martij, hora 18. 0'.
Annis 285 competit de Tabula Solari libri IV, character 4. 2. 59'. Cum
quo ſi componatur character æquinoctij Hipparchi, 3. 18. 0. habebi-
mus 7. 20. 59'. hoc eſt, horas viginti a meridie feriæ VII, hora ſecunda
D completa poſt Solem occaſum feriæ primæ in XXI Martij. Differen-
tia obſeruationis Ptolemaicæ, & Krionos mundi, dies vnus, horæ pau-
lo minus quinque. quæ differentia fere conſentanea eſt prioribus dua-
bus æquinoctij autumnalis obſeruationibus. Hæc conſtans variantia
magis confirmat opinionem de errore inſtrumentorum. Nam de dili-
gentia Ptolemæi ſequius iudicare, religio eſt. Obſeruatum igitur
æquinoctium vernum Ichthyonos vltima. Si nobis res fuerit cum
æquo Lectore, is non poterit ſatis laudare annum cæleſtem Mundi, niſi

velit τῖς Ιππαρχείοις ἐπιλογισμοῖς ὁμόσε χωρεῖν. Alias obseruationes A Ptolemaicas sub Antonino factas poterunt studiosi iuuenes ad methodum nostram exigere. Itaque aliquid relinquendum illis, in quo se exerceant. Nam solstitium eodem anno obseruatum ideo non examinauimus, quia nullam super solstitio obseruationem Hipparchi habemus. Metonicam enim plane reiicimus, vt vno saltem die verum solstitium anticipantem. At contra obseruatio Ptolemæi cum sit vno die serior, cadit in secundam Karkinonos Mundani. Censorinus scribebat librum suum anno Christi 238, Nabonassari 996, quo anno scribit Thoth Nabonassari, fuisse ante diem septimum Kalend. Iulias: centesimo autem anno antea, Imperatore Antonino Pio, & Bruttio Præsente COS. fuisse ante diem XII. Kal. Augusti, id est XXI Iulij. B Quod falsum est. Fuit enim a. d. XIII. Kal. Augusti, feria septima. Hactenus referre potuimus initia principum Romanorum, quod nullum nō ex illis charactere aliquo certo præditum esset. Ad reliquorum principum tempora indaganda tantum abest, vt ab auctoribus aliquam opem sperare potuerimus, vt omnes coniurasse in id videantur, ne idem sentirent, & ne aliquam facem nobis allucerent. Paucula quædam carptim notabimus, in quibus characterem aliquem deprehendimus.

DE LVDIS SÆCVLARIBVS IMP. SEVERI. C

CENSORINVS de ludis Sæcularibus: *Octauos* (fecerunt) *Imperatores Septimius, & M. Aurelius Antoninus, Chilone, & Libone* COSS. *anno* IↃ CCCLVII. Scribebat hæc anno Christi 238, anno Vrbis 991. Interuallum a ludis Sæcularibus Seueri, ad annum Vrbis 991, anni absoluti 34. Ergo ludi Seculares Septimi Seueri celebrati anno Christi 204, Iuliano 249. At ludi Sæculares Augusti facti duobus Cajs, Furnio, & Iunio Silano COSS. anno Iuliano 29. Interuallum Secularium Augusti & Seueri, anni absoluti 220. Ergo anno 221 a ludis Augusti celebrati ludi Seueriani. Quare rationem habuit non proximorum Domitiani, sed Augustanorum. In quo rectam viam D tenuit, &, vt Zosimus loquitur, τὸν παραδοθέντα θεσμόν obseruauit.

A

DE INITIO IMP. SEVERI ALEXANDRI.

HIPPOLYTVS Episcopus in Canone Paschali: Ἔτους ᾱ βασιλείας Ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος ἐγένετο ἡ ιδ τοῦ Πάσχα Εἰδοῖς Ἀπριλίαις σαββάτῳ, ἐμβολίμου μηνὸς γενομένου. Vt quartadecima Paschalis sit XIII Aprilis, item vt XIII Aprilis sit Sabbatum, hæc duo non concurrunt, nisi in anno Dominico Dionysiano 222, in quo cyclus Paschalis XIIII, Solaris VII. Ipse igitur Episcopus hæc scribebat eodem anno, quem dicit fuisse primum Seueri Alexandri. neque potuit hoc ignorare. Quare falsum est, quod scribit Agathias, ab Alexandro Macedone, B ad quartum annum Alexandri Mamææ Imperatoris, fluxisse annos 538. Verba eius hæc sunt ex libro IV, de Sapore Persa: ἐκεῖνο δὲ μόνον προσθείην ἂν ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἔτεσιν ὕστερον ὀκτὼ καὶ τριάκοντα καὶ πεντακοσίοις Ἀλεξάνδρου τοῦ παιδὸς τοῦ Μακεδόνος, τετάρτῳ δ' ἔτει τῆς θατέρου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας ἀρχῆς, τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν ἐπιλαβομένῳ τῷ Ἀρταξέρξῃ, καθ' ὃν τρόπον ἀπήγγελται, διήνυσται χρόνος ἐν αὐτῇ ἐνιαυτῶν πεντεκαίδεκα δυοῖν μηνοῖν ἐνδεόντοιν. Hic duo insignes errores. primum quod annos Seleucidarum Alexandreos ab initio monarchiæ Alexandri deduci existimat: deinde quod DXXXVIII interesse putat ab initio Seleucidarum, ad quartum annum Alexandri Mamææ. Annus quartus Alexandri Mamææ in periodo Iuliana, 4938. Annus primus Seleucidarum 4402. C Differentia: anni 536. Duobus igitur annis plus dixit. Hoc enim modo Alexandri Mamææ initium caderet in annum Christi 224: quomodo quidam fasti Consulares habent. mendose. Hic Imperator a multis dicitur Alexander Seuerus, Sed in veteribus inscriptionibus vocatur IMP. CAESAR. M. AVRELIVS SEVERVS ALEXANDER. Recte apud Eusebium in Chronico annus primus Alexandri attribuitur anno secundo Olympiadis CCL.

DE INITIO GORDIANI.

IMPP. Balbino & Maximo cæsis, Gordianus Iunior Imperator crea- D tus Vlpio & Pontiano COSS. ludis Capitolinis, non scenicis, vt scribit Iulius Capitolinus. Eum autem agonem Capitolinum vndetricesimum ait fuisse Censorinus. Quare quo anno Censorinus librum suum scribebat, is fuit primus Gordiani, Christi 238, Iphiti 1014, periodi Iulianæ 4951, Nabonassari 986. Anno autem Gordiani secundo celebratis Neronianis ludis, expeditio in Persas suscepta est: vt suo loco ex Sex. Aur. Victore demonstrauimus. Iulius Capitolinus: *Sed indicium non diu imperaturi Gordiani hoc fuit, quod eclipsis Solis facta est,*

vt nox crederetur, neque sine luminibus accensis quicquam agi posset. Hæc A
insignis defectio Solis contigit Perpetuo, & Corneliano COSS. anno,
qui antecessit proxime imperium Gordiani, id est, ante Consulatum
Vlpij & Pontiani, die XXII Payni anni a Nabonassaro 984, feria
quarta: anno Christi 237, periodi Iulianæ 4950, Aprilis XII, cyclo Solis XXII, Lunæ X. Nisan vltima anni Iudaici 3997, cuius character 3.12.674, Aprilis XIIII. anno mundi 4186, Krionos XXIII, Zygon, 7.3.39, Septemb. XXIIII.

DE LVDIS SÆCVLARIBVS PHILIPPORVM IMPP.

B

CASSIODORVS. ÆMILIANVS ET AQVILINVS. *His* COSS. *Millesimus annus Vrbis Romæ expletus est, ob quam solennitatem innumerabiles Philippus cum filio suo bestias in Circo magno interfecit: ludosque in Campo Martio theatrales tribus diebus ac noctibus populo peruigilante celebrauit: quadraginta etiam missus natali Romæ vrbis concurrerunt, & Agon mille annorum actus*. Mirum sub aliis COSS. ludos celebratos dicere, quam quibus nummi ipsorum Impp. præferunt. In nummis Philippi senioris, IMP. CÆS. PHILIPPVS. AVG. COS. III. AVGG. SÆCVLARES. Et in alio ab Onufrio producto; in vno quidem latere: PHILIPPVS. AVG. COS. III. ÆTERNITAS. AVGG. in altero: MILLENARIVM. SÆCVLVM. In nummis Iunioris: IMP. M. IVLIVS C PHILIPPVS. COS. II. SACR. SÆCVL. Ergo Agon millenarius vrbis actus Imperatoribus Philippis patre III, filio II COSS. anno decimo post initium Gordiani: hoc est, anno Christi 248. At Claudius anno Christi 47. Differentia anni CCI. Recte. Nam male Claudius anno Christi 47, qui erat octingentesimus Varronianus, & 799 Catonianus. Debuerat igitur anno Christi 48. Ita inter ludos Claudij & Philipporum interfuisset legitimum tempus, nempe anni CC solidi. Annum igitur octingentesimum celebrauit Claudius: nongentesimum Antoninus Pius. Sex. Aur. Victor Andreæ Schotti: *Denique annis, quibus publica egit, viginti, idem mansit, celebrato magnifice vrbis nongentesimo*. Hoc retuli, quia nuspiam lectum. Post millesimum D annum, nullum alium centenarium natalem Vrbis celebratum puto. Saltem nemo eorum scriptorum, qui supersunt, hoc prodidit. Nam quod anno Christi 404 sæculares ludos ex versibus Claudiani diuinat doctissimus Onufrius, hoc a nobis supra confutatum est. Ille enim annus Christi neque veteribus ludis sæcularibus conuenit, neque centenariis natalibus vrbis. Sed quomodo illi versus Claudiani accipiendi, ibidem indicauimus.

A

DE INITIO IMP. PROBI.

EVSEBIVS e regione anni secundi Olympiad. 264: *Secundo anno Probi iuxta Antiochenos* CCCXXV *annus fuit: iuxta Tyrios* CCCCII: (*vel* CCCII *secundum quosdam*) *iuxta Laodicenos* CCCXXIIII: *iuxta Edesenos* CCCLXXXVIII: *iuxta Ascalonitas* CCCLXXX. Antiocheni annum Iulianum incipiunt a Kal. Octobribus, vt non semel a nobis dictum est: Edeseni a Ianuario sequenti. Ideo annus Antiochenorum anteuenit initium anni Romani, aut Edeseni mensibus tribus solidis. Itaq. cũ Antiocheni a neomenia sui Tisrin prioris, vel Hyperberetæi, qui est noster October, inciperent putare annum 325, adhuc tamen
B currebat annus 324 Edesenis, & Romanis, cyclo Lunæ XIIII. Sed ineunte anno secundo Olympiadis 264, currebat cyclus XIII tantum. Ergo perperam apud Eusebium *secundo* pro *tertio*. Corrigendum igitur: & e regione tertij non secundi ponenda illa verba, quæ iam produximus. Non enim est error Eusebij, sed librarij. Quare annus secundus Probi Imp. congruit anno III Olympiadis CCLXIIII, ducentesimo septuagesimo nono Christi, trecentesimo vicesimo quarto Iuliano. Et proinde vnum par Consulum expunctum est ex serie Fastorum Onufrianorum, nempe Consulatus Probi Augusti & Paulini, in primo anno Probi: quos Consules sequuntur Probus II, & Lupus in secundo anno Probi, qui erat, vt diximus, Christi 279. Sequuntur
C Probus III, & Paternus. Quæ tria collegia Consulum recte habent in Fastis Siculis, qui tametsi habent multa, quæ reprehendas, tamen ope illorum multa menda de ratione temporum tolluntur, & longe plura supplentur. In Cassiodoro quoque Consules Probus & Paulinus leguntur. Quare non bene abdicati sunt a diligentissimo viro Onufrio.

DE EPOCHA ÆGYPTIORVM DIOCLETIANEA.

PROPAGATVS iam per orbem terrarum Christianismus nuspiam
D maiores radices egit, quam in Ægypto: nuspiam plures aut acriores Christianæ doctrinæ vindices. Post multas igitur de Paschatis celebratione velitationes, & Octaeteridum ineptas fabricas, primi omnium Ægyptij ex doctrina Calippi cyclum enneadecaetericum Paschalem instituerunt, neomenia Thoth anni Actiaci 314 ineuntis, M. Aurelio Probo Aug. II, Furio Lupo COSS. anno Christi Dionysiano 284, periodi Iulianæ 4997, periodi Constantinopolitanæ Paschalis 5792, tribus diebus ante annum eiusdem periodi 5793: anno 5778 periodi

riodi Constantinopolitanæ Lunaris, triduo itidem ante, annum 5779. A
neomenia Tisri anni Iudaici ineuntis 4045, cuius character 6.8.685, in neomenia ipsius Thoth: VII Parthenonos anni a conditu rerum 4233. cuius Zygon 2,13,14', Septemb. XXIII. anno Nabonassari 1033, Thoth XVIII. Hæc sane prima fuit institutio cycli Paschalis. Ex quo obtinuit, vt is diceretur annus primus cycli Paschalis; qui fuit primus cycli Ægyptiaci in Paschatis celebratione, hoc est qui competebat Nisan sequenti, cuius character 3. 1. 836, Martij XXIV, Krionos quinta, cuius Zygon fuerat 3.19.3', in XXIII Septembris propter bisextum, cum in anno communi futurus esset in XXIV, & sequens Krion in XXI Martij. Hinc est, quod Theophilus cyclum suum magnum incepit ab anno Christi vulgari 380: quod is annus habeat eundem situm Lunæ, quem B
annus Christi 285. Vnde, vt dixi, primus cyclus Lunæ dicitur is, qui eandem quartamdecimam Nisan habet, quam annus 285. Non dubium est, quin hactenus epocha annorum Actiaca, qui dicebantur anni Augustorum, vsi fuerint: cum, vt dixi, is fuerit annus Augustorum iniens 314. Sed propter odium Christianismi, Achilleo, qui tyrannidem Ægypti inuaserat, interfecto, Ægypto miserrimo seruitutis iugo oppressa, a domitore Diocletiano, hæc Epocha Diocletianea vocata est, quamuis triennio ante imperiũ Diocletiani instituta fuisset. Atque hoc quidem verum est, & tam vere hoc dixerunt, qui de hac clade Ægypti loquuti sunt, quam falso, quod adiecerunt, ab eo tempore Ægyptios desiuisse vsum annorum vagorum Nabonassari. Non con- C
futassem hoc, neque mea hæc est voluptas, vt hodie quorundam, de quisquiliis triumphare, nisi viderem homines harum rerum peritissimos id in literas retulisse. Thoth Nabonassari, vt ostendimus, erat in XIII Iulij. Quomodo ergo retraxit eum fugitiuum Diocletianus in XXIX Augusti? Deinde quomodo adhuc temporibus Diocletiani vtebantur Thoth vago, qui a primo anno Augustorum fixerunt illum in ea ipsa die, in qua contigit ipsum deprehendi tempore Actiacæ victoriæ. Thoth siquidem ille est proprius Actiacæ victoriæ. Neque verum est, quod in vetustis auctoribus Martyrologiorum legitur, Festum Petri ad Vincula ideo Kalendis Augusti institutum, iussu Eudoxiæ Augustæ Imp. Theodosij vxoris, vt populus reuocaretur a gen- D
tilis superstitionis pompa, quam quotannis celebrabat ea die, pro victoria Octauiani Augusti de Antonio & Cleopatra Kal. Augusti collata. Quam enim hoc verum sit, patet ex iis, quæ de victoria Actiaca demonstrauimus, quæ III die Septembris, non autem Kalendis Aug. contigit. Sed fortasse potuit aliud solenne veteris superstitionis fuisse. Plutarchus vtitur mensibus Augustorum Ægyptiacis fixis, & vetustissima inscriptio Græca, quam protulimus supra in diatriba de anno
Augu-

A Augustorum Ægyptiaco. Quid igitur dicent? Certum igitur est, hanc epocham propter cyclum Paschalem institutam, & cum eam aliquo titulo ex Christiana doctrina petito Ecclesia Alexandrina cognominasset, odio Christianismi a Diocletiano ex suo nomine vocatam Diocletianeam. Æthiopes hactenus vocant non annos Diocletiani, sed annos gratiæ, ዓመተ፡ ምሕረት፡ עָמַת מִחְרַת. Sed epocham & caput ipsum computi ita vocant, non autem annorum seriem. Et quidem ratio in promptu est, quia non per annos Diocletiani eam epocham putant, sed per annos periodi vtriusque cycli, annorum 532, quot annorum est periodus Dionysiana. Anno hoc Christi Dionysiano 1596, inibit annus huius epochæ 1313. Ecclesia
B Æthiopica tantum numerabit annos gratiæ 249. quia duæ periodi magnæ Dionysianæ, nempe anni 1064, de 1313 deducti relinquunt annos 249. & quia Dionysiana periodus incipit ab anno primo Gratiæ, hoc est τῆς ἐνσαρκώσεως, inde nomen huic epochæ in Æthiopica ecclesia. Arabes Muhammedani vocant تاريخ القبط Terik elkupti: hoc est Æram Ægyptiacam. quia soli Christiani ea vtuntur. Ipsi Christiani vocant تاريخ الشهدا ἐποχὴν τῶν μαρτύρων. Caussam sciscitanti ita olim respondit mihi ὁ μακαρίτης Dominus Ignatius Patriarcha Antiochenus, vir, quo doctiorem Oriens nostro sæculo non tulit: وايضا

انكم قد سالتم عن تاريخ الشهدا المستعمل من القبط ان
C ما هو وما هو سبب تسميته بهذا الاسم فاعلم انه مبدى
من السنة التاسعة عشر لملك ديوقليطيانوس الكافر
التي فيها زاد الاضطهاد علي النصاري وامر بهدم كناسيهم
ويقتل كل من ما يذبح لاصنامه واستشهد بهذا الامر علي
يده من مومنين ولاية القبط مايه واربعه واربعين الف
وسبعمايه نفر فمن هذا اليوم يبدي تاريخ القبط ويسمونه
تاريخ الشهدا اي اولاء الذين اسفك دمهم ديوقلطيانوس

D Hoc est: *Præterea quæsiuistis super* AERA MARTYRVM *vsitata ab Ægyptiis, quænam illa sit, & ob quam caussam ita appellata. Scito eius initium esse ab anno Regis Diocletiani impij* (ἀθέου) *decimo nono, in quo auxit persecutionem contra Christianos, cum edixisset eorum ecclesias destruere, item vt quicunque idolis non sacrificaret, interficeretur. Quocirca hoc edicto martyrio affecti sunt* (ἐμαρτυρήθησαν) *fidelium terræ Ægyptiæ centum quadraginta quatuor millia: septingenta autem in fugam dissipata* (διεσκορπίσθησαν) *Ab eo tempore incipit Æra Elkupti, quam vocant*

ÆRAM

ÆRAM MARTYRVM, *eorum nempe, quorum ſanguinem profudit Diocletianus.* Hæc ille vir eximius. Par ergo abuſus æram vocare martyrũ, quæ non incipit a primo anno perſecutionis, atque Diocletiano attribuere, quæ eius initium triennio anteuertit. Omnino hæc æra Chriſtianorum fuit ſemper, eſtque hodie, & vnius Ægypti, atq. Æthiopiæ. Nunquam enim veteres annos a Diocletiano putant ſine mentione Ægyptiacorum menſium: vt apud Theonem, Commento in Ptolemæum ſexto, pagina 284, Eclipſis Lunæ anno Diocletiani LXXXI, Athyr XXIX: a Nabonaſſaro autem MCXII, Phamenoth VI. & in Actis Concilij Epheſini, 292: Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν μοναζόντων ἐν τοῖς ἐρημικοῖς, Φαρμουθὶ κγ. ἰνδικτιῶνι δ. α. ἔτους Διοκλητιανοῦ ρξδ. Et hic quidem annus erat Chriſti 448, Aprilis XVII. At eclipſis Theonis cadit in annum Chriſti 364, qui erat primus Valentiniani, Nouemb. XXV, feria V, periodi Iulianæ anno 5077, cyclo Solis IX, Lunæ IV, Toxonos quarta, anni a conditu rerum 4314. Neomenia Zygonos 5.4.45, Sept. XXIII. Caſleu XV, anni Iudaici 4125. cuiu Caſleu neomenia 5.7.21, Nouembris XVIII. A B

DE INITIO DIOCLETIANI.

PAVLVS Oroſius: *Anno ab Vrbe condita milleſimo quadrageſimo primo, Diocletianus triceſimus tertius ab exercitu electus imperator annis viginti fuit.* Hoc eſt, annus V.C. 1041 incipiebat ab illis Palilibus Varronianis, a quibus imperium quoq. ipſe Diocletianus iniuit. Nam ex Panegyriſte nouimus a Palilibus putari initiũ Diocletiani. Ergo ille annus Varronianus incidit in XXI die Aprilis, anni Chriſti 287, periodi autem Iulianæ 5000, & ſecundi Olymp. 266, cyclo Lunæ III, Solis XVI. Quare his cõſentanea ſcribit Euſebius e regione anni ſecundi eiuſdem Olym. 266. *Diocletianus Dalmata ſcribæ filius, imperator electus ſtatim Aprum in militum concione percuſſit, iurans ſine ſuo ſcelere Numerianum interfectum.* Item Beda lib. I. hiſt. Angl. ca. 6. *Anno incarnationis Dominicæ* CCLXXXVI, *Diocletianus triceſimus tertius ab Aug. Imper. ab exercitu electus,* &c. Nempe a XXIX Aug. anni 286 putat initium imperij Diocletiani. Rurſus annus Diocletiani XIX erat ſecundus cycli Lunaris, & proinde 305 Chriſti. Præterea idem annus XIX erat 350 currens Iulianus, atque ideo ſecundi cycli, vt ſupra. Denique viceſimus annus Diocletiani erat Chriſti 306, ſecundus Olym. 271, vt recte eſt apud Euſebium. Ergo primus Diocletiani erat 287. Et quidem tam errauerit, qui æram Martyrum Diocletianeam eſſe initiũ imperij Diocletiani exiſtimauerit, quam qui æram Seleucidarum Alexandream initium imperij Alexandri, quod fecit Agathias, aut a Thoth Philippeo putaret initium regni Philippei in Macedonia. Zoſimus: Ἀπὸ τῆς Χιλῶνος καὶ Λίβωνος ὑπατείας, καθ' ἣν Σεβῆρος τὴν τῶν Σεκουλαρίων ἤγαγεν ἑορτὴν, ἄχρις ὅτε ὁ Διοκλητιανὸς ἐνάκις, C D

A ἐνάκις, ὀκτάκις δὲ Μαξιμιανὸς γεγόνασιν ὕπατοι, διέδραμεν εἰς ἐνιαυτοὺς πρὸς τοῖς ἑκατόν· καὶ τότε Διοκλητιανὸς ἰδιώτης ἐκ βασιλέως ἐγένετο. καὶ Μαξιμιανὸς ταὐτὸ τοῦτο ἐποίησε. Ludi ſæculares Seueri anno Chriſti 204. cum quibus ſi componantur 101 anni: fient omnes anni ſimul a Chriſto 305. Quod ſi annus 305 Chriſti eſt viceſimus Diocletiani, ergo primus fuit 286 a Thoth Ægyptiaco. Sequitur igitur, imperium Diocletiani non inire a Thoth anni Chriſti 284, id eſt ab æra martyrum. Sed multa tamen errata ſunt apud Zoſimum præter ἀναχρονισμοὺς. vt cum ſcribit Herculium morbo Tarſi periiſſe, quem certum eſt occiſum Maſſiliæ. Item cum dicit Diocletianum conuentum ab Herculio Carnuti Galliarum. cum Diocletianus poſt abdicatum imperium nunquam pe-
B dem poſuerit in Gallia, imo non extulerit Salonis Dalmatiæ. Et recte annus viceſimus Diocletiani notatus eſt e regione ſecundi Olympiadis 271, qui erat ſecundus perſecutionis. Magna perturbatio eſt in Conſulibus & annis Diocletiani, Conſtantini Magni, & filiorum eius in Faſtis Onufrianis, non vtique culpa viri, quem vere noſtra ætas patrem hiſtoriæ vocare potuit, ſed difficultate rei. Ne nos quidem omnibus medicinam adferre poſſumus. Sed viam indicamus, quam ſtudioſi inſiſtant in eiuſcemodi rebus inueſtigandis. Sex. Aurel. Victor vulgaris XXV annos imperij attribuit Diocletiano, nimis prolixe largitus de alieno. Ita enim eius imperium conſurgeret anno aut biennio ante epocham Martyrum. Apud Caſſiodorum initium Diocle-
C tiani, & finis anteriorum principum contaminatiſſima ſunt.

DE PERSECVTIONE DIOCLETIANEA.

PERSECVTIO, hoc eſt, crudelitas in vitam & fortunas Chriſtianorum, cæpit prius ab euerſione eccleſiarum. Euſebius in hiſtoria Eccleſiaſtica ſcribit edicto imperatorio Eccleſias ſubrutas fuiſſe, menſe Martio, τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα εἰσελαυνούσης. Idem in Chronico e regione anni primi Olympiadis 271: *Decimonono anno Diocletiani menſe Martio in diebus Paſchæ Eccleſiæ ſubuerſæ ſunt.* Vt Paſcha inci-

D DIOCLETIANVS. IOVIVS. ET. MAXIMI
ANVS. HERCVLIVS. CAESS. AVGG.
AMPLIFICATO. PER. ORIENTEM
ET. OCCID. IMP. ROM. ET. NOMINE
CHRISTIANOR. DELETO. QVI
REMP. EVERTEBANT.

DIOCLETIAN. CAES. AVG.
GALERIO. IN ORIENTE. A
DOPT. SVPERSTITIONE. CHRIST.
VBIQVE. DELETA. ET. CVLTV
DEOR. PROPAGATO.

deret in menſem Martium, hoc non potuit accidere, niſi Terminus Paſchalis fuiſſet in Martio. Non potuit igitur contingere cyclo primo, neque tertio. Contigit ergo cyclo ſecundo. Terminus Paſchalis XXV Martij, anno Chriſti 305, feria prima, cyclo Solis VI. Quare eodem

dem die & quartamdecimam, & Pascha celebrarunt. quod non raro A
fiebat eo tempore, ante Decretum Nicenum. Est ergo locus illustris,
quo probamus ante Canonem Nicenum πάσχα ἀναστάσιμον cōcurrisse
cum Termino. Error igitur est in Chronico Eusebij. Non enim anno
primo Olympiadis 271, qui quidem annus cæpit a cyclo secundo, sed
eodem anno Iuliano hoc contigit, a cuius diebus æstiuis cæpit annus
primus Olympiadis 271. Quod verissimum est. Hæc sane fuit mens
Eusebij, vt tres menses anticipet de anno sequente Olympiaco: quod
non semel facit. Et sane si propius rem putemus, nondum inceperat
annus XIX Diocletiani. Deerat enim mensis ad Palilia, vnde initium
Diocletiani. Ecclesiæ igitur subuersæ sunt in Pascha illius anni, in quo
cæpit annus XIX Diocletiani a sequentibus Palilibus, annus autem B
primus Olympiadis 271 a diebus æstiuis. Fine anni, quo Antiochenses
putabant annos 351 teste eodem Eusebio, cæptum proscriptionibus
innocentum, cædibus martyrum crudeliter sæuiri. Si igitur persecutio
cæpit ab illo autumno, a quo cæperunt putare annos 351 Antiocheni,
is erat annus 350 editionis Iulianæ, & proinde secundus cycli. quod
conuenit priori demonstrationi. Denique si annus primus Diocletiani cæpit anno Christi 287, cycli 3, ergo decimusnonus cæpit anno
Christi 305, cyclo secundo, a Palilibus. Persecutionem vero in Oriente
quidem aperuit Diocletianus, in Occidente autē Maximianus. Itaque
eius rei testes adhuc exstant inscriptiones duæ in Hispania, quarum
exemplum subiecimus. In Historia Græca Ecclesiastica Eusebij extat fragmentum, in quo dicitur persecutionem cæpisse in Pascha, C
Ξανθικοῦ μηνός. Hoc modo contigerit hoc cyclo III, anni Christi 306.
Sed quanta fides illis fragmentis adhibenda sit, sequentia declarant,
in quibus nihil vere dictum est. Nam scribit eodem anno XIX Diocletiani, ὀγδόῃ Δαισίου πρὸ ἑπτὰ Εἰδῶν Ἰουνίων, τετράδι σαββάτων Procopium
primum in Palæstina martyrio coronatum fuisse. Atqui octaua Dæsij non est VII Id. Iun. sed VI. Vt autem septima Iunij esset feria IIII,
hoc non potuit fieri, nisi anno Christi 304. & anno 308, vt octaua eiusdem sit Sabbatum. Quod esset absurdum. Deinceps scribitur, Apphianum adolescentem ob Christi nomen supplicio affectum πρὸ
τεσσάρων Νοννῶν Ἀπριλλίων, ἡμέρᾳ παρασκευῇ, anno secundo διωγμοῦ, vicesimo Diocletiani. Ergo erat annus Christi 303. Atqui 304 illi erat decimus nonus. Et id quoque absurdum. Anno quarto διωγμοῦ, Diocletiani XXII, τὴν εἰκάδα τοῦ Δίου πρὸ δώδεκα Καλανδῶν Δεκεμβρίων ait
fuisse ἡμέραν προσαββάτου, hoc est, feriam VI. Igitur litera Dominicalis erat D, aut ED. Atqui D sola fuisset anno Christi 302. Ergo fuit
ED, & proinde cyclo XIII, anno Christi 312. Ergo primus annus Diocletiani incideret in annum Christi 291. Quod falsum. Anno quinto

διωγμοῦ

A δωγμοῦ, ait Pascha ἀναςάσιμον fuisse δευτέρᾳ Ξανθικοῦ. quod multis annis ante, & post, contingere non potuit. Denique omnes characterismi in illo fragmento mendosi sunt, non librario sed auctori ipsi adscribendi. Beauit igitur nos Eusebius, qui annum XIX Diocletiani cum 350 anno Iuliano comparat, hoc est, quo anno a Kal. Octobribus Antiocheni annum 351 putare cæperunt. Est enim character ἀναντιλογητὸς. Sola igitur Ecclesia Antiochena nobis veram huius insignis calamitatis epocham conseruauit.

DE INITIO CONSTANTINI MAGNI.

ANNO secundo persecutionis, imperij vicesimo, celebratis vicen-
B nalibus, Diocletianus Iouius, & Maximianus Herculius abdicant se imperio. Vicesimus annus imperij Diocletiani, idemque secundus persecutionis, cadit in annum Iulianum 351, & Christi 306, secundum ea, quæ superius a nobis demonstrata. Quibus succedunt Constantius, Armentariusque, teste Aurelio Victore Schotti. Quod non ferens Constantinus anno 307 in Britannias profectus, ibi reperit patrem Constantium Chlorum vltimos vitæ spiritus agentem: qui decessit a. d. VIII Kal. Augusti. Constantinus vero, cunctis, qui aderant, annitentibus imperium cæpit VIII kal. Octobr. Et quia hinc ordiebantur annum ciuilem Constantinopolitani post imperium Constantini, propterea dictum, Constantium Chlorum obiisse anno
C primo Olympiadis 271. hoc est, anno primo lustri Iuliani. quod lustrum incipiebat ex a. d. VIII. kal. Octob. anni 307 secundum Constantinopolitanos, secundum Romanos, ex kal. Ianuarij. Eusebius e regione anni tertij Olymp. 271. *Constantius XVI imperij anno diem obiit in Britannia Eboraci. Post quem filius eius Constantinus ex concubina Helena procreatus regnum inuadit, quarto persecutionis anno.* Et annus tertius Olympiadis 271, & quartus annus persecutionis, competunt in annum Christi 308. sed adiuuandum est interpretatione: annum currentem Christi 308 esse primum Constantini Magni ab a. d. VIII kal. Octobr. anni 307. Quod rectissimum est. Initium igitur Constantini ex a. d. VIII kal. Octob. anni 5020 periodi Iulianæ, 5816
D computi Græcorum Paschalis, & 5802 computi Lunaris. Ex quibus possumus aduertere, quantum erratum sit in initiis Diocletiani & Constantini Magni apud Chronologos, & Fastorum conditores. In quo neque doctrina neque iudicium defuit illis, sed tempus, quod omnia aperit. Nos post illos hæc ex tenebris eruimus. Alij post nos meliora præstabunt. Paulus Orosius: *Anno ab Vrbe condita millesimo sexagesimo primo, Constantinus tricesimus quartus ab Augusto, gubernacula imperij a Constantio patre suscepit.* Sane Palilia Varroniana

millesima sexagesima prima cœperunt ex a.d. XI kal. Mai anni Christi A
308. Quare sentit cum Eusebio, modo ab autumno antecedente eius anni sumatur initium. Non igitur dubium, quin annus primus Constantini ineat ex a.d. VIII kal. Octob. anni 307, non 308.

DE INDICTIONE PRIMA CONSTANTINIANA.

INDICTIONEM Græci vocant ἐπινέμησιν, nimirum ab editione ludicrorum Panegyricorum & spectaculorum Quinquennalium, Decennalium, & Vicennalium. Semper enim auctores ita loquuntur, Vicennalia dare, Decennalia dare. Marcellinus Comes: *Indi-* B
ctione IIII, *Arcadio* VI, *& Probo* COSS. *Theodosius iunior Quinquennalia dedit*. Item: *Indictione* IX *Theodosius iunior* IIII COS. *Decennalia, Honorius Romæ Vicennalia dedit*. Græci semper dicunt πενταετηρίδα, δεκαετηρίδα, vel δεκαετηρικὴν πανήγυριν ἐπέδωκεν. Namque aliter de Consulibus loquebantur. Ille Consul ὑπατείαν ἐπέδωκεν. Ὑπατεία ἐπεδόθη, ἐπενεμήθη. Socrates: ἑπτακαιδεκάτη ὑπατεία τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐδόθη. Hoc verbo vtebantur, quia quotannis Encænia Imperatorum & primus dies cuiusque Consulatus muneribus & largitione celebrabatur. Nam sane ἐπινέμησις est largitio: quomodo editio ludi gladiatorij dicebatur Munus, in cuius locum successerunt profusæ ὑπατεῖαι & Encænia Imperatorum. Imperatores celebraturi Quin- C
quennalia, pensiones, tributa, & residua debitorum aut tollebant, aut laxabant. Panegyristes Constantino dictus: *Quinque annorum nobis reliqua remisisti. O lustrum omnibus lustris felicius! O lustrum, quod merito hanc imperij tui æquauit ætatem!* Per quinarios annorum remissiones tributorum fieri solitas, satis patet multis locis ex XI lib. Cod. Th. Laxabantur & custodiæ. Eusebius de Vicennalibus Diocletiani: κατὰ τὴν νομιζομένην δωρεὰν τῶν ἐν τοῖς δεσμοῖς πανταχῇ πάντων ἐλευθερίας ἀνακηρυχθείσης. Sozomenus: ἔθος Ῥωμαίοις δημοτελῆ πανήγυριν ἄγειν καθ' ἑκάστην δεκάδα ἐτῶν τῆς τοῦ κρατοῦντος ἀρχῆς. Quando primum hic mos cœperit, pete ex Dionis libro LIII. Per lustra quinquennalia, id est annorum solidorum quinque hæ Panegyries recurrebant. quod non indiget de- D
monstratione, cum ex Panegyriste supra a nobis adducto satis constet. Hinc Sidonius ad Maiorianum Aug.

> *Sic lustro imperij perennis acto*
> *Quinquennalia Fastibus dicentur.*

Intelligit lustrum quinque annorum absolutorum, non autem lustrum bisexti Iuliani. Et Fastibus dixit pro Fastis, vt Lucanus:

> *Nec meus Eudoxi vincetur Fastibus annus.*

Nam

A Nam male vulgo editum est *fascibus*. Ea lustra vocantur Indictiones, & in nummis principum prouincialibus scribuntur nunc per L, nunc per Λ. hoc est LVSTRVM. ΛΟΥΣΤΡΟΝ. Constantini Magni initium consurgit ex a. d. VIII Kalendis Octobris, anno Christi 307. Igitur eius quinquennalia congruunt anno 312. Rursus anno 327, idem Vicennalia dedit. A Quinquennalibus, ad Vicennalia, anni XV solidi. Hinc mos cæptus putari tempora per trina Quinquennalia, siue per Indictiones, & totum tempus Indictio vocatur, & eius initium semper ex a. d. VIII Kalendis Octobris. Hoc tempus in Fastis Siculis notatum e regione Olympiad. 273. Ολυμπ. σοε. Ινδικτιώνων Κωνσταντινιανῶν ἐντεῦθεν ἀρχή. Κωνσταντίνου Αὐγ. τὸ γ̅, καὶ Λικιννίου
B τὸ β̅. Annus primus Olympiadis 273 incepit a cyclo x, anno Christi 313, quo currebat illa Indictio, a XXIIII nimirum Septembris anni 312. Quare a XXIIII Septembris semper IV addenda annis Christi, ad methodum Indictionis. A Kalendis autem Ianuarij tria tantum addenda. Proinde quatuor cum 312 compositis, abiectis omnibus XV, relinquitur vnitas, annus nimirum primus Indictionis primæ Constantinianæ. Non possum autem satis mirari duos summos viros, Pantagathũ, & Onufrium, quorum alter primus hoc tempus confert in victoriam Constantini de Maxentio ex a. d. VIII kal. Octob. anni Christi 313, alter vero illud ab eo persuasus in literas idem retulit. Sed quamuis verum est, Maxentium periisse anno Christi 313;
C tamen falsum & propter illam victoriam institutũ hunc Computum temporis, cum sint mera Quinquennalia Constantiniana; & primam Indictionem ex a.d. VIII kal. Octob. anni 313 cæpisse, cum anno ante cæperit. Ex a. d. igitur VIII kal. Octob. incipit Indictio: quod semper Romani Imperatores obseruarunt, obseruantque hactenus Germani Impp. Quod quidem nemini ignotum esse potest, saltem qui Diplomata Cæsarea hodierna inspicere velit. In C. Th. libro XI. Tit. XXVIII, ita scribunt Impp. Honorius & Theodosius Augg. *ex* XIV *Indictione Consulatus Valentiniani Aug.* III. *& Eutropi* V. C. Is erat annus Christi 370. quo nempe currebat Indictio XIII. Hic vero Indictio XIV incipit ab eodem Septembri eiusdem anni 370. Rursus in synodo
D quadam Hierosolymitana: *Post Consulatum Flauij Belisarij gloriosissimi, decimotertio Kalend. Octobris, Indictione quintadecima, in Colonia Ælia Metropoli, & Hierosolymis.* At postea additur, vbi agitur de iis, quæ eodem anno ante Kal. Sept. acta erant: *Post Consulatum Flauij Belisarij clarissimi, sexto Nonas Maias, Indictione decimaquarta.* Anno Christi 590, indictione nona, incipiunt epistolæ Gregorij Papæ. & sequenti Februario anni 591, currit eadẽ indictio nona. quod per omnes libros epistolarum constanter retinetur. In transactione inter Imp. Lu-

douicum Balbum Caroli Calui F, & patruelem eius Ludouicum A
Ludouici F, ita memini me legere: Anno DCCCLXXVIII, *Kalend. Nouembris, Indictione duodecima*. Quatuor cum 878 compositis, abiectis XV, relinquitur duodecima Indictio. Cœpit igitur Septembri proxime antecedenti. In vsu vulgari est duplex κατάχρησις. Nam & Indictionem spatium quindecim annorum vocamus, cum sint tres Indictiones, id est tria lustra in XV annis: & præterea primam, secundam, tertiam Indictionem dicimus pro primo, secundo, tertio anno. Sic Iurisconsultus dicit in primo, secundo, tertio Edicto, pro prima, secunda, tertia parte Edicti. Et Theophilus prima, secunda Institutione. Et Grammatici, Cato prima, secunda, tertia Origine. Duplex autem initium Indictionum a Septembri: Imperatorum Romano- B
rum, &, qui eis successerunt hactenus, Germanorum ex a. d. VIII Kal. Octobris: Imperatorum autem Constantinopolitanorum ex Kalend. Septembris. Quare hic caueat lector, ne in historiæ Constantinopolitanæ Annalibus, indictionis principium differat in a. d. VIII kalend. Octobr. Ita enim error interueniret. Nam, verbi gratia, hoc anno Christi 1596, Indictio X Cæsarea Germanica incipiet ex a. d. VIII kal. Octob. At Indictio X Cæsarea Constantinopolitana incipiet ex kal. Septembris, vnde & anni initium. Et ita videbis semper in Patriarchæ Constantinopolitani formatis, aut Systaticis. Itaque qui leget Indictione X aliquid factum Constantinopoli, & putauerit post XXIIII Octobris hoc contigisse, multum hallucinabitur. Ecclesiam vero Ro- C
manam, a kal. Ianuarij Indictiones suas putare, quia omnibus notum esse putamus, ideo demonstrandum non iudicauimus. Triplex igitur Indictio: Cæsarea Germanica, a XXIV Septembris, quæ est vera Constantiniana. Cæsarea Constantinopolitana a kal. Septembris. Pontificia Romana a kal. Ianuarij. Georgius Cedrenus de XVI anno Iustiniani, qui erat 543 Christi: τῷ ιϛ ἔτει, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ϛ, ἡμέρᾳ α, Ινδικτιῶνι Ζ. Anno Christi 543 nemo dubitat fuisse Indictionem VI Constantinianam quidem a XXIV Sept. anni 542, Pontificiam a Kal. Ianuarij ipsius anni 542. Et tamen hic vides VII Indictionem longe ante XXIV Sept. Cedrenus vtitur semper Computo periodi, quam Lunarem vocauimus, cuius & annorum Christi differentia semper sunt anni so- D
lidi 5494, vt suo loco ostendimus. Proinde annus 6566 huius epochæ erat annus Christi 1072, vsque ad Kal. Sept. quo anno currebat indictio decima. Ipse Cedrenus scribit Kal. Septembris fuisse Indictionem XI. καὶ τῇ ἐπαύριον, πρώτην ἄγοντος τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τῆς ΙΑ ἐπινεμήσεως τοῦ ϛφξϛ ἔτους. Certum est tunc Constantinopoli Indictiones a Kalendis Septembris putari solitas, quando primum ab iisdem kalen. annum suum Constantinopolitani orsi sunt. qui mos non est anti-

A quior imperio Iustiniani. Paulus Langobardus lib. II. cap. XXV: ALBOIN *igitur Liguriam introiens Indictione ingrediente tertia, tertio Nonas Septembris, sub temporibus Honorati Archiepiscopi, Mediolanum ingressus est.* En anno Christi 539, tertia Indictio incipit a kal. Septemb. non a XXIV. Itaque Chronologi male initium Alboini ab anno 540. Sed quid volunt illa verba supra a nobis ex Ephesino Concilio producta? Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν μοναζόντων ἐν τοῖς ἐρημικοῖς, Φαρμουθὶ ΚΓ. Ἰνδικτιῶνι Δ. α. ἔτους Διοκλητιανοῦ ρξδ. Quam vocat Indictionem quartam primam? Nam is erat annus Christi 448, Indictio prima. Quin enim tres indictiones, hoc est XLV annos præteriisse intelligat, dubium non est, eumque esse annum primum quar-
B tæ indictionis. Itaque 45 annis de 448 deductis, annus Christi 403 erit primus primæ Indictionis, qui annus sine dubio conuenit anno, quo consulatum quintum gesserunt Arcadius & Honorius Augg. Sed quare hinc nouarum Indictionum initium? Neque dubium est eam Indictionem vocari Arcadiacam, & Honoriacam. quemadmodum lib. XI Cod. Th. Valentiaca dicitur, a Valentio. Sed de his quærant studiosi amplius. Nam dubium non est, Imperatoribus cognomines fuisse illas Indictiones, quarum caput in eorum imperio incipiebat. Sed datum soli Constantinianæ Indictioni, vt fastos signaret, quod primus Imperatorum Christianus fuerit: & Decreta patrum Nicenorum vim cæperunt habere ex anno primo Indictionis secundæ Con-
C stantinianæ ineunte, post Septembrem anni 327 Dionysiani. In Fastis Siculis ita scriptum fuit e regione Consulum Lepidi & Planci: Ἀρχὴ Ἰνδικτιώνων. Subiungitur interpretatio: ἀπὸ α ἔτους Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τῶν προκειμένων ὑπάτων Λεπίδου καὶ Πλάγκου ηγουν ιβ (ἰνδίκτου ιβ) καὶ αὐτῆς τοῦ Ἀρτεμισίου μηνὸς, Ἀντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι: καὶ αἱ Ἰνδικτοι δὲ χρηματίζειν ἤρξαντο ἀπὸ πρώτης καὶ αὐτῆς (αὗται) τοῦ Γορπιαίου μηνός. Ita legimus Ἰνδίκτου β, pro ηγουν ιβ. item αὗται pro αὐτῆς: quæ rei cognitu dignissimæ tenebras offuderant. Sed falsum est, Consulibus Planco & Lepido indictionem fuisse XII, siquidem fingamus Indictionem semper in vsu fuisse, quod προληπτικῶς fingit periodus nostra Iuliana. Nam Consulatus Planci & Lepidi incidit in annum confusionis, qui
D erat periodi Iulianæ 4668: & a quo monarchiam Cæsaris infima vetustas putare cæpit. Marcellus Comes: indictione XIIII, Basilisco, & Armato coss. *Hesperium Romanæ gentis imperium, quod septuagentesimo nono vrbis conditæ anno primus Augustorum Octauianus Augustus tenere cæpit, cum hoc Augustulo periit, anno antecessorum regni Imperatorum* DXXII. Erat annus Christi 476, periodi Iulianæ 5189. Deductis 521 absolutis de 5189, relinquitur annus periodi Iulianæ 4668, annus videlicet confusionis. qui est locus insignis. Nam primum Augustorum

Decesſorem Imperij vocat C. Iulium Cæſarem, & primum eius an- A
num, nimirum annum confuſionis, a cuius Octobri annos Cæ-
ſaris putabant Antiocheni. Sed fallitur Marcellinus in annis Vrbis.
Nam ſeptuageſimus nonus natalis Vrbis Varronianus erat annus
primus Iulianus, non annus primus confuſionis, id eſt, annus perio-
di Iulianæ 4668. Quod ſi diuidas 4668 per 15, habebis ex me-
thodo huius periodi, Indictionem tertiam Romanam a Kalendis Ia-
nuarij. Ergo Indictio quarta Imperatoria cæpit ex a. d. VIII Octo-
bris eiuſdem anni 4668: & propterea cum inde annum Iulianum
incipiant Antiocheni, illis 3 addenda ſemper annis Iulianis ad me-
thodum Iulianam. Nam ſane annorum Chriſti, & Iulianorum
differentia ſunt anni ſolidi 45, hoc eſt, indictiones tres. Itaque tam B
annis Iulianis, quam annis Dionyſianis Chriſti tria addenda ad me-
thodum Lunæ. Sed non dubito, quin auctor ſcripſerit Ἰνδίκτου β̄. Quod
& ipſum falſum eſt. Nam non Conſulatu Planci & Lepidi currebat
a Kal. Ianuarij Indictio ſecunda, ſed anno antecedente, Q. Fuſio Ca-
leno, P. Vatinio COSS. Ita igitur melius ſcripſiſſet: Ἀπὸ τῶν προκει-
μένων ὑπάτων Καλλιώου, καὶ Βατινίου, Ἰνδίκτου β̄, καὶ αὐτῆς τοῦ Ἀρτεμισίου μηνὸς,
Ἀντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνοις ἀριθμοῦσι. Καὶ αἱ Ἰνδίκτοι δὲ χρηματίζειν ἤρξαντο
ἀπὸ πρώτης καὶ αὐταὶ τοῦ Γορπιαίου μηνός. Putaſſem hallucinatum quoque
de menſe Artemiſio, id eſt Maio, niſi Dominus Ignatius Patriarcha
Antiochenus, vir ſummus & integerrimus, mihi olim ſcripſiſſet, Indi-
ctionem in Eccleſia Antiochena a neomenia Ijar incipere. Poſtquam C
enim de quibuſdam periodis diſputaſſet, ſubiungit: وان من هذا
النوع هو هذا الدور الذى الخمسة عشري الذي يسمي منّا
ومن اليونانيين اينديقطونا وبدوه هو من اوّل ايار Id eſt:
*Ex hac autem ſpecie eſt ea periodus quina denaria, quæ a nobis & Græcis
vocatur* INDICTIO*: cuius initium eſt a neomenia Ijar.* id eſt Mai, vel Arte-
miſij. Præter triplicem igitur vſum Indictionis, Conſtantinopolitanum
a Kal. Sept. Imperatorium a XXIV Sept. Pontificium a Kal. Ianuarij,
quartus acceſſit Antiochenus ex Kal. Mai, qui eſt Ijar Antiochenis,
Artemiſius Syromacedonibus. In fine Exemplaris Euāgeliorum Ara- D
bicorum, quod penes nos eſt, ita legimus: كمل هذا الانجيل
المقدس بتفضل ربنّا ومخلّصنا يسوع المسيح في الحادي
وثلثين من شهر تموز يوم الثلثا التاريخ الثاني عشر سنة
ستة الاف وسبعماية وسبعة وثمنين للعالم *Explicitum eſt hoc
Euangelium ſacroſanctum ope Domini noſtri, & Seruatoris noſtri* IESV
CHRISTI

A CHRISTI, *die vna & triceſima menſis Tamuz, feria tertia, Æra anno* XII
ſexies milleſimo, ſexenteſimo octageſimo ſeptimo Mundi. Vbi ÆRA
eſt Indictio manifeſto. Sed quamuis illi Chriſtiani, qui hæc ſcripſe-
runt, Arabice ſacra celebrant, tamen duo argumenta in illis ſunt, eos
paruiſſe Patriarchæ Conſtantinopolitano, quod nimirum anno Græ-
co vtuntur in Computo mundi, & quod in fine ſingulorum Euange-
liſtarum, caput Græcum vltimum Euangelij ſcriptum eſt. Non igitur
hæc Indictio incepit a neomenia Ijar, quia Eccleſiæ Antiochenæ non
erant attributi, ſed ab Elul, id eſt Gorpiæo Syromacedonico, aut Se-
ptembri. Itaque ille annus erat Chriſti 1179: in quo currebat Indictio
duodecima, vſque ad neomeniam Elul. vltima autem Tamuz, ſiue
B Iulij, ſiue Panemi, erat feria tertia, cyclo Solis XII. Prima Indictio
Conſtantiniana conſurgit ex anno periodi Iulianæ 5025. Græcorum
Computi Paſchalis 5821: Computi Lunaris eorundem 5807.

DE MAXENTIO A CONSTANTINO MAGNO DEVICTO.

PANEGYRICVS Conſtantino Magno dictus ait mille ſexaginta
annorum opes a Maxentio ex toto orbe ad libidinis & tyranni-
dis ſuæ fomenta congeſtas fuiſſe. Igitur anno ab V. C. milleſimo
ſexageſimo abſoluto, hoc eſt, milleſimo ſexageſimo primo ineunte,
C cæpit imperare Maxentius, vt & Conſtantinus; quod ſupra ex Oroſio
retulimus: anno Chriſti 307, ex autumno. Rurſus idem Panegyriſtes
addit ſex annos ſolidos bellum illud ciuile protractum, neque datum
Tyranno, vt ad ſeptimum imperij annum perueniret, quod, inquit, is
numerus ſit ſacer. Ergo finis imperij & vitæ Maxentio fuit annus
Chriſti 313: imo annus 314, ſi Euſebio credimus, qui illum annum
comparat cum ſecundo Olympiadis 272. Quod ſane falſum eſt. Hoc
enim contigit anno primo Olympiadis, non ſecundo. Onufrius an-
num quidem hunc contendit cum anno Chriſti 313, ſed quod eam vi-
ctoriam conferat in a. d. VIII Kal. Octobris, fruſtra eſt. Is eſt enim
dies Encæniorum Conſtantini. Et mirum proditum ab Onufrio,
D illam victoriam a Panegyriſta in illud tempus conferri. Nullus enim
eorum Panegyriſtarum, qui beneficio Rhenani editi ſunt, vſpiam illius
diei conceptis verbis meminit. Sed & vir polyhiſtoricotatos Pantaga-
thus hoc ei perſuaſerat. Et longo poſt tempore, vt fit, accidit, vt a
quodam ſcriptore ſe didiciſſe putarent, quod ipſi ſibi perſuaſerant ve-
rum eſſe. Annus profligati Maxentij eſt 5026 periodi Iulianæ, Com-
puti Græcorum Paſchalis 5822, Lunaris computi eorundem 5808.

DE CONSESSV NICENO. A

ANNVS Alexandreus Syromacedonum DCXXXVI est primus annus Consessus Niceni, auctore Socrate. Ille Hyperberetæus cæpit anno Christi 324, Kal. Octobris, vbi semper exordium anni Antiocheni; anno quarto Olympiadis 275, vt etiam recte notatum est in Chronico Eusebiano, anno Constantini decimo octauo ineunte. Primus consessus celebratus eodem anno Alexandreo, & Olympico, Δαισίου ἐννεακαιδεκάτῃ, πρὸ δέκα τριῶν Καλανδῶν Ἰουλίου: nimirum mensis Iunij die XIX, feria VI, cyclo Solis XXVI. Canonibus ipsis Græcis hæc præmissa sunt: Κανόνες τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, ἐν ὑπατείᾳ Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν λαμπροτάτων, B ἔτους χλϛ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐν μηνὶ Δαισίῳ ἐννέα καὶ δεκάτῃ, πρὸ δέκα τριῶν Καλανδῶν Ἰουλίων. Dimissum autem concilium anno tertio currente, postquam conuocatum fuit, anno Alexandreo 638, qui cæpit ab Octobri anni Christi 327, Vicennalibus Constantini, quibus cæpit secunda Indictio Constantiniana in Acta publica referri: Cyclo Solis vltimo Romano a Kalendis Ianuarij, sed primo anni Imperatorij illius sæculi a XXIV Septembris. Atque adeo ille cyclus, cuius prima duplex litera est GF, cæptus haberi pro primo, quod ab eo incipiunt Acta concilij, & feria prima a primo die anni Imperatorij, nempe a XXIV Septembris. Primum, inquam, cyclum vocarunt, cuius initium concurrit cum prima feria, cum prima die anni Imperatorij, C cum primo anno Indictionis, cum primo tempore Actorum Synodicorum. Tunc dimissum ait Concilium Eusebius in Ecclesiastica historia, cum Constantinus Vicennalia dedit. In Chronico Eusebiano, e regione anni III Olympiadis 276, scriptum est: *Vicennalia Constantini Nicomediæ acta, & sequenti anno Romæ edita.* Eadem verba transcripsit in suos Fastos Cassiodorus, COSS. Ianuario & Iusto. Hoc est, Vicennalia sunt data ex a. d. VIII Kal. Octobris, illius anni Christi, a cuius diebus æstiuis iniuit annus tertius Olympiadis 276, cyclo Lunæ quinto. Fuit igitur annus Christi 327. Et proinde primus annus Constantini fuit annus Christi 307, vt supra demonstratum est. Nam hactenus in his omnibus peccatum est a Fastorum, & Chro- D nologiarum conditoribus, quamuis summæ eruditionis, & magni in literis nominis.

DE EN-

A DE ENCÆNIIS VRBIS CONSTANTINOPOLEOS NOVÆ ROMÆ.

CASSIODORVS: PACATIANVS, ET HILARIANVS. *His*
COSS. *Ciuitas, quæ prius Byzantium dicta est, mutato nomine,*
a Constantino Constantinopolis dedicatur. Illud par Consulum est
quintum a Vicennalibus Constantini, anno Christi 331. Ergo secun-
dum Cassiodorum, anno Christi 331, celebrata Encænia Constan-
tinopoleos, siue Natalis primus nouæ Romæ. Apud Suidam: τξ'
χρόνοι ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας διεληλύθεισαν τῇ πρεσβυτέρᾳ
Ῥώμῃ, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς εἰς τέλος ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κων-
B σταντίου παῖς τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος τὴν Ῥώμην τὴν νέαν ἀνίστησιν. Sane
si a Thoth Augustorum, ad Encænia nouæ Romæ, sunt anni absoluti
360, ergo annus 361 Actiacus est primus natalis nouæ Romæ: in cuius
Payni currebat cyclus Lunæ decimus, anno Christi 332. Ita inter Cas-
siodorum & Suidam male conuenit. Rursus alibi apud Suidam: Δύο
δὲ καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας διεληλυθό-
των ἐνιαυτῶν, Κωνσταντῖνος τὴν νέαν Ῥώμην ἀνίστησι. hic liberalior, quam
supra, duos insuper annos adiecit. Itaque hoc modo Constantinopo-
leos natalis celebratus anno Actiaco 363, qui cæpit anno Christi 333.
ergo sequente Maio anni 334 Romæ nouæ Encænia celebrata. Nugæ.
Encænia autem celebrata sunt XI Mai. Itaque in Horologio Ecclesiæ
C Constantinopolitanæ, e regione XI Mai, notatum est: τὰ γενέθλια τῆς
Κωνσταντίνου πόλεως, καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μωκίου. Sed quia quotannis
Natalis Vrbis nouæ celebrabatur, vsque ad vltima tempora imperij
Constantinopolitani, non potuit ignorari initium Vrbis, cum tot ac
tot anni putarentur ab eius conditu, quoties solenne Encæniorum in-
staurar etur. Scribit itaque Marcellinus Comes: INDICTIONE V.
MAVORTIO SOLO COS. *Anno regiæ Vrbis conditæ* CXCVII, *Iustinus Im-*
perator Iustinianum ex sorore sua nepotem iamdudum a se Nobilissimum
designatum, regni quoque sui successorem creauit, Kal. Aprilis. Supere-
rant adhuc anno CXCVII mensis, & dies IX. Itaque XI Mai sequen-
tis cæptus numerari Natalis 198 nouæ Romæ, anno Christi 527, cyclo
D Lunæ XV. Ergo annis 198 vrbis Constantinopolitanæ VII addenda
ad methodum cycli Lunaris. Et proinde Constantinopoleos Encænia
celebrata anno cycli VIII. Ergo anno Christi 330. Zonaras: ἤδη δ'
ἀπαρτισθείσης τῆς πόλεως, κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ Μαίου μηνὸς, τελεῖ τὰ ταύ-
της γενέθλια, ἤτοι ἐγκαίνια, ἔτους ἐνισταμένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου. Sane deducta differentia annorum Christi, & Æræ Pa-
schalis Constantinopolitanæ, nimirum annis 5508, remanet annus
currens Christi Dionysianus, 330, vt supra. Georgius Cedrenus: τῷ κ'

(κε) ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, πληρωθείσης τῆς πόλεως, ἐθεματίσθη ὑπὸ Οὐάλεντος ἀστρονόμου ἐν τῇ η ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, μηνὶ Μαΐῳ ια, ἡμέρᾳ β, Ἰνδ. γ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵εωλη. περιέχει δὲ τὸ ὅλον συμπέρασμα ἔτη χϟϛ. Hic oblitus sui Cedrenus sequitur Paschalem Æram, non, quam semper solet, Lunarem. Itaque idem sentit cum Zonara, anno Christi 330 Encænia celebrata. Et quidem verum est, tum Indictionem tertiam fuisse, tum XI Mai feriam secundam. Erat enim cyclus Solis tertius. τὸ συμπέρασμα vocat τὸ ἀποτέλεσμα illius Valentis astrologi, qui definierit, Vrbem tantum 696 annos duraturam, hoc est, ad annum Christi 1026. Quod fuit summæ vanitatis illius, tam qui consuluit, quam qui pronunciauit. Encænia igitur nouæ Romæ celebrata anno Christi Dionysiano 330, periodi Iulianæ 5043, Mai XI. anno Augustorum Actiaco 359, Martyrum Diocletianeo 46, Pachon XVI. anno Mundi 4279, Tauronos XXII. Zygon, 3. 17. ό, Septembr. XXIII. anno Iudaico 4090, Siwan VIII. cuius character 2. 17. 530, Mai quarta. anno Nabonassar 1078, Mesori XIIII. Ex annis Christi Dionysianis deducantur anni 329. Reliqui erunt anni natalis Vrbis Constantinopolitanæ, a XI Mai. Esto propositus annus Christi 1558. Ex hac methodo erit annus 1229 Constantinopolis iniens ex XI. Mai. Onufrius dicit tantum 1228.

DE EXCESSV CONSTANTINI ET ANNO PRIMO CONSTANTII EIVS FILII.

HISTORIA Ecclesiastica prodit Constantinum decessisse die Pentecostes. Kalendarium, siue ὡρολόγιον Ecclesiæ Constantinopolitanæ e regione XXI Mai hæc apponit: Τῶν ἁγίων μεγάλων βασιλέων, καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Satis prolixe de laudibus Apostolorum delibatum, vt communicaretur istis duobus. Ergo XXI Mai decesserit Constantinus, si qua fides Rituali Constantinopolitano. Sed vno die minus e regione XX Ijar, id est Mai, Kalendarij Antiocheni ita legimus: ܕܩܘܣܛܢܛܝܢܘܣ ܡܠܟܐ ܟܐܢܐ ܘܕܗܠܝܢܐ ܐܡܗ hoc est, τοῦ Κωνσταντίνου βασιλέως δικαίου, καὶ τῆς Ἑλένης μητρὸς αὐτοῦ. Non magis mihi cōstat, cur Antiocheni vno die minus dicant quam Græci, quam quare Constantinopolitani vna die anteuertunt obitum eius. Non enim XXI, sed XXII obiit, feria prima, cyclo Solis decimo, solenni Pentecostes, cyclo Lunæ XV, anno Christi 337. Imperauit igitur annos solidos XXIX, menses VII, dies XXVIII, ab a. d. VIII kal. Octobris. Hinc consurgit initium imperij Constantij eius filij, qui fratribus mortuis superstes solus rerum potitus est. In supplemento Chronici Eusebiani Hieronymus ita scribit: *Tricennalibus Constantini Dalmatius Cæsar appella-*

A *appellatur*. Deinde anno poſt notat eius obitum. Quomodo potuit
Tricennalia celebrare anno ante obitum, qui obierit verno tempore
illius anni, in cuius autumnum tricennalia eius cadebant? E regione
anni vndecimi Conſtantij idem Hieronymus annotat Solis defectio-
nem fuiſſe. Ea contigit anno Chriſti 347, Octobris 20, feria tertia, cy-
clo Solis xx: cyclo Lunæ ſexto, anno periodi Iulianæ 5060, Zygonos
xxvii, cuius character 5. 1. 47′, Septembris xxiiii. anno Iudaico
4108, Tiſri vltima. Marſcheſchwan ſequens 4. 8. 98, Octobr. xxi. &
tranſlatione politica fuiſſet in xxii: quia Tiſri in xxii Sept. tranſlatus.
Anno Nabonaſſar 1095, Tybi xxv. Æræ Martyrum 64, Paophi xxiii.
Si igitur annus Chriſti 347 eſt vndecimus Cõſtantij: ergo initium Con-
B ſtantij anno 337, a xxii Mai, vt antea demonſtratum eſt. Ex hac
eclipſi conuincitur falſi quod ſcribit Cedrenus, anno x Conſtantij
fuiſſe defectionem Solis, Δαισίου ϛ, Iunij ſexta. Nam quanuis ea die
coniunctio fuit luminarium, tamen neque latitudinis Lunaris ano-
malia, neque eclipſis illa, de qua iam locuti ſumus, hoc patitur, cum
a vi Iunij anni 346, ad xx Octobris anni 347, interſint tantum ſyzy-
giæ xvi. Intra quod tempus anomalia latitudinis non eſt ecliptica.
Mirum tamen, hominem imperitum dicere eam contigiſſe eadem die,
qua coniunctio luminarium fuit. Sed & longius aberrat a vero Ma-
rianus Scotus, qui hanc defectionem confert in a. d. xviii Kalend.
Ianuarij. quo die coniunctio luminarium non potuit accidere, niſi
C anno Chriſti 350, cyclo Lunæ ix: vbi nulla defectio fuit. Contigit igi-
tur hæc defectio Solis anno xi Conſtantij, vt recte notat Hieronymus.
Conſules autem in hunc annum comparat Socrates lib. ii. cap. xx, Ru-
finum, & Euſebium: poſt quos, anno ſequente, Conſules facti Philip-
pus & Salia, anno Chriſti 348. Ad quos a ludis millenariis Philippi Imp.
annos ſolidos centum intereſſe ſcribit Aur. Victor Andreæ Schotti, in
Philippo. Ludi Millenarij Philippi anno Chriſti 248. Conſulatus Phi-
lippi & Saliæ, anno 348. Differentia anni centum ſolidi. Quare coss.
Philippo, & Salia iniuit natalis Vrbis Varronianus milleſimus cente-
ſimus primus ex a. d. xi Kal. Mai anni Chriſti 348. Onufrius confert
in annum 1100: quia nimirum ſequitur Palilia Catoniana. Ammia-
D nus Marcellinus ſtatim initio libri xx. *Conſulatu vero Conſtantij de-
cies terque Iuliani in Britaniis*, &c. & infra: *Eodem tempore per Eoos tra-
ctus cælum ſubtextum caligine cernebatur obſcura, & a primo Auroræ ex-
ortu, vſque ad meridiem, intermicabant iugiter ſtellæ.* Vide reliqua. Hoc
par Conſulum eſt tertium decimum à Conſulatu Philippi, & Saliæ
incluſiue, hoc eſt, à 348 anno Chriſti. Fuit igitur annus Chriſti 360. In
eo anno ſine dubio magna defectio Solis contigit, Auguſti xxviii,
mane: Parthenonos vii anni a conditu rerum 4309, cuius Zygon

5. 19.

5.19.38, XXIII Septemb. secunda Elul anni Iudaici 4120, cuius Elul character 1.4.117, Augusti XXVII, cyclo Solis V; Lunæ XIX. anno Nabonassar 1108, Choiac VI. anno 3 Olymp. 281. æræ Martyrum 76 desinente, ἐπαγομένων siue NISI quinta. Nam quod Hieronymus in Supplemento Chronici Eusebiani scribit accidisse anno primo Olympiadis 282, vtitur vitio sæculi sui, quo lustrum Iulianum sumebatur pro Olympiade. Itaque annus Christi 360 erat primus lustri, siue Olympiadis Iulianæ, non autem lustri Elidensis. Apud Orosium initium Constantij & excessus Constantini Magni confertur in annum A.V.C. Varronianum 1092. mendose. Erat enim annus a Palilibus Varronianis 1090. Biennio plus dixit, idque a Palilibus Vrbis. Annus excessus Constantini Magni & primus Constantij est 5050 periodi Iulianæ, 5845 Græcorum Paschalis, eorundem 5831 Lunaris; æræ Martyrum 54. A B

DE EXCESSV IMP. CONSTANTII ET INITIO IVLIANI τοῦ παραβάτου.

CONSTANTIVS Imp. Constantini Magni F. obiit Tauro & Florentio COSS. III Non. Octobris. Ammianus XXI. Illud par Consulum sequitur Consules Constantium decies, Iulianum ter, hoc est annum Christi 360. Igitur excessit Constantius anno Christi 361. Extat apud Zosimum, & Ammianum fabula de spectro, quod Iuliano Viennæ Allobrogum agenti hos Heroicos pronunciauit: C

Ζεὺς ὅταν ἐς πλατὺ τέρμα πέλῃ κλυτοῦ Ὑδρέχοιο,
Παρθενικῆς δὲ Κρόνος μοίρῃ βαίνῃ ἐπὶ πέμπτῃ
Εἰκοστῇ, βασιλεὺς Κωνστάντιος Ἀσίδος αἴης,
Τέρμα φίλου βιότου στυγερὸν καὶ ἐπώδυνον ἕξει.

Homo περίεργος, quisquis is fuit, cui tantum superfuit otij ab re sua, vt hos versus fabricaret, debebat cogitare, difficile esse iudicare de temporibus per motum omnium tardissimorum Planetarum, Saturni, & Iouis. Vix enim duodecimam partem vnius gradus conficit Saturnus motu annuo. Quid anilius, quam hoc populo obtrudere? Ineptus poëta, ineptiores historici, qui hæc retulerunt in libros suos, tanquam θαῦμα καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. Si dixisset: Quando Sol eam partem illius Signi obtinebit, tunc Constantius morietur, euentus fidem probasset. quod non potest in tam tardo motu Saturni. Sed hæc non sunt nauci. Imperium igitur Iuliani τοῦ παραβάτου incipit ex a. d. III Non. Octob. anni Christi Dionysiani 361, Martyrum Diocletianei 78. D

A

DE INITIO VALENTINIANI.

VALENTINIANVS electus Imperator die bisexti, cuius superstitione, quamuis homo Christianissimus, totum illum diem non solum actu rerum, sed & publico abstinuit. Fuit igitur annus Christi vulgaris 364. Nam nemo sanæ mentis dixerit fuisse annum 368. Vide reliqua apud Ammianum libro XXVI. Vnde Epiphanio nonagesimus annus Diocletiani, hoc est 374 Christi, est vndecimus Valentiniani. A Diocletiano deinceps caue credere Orosio annos Imperatorum in Palilia vrbis Varroniana conferenti. Aliquando enim anno, aliquando biennio plus dicit. Annus primus Valentiniani est 5077 periodi

B Iulianæ, computi Paschalis Græcorum 5872, computi Lunaris eorundem 5858, computi Martyrum Diocletianei 81.

DE CONSVLATV AVSONII.

CONSVLATVS Ausonij est quintusdecimus post Consulatum Iouiani, & Varroniani Augg. Ergo consulatus Ausonij cadit in annum Christi 379; Indictione septima, vt recte habet Marcellinus, qui a Consulatu Ausonij & Olibrij sumsit initium Chronici sui, quod cum singulis collegiis Consulum suas Indictiones reddat, nihil habemus hodie perfectius in eo genere. Vtinam totos Fastos Roma-

C nos pari diligentia characterismis suis notatos haberemus. Itaque ille libellus est norma temporum a consulatu Ausonij, ad vltima tempora Iustiniani. Rursus annus duodecimus Valentis & Valentiniani, nonus autem Gratiani, erat 92 Diocletiani, teste Epiphanio. Hoc est: 93 Diocletiani cæpit a XXIX Augusti anni XII Valentis & Valentiniani, IX autem Gratiani, cyclo Lunæ XV. Consulatus vero Ausonij secutus est hunc annum annos triennio solidos. Ergo cyclus XIX incidit in Consulatum Ausonij. Proinde fuit annus Christi 379. Annus Consulatus Ausonij est 5092 periodi Iulianæ, 5887 Computi Græcorum Paschalis, 5873 computi eorundem Lunaris, 96 computi Martyrum Diocletianei.

D

DE MORTE VALENTINIANI IVNIORIS.

EPIPHANIVS: ὧν τὰ ἔτη μέχρι τοῦ Ἀρκαδίου ὑπατείας τὸ δεύτερον καὶ Ρουφίνου ἀριθμοῦνται ϟζʹ: ἐφ᾽ ὧν ἐτελεύτησεν ὁ Οὐαλεντινιανὸς ὁ νεώτερος υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ μεγάλου εὑρεθεὶς ἄφνω ἐν τῷ παλατίῳ πεπνιγμένος, ὡς λόγος, ἐν εἰδοῖς Μαΐαις, πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς πεντηκοστῆς, ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου. αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς ἐξεκομίσθη. ἦν δὲ κατ᾽ Αἰγυπτίους τότε

μηνὸς Παχὼν μία καὶ εἰκάς, κατὰ δ' Ἕλληνας, Ἀρτεμισίου τρίτη καὶ εἰκάς. κατὰ Ῥω- A
μαίους ἡ πρὸ δεκαεπτὰ Καλανδῶν Ἰουνίων. Vtinam ita omnes consulatus charactere suo præditi essent, vt est iste consulatus Arcadij II & Ruffini. Ergo Valentinianus Iunior strangulatus XV Mai, die Sabbati, Vigilia Pentecostes. Ideo fuit annus Christi 392. Indictio V. Errauit Marcellinus Comes, apud quem indictione IIII, Titiano & Symmacho interfectus est Idibus Mai. Vno enim anno minus dicit. Quare lapsus est memoria ὁ μνημονικώτατος Onufrius, qui scribit a Marcellino quoque proditum, Valentinianum iuniorem strangulatum Arcadio II & Rufino COSS. Sed obscurum, quod addit Epiphanius, eam fuisse XXIII diem Artemisij secundum Græcos. hoc est Syrogræcos. Erat enim XVI, non XXIII. Artemisius Syromacedonicus est B
purus putus Maius Iulianus. Itaque ea dies fuit ἕκτη καὶ δεκάς, non τρίτη καὶ εἰκάς. Sic κατ' ἀνοήτων. πρὸ ἓξ εἰδῶν Νοεμβρίων, κατὰ Μακεδόνας Ἀπελλαίου ις̄. Nam hic decem dies supra formam Iulianam sunt, vt supra septem. Quare non intelligo.

DE SECVNDO CONSVLATV STILICHONIS.

MARCELLINVS Comes: *Indictione* III, *Stilichone* II. *&* *Anthemio* COSS. Ergo fuit annus Christi 405. Vetus inscriptio Christiana huiusmodi extat Romæ. C

CONSVLATV. M. F. STILICHONIS
SECVNDO CC DEPOSITVS PVER
HELIAS. ARGENTARIVS. SEPTIMV
KAL. NOBEMBRES DIE BENERIS ORA QVARTA
QVI BIXIT ANNIS TRIGINTA ET QVINQVE ET DIES
VIGINTI ET TRES BENEMERENTI IN PACE.

Anno Christi 405, VII Kal. Octob. erat feria quinta, cyclo Solis XXII. At hic est feria VI. fuit ergo annus Christi 406, & consequenter Consulatus Stilichonis inciderit in annum illum Christi, non in 405; vt voluit Marcellinus Comes. Quod si verum est, vnũ igitur par Consulum fuerit expunctum inter consulatum Ausonij, & Stilichonis secundum. D
Quid hic dicam nescio. Neque illa, quæ biennio ante secũdum Consulatum Stilichonis scribit Cassiodorus, intelligo: ARCADIVS V. ET HONORIVS V. *His coss. Polentiæ Stilichonem cum exercitu Romano Gothi victum acie fugauerunt.* Atqui extat Panegyricus Claudiani de bello Getico, qui ad internecionem pæne cæsum Alarici exercitum ad Polentiam, ipsum autem Alaricum cum paucis fugisse canit. Quid hic dicas; vbi duo testes ita inter se pugnantia loquuntur? Sed cur eam memo-

A memorabilem victoriam tacuit Zosimus, in laudes Stilichonis satis profusus, siquidem vera canit Panegyricus? Sane apud veteres altum de hac victoria silentium. Prosper videtur verba Cassiodori corrigere, aut potius Cassiodorus perperam ea ex Prospero interpretatus: ARCADIO V. ET. HONORIO. V. *Aduersus Gotthos Polentiæ vehementer vtriusque partis clade pugnatum est*. Victor igitur Stilicho. Sed fuit Καδμεία νίκη, propter quam integrum non erat Claudiano μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν. Prudentius II in Symmachum vix verbo tenus delibauit: —— *Inhumata cadauera late*,

Quæ Pollentinos texerunt ossibus agros.

Claudianus ipse & Prudentius hanc cladem contigisse dicunt tricesimo, anno postquam Gotthi Danubio traiecto in Thraciam sese more pelagi inundantis effuderunt.
B

DE VII CONSVLATV HONORII.

AVGVSTÆ Treuirorum in Basilica Pauliniana huiusmodi extat inscriptio, turpissime deformata, vt paret. quam vt legendam putamus, infra posuimus. Ἐνθάδε κεῖται Εὐσεβία ἐν εἰρήνῃ οὖσα ἱεροκωμῖτις ἀπὸ Κώμης Αδδάνων, ζήσασα μικρὸν πρὸς ἐτῶν ΙΕ. ὑπατείᾳ Ονωρίου τὸ Η, καὶ Κωνσταντίνου τὸ Α. μηνὶ Πανέμου ΙΒ ἡμέρᾳ. ΚΙ. Β. ἐν εἰρήνῃ. Vltima verba videntur significare κεῖται βεβαίως ἐν εἰρήνῃ. Αδδάνων in Cilicia multi meminerũt, quæ
C

ЄΝΘΑΚЄΠΕ ЄΥCЄΒΙΑ ЄΝ ЄΙΡ
ΙΝΙΟΥCΑ ΙЄΡΟΟΚΜΤΙΑΠωΚ
ωΜΗCΑΔΔΑΝωΝ ΖΗCΑC
ΜΙΚΡΟΠΡΟCЄΤωΝ ΙЄ ΥΙΠΑΤ
ΙΑ ΟΝωΡΙΟΥ ΟΗΚΑΙ ΚωCΤΙΟΝΤΙ
ΝΟΥ ΤΟΑ ΜΗΝΙ ΠΑΝΗΜΟΥ
ΙΒ ΗΜЄΡΑ ΚΙ Β ЄΝ ЄΙΡΙΝΗ.

ЄΝΘΑΔЄ. ΚΕΙΤΑΙ. ЄΥCЄΒΙΑ. ЄΝ. ЄΙΡ
ΗΝΗΙ. ΟΥCΑ. ΙЄΡΟΚωΜΙΤΙΣ. ΑΠΟ. Κ
ωΜΗC. ΑΔΔΑΝωΝ. ΖΗCΑCΑ
ΜΙΚΡΟΝ. ΠΡΟC. ЄΤωΝ. ΙЄ. ΥΠΑΤ
ЄΙΑΙ. ΟΝωΡΙΟΥ. ΤΟ. Η. ΚΑΙ. ΚωΝCΤΑΝΤΙ
ΝΟΥ. ΤΟ. Α. ΜΗΝΙ. ΠΑΝЄΜΟΥ
ΙΒ. ΗΜЄΡΑΙ. ΚΙ. Β. ЄΝ. ЄΙΡΗΝΗΙ.

hodie Episcopum habet sub Patriarcha Constantinopolitano. Temporibus igitur Honorij erat tantum Κώμη, & quidem cognomine ἱερά, vnde vicani Addanorum vocati Hierocomitæ. Alij erant Hieracomitæ in iurisdictione Pergamena, diuersi ab istis Addanocomitis. Quæro igitur, quis sit iste Constantinus collega Honorij in septimo Consulatu. Nam Marcellinus, Prosper & Cassiodorus cum Honorio septimum Consule comparant Theodosium iterum Consulem. imo in Cod. Th. ipsemet Honorius se VII comparat cum Theodosio II. Scio in promptu esse commune & vsitatum perfugium, illum Constantinum fuisse suffectum. Mihi vero ita non videtur, & multa in
D

istis Consulibus praue addita, aut dempta existimo. Sic in Codice Th. A
lib. XI. Tit. XXVIII. Eutropius v. c. comparatur Consul cum Valentiniano Aug. III. At Marcellinus libro XXVIII, Socrates lib. IV, Cassiodorus, & Fasti Siculi comparant Consulem Valentem Aug. III cum Valentiniano Aug. III. In constitutione Impp. Honorij, & Theodosij Augg. lib. XI. Cod. Th. cum ex Septembri anni Christi 370 recte putetur indictio XIV incipiens, postea a Septembri Consulatus Honorij VII & Theodosij II, incipit indictio IV: quæ competit anno Christi 405, & quidem ex Septembri, quo anno ponitur Consulatus Stilichonis secundus. Nisi pro Indictione IV legamus VI, quomodo huic malo medeamur, non video, si hoc verũ non est. Nam eodem Tit. Theodosius Iunior dicit, Consulatu eodem Honorij VII, & suo B
II, transactam fuisse Indictionem V. Ergo eodem anno sexta Indictio cæpit ex Septembri. Quod autem in eadem Constitutione a Consulatu II Valentiniani & Valentis, ad Consulatum VII Honorij & II Theodosij, ponuntur anni XL: aut ἀλογιστία est, aut καλάχρησις. Sunt enim tantum XXXIX anni absoluti, nimirum ab XI Indictione transacta, ad V transactam.

DE ROMA AB ALARICO CAPTA.

OMNIBVS in hoc conuenit, Romam ab Alarico captam Varane, & Tertullo COSS. Marcellino Comiti, Prospero, Cassio- C
doro, & quidem Marcellino Indictione VIII. Ergo fuit anno Christi 410. Orosius: *Anno itaque ab Vrbe condita M. centesimo sexagesimo quarto, irruptio Vrbis per Alaricum facta est.* Palilia illa Varroniana inierunt ex a. d. XI kal. Mai anni Christi 411, Indictione nona. Itaque vno anno plus dicit, quam Marcellinus. Cedrenus: ἔπαθε δὲ τὴν τοιαύτην ἅλωσιν μηνὶ Αὐγούστῳ κϛ, ἰνδικτιῶνος θ, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἐπζέ: lege, Ε͵ϡε. Quia vtitur Æra lunari Constantinopolitana. 5494 de 5905 deductis, remanent anni Christi 411, vt apud Orosium. Ergo Orosio, & Cedreno Roma capta anno Christi 411, Indictione nona: & cum hic casus acciderit Varanis Consulatu, videtur secundum hæc, Consulatum secundum Stilichonis incidisse in annum Christi 406: D
& quædam turbata esse in istis Consulibus. Ego censeo, inter Consulatum Ausonij & Stilichonis secundum vnum annum fuisse sine COSS. & tamen duo paria Consulum tanquam contigua coniuncta, & tamen inter illa duo, quæcunque ea tandem fuerint, interiectum fuisse annum sine COSS.

A ## DE PRIMO SAHAMI ARMENIORVM.

PRIMVS Sahami Armeniacus, qui eſt primus menſis Armeniorum,
cæpit anno Chriſti Dionyſiaco DLII, Iulij IX, feria III, cyclo Solis
primo, periodi Iulianæ 5265. Ex recta anni æquabilis ratione initium
Sahami competebat diei XI Iulij, quæ erat neomenia Choiac. Armenij
vero triduo anteuenerunt. Ij igitur annorum ſuorum Computum a
XXVI anno Imp. Iuſtiniani ordiuntur, puto, ex quo tempore Chriſtia-
niſmum amplexi ſunt, quamquam ſub Iuſtino Iuniore Chriſtianos
factos ſcribant auctores Eccleſiaſticæ hiſtoriæ. Et ſane in Tabula Ara-
bica eſt, تاريخ الارمن من تنصرهم ἐποχὴ τῶν Ἀρμενίων ἀπὸ τῆς χριστιανώ-
B σεως αὐτῶν. Annus primus Armeniorum eſt 6060 computi Græcorum
Paſchalis, 6046 computi eorundem Lunaris, Computi Martyrum
Diocletianei 269.

DE PRIMO MVHARRAM HEGIRÆ.

EDICTO C. Cæſaris de anni reformatione emiſſo, omnes fere
Orientales nationes formam anni amplexæ ſunt, & quidem ab
Autumno anni confuſionis eæ, quæ initio Alexandreo vtebantur, vt
Antiocheni: a Vere autem Arabes, & Hagareni. Et Antiocheni qui-
dem in contractibus cōputo annorum Iulianorum vtebantur a Neo-
menia Hyperberetæi, computo autem annorum Alexandreorum a
C Tiſrin priore. Idem fecerunt Arabes & Hagareni, quorum anni Iu-
liani conſurgebant a Kal. Ianuariis, anni vero Hagareni & Lunares a
Vere. Itaque periodum 228 annorum inſtituerunt ex a. d. III Iduum
Martij anni confuſionis, cyclo Lunæ XIII, Solis XX, incipientes nimi-
rum a neomenia menſis Xanthici anni CCLXV Alexandrei. Cuius rei
adhuc manifeſta extant veſtigia in computo Samaritarum: qui cum
meris menſibus Hagarenis vtantur in vſu Eccleſiaſtico, annis quoque
meris Arabicis, hoc eſt ſolutis, nullo interuentu emboliſmi, illos an-
nos a Vere anni confuſionis putant, hoc eſt, a neomenia Xanthici
CCLXV Alexandrei. Triplicem enim periodum habuerunt, mino-
rem triginta annorum ſolutorum, quo interuallo nihil de horis &
D ſcrupulis Lunæ ſupereſſe putant. Maiorem 210 annorum, compoſi-
tam nimirū ex ſeptem minoribus, qua feriæ redeunt in orbem, quam
propterea hebdomadicam vocamus. Maximam 228 annorum Sola-
rium, 235 autem Arabicorum, qua Muharram per totum contextum
anni Solaris vagatus redit ad eandem diem. Samaritani igitur a Niſan
Iudaico anni confuſionis, ad Niſan Iudaicum anni Chriſti 1584, puta-
bant annos completos 209 de periodo hebdomadica octaua. Nam in-
teruallum eſt annorum Iulianorum 1629, qui ſunt anni Arabici com-

 pleti

pleti 1679, dies XI. de quibus deductis septies 210 annis, remanent 209 A
anni completi Arabici periodi octauæ hebdomadicæ. Itaque ex Nisan Iudaico incipiebant putare annum Lunarem 210 periodi octauæ. Vtuntur igitur anno soluto, & periodis minoribus, maioribus, maximis Agarenorum. Maxima periodus constat tribus periodis Calippicis: cuius exemplum habes libro secundo, initio propter commoditatem, a primo anno Alexandreo instituto, cum tamen vno die neomeniæ discrepent ab Alexandreis, propter vnius diei προέμπτωσιν σεληνιαίων, vt possit congruere cum initio annorum Iulianorum. Quia igitur a Vere, non ab Autumno antecedente incipit, semper annis Alexandreis addenda vnitas; de reliquo periodi omnes 228 annorum deducendæ. Remanebunt anni currentes periodi Hagarenæ ad nouilunia Iuliana B
accommodatæ. qui anni si fuerint pauciores, quam 77, pertinent ad primam periodum Calippicam, si pauciores, quam 153, detractis 76, reliqui pertinebunt ad periodum secundam. Si denique plures fuerint, quam 153, detractis 152, reliqui pertinent ad tertiam periodum Calippicam, vt plane habes in Tabula. Annus Christi 622 erat 933 Alexandreus. Addita vnitate, abiectis omnibus 228, remanet annus XXI periodi Hagarenæ Iulianæ compositæ ex ter 76 annis, hoc est, ex tribus periodis Calippicis. qui quidem anni XXI cum sint intra 77, pertinent ad primam periodum Calippicam. Cuius primus mensis Ramadhan in XX Martij, feria VII, cyclo solis XV. Ergo Muharram sequens feria VI, in XVI Iulij. Hinc init annus primus Hegiræ C
Muhammedicæ, anno periodi Iulianæ 5335: anno Mundi 4571, Karkinonos XXVII. Zygon 2. 12. 45′, Septemb. XXI. anno Iudaico 4382, Ab tertia, cuius character 4. 6. 112, Iulij XIV. anno Nabonassar 1370, Choiac XXVIII. anno Iuliano 667. anno 71 Armeniorum, Sahami XXV. Quod autem quidam scribunt, diem Veneris sacram sancitam a Muhammede, quia primus Muharram Hegiræ habet characterem feriam VI, frustra sunt. Non enim dies Veneris magis ex instituto Muhammedis, quam circuncisio. Vtrunque enim vetustissimum in ea gente. De qua re audi verba Christiani cuiusdam ex libro eius in Muhammedismum, vt ea citat Vincentius Belouacensis: *Duarum Indiæ gentium, quæ vocantur* ZECHIAM, *&* ALBARACHVMA, *anti-* D
qua consuetudo fuit, nudos & decaluatos, magnisque vlulatibus personantes simulacra Dæmonum circuire, angulos quoque osculari, & proiicere lapides in aceruum, qui quasi pro honore Diis extruebatur. Inde enim est, quod in libro Solomonis dicitur: Qui proiicit lapidem in aceruum Mercurij. Faciebant autem hoc bis in anno, Sole scilicet existente in primo gradu Arietis, & rursum cum esset in primo gradu Libræ: hoc est, initio Veris, & Autumni. Hæc ergo consuetudo cum ab Indis ad Arabas descen-

A *descendisset, eamque suo tempore apud Mecham in honorem Veneris Mahumet celebrari reperiisset, sic illam manere præcepit, cum tamen cætera Idolatriæ vestigia remouisset. Illud vero soli Veneri in illa celebratione dicitur exhiberi solitũ, vt lapilli retro, id est, sub genitalibus membris, proiicerentur, eo quod Venus illis partibus maxime dominetur. Vnde id adhuc hodie fit in domo Dei illicita, quam vocant.* Hæc ille. Nullum autem expressum est præceptum in Alcorano de die Veneris celebranda. Sed reliquit ita, vt reperit in vsu vulgi. Nam ex eo sequeretur, Christianam legem sancire cultum Lunæ, Martis, Mercurij, quod hodie in Septimana apud nos dies eorum sunt cognomines. Reliqua vero recte, lapides in aceruum a Muhammedanis iaci. Nam hodieque a
B peregrinantibus obseruatur extra vrbem Mecham, ad montem Arraphoth, die x. Dilchagiathi, vt notamus libro secundo. Acerui lapidum Græcis dicuntur ἕρμακες. Mercurio enim a prætereuntibus erigebantur. vt in Epigrammate:

Ιερὸν Ερμείῃ με παρασείχοντες ἔχευαν
Ανθρωποι λίθινον σωρόν. ——

Vetustissimi Iudæorum propterea vocant מַרְקוּלִים, Merkolis, siue Mercurium. In honoremne Veneris, an alius Dei hæc proiectio lapidum facta ab antiquis Arabibus, non plane mihi constat. Sed certum est, Venerem præcipuum illius gentis numen fuisse. In Sarracenicis Frid. Sylburgij: δ Σαρακηνοὶ μέχρι τῶν Ηρακλείου τοῦ βασιλέως χρόνων εἰδωλο-
C λάτρουν, προσκυνοῦντες τῷ Εωσφόρῳ ἄστρῳ, καὶ τῇ Αφροδίτῃ, ἣν δὴ καὶ ΧΑΒΑΡ τῇ ἑαυτῶν ἐπονομάζουσι γλώττῃ. δηλοῖ δὲ ἡ λέξις αὕτη τὴν μεγάλην. Verum quidem est, CHABIR in ea lingua magnum significare. Sed quod scriptor ille Arabs in domo Dei illicita hoc fieri dicit, scito Mecham vocari حرم HARAM, in Arabismo. Hoc significat rem illicitam, & prohibitam; Vnde مُحَرَّم Muharram est illicitus, quo nomine primus mensis Sarracenorum vocatus, cuius rei caussam ignoro. Semper Alcoranum Mecham vocat حرم, Haram. Sed nescio, an bene vertas rem illicitam, cum de Mecha intelligitur. Nam hoc nomine etiam peregrinantes Mecham dicuntur, حُرُم Hurmun in Alcorano, id est
D VOTITI, vt verbum Plautinum vsurpem, vel εὐχωλιμαῖοι. Turcice vocantur CASILAR. Vnde etiam eorum peregrinatio in Alcorano dicitur حَرَام Haram. Sarracenica Sylburgij vertunt حرم προσκυνητήριον τοῦ παραπτήματος, nõ bene, cuiusmodi multa errata in illis Sarracenicis, perperam ex Alcorano traducta. Igitur ex his constat, cultum feriæ sextæ, quam Arabes جُمُعَة Giuma vocant, non esse institutum Muhammedis, sed a Muhammede ita relictum, vt erat in prisco vsu.

Quia vero ἀπὸ φάσεως neomeniam instituunt, imo tertio die à coitu, A
propterea contingit in neomenia Muharram semper cælo sudo Lunam corniculatam videri. Ex eo deriuatum, vt quemadmodum Christiani in apicibus turrium & templorum crucem statuunt, sic Muhammedani ponant speciem Lunæ corniculatæ in apicibus Pyramidum suarum. Lunam corniculatam vocant هلال, Helal, quod & alibi monemus. Annus primus Hegiræ est 6130 computi Græcorum Paschalis, 6116 computi eorundem Lunaris.

DE PRIMO PHRVRDIN IEZDEGIRD PERSÆ VEL POTIVS OTHMEN ARABIS CALIPHÆ BABYLONIS.

B

Ex his, quæ libro secundo, & proximo demonstrauimus, didicisti Persas statim post 120 annos, mensem integrum intercalare solitos. quod tempus vocabant SALCHODAI. Fingamus menses Ægyptios esse Persicos. Anno primo Nabonassar Thoth erat in XXVI Februarij, Paophi in XXVIII Martij. Annus primus Nabonassar esto nunc vltimus periodi Neuruz Persicæ, id est centesimus vicesimus. Epagomenæ erunt in XXI Februarij. XXV autem dies singulorum mensium erant cognomines heroum. Sed quinque vltimi a XXVI erant singuli cognomines singulis Epagomenis, quas Epagomenas Ægyptij vocabant NISI, Persæ WAHAK. Eas Epagomenas Persæ & Ægyptij sacras putabant, in iisque certa obibant solennia. quod & hodie remansit in Persis, apud quos Muhammedismus non potuit has reliquias superstitionis abolere. Igitur anno 120, qui erat vltimus Periodi Neuruz, in Epagomenis sacra illa solennia obiri solita omittebantur, & differebantur in quinque vltimas

Menses Persici.	In fine Iezdegird	Initio Othmen.
Aban	12 *Ian.*	12 *Jan.*
Wahak	11 *Feb.*	11 *Febr.*
ADAR	16 *Feb.*	16 *Feb.*
Dj	18 *Mar.*	18 *Mar.*
Behemen	17 *Apr.*	17 *April.*
Asphandar	17 *Maj.*	17 *Maj*
Wahak	o o	11 *Iunj*
PHRVRDIN	16 *Junj*	16 *Iunj*
Adarpahascht	16 *Iulj*	16 *Iulj*
Chardad	15 *Aug.*	15 *Aug.*
Thir	14 *Sept.*	14 *Sept.*
Mardad	14 *Octob.*	14 *Octob.*
Schehariz	13 *Decemb.*	13 *Nou.*
Mehar	o o	13 *Decemb.*
Aban	o o	12 *Ian.*
Adar	o o	11 *Febr.*
Dj	o o	13 *Mar.*
Behemen	o o	12 *Apr.*
Asphandar	o o	12 *Maj*
Wahak	o o	11 *Junj*
PHRVRDIN.	o o	16 *Iunj.*

C D

A mas dies mensis sequentis: quæ erant cognomines ipsarum ἐπαγομένων.
Ita populus non mirabatur sacra fieri in diebus, qui erant cognomines τῶν ἐπαγομένων. Sic imprudente populo, quinque vltimæ mensis
Thoth erant Epagomenæ, & anno sequente neomenia priscarum ἐπαγομένων erat neomenia Thoth anno 120 desinente. hoc est XXI Februarij, quæ erat neomenia ἐπαγομένων anno priore, facta est neomenia Thoth anno desinente. Rursus XXIII Martij, quæ erat XXVI
Thoth in anno priore, facta est neomenia nouarum ἐπαγομένων in anno desinente. Ergo anno 121 vertente neomenia Paophi erat neomenia anni noui, quem vocabant نوروز NEVRVZ. & duo Thoth fuerunt in anno antecedente, vnus quidem λοχαγὸς, alter οὐραγός. Hic
B status anni pulcherrimus est illis, qui bisextum non intercalant anno quarto exeunte. quem statum si incolumem conseruassent Persæ, hodie eorum tempora a nobis non ignorarentur. sed sub extremis Regibus Persarum turbatum in hac re, dum in omni enthronismo Regis Wahak, siue Epagomenas traducunt ante neomeniam eius mensis, in quo imperium ille Rex iniuit. Certe Iezdegird, vt scribunt Arabes, iniuit imperiũ mense Adar Persico. Ideo initio eius imperij XXVI neomenia Aban putata est pro neomenia ἐπαγομένων. & tẽpore cædis ipsius neomenia Aban erat in XII Ianuarij, vt habes in diagrammate. quo interfecto عثمان بن عفان ὠθμὰν υἱὸς ὠφὲν, Othman Sarracenus in-
C uasit imperium. In cuius honorem a fine Aban traductæ sunt Epagomenæ ante neomeniam PHRVRDIN, quo mense iniuit imperium.
Non opus est declaratione, cum ipsum Diagramma plane loquatur statum anni Persici in fine Iezdegird, & initio Othmen, siue Othman. Ista Æra antea vocabatur تاريخ يزدجرد Æra Iezdegird, ex consuetudine. Sed mortuo Iezdegird, etiam translatis Epagomenis, remansit nomen Iezdegird, cum verius sit Æra Othmanica, non Iezdegirdica, propter duas caussas: & quia hinc consurgit initium eius imperij, & quia sublata est sub hoc Othman licentia Epagomenas transferendi encæniis cuiusque noui Regis. Cuius rei ratio patet. quia sub imperio regum Persarum Idololatrarum, cura & arbitrium
D Epagomenas transferendi permissa erant Magis & Sacerdotibus Persarum: quorum cum sacerdotia, potestas, & superstitio sublata sint aduentu Othmen, obsoleuit consuetudo Epagomenas transferendi ad hanc vsque diem. Initium igitur Phrurdin Iezdegirdici καταχρηστικῶς, Othomanici autem κυριολόγως, consurgit ex die XVI Iunj, feria tertia, anni Christi 632, periodi Iulianæ 5345. anno Mundi 4581, Didymonos XXVI. Zygon, 7.22.58′, Septembris XXI. Siwan XXIII, cuius character 2. 0. 738, XXV Mai, anni Iudaici 4392. Epagomenon tertia

anni Armeniaci 80. neomenia Choiac anni 1380 a Nabonassaro. Neo- A
menia igitur Choiac Ægyptiaci concurrit eo anno cum neomenia
Phrurdin Encæniorum Othmen Caliphæ Babylonis, qui Iezdegird
vltima belli fortuna deuicit. Haiton Armenius hunc Iezdegirden
vocat Asobarioth, eumque anno Christi 633 cæsum prodit, cum ta-
men vno anno plus dicat. Cedrenus vero Ormisdam vocat: apud
quem Reges Persarum hoc ordine digeruntur: Chosroes, Siroes, Ade-
ser Chosroæ F. Baram eiusdem filia, Ormisda. De hoc vero Ormisda,
τούτου, inquit, ὑπὸ Σαρακηνῶν διωχθέντος γίνεται ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν ὑπὸ
τοὺς Ἄραβας μέχρι σήμερον. Hodie vocamus Reges illos Sophi. quia
صوفي Tzophi Arabice significat puræ religionis hominem, & in B
melius reformatum: cuiusmodi suam religionem esse contendunt, eo-
que nomine capitale illis cum reliquis Muhammedanis odium, vt Sa-
maritis cum Iudæis. Quod quidam Sophi a flocco lanæ dictum vo-
lunt, hoc leuius est ipso flocco lanæ. Annus primus Persarum est 6140
computi Græcorum Paschalis, 6126 computi eorundem Lunaris.

DE ANNO PRIMO CONSTANTINI COPRONYMI.

NON raro auctores fugit ratio, cum annos Regum sine characte-
re nullo delectu congerunt. Aliquando enim annos imperfe- C
ctos pro solidis, & contra solidos pro inchoatis vsurpantes multam
perturbationem temporibus offundunt. Propterea decreuimus, om-
nes annos Regum, qui charactere aliquo insigniti sunt, in has Epo-
chas coniicere, vt exemplo nostro a nobis omissos obseruent studiosi.
Non potest ignorari annus primus Constantini Copronymi, qui cæ-
pit imperare ex die obitus patris Leonis. Obiit autem Leo cognomi-
ne εἰκονομάχος Indictione IX, auctore Nicephoro. Fuit ergo anno
Christi 741. Hoc quamuis certissimum est, tamen, quia charactere
notatus est vicesimus annus Copronymi, ideo charactere illo demon-
strandum. Nam Anastasius libro XXII scribit anno vicesimo Co-
pronymi factum esse errorem in Pascha: & orthodoxos quidem in D
Oriente octauo Idus Aprilis Pascha celebrasse: erroneos vero hæreti-
cos, vt ipse loquitur, Idibus Aprilis. Omnino igitur fuit litera Domini-
calis E. Illo Imperatore, hoc nō potuit accidere, nisi anno 760. Cyclus
Solis erat XIII cyclus aureus primus. Terminus Paschalis V Aprilis.
Quare recte postridie celebratum Pascha. Si 760 est XX annus Con-
stantini Copronymi, ergo annus 741 fuit primus. Ex his apparet, sero
acceptum fuisse ab occidentalibus magnum cyclum Dionysianum.

atque

A atque hactenus cyclo Victorini vsos fuisse. Annus erroris Paschatis sub Copronymo erat periodi Iulianæ 5473, computi Græcorum Paschalis 6278, eorundem computi Lunaris 6264.

DE INITIO ÆRÆ CALECVTENSIVM.

CALECVTENSES, qui emporium Indiæ nobilissimum incolunt, annos suos Lunares solutos a conditu ipsius Calecut ordiuntur: qui erat annus Christi Dionysianus 907, Iulianus 952, Indorum 984 a Semptembri, Hegiræ 297. Itaque 296 annis de Hegira deductis, remanet semper annus Calecutensis. Quod autem annis Hegiræ vtan-
B tur Calecutenses, quamuis non Muhammedis impietati, sed διαβολολατρεία addicti sunt, hæc caussa est: Serma Rex Malabar a Mauris quibusdam persuasus Muhammedismum amplexus est. Is nepoti suo tractum illius peninsulæ dedit: qui ibi cum Mauris vrbem Calecut condidit. Vnde ad hanc diem eos Mauros, eorumque consuetudinem secuti Calecutenses illud principium temporum ciuilium a 297 anno Hegiræ, quo Calecutum conditum fuit, putare instituerunt. Tamen dubito, quanuis vtantur ea æra, an meris neomeniis Hegiræ vtantur, quæ putantur ἀπὸ τῆς φάσεως, an potius neomeniis ἀπὸ τῆς συνόδου, vt reliqui omnes Indi, & orientis populi. Scribit enim Cadamustus, Calecutenses ex consuetudine cuiusdam Panegyris solennis conue-
C nisse in templum quoddam vetustum in magno quodam lacu situm, die XXV Decembris, anno Christi MDV. Nam vespera illius diei omnes Indi cæperunt putare neomeniam mensis, vt & Iudæi neomeniam Schebat, feria VI. cuius character, 6. 2. 393. Conuenerunt ergo desinente Tebeth, ineunte Schebat: desinente vicesima nona Regeb, ineunte tricesima eiusdem Regeb anni 911 Hegiræ.

DE PRIMO PHRVRDIN GELALI.

NEOMENIA Neuruz Elsaltani primi Phrurdin Gelalæi obserua-
D ta hora $2\frac{79}{140}$ a meridie XIIII Martij Iuliani, anno Christi 1079 a cæde Iezdegird, anno 448, XVIII Phrurdin, anno Hegiræ 471, sexta Ramadhan, feria V, cyclo Solis XXIV. a qua meridie consurgit calculus feriæ sextæ secundum annum cælestem. Erat annus periodi Iulianæ 5792. annus vero periodi Iulianæ 4568, est is, in quo exactissime obseruauit æquinoctium Hipparchus, hora 18 a meridie feriæ tertiæ, quæ competebat vigesimæ tertiæ Martij. Differentia æquinoctij Hipparchæi & Gelalæi, anni 1224: quibus ex annis collectis debetur cha-

racter 1.17.41′. cum quo si componatur epocha obseruationis Hippar- A
cheæ 3.18.0′, fiet character æquinoctij anni Christi 1079, nimirum 5, 11, 41′, a meridie XIV Martij. Differt igitur ab obseruatione Gelalæa, horis 8, plus minus. Non multum interest hoc in anno ciuili. Neque enim hic videmus monstrosam parallaxin 28 horarum, vt apud Ptolemæum. Competit igitur hæc obseruatio feriæ VI. Et cõsequenter neomenia Phrurdin Gelalæi cõuenit cum neomenia Krionos anni a conditu Mundi 5028, nisi quod Persica neomenia incipit semper a momento in Ephemeride notato, quandocunq. illud inciderit, mane, meridie, vespere, media nocte. At neomenia Krionos cælestis, sicut omnes aliæ neomeniæ, statim a Sole occaso ciuiliter, a meridie secundũ calculum. Neomenia Zygonos antecedentis illius anni 5028, fuit 3. 8. 58′ Se- B
ptembris XVIII. Ergo neomenia Krionos feria VI, a Sole occaso post meridiẽ feriæ quintæ in XIV Martij, tribus horis paulo plus ab obseruatione Persica, anno Iudaico 4839, Nisan nona, cuius character, 4.2.212, Martij VI. Studiose & superstitiose potius Persæ obseruant momentum دخول الافتاب للحمل ingressum Solis in Arietem, hoc est, ψηφισμὸν periodi Gelalææ: & quacunque hora inciderit, tubarum sono indicitur Neuruz, & neomenia Phrurdin, qua Panegyres edit Imperator Sophi ex vetere Persarum superstitione. Vide de hoc amplius libro tertio. Quanquam elegans est periodus Gelalæa annorum 648, tamen annus Gelalæus multis partibus a nostro cælesti & mensium dispositu, & æquinoctij obseruatione superatur. Laudabunt illum ali- C
quando viri probi & eruditi. Alioquin non dubitamus fore, qui distantias æquinoctiorum calumniabuntur, neque easdem semper in eodem statu hæsuras. quod & possunt ex obseruatione æquinoctij vtriusque Copernicina cõuincere. Nam Copernicus obseruauit æquinoctium autumnale Frueburgi, hora 18.30′ post meridiem feriæ V, diei XIII Septembris, anno Christi 1515. Anno sequente 1516, qui erat bisextilis, æquinoctium vernum hora 16, 20′, post meridiem feriæ secundæ, diei X. Martij. Interuallum vtriusque obseruationis, dies 178, horæ 21. 50′. At Hipparchearum obseruationum vtriusque æquinoctij differentia est dierum 178. hor. 6. 0′. Nos vero respondemus, erratum D
esse in obseruatione autumnali, horis non minus XIV, aut XV. Quod si alius eodem tempore in eodem loco idem æquinoctium obseruasset, non congrueret inter vtramque obseruationem. Sane obseruationi Copernicinæ verni æquinoctij, cum obseruatione veteri Hipparchea conuenit. Interuallum vtriusque, anni 1661, nempe differentia annorum 6229, & 4568, periodi Iulianæ. quibus 1661 annis competit character, totidem annorum Tropicorum, 5. 20′. 24″ cum quo Radix Hipparchi

A parchi composita 3.18.0′, dat characterem æquinoctij verni 2.14′.20, Alexandriæ, in anno Christi 1516. Character vero Copernici 2.16.20′. qui si referatur ad meridianum Alexandriæ, erit 2. 17.15′. hoc est, hora 17, 15′, a meridie feriæ secundæ X Martij. Differentia veri æquinoctij Copernici, & medij Hipparchei, horæ 2.55′. quæ non est tanti momenti, si æquatio adhibeatur, cum æquinoctium nostrum sit medium duntaxat. Quare recta est obseruatio Coperniciana æquinoctij verni: quæ minimum differt ab Hipparchea. Quid dicent igitur? Cardinem vernum æquabiliter procedere, inæqualiter cardinem autumnalem? Hæc sane sunt nugatoria. Æquinoctium autumnale anni 1515 ita, vt est obseruatum a Copernico, congruit vltimæ Parthenonos, anni a conditu Mundi 5464. Zygon sequens fuit 7.8.47′. hoc est horis 8.47′ a meridie feriæ sextæ diei XIV Septembris. Quare magna est differentia. Obseruatio vnius hominis non potest conuellere ea, quæ aliunde validissimis rationibus innituntur. Si quantum est Mathematicorum omnes operas suas conferant, non poterit alia ratio initi emendati anni instituendi, præter eam, quam sapientes Persidis in anno suo cælesti docuerunt. Non loquor de anno Gelalæo, qui tantum Tropicus est: sed de anno Cælesti orientalium, qui tot dierum menses suos cælestes constituunt, quot nos ipsis attribuimus. Nam vt Gelalæa ratio fortasse non deterior sit Alfonsina in modo anni definiendo, tamen falsa est primi Neuruz obseruatio, vt ex comparatione nostri æquinoctij cum Gelalæo primo constare potest. Præterea annus Christi 1516, quo æquinoctium vernum obseruatum a Copernico, erat 438 a primo Neuruz Sultanæo Gelalæo. Et quidem 437 annis completis competit character 3.21.80. cui adiecta Radix Gelalæa 5.2.158 componit æquinoctium anni 438 Gelalæi, 1.23.238, nimirum a meridie nonæ Martij. Obseruatio Copernici Babylone esset hora 18.5′. a meridie X Martij. Differentia ergo Coperniciani æquinoctij & Gelalæi, horæ 18.932. qui est magnus hiatus. Itaque errarunt in obseruatione æquinoctij. Alioquin modus anni Gelalæi, & periodus, annorum 648, quæ ex ea nascitur, accommodatissima est tempori ciuili, sed satis abhorret ab Alfonsina, post quinque periodos magnas, D qui sunt anni 3240. In tot annis ex Alfonsina ratione XXIV bisexta pereunt, XXV autem in ratione Gelalæa. Et certe isti Sapientes Persidis cum annum hunc Gelalæum instituerent, nunquam obseruationes suas cum Hipparcheis contenderunt, sed cum obseruationibus Ptolemæi, & Albateni. ex quibus etiam Copernicus inuestigare modum anni Tropici conatur, ita vt inde colligat, in CXXVIII diebus vnum bisextum perire. qui modus est minor Gelalæo. Nam hoc modo in 640 annis peribunt quinque bisexta, cum Gelalæa ratio peri-

mat totidem biſexta in 648 annis. Nullam puto rationem meliorem A
Alfonſina excogitari poſſe, quam cum multis veteribus obſeruationibus collatam propius a vero abeſſe comperimus, reliquas autem omnes tantum abeſſe a vero, quantum ab Alfonſina diſcrepant: quanquam proximæ bonitatis poſt Alfonſinam eſt Gelalæa. Sed, vt diximus, ſuſpecta eſt obſeruatio primi æquinoctij Gelalæi. In noſtra autem ratione ſemper æquinoctium eſt a meridie antecedentis diei, ad meridiem ipſius neomeniæ. Idem dicas de ſolſtitio & bruma: & omnis obſeruatio extra hos terminos ſuſpecta eſt: vt in exemplo æquinoctiorum amborum Copernici, quorum autumnale falſum eſt inter quintæ feriæ, & ſextæ meridiem, cum deberet inter ſextæ & ſeptimæ; at contra vernum rectum eſt inter feriæ ſecundæ & tertiæ meri- B
diem. Quod ſi æquinoctium Copernicianum vernum cum Hipparcheo conferamus, tempus προηγήσεως ἰσημερινῆς, erit dies 13. hor. o. 45′. Ipſe enim obſeruauit æquinoctium horis 16. 20′ a meridie x Martij: quod Alexandriæ eſſet hor. 17. 15′. vt ſupra dictum eſt. Adde dies 13. hor. o. 45′, diebus 10. hor. 17. 15′. habebis dies 23. horas 18. o. a Kalend. Martij. quæ eſt epocha æquinoctij ab Hipparcho obſeruati. Secundum hæc, exceſſus anni Iuliani ſupra Tropicum fuerit hor. o. 11′. 10″. 44‴. 26⁗. Gelalæus modus, hor. o. 11′. 6″. 40‴. Differentiæ hor. o. o′. 4″. 4‴. 26⁗. quæ vtique magna non eſt. Imo hac ratione modus anni ſecundum obſeruationem Copernici fuerit idem fere cum Gelalæo. Nam in 884 tantum annis accreſcit hora ſupra mo- C
dum Gelalæum. Quare 21216 annis dies excurreret ſupra rationem Gelalæam. Tanti momenti eſt etiam vnum momentum in hoc negotio. Annus primus Gelali eſt 6587 computi Græcorum Paſchalis, 6573 computi eorundem Lunaris.

DE ANNO CONSTANTINOPOLEOS A MVHAMMEDE TVRCA CAPTÆ.

QVIS vnquam putaſſet tam illuſtris Vrbis, ac dominæ Orientis tam infelix fatum fore, vt cuius calamitas ignorari non poteſt, dies calamitatis ignoretur? Omnes Chriſtiani menſe Maio captam D
dicunt, & Græci etiam diem ſeptimanæ notant feriam tertiam. In Patriarchica hiſtoria barbarogræca Martini Cruſij viri optime de Helleniſmo meriti ita legitur, ἦσαν χρόνοι ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χίλιοι τετρακόσιοι πέντήκοντα τρεῖς, Μαΐῳ εἰκοστῇ ἐννάτῃ, ἡμέρα τρίτη. anni a Chriſto mille quadringenti quinquaginta tres, Maio die viceſima nona, feria tertia. In hiſtoria Politica eiuſdem Martini Cruſij, καὶ οὕτω γέγονεν ἡ ἅλωσις τῆς ἀρίστης τῶν πόλεων ταύτης, ἐν ἔτει ͵ϛϡξα´, μηνὶ Μαΐῳ κθ, ἡμέρα τρίτῃ, πρωΐ. Idem dicit,

A dicit, quod historia Patriachica. Nam anni Constantinopolitani 6961, sunt anni a Christo 1453. Et quidem conuenit in die septimanæ. Nam vicesima nona Mai in anno Christi 1453 erat feria tertia, cyclo Solis VI. In libro, qui inscribitur Ἀνθος, ex fide Martini Crusij: εἰς τοὺς χιλίους τετρακοσίους πεντήκοντα δύο, εἰς ταῖς εἰκοσιεννέα τοῦ Μαΐου, ἡμέρα τρίτη. Atqui anno Domini 1452, vicesima nona Mai fuit feria secunda, non tertia, quam tamen apponit etiam Laonicus libro VIII. βασιλεὺς δὲ, ὡς ἐδόκει ὥρα εἶναι προσβάλλειν ἕωθεν (Ἄρεως δ' ἦν ἡμέρα) τάτε κύμβαλα ἐσήμαινε. Annus igitur 1452 non conuenit, siquidem capta feria tertia, Mai vicesima nona. Atqui accedit testis particeps cladis Isidorus Cardinalis, qui in Vrbis direptione vna cum multis aliis captus fuit. Is in annum 1452
B hunc casum confert. Item Philelphus epistola quadam ad filium suum Mediolani scripta anno 1452 queritur Constantinopolim a Turca obsideri. Constat autem LIIII tantum dies obsessam fuisse. Non dubium igitur de anno 1452. quod etiam confirmatur Annalibus Turcicis, in quibus scriptum legimus, Vrbem a Muhammede Sultano obsessam, & captam anno Hegiræ 856: cuius Muharram neomenia XXIII Ianuarij anni Christi 1452, feria prima, cyclo Solis V. Sed valde eluditur opinio de mense Maio. Is enim annalium scriptor ait Constantinopolim captam Rabie prioris die vicesima: hoc est X Aprilis, feria secunda, postridie Pascha. Quid hic definiemus? Ego putarim ipsum scriptorem hallucinatum, & prima tempora obsidio-
C nis, pro ipsa irruptione Vrbis perperam accepisse. Differentia enim vtriusque sententiæ, sunt dies quadraginta nouem: qui proxime accedunt ad dies, quos obsidioni scriptores attribuunt: neque dubito hoc verum esse: vt obsessam vrbem pro capta interpretetur. Obsessa igitur videtur postridie Pascha, capta in die Pentecostes. Sed periculosum est hæc definire. De anno quidem non dubito, fuisse 1452, sed de mense delibero. Ab Encæniis Constantinopoleos, ad cladem eius, anni sunt præcisi 1122. Tot annis mansit sub Imperatoribus Christianis, 426 amplius, quam Valens Astrologus eius durationem finiuerat. qui annos tantum 696 mansuram vrbem hariolatus erat. Annus captæ Constantinopoleos est 6960 Computi Paschalis Græcorum,
D 6946 computi eorundem Lunaris.

A

IOSEPHI SCALIGERI IVLII CAESARIS F. DE EMENDATIONE TEMPORVM

B

LIBER SEXTVS.

INFINITA res est epochæ & interualla temporum: sed in qua materia nulla iustior venia sit: siquidem nullius est, vt omnia nosse, ita omnia literis complecti. Nos proximo libro de multis pauca atque insigniora notauimus, vt ex illis alia propagare exemplo nostro Chronologus possit. Examen enim temporum, non descriptionem dedimus. Iste liber paucis quidem, sed nobilissimis disputationibus dicabitur: de anno natalis & passionis Domini, item hebdomadi- C
bus Danielis: & si qua sunt præterea eiusmodi, quæ & prisca & hodierna ingenia exercuerunt: in qua palæstra tantum sibi permisit hoc sæculum, vt veterum Græcorum licentia in Deorum & heroum genealogiis modestia quædam videri possit, si cum horum hominum inceptis contendatur: qui & Græcos historias sui sæculi ignorasse volunt, & Reges, qui nunquam fuerunt, in solio Cyri collocant. Equidem scio nunquam mendacia defuisse, nunquam qui ea aut loqueretur, aut scriptis mandaret. Parui referret mendaciorum scriptores extare, nisi etiam fautores, & sectatores nanciscerentur. Ea autem aut per inscitiam sui sæculi non animaduersa, aut a peritioribus dissimulata, & tractu temporis pro veris accepta, eas in mentibus hominum D
radices egere, vt nisi cum mentibus ipsis euelli ægre possint. Imperito sæculo impune fuerit Hunibaldo cuidam & Saxoni Grammatico, nascentibus autem literis Annio Monacho Viterbiensi fabulas suas Marrucinis illorum temporum probare. Sed quot sunt hodie, quos & Hunibaldus & Annius mirifice capit, in tanta luce literarum? Ecce ante hos paucos annos editæ βεκκεσεληνικαὶ nugæ, eruditæ illæ quidem, sed tamen nugæ, quam speciose illudunt animis parum & a doctrina

A doctrina & a iudicio paratis? Inuenias etiam non vulgaris doctrinæ
inter illos plausores. Sed venio ad nostros Regum Persidis creatores. Si
hos audimus, neque Cyrus ille priscus regnare cæpit, quo tempore
Græcis videtur, neque iidem sunt Reges, qui post eum in eius solio
sederunt: neque Græci recte Olympiadas suas putarunt. Herodo-
tus, Thucydides, Xenophon, Diodorus Siculus nunquam nugari
desiuerunt. Ipsum etiam Xenophontem ratio fugit in notatione
earum rerum, quibus ipse & interfuit & præfuit. Exspectaui diu,
quam mox dicerent eos Græcos & nomina sua nesciisse. Et huius
Criticæ vnica ratio est, quod anni, qui vno consensu Persidis regibus
a Græcis attribuuntur, non conueniunt rationibus sacræ historiæ, vt
B ipsis videtur, vt ego censeo, illorum commentis. Thucydidi, inquiunt,
cum Herodoto non conuenit de tempore διαβάσεως Xerxis. Vnius
anni inter ambos discrimen est. quod tamen falsum est. Sed esto. Pro-
pterea ignorarunt tempora Regum Persidis? Herodotus vetustissimus
scriptor post poetas floruit initio belli Peloponnesiaci: Regulus Hali-
carnassi Lygdamis hostis eius Persarum Regis tributarius erat. quoti-
die Herodotus videbat præfectos Regios, & Satrapas: & potuit igno-
rare, quis Rex tempore suo rerum potiretur in Perside? Quid mere-
ret ille, qui hoc tempore in Gallia, Hispania, Anglia alios Reges pro
iis, qui hodie ibi rerum potiuntur, poneret? Damnant duos nobilissi-
mos Græcos scriptores, imo omnes Græcos propter illos duos, quod
C vno anno minus altero alter dixerit: quod tamen praue ab ipsis &
animaduersum & interpretatum est. Alioquin quis non eadem de
sacra historia dixerit, si tantum περιεργάζεσθαι licet? Posteriore Chro-
nicorum, cap. XXII, Ochozias Rex annorum XLII natus accedit ad re-
gnum: at posteriore Regum, cap. VIII dicitur tantum annorum XXII.
Discrimen, anni XX. Rursus posteriore Chronicorum, cap. XXXVI, Ioia-
chim annorum octo natus init imperium: at posteriore Regum, cap.
XXIIII, idem XVIII annorum natus incipit regnare. Hic discrimen an-
norum decem. Mendum putaret, qui non doctorum hominum inter-
pretationem, sed suam in cõsilium adhiberet. Anni collecti ab excessu
Mosis, ad cõditum templi Solomonici, excedunt longo interuallo an-
D nos 480, cum tamen ab Exodo ad conditum templi intersint anni tan-
tum 479 absoluti. Interuallum a descensu Iacobi Patriarchæ in Ægy-
ptum longe minus est annis 430, quot annis opprimendos ab Ægy-
ptiis Hebræos prædictum erat. Atqui eorum annorum computatio-
nem & veteres & recentiores Iudæi non a descensu Iacobi, sed, vt ratio
postulat, ab initio peregrinationis Abrahami instituunt. Plura eius-
modi in sacris Bibliis extant, quæ ne ipsi quidẽ dixerint ita accipienda,
vt concepta sunt, sed ex aliorum locorum collationibus adiuuanda.

 Histo-

Historia quidem sacra seriem patriarcharum ante & post diluuium, A
fideliter tradit, & hinc Iudicum, & postremo Regum Iuda. Sed quid
proderit scire, quantum interuallum sit a conditu rerum, ad diluuium,
& quantum hinc ad Exodum, si nescis quando aut Exodus aut di-
luuium contigit? vnde opem huc aduocabis, nisi a temporibus,
quæ tibi nota sunt? Ecquænam tibi nota sunt, nisi quæ libris Græ-
cis aut Latinis prodita? a notis enim ad ignota peruenitur, non con-
tra: ne imitemur illum, qui ante aliquot annos in Chronico suo nata-
lem Christi per Hebdomadas Danielis venatur, τὸ ἀσαφὲς διὰ τῶν ἀσα-
φεστέρων. de quo viro attigi proximo libro, cum eius ridiculam de Hor-
to Eden, & quatuor fluminibus sententiam discuteremus. Is procul-
dubio fuit vir & pietatis & eruditionis summæ, quo nomine magis B
mihi ægre est, eum signiferum fuisse istis, qui Græcos nihil in ratione
temporum vidisse iurant, & alios Reges Persidis inaugurant: in quo
videtur cum Annio illo de fabulandi licentia contendere, quanuis
ipsum quoque irridet. Sed tolerabilior monachus. Nam eum vete-
rum Græcorum rationem habuisse ex eo constat, quod nouos Bero-
sos, Xenophontes, & nescio quos alios fabricauerit, vt nihil ex se di-
xisse, sed omnia ex veterum Græcorum monimentis deprompsisse vi-
deretur. Iste contra nihil magis veretur, quam ne videatur cum Græ-
cis in historia sentire. Propterea octaginta annos solidos Olympiadi-
bus detraxit, quod Græcos male Olympiadas suas putare dicit. Ego
quoque vidi, quod miratus sum; qui Olympiadum veram compu- C
tationem ab Annio petendam esse contenderent: & certus sum, si
viuunt, eos sententiæ adhuc suæ non pœnitere. Quia igitur primus
annus Cyri ab omnibus Græcis in primum annum quinquagesimæ
quintæ Olympiadis confertur, scripta autem sacra Iudæis libertatem
& patriam anno primo Cyri restitutam produnt, & annus primus il-
lius Olympiadis remotissimus est a tempore solutæ captiuitatis Iudai-
cæ, propterea isti boni Critici, πάντας τοὺς ἕλληνας παραπεμψάμενοι, καὶ
οἰμώζειν κελεύοντες, octaginta annos de Olympiadum rationibus ex-
pungunt, vt annus primus Cyri cum anno solutæ captiuitatis conue-
niat. Quia igitur iste vir eruditione sua, quæ vulgaris non est, multos
in suam sententiam perduxit, facere non potui, quin de eius aliquot D
erroribus admonerem, vt studiosi ab illis, tanquam a scopulis caueant.
Nam in eum scribere neque mei ingenij est, neque instituti, qui sem-
per illiberale duxi ex alienæ industriæ obtrectatione gloriam captare:
quo nihil hodie frequentius, nihil pestilentius. Hoc tantum moneo,
non solum futilia esse, quæ is contra Græcos auctores distringit, argu-
menta, sed & auctoritates e Prophetis petitas praue ab illo accipi &
vsurpari: cuiusmodi est illa asseueratio, muros Babylonis frustra ab
aucto-

A auctoribus prophanis describi, qui iam conflagrati essent, teste Ieremia cap. LI, 58. Quid futilius illo argumento? Muri Babylonis integri, sine vlla labe aut vitio adhuc imperio Neronis extabant, quamuis vicinitas Seleuciæ vrbem habitatoribus exhausisset. Et tamen iste Propheta vult aliquot sæculis ante Neronem esse desiisse. Quid? non Ezekiel parem casum minatur Sidoni, & Tyro, quæ tempore tamen Alexandri & amplissimæ adhuc erant & munitissimæ? Quis adeo confidens, vt omnium vaticiniorum Isaiæ, Ieremiæ, Ezekielis interpretationem promittere audeat? Aduerte contemptum: Quia, inquit Cambysis, Magorum, Darij filij Hydaspis nomina in sacris monimentis non extant, propterea omisimus: in locum autem eorum post
B Cyrum sufficiemus Assuerum Artaxerxem, Darium Assyrium, Artaxerxem Pium, & Xerxem. Nimium pro imperio, quisquis es. Abrogat imperium quibus vult; & iure, quia creat quos vult. Sane, quod iam dixi, Annius ille tolerabilius nugatur. Sed pergamus: Nugantur Græci de transitu Xerxis. Quare? quia Cyrus maior imperium post Darium Medum obtinuit, anno tertio Olympiadis octagesimæ. Nonne tibi videtur maior Æsculapio, qui homines ab inferis suscitat sexaginta nouem annis post eorum obitum? Iste igitur Virbius pactus est cum Artaxerxe Longimano, sibi partem imperij precariam concederet, & ab eius septimo anno imperij societatem iniret. Quare eodem tempore tres reges in illis partibus fuerunt, Artaxerxes,
C Darius Medus, & Cyrus ab inferis ideo excitus, vt imperium cum Longimano partiretur. Quis, oro vos, tam licenter vnquam & veritati & historiæ illusit? non is sane, quem toties nomino, χρονοληρολόγων Apollo Annius Viterbiensis. Quis ferat Iosepho scriptori eximio inclementer dicere, quod scripserit templum ab Herode solo æquatum & magnificentius pristino extructum & instauratum? Impudentis mendacij historicum conuincunt homines sui sæculi, inquit, apud Iohannem: qui Christo obiiciunt quadraginta sex annis constructum fuisse. Atqui eum locum Ioannis, quem aduocat, contra se ipsum distrinxit, ioculari hallucinatione. Nam templum ab Herode inchoatum vix tandem absolutum fuit paulo ante initia belli Iudaici,
D Albino prouincia decedente, anno Christi Dionysiano LXVI, quadriennio ante excidium Hierosolymorum. Iosephus lib. XX, pag. 621: ἤδη δὲ τότε καὶ τὸ ἱερὸν τετέλεστο. βλέπων οὖν ὁ δῆμος ἀργήσαντας τοὺς τεχνίτας ὑπὲρ μυρίους καὶ ὀκτακισχιλίους ὄντας, καὶ μισθοφορίας ἐνδεεῖς ἐσομένους, διὰ τὸ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἐργασίας πορίζεσθαι. Legantur cætera: nam huic loco Ioannis valde necessaria. Igitur τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, vere dictum a plebe illa. Nam is erat annus Iulianus 74, quintusdecimus Tiberij. Deductis 46 annis, relinquitur annus Iu-

lianus, qui erat vicesimus secundus Herodis, quo anno captum tem- A
plum intelligebat plebs illa: quanquam nõdum quadraginta sex anni
essent ab apparatu operis, quem anno decimo octauo Herodis Iose-
phus factum vult. Itaque anno passionis Dominicæ a XVIII Herodis
rectius putarentur anni 46 ab apparatu operis. Sed hoc parum refert.
Satis est hoc ad illustrãdum locum Ioannis, quo abutuntur etiam do-
cti viri, dum conantur probare quadraginta sex annis templum sub
Zorobabele conditum fuisse, manifesta peruicacia, si cum cap. VI, 15
Esdræ contuleris. Ibi enim intra quatuor annos templum instauratum
& absolutum diserte scribitur. Quod si is Darius, sub quo templum
constructum, est filius Hystaspis, vt volunt maxima pars Chronolo-
gorum, sextus annus Darij, in quo templum absolutum, est sextusde- B
cimus, aut quintusdecimus a soluta captiuitate. Quare nullo modo
locus Iohannis ad vetus templum Zorobabelis pertinere potest. Et
quomodo poterat pertinere ad templum Zorobabelis, quod erat He-
rodis, non Zorobabelis? A vicesimo secundo igitur anno Herodis, ad
decessum Albini de prouincia, anni sunt LXXXIII, quando, teste Io-
sepho templum exædificatum erat. Tunc verius poterat dici, ὀγδοήκον-
τα καὶ τρισὶν ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, vel cum Iosepho, a XVIII anno
Herodis, ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτεσιν. At, inquit, si Herodis est illa structu-
ra, non Zorobabelis, ergo illa domus fuit tertia, non secunda. Atqui
dicitur secunda. Acutum συμπέρασμα. etiam si decies instauratum
fuisset templum a solutione captiuitatis, tamen non decem, sed vnum C
templum diceretur: quia ἐνδελεχισμὸς & continuatio sacrificij facit,
vt vnum idemque habeatur. Nam dupliciter בַּיִת שֵׁנִי id est domus se-
cunda intelligitur, & ratione structuræ, & ratione ἐνδελεχισμοῦ. Vbi
est ἐνδελεχισμὸς, ibi nulla est interruptio. Quæro, potuitne Iosephus
ignorare, quod in Actis Herodis extabat, quod sæculo suo recens erat,
quod ipse suis oculis vsurpauit? Nescias, maior futurus fuerit stupor
hæc ignorare, an impudentia, fingere. Tædet me confutationis va-
nitatis: quam non attigissem, nisi viderem alios eadem hariolari, vt
neque alia, quæ non potui præterire sine piaculo: quale illud de
Melita. Lucas penultimo capite Actorum scribit: διαφερομένων ἡμῶν
ἐν τῷ Ἀδρίᾳ. deinde post naufragium dicit se expositos fuisse in Meli- D
ta insula. Hem, inquit, Melita insula in Adriatico? Duæ sunt Meli-
tæ: altera in conspectu Ragusij oppidi, in intimo sinu Adriatico, quæ
Meleda vulgo dicitur: altera in mari Siculo, etiam pueris notissima,
Malta dicta. Si in Adriatico mari, ergo Meleda est, non Malta. Hæc
ridicula opinio si non sectatores nacta esset, indigna erat, quæ vel con-
futaretur. Adriaticum mare nauigantibus ex Græcia incipit a Corcy-
ra, teste Plinio. Vbi enim desinit Ionium, ibi excipit Adriaticum.
 Quare

A Quare Ouidius Fastorum quarto Adriaticum inter Corinthiacum & Siculum mare ponit:

Effugit ad Syrtes, & te, Zanclæa Charybdis,
Et vos Scyllæi, naufraga monstra, canes.
Adriacumque patens late, bimaremque Corinthum.
Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.

In primo autem Tristium Ionium ipsum Adriam vocat:

Aut hac me, gelido tremerem cum mense Decembri,
Scribentem gelidis Adria vidit aquis.

Statius Metium ex Tyrrheno in Ægyptum soluentem ita alloquitur:

B *Quos tibi currenti præceps ferat Adria mores.*

Pomponius Mela libro secundo: *Vicina Adriatico mari Corcyra.* Procopius de bello Vandalico insulas Gaulon, & Melitēn diserte locat in Adriatico mari, vt & partem Libyci maris vocet Adriam, in quo est etiam Cosyra. Ouidius:

Fertilis est Melite sterili vicina Cosyra.

Sciens ne ita scripserit Ouidius, an fraus illi a librario, nescio. Sane Cosyra est frugifera, Melite infrugifera, & vere sterilis. Vide, an ita scripserit poeta.

Fertilis est Melitæ sterili vicina Cosyra.

Ergo Melite Pauli est in Siculo freto in mari Adriatico, non in sinu C Iapygio. Quis non videt absurditatem, si concedamus ex Syria in Italiam nauigantes vlla tempestate posse in intimum Iapygium sinum detrudi, & inde aduerso vento iterum in Tyrrhenum & oram Neapolitanam abripi? Quæ hæc est περιήγησις; Totius oræ maritimæ imperitissimum esse oportet, qui vel hoc cogitare tantum audeat. Sed quid facio, qui omnes errores purgare postulem? Sat erit de multis pauxillos hos attigisse, vt a cæteris caueant æquiores lectores: nam ab illis nescio, an impetrare potero, quibus hæc nouitas sententiarum placet. Sed melius horas collocemus, & quod in manu est, agamus. Veteres igitur scriptores in Biblica historia multum hallucinati sunt, Clemens, Tatianus, Africanus, Tertullianus, Eusebius, Epiphanius, D Chrysostomus: sed intra modum tamen, vt quibus nunquam in mentem venerit aliquid in historia Græca innouare: quod si fecissent, Canones Eratosthenei omnium optimi illis aut pudorem aut silentium imposuissent. Quos Canones quare tam superbe pedibus proculcet is, de quo iam locuti sumus, mirum non est, vt cui satis acceptum erat, nunquam Græcos vera loqui. quæ est mira confidentia. Herculeum sane facinus fuerit, historiam temporum & memoriæ rerum custodem a tanta tyrannide vindicare. Primum igitur

igitur omnes omnium veterum errores refellere neque conſilium eſt, A
neque neceſſarium putamus. Vnius tantum Euſebij pauxillos adferemus, qui omnium illorum veterum vt poſtremus, ita accuratiſſimus eſt. In rebus enim Græciæ neque aberrat a ratione temporum, neque niſi ſciens prudenſque facere hoc potuit. Qui enim poterat tanta copia veterum magiſtrorum inſtructus, Eratoſthenis, Diodori Siculi, Polybij & aliorum? Sed in ſacra hiſtoria & Eccleſiaſticis geſtis parum fauſte illi procedit: vt cum ſcribit, Hieroſolyma ſecundo anno Titi capta: quod etiam ſecutus eſt Epiphanius: quanquam in Chronico aliter emendatum ſit ab Hieronymo. Sed ne ibi quidem ſic veritati conſultum eſt. Nam e regione III anni Olympiadis CCXII poſitus eſt caſus Hieroſolymorum, hoc eſt anno LXXI Chriſti Dionyſiano, B
vno anno ſerius. Rurſus a conditu templi Solomonis, ad LXXI annum Chriſti, ponit annos abſolutos M C II. Annus Chriſti 71 eſt 4784 periodi Iulianæ. Annus a conditu templi 3696. Differentia 1088. Error annorum XIIII. qui error etiam conſtanter alibi retinetur in Chronico: vbi ponitur interuallum ab initio conſtructionis templi, ad caſum Sedekiæ, anni 442. Annus capti Sedekiæ in periodo Iuliana 4124. Annus conditi templi 3696. Differentia 428. Ergo quatuordecim annis, vt ſupra, minus dixit. Sed accuratiores noſtrorum Chronologorum non multum diſcedunt ab hac computatione. In hoc differunt: quod Euſebius quatuordecim annis minus dicit, ipſi totidem amplius dicunt. Rurſus quid magis alienum a ſacra hiſtoria, quam quod li- C
bro X προπαρασκ. notatum eſt: nempe τὸ δεύτερον ἔτος Δαρείου τὸ ἑβδομηκοστὸν τῆς ἐρημίας τοῦ νεὼ fuiſſe: pagina 284. Si ſecundus annus Darij eſt ſeptuageſimus ἐρημώσεως τοῦ ναοῦ, quomodo Cyrus potuerit captiuitatem laxare? Sed in hoc ſequitur Africanum. Inepta vero & iocularia ſunt hæc. Huic hallucinationi germana eſt illa, qua captiuitatem non a capto Iechonia putat, ſed a caſu Sedekiæ. & relaxationem anno primo Olymp. LV, hoc eſt anno primo Cyri factam. in quo omnes veteres auctores habet, Tatianum, Africanum, & alios. Sed impoſuit illis annus primus Cyri, qui in primo anno LV Olymp. primus eſt imperij Cyri, in anno autē relaxatæ deportationis eſt primus libertatis Iudæorum. Pudentius tamen errant illi boni ſcriptores, quam hodierni. Ipſi D
enim eundem Cyrum, eiuſque eadem imperij primordia agnoſcunt. In hoc vno errant, quod eius annos præpoſtere vſurpant. At iſti illum miſerum Cyrum & regno exuunt, & vita interficiunt. Et aut ipſum ſeptuageſimo anno poſt ex Orco reuocant, aut aliud μορμολυκεῖον eius cognomine vicem eius regnare iubent. Rurſus idem Euſebius ſcribit primum genus Chriſtianorum in Ægypto conſediſſe, quos θεραπευτὰς Philo vocarit. Quod ij fuerint Chriſtiani, ſatis arguere, quod

A συμμοναστηρίοις eos [redacted] Philo duos libros de eorum hominum secta [redacted], quos Essæos vocabant. Alter est περὶ πρακτικοῦ βίου τῶν Εσσηνῶν, qui erant κοινόβιοι, quem inscripsit hoc titulo, [redacted] ἐλεύθερος. Alter liber est περὶ θεωρητικοῦ βίου τῶν Εσσηνῶν, qui erant [redacted] In hoc libro [redacted] describit [redacted] vitam, studia, mores: eosque ait [redacted] Quia igitur morbos sanabant, hinc quidam Essæos dictos volunt. Nam [redacted] medicina. Eusebius quia hariolatur [redacted], sine vllo auctore ait in nomine Christi morbos [redacted]. Hoc arrepto addit Epiphanius Ἰεσσαίοις quasi [redacted] dictos, & [redacted], aut Ionice,

B [redacted] vt Angelus præceperat Mariæ. Tanta est licentia ἐτυμολογοποιεῖν, vbi semel alea iacta. Quod igitur hominem Essæum, quasi [redacted] quidam volunt, laudarem, nisi aperte reclamaret Eusebius, qui ait θεραπευτὰς non νόσων, sed θεοῦ. Aliud est [redacted], aliud τὰς νόσους. Quam enim diuersa hæc sunt? Ait igitur [redacted] ὁσιότητος. Ab aliqua igitur voce patria deductum eorum nomen, quæ ὁσιότητα significet. Et quæ alia fuerit, præter [redacted] Vnde manifeste Græcum deriuatum, vt [redacted] חסיא, ἐσσαῖος. Itaque potius aspirate scribendum ἑσσαῖος, vt quidam Græci codices habent. Et hæc iustior appellatio a pietate, aut professione [redacted] βιωτικοῦ ἐπιτηδεύμα-

C τος. Sic in libris Macabæorum non absimilis generis Iudæorum erat Ασιδαῖοι dictum: quod & ipsum aspirandum est חסידי id est ἅγιοι. Item alij II. Macab. cap. XII, 17. [redacted] Τουβιηνοὺς Ιουδαίους. Nam plane sunt טוביא id est, [redacted]. Terminatio αῖος est Syriaca, [redacted] Τουβιαῖος, Τουβιηνός; Εσσαῖος, Εσσηνός: quanquam gentilitia in ηνος terminata Stephanus barbara esse ait, non ἑλληνικά, in voce [redacted]. Vide locum. Esseni igitur, Tubieni, & Hasidæi ab instituto vitæ & religionis, non ab arte aliqua. Sic Pharisæi Hierosolymitane פְּרִישַׁיָּא, Rabbinice פרושים id est sancti & iusti. Hoc enim significat id verbum: Kimhi in Zachariam de Hypocritis כי הם מראים את־עצמם בפני בני אדם שהם פרושים ואנשים צדיקים:

D Quia ipsi sese ostentant hominibus, tanquam sanctos & iustos. Vt igitur Pharisæi a sanctitate, ita Hessæi a pietate, non a medicina. [redacted]

[redacted] A

[redacted] B

[redacted] C

[redacted] ? Simile est, quod ex Luca idem Eusebius perperam colligit. Legerat in Actis Apostolorum, paulo ante Christi mortem fuisse quendam nomine Theudam, qui collecta hominum perditissimorum manu, ingentem tumultum in Iudæa concitauisset. Non collatis temporum & rerum rationibus, statim putauit esse eum Theudam, de quo Iosephus libro D
vicesimo Originum Iudaicarum loquitur: cum inter vtrumque minimum intersint anni duodecim. Par error, quod cum apud Iosephum duobus locis mentio fiat Iudæ Gaulanitæ, qui in diebus census Iudaici auctor fuerat populo a Romanis desciscendi: putat eundem censum aut ἀπογραφὴν, eandem esse descriptionem cum illa, quæ in anno natalis Dominici facta est: neque aduertit decennio alteram post illam factam. Atqui illi considerandum erat multum interesse, πᾶσαν

οἰκουμένην

A οἰκουμένην ἀπογράφεσθαι, vt accidit nascente Christo, & vnius Iudææ rationes & patrimonium Archelai in fiscum redigi: quod quidem contigit, ipso Archelao Vienna Allobrogum relegato. a quo tempore procuratores fisci in Iudæam mitti cœpti. At vero descriptio illa, quæ in natalem Domini incurrit, ideo facta, quia tunc Breuiarium totius imperij conficere Augustus in animo habebat: in quo opes publicæ continebantur, quantum ciuium, sociorumque in armis, quot classes, regna, prouinciæ, tributa, aut vectigalia, & necessitates, & largitiones, & eiusmodi alia, vt habes apud Cor. Tacitum, & Suetonium. Lucas enim eam descriptionem diserte vocat πρώτην, cap. II. 2. Fuit igitur alia: cuius ipse meminit in Actis. Idem Eusebius in Chronico, B ad IIII annum Olympiadis CCII, in quo contigit passio Domini, hæc adiicit: *Iosephus etiam vernaculus Iudæorum scriptor circa hæc tempora, die Pentecostes, Sacerdotes primum commotiones locorum, & quosdam sonitus sensisse testatur: deinde ex adyto Templi repentinam subito vocem erupisse dicentium*, TRANSMIGREMVS EX HIS SEDIBVS. Quid his cum tempore passionis Dominicæ? Hæc enim contigerunt paulo ante initia belli Iudaici, anno post passionem Domini vltra tricesimum. Quis adeo æquus, vt illi hunc errorem condonet? Sed quæ argumenta colligit, vt probet Christum anno quarto prædicationis passum? Scribit Iosephus, Tiberium initio imperij sui Valerium Gratum procuratorem in Palæstinam misisse. Is Gratus Annam C Ismaelis filium abdicat Pontificio, in cuius locum filium Phabi substituit. Paulo post, eo abdicato, summum Pontificatum Eleazaro superioris Annæ filio tradit. Anno vertente Simonem filium Camithi Pontificem creat. quo & post annum abdicato, Iosephum Kaiapham in eius locum submittit: atque post vndecimum procurationis suæ annum Romam reuertitur, anno Tiberij circiter duodecimo. Ex hoc loco Eusebius conatur probare, ne quatuor quidem annos Christum prædicasse, cum quarto anno passus sit, quo Kaiaphas erat Pontifex, & ab Anna, ad ipsum Kaiapham, quatuor tantum Pontifices a Iosepho recenseantur. Magna est hallucinatio. Nam Eusebius non aduertit, Gratum de prouincia decessisse circa annum Tiberij aut vnde- D cimum exeuntem, aut duodecimum ineuntem. Missus enim fuerat a Tiberio initio imperij Tiberiani. decessit autem de prouincia vndecimo anno procurationis suæ. At Dominicum baptisma competit anno imperij Tiberiani quintodecimo. Hoc melius colligitur ex annis procurationis Pontij Pilati. Pilatus decessit de prouincia anno procurationis suæ decimo exacto: Rediit in Italiam eodem anno, quo Tiberius e viuis excessit, anno imperij Tiberiani XXII, exacto procurationis Pilati vndecimo. Deductis vndecim annis Pilati currentibus de

XXIII Tiberij, & ipsis currentibus, aut decem absolutis de viginti A duobus solidis, remanet annus duodecimus imperij Tiberiani, quo Gratus decessit de prouincia, & in quo Pilatus Grato successit. Præterea quatuor illi Pontifices vix biennium exactum consummant. Duo enim ex ipsis Pontificatum obtinuerunt aut anno minus, aut non vltra annum. Verba Eusebij post illa Iosephi: οὐκοῦν ὁ σύμπας οὐδ' ὅλως τετραέτης ἀποδείκνυται τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίας χρόνος, τεσσάρων ἐπὶ τέσσαρσιν ἔτεσιν ἀρχιερέων ἀπὸ τοῦ Ἄννα, καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ Καϊάφα ἀποκαταστᾶσαν ἐνιαύσιον λειτουργίαν διατετελεκότων. Atqui anno baptismi duo erant Pontifices, non vnus tantum, Annas & Kaiaphas: Lucæ tertio, commate primo. Quanto maiorem diligentiam ac iudicium in tantis viris desideramus, tanto impensior danda est opera, vt non negli- B genter illorum scripta a nobis legantur. Nam & longe plura deprehendet Lector eruditus, maiore studio, quam iudicio ab Eusebio, & aliis veteribus collecta. Nos vnum tantum Eusebium discussimus, quod ipse, vt diximus, omnium illorum veterum clausula est. Itaque vnum Eusebium noris, omnes noris. Nunc ad annum natalis Dominici pergendum.

DE ANNO NATALIS DOMINI.

INSTITVTVM vetus in Ecclesia fuit, in Natali Domini Pascha proximum, eiusque diem indiculis aut breuiculis notare. In secun- C do concilio Braccarensi ita sancitur: *Vt superuenturi ipsius anni Pascha quo Kalendarum die, vel quota Luna debeat suscipi, a Metropolitano Episcopo intimetur. Quod cæteri Episcopi, vel reliquus clerus breuiculo subnotantes, vnusquisque in sua Ecclesia adueniente natalis Domini die, post Euangelicam lectionem populo annuncient.* Idem inuenies in Consilio Carthaginiensi, cui interfuit Augustinus. Ab hoc more fluxit, vt a natali Domini anni passionis eius numerarentur. Itaque legimus apud Bedam, cap. XLV de temporum ratione: *Sancta siquidem Romana & Apostolica Ecclesia hanc se fidem tenere & ipsis testatur indiculis, quæ suis in cereis annuatim scribere solet, vbi tempus Dominicæ passionis in memoriam populi reuocans, numerum annorum triginta semper &* D *tribus annis minorem, quam ab eius incarnatione ponat, annotat. Denique anno ab eius incarnatione iuxta Dionysium septingentesimo primo, indictione quarta decima, fratres nostri, qui tunc fuere Romæ, hoc modo se in natali Domini, in cereis sanctæ Mariæ scriptum vidisse, & inde descripsisse dicebant:* A PASSIONE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI ANNI SVNT DCLXVIII. Manifesto annum passionis incipit putare a natali Domini, qui tamen putandus esset a sequenti

A deductis triginta absolutis, proculdubio relinquitur annus natalis Christi 28 Actiacus. Quod rectissimo gener[redacted]ctum: ita [redacted]cõtradici non possit. Alij aliter illa interpretati sunt, ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, vt nimirum ille esset annus Christi tricesimus quidem [redacted], vndetricesimus autem absolutus. Quare hoc modo Christus natus fuerit anno, quo currebat cyclus XIX. Hinc Eusebius in Chronico natum scribit anno tertio Olympiadis CXCIIII. qui quidem annus iniuit a cyclo XIX. Hoc secutus Paulus Orosius ait natum anno ab V. C Varroniano 752. Semper annis Varronianis Vrbis, quibus vtitur Orosius, addendum octo ad methodum Lunæ. Ita annus Varronianus 752 vrbis erat XIX cycli. Nescio an auctor vetustus Anna-
B lium Caroli Magni, quos versibus conscripsit, hoc voluerit. In annis enim Christi Indictionem minorem anno, quam nos vsurpamus, ponit: puta, anno 810 dicit fuisse indictionem secundam, quæ tamen ex vsu nostro erat tertia. Non potuit errare toties in indictione, quam per singulos annos ponit. Quare necessario quem vocat 810 annum, is erat 809 vulgaris Dionysianus. Itaque constanter hoc obseruari notabis. Et quidem dubium non est, quin illius scriptoris ea mens fuerit. Epiphanius scribit Christum natum Augusto XIII, M. Plautio Siluano COSS. qui cum fuerit annus Iulianus quadragesimus quartus, erat decimus nonus cycli. Hinc idem Epiphanius κατ' ἀνοήτων scribit Christum natum πρὸ ὀκτὼ εἰδῶν Ἰανουαρίων, ἥ τις ἐστὶ κε' Ἑβραίοις Τιβὴθ ια'.
C Ergo neomenia Tebeth erat XXV Decembris, cyclo Lunæ XIX. quanquam male dicit fuisse Tebeth, qui erat Sebat, nisi error sit Librarij.
[redacted]

D [redacted]

Tres igitur sectæ de anno natalis Christi: hodierna, Dionysio Abbate A auctore, [redacted], quæ natalem Christi statuit anno Actiaco tricesimo. media, quæ anno Actiaco vndetricesimo. prima, & [redacted], anno vicesimo octauo. Primi enim illi recte interpretati sunt de annis triginta Christi absolutis, & tricesimo primo ineunte: καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὢν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ. Quis dubitat hominem triginta annorum dici, qui tricesimum annum absoluit? Cedo mihi dialectũ veterem, aut idiotismum hodiernum, qui aliter loquatur? Iurisconsulti anniculum vocant, cui iam incipit exire annus absolutus. Sic enim l. Anniculus, De verb. sign. *Anniculus amittitur, qui extremo anni die moritur.* Item: *Anniculus non statim, vt natus est, sed trecentesimo sexagesimo quinto die, dicitur.* B Rursus in iure quis est vigintiquinque annorum, nisi is, cui illuxit vicesimus sextus natalis? Denique Augustus ipse in Indice rerum a se gestarum scribit anno vicesimo ætatis suæ se fuisse annorum vndeviginti. Si annorum vndeuiginti est, cui annus vicesimus currit: ergo annorum triginta est, cui tricesimus primus iniuit. Sed illud ὡσεὶ, inquiunt, id est μικροῦ δεῖ ostendit nondum absolutum tricesimum annum. Ergo ita interpretabimur, *Et quidem Iesus incipiebat esse quasi triginta annorum.* Sane locutio proba est: Ego sum circiter triginta annorum, & Græce ἐγώ εἰμὶ μικροῦ δεῖ τριάκοντα ἐτῶν. Sed quis ferat, Ego incipio esse circiter annorum triginta? Quis vnquam ita locutus est? τὸ μικροῦ δεῖ, est indefinitum: τὸ ἄρχεσθαι, definitum. Quam ergo ridicule duo contraria coniunguntur. C Hebraismus purus putus est in [illegible]. [illegible]ulatio locum habet in Hebraismo nunc dubitanter, nunc adfirmanter, expressa per literam seruilem Caph. Duplicis enim notionis est. Aut enim est CAPH ἀπορητικὸν, siue στοχαστικὸν Grammaticorum idiomate vocatum: aut CAPH ἀληθινὸν, vt vocant: cuiusmodi est in loco isto Lucæ. Eo enim vtuntur, cum ita rem affirmant, vt de ea dubitari non possit. Tale est illud Iohannis primo δόξαν ὡς μονογενοῦς. Colligerem sedulo exempla ex Apostolis, & LXX interpretibus, nisi hoc esset abuti otio meo, & iudiciis doctiorum diffidere. Nam quemadmodum crebro hæc occurrunt in sacris libris, ita paucos inuenias, qui hoc ipsum ignorent, qui saltem Hebraismum D leuiter degustarint. Sed esto ὡσεὶ ἀπορητικῶς dictum: Iesus erat quasi triginta annorum. Pauci igitur dies deerant cõplendo anno tricesimo, puta viginti, aut mensis. quanquam nec mensis quidem integer defuturus videtur, si ὡσεὶ ἀπορητικῶς accipiamus. Sed mensis desideretur, aut duo menses anno tricesimo absoluendo. Et dies baptismi est vi Ianuarij, vt omnibus persuasum est. Ergo eodem anno baptismi, imo paulo post baptismum, tricesimus primus annus iniuit. Erat autem

annus

A annus Iulianus 74, in quo VI Ianuarij Christus baptizatus. Ergo mense Februario cœperit annum tricesimum primum. Proinde 30 annis Christi completis de 74 Iulianis detractis, relinquitur 44 annus Iulianus currens, in quo Christus natus anno XXVIII Actiaco, vt voluit Clemens, & plerique omnes [redacted] effugere non possunt, quin Christus natus sit anno Actiaco XXVIII. [redacted] Dionysiano 1596, inibit Thoth 1626 [redacted] Sept. Si Christus natus est fine anni, [redacted] de primo Thoth Actiaco, ad [redacted] Christi, relinquentur anni 1598 absoluti a Christo nato, [redacted] ab eodem Christo, fine huius anni incipiet, quando nos oraculum Dionysij Exigui [redacted]

B inibimus annum tantum 1597. [redacted] Sed, inquiunt alij, illa, ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, indicant triginta annos incepisse. Quo argumento? Quis Græcismus hoc patitur? ἐγὼ ἄρχομαι τριάκοντα ἐτῶν, pro ἄρχομαι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους. Ἰησοῦς ἦν τριάκοντα ἐτῶν toto anno tricesimo primo. Sed absoluto tricesimo statim dicebatur ἄρχεσθαι ὢν τριάκοντα ἐτῶν. Non

C enim intelligunt participium ὢν tacitum, quod omissum est, ne repeteretur. ἦν ἀρχόμενος, id est ἤρχετο. Quod ne ipsi quidem negauerint. Ergo hæc sunt perinde ac si ita cōcepta fuissent: ἤρχετο Ἰησοῦς ὢν τριάκοντα ἐτῶν, ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ. Quia vero insuaue erat illud ὢν repetere, alterum est omissum. Quis nescit, verbum ἄρχεσθαι, & illi contrarium παύεσθαι cum participiis cōstrui? Itaque pauci aduerterunt ἦν ἀρχόμενος, esse ἤρχετο, & subaudiri ὤν: nisi ὢν sequens adsumatur: vt ita sit: Καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἤρχετο ὢν ἐτῶν τριάκοντα, υἱὸς, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ. quod sane verissimū est. Nam τὸ ἀρχόμενος non potest esse sine ipso ὤν, vt fatebuntur omnes, qui Græce sciunt. At Syrus paraphrastes ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܒܪ ܫܢܝܢ ܬܠܬܝܢ καὶ Ἰησοῦς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα. Vult parum

D deesse anno tricesimo complendo. Siue igitur fere triginta annorum fuisse dixeris, siue triginta absolutorum, eodem recidit epilogismus annorum ætatis Christi. Hoc enim modo Christus XXVIII anno Actiaco natus fuerit. Sed tamen caue aliter putes, quam Christum triginta annorum natum fuisse, & tunc tricesimum primum illi iniisse, cum accessit ad baptismum, vt a nobis demonstratum est. Ex quibus colligitur, aut eadem die mensis Christum natum & baptizatum, aut proxime. Non enim cœpisset esse triginta annorum, cum

baptizaretur, nisi eodem anni tempore etiam natus esset, quo baptizatus. Ex quo etiam quidam veterum memoriam tam eius natalis, quam baptismi eadem die celebrabant, nempe vndecima Tybi Actiaci, quæ est VI Ianuarij Iuliani, vt habes apud Clementem, & ab eo apud Epiphanium. [redacted] Quare [redacted] A natu igitur Christi, ad excessum Herodis, anni sunt duo absoluti: vt etiam recte con[redacted] [redacted] qui totidem annorum interuallum illud ponunt ex verbis Euangelistæ: ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς [redacted] αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Ex hoc, inquam, colligunt Christum fuisse bimulum, siquidem bimulos omnes iussit interfici. Ergo κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Supra dixerat: καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. Ergo stella illa cæpit videri nascente Christo, & tunc iam biennium solidum fulgebat. Quod sane dubito, & dubitandi caussa ipsi Magi: ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Indicant tum recenter natum. Deinde εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, &c. Item: καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς. Si statim, vt natus est, visa est Stella, & vt visa est, profectionem suam Magi instituerunt, vt sane fecerunt, illud ἀπὸ διετοῦς non satis est ad stabiliendum interuallum biennij a natali Christi, ad infanticidia. Sed profecto ita est: Herodes nesciens plane tempus natalis Christi, non solum bimulos pueros interfecit, sed & infra bimatum, etiam in illa die editos. Nam τὸ κατωτέρω proculdubio ostendit Iesum διετῆ non fuisse; sed κατωτέρω τοῦ διετοῦς. Qui illud interuallum definiunt biennio, habent Macrobium, quo sententiæ suæ viam muniant. Sic enim de Augusto: *Cum audisset, inter pueros, quos in Syria Herodes Rex Iudæorum intra bimatum iussit interfici, filium quoque eius occisum: ait, Melius est Herodis porcum esse, quam filium.* Sed omnino tam falsum est Antipatrum Herodis filium inter illos pueros cæsum, quam ipsum Antipatrum bimulum fuisse: nisi forte hominem XXV annorum, aut amplius bimulum vocaueris. Neque enim Iosephus infanticidia illa tacuisset, si

A eodem tempore, quo cædes Antipatri, contigiſſent. Interfectus eſt autem Antipater iuſſu patris quinque diebus ante obitum ipſius patris. Magi vero in oppido Bethlehem puerum Ieſum adorarunt. Quod ſi in oppido Bethlehem, ergo intra purificationem. Nam Ioſephus & Maria illuc venerant, vt cum aliis gentilibus ſtirpis ſuæ nomina profiterentur. Interim oppreſſit eam partitudo, vt in diuerſorio pepererit. Iam vero lex præcipit, puerperam procurare ſeſe in ſuo ſibi ſanguine, hoc eſt, iuſtos dies τῶν λοχείων obſeruare, & publico abſtinere. Itaque puerperæ hinc nefas prius diſcedere, quam iuſtis purgationis operata fuerit. Cuius ſententiæ fuit Aur. Auguſtinus, vir longe caſtigatioris iudicij, quam Euſebius. Itaque hoc declaratur illis, ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς
B βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Nam nuper natum indicant. itemque illa: τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ Μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα. Diſertiſſime ſub ipſum tempus nati Chriſti ipſos veniſſe dicit Euangeliſta, idque circa finem purificationis: cuius iuſtis functa Virgo ſeſe cum puero ſtitit Deo in templo. Interea diuinitus monita aufugit in Ægyptum: Chaldæi vero in Perſidem. Sed audi verba Epiphanij περὶ τῆς ἐνδημίας Χριστοῦ. τῷ γὰρ τριακοστῷ τρίτῳ ἔτει Ἡρώδου, τεσσαρακοστῷ δὲ δευτέρῳ Αὐγούστου βασιλέως γεννᾶται ὁ Σωτὴρ ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. κάτεισι δ' εἰς Αἴγυπτον τῷ τριακοστῷ ἔτει καὶ πέμπτῳ Ἡρώδου. ἄνεισι δ' ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τὴν Ἡρώδου τελευτήν. διὸ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτεσι τῆς αὐτῆς τοῦ Ἡρώδου ἀρχῆς ἦν ὁ παῖς τεσσάρων ἐτῶν, ὅτε
C Ἡρώδης τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη πληρώσας κατέστρεψε τὸν βίον. Recte 37 annos tantum regnaſſe Herodem vult. Sed ſi tempore obitus Herodis Ieſus erat quadrimus, ergo natus fuerit anno XXVI Actiaco. Quod eſt falſum. & reliqua, quæ ante hæc dicit Epiphanius, perperam omnia dicta. Deinde quam ridicula, quæ adiicit de Herode Iuniore filio Archelai, qui vicem patris regnauit? Puto illum regnaſſe cum Regibus Perſidis nouorum Chronologorum. Summa diſputationis noſtræ: Chriſtus natus eſt anno Herodis triceſimo ſexto, Actiaco viceſimo octauo, periodi Iulianæ 4711, in fine, aut 4712, in principio, mundi 3948, Iudæorum 3759, computi Græcorum Paſchalis 5507, Lunaris eorundem 5492, cenſu Auguſti primo, qui fuit vniuerſalis, vt diſtin-
D gatur a cenſu Iudææ, quo bona Archelai in fiſcum redacta. Eum cenſum ſuo tempore extitiſſe in archiis Romanis ſcribit Chryſoſtomus in Sermone de natali: ὅθεν δῆλον, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἀπογραφὴν ἐτέχθη, καὶ τοῖς ἀρχαίοις τοῖς δημοσίᾳ κειμένοις κώδιξιν ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἔξεστιν ἐντυχόντα, καὶ τὸν καιρὸν τῆς γραφῆς μαθόντα ἀκριβῶς εἰδέναι τὸν βουλόμενον. Vtinam haberemus illos κώδικας. In verbis Chryſoſtomi melius fortaſſe legeretur, καὶ τοῖς ἀρχείοις, καὶ τοῖς δημοσίᾳ, &c. Neque dubito ita auctorem ſcripſiſſe. Recte autem τὴν πρώτην ἀπογραφήν, ne confunderet cum altera, de

qua

qua mentio in actis. Natus igitur Dominus anno Sabbatico. Annus A primus Sabbaticus, 3270 periodi Iulianæ. Annus nati Christi 4711. Interuallum 1442 anni a primo anno Sabbatico, ad annum nati Messiæ, quæ sunt septimanæ 206.

DE QVINQVE PASCHATIBVS A BAPTISMO AD RESVRRECTIONEM.

De interuallo τῆς πολιτείας & functionis Messiæ, quot & quæ fuerint veterum opiniones, referre, difficiliorisne, an inutilioris fuerit operæ, nescio. Certe operosum est referre, ambitiosum refellere. Nam illa Eusebiana iam a nobis confutata de quatuor Pontificibus. B Vnam producam, quæ omittenda non erat: vt homines pij, & eruditi videant, quid iudicij illis veteribus fuerit in huiusmodi inuestigatione, & quo delectu ea a nobis accipienda. Clemens Alexandrinus vir sæculi sui eruditissimus, & vnus eorum, qui propius ab ætate, quæ Apostolos secuta est, scripserunt, Christum affirmat vnum annũ duntaxat prædicasse. Id ex illo Esaiæ loco colligit a Luca producto: ἐνιαυτὸν δεκτὸν κυρίου κηρύξαι ἀπέστειλέ με. Quod ita ille exposuit: ὅτι ἐνιαυτὸν μόνον ἔδει αὐτὸν κηρύξαι. καὶ τοῦτο γέγραπται οὕτως. ἐνιαυτὸν δεκτὸν, &c. Mirum argumentum. Quod Esaias ex persona Christi dixerit, *Annum acceptabilem misit prædicare me*, propterea consequens esse, vt vnum annum duntaxat prædicarit. Alij, eosque secutus Epiphanius, hanc C sententiam Clementis vt parum sinceram incrustarunt, & Christum duos annos πολιτεύσασθαι coniiciunt ἐκ τῶν προῤῥήσεων. quia, si fuit vnus ἐνιαυτὸς δεκτὸς, ergo fuit & alter ἀντιλεγόμενος, καὶ οὐ δεκτός. Ergo, inquiunt, duos annos prædicauit: vno & tricesimo anno ætatis τὸν δεκτὸν: altero & tricesimo τὸν ἀντιλεγόμενον, & præterea octaginta quatuor ἡμέρας ἀντιλεγομένας. Hæc eiusmodi sunt, vt illis relictis, meliora & veriora nobis quærenda sint. Quemadmodum igitur Thucydides per æstates & hiemes bellum Peloponnesiacum descripsit, ita nobis in re paulo obscuriore interualla quædam assumenda sunt, quibus totum illud tempus a baptismo, ad resurrectionem, perspicue notari possit. Per Paschata igitur interuallum illud diuidatur. Christus baptizatus D est cyclo Lunæ vndecimo, ante Pascha. Resurrexit cyclo XV, post Pascha. Quatuor igitur anni sunt absoluti. Omne interuallum duobus terminis circumscribitur. Et proinde quatuor annis absolutis quinque Paschata debentur. A baptismo igitur, ad resurrectionem, quinque sunt Paschata. Primum Pascha diserte notatum est Iohannis II. 13. 23. Secundum Pascha apud eundem, cap. V, μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Eam enim ἑορτὴν Pascha esse, perspicuum est ex verbis Domini;

A Domini; capite antecedente: οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ex quibus patet, circiter mensem Tebeth hæc dicta fuisse. Coniectus fuit Iohannes in carcerem, re quidem, propter Herodiadem, prætextu autem, propter turbam discipulorum ei quotidie affluentem, quæ suspecta erat Herodi. Auctor Iosephus: cui consentanea scribit Iohannes: ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ, ἢ Ἰωάννης, &c. Cædis autem Iohannis, vt & vinculorum, caussa fuit Herodias, vt Euangelistæ testantur, non turba discipulorum, vt vult Iosephus. Iohannem enim summopere colebat Herodes. Marci VI.20, & inuitus eius cædem iussit. Ibidem, 26. Matthæi XIIII. 9. Igitur post Iohannis supplicium, aufugit Iesus in Galilæam. Nam Hierosolymis ei tuto esse non licebat, propter celebritatem loci, licet Hierosolyma essent extra Tetrarchiam Herodis. Hinc incipit prædicatio
B Christi apud Matthæum, & Marcum. Tertij Paschatis vestigia extant in XII Matthæi, Marci II, Lucæ VI: vbi fit mentio Iesu per maturas segetes ambulantis. Illud est primum Pascha post secundam profectionem in Galilæam. Prima enim profectio post baptismum: altera post Iohannem in vincula coniectum. Hinc, ad XIV caput Matthæi, gesta vnius anni continentur. XIV. vero capite dicitur Iesus abdidisse se in loca ignorabilia, sola, & deserta, in quæ nihilominus secuta eum fuerit multitudo trans lacum Tiberiadis. Caussam secessus exponit Matthæus: quod scilicet tum primum Iesus inaudisset, vel potius præ-
C scisset de cæde Iohannis. Itaque nauigio delatus trans lacum secessit. Ibi miraculum quinque panum & duorum pisciculorum editum. Vtrunque vero, & miraculum, & Iohannis cædem paullo ante solenne Azymorum contigisse, liquido constat ex Iohannis sexto. Inde petat, qui volet. En quatuor Paschata a baptismo Christi. Quintum & vltimum Pascha est τὸ σαυρώσιμον καὶ σωτήριον, in quo Agnus verus pro nobis mactatus. Nunc singillatim ea quinque Paschata discutienda.

PRIMVM PASCHA.

PRIMVM Pascha habet characterem suum, XV annum imperij
D Tiberiani, cyclum Lunæ XI. Ex qua epocha cæteræ deprehenduntur. A baptismo sequitur ieiunium quadraginta dierum in deserto. Reditus Christi ad Bethabara. Iohannis I.28: vbi de Iesu Iohannes testatur. Hinc, ad proximum Pascha, non multos dies interfuisse scribit Iohannes. Prima die Messias agnitus ab Andrea fratre Simonis, & Simone filio Iona, hora diei decima. Eadem die Simon vocatus KEPHA. Altera die Philippus domo Bethsaida sequitur Christum. Nathanaelis colloquium cum Christo. Hæc omnia Iohannis I.

Tertia die in vico Galileæ Cana aqua in vinum conuerſa. Hinc Ieſu A
in vicum Capernaum profectio. Vnde, quia Paſcha imminebat, paucos poſt dies Hieroſolyma ad ſolenne Azymorum reuertitur. Iohan. II. 13. Eodem tempore campſorum, numulariorum menſas euertit: inſtitoria, cauponas mercium, armenta & greges templo exigit. Iohannes II. Itaque a reditu Chriſti in Bethabara, & partes Iordanis, ad illud Paſcha, acta capitum primi & ſecundi continentur apud Iohannem. Bethabara autem puto eundem locum fuiſſe cum eo, qui Iudicum VII. 24, dicitur בֵּית בָּרָה, adiacentem Iordani, & ipſum quoque aquis irriguum, vt ex eodem capite Iudicum colligitur. Quare male quædam exemplaria pro Βηθαβαρᾷ habent Βηθανίᾳ. quæ varietas iam antiquitus inoleuit, cum & de ea admoneat Epiphanius, ſcribens an- B
no Chriſti 374, & Syrus atque Arabs Paraphraſtes Bethania non Bethabara legant.

Tempus primæ Azymorum.

Annus XV Tiberij Cæſaris, C. Fufio Gemino, C. Rubellio Gemino COSS. cyclus Lunæ XI, Solis X.

Annus XXXVI periodi quintæ Alexandreæ embolimæus abundans.

Tiſri Septemb. IX, feria V: vt etiam Tiſri Iudaicus 3789, cuius character 5. 1. 1047.

Niſan Aprilis V, feria tertia.

Prima Azymorum, ſiue XIIII Niſan, Aprilis XVIII, feria II. C

Annus Iulianus LXXIIII.

[redacted]

Computi hodierni Dionyſiani XXIX.

Periodi Iulianæ 4742.

Computi Græcorum Paſchalis 5537, eorundem computi Lunaris 5523.

A Thoth primo Nabonaſſari 776: Pachon VI.

A primo Thoth Actiaco LIIX: Pharmuthi XXIII.

A conditu rerum 3978: Krionos XVII: Zygon 7. 16. 52 Septemb. XXV.

Annus quartus Olympiadis CCI, Δαισίου ἕκτη ἐπὶ δέκα.

Annus ſextus periodi Atticæ, Ἐλαφηβολιῶνος τετράδι.

Annus LIIII quintæ periodi Calippicæ, Μουνυχιῶνος πρυτανείας πεν- D
τεκαιδεκάτη. Quod autem Ieſus baptizatus ſit duobus Geminis COSS. hæc eſt omnium veterum ſententia: qui tametſi hoc tacuiſſent, tamen XV annus imperij Tiberiani eo nos manu deduxiſſet. Sed de die baptiſmi non conuenit inter illos. Alij enim VI Iduum Nouembrium, alij XI Tybi, id eſt, VI Ianuarij, baptizatum ſcribunt. Baſilidiani hæretici celebrabant baptiſmum XV Tybi, id eſt X Ianuarij. Clemens: οἱ δὲ ἀπὸ Βασιλείδου καὶ τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἑορτάζουσι προδια-

νυκτερεύοντες

A κυκλεύοντες ἀναγνώσεσι. φασὶ δὲ εἶναι τὸ πεντεκαιδέκατον ἔτος Τιβερίου Καίσαρος, τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ Τυβὶ μηνός. At Epiphanius ait baptizatum περὶ ἓξ εἰδῶν Νοεμβρίων, κατὰ Ἑβραίους Μαρσουὰν ἑβδόμη. Vt ſexta Iduum Nouembris illo ſæculo eſſet ſeptima menſis Iudaici, id non potuit accidere, niſi Cyclo XIII, anno XVII imperij Tiberiani. Quod eſt abſurdum. Imo ſi propius rationem putemus, hoc non potuit accidere in periodo Alexandrea, qua vtebantur Iudæi, niſi cyclo quinto. Quæ omnia ſunt puerilia.

SECVNDVM PASCHA.

B AB antecedente Paſcha, ad menſem Tebeth, comprehenduntur geſta capitis III Iohannis, colloquium Nicodemi, diſceſſus Chriſti ex vrbe, tranſitus per Samariam. Nam ex Galilæa Hieroſolyma pergentibus neceſſarius erat tranſitus per Samariam, auctore Ioſepho. Tranſitus per Samariam incidit in menſem Tebeth, vt iam indicauimus. Item quatuor menſes ſupererant ad meſſem. Menſis autem meſſis erat Ijar ſecundus a Niſan, octauus a Tiſri. Coniectus erat in carcerem Iohannes propter multitudinem diſcipulorum, vt volebat videri Herodes, vt autem res erat, propter Herodiadem. Veritus igitur Ieſus, ne & multitudo diſcipulorum ſuorum ſuſpecta eſſet, vt diſerte expreſſum eſt Iohann. IV. 1. 2. 3, iterum in Galilæam ſeceſſit.

C Huc pertinet quartum caput Iohannis. Hinc Matthæus orditur prædicationem Chriſti. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ὁ Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Paulo poſt: ἀπὸ τότε ἤρξατο Ἰησοῦς κηρύσσειν. Clarius apud Marcum: μετὰ δὲ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. In itinere ſanatus filius aulici Herodiani, ſecundum ſcilicet miraculorum, quæ Chriſtus a baptiſmo edidit. Rurſus repetit Hieroſolyma feſto Paſchatis, quod fuit ſecundum a baptiſmo, & de quo nunc agimus. Scribit enim Iohannes initio capitis V: μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. A menſe Tebeth proximum feſtum vnum de tribus, propter quæ eſſet Deo ſiſti, id vero eſt Paſcha.

D Haud dubium igitur, quin illa ἑορτὴ fuerit Paſcha: quod etiam vetuſtiſſimo ſcriptori Irenæo viſum eſt. Itaque menſes tres tantum manſit in Galilæa, poſtquam Iohannes in vincula coniectus eſt. Intra id tempus clinicus ſanatus, quem octo & triginta annos languor obſidebat. Hoc in ipſa vrbe factum ad portam, quam προβατικὴν vocat Euangeliſtes: Nehemiæ autem ea eſt שַׁעַר הַצֹּאן, hoc eſt, πύλη προβατική, in Piſcina בֵּית־חֶסְדָּא, vt recte vertit Paraphraſtes Syrus. Id autem eſt domus gratiæ. Ita dicta propter ſalutem diui-

nitus ægris contingentem. Nam in aquam diuinitus commotam immersi Clinici inintegrum restituebantur. Totum vero quintum caput dicatum miraculo Clinici illius sanati. Post quintum caput magnus hiatus sequitur, abrupto tenore historiæ. Nam Apostolus statim initio VI capitis, nulla mentione tertiæ in Galilæam profectionis, orditur res in Galilæa gestas, quæ capitibus apud Matthæum XIV, Marcum VI, Lucam IX exponuntur. Idque consulto ab Apostolo factum. Neque enim opus erat ea repetere, quæ accurate & copiose ab illis tribus antea explicata erant, cum aliorum παραλειπόμενα tantum persequatur. Scio doctos viros, qui Harmonias Euangelicæ historiæ contexuerunt, ea, quæ a Matthæo a quarto, ad quartumdecimum caput, & similiter a reliquis duobus Euangelistis tractantur, in id tempus coniecisse, quæ secundo Paschati & secundo anno a baptismate competebant. Sed quemadmodum illi suas rationes habent, cur id fecerint, ita & nobis causæ non defuerunt, cur aliter faceremus. Nos eorum industriam laudamus, & nostræ tamen nos sententiæ nondum pœnitet. Nam quæ ante XIIII Matthæi, VI Marci, IX Lucæ narrantur, eorum melior pars inter V, & VI Iohannis interiicienda, cum pertineant ad tertiam ἀποδημίαν εἰς Γαλιλαίαν, quando adhuc Iohannes in vinculis erat. A B

Tempus primæ Azymorum.

Annus XVI Tiberij M. Vinutio Quartino, C. Cassio Longino coss. C
Cyclus Lunæ XII. Solis XI.
Annus XXXVII periodi quintæ Alexandreæ, ordinarius communis.
Tisri ciuilis III Kal. Octob. translatus a feria IIII in V, vt & Tisri computi hodierni anni Iudaici 3790. cuius character 4.23.556.
Tebeth XXVII Decembr. feria tertia.
Nisan Martij XXV, feria septima.
Prima Azymorum, siue XIIII Nisan, Aprilis VII, feria sexta.
Annus Iulianus LXXV.
[redacted]
Computi hodierni Dionysiani XXX.
Periodi Iulianæ 4743. D
Computi Græcorum Paschalis 5538, eorundem computi Lunaris 5524.
Annus mundi 3979, Krionos XVII, Zygon, 1.22.41', Septemb. XXV.
A Thoth primo Nabonassari, 777: Pharmuthi XXV.
A primo Thoth Actiaco, LIX, Pharmuthi XII.
Annus LV periodi quintæ Calippicæ, Μουνυχιῶνος πεντεκαιδεκάτη.
Annus primus CCII Olympiadis, Δαισίου ὀγδόη ἱσαμένου.
Annus VII periodi Atticæ, Ελαφηβολιῶνος ὀγδόη φθίνοντος. Inter

Con-

A Conſulatum duorum Geminorum & Conſulatum Vinucij cum Longino, Faſti Siculi interponunt Rufum, & Rubellinum: Epiphanius Rufum & Rubellionem, aitque Chriſtum paſſum Vinicio & Longino COSS. Miror igitur ab accuratiſs. ſcriptore Onufrio omiſſam horum Conſulum mentionem, tametſi falſa ſit. Nam Conſulatus Geminorum incidit in XV annum Tiberij, ac proinde in Cyclum XI. Conſulatus autem Vinicij in XII Cyclum, vt ex Velleio conſtat, qui eo anno librum ſuum ſcribebat, & characterem illi anno appoſuit annum vrbis Varronianum 783, hoc eſt, cyclum XII. Ergo nullus annus interfuit inter duos Geminos, & Vinucium Quartinum. Cum autem annus Varronianus 783 ſit 782 Catonianus & Faſtorum Capi-
B tolinorum: mirum eundem Onufrium, qui ſe Faſtos Capitolinos ſequi profitetur, & quidem ſequitur, Conſulatum Vinicij in 783 annum vrbis contuliſſe. In quo oblitus eſt ſui. Oportet autem illos duos COSS. Rufum & Rubellionem ſuffectos fuiſſe. Sed quibus ſuffectos dicemus? duobus Geminis? Neſcio.

TERTIVM PASCHA.

TERTII Paſchatis veſtigia extant in Matthæi XII, Marci II, Lucæ VI capitibus, de Ieſu ambulante διὰ τῶν σπορίμων, item de diſcipulis qui ſpicas decerptas manibus affriabant. Quod ſatis erat
C ad Paſchatis proxime antecedentis tempus deſignandum: quod in Niſan flaueſcunt ſegetes. Sed Lucas etiam diem ipſam deſignauit, adiiciens eam fuiſſe σάββατον δευτερόπρωτον, nimirum Sabbatum id quod proxime poſt Solenne Paſchatis ſequitur. Nam ממחרת הפסח hoc eſt ἀπὸ δευτέρας τοῦ Πάσχα, Lex iubet ſeptem Hebdomadas putare. Itaque Hebdomades omnes & Sabbata omnia a Paſchate, ad Pentecoſten, ſumunt appellationem ſuam ἀπὸ δευτέρας τοῦ πάσχαλος. Interuallum autem illud omne dierum, quod Græci Πεντηκοστὴν
D vocant, Iudæis dicitur ספירת העמר: ἀριθμὸς τοῦ δράγματος, numerus manipuli: quia ἀπὸ δευτέρας τοῦ πάσχατος Omer ſiue δράγμα primitiarum offerebatur.

Indiculus Sabbatorum Pentecoſtes.		
δευτερόπρωτον	19 *Niſan*	31 *Martij*
δευτεροδεύτερον	26 *Niſan*	7 *Aprilis*
δευτερότριτον	3 *Jjar*	14 *Aprilis*
δευτεροτέταρτον	10 *Jjar*	21 *Aprilis*
δευτερόπεμπτον	17 *Jjar*	28 *Aprilis*
δευτερόεκτον	24 *Jjar*	5 *Mai*
δευτεροέβδομον.	2 *Siwan.*	12 *Mai.*

Prima igitur Hebdomas, quæ putatur ab oblatione Omer, dicitur ἑβδομὰς δευτερόπρωτος: ſecunda ἑβδομὰς δευτεροδεύτερος. & ſic deinceps: vt habes

vt habes in Indiculo, in quem coniecimus Sabbata omnia τῆς πεντηκο- A
στῆς istius anni, de quo nunc loquimur. Intellige autem τὴν πεντηκοστὴν, interuallum a Pascha, ad solenne Pentecostes: non autem ipsum solenne Pentecostes. Eodem modo μία δευτερόπρωτος est feria Solis prima post festum Paschatis. τετάρτη δευτερόπρωτος, feria Mercurij post δευτέραν Paschatis. Quare & σάββατον δευτερόπρωτον est primum Sabbatum, quod proxime τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα sequutum est. Hebraice ergo σάββατον δευτερόπρωτον, שַׁבָּת רִאשׁוֹן מִמָּחֳרָת: σάββατον δευτεροδεύτερον שַׁבָּת שֵׁנִי מִמָּחֳרָת. Hoc enim est perinde ac σάββατον ἀπὸ τῆς δευτέρας πρῶτον, ἀπὸ τῆς δευτέρας δεύτερον. Quam aliena ab hoc sensu adferant veteres omnes, & quam intricata Epiphanius κατ' ἀνοήτων pag. 197, potest scire, qui eorum locos consuluerit. B

Tempus primæ Azymorum.

Annus XVII Tiberij Cæsaris. Ti. Cæsare Aug. Germ. V, L. Ailio Seiano COSS. Cyclus Lunæ XIII, Solis XII.

Annus XXXVIII periodi quintæ Alexandreæ defectiuus communis.
Tisri ciuilis XVIII Septembris, feria secunda translatitius. Sed Iudaicus hodiernus anni 3791, fuisset 7. 8. 352, Septembris XVI, anno communi abundanti.
Nisan, Martij XIII, feria tertia.
Prima Azymorum, siue quartadecima Nisan, XXVI Martij, feria secunda. C

Annus Iulianus LXXVI.

[redacted]

Computi hodierni Dionysiani XXXI.

Periodi Iulianæ 4744.

Computi Græcorum Paschalis 5539, eorundem Computi Lunaris 5525.

Annus mundi 3980. Krionos IIII. Zygon 3. 4. 31', Septemb. XXV.

A Thoth primo Nabonassari 778, Pharmuthi XIII.

A primo Thoth Actiaco LX, Phamenoth vltima.

Annus LVI periodi quintæ Calippicæ, Ἐλαφηβολιῶνος πρυτανείας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ.

Annus secundus CCII Olympiadis, Περιτίου δευτέρα φθίνοντος. D

Annus octauus periodi Atticæ, Ἐλαφηβολιῶνος πέμπτη ἐπὶ δέκα. qui quidem Elaphebolion mere fuit Lunaris. Nam eius character, 2. 12. 790, Martij XII, in quam diem eo anno incidit neomenia Elaphebolionos.

A QVARTVM PASCHA.

In annum verum Christi XXXIIII, in quem incurrit quartum Pascha, capita hæc coniicienda, XIIII Matthæi: VI, XIV Marci: VII Lucæ, & cædes Iohannis Baptistæ, qui duo Paschata exegit in vinculis apud castrum, cui nomen Μαχαιρῶς. Hinc ad passionem Domini, filum historiæ ab omnibus Euangelistis continuatur. Scribunt igitur Matthæus, Marcus & Lucas, Iesum, cum esset in Galilæa, vls lacum Tiberiadis, in loca sola secessisse. Caussam afferunt, recentem casum Iohannis Baptistæ, item Iesum ab Herode metuentem, cuius scilicet iussu Iohannes gladio percussus fuit. Quo nuncio accepto
B Iesus, inquit Matthæus, ἀνεχώρησεν εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Iohannes addit tantum, πέραν τῆς θαλάσσης migrasse. Quatuor autem Euangelistæ vno ore scribunt, tunc nihilo secius vulgus Iesum secutum: vbi miraculum quinque panum & duorum piscium patratum. Atque omnes quidem Euangelistæ hæc vno consensu. Tempus autem, vt diximus, solus Iohannes designat. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ecce quartum Pascha a baptismo: ante quod Iohannes gladio percussus iussu Herodis. Continuit igitur se intra fines Galileæ, vsque ad solenne σκηνοπηγίας. Tum ait Iohannes, μεσούσης τῆς ἑορτῆς Iesum iterum Hierosolyma venisse. μεσοῦσαν ἑορτὴν vocat, quod Iudæis dicitur חול מוֹעֵד. Nam dies Septimanæ sex, quibus opus fit, inter duo
C Sabbata interiecti, dicuntur Hebræis חול, hoc est, dies profestus, ἐργάσιμος ἡμέρα, τὸ μεταξὺ τῶν σαββατῶν. In illis autem solennibus, quæ per octo aut septem dies obeuntur, semper primus & vltimus eorum dierum est festus, vt in solenni σκηνοπηγίας, de quo loquimur. Intermediis opus fit. Itaque illi dies vocantur חול, profani, profesti. Quod si Sabbatum in illos intermedios dies incidit, dicit שַׁבָּת בְּחוֹל, σάββατον ἐν τῷ μεταξὺ ἑορτῆς. Porro vsus prauus loquendi veram normam deprauauit. Nam σαββατῶν prius dicebatur ex Hebraico שַׁבָּתוֹן. Et non dubium est, quin vetustissimi Iudæi ἑλληνισταὶ dixerint μία σαββατῶν: pro quo posteriores maluerunt μία σαββάτων, non bene. Et meo iudicio in Actis XIII, 14, τῇ ἡμέρᾳ σαββατῶν melius legitur, quam σαββάτων.
D Tamen vetustissimus est error. Nam in epistola Samaritarum ad Antiochum legitur, τὴν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις λεγομένην σαββάτων ἡμέραν. Inde Iosephus lib. XII: εἰσελθὼν τοῖς σαββάτοις εἰς τὴν πόλιν. Et libro III: τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ἥ τις σάββατα καλεῖται. quemadmodum pro Κεδρὼν dixerunt χείμαρρον τῶν Κέδρων. Nam inde factum, vt, cum dicerent μία σαββάτων, τὰ σάββατα tam pro tota hebdomade, quam pro die ipsa septima hebdomadis vsurpari cœptum sit. Et quod rectum erat prius ἐν τῷ μεταξὺ σαββατῶν, pro eo, quod Iudæis hodie

 dicitur

dicitur בְּחוֹל הַשַּׁבָּת, posteriores ἑλληνισταὶ maluerint ἐν τῷ μεταξὺ Σαββά- A
των, aut εἰς τὸ μεταξὺ Σαββάτων. quemadmodum dicitur apud Marcum εἰς οἰκίαν, pro ἐν οἰκίᾳ. τὸ μεταξὺ Σαββάτων est חוֹל הַשַּׁבָּת, quas ἀνεργοὺς ἡμέρας vocat Plutarchus Quæstionibus Romanis. Quare legimus apud Lucam in Actis, cap. XIII: παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ Σαββάτων λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. Gentes orabant eum, vt reliquis ſeptimanæ diebus eadem ſibi exponerentur, perinde ac in Sabbato, quo ſolo Iudæi in Synagogas & proſeuchas conueniunt. εἰς τὸ μεταξὺ Σαββάτων, vel, quod idem eſt, ἐν τῷ μεταξὺ Σαββάτων, eſt בחול הַשַּׁבָּת. Sic μεσούσης ἑορτῆς, eſt εἰς τὸ μεταξὺ ἑορτῆς בְּחוֹל הַמּוֹעֵד. Vltima die ſolennitatis, quam עֲצֶרֶת Hebræi, μεγάλην τῆς ἑορτῆς ἡμέραν vocat Iohannes, id eſt, τῇ ὀγδοάδι τῆς σκηνοπηγίας, XXII Tiſri, Ieſus docebat po- B
pulum. quæ dies eo anno inciderat in XVI Octob. Manſit igitur Ieſus Hieroſolymis poſt ſolenne σκηνοπηγίας: cuius temporis acta continentur capitibus Iohannis, a VII, ad finem X. Interea incurrunt Encænia, qui cultus obſeruatur XXV Caſleu: cuius mẽſis neomenia contigit XXIII Nouembris: & proinde Encænia XVII Decembris, feria quarta.

Tempus primæ Azymorum.

Annus XVIII Tiberij Cæſaris, Cn. Domitio Ahenobarbo, A. Vitellio COSS. Cyclus Lunæ XIV, Solis XIII.

Annus XXXIX periodi quintæ Alexandreæ.

Tiſri ciuilis VI Septembris, feria V, embolimæus abundans. Sed Iu- C
daicus 3792 tranſlatus a quarta feria, ad quintam. cuius character 4. 17. 148.

Niſan Kal. Apr. feria III.

Prima Azymorum, ſiue XIV Niſan, XIV Aprilis, feria ſecunda.

Annus Iulianus LXXVII.

[redacted]

Computi Dionyſiani XXXII.

Periodi Iulianæ 4745.

Computi Græcorum Paſchalis 5540, eorundem Cõputi Lunaris 5526.

Annus mundi 3981, Krionos XXIV. Zygon, 4.10.20′, Septemb. XXV.

A Thoth primo Nabonaſſar 779, Pachon III. D

A primo Thoth Actiaco LXI, Pharmuthi XIX.

Annus LVII quintæ periodi Calippicæ, μουνυχιῶνος πεντεκαιδεκάτη.

Annus III Olymp. CCII, Δαισίου ἐνάτη φθίνοντος.

Annus nonus periodi Atticæ, Ελαφηβολιῶνος ἕκτη ἱσαμένου.

Hoc anno Seianus interfectus. Conſule inſcriptionem luculentam, quam diatriba de Palilibus Vrbis produximus.

QVIN-

A

QVINTVM PASCHA ET VLTIMVM.

ANTE quintum Pascha, quod fuit vltimum Domino ἐν ἀνθρώποις πολιτευομένῳ, quodque nos vocamus Pascha σταυρώσιμον, suscitat Lazarum: asino vehens vrbem ingreditur. Et reliqua. Vltimum Pascha celebrat cum discipulis suis vespere feriæ quintæ, post cuius occasum incipit feria VI Iudaice. feria, inquam, quinta, quæ erat tertiadecima desinens. Sequenti die crucifixus, quæ erat feria sexta, prima Azymorum, Nisan quartadecima. Dies iste notatus fuit insigni Solis obscuratione, vt clare extat apud ipsos Euangelistas. item apud Tertullianum in Apologetico. Nam loquens περὶ τῆς σταυρωσίμου ἡμέ-
B ρας: *Eodem*, inquit, *momento dies medium orbem signante Sole subducta est. Deliquium vtique putauerunt, qui id quoque super Christo prædicatum non sciuerunt. Et tamen eum mundi casum relatum in archiuis vestris habetis.* Sed non solum in archiuis, imo & in historiis. Nam tam memorabilis casus etiam Phlegon meminit, vt scribit Eusebius. Cuius hæc verba: *Scripsit vero super his & Phlegon, qui Olympiadarum egregius supputator est, in* XIIII *libro ita dicens: Quarto autem anno* CCII *Olympiadis, magna & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, defectio Solis est facta. Dies hora sexta ita in tenebrosam noctem versa, vt stellæ cælo visæ sint, terraque motus in Bithynia Nicenæ vrbis multas ædes subuerterit.* Hæc ille. Sane egregia tam celebris diei mo-
C nimenta, Archiua Romana, & Phlegon insignis temporum computator. Eclipsim autem ordinariam, id est, ἐπιπρόσθησιν τῆς σελήνης nullam eo anno fuisse, anomalia latitudinis Lunaris arguit. Extra ordinem igitur fuerunt horribiles illæ Solis tenebræ, ipso Lunæ plenilunio: in quo etiam de Luna aliquid defecisse circiter Solem occasum, epilogismus astronomicus ostendit.

Tempus primæ Azymorum τῆς σταυρωσίμου.

Annus XIX Tiberij Cæsaris, Ser. Sulpitio Galba, L. Cornelio Sulla COSS. Cyclus Lunæ XV, Solis XIV.

Annus XL periodi quintæ Alexandreæ, communis ordinarius.

D Tisri XXV Septembris, feria V. At Tisri hodiernus anni 3793 fuisset 3. 14. 747, transferendus a feria tertia in quintam, propter GATRAD ὑπερθέσει bidui.

Scenopegia IX Octobris.

Neomenia Casleu XXIII Nouembris, feria prima.

Encænia Macabæi, XVII Decembris.

Nisan XXI Martij, feria septima.

Prima Azymorum, Aprilis tertia, feria sexta.

Annus

Annus Iulianus LXXVIII.

[redacted]

Computi Dionysiani XXXIII.

Periodi Iulianæ 4746.

Computi Græcorum Paschalis 5541, eorumdem Cõputi Lunaris 5527.

Annus 3982, a conditu rerum, Krionos XIII. Zygon, 5. 16. 9', Septembris XXV, concurrens cum neomenia ciuili Iudaica.

A Thoth primo Nabonassari 780, Pharmuthi XXII.

A Thoth Actiaco LXII, Pharmuthi VIII.

Annus LVII quintæ periodi Calippicæ, Μουνυχιῶνος πεντεκαιδεκάτῃ.

Annus quartus CCII Olympiadis, Δαισίου ἕκτῃ ἐπὶ δέκα.

Annus decimus periodi Atticæ, Ἀνθεστηριῶνος τριακάδι. B

VETERVM VELITATIONES DE DIE PASSIONIS DOMINICÆ.

At summouemur veterum auctoritatibus, quorum ratio propter doctrinam, sanctitatem, & vetustatem habenda est. Sed quæ ratio haberi possit, cum alius alia aliter dixerit? Christus passus est XIV Nisan, die Veneris. hoc nemo sanus negauerit. Ab Aprili XV anni Tiberij, ad Aprilem XIX anni eiusdem, quinque Paschata sunt: quorum duo tantum primam Azymorum sexta feria habent, anno XVI, & anno XIX imperij Tiberiani. Annus XVI Tiberij fuit secundus annus a baptismo, vt iam vidimus, cuius Nisan XXV Martij, feria septima. C Proinde quarta decima Nisan, siue πρώτη ἀζύμων, VII Aprilis, feria VI. Quidam igitur veterum Christum vnum annum tantum prædicasse scribunt, anno XV Tiberij, anno autem XVI crucifixum. Hæc omnium vetustissima fuit opinio. Clemens: τό, τε πάθος αὐτοῦ ἀκριβολογούμενοι ἀναφέρουσιν οἱ μέν τινες τῷ ἑκκαιδεκάτῳ ἔτει τοῦ Τιβερίου Καίσαρος, Φαμενὼθ κε. οἱ δὲ Φαρμουθὶ κε. ἄλλοι δὲ Φαρμουθὶ ιθ πεπονθέναι τὸν Σωτῆρα λέγουσι. XXV Phamenoth est XXII Martij. qua tantum abest, vt passus sit Christus, vt hoc illo sæculo accidere non potuerit, nisi cyclo Lunæ VIII: hoc est duodecimo anno Tiberij. Quomodo igitur XVI Tiberij, quo tempore XXII Martij erat XXVI Adar? Idem dicas de XIX, aut XXV Pharmuthi. D Epiphanius duos annos prædicasse, tertio passum; vt a nobis supra relatum est, Vinucio, & Longino COSS. hoc est, cyclo Lunæ XII, Solis XI, idq. XIII Kal. April. hoc est, vicesima Martij. Si vicesima Martij erat dies Veneris, ergo litera Dominicalis erat D, cyclo Solis XIV, Lunæ XV: quibus cyclis Christus sine dubio passus, sed triennio post Consulatum Vinucij, & Longini. Hæc indigna sunt, quæ confutentur. Augustinus XXV Martij: cui Chrysostomus præter assensum suum, etiam

A caussam adiicit, necessario eum debuisse pati XXV Martij: quia eadem conceptus fuit. Si XXV Martij erat dies Veneris, ergo litera Dominicalis erat B, cyclo Solis XVI, Lunæ XVIII, anno imperij Tiberiani XXII, atque eo quidem octauo currente a baptismo. Quod est ab omni ratione alienum. Aut igitur hoc concedant, aut eodem anno passum, quo & baptizatum, XV anno Tiberij, cyclo Solis X, Lunæ XI, Adar vndeuicesima. Quæ nemo concedet. At Cassiodorus ad Consulatum V Tiberij hæc notat; *His* COSS. *Dominus noster Iesus Christus passus est* VIII *Kalend. Aprilis, & defectio Solis facta est, qualis ante vel postmodum numquam fuit.* Si XXV Martij erat feria VI, anno XV Tiberij, eadem XXV Martij non erat feria VI, anno XVII Tiberij.
B Quare hæc omnia ridicula sunt. Qui cum ratione aliqua errarunt, ipsis placuit Christum passum VII Kal. Aprilis, cyclo Lunæ XVI, Solis XV: in quibus Dionysius Abbas, cognomine Exiguus, item Victorius. Nam vterque a natali Christi, ad eius mortem, XXXIII annos absolutos ponunt. hoc est, Christum anno XXXIV ætatis suæ passum volunt. Si vnitas addenda annis Christi ad methodum cycli Paschalis, & Christus passus est anno ætatis suæ 34; ergo & Cyclo Lunæ XVI passus est. Itaque anno Christi 701 ineunte periodi Iulianæ 5413, cyclo Lunæ XVII adhuc currente, in ipso natali, Ecclesia Romana temporibus Bedæ notabat annum a passione Christi DCLXVIII. Hoc est, in Paschate proxime sequente, inibat annus 668 a passione, anno
C Christi vulgari 701, periodi Iulianæ 5414, cyclo Lunæ XVIII. Quod si XV ad 668 adieceris, & totum in XIX partiaris, habebis cyclum Lunæ 18 eo anno currentem. Si annis a passione addenda XV ad methodum cycli Paschalis: Ergo Christus passus cyclo Paschali XVI. Sed si anno antecente prima Azymorum erat feria VI, ergo anno hoc, qui proxime secutus est, quique erat communis, prima Azymorum non poterat esse feria VI. Hoc demonstratur ex ipso anno ciuili. Erat annus XLI quintæ periodi Alexandreæ. Tisri XV Septembris, a feria secunda ad tertiam translatus propter sequentis anni neomeniam & ipsam quoque transferendam. Erat annus communis ordinarius. Nisan XI Martij, feria quinta. Quod si Christus passus XXVI Martij, ergo
D XVI Nisan passus. Atqui Euangelistæ quartadecima Nisan passum scribunt. Ergo falsum, Christum passum XVI cyclo, XX anno imperij Tiberiani, primo Olympiadis CCIII. Hæc enim tria concurrebant. Eodem anno passum volebant Nicetas, & Ecclesia Græca, X Kalend. April. plenilunio. Nam sane plenilunium non potuit accidere illo sæculo in XXIII Martij, nisi cyclo XVI. Atqui repugnat feria. Sed consideremus verba Bedæ, qui anno Christi 701 ineunte, indictione XIV, ait ita scriptum fuisse in Indiculo cerei paschalis in Natali Domini:

A PAS-

A PASSIONE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI ANNI SVNT A DCLXVIII. Nam manifesto vult tot annos præteriisse. Itaque hoc modo sequenti paschate, vnde debebant incipere anni a Passione, is fuisset annus sexcentesimus nonagesimus nonus ineuns. Itaque Christus hoc modo passus fuisset cyclo XV, non XVI. nisi imperite eos dixisse putemus, anni sunt sexcenti sexaginta octo, pro, annus est sexcentesimus sexagesimus octauus. quem abusum loquendi etiam in bonis auctoribus, Plutarcho & aliis deprehendimus. Quare vides non conuenisse inter illos veteres. quos vtique omnes fugit ratio, præter vnum Eusebium virum Christianorum in sæcularibus literis illius æui doctissimum, qui recte & IV anno Olympiadis passum notat, & obtenebrationem Solis a Phlegonte proditam, nō aliam esse ab ea, quam B in morte Domini contigisse Euangelistæ scribunt. Vana igitur fuit iactatio illa Tessarescædecaetitarum, qui profitebantur ex Actis Pilati se verum diem Passionis Dominicæ tenere: eumque fuisse a. d. VIII Kal. April. hoc est XXV Martij. Propterea in quamcunque feriam caderet XXV Martij, in ea Pascha celebrabant. Cappadocum quoque Ecclesiæ eadem die XXV semper Pascha instaurabant. Alia rursus Acta Pilati se reperisse scribit Epiphanius, quæ Christum passum dicerent XV Kal. Aprilis. qui erat stupor asininus. Non decreuimus omnia veterum errata recensere: & quæ retulimus, ideo refellimus, ne ineptiora, quæ supersunt, nobis obiiciantur. Et vero recentiorum de eadem re diuersas sententias adferre, est male horas collocare. Pri- C mus omnium Iohannes Lucidus, vir harum rerum peritissimus, animaduertit Christum passum cyclo Lunæ XV, Olympiadis CCII anno quarto, ætatis suæ anno XXXIII Dionysiano. Cui refragatur Onufrius noster, & eodem anno eiusdem Olympiadis passum concedit, sed anno ætatis XXXIV Dionysiano. Quod quis intelligat? Ita igitur instruit demonstrationem suam. Christum natum vult Augusti consulatu XIII, hoc est, in Decembri illius anni, quo Consulatum XIII gerebat Augustus, nempe XXV Decembris anni 44 Iuliani, cyclo XIX: & proinde infert: *Quæ cum ita sint, si a duorum Geminorum consulatu, per triginta retro annos recurremus, inueniemus Iesum Christum natum fuisse in fine eius anni Iuliani, quo Imp. Cæsar Aug. XIII,* D *& M. Plautius Siluanus Consules fuerunt, anno Vrbis conditæ DCCLII, imperij Cæsaris Augusti post victoriam Actiacam XXX, Olympiadis vero CXCIV anno tertio.* Hæc ego in medium protuli, vt Lector animaduerteret, [redacted] quia veram epocham non apprehendit, longe a vero aberrasse. Vno enim anno minus hoc interuallum putat esse, quam re ipsa sit. Nam vero propius est, Christum anno

A anno Iuliano 44 natum; Augusto XIII Consule, quam 45, quo modo vult Dionysius Abbas, sed ipse vno anno serius Augustum XIII consulem fuisse existimat, nempe cyclo primo. Atqui is erat cyclus decimusnonus, vtpote anno Iuliano 44. Nam Consulatus XIII Augusti est octauus inclusiue C. Marcij Censorini, & C. Asinij Galli: qui incidit in annum Iulianum XXXVIII, vt manifesto docet Censorinus. Ergo Consulatus Augusti XIII anno Iuliano XLIV. Vere igitur colligit, & male sentit. Hinc sequitur, vt quædam feliciter, quædam sequius hic dicta sint. Nam verissimum est, Consulatum Augusti XIII concurrisse cum anno tertio Olympiadis CXLIV, sed eum annum Palilium Varronianorum fuisse 752, & Actiacum XXX, hoc vero falsum B est. Vno enim anno plus dicit. Itaque annus Olympiadis ostendit, eum bene collegisse natalem Christi, annus autem Vrbis arguit eum male comparasse. Non enim sentit se a vulgari annorum Christi computo dissentire: quod tamen facit, & quidem recte. His ita positis, vult Christum passum non anno XXXIII ætatis suæ, vt Iohannes Lucidus & alij, quorum sententias reiicit, sed anno XXXIV, cyclo XVI, secundum ea, quæ proponit. Nam annus vulgaris Christi 34, est XVI cycli Lunaris. Ergo passus anno Iuliano 79. Aufer 44 annum Iulianum, in cuius fine Christum natum vult. Remanebit annus 35 currens a natali Christi, ad eum natalem, qui proxime eius passionem antecessit: quod ex methodo cycli intelligitur. Si enim Christus natus est in fi- C ne cycli XIX: ergo annis Christi nihil addendum ad methodum cycli Paschalis. Quare tricesimus quintus annus per XIX diuisus relinquit XVI annum cycli Paschalis currentem tempore Passionis. Ita factum, vt non solum a vero, sed & a seipso dissentiat.. Et mira est antilogia, cum damnat Græcos, quod putarint Christum XIII Nisan Pascha comedisse, & quidem sine azymis. at ipse contra arguit die XIV agnum comedisse, & XV Nisan crucifixum, cuius Nisan neomeniam statuit in XII Martij, feria VI: quæ tamen erat non vtique neomenia, sed quarta Nisan anni hodierni computi 3794. cuius Nisan character 3.3. 971, Martij nona. Deinde infert, Iudæos transtulisse more suo neomeniam a feria VI, ad VII. Itaque secundum hæc neomenia illius Nisan D cæperit XIII Martij, Luna quinta. Quis hoc concedat, nisi is, qui, quid sit mensis Lunaris, ignorat? Nam, vt diximus, XIII Martij illius anni fuit quinta dies ἀπὸ τ̃ συνόδȣ, quarta ἀπὸ τ̃ φάσεως. Nisan autem Alexandreus, quo ciuili eo anno vsi sunt Iudæi, fuit XI Martij. Translatio enim fuit in Tisri, propter Tisri sequentis anni. Hoc vero est toto cælo errare, per magnum cyclum Dionysianum Pascha illius anni indagare, quod ipse facit. Nam Terminus Paschalis Dionysianus, siue quartadecima Luna, incurrisset in XXI Martij, feria prima. Quod

ſi XXI fuiſſet ſabbatum, neceſſario Paſcha fuiſſet in XXII Martij. Denique ſummus eſt error, XIX annum Tiberij cum XVI cyclo Lunæ comparare. Hæc ego ideo diſcuſſi, vt næuus ille de illo eleganti libro amici noſtri tollatur: qui pro ſua ſingulari eruditione, etiam imprudens, ſaltem anno vno natalem Chriſti antiquiorem eſſe ſenſit: ſed quia characterem, quæ eſt vera Helice in hac nauigatione, nullum apprehendit, ideo rectum curſum tenere non potuit. Homines enim omnes ſumus, & peccandi neceſſitudinem non poſſumus niſi cum homine exuere. Tota illa diatriba longa de paſſione Domini Faſtis inſerta, eſt pannus obſoletus purpuræ aſſutus. A

QVÆ OBIICIVNT IVDÆI. B

IVDÆI duo obiiciunt, nunquam maiores ſuos opus feciſſe in ſolenni Paſchatis. quare Ieſum Nazarenum die Paſchatis crucifixum non fuiſſe. Item nunquam diem Paſchatis feria ſexta fuiſſe: ideo Chriſtianos fruſtra dicere, Chriſtum feria ſexta, ſolenni Paſchatis crucifixum. Qui alteram obiectionem diluerit, & alteram quoque infirmauerit. Nam puerilis eſt velitatio. Non enim quartadecima Niſan eſt ἄπρακτος ἡμέρα, ſed ἐργάσιμος. In ea enim opus neceſſe faciunt, cum etiam hodie a meridie omnia penetralia, omnia abſtruſa inueſtigant: & nihil prorſus ἀνερεύνητον relinquunt, ad fermentum exterminandum. cui ſimilis erat illa curioſitas mulierum celebrantium ſacra C
Bonæ Deæ, quæ etiam caua muſculorum rimabantur, vt ne murem quidem maſculum in eo loco eſſe paterentur. Quod igitur fermentum tam ſuperſtitioſa & laborioſa inueſtigatione aſſectantur, hoc facile oſtendit, illam diem non excipi a functionibus operum. Itaque falluntur, quod credunt Chriſtum a nobis dici paſſum fuiſſe ſolenni Paſchatis. Non enim XV Niſan, quæ excepta erat ab omni opere faciendo, crucifixus eſt Dominus, ſed quartadecima, vt in eadem verus agnus mactaretur, in qua agnus myſticus immolari ſolitus: & eadem hora, qua verus agnus de cruce deponebatur, Iudæi agnum ſuum mactarent: qui quidem agnus, tum primum cæpit inutiliter mactari, cum finem omni ſacrificio legis ea veſpera feciſſet. Alterius obiectionis D
euerſio a ſuperiore pendet. Si enim Chriſtus non XV Niſan, ſed XIV paſſus, & quidem feria VI: ergo ſolenne Paſchatis, hoc eſt, XV Niſan, fuit Sabbatum, non feria VI.

A

RESIDVA PASSIONIS DOMINICÆ.

CVM igitur Christus passus sit quartadecima Nisan, & vespera tertiæ decimæ Nisan ciuilis Pascha cum discipulis suis celebrarit, necessario Dominus Pascha anticipauit. Neque enim aliter potest esse, quamuis olim aliter senserimus, sed perperam. Atqui errabamus cum multis millibus hominum, qui Christum eadem hora, qua Iudæos, Pascha celebrasse volunt. quod nullo modo probare possunt. Ipse Christus, qui erat verum Pascha, potuit tempore suo illum ritum cum ipso effectu repræsentare, cum Iudæi agnum sine effectu tunc primum immolare cæperunt. Hinc capitale odium Latinorum & Græ-
B corum; horum anticipationem asserentium, Latinorum negantium. Cedrenus: ὅτι δὲ οὐ κατὰ τὴν ιδ´ ἐπετέλεσε τὸ πάσχα, ἀλλὰ πρὸ τούτου τὸ μυστικὸν ἐτέλεσε δεῖπνον, ὅτε καὶ ἁγιασμὸς τῶν ἀζύμων, καὶ ἡ προετοιμασία τῆς ἑορτῆς ἐγίνετο; εὑρίσκεται τοῖς μαθηταῖς μεταδιδοὺς οὐ θύματος, οὐδ᾽ ἀζύμων, ἀλλ᾽ ἄρτου καὶ ποτηρίου. Sed errant, cum dicunt Christum sine Azymis Pascha celebrasse. Quomodo enim esset Pascha? Cum Azymis igitur & amaris Pascha celebrauit. Hilarion monachus Veronensis in epistola, quam Græce ad Græcos scripsit, citat ex quodam Niceta Græco homine: εἰ δὲ ὁ Χριστὸς ἐτύθη καὶ ἐσταυρώθη τῇ ιδ´ τῆς σελήνης κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς παρασκευῆς· τῷ δὲ σαββάτῳ ἦν ἑορτὴ τῶν ἀζύμων· πότε ταῦτα τὰ ἄζυμα ἔφαγε· καὶ πότε ταῦτα τοῖς ἀποστόλοις ποιεῖν ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ παρέδωκεν; Sed dubitare, quomodo
C Christus Azyma comederit, est dubitare, quomodo Pascha comederit, & an comederit. Prima autem Azymorum Christus comedit Pascha. Matthæus XXVI, 17. in qua immolabat agnum. Matthæus XIV, 12. Sed quomodo prima Azymorum, feria quinta, cum postridie esset prima Azymorum, quartadecima Nisan, feria VI? Interpretatur Lucas: ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα. cap. XXII, 40. in qua oportebat mactare Pascha. Sed Iudæi ἔθυσαν quidem postridie, sed non vtique, ᾗ ἔδει θύειν. Quartadecima enim Luna immolandum erat, non quintadecima. At Christus quartadecima immolauit. Neomenia enim Nisan illius anni erat 5. 19. 105. in qua est nouilunium vetus. Ergo coniunctio luminarium fuit feria sexta, Martij vicesima. Quintadecima Luna eadem
D feria. Quare quartadecima fuit feria quinta, in qua Christus rite agnum comedit. Præclare Hilarion, post verba Lucæ, ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα: adiicit: λέγων γὰρ ΕΔΕΙ, δηλοῖ ἀνάγκην τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἐλευθερίαν θελήματος τοῦ Χριστοῦ. Συμπεραινόμεθα οὖν ἐκ τῆς δόξης καὶ γνώμης τῶν παιδευτῶν Θεολόγων Λατίνων, τὸν Χριστὸν σταυρωθῆναι τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, δηλονότι τῇ παρασκευῇ, ἤγουν μέλλοντα παθεῖν καὶ θύεσθαι ἑαυτὸν ἀμνὸν τὸν ἀληθινὸν ἐν τῷ καιρῷ ἀμνοῦ τοῦ τυπικοῦ, καὶ κατὰ τοὺς Ἀστρονόμους αὐτῇ τῇ παρασκευῇ γενέσθαι σελήνην ΙΕ ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας. Non est quæ-

renda melior ſolutio illius controuerſiæ, quæ orta eſt ex male conciliatis tribus Euangeliſtis cum Ioanne. Nulla enim controuerſia eſt, niſi quam inſcitia noſtra facit. Idem etiã ſenſit Paulus Epiſcopus Burgenſis, qui ex Iudaiſmo nomen Chriſto dedit. Scribunt igitur Matthæus, Marcus, & Lucas, cũ dies mactandi agni veniſſet, diſcipulos ex Domino ſciſcitatos, vbi vellet ſibi parari Paſcha: deinde adiiciunt ὀψίας γινομένης agnum comediſſe. Sed duplex eſt ὀψία, ſiue ἑσπέρα. altera nempe ὀψία eſt tempus oblationis veſpertinæ, altera occaſus Solis, principium ſcilicet diei ciuilis ſequentis. Hoc interuallum Moſi dicitur בֵּין הָעַרְבַּיִם, τὸ μεταξὺ δύο ἑσπερῶν, ἤτοι ὀψιῶν. intra quod tempus mactandus & comedendus erat agnus Paſchalis. Iudæi hodierni, & qui abhinc annis CCCC ſcripſerunt, definiunt hoc tempus inter Solem horizonti occiduo B
inſidentem (quod vocari dicunt נְטִיַּת הַשֶּׁמֶשׁ) & Solis a cõſpectu noſtro abſentiam, quod ipſis dicitur שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ. Quod quidem interuallum adeo anguſtũ eſt, vt στιγμὴ χρόνου potius, quam χρόνος vocari poſſit. Quomodo in temporis anguſtiis, quod pene nullum eſt, agnus cædi, exui, exenterari, cõcinnari, aſſari, parari poſſit? Aben Ezra in XII Exodi, dicit eſſe duo עַרְבַּיִם: prius עֶרֶב eſſe בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ, occaſum Solis: alterum, quandiu rubet Sol poſt abitum Solis. En iecur Criticum! Atqui poſt occaſum Solis incipit ſequens dies ciuilis. Igitur Iudæi comediſſent Paſcha in XV die ineunte, non in XIV, in qua lex agnum comedi iubet. Addit, illud interuallum eſſe ſeſquihoræ. quod indignum eſt & Doctore Hebræo & Aſtrologo. Nam comedere agnum poſt Solem occaſum, eſt legem C
ignorare: & in inclinatione Palæſtinæ, ſub eleuatione graduum XXXII, putare crepuſculum ſeſquihoram durare, hoc vero eſt inſcitiam aſtronomiæ prodere. Manifeſta eſt Iudæorum inſcitia, qui cum vſu veterum rituum, etiam eorum cognitionem amiſerunt: vt multa, quæ ad eorum ſacra & hiſtoriam pertinent, longe melius nos teneamus, quam ipſi. Neſciunt igitur, quid ſit הָעַרְבַּיִם: quod cum ſit interuallum inter oblationem veſpertinam, & Solem occaſum, eius fines præclare nos docet Ioſephus. Is enim non vno loco ſcribit, veſpertinum ſacrificium obiri ſolitum ἀπὸ ἐνάτης ὥρας: a quo tempore, ad Solem occaſum, agnus mactabatur, & comedebatur. ἀθροιζομένου, inquit, τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν Ἀζύμων ἑορτήν. ὀγδόῃ δὲ τὴν Ξανθικοῦ μηνὸς κατ' ἡμέρας ἐνάτην D
ὥραν. Alibi: ἐνστάσης ἑορτῆς (Πάσχα καλεῖται) καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας, μέχρι ἑνδεκάτης, &c. Ex quibus conſtat, עֶרֶב incipere a nona hora, hoc eſt, a tertia exacta poſt meridiem, & paſcha ab illa hora immolari ſolitum: cuius finis cum dicatur ὀψία, is ſtatuitur a Ioſepho in hora vndecima exacta, hoc eſt, hora vna æquinoctiali ante Solem occaſum: quod tempus Lex vocat non vtique בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ vt Magiſtri Hebræorum recentiores, id eſt, δύσιν ἡλίου, ſed כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ, hoc eſt, περὶ ἡλίου δυσμάς.

A δυσμάς. Totum autem interuallum dictum a lege τὸ μεταξὺ δυοῖν ἑσπέραιν, hodie à Iudæis dicitur עֶרֶב, ἑσπερισμός, vtique ἐν προσαββάτοις καὶ προεορτίοις, in feria sexta, & diebus solennia proxime antecedentibus: quo tempore coquuntur & apparantur edulia, quæ post Solem occasum neque coqui, neque parari fas sit: vt pote cum ineunte hora prima incipiat Sabbatum, quod tempus ipsis dicitur בִּיאַת הַשַּׁבָּת πρόοδος τοῦ σαββάτου, circiter horam duodecimam desinentem. Quare eo interuallo παρασκευῆς, siue ἑσπερισμοῦ, coquebantur cibaria partis reliquæ illius diei, & sequentis: quæ cibaria etiam hodie illis dicuntur מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, cibaria duarum cænarum, vel duorum symposiorum. Quod enim παρασκευὴ a nona hora iniret, idque tempus duntaxat proprie
B diceretur παρασκευή, non autem tota dies Veneris, præter ea, quæ adduximus, extat locus illustris in Edicto Augusti Cæsaris apud Iosephum: in quo inter cætera priuilegia Iudæis ab Augusto concessa, hoc insuper adiicitur: ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν, ἢ τῇ πρὸ ταύτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐνάτης. Ecce tempus proprie competens τῇ παρασκευῇ, nempe ἀπὸ ὥρας ἐνάτης. Augustinus quoque in Euangelium secundum Iohannem idem aperit his verbis: *Acceleratam vult intelligi sepulturam, ne aduesperasceret, quando iam propter Parasceuen, quam* CÆNAM PVRAM IVDÆI *Latine vsitatius apud nos vocant, facere tale aliquid non licebat.* Vetus interpres Iohannis Chrysostomi, Sermone in natalem Iohan. Baptistæ: *Qua*
C *enim die conceptus est Dominus, eadem die & passus est. Eadem ipsa dies* CÆNA PVRA *fuit, in qua & Luna quartadecima occurrit.* Vides PARASCEVEN proprie dici tempus, quod aduesperationem inter & Solem occasum interiectum est. Quod diserte Iohannes docet, ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων ἔθηκαν αὐτόν. instabat nimirum tempus quod proprie παρασκευὴ dicitur. Et clarius Lucas: Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Nimirum τὸ ἐπιφώσκειν dicitur de imminente feria sequente. a nona igitur hora & παρασκευὴ incipit, & est interuallum ad Solem occasum, quo σάββατον ἐπιφώσκειν dicitur. עֶרֶב igitur est proprie CÆNA PVRA: de qua vide amplius, quæ nos olim in Festum. Alioqui καταχρηστικῶς vel ἰδιωτικῶς tota etiam dies Veneris dicitur παρα-
D σκευή, saltem ab hora sexta. vt apud Iohannem: ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. Itaq. ea dicitur παρασκευὴ antequam venerit, cum proprie iniuerit ἀπὸ ἐνάτης ὥρας, quæ dicebatur מִנְחָה, id est, oblatio. hinc deinceps a nona hora opus facere non licebat in προεορτίοις, vt diserte extat in Canonibus Hebræorum: העושה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם: *Quicunq. facit opus in vesperis Sabbatorum & dierum festorum, ab oblatione (vespertina) & vltra, non videbit vnquam bonum signum benedictionis.* Atque hæc quidem περὶ παρασκευῆς

apud Euangelistas. Ex quibus potes percipere, quare Augustinus dicat acceleratum tempus sepulturæ. ne scilicet eos, qui Christum de cruce deposuerunt, opprimeret ἡ ἐνάτη siue עת המנחה tempus oblationis vespertinæ, a quo tempore opus facere nefas erat. Sequitur aliud, quod in disputationem vocari potest. Cum in lege præcipiatur, vt in procinctu, & stantes atq. calceati agnū immolarent, Christus tamen cum discipulis discumbens in triclinio ἐστρωμένῳ Pascha manducauit. Non videntur Israelitæ in procinctu Pascha vllum comedisse, præter primum illud, quod ex Ægypto migrantes comederunt. Procinctus enim significabat necessitatem properandi, & imminentis hostis periculum. At deinceps nullo hoste imminente securi, non autem stantes sed sedentes Pascha semper comederunt. cuius securitatis hodie manifesta extant in Rituali Iudæorum argumenta. Nam in capite קדוש הפסח ita scriptum est; vbi loquitur de tempore, quod vesperam XIV Nisan sequitur, quam noctem ipsi vocant הגדה, hoc est, ἀγγελίαν מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות: שבכל הלילות אין אנו מטבלים אפילו פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים: שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ או מצה והלילה הזה כלו מצה: שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות והלילה הזה מרור: שבכל הלילות אנו אוכלים ושותים בין יושבים ובין מסבים והלילה הזה כלנו מסבים. *Quam diuersa hæc nox a cæteris noctibus: quod in aliis noctibus semel tantum lauamus: in hac autem bis. Quod in reliquis noctibus comedimus siue fermentum, siue azymum: in hac autem omnino azyma. Quod in reliquis noctibus vescimur oleribus omne genus: in hac autem intybis. Quod in omnibus noctibus tam edentes quam bibentes, vel sedemus, vel discumbimus: in hac autem omnes discumbimus.* Ecce in Paschate discumbitur, quod est securitatis argumentum. Et quidē per contubernia epulis paschalibus operam dabant: quod clare Iosephus docuit libro tertio Originum Iudaicarum, loquens de agno quartædecimæ Nisan: καὶ δὴ τελοῦμεν αὐτὴν (ἑορτὴν) κατὰ φρατρίας, μηδενὸς τῶν τεθυμένων εἰς τὴν ἐπιοῦσαν τηρουμένου. In libris belli Iudaici: ἐνστάσης τῆς ἑορτῆς, (Πάσχα καλεῖται) καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας, μέχρι ἑνδεκάτης, ὥσπερ δὲ φρατρία περὶ ἑκάστην γίνεται) θυσίαν οὐκ ἐλάσσων ἀνδρῶν δέκα. μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ σὺν εἴκοσι ἀθροίζονται), &c. Et recte Ruffinus, vetus Iosephi interpres, φρατρίας vertit contubernia: quod vtique per contubernia discumberent. Hinc ergo patet, quare Dominus ἐν ἀνωγέῳ μεγάλῳ ἐστρωμένῳ velit sibi parari Pascha. intelligit enim cænaculum magnum lectis stratum, quos Hebræi מסבות sicut ipsos discumbentes מסבים vocant. Rursus quæ φρατρίαι Iosepho, eæ συμπόσια & πρασιαὶ dicuntur Marco, cap. VI. In Canone autem Paschali a nobis adducto vides lotionem iterari. Lotio autem non solum Iudæis, sed & Gentibus ipsis visitata. Quia enim in lectis discumbentes epulabantur, propterea prius depositis soleis lauabant, ne scilicet puluerosis

A pedibus strata inquinarent. Plautus Persa: *Locus hic tuus est. hic accumbe. ferte aquam pedibus. praben' tu puere?* Iudæi vero superstitiosiores non pedes tantum, sed & corpus totum intingebant. Hinc ἡμεροβαπτισταὶ dicti, qui quotidie, ante discubitum, corpus intingebant. Quare Pharisæus ille, qui Iesum ad cænam inuitauerat, mirabatur eum, antequam totum corpus abluisset, discubuisse: ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Lucæ XI. Puriores vero a superstitione, pro vniuersali illa βαπτίσει, contenti erant ποδονίπτρῳ, hoc est pedilauio. Testis Dominus ipse, qui alij Pharisæo, a quo cæna exceptus fuerat, obiicit, sibi discubituro aquam ad pedes datam non fuisse. Lucæ VII. ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας. In ritu autem Paschali omnino duplex

B lotio necessaria dicebatur: quod etiam alio Canone concipitur: צָרִיךְ לִטְבֹּל טִבּוּל שֵׁנִי בַּמָּרוֹר δεῖ δευτέρου βαπτισμοῦ ἐπὶ τῶν ἀγριολαχάνων. *Opus est secunda lotione tingi in intybis.* Et ratio manifesta est. Duplici enim cæna fungebantur in ritu agni Paschalis. Quin etiam omnia solennia maxima, vt Pascha, Pentecoste, Scenopegia, florentibus opibus Iudæorum, ac templo stante, semper duarum cænarum commissione transigebantur. In priore hostiis immolatis vescebantur. hoc erat sacrificium illius diei. In altera quædam canebantur ἐξιλαστικὰ καὶ εὐχαριστικά, & vocabatur סְעוּדָה מַפְסֶקֶת, hoc est, δεῖπνον ἀπολυτικόν, cæna dimissoria. quæ erant veluti secundæ mensæ apud Gentiles. Nam apud illos mensis secundis libabatur, ac potio in calice circumferebatur.

C Virgilius de vua Rhodia:

Non ego te Diis, & mensis accepta secundis
Transierim Rhodia. ——

Quod enim vinum secundis mensis libabatur Diis, ex vua autem Rhodia generosissimum conficiebatur: vt ostenderet, dignum illud vinum esse, quod mensis secundis libamentis Deorum impenderetur, propterea dixit eam Diis & mensis secundis esse acceptam. Quin etiam res diuina dicitur libamentum ipsum, auctore Seruio. Horatius volens diuinos honores Augusto attribuere, ait ipsum adhiberi mensis secundis: quia nimirum Dij mensis secundis inuocarentur:

—— *& alteris Te mensis adhibet Deum.* Sic Hebræi epulis

D sacrificij functi, secundis mensis gratias Deo agebant, & potionem circumferebant. Id quoque hodieque retinent. Secundæ autem mensæ Paschales ab aliorum solennium mensis multum discrepabant. Nam illæ in aliis solennibus variis bellariis instruebantur, easque aut Græco verbo אֲפִיקוֹמָן ἐπίκωμον, aut patrio קִנּוּחַ Kinnuah vocabant. In Paschali autem epulo ipsi conuiuæ interdicebantur omni genere bellariorum: vt est in Canone Ritualis: אין מַפְטִירִין אַחַר פֶּסַח אֲפִיקוֹמָן μετὰ τὸ πάσχα οὐκ ἀπολύουσι τὸ δεῖπνον ἐπικώμῳ. In locum enim bellariorum afferebatur in

 tryblio

tryblio acetarium ex intybis & lactucis agrestibus, quorum quia tri- A
stis succus, & amarus, propterea ex aceto, ac aliis nescio quibus em-
bamma conficiebatur, in quod azyma, & amara illa olera intinge-
bantur. Vocabatur חֲרוֹסֶת. Id hodie conficitur ad spissitudinem
illius embammatis, quod vulgo Mustaceam nonnulli, omnes autem
Galli Mustardam, a sinapi vocant. Erat enim satura olerum ama-
rorum, quæ aliis eiusmodi spissabatur. Illius mentio crebra in Di-
gestis Talmudicis, Titulo עירובי פסחים vt in his verbis: הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲרוֹסֶת.
Anteposuerunt illi tortam azymam & embamma. Primum igitur
offam azymam in illud intingebat paterfamilias, quam deuorabat.
Deinde sub gausape, aut mappa aliam tortam azymam reseruatam
in tot frusta frangebat, quot in contubernio siue φρατρίᾳ conuiuato- B
res erant. Frustum erat magnitudine oliuæ, quod singillatim & ordi-
ne omnibus porrigebatur. Cum igitur paterfamilias offam in tryblio
intinctam deuoraturus esset, hæc præmittebat: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך
העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת המצה εὐλογητὸς εἶ, ὦ κύριε, ὁ θεὸς ἡμῶν,
βασιλεὺς τοῦ κόσμου, ὁ ἁγιάσας ἡμᾶς ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ, καὶ ἐντειλάμενος
ἡμῖν ὑπὲρ τῆς ἐδωδῆς τῶν ἀζύμων. quæ formula vetustissima est, & qua om-
ne carmen benedictionis concipitur. Rara enim benedictio sine illis
verbis solennibus: *Benedictus es, Domine, Deus noster, Rex sæculi, qui
sanctificasti nos mandatis tuis, & præceptum dedisti super illa, & illa re.*
Hoc carmine functus paterfamilias, & primus omnium azymis ope-
ratus, cum פתותים hoc est, τὰ κλάσματα azymi, contubernalibus aut C
domesticis distribueret, hoc carmine, sed aliquot verbis post excidium
Hierosolymorum immutato, sacrum prosequebatur: הא לחמא עניא די אכלו
אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי וייכל: כל דצריך ייתי ויפסח השתא הכא לשנה הבאה
לארעא דישראל השתא הכא עבדי לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין. Elegantia ho-
rum verborum Græce melius concipietur: ὅδε ὁ ἄρτος ταλαιπωρίας, ὃν
ἔφαγον οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐν τῇ γῇ Αἰγύπτου. Πᾶς ὁ πεινῶν δεῦρο, καὶ φα-
γέτω. πᾶς ὁ χρείαν ἔχων δεῦρο, καὶ πασχαζέτω. νῦν μὲν ἐνθάδε δοῦλοι, εἰς
νέωτα δὲ ἐν τῇ γῇ Ισραήλ. νῦν μὲν ἐνθάδε δοῦλοι, εἰς νέωτα δὲ ἐν τῇ γῇ Ισραὴλ
ἐλεύθεροι. Verba enim, quæ ad priscam formulam pertinent, stante
templo, hæc sunt: ὅδε ὁ ἄρτος ταλαιπωρίας, ὃν ἔφαγον οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐν
τῇ γῇ Αἰγύπτου. Πᾶς ὁ πεινῶν δεῦρο, καὶ φαγέτω. πᾶς ὁ χρείαν ἔχων δεῦρο, καὶ πα- D
σχαζέτω. Reliqua assuta sunt pro vltimis temporibus, secundum ex-
cidium templi. In quibus vides etiam τὰ ἄζυμα cum amaris vocari
Pascha. His peractis delibatum poculum tradebat proximo, ille se-
cundo, secundus tertio, donec per totam φρατρίαν circunferretur po-
tio. Poculum autem illud vocabatur כוס הלל ποτήριον ὑμνήσεως. Nam
הלל significat ὑμνεῖν. Carmen autem, quo poculum prosequebatur,
huiusmodi erat. סברי מרנן: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן εὐλο-

A γητὸς εἶ ὦ κύριε θεὸς ἡμῶν βασιλεῦ τοῦ κόσμου κτίστης καρποῦ τῆς ἀμπέλου. duæ primores voces quid velint, adhuc diſputant Critici Iudæorum. Poculum autem hymneſeos ideo vocabatur, quod Hymno poſt potionem decantato abibant. Hymnus enim ille erat τὸ ἀπολυτικὸν τοῦ δείπνου. Nam ſane Canon Paſchalis diſerte interdicebat, poſt poculum laudationis, aliquid cibi aut potus ſumere. אָסוּר לֶאֱכוֹל כְּלוּם אַחַר כּוֹס הַלֵּל *Interdicitur comedere aliquid poſt poculum hymni.* Hic fuit verus ritus celebrationis Paſcha tẽporibus Meſſiæ, quod vetuſtiſſimi Canones in Digeſtis Talmudicis manifeſto probant. niſi quis eos neget antiquos eſſe. quod idem ac ſi quis capita Papiniani, Pauli, Vlpiani, & aliorum Iuriſconſultorum in Digeſtis Iuſtiniani producta, neget eſſe eorum Iuriſcon-
B ſultorum, quorum nomine citantur. Quod nemo ſanus dixerit. Videndum igitur, an hiſtoriæ Euangelicæ illuſtrandæ quædam ex his ritibus depromenda, quæ pertinent ad Paſcha, quod vltimum Dominus cum Diſcipulis ſuis comedit. Nam hoc vltimum reliquis antecedentibus ſimile fuiſſe nemo negauerit, & antecedentia eodem ritu a Chriſto, quo a Iudæis, celebrata. Celebrata igitur tam illa, quam hoc vltimum, eo ritu, quem expoſuimus. Nam & lotio iterata fuit, vt in aliis Paſchatibus, primum quidem ex conſuetudine quotidiana, vt diſcumberet, & agnum comederet. deinde δείπνου γενομένου, ex ritu Paſchatis. Petrus itaque non, quod iterum lauare neceſſe ſit, miratur, vt qui ſciret in prima Azymorum hoc ſolere fieri, & lotionem iterari: ſed
C quod diſcipulus a Magiſtro, famulus a Domino, homuncio a vero Deo διακονεῖται. Rurſus duplex eſt cæna in continenti, cum duæ lotiones vtramq. præeant. vna ordinaria, in qua agnus quoque comeditur: altera, in qua κλάσις τοῦ ἄρτου ἀζύμου, & intinctio azymi in tryblio embammatis. Iohann. cap. XIII, 26. Denique poſt poculum hymnus cantatur ex ritu Paſchali: καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Si enim Chriſtus, vt quidam hoſtes bonarum literarum pertendunt, non obſtrinxit ſe ritibus Iudæorum: quare igitur omnia hic fiunt, quæ in Rituali Iudaico extant? Quare omnia ſimillima ſunt? [redacted]. Sexcentis argumentis confutari poſſent, ſi tanti eſſent, vt illorum ſenten-
D tia aliquid ponderis apud nos haberet. Sed cum ſciamus, hoc ab illis dici magis odio bonarum rerum, quas ignorant, quam veritatis amore, illos miſſos facimus: æquos autem lectores ad geſta Paſchatis Chriſti cum ritibus priſcorũ Iudæorum contendenda inuitamus; vt cum viderint ea omnia, quæ in Euangelio traduntur, in ritibus Iudæorum ſine vlla diſcrepantia eodẽ modo concepta eſſe, tunc vere iudicare poſſint, vtra verior ſententia, eorum, qui omne antiquitatis ſtudiũ oderunt, an noſtra, qui hæc ad illuſtrandũ Euãgelicam hiſtoriã ſedulo collegimus.

SECVN-

SECVNDA PARS DE DVABVS QVÆSTIONIBVS DANIELIS. A

DE REGIBVS BABYLONIIS, ET SOLVTIONE CAPTIVITATIS.

ABSOLVTA priore parte huius libri, quæ ad annos veros natalis, & passionis Dominicæ pertinebat, nunc reliquum de Daniele, quod promisimus, absoluamus. Id in duas partes secabimus. prior est de annis captiuitatis Babylonicæ, item de templo ab Antiocho polluto. Altera est de Hebdomadibus toties à tot interpretibus vexatis: quæ est nobilissima quæstio. Duo sunt genera hominum, in quos B conferenda est culpa ignorationis harum rerum, hoc est, temporum Christi, & hebdomadum Danielis. Vnum est genus eorum hominum, qui putant Græcos non dicam peregrinam, sed & suam historiam, & suorum hominum antiquitates atque origines ignorasse. Putes legislatores quosdam loqui, cum illa legas. Postquam Græcorum forulos & bibliothecas excusserunt, ac eos ignaros patriæ historiæ conuicerunt, tunc tanquam ad subdititium & vltimum gladiatorem ac secutorem quendam Iosephum se conferunt, & illum bardum, ac stipitem vocare audent. Nolo defendere pauca, quæ a Iosepho humanitus peccata sunt. Sed cum eorum Criticorum venia confidenter dico, eos, quos ipsi bardos vocant, nobis viam ad veritatem præiuisse: C nobis ad abstrusa illa, quæ ipsi coniecturis suis inuoluerunt, eruenda facem alluxisse: nos manu ad tramites illos deuios deduxisse, ac in triuio circumspicientibus digitum ad fontem intendisse. Igitur quæ ante Hebdomadas nobis explicanda sunt, ea bifariam diuidemus. Priore enim loco de septuaginta annis captiuitatis dicendum: deinde de miserrimo statu Iudæorum sub Antiocho. Ea enim præcipue solent Chronologorum nostrorum paginas implere. Quia vero sæpius & tempus & characteres annorum ignorantur, non raro fit, vt magna temporum perturbatio in illorum scriptis occurrat. Quatuor sunt captiuitates Iudaicæ, in quibus abducti sunt Reges Iudæ, & quidem omnes a Regibus Babyloniis. In prima Manasses Rex abductus. Paralip. lib. II. cap. XXXIII, commate XI. In secunda Rex Ioakim, anno D quarto regni sui, primo Nabuchodonosori. Ibidem, cap. XXXVI, commate VI. Item Danielis primo. In tertia Ioiachin, qui & Iechonias. Regum secundo, cap. XXIV, 12. item Paralip. secundo, cap. XXXVI, 10, anno octauo Nabuchodonosori. Quarta & vltima Sedekias Rex, anno decimo nono Nabuchodonosori: in qua Hierosolyma cum templo diruta, ac conflagrata. Porro in secunda Daniel abductus fuit: in tertia

A in tertia Ezekiel. Nunc quæritur, vnde deducendi ſunt ſeptuaginta
anni captiuitatis. Quæ quidem quæſtio ex hominum potius alterca-
tionibus, quam ex rei ipſius obſcuritate nata eſt. Diſerte enim a Ie-
chonia capto eam orditur Ieremias cap. XIX, commate decimo, ſpon-
dens Iudæis, qui cum Iechonia abducti fuerant, reditum in patriam
poſt ſeptuaginta annos. Quæ cum per ſe clariſſima ſint, tamen inue-
nias, qui velint ἅπτειν λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ, quaſi illis obſcure loquatur
Propheta. Huic diſputationi ſuccreuit aliud genus dubitationis de
primo anno Cyri, aliis ab initio illius regni putantibus, in quibus Afri-
canus, & Euſebius, & eos ſecuta melior pars veterum ſcriptorum: aliis
a capta Babylone, quorum non pauci tum in veteribus, tum in re-
B centioribus. Sed neutrum verum. Nam ſi primo anno Cyri com-
petit ſeptuageſimus captiuitatis, initium ergo captiuitatis fuerit prius
initio Nabopollaſſari patris Nabuchodonoſori, annis quinque.
Quod abſurdiſſimum. Longe vero a ratione remotum, idem tem-
pus in captam Babylonem conferre. Statim enim poſt bellum Ly-
diæ profligatum, & Crœſum captum, Cyrus ad oppugnationem
Babylonis conuertit ſe, auctore Herodoto. Κῦρος δὲ ἐπεί τε τὰ πάν-
τα τῆς ἠπείρου ὑποχείρια ἐποιήσατο, Ἀσσυρίοισι ἐπετίθετο. Captus autem
eſt Crœſus anno quarto Olympiadis LVII, vt refert Euſebius. Sar-
des vero victor ingreſſus eſt Cyrus Olympiade octaua & quin-
quageſima, auctore Solino. Babylonis expugnationem qui in cer-
C tum tempus contulerit, nullus veterum exſtat hodie. Sed manifeſte
colligitur ex Herodoto. cuius ſi verba & contextum orationis dili-
genter putaueris, colligetur tempus expugnatæ Babylonis ſub annum
Iphiti 230, anno ſecundo ſcilicet a captis Sardibus, & victo Crœſo.
Sed eius rei certiora exſtant veſtigia apud Ioſephum ex Beroſo illo
Chaldæo, qui ab initio Nabuchodonoſori, ad expugnatam ſub Cy-
ro Babylonem, omnes Reges recenſet ordine, qui in eo interuallo alius
alii ſucceſſerunt. Nabuchodonoſoro igitur annos tribuit XLIII. quot
re vera attribuendi ſunt: Euilmerodacho duos: Niriglissaro qua-
tuor: Laboroſardacho menſes nouem: Nabonido vltimo Regi annos
ſeptemdecim. Colliguntur ab initio Nabuchodonoſori, ad Naboni-
D di deditionem, anni 67. De qua ſumma deductis ſeptem integris an-
te captum Iechoniam, relinquuntur ſexaginta a capto Iechonia con-
tinuandi, anno periodi Iulianæ 4167: qui eſt ducenteſimus triceſimus
Iphiti, & ſecundus Olympiadis quinquageſimæ octauæ. Itaque ex
Euſebio, Solino, Beroſo Chaldæo, eruitur certiſſima captæ Babylonis
epocha, qui non poteſt eſſe 70 annus captiuitatis. Quid ergo? Iudæi
profecto eum annum Cyri primum dixerunt, qui eſt primus ſolutæ
captiuitatis. Homines enim in patriam reuertentes vnde primum

tempora

tempora putarent, quam ab eo anno, qui princeps fuit eorum liberta- A
tis? Itaque & Daniel, quanquam consenuit in Babylonia & Susiana, tamen eundem primum annum Cyri intelligit, quem reliqui Iudæi. Annus capti Iechoniæ in periodo Iuliana est 4114. Itaque 4183 est septuagesimus à captiuitate eiusdem Iechoniæ. In cuius diebus æstiuis cœpit annus secundus Olympiadis 62, & 4184 est septuagesimus primus annus, quem secundum Cyri vocat scriptura. 4185 est tertius Cyri, vt loquitur scriptura, & septuagesimus secundus captiuitatis, vltimus imperij Cyri, primus Cambysæ, vt a nobis libro proximo supra disputatum est suo loco. Itaque pessime quidam solutam captiuitatem cum anno primo imperij Cyri comparant, quo tempore nullum imperium habebat in Iudæos Cyrus. Non enim prius Iudæorum do- B
minus fuit, quam & Babyloniæ. & cum Babylonem & loca cætera, in quæ Iudæorum coloniæ traductæ erant, cœpit, tamen tunc primum non potuit Iudæorum rebus prospicere: cum potius illi de ordinandis illius tractus prouinciis cogitandum esset. Quare annus primus Cyri, vt vocat scriptura, ita dictus, quod primus esset solutæ captiuitatis, non quod primus imperij illius Regis magni: nisi quis dixerit, nouum Neuruz, nouamque æram a Babyloniis illi institutam eo tempore: quod valde placet. Neque melior causa quærenda. Nam omnino fuit noua æra. Itaque Esdræ VI.3, legimus: *Anno primo Regis Cyri, Rex Cyrus hoc edictum fecit*. Instituta igitur illi noua epocha. quod nō nouum in Persis, & Babyloniis. Sic hodie Syrochaldæi iam ab antiquis vsque C
temporibus annum primum Alexandri vocant, qui tamen erat primus Seleuci, non Alexandri. In summa igitur pace, & profligatis bellis omnibus, Cyrus soluit captiuitatem Iudaicam. Itaque in edicto suo ita præfatur: *Hæc edicit Cyrus Rex Persarum: Deus dominus cœli dedit mihi regna terræ*. Hoc non potuit Cyrus dicere, nisi vltimis temporibus imperij sui. Tunc enim longitudo imperij eius ab India, ad Nilum, latitudo ab Oceano, ad Caspium mare pertinebat. Diligenter vero inuestigandi sunt Reges Chaldæorum a Beroso apud Iosephum, & Megasthene apud Eusebium positi: & an cum Daniele congruant, videndum. Nam ab illis duobus vetustissimis scriptoribus iidem Reges, iisdem nominibus, totidemque syllabis, totidem annis recensen- D
tur, vt nulla suspicio mendi sit. Quia vero hæc quæstio versatur in nominum Babyloniorum varietate, de illis prius quædam disputanda sunt, vt verum, si qua fieri possit, eruatur. Nomina propria Chaldaica, & Assyria fere composita sunt. Raro simplex occurrit. Componuntur autem ex nominibus simplicibus duobus, tribus, & quatuor ad summum. Simplicium nominum Chaldaicorum & Assyriorum seriem sub vnum conspectum subiecimus infra.

NOMI-

A

NOMINA PROPRIA CHALDÆORVM.			NOMINA PROPRIA ASSYRIORVM.		
נְבוֹ: לְבוֹ	1	*Nebo, Lebo*	שַׁדְרַן	1	*Schadran*
נְגוֹ	2	*Nego*	שַׁלְמַן	2	*Schalman*
מְרוֹ	3	*Mero*	תֶּגְלַת	3	*Teglath*
שֵׁישַׁךְ	4	*Scheschach*	חֲרִיב	4	*Herib*
מֵישַׁךְ	5	*Meschach*	חַדּוֹן	5	*Haddon*
שַׁדְרַךְ	6	*Schadrach*	נֶשְׁרוֹךְ	6	*Neschroch*
לֶאצַר רֶאצַר : נֶאצַר	7	*LetZar, RetZar, NetZar*	אַדַר	7	*Adar*
שֶׁאצַר	8	*Schetzar*	אֶצֶר	8	*EtZer, vel AtZer*
מֶלְצַר	9	*Meltzar*	עַסַר	9	*Asar*
נֶרְגַל	10	*Nergal*	בַּלַת	10	*Ballat*
בֵּלְטְ	11	*Belti*	אֹסֶן	11	*Osen, vel Osn*
אֲדַן	12	*Adan*	כּוּשַׁן	12	*Chuschan*
חֲוִיל	13	*Hewil*	שֵׁן	13	*Sen*
אָחְרִי	14	*Ochri*	פּוּל	14	*Phul*
כֵּן	15	*Chen*	פַּר	15	*Phar*
בֵּל	16	*Bel*	שַׁר	16	*Schar*
שֵׁשׁ	17	*Schesch*			
פִּיל	18	*Phil*			
נִיט	19	*Nit*			
דַךְ	20	*Dach*			
זַר	21	*Zar*			
פַּל	22	*Pal*			
פַּד	23	*Pad*			
כַּד	24	*Chad*			

B C

Hæc nomina tam Chaldaica, quam Aſſyriaca poſſunt extendi, vt cuique libuerit. quod per me fiat, licet. Non enim omnia, ſed ſelectiora poſuimus. Horum vero nominum methodus vtiliſſima & maxime neceſſaria eſt Chronologo, ſaltem vt ne reges Aſſyrios cum Chaldæis confundat: quod hactenus a recentioribus Chronologis factum: vt cum Salmanaſſarum eundem cum Nabonaſſaro faciunt. In quo D præter hiſtoriam, peccant etiam nomine. Nam illud nomen nihil Chaldaicæ originis habet, cum ex ſecundo & nono Aſſyrio compoſitum ſit. Par imprudentia, cum Sennaherib, & Aſſarhaddon reges Babyloniæ conſtituunt. Igitur omnia Aſſyria & Chaldæa nomina compoſita ſunt ex ſimplicibus: quæ quidem fere omnia ſunt Deorum Babyloniorum nomina. vt Mero, Nebo, Bel. Iſaiæ cap. 46. Scheſchach nomen Deæ apud Ieremiam 51. Neque enim Scheſchach Babylon eſt per modum, quem ATBASCH ineptiſſimi Rabini vocant. Aut

igitur ex duobus componuntur, vt נְבוֹ־נָאצַּר Nabo-nassar, Chaldaicum, ex primo & septimo simplicibus. נְבוֹ־לָאצַּר Nabulassar apud Iosephum, idem nomen. quod & ipsum ex tribus compositum dicitur Nabo-pul-letzar. Ναβοπολλάσαρος Eusebio, & Ptolemæo. Aut componuntur ex tribus, vt, quod iam diximus, Nabopollassarus, & נְבוֹ כַּד־נֶאצַּר Nabuchodonosor, ναβουχοδονόσορος Beroso, & נְבוֹ כַּד רֶאצַּר, Nebuchadretzar, Ieremiæ, Ναβουχοδρόσορος Megastheni, & ex eo Straboni. nomen compositum ex 1, 24, 7. Raro ex quatuor, vt, מְרוֹ־דַךְ־בַּן־פַּד Merodachenpad, qui Μαρδοκέμπαδος Ptolemæo, ex 3, 20, 15, 23. Vides etiam literas inter se commutare, Letzar, Retzar, Netzar. Sic Nabu, & Labu: vt qui Labunitus vocatur Herodoto, is sit Nabunidus Beroso, ex 1, 19. Hæc omnia nomina simplicia fere sunt Deorum propria. B Sic Bel, & Belti, 16, 11, sunt nomina Deorum vtriusque sexus. Megasthenes: οὔτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, οὔτε βασίλεια Βῆλτις. Tamen apud Danielem Βῆλτις est Deus non Dea, cap. 4. *Daniel, cuius nomen Belti-schatzar iuxta nomen Dei mei.* Est enim Belti-schatzar compositum ex 11, 8. Βῆλος autem proprium est Chaldæorum, ne forte confundas cum Belo Tyriorum. Nam is est בַּעַל Baal, non Bel. vnde Carthaginenses coloni Tyriorum nomina sua ita frequenter terminant חַנִּי־בַעַל Hannibaal, חַצְרוּ־בַעַל, Hasdrubaal. Babyloniorum igitur Belus est בֵּל Carthaginiensium בְּעֵל. Et tamen vtrunque confundunt Græci & Latini. Nam in Æneid. ——*genitor tum Belus*, is est, vt diximus בַּעַל aut Syriace בְּעֵל Claudianus primo Panegyrico in Stiliconem de C Rege Persarum loquens: ——*rituque iuuencos*

Chaldæo strauere Magi. Rex ipse micantem
Inclinat dextra pateram, secretaque Beli,
Et vaga testatur voluentem sidera Mithram.

Male apud Claudianum Belli pro Beli. Belus igitur tam Pœnis, quam Babyloniis nomen Dei, quod tamen apud vtrumque populum etiam ab hominibus vsurpabatur: vt iam vidimus. Aduertẽdum igitur, nominibus imperatorum Babyloniæ, & Satraparum vt plurimum præponi nomen Nebo, vt Nebu-cad-netzar, Nebo-nassar, Nabo-nit, Nabo-pul-letzar, Nabu-zar-adan: aliquãdo etiam postponitur, Samgar-nebo. Ieremiæ xxxix. 3. His animaduersis nunc nomina eorũ, qui post Nabuchodo- D nosorum regnarunt, vt ex fide Berosi & Megasthenis ea habemus, discutienda sunt. Hewil-merodach, nomen compositum ex 13, 3, 20, sine vllo dubio is fuit filius Nabuchodonosori, vt est apud Ieremiam, & secundũ Regum, in fine. Quo interfecto inseſſor regni ex parricidio parti vocatur Νηριγλισορόορος. apud Eusebiũ Νηριγλισάρης. Eadem est compositio, sed diuersa inflexione Græca, נֵרְגַל־רֶאצַּר ex 10, 7. Nergel nomen Idoli, II Regum XVII, 30. Inde etiam componitur Nergel-Scharetzer, Hiere-

A Hieremiæ XXXIX.3. Huius filius apud Iosephum λαβοροσοάρδοχος scribi debet, non λαβοροσόαρχοδος. Quanquam vtrumque potuit verum esse: לָבוֹ־רָאצַר־רַךְ, ex 1, 7, 20. aut לָבוֹ רָאצַר כַּר, ex 1, 7, 24. Iste erat filius Neriglissaris, & Nitocridis filiæ Nabuchodonosori. Nam falso Herodotus scribit, vltimum Regem Labynithum esse Labynithi magni filium, cum Labynithus vltimus fuerit aduena. Labynithum vero magnum pro Nabuchodonosoro accipiendum esse apud Herodotum, testis defectio illa Solaris, quam prædixerat Thales, quæ incidit in tempus prælij, quod cum Lydis & Medis commissum fuit. Nam post eam defectionem Solis vtrosque populos a Labynito Babyloniorum Rege reconciliatos esse, scribit idem Herodotus. Atqui eclipsis
B illa incidit in annum Nabuchodonosori XXIII. Ergo Labynithus ille, qui Lydos cum Medis reconciliauit, est Nabuchodonosor. Cum igitur Laborosardach, vt ex Beroso, & Megasthene constat, sit nepos Nabuchodonosori ex filia Nitocride, equidem satis mirari non possum eos, qui difficile concoquunt, eundem fuisse Laborosardach cum Balsatzare. At nomen non conuenit. Neque nomen Bel-adan cum Nabonassaro conuenit, cum tamen constet vnum eundemque regem fuisse. Quid? Daniel non Baltazar dicitur? non eius æquales aliis nominibus, quam Hebraicis dicti? Non Sasbatzar est Zerubabel? Ita etiam scito omnes reges Babyloniæ ad imperium accedentes nomen mutare solitos. Hinc fit, vt adhuc Reges vocentur priuato nomine.
C Bel-adan est priuatum nomen. Postquam ad imperium accessit, Nabonassar vocatus. Quod vero Berosus Babylonius puerum vocet Laborosardachum: quod item eius regno nouem tantum menses attribuit, id interpretatione adiuuandum. Puerum vocat, qui admodum erat adolescens. Testis iuuenilis & pene puerilis petulantia illa, qua vsus est in vasis templi profanandis. Quod si adeo puer erat, quare ob κακοήθειαν interfectus sit, non video. Nam quorum mores in pueritia damnamus, ij adulti sæpe ad bonam frugem perueniunt. Neque vero causæ est, cur eius κακοήθεια in illa ætate adeo timenda fuerit. De nouem mensibus ita accipiendum: Solum post mortem patris nouem menses imperasse: patrem vero nomine filij regnasse, seu regnum ad-
D ministrasse, donec filius ad pubertatem peruenisset. Nam quia ille extraneus, filius vero ex stirpe regia, potius filio, quam illi, regnum deberi videbatur. Eo interfecto delectus in Regem Nabonidus consensu omnium procerum Babyloniæ annos XVII regnauit, teste Beroso, donec Cyrus eum regno Babyloniæ exutum Carmaniæ regionis finibus relegauit. Si Nabonidus successit Beltschatzaro, de quo dubitari non potest, profecto Nabonidus idem est cum Dario Medo, quem Beltschatzaro successisse proditum a Daniele. At natio Chronologo-

rum contendit Darium Medum inuasisse regnum, & adiutore Cyro A Babylonem expugnasse, mox victorem regnum cum Cyro diuisisse. Vates isti, qui sciunt, quid Rex Reginæ in aurem dixerit, coniiciunt Darium cum Cyro regnasse, ex vltimo commate capitis VI Danielis: *Et Daniel iste floruit sub regno Darij, & sub regno Cyri Persæ.* Ergo, inquiunt, alter regnabat in Perside, alter in Babylonia. Astute. Nam perinde ac si quis legeret, Iulianum Iurisconsultum de iure respondisse sub Nerua Romano, & sub Traiano Hispano, statim contenderet eosdem eodem tempore imperasse, alterum in Italia, alterum in Hispania. Pudet me harum anilium næniarum. Neque prudentius alij, qui Cambysen Xenophontis auunculum Cyri, vt vult Xenophon (non enim fuit vnquam, sed fingitur a Xenophonte) eundem cum B Dario Medo faciunt. Addunt & alia nihilo veriora. quæ si referre velim, non solum oleum & operam, vt est in prouerbio, sed etiam chartam perdiderim. Quis vnquam veterum prodidit, Darium Medum fuisse auunculum Cyri, præter Iosephum post Xenophontem, qui hoc ex coniectura addidit; neque eum, quem alibi producit, Berosum sequitur: & quem Nabonidum a populo in regnum ascitum scribit Berosus, eum ille dicit fuisse Beltschatzarum, & iure stirpis regiæ successisse? Vt igitur omnes, quantum Chronologorum est, resipiscant, ego aio Darium Medum non vi regnum inuasisse, vt volunt isti, contra quam a Daniele traditum est: sed a populo in regnum vocatum fuisse. Quis vnquam veterum fecit huius Darij mentionem C præter Danielem? Ex Daniele igitur, non ex Chronologorum libidine, verum hauriendum. Si igitur Daniel scripsit illum Darium a populo vel a proceribus Babyloniæ regnum traditum accepisse, non vi & armis illo potitum fuisse, causæ non est quin parum cauisse videantur, qui aliter prodiderunt. Post cædem Beltschatzari scribit Daniel: וְדָרְיָוֶשׁ מָדָיָא קַבֵּל מַלְכוּתָא : καὶ Δαρεῖος ὁ Μῆδος ἀνεδέξατο τὴν ἀρχήν. Obsecro vos, an in verbo ἀναδέχεσθαι, vel, si magis placet, παραδέχεσθαι, aut παρέλαβεν, vt habet Græca editio, est vlla vis armata, aut vlla inuasio imperij? παραλαβεῖν τὴν ἀρχὴν est aut successorio iure in regnum venire, aut populi suffragiis. Sic II Macab. cap. IIII παραλαβόντος τὴν βασιλείαν Ἀντιόχου: nimirum successorio iure. At insessores regnorum D quis recte dixerit παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν? quo enim tradente id accipere possint, quod ipsi vi inuadunt? nisi forte effractores & directarios παραλαβεῖν non ἁρπάζειν bona dicamus. Qui aliter sentiunt, nesciunt quid intersit inter consensum & vim. Quid igitur aliud sentit Daniel, quam Darium Medum populo Babylonio tradente, regnum suscepisse? Mirum tot millia interpretum vnius verbi notione perperam explicata, adeo aliena ab historiæ fide pronuntiasse. Sane Daniel scribit

A bit de Dario Medo, quod historia Romana de Numa Pompilio. Vterque accitus in regnum fuit. Ac quamuis hoc satis est, ad eorum sententiam infirmandam, tamen producam iterum locum ex Daniele, quo fiet, vt si per ingenium, & naturam illis mutare sententiam non licet, saltem pertinaciam suam eo multum labefactatam esse fateantur. Scribit igitur Propheta capite nono: בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים: πρώτῳ ἔτει Δαρείου υἱοῦ Ὀξυάρου ἐκ γένους Μηδικοῦ, ὅστις βασιλεὺς ἀνεδείχθη ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς χαλδαίων. En βασιλεὺς ἀνεδείχθη, vel vno verbo ἐβασιλεύθη, excludit omnem vim armatam. Itaq. velint nolint ij qui aliter cēsent, Darius in illo interregno, quod cædem Beltschatzari secutum est, creatus est rex, siue populi suffragiis, siue pro-
B cerum factione, vt aperte Berosus scribit. Sane & Megasthenes & Berosus Regem creatum dicunt. Hoc vult verbum הָמְלַךְ, quo Daniel vtitur. Neque mirum. Nam regiæ stirpis nihil reliquum erat. Quare homini & domo nobili, nempe ex Medorum Regum stirpe, & rerū experientia propter ætatem prædito, vt qui tunc LXII annorū esset, regnum merito a Babyloniis delatum. Darius Medus igitur vocatus est ad regnum post cædem Beltschatzari. Daniel cap. VI. & IX. Nabonidus item apud Berosum & Megasthenem vocatur in regnū a proceribus Babyloniæ. Vterque est vltimus Rex Babylonis ante regnum Persarum, tam Darius apud Danielē, quam Nabonidus apud Megasthenem, & Berosum. Nam vtrique succedit Cyrus. Præterea, quod omnes coniectu-
C ras vincit, tempora conueniunt. Et dubitamus, Darium Medum esse Nabonidum Berosi, vel Labynitum Herodoti? De nomine autem futilis est cōtrouersia. Iam ostendimus, accedentibus ad regnum nomen mutari solitum. Darius est nomen priuati. Nabonidus est nomen iam imperatoris. Quid si probauero eum, in quem cum exercitu venit Cyrus, cognominatum fuisse Medem, aut Medum? Nam idem est. Non est post hoc, vt vlli pertinaciæ locus sit. Exstat Megasthenis vetustissimi Persicarum rerum scriptoris fragmentum elegantissimum de Nabuchodonosoro Rege Babyloniorum, apud Eusebium in hæc verba: Ναβουχοδρόσορος Ἡρακλέους ἀλκιμώτερος γεγονὼς ἐπί τε λιβύην καὶ ἰβηρίην ἐστράτευσε. Ταύτας δὲ χειρωσάμενος ἀποδασμὸν αὐτέων εἰς τὰ
D δεξιὰ τοῦ Πόντου κατοίκισε. μετὰ δὲ λέγεται πρὸς χαλδαίων, ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ βασιλήϊα καταχεθείη θεῷ ὅτεῳ δή. φθεγξάμενος δὲ εἶπε· οὗτος ἐγὼ Ναβουχοδρόσορος, ὦ Βαβυλώνιοι, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν προαγγέλλω συμφορήν, τὴν οὔτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, οὔτε βασίλεια Βῆλτις ἀποτρέψαι μοίρας πεῖσαι σθένουσι. ἥξει Πέρσης ἡμίονος τοῖσι ὑμετέροισι δαίμοσι χρεώμενος συμμάχοισι. ἐπάξει δὲ δουλοσύνην. οὗ δὴ συναίτιος ἔσται Μήδης τὸ Ἀσσύριον αὔχημα. ὡς εἴθε μιν πρόσθεν, ἢ δοῦναι τοὺς πολιήτας, Χάρυβδίν τινα, ἢ θάλασσαν εἰσδεξαμένην ἀϊστῶσαι πρόρριζον. ἤ μιν ἄλλας ὁδοὺς στραφέντα φέρεσθαι διὰ τῆς ἐρήμου,

ἵνα οὔτε ἄστεα, οὔτε πάτος ἀνθρώπων, θῆρες δὲ νομὸν ἔχουσι, καὶ ὄρνιθες πλάζονται, ἔν τε πέτρῃσι καὶ χαράδρῃσι μοῦνον ἀλώμενον. ἐμέ τε πρὶν ἐς νόον βαλέσθαι ταῦτα, τέλεος ἀμείνονος κυρῆσαι. ὁ μὲν θεσπίσας παραχρῆμα ἠφάνιστο. ὁ δέ οἱ παῖς Εὐιλμαδούροχος ἐβασίλευσε. τὸν δὲ ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης λείπει παῖδα Λαβασοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβοννίδοχον ἀποδεικνῦσι βασιλέα προσήκοντά οἱ οὐδέν. τῷ δὲ Κῦρος ἑλὼν Βαβυλῶνα, Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται). Non ſolum Megaſthenes eoſdem reges cum Beroſo ponit, ſed etiam Medem quendam tradidiſſe, vel potius prodidiſſe ciues Cyro ſcribit: vt propterea nullo reſiſtente Babylonem cœperit. Eundem Medem vocat ἀσύνετον αὔχημα: quod Aſſyrij & Babylonij in eo ſpes ac præſidia omnia ſita haberent. vnde ei vltro regnum obtulerunt. Sic Iſaiæ x x. commate v, eadem figura dictum: ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου τοῦ αὐχήματος αὐτῶν. Quod igitur ciues hoſti diripiendos propinauerit, auctor etiam Beroſus, ſcribẽs, eum Babylonem omni præſidio deſtitutam oppugnanti Cyro reliquiſſe, atq. in munitiſſimum oppidum Borſippenorum ſe recepiſſe. Neque vero dubitatur, quin ἡμίονος ſit Cyrus. Erat enim Medoperſes, patre Perſa Cambyſe, matre Meda Mandane genitus, bigeneris originis homo. Vnde oraculum de Cyro apud Herodotum: ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται. Quare ex Beroſo & Megaſthene vides Nabonidum ad regnum accitum, eumdemque Μήδην vocatum: quod eſſet, vt ait Daniel, ex ſtirpe Medorum, prius quidem nomine Darius Medus, cum adhuc ſcilicet priuatus eſſet, poſtquam autem ad regnum acceſſit, translato nomine ex conſuetudine, Nabonidus vocatus. Medus autem & Medes pro eodem veteribus accipitur. Auſonius: *Triptolemus ille, ſiue Medes, quem vocant*. Medem vocat, quem alij Medum: eumque Medeæ filium, & ab eo Mediam regionem vocatam nugantur Græci. Nota etiam verbum, quo Megaſthenes vtitur, ἀποδεικνῦσι βασιλέα. Eſt enim verbum ipſum Danielis הָמְלַךְ id eſt, ἀπεδείχθη βασιλεύς. Non enim omnis, vt dixi, rex poteſt dici ἀποδειχθείς, aut מָמְלָךְ, niſi vocante populo: vt iam diſputatum eſt. De nouo autem rege, qui regnum inuaſit, hoc poſſe dici, nemo ſanæ mentis ne cogitauerit quidem. Longe igitur a vero diſcedunt, qui & affinem Cyri, & Babylonem vi cepiſſe, & vnum annum, aut intra biennium regnaſſe hariolantur. Nam ex Beroſo x v i i annos regnauit. Et idem ſentit elegantiſſimus ſcriptor Sulpitius Seuerus, municeps meus, qui ait, Darium Medum x v i i annos regnaſſe, nimirum nobiſcum eundem Nabonidum & Darium Medum faciens. Quod mirifice fauet nobis. Friuola enim, & nugatoria coniectura illa, vt annum tantum regnaſſe probetur, quod primus annus illius Darij ſit ſeptuageſimus captiuitatis: idque ex nono Danielis colligi. Pulcrum ſane commentum, quod iam

A iam confutauimus. Daniel ſcribit, primo anno Darij Medi ſibi librum Ieremiæ legenti patefactum numerum annorum, intra quos captiuitas Iudæorum ſtare debebat. Illud enim בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים, ἔμαθον ἐν βιβλίοις, manifeſte declarat, Danielem habuiſſe in manibus volumen Ieremiæ, in cuius capitibus 25, & 29 legerit ſeptuaginta annis definitum eſſe tempus captiuitatis Iudaicæ. An propterea ſequitur ſeptuageſimum annum inſtare? aut Darium Medum vnum tantum annum integrum regnaſſe, quod eius primi anni tantum meminerit Daniel? Hoc ſi verum erat, ſequeretur & illud neceſſario, Nabuchodonoſorum tres tantum annos imperaſſe, quia tertij tantum meminerit Daniel. Hic igitur Darius Medus, ſiue Nabonidus octogenarius, regno B exutus a Cyro, reliquum vitæ tempus in præfectura Carmaniæ priuatus exegit.

RELIQVVM DANIELIS DE TEMPORIBVS ANTIOCHI EPIPHANIS.

NVNC ad alteram partem venio, quæ pertinet ad ſtatum Iudæorum ſub Antiocho: cui parti debentur capita Danielis VIII, XI, XII. Antiochus iuſſu populi Romani per Legatum C. Popilium Lænatem Ægypto decedere coactus, venit ſecundo Hieroſolyma, quo tempore Iudæis ritus patrios ſuſtulit, & Græcorum ſuperſtitionem in C templum Dei induxit. Contigit hoc autem eadem tempeſtate, qua Perſeus victus eſt, teſte epitome Liuiana: quam cladem Perſei proxima nocte anteceſſit defectio Lunaris: quæ contigit anno a Palilibus vrbis Varronianis 584, L. Aimilio Paullo, C. Licinio Craſſo COSS. cyclo Lunæ quarto, Solis decimo. anno Nabonaſſari 580, Pachon XXI: periodi Iulianæ 4546, Iunij XXI. anno 68 periodi ſecundæ Alexandreæ communi ordinario: cuius Tiſri XVI Septembris, tranſlatus a feria IV, ad VI. Quare defectus ille incidit in diem XIV Tammuz cuius feria tertia; ſequente quarta, Tammuz autem hodierni XV, ſequente XVI anni Iudaici 3593: Didymonos 28 anni a Mundo condito 3782. Quando autem initium illius cladis & miſerrimi ſtatus Iudæorum cæperit, in-D dicat Daniel cap. XII. Illud enim interuallum, quod intereſt ab initio profanationis Templi, & deſitiiugis ſacrificij, ad Encænia Macabæi, Daniel definit dierum mille ducentorum nonaginta: qui ſunt anni Ægyptiaci tres, dies 195. Tempus Encæniorum Macabæi, XXIV Nouembris anni 4549 periodi Iulianæ. a qua epocha ſi retro putentur anni tres Iuliani, dies 195, numerus deſinet in XIV Mai anni 4546, quæ erat προεόρτιον τῆς πεντηκοστῆς. Itaque hinc incipit βδέλυγμα ἐρημώσεως, ſub Antiocho Epiphane, & durauit annos Iulianos tres cum dimidio,

& dies XV. Hoc eſt, quod commate ſeptimo eiuſdem cap. XII dici- A
tur, *μέχρι χρόνου, καὶ χρόνων, καὶ ἡμίσους χρόνου.* Tantum enim intereſſe
diximus a XIV Mai anni 145 Alexandrei, ad XXIV Nouembris anni
148. Anno vero 143 primo venit Hieroſolyma Antiochus, & tunc in-
ceſſit homines Iudæos contemptus veri cultus Dei, & inſania impie-
tatis Græcanicæ: vt diſerte libro priore Macabæorum, capite primo
ſcriptum extat. Biennium enim interiectum eſt a prima irruptione
Antiochi in vrbem, & profanationem templi, & hinc triennium ad
expiationem altaris & Encænia templi. Daniel tamen cap. VIII. 14,
calamitatem illorum temporum & deformitatem rerum Iudaicarum
altius repetit. Totum enim illud interuallum, ad expiationem templi
& rituum reſtitutionem, definit dierum bis mille trecentorum: qui B
ſunt ſyzygiæ ciuiles LXXVIII minus triduo. Totidem igitur dies a
XXIV Nouembris anni Alexandræorum 148 retro putati deſinunt
in IX Auguſti anni 142, quæ erat neomenia Elul. A neomenia igitur
Elul, ad Encænia Macabæi, interſunt anni Iuliani ſolidi cum biſexto
ſex, dieſque inſuper CIX. Quare turbat Hieronymus in huius loci ex-
plicatione. Is vult, totidem annos & dies intereſſe ab anno 143, ad an-
num 148. qua in re vno anno peccat. Neque ſatis eundem mirari poſ-
ſum, qui vitio vertit Porphyrio, quod Antiocho attribuerit, quæ ille,
Methodius, & Euſebius de Antichriſto intelligunt. Nam quid im-
pedit quod de Antiocho dicitur, idem ſub eius perſona de Anti-
chriſto intelligi? Sane Eccleſia Iudaica erat Eccleſia Dei, & eadem C
cum Eccleſia Chriſti. & quæ eo tempore aduerſabantur veræ religio-
ni, ea adumbrabant quæ poſtremis temporibus Eccleſiam Chriſti tur-
batura erant. Daniel igitur repetit initia & caput calamitatis illorum
temporum ab iis turbis, quæ referuntur capite tertio poſterioris Ma-
cabæorum, quæ lucificam facem huic loco Danielis allucent. [redacted] D

A
DE HEBDOMADIBVS DANIELIS.

ALTERA pars Danielis, quam promisimus, est celeberrima illa, & ab omnibus vexata quæstio de Hebdomadibus Danielis. in qua non dicam quantum deluserit tam veterum, quam recentiorum licentia: quid commenti sint, vt inde sese extricarent: quos nouos reges in Perside inaugurarint, quos homines constat nunquam natos. Atqui Græci scriptores ita vere ac fideliter omnium regum Persidis annos retulerunt, vt ab initio Cyri, ad excessum Alexandri Magni, ne vnus quidem annus perierit. Omnia enim tempora. per quæ ab illis Regibus imperatum est, aliquo insigni charactere notata sunt, cui
B contradici non potest. Aut enim aliquo defectu luminarium, vt anni Cambysæ, & Darij: aut aliquo certissimo interuallo, vt ab Olympiadibus Cyri initium: a bello Peloponnesiaco Artaxerxis Longimani finis, initia Darij Nothi, & Artaxerxis Memoris. Quid igitur sibi voluerint doctissimi homines, qui hæc inuestigarunt, non video; qui reiectis veris Regibus, ad commentitios illos Assueros Priscos, Assueros Pios, Assueros Babylonios, & geminos Cyros confugerunt. Primum igitur videamus, an certus Rex Persarum ex sacris literis erui possit, cuius tempus cum Græcorum rationibus conueniat. Quia vero Persicorum nominum ratio & compositio ignorata horum hominum iudiciis maxime officere visa, quominus verum dispicere potuerint:
C quod in Chaldæorum, & Assyriorum nominibus propriis fecimus, idem in Persicis faciendum censeo, & eorum compositiones prius declarandas, quam ad rem ipsam venimus. Herodotus ita scribit de nominibus Persarum: *τὰ οὐνόματά σφι ἐόντα ὅμοια τοῖσι σώμασι καὶ τῇ μεγαλοπρεπείῃ τελευτῶσι πάντα ἐς τὠυτὸ γράμμα, τὸ Δωριέες μὲν Σὰν καλέουσι, Ἴωνες δὲ Σῖγμα. ἐς τοῦτο διζήμενος εὑρήσεις τελευτῶντα τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα, οὐ τὰ μὲν τὰ δ᾽ οὔ, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως.* Nullum excipit nomen a terminatione τοῦ *Σῖγμα*. Quod an in omnibus verum sit, valde dubito. Sane Cyrus, Darius tam Græce, quam Persice eam literam habent vltimam. Atqui Mithridates, Oxydates, Tiridates, Artaxerxes, & similia, quæ Græci per Sigma terminant, Persice desinunt in A. Cy-
D rum quidem a Sole dictum vult Plutarchus in Artaxerxe: quod a Ctesia accepit. Ita enim scribit Ctesias de vxore Darij Nothi: *τίκτει δὲ αὐτῷ ἕτερον βασιλεύουσα, καὶ τίθεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ ἡλίου Κῦρον.* Sed sæpe imponunt nobis Græci vel prudentes, vel imprudentes. Cyrus enim scribitur כֹּרֶשׁ: at Sol Persice est כֹּרְשֵׁד. Itaque idem non est. Nam sane similitudo vocis imposuit Ctesiæ homini Græco. Parum enim differunt כֹּרְשֵׁד, & כֹּרֶשׁ. Vocatur & Sol aliter افتاب אַפְתָּאבּ a Persis. כרש vero Persice nos scimus esse *τροφὴν, ἐδωδὴν*, cibum, alimoniam. Et

omnia

omnia nomina ad illud exemplum ſunt, quæ Grammatici vocant A Verbalia. An inde dictus ſit magnus ille Perſarum Rex, equidem affirmare non audeo. Quod tamen dixi, verum eſt. Sic Darius, vel, vt Cteſias, Δαρειαῖος, quod propius accedit ad formam Perſicam, (neque ab ea abludit Δαρειαὶ apud Æſchylum) Herodoto exponitur ἑρξείης, à premendo & coercendo. Id nomen ſcribitur דָּרְיָוֶשׁ, Dariawes. Quod nomen quid ſit, neſcio, niſi ſit דָּרוֹשׁ, hoc eſt, ἕρξις, θλίψις. in quo mirifice conuenit cum Herodoti interpretatione. Artaxerxes eidem Herodoto eſt μέγας ἀρήιος, qui tamen non deſinit in σίγμα. B Perſice, אַרְתַּחְשַׁסְתָּא Artaxaſte: vel אַרְתְּאַחְשַׁסְתָּא, Artoxaſte. Vnde Plutarcho dicitur Αρτοξέρξης per ο, non per α. Patet igitur Græcis perperam ἀρτοξέρξην, ſiue ἀρταξέρξην dici, qui eſſet potius ἀρτοξέσης, vel ἀρταξέσης, vel ἀρταξάσδης, vt Armenius Artaxeſdes Ciceroni v ad Atticum, Epiſtola 20. Cuius cognominis vrbs Artaxata. *Sic prætextatos referunt Artaxata mores.* Iuuenal. Nomen C compoſitum ex 18,19,12. Item male ab iiſdem enuntiatur ξέρξης, qui אֲחַשׁ־סְתָא ὀξέσης, vel חַשׁ־סְתָא ξέσης dicitur. Huius vltimæ vocis, quæ eſt vltima in Artaxeſte, veſtigia extant in nomine Tithraciſte apud Diodorum, תִּתְרִיאַחְשַׁסְתָּא ex 27,19,22. Is Tithraciſtes erat filius naturalis Xerxis. תִּתְרִי autem eadem forma dictum, qua מִתְרִי. Αχος, vt eſt apud Cteſiam, vel ὦχος, אֲחַשׁ frequenti in vſu eſt tam D ſimplex, quam cōpoſitum. אֲחַשְׁ־וֵ־רוֹשׁ ὀξυάρης, ex 19,16,25. vel, vt Critici Hebræorũ ſcribunt, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ Ahaſchweros. Id, vt dixi compoſitum Græcis eſt ὀξυάρης: diſiunctim autem pronunciatum, ὦχος ὀάρσης. & cum קי 24, קו־אֲחַשְׁ־וֵ־רוֹשׁ Κυαξάρης. Kau, vel Ku in lingua Perſica eſt δυνάστης, & pro-

NOMINA PERSICA SIMPLICIA.

אֲרִי : אַר	1	*Ari. Ar*
תִּיר	2	*Thir*
תִּירִי	3	*Thiri*
מְהֶר	4	*Mether*
פַּרְסַם	5	*Pharſam*
פַּרְן	6	*Pharn*
אֶסְתֵּר	7	*Eſter*
זרו	8	*Zero*
דָּתָא	9	*Datha*
סַי	10	*Sai*
מָנִי	11	*Mani*
שְׁתָא : סְתָא : סְתֵא	12	*Stha, Sthe*
דַי	13	*Dai*
חַם	14	*Ham*
וַי	15	*Wai*
ו	16	*V*
זָתָא	17	*Zata*
אַרְתְּ : אַרְתָּא	18	*Arth, Artha*
אֲחַשׁ	19	*Achos, Ochos*
תִּיס	20	*This*
תְּנָא	21	*Thena*
סַתְרָא	22	*Sethra*
תְּרָא	23	*Thra*
קוּ : קַו	24	*Ku, Kau*
רוּשׁ : רוּ	25	*Ros, Rus*
קָנָא : קְנָא	26	*Kana*
תִּתְרִי	27	*Tithri*
וַשְׁתְּ	28	*Waſt*
סְפָא	29	*Sepha, Spa*
מַס	30	*Mas*
אֶרֶס	31	*Ares, Eres.*

A & proprie is, qui Hebræis dicitur אלוף & Arabibus שריף شريف. Quod nomen aliquando poſtponitur, vt Φαρνακύας, פרנ־קי, ex 6, 24. Sic Ὀξυκάνης, אחש ו קני ex 19, 16, 26. Sic Ἀρκεὺς Æſchylo אר־קי ex 1, 24. Ὀξυδάτης אחש־ו־דתא ex 19, 16, 9. Nam illud דתא etiam ſimpliciter enunciatur, Δᾶτις, qui erat στρατηγὸς Δαρείου. Ὀξυάρτην & Ὀξυάθρην puto eundem eſſe, ſed Græci deprauaſſe. Oxyathres vero fuit frater Darij Codimanni. Auctor Strabo. Ὀξυάρτης אחש־ו־ארתא ex 19, 16, 18. Quæ cum à Græcis coniunctim efferantur, diſiunctim eſſent, ὦχος ὀακάνης, ὦχος ὀαδάτης, ὦχος ὀάρτης. Mithir, aut Mithri, aut Mether etiam præponitur, vt מתרי־דתא Μιθριδάτης, quod & מתר־דתא Μιθραδάτης, vt extat in nummis ipſius Regis. Mithri à Mither comparatiuo gradu,
B hoc eſt μείζων. & ſumitur pro Dynaſta, aut Domino. Propterea antiquitus Solem etiam Mithra vocabant: hoc eſt, κύριον, δυνάστην. Eſter etiam nunc præponitur, vt Aſtrampſychus: nunc poſtponitur, vt Zoroaſtres, vel Zoroaſter זרו אסתר ex 8, 7. aliquando etiam ſimplex vſurpatur, vt videmus in Regina Heſter, quæ antea Hebraice הדסה, hoc eſt, Μυῤῥίνη, vocabatur. Sic Ari, 1, aliquando ſimplex, Ἀρεμαῖος, aliquando compoſitum, Ἀρειμάνιος, ex 1, 11. quo nomine Perſæ Orcum vocabant. Apud Heſychium, Ἀρειμάνης, ὁ Ἅιδης παρὰ Πέρσαις. Plutarchus, & alij videntur eundem cum Mithra, & Sole facere. Summus enim Perſarum Deus Sol. Itaque ſcribit Plutarchus Themiſtocle: καὶ κατευξάμενος ἀεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀρειμάνιον, ὅπως
C ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν. Manes autem 11, ſimplex, vt Manes hæreſiarcha Perſes, vnde Manichæi. Waſt aliquando eſt ſingulare; vt Waſti Regina: aliquando componitur; Hyſtaſpis, ושת־ספא: ex 28, 29. Æſchylo in Perſis Ἀστάσπης nõ videtur alius ab Hyſtaſpe. Eadem compoſitio nominis Ὑσταίχμας eidem Æſchylo. Aſtyages quoq. hinc componitur. His animaduerſis, nunc videndũ, an expreſſus ſit Rex Perſarum in ſacris Bibliis, ex quo cæterorum tempora deprehendi poſſint. Vtique id ita videtur fieri poſſe, ſi eius, cuius vltimi mentio fit in ſacris libris, tempus certum notari poteſt. Is eſt Darius apud Nehemiam cap. XII, 22, ſub quo Nehemias teſtatur Iaduã ſummo ſacerdotio functum. Iaduas vero iſte, quod nemo negare poſſit, is eſt, qui Alexandro Hie-
D roſolyma ingredienti obuiam in Pontificio ornatu venit. Darius ergo iſte æqualis Alexandri Magni fuit: & conſequenter Darius iſte eſt is, quem Alexander vicit, vltimus Rex Perſarum. Quod cum ita ſit, Nehemias peruenit ad Alexandri tempora. Neque vero id negari poteſt. Sed & firmiore argumento probabimus. Sanbelletes Samaritanus, vir gratia & opibus apud Reges pollens, Nehemiam Hieroſolymorum mœnia reficientem omni ope interpellare conatus eſt. Nehemiæ IIII. Is Sanbelletes ſecutus eſt caſtra Alexandri, eique Gazam oppugnanti cum

cum auxiliari manu militum ſuppetias venit, ac paulo poſt mortem A
obiit, antequam Gazam expugnaret Alexander, anno Olympiadis 112
primo. Hiſtoria exſtat apud Ioſephum. Ecce Nehemiæ æqualis Sanbelletes Alexandrum Macedonem vidit. Darius igitur ille, ſub quo Iaduas ſummo ſacerdotio functus eſt, non eſt alius ab illo, quem Alexander vicit. Tertium argumentum adiiciam, quo pertinaciæ ipſi os obtundatur. Sanbelletes filiam ſuam nomine Nicaſo in matrimonium dedit Manaſſæ fratri Iaduæ Pontificis Max. auctore Ioſepho, lib. vndecimo. Quod cum videret Nehemias, Manaſſen e Republica Hebræorum expulit, καὶ ἀποσυνάγωγον ἐποίησε. Nehemiæ cap. vlt. 28. *Quidam*, inquit, *ex filiis Ioiadæ filij Eliaſibi Pont. Max. erat gener Sanbelletis Oronitæ, quem ego a me remoui.* Iadua vero erat filius Iohan- B
nis, Iohannes Ioiadæ. Is erat illi nepos ex filio Iohanne. Quare ex his luce clarius eſt, Nehemiam ad tempora Alexandri Magni perueniſſe. Ideo Darius ille, cuius vltimo loco meminit, eſt Darius Codomannus, qui ab Alexandro ad Gaugamela victus, poſtea a Beſſo prætore interfectus eſt. Nehemias vero ſcribebat vltimum caput libri ſui ſub finem Achi Artaxerxis, filij Artaxerxis Memoris, ſub Pontifice Ioiada. cap. XIII. 28. Lege Ioſephum neceſſario, lib. XI. κεφαλ. ζ. quod caput mire hæc vltima Nehemiæ tempora illuſtrat: quamquam ibi perperam legitur Λαοῦ Ἀρταξέρξου, pro, Ἄχου Ἀρταξέρξου: quemadmodum apud Tertullianum contra Iudæos Argus perperam
pro Achus legitur. qui error vetus eſt. Nam etiam Iulianus Pomerius C
contra Iudæos Argus pro Achus ſcribens, oſtendit ſe vſum mendoſo codice Tertulliani, cum hunc locum ex eo ſcriptore deſumeret. omnino librum ſuum ſcripſiſſe videtur Nehemias ſub finem Philippi Macedonis, & initium Alexandri, ſub Dario Codomano. quod non ſolum ex cap. XII, 22 deprehenditur, ſed etiam cap. VIII Ioſephi eiuſdem XI libri. quem locum omnino conſule. Iam tenemus vltimum Regem Perſarum. Primus, quod nemo dubitat, eſt Cyrus. Qui poſtea reges in Perſide regnarint, omnes ordine a Græcis bona fide recenſentur. Videndum, an etiam illi ex ſacris Bibliis elici poſſint. Danielis vndecimo, anno Cyri vltimo, qui erat tertius captæ Baby-
lonis, Angelus ita Danielem alloquitur: וְעוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים לְפָרַס וְהָרְבִיעִי D
יַעֲשִׁיר עֹשֶׁר גָּדוֹל מִכֹּל: ἔτι τρεῖς βασιλεῖς ἀναστήσονται ἐν τῇ Περσίδι. καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσει πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας. Ait quatuor reges exorturos in Perſide poſt Cyrum, quorum vltimus omnes anteibit opulentia. Poſt Cyrum igitur hi quatuor ſequuntur: Cambyſes, Smerdis, Darius Hyſtaſpis, Xerxes. Ergo Xerxes eſt is, quem ait omnium potentiſſimum fore, quod & tacente Daniele, ex Græcæ hiſtoriæ auctoribus ſatis compertum erat. Adiicit deinde: *Poſtquam opes ſtabiliuerit*, hoc eſt, poſt-

A postquam regni habenis admotus fuerit, *suscitabit omnes contra regnum Græciæ.* Locus per se satis illustris ad Xerxen digito indicandum. Xerxes igitur est quartus, Daniel vero eosdem cum Græcis Reges Persidis ponit post Cyrum, nempe Cambysen, Smerdim, Darium Hystaspis, Xerxen: qui sunt quatuor reges. quartus autem Xerxes est, quem Daniel innuit ingenti opum vi Græciam solicitaturum. Quod autem de iisdem regibus intelligat, testis etiam Hieronymus in Danielem: cuius verba ad hunc locum hæc sunt: *Quatuor Reges post Cyrum dicit in Perside resurrecturos, Cambysen, filium Cyri, & Smerdem Magum, qui Pantapten filiam Cambysis duxit uxorem. Qui cum a septem Magis fuisset occisus, & in locum eius Darius suscepisset imperium, eadem Pantapte nupsit Dario,* B *& ex ea Xerxem genuit filium, qui potentissimus Rex & ditissimus aduersum Græciam innumerabilem duxit exercitum, & ea gessit, quæ Græcorum narrant historiæ.* Hactenus Hieronymus. Æschylus in Persis omnes recenset ordine sub persona Darij Hystaspis, sed a Kyaxare Medo, ad Xerxem, filium suum.

* * * *

Τοιγάρ σφιν ἔργον ἐστὶν ἐξειργασμένον
Μέγιστον, αἰείμνηστον, οἷον οὐδέπω,
Ἐξ οὗγε τιμὴν Ζεὺς ἄναξ τὴν δ' ὤπασεν,
Ἕν' ἄνδρα πάσης Ἀσιάδος μηλοτρόφου
Ταγεῖν, ἔχοντα σκῆπτρον εὐθυντήριον.
C Μῆδος γὰρ ἦν ὁ πρῶτος ἡγεμὼν στρατοῦ.
Τὸ δ' ἄστυ Σούσων ἐξεκείνωσε πεσόν.
Ἄλλος δ' ἐκείνου παῖς τὸ δ' ἔργον ἤνυσε.
Φρένες γὰρ αὐτοῦ θυμὸν οἰακοστρόφουν.
Τρίτος δ' ἀπ' αὐτοῦ Κῦρος, εὐδαίμων ἀνὴρ
Ἄρξας ἔθηκε πᾶσιν εἰρήνην φίλοις·
Λυδῶν δὲ λαὸν καὶ Φρυγῶν ἐκτήσατο,
Ἰωνίαν τε πᾶσαν ἤλασεν βίᾳ.
Θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθηρεν, ὅσγ' εὔφρων ἔφυ.
Κύρου δὲ παῖς τέταρτος ἴθυνε στρατόν.
Πέμπτος δὲ Μάρδος ἦρξεν, αἰσχύνη πάτρᾳ,
D Θρόνοισί τ' ἀρχαίοισι. τὸν δὲ σὺν δόλῳ
Ἀρταφρένης ἔκτεινεν ἐσθλὸς ἐν δόμοις
Ξὺν ἀνδράσι φίλοισιν, οἷς τόδ' ἦν χρέος.
Ἕκτος δὲ Μάραφις, ἕβδομός τ' Ἀρταφρένης.
Κἀγὼ δ' ἔκυρσα οὗ περ ἤθελον πάλου.
Κἀπεστράτευσα πολλὰ σὺν πολλῷ στρατῷ
Ἀλλ' οὐ κακὸν τοσόνδε προσέβαλον πόλει.
Ξέρξης δ' ἐμὸς παῖς ὢν νέος νέα φρονεῖ.

Hic repetit initium monarchiæ Perſicæ a Kyaxare,& eius filio Aſtyage, A
cui ſucceſſerit victor Cyrus,Cyro Cambyſes,Cambyſæ Mardus,id eſt Smerdis Magus, dedecus throno Cyri,vt ipſe dicit. illi per aliquot dies ſucceſſerunt alternis ſeptem proceres, Maraphis, Artaphernis, & alij, donec ipſe Darius electus eſt. Hæc clare Æſchylus. quē illuſtrem locum prætcrire piaculum erat. Sed aſteriſcos initio poſuimus, quod deeſſe quædam omnino conſtet nobis. Præterea verſiculum ſeptimum, τὸ δ' ἄστυ Σούσων a tertio loco huc traduximus. Erat enim alieno loco poſitus. Suſa a Kyaxare vaſtata, a filio Aſtyage in integrum reſtituta,non obſcure dicit. Hæc neſcio an alibi legas. Qui deinceps imperarunt,ſunt hi: Artaxerxes ὁ μακρόχειρ. Darius ὁ νόθος, Artaxerxes ὁ μνήμων. Darius enim Nothus ſtipatus eſt duobus Artaxerxis, Longi- B
mano,& Memore. Si igitur ex ſacris libris probauero Darium quendam ſucceſſiſſe Artaxerxæ, Dario item Artaxerxam alterum: dubium nullum relinquetur, quin medius Darius ſit is, qui Nothus dictus eſt, quod ex pellice natus eſſet: Artaxerxa autem eum præcedens ſit is,qui μακρόχειρ dictus ſit: Artaxerxa vero alter, is, qui μνήμων cognominatus eſt. Quo conceſſo, ſequitur rurſus, vt qui præceſſit Artaxerxem, is ſit Xerxes ille, celeberrimus hoſtis Græciæ. Legimus itaque apud Eſdram cap. quarto, commate ſexto: *Regnante Oxyare, initio regni eiuſdem, accuſationem inſtituerunt in eos, qui Iudæam & Hieroſolyma habitabant. Regnante vero Artaxerxe, Mithridates, Tabeel & alij populares factionis ſcripſerunt Regi Artaxerxæ.* Vide reliqua. En duo C
Reges ordine ſuccedentes, Oxyares, vel, vt Iudæi Critici pronuntiant, Ahaſchweros & Artaxerxes. Mox in ſequentibus dicitur Artaxerxi illi Darius quidam ſucceſſiſſe: cuius Darij anno ſecundo intermiſſum opus templi repetitum & continuatum. Cui Rex Artaxerxes deinde ſucceſſit is, qui Nehemiam & Eſdram in Iudæam miſit. Perſpicue ergo Darius, cuius anno ſecundo opus templi repetitum, is eſt Darius Nothus ſtipatus duobus Artaxerxis, Macrochire & Mnemone. Qui autem præcedit Longimanum, is, niſi bardi ſumus, eſt Xerxes, quem Oxyaren vocat Scriptura, nomine ſcilicet, quo priuatus vocabatur, אֲחַשְׁוֵרֹשׁ Οξυάρης vel,vt Hebræi Maſoretæ, אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, Ahaſchweros.quod parum refert. Is igitur, ſiue ὀξυάρης, ſiue Ahaſchweros, eſt omnino D
Xerxes magnus terror Græciæ, vir Eſter Hebrææ. Primum conſidera opes eius initio libri Eſter,in hæc verba: *Ipſe eſt* AHASCHWEROS, *qui ab India, ad Æthiopiam vſq., centum & ſeptemdecim prouinciis imperabat.* Hoc teſtatur Herodotus,cum Mardonium ita cum Xerxe loquentem inducit: δεινὸν μὲν δὴ εἴη πρῆγμα, Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς, καὶ Αἰθίοπας, καὶ Ἀσσυρίους, ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδὲν, ἀλλὰ δύναμιν προσκτᾶσθαι βουλομένους καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν. Ἕλληνας δὲ ὑπάρξαντας

A ξανθας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα. Rurſus conſidera interuallum a Nabuchodonoſoro, ad illum. Kis Beniaminita abductus eſt Babylonem cum Rege Iechonia. Huius filius Simei. Illius Iairus, pater Mardochæi. Mardochæus vero erat patruelis Eſter. En tres γενεαὶ a Nabuchodonoſoro, ad Eſter Reginam. Et ſane a capto Iechonia, ad διάβασιν Ξέρξου, putantur anni 120. Nam quod Annius ille Viterbienſis ſub nomine Philonis non veretur 198 annos Mardochæo attribuere, id eiuſmodi eſt, vt non aliter, quam ab otioſo [redacted] confictum, & ab indocto praue interpretatum accipiamus. Nam illa verba, *Qui a Rege Babylonia abductus eſt*, perperam refert non ad Mardochæi proauum Kis, ſed ad Mardochæum ipſum. Sed quid tergiuerſamur? Xerxes
B eſt quartus poſt Cyrum, & proximus ante Artaxerxem. Eſdræ IV, 6.7. Ergo Oxyares & Xerxes, qui Axeſte, & Xeſte dici debebat, vt iam diſputauimus, ex 19, 12, אַחְשַׁסְתָּא ὀξέσης. Omnibus vero ad imperium accedentibus nomen mutari moris eſſe, ſupra in nominibus Chaldaicis diſputatum eſt. Sic Artaxerxes Mnemon, cum adhuc priuatus eſſet, vocabatur ἀρσίκας & ὀάρσης. Darius Nothus prius dicebatur Αχος, & Ωχος. Cteſias: βασιλεὺς Ωχος, καὶ μετονομάζεται Δαριαῖος. Eius filius prius Ωχος dictus, in imperio Ωχος Ἀρταξέρξης tranominatus. Apud Ioſephum, vt ſupra monuimus, lib. XI, perperam Λάου Ἀρταξέρξου legitur, pro Ωχου Ἀρταξέρξου. Deniq. qui Codomannus prius dicebatur, is in imperio Darius dictus, vltimus Rex Perſarum. ὀξέσης igitur, & ξέσης eſt is,
C quem Græci ξέρξην vocarunt, ſicut pro ἀρταξέσης, dixerunt ἀρταξέρξης. Sed quid dicam de Regina vxore Xerxis? Ea vocabatut Αμιστρις, vel, vt alibi reperio, Αμεστρις. הַם־אֶסְתֵּר ex 14,7. Similis compoſitio nominis הַמְּדָתָא, quomodo pater Aman vocatus, ex 14.9. Αμιστρις, Αμεστρις, Αμαστρις idem: הַם־אֶסְתֵּר. Sic etiam vocabatur filia Oxyathris fratris Darij Codomanni, cuius nomine dicta fuit Amaſtris illa vrbs Pontica etiam hodie nomen retinens, vt auctor eſt Strabo. qui addit: ἦν δ' ἡ Αμαστρις γυνὴ μὲν Διονυσίου τοῦ Ἡρακλείας τυράννου, θυγάτηρ δ' Ὀξυάθρου τοῦ Δαρείου ἀδελφοῦ τοῦ κατὰ Ἀλέξανδρον. Apud Æſchylum in Perſis Αμίστρης eſt nomen viri: vt dictum ſit Αμίστρης maſculine, Αμιστρις feminine, vt πολίτης, πολῖτις. Perſice autem neſcio quod diſcrimen in ſcribendo eſſe poſſit. Eodem
D modo Μασίστρης Æſchylo מַם־אֶסְתֵּר ex 30,7. Sed Æſchylo Αμιστρις, Αμίστρης, ambo maſculina ſunt: Αμιστρις, Αμφιστρεύς τε πολύπονον δόρυ Νωμῶν. An dubitatur eam eſſe Reginam Eſter? Sane idem nomen quæ ita vocata, cum ad thalamum regis veniſſet; cum antea Hadaſſa, hoc eſt Μυῤῥίνη, vocaretur. Nam qui Ατοσαν matrem Xerxis, vxorem Darij eandem faciunt cum hac Hadaſſa, quod ad Hebræum הֲדַסָּה id nomen alludere videatur, valde hallucinantur, vt qui eam nuptam ei faciant, qui erat eius filius. Nam Aſſuerus eſt Xerxes. Et hinc hariolantur

Darium Hystaspis esse Assuerum: & proinde Darium Assuerum vocandum esse. Alij Reginam Wasti, quam repudiarit Assuerus, esse Atossam: alij Artystonam, quam vxorem duxerit Darius. neque vnquam est finis nugarum. Amastris igitur, siue Amistris ea, est Ester: Ea, inquam, est Ester Regina, quæ populares suos Iudæos ab insidiis Aman vindicauit, cum regem splendidissimo conuiuio excepisset. quod conuiuium Persice dicebatur *τυκτὰ*, vt auctor est Herodotus. qui etiam adiicit in eo co[illegible]egibus Persarum non licuisse vlli negare quicquam eorum, quæ a se peterentur. Phanias Peripateticus apud Athenæum lib. 11 vocat *συγγενικὸν ἄριστον*. Cum igitur constet Ahaschweros, siue *ὀξυάρλω*, esse Xerxem, vides, quam imprudenter Iudæi, & quidam nostrorum hominum eos sequuti, Darium Medum huius filium esse scribunt. Alij tres Ahaschweros hariolati sunt. Quid verbis opus est? Aliam Persidem, alios eius Reges commenti sunt. Post Cyrum igitur regem quendam opulentissimum quartum putat Daniel. Ahaschweros est rex ille opulentissimus, & proinde quartus post Cyrum. Quod si quartus post Cyrum, & Xerxes igitur. Huic succedit Artaxeste, ei Dariæos, illi deinde Artaxeste alter. quæ series in Daniele, Esdra, & Nehemia, Zacharia & Haggæo deprehenditur.

A … B (margin letters)

Series Regum Persarum in Daniele, Nehemia & Esdra. C

Cyrus. Daniel. xi. 2.
Cambyses. Daniel. xi. 2.
Smerdis. Daniel. xi. 2.
Darius Hystaspis. Daniel xi. 2. Esdræ iiii. 5.
Xerxes. Daniel. xi. 2. Esdræ iiii. 6. Esther.
Artaxerxes ὁ *μακρόχειρ*. Esdræ iiii.
Darius Nothus. Esdræ iv. 24. v.
Artaxerxes ὁ *μνήμων*. Esdræ vii. Nehem. i.
Achos. *
Darius Codomannus. Nehemiæ xii. 22.

Manifesta igitur est *διαδοχὴ* Regum Persidis in sacris libris, atque eadem, quæ in Græcis. Inter Artaxeste secundum, & Darium vltimum, vnus est duntaxat Ochus Artaxestes, scelere ante alios immanior omnes: vnus, inquam, cuius mentio non fit in sacris literis. Cæteri omnes diserte exstant in Daniele, Esdra, Ester, Nehemia, Zacharia, Haggæo. Nullus igitur locus illis Assueris Priscis, Assueris Babyloniis, Assueris Piis, & reliquis, vt Plautus loquitur, Regum mendicabulis, qui ex officina Chronologorum, præsertim ex somniis Annij Viterbiensis D

A terbienſis prodierunt. Quin neſcio qui nuper duos Cyros nobis genuerunt, alterum filium Darij Medij, alterum Cyrum illum Magnum. Sed ἅλις δρυός. Quam vero venuſti ſunt, qui monſtrum geminum ex duobus Regibus, Aſſuero & Artaxerxe, compoſuerunt, vt ſubito in Cyri throno collocatus ſit Aſſuerus Artaxerxes. Id commentum acutum ex commatibus 6,7, cap. 4 Eſdræ fabricatum: cum ibi clare ſcribatur, primum a Samaritis, Syris & indigenis opus templi interpellatum. Commate 4. Cum tamen nihilominus Zorobabel opus continuaturus eſſet, & indigenarum conatus eluderet, alio confugerunt hoſtes Iudæorum. Aulicos ſubornarunt, qui Iudæos apud Cyrum accuſarent. Quare interim ceſſatum ab opere, adhuc imperante Cyro.
B Commate 5. Poſt Cyrum, Cambyſen, Smerdim, Darium Hyſtaſpis, cum neque ſatis eſſe putarent, eos ab aulicis apud Reges accuſari, ipſi vltro accuſationi ſubſcripſerunt: & nomen Iudæorum Ahaſchwero, ſiue Oxyaræ, hoc eſt, Xerxi, qui tunc primum ad imperium acceſſerat, deferunt. Commate 6. Eo mortuo, apud Artaxeſten, qui Xerxi ſucceſſit, iterum Iudæos & eorum proceres accuſarunt. Commate 7. Vnde opus templi a reditu Iudæorum & fundamentis iactis, ad ſecundum annum Darij Nothi, intermiſſum per annos 107. Sed Chronologi quid deſignarunt? Ex Ahaſchwero ſexti commatis, & Artaxeſte ſeptimi monſtrum illud bicorpor compegerunt, Aſſuerum Artaxerxem: quo nihil ineptius poteſt dici, niſi vt in fabulis tricorpores Geryonas
C Reges, ita in ſacris literis bicorpores admittamus. Cum igitur ſeries regum Perſidis a Cyro magno, ad Darium Codomannum vltimum deducta ſit, hinc colligere licet magnum interuallum, quod inter reditum Hebræorum ex Chaldæa, & annum ſecundum Darij Nothi intereſt. Primum Nehemias anno viceſimo Artaxerxis Memoris ſcribit ſeſe diu inueſtigaſſe librum Genealogiæ eorum, qui cum Zorobabele redierant, eumque poſt longam inueſtigationem tandem ſeſe reperiſſe. Quo ſane indicatur, γενεὰν, aut amplius a reditu Hebræorum ad tempus Artaxerxis Memoris tranſiſſe. Saltem hoc facto probatur, neminem eorum, qui redierant, tunc ſuperſtitem fuiſſe. Neque tam diligenti Genealogiarum inquiſitione opus fuiſſet, ſi illi,
D quorum Genealogiæ in libro ſcriptæ erant, aut eorum filij, ſuperfuiſſent, qui interrogari melius de ſuo ipſi genere poſſent, & quorum de ſe ipſis teſtimonio maior fides, quam libro haberi poterat. Id certius colligitur ex Eſdra, apud quem Darius Nothus iubet Bibliothecas, & Archiuorum forulos diligenter excuti, vt edictum Cyri de reditu Iudæorum reperiatur. Sane hoc omnino indicat, rem vetuſtiſſimam fuiſſe edictum illud, & ante memoriam eorum hominum, qui tunc viuebant, emiſſum, vtpote cum eius rei teſtes nulli ſupereſſent in rebus

humanis. neque immerito. Magnum enim interuallum a Cyro, ad Darium Nothum. Quod si non aliunde, tamen ex temporibus Assueri, siue Oxyaris probari poterat. Nam a captiuitate, ad Assuerum, γενεὰς tres plus minus fluxisse supra ex libro Ester, & serie Mardochæi probatum est. Assuero, vel Oxyari succedit Artaxerxes. Artaxerxem deinde excipit Darius: vt minimum tres, aut quatuor γενεαὶ intersint inter reditum, & initia Darij illius, cuius anno secundo opus templi continuatum. Quare melius hunc hiatum magnum temporis considerassent Chronologi, quam, vt templi continuationem propius tempora Cyri admouerent, nouos reges in Perside comminiscerentur. Hinc etiam longæuam senectutem Iesuæ summi sacerdotis, & Zorobabelis ducis colligere licet indubitato Nehemiæ testimonio. Diximus enim quantum interuallum sit a Cyro ad Darium Nothum: neque ignoratur, quantum rursus sit a Dario Notho, ad Darium vltimum. Nehemias a Cyro, ad Darium vltimum, duos tantum duces ponit, Zorobabelem, & seipsum: cap. x i i: ita vt a Cyri excessu, ad finem monarchiæ Persicæ, hoc est, per annos minimum 200, duo tantum duces Iudæorum fuerint, magna temeritate illius Annij, qui sub Philonis nomine alios duces post Zorobabelem nominat cōtra mentem sacrorum librorum. Nam apud Zachariam Prophetam Deus vult a Iesua, & Zorobabele opus templi continuari, a quibus primum inceptum erat: vt alterutrius senecta aliquot paucis annis Mosis ætatem superauerit. Etiam ex verbis ipsius Nehemiæ apparet, Nehemiam admodum senem decessisse. Nam cum ex ipso constet, eum temporibus regis Darij Nothi vixisse sub Eliasibo Pontifice, & ad vltima tempora monarchiæ Persicæ peruenisse, eum maiorem 120 annorum decessisse necesse est. Ab initio enim Darij Nothi, ad cladem Persarum ad Gaugamela, anni sunt nō minus 93. Neque vero putes Nehemiam hunc esse eundem cum illo, cuius mentio Esdræ ii. 2. Nehem. vii. 7. Alius enim est. & strenue hallucinantur, qui eundem cum hoc faciunt. Sed tamen quanuis Nehemia vnius meminerit Zorobabelis, qui ante se dux fuerit, tamen alios plures ante se fuisse manifesto indicat cap. v. 15. Ex quo fortasse Annius, & Philo Annianus nomina Ducum suorum architectati sint. Certe Nehemia sub Eliasib Pontifice refecit muros Hierosolymorum. Eliasib autem est nepos Iosue Pontificis. Duæ ergo generationes a reductione captiuitatis, ad instaurata mœnia, transierant. qui vt minimum sunt anni 144. Totidem vero anni sunt a reductione captiuitatis, ad vicesimum annum Artaxerxis Memoris.

EPOCHÆ

A EPOCHÆ XIII ADAR MARDOCHÆI ET INSTAVRATIONIS TEMPLI AC HIEROSOLYMORVM.

His valide demonstratis, nullus labor est tempora Reginæ Ester, & instaurationem templi ad veras epochas suas reuocare, cum demonstratum sit, Assuerum esse Xerxem, Darium autem, sub quo templum exædificatum, esse illum, cui cognomentum fuit Notho. Xerxes igitur anno tertio imperij sui omnes Persidis & Mediæ proceres conuiuio excipit, cuius conuiuij caussam liber Ester non reddit, sed ex libro VII Herodoti non difficile est eam colligere. Expeditionem enim in Græciam moliebatur, de qua & omni eius apparatu bellico
B cum ad proceres imperij retulisset, mox eos illo splendidissimo epulo CLXXX dierum prosecutus est. quod facile confirmatur altero conuiuio, quo plebem excepit, tanquam illud esset ἀποβατήριον, vtpote cum longinquam expeditionem adornaret, & longo post tempore populum visurus non esset. Inde fit, vt in libro Ester totum interuallum ab anno tertio, ad septimum, taceatur: quod nimirum intra illud tempus illa expeditio contigerit. Tot argumenta, præter illa, quæ collegimus, conuincunt, Assuerum esse Xerxem, vt de eo neque dubitare possit, nisi qui nullo ingenio est, neque negare, nisi malignus. Statim igitur reuerso ex Græcia Xerxi adducitur Ester mense decimo, sub finem septimi anni Xerxis. Duodecimo autem anno, ter-
C tiadecima mensis Adar, supplicium de Aman sumitur; anno Iudaico 3287: cuius Nisan fuit 3. 8. 101. Aprilis tertia. Ergo neomenia Adar gemini feria secunda, Martij quinta, anno periodi Iulianæ 4240, cyclo Solis, duodecimo, Lunæ tertio. Proinde XIII Adar fuit XVII Martij, Sabbato: cuius tamen Iudæi nullam rationem habuerunt, quominus hostes suos vlciscerentur: quam religionem in tali re facile contemnebant. Erat annus Mundi 3476, Ichthyonos vicesima. Zygon antecedens 6. 22. 42′, Septembris XXX. anno Nabonassari 274, Athyr XXVIII. In duobus simillimis casibus Iudæi diuerso modo tempora notarunt. Nam in historia Ester ipsi tempus signant mense Lunari Adar, more suo & Chaldæorum. At in Edicto regis, quod
D ab eo eblanditus erat Aman de interficiendis ad internecionem omnibus Iudæis, non est dubium, quin mensis & appellatione fuerit Persica, & quidem æquabilis, non Lunaris, vtique more Persarum, non Iudaico. At in simili re liber tertius Macabæorum, qui vocatur, non Iudaice menses putat, sed Ægyptiace. Inopinatam enim illam opem diuinitus Iudæis contigisse scribit a quinta mensis Epiphi, ad septimam. Sane ea contigerunt intra triennium, ex quo Ptolemæus Philopator imperium iniit: intra quod interuallum quinta Epiphi non

mota est ex XVII Augusti Iuliani in antecedentia. Et quidem primus annus Philopatoris erat 528 Nabonassari, periodi vero Iulianæ 4494. Quare quanuis nescimus annum, quo & victoria Philopatori de Antiocho Magno, & Iudæis summum vitæ discrimen, & postea repentina salus contigit: tamen exploratum nobis est, id XVII Augusti accidisse. Nam Eusebius ignorans verum annum illarum rerum, monet eas in Philopatoris initia conferendas esse. Sed ad librum Ester reuertamur: cuius epocha XIII Adar congruit illi diei, quam illi adscripsimus. Et sane mirandum esset, cum XV Adar non minore cultu obseruanda præcipiatur, quam XIV, vt legimus Ester IX, 21, cur hodie tamen eius cultus desierit, nisi sciremus hoc quidem antea obtinuisse, postea vero propter duo Sabbata continua abrogatum fuisse: non quidem nomine duorum Sabbatorum continuorum, sed quia poterat accidere, vt XVI Adar esset Sabbatum. Itaque tunc essent tria Sabbata continua. quod esset valde incommodum. Rursus in libro Ester nulla obseruatio tertiædecimæ Adar indicitur. At hodie illam diem omnes Iudæi insigni ieiunio venerantur, quod dicitur תַּעֲנִית אֶסְתֵּר, cuius apparatum & nos quoque apud ipsos Iudæos vidimus. Et sane recentem obseruantiam illam esse oportet, cum, vt diximus, neque sit ex præcepto libri Ester, neque, si fuisset, illam lætitiæ dicasset vetus Ecclesia Hierosolymitana, ob insignē de Nicanore victoriam. Macabæorum posteriore, XV. 37. Quomodo enim illum diem dicassent lætitiæ, si ieiuniis exceptus fuisset? Itaque priscis temporibus XIV Adar vocabatur Mardochæus, vt ex eodem loco Macabæorum cognoscimus: vt videatur ne tunc quidem XV diei ratio habita, quanquam ita præcepisset volumen Ester. Quare de quintadecima die aut non diu, aut nunquam obtinuit. Id Festum Mardochæi fere in idem tempus incidere solet, quo Hilaria Christianorum. neque scias, vtris solutior licentia. Adeo apud vtrosque periit pudor. Mittunt Iudæi tunc sibi inuicem partes de conuiuio. Sed & olim Christianos a Iudæis illas capere non pudebat: quare Canon septuagesimus nomine Apostolorum id interdicit: εἴτις κληρικὸς νηστεύοι, ἢ ἑορτάζοι μετὰ Ἰουδαίων, ἢ δέχοιτο παρ' αὐτῶν τὰ τῆς ἑορτῆς ξένια, οἷον ἄζυμα, ἢ τοιοῦτόν τι. verius est, vt μερίδες illæ quartædecimæ Adar nomine ξενίων intelligantur, quam ἀζύμων. Quod autem suspendere solerent Aman, & illius licentiæ nomine Christianismo illudere, constat ex Constitutione Honorij & Theodosij Augg. C. de Iud. & Cælic. quæ constitutio integrior extat in Cod. Theod. Atque hactenus de Assuero, siue, vt postulat recta pronunciatio, Oxyare, quem Xerxem esse, amplius dubitari non potest. Post eum adiicit Artaxerxen Esdra, IV. 7. & in fine Capitis ait, toto tempore Artaxerxis interpellatum fuisse opus, vsque ad secundum annum Darij. Sane nullus

A Artaxerxes ſequitur Xerxem, præter Artaxerxem Longimanum; neque illum vllus Darius, præter eum, qui vocatus eſt Nothus. & quidem poſt iſtud Darium, anno VII Artaxerxis, Eſdras proficiſcitur Hieroſolyma. Iſte igitur Darius medius eſt inter duos Artaxerxes. Eſt igitur Darius Nothus: in cuius anno ſecundo iterũ emiſſum eſt edictum de reficiendo templo & conſequenter Hieroſolymis. Quare VI. 14 Eſdræ, ſcriptum eſt iuſſu Cyri, Darij, & Artaxerxis, Hieroſolyma inſtaurari. Atqui cap. IV. 7, toto tempore Artaxerxis interpellatur opus. Alius igitur eſt iſte Artaxerxes capitis VI. 14, ab illo capitis IV. 7. & quidem eo maxime, quod alter Artaxerxes ſequitur Oxyaren, ſiue Xerxem, antecedit Darium: iſte vero ſequitur Darium. Locus eſt adeo B perſpicuus de duobus Artaxerxis, vt aliter velle demonſtrare, fuerit vero aduerſari. Capite IIII, toto Artaxerxis tempore, ante Darium, diſturbatur opus. Capite VI. 14, Artaxerxis iuſſu continuatur, poſt Darium. Hinc igitur monſtra Dariorum Aſſuerorum, & Aſſuerorum Artaxerxarum conflata ſunt ab iis, qui lumen Soli fœnerare volunt. Secundo igitur anno Darij Nothi repetitum eſt Edictum Cyri, quod hoſtium factione infirmatum fuerat. Eſdræ VI. 12. Sexto autem eiuſdem anno templum exædificatum, quod ab vltimis annis Cyri, vſque ad illud tempus interpellatum fuerat annis 105, quæ ſunt Hebdomades annales quindecim. Additur dies, quo abſolutum opus templi, & encænia celebrata; nempe tertia Adar anni ſexti Darij. Eſdræ VII. 15. Erat igitur C annus periodi Iulianæ 4294, cyclo Lunæ XIX, Solis X: Iudæorum hodiernus 3341. cuius Tiſri, 7. 1. 464, vndecima Septembris: annus communis abundans. Ergo neomenia Adar feria II, Februarij ſeptima. Quare Encænia contigerunt nona Februarij, feria quarta: Hydronos quintadecima anni a conditu rerum 3530: cuius Zygon, 5. 6. 52, Septembris XXIX. anno Nabonaſſari 328, Athyr ſexta. Hunc Darium ſequitur Artaxerxes. Et quia ille Darius demonſtratus eſt eſſe is, cui cognomentum fuit Notho, ergo iſte Artaxerxes eſt is, cui cognomen fuit μνήμονι: in cuius anno ſeptimo Eſdras profectus eſt Hieroſolyma, & in cuius viceſimo Nehemias mœnia Hieroſolymorum refecit: quod non licuiſſe, per hoſtes Iudæorum, ſub altero Artaxerxe, nemo D dubitare poteſt, qui accurate caput IV Eſdræ legerit. Ideo ille Artaxerxes eſt alius ab eo, cuius mentio cap. VI. 14, & tempore, & cauſſa; vt iam oſtenſum eſt. Annus igitur viceſimus Artaxerxis Memoris incipit a fine hiemis anni 4328 periodi Iulianæ: qui erat Iudaicus 3375. Tiſri ſequens anni 3376 fuit 4. 19. 403, feria quinta, Septembris XV, cyclo Lunæ XV, Solis XVI. Ergo neomenia antecedentis Elul feria quarta, Auguſti XVII. Et proinde XXV Elul, Septembris decima, feria ſeptima, qua nihil reliquum ſupererat de opere. Itaque veſpere paraſceues

rasceues antecedente absoluta fuerunt mœnia, quo tempore init Sabbatum. Nehemiæ VI, 15, anno Mundi 3564, Parthenonos XIII, Zygon antecedens 4. 6. 57, Septembris XXIX. anno Nabonassari 362, Payni XVII. Vicesima nona illius Septembris, quæ erat neomenia Zygon, prima Scenopegia celebrata, post reditum Iudæorum: excepta illa, quam Iosue filius Iosedek celebrauit. Esdr. III. 4. quod clare patet ex VIII. 15. 16. 17 Nehemiæ. VI Octobris erat XXII Tisri, octaua σκηνοπηγίας, quæ dicitur עֲצֶרֶת. VIII Octobris, XXIV Tisri, dies sabbathi, qua ciliciis induti operati sunt ieiuniis, & semen alienigenarum a populo Dei separatum. cap. IX. 1. Atque ea die fœdus nouum coram Deo initum de religione, & cultu Dei, & legis ac solennium obseruatione. Nam hactenus pleraque desita erant ob longinquum tempus deportationis. Cæptum autem opus mœnium XXIII Tamuz, feria secunda. A vicesima tertia Tamuz, ad XXV Elul, sunt dies 61. in quibus sunt Sabbata nouem: quibus detractis de 61, remanent 52 dies, quibus incredibili diligentia mœnia constructa. Nehemiæ VI. 15. Hoc est, quod Danielis IX, 25 dicitur: mœnia illa angustis spatiis temporum refectum iri. In vltimo capite Nehemias dicit se post hæc rediisse in Persidem, quemadmodum Regi ac reginæ pollicitus erat. cap. primo. 6. Deinde adiicit anno XXXII Artaxerxis Hierosolyma reuertisse: qui erat annus periodi Iulianæ 4340. a quo, ad cladem Darij ad Gaugamela, anni sunt LXII. Certe eius Darij mentio est cap. XII. 22, sub Iaddua Pontifice: quem Alexandro victori obuiam processisse gratulatum, supra ex Iosepho retulimus. Desinant ergo velitari, qui hunc Artaxerxem Longimanum faciunt, & Darium illum filium Hystaspis, non autem Nothum intelligunt.

EPILOGISMVS HEBDOMADVM DANIELIS.

NIHIL iam dubium in temporibus Regum Persarum relictum esse confido; quod quidem faciat ad eorum epochas cum sacris libris comparandas. Nam in ipsorum regum epochis nullum vnquam dubium fuit a Cyro illo primo, ad Alexandri victoriam ad Gangamela. Sed totum discrimen erat, eas posse ad sacram historiam singillatim referre. Superest vltimus ille ἆθλος, & labor, vt quibusdam videtur, Herculeus, vt ego censeo, leuissimus, Hebdomadum Danielis caput, & initium deprehendere. Nam in initio capiendo vt totum est operæprecium, ita opera luditur in eius ignoratione. Errores omnium omnes enumerare, neque mei otij est, neque huius loci. Duos aut tres tantum perstringemus. Primus error eorum, qui Herodis

A rodis initio Hebdomadas illas finiunt, adducti Iacobi Patriarchæ oraculo: *Non auferetur ſceptrum de Iuda, neque Legiſlator de medio eius, donec venerit* SILO. Volunt hoc vaticinium adimpletum, cum Herodes ἀλλόφυλος, patre Idumæo genitus, inuaſit regnũ Iudæorum, interfecto legitimo Rege Antigono vltimo ſtirpis Haſmunæorum. Annus initij Herodis in periodo Iuliana 4675: de quibus ſi retro retexas 490, peruenietur ad ſecundum annum Cambyſis, qui eſt periodi Iulianæ 4187. Sed quid Cambyſes ad Hebdomadas Danielis? Non enim, vt inquit ille, erat in hoc albo. Imo quid Hebdomadibus iſtis cum initio Herodis, XXXVII annis ante natalem Regis Meſſiæ? Quid hoc eſt, quam ſacra vaticinia pro pila habere, & ſua ſomnia narrare, non ſacra

B interpretari? Quid merent, qui ita cẽſent, aut qui illa patienter legunt? Alij incipiunt ab anno ſecundo Darij filij Hyſtaſpis, idque ex VI cap. Eſdræ, vt quidem ipſi interpretantur. Annus ſecundus Darij filij Hyſtaſpis 4194 in periodo Iuliana. Ergo annus 4683, aut 4684 eſt terminus hebdomadum, qui eſt annus primus Auguſtorum Ægyptiacus. Sed annus primus Actiacus Ægyptiorum non magis pertinet ad Hebdomadas Danielis, vtpote annis XXVIII ante natalem Regis Meſſiæ, quam initium Herodis, annis XXXVII ante eumdem natalem. Tolerabilius eorum commentum, qui hebdomadas ordiuntur a ſeptimo anno Artaxerxæ Longimani: qui erat annus periodi Iulianæ 4256. Et proinde finis Hebdomadum fuerit annus 4746, quo paſſus Dominus.

C Nihilo tamen conſultius ab illis factum. Nam quo auctore ab Artaxerxe Longimano illas ordiuntur? Nam ſi ille Artaxerxes non eſt is, de quo ſentit Eſdras VII, 6, fruſtra a VII anno Artaxerxis initium harum hebdomadum capiunt. Africanus priſcus & eruditus ſcriptor, libro quinto de Temporibus putare inſtituit hebdomadas a viceſimo anno Artaxerxis Longimani, anno regni Perſarum, vt ipſe putat, CXV. Annus primus Cyri in periodo Iuliana 4154. Annus viceſimus Artaxerxis 4269. differentia CXV. In quo hactenus conſtat illi ratio temporis. 490, anni cum 4269 compoſiti conſtituunt annum periodi Iulianæ 4759, qui erat quadrageſimus annus Chriſti Dionyſianus, vndecimus poſt paſſionem. Quid myſterij putemus eſſe in anno duo-

D decimo a paſſione? Nullum, ſiquidem ſapimus. Sed Hieronymus addit ex eodem Africano viceſimum Artaxerxis Longimani fuiſſe CXXCV capti Sedekiæ. Legendum CXLV. Et ſane peccat vſu idiotiſmi, qui annum XX Artaxerxis dicat eſſe CXLV capti Sedekiæ; cum id ſit potius interuallum, a capto Sedekia, ad XX Artaxerxis, non autem CXLV annus currens capti Sedekiæ. Sed neſcio, quomodo probabit commentum ſuum. Ait 490 annos eſſe ſimplices Lunares ſine Emboliſmo, eoſque ad rationem annorum Iulianorum redactos eſſe

475: Et totidem annos eſſe a viceſimo anno Artaxerxis Longimani, ad A xv annum Tiberij. Nos & 475 annos a xx Artaxerxis Longimani, ad xv Tiberij, intereſſe negamus, cum ſint tantum 473 abſoluti: & 475 annos Iulianos eſſe 490 Arabicos, cum ſummæ deſint menſes quinq. abſoluti. Præterea omnes ſciunt, illorũ annorum vſum apud Hagarenos, non autem apud Iudæos fuiſſe. Deniq. xv annus Tiberij non omnem controuerſiam ſuſtulerit de negotio Hebdomadum. Ab his omnibus peccatur alterutro modo. Aut enim aliunde, quam ab edicto incipiunt: aut ab edicto quidem, ſed non ab anno ſecundo eius principis, qui edictum fecit. Tria fuerunt edicta inſtaurandorum Hieroſolymorum & templi, & quidem trium Regum, Cyri, Darij Nothi, Artaxerxis Memoris. Eſdræ VI. 14. Nam ibi verbo Chaldaico Edictum B vocatur טְעֵם, vt omnino non ſimplicem permiſſum ædificandi aut inſtaurandi Hieroſolyma, ſed ſanctionem intelligamus. Hoc enim plane verbum טְעֵם ſignificat. Atqui expreſſa duo ſunt, & ſolennibus ſuis verbis concepta, Cyri quidem Eſdræ I.2. & VI.3. Darij autem VI.II. Artaxerxis vero reſcriptum habens edicti vigorem VII. II. Audiamus ipſum Prophetam. *Scito*, inquit, *& intellige: A pronunciatione ſermonis ad reducendum & ædificandum Hieroſolyma.* Hebraiſmus. Latine ita eſt: *Scito & aduerte: Ab emiſsione edicti de inſtaurandis Hieroſolymis.* Non poteſt eſſe edictum Cyri: quanuis ſimilis hallucinatio extet apud vetuſtiores Eccleſiaſticos. Nam inde putati anni 490 deſinunt paulo ante initium Herodis. quod iam confutatum eſt. Ab Artaxer- C xis Memoris anno primo idem anni contexti deſinunt in annum primum Agonis Capitolini Domitiani. Quod eſt ridiculum. Multo iocularius erit, ſi ab anno eius VII, aut XX id fiat. Ab Edicto igitur Darij Nothi, hoc eſt, ab eius anno ſecundo. Satis enim ex his, quæ demonſtrauimus, conſtare debet, eum eſſe Darium Nothum. Nam fruſtra velitantur, qui Darium Hyſtaſpis intelligunt. Oſtendimus enim incommodum: quod 490 anni a ſecundo anno Darij Hyſtaſpis deſinunt in annum primum Actiacum. Deinde, quod eſt validiſſimum telum, ſeptuaginta iam annis ante ſecundum huius Darij annum, ieiunia quinti & ſeptimi menſis inſtituta erant: quæ non potuerunt niſi ab Eccleſia, & proinde nullibi niſi Hieroſolymis inſtitui, vſu ſacrifi- D ciorum obtinente. Eccleſia quidem fuit ſemper & in exilio, ſed ſine argumentis aut inſignibus Eccleſiæ, ſacrificiorum operatione, & ſolennium celebratione. Quod enim nulla ſolennia celebrarint in exilio, argumento ſit ſcenopegia illa nobilis, quam ſupra diximus XX anno Artaxerxis Memoris celebratam, cuius cultus non ſolum deſitus erat, ſed etiam obliuioni traditus. Nehemiæ VIII.15.16. quanquam ſemel antea celebrata fuerat ſub Ieſu filio Ioſedek. Eſdræ III.4. Rurſus

Daniel

A Daniel a quarta die Niſan, ad XXIV eiuſdem menſis ieiunat. Ergo
XIV Niſan Paſcha non celebrauit. Daniel x. 2. 3. 4. Præterea Eſdras
migrat XII menſis Niſan ex fluuio Ahaua, neque celebrat Paſcha:
ſaltem ne Azyma quidem comedit, vt hodie omnes Iudæi faciunt, &
Samaritæ, vbicunque terrarum ſint: qui Azyma & Intyba comedere
vocant πασχατίζειν. Nulla ergo ſolennia, aut ieiunia in deportatione
inſtituerunt, ſed in Palæſtina, iam altari ſtante, & iugi ſacrificio ob-
tinente, illa inſtituta ſunt. Propterea Zachariæ VII. 5 dicitur: *Quomodo
vos plangebatis in quinto & ſeptimo menſibus ab hinc annos ſeptuaginta?*
Ante ſeptuaginta annos ait illa ieiunia inſtituta, cũ is eſſet annus Darij
ſecundus. Annus Darij Hyſtaſpis ſecundus 4194 in periodo Iuliana.
B Septuaginta anni retexti retro deſinunt in annũ quartum capti Sede-
kiæ, quo nulla erat Eccleſia in Palæſtina. Atqui apud Zachariã dici-
tur, & illum eſſe annum ſeptuageſimũ ab illorum ieiuniorũ inſtitutio-
ne, & in eo loco, hoc eſt, Hieroſolymis per ſeptuaginta annos celebra-
ta, idq. ab ipſis, quos alloquitur Propheta. Quomodo poteſt eſſe is Da-
rius filius Hyſtaſpis? At ſeptuaginta anni retro a ſecundo Darij Nothi
retexti deſinunt in XXVIII Darij Hyſtaſpis, quo tempore Iudæi non
meliore conditione erant, ac cum eſſent adhuc in Babylonia: vtpote
quibus templum Dei conſtruere, & mœnia Hieroſolymorum refice-
re non licebat. Itaque tunc ieiunia illa inſtituta. Propterea Ange-
lus apud eundem Zachariam I. 12 ita ſuper calamitoſiſſimo ſtatu Iu-
C dæorum Deum obteſtatur: *Domine Deus exercituum, quouſque non
miſeraberis Hieroſolyma, & vrbes Iuda, quibus iratus es, iam hic agitur
annus ſeptuageſimus*? An dicit Deum non miſerari vrbes Iuda, quas
tamen reficere permittebatur ex Edicto Cyri? De interpellatione ope-
ris igitur conqueritur: quæ ab hinc ſeptuaginta annis maiore hoſtium
conatu facta erat, quam antea. Quare Darius is, cuius anno ſecundo
edictum emiſſum, de inſtaurando templo ex priore edicto Cyri, is,
inquam, Darius eſt alius a Dario filio Hyſtaſpis. Eſt igitur Darius No-
thus. Quid igitur, inquiunt, faciemus illo loco Haggæi Prophetæ II. 4?
*Quis inter vos ſuperſtes, qui vidit domum hanc in maieſtate ſua priore?
Quod vero vos eam videtis, an non id tanquam nihil in oculis veſtris?*
D Nam ab excidio templi, & caſu Sedekiæ, ad annum ſecundum Darij
Nothi, quo hæc Propheta ſcribebat, fluxerant anni 176: qui excedunt
interuallum vitæ humanæ vel maximum. Atqui nos reſpondemus,
ex his verbis colligi non poſſe aliquem tum ex illis, qui domum prio-
rem viderant, ſuperſtitem fuiſſe: ſed proinde accipiendum, quaſi dice-
ret: O ſi quis veſtrum prioris domus gloriam vidiſſet, eam cum iſta
contendens, quam nihili hanc faceret? Simile in Euangelio: τίς ἔσται
ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν

εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ, καὶ ἐγερεῖ; Hoc eſt, εἴ τινος ἐξ ὑμῶν πρό- A
βατον εἰς βόθυνον ἐμπέσῃ. Simile omnino & illud: τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρω-
πος, ὃν ἂν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον. Hoc eſt εἴ τινος ὑμῶν υἱὸς αἰτήσῃ αὐτὸν ἄρ-
τον. Neque poteſt melior huius loci Haggæi declaratio adferri. At ex
edicto Cyri, ad ſecundum annum Darij Nothi, anni interſunt plus
minus CVI. Zerubabel, & Ioſua miſſi ſunt edicto Cyri. ecce iidem
adhuc viuunt poſt annos CVI? Quid? an hoc videtur mirum? An
eſt nouum exemplum in ſacra hiſtoria, homines, præſertim quos Deus
præfecerit populo ſuo atque Eccleſiæ ſuæ, tranſcendere annos CXXX?
Hæc obiectio alicuius momenti eſt, ad ſuſpendendam ſententiam no-
ſtram, ſed non ad infirmandam. An non hodie videmus homines CXX
annorum, omnibus ſenſibus integris? Nos miraculi loco non habe- B
mus mulierem gemellos parere, & tamen rariores gemelliparas videas
quam homines, qui CX annos excedant. Stephanus de Bonaire vir
nobilis Caſtellaris Dominus, matris meæ magnus auunculus, vixit
pluſquam intereſt inter ſolutionem captiuitatis, & ſecundum annum
Darij Nothi. Is Stephanus maior annorum ſexaginta vxorem duxit.
Deceſſit relicto Stephano nepote ex filio maiore annorum viginti
quinque. Hinc poſſumus coniicere quid ætatis eſſet, cum decederet.
Quamuis me puerulo e viuis exceſſit, tamen eius memoria adhuc re-
cens eſt in Nitiobrigibus etiam apud iuniores, qui illum nunquam
viderunt. quem ſi prodigioſa longæuitas non adeo commendaſſet, ta-
men ſapientia eius tanta erat, vt eo nomine eius memoria immortalis C
eſſe debuerit. Accedit miraculo, quod nunquam ægrotauit, ne mi-
nimo quidem dolore capitis, aut alia μαλακίᾳ tentatus vnquam fuit.
Homo abſtemius, omnium functionum, præterquam ſolius auditus,
integrum tenorem ad vltimam vitæ calcem perpetuauit. Sed videant
longæuitatis exempla, quibus commodum eſt, apud Plinium libro
VII, & Phlegontem Trallianum. Ij non poterunt mirari de Ioſue, Ze-
rubabel, & Nehemia. Obiectio igitur de longæuitate nihili eſt. Et
omnia hæc eluduntur iis, quæ ſupra adduximus. quod ſcilicet, ſi iſte
Darius eſt filius Hyſtaſpis, non autem is, qui Nothus cognominatus
eſt, anni 490 ab eius ſecundo anno continuati deſinunt in tempus
alienum a propoſito, nempe in annum primum Actiacum. Ex his D
quoque ſequitur, Nehemiam cognomine Hathirſatham, filium He-
caliæ, qui muros Hieroſolymorum refecit, illum, inquam, non eſſe
eundem cum eo Nehemia, cuius mentio Eſdræ II. 2. neque eundem
eſſe cum Hathirſatha, cuius itidem mentio eodem cap. II. 63. Nehem.
VII. 65. 70. Nam Nehemia inſtaurator mœnium Hieroſolymorum
peruenit ad tempora Alexandri Magni. Quod ſi eſſet idem Nehemia,
cur non Eſdræ quoque mentio facta eſſet? Nehemias filius Hecaliæ
nunquam

A nunquam pedem posuerat in Palæstina ante XX annum Artaxerxis Memoris, vt neque Esdras ante VII eiusdem Regis. Sed caput XII Nehemiæ recte distinguit omnes, qui ab exilio reuersi sunt, secundum sæcula sua: quod quidem caput maxime obtundit os pertinaciæ. Sed nunc videamus initium Hebdomadum apud ipsum Prophetam: מִן מוֹצָא דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַםִ. Omnium interpretum hæc est mens, vt ita intelligant: Ab exitu verbi ad reducendum & ædificandum Hierosolyma. Hoc est: a publicatione edicti de instaurandis, & ædificandis Hierosolymis. Et sane nihil aliud voluit Daniel. Sed tamen in verbo לְהָשִׁיב, cum quo accusatiuum Hierosolyma construunt, ego ab illis discedo: quanuis hæc veterum & recentiorum sit sententia.
B Tertullianus vertit, ad integrandum Hierosolyma. Neque aliter hodierni interpretes, & Iudæi. Nos vero negamus לְהָשִׁיב יְרוּשָׁלַםִ esse ad instaurandum, aut integrandum Hierosolyma, aut ita construendum esse. Est enim Hebraismus, cuius vel mediocriter periti sciunt in ea lingua verbum שׁוּב, id est, reuerti, significare iterationem eius verbi cum quo coniungitur. Quis enim nescit, Reuertar & construam, Hebraice dictum pro, Iterum construam? Sic infra תָּשׁוּב וְנִבְנְתָה Reuertetur & ædificabitur: hoc est, iterum ædificabitur. Iudæi, qui iterum ædificabant, dicuntur reuerti, & ædificare: Reges, qui hoc sinebant, aut iubebant, dicuntur facere reuerti ad construendum, id est, iubere iterum construere. Igitur דָבָר לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַםִ est Edictum imperans
C iterum construere Hierosolyma. Iudæi dicunt שָׁבִים לִבְנוֹת Reuertentes ad ædificandum, id est iterum ædificantes. At rex dicitur מֵשִׁיב הַיְּהוּדִים לִבְנוֹת faciens reuerti Iudæos ad ædificandum: id est, iubens eos iterum ædificare. Rex autem ille, vt diximus, est Darius Nothus. Et quare ille potius, quam Cyrus? Quia Cyri Edictum exiguo effectu fuit. hoc autem plenum ius Hebræis Templum & Hierosolyma construendi dedit. Sequitur apud Danielem diuisio hebdomadum sexaginta duæ, septem, & vna. Summa, septuaginta hebdomades. In qua diuisione alij mysterium esse putant. alij interualla continuata esse: vt primo ab edicto Darij septem sint putandæ Hebdomades: deinde hinc septuaginta duæ: postremo vna. Nos vtrunque negamus. Nam
D partitio hæc Hebdomadum nihilo arcaniorem sensum habet, quam diuisio Minæ in 25, 20, 15 siclos apud XLV. 12 Ezekielis, quæ summa sunt sexaginta sicli. Continuationem autem interuallorum per hanc diuisionem hebdomadum nullam fieri posse hinc sequitur, quod & diuisio arbitraria est, vt diuisio Minæ apud Ezekielem, & temporum interualla alia sunt in historia Hebdomadum, alia in diuisione Hebdomadum. Nam in hebdomadibus mentio fit passionis Christi, item excidij Hierosolymorum. Quod interuallum est annorum 37 duntaxat.

taxat. Atqui neque 37 annorum hic mentio fit, neque 37 anni est se- A
ptenarius numerus: sed biennium est supra quinque Hebdomadas. Neque igitur partitionis ratio habenda, neque hic vlla est interuallorum continuatio. Rursus Septimanæ istæ non sunt Ciuiles aut legitimæ: hoc est, non pertinent ad Sabbaticam hebdomadam annorum. Nam Christus passus est anno sexto Hebdomadis ciuilis, & Hierosolyma anno primo deleta, quæ tamen anno Sabbatico diruta a Nabuchodonosoro. Et templum anno Sabbatico dedicatum, & anno Sabbatico conflagratum. Post septuaginta duas hebdomadas, septem, & vnam, addit Propheta: וַחֲצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח: καὶ ἥμισυ τῆς ἑβδομάδος καταπαύσει τὴν θυσίαν. *Et dimidium hebdomadis aboleuit sacrificium.* Dicunt dimidium hebdomadis singulariæ, cuius proxime facta est B
mentio, hic intelligi: quod vt facerent, in caussa fuit articulus ὁριστικὸς HE. Sed pace grauissimorum & doctissimorum virorum, hic articulus nihil agit, neque ὁριστικῶς intelligendum de septimana proxime antecedenti; sed indefinite, dimidium vnius septimanæ. Nota paupertas sermonis Latini propter articulorum defectum. Idioma Hebraicum, Græcum, Arabicum, Italicum, Hispanicum, Gallicum, Teutonicum exprimit id, quod Latinitas non potest. Exemplum: Latine dicimus drachmam esse centesimam partem Minæ. Sed diuersæ sunt minæ, & quidem omnes inæquales. Neque scis, vtrum de ea, quam proxime fortasse nominasti, intelligas, an de alia maiore, aut minore. Si Græce dicam δραχμὴ ἑκατοστημόριον μνᾶς: generaliter loquor. Si dico, δὸς ἑκα- C
τοστημόριον τῆς μνᾶς, intelligo de ea, de qua aut locutus sum, aut de qua tu scis me velle loqui. In vulgari sermone, puta Italico, aliud est dicere, *la terza parte d'vn scudo*; aliud, *la terza parte del scudo*. Nã per hoc nomen VNVM, generaliter: & per articulũ, definite loquimur tam Italice, quam Hispanice, Gallice, aut Teutonice. Sed Hebraismus, mira locutione cum construit partes cum suo toto, addit articulũ Emphaticum HE. vt שִׁשִּׁית הָאֵיפָה ἑκτημόριον τοῦ Ἐφά, sextans ipsius Epha, cum dicendum fuerit, sextans vnius Epha de nulla enim Epha ante locutus est. Ezek. XLVI. 14. Item שְׁלִישִׁית הַהִין τριτημόριον τοῦ ἵν: Triens ipsius Hin. At volebat dicere, Triens vnius Hin. Nam antea nulla mentio Hin. Ezekiel XLV. 11. Et ibidem מַעֲשַׂר הַחֹמֶר הַבָּת δεκατημόριον τοῦ ὤμερ τὸ Βάτον. Batum est decima D
pars ipsius Homer, hoc est, vnius Homer. Item עֲשִׂירִית הַחֹמֶר הָאֵיפָה: decima pars ipsius Homer, pro vnius Homer. Sed illud illustre exemplum Exodi XXX. 13. מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל ἥμισυ τοῦ σίκλου, dimidium ipsius Sicli, hoc est. vnius Sicli. Nullum enim Siclum antea nominarat. Nolo huc plura exempla adducere, cum tamen plurima eiusmodi in Bibliis sacris occurrant. Igitur hic חֲצִי הַשָּׁבוּעַ dimidium ipsius Septimanæ est dimidium vnius Septimanæ generaliter & indefinite, ex proprietate Hebraismi.

A quo nihil verius est. Partitio igitur Hebdomadum apud Danielem ita est: dimidia, vna, septem, septuaginta sex. Sunt igitur anni 493½. Ista dimidia septimana, excurrens supra summam septuaginta, omnium tam veterum, quam recentiorum oculatissimam vigilantiam effugit. At nos illam iure asserimus; & auctori suo restituimus. Ita igitur Gallice vertendum: *La moitie d'vne sepmaine:* non autem, *la moitie de ceste semaine ou d'icelle sepmaine.* Nam & falsum est, & mihi olim imposuit. Quod si exprimendus erat articulus, omnino vera erat interpretatio, quam priori editione attulimus: dimidium septimanæ Christum prædicasse, & dimidio sublatum iuge sacrificium. Nam quamuis disiuncta sint tempora; tamen numero coniuncta sunt, nisi B velimus negare, duos semisses assem constituere. Quod tamen visum est ioculare multis, qui meam priorem interpretationem legerunt. Mercator quidam Tolosa Burdegalam profectus, putat a profectione sua, ad reditum, septem septimanas sex. negotiatus est Burdegalæ: dimidiam impendit in abitu, alteram dimidiam in reditu. Disiuncta sunt tempora profectionis & reditus. Quæro ab istis Criticis, duæ illæ dimidiæ septimanæ toto interuallo negotiationis a se dissitæ coniungendæ ne sint numero, necne? Qui septem septimanas putat a profectione, ad reditum, & sex imputat negotiationi, an ideo excipiet septimam a numero, quia diuisa est tempore? Hæc non merebant confutari. Sed ideo monui, vt intelligant isti, si articuli HE δεικτικοῦ ratio C habenda fuisset, nullam meliorem hac interpretatione adduci posse. Quam acuti sunt isti Censores! Sed valeant. non est res nobis cum illis. Iam igitur prehendimus initium hebdomadum a secundo Darij Nothi. item constat, ab eo initio 493½ annos putandos esse. Id est, annum 494 currentem esse finem huius temporis a Daniele designati. Annus secundus Darij nothi 4290 in periodo Iuliana, cyclo Lunæ XV. Igitur XIV addenda anno 494 currenti, ad methodum Lunæ. Proinde annus 494 currens a secundo anno Darij Nothi, est cyclus XIV Lunæ. Nam sane anni 494, sunt cycli Lunares 26 absoluti. Totidem igitur cycli sunt a secundo anno Darij Nothi, ad exitum temporis a Daniele definiti. Sed audiamus Danielem ipsum: SEPTVAGINTA HEBDOMA-D DES DETERMINATÆ SVNT SVPER POPVLO TVO ET SANCTA CIVITATE TVA. Includit excidium Hierosolymorum in hoc interuallum. Septuaginta igitur Hebdomades cum dimidia desinunt in excidio Hierosolymorum, teste ipso Daniele. quo quis melior interpres ipsius? A secundo anno Darij Nothi, ad excidium Hierosolymorum, sunt anni 493 absoluti, vt ex libro V coniicere potes. Hierosolyma deleta cyclo Lunæ XIV. Iam ostendimus 494 annum currentem a Dario Notho esse quartumdecimum annum cycli. Omnia

igitur conueniunt. Annus secundus Darij Nothi 4290. Adde 493 absolutos. Habes annum periodi Iulianæ 4783. qui profecto est annus Hierosolymorum deletorum, cyclo Lunæ XIV, Solis XXIII, vt habes libro V. Itaque initium Hebdomadum, Edictum Darij Nothi, Daniel IX. 25: finis, βδέλυγμα ἐρημώσεως. IX. 27. Matthæi XXIV. 15. Marci XIII. 14. Lucæ XXI. 20. Addit, POST HEBDOMADAS SEXAGINTA DVAS CÆDETVR MESSIAS. Annus passionis in periodo Iuliana 4746. De quibus si retexantur anni 434, quæ sunt septimanæ sexaginta duæ, peruenietur ad annum periodi Iulianæ 4313, qui est annus quintus Artaxerxis Memoris, qui tertium a Cyro Rescriptum ad Satrapas Syriæ dedit de instaurandis Hierosolymis, & sumptibus in sacrificia templi erogandis. Quare sine vllo dubio Artaxerxes Memor anno V imperij sui rescriptum illud dedit: a quo tempore, vsque ad finem sexti anni, Esdras indixit profectionem popularibus suis. Itaque ad apparatum omnem itineris, ad colligenda vasa, ad exciendos vndicunque Iudæos, opus fuit vt minimum biennio. Septem reliquæ septimanæ quo pertineant, neque Daniel definiuit, neque ego scio. Sed interrupta esse hæc interualla, non autem continua, & supra demonstrauimus, & res ipsa loquitur. Ab anno periodi Iulianæ 4290, ad annum 4313, id est, ab Edicto Darij Nothi, ad Rescriptum Artaxerxis Memoris, anni sunt XXIII. qui sunt longe minores septem hebdomadibus, & ipsi non sunt septenarij. Ego non dubito eos 49 vacare; hoc est, non habere epocham, ad quam referantur. Septimana autem illa, quæ confirmabit fœdus, dupliciter accipi potest. aut enim integra, aut diuisa non quidem tempore, sed caussa. Integra post passionem: diuisa, dimidium ante, alterum dimidium post passionem. Sed quæ acta vel gesta illi tempori attribuenda sint, viderint eruditiores. Mihi satis est, hæc a tyrannide Scriptorum nostri temporis vindicasse, Regibus Persidos sua tēpora in sacris libris assignasse, verba Danielis ex mente ipsius explicasse, nihil de nostro attulisse, commenta vaniloquorum hominum confutasse. Ergo 490 anni a secundo anno Darij Nothi desinunt in anni duodecimi Neroniani initia, iam tum Iudæis bellum crepantibus, & aperte a Romanis desciscentibus: a quo tempore, ad excidium templi, anni sunt tres cum semisse, nimirum dimidium septimanæ, quod excurrit supra summam annorum 490, vt perspicue demonstratum est. Caussa ignorati epilogismi Hebdomadum nata est ex audacia interpretum, qui instituunt alium finem Hebdomadum ab eo, quem Daniel præscribit. Daniel enim ita clare loquitur, vt & puero pateat, eas Hebdomadas in Hierosolymorum desolatione terminari. Ab edicto igitur instaurandæ vrbis incipiunt: & in eius excidio desinunt. Neque enim frustra caput Hebdomadum ad integrandum

A grandum ſtatum Hieroſolymorum pertinet, cum earum finis ad eiuſ-
dem vrbis caſum & deletionem conferatur. Neque vero poſſumus
eorum conſilium probare, qui contra mentem Danielis finem alium
earum ſtatuunt; vt neque eorum, qui aduerſus ſententiam Hieremiæ
principium ſeptuaginta annorum deportationis aliunde capiunt,
quam a capto Iechonia. Non mirum igitur, ſi illis noſtræ rationes ni-
hili ſunt, quibus tam facile eſt prophetarum verba inſuper habere.
Neque nos ſoli initium Hebdomadum a ſecundo anno Darij Nothi
deducimus, cum multi veterum ab eodem capite illas hebdomadas
ordiantur. Non mediocriter lætati ſumus, cum vidimus eos veteres
idem nobiſcum ſentire. Nos vero ad interpretationem harum rerum
B nihil de noſtro attulimus. Omnia ex veteri hiſtoria, quam iſti diuini
viri adeo aſpernantur, deprompſimus: nullos reges Perſidis commenti
ſumus. Non eo impudentiæ venimus, vt diceremus, Ieſum filium Io-
zedek ſummum Pontificem Iudæorum, cum XXXVI annis præfuiſſet
ſacerdotio, profectum fuiſſe ad regem Darium, quo abſente, Ioachi-
mus eius filius vicem patris functus ſit interea ſacerdotio annis octo.
cui germanum eſt deliramentum, Ioachimum mortuo patre, iterum
apud Iudæos ſacerdotio functum annis XXVIII, vſque ad filium Elia-
ſibum, qui cæperit eodem anno ſacerdotium adminiſtrare, quo Ne-
hemias Hieroſolyma venerit. Quæ omnia olent mercem Annianam,
& tabernam illam mendaciorum. Non igitur operam noſtram luſe-
C rimus, ſi noſtris lucubrationibus, aut veritatem ab eius hoſtibus expri-
mamus, aut ſaltem ab illis impetremus, vt ſi nolunt ad ſeria ſe conuer-
tere, deſinant ſaltem nugari.

RESIDVA TEMPORVM. ET DE PRIMORDIIS PRISCI FRANCORVM IMPERII.

SVNT & alia temporum analecta non pauca tam in ſacra, quam
externa hiſtoria. Ea neque exiguo tempore diſcuti, neque breui-
bus diatribis comprehendi poſſunt, & proprios ac ſingulares libros
ſibi depoſcunt: cuiuſmodi ſunt interualla iudicum Iſrael, quæ ſi illis
D numeris annorum contexantur, quibus ſigillatim in ſacris libris defi-
nita ſunt, longe maius erit interuallum ab Exodo, ad conditum tem-
pli, quam 479 annorum ſolidorum, quantorum finitur illud ſpatium
ab ipſa templi hiſtoria. Sed hæc non indigent diligentia noſtra, quod
ante nos docti viri hanc operam occuparunt. Quod autem præſtiti-
mus in Hebdomadibus Danielis, id in reliquis obſcurioribus id genus
vnuſquiſque experiri poteſt, præſertim in externa hiſtoria, Græcorum
dico, & Romanorum. Sed Græcorum diligentia nihil reliquum fecit

posterorum industriæ ad inuestigationem temporum. quo minus in ea laborandum est. In historiæ Romanæ temporibus, a Palilibus primis, ad tempora Domitiani, vt fortasse non tam accuratam operam præstiterunt viri peritissimi, vt in aliquibus erratum non sit (& quidem in aliquibus erratum est) sic non adeo erratum est, vt locus non sit emendationi. Hinc autem ad Consulatum Ausonij, neque omnia sana sunt, neque omnibus medicina fieri potest. At a Consulatu Ausonij, ad Iustinianum, omnia paria Consulum conseruata sunt ope Marcellini Comitis v. c. qui vnico aureolo libello magnam a posteritate iniuit gratiam. Discerpto a barbaris nationibus imperio, nullarum gentium opes validiores, imperium illustrius, laus belli maior fuit, quam Francorum. quod quidem nemo negauerit. Sed primordia tanti imperij in tenebris latent, quod & ex veteribus scriptoribus nullus, qui eas res tradiderit, hodie extat, præter vnicum Gregorium Turonensem: & quæ ille Episcopus scriptis prodidit, multum laborant & a sæculi illius, & ab ipsius hominis culpa, qui multa negligenter tractat, & quædam non recte omittit. Magna tamen illi Scriptori gratia, qui in tanto neglectu historiæ, animum ad hæc scribenda appulit. Quare absque eo foret, metuendum erat, ne fabulosus Hunnibaldus pedem in possessionem illius historiæ poneret, quem in iis, quæ Gregorius tacuit, sequutus est Sigebertus monachus Gemblacensis. Operæprecium facturus videor, si in libris Gregorij eam operam ponam, quam in reliquis præstitimus. Sic & de bono scriptore, & de Gallia mea bene mereri pro virili conabor. Si igitur singulorum Gregorij librorum gesta ad sua tempora conferam, satis hoc fore videbitur ad historiam primorum Franciæ Regum illustrandam, & Annales nostræ Galliæ corrigendos, qui in hac parte multum mendosi sunt. Quia igitur transitus Martini illi est veluti titulus & index temporum, primo tempus excessus illius Episcopi discutiendum: in quo Prosper, & post eum Sigebertus, atque adeo Gregorius hic noster cæcutiunt: cuius hæc verba sunt ex capite XLVI primi libri. *Arcadij vero, & Honorij secundo imperij anno, sanctus Martinus Turonorum Episcopus, plenus virtutibus, & sanctitate, præbens infirmis multa beneficia, octogesimo, & primo ætatis suæ anno, Episcopatus autem* XXVI, *apud Condatensem diœcesis suæ vicum excedens a sæculo, feliciter migrauit ad Christum. Transiit autem media nocte, quæ dominica habebatur, Attico, Cæsarioque Consulibus.* Inuestigemus ex ipsius verbis, quæ in fine operis collegimus. A primo anno Decij Imp. ad transitum Catiani Episcopi Turonensis, putat annos L. Hinc ad ordinationem Lidorij, XXXVII. porro ad ordinationem Martini, annos XXXIII. quibus adiice tempus episcopatus Martini, annos XXVI, menses IIII, dies XXVII. Fiunt

anni

A anni 146, mensis 4, dies 27: qui si putentur a primo anno Decij, qui erat 250 Christi Dionysianus, Martinus decesserit anno Christi 396, Indictione nona. Sed annus secundus Arcadij & Honorij, Attico & Cæsario COSS. erat indictio decima, auctore Marcellino Comite, hoc est, annus Christi 397. Itaque vno anno minus dixit: quia iuxta hæc, Martinus Episcopus decessit anno Christi 397, cyclo Solis XIIII, litera Dominicali D. Proinde vndecima Nouembris fuit feria quarta. Sed ait fuisse Dominicam. Scribit enim decessisse a media nocte, quam noctem secuta est Dominica. Ergo litera Dominicalis fuit G. proinde Cyclus Solis XII, annus Christi 395. Noli ergo dubitare, quin veram feriam excessus Martini retulerit ex Actis historiæ illius Episcopi, B ipsum autem hariolatum esse annum Consulatus Cæsarij & Attici, & addidisse de suo. Constet ergo Martinum decessisse anno Christi 395. quæ epocha tenenda, quod ea, tanquam munimento, computatio omnium temporum Gregorianorum insistat. Quam incertum fuerit tempus obitus huius Episcopi, indicat Sigebertus, qui ait secundum quosdam obiisse anno 399, secundum alios 402. Neutrum autem verum. Falsum igitur, quod scribit Sigebertus, secundum Prosperum decessisse anno V Arcadij & Honorij. Nā quamuis hoc dixit Prosper, tamen anno quinto Arcadij & Honorij, id est, Christi 400, vndecima Nouembris fuit Dominica. Prosper autem hoc dicit in paruo Chronico, quod vir clariss. P. Pithœus noster edidit, de quo infra. Nam C in veteri codice illius Chronici e regione anni CCCCI obitus Martini notatur mendose, vt ex iis, quæ demonstrauimus, constat. Addit Gregorius, a Passione Domini, ad transitū Martini esse annos CCCCXII. Idem numerus totidem literis repetitur fine librorum quarti & decimi. Sed facilis lapsus fuit. Legendum enim CCCLXII: qui annis 362 anni 33 Christi adiecti fiunt 395. Ergo Martinus obierit anno 396, vt collegimus ex fine libri decimi. Sed id falsum esse iam conuicimus. Constat tamen CCCLXII legendum, pro CCCCXII. In libro secundo persequitur primordia gentis Francorū. sed nihil certi adfert. Primorum enim regum Faramundi, Hlodionis, Merouei, Hilderici nomina tantū profert: tempus imperij eorum præterit: fortasse, quia nullus scriptor illud definiuerat: D quod tamen falsum est. Prosper enim Aquitanus floruit CL annos ante hunc Gregorium. Huius extant duo Chronica. Alterum Eusebiano subtextum est: alterū breuissimum ab eruditissimo viro P. Pithæo I.C. nostro editum est, vt iam diximus, sine adiectione annorū Christi. sed in quibusdam manuscriptis anni Christi appositi sunt. Prius per paria Consulum digestum est: posterius habet tantum seriem annalem rerum gestarum. Huiusmodi duplicis generis plura olim extabant Chronica. In quibus autē digesti erant Cōsules, ea vocabantur Consularia.

ſularia. Gregorius Turonenſis lib. II. cap. IX. *Nam & in Conſulari-* A
bus legimus, Theodomerem Regem Francorum filium Ricimeris quon-
dam, & Aſcilam matrem eius gladio interfectos. Reliqua in quibus
Conſules digeſti non erant, vocabantur Chronica: quale eſt hoc Pro-
ſperi, de quo nunc loquimur. In eo igitur libello Faramundi, Hlo-
dionis, & Merouei notata ſunt initia: quæ tanto certius ſcire potuit,
quanto propius ab illis temporibus abſuit. Eius enim Chronicon
vulgare deſinit in Conſulatum Valentiniani VI, & Nonij, LXIIII an-
nis ante obitum Hlodouei, indictione XIII, qui erat annus Chriſti
445. At Chronicon Pithœanum deſinit in Conſulatum Valentiniani
VIII, & Anthemij, qui congruit anno Chriſti 455. Illi igitur fides de re-
bus Francorum habenda eſt, non vaniloquo Hunibaldo illi, aut Sige- B
berto, qui illum aliquando ſequitur. In manu ſcripto igitur Codice
iſtius Chronici, e regione anni Chriſti CCCCXXI, hæc leguntur, quæ
deſunt in Pithœana editione: *Hieronymus apud Bethlehem moritur,*
anno ætatis XCVIII. Sequenti autem anno CCCCXXII apponitur:
Solis hoc anno facta defectio. Faramundus regnat in Francia. Iam ex
Conſulari Chronico Proſperi ſcimus Hieronymum obiiſſe Theodo-
ſio IX, & Conſtantio III COSS. quæ erat indictio tertia, teſte Mar-
cellino Comite V. C. Et proinde fuit annus Chriſti 420. Ergo defectio
Solis contigit anno 421. quod verum eſt. Defecit enim Sol eo anno
XVII Mai, cyclo Lunæ quarto, feria tertia. Initium igitur Faramundi
congruit anno Chriſti Dionyſiano 421, non 419, vt eſt apud Sigeber- C
tum. Quod Faramundus, non Waramundus ſcribendum ſit, non
monerem, niſi viderem Germanos quoſdam doctos viros ita cenſuiſſe.
quod in illis ferendum non eſt. Nam quomodo W potuit in F dege-
nerare? Quid ſit FARA, vnde nomen Faramund compoſitum, pete
ex Paulo Longobardo. Francorum enim, Gottorum, Longobardo-
rum, Vandalorum eadem Dialectus fuit, nempe Teutonica. Rurſus
in manuſcripto Codice ad annum CCCCXXXIII, hæc leguntur: *Pla-*
cidia tandem illata optato regno. Hlodius regnat in Francia. At in Chro-
nico Conſulari Proſperi: *Theodoſio* XI *& Valentiniano* COSS. *Pla-*
cidia Auguſta, & Valentinianus Cæſar mira felicitate Johannem ty-
rannum opprimunt, & regnum victores recipiunt. Erat indictio VIII, D
teſte Marcellino Comite. Proinde is erat annus Chriſti 425, non 433,
vt perperam anni Chriſti ibi putantur. Ergo initium Hlodwin, quem
Chlodionem vocant, conſurgit ex anno Chriſti vulgari 425. Itaque
quadriennium tantum regnauit Faramundus. Anni vero Chriſti in
veteri codice perturbati ſunt, vt dixi. Nam e regione anni CCCCXXXVI,
notata eſt Vandalorum in Africam traiectio. quæ tamen facta eſt an-
no Chriſti CCCCXXVII. Sed ſunt errores librariorum. Denique
anno

A anno CCCCLI ſubnotata ſunt: *Bleda Chunnorum Rex Attilæ fratris
fraude percutitur: cui ipſe ſuccedit.* Sed hoc accidit indictione XII, Theo-
doſio XVIII, & Albino COSS. vt ex Chronico Conſulari didicimus,
anno Chriſti CCCCXLIV. Poſtea ſequitur e regione anni CCCCLII,
*Noua iterum Orienti conſurgit ruina, qua ſeptuaginta non minus ciuita-
tes Chunnorum deprædatione vaſtatæ, cum nulla ab Occidentalibus fer-
rentur auxilia. Merouens regnat in Francia.* Hæc contigerunt indi-
ctione XV, Ardabure & Calepio COSS. item indictione prima, Zeno-
ne & Poſthumiano, anno Chriſti CCCCXLVIII. Quare anno Chri-
ſti 448 cæpit regnare Meroueus, vt etiam exſtat in Sigeberto. Indubi-
tata ergo deprehendimus horum regum initia. Ipſe enim Proſper
B Hlodione & Meroueo regnantibus hæc ſcribebat. Itaque, vt dixi, eius
ratio habenda, non aliorum, qui leuibus coniecturis ad ea indaganda
nituntur. De Hilderico non mirum ſi nihil notatum. Hoc enim
breue Chronicon deſinit ante initia illius regis. Quare pro incertis ea
reliquimus. Ab initio Merouei, ad initium Hlodouei, anni ſunt XXXI.
Quod ſi XXIV Hilderico attribuantur, vt cenſet Aimoinus, ergo VII
annos tantum regnauerit Meroueus. Sed hæc incerta. Poſtquam
Gregorius libro ſecundo de aduentu Hunnorum (qui & Chunni)
quædam quaſi in anteceſſum protulit, deinde turbato ordine, ad initia
Francorum regreditur. Igitur de aduentu Hunnorum verba faciens
ita ſcribit lib. II. cap. III. *Tunc & Sol teter apparuit, ita vt vix ab eo*
C *pars vel tertia eluceret. Credo namque pro tantis ſceleribus & effuſione
ſanguinis innocentis*, &c. Et ſequenti capite: *Multæ enim hæreſes eo
tempore Dei Eccleſias impugnabant, de quibus plerumque vltio diuina
data eſt.* Et reliqua. Videtur a noſtro Proſpero accepiſſe, qui ſub an-
no primo Imp. Marciani hæc ſubnotat: *Hac tempeſtate valde miſera-
bilis Reipublicæ ſtatus apparuit, cum ne vna quidem ſit abſque barbaro
cultore Prouincia: & nefanda Arrianorum hæreſis, quæ ſe nationibus mi-
ſcuit Catholicæ nomen fidei toto orbe diffuſa præſumat.* Vides eum loqui
de præſentibus. Nam hæc videns ſcribebat. Ergo primo anno Mar-
ciani Imp. Solis defectio fuit, vt notat Gregorius, Valentiniano VII, &
Auieno COSS. indictione III, anno Chriſti CCCCL. quæ defectio
D contigit Aprilis XXVII, cyclo Lunæ XIV, Solis XI, feria V. Itaque
anno ſequenti Gregorius dicit Attilam in Gallias irrupiſſe, in ipſa
ſancti Paſcha vigilia. Hoc igitur contigit anno Chriſti CCCCLI, in-
dictione IV, Marciano Aug. & Adelphio COSS. Quare idem dicit
Caſſiodorus in ſuo Conſulari: MARTIANVS AVG. ET ADELPHIVS. *His
COSS. Romani Aetio duce Gothis auxiliaribus contra Attilam in cam-
pis Catalaunicis pugnauerunt, qui virtute Gothorum ſuperatus abſceſſit.*
Nam aduentu Gothorum auxiliarium cognito Attila, omiſſa Aure-
liano-

lianorum oppugnatione, ad Matronam flumen castra mouit, & secundum flumen exercitum ducens in campestribus Catalauni oppidi castra posuit, ad locum, qui Mauriacus dicebatur: vbi commissum est illud memorabile prælium. Quare hallucinantur, qui in campis Tolosensibus, quibus Cattalanis nomen est, hoc contigisse dicunt. Nam & series gestorum, & nomina locorum repugnant. Aliter enim campi Cattalani, a Cattalanis barbara natione, quæ Tectosagum loca primum, deinde Hispanias insedit, dicti sunt; aliter Campi Catalaunici ab oppido Catalauno. Vt puerilis est error, ita minimo negotio confutatur. Post multa addit Gregorius de quibusdam Episcopis Galliarum, & præsertim de Sidonio Apollinari Augustonemeti Aruernorũ Episcopo, qui ex iis, quæ de tempore obitus eius summi viri memorat, nobis præiuit ad annũ, quo is decessit, indagandum. Ait diem proximum ab eius obitu, fuisse Dominicam. Iam ex Ecclesia Augustonemetensi (Clarum montem vocant) constat eum decessisse XXIII Augusti. Ergo XXIV fuit Dominica, litera Dominicali E. Ex schedio veteri Cluniacẽsi, in quo erat scriptum eius epitaphium, additũ erat obiisse, Zenone imperante. Proculdubio igitur hoc contigit anno 480 Christi, cyclo Solis XIII. Nam nõ videtur anno 486, cyclo Solis XIX. Nimis enim remotum est tẽpus. In schedio igitur ita scriptum fuit Epitaphiũ, quod P. Pithœus noster, vir summa & probitate & eruditione, nobis communicauit:

C. SOLLII APOLLINARIS MODESTI SIDONII.

Sanctis contiguus, sacroque Patri,
Viuit hic meritis Apollinaris,
Inlustris titulis, potens honore,
Rector militiæ, forique iudex,
Mundi inter tumidas quietus vndas,
Causarum moderans subinde motus
Leges barbarico dedit furori.
Discordantibus inter arma regnis
Pacem consilio reduxit amplo.
Hæc inter tamen & philosophando
Scripsit perpetuis habenda sæclis.
Et post talia damna gratiarum
Summi Pontificis sedens cathedram
Mundanos soboli refundit actus.
Quisque hic, dum lacrimis Deum rogabis,
Dextrum funde preces super sepulcrum.
Nulli incognitus, & legendus orbi
Illic Sidonius tibi inuocetur.

XII. *Kal. Sept. Zenone Imperatore.* XII Kal. Sept. ponit, cum

A cum Ecclesia Aruernorum a prima vsque antiquitate retineat x Kal. Alioqui si obierit x i i Kal. hoc fuerit anno Christi quidem 482, imperij autem Zenoniani septimo. Non igitur omittenda erat tanti viri memoria, præsertim cum hæc notatio continuet seriem temporum imperij Francorum. Obiit igitur Sidonius anno v. Zenonis Augusti, post consulatum ipsius Zenonis, Fl. Basilio iuniore v. c. c o s. anno secundo Hlodouei, vt postea demonstrabitur, indictione tertia, x. Kal. Sept. Sabbato. Ab excessu Martini, ad excessum Hlodwin secundi, quem Hlodoueum vocat, annos putat c x i i. qui etiam numerus non notis, sed verbis conceptus extat apud Adonem Viennensem, vt omnis suspitio erroris absit. Martinus autem obiit anno Christi c c c x c v, vt B supra demonstratum est. Ergo Hlodoueus, siue Hlodwin secundus obiit anno d v i i. Sed ipse putat obitum Martini ab anno cccxcvii, Attico, & Cæsareo c o s s. Hoc pacto Hlodoueus obierit anno Christi dviiii. Hoc demonstrandum est. In tertio Concilio Aurelianensi, in fine ita scriptum est: *Die Nonarum mensis tertij quarto, Paulino iuniore, viro clarissimo Consule, anno Domini Hildeberti* x x v i. Iste Paulinus fuit Consul cum Iustiniano quartum Consule, indictione x i i, & proinde anno Christi d x x x i v, cyclo Lunæ tertio. Si annus xxvi Hildeberti Hlodouei filij erat tertius cycli, ergo primus eiusdem Regis erat xvi cycli,, & proinde cæpit regnare anno 509, quo scilicet pater obiit. Rursus in quinto concilio Aurelianensi ita legimus: *Concilium* C *Aurelianense quintum circa tempora Pelagij Papæ primi habitum sub die* v *Kalend. Nouemb. anno* x x x v i i i *Regni Domini Hildeberti Regis, indictione* x i i i, *post Consulatum Paulini, anno* x i i. Duodecim anni post Consulatum Paulini ad x x v i annum Hildeberti adiecti componunt annum x x x v i i i Hildeberti. Itaque error non est: & erat annus Christi d x l v i, indictione ix. Error est igitur in indictionis notatione. Triginta autem annos regnasse dicit. Igitur initium Hlodwin secundi, siue Hlodouei, aut, vt Remigius, Hlodouici, cadit in annum Christi 479. Et quia quinque annos dicit vixisse post prælium Vocladense; ergo illud memorabile prælium incidit in annum Christi 504, non autem 508, Celere & Venantio c o s s. vt quidam coniiciunt D ex Cassiodoro. Est autem Vocladum castrum in planis Pictauiensis territorij situm, ab vrbe Pictauiensi x millibus passum distans, vt etiam notat historicus, & quidem adhuc nomen retinens, sed Pictonica pronunciatione distortum, & *Voglai* dictum. Ea planities porrecta in aliquot millia passuum patet, locus plane idoneus pugnæ. Quare is est vere locus, & annus tam insignis prælij: quem designauimus ideo, vt Annalium Gallicorum scriptores suo loco notare possint. Deprehenso anno excessus Hlodouei, tenemus initia quatuor eius filiorum,

Hlotarij Sueſſonum, Theoderici Metenſium & Remorum, Hlodo- A
miri Aurelianorum, Hildeberti Pariſienſium Regum. Videtur autem noſter Gregorius ignoraſſe multa, aut ſciens præteriiſſe. Nam confuſe omnia tradit. Quatuor igitur illi Reges fratres Hlodwin ſecundi, ſiue Hlodouei filij incipiunt regnare anno Chriſti 509: quod aperte demonſtratum eſt, & confirmatur anno XII poſt conſulatum Baſilij V. C. indictione prima, quo anno Hlotarium regnaſſe annos XLIV teſtatur Marcellinus Comes. id eſt, anno XII poſt Conſulatum Baſilij, qui erat 553 Chriſti, iam annos XLIV abſolutos Hlotarius imperauerat. In quo aduertenda locutio etiam familiaris huic noſtro Gregorio, cum Theodericum ait obiiſſe viceſimo tertio anno regni ſui, filium autem eius Theodebertum quartodecimo, non vtique B
fluentes annos ex conſuetudine ſermonis Latini, ſed abſolutos intelligendum. Propterea ab exceſſu Hlodouei, ad exceſſum Theodeberti, putat annos abſolutos XXXVII. tot enim faciunt 23 cum 14. Ita igitur Theodebertus Theuderici filius cœperit regnare anno 532: Theudwaldus autem Theuderici filius anno 546. Libro IV. cap. IX ponitur Theudwaldi Regis obitus, & expeditio Hlotarij in Saxones rebellantes. Vtrumque, teſte Marcellino, contigit indictione prima, anno XII P. C. Baſilij V.C. anno Chriſti 553. Regnauit igitur annos abſolutos VII. quod intelligit Gregorius ex vſu ſuo loquendi, cum ait, ſeptimo anno regni obiiſſe: id eſt, abſoluto. Geſta capitis XIV pertinent ad annum 555, qui erat XIV poſt Conſulatum Baſilij V. C. in- C
dictione III. Vide Marcellinum Comitem eadem referentem, quæ Gregorius memorat. Geſta capitis XVII pertinent ad annum ſequentem, auctore Marcellino, vbi perperam Chriſtianus legitur pro Chramnus. quam vocem imperiti librarij exiſtimarunt eſſe compendium, quaſi ſcriptum fuiſſet Chrānus: quod notat Chriſtianus. Sed ex idiomate priſcorum Francorum ſcribēdum erat ſine C. Hramnus. In eundem quoque annum 555 conferendus obitus Hildeberti Regis, ex eodem Marcellino: cuius mentio fit capite XX, non adiecto regni tempore. Regnauit igitur annos abſolutos XLVI. Cap. XX, Hildebertus moritur. Hoc contigit indictione V. Auctor Marcellinus Comes. Ergo anno Chriſti 557. Proinde obiit anno regni ſui XLIX. Tot enim D
ab anno Chriſti 509 putandi ſunt. Itaque recte Aimoinus monachus lib. II ait obiiſſe anno regni XLIX. Sequenti capite obitus Hlotarij refertur, anno LI regni ſui, hoc eſt. abſoluto, quæ eſt hominis vſitata loquutio. Obiit igitur anno Chriſti 560. Sed quod capite proximo retulit de Chramno cum vxore & liberis combuſto, hoc accidit anno XVII P. C. Baſilij V. C. indictione VI, hoc eſt, anno Chriſti 558. Auctor Marcellinus. Ergo inter caput XX, & XXI, interiectum fuit triennium

A nium ſolidum. Patri Hlotario in regno ſucceſſerunt quatuor filij, Hilpericus vir Fredegundæ, Sueſſonum Rex: Haribertus Pariſiorum: Gunthchramnus Aurelianorum: Sigebertus Metenſium & Remenſium, vir Brunichildis, mulieris Hiſpanienſis, Wiſigothorum ſanguinis. De Hilperico ita Fortunatus: *Hilperice* POTENS, *ſi interpres barbarus extet*, ADIVTOR, FORTIS *hoc quoque nomen habes.* Aperte ſignificat barbara dialecto, id eſt, Teutonofrancica, Hilperic idem eſſe, quod ADIVTOR POTENS ſeu FORTIS: quod verum eſt. In fine operis Gregorius ait annum 597 eſſe XXIX Gunthchramni: & Fredegarius annum 600, eſſe XXXII eiuſdem Gunthchramni. Cæpit igitur regnare anno 568, aut 569: & conſequenter falſum fuerit, pa-
B trem eius Hlotarium obiiſſe anno 560. Rurſus Alboin Langobardorum Rex ingreſſus eſt Liguriam indictione ineunte tertia, tertio Nonas Septembris, hoc eſt, anno Chriſti 569. Auctor Paulus Diaconus libro II, cap. XXV: atque iiſdem diebus, quibus Langobardi Italiam inuaſerunt, idem Paulus ſcribit, Francorum Regnum, mortuo Hlotario rege, ab eius quatuor filiis diuiſum fuiſſe, lib. eodem, cap. X. Sed hallucinatur ille Langobardus, & annis nouem plus dicit. Capite XXXI, narrat Kalendis Octobris ita Solem obſcuratum apparuiſſe, vt nec quarta quidem pars in eodem lucens remaneret, ſed tetrum atque decolorem, quaſi ſaccum viſum fuiſſe. Nouilunium non potuit contingere Kal. Octobris illo ſæculo, niſi anno 574. ſed illis Kalendis Sol ob-
C ſcurari non potuit: neque vlla defectio Solaris contingere: quod valde miror. Sed cum capite XXXIII, mentio iniecta ſit de obitu Iuſtiniani, qui contigit anno 575, haud dubie illam obſcuritatem Solis anno 574 contigiſſe neceſſe eſt, quod neſcio quomodo fieri potuerit Kal. Octobris, cum motus Latitudinis valde abhorreat. Videtur legendum Kal. Septembris, non Octobris. Et verum eſt. Ecce in fine libri quarti, a tranſitu Hlodouei, ad tranſitum Sigeberti eius ex Hlotario nepotis, putat annos 37, & 29, hoc eſt 66. Hlodoueus vero obiit anno 509. Ergo eius nepos Sigebertus obiit anno 575. Regnauit annos XIV. Itaque anno 560, aut 561 cæpit regnare: vt prius collectum erat. Et tamen anno 569 videbatur iniiſſe imperium. Hic ſcrupulus valde me
D exercet. Quod autem Sigebertus Rex obierit anno 575, confirmatur ex capite XIX, in quo mentio fit Iuſtini imperatoris, qui cum inutilis imperando propter mentis alienationem factus eſſet, aſſumptus eſt in ſocietatem imperij Tiberius Conſtantinus eius filius, anno 576. Sed & magis confirmatur capite XVII, in quo hæc verba notanda: *Eo anno dubietas Paſchæ fuit. In Galliis vero nos cum multis ciuitatibus, quartodecimo Calendas Maias ſanctum Paſcha celebrauimus: alij vero cum Hiſpanis, duodecimo Calendas Aprilis hanc ſolennitatem tenuerunt.*

Erat annus secundus Hildeberti, hoc est, absolutus, vt ipse semper lo- A
quitur. Proinde fuit Christi 577. Cyclus Lunæ VIII: Solis XXVI.
Litera Dominicalis C. Terminus Paschalis XIV Kalendas Mai. Ergo
ipso termino Pascha celebratum. Quod valde miror. Capite XXV:
*Anno quoque tertio Hildeberti regis, qui erat Hilperici & Gunthchram-
ni septimusdecimus.* Ex istis magis confirmatur initium Gunthchram-
ni, non ab anno 569, sed a 560, sumendum. Si annus Christi 578 est
XVII Gunthchramni absolutus, id est XVIII (nam ita semper lo-
quitur) ergo annus 584 erit XXIV, indictione secunda. Propterea in
concilio Valentino II recte scriptum extat: *Synodus habita in vrbe
Valentina* x. *Kal. Julij, anno* XXIV *regni gloriosissimi Domini Gunth-
chramni Regis, indictione secunda.* In concilio Lugdunensi primo: *Sy-* B
*nodus habita in ciuitate Lugdunensi, anno sexto regni gloriosissimi Gunth-
chramni Regis, indictione tertia.* Proculdubio legendum, *indictio-
ne tertiadecima.* Erat enim annus 565, sextus fluens ab anno 560,
quo obiit Hlotarius, & eius filius Gunthchramnus iniuit regnum.
Caput XXIX, & XXX libri VI pertinent ad annum 583. Gesta Capitis
XXXV libri VII conferenda in annum 584, qui erat decimus Regis
Hildeberti. Sed mira in eo est auctoris hallucinatio. Cuius verba ap-
ponam: *Audientes deinceps eos infra muros vrbis Conuenicæ commorari,
relictis plaustris, ac diuersis impedimentis cum populo minore, robustiores
viri ipsum, sicut iam Garumnam transierant, insequi destinant. Qui-
bus properantibus venerunt ad basilicam sancti Vincentij, quæ est iuxta* C
*terminum Agennensis vrbis, vbi ipse martyr pro Christi nomine ago-
nem dicitur consummasse.* Vincentius Diaconus Aginnensis capite
truncatus est pro Christo, in loco, qui dicitur Pompeiacus ad ipsum
Aginnum, V Idus Iunij: magnaque olim in veneratione fuit, adeo,
vt omnia vetusta templa nomine Vincentij consecrata per totam
Aquitaniam, huius Vincentij sint, non illius Cæsaraugustani. Sed
postea obsoleuit eius memoria; & templa illius nomini dedicata,
illi Cæsaraugustano vindicata sunt per inscitiam temporum: ho-
dieque natalis huius Vincentij Aginni, & in Aquitania non in
Iunio, sed in Ianuario colitur. De eo sic Fortunatus: *Vertice suc-
ciso rapuit qui ex morte triumphum.* At ille Cæsaraugustanus in- D
ter tormenta defecit, teste Prudentio eius populari. Igitur huius
Vincentij Aginnensis nomine Basilica erat non longe Lugduno
Conuenarum, ad vallem Caprariam, cuius Basilicæ etiam hic auctor
meminit libro primo Miraculorum, capite CV. Vallis Capraria
distat Aginno plusquam itinere quatridui. At Gregorius perpe-
ram interpretatur fuisse iuxta terminum Aginnensis vrbis. Sed is
scriptor, vnde desumpsit, ita scripserat, milites Gunthchramni Regis

irrupisse

A irrupisse in Basilicam sancti Vincentij, sitam ad vrbem Conuenarum, qui martyr intra terminum vrbis Aginnensis pro Christi nomine agonem dicitur consummasse. Ita sine dubio scriptum fuerat in actis illius belli, quod inter exercitum Gunthchramni Regis, & Gundobaldi gestum est. Quare mire hallucinatus est noster Gregorius. Aimoino videtur oboluisse de vitio. Itaque aliter narrat rem, sed ita vt turbare potius, quam litem decidere videatur. Quod autē iste annus fuerit 584 Christi, constat ex auctore Appendicis Gregorianæ, siue is est Fredegarius, siue alius, qui hæc gesta confert in annum Gunthchramni XXIV, qui ex synodo secunda Valentina, vt supra demonstratum est, erat annus Christi 584, indictione secunda. Hic annus omitti non debuit,
B quod nobilis ciuitas Lugdunum Conuenarum, quæ per multos annos cum imperio Romano floruerat, tunc ab excercitu Gunthchramni funditus euersa fuit: ex cuius reliquiis fanum Bertrandi, vbi hodie sedes Episcopalis est, constructum fuit. Vetustatem & splendorem eius ciuitatis testantur monimenta & epigraphæ quamplurimæ, quæ ibi extant hodie, quorum partem descriptam penes nos habemus. Hinc nihil occurrit in Gregorio, quod nostram diligentiam poscat, vsque ad medium libri IX. In eo fœdus initum inter Gunthchramnum, & Hildebertum Reges, anno Hildeberti XII, qui erat Christi 586. Liber decimus incipit a quintodecimo Hildeberti Regis anno: aitque anno antecedente celebre illud diluuium incidisse, cuius
C etiam meminit Gregorius Papa, Dialogo III cap. XIX, adiiciens quinquennio fere ante conscriptionem Dialogorum suorum illam cladem inundationum fuisse. Certum est autem eodem tempore Pelagium Papam obiisse, & Gregorium in eius locum electum: quod contigit anno 590, indictione nona ineunte a Septembri: quæ indictio est prima ordinationis Gregorij, vt in lemmate epistolarum eius comprehensum est. Ergo annus XIV Hildeberti Regis erat 590, aut 589 Christi, vt etiam est apud Sigebertum. Sed semper intellige annum XIV absolutum. Nam ita loqui hunc Gregorium supra indicauimus. Ex vsu enim sermonis Latini, is erat annus XV fluens Hildeberti. Ergo anno quinto ordinationis suæ Gregorius Papa cæpit scribere
D Dialogos suos; siquidem illa clades aquarum contigit paulo ante eius ordinationem. Attende igitur, quæ de Gregorio Papa loquitur tanquam mortuo, cum hanc historiam scriberet. De eo enim dicit: *Tanta strenuitas in ieiuniis erat*. item: *Literis ita erat instructus*. Loquitur de homine, qui iam desierat esse in viuis: & tamen opus suum claudit anno quinto ipsius Gregorij. Hic quoque quid dicam, nescio, vsq. adeo turbat hic auctor in contextu gestorum. Capite X notatur annus XV Hildeberti, & XXIX Gunthchramni. Ex capite autem XXIII, hæc

 sunt

ſunt eius verba: *Dubietas Paſchæ fuit ob hoc, quod in cyclo Victor, luna* A
XV *Paſcha ſcripſit fieri. Sed, ne Chriſtiani, vt Iudæi, ſub hac luna hæc ſolennia celebrarent, addidit: Latini autem luna* XXII. Erat annus Chriſti Dionyſianus 588. cyclus Solis IX, Paſchalis XIX. Terminus XVII Aprilis, feria ſeptima. Poterat igitur Paſcha celebrari dominica proxime ſequenti, nempe XVIII Aprilis, Luna quintadecima. Sed ait celebratum Luna XXII, hoc eſt, XXIV Aprilis. Eſt inſignis locus: ex quo diſcimus, quoties terminus incidebat in Sabbatum, Paſcha non in proxime ſequenti celebrari ſolitum; ſed in octauam diem comperendinari. Hoc recentiores ſcriptores non docuerunt, quod ſciam. Sed cauſſam pete ex iis, quæ ad Hippolyti canonem ſcripſimus, libro proximo. Sequitur: *Terræmotus factus eſt magnus* XVIII *Cal. men-* B
ſis quinti, die quarto, primo mane, cum lux redire cæpiſſet. Apud Gregorium hunc annus Eccleſiaſticus incipit ab Aprili: qui mos antiquiſſimus. Ideo menſis quintus eſt Auguſtus; menſis octauus, Nouember. Neque dicitur XVIII Kalendas menſis quinti: ſed prima, ſecunda, tertia menſis quinti. Quare ſi ex more Romano per Kal. & Idus, & Nonas menſem primum, ſecundum, tertium putare moris eſſet, hic XVIII Kal. menſis quinti eſſent Idus ipſæ Iulij. quod eſt ineptum. Nam quis dicit XVIII Kal. Auguſti pro Idibus Iulij? Legendum igitur hic proculdubio, XVIII menſis quinti. Nam eo anno 588, vt diximus, erat cyclus Solis IX. proinde XVIII Auguſti fuit feria quarta, vt ipſe vult. Pergit: *Sol eclipſim pertulit menſe octauo mediante, &* C
ita eius lumen minuit, vt vix, quantum quintæ Lunæ cornua retinent, ad lucendum haberet. Vt mediante octauo mēſe, id eſt Nouembri, coniunctio luminarium & eclipſis accideret, hoc non potuit fieri illo ſæculo, niſi cyclo Lunæ nono. Contigit igitur anno Chriſti 597: in quo ſane Sol defecit XV Nouembris, hoc eſt, vt ipſe loquitur, mediante octauo menſe. Igitur confundit annum 588, in quo dubietas Paſchæ fuit, & XVIII Auguſti erat feria quarta, cum anno 597, in quo Eclipſis contigit XV Nouembris: quem etiam annum in fine operis ait fuiſſe quintū Gregorij Papæ, cum is fuerit octauus iniens illius Papæ. Ita videmus miram hallucinationem huius ſcriptoris, quæ illi ſolennis & in aliis locis. Sigebertus male hanc defectionem ſolis confert in an- D
num 596. Scio ante nos neminem has tricas huius auctoris explicaſſe, ſed ne animaduertiſſe quidem. Subiectus eſt operi Epiſcoporum Turonenſium Catalogus cum annis Epiſcopatuum: in quibus a primo Decij, ad tranſitum Martini, recte habet epilogiſmus. Hinc, ad ordinationem ipſius Gregorij Turonenſis, omnia perturbata ſunt vitio ipſius, non librariorum. In fine libri ſecundi, ſcribit tranſitum Hlodouici Regis incidiſſe in annum vndecimum Licinij Epiſcopi. At hic

in Ca-

A in Catalogo Episcoporum, a transitu Martini, ad vndecimum annum Licinij, colliguntur anni 130, menses duo, dies viginti. Ergo a transitu Martini, hoc est, ab anno 395, ad transitum Hlodouei, sunt anni 525. Atqui ipse obiit anno 509. Vides ἀβεπίαν. Hinc factum, vt Sigebertus anno 514 obiisse Hlodoueum dicat, alij serius. Et ne errorem putes, a transitu Martini, ad suam ordinationem colligit annos 184, vt patet ex dinumeratione. Quare hoc modo ordinatus fuerit anno 579. Et is, quo scribebat, qui erat XXXI Gunthchramni, erat XXI ipsius ordinationis: qui est annus 598. eumque ait fuisse quintum ordinationis Gregorij: imo octauum, vt iam diximus. Nam Gregorius Papa ordinatus fuit anno 590, indictione III desinente. Igitur in fine operis B error est in numeris: *A transitu sancti Martini, vsque ad memoratum superius annum, id est, ordinationis nostræ primum & vicesimum, qui fuit Gregorij Papæ Romani quintus, Gunthchramni Regis* XXXI, *Hildeberti iunioris* XIX, *anni* CCXVIII. Ex dinumeratione annorum in Catalogo Episcoporum, legendum CLXXXVIII. Et nescio, an legendum sit, XXIX, pro XXXI Gunthchramni. Sed opus fuit constantia in hoc opere discutiendo. Amor enim historiæ & veritatis fecit, vt auctori propter res, quas describit, magis necessario, quam iucundo, hanc operam dederim: vt historia regum priscorum Franciæ, a mendis purior, quam antehac, ederetur. Nostro exemplo alij excitati forsan in suis vernaculis historiis idem studium collocabunt. Nos neque meliorem, C neque vetustiorem in historia Francorum habemus. Ante annos autem aliquot prodiit Appendix ad Gregorium, cuius quidam auctorem dicunt Fredegarium. In ea appendice multa præclara sunt, quæ non temere alibi reperias. Quæ vero Sigebertus, & alij de vetustioribus Regibus Franciæ produnt, in multis, præsertim in ratione temporum, laborant. Sed in tota illa appendice nullus character occurrit, quo certa regum interualla finiri possint. Nam illi homines, quæ fuit eorum supinitas, si quam eclipsim notant, non solum diem, sed & mensem, &, quod crassius est, vt plurimum annum omittunt. Solius pugnæ ad Vinciacum in pago Cameracensi diem & annum designarunt, qui erat Christi DCCXVIII, vt putamus hodie a Kalendis Ia-D nuarij, DCCXVII autem infra quadragesimum vsque ad Pascha, XIII kalendas Martij, quæ erat Dominica Palmarum. Præterea annus Christi DCCXXXV erat XIX Caroli cognomento Tuditis, siue Martelli, teste Aimoino Monacho. Cœpit igitur regere Franciam anno 717. Rexit XXIV annos solidos, auctore Fredegario. ergo obiit anno 741, cyclo Lunæ XIX. quod verum est. Nam turbatus fuit ordo Paschatis eo anno, auctore eodem Fredegario: hoc est, alij mense Martio, alij IX kal. Mai celebrarunt Pascha. Sed & Aimoinus anno 741 obiisse

notat, vt dubitationi locus non ſit. Annus autem memorabilis illius A
pugnæ, qua tot millia Sarracenorum cæſa a Martello ſunt in campeſtribus Turonij, competit anno Chriſti 725, Caroli autem Martelli nono. quod Beda luculente indicat, qui eo tempore viuebat, quo hæc acciderunt. *Anno*, inquit, *ſeptingenteſimo viceſimo quinto, quo tempore grauiſſima Sarracenorum lues Gallias miſera cæde vaſtabat, & ipſi non multo poſt in eadem prouincia dignas ſuæ perfidiæ pœnas luebant.* Non igitur anno 730, vt perperam Sigebertus, ſicut alia multa, hæc clades contigit. Mirum eſt adhuc ruſticos eius rei tanquam nuperæ memoriam conſeruare. Locus autem dicitur S. Martinus bellus. Annus Hegiræ CVII cæpit eo anno Chriſti, XIX Mai, feria VII, cyclo Solis VI, Lunæ IV. Quare abſque vllo dubio prælium illud commiſ- B
ſum anno Chriſti DCCXXV, Hegiræ CVI, ſexdecim annis poſtquam Sarraceni duce Moſe filio Nutzir ex Africa in Hiſpaniam traiecerunt. Auctor Geographiæ Arabs valde bonus ſcribit Muſem illum ſecum habuiſſe ſtrenuiſſimum ducem nomine Tark, aut Tarik, cuius etiam meminit Io. Leo in ſua Africa. a quo mons proximus freto Gaditano dictus fuit Gibal Tarik vel Gibal Tark. Nam cum loqueretur de vrbe, quam vocat جزيرة الخضر Inſulam Chadhar, ſubiicit والجزيرة
الخضرا اول مدينة افتحت من الاندلس في صدر الاسلام
وذلك في سنة تسعين من الهجرة وافتحها موسي بن نصير C
من قبل المروانيين ومعه طارق بن عبد الله بن ونمو الرناتي
ومعه قبايل البرابر وكانت هذة الجزيرة اول مدينة افتحت
في ذلك الوقت *Prima vrbium in Hiſpania ſubacta eſt inſula viridis initio Muſſulmanorum (id eſt, naſcente religione Muhammedica) idque anno nonageſimo Hegiræ. Eam autem ſubegit Moſes filius Nutzir ex genere Marawanæorum, habens ſecum Tarik filium Abdallæ filij Wenemu Renathæi, habentem ſecum nationes barbarorum. Fuit vero hæc inſula prima vrbs, quæ eo tempore domita fuit.* Subiicit: وكان وصولهم
اليها من جبل طارق وانما سمي جبل طارق لان طارق D
بن عبد الله بن ونمو الرناتي لما جاز بمن معه من البرابر
وحصنوا بهذا الجبل &c. quæ ſequuntur. *Applicarunt autem ad eam ex Gebal Tarick (Monte Tarik.) Vocatus eſt autem Gebal Tarik ideo quod Tarik filius Abdallæ, filij Wenemu Renathæi, poſtquam traiecit quos ſecum habebat Barbaros, & muniuerunt ſeſe intra hunc montem, &c.* Longum eſſet omnia apponere. Dicit enim muniuiſſe hunc

A montem, &, ne barbari aufugerent, & se nudum auxilij destituerent, curasse, vt omnes naues, quibus traiecerant, cremarentur. Quod factum est. Non erat omittenda tam nobilis rei historia, præsertim cum in Europa nullus sit angulus citra Danubium & Rhenum, ad quem illius pestis sensus non peruenerit. Muharram igitur anni XC Hegiræ cæpit die XIX Nouembris, feria secunda, anno Christi 708, cyclo Solis XVII, Lunæ VI. Vide, quantum errant, qui in alium annum Christi eum traiectum conferunt. Accidit enim omnino anno 709. Hic magna est Sigeberti monachi Gemblacensis hallucinatio, qui ad annum 720 subnotat: *Sarraceni ex Africa, duce Habdirama filio Muhamæ Ammiræi, in Hispaniam transfretant, eamque sibi vindicant. Ita*
B *regnum Wisigothorum & Sueuorum destructum est*, &c. Confundit enim traiectum Sarracenorum in Hispaniam cum eorundem expeditione in Aquitaniam, quando fusi sunt a Carolo Martello. Nam duce Abdirraman (عبد الرحمن) expeditionem in Aquitaniam fecerunt: duce autem Muse filio Nutzir in Hispaniam, quam ipsi Andalus vocant, traiecerunt. Quin oblitus sui ducem siue Amir Abirrachman vocat, sub quo tot milia a Martello cæsa: idque notat sub annum Christi 730 mendose, cum is fuerit annus 715, vt demonstratum est. Hæc sat fuerint primordiis Gentis Francorum illustrandis. Cætera persequentem destituunt auxilia a veteribus scriptoribus. Quærant igitur, qui nobis & feliciores & diligentiores.

C REGES FRANCORVM, QVORVM GESTA X. LIBRIS GREGORII EPISCOPI TVRONENSIS COMPREHENDVNTVR.

FARAMVNDVS: quod nomen semper per F, non per Ph, scribi debet. Hlodwin primus, qui Sidonio est Chlodio, Prospero Chlodius; crassa aspiratione ex Dialecto veterum Francorum scribendum. Merouæus. Hildericus, crassa aspiratione. Hlodwin secundus Cassiodoro, Hlodowæus Gregorio Turonensi, Hlodowicus Remigio, Χλωδοαῖος Agathiæ, Hilderici filius, Merouæi nepos, Hlodwin primi, siue Hlodionis pronepos, Faramundi abnepos, primus Rex Francorum Christianus, vir Hlotildis regis Burgundiorum filiæ. Huius
D filij quatuor: Hlotarius, Λωθάριος Agathiæ, Suessonum Rex. Theudericus, Θεοδέριχος Agathiæ, Metensium & Remorum Rex. Hlodomir, Χλωδομῆρις Agathiæ, Aurelianorum Rex. Hildebertus, Χιλδίβερτος Agathiæ, Parisiorum Rex. Theodebertus, Θευδίβερτος Agathiæ, Theodorici filius, Hlodowæi nepos. Theudovaldus, Θευδίβαλδος Agathiæ, Theodeberti filius, Theodorici nepos, Hlodowæi pronepos. Hlotarij quatuor filij: Hilpericus vir Fredegundis, Suessonum Rex: Haribertus crassa aspiratione, Parisiorũ: Gunthchramnus Aurelianorum: Sigebertus vir Brunechildis, Metensium. cuius filius Hildebertus.

IOSEPHI SCALIGERI IVLII CAESARIS F. DE EMENDATIONE TEMPORVM A

B

LIBER SEPTIMVS.

QVOS annos, cuius generis, & quando prisci illi popularibus suis condiderint, quatuor prioribus libris a nobis explicatum est: sequentibus vero quomodo nobiliora temporum interualla secundum illorum annorum rationes notari possunt. Nunc quid in annis priscorum ciuilibus posteri commenti sint, vt illorum quædam methodus esset, deinceps dicendum. Ea methodus a Latinis COMPVTVS, a Græcis ψηφισμὸς τῶν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐτῶν dicitur, a Iudæis סוֹד הָעִבּוּר, hoc est, mysterium embolismi. COM- C
PVTVS vero vox exstat apud Firmicum libro sexto, in ephodis geniturarum: *Quantamcunque computus fecerit summam, tantam ab Horoscopo inchoans per consequentia diuides signa.* Neque semel hoc verbo Firmicus vsus, qui temporibus Constantini Magni, & filiorum eius vixit. Apud vetustiorem scriptorem id verbi non legi. Tempus est mensura cœli: hoc est, motus cuiusdam sideris, a dato puncto cæli, ad idem punctum. Sic a motu Solis annus definitur, eius sideris, a dato puncto, ad idem punctum, conuersio. Similiter Lunæ conuersio MENSIS dicitur, vt Solis ANNVS. In anno igitur Solis rationes sequimur, vt in Luna mensium naturalium: quæ est prima diuisio computi annalis, qua quidem diuisione hæc methodus duas partes habere dicitur: D
alteram ad Solis, alteram ad Lunæ rationes pertinentem. A rationibus Solis natus est circuitus annorum, qui ab ea re dicitur cyclus Solis Latinis computatoribus, Græcis vero εἰκοσιοκταετηρίς, a numero annorum scilicet, ex quibus constat. A rationibus Lunæ prodit annorũ periodus, quæ ab eo sidere dicitur nobis quidem cyclus Lunæ, Græcis autem, a numero annorum, ἐννεαδεκαετηρίς. Tertia pars huius doctrinæ pertinet ad catholica temporum: quam partem Græci Computatores vocant

A ἀρίθμησιν χρόνων καὶ ὁμάδα. Neque aliud præterea in hac doctrina spectatur. Coniecimus autem in hunc librum non omnes quidem omnium nationum Computos annales, sed præcipuarum: neque omnium omnia, sed præcipuam partem. Eorum autem princeps esto primus tempore Iudaicus Computus, omnium, qui hodie in vsu sunt, artificiosissimus & elegantissimus.

לֶקֶט קָצִיר לְסוֹד הָעִבּוּר			SPICILEGIVM COMPVTI.
חֹדֶשׁ כ״ט י״ב תשצ״ג פי׳ כ״ט יָמִים י״ב שָׁעוֹת ותשצ״ג חֲלָקִים׃	א	1	MENSIS 29.12.793. *Hoc est: 29 dierũ. 12 horarum. 793 scrupulorum.*
B שְׁנַת הַלְּבָנָה שנ״ד ח׳ תתע״ו פי׳ שנ״ד יָמִים ח׳ שָׁעוֹת תתע״ו חֲלָקִים	ב	2	*Annus Lunaris 354. 8. 876. Hoc est: 354 dierum. 8 horarum. 876 scrupulorum.*
מַחְזוֹר הַלְּבָנָה י״ט שָׁנִים י״ב פְּשׁוּטוֹת וְ ז׳ מְעֻבָּרוֹת׃	ג	3	*Cyclus Lunæ 19 annorum 12 communium. & 7 embolimæorum.*
שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת בְּמַחְזוֹר גג״ב גגג״ב פי׳ שָׁלוֹשׁ שָׁלוֹשׁ שְׁתַּיִם שָׁלוֹשׁ שָׁלוֹשׁ שָׁלוֹשׁ שְׁתַּיִם	ד	4	*Annus embolimæus in cyclo 3, 3, 2. 3, 3, 3, 2. Hoc est, Ter, Ter, Bis. Ter, Ter, Ter, Bis.*
מוֹתַר חֹדֶשׁ עַל ז״ז א׳ י״ב תשצ״ג׃	ה	5	*Excessus Mensis supra septenarios, 1. 12. 793.*
מוֹתַר שָׁנָה פְּשׁוּטָה עַל ז״ז ד׳ ח׳ תתע״ו׃	ו	6	*Excessus Anni communis supra septenarios, 4. 8. 876.*
מוֹתַר שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת עַל ז״ז ה׳ כ״א תקפ״ט׃	ז	7	*Excessus Anni embolimæi supra septenarios, 5. 21. 589.*
מוֹתַר מַחְזוֹר הַלְּבָנָה עַל ז״ז ב׳ י״ו תקצ״ה׃	ח	8	*Excessus Cycli Lunaris supra septenarios, 2. 16. 595.*
C מוֹלַד תֹּהוּ ב׳ ה׳ ר״ד׃	ט	9	*Nouilunium Tohu, 2. 5. 204.*
שְׁנַת הַחַמָּה שס״ה וּרְבִיעִית יוֹם׃	י	10	*Annus Solaris 365, & quadrans diei.*
יִתְרוֹן הַחַמָּה עַל שְׁנַת הַלְּבָנָה י׳ כ״א ר״ד׃	יא	11	*Excessus Solis supra Annum Lunarem, 10. 21. 204.*
מוֹתַר מַחְזוֹר הַחַמָּה עַל הַלְּבָנָה 0׳ א׳ תפ״ה׃	יב	12	*Excessus Cycli Solaris supra Lunam, 0. 1. 485.*
מוֹתַר תֹּהוּ שֶׁל חַמָּה י״ב כ׳ ר״ד׃	יג	13	*Excessus Tohu Solaris, 12. 20. 204.*
מוֹתַר חֹדֶשׁ שֶׁל תְּקוּפָה 0׳ כ״א תתכ״ז׃	יד	14	*Excessus Mensis Tekuphæ, 0, 21. 827.*

מְלֶאכֶת הָעִבּוּר			METHODVS COMPVTI.
לֵידַע מוֹלַד תִּשְׁרִי׃			Ad sciendum nouilunium Tisri.
D קַח מוֹתַר מַחְזוֹרִים וְשָׁנִים שֶׁעָבְרוּ וְהַשְׁלֵךְ כָּל סַךְ׃ עַל מוֹלַד תֹּהוּ וְהַפֵּל כָּל ז״ז וְיֵצֵא לְךָ מוֹלַד תִּשְׁרִי׃	טו	15	*Accipe excessum cyclorum, & annorum, qui præterierunt. Coniice omnem summam super nouilunium fictum. Abiice omnia septenaria. Prodibit nouilunium Tisri.*
לֵידַע מוֹלַד חֹדֶשׁ׃			Ad sciendum nouilunium mensis.
צְרוֹף מוֹלַד חֹדֶשׁ אֶחָד עַל חֹדֶשׁ שֶׁבְּיָדְךָ וְיֵצֵא לְךָ מוֹלַד שֵׁנִי׃	יו	16	*Adiice nouilunium mensis vnius ad nouilunium propositum. Prodibit nouilunium sequens.*

Ad scien-

לידע תקופת תשרי :			Ad ſciendum Tekupham Tiſri. A
קח לך מותר מחזורים ושנות של תקופה ומכל סך העולה הפל מותר תהו של חמה והשלך כל הנשאר על שעות וחלקי מולד תשרי והיוצא היא תקופת תשרי וכן לכלם :	יז	17	*Accipe exceſſum cyclorum, & annorum* *Tekuphæ. A toto aggregato abiice* *exceſſum fictum Solis.* *Reſiduum coniice* *ſuper horas & ſcrupulos nouilunij Tiſri.* *Productum eſt Tekupha Tiſri.* *Idem in omnibus.*
לידע כמה הן במחזור הגדול :			Ad ſciendum quotus numerus cycli maioris.
קח לך הפרט שאתה עומד בו וגרע ממנו ר׳ ותשים עליו כ׳ ותפל כל כ״ח והנשאר פחות מן כ״ח היא שנת מחזור הגדול שאתה עומד בתוכה :	יח	18	*Accipe æram minorem, in qua es.* *Abiice ab ea* 200. *Adiice* 20. *Abiice omnia* 28. *Reſiduum, quod eſt infra* B 28, *eſt annus cycli maioris,* *in quo es.*
לידע כמה הן במחזור הקטן			Ad ſciendum quotus numerus cycli minoris-
תשים על פרט קטן י״ג הפל כל י״ט והנופק מזה היא שנת מחזור הקטן שאתה נכנס בתוכה:	יט	19	*Pone ſupra æram paruam cycli minoris* XIII. *Abiice omnia* XIX. *Productum eſt annus* *cycli minoris in quo es.*
לידע שנת השמיטה :			Ad ſciendum annum Semita.
הפל כל ז׳ ממנין עולם והנשאר היא שנת השמיטה שאתה נכנס בה:	כ	20	*Abiice omnia ſeptenaria ab æra Mundi.* *Reſiduum eſt annus Semita, in quo es.* C
כללים לקביעות :			REGVLÆ FERIARVM.
שנה פשוטה חכש גדה	כא	21	*Annus communis* HACHAZ GADA.
שנה מעוברת חכש הוז	כב	22	*Annus embolimæus* HACHAZ HOZ.
אדו בכל שנים:	כג	23	ADV *in omnibus annis.*
יח בימים בגהז :	כד	24	IAH *in diebus* 2, 3, 5, 7.
גטרד בפשוטים	כה	25	GATRAD *in communibus.*
בטו תקפט אחר עבור :	כו	26	BATV TAKPHAT *poſt emboliſmum.*
לעולם לא בדו פסח :	כז	27	*Nunquam* BADV *Phaſe.*
לעולם לא גהז עצרת :	כח	28	*Nunquam* GAHAZ *ſolemne Pentecoſtes.*
לעולם לא אדו ראש השנה :	כט	29	*Nunquam* ADV *caput anni.*
לעולם לא זבד פורים	ל	30	*Nunquam* ZABAD *Phurim.* D
לעולם לא הגו יום כפורים :	לא	31	*Nunquam* HAGV *Dies Kipphurim.*
לעולם לא בך ולא גח ולא גש ולא זך ולא הח בפשוטים:	לב	32	*Nunquam* BACH, *neq.* GACH, *neq.* GASCH, *neque* ZACH, *neque* HACH, *in communi.*
לעולם לא הך ולא גש בעבור:	לג	33	*Nunquam* HACH, *neque* GASCH *in emboliſmo*
לעולם יום ראשון לחדש ניסן הוא יום ראשון של פסח :	לד	34	*Semper primus dies Niſan* *eſt primus Phaſe.*
לעולם שבועות יום שני של פסח :	לה	35	*Semper Pentecoſte eſt feria ſecunda Phaſe.*
לעולם ראש השנה וסכה שלישי לפסח :	לו	36	*Semper Caput Anni, & æra eius eſt* *feria tertia Phaſe.*

Semper

A	לעולם שמחת תורה רביעי לפסח ׃	לז	37	*Semper Festiuitas Legis est feria quarta Phase.*
	לעולם צום כפור חמישי לפסח ׃	לח	38	*Semper ieiuniu Kipphur est feria quinta Phase.*
	לעולם פורים שעבר ששי לפסח ׃	לט	39	*Semper Phurim præteritum, est feria* VI *Phase*

כללים לתקופות ׃ — CANONES TEKVPHARVM.

לעולם תשרי גט ׃	מ	40	*Semper Tisri* GAT:
לעולם טבת דם ים ׃	מא	41	*Semper Tebeth* DAM IAM:
לעולם ניסן תו ׃	מב	42	*Semper Nisan* THAV:
לעולם תמוז אם זם ׃	מג	43	*Semper Tamuz* AM ZAM:

מנין שנות העולם — ÆRA ANNORVM MVNDI.

B	מבריאת עולם ׃	מד	44	*A conditu Mundi:*
	עד המבול אלף תרנו ׃	מה	45	*Ad Diluuium, 1656.*
	עד פלגה אלף תתק צו ׃	מו	46	*Ad Diuisionem, 1996.*
	עד לדת אברהם אבינו עה אלף תתק מח ׃	מז	47	*Ad natalem Abraham progenitoris nostri sacræ memoriæ, 1948.*
	עד לדת משה רבנו עה אלפים שסח	מח	48	*Ad Natalem Mosis Magistri nostri sacræ memoriæ, 2368.*
	עד יציאת מצרים אלפים תמח ׃	מט	49	*Ad migratam Ægyptum, 2448.*
	עד כניסה ישראל לארץ אלפים תפח ׃	ן	50	*Ad ingressum Israelis in Terram, 2488.*
	עד בנין בית ראשון אלפים תתק כח ׃	נא	51	*Ad conditum domus prioris, 2928.*
	עד חרבן בית ראשון ג אלפים שלח ׃	נב	52	*Ad excidium Templi prioris, 3338.*
	עד בנין בית שני ג אלפים תח ׃	נג	53	*Ad conditum Templi alterius, 3408.*
	עד מנין שטרות וחתימת חזון ג אלפים תמח ׃	נד	54	*Ad æram contractuum, & obsignatam Visionem, 3448.*
C	עד מלכות בית חשמונאים ג אלפים תר כג ׃	נה	55	*Ad regnum familiæ Hasmunæorum, 3623.*
	עד מלכות הגרים ג אלפים תש כו ׃	נו	56	*Ad regnum Hagarenorum, 3726.*
	עד מנין הנצריים ג אלפים תש ס ׃	נז	57	*Ad æram Christianorum, 3760.*
	עד חרבן בית שני ג אלפים תת כח ׃	נח	58	*Ad deletionem domus posterioris, 3828.*
	עד חתימת המשנה ג אלפים תתק מח ׃	נט	59	*Ad obsignatam Misna, 3948.*
	עד פטירת רב אשה סוף האמוראים ד אלפים קפו ׃	ס	60	*Ad decessum Magistri* ASE *clausulæ Amuræorum, 4186.*
	עד קוסטאנטינו ד אלפים לג ׃	סא	61	*Ad Constantinum, 4033.*
	עד חתימת תלמוד ירושלימי ד אלפים רכט ׃	סב	62	*Ad obsignatum Talmud Hierosolymitanum, 4229.*
	עד חתימת תלמוד בבלי ד אלפים רסה ׃	סג	63	*Ad obsignatum Talmud Babylonium, 4265.*
D	עד מנין הישמעאלים מחדש מחרם ד אלפים שפב ׃	סד	64	*Ad æram Ismaelitarum ex mense Mucharam, 4382.*
	עד חתימת היד לרמבם ד אלפים תתק נד	סה	65	*Ad obsignatam* MANVM *Magistri Mosis filij Maimonis, 4954.*
	עד גלות צרפת ה אלפים קנה ׃	סו	66	*Ad exilium Franciæ, 5155.*
	עד גלות ספרד ה אלפים רנב ׃	סז	67	*Ad exilium Hispaniæ, 5252.*
	עד גלות פורטגאל ה אלפים רס	סח	68	*Ad exilium Portugaliæ, 5260.*

תם ונשלם — EXPLICIT.

A

TABVLA EXCESSVVM nouiluniorum.

SVPRA SEPTENARIOS.

Numerus mensium.	Feria.	Horæ.	Scrupul.
1	1	12	793
2	3	1	506
3	4	14	219
4	6	2	1012
5	7	15	725
6	2	4	438
7	3	17	151
8	5	5	944
9	6	18	657
10	1	7	370
11	2	20	83
12	4	8	876
13	5	21	589

Numerus annorum expansorum	Feria	Horæ	Scrupul.
1	4	8	876
2	1	17	672
3	7	15	181
4	4	23	1057
5	2	8	853
6	1	6	362
7	5	15	158
8	4	12	747
9	1	21	543
10	6	6	339
11	5	3	928
12	2	12	724
13	6	21	520
14	5	19	29
15	3	3	905
16	7	12	701
17	6	10	210
18	3	19	6
19	2	16	595

Numerus cyclorum.	Feria	Horæ	Scrupul.
1	2	16	595
2	5	9	110
3	1	1	705
4	3	18	220
5	6	10	815
6	2	3	330
7	4	19	925
8	7	12	440
9	3	4	1035
10	5	21	550
20	4	19	20
30	3	16	570
40	2	14	40
50	1	11	590
60	7	9	60
70	6	6	610
80	5	4	80
90	4	1	630
100	2	23	100

	Feria	Horæ	Scrupul.
200	5	22	200
300	1	21	300
400	4	20	400
500	7	19	500
600	3	18	600

B

TABVLA TEKVPHARVM.

MENSES TEKVPHARVM.

Numerus mensium	Feria	Horæ	Scrupul.
1	0	21	827
2	1	19	574
3	2	17	321
6	5	10	642

Numerus annorum expansorum	Feria	Horæ	Scrupul.
1	10	21	204
2	21	18	408
3	3	2	899
4	14	0	23
5	24	21	227
6	6	5	718
7	17	2	922
8	28	0	46
9	9	8	537
10	20	5	741
11	1	14	152
12	12	11	356
13	23	8	560
14	4	16	1051
15	15	14	175
16	26	11	379
17	7	19	870
18	18	16	1074
19	8	1	485

ANNOTATIONES IN COMPVTVM IVDAICVM. C

SPICILEGIVM *Computi*) Quod nos Computum, Hebræi Magistri Embolismum vocant, a parte totum. Id enim est עבור apud illos, hoc est ἐγκύησις. Annum vero embolimæum vocant מְעֻבֶּרֶת, ἐγκύμονα, prægnantem, translatione elegantissima: quasi Annus intercalatitium mensem in se gestet, tanquam mulier prægnans fœtum in vtero. Neque minor est vis Græci verbi τὸ ἐμβολίζειν: quod est tanquam surculum in truncum arboris fissum immittere. Cicero in Bruto dixit INFINDERE: *Transitiones a plebe fiunt, cum homines humiliores in alienum eiusdem nominis infinduntur genus.* hoc est ἐμβολίζονται. & tamen hodie vulgo male in Cicerone INFVNDVNTVR. D Mensis ergo ἐμβόλιμος est quasi insititius. Annus, in quem competit intercalatio, ἐμβολιμαῖος, tanquam truncus surculum excipiens. Actus ipse ἐμβολισμός. Latini minus proprie INTERCALATIONEM vocant, non tamen male, a carmine succentiuo, quod Colis & Strophis absolutis iterabatur. Nostrates Poetæ illam succentionem REFRANVM vocant. Sed omnium idiomatum elegantias superat Hebraicum עבור. quod verbum non reperias in sacris Bibliis. Quare non fine

TABVLA EXCESSVS enneadecaeteridis Solaris.

Numerus cyclorum	Feria	Horæ	Scrupul.
1	0	1	485
2	0	2	970
3	0	4	375
4	0	5	860
5	0	7	265
6	0	8	750
7	0	10	155
8	0	11	640
9	0	13	45
10	0	14	530
20	1	4	1060
30	1	19	510
40	2	9	1040
50	3	0	490
60	3	14	1020
70	4	5	470
80	4	19	1000
90	5	10	450
100	6	0	980
200	12	1	880
300	18	2	780
400	24	3	680

A ſine errore noſtri homines עִבּוּר tranſcenſum, καὶ ὑπεροχὴν vertunt. Atqui id erat מַעֲבָר non עִבּוּר. Tantumque differt hoc ab illo, quantum ἐμβολισμὸς, καὶ ὑπεροχή. Nam, exempli gratia, in anno tertio cycli, menſis intercalatur. Hoc dicitur ἐμβολισμός, Hebraice עִבּוּר. Ex illa intercalatione reliquæ fiunt περιττεύουσαι ἡμέραι 3. 2. 899: quæ eſt vera ὑπεροχή, & Hebraice dicitur מַעֲבָר item יִתְרוֹן & מוֹתָר. Ex triplicato exceſſu ſiue מַעֲבָר Solis 10.21. 204 conſurgunt dies 32. 15. 612, de quibus menſe שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת deducto, remanet מַעֲבָר 3. 2. 899. Multum igitur differunt ἐμβολισμὸς καὶ ὑπεροχὴ, ac proinde עִבּוּר καὶ מַעֲבָר. B Igitur a nobiliore parte cycli Lunaris doctrinam hanc vocant tam Iudæorum, quam Samaritarum Magiſtri. Ex quo apparet & rem & nomen vetuſtiſſima eſſe, cum communia ſint duarum gentium, quæ ante bis mille quingentos annos nullum inter ſe commercium habent, & capitali odio ſeſe mutuo proſequuntur. In capite קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ ita ſcriptum eſt: חֶשְׁבּוֹן שֶׁאָנוּ מְחַשְּׁבִים הַיּוֹם הוּא הַנִּקְרָא עִבּוּר, *Computus, quo hodie computamus, is eſt, quem* EMBOLISMVM *vocamus*. Quare verbum עִבַּר, quod proprie eſt intercalare, ipſis ſignificat etiam conſcribere aliquid de C doctrina Computi. Et magnus computus, qui eſt tantum in manibus doctiorum, vocatur סוֹד הָעִבּוּר, μυστήριον τοῦ ἐμβολισμοῦ. Conditores autem Computi עִבְּרוּנִיִּים ἐμβολισταί; quos idiotiſmus COMPVTISTAS vocat.

Menſis] Prima pars Computi Hebraici pertinet ad Lunam, ſecunda ad Solem, tertia ad temporum vniuerſitatem.

Ter, Ter, Bis] vel, *Tria, Tria, Duo*. Eſt Canon Magiſtri Gamalielis, qui ſcripſit in סוֹד הָעִבּוּר. Sententia Canonis hæc eſt. Poſt tres annos emboliſmus celebratur. Itaque triplicandus eſt exceſſus Solis 10. 21. 204: atq. e producto abiiciendus menſis embolimus 29.12.793. Reliqua fit ὑπεροχὴ ἡλιακὴ 3.2.899. Rurſus poſt alios tres annos ter ducitur exceſſus D Soli, cui iungitur 3.2.899. Abiecto menſe Lunari, relinquitur ὑπεροχὴ 6. 5.718. Poſt octauum annũ bis ducendus exceſſus, & cum 6.5. 718 coniungendus. Et conflabitur exceſſus octaui anni 28.0.46, minor vtique menſe Lunari. Et propterea nihil poteſt ex eo deduci. Sic deinceps agendũ, vt ſecundo libro docuimus. Ideo illa TER, TER, DVO declarant, quando triplicandus exceſſus, item quando duplicãdus. Quare naturalis eſt emboliſmus cycli Iudaici, non autem arbitrarius, qualis Calippicus, & Metonicus, qui emboliſmos præcipitant ante tempus, ne

eorum neomeniæ epocham Solſtitialem anteueniant. At in Iudaica A
ratione non prius intercalatur, quam Solis exceſſus ſupra Lunam eo progreſſus ſit, vt menſem, aut amplius, conficiat. Hac ratione anni 3.6.8.11.14.17.19 intercalationi attributi ſunt, quod illis interuallis, non alias exceſſus Solis menſem colligunt.

Exceſſus menſis] Aufer ſeptenarios dierum vnius menſis 29.12.793. Relinquuntur exceſſus vel epactæ vnius nouilunij 1.12.793.

Exceſſus anni communis] Annus communis, ſiue ſimplex eſt XII menſium. Itaque epactæ vnius nouilunij 1.12.793 duodecies multiplicatæ, abiectis ſeptenariis dierum, fiunt 4.8.876. epactæ videlicet vnius anni communis.

Exceſſus anni embolimæi] Epactæ duodecim menſium 4.8.876. epa- B
ctæ vnius menſis 1.12.793. Coniunctæ fiunt epactæ tredecim menſium 5.21.589. nimirum epactæ anni embolimæi, qui eſt menſium XIII.

Exceſſus cycli] In cyclo ſunt anni XIX. quorum duodecim ſimplices, ſeptem embolimæi. duodecies epactæ anni ſimplicis 4.8.876 fiunt 3.9.792. Septies epactæ anni embolimæi 5.21.589, fiunt 6.6.883. Iunctim fiunt 2.16.595, epactæ annorum XIX, duodecim ſimplicium, ſeptem embolimæorum, qui eſt modus vnius cycli.

Nouilunium Tohu] θεμέλιον nouilunij Iudaici, ſiue Radix, vt vulgo vocant, eſt feria ſecunda, hora quinta, ſcrup. ducenti quatuor. Cuius poſitio hæc eſt: 2.5.204. Huius ratio reddita eſt libro ſecundo, & infra reddetur amplius. Diei ciuilis Iudaici initium ſtatim a Sole C
occaſo; & propterea computus Lunaris imminutus eſt horis ſex, vt ſuo loco videbitur. Iudæi inferioris vetuſtatis vocant hoc θεμέλιον מולד תהו, id eſt, νεομηνίαν χάους. TOHV enim ipſis eſt, quod veteribus Græcis χάος. Eſt itaque πρόληψις μαθηματική, vt ſunt omnes epochæ motuum. Sed & Iudæis hoc nouilunium προληπτικὸν vocatur מולד נויפה, ἐπίπληξις σελήνης. Item dicitur נויפת הלבנה, ἐπίπληξις σελήνης, increpatio Lunæ, ridiculo commento. Fingunt Lunam Solem æmulatam apud Deum Opt. Max. expoſtulaſſe, quod ſecum Sol vna luceret. Omne enim regnum eſſe impatiens conſortis. Itaque ob id a Deo grauiter correptam, a feria quarta, qua ſuſpenſa ſunt in cælo luminaria, tenebris obductam non luxiſſe, donec HOMO primus creatus. Sic biduum D
ſiluiſſe Lunam, feriam quartam, & quintam continuas. Vnde factum, vt nouilunio complendo biduum deſideretur, quod quidem deſignatur hoc nouilunio Tohu. Quid verbis opus eſt? Nunquam veteres Græci morbo mythologiarum ita inſaniuerunt, ac Iudæi. Vbi Rabbinica περιεργία defunctum ſe putat Lector, præter expectationem in ipſo articulo opprimunt eum. Si quando enim dignus vindice nodus inciderit, præſto eſt θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, ſcilicet fabula πατροπαράδοτος,

A aut ſcitum aliquod veteris Rabbini, quo negotium ac lis omnis deci-
ditur. Et quare Luna æmulari potuit Solem quod ſecum luceat, quæ
ſine Sole nullum lumen habet? Nouilunium igitur primum Iudai-
cum fuit feria ſecunda, hor. 5. 204, poſt Solem occaſum, vel, quod
idem eſt, feria ſecunda, hor. 11. 204, poſt meridiem Hieroſolymis, an-
no periodi Iulianæ 953, Octobris VII, in litera G, cyclo Solis primo.
Nam cyclus Solis Romanus idem eſt cum Iudaico.

Annus Solaris] Secunda pars Computi Iudaici ad Solem perti-
nens, a qua parte pendet Tekupharum doctrina.

Exceſſus Solis ſupra annum Lunarem] Aufer modum anni Lunaris
354. 8. 876 a modo anni Solaris 365. 6. 0. Remanet ὑπεροχὴ ἡλιακὴ
B 10. 21. 204.

Exceſſus cycli] Ex Canone Gamalielis, quem ſupra expoſuimus,
poſt ſepties multiplicatum exceſſum Solis, deductis menſibus Luna-
ribus, remanet differentia Solis & Lunæ, hor. 1. 485. Quod ita libro
ſecundo demonſtrauimus. Abiice ſeptem menſes ſynodicos 206. 17.
151, a nouemdecim exceſſibus Solaribus, 206, 18. 636. Relinquitur
idem exceſſus cycli Solis 0. 1. 485. Hic eſt primus Canon Teku-
pharum.

Exceſſus Tohu Solaris] Libro ſecundo indicauimus cauſſam huius
exceſſus. Annus Solaris Iudaicus idem fuit, eſtque hodie, cum veteri
Syromacedonico. Nam Hyperberetæus tetraetericus Macedonum
C Alexandreus cæpit die VIII Octobris. Itaque vltima dies anni erat
VII Octobris, vbi quarto quoque anno exeunte intercalabatur dies
tam a Syromacedonibus, quam ab Hagarenis, & Iudæis, qui periodo
Calippica Alexandrea vtebantur. Tekupha igitur autumni, quod
Macedonibus dicebatur κέντρον μεθοπωρινὸν, erat in VII Octobris. Κέν-
τρον χειμερινόν, Tekupha hiberna in VI Ianuarij. Tekupha vernalis,
κέντρον ἐαρινὸν in VII Aprilis. Tekupha æſtiua, κέντρον θερινὸν VII Iulij.
Eæque Tekuphæ non eſt commentum Iudaicum, ſed Græcorum, vt
alibi diximus, qui eas partes anni ὥρας vocabant. Edito anno Iulia-
no, primi omnium Antiocheni ſtatim eum typum admiſerunt, deinde
etiam ipſi Iudæi. Nam & Ioſephus tempora belli Iudaici deſcriptio-
D nibus dierum Iulianorum Antiochenſium deſignat: vt iam ab initio
eam accepiſſe videantur, ſaltem a patrimonio Archelai in fiſcum re-
dacto. Neque dubium eſt, quin aut tunc, aut ſub Herode eam anni
formam acceperint. Tunc cæptæ putari Tekuphæ Iulianæ, & Mace-
donicæ deſitæ. A Tekupha igitur veteri, nempe a VII Octobris, ad
XXIV Septembris, vbi Soſigenes ſtatuit æquinoctium, dies ſunt XIII
præciſe. Nam æquinoctium Soſigenis ſunt XXIV dies a Kalendis
Septembris: κέντρον autem μεθοπωρινὸν eſt XXXVII dies ab iiſdem

Kalendis:in qua die primum nouilunium fuit hora 5. 204, vt dictum A
eſt. Tekupha autem Tiſri in primo anno eſt 9 horarum in nocte præ-
ciſe. Si igitur nouilunium fingitur fuiſſe in die 27. 5. 204: Tekupha
autem in 24. 9. 0 figenda eſt, quæ olim eſſet in 37: vt hoc fiat, non ali-
ter poteſt, quam ſi de dieb. 37. 5. 204, eximantur dies 12. 20. 204. Itaque
relinquentur dies 24. 9. 0. Hæc eſt ratio, cur dies 12. 20. 204 eximendi
ſunt de veteri Cardine Macedonico. Ita de 13 diebus ſolidis delibatæ
ſunt horæ 3. 876. Cum conſtaret iam de medio motu Lunæ etiam in-
ter Iudæos, & tamen, vt fit, non poſſet extorqueri vſus periodi Calippi-
cæ Alexandreæ de manibus vulgi, Magiſtri Tiberiadis illam perio-
dum ſuſtulerunt, & nouum עִבּוּר id eſt, Computum inſtituerunt. Pro
XIII igitur diebus, quibus priſca Tekupha Cæſarianam excedit, ac- B
ceperunt cyclos 216, id eſt, annos 4104: quibus congruunt dies XIII
προεμπτώσεως σεληνιακῆς, & hora vna præciſe. Igitur tempus emen-
dationis incidit in annum Computi Iudaici 4104 abſolutum, adeo vt
primus annus correctionis ſit annus Computi iniens 4105, qui con-
gruit anno Chriſti Dionyſiano 344. Nouilunium Septembris ex Ta-
bulis aſtronomicis erat Hieroſolymis nocte XXIV Septemb. feria ſe-
cunda, hora 10 $\frac{46}{1080}$ a meridie diei XXIII, quæ erat feria prima, cyclo
Solis 17. vel, quod idem eſt, hora 4 $\frac{46}{1080}$ a Sole occaſo, ciuiliter. Iudæi,
vt in methodo Tekuphæ nihil relinquerent de ſcrupulis, pro $\frac{46}{1080}$ acce-
perunt $\frac{204}{1080}$, quia ſcrupula 876, quæ ſuperſunt de modo vnius anni
communi, de modo anni ſolaris detracta relinquunt 204. Quare cum C
in Tekupha Tiſri & Niſan nulla ſcrupula relinqui debeant, neceſſario
eadem 204 debent eſſe & in exceſſu Solis ſupra Lunam, & in primo
nouilunio. Ita factum, vt illa 204 tam ſint in primo nouilunio, quam
in exceſſu Solis. Exceſſus Solis 10. 21. 204. Nouilunium primum
0. 5. 204. Differentia nouilunij ciuilis Iudaici, & aſtronomici, hor. 1.
158. De hoc infra dicetur opportuniore loco. Hæc ſane ingenioſiſſi-
me: ſed imperite eundem diem & Tekuphæ & nouilunij ſtatuunt.
Tekupha enim eſt vltimus dies anni Solaris, ſiue שְׁנַת יָמִים, nouilu-
nium autem primum eſt prima dies anni. Momentum λόγῳ θεωρητῷ
eſt inter tempus Tekuphæ & tempus primi nouilunij, illius deſinen-
tis, huius ineuntis. Itaque recte antiquitus Tekupha erat in VII Octo- D
bris. Nouilunium autem debebat eſſe in ſequenti, nempe in VIII:
quod quidem accidit anno mundi 2453 ineunte. Tunc enim ſtatim
poſt æquinoctium confectum, quod erat in VII Octobris, iniuit noui-
lunium Marcheſchwan in VIII, feria tertia: & ſequens Niſan in ipſo
die æquinoctij ciuilis, feria V, Aprilis ſecunda, qui eſt menſis Exodi:
quo quidem nihil notabilius in ratione temporum ſacræ hiſtoriæ.
Quod igitur & Tekupham, & nouilunium primum in eadem die
ſtatue-

A ſtatuerunt, peccant & in naturam rei ipſius,& in priſcam anni Mace-
donici conſuetudinem : quod nimirum Tekupha ſit finis anni an-
tecedentis, nouilunium autem principium ſequentis : & præterea
Macedones annum ciuilem Solis non a VII, ſed a ſequenti inſtitue-
bant. Habes cauſſas anni & computi Iudaici, quas penitus ignorant
ipſi Iudæi. Neque vero dubito, quin vetus ſit illa opinio inter Iudæos,
mundum creatum in VII Octobris, idque propter ignorationem do-
ctrinæ Olympiadum : de qua toties diximus.

Exceſſus menſis Tekuphæ] Si exceſſum Solis 10.21.204 per XII diuiſeris,
habebis 0.21.827 epactas menſis Tekuphæ. Annus igitur Tekuphæ
eſt proprie exceſſus ipſe Solis. Similiter exceſſus cycli Tekuphæ eſt
B exceſſus cycli Solaris ſupra Lunarem, 0,1.485, epactæ videlicet cycli
Tekuphæ.

Ad ſciendum nouilunium] Hactenus Canones Computi Iudaici.
Subiectum Computi eſt Annus. Annus Hebraicus eſt mixtus: qua-
tenus ratione Solis & Lunæ conſideratur. Ratione Lunæ, propter
menſes Lunæ, ad cuius ſideris motum deſcripti ſunt. Ratione Solis,
propter duas cauſſas. Primo propter æquationem temporis, quæ fit
remedio emboliſmorum: deinde propter Tekuphas. Rurſus anni du-
plex diuiſio : in duodecim menſes, propter nouilunia: in quatuor Te-
kuphas, propter Solem. Quæ duplex diuiſio eſt ſumma ſummarum
in Computo Hebraico: qui in genere duo tantum docet : nouilunia,
C ac Tekuphas. Prior igitur methodus nouiluniorum, quam Teku-
pharum. Primum nouilunium Computi Iudaici in VII Octobris, vt
toties diximus, cyclo Lunæ III, Solis primo, anno periodi Iulianæ 953,
annis 189 abſolutis, poſt conditum rerum. Primum, vt ſcias annos
Computi Iudaici, abiice 952 annos abſolutos de periodo Iudaica. Re-
liquum eſt annus currens Iudaicus a nouilunio primo autumni.
Exemplum. Annus iſte Chriſti Dionyſianus 1596 erat 6309 periodi
Iulianæ. Deductis 952, relinquitur annus Iudaicus 5357 iniens a pri-
mo nouilunio autumni. Volo nunc ſcire characterem Tiſri eiuſdem
anni Iudaici ineuntis. Diuiſis 5356 annis præteritis per 19, habes 281
cyclos abſolutos, & 17 annos præterea
D expanſos abſolutos. In principio harum
Notarum dedimus tabulas tres chara-
cterum tredecim menſium, hoc eſt, ex-
ceſſuum Lunæ ſupra Septenarios 19 an-
norum expanſorum : cyclorum tam ex-
panſorum, quam per denarios & cente-
narios collectorum. Rurſus habes aliam
Tabulam 19 annorum exceſſus Solis, &

EXCESSVS LVNÆ.				EXCESSVS SOLIS.		
200	5	22	200	12	1	880
80	5	4	80	4	19	1000
1	2	16	595	0	1	481
17	6	10	210	0	0	0
Tohu	2	5	204	0	0	0
Nouil. Tiſri	1	10	209	16	23	281
5357	XIII Sept.					

præterea Tabulam cyclorum excessus Solis. Igitur de Tabula cyclorum characteris mensium, cyclos 200 competunt 5. 22. 200. cyclis 80, congruunt 5. 4. 80. vni cyclo 2. 16. 595. annis 17 absolutis 6. 10. 210. & pro 18 ineunte nouilunium Tohu 2. 5. 204. Summa 1. 10. 209. Id est, nouilunium Tisri anni 5357 est feria prima, hor. 10. 209. Volo scire cui diei Iulianæ respondet. Condidimus Tabellam primi cycli Iudaici. Accipe igitur excessus Solis congruentes totidem cyclis absolutis: qui sunt, vt habes in minore diagrammate dies 16. hor. 23. 201. Illi excessus sunt dies προεμπτώσεως Σεληναϊκῆς, quibus Luna post aliquot cyclos anteuertit priscam epocham in anno Iuliano. Totidem igitur dies abiice a prisca epocha cycli primi. Et vide quota sit feria, & quæ litera Dominicalis. Feria indicabit locum nouilunij. Nam dies illi προεμπλώσεως non possunt constanter hærere in eadem die propter multas caussas, quas prudentes omittimus. Igitur colliguntur dies προεμπλώσεως 16. 23. 201. Et iste annus propositus est 18 cycli. In vetere cyclo nouilunium anni 18 erat in 29 Septembris, vt patet ex Tabula. de qua epocha si deduxeris dies 16. 23. 201, nouilunium hoc anno ascenderit ad XII Septembris. Est feria prima nouilunij litera autem dominicalis D C. Ergo nouilunium hoc incidit in litera C. Proinde litera C, quæ proxima est diei XII Septembris ante aut post, ea est epocha nouilunij Tisri huius anni propositi 5357. erit igitur in XII, vt etiam constabat ex diebus προεμπλώσεως: quorum ope aduocato feriæ & literæ dominicalis auxilio, nunquam errabis. Tot enim dies Luna ascenderit, quot ex cyclis excessus Solis collecti fuerint. Sed obseruandum, si nouilunium attigerit horas 18 præcise, aut amplius, transferendam esse feriam. Caussa in promptu est. 18 horæ Computi Iudaici sunt 24 horæ astronomice, hoc est, a meridie. Nam primum nouilunium, vti diximus, Iudaice est hor. 5. 204, ab occasu Solis, astronomice 11. 204, a meridie. Proinde 18 horæ ab occasu Solis, sunt 24 horæ astronomice a meridie. Sic in hoc nouilunio proposito horæ 10. 209 ab occasu Solis, sunt 16. 209 a meridie. Hoc ne doctiores quidem Iudæi aduerterunt: cuius rei ignoratione illud oraculum sciuerunt: כ״ד שָׁעוֹת מִכַּסֵּי סִיהֲרָא שִׁית מְחַדְתָּא וְי״ח מְעַתִּיקְתָּא *Viginti quatuor horis Luna latet, id est, silet. Sex nouella fit, & decem octo fit vetus.* Græce, ἐν νυχθημέρῳ ὕπαυγός ἐστιν ἡ σελήνη. ἐν τεταρτημορίῳ νέα. ἐν τρισὶ τεταρτημορίοις ἔνη. Sed hæc ridicula sunt, & produnt in illis ignorationem caussæ 18 horarum: quas nesciunt esse 24, id est, solidum νυχθήμερον. Tunc manifesto non feria

TABVLA NOVILVNIOrum primi cycli Iudaici.	
1	7 Octob.
2	26 Sept.
3	17 Sept.
4	5 Octob.
5	23 Sept.
6	11 Sept.
7	1 Octob.
8	22 Sept.
9	9 Octob.
10	28 Sept.
11	17 Sept.
12	6 Octob.
13	24 Sept.
14	14 Sept.
15	3 Octob.
16	22 Sept.
17	17 Sept.
18	29 Sept.
19	19 Sept.

A propoſita, ſed ſequens aſſumenda, propter diem integrum, qui latet ſub 18 horis, quæ putatæ a meridie fiunt 24, id eſt, dies integer. Poterant numerare integras horas a meridie, & quidem tutius, vt nos fecimus in noſtro anno cæleſti, in quo nunquam intercalamus, niſi poſt 24 horas. Quare ſi a meridie procederet computus, vbi hodie incidit hora 18 abſoluta, tunc incideret hora 24, id eſt, dies integer. Scito autem vetuſtiſſimis Iudæis has horas æquinoctiales in vſu non fuiſſe, ſed tantum τὰς καιρικὰς, vt patet ex Euangelio, idque a temporibus Romanorum. Omnino enim etiam horarum appellatio noua eſt, vtpote a Græcis in nationes Orientales deriuata. Quare antiquior eſt appellatio dierum ſeptimanæ ſub nominibus ſeptem Planetarũ, quam hora-
B rum Planetariarum. Nam omnis hora eſt cõmentum recentius appellatione dierum ſub notis Planetarum. Iudæi antiquitus ὁλοσχερῶς diem ipſum in tenebras & lucem, veſperam & mane diuidebant, quod tempus coniunctim עֶרֶב־בֹּקֶר vocabant, vt Daniel. Græcis eadem compoſitione eſt νυχθήμερον. Totum hoc interuallum quadrifariam diuidebant. Quadrantes ipſos Vigilias vocabant, vt & Romani & Græci. Primus quadrans a Sole occaſo, ad mediam noctem אַשְׁמוּרֶת עֶרֶב dicebatur. Apoſtoli vertunt ὀψίαν ſimpliciter. Sequebatur hanc אַשְׁמוּרֶת, הַתִּיכוֹנָה vigilia media, a media ſcilicet nocte, ad Solem Orientem, ob id dicta, quod inter duos Soles interiecta eſſet, inter occaſum lucis antecedentis, & ortum lucis ſequentis. Deinde ſequebatur אַשְׁמוּרֶת הַבֹּקֶר
C Vigilia matutina, a Sole orto, ad meridiem. Apoſtoli πρωΐαν. Poſtremo quarta Vigilia הַצָּהֳרַיִם, meridies, a ſexta hora, ad duodecimam, & Solem occaſum. Priſca hæc Hebræorum partitio fuit. Pſalmo LV. 18. Poſtea in tres partes, ſiue Vigilias noctem ipſam diuiſerunt, more Romano. Vide Auſonium in Ternario. Proinde τῆς δευτέρας καὶ τῆς τρίτης φυλακῆς meminit DOMINVS apud Lucam XII. Sed in Marco XIII, prima pars vocatur ὀψέ, ſecunda μεσονύκτιον, tertia ἀλεκτοροφωνία. Quare in רֵישׁ בְּרָכוֹת ita ſcriptum eſt: הָא דְאָמְרִינַן שְׁלֹשָׁה מִשְׁמָרוֹת הָוֵי הַלַּיְלָה וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר אוֹי שֶׁחָרַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי. *Ecce quod dicimus, eſſe tres vigilias noctis, & ſingulis vigiliis Deus benedictus dicit:* HEV QVOD DESOLAVI DOMVM MEAM. Iudaicum quidem oraculum, & in-
D eptum: ſed quod verum eſt de triplici vigilia noctis, idque inſtituto Romano.

Adiice nouilunium] Qui ſcit nouilunium præteritum, & vult ſcire ſequens, adiiciat præterito nouilunio epactas menſis vnius. Tiſri proximus, vt oſtendimus, erit 1. 10. 209. Adiice 1. 12. 793, characterem menſis vnius. Habes 2. 22. 1002, characterem nouilunij Marcheſwan feria tertia, quia excedit 18 horas ab occaſu, vel 24 a meridie. Erit igitur in nocte duodecima Octobris.

Ad

Ad sciendum Tekupham Tisri] תְּקוּפָה est anni conuersio propriè. & A
nihil aliud significabat tempore Mosis, qui iubet σκηνοπηγίαν celebrari לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה anno vertente, initio Autumni scilicet. Exodi XXXIV. 22. Nam quod ibi vocat תְּקוּפַת הַשָּׁנָה, id XXIII, 6, dicitur צֵאת הַשָּׁנָה. Sed postquam Iudæi acceperunt formam anni Alexandrei & periodum Calippicam, vna etiam acceperunt annum Lunarem, & quatuor κέντρα Macedonica, quæ ipsi vno nomine תְּקוּפוֹת vocarunt, quia annus incipit statim post תְּקוּפַת הַשָּׁנָה, post conuersionem anni. Hoc inuentum, vt diximus, est plane Græcum, & vetustissimum, qui anni Solaris nullam in menses descriptionem tenebant, sed constabat illis, quadriennium, siue Lustrum Solare, esse dierum 1461: sextam autem decimam partem esse dierum $91\frac{5}{16}$. Hoc ipsi ὧρον, & κέντρον & τετρὰς vo- B
cabant: quorum exemplo & Iudæi תְּקוּפוֹת appellarunt: quod ad verbum est τετράς. Elidenses primo anno Olympiadis intercalabant inter VIII, & IX Iulij. quo nihil verius est. Annum incipiebant a Sole occaso. Anni sequentis initium erat a media nocte. tertij ab ortu Solis. quarti a meridie quinti, eiusdemque primi Olympiadis ab initio noctis. Ita non sentiebant se diem intercalasse, cum tamen intercalassent. Ammianus Marcellinus: *Spatium anni vertentis id esse periti mundani motus & siderum definiunt veteres, inter quos Menon (Meton) & Euctemon & Hipparchus, & Archimedes excellunt, cum Sol perenni rerum sublimium lege, polo (poli) percurso signifero, quem Zodiacum sermo Græcus appellat, trecentis & sexaginta quin-* C
que diebus mensis, & noctibus, ad eundem redierit cardinem. Vt verbo tenus, si a secunda particula elatus Arietis, ad eam dimensione redierit terminata. Sed anni interuallum verissimum memoratis diebus, & horis sex ad vsque meridiem concluditur plenam: annique sequentis erit post horam sextam initium, porrectum ad vesperam. Tertius a prima vigilia sumens exordium, ad horam noctis extenditur sextam. Quartus a media noctis, vsque ad claram trahitur lucem. Recte sane & ad mentem nostram, item ad morem vetustum Græcorum accommodatissime. Quemadmodum igitur diligenter notabant τετρὰς θερινὰς, ita etiam τετρὰς ἰσημερινάς, & τετρὰς χειμερινάς. Hoc imitati Iudæi diligenter momentum obseruant, quo hæc κέντρα conficiuntur, antiqua con- D
suetudine, vt solet, in superstitionem vertente. Olim, vt diximus, cum anno mero Alexandreo vterentur, Tekupham primam statuebant in VII Octobris.

TABELLA TEKVPHARVM.

Tisri			Tebeth			Nisan			Tamvz			Anni
N	9	0	D	4	30	N	0	0	N	7	30	I
D	3	0	D	10	30	N	6	0	D	1	30	II
D	9	0	N	4	30	D	12	0	D	7	30	III
N	3	0	N	10	30	D	18	0	N	1	30	IIII

Postea eam fixerunt in XXIV Septembris, accepta forma Iuliana. In primo

A primo anno lustri Tekupha Tisri est hora 9 noctis, Tekupha Tebeth hora 4.30′ diei. Tekupha Nisan initio noctis. Hoc significant literæ D, & N in Tabella Tekupharum a nobis subiecta. D enim est dies: N autem Nox. De Tekuphis ita scribunt: התקופות בכל שנה ושנה חוזרות חלילה לעולם ועד וסימנם ח׳ז׳ו׳ז׳ פי׳ שמונה ימים קדם יינר יהיה תקופת טבת : בשבעה ימים קדם אבריל יהיה תמיד תקופת ניסן : בששה ימים קדם גוליו יהיה תמיד תקופת תמוז : בשבעה ימים קדם אוטוברי יהיה תמיד תקופת תשרי. *Tekuphot singulis annis perpetuo reuoluuntur, ac redeunt in orbem: quarum signum 8, 7, 6, 7. hoc est: octo diebus ante Januarium est τροπὴ Tebeth. Septem diebus ante Aprilem erit semper* TROPE *Nisan, sex diebus ante Iulium erit semper* TROPE *Tamuz. Septem diebus ante Octobrem erit semper* TROPE *Tisri.* De
B superstitione autem, qua Tekuphas obseruant Iudæi, libro secundo monuimus. Nam a veteribus illis Macedonibus didicerunt exactissimum ingressum Solis in signa per illud tempus fieri. Per τροπὰς enim θερινὰς nihil aliud, quam VIII Iulij, & per τροπὰς χειμερινάς, VI Ianuarij, & Macedones & omnes Græci intelligebant. Neque secus ac veteres illi Græci, vnicuique τροπῇ siue Tekuphæ στοιχεῖον suum attribuunt. Tekuphæ Tebeth brumali AQVAM: Tekuphæ Nisan vernali AEREM: Tekuphæ Tamuz Solstitiali IGNEM: Tekuphæ Tisri autumnali TERRAM. atque adeo ex horum quatuor elementorum excessu interitum mundo & hominibus minantur: puta ex Solstitialis Tekuphæ excessu ἐκπύρωσιν: ex brumalis excessu κατακλυσμόν. ex altera
C fore, vt fataliter exaquescat Mundus, ex altera exignescat. Sic etiam propter easdem rationes periculum ὑδέρου illi imminere, qui in eo momento, quo Tekupha Tebeth committitur, aliquid biberit: aut καύσωνος, & ardentissimi morbi, qui in Tekupha Tamuz ad ignem accesserit. Propterea superstitiosissima curiositate articulum ipsum Tekupharum obseruant, ne forte imprudentes malum immedicabile incurrant. Vide Commentarium Rabbi Saudia Gaon in Sepher Ietzira, capite quinto, si modo alicui tantum otij est ab rebus seriis, vt in his nugis tempora perdat. Itaque horum hominum superstitioni acceptum feramus licet, quod Græcorum vetustissima περὶ τροπῶν doctrina nobis conseruata
D sit. Ad methodum igitur veniamus. Collige epactas excessuum Solis in cyclis & annis præteritis. A summa abiice dies 12. 20. 204. Residuo adiice nouilunium, siue characterem feriæ. vt habes in præsenti diagrammate. Cyclis enim 281, & annis 17 præteritis congruunt epactæ Solares 24. 18. 1075. de quibus deductis ex perpetua Regula diebus 12. 20. 204, residuo autem 11. 22. 871 adiectis horis nouilunij

200	12	1	880
80	4	19	1000
1		1	485
17	7	19	870
Summa	24	18	1075
Aufer	12	20	204
Residuũ	11	22	871
Adde	0	10	209
Tekupha Tisri.	12	9	0

lunij 0. 10. 209, fiunt dies absoluti 12 de Tisri, cum horis 9. 0. Ergo A Tekupha Tisri committetur nocte, quæ sequetur Solem occasum diei 12 Tisri, hora 9 noctis absoluta. In eo, inquam, momento committetur Tekupha. Quod si essent horæ 21, abiectis 12, reliquæ nouem attribuerentur diei sequenti. Nam horæ infra 12 pertinent ad noctem. quod est reliquum supra duodecim, pertinet ad diem. Sed obseruandum in hoc negotio, si translatio ciuilis fiat, vna die minus putandum erit. vt hic, habemus dies 12. hor. 9. 0. hoc est, Tekupha est post 12 diem Tisri, nimirum hora 9 noctis, XIII Tisri. Sed si translatio fiat a prima feria, ad secundam (vt sane fiet hoc anno) tunc non XIII nox, sed XII accipienda erit. De qua translatione infra dicetur. Porro in anno Embolimæo, qualis fuit iste 5356 ad finem decurrens, Tekupha Tisri B erit in Marcheswan, Tekupha autem Tebeth in Schebat. Collige ergo excessus competentes cyclis 281, annisque absolutis 16. Deduc ex perpetua regula dies 12. 20. 204. Adiice horas & momenta nouilunij 2. 12. 700. Fiunt dies 31, horæ 3. 0. Tekupha igitur autumnalis fuit post horas tres, nocte, quæ sequuta est 31 diem a neomenia Tisri, id est, nocte secunda Marcheschwan, feria quinta ineunte. Adeptus Tekupham Tisri habebis sequentem, additis ad priorē diebus 91, horis 7. $\frac{1}{2}$. Sic in anno proposito 5356, a neomenia Tisri erunt dies 122, horæ 10 $\frac{1}{2}$. Quare Tekupha brumalis erit nocte, quæ sequutura est diem 122, a neomenia Tisri. Fuit annus abundans. Tisri, Marcheschwan, Casleu dierum 90. cum quo compositis 29 diebus Tebet, fiunt omnes dies 119: quibus deductis 122, relinquuntur dies 3, horæ 10 $\frac{1}{2}$ de mense Schebat. Igitur Tekupha brumalis contigerit hora 10 $\frac{1}{2}$ noctis, quæ sequutura est 3 diem Schebat: & proinde Tekupha contigerit nocte quarta Schebat, feria quinta. Hæc sunt ingeniosissima, quorum tamen causæ ab ipsis artificibus Computi ignorantur. pro quibus caussis fabulas apponunt nobis, vt cum spectatore Plautino saturi fiamus fabulis. Sed methodum huius Computi Lunaris argutissimam & elegantissimam esse nemo harum rerum paulo peritior inficiabitur. D Quoties scripta Iudæorum lego, succurrit mirari, quomodo tam perfecta methodus potuit excidere hominibus, qui quasi consulto videntur ignorationem omnium bonarum rerum profiteri. Epilogismus tamen eorum Lunaris progressu temporis paulo longior iusto deprehenditur. Epilogismus syzygiæ Iudaicæ, dierum 29. horarum 12, moment. 793. quæ quidem 793 momenta sunt scrupula sexagenaria 44′. 3″. 20‴. At verus epilogismus astronomicus hor-

200	12	1	880
80	4	19	1000
1	0	1	485
16	26	11	379
Summa	42	34	584
Aufer	12	20	204
Resid.	30	14	380
Adde nouilunium.	0	12	700
Tekupha.	31	3	0

C

A hor. 12. 44'. 3". 11'''. Differentia, ſcrup. 0'. 0". 9'''. quæ quidem tertia in ſyzygias vnius cycli ſolidi ducta fiunt ſcrup. 0'. 35". 15'''. Cyclus Iudaicus dies 6939. hor. 16. 595. id eſt, hor. 16. 33'. 3". 20'''. Deductis ſcrup. 0'. 35". 15''', relinquuntur dies 6939. hor. 16. 32'. 28". 5''', modus cycli aſtronomici. Cyclus Iulianus, dies 6939. 18. 0. Differentia cycli Iuliani, & aſtronomici, hor. 1. 27'. 31". 55''', qui exceſſus maior eſt Iuliano. Minor eſt enim modus cycli aſtronomici modo cycli Iudaici. Quare detracto cyclo aſtronomico de cyclo Iuliano, maior relinquetur exceſſus, quam ex cycli Iudaici detractione. Proinde exceſſus 216 cyclorum aſtronomicorum fiunt dies 13. 2. 6'. 54". id eſt, dies 13. horæ 2. momenta 126 fere. At exceſſus totidem cyclorum Iudaicorum
B ſunt tantum dies 13. hor. 1. 0. Differentia, hor. 1. 126. Quare anno Chriſti 344 nouilunium Tiſri a meridie erat Iudaice horarum 11. 204. aſtronomice autem tantummodo 10. $\frac{46}{1080}$. quæ diſcrepantia nata eſt ex illo epilogiſmo Lunari, quo non Iudæi tantum, ſed aſtronomi illorum ſæculorum vtebantur.

Ad ſciendum quotus numerus cycli maioris] Cyclus maior eſt cyclus Solis, cyclus minor eſt cyclus Lunæ. Cyclus Solis incipit a nocte XXVI Niſan, eoque vtuntur ad inueſtigationem feriæ Tekupharum.

Accipe æram minorem] Æra minor eſt illis, quæ eſt infra millenarium. Vt exempli gratia, in anno Computi Iudaici 5356, ſoli tres vlti-
C mi numeri 356 dicuntur ÆRA MINOR, פרט קטן vt ipſi loquuntur.

Adiice XX] Hæc XX καθολικά, quæ adiici præcipit Canon, Hebræi Computatores vocant עֹנֶשׁ גדול onus magnum. Sed hoc locum non habebat ante 5201 annum Iudaicum, neque habebit poſt 5999. Sed non magnæ ſubtilitatis eſt, rem per tot diuerticula quærere, ad quam publica via licet peruenire. Adiectis 16 ad æram minorem, & a ſumma abiectis omnibus 28, relinquitur annus cycli Solaris Iudaici. Inibit proxime annus 5357. Adiectis 16 ad 357, ſumma per 28 diuiſa, relinquitur annus 9 cycli Iudaici Solaris, qui eſt idem cum Romano.

Quotus numerus cycli minoris] Quemadmodum ſuperior Canon, ita & hic locum tantum habere cœpit ex anno 5201, in quo erat cyclus
D Solis XXI, Lunæ XIIII. Hinc ſemper iubentur apponi XX anni abſoluti ad methodum Solis, XIII autem ad methodum Lunæ.

Ad ſciendum annum SEMITA] שְׁמִטָּה eſt Στάχθεια, vt alibi dicimus. Ita vocatur & ſeptimus annus hebdomadis, & tota hebdomas vt Sabbatum tam ſeptima dies, quam tota ſeptimana.

Abiice ſeptenaria ab æra mundi] Computus Iudaicus falſo deducitur a primordiis rerum, cum ſit Computus annorum artificialis, vt periodus noſtra Iuliana. Computus igitur Iudaicus minor eſt mundano

annis 189, hoc eſt, ſeptimanis annorum 27. Et mundanus per 7 diui- A
ſus relinquit annum Hebdomadis ſiue Semita. Ergo & Iudaicus, cum
ab eo differat numero ſeptenario, per 7 diuiſus eundem annum heb-
domadis dabit. Hoc idem facit & periodus noſtra Iuliana. Nam per
7 diuiſa dabit verum annum Hebdomadis ab autumno. Hoc anno
Chriſti Dionyſiano 1596, quo currit annus periodi Iulianæ 6309, inci-
piet annus mundi 5546, Iudaicus autem 5357, a diebus autumnalibus.
Tres hæ Æræ per 7 diuiſæ dabunt annum ſecundum Semita ab initio
autumni.

CANONES FERIARVM] Anni Hebraici caput incertum ac mo-
bile eſt, duabus de cauſſis: propter nouilunia, ac propter ferias. Nam
alterum nouilunium ab altero præuertitur vndecim diebus fere, niſi B
alia cauſſa interuenerit. Feriæ autem quotannis mutantur in anno
Solari propter vnum diem ſuperfluum vltra Septimanas dierum.
Quanto magis in anno Lunari propter inſtabiles ſedes nouilunio-
rum? Rurſus annui capitis duplex cauſſa: altera φύσει, altera θέσει eſt.
Phyſicam mutationem vocamus eam, quam iam diximus, propter
periodum Hebdomadum ſcilicet, & cyclum Solarem. Nam litera B,
exempli gratia, quæ illo anno prima feria eſt, ſequente erit ſecunda,
interdum etiam erit tertia a prima poſt biſextum. Mutatio θέσει, ſiue
πολιτική, eſt obſeruatio diei idonei, aut non idonei. Idonei dies capiti
anni ſunt ſecunda, tertia, quinta, ſeptima feria. Reliquæ feriæ פָּסוּל vo-
cantur, hoc eſt, ἀδόκιμος ἡμέρα. Dies, quæ reperta eſt idonea capiti C
anni, dicitur קְבִיעַ KEVIA, ὁρισμὸς, terminus: quod in ea hæreat & fi-
gatur caput anni. Quare non omnis feria nouilunij erit idonea ad
KEVIA. Vnde in ſequentem aut tertiam diem diffunditur: quod dici-
tur ὑπέρθεσις, & ὑπέρβασις. Quamobrem illæ dies vocantur ὑπέρθετοι,
Epiphanio capite κατ᾽ ἀνοήτων. Illa vero ὑπέρθεσις, ſiue, vt Hebræi Com-
putatores loquuntur, דְחִיָּה duplex eſt: Lunaris ſiue ἀστρονομικὴ, & πολι-
τικὴ. Ἀστρονομικὴ fit propter nouilunium ἔνον & vetus, quoties nouilu-
nium peruenit ad 18 horas: quæ quidem putatæ a Sole occaſo, deſi-
nunt in meridiem, a meridie putatæ deſinerent in ortum Solis. Sed
hora, quæ aſtronomis eſt ſeptima a meridie, ea eſt prima ciuilis Iudæis
ab occaſu. Ideo 18 horæ deſinunt in meridiem. Quocirca ſiue in or- D
tum Solis, ſiue in meridiem deſinant, vtrumq. alienum eſt neomeniæ
inſtituendæ illis gentibus, qui diem incipiũt a nocte. Ciuilis tranſlatio
fit propter duorum Sabbatorum continuationem, quod ſi eueniat, in-
commodũ in Tiſri eſſe docent veteres Magiſtri. Propter has ὑπερθέσεις
accidit, vt annus nũc maior ſit, nunc minor iuſto. Ideo nunc προσθέσις,
nunc ἀφαίρεσις fit. Annus diuiditur in bina ſemeſtria. Sed quia inter-
uallum ſemeſtre a Niſan, ad Tiſri, habet duo nobiliſſima ſolemnia,

A Pascha & Pentecosten, item proxime σκηνοπηγίαν, optimum factu iudicarunt in eo semestri ἐξαιρέσεις & προσθέσεις facere, vbi ea solennia non occurrunt. Marcheschwan igitur & Casleu delecti, in quibus hæc fierent. Marcheschwan est mensis cauus, Casleu plenus. Cum igitur πρόσθεσις fit, Marcheschwan ex cauo fit plenus, cum ἀφαίρεσις, Casleu ex pleno fit cauus. Hinc nascitur triplex genus anni, ordinarius, cauus, siue defectiuus, plenus, vel abundans. Iustus annus siue ordinarius dicitur שָׁנָה כְּסִדְרָן, ἐνιαυτὸς κατ᾽ ἀνάλογον, annus competens, æquabilis, ordinarius. Annus defectiuus, שָׁנָה חֲסֵרָה, ἔτος ἐλλιπές, annus mancus, cauus. Annus plenus שָׁנָה שְׁלֵמָה, ἐνιαυτὸς ὁλόκληρος, annus solidus, plenus, abundans. Atque hi primoribus literis singulariis ita
B notantur: חכש גדה. Hoc est ח habet ג. Annus defectiuus habet tres dies supra 350. כ habet ד. ordinarius habet quatuor dies supra 350. ש habet ה. Abundans habet quinque dies supra 350. intellige de anno communi. Nam eædem notæ quoque accidunt anno embolimæo, sed supra 380 dies. Apud Græcos notauimus fuisse annos ἐξαιρεσιμαίους. Sic primam speciem anni Iudaici Græce vocare possimus ἔτος ἐξαιρεσιμαῖον, siue κοῖλον. secundam ἔτος ὁμαλόν. tertiam ἔτος πλῆρες.

Annus communis HACHAS GADA] Annus communis diuisus per septem relinquit tres dies, si sit defectiuus; quatuor, si æquabilis; quinque, si abundans. Iam exposuimus. Sic concipiuntor: 353. 354. 355.

HACHAS HOZ] Annus embolimæus per septem diuisus dat quin-
C que dies defectiuus, sex æquabilis, septem abundans. Sic concipiuntor: 383 384. 385 Cum ad qualitatem anni inuestigandam duo desiderentur: prius vtrum sit communis, an embolimæus: alterum, vtrum defectiuus, an ordinarius, an plenus: priori curæ satisfaciet cyclus Lunæ, alteri differentia neomeniæ propositæ cum sequenti cōparatæ. Exemplum: Annus hic est Iudaicus 5356 decurrens prope ad metas. Neomenia Tisri fuit 2. 12. 700. & est annus XVII cycli, & proinde embolimæus. Neomenia proximi Tisri 1. 10. 209, quæ transferenda est in secundam feriam, vt postea videbimus. Volo scire qualitatem huius anni 5356 currentis. Compara eius neomeniæ feriam, nempe secundam cum feria neomeniæ sequentis, nempe cum secunda. Interual-
D lum feriæ ad similem feriam, sunt VII. Proinde per præsentem Canonem hic annus est abundans, dierum vtique 385, habens Marcheschwan τριακονθήμερον siue plenum. Idem fiat in cæteris.

ADV *in omnibus annis*] Feriæ I, IIII, VI, vt diximus, sunt פסולים, hoc est, ἀδόκιμοι, & reprobræ capiti anni instituendo. Hoc significatur illis singulariis literis אדו, prima, quarta, sexta. Quare? si mensis Tisri incipit feria prima, quartadecima mensis erit Sabbatum, & XV solenne σκηνοπηγίας. Erunt igitur duo Sabbata continua. quod est

fugiendum. Si mensis incipit feria sexta, quintadecima ergo est σκηνο-πηγία. A En iterum duo Sabbata continua. Si denique incipit quarta feria, decima erit sexta feria: & sequens sabbatum. Iterum erunt duo Sabbata continua, Kippurim, & Sabbatum ordinarium. Duo Sabbata continua ipsis dicuntur תְּרֵי שַׁבְּתֵי בְּהֲדָדֵי δύο σάββατα συνεχῆ. Cum hoc instituerunt veteres Iudæi (instituerunt autem ante tempora Seleucidarum) vnius Tisri rationem habuerunt, qui fere totus solennitatibus exceptus est. Deinde duo Sabbata continua incommoda erant in tractu Hierosolymitano, propter cibos, quos coctos biduum continuum asseruare tempore autumni feruentissimo in regionibus periculosum erat. Item corpora mortuorum asseruari non possunt citra putoris & corruptionis periculum. Itaque propter Tisri hoc institu- B tum. Alioquin alias duo Sabbata continua reperiuntur. Cum neomenia Nisan incipit a feria prima; XIV Nisan est Sabbatum, & sequenti die solenne Azymorum. En duo Sabbata continua. Rursus si neomenia Nisan incipit feria septima, vt hoc anno 5356, Pentecoste est feria prima. Ita Sabbatum ordinarium & solenne Pentecostes continuantur. Nos translationum vetustatem asseruimus cõtra quosdam viros doctos nostri sæculi. Vide libro secundo. Igitur anno proximo 5357 ineunte, nouilunium Tisri erit 1. 10. 209, feria prima, XII Septembris. Sed propter ADV transferendum in feriam secundam, hoc est XIII Septembris.

IAH *in diebus*] Tralationes alias politicas, alias astronomicas feci- C mus. ADV fit πολιτικῶς: IAH autem, id est יח ἀστρονομικῶς, cum nouilunium attigit horas XVIII. Nam בגהז, hoc est, feria seccunda, tertia, quinta, septima, sunt idoneæ capiti anni πολιτικῶς: sed & ἀστρονομικῶς illæ transferuntur, si nouilunium attigit horas 18. Fit autem non raro, vt vtraque tralatio politica, & astronomica concurrant: quæ ideo vocetur a nobis μικτή. Anno 5340 nouilunium Tisri fuit 1. 23. 1079. Transferenda prima feria in secundam dupliciter, propter nouilunium vetus, & propter ADV. Sæpe etiam duæ ὑπερθέσεις fiunt. quæ a nobis vocatur ὑπέρθεσις διπλῆ. Esto nouilunium 3. 21. 542. Propter nouilunium vetus transferenda feria tertia in quartam: item quarta in quintam, propter ADV. D

GATRAD *in communibus*] גטרד, hoc est, 3 9. 204. Feriæ idoneæ capiti anni transferuntur non solum propter יח proxime præcedentem Canonem, sed etiam infra 18 horas. Sed discrimen ponendum. Quia יח propter se transfertur, vtpote cum in se nouilunium vetus habeat. At ex hoc, & sequente Canone etiam respectu sequentis anni feriæ idoneæ fit mutatio. Hoc enim cõtingit tam anno embolimæo, quam communi. De embolimæo suo loco. In anno communi igitur trans-

fertur

A fertur feria idonea, ſiquidem nouilunium fuerit 3.9.204, aut amplius. Pone epactas vnius anni cõmunis 4.8.876 ſupra nouilunium 3.9.204. Prodibit nouilunium ſequentis anni 7.18.0, transferendum propter יח. Transferetur igitur in primam: ſed non poteſt propter ADV. Compe-rendinetur igitur. Ergo character erit 2.18.0. At ſuperius nouilunium fuerat 3.9.204. Diſtantia feriarum, dies VI. Ergo annus ille communis fuerit dierum 356: quod eſt abſurdum, per Canonem חכשׁ גרה. Quare neceſſario nouilunium 3.9.204 transfertur in feriam quintam duplici tranſlatione. Tunc annus erit abundans: & differentia feriarum dies V. Quod ſi nouilunium minus fuerit vno ſcrupulo 3.9.203, tunc manet immotum.

B BATV TAKPHAT] Ecce alteram regulam mutandæ feriæ idoneæ reſpectu ſequentis nouilunij, non ſui: idque proximo poſt emboliſmum anno: quemadmodum illa ſuperior tralatio in anno communi: nempe ſi nouilunium fuerit 2.15.589, aut etiam ſupra 589. Aufer epactas anni embolimæi 5.21.589 a 2.15.589. Relinquitur 3.18.0, nouilunium præcedentis anni embolimæi: cuius & ſequentis communis differentia 2.15.589, ſunt tantum dies quatuor, contra Canonem חכשׁ הוו. Nam ſi admittamus nouilunium 3.18.0, tranſlatione duplici fungendum eſt, aſtronomica in feriam quartam, politica in quintam. Differentia igitur quintæ feriæ, & ſecundæ, IIII dies. Quod ſi nouilunium fuerit minus etiam ſcrupulo vno, vt 588, nõ transfertur.

C *Nunquam* BADV] Annus Lunaris æquabilis, ſiue ordinarius in duo ſemeſtria diuiditur: in Tiſri & Niſan. A Niſan, ad Tiſri, ſemper interuallum eſt dies 177, ἀπαραλλάκτως. A Niſan, ad Tiſri, totidem, ſiquidem anni qualitas non mutetur: quæ mutatio fit ſemper in Marcheſchwan & Caſleu. Atqui a Niſan, ad Tiſri, interuallum ſemper eſt 177 dierum: quod, vt diximus, eſt immutabile καὶ ἀπαράλλακτον. Itaque neomenia Tiſri eſt ſemper feria tertia Niſan aut ſolennis Azymorum. Puta ſi ſolenne Azymorum fuerit feria prima, Tiſri ſequens erit tertia. Si Azyma feria tertia, Tiſri quinta. Hoc anno neomenia Niſan, & proinde etiam XV eiuſdem menſis fuit feria ſeptima. Ergo Tiſri proximus erit ſecunda, cuius character 1.10.209. Ideo tra-
D latione fungendum. Duo igitur ſemper apponenda feriæ Niſan, vt habeas feriam Tiſri. Diuide 177 per 7. Remanent duo catholica apponenda feriæ Niſan, ad methodum feriæ Tiſri. Contra minue duo de feria Tiſri. habebis feriam Niſan proxime antecedentis. Hinc clarum, quare dixerit reiiculas eſſe ferias 2. 4. 6 in Niſan, aut in Paſcha.

Nunquam GAHAZ] עֲצֶרֶת proprie ad verbum eſt ἑορτή. Notio verbi τοῦ εἴργειν, eſt ſeptis cohercere, & circunſcribere. Idem verbum עָצַר deſignat, vnde עֲצֶרֶת, quod eo tempore ab opere faciendo manus abſtineant,

aut se intra septa templi cohibeant, vt ait Dauid Kimhi. Sed & עֲצֶרֶת A ἀντονομαστικῶς, inquit Kimhi, est octaua Tabernaculorum. In hoc vero Canone est Pentecoste. Et sane veteres Iudæi eo nomine nihil aliud intelligebant, quam πεντηκοστήν. Iosephus libro III. cap. x: τῇ πεντηκοστῇ, ἣν Ἑβραῖοι ΑΣΑΡΤΑ καλοῦσι, σημαίνει δὲ τοῦτο πεντηκοστήν. עֲצֶרֶת vel, vt ipse vult, עֲצַרְתָּא est quidem πεντηκοστὴ, sed non ideo etymon eius est πεντηκοστή. Igitur nunquam Pentecoste incidit in feriam tertiam, quintam, septimam. Quare? quia Pentecoste est secunda feria Phase, siue solennis Azymorum, siue neomeniæ Nisan. Si xv Nisan, id est solenne Phase, est feria septima, Pentecoste erit feria prima, vt hoc anno contigit. Si Pascha est prima, Pentecoste est secunda. Omnino Pentecoste est δευτέρα τοῦ πάσχα. Putatur enim מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח ἀπὸ τῆς B δευτέρας τοῦ πάσχα. Per doctrinam proximi Canonis Pascha nunquam est בגו. Ergo Pentecoste nunquam erit גהז. Quomodo Pentecoste fuerit tertia, si Pascha nunquam secunda? Quomodo quinta, si Pascha nunquam quarta? Quomodo denique septima, si Pascha nunquam sexta?

Nunquam ADV *caput anni*] Expositum est.

Nunquam ZABAD *Phurim*] PHVR in libro Ester exponitur גּוֹרָל lingua Susiana, vt opinor. Persice & Arabice est قُرْعة. Phurim itaque est solenne in XIV Adar: quasi dicas κληρωτήρια, ob sortem in vrnas coniectam tempori cædi Iudæorum optando. A XIV Adar, in qua est cultus Phurim, ad XV Nisan, in qua est Pascha, interuallum est C dies XXX. Diuide per VII. Differentia biduum. Ita Pascha est semper tertia feria festi Phurim proxime antecedentis. Detrahe duo de feria Paschatis. Habes Phurim antecedens. Contraria vice Pascha est sexta feria Phurim. Si enim Pascha feria prima, ergo Phurim antecedens feria sexta. Si igitur Pascha nunquam est בגו, non opus est interprete quare Phurim non sit זבד, id est VII, II, IV. Si Phurim esset VII, Pascha esset duo, contra Canonem BADV, &c.

Nunquam AGV *Kippurim*] KIPPVRIM, Græce ἱλασμοὶ, est decima Tisri. Si prima Tisri nunquam est אדו, ergo Kippurim nunquam אגו, nunquam feria prima, tertia, sexta. Si enim prima, nona fuisset septima, & proinde VIII fuerit sexta, contra Canonem, &c. Si tertia, D nona erit secunda, octaua, prima, contra Canonem, &c.

Nunquam BACH] בך Litera ב est feria secunda, litera ך est כְּסִדְרָן ordinarius. Prius agit de anno communi: deinde de embolimæo. Nunquam ordinarius annus communis incipit a feria secunda. Nam in anno ordinario interuallũ a Tisri, ad Nisan, nempe 177 dies, per 7 diuisum relinquit duo καθολικὰ, quæ ad feriam neomeniæ Tisri apposita dabunt quartam feriam neomeniæ Nisan. quod est contra Canonem.

Neque

A *Neque* GACH] ג״ח Id est tertia deficientis. Annus defectiuus communis nunquam incipit a feria tertiâ. Nam 176 per 7 diuisa dant vnitatem, quæ cum feria tertia Tisri componerent feriam 4 Pascha, aut Nisan, contra Canonem.

Neque GASCH] ג״ש, id est tertia abundantis. Neque tertia feria in pleno potest esse. interuallum 178 per 7 diuisum dat 3. quæ cum feria tertia composita conflarent feriam VI in Pascha. quod est Pasul ex Canone BADV.

Neque ZACH] Ordinarius annus non potest incipere Sabbato: quia 2 de 177 apposita Sabbato darent feriam Paschæ secundam.

Neque HACH] Neque quinta feria in anno cauo. Vnitas residua ex 176 addita ad feriam V daret feriam VI Paschatis, contra Canonem.

B

Nunquam HACH] Hactenus de anno communi. Nunc de embolimæo. Annus embolimæus ordinarius non incipit feria quinta. Distantia Tisri & Nisan 207 per 7 diuisa relinquit 4. Itaque 4 cum quinta feria Tisri darent secundam feriam Pascha, contra Canonem BADV.

Neque GASCH] Distantia Tisri & Nisan in anno embolimæo abundanti per 7 diuisa dat V, quæ cum tertia feria Tisri coniuncta dant feriam primam in Pascha. quod nullus Canon vetat. Legendum sine dubio ג״ח non ג״ש. Hoc est: annus embolimæus defectiuus nunquam incipit feria tertia: quia Pascha incideret in feriam VI.

C *Semper dies primus Nisan*] Pascha, siue solenne Azymorum, hoc est, XV Nisan, est κανονισμὸς reliquorũ solennium. Contra alia solennia vicissim sunt κανονισμὸς τοῦ πάσχα. Prima feria Pascha est neomenia Nisan. Patet, quia est XV mensis. Secunda feria Pascha est Pentecoste. Nam Pentecoste putatur ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ πάσχα. Tertia feria Pascha est neomenia Tisri. Expositum est. Quarta feria Paschatis est Lætitia Legis. Nam Lætitia Legis est secunda feria Tisri: Tisri autem tertia Paschatis. Ergo Lætitia legis est quarta feria Pascha. Quinta feria Pascha est Kippurim. Nam Kippurim est feria tertia Tisri: Tisri autem tertia Pascha. Ergo Kippurim quinta Pascha. Sexta feria Pascha PVRIM antecedens. Quod est explicatum.

D *Semper festiuitas Legis*] שִׂמְחַת תּוֹרָה, Lætitia Legis. Aliter dicitur הַבְּרָכָה, benedictio: quia eo die caput penultimum Deuteronomij legitur in Synagoga. Celebratur autem XXIII Tisri, nona die σκηνοπηγίας: cuius cultus institutio vetustissima. Nam eius clara extant vestigia Nehemiæ IX, statim initio. Cum enim primo die σκηνοπηγίας populus fleret ob Moabitidas, quas vxores duxerant, & luctus videretur festiuitatis lætitiam interrumpere: Nehemias cum Esdra scriba vetuit eos lugere, quandiu rebus diuinis operarentur. Itaque a XV

 Tisri,

Tisri, in qua celebratur prima τῆς σκηνοπηγίας, ad octauam eiusdem solennitatis, quæ est XXII Tisri, luctu abstinuerunt, item postridie. Die vero XXIV ciliciis operti & cinere inspersi luctui operam dederunt. Nimirum inter XXII, & XXIV Tisri, aliud solenne interiectum est, nempe שִׂמְחַת תּוֹרָה. Propterea in XXIV mensis luctum distulerunt. Ea dies est clausula festiuitatum. Mox proximo Sabbato primum Geneseos caput legitur: quod est initium lectionum synagogicarum. Vide, quam vetusta sint instituta ista: quam multa ignoramus, dum credimus Iudæos ab hinc mille annis multa innouasse. In fine Tisri igitur incipit Lectionarium Iudaicum: quod persuasum veteribus fuerit mundum in Libra conditum. Summa autem diuisio festorum Iudaicorum in Legalia, & Politica. Legalia voco, quæ speciali legis mandato indicta sunt. Politica, quæ consensu Ecclesiæ inducta, & recepta. Sed & Politicorum alia ex lege sunt, alia ex euentu. Rursus quæ ex euentu, alia ante prophetarum tempora, alia post prophetas instituta, vt in subiecto Diagrammate habes.

A

B

LEGALIA.

CLANGOR TVBÆ, prima Tisri. Leuit. XXIII.

KIPPVRIM, ἀφοσίωσις, ἐξιλασμοί. decima Tisri. Leuit. XXIII.

Σκηνοπηγία, XV Tisri. Leuit. XXIII.

Εορτὴ, עֲצֶרֶת OCTAVA σκηνοπηγίας, XXII Tisri. Leuit. XXIII.

PASCHA XIV Nisan. Leuit. XXIII. Exod. XII. Deuter. XVI.

AZYMA, XV Nisan. Leuit. XXIII. C

SEPTIMA AZYMORVM, XXI Nisan. Leuit. XXIII.

PENTECOSTE עֲצֶרֶת, VI Siwan. Leuit. XXIII. Ioseph. lib. III. cap. X.

POLITICA EX LEGE.

ἡ βαϊοφόρος, OCTAVA σκηνοπηγίας, XXI Tisri. Kidduss.

FESTIVITAS LEGIS, XXIII Tisri. Kidduss.

IEIVNIVM TAMVZ, XVII Tamuz. Zachar. VIII. 19. Ioseph. Kidduss.

EX EVENTV. ANTE ESDRAM.

IEIVNIVM GODOLIÆ, III Tisri. Zachar. VIII. 19. Hierony. Kidduss.

IEIVNIVM TEBETH, IX Tebeth. Zachar. VIII. 19. Kidduss.

PHVRIM, XIV Adar. Ester. II Macab. cap. XV. D

IEIVNIVM AB, IX Ab. Zachar. VII. 5. VIII. 9. Kidduss.

TEMPORIBVS EZDRÆ, ET POST.

ENCÆNIA MACABÆI, XXV Casleu. Macab.

FESTIVITAS IIAR abrogata. I. & II Macab.

FESTIVITAS ADAR, XIII Adar abrogata. I. & II Macab.

XYLOPHORIA, XXII Ab abrogata. Ioseph. II. ἁλώσεως. pag. 748 περὶ ξυλοφορίων ita scribit libro secundo ἁλώσεως. τῇ δ' ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων

A φορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τῷ πυρὶ λείποιτο. διαμένει γὰρ ἄσβεστον ἀεί. Institutio huius solennitatis manifeste extat Nehemiæ cap. x. 34. & xiii. 31. Vtrobique vocatur קָרְבַּן הָעֵצִים & a Græco interprete vertitur ξυλοφορία, item δῶρον ξυλοφόρων. Eam autem eo anno, de quo sentit Iosephus, in xiv Augusti incidisse, patet ex illis, quæ longo interuallo interiicit, scribens τὴν ἑξῆς fuisse xv Loi mensis, hoc est, xv Augusti. τῇ δ᾽ ἑξῆς (πεντεκαιδεκάτη δ᾽ ἦν Λώου μηνὸς,) ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν. Annus autem ille erat vndecimus Neronis desinens. Ergo erat cyclus Solis xviii. Nam primus annus Neronis cæpit cyclo Solis viii. quod & confirmatur illis, quæ subiicit de cæde cohortis Romanæ Sabbato, septima B Gorpiæi, id est, Septembris. F igitur erat litera Dominicalis: & proinde verum est, quod diximus, cyclum Solis fuisse xviii. Itaque erat annus Alexandreus 376 desinens. Sequens Tisri 377 feria sexta transferenda in vii, Septembris xxi. Proinde neomenia Elul antecedentis feria vi, Augusti xxiii. Ab feria iv, Iulij xxiv. Itaque xiv Augusti erat xxii Ab. Ergo Xylophoria celebrabantur xxii Ab. In lib. Orah Haiim Rabbenu Iacob Ben Aser legimus, in quibus mensibus est solennitas insignis, eos vocari מְלָכִים: inter quos Ab. אָב מֶלֶךְ שֶׁבּוֹ הָיוּ קוֹצְצִים עֵצִים לְקָרְבָּן. *Ab est Rex, quod in eo caderent ligna in sacrificium.* Vocat ergo ξυλοκοπίαν, quam Iosephus ξυλοφορίαν, aut ξυλοφόρια. Non inuenimus recentiorem auctorem, qui nobis antiquitatem C huius rei aperiret. Habent & alias obseruationes, sed statas, vt Tekuphoth in anno Iuliano. item diem שְׁאֵלָה, id est, λιτανείαν, qui est status in xxii Nouembris Iuliani. A vii Octobris, quod est principium anni Solaris Iudaici, ad xxii Nouembris, inclusiue, sunt dies 47: nempe primus mensis diluuij, & xvii secundi mensis, in quo diluuium cæpit. Eo enim die operantur Litaniis pluuiæ, quod vocant תקון הגשם, & leguntur ex Genesi, quæ pertinent ad Diluuium. Quia igitur est dies status, propterea ad inuestigandum eum eadem methodo vtuntur, qua etiam in Tekupha. Anno 5357 proxime inituro erit השאלה in xi Casleu. Cycli 281 fluxerunt a capite Computi Iudaici, item anni 17. Colliguntur excessus Solis 24. 18. 1075. Addantur horæ D & scrup. nouilunij 10. 209. Colliguntur dies 25. 5. 204. quibus ex perpetua regula adiice dies 47. Colliguntur dies 72. 5. 204: a capite Tisri, ad שְׁאֵלָה, siue λιτανείαν. Sed translatio facta est a prima, ad secundam. Erunt igitur duntaxat dies 71 a capite Tisri, ad litaniam inclusiue. Erit autem annus abundans. Deductis duobus primis mensibus plenis, nempe diebus 60, remanet vndecima Casleu dies λιτανείας. Habuerunt præterea notabiles dies Angariarum, siue תַּעֲנִיּוֹת per singulos menses. quorum etiam mentio fit in libro ארח חיים.

יְמֵי תַעֲנִיּוֹת DIES ANGARIARVM. A

NISAN.

I. *Mortui sunt filij Aaron.*
X. *Moritur Mariam* וְנִסְתַּלֵּק הַבְּאֵר.
XXVI. *Moritur Iosue filius Nun.*

IIAR.

X. *Moritur Eli Pont. Max. & ambo filij eius. capitur arca testimonij.*
XXVIII. *Moritur Samuel Propheta. Plangitur ab omni populo.*

SIWAN.

XXIII. *Desistitur a primogenitis Hierosolyma ferendis, tempore Jeroboam filij Nebat.* B
XXV. *Occiditur Rabban Simeon filius Gamaliel, Rabbi Ismael, Rabbi Hanina* סְגַן הַכֹּהֲנִים πρωτοσύγκελλος τῶν ἀρχιερέων.
XXVII. *Combustus Rabbi Hanina filius Tardion vna cum libro legis.*

TAMVZ.

XVII. *Franguntur Tabulæ legis. Cessat* ἐνδελεχισμός. *Vrbs fissa. Apostomos cremat librum legis. Ponit statuam in Templo.*

AB.

I. *Moritur Aharon sacerdos.*
IX. *Decretum contra Patres nostros Judæos, ne Synagogas cogerent in Iudæa, vel, ne ingrederentur in terram Iudæam. Desolatur Templum prius & posterius.* C
XVIII. *Extincta est lucerna vespertina in diebus Ahaz.*

ELVL.

XVII. *Moriuntur Exploratores, qui diffamauerant terram.*

TISRI.

III. *Cæditur Godolias filius Ahikam vna cum Iudæis, qui erant cum eo in Mazpa.*
V. *Moriuntur XX Jsraelitæ. Rabbi Akiba filius Ioseph coniicitur in vincula, vbi moritur.*
VII. *Decretum contra Patres nostros, vt perirent gladio, fame, ac peste, propter vitulum fabricatum.* D

MARCHESCHWAN.

VII. *Excæcarunt oculos Sedekiæ, & filios eius coram eo iugularunt.*

CASLEV.

XXVIII. *Ioiakim combussit volumen, quod scripserat Baruch, dictante Ieremia.*

THEBETH.

VIII. *Scripta est lex Græce, diebus Ptolemæi Regis. Tenebræ III dies per vniuersum orbem.*

IX. Non

A IX. *Non scripserunt Magistri nostri, quare ea dies notata.*
X. *Obsidetur Hierusalem a Rege Babylonis.*

SCHEBAT.

V. *Moriuntur Seniores, qui fuerunt æquales Iosuæ filij Nun.*
XXIII. *Congregati sunt omnes Israelitæ contra Beniamin, propter pellicem, & idolum Micha.*

ADAR.

VII. *Moritur Moses Magister noster, qui in pace quiescat.*
IX. *Decretum ieiunium, propterea quod Schola Sammai & Schola Hillel inter se digladiari cœptæ.*

Hæ sunt dies, quibus indicuntur angariæ ex lege. In illis non estur, non
B *bibitur vsque ad vesperam.*

Semper Tisri GAT] Vt feriarum, quas קְבִיעוּת vocant, Canones tradidit, ita etiam nunc Tekupharum. Tekupha Tisri est semper tertia, aut nona hora: quod notatur per literas numerarias ג, & ט. Vide Laterculum feriarum supra.

Semper Tebeth DAM, IAM] ד est nota quaternarij. מ autem significat semissem. מֶחֱצָה. Semper Tekupha Tisri est quarta & dimidia hora. In primo enim anno Lustri est hora $4\frac{1}{2}$ Diei. In secundo hora $10\frac{1}{2}$ item Diei: hoc est, hora quarta & semisse post meridiem. Anno tertio est hora $4\frac{1}{2}$ Noctis. Anno vltimo hora $10\frac{1}{2}$ Noctis. id est, hora $4\frac{1}{2}$ post mediam noctem. Ergo Tekupha Tebeth est semper
C hora quarta cum semisse.

Semper Nisan THAV] ת est תְּחִלָּה principium. ו est sexta hora. Semper Tekupha Nisan est VI hora completa, Noctis aut Diei. aut principium Noctis, aut Diei. Vide Laterculum.

Semper Tamuz AM, ZAM] א, est hora prima. מ est מֶחֱצִית dimidium. Semper Tekupha Tamuz est hora prima cum semisse. Anno primo Lustri Iudaici est hor. $7\frac{1}{2}$ Noctis. Ergo hora prima Noctis cum semisse. Anno secundo hor. $1.\frac{1}{2}$ Diei. Anno tertio $7\frac{1}{2}$ Diei. hoc est, hora prima Diei cum semisse. Anno vltimo hora Noctis $1.\frac{1}{2}$.

Æra annorum Mundi] Tertia pars Computi Iudaici pertinens ad ὁμάδα χρόνων. Æram mundi quod periodum artificialem vocent, non
D magis illis vitio verti debet, quàm Græcis, qui idem censent de sua periodo. Desunt Computo Iudaico ad veros annos Mundi, anni 189.

Ad ingressum Israelis] Ingressus Israelis in terram, est primus annus Septimanæ. Anni Iudaici, vt notum est, per 7 diuisi dant verum annum septimanæ. 2488 anni per 7 diuisi dant 3. Ergo tertio anno septimanæ ingressi essent terram. quod est ineptum. Summo Dei beneficio annus Semita a Iudæis custoditus est, quemadmodum Sabbatum dierum. Neque potuerunt eum annum ignorare: quia & in

exilio

exilio obſeruarunt. Ieremias cap. XXIX ſcribens ad deportatos: *Deus,* A
inquit, *exercituum, Deus Iſraelis ita dicit omnibus deportatis, quos ego Hieroſolymis Babyloniam traduci iuſsi: Ædificate domos, & in eis habitate: conſerite hortos, & eorum fructibus veſcimini,* &c. Sane ſi colebant hortos, & agriculturæ operam dabant, & requiem igitur ſeptimi anni obſeruarunt, quum ita Deus præceperit Exodi XXIII, 10. vnde quem in exilio annum ceſſationis obſeruarunt, is eſt, quem antea obſeruabant, & quem hodie obſeruant. vt audiendi non ſint imperiti quidam, qui impudentiſſime aiunt annum Sabbaticum a Iudæis in exilio neglectum fuiſſe. Sed legibus, quas iſti Lycurgi ſanciunt, ſoli fungi & ſtipites tenentur, non homines, qui vel minimum vident in literis. Quis iſtis Criticis dixit, annum Sabbaticum in exilio obſerua- B
tum non fuiſſe? Atqui in tot exiliis tam multifariis hodie omnes obſeruant. Et in vno exilio non potuerunt? Sed næ ego meo otio abutor, qui harum nugarum rationem habeam.

Ad æram contractuum] Quæ hic interualla digeſta ſunt, ea ſemper ſunt extra terminum ſuum. In magno Computo Iudæorum Germanenſium, quem dono mihi dedit vir eruditiſs. B. Vulcanius, ſunt eædem & aliæ epochæ, ſed multum tempore diſcrepantes. Male autem æram contractuum ſtatuunt in anno Computi ſui 3449. Erat enim annus 3450, niſi eo referas, quod annus contractuum ſex menſibus epocham Alexandream anteuerteret, vt alibi demonſtrauimus. Sed falſum eſt. Nam in contractibus omnino incipiebant a Tiſri, & C
computus neomeniarum initur ab eodem Tiſri. Mera enim periodo Calippica Alexandrea vtebantur. Quare & in Talmud in tractatu ראש הַשָּׁנָה manifeſto demonſtratur Tiſri, fuiſſe principium contractuum, Niſan autem ſolennitatum. Ioſephus loquens de Diluuio: συνέβη δὲ τοῦτο τὸ πάθος κατὰ τὸ ἑξακοσιοστὸν ἔτος ἤδη Νώχου τῆς ἀρχῆς, ἐν μηνὶ δευτέρῳ, Δίῳ μὲν ὑπὸ Μακεδόνων λεγομένῳ, Μαρσουάνῃ δὲ ὑπὸ Ἑβραίων. οὕτω γὰρ τὸν ἐνιαυτὸν Αἰγύπτιοι ἦσαν διατεταχότες. Μωϋσῆς δὲ τὸν Νισὰν, ὅς ἐστι Ξανθικὸς, μῆνα πρῶτον ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ὥρισεν κατὰ τοῦτον ἐξ Αἰγύπτου τοὺς Ἑβραίους προαγαγών. οὗτος δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἁπάσας τὰς ἐς τὸ θεῖον τιμὰς ἦρχεν. ἐπὶ μέντοι γε ὠνὰς καὶ πράσεις, καὶ τὴν ἄλλην διοίκησιν τὸν πρῶτον κόσμον διεφύλαξε. Vetus paraphraſtes Chaldaicus primo Regum VIII, 2, ita ſcribit de men- D
ſe ETHANIM, qui incurrebat in menſem Tiſri בְּיַרְחָא דְעַתִּיקַיָּא קָרוֹ לֵהּ יַרְחָא קַדְמָאָה וּכְעַן הוּא יַרְחָא שְׁבִיעָאָה *In menſe, quem antiqui vocabant primum, nunc autem eſt ſeptimus.* A Tiſri igitur cum Syromacedonibus, quibus parebant, τῶν ὠνῶν καὶ τῶν πράσεων epochas inſtituebant. Vnde hæc æra dicitur מִנְיַן שְׁטָרוֹת ἐπιλογισμὸς τῶν συμβολαίων. Aliter irritus fuiſſet contractus, ſi alia æra, & alio anni capite incepiſſent: quod nimirum ita edicto regum Syriæ ſancitum eſſet.

A *Et obsignatam visionem*] Præpostere interpretantur verba Danielis de IESV vero MESSIA FILIO DEI לחתום חזון ונביא. Ac ne ad ipsum IESVM referant, qui fuit clausula visionis & prophetiæ, conferunt illud ad annum primum Seleuci Nicatoris, a cuius posteritate pollutum templum. [redacted] auctor libri præstantissimi Macabæorum prioris, cap. IX. 27. καὶ ἐγένετο θλίψις μεγάλη ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἥτις οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας οὐκ ὤφθη προφήτης ἐν αὐτοῖς: qui locus diligenter notandus, & perpendendus. Quidam veterum retulerunt ad pollutionem templi sub Antiocho, ex verbis Danielis. Iosephus vero tunc prophetiam cessasse existimat, quando lapilli preciosi summi Pontificis solitum fulgorem, quo præsentiam Dei significabant, mit-
B tere desiuerunt: quod quidem CC annis ante tempora sua contigisse prodit. Scribebat autem anno periodi Iulianæ 4807. Ergo hoc contigerit anno 4607. qui erat annus 205 Seleucidarum. Itaque hoc contigerit plusquam 56 annis post pollutum templum. Ita non sibi constant. Notius autem est, quam vt probari indigeat, illorum lapillorum alterum VRIM, alterum THVMMIM vocatos. hoc est, δήλωσιν, καὶ ἀλήθειαν, vt vertunt Septuaginta, & Iesus Filius Sirach. Nam Septuaginta quidem Vrim & Thummim vertunt δῆλα καὶ ἀλήθειαν. Iesus autem Sirach cap. XXXIII, πιστὸς ὁ νόμος, ὡς ἐρώτημα δήλων. Hoc est tanquam Vrim & Thummim. Ælianus in libris Variæ historiæ scribit priscos Ægypti Reges, eosdem & sacerdotes fuisse: ex quorum collo
C aptum Smaragdum eximium & ingentem vocatum fuisse ἀλήθειαν.

Ad regnum familiæ Hasmunai] Quamuis quatuor annis plus dicit, tamen satis aperit, se intelligere tunc cæpisse Regnum Hircani, cum præsidium de arce depulit. Vide lib. V.

Ad regnum Hagarenorum] Recte olim interpretati sumus regnum Herodis. Nam Herodes Idumæus. Postea suspitio nostra confirmata ex Magno Computo Iudæorum Germanensium. A regno Herodis, ad annum 5317, quo ille Computus scriptus est, numerat annos 1691, manifesto errore librarij pro 1591. Deductis igitur 1591 de 5317, remanet idem numerus, qui hic 3726. quod perspicue est initium Herodis a captis a Sosio Hierosolymis.

D *Ad æram Christianorum*] Æra Christianorum deest in magno Computo Germanorum, vt & Æra Ismaelitarum. Annus Iudaicus 3760, est annus 4712 periodi Iulianæ, Constantinopolitanus Paschalis 5508, anno integro ante annum natalis Christi secundum Dionysium. Natalis Christi secundum Dionysium XXV Decemb. anni 4713. Itaque annus 3761 Iudaicus, est annus, in quo natalis Christi secũdum Dionysium. Sic hoc anno 1596 Christi Dionysiano, ineunte anno Iudaico 5357, inibit & secundum illos annus Christianorum 1597.

Ad excidium templi secundi] Si a capite computi, ad annum vastati templi, sunt præcise anni 3828, ergo annus 3829 est, is in quo templum vastatum. Sed vno anno minus dicit. Fuit enim annus 3830, vt alibi ex Iosepho demonstratur. A

Ad absolutam Misna] Vel, vt est in Hebraismo, ad obsignatam Misna. Rabbi Iudas Simonis F. scripsit מִשְׁנָה, hoc est, δευτέρωσιν. Nam τὰς πατροπαραδότους ἐντολὰς, & cætera scita Rabbinica, Græci patres Ecclesiastici δευτερώσεις vocant. Epiphanius: δευτερώσεις, τῶν πρεσβυτέρων παραδόσεις τέσσαρες, μία εἰς ὄνομα Μωσέως φερομένη. δευτέρα δ' ἡ τοῦ καλουμένου Ραββὶ Ακιβά. τρίτη Αδδα, ἤτοι Ιούδα. τετάρτη τῶν υἱῶν τοῦ Ασαμωναίου. Igitur hic dicitur conscripta anno Iudaico 3949. Ego alibi reperio anno 3952. In magno Computo a composita Misna, ad annum 5317, putantur anni 1368. Ergo a capite Æræ, ad compositionem Misnæ, anni 3957. Ita non constat inter illos. Hoc habuisse in animo Eliam patet, cum in præfatione in Masoreth Hammasoreth dicit, Talmud editum anno 3989: eumque annum fuisse 436 a templo deleto. Vtrumque falsum. B

Clausulæ Amoræorum] Sophistæ τῶν δευτερώσεων siue Misna, vocati sunt תַּנָּאֵי, hoc est, δευτερωταὶ, διδάσκαλοι. etiam δευτερωτὰς vertit Epiphanius: quorum princeps fuit Rabbi Simeon cognomine Iustus. Vltimus fuit Rabbenu Hakkadosch. Sophistæ Talmud vocati אֲמוֹרָאֵי, γνωμολόγοι, ita dicti a Chriis, quas pronunciabant, quæ אֲמִירוֹת dicuntur, Latine autem SCITA. Eorum Sophistarum princeps fuit Rabba. Vltimi Rabbena, & Rab Ase. Hi sunt, qui dicti אֲמוֹרָאֵי γνωμολόγοι, χρησομαθεῖς. Illis successerunt הַגְּאוֹנִים Magnifici: cum tamen in Bibliis גָּאוֹן sit nomen substantiuum. Vide Eliam in suo Tisbi. C

Ad Constantinum] Annus Iudaicus 4033 est 273 Christi Dionysianus. Annus autem primus Constantini 307. Differentia, anni 34. Tantum errat.

Talmud Hierosolymitanum] Hic a capite Æræ Iudaicæ, ad editionem Talmud Hierosolymitani, putantur anni 4229. At in magno Computo Germanensi, a capite Æræ, ad annum 5317, anni 1188. Ergo a capite Æræ, ad editionem Talmud, anni 4229. Quare conuenit illi cum hoc nostro. D

Talmud Babylonium] Anno 508 a Christo nato secundum Dionysium, Rabbi Ase ex Digestis Rabbi Simonis Iusti, & Rabbi Iohanan, Talmud Babylonium contexuit. Sed morte occupatus inchoatum opus reliquit: quod filij eius Mor, & Maremar absoluerunt. In magno Computo, ab editione Talmud Babylonij, ad annum 5317, putantur anni 1009. Ergo a capite æræ, ad editionem Talmud Babylonij, anni 4308. Hic vero 4265. Multum ergo discrepant. Sed error est in

A est in Computo magno auctoris, an librarij, haud temere dixerim.

Manum Magistri Mosis] Opus excellentissimum, Digestorum totius iuris Canonici, & ciuilis Iudæorum instar Talmud. Vocatur יד id est, manus: quod in XIV tractatus partitum. Nam יד quoque sunt XIV.

Exilium Franciæ] Recentiorum Iudæorum hic nouitius & nuperus stupor, צָרְפַת hoc est, Sareptam Syriæ Franciam interpretantium, & סְפָרַד Hispaniam, & אַסְכְּנַז Alemaniam. Hactenus Computus anni Iudaici, quo nihil accuratius, nihil perfectius in eo genere: [redacted].

COMPVTVS SAMARITARVM. A

בשם יה אלהי ישראל אין
כיה אלהינו יהוה אחד
אלהי האלהים ואדון הארונים האל
הגדול והגבור והנורא אין כאל ישרון
אלהי אברהם ויצחק ויעקב
ויוסף ואדוננו משה ואהרן
ואלעזר ואיתמר ופנחס
יקים לכם ברכת אדוננו משה
יהוה אלהי אבותיכם יסף
B עליכם ככם אלף פעמים ויברך
אתכם: עבור שנה א׳ה׳ר׳ל׳
חתמת חדשי שנת ו׳ בשמטה
צמות אלחגה על ו׳ שעות
ופלג ועשר מן יום ב׳ ג׳ לגו ו׳
מן אדר ה׳ לא׳
צמות אלמחרם על ג׳ שעות
ופלג ועשר מן ליל ד׳ לגו פסח
ד׳ מן ניסן א׳ ל׳
צמות צפר על ו׳ שעות
ותלת ועשר מן ליל ו׳ לגו ד׳
C מן איאר ג׳ לא׳
צמות רביע על י׳ שעות
ותלתי עשר מן יום ז׳ א׳ לגו
ג׳ מן סבין ו׳ ל׳

In nomine Iah Dei Iſrael. Non eſt ſimilis Iah Deo noſtro. Iehova vnus, Deus Deorum, & Dominus Dominorum Deus magnus fortis, & terribilis. Non eſt ſimilis Deo Ieschvrvn, Deo Abraham, Iſaac, Iacob, Ioſeph, & Domini noſtri Moſis, & Aharon, Eleazar, & Phinhas. Sanciat vobis benedictionem Domini noſtri Moſis.

Iehova Deus Patrum veſtrorum adiiciat ſuper vos, quot eſtis, mille vices, & benedicat vobis. Compvtvs anni ccx.

Obsignatio mensivm anni sexti in schemitah. D

Conivnctio Elhagiath ſuper decem horas & dimidium, & decimam a die ſecunda, tertia, in ſexta Adar. v. xxxi.

Conivnctio Muharram ſuper tres horas, & dimidium, & decimam a nocte quarta, in Phaſe quarta Niſan. i. xxx.

Conivnctio Tzephar ſuper ſex horas, trientem, & decimam a nocte ſexta, in quarta Ijar. iii. xxxi.

Conivnctio Rabie ſuper decem horas & triceſimam decimæ a die ſeptima, prima, in tertia Sebin. vi. xxx.

תומצ

A צמות רביע על יא שעה
ותלתין ותלתי חמס מן ליל
ב לגו ב מן תמוז א לא
צמות גמדי על יא שעה
ופלג ותלתי חמס מן יום ג ד
לגו א מן אב ד לא
רָאשׁ חָדְשֵׁי שָׁנָה ז
בְשְׁמִטָּה הַסֻּכּוֹת
צמות גמדי על ט שעות
ותלתין מן ליל ה לגו ל
מן אב ד ל

B צמות רגב על ח שעות
ותלת ותלתי חמס מן יום
ו ז לגו חג כט מן אילול
ז ל:
צמות שעבאן על ה שעות
ותלת ותלתי עשר מן ליל א
לגו כח מן תשרי ב לא
צמות רמצון על ה שעות
ותלתי עשר מן יום ב לגו
כו מן מרשבן ה ל
צמות שואל על ה שעות

C ותלתי עשר מן ליל ד לגו
כו מן כסליום ז לא
צמות אלקעדה על ג שעות
ותלתין מן יום ה לגו כד
מן טיבת ג לא

CONIVNCTIO Rabie super XI horas & tricesimam, & tricesimam quintæ a nocte secunda in secunda Tamuz. I. XXXI.

CONIVNCTIO Giumadi super vndecim horas, & dimidium, & tricesimam quintæ a die tertia quarta in prima Ab. IIII. XXXI.

CAPVT NEOMENIARVM ANNI VII. IN SEMITAH. SVCCOTH.

CONIVNCTIO Giumadi super IX horas, & tricesimam a nocte quinta in tricesima Ab. IIII. XXX.

D CONIVNCTIO Regeb super VIII horas, & trientem & tricesimam quintæ a die sexta septima in Solenni XXIX Ilul. VII. XXX.

CONIVNCTIO Sahaben super quinque horas, & trientem, & tricesimam decimæ a nocte prima in XXVIII Tisri. II XXXI.

CONIVNCTIO Ramazun super quinque horas & tricesimam decimæ a die secunda in XXVI Marscheban. V. XXX.

CONIVNCTIO Schewal super V horas & tricesimam decimæ, a nocte quarta in XXVI Caslim. VII. XXXI.

CONIVNCTIO Elkadathi super tres horas, & tricesimam a die quinta in XXIIII Tibeth. III. XXXI.

ࠁࠔࠌ. ࠉࠄࠅࠄ. ࠍࠏࠔࠄ. ࠅࠍࠑࠋࠇ	בשם יהוה נעשה ונצליח	A
ࠓࠀࠅࠔ. ࠄࠁࠓࠉࠄ. ࠁࠁࠓࠉࠄ. ࠀࠁࠉࠍࠅ.	ראוש הבריה בבריה אבינו	
ࠀࠃࠌ.	אדם	
ࠌࠍ. ࠀࠃࠌ. ࠀࠋ. ࠌࠅࠕࠅ. ࠌࠀࠄ.	מן אדם אל מותו מאה	
ࠔࠍࠄ. ࠅࠔࠋࠔࠉࠌ. ࠔࠍࠄ. ࠔࠕ. ࠒࠄ	שנה ושלשים שנה שת קה	
ࠔࠍࠄ. ࠀࠍࠅࠔ. ࠑ. ࠒࠉࠍࠍ. ࠏ. ࠌࠄࠋࠋࠀࠋ	שנה אנוש צ׳. קינן ע׳. מהללאל	
ࠏࠄ. ࠉࠓࠃ. ࠎࠁ. ࠇࠍࠅࠊ. ࠎࠄ. ࠌࠕࠅࠔࠋࠇ. ࠏࠆ.	עה. ירד סב. חנוך סה. מתושלח עז.	
ࠋࠌࠊ. ࠍࠂ. ࠍࠇ. ࠔࠔࠒ. ࠀࠋ. ࠀࠓࠐࠊࠔࠃ.	למך נג. נח ששק. אל ארפכשד	
ࠒࠋࠄ. ࠔࠋࠇ. ࠒࠋ. ࠏࠁࠓ. ࠒࠋࠃ. ࠐࠋࠂ.	קלה. שלח קל. עבר קלד. פלג	
ࠒࠋ. ࠓࠏࠅ. ࠒࠋࠁ. ࠔࠓࠅࠂ. ࠒࠋ. ࠍࠇࠅࠓ.	קל. רעו קלב. שרוג קל. נחור	
ࠏࠈ. ࠕࠓࠇ. ࠏ.	עט. תרח ע׳.	
ࠌࠎࠐࠓࠉࠌ. ࠀࠋ. ࠀࠁࠓࠄࠌ. ࠏࠋࠉࠅ.	מספרים אל אברהם עליו	B
ࠄࠔࠋࠅࠌ. ࠔࠍࠉࠌ. ࠀࠋࠐࠉࠌ. ࠔࠍࠄ.	השלום שנים אלפים שנה	
ࠅࠌࠀࠕࠉࠌ. ࠔࠍࠄ. ࠅࠔࠁࠏࠄ. ࠅࠔࠔࠉࠌ.	ומאתים שנה ושבעה וששים	
ࠔࠍࠄ:	שנה:	
ࠅࠍࠔࠅࠁ. ࠀࠋ. ࠀࠁࠓࠄࠌ. ࠏࠋࠉࠅ.	ונשוב אל אברהם עליו	
ࠄࠔࠋࠅࠌ. ࠒ. ࠉࠑࠇࠒ. ࠎ. ࠉࠏࠒࠁ.	השלום. ק׳. יצחק ס׳. יעקב	
ࠐࠆ. ࠋࠅࠉ. ࠍࠁ. ࠒࠄࠕ. ࠏࠀ.	פז. לוי נב. קהת עא	
ࠏࠌࠓࠌ. ࠏࠄ. ࠌࠔࠄ. ࠏࠋࠅ. ࠄࠔࠋࠅࠌ.	עמרם עה משה עלו השלום	
ࠒࠊ: ࠌࠎࠐࠓࠉࠌ. ࠇࠌࠔࠄ.	קכ. מספרים חמשה	
ࠌࠀࠅࠕ. ࠔࠍࠄ. ࠅࠔࠔࠉࠌ. ࠅࠇࠌࠔ.	מאות שנה וששים וחמש	
ࠔࠍࠉࠌ. ࠅࠌࠍ. ࠌࠔࠄ. ࠀࠋ. ࠀࠆࠓ.	שנים ומן משה אל אזר	
ࠄࠊࠄࠍࠉࠌ. ࠄࠀࠐࠃ. ࠀࠔࠓ. ࠔࠌࠔࠅ.	הכהנים האפד אשר שמשו	C

IN NOMINE DEI FACIAMVS VT FELICITER CEDAT NOBIS.

PRINCIPIVM creationis in creatione patris nostri Adam. Ab Adam, ad mortem eius, centum triginta anni. Seth CV annos. Enos XC. Keinan LXX. Mahelalel LXXV. Iared LXII. Henoch LXV. Methusalach LXXVII. Lamech LIII. Noah DCC. Ad Arphacsad CXXXV. Salach CXXX. Eber CXXXIV. Phaleg CXXX. Reu CXXXII. Serug. CXXX. Nahor LXXIX. Thare LXX.

NVMERI ad Abraham, super quem sit pax, anni bismille ducenti sexagintaseptem.

REVERTAMVR ad Abraham, super quem sit pax. (Abraham) C. Isaac LX. Iacob LXXXVII. Leui LII. Kahath LXXI. Amram LXXV. Moses, super quem sit pax, CXX. D

NVMERI, quingenti sexaginta quinque anni. A Mose autem, ad succinctionem Ephod Sacerdotum, qui ministrarunt

במשכן

A ࠁࠌࠔࠊࠍ. ࠀࠋࠐࠉࠌ. ࠔࠍࠄ. ࠅࠌࠀࠕࠉࠌ.	במשכן אלפים שנה ומאתים
ࠔࠍࠄ. ࠅࠇࠌࠔࠄ. ࠏࠔࠓ. ࠔࠍࠉࠌ.	שנה וחמשה עשר שנים
ࠅࠉࠄࠉࠄ. ࠎࠃࠓ. ࠄࠌࠎࠐࠓ. ࠇࠌࠔࠄ.	ויהיה סדר המספר חמשה
ࠀࠋࠐࠉࠌ. ࠔࠍࠄ. ࠔࠁࠏࠄ. ࠅࠀࠓࠁࠏࠉࠌ.	אלפים שנה שבעה וארבעים
ࠔࠍࠄ. ࠀࠋ. ࠉࠅࠌ. ࠄࠁࠉࠄ. ࠌࠔࠂࠏ.	שנה אל יום הביה משגע.
ࠀࠉࠋࠅࠋ	אילול
ࠕࠔࠓࠉ	תשרי
ࠌࠓࠇࠔࠁࠍ	מרחשבן
ࠊࠎࠋࠉࠌ	כסלים
ࠈࠁࠉࠕ	טבית
ࠔࠁࠈ	שבט
B ࠀࠃࠓ	אדר
ࠍࠉࠎࠍ	ניסן
ࠀࠉࠀࠓ	איאר
ࠎࠁࠉࠍ	סבין
ࠕࠌࠅࠆ	תמוז
ࠀࠁ	אב
ࠀࠃࠓ. ࠔࠍࠉ	אדר שני

in Tabernaculo, bismille, ducenti quindecim anni. Fit series summæ, quinquies mille quadraginta septem anni, ad diem .·.·.·. fanatici.

Ilul
C Tisri
Marcheschban.
Caslim.
Tebith
Schebat.
Adar.
Nisan.
Ijar
Sebin.
Tamuz.
Ab
D Adar alter.

IN SAMARITARVM ANNVM NOTÆ. A

SAMARITAS, quos Iudæi כותים, Arabes سامري vocant, conuenarum gentium colluuiem esse, satis constat ex posterioris Regum capite XVII: quod neque ipsi olim negabant. Aduersis enim rebus Iudæorum, neque se Hebræos esse, neque Iudæos vlla sanguinis necessitudine attinere palam profitebantur, vt auctor est Iosephus. Gens est hodie supra Iudaicam totius vetustatis, etiam quæ ad ipsos pertinet, ignarissima. In monte Garizim constitutas sedes & sacrarium religionis habent, vnde ipsi se vocari volunt اصحاب طور البريكة *pertinentes ad montem benedictum*. neque a temporibus Exodi se B inde vnquam expulsos fuisse, aut aliunde quam ex Ægypto cum Mose huc immigrasse credunt. Reges veteres Samariæ, defectionem x tribuum, impulsore Ieroboamo, ne fando quidem acceperunt. Nomina Samsonis, Samuelis, Dauidis, & aliorum obiter perstricta habent in Chronico, qui liber Iosue ab illis dicitur. In reliqua vetustate omnino peregrini sunt. Erudite de illis Gulielmus Postellus in libello duodecim linguarũ disserit: quæ quia cognitu digna sunt, inde lector hauriat licet, neque operam perdet. Sed longe luculentissima de illis prodidit Biniamin Iudæus Tutelensis in suo itinerario; de quo hæc ex fide Arriæ Montani viri doctissimi depromsimus: *Illinc vnius diei confecta via Sebasten accessi, quæ eadem Samaria est, in qua Achab Re-* C *gis Israel palatium adhuc internoscitur. Fuit vero amœnissima vrbs in monte sita, amœna fontibus, & riuis aquarum, & hortis, pomariis, vinetis, & oliuetis: nullumque Iudæum habitantem habet. Ab hac duabus leucis Nables* (NEAPOLIS) *distat*, SICHEM *olim dicta, in monte Ephraim, vbi nulli Iudæi sunt: iacetque vrbs in profunda valle inter Garizim & Hebal montes, in qua Cuthæi circiter centum sunt, solius Mosaicæ legis tantum obseruatores. Hos, vti dixi, Samaritanos appellant. Habent vero sacerdotes ex posteritate Aharon sacerdotis in pace quiescentis: qui cum nullis alius connubia iungunt, nisi cum familiæ suæ feminis aut viris, vt genus impermixtum conseruent: appellanturque vulgo ibidem Aharonitæ: veruntamen sunt ministri & sacerdotes illorum Samaritanorum.* D *Faciunt autem sacrificia, & incendunt holocausta in Synagoga, quam habent in monte Garizim, citantes illud, quod scriptum est in lege:* ET DABIS BENEDICTIONEM SVPER MONTEM GARIZIM. *Aiunt vero ipsi illam esse veram domum Sanctuarij* (המקדש) *Indunt autem holocaustum in die Phase & aliis festis diebus super aram constructam in monte Garizim ex lapidibus per filios Israelis ex Iordane sublatis. Iactant vero sese ex Ephraim tribu esse. Apud hos est sepulchrum Ioseph iusti filij Iacob*

patris

A *patris nostri in pace quiescentis, quemadmodum dictum est: Et ossa Ioseph, quæ a filiis Israel ex Ægypto asportata, in Sichem sunt condita. Carent autem hi tribus literis* החע. HE *ex nomine Abraham,* HHETH *ex nomine Itzhac,* AIN *ex nomine Iacob: quarum loco Aleph, hoc est, spiritum tenuem substituunt. Hoc signo manifesto arguuntur non esse ex Israelis posteritate ac semine, cum agnoscant legem Mosis his tribus literis exceptis, quas ignorant. Obseruant autem se a contaminatione mortui, & ossium, & occisorum, & sepulchri. Moris etiam his est, vestes, quibus quotidie vtuntur, exuere, cum in Synagogam eundum sit, & lauare aquis corpus, aliasque vestes induere in hunc duntaxat vsum comparatas. Estque hic quotidianus ritus.* Hæc ille. Ex quibus cumulatissime habes quæcunque B præcipue de hac gente scire desideres. Sed de tribus literis, sycophantia Iudaica est. Totidem enim literis ne vna quidem minus, aut amplius, Pentateuchum legunt: &, quod caput est, literis non adulterinis, vt Iudæi, sed meris Mosaicis characteribus, vt plane a Postello proditum est, & res ipsa loquitur. Quin audeam dicere, eos, qui olim cum cultu Dei idololatriam miscebant, vt diserte extat in posterioris Regum capite XVII. 29, 30, 31, 32; eos, inquam, hodie adeo ab omni idololatria abhorrere, vt in hac parte Iudæos ipsos superare videantur. Sed Iudæi de ipsis multa impudentissime mentiuntur, vt sciunt, qui Talmud & Commentarios Rabbinicos legerunt, quale est illud calidissimum mendacium, quod refert Aben Ezra in principio libri Ester. C Vbi initio Geneseos scriptum est a Mose: *In principio creauit Deus.* ait in Pentateucho Samaritano scriptum esse: *In principio creauit Asima:* quod Asima esset Idolum Emathitarum: quasi gens Samaritarum ex solis Emathitis constaret, & non aliis gentibus. Iudæi enim vocant eos Cuthæos potius quam Emathitas. Speciosius igitur mentiri fuissent, si dixissent in Codice Samaritano fuisse scriptũ: *In principio creauit Nergel.* Nam Nergel erat Idolum Cuthæorũ, non autem Asima, vt in XVII cap. posterioris Regum extat. Quare in hoc plumbeos se plane profitentur, cum tam prodigioso mẽdacio Samaritas hostes suos traducunt. Nam tantum abest, vt aliquid assuerint Pentateucho, vt totidem literis quot Iudæi, scriptum habeant, quod iam diximus. Ex hac gente colo- D nos in vrbes Ægypti traduxit Ptolemæus Lagi, quorum hodie reliquiæ sunt ij Samaritæ, qui synagogam in magna vrbe Cairo habent. Iosephus lib XII ὁ δὲ Πτολεμαῖος πολλοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν ἀπό τε τῆς ὀρεινῆς Ἰουδαίας, καὶ τῶν περὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τόπων καὶ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ τῶν ἐν Γαριζεὶν, κατῴκισεν ἅπαντας εἰς Αἴγυπτον ἀγαγών. Postea: στάσεις μέντοιγε τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν πρὸς τοὺς Σαμαρείτας τὴν πάτριον ἀγωγὴν τῶν ἐθῶν ἀποσώζειν προαιρουμένοις ἐγίνοντο καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμουν, τῶν μὲν Ἱεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν ἅγιον εἶναι λεγόντων, καὶ τὰς θυσίας ἐκεῖ πέμπειν ἀξιούντων.

τῶν ϗ Σαμαρειτῶν εἰς τὸ Γαριζεὶν ὄρος κελδυόντων. Ex iiſdem Samaritis habitari inſulam quandam in ſinu rubro notat Geographus Arabs, ſcriptor eximius, in quinta parte climatis ſecundi: quam propterea vulgo dici INSVLAM SAMARITARVM: ومنها جزيرة السامري يسكنوها قوم يهود سامريه وعلامتهم ان يقول احدهم اذا لقي انسانا لا مساس وهذه اللفظة يعرف انهم من اليهود المنسوبين الي السامري صاحب العجل في زمن موسي عليه السلام. *Poſt eam, Inſula Samaritarum, quam incolunt quidam Iudæi Samaritæ. Argumento eſt, quod vnuſquiſque eorum dicat, quoties aliquis applicat ſe ad eos, Ne attingas. Et hoc quidem ſermone cognoſcitur, quod ipſi ſint ex iis Iudæis, qui cognominantur Samaritæ complices vituli in ſæculo Moſis, ſuper quem ſit pax.* Prouerbialis eſt locutio لا مساس in Alcorano: *Nullius colloquio fruaris.* Ex quo intelligitur vere Samaritas eſſe, qui illam inſulam incolunt, vt qui aduenas colloquio ſui arceant, quod omnes profanos exiſtiment. quæ arrogans ſuperſtitio etiam hodiè in Samaritis remanſit, vt relatum ab iis, qui eos conuenerunt. Iſti igitur Ægyptienſes Samaritæ iam a temporibus Ptolemæi Lagi eo traducti quotannis a Synagoga & ſynedrio Garizim accipiunt typum anni, quem ſequi debeant, qualis eſt iſte typus, quem tibi damus, benigne lector, conueniens anno Chriſti 1584, inde Cairo ad nos in Galliam miſſus. Duo autem eiuſdem anni exempla ſimul accepimus. Alterum habebat annum dumtaxat ipſum cum ſuis menſibus Solaribus, & Lunaribus, conceptum literis pene inexplicabilibus. Itaque (dicam ſerio) Herculeum facinus fuit legere, & lecta explicare. Nam diuinandum plane fuit. & vereor, ne in quibuſdam hariolati ſimus. Etenim rationem & epilogiſmum neomeniarum non capimus, quod ingenue fatendum eſt. In altero exemplo præter annum, inerat computus temporum ineptiſſimus quidem ipſe, ſed tamen quem ſcire præſtet, quam ignorare. In fine erant & menſes Solares ſeorſim concepti.

IN NOMINE IAH] Eſt *προγραφὴ*, qua ſemper vtitur magna Synagoga Garizim, cum ad alias Samaritanorum Synagogas typum anni ſequentis dirigit. At veteres Epiſcopi in formatis, aut in literis ad ſynodos non *προγραφὴν*, ſed *ὑπογραφὴν* huic *προγραφῇ* ſimilem adiiciebant: Ο ΘΕΟϹ ΚΑΙ Ο ΚΥΡΙΟϹ ΗΜΩΝ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ϹΥΝΟΔΟΝ ΦΥΛΑΞΑΙ ΟΠΕΡ ΕΥΧΟΜΕΘΑ ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ. Porro in hac prographe ſunt quædam truncata, quæ integra in Iudaicis literis poſuimus: ne quis in Samaritano exemplo erratum putet.

COMPVTVS ANNI CCX] computus עבור. Id eſt *ἐμβολισμός*. Ita & Iudæi & Samaritani rationem anni vocant, a parte totum, vt in

Iudaico

A Iudaico Computo demonstratum est. Apparet igitur hanc doctrinam vetustissimam esse, cum idem verbum commune sit Iudæis & Samaritis, inter quos iam a bis mille quadringentis annis & amplius nullum commercium intercedit.

ANNI CCX] Appellationes mensium Lunarium sunt plane Hagarenæ, vt vides. Itaque periodo vetere Hagarenorum 228 annorum aut vtuntur hactenus, aut sane vsi sunt aliquando, idque vt vna opera soluto anno simul & enneadecacteride vtantur. Et quidem pro soluto anno necessario vti debent periodo minore Arabica 30 annorum, quæ nihil reliquatur de ratione Lunæ. deinde maiorem periodum annorum 210 ad methodum Lunæ adhibere necesse est. Quod B si verum est, ordiuntur Computum suum ab anno confusionis, a Nisan, cuius neomenia incidit in XIII Martij, die Veneris, quæ erat Hagarenorum Dea, vt alibi diligenter docuimus. Itaque hic Nisan fuerit vltimus periodi annorum 210. Nam ab anno confusionis, ad hunc annum, qui erat Christi 1584, sunt anni absoluti Iuliani 1629. qui sunt anni Arabici 1679 solidi cum XI diebus superfluis: & hic annus Samaritarum erat annus 1680 Arabicus iniens. Diuisus per 210, relinquit septem periodos absolutas annorum 210, & vltimum annum octauæ periodi. Et quia hæc periodus cæpit a die Veneris, in feriis neomeniarum nihil omnino differt a periodo Hegiræ, in qua annus vltimus, nempe 210 debet incipere a feria prima.

C CONIVNCTIO Elhagiathi] Hæc coniunctio hic notatur feria secunda, sequente tertia, quia facta est post decimam horam diei. Itaque pertinet ad noctem sequentem, vnde incipit dies ciuilis Samaritanus. Sed in periodo annorum 210, vltima neomenia debebat incipere feria prima, Kalendis Martij. Quare rationem meliorem sequuntur. sed numeros ipsos nulla coniectura assequi potuimus. Dicitur autem incipere a VI Adar Solaris scilicet, cuius neomenia XXVI Februarij, feria V. Ideo a nocte cæpit, quæ secuta est diem V ipsius Adar, post secundam Martij Iuliani, cyclo Solis XXV.

V. XXXI] Hoc est, prima Adar Lunaris incipit feria V in XXVI Februarij. Mensis habet XXXI dies. Sic in sequentibus feria neome- D niæ mensis Lunaris apposita est, cui subiungitur numerus dierum mensis Solaris.

In Phase quarta Nisan.] Mensem Solarem Nisan vocat Phase, vt mensem Solarem Tisri Scenopegiam, vel חג. Porro vbi succurrit חלחין, ego verti tricesimas. Si quis melius diuinauerit, manus dabo. Nam diffido coniecturæ meæ. Et totam horum momentorum, vt alibi dixi, & syzygiarum rationem ignoro, quæ nullo modo congruit cum medio motu Lunæ.

ANNI

ANNI VII IN SEMITAH] שְׁמִטָּה, vt vel mediocriter Hebraice A docti ſciunt, quam Solon ad verbum σεισάχθειαν vocat, proprie eſt ſeptimus annus Hebdomadis. Sed quemadmodum Sabbatum non ſolum pro ſeptimo die ſumitur, ſed etiam pro tota hebdomade: ſic etiam Semitah non ſolum pro ſeptimo anno, ſed etiam pro tota annali Hebdomade tam Iudæis, quam Samaritis vſurpatur. Igitur iſte annus, qui erat Chriſti 1584, fuit ſeptimus Hebdomadis Samaritanæ ab Illul eiuſdem anni 1584, quando incipiebat annus Iudaicus 5345, qui diuiſus per 7 reliquatur 4, non 7. Itaque annus primus Hebdomadis Samaritanæ incipit ab anno quinto Hebdomadis veræ & legitimæ Iudæorum. Quam rationem ſequantur, haud facile dixerim. Fortaſſe, id quod alibi dicimus, vtuntur annis Nabonaſſari, a quo ille annus B erat 2331 Iulianus. qui eſt numerus ſeptenarius. Sed hoc eſt hariolari. Franciſcus Iunius, vir ſumma eruditione præditus, putauit poſſe fieri, vt a templi cōditu, quod Sanbelletes in monte Garizim conſtruxit, annos ſuos deducant. Sane in Chronico Euſebiano, anno ſecūdo Olympiadis CXI, Manaſſes conſtruit tẽplum in monte Garizim. Erat annus periodi Iulianæ 4379, in cuius diebus æſtiuis cæpit annus ſecūdus illius Olympiadis. & ſequenti anno 4380 cæptum fuerit condi templum Samaritanum. Annus vero 1584 erat 6297. Differentia, anni cōpleti 1917. Quare annus Chriſti 1584, ſine dubio erat 1918 a conditu templi Sanaballatici, qui eſt vltimus annus 274 ſeptimanæ. Ita vera fuerit cōiectura viri longe doctiſſimi. Sed quia ſemel diuinare cepimus, longe me- C lius eſt dicere illos 210 annos, de quibus ſupra monuimus, non ſolū eſſe Iulianos, ſed etiam de periodo Dionyſiana iam inchoata. Nam & ipſi ſunt ſeptenarij. Et ſane ita hæc coniectura arridet, vt non poſſim facere, quin veram credam. Sed quot periodos abſolutas ante illos 210 annos numerent, haud temere dixerim. Sane duæ periodi cum illis 210 annis compoſitæ & retro ab anno 1584 retextæ deſinunt in 311 annum Chriſti. quæ æra fuerit antiquior vno tantum anno prima Indictione Conſtantiniana. Hæc quidem ſunt hariolationes, ſed tamen non contemnendæ. Quid aliter facias in tanta rerum obſcuritate? Hinc videmus eos, quemadmodum non fuerunt vera Eccleſia Dei, ita argumentis veris Eccleſiæ caruiſſe. Nam Iudæi recte Hebdomadem D annalem obſeruant. Imperiti autem & κακοήθεις ſunt, qui hoc negant. Porro ipſi Samaritani annum primum primæ Semitah, atque adeo primi Iubilei ineunt ab anno 41 Exodi. Verba eorum ſunt ex illorum Chronico: *Nubes vero receſſit initio menſis primi* SEMITAH *primi* IVBILEI, *ab initio ingreſſus filiorum Iſrael in fines diuiſionum* (*Terræ.*) *Fuerit autem hoc a diebus Mundi ſtabilitis in lege, ad præſens tempus, bis mille ſeptingenti nonaginta quatuor anni.* *Et quidem hæc Æra ſana eſt,*

quam

A *quam docti putant ab Æra diluuij.* Hæc illi in Chronico ex Hebræo
priſco in Arabicum conuerſo. In quo faciunt Æram mundi 301 an-
nis abſolutis maiorem iuſta, contra epilogiſmos legis, quos tamen ipſi
teſtes producunt. Tam autem 2794 anni, quos ipſi profitentur a con-
ditu mundi, ad tranſitum Iordanis, quam 2493, qui ſunt veri anni ab
Adam, ad tranſitum Iordanis, per ſeptem diuiſi relinquunt primum
annum Semitah. Sed ipſi Samaritani non recte ad ſuum tempus hæc
referunt. Inde fit, vt alieno tempore Semitah obſeruetur. Quæ res
oſtendit, populum hunc eſſe colluuiem multarum ac diuerſarum gen-
tium. Nam ſi fuiſſet ſemper vna gens, verum vſum Semitah retinuiſ-
ſent, vt Iudæi: qui vbicunque terrarum ſint, verum annum hebdo-
B madicum obſeruant.

SVCCOTH] Quem locum habeat hic hæc vox, fugit me ratio.

In Solenni] Ita vocat Tiſri Solarem, quemadmodum Phaſe vocat
Niſan Solarem. Et niſi fallor, vno menſe ſerius, quam Iudæi, tam Pa-
ſcha, quam σκηνοπηγίαν eo anno celebrarunt. Videtur enim Tiſri חַג
dictus, quod in eo ſemper Scenopegia celebretur: item Niſan Solaris
vocatus Phaſe, quod ſemper Paſcha in illum incidat. Sed de his conſu-
lendi eſſent amplius Samaritani ipſi. Nam hoc, quod facimus, plane
eſt micare in tenebris. Hoc vero exploratum eſt, menſes eorum toti-
dem diebus, quot Iulianos, conſtare, ſed alio capite neomeniarum,
vt libro ſecundo & quarto demonſtratum eſt.

C IN NOMINE DEI] Græce id melius, *ἐν ὀνόματι θεοῦ ἐνεργῶμεν καὶ
κατευοδώμεθα.*

AB *Adam ad mortem eius*] Quare minus putent, quam præſcri-
bit Moſis epilogiſmus, non magis mihi conſtat, quam quare Septua-
ginta plus putent. Totus vero hic Epilogiſmus annorum plane io-
cularis, &, vt nihil aliud dicam, Samaritanus eſt.

Anni bis mille ducenti ſexaginta ſeptem] Sane epilogiſmus reddit cen-
tum annis amplius 2365. Error eſt in annis Noe 700, pro 600, שבע
pro שש.

Ad ſuccinctionem Ephod] Non dubitamus, quin inter ſcribendum
vnum Aleph calamũ effugerit, & pro הפד, legendum eſſe הָאֵפֹד. Cingu-
D lum aut ſuccinctũ Ephod vocat creationem ſacerdotum. Sed quid ve-
lit, plane ignoro. Nam quid eſt illud? a Moſe, ad tẽpus, quo ſacerdotes,
qui miniſtrabant in Tabernaculo, ſuccincti ſunt Ephod. Hic eſt ſupi-
nitas pluſquam Samaritana. A Moſe igitur, ad illud tẽpus, computant
annos 2215, qui cum annis 2267 ab Adam, ad Abraham, item 565 ab
Abraham, ad Moſem, fierent vna, anni 5047. Igitur annos 5047 pu-
tant ab Adam, ad הנביא מְשֻׁגָּע ad ∴∴ *abreptitium*, ſiue fanaticum,
qui ſine dubio eſt Muhammedes Pſeudopropheta. Itaque compu-

tus Samaritarum ab Adam, ad primum annum Christi Dionysianum, ponit annos 4425. Sed hæc ineptissima sunt. Maior est iste Computus Iudaico cyclis 35, hoc est, annis 665, vero autem epilogismo Mundi annis 476, minor periodo Iuliana annis 287. Itaque & cyclo Lunæ conuenit cum Iudaico, & per 7 diuisus relinquit verum annum Hebdomadis Sabbaticæ. Nam differentia eius & Iudaici, vt diximus, sunt cycli 35, qui est numerus septenarius. Itaque si ab hoc computo instituendus esset cyclus Lunaris, primum nouilunium Tisri Samaritani esset in IX Octobris, feria V, cyclo Lunæ 3, Solis 8, anno periodi Iulianæ 288. Character Tisri, 5.1.979. Sed, quantum videmus, neque sunt tam acuti; & nouus est iste computus Samaritanus. Nam in libro Iosue (illud est Chronicon ab excessu Mosis, ad tempora Antoninorum) putant ab Adam, ad Alexandrum, annos 3930. At secundum hodiernam æram, annus primus Seleucidarum esset 4114 ab Adam, & 4090 ab initio Alexandri. Rursus idem liber Iosue ab Adam, ad excessum Adriani, putat annos 4513. Secundum computum hodiernum essent anni 4562. Nam computus hodiernus ab Adam, ad primum annum Christi Dionysianum, putaret annos 4425. A primo autem anno Dionysiano, ad excessum Adriani, sunt anni 137. Ita nullam veram rationem annorum mundi inire potuerunt. A B

Adar alter] Si menses isti sunt Solares, vt patet ex typo anni, quomodo illis apponitur Adar alter? Nam is est embolimus mensis. Menses Lunares appellationibus Agarenis designantur. Quare solus mensis embolimus appellatione Chaldaica? Et hic quoque hæreo. Comparauimus autem menses Samaritanos cum Hagarenis anni Hegiræ 992, qui annus erat Indorum 1679 iniens, & conueniebat in illum Christi 1584 ineuntem. A primis enim Kalendis Ianuarij Iuliani, ad annum Christi 1584 ineuntem, qui sunt anni Iuliani 1628, præterierunt Indis anni Arabici absoluti 1678. Itaque is annus Hegiræ 992 cæpit a 4 Ianuarij, feria septima, vt habes in subiecta Tabella. In omnibus neomeniæ Samaritanæ cum Hagarenis conueniunt præterquam in tribus vltimis mensibus. Nam Ramazun Samaritanus erat in XXVI Marschebam. At Dulhagiathi Hagarenus ei respondens in XXVII. Schewal Samaritanus in XXVI Caslim, Muharram 993 Hagarenus ei conueniens in XXVII. Denique Elkadathi Samaritanus XXIIII Tibeth. Contra Tzephar 993 Hagarenus in XXVI. Ex his vides eos menses cognominibus Chaldaicis esse Solares, non Lunares: & tamen mensis Embolimus vocatur Adar posterior: qui cum hoc anno non habeatur, fortasse falsum fuerit, eos Pascha in Aprili celebrasse: de quo amplius deliberandum. Nam hæc plane mihi Cimmeriis tenebris sunt obscuriora. Candidi lectores boni consulant, & C D

volun-

A voluntatis, non ingenioli mei rationem habento. Habemus eorum magnum Chronicon ex Hebraica lingua in Arabicam conuersum,

	Menses Hegiræ.	Feria neomeniæ.	Menses Iuliani.	Menses Samarit. Lunares.	Menses Samarit. Solares.
Anno 1584.	*Muharram 992*	7	4 *Ian.*	o o	o o
	Tzephar	2	3 *Febr.*	o o	o o
	Rabie prior	3	3 *Mart.*	*Elhagiathi*	6 *Adar*
	Rabie posterior	5	2 *April.*	*Muharram*	5 *Nisan*
	Giumadi prior	6	1 *Mai.*	*Tzephar*	4 *Ijar*
	Giumadi poster.	1	31 *Mai*	*Rabie* I	3 *Sebin*
	Regeb	2	29 *Iunij*	*Rabie* II	2 *Tamuz*
B	*Sahaben*	4	29 *Iulij*	*Giumadi* I	1 *Ab*
	Ramadhan	5	28 *Aug.*	*Giumadi* II	30 *Ab*
	Sewal	7	26 *Sept.*	*Regeb*	29 *Ilul*
	Dulkadathi	1	25 *Oct.*	*Sahaben*	28 *Tisri*
	Dulhagiathi	3	24 *Nou.*	*Ramazun*	27 *Marsceban*
	Muharram 993.	5	24 *Dec.*	*Schewal*	27 *Caslim*
Anno 1585.	*Tzephar 993*	7	23 *Ian.*	*Elkadathi*	26 *Tibeth.*

sed charactere Samaritano descriptum. In eo sunt multa cognitu digna, quanuis aliquando commentis Samaritanis incrustata. Is liber, vt diximus, incipit ab excessu Mosis, desinit infra tempora Imperato-
C ris Hadriani. Propterea vocatur Liber Iosue, quia nimirum ab excessu Mosis & ducatu Iosue incipit. Qui in Palæstina peregrinantur, possent & alia & Pentateuchum ab illis adipisci. Nam sane Christianæ pietatis homines paulo hac in re negligentiores hactenus fuerunt: ex cuius rei cognitione vberrimi fructus in sacram historiam redundarent. Spero non defuturos, qui voto nostro satisfaciant, aut exemplo nostro hæc illustraturi sint. Nam huic conatui nostro multa deesse ad perfectionem vt non dubitamus, ita palam profitemur.

COMPVTVS
ECCLESIAE
ÆTHIOPICÆ.

A	בסם אב וולד ומנפס קדוס אחדו אמלך	በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፩፡ አምላክ፡
	נחן ננגרכמו אבוין ואחוין בז יתגבר	ንሕነ፡ ንነግረክሙ፡ አበዊነ፡ ወአኃዊነ፡ ዘበ፡ ይትገበር፡
	עמתת ועלהת וסנבהת זכרסתוס	ዓመታት፡ ወዕለታት፡ ወሰንበታት፡ ዘክርስቶስ ፡፡
	חסב רתוע אנת חב יקרב בזתאמר	ሐሳብ፡ ርቱዕ፡ አንተ፡ ኀበ፡ ይቀርብ፡ በዘ፡ ትእምር፡
	אם אדם אסך תפצם עלם	እም፡ አዳም፡ እስከ፡ ይትፌጸም፡ ዓለም፡
	עמת מחרת תאחז בזהלוך חב ד׳	ዓመት፡ ምሕረት፡ ትእኅዝ፡ በዘ፡ ሀሎከ፡ ኀበ፡ ፬
	תערי בב יוט׳ תגדף וזתרפך אמנהו	ተዐሪ፡ በበ፡ ፲ወ፱፡ ትገድፍ፡ ወዘተረፈከ፡ እምኔሁ
	ואתו עמת ואמנהו א׳ תאחרת	ወአቱ፡ ዓመት፡ ወእምኔሁ፡ ፩፡ ታእትት፡
	בא׳ עמרת יוא׳ אבקתי אם יט׳	በ፩፡ ዓመት፡ ፲ወ፩፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፲፱
	למסכרם מטקע	ለመስከረም፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ב׳ עמרת כב׳ אבקתי אם ח׳	በ፪፡ ዓመት፡ ፳፪፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፰
B	לטקמרת מטקע	ለጥቅምት፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ג׳ עמרת ג׳ אבקתי אם כה׳	በ፫፡ ዓመት፡ ፫፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፳፭
	למסכרם מטקע	ለመስከረም፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ד׳ עמת יד׳ אבקתי אם יו׳	በ፬፡ ዓመት፡ ፲፬ አበቅቴ፡ አመ፡ ፲፮
	לטסכרם מטקע	ለመስከረም፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ה׳ עמת כה׳ אבקתי אם ה׳	በ፭፡ ዓመት፡ ፳፭፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፭
	לטקמת מטקע	ለጥቅምት፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ו׳ עמת ו׳ אבקתי אם כד׳	በ፮፡ ዓመት፡ ፮ አበቅቴ፡ አመ፡ ፳፬
	למסכרם מטקע	ለመስከረም፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ז׳ עמת יז׳ אבקתי אם יג׳	በ፯፡ ዓመት፡ ፲፯፡ አበቅቴ፡ አመ፡ ፲፫
	לטקמת מטקע	ለጥቅምት፡ መጥቅዕ ፡፡
C	ב ח׳ עמת כח׳ אבקתי אם ב׳	በ፰፡ ዓመት፡ ፳፰ አበቅቴ፡ አመ፡ ፪
	לטקמת מטקע	ለጥቅምት፡ መጥቅዕ ፡፡
	ב ט׳ עמת ט׳ אבקתי אם כא׳	በ፱፡ ዓመት፡ ፱ አበቅቴ፡ አመ፡ ፳፩፡
	למסכרם מטקע	ለመስከረም፡ መጥቅዕ፡

IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI VNIVS DEI. Narrabimus vobis, Patres noſtri, & fratres noſtri, quantum fieri poteſt, annos, & dies, & Sabbata Chriſti.

COMPVTVS RECTVS PER QVEM PROXIME ACCEDET, VT SCIAS AB ADAM, VSQVEQVO CONSVMETVR SÆCVLVM. I

Annum gratiæ ſume, in quo es *(quatuor æquabis)* Nouenadena abiice. Quod de eo reliqua beris, ipſe eſt annus: & ab eo vnitatem abiice.

D IN I anno XI Epacta. Tunc XIX Maſcaram Matque. IN II anno XXII Epacta. Tunc VIII Tikmith Matque. IN III anno III Epacta. Tunc XXV Maſcaram Matque. IN IIII anno XIIII Epacta. Tunc XVI Maſcaram Matque. IN V anno XXV Epacta. Tunc V. Tikmith Matque. IN VI anno VI Epacta. Tunc XXIIII Maſcaram Matque. IN VII anno XVII Epacta. Tunc XIII Tikmith Matque. IN VIII anno XXVIII Epacta. Tunc II Tikmith Matque. IN IX anno IX Epacta. Tunc XXI Maſcaram Matque.

በ፲ ፡ ዒመት ፡ ፳ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፲	בְּי׳ עָמַת כ׳ אֲבַקְתֵי אַם י׳ A
ለጥቅምት ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְטִקְמַת מַטְקַע
በ፲፩ ፡ ዒመት ፡ ፩ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፳፱ ፡	בְּיא עָמַת א׳ אֲבַקְתֵי אַם כט׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְמַסְכַרַם מַטְקַע
በ፲፪ ፡ ዒመት ፡ ፲፪ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፲፰	בְּיב׳ עָמַת יב׳ אֲבַקְתֵי אַם יח׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְמַסְכַרַם מַטְקַע
በ፲፫ ፡ ዒመት ፡ ፳፫ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፯	בְּיג׳ עָמַת כג׳ אֲבַקְתֵי אַם ז׳
ለጥቅምት ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְטִקְמַת מַטְקַע
በ፲፬ ፡ ዒመት ፡ ፬ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፳፮	בְּיד׳ עָמַת ד׳ אֲבַקְתֵי אַם כו׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְמַסְכַרַם מַטְקַע
በ፲፭ ፡ ዒመት ፡ ፲፭ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፲፭	בְּיה׳ עָמַת יה׳ אֲבַקְתֵי אַם יה׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡፡	B לְמַסְכַרַם מַטְקַע
በ፲፮ ፡ ዒመት ፡ ፳፮ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፬	בְּיו׳ עָמַת כו׳ אֲבַקְתֵי אַם ד׳
ለጥቅምት ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְטִקְמַת מַטְקַע
በ፲፯ ፡ ዒመት ፡ ፯ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፳፫ ፡	בְּיז׳ עָמַת ז׳ אֲבַקְתֵי אַם כג׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡	לְמַסְכַרַם מַטְקַע
በ፲፰ ፡ ዒመት ፡ ፲፰ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፲፪	בְּיח׳ עָמַת יח׳ אֲבַקְתֵי אַם יב׳
ለጥቅምት ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְטִקְמַת מַטְקַע
በ፲፱ ፡ ዒመት ፡ አልቦ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ፴	בְּיט׳ עָמַת אַלְבוֹ אֲפַקְתֵי אַם ל׳
ለመስከረም ፡ መጥቅዕ ፡፡	לְמַסְכַרַם מַטְקַע
ወዘንቱ ፡ ዐቅብ ፡ አእምሪ ፡ ወጠይቅ ፡ አኮ ፡ ኢይከውን ፡	וְזַנְת עֲקַב אאֱמַר וְטַיק אַכַּם אִיְכוּן
መጥቅዕ ፡ አመ ፩ ለጥቅምት ፡ ወበዝ ፡ ለቡ ፡ ከመ	מַטְקַע אַם א׳ לְטִקְמַת וְבַז לְבוּ כַּמַ
ኢትደመሪ ፡ መስለ ፡ ከሐድያን ፡	C אִיתְדַמַר מַסַל כַּחַדְיָן

In x anno xx Epacta. Tunc x Tikmith Matque. In xi anno i Epacta. Tunc xxix Mascaram Matque. In xii anno xii Epacta. Tunc xviii Mascaram Matque. In xiii anno xxiii Epacta. Tunc vii Tikmith Matque. In xiiii anno iiii Epacta. Tunc xxvi Mascaram Epacta. In xv anno xv Epacta. Tunc xv Mascaram Matque. In xvi anno xxvi Epacta. Tunc in iiii Tikmith Matque. In xvii anno vii Epacta. Tunc in xxiii Mascaram Matque. In xviii anno xviii Epacta. Tunc xii Tikmith Matque. In xix anno non est Epacta. Tunc xxx Mascaram Matque. D

Atque hoc obserua, scito, considera, quod non est Matque ex prima Tikmith. Et hac in re circumspectus esto, ne commiscearis cum refractariis.

A בז תאמר אם חב יוצא אבקתי	በዘ፡ ታእምር፡ አምንበ፡ ይወጽእ፡ አበቅቴ።
עמת מחרת בב יט תגדף וא תאתת	ዐመተ፡ ምሕረት፡ በበ፡ ፲፱፡ ትገድፍ፡ ወ፩፡ ታእትት፡
וזתרפך תעשר ותמערי ובב ל	ወዘተረፈከ፡ ትዐሥር፡ ወታመዐሪ፡ ወበበ ፴
תגדף וזתרפך אם ל ואתוכי אבקתי	ትገድፍ፡ ወዘተረፈከ፡ አም፡ ፴፡ ውእቱኬ፡ አበቅቴ
בזתאמר כעב אם חב יוצא מטקע	በዘ፡ ታእምር፡ ከዐበ፡ አምንበ፡ ይወፅእ፡ መጥቅዕ።
עמת מחרת בב יט תגדף	ዐመተ፡ ምሕረት፡ በበ፡ ፲፱፡ ትገድፍ፡
וא תאתת בב יח תפרי ובב ל תגדף	ወ፩፡ ታእትት፡ በበ ፲፰፡ ታፈሪ፡ ወበበ ፴፡ ትገድፍ፡
וזתרפך אם ל ואתוכי מטקע	ወዘተረፈከ፡ አም ፴፡ ውእቱኬ፡ መጥቅዕ።
אאמר וטיק אבקתי ומטקע	አእምር፡ ወጠይቅ፡ አበቅቴ፡ ወመጥቅዕ
כלאיהומו אם ל אי בזחו ואיוחדו	ክልኤሆሙ፡ አም ፴፡ ኢይበዝኁ፡ ወኢየውሕዱ።
אבקתי לאם רכבך כם תרכב	አበቅቴ፡ ለእመ፡ ረከብከ፡ ከመ፡ ትረክብ፡
B מטקע	መጥቅዕ።
לעל אבקתי אם חב אלבו	ለዐለ፡ አበቅቴ፡ አምንበ፡ አልቦ፡
וסך אסך יכון ל ואתו אבקתיהו	ወሰክ፡ እስከ፡ ይከውን፡ ፴፡ ውእቱ፡ አበቅቴሁ፡
תגדף זוסך לעל אבקתי תאחז	ትገድፍ፡ ዘወሰክ፡ ለዐለ፡ አበቅቴ፡ ትእኅዝ፡
ואתוכי מטקע ואתוכי	ወእቱኬ፡ መጥቅዕ፡ ውእቱ።
ועדי בז תאמר פנתיון	ወዓዲ፡ በዘ፡ ታእምር፡ ጵንቴዮን።
עמת מחרת לד אד תכפל מטן	ዐመተ፡ ምሕረት፡ ለ፬፡ አድ፡ ተከፊል፡ መጠነ፡
רבעתו תוסך דיביהו אם כלאת	ረብዐቱ፡ ትዌስክ፡ ዲቤሁ፡ አም ከለአተ።
ותדמר כולו אחתני ועדי תוסך	ወትደመር፡ ኵሉ፡ አሐተኒ፡ ወዓዲ፡ ትዌስክ፡
דיביהו ב ותגדף בב ו ואתוכי פנתיון	ዲቤሁ፡ ፪፡ ወትገድፍ፡ በበ ፮፡ ውእቱኬ፡ ጵንቴዮን።

C VT SCIAS VNDE PRODIT EPACTA. ANNVM gratiæ nouemdecies diuide. Vnum abiice. Residuum decies & semel * duc. Tricena aufer. Quod reliquatus fueris de XXX, ipsa est Epacta. II.

Decies & semel, id est, vndecies. Æthiopismus.

VT SCIAS RVRSVS VNDE PRODIT MATQVE. ANNVM gratiæ nouemdecies diuide. Vnum abiice. Octodecies multiplica. Tricena abiice. Quod reliquatus fueris de XXX, ipsum est Matque. ATTENDE & considera: Epacta & Matque ambo plusquam XXX non sunt maiora, neque minora. III.

EPACTAM SI NACTVS ES, VT INVENIAS MATQVE. SVPRA Epactam, vnde ei deest, supple, donec fiant XXX. Ipsam Epactam abiice. Quod adiecisti supra Epactam, accipe. Ipsum Matq. est. IIII.

D RVRSVS VT SCIAS PLINTHION. Annum gratiæ in * IV. partes diuide. Modum quadrantis vtrinque adiice supra illum. Commisce omne simul. Insuper adiice supra illum II. Sena abiicito. ipsum est Plinthion. V.

** hoc est per quatuor. Æthiopismus.*

RVRSVS

ወከዐበ፡ በዘ፡ ታአምር፡ ዕለተ፡ ዮሐንስ፡፡	וכעב בז תאמר עלת יוחנם	A
ዕመተ፡ ምሕረት፡ ትእኅዝ፡ ወትከፍሎ፡ ለ፬፡ እደ፡	עמת מחרת תאחז ותכפלו לד׳ אד	
ወመጠነ፡ ረብዑቱ፡ ትዌስክ፡ ዲቤሁ፡ እምክልኤ፡	ומתן רבעתו תוסך דיביהו אם כלאן	
ወትደምር፡ ኩሎ፡ አሐተ፡ ወታአትት፡ እምኔሁ፡	וחדמר כולו אחתן ותאתת אמניהו	
፪፡ ወትገድፍ፡ በበ፯፡ ወዘተረፈከ፡ እም፯፡ ውእቱኬ፡	ב׳ ותגדף בב ז׳ ותרפך אם ז׳ ואתוכי	
ዕለተ፡ ዮሐንስ፡፡	עלת יוחנם	
በዘ፡ ታአምር፡ እንዲቅትዮን፡፡	בז תאמר אנדקתיון	
ዓመተ፡ ምሕረት፡ በበ፡ ፲፭፡ ትገድፍ፡ ወ፪፡ ትዌስክ፡	עמת מחרת בב טו תגדף וב׳ תוסך	
ላዕሌሁ፡ ወዘተረፈከ፡ ትእኅዝ፡ እም፲፭፡ ውእቱኬ፡	לעליהו ותרפך תאחז אם טו ואתוכי	
እንዲቅትዮን፡፡	אנדקתיון ׃	
በዘ፡ ታአምር፡ ጳጉሜን፡ ዘሀሎከ፡፡	בז תאמר פגומן זהלוך	
ዓመተ፡ ምሕረት፡ ትከፍል፡ ለ፬፡ እደ፡ ወለአመ፡	עמת מחרת תכפל לד׳ אד ולאם	B
ጠነቀቀ፡ ክፍል፡ አሜሃ፡ ፮ ጳጉሜን፡፡ ወለአመሰ፡	טנקק כפל אמיה ו׳ פגומן ולאמס	
ቦቱ፡ ዘተረፈከ፡ አሜሃኬ፡ ፭ ጳጉሜን፡፡	בוחו ותרפך אמיהכי ה׳ פגומן	
በዘ፡ ታአምር፡ ዓመተ፡ ወንጌላውያን፡፡	בז תאמר עמת ונגליון	
ዓመተ፡ ምሕረት፡ ለ፬፡ እደ፡ ትከፍል፡ ወለአመ፡ ተረፈከ፡	עמת מחרת לד׳ אד תכפל ולאם תרפך	
፩፡ መዋዕለ፡ ማቴዎስ፡፡ ፪፡ መዋዕለ፡ ማርቆስ፡፡	א׳ מועל מתיוס ב׳ מועל מרקוס	
ወ፫፡ መዋዕለ፡ ሉቃስ፡ ወለአመ፡ ዕሩየ፡ ኮነ፡ ክፍል፡	וג׳ מועל לוקס ולאם ערוי כון כפל	
ለ፬፡ እደ፡ አሜሃ፡ መዋዕለ፡ ዮሐንስ፡፡	לד׳ אד אמיה מועל יוחנם	
በዘ፡ ታአምር፡ መጥቅዕ፡	בז תאמר מטקע	
ኅበ፡ ዘሀሎከ፡ ፲፱፡ ወስክ፡ ዘይመጽእ፡ ትረክብ፡፡	חב זהלוך יט וסך זימצא תרכב	
፰ ወስክ፡ ዘ፪፡ ዓመት፡ ትረክብ፡፡	ח׳ וסך זב׳ עמת תרכב	
በዘ፡ ታአምር፡ አበቅቴ፡፡	בז תאמר אבקתי	C
ኅበ ዘሀሎከ፡ ፲፩፡ ወስክ፡ ዘይመጽእ፡ አበቅቴ፡	חב זהלוך יא וסך זימצא אבקתי	
ትረክብ፡፡	תרכב ׃	
መጥቅዕ፡ ዘቀዳሚት፡ ሰንበት፡ ለአመ፡ ኮነ፡ ፳፪፡	מטקע זקדמית סנבת לאם כון כב	
ወስክ፡ ለአት፡ ጾም፡ ትረክብ፡ በእሑድ፡ ፳፩፡ በሰኑይ፡	וסך באת צום תרכב באחוד כא בסנוי	
፳፡ በሠሉስ፡ ፲፱፡ በረቡዕ፡ ፲፰፡ በኀሙስ፡ ፲፯፡ በአርብ፡	כ׳ בסלוס יט ברבוע יח בחמוס יז בארב	
፲፮፡ ወስክ፡ በአተ፡ ጾም፡ ትረክብ፡	יו וסך באת צום תרכב ׃	

VI. RVRSVS VT SCIAS DIEM IOHANNIS. ANNVM gratiæ accipito. Diuidito *per quatuor partes. Menſuram quadrantis apponito ſupra illum vtrinque. Commiſceto omne ſimul. Abiice ab eo II. Diuide ſepties. Quod reliquatus eris de VII, ipſa eſt dies Iohannis.

* Æthiopiſmus pro, per quatuor partire.

VII. VT SCIAS INDICTIONEM. ANNVM gratiæ quindecies diuidito. II adiice ſupra illum. Quod reliquum feceris, accipe de XV. Ipſa eſt Indictio.

VIII. VT SCIAS PAGOMEN, IN QVO ES. ANNVM gratiæ partire per quatuor partes. Quod ſi æquata fuerit diuiſio, tunc VI Pagomen. Sin autem aliquid reliquatus es, tunc V Pagomen. D

IX. VT SCIAS ANNVM EVANGELISTARVM. ANNVM gratiæ per quatuor partes diuidito. Quod ſi reliquatus es I, dies Matthæi. Si II, dies Marci. Si III, dies Lucæ. Sin autem æquata fuerit diuiſio per IIII, tunc dies Iohannis.

X. VT SCIAS MATQVE. IN QVO ES, adde XIX. Futurum (Matque) inuenies. VIII adde. Secundi anni (Matque) inuenies.

XI. VT SCIAS EPACTAM. IN QVA ES, XI adiice. Futuram Epactam inuenies.

XII. MATQVE ſi prioris Sabbati contigerit, XXII adiice. Introitum ieiunij inuenies. In prima feria XXI. In ſecunda XX. In tertia XIX. In quarta XVIII. In tertia XVII. In Paraſceua, XVI adiice. Introitum ieiunij inuenies.

A	מטקע בקדם לאם כון יז וסך פסיך	መጥቅዕ፡ በቀዳሚ፡ ለአመ፡ ኮነ፡ ፲፯፡ ወስክ፡ ፋሲካ፡
	חרכב באחוד יו בסנוי טו בסלוס יד	ተርኅበ፡ በእሑድ፡ ፲፮፡ በሰኑይ፡ ፲፭፡ በሠሉስ፡ ፲፬፡
	ברבוע יג זחמוס יב זערב יא וסך	በረቡዕ፡ ፲፫፡ ዘኀሙስ፡ ፲፪፡ ዘዓርብ፡ ፲፩፡ ወስክ፡
	פסיך תרכב:	ፋሲካ፡ ተርኅበ።
	מטקע לאם רכבך יט וסך צום	መጥቅዕ፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ ፲፱፡ ወስክ፡ ጾም፡
	איהוד תרכב ה וסך לעל בדר בעל	እሑድ፡ ተርኅበ፡ ፭. ወስክ፡ ለዐለ፡ በድር፡ በዓል፡
	מצלת תרכב:	መጸለት፡ ተርኅበ።
	לאם רכבך מטקע י וסך פשח	ለአመ፡ ረከብከ፡ መጥቅዕ፡ ፲፡ ወስክ፡ ፋሥሕ፡
	תרכב:	ተርኅበ።
	לעל פשח יא וסך צום דחנת תרכב	ለዐለ፡ ፋሥሕ፡ ፲፩፡ ወስክ፡ ጾመ፡ ድኅነት፡ ተርኅበ።
	לעל צום דחנת וסך ז יודיד תרכב	ለዐለ፡ ጾም፡ ድኅነት፡ ወስክ፡ ፯፡ ዮዲድ፡ ተርኅበ።
B	מטקע לאם רכבך ט וסך יודית תרכב	መጥቅዕ፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ ፱፡ ወስክ፡ ዮዲት፡ ትረክበ፡
	יד וסך לעל מטקע מצלרת תרכב	፲፬፡ ወስክ፡ ለዐለ፡ መጥቅዕ፡ መፀለት፡ ትረክበ።
	מצלת בקדמירת לאם כון ח וסך באת	መፀለት፡ በቀዳሚት፡ ለአመ፡ ኮነ፡ ፰. ወስክ፡ በአት፡
	צום תרכב באחוד ז בסנוי ו בסלוס ה	ጾም፡ ትረክበ። በእሑድ፡ ፯፡ በሰኑይ፡ ፮፡ በሠሉስ፡ ፭፡
	ברבוע ד בחמוס ג בערב ב וסך באת	በረቡዕ፡ ፬፡ በኀሙስ፡ ፫፡ በዐርብ፡ ፪፡ ወስክ፡ በአት፡
	צום תרכב	ጾም፡ ትረክበ።
	באת צום לאם רכבך כז וסך דבר	በአት፡ ጾም፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ ፳፯፡ ወስክ፡ ደብረ፡
	זית תרכב כה וסך פסיך תרכב	ዘይት፡ ትረክበ፡ ፳፭፡ ወስክ፡ ፋሲካ፡ ትረክበ።
	יט וסך רכב תרכב ד וסך באלם	፲፱፡ ወስክ፡ ረክበ፡ ትረክበ። ፬፡ ወስክ፡ በዓለ፡ ፵፡
	תרכב יד וסך בא ן תרכב	ትረክበ። ፲፬፡ ወስክ፡ በዓ፡ ፶፡ ትረክበ።
	לעל באת צום:	ለዐለ፡ በአት፡ ጾም።
C	באת צום לאם רכבך כז וסך	በአት፡ ጾም፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ ፳፯፡ ወስክ፡
	דבר זית תרכב דבר זית לאם רכבך	ደብረ፡ ዘይት፡ ትረክበ። ደብረ፡ ዘይት፡ ለአመ፡ ረከብከ፡
	כא וסך חוסאן תרכב ז וסך פסיך תרכב פסיך	፳፩፡ ወስክ፡ ሆሳዕና፡ ትረክበ፡ ፯ ወስክ፡ ፋሲካ፡ ትረክበ
	לאם רכבך כא ו רכב תרכב	ፋሲካ፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ ፳፩፡ ወ፡ ረክበ፡ ትረክበ።
	רכב לאם רכבך מטקע אסך צום	ረክበ፡ ለአመ፡ ረከብከ፡ መጥቅዕ፡ አስክ፡ ጾም፡
	קמג קמו צום יה ו בעל ם תרכב	፻፵፫፡ ፻፵፮፡ ጾም፡ ፲፭፡ ወ፡ በዓለ፡ ፵፡ ትረክበ።

MATQVE in priore (Sabbato) si fuerit, XVII adiice. Pascha inuenies. IN prima feria XVI. XIII.
IN secunda XV. IN tertia XIV. IN quarta XIII. Quintæ XII. Parasceuæ XI. adii-
ce. Pascha inuenies. MATQVE si reperisti, IX adiice. Ieiunium Iudæorum inuenies. V XIIII.
adiice supra Badri. Solenne Azymorum inuenies. SI inuenisti Matque, X (XIII.) adiice. XV.
Phase inuenies. Supra Phase XI adiice. Ieiunium salutis inuenies. SVPRA ieiunium sa-
lutis adiice VII. Iodid inuenies. MATQVE si inuenisti, IX adiice, Iudith inuenies. XIIII XVI.
D adiice supra Matque. Azyma inuenies. AZYMA in priore (Sabbato) si fuerint, VIII adiice.
Introitum ieiunij inuenies. IN prima feria VII. IN secunda VI. IN tertia V. IN quarta IV. XVII.
IN quinta III. IN Parasceua II adiice. Introitum ieiunij inuenies. INTROITVM ieiunij XVIII.
si reperisti, XXVII adiice. Montem Oliueti reperies. XXV adiice. Pascha inuenies. XIX adiice.
Racba inuenies. IIII adiice. Solenne quadragesimæ inuenies. XIIII adiice. Solenne Pen-
tecostæ inuenies. Supra introitum ieiunij. INTROITVM ieiunij si nactus es. XXVII adiice. XIX.
Montem Oliueti inuenies. MONTEM Oliueti si nactus es, XXI adiice. Hosana inuenies. VII
adiice. Pascha inuenies. PASCHA si inuenisti, XXI adiice. Racba inuenies. RACBA si nactus es
(*Matque vsque ad ieiunium* CXLIII. CXLVI. *ieiunium*) XV adiice. Solenne Tessaracostæ
inuenies.

בעל ם לאם רכבך יו בעל ז	በዓለ፡ ፵፡ ለእሙ፡ ረከብከ፡ ፲ወ፡ በዓለ፡ ፯	A
תרכב בעל ז לאם רכבך ג וסך	ተረክበ፡፡ በዓለ፡ ፯ ለእሙ፡ ረከብከ፡ ፫ ወስክ፡	
בהל בעל ז תרכב	በሀለ፡ በዓለ፡ ፯፡ ተረክበ፡፡	
מטקע בקדמית לאם יכון ח וסך	መጥቅዕ፡ በቀዳሚት፡ ለእሙ፡ ይከውን፡ ፰ ወስክ፡፡	
ננוי תרכב באחוד ז בסנוי ו בשלוש	ነነዌ፡ ተረክበ፡፡ በእሑድ፡ ፯፡ በሰኑይ፡ ፮፡ በሠሉስ፡	
וסך ה ברבוע וד בחמוס וג בערב ב ו	ወስክ፡ ፭፡ በረቡዕ፡ ወ፡ ፬፡ በኀሙስ፡ ወ፡ ፫፡ በዓርብ፡ ፪፡ ወ	
ננוי תרכב	ነነዌ፡ ተረክበ፡፡	
לעל ננוי יד ובאת צום תרכב	ለዓለ፡ ነነዌ፡ ፲፬፡ ወ፡ በአተ፡ ጾም፡ ተረክበ፡፡	
יא ודבר זית תרכב ב ו הוסען	፲፩፡ ወ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ ተረክበ፡፡ ፪ወ፡ ሆሳዕና፡	
תרכב טו פסיך תרכב ג ורכב	ተረክበ፡፡ ፱ወ፡ ፋሲካ፡ ተረክበ፡፡ ፫ወ፡ ረክበ፡	
תרכב יח ובעל ם תרכב כח ו	ተረክበ፡ ፲፰፡ ወ፡ በዓለ፡ ፵፡ ተረክበ፡ ፳፰ ወ፡	
בעל ז תרכב לעל ננוי	በዓለ፡ ፯፡ ተረክበ፡፡ ለዓለ፡ ነነዌ፡፡	B
באת צום לאם רכבך ג תאתת דבר	በአተ፡ ጾም፡ ለእሙ፡ ረከብከ፡ ፫ ተአትቶ፡ ደብረ፡	
זית תרכב דבר זית לאם רכבך	ዘይት፡ ተረክበ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ ለእሙ፡ ረከብከ፡	
ב תאתת פסיך תרכב	፪ ተአትቶ፡ ፋሲካ፡ ተረክበ፡፡	
בא קמר ובחולקו איובל י איובל	በ፲፡ ቀመር፡ ወበኅልቁ፡ ኢዮቤልዩ፡ ፲ ኢዮቤል፡	
ותרפו ו סובעי עמתת וכעב בסובאי	ወተረፈ፡ ፮ ሱባዔ፡ ዓመታት፡፡ ወከዕበ፡ በሱባኤ፡	
עמתתני א קמר עו סובאי יכונך	ዓመታቲሁ፡ ፲ ቀመር፡ ፸፮ ሱባኤ፡ ይከውነከ፡፡	
וחולקו כולו אקמאר יג ובאיובלני	ወኅልቁ፡ ኵሉ፡ አቅማር፡ ፲፫፡ ወበኢዮቤልዩ፡	
חולקו כולו אקמאר יג קמר קמא	ኅልቁ፡ ኵሉ፡ አቅማር፡ ፲፫ ቀመር፡ ፻፵፩፡	
איובל זמסל א סובאי וכעב בחולקו	ኢዮቤል፡ ዘምስለ፡ ፩ ሱባኤ፡፡ ወከዕበ፡ በኅልቁ፡	
סובעי תתקפח זיג אקמאר אמתתיהו ותתקיו	ሱባዔ፡ ፱፻፹፰፡ ዘ፲፫ አቅማር፡ እመታቲሁ፡ ፷፻፱፻፲፮	
וכעב תמצא א איובליו וה סובעי	ወከዕበ፡ ተመጽአ፡ ፩ ኢዮቤልዩ፡ ወ፭፡ ሱባዔ፡	C
ויכונך ז אלף עמת זואתו עמת אבנן אדם	ወይከውነከ፡ ፸፻፡ ዓመት፡ ዘውእቱ፡ ዓመተ፡ አቡነ፡ አዳም	
וכולו איובליו אם אדם אסך חלקת עלם	ወኵሉ፡ ኢዮቤልዩ፡ እም አዳም፡ እስከ፡ ኅልቀተ፡ ዓለም	
קמב זמסל ו סובאי ויכונך ז אלף עמת	፻፵፪፡ ዘምስለ፡ ፮፡ ሱባኤ፡ ወይከውነከ፡ ፸፻፡ ዓመት፡፡	
וכולו סובעי זאלף עמת אלף:	ወኵሉ፡ ሱባዔ፡ ዘ፸፻፡ ዓመት፡ ፲፻፡፡	

SOLENNE Tessaracostæ si inuenisti, x adiice. Solenne Pentecostæ inuenies. SOLENNE Pentecostæ si inuenisti, I I I adde. Ingeniculationem solennis Pentecostæ inuenies.

XX. MATQVE in priore (Sabbato) si fuerit, V I I I appone. Niniue inuenies. IN prima feria VII. IN secunda VI. IN tertia adiice V. IN quarta adiice I I I I. IN quinta adiice III. IN Parasceua II adiice. Niniue inuenies.

XXI. SVPRA Niniue X I I I I adiice. Introitum ieiunij reperies. XI adiice. Montem Olìueti inuenies. I I adiice. Hosanna reperies. IX adiice. Pascha inuenies. III adiice. Racba inuenies. I I I. adiice. Racba inuenies. X V I I I adiice. Solenne Tessaracostæ inuenies. X X V I I I adiice. Solenne Pentecostæ inuenies. Supra Niniue. D

XXII. INTROITVM ieiunij si nactus es, I I I reiice. Montem Oliueti inuenies. Montem Oliueti si reperisti, II reiice. Pascha reperies.

XXIII. IN PRIMA cella, & in numero I O B E L, X Iubilea. Et supersunt VI Hebdomades annorum. Rursus in Hebdomadibus annorum, vni cellæ L X X V I Hebdomades erunt tibi. Et summa omnium cellarum X I I, Iubilea. Summa omnium cellarum XIII, cellæ C X L I Iubilea, cum vna Septimana. Item in numero Septimanarum D C C C C L X X X V I I I tredecim cellarum. Anni autem VI M. D C C C C. X V I. Item adscisce I Iubileum, & V Hebdomadas. Et prouenient tibi V I I M. anni, qui est annus Patris nostri Adam. Omnia autem Iubilea ab Adam, vsque ad consummationem sæculi, C X L I I cum V I Septimanis. Et prouenient tibi VII M. anni. Omnes vero Hebdomades septem millium annorum sunt M.

כן תאמר

A	בזהאמר סנבת הינוך אם חב יוצא	በዘ፡ ታአምር፡ ሰንበተ፡ ሄኖክ፡ እምኀበ፡ ይወፅእ፡
	אם ז׳אלף עמת: והכפל בב הש עמת ויכונך	እም፡ ፯፻፡ ዓመት፡፡ ወትከፈል፡ በበ፡ ፯፻ ዓመት፡ ወይከውን
	י׳ סנבת זואהו סנבת הינוך חולקיהו באיובל	፲ ሰንበት፡ ዘውእቱ፡ ሰንበተ፡ ሄኖክ፡ ኍልቊሆሙ፡ በኢዮቤል
	יד זמסל *סובעי וכאב בסובעי אמתהני	፲፬፡ ዘምስለ፡ *ሱባዔ፡ ወባእበ፡ በሱባዔ፡ አመታቲሁ፡
	י׳ סובעי לא׳ איובל חולקיהו מט עמת	፲ ሱባኤ፡ ለ ፩፡ ኢዮቤል፡ ኍልቊሆሙ፡ ፵፱፡ ዓመት፡
	ובסובאיני ז׳	ወበሱባኤሁ፡ ፯፡፡
	מטקע בסרק ליליות אם א׳ יכון;	መጥቅዕ፡ በሠርቅ፡ ሌሊት፡ እም፡ ፩ ይከውን፡፡
	בדר בשרק ליליות י׳ יכון	በድር፡ በሠረቀ፡ ሌሊት፡ ፲ ይከውን፡፡
	והר פשח בסרק ליליות אם יא יכון	ወተረ፡ ፋሲካ፡ በሠረቀ፡ ሌሊት፡ እም ፲፩፡ ይከውን፡፡
	והר צום דחנת בשרק ליליות בנחסי	ወተረ፡ ጾም፡ ድኅነት፡ በሠረቀ፡ ሌሊት፡ በነሐሴ፡
	אם כ וז יכון	እም. ፳ወ፯፡ ይከውን፡፡
B	והר מטקע אם יה למסכרם אי יוחד	ወተረ፡ መጥቅዕ፡ እም፡ ፲፭፡ ለመስከረም፡ ኢይወሕድ፡
	ואם יג לטקמת אי יבזח	ወእም ፲፫ ለጥቅምት፡ ኢይበዝኅ፡፡
	צום איהוד אם כוד למסכרם אי יוחד	ጾም፡ ኢይሁድ፡ እም፡ ፳ወ፬፡ ለመስከረም፡ ኢይወሕድ
	אם כוב לטקמות אי יבזח	እም፡ ፳ወ፪፡ ለጥቅምት፡ ኢይበዝኅ፡፡
	בארת צום אם א׳ ליכתית אי יוחד	በአተ፡ ጾም፡ እም ፩፡ ለየካቲት፡ ኢይወሕድ፡፡
	ואם ה׳ למגבירת אי יבזח	ወእም፡ ፭፡ ለመጋቢት፡ ኢይበዝኅ፡፡
	פשח אם כ וה למגבית אי יוחד	ፋሲካ. እም ፳ወ፭፡ ለመጋቢት፡ ኢይወሕድ፡
	ואם כוג למיזיא אי יבזח	ወእም፡ ፳ወ፫ ለሚያዝያ፡ ኢይበዝኅ፡፡
	פסיך אם כוו למגבית תחת אי יורד	ፋሲክ፡ እም፡ ፳ወ፮፡ ለመጋቢት፡ ታሕተ፡ ኢይወርድ፡
	ואם ל׳ למיזי אי יבזח	ወእም፡ ፴፡ ለሚያዝያ፡ ኢይበዝኅ፡፡
	וכעב בז תאמר חסב גין	ወከዐበ፡ በዘ፡ ታአምር፡ ሐሳበ፡ ጊዜ፡፡
C	אילים בסלוס לאם כון יוג׳ גבר	ኤልያስ፡ በሠሉስ፡ ለአመ፡ ኮነ፡ ፲ወ፫፡ ገበር፡
	סבכת גיז ברבוע יב׳ זחמוס יא׳	ስብከት፡ ጊዜ፡፡ በረቡዕ፡ ፲፪፡ ዘኀሙስ፡ ፲፩
	בערב י׳ בקדמי ט׳ באהוד ח׳ בסנוי ז׳	በዐርብ፡ ፲፡ በቀዳሚ፡ ፱፡ በእሁድ፡ ፰፡ በሰኑይ፡ ፯፡
	גבר סבכת גין;	ገበር፡ ስብከተ፡ ጊዜ፡፡

VT SCIAS SABBATVM HENOCH. VNDE PRODIT EX VII CENTENARIIS ANNORVM DIVIDE per DCC. annos: Et prouenient tibi x Sabbata. quod est Sabbatum Enoch. Vniuscuiusque Sabbati Enoch summa in Iubileis XIIII cum * Septimanis. Rursus in Septimanis annorum c septimanæ. Vniuscuiusque Iubilei summa, XLIX anni. In Septimanis autem VII (anni.) XXIIII.

MATQVE in ortu noctis a prima (nocte) erit. BADRI in ortu noctis decimæ erit. XXV. 1. 2. 3

TERMINVS Phase in ortu noctis ab vndecima erit.

TERMINVS ieiunij salutaris ineunte nocte in Nahase a vicesima septima erit. 4

TERMINVS Matque quintadecima Mascaram non erit minor; & tertiadecima Tikmith non erit maior. IEIVNIVM IVDÆORVM vicesima quarta Mascaram non erit minor: vicesima secunda Tikmith non erit maior. INTROITVS ieiunij prima Iachathith non erit minor: quinta Magabith non erit maior. PHASE vicesima quinta Magabith non erit minor: & vicesima tertia Miaziæ non erit maior. 5 D 6. 7 8

PASCHA vicesima sexta Magabith inferius non descendet: & tricesima Miaziæ non erit maior. 9

ITEM VT SCIAS COMPVTVM POENITENTIÆ. ELIAS in tertia feria si fuerit, XIII adiice. Prædicationem pœnitentiæ. (inuenies) IN quarta feria, XII. QVINTÆ, XI. IN Parasceua x. IN priore (Sabbato) IX. IN prima feria, VIII. IN secunda, VII adiice. Prædicationem Genæ (inuenies.) XXVI.

מַסְכַּרַם	መስከረም ።
טִקְמִת	ጥቅምት ።
חֲדָר	ኅዳር ።
תַּחְשָׁשׁ	ተኅሣሥ ።
טִר	ጥር ።
יַכָּתִית	የካቲት ።
מַגָּבִית	መጋቢት ።
מִיָזְיָ	ሚያዝያ ።
גִנְבוֹת	ግንቦት ።
סַנֵי	ሰኔ ።
חַמְלֵי	ሐምሌ ።
נַחֲסֵי	ነሐሴ ።
ה׳ פָּגוּמֵן בַּבְּ ד׳ עָמַת ו׳ יִכּוּן	፭ ጳጕሜን፡ በበ፡ ፬፡ ዓመት፡ ፮ ይከውን ።
עָמַת אִם הַסְבְּאַתוּ לַמַּדְחַנִין	ዓመት፡ እም፡ ተሰብአቱ፡ ለመድኃኒነ፡
כַּת הָקְעׄ ו׳ וַכּוּלוּ דַמוּר אִם	ኮነ፡ ፲፭፡ ፻፡ ፸ ወ ፯፡ ወኵሉ፡ ዱመር፡ እም፡
אַדָם אַסְךְ יְאזֵי ז׳ אלף עׄו עָמַת	አዳም፡ አስከ፡ ይእዜ፡ ፯ ፻፻፡ ፭፻ ወ ፸፯፡ ዓመት ።

MASCARAM.
TIKMITH.
CHADAR.

THACHSCHASCH.
TIR.
IACHATHITH.

MAGABITH.
MIAZIA.
GINBOTH.

SANE.
HAMLE.
NACHASE.

V. EPAGOMENÆ. Quarto quoque anno VI erunt. ANNVS ab incarnatione Saluatoris nostri ibi (millesimus) quingentesimus septuagesimus septimus. Et omnis commixtio (annorum) ab Adam, vsque nunc, VII M. D. LXXVII. anni.

FINIS COMPVTI ECCLESIÆ ÆTHIOPICÆ.

IN COM-

A

IN COMPVTVM ÆTHIOPICVM.

CHRISTIANORVM Æthiopum, quos Abaſſinos, vel Abiſſinos vocant, Eccleſiæ quædam in Italia fuerunt memoria noſtra. Sunt & Hieroſolymis, Alexandriæ, & Cairi: vt nobis ignoti eſſe non poſſint. Luſitanorum quoq. nauigationibus, & luculento libro itinerario Franciſci Aluarez ſacerdotis Luſitani, qui in intimam Æthiopiam penetrauit, plura de illis, eorumq. ritibus cognoſcere licuit. Olim tota Africa ab vltimo Nili oſtio, ad fretum Gaditanum, item a mari Tyrrheno, ad Auſtrum vltra æquinoctialem, Eccleſiis & vrbibus Chriſtianorum conſita fuit: & tantus terrarũ tractus vni Alexandrino B Epiſcopo parebat. Si quæ autem ſunt hodie Eccleſiarũ in illis partibus reliquiæ, ſolum illum patriarcham agnoſcunt: vt ij, de quibus nunc agitur, Æthiopes: quos a communi vaſtitate Africæ ſola deſerta & difficiles aditus vindicarunt. Nam abſque eo foret, aut nullus nunc in illis regionibus Chriſtianiſmus eſſet, aut rarus, ſub tyrannide Muhammedana. Ante Luſitanorum in Æthiopiam aduentum ſolum nomen Æthiopum Chriſtianorum nobis vix notum erat, eorumque imperator falſo nomine Preſtegiani: cum id nomen eſſet non eius, qui in Æthiopia, ſed qui in Aſia ante annos CCC longe lateque rerum potiebatur. Id autem eſt lingua Perſica ἀποστολικός. Nam in ea lingua C فرستجان פְּרֶסְתְּגָאן ſunt ἀπόστολοι. فرستجاني פְּרֶסְתְּגָאנִי ἀποστολικός: quod nomen proprie conuenit ſummo ſacerdoti, aut ἀρχιερεῖ potius, quam Regi: item فرستجاني فدشه *Padeſcha Preſtigiani*, Rex Apoſtolicus: quod Æthiopice eſſet ንጉሠ፡ ሐዋርያዊ፡፡ נְגוּשׁ חַוָּרְיָוִי. Arabice autem ملك رسولي Falſo igitur Preſtegiani vocarunt, qui ex itinerario Poli Veneti hariolati ſunt eundem eſſe illum Aſianum cum hoc AEthiope: quod vterque Chriſtianus eſſet. Conſtat quidem ante CCC annos quoſdam Aethiopes Reges in Aſia, præſertim in Drangiana, finibus Suſianæ, & in India, late imperaſſe, donec imperatores Tartarorum eos tota Aſia depulerunt, victos prius, vt aiunt, a D Cingi Tartarorum Rege, interfecto Vncam eorum imperatore. Deinde adiiciunt a Cincano filio Cingis, & eius filio Bathino Cam, omnes illos Aethiopas penitus ex Moin & Sinarum regno eiectos, & in Africæ extima vſque compulſos. Nobis vero permirum videtur, gentem hodie nauticæ rei penitus ignaram adeo terra marique potentem fuiſſe, vt ab Aethiopia, ad Sinas vſque imperij fines propagarit. Nunquam hoc credet, qui Abiſſinorum mores, & vitam penitus cognita habuerit. Sed vrgent nos argumentis. Aiunt enim Aethiopum im-

perij testes adhuc superesse cruces AEthiopicas in Giapan, Sinis, & alibi: Præterea templum Thomæ Apostoli in Regione Malabar situm structura, crucibus & aliis monimentis mere AEthiopicum esse. Addunt nomen, quod nec Persicum est, neque Indicum, HAVARIIA. Hoc plane Æthiopice Apostolum significat. ሐዋርያ፡ חוַרְיָ. quæ vox etiam illis cum Arabibus cōmunis est. Nam & in Arabismo حوارية sunt Apostoli. Polus Venetus perperam interpretatur VIRVM SANCTVM. Scribit etiam Andreas Corsalis, in regione Indiæ, cui nomen Colan, duo sepulcra esse: alterum Thomæ Apostoli, alterum Æthiopis cuiusdam ex regione Prestegiani, qui ipsum Apostolum comitatus sit. Isti igitur Æthiopes, de quibus sermo est, Arabice dicuntur الحبش Elhabaschi. Vnde vulgo Abassi, & Abasseni vocantur. Quod est argumentum, eos non esse *αἰθίοπας αὐτόχθονας*, sed ex Arabia illuc traductos. Nam *Ἀβασηνοὶ* collocantur in Arabia turifera a vetere scriptore Vranio apud Stephanum. In Seueri autem imperatoris numismate sculptum est ΑΒΑΣΗΝΩΝ. Atqui Seuerus Imp. dictus est Arabicus, non autem Aethiopicus. Quare sine dubio ex Arabia oriundi sunt. Huc accedit lingua, qua sacros libros scriptos habent, quæ a vera Aethiopica tantum discrepat, quantum Italica, & Illyrica, Germanica & Hungarica. Hæc autem Lingua, qua in sacris vtuntur, elegantissima est, si modo cultura adhibeatur. Vocatur autem ግዕዝ፡ גְעַז id est libertas. quod nimirum ea sola vterentur Arabes illi victores, qui AEthiopiam insederunt. Hoc scio, non concedent AEthiopes ipsi, qui Regum suorum seriem hactenus a diluuio vsque in Chronicis suis ordine descriptam habent. Sed quia illa Chronologia nobis tenebrarum plena visa est, non sine dilectu illi fidem adhibendam censemus. Nobis constat hanc linguam aduentitiam esse. Testes enim ipsos AEthiopas aduoco, qui eam Chaldaicam vocant. Tametsi enim propius abest ab Hebræa, quam a Chaldaica: tamen hoc argumento ipsimet fidem faciunt non esse ibi natam vbi nunc colitur, & ex solis libris a solis sacerdotibus discitur. Ipsi sane non alio nomine sese vocant, quam quo nobis noti sunt ኢትዮጵያዊያን፡ איתיופיאוין Ithiopiawian. Nam כושיין CHVSCHIN, quod quidam scripsit, etiam ab ipsis vocari, non credo: neque tam peritos puto. Æthiopes quidem idem dicuntur, qui & כושיים Hebræis. sed sunt meri *ἄραβες σκηνῖται*. De quibus Sidonius in Panegyrico ad Anthemium:

—— vbi Tauri claustra coercens
Æthiopasque vagos belli terrore relegans
Gurgite pacato famulum spectaret Orontem.

Qui autem Indos vocant, minus imperite faciunt, præsertim cum quidam

A quidam ſcripſerint etiam ab ipſis hoc nomen agnoſci. Virgilius enim Nilum ab Indis fluere ſcribit:

Vſque coloratis amnis deuexus ab Indis.

Et Iulianus ὁ παραβάτης in quadam epiſtola ad Baſilium Σαρακηνοὺς καὶ Ἰνδοὺς coniungit. ἐν ταύτῃ δὲ τὴν Ἰνδῶν ἅμα καὶ Σαρακηνῶν ἐκπορθῆσαι περιοικίδα. Procopius μετ' αὐτοὺς (Σαρακηνοὺς) τὰ γένη τῶν Ἰνδῶν ἐστίν. Et antea de ſinu Arabico, ſiue rubro: αὕτη δὲ ἡ θάλασσα ἐξ Ἰνδῶν ἀρχομένη ἐνταῦθα τελευτᾷ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Sed hic plane Indos vocat nõ hos noſtros Chriſtianos, ſed τοὺς Αὐξωμίτας. At clarius Panegyriſtes: *Dent veniam trophæa Niliaca, ſub quibus Æthiops, & Indus intremuit.* Ælianus quoque lib. XVII de hiſtoria animalium Æthiopas videtur Indos vocare. Non B mirum igitur, ſi tum Chaldæam eam linguam vocant, hoc eſt, Arabicam, a Scenitis Arabibus, Chaldææ finitimis, tum Indicam, quod Indiæ nomine & Æthiopia intelligitur. Ea lingua ſola, quam liberam vocant ipſi, docti vtuntur, hiſtoriæ ſcribuntur, ſacra celebrantur. Sed peſſima fide eorum libri traducti ſunt, & mendoſiſſime. Malam fidem interpretum agnoſcas in Epiſtolis Pauli, in quibus vix tria commata continua reperias, in quibus aut verba aut mens Apoſtoli reddita ſint. Menda autem tota lingua præfert commutatione gutturalium inter ſe. quod arguit, nulla Grammaticæ præcepta inter illos extare: & quidem nos ſcimus nulla eſſe apud illos, poſſe autem inſtitui, vt a nobis factum eſt. Iactant vetuſtatem Chriſtianiſmi a Candace regina C & Philippo Apoſtolo. Sed id manifeſto falſum conuincit Eccleſiaſtica hiſtoria. Anno enim XV Iuſtiniani Adad Rex Axumitarum vouit, ſi vinceret Omeritarum vicinorum Regem, ſe Chriſtianum factum iri. Victo Rege Omeritarum, miſſis ad Iuſtinianum legatis, impetrauit ab eo Epiſcopos, qui primi omnium tunc Chriſtianiſmum in Æthiopia publicarunt. Et ſane Euangeliorum, & Pſalmorum tralationes habent omnes varias lectiones, quæ vltimis temporibus in textum ſacræ ſcripturæ irrepſerunt. Quod quidem patefacit nuperam eorum tam tranſlationem ſacrorum librorum, quam profeſſionem Chriſtianiſmi. Acta ſane Apoſtolorum, quæ Romæ edita ſunt, ex vulgari Italico in linguam ግዕዝ: conuerſam eſſe, tametſi is, qui edidit, D non teſtatus eſſet, tamen ex innumeris locis id & puero colligere haud difficile fuerit. Adad igitur Axumorum Rex primus in Æthiopia Chriſtianiſmum prædicari curauit. Axuma autem erat tunc Regia eorum principum. Nunc quamuis deſerta ac vaſtata, tamen ex reliquiis ſuis veterem Regum illorum opulentiam & gloriam teſtatur. In quibus etiam tituli extant ignorabilibus literis conſcripti, cum crucibus tamen Æthiopicis. Ex quo licet colligere, hanc linguam, quam vocant ግዕዝ: eſſe longe poſteriorem illis veteribus Regibus Chriſtianis: &

nis: & vere nos Abasenos posteriores Axumitis pronunciasse. Ἀξουμει- A
τῶν meminit Stephanus, & Ἀξούμων ipsius Regiæ Ptolemæus. In numisinate etiam Alagabali imp. legimus: ΑΞΟΥΜΕΙΤΩΝ. In vita Aureliani Imperatoris Exomite perperam legitur, pro, Axumitæ. Procopius meminit Regis Æthiopum nomine Ellestiæi, qui temporibus Iustiniani Christianus fuerit. An idem cum Adad, an filius eius fuerit, cum alterutrum fuerit necesse sit, equidem nescio. Hodie vero τὰ Ἀξουμα vocantur ab ipsis Æthiopibus ኣሠ-ም : חְשׁוּם, cum dura aspiratione, quod Arabice esset خشوما. Etiam historia Ecclesiastica Æthiopes Christianos Ἀξουμείτας vocat. Cum autem ex veteri consuetudine circumciderentur Æthiopes, teste Herodoto, & aliis veteribus scriptoribus, tamen accepto Christianismo præputia ex illa con- B
suetudine, ad hanc vsque diem, ponunt. Neque tamen ad id coguntur vlla lege aut religione. Quare falso in hoc eos ἰουδαΐζειν quidam hodierni scriptores tradiderunt. Sed cum omnes Æthiopes tam Christiani, quam Muhammedani, & Idololatræ quoque, pueris omnibus a partu statim venas κροταφίτιδας cauterio inurere soleant, quod eo facto a cerebri distillationibus sese tueantur, quidam inter illos superstitiosi hoc in religionem verterunt, &, cum puer baptizatur, simul illi venæ temporales inuruntur, & acceptius Deo illud tempus ei rei faciendæ diligere sese credunt. Sed nulla necessitate coacti hoc faciunt. Imo ne omnes quidem in baptismo hoc faciunt. Quod venæ temporum ab illis gentibus, etiam Idololatris, inurantur, scripserunt auctores itinera- C
riorum. Quod autem Sabbatum æque ac Dominicam ab opere immune habent, id non est argumentum Iudaismi, sed veteris Christianismi. Quot enim Canones sunt, qui vetant Sabbato opus facere? Canon XXXIII apud illum Clementem, quisquis fuit ille, libro VIII ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας. σάββατον δὲ καὶ κυριακὴν σχολαζέτωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας. Et illud quoque præfert vetustissimum ritum, Eucharistiam in vino intinctam porrigere. Quod postea Canones prohibuerunt, vt extat De Consecrat. Distinct. II. C. *Cum omne crimen*: Vbi exprobratur sacerdotibus Ægyptiis, quod intinctam Eucharistiam offerrent, vt simul bibatur & edatur. item exprimi vinum de vuis. quæ omnia etiam hodie Græce con- D
cepta extant. Sed de expressione vuarum Odoardus Barbosa ita scribit: *Indi Christiani, qui ad fanum S. Thomæ sunt, antequam liturgiam cantent, exprimunt vuas passas aqua maceratas, & inde conficiunt vinum, idque penuria vini. Nam vuæ illæ passæ deferuntur ex Mecha, & Ormuz.* Hæc Odoardus. Ea vero plane ita fiunt ab Æthiopibus, qui per omnia ritus veteris Ecclesiæ Alexandrinæ sequi se profitentur. Sed nunquam Sabbato ieiunant, quia id semper festum habent,

A bent præter Sabbatum ante Pascha. In quo sequuntur veterem Canonem, εἴ τις κληρικὸς εὑρεθῇ τὴν κυριακὴν ἡμέραν, ἢ τὸ Σάββατον, πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου, νηστεύων, καθαιρείσθω. Marcionistæ vero Sabbato ieiunabant: cuius rei caussam pete ex Epiphanio. Sed Sabbato ieiunare omnium instituit Innocentius primus. Vide Canonem III eius epistolæ Regularis. Rursus neque sanguinem comedunt, neque θηριάλωτον, aut morticinum. In quo falso etiam ἰουδαΐζοντες insimulantur, cum hoc sit ex vetustissimo ritu. vt in Canone LV eorum, qui dicuntur Apostolici, εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, φάγῃ κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον, καθαιρείσθω, &c. Denique quotannis, die Epiphaniorum, om-

B nes in piscinas sese immergunt, memoriam baptismi Christi eo facto instaurare se dicentes. Habent autem priscum morem, quo eam superstitionem tueantur: cuius moris meminit Gregorius Turonensis Miracul. lib. primo, cap. LXXXXVIII. *Cum dies sanctus Epiphaniorum aduenisset, & omnes in Jordanem descenderent, abluere tam vulnera corporis, quam animæ cicatrices, hæc cum reliquo populo ad litus accessit.* Hinc est, quod Leo Papa, epistola quarta, Episcopos Siciliæ reprehendit, quod Epiphaniorum die baptismũ numerosiorem celebrarent, quam in Pascha. Itaque vetat omnino ea die baptizare. Quod maiore parte anni Liturgiam Sole occaso celebrant, hoc etiam ex vetere instituto. Sed & reliquos eorum ritus tangere, nimis longum esset. Omnino im-

C peritia eorum fecit, vt & nihil in ritibus innouarent, & vt multa perperam interpretentur. Innumeros Episcopos, sacerdotes, diaconos, & monachos habent. Episcopos Græco nomine Episcopasath vocant, sacerdotes Papasath, vt etiam Græci hodie. Patriarcham Alexandrinum, quem vt summum Pontificem suspiciunt, Lika Papasath. Metropoliten, qui habet imperium in omnes Episcopos Æthiopiæ, quique ab ipso Patriarcha Alexandrino illis dirigitur, vocant ርእሰ፡ አህጉር፡፡ caput vrbium. Archimandriten autem, aut, vt hic dicitur, Priorem vel Guardianum, Dauid vocant. Et cum aliquem cum systaticis siue formatis mittunt, ipse præfectus monasterij subscribit nomen, Ille Dauid illius loci. Huius prisci moris vestigia habes in Decreto Gratia-

D ni de formatis; in quarum fine Dauid ponitur. Longe plura scitu digna & vulgo ignota poteramus depromere tam de illorum ritibus, quam de lingua ግዕዝ፡፡ cuius institutiones olim scripsimus. Inciderunt verò in manus nostras ἐκλογαὶ istæ quædam magni Computi Æthiopici, quas tibi damus nunc, benigne Lector, non solum publicatione, sed & illustratione dignas. Vtinam integrum Computum & emendatissimum haberemus. Nam Æthiops, qui hæc excerpta descripsit, imperitissimus homo fuit. In numeris enim sæpe aliud agit: &, vt apparet,

paret, τὰ καιριώτατα omisit, quæ multum nos iuuarent, si fidelius rela- A
ta fuissent. Nemo est vetustatis amans, qui non plurimi faciat hæc scire, & in tantis rerum & linguæ peregrinæ tenebris hæc a nobis potuisse deprehendi non miretur. Sed ad paucos (vt sunt hodierna hominum ingenia) & huius cognitionis amor, & tanti laboris sensus perueniet. Antequam vero ad alia pergamus, Kalendarium anni Æthiopici, & alia, quæ facem his tenebris allucent, præmittemus.

KALENDARIVM ECCLESIÆ ÆTHIOPICÆ. B

MASCARAM THOTH.				TIKMITH PAOPHI.			
I	3		29	I	5		28
II	4	VII	30	II	6	VIII	29
III	5		31	III	7		30
IIII	6	XVI	1 Sept.	IIII	1	XVI	1 Oct.
V	7	V	2	V	2	V	2
VI	1		3	VI	3		3
VII	2	XIII	4	VII	4	XIII	4
VIII	3	II	5	VIII	5	II	5
IX	4		6	IX	6		6
X	5	X	7	X	7	X	7
XI	6		8	XI	1		8
XII	7	XVIII	9	XII	2	XVIII	9
XIII	1	VII	10	XIII	3	VII	10
XIIII	2		11	XIIII	4		11
XV	3	XV	12	XV	5	XV	12
XVI	4	IIII	13	XVI	6	IIII	13
XVII	3		14	XVII	7		14
XVIII	6	XII	15	XVIII	1	XII	15
XIX	7	I	16	XIX	2	I	16
XX	1		17	XX	3		17
XXI	2	IX	18	XXI	4	IX	18
XXII	3		19	XXII	5		19
XXIII	4	XVII	20	XXIII	6	XVII	20
XXIIII	5	VI	21	XXIIII	7	VI	21
XXV	6		22	XXV	1		22
XXVI	7	XIIII	23	XXVI	2	XIIII	23
XXVII	1	III	24	XXVII	3	III	24
XXVIII	2		25	XXVIII	4		25
XXXIX	3	XI	26	XXIX	5	XI	26
XXX	4	XIX	27	XXX	6	XIX	27

C

CHADAR ATHYR.				THACHSCHASCH CHOBAC.			
I	7	VIII	28	I	2	VIII	27
II	1		29.	II	3		28
III	2	XVI	30	III	4	XVI	29
IIII	3	V	31	IIII	5	V	30
V	4		1 Nou.	V	6		1 Dec.
VI	5	XIII	2	VI	7	XIII	2
VII	6	II	3	VII	1	II	3
VIII	7		4	VIII	2		4
IX	1	X	5	IX	3	X	5
X	2		6	X	4		6
XI	3	XVIII	7	XI	5	XVIII	7
XII	4	VII	8	XII	6	VII	8
XIII	5		9	XIII	7		9
XIIII	6	XV	10	XIIII	1	XV	10
XV	7	IIII	11	XV	2	IIII	11
XVI	1		12	XVI	3		12
XVII	2	XII	13	XVII	4	XII	13
XVIII	3	I	14	XVIII	5	I	14
XIX	4		15	XIX	6		15
XX	5	IX	16	XX	7	IX	16
XXI	6		17	XXI	1		17
XXII	7	XVII	18	XXII	2	XVII	18
XXIII	1	VI	19	XXIII	3	VI	19
XXIIII	2		20	XXIIII	4		20
XXV	3	XIIII	21	XXV	5	XIIII	21
XXVI	4	III	22	XXVI	6	III	22
XXVII	5		23	XXVII	7		23
XXVIII	6	XI	24	XXVIII	1	XI	24
XXIX	7	XIX	25	XXIX	2	XIX	25
XXX	1		26	XXX	3		26

D

	TIR TYBI.				IACHATHITH MECHIR.				MAGABITH PHAMENOTH.				MIAZIA PHARMVTHI.			
A																
	I	4		27	I	6		26	I	1	XVI	25	I	3	XVI	27
	II	5	XVI	28	II	7	XVI	27	II	2	V	26	II	4	V	28
	III	6	V	29	III	1	V	28	III	3		27	III	5		29
	IIII	7		30	IIII	2		29	IIII	4	XIII	28	IIII	6	XIII	30
	V	1	XIII	31	V	3	XIII	30	V	5	II	1 Mar.	V	7	II	31
	VI	2	II	1 Ian.	VI	4	II	31	VI	6		2	VI	1		1 Apr.
	VII	3		2	VII	5		1 Feb.	VII	7	X	3	VII	2	X	2
	VIII	4	X	3	VIII	6	X	2	VIII	1		4	VIII	3		3
	IX	5		4	IX	7		3	IX	2	XVIII	5	IX	4	XVIII	3
	X	6	XVIII	5	X	1	XVIII	4	X	3	VII	6	X	5	VII	5
	XI	7	VII	6	XI	2	VII	5	XI	4		7	XI	6		6
	XII	1		7	XII	3		6	XII	5	XV	8	XII	7	XV	7
	XIII	2	XV	8	XIII	4	XV	7	XIII	6	IIII	9	XIII	1	IIII	8
	XIIII	3	IIII	9	XIIII	5	IIII	8	XIIII	7		10	XIIII	2		9
	XV	4		10	XV	6		9	XV	1	XII	11	XV	3	XII	10
B	XVI	5	XII	11	XVI	7	XII	10	XVI	2	I	12	XVI	4	I	11
	XVII	6	I	12	XVII	1	I	11	XVII	3		13	XVII	5		12
	XVIII	7		13	XVIII	2		12	XVIII	4	IX	14	XVIII	6	IX	13
	XIX	1	IX	14	XIX	3	IX	13	XIX	5		15	XIX	7		14
	XX	2		15	XX	4		14	XX	6	XVII	16	XX	1	XVII	15
	XXI	3	XVII	16	XXI	5	XVII	15	XXI	7	VI	17	XXI	2	VI	16
	XXII	4	VI	17	XXII	6	VI	16	XXII	1		18	XXII	3		17
	XXIII	5		18	XXIII	7		17	XXIII	2	XIIII	19	XXIII	4	XIIII	18
	XXIIII	6	XIIII	19	XXIIII	1	XIIII	18	XXIIII	3	III	20	XXIIII	5	III	19
	XXV	7	III	20	XXV	2	III	19	XXV	4		21	XXV	6		20
	XXVI	1		21	XXVI	3		20	XXVI	5	XI	22	XXVI	7	XI	21
	XXVII	2	XI	22	XXVII	4	XI	21	XXVII	6	XIX	23	XXVII	1	XIX	22
	XXVIII	3	XIX	23	XXVIII	5	XIX	22	XXVIII	7	VIII	24	XXVIII	2	VIII	23
	XXIX	4	VIII	24	XXIX	6	VIII	23	XXIX	1		25	XXIX	3		24
	XXX	5		25	XXX	7		24	XXX	2		26	XXX	4		25

	GINBOTH PACHON.				SANE PAYNI.				HAMLE EPIPHI.				NACHASÉ MESORI.			
C																
	I	5	V	26	I	7	V	26	I	2		25	I	4		25
	II	6		27	II	1		27	II	3	XIII	26	II	5	XIII	26
	III	7	XIII	28	III	2	XIII	28	III	4	II	27	III	6	II	27
	IIII	1		29	IIII	3	II	29	IIII	5		28	IIII	7		28
	V	2	II	30	V	4		30	V	6	X	29	V	1	X	29
	VI	3	X	1 Mai.	VI	5	X	31	VI	7		30	VI	2		30
	VII	4		2	VII	6		1 Iuni	VII	1	XVIII	1 Iuli.	VII	3	XVIII	31
	VIII	5	XVIII	3	VIII	7	XVIII	2	VIII	2	VII	2	VIII	4	VII	1 Aug.
	IX	6	VII	4	IX	1	VII	3	IX	3		3	IX	5		2
	X	7		5	X	2		4	X	4	XV	4	X	6	XV	3
	XI	1	XV	6	XI	3	XV	5	XI	5	IIII	5	XI	7	IIII	4
	XII	2	IIII	7	XII	4	IIII	6	XII	6		6	XII	1		5
	XIII	3		8	XIII	5		7	XIII	7	XII	7	XIII	2	XII	6
	XIIII	4	XII	9	XIIII	6	XII	8	XIIII	1	I	8	XIIII	3	I	7
	XV	5	I	10	XV	7	I	9	XV	2		9	XV	4		8
	XVI	6		11	XVI	1		10	XVI	3	IX	10	XVI	5	IX	9
	XVII	7	IX	12	XVII	2	IX	11	XVII	4		11	XVII	6		10
D	XVIII	1		13	XVIII	3		12	XVIII	5	XVII	12	XVIII	7	XVII	11
	XIX	2	XVII	14	XIX	4	XVII	13	XIX	6	VI	13	XIX	1	VI	12
	XX	3	VI	15	XX	5	VI	14	XX	7		14	XX	2		13
	XXI	4		16	XXI	6		15	XXI	1	XIIII	15	XXI	3	XIIII	14
	XXII	5	XIIII	17	XXII	7	XIIII	16	XXII	2	III	16	XXII	4	III	15
	XXIII	6	III	18	XXIII	1	III	17	XXIII	3		17	XXIII	5		16
	XXIIII	7		19	XXIIII	2		18	XXIIII	4	XI	18	XXIIII	6	XI	17
	XXV	1	XI	20	XXV	3	XI	19	XXV	5	XIX	19	XXV	7	XIX	18
	XXVI	2	XIX	21	XXVI	4	XIX	20	XXVI	6		20	XXVI	1		19
	XXVII	3		22	XXVII	5		21	XXVII	7	X	21	XXVII	2	X	20
	XXVIII	4	X	23	XXVIII	6	X	22	XXVIII	1		22	XXVIII	3		21
	XXXIX	5		24	XXIX	7		23	XXIX	2	XVI	23	XXIX	4	XVI	22
	XXX	6	XVI	25	XXX	1	XVI	24	XXX	3		24	XXX	5		23

PLINTHION.			
I	Matthæus	3	F E
II	Marcus	4	D
III	Lucas	5	C
IIII	Iohannes	7	B
V	Matthæus	1	AG
VI	Marcus	2	F
VII	Lucas	3	E
VIII	Iohannes	5	D
IX	Matthæus	6	CB
X	Marcus	7	A
XI	Lucas	1	G
XII	Iohannes	3	F
XIII	Matthæus	4	ED
XIIII	Marcus	5	C
XV	Lucas	6	B
XVI	Iohannes	1	A
XVII	Matthæus	2	GF
XVIII	Marcus	3	E
XIX	Lucas	4	D
XX	Iohannes	6	C
XXI	Matthæus	7	BA
XXII	Marcus	1	G
XXIII	Lucas	2	F
XXIIII	Iohannes	4	E
XXV	Matthæus	5	DC
XXVI	Marcus	6	B
XXVII	Lucas	7	A
XXVIII	Iohannes	2	G

Numerus aureus.	EPACTA.	MATQVE.
1	XI	XIX
2	XXII	VIII
3	III	XXVII
4	XIIII	XVI
5	XXV	V
6	VI	XXIIII
7	XVII	XIII
8	XXVIII	II
9	IX	XXI
10	XX	X
11	I	XXIX
12	XII	XVIII
13	XXIII	VII
14	IIII	XXVI
15	XV	XV
16	XXVI	IIII
17	VII	XXIII
18	XVIII	XII
19	*	XXX

PAGOMEN EPAGOMENAE.			
I	6	XIII	24 Aug.
II	7	II	25
III	1		26
IIII	2	X	27
V	3		28

Kalendarium Æthiopicæ Ecclesiæ descriptũ est in menses duodecim τριακονθημέρους, & quinque Pagomen, cum appellationibus Æthiopicis & Ægyptiacis. Mensibus quaternæ columnæ datæ sunt. Prima continet dies mensis, secunda Regularem feriæ, qui cum Plinthio cõpositus dat feriam diei. Tertia columna comprehendit Matque, hoc est, residuum de XXX, abiecta epacta. In quarta columna sunt dies Iuliani. Sine hoc Kalendario impeditissima est omnis methodus Computi. Adiectus est cyclus Plinthij cum quatuor Euangelistarum nominibus, & litera cycli Romani. Postremo sequitur cyclus aureus cum epactis & Matque. A B

CANONES ISAGOGICI. C

I. ANNVM *gratiæ inuenire.* Ab annis Christi abiice 283. Reliquum est annus gratiæ. Iste annus est 1596 Dionysianus. Abiectis 283, relinquitur annus gratiæ, siue Martyrum, 1313, initurus a XXIX Augusti ipsius anni 1596.

II. *Dies Euangelistarum reperire.* Annum gratiæ diuide per XXVIII. Reliquum est annus cycli præferens a latere nomen Euangelistæ. Si nihil relinquitur de diuisione, XXVIII est annus Euangelistarum. Hoc anno 1596 inibit 1313 annus gratiæ, per Canonem antecedentem. Abiectis omnibus 28, remanet annus XXV cycli, cuius Euangelista est Matthæus. Itaque totus hic annus gratiæ 1,13 incipiens a 29 Augusti anni Dionysiani 1569, vocabitur ἡμέραι Ματθαίου, dies Matthæi. Tres quidem Euangelistæ, Matthæus, Marcus, Lucas, sistunt neomeniam Thoth siue Mascharam, in XXIX Augusti. Iohannes autem promouet neomeniam Mascaram, in XXX eiusdem Augusti, propter bisextum Æthiopicum, id est, sextam Pagomen, quod quidem bisextum antecedit Iulianum diebus solidis 180. D

III. *Plinthion inuenire.* Per antecedentem habeas annum Euangelistæ, aut cycli Solaris. Itaque annus 1313, qui est XXV cycli Solaris, habet e regione

A regione Matthæi, qui eſt Euangeliſta eius anni, pro Plinthio 5, & literam duplicem Romanam DC. Ergo 5 eſt Plinthion anni 1313 propoſiti.

Diem Iohannis inuenire. Caue confundas diem Iohannis cum diebus Iohannis, ἡμέραν Ιωάννε & ἡμέρας Ιωάννε. Nam dies Iohannis in numero plurali dicitur annus proximus poſt biſextum, habens Euangeliſtam Iohannem, cuiuſmodi eſt annus nunc currens 1312, qui poſt paucos dies deſinet. At ἡμέρα Ιωάννε eſt feria neomeniæ Toth ſiue Maſcaram. Per antecedentem igitur Plinthion inuentum cum regulari Maſcaram dabit feriam neomeniæ ipſius Maſcaram; ſiue Toth. Itaque 5 cum 3, abiectis 7, dant primam feriam neomeniæ Toth aut Maſcaram. Quod verum eſt. Litera enim Dominicalis Romana eſt C, IIII.
B quæ eſt character XXIX Auguſti, vnde incipit Maſcaram. Neomenia igitur Maſcaram anni gratiæ 1313 erit feria prima. Sic per totum annum Plinthion cum regulari cuiuſlibet diei dat feriam diei propoſitæ. Idem dic de Plinthio anni præteriti. Scribebamus hæc anno Dionyſiano 1596, XIII Auguſti, feria ſexta. E regione XIII Auguſti in Kalendario habes XX Nachaſe ſiue Meſori, & currit adhuc annus Iohannis: cuius Plinthion 4. Igitur 4 cum regulari 2 compoſitum dat feriam propoſitam VI in XIII Auguſti, id eſt XX Nachaſe.

Epactam, & Matque inuenire.] De annis gratiæ abiice XIX. Reliquum, abiecta vnitate; eſt annus cycli aurei, præferens a latere Epactam & Matque. Si nihil relinquitur de diuiſione; annus quæſitus eſt V.
C XIX vltimus cycli. Ab annis gratiæ 1313 abiice omnia XIX. Remanent 2. Abiice vnitatem. Ergo anno gratiæ 1313 incipit annus primus cycli: e regione cuius habes XI Epactas, XIX Matque. Itaque anno 1313 gratiæ Epacta erit XI, Matque XIX.

Annum periodi gratiæ inuenire.] Ab annis gratiæ abiice omnia 532. Reliquum eſt annus periodi. Ab annis igitur gratiæ 1313, abiectis omnibus 532, remanet annus 249 periodi gratiæ iniens ab anno 1313, Chriſti autem Dionyſiano 1596. VI.

Hæc in anteceſſum dedimus rei illuſtrandæ, & viæ ad reliqua munienda.

D NOTÆ IN COMPVTVM ÆTHIOPICVM.

SABBATA *Chriſti.*] σαββατολογῶ dictum. Nam Æthiopes diem Dominicam vocant SANBATH ZACHRISTOS, Sabbatum Chriſti. Feriam vero ſeptimam vocant SANBATH IVDI, Sabbatum Iudaicum.

Computus rectus.] Computum rectum vocat, quo omnes Chriſtiani vtuntur, vt ipſimet Æthiopes interpretantur in editione noui Te-

ſtamenti. በሐሰበ. ርቱዕ ፡ ዘከመ ፡ ዘሐሰቡ ፡ ኵሎሙ ፡ ክርስቲያን ፡ እምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ እስከ ፡ ክርስቶስ ፡ ፶ ፡ ወ፭ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡፡ *Bahaſib rethu zachama Zahasbu cullomu Chriſtian : im pithratha alam iſcha Chriſtos hamſa wahamſtu meth amath.* In recto Computo quemadmodum computant omnes Chriſtiani: A creatione mundi, vſque ad Chriſtum, quinquagintaquinque centenarij annorum. Æthiopes maiores ſummas per centenarios potius, quam per millenarios concipiunt: vt hic pro quinquies mille quingentis dicunt quinquagintaquinque centenarios, vt etiam vulgus Batauorum ſolet putare. A principio igitur rerum, ad Chriſtum, putant annos 5500. Sed Eccleſia Anthiochena vno plus 5501. Eamque æram vocant ἀπὸ πτώσεως Ἀδάμ: a caſu Adam. Mira autem hallucinatio inde eos inceſſit. Nam cum Græcorum Computus Paſchalis ab initio rerum, ad Chriſtum, putet annos 5508, iſti vero 5501, hinc factum, vt de ſumma annorum Chriſti Dionyſianorum detrahant annos VII. Hoc faciunt Æthiopes ipſi, & Græci quidam, Maximus Monachus, & hiſtoria Conſtantinopolitana, ex qua libros ſuos conſarcinauit Landulfus Sagax. In annis enim Chriſti ſemper abſunt a Computo Dionyſiano annis VII. Itaque Æthiopes Ægyptienſes annum Chriſti 1585 putabant 1577, a die XXIX menſis Auguſti anni 1584: qui erat annus gratiæ, ſiue Martyrum Diocletianeus 1301, mundi autem, vt ipſi putabant, 7077. Differentia annorum mundi & annorum gratiæ, ſecundum computum Æthiopicum, anni 5776. Hic eſt computus, qui ab ipſis ርቱዕ : rectus, ſiue ὀρθόδοξος dicitur. Nam ርቱዕ : eſt proprie, quod Syriace ܬܪܝܨ תריץ dicitur.

Annum gratiæ] Prima pars Computi pertinens ad Lunam. Eſt autem Canon ἀνεπίγραφος culpa librarij. Annum gratiæ vocant Æthiopes Æram Martyrum Diocletianeam, cum potius annus gratiæ intelligatur periodus Dionyſiana a natali Chriſti putata. Notum eſt enim Dionyſium periodos ſuas ab anno gratiæ putare. Æthiopes vero periodos annorum 532 deducunt ab æra Martyrum Diocletianea, & nihilominus vocant annum gratiæ. Æthiopes Romanenſes anno Domini Dionyſiano 1548 putabant annum gratiæ 200. Erat annus Diocletianeus 1264: a quibus abiectis duabus periodis Dionyſianis 1064, remanet annus ducenteſimus gratiæ, vt erat propoſitum. Rurſus cognito anno gratiæ, deprehenditur annus Diocletiani. In fine Pſalterij, quod penes me eſt, manu propria Æthiops ſcribebat: በዘመን ፡ ዮሐንስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ፻፺ወ፪ ፡ ዓመት ፡ ምሕረት ፡፡ *Bazamna Iohanis Wangelawi metha watasaa waclethu amatha mihrath.* In tempore Iohannis Euangeliſtæ, centeſimo nonageſimo ſecundo anno. Compone annos 1064 cum 192. Fiunt anni a Diocletiano 1256. Adde differentiam Chriſti & Diocletiani 283. Fiunt omnes anni 1539 a Chriſto, qui erat annus, quo

A quo hæc ſcribebat Æthiops. Diuide 1256 per 28. Relinquitur annus cycli Solis 24: qui erant dies Iohannis; vt eſt in tabella cycli Solis & Plinthij.

Quatuor æquabis] Hæc irrepſerunt ex IX Canone. Itaque abundant. Nam in nono Canone cõcipitur, ſi quatuor æquantur, eſſe dies Ioannis Euangeliſtæ. In his eclogis vbique videas veſtigia oſcitantiæ eclogarij.

Matque] መጥቅዕ: מַטְקַע eſt Tuba Æthiopice. Ita etiam vocant numerum aureum e regione diei menſis notatum, imo diem ipſum menſis, vt habes in vniuerſo contextu Kalendarij. Numerus vero aureus notat nouilunium, quod priſci Hebræi tuba indicere ſolebant: vt habes Pſalmo LXXXI. Fortaſſe hinc petenda eſt huius nominis origo.

B Ego vero exiſtimo መጥቅዕ: perperam pro መቅጥዕ: dictum inuerſis literis. Nam Arabice مقطع מַקְטַע eſt reſiduum. Quod autem Matque nihil aliud ſit, quam reſiduum, quod epacta abſcindit de XXX, non eſt pluribus demonſtrandum. Itaque hanc veram putamus huius vocis cauſſam.

Ex prima Tikmith non eſt Matque] Hoc patet ex Kalendario. Neomenia Tikmith non habet Matque: ſed illud eſt in XXX Maſcaram.

Ne commiſcearis cum refractariis] Nam ſi neomenia Tikmith haberet Matque, illud eſſet cyclus aureus XIX, quod eſt in XXX Maſcaram. Et proinde cum cyclus XIX ſit in XXVII Magabith, omnino

C XXVII Magabith eſt nouilunium Paſchale, anno decimonono cycli: & conſequenter XIIII Luna eſt in decima Miazia. Quod ſi in Neomenia Tikmith eſſet notatus XIX numerus aureus, idem in XXVIII Magabith notatus quoque eſſet: & quartadecima Luna eſſet in XI Miazia, quæ tamen re vera eſſet quintadecima Luna. Tunc inter Chriſtianos oriretur turbatio ſolennis Paſchalis, ſi XI Miazia eſſet dominica. Orthodoxi enim celebrarent in XI Miazia, at refractarij in XVIII. ከሐድያ: vocat quos Arabes الكفر Elcaphar.

Vnum abiice] Ad methodum cycli Paſchalis iubet poſt diuiſionem annorum gratiæ vnitatem abiici. Cauſſa patet. Nam tunc primus eſt cyclus, quando epacta eſt XI. At anno Diocletiani ſecundo ineun-

D te, Chriſti vero 285, epacta erat XI. Ergo anno ſecundo Diocletiani erat cyclus primus. Et proinde vnitas de annis Diocletiani abiicienda.

Octodecies multiplica] Imperitiam ſuam vbique aperit, qui has eclogas deſcripſit. Legendum enim ΙΘ non autem ΙΗ, hoc eſt, XIX, non XVIII. Differentia duarum proximarum epactarum XI: duorum autem continuorum Matque differentia XIX. Aufer epactam XI de XXX. habes Matque XIX. Aufer Matque XIX de XXX. habes epactam XI. Reciproca eſt ratio.

Rursus vt scias Plinthion] Secunda pars Computi pertinens ad methodum cycli Solaris. A In Æthiopica membrana scriptum est PINTHION, siue id solenne est erratum Librarij, aut Eclogarij, siue ita scribunt Æthiopes ipsi. Cedrenus: ἡ παρ' Ἕλλησιν ὀπτὴ πλίνθος ΛΑΤΕΡΚΟΥΛΟΜ παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται. ἦν δὲ πλίνθος δημοσία, ἐφ' ἧς τά τε τῶν βουλευτῶν καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων ὀνόματα ἀπεγράφετο, καὶ ἐγράφετο ἐπὶ τεῖχος εἰς τετράγωνον σχῆμα τύπος τις καὶ γραμμὴ πλίνθιος. ΤΙΤΛΟΥΣ καὶ αὐτὴν τινες ὀνομάζουσιν, οὐκ εἰδότες, ὡς Τίτλος κυρίως ἡ προγραφὴ τῶν ἀξιωμάτων λέγεται, οὐ μὴν ἡ τετράγωνος γραμμή. Hinc in Glossario *Laterculum*, στρατείαν. Habet enim nomina militum, qui in numeris Romanis stipendia faciebant. Igitur præscriptus ac conceptus certæ rei numerus LATERCVLVM vocatur. Isidorus: *Cyclus vocatur, eo quod in orbe dige-* B
stus sit, vt quasi in circulo dispositum ordinem complectatur annorum sine varietate. Hinc & LATERCVLVM dictum, quod ordinem statum habeat annorum. Ergo secundum hæc status ordo, & numerus certus vocatur LATERCVLVM. Eiusmodi erat Catalogus numerorum & legionum Romanarum. Ita etiam dicta ratio hebdomadis. Recurrunt enim in orbem feriæ. Itaque & Computatores Latini veteres cyclum hebdomadicum LATERCVLVM vocant. Æthiopicus vero Computus non longe ab hoc sensu, imo ex eadem caussa PLINTHION vocat epactas Solares, quæ regularibus dierum appositæ, dant characterem siue feriam diei, vt habes in isagogicis Canonibus, III & IIII. In quibus demonstratum est, annum gratiæ 1313, proxime initurum C
feria prima. Periclitemur ex hac methodo. Diuisis 1313 in 4, & summa ex diuisione cum 1313 composita, fiunt omnia 1641. adiectis duobus, & summa per 7 diuisa, relinquitur quinarius pro Plinthio. Hic quinarius cum 3, qui est character Mascaram, compositus, abiectis 7, dat feriam primam, vt erat propositum.

Sena abiicito] Emenda SEPTENA. Nam in membrana Æthiopica perscripta erat nota senarij, quæ a septenario magnitudine, non forma differt.

Insuper adiice supra illum II] Regularis Mascaram cum Plinthio compositus dat feriam neomeniæ Mascaram. Quia vero regularis neomeniæ Mascarã est ternarius: & primus annus Diocletiani incipit feria VI, D
ideo Plinthion primi anni fuit 3. Itaq. in primo anno duo cũ vnitate cõposita dant Plinthion. Quod si regularis neomeniæ Mascaram esset vnitas, tunc Plinthion primi anni fuisset quinarius. Ideo non duo, vt nunc, sed quatuor adiicienda fuissent post summam quadrantum cum summa annorum compositam. In tua enim potestate situm est quem regularem volueris constituere. Sed ex eo pendet Plinthion. Et rursus potes Plinthion ex arbitrio constituere: sed eius legem sequetur

A quetur regularis. Si regularis primi anni Martyrum est vnitas, Plinthion debet esse quinarius. & contra.

Diem Iohannis] Diximus in Canonibus Isagogicis, Canone IIII. Initium anni Actiaci & Martyrum XXIX Augusti, quæ dies dicata est passioni Iohannis Baptistæ; quod & sequitur Romana Ecclesia. In Syrorum quoque Kalendario Antiocheno, e regione XXIX AB, qui est Sextilis Iulianus, ita legimus: ܦܣܩܘܬ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܫܘܠܡܗ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ ܘܪܫ ܫܢܬܐ ܕܡܨܪܝܐ ἀποπελεκισμὸς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ τελευτὴ τοῦ προγόνου ἡμῶν Ἀδάμ, καὶ ἀρχὴ τοῦ Αἰγυπτίων ἐνιαυτοῦ. Tamen idem Kalendarium Anthiochenum e regione VII Conum posterioris, id est, VII Ianuarij, annotat: ܦܣܩܘܬ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ

B ἀποκεφαλισμὸς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. An ibi ἀποκεφαλισμὸν ponant, hic traductiones τῶν λειψάνων, nescio. In Horologio Constantinopolitano, ad XXIIII Februarij, ἡ πρώτη καὶ δευτέρα εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. Ibidem ad XXV Mai: ἡ τρίτη εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ προδρόμου. At in Kalendario Ecclesiæ Elkupti, ad secundam Thoth: استشهاد القديس يوحنا المعمدان وشهادة داسية الجندي. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ μαρτύριον τοῦ Δασία τοῦ στρατιώτου. Ita vno die serius ponunt, quam reliquæ Ecclesiæ.

Abiice ab eo II] Neomenia primi anni Martyrum feria VI, vt non semel diximus. Ergo in primo anno vel ad VIII quinque addenda,

C vel duo de VIII auferenda. Quia enim nihil potest detrahi de vnitate, addenda integra hebdomas. Ita fiunt VIII. Atque vt habeas feriam sextam, detrahenda igitur duo. Siue igitur duo de summa detrahas, siue quinque summæ adiicias, eodem recidit methodus.

Pagomen] Ἐπαγόμεναι ἡμέραι corrupte PAGOMEN ab illis vocantur. Id etiam testatur Franciscus Aluarez Sacerdos incliti Regis Emmanuelis in suo itinerario Æthiopico. *Eorum*, inquit, *anni initium ex a* XXIX *Augusti, die decollationis S. Iohannis. Annus est duodenum mensium: mensis tricenum dierum. Anno exacto superant dies* V, *quos vocant* PAGOMEN; *qui anno incarcalari fiunt sex reliqui de ratione anni.* Hæc ille. Quidam Italus negotiator Ægyptiensis; qui quædam ex illis re-

D gionibus transmittenda mihi curabat, scribebat ad me, anno 1585, Æthiopas quinque dies excurrentes supra rationem anni vocare ABAETE, aut PAGOMEN. ABAETE autem est ad verbum ἐπαγόμεναι. አበአተ፡ Hebraice מובאות Sed hoc verbum ego in eorum scriptis hactenus non legi. In fine igitur anni Lucæ, tertio anno lustri Iuliani, intercalant diem vnum, & fiunt VI Pagomen. Vt anno præterito 1595, quo cæpit annus gratiæ 1312, fuerunt sex Pagomen, eorumque annus cæpit XXX die Augusti, feria VII. Itaque intercalant 180 diebus ante bi-

 sextum

sextum Iulianum. Intra illos dies non conuenit eis de celebritate solennium cum illis, qui mero anno Iuliano vtuntur, Latinis, Græcis, & Antiochenis. Verbi gratia. Anno præterito Iuliano, qui erat Christi 1595, XXV Decembris erat feria quinta, in qua celebratus natalis Dominicus. At Æthiopibus XXIX Tahaschasch, in qua idem natalis celebratur, erat feria VI. Hoc est, quod notabat Beda, cum de anno Ægyptiaco loqueretur, mutationem feriarum fieri in Kalendario Ægyptiaco propter intercalationem diuersis temporibus celebratam.

VT SCIAS INDICTIONEM ANNVM GRATIÆ] Annum gratiæ, id est, annum Martyrum Diocletianeum aliquando integrum, aliquando per periodos Dionysianas ab illis accipi, supra demonstrauimus. Hic vero in methodo indictionis caue annos gratiæ aliter accipias, quam integros. Anno Diocletiani primo, id est, Christi 284, indictio tertia incipiebat a Septembri & a Mascaram. Ideo duo adiicienda annis Diocletiani ad methodum Indictionis. Hoc anno Christi 1596, Diocletiani 1313, a XXIX Augusti, inibit Indictio decima. Annis igitur 1313 adiice duo. Abiice omnia XV. Superest indictio decima.

ANNVM EVANGELISTARVM] De hoc satis in Canonibus Isagogicis, & in filo Plinthij, siue cycli Solaris. Canon nihil obscuritatis habet. Romanenses igitur Æthiopes annum Christi 1548, Diocletiani 1264, vocant dies Iohannis Euangelistæ. Annus enim 1264 per 4 diuisus nihil relinquit. Ideo cæpit ille annus post sextam Pagomen, & totus annus vocatus est ἡμέραι Ἰωάννου Εὐαγγελιστοῦ. Prima autem Mascaram vocatur ἡμέρα Ἰωάννου Βαπτιστοῦ.

Introitum ieiunij] Tertia pars Computi de Festis mobilibus. Introitum ieiunij etiam Græci vocant τὴν παρείσβασιν τῶν νηστειῶν. Syri ܡܥܠܝ ܨܘܡܐ מְעָלֵי צוֹמָא & ܥܠܠ ܨܘܡܐ עֲלָל צוֹמָא. Armenij ARTZIBVTZIA, hoc est τὰ προδρόμια: quia hoc ieiunium præit illi austerissimo Quadragesimæ. Sed Græcis, Latinis, Armeniis, Syris vnus, idemque ieiunij introitus est, nempe quinquagesima, quam Græci τὴν κυριακὴν τῆς ὀρθοδοξίας vocant, item τὴν ἑβδομάδα τυροφάγον: qua scilicet ieiunia sua auspicantur, καὶ τὰς ἡμέρας ἀποκρεωσίμους, ita tamen vt interea ouis, caseo, & butyro abstineant. vnde Ruteni, Moscouitæ, atque aliæ nationes, quæ sacra Græco ritu, sed sermone Slauo obeunt, eadem vi verbi MASLNA, hoc est, βουτυροφάγον ἑβδομάδα vocant. Æthiopica vero ecclesia, quia neque Dominica, neque Sabbato ieiunare solet, a Sexagesima init ieiunia sua, diebus decem ante Carnispriuium Romanum, vt Dominicas, & Sabbata compenset. Franciscus Aluarez: *Ieiunium religiosissime obseruant, auspicantes illud feria secunda proxima post Sexagesimam, hoc est, diebus* X *ante Carnispriuium nostrum.*

A *noſtrum.*] Vide reliqua. Nam vetus inſtitutum eſt, τὰς κυριακὰς ἀνηστεύτους τελεῖν. Epiphanius: τὰς δὲ κυριακὰς ἁπάσας τρυφερὰς ἡγεῖται ἡ ἁγία αὕτη καθολικὴ ἐκκλησία, καὶ συνάξεις ἀφ' ἕωθεν ἐπιτελεῖ, οὐ νηστεύει. Item: τὰς δὲ κυριακὰς οὐδ' ὅλως οὐδ' ἐν αὐτῇ τεσσαρακοστῇ (νηστεύουσιν.) Hoc apprime obſeruant Æthiopes. Nam ſynaxes celebrant matutinis horis, omnibus Dominicis. Sed tempore ieiuniorum, per totum diem inedia confecti, Sole occaſo, ad Synaxes ſe conferunt, quibus operati deinde cibum ſumunt. Has συνάξεις ἀπὸ ἐνάτης ὥρας celebrari, teſtis idem Epiphanius, imitatione ſcilicet τῆς ἐνάτης Iudaicæ, a qua προσευχὴ, & ſacrificium veſpertinum incipiebat. INTROITVS ergo IEIVNI Æthiopibus eſt Sexageſima.

B *In priore (Sabbato)*] Prius Sabbatum eſt ſeptima feria, quam etiam Sabbatum Iudæorum vocant. Alterum Sabbatum eſt feria prima, quæ Sabbatum Chriſti ipſis dicitur, vel, vt eſt in eorum idiomate, Sanbathe Chriſtos vel Sanbath Zachriſtos.

XXII *adiicito*] Hoc anno currit annus gratiæ 1312. Cyclus Paſchalis XIX, per Canonem primum. Vbicunque igitur in Kalendario occurrit XIX, ibi eſt Matque, per eundem Canonem. Et Plinthion eſt V. Ad XXVIII Iachathith habes XIX. Ergo XXVIII Iachathith eſt Matque Introitus ieiunij. Regularis ipſius 5: qui cum Plinthio, abiectis 7, dat feriam tertiam in ipſa XXVIII Iachathith. Ait Canon: Si Matque fuerit in tertia feria, vt hoc anno 1312, tunc addenda eſſe XIX. Ergo
C XXVIII Iachathith cum XIX compoſita dat XVII Magabith. Proinde XVII Magabith eſt introitus ieiunij, vt loquitur Eccleſia Æthiopica, vt autem Romana, Sexageſima. Quod ſi Plinthion fuiſſet duo, tunc Matque eſſet in ſabbato: & proinde XXII addenda eſſent. Sic de reliquis.

Paraſceue] Paraſceuen dicunt ዓርብ: quod eſt Hebraicum עֶרֶב. Arabice عروبة.

MATQVE *in priore (Sabbato) ſi fuerit*, XVII *adiice*] Et puero conſtare poſſit de vitio lectionis. Nam XVII, abiectis omnibus VII, relinquunt feriam III. Itaque ſi ad Matque Paſchale, quod ponitur in Sabbato, adiiciatur feria III, ergo Paſcha continget feria III. quod eſt abſurdum. Pro XVII ergo legendum XVI. Et cætera corrupta ita corrigenda, vt in laterculo infra ſubiecimus. Si igitur Matque fuerit ♄, adde XV. Si ☉, XIIII. Et cætera, vt ſunt concepta in Laterculo. Fac periculum. Hoc anno Plinthion eſt 5. Matque Paſchale XXVII Magabith, cuius regularis 6 compoſitus cum Plinthio dat feriam quartam. In laterculo feria quarta, hoc eſt ☿ iubet apponi XVIII dies. XVIII igitur dies cum

♄	XV
☉	XIIII
☽	XX
♂	XIX
☿	XVIII
♃	XVII
♀	XVI

XXVII compositi dant XV Miazia. Ergo XV Miazia fuit Pascha. A Quod verum est. Pascha enim hoc anno fuit x Aprilis Iuliani, cui respondet XV Miazia. Distinguunt autem Pascha a Phase. פֶּסַח Græci enunciant φασὴ, Æthiopes ፋሥሕ: פֶּסַח. Estque quartadecima Nisan; Pascha Iudaicum, siue Terminus Paschalis. Quod autem Hebræis est פֶּסַח id Hierosolymitane est פַּסְחָא πάσχα. Sed tamen Græci distinguunt, vt diximus, φασὴ a πάσχα. Nam φασὴ est terminus Paschalis, πάσχα Dominica resurrectionis: & φασὴ vocant πάσχα νομικόν, alterum autem πάσχα σαυρώσιμον. Æthiopes vero ፋሲክ: פִּסְחָ. Et raro hæc confundunt Æthiopes: quamuis in aliis non admodum sunt accurati. Semel memini me legere ፋሲክ: pro ፋሥሕ: Iohannis XIII. Potest fieri, vt alibi idem abusus extet. Sed rarissimus est. B

Ieiunium Iudæorum] Ieiunium Iudæorum est decima Tisri, vt infra videbimus. Hoc habens in animo eclogarius etiam decimam Nisan vocat ieiunium Iudæorum: cum tamen ea dies Badri dicatur, non autem ieiunium Iudæorum.

V. *adiice supra Badri*] Ergo Badri, non autem ieiunium Iudæorum vocatur. Quare hinc constat errorem illum calami, aut μνημονικὸν ἁμάρτημα fuisse. Badri est x Nisan. Nouem igitur ad Matque, id est, primam Nisan, appositis, habes decimam Nisan, quæ vocatur BADRI. id est, ἐκλογὴ, ἀφορισμός: quod eo die seligeretur agnus Paschalis mactandus quartadecima eiusdem mensis. Exodi XII. 3. *Badar* tam Arabice, quam Æthiopice significat eligere. Sed & *Badr* Arabice significat tempus, quo Luna incipit esse ἀμφίκυρτος, inter decimum C diem & plenilunium. An igitur *Badr* hoc loco dictum sit ἀπὸ τοῦ ἀμφικύρτου σελήνης, an ab agni delectu, vt supra tetigimus, quia vtrumque valde probabile est, vtrum Lectori placuerit, per me liberum esto.

Solenne Azymorum] πρώτη τῶν ἀζύμων est quartadecima Nisan. ἑορτὴ τῶν ἀζύμων est quintadecima. Leuitici XXIII, 6.

X. *adiice. Phase inuenies*] Error manifestus X, pro XIII. Itaque pro I legendum II in Æthiopismo.

Ieiunium salutis] Ieiunium salutis est XXVII mensis Ab Niceni, aut Dionysiani, id est XXVII a Matque mensis Nahase: quare ita dictum, quando & a quo institutum, comminisci non potui Hoc anno Phase, D siue Terminus Paschalis, fuit decima Miazia. Adde XI, vt præcipit Canon. Habebis XXI Miazia. Itaque XXI Nahase erit Ieiuniũ salutis: quæ est vicesima septima Matque, quod hoc anno fuit in XXVI mensis Sane. Ieiunium ergo salutis siue saluationis, est vicesimaseptima Ab Niceni.

Iudid inuenies] Iudid, aut Iudith haud dubie dictum a lectione libri Iudith ea die, quæ est quarta Elul Niceni, siue Dionysiaci. Nam septem composita cum vicesima septima Ab, desinunt in quarta Elul.

IX *adiice*

A IX. *adiice, Iudith inuenies*] Manifeſta oſcitantia. Nam ex ſequentibus patet legendum, Badri inuenies. Sed quid oportebat hæc repetere? Nam ſupra iam admonuit.

XI. *adiice ſupra Matque. Azyma inuenies*] Imo XIV, non XI, vt ſupra admonuit. Quare perperam hic repetitur.

AZYMA *in priore (Sabbato) ſi fuerint*, VIII] Adeo ſolens peccat, vt conſulto facere videatur. Si igitur Azyma in Sabbato fuerint, additis quinque, habebis introitum ieiunij. Hoc anno 1596, qui eſt 1312 gratiæ, terminus Paſchalis, ſiue Phaſe, decima Miazia, Azyma vndecima Miazia. Adiectis v, habes XVI Miazia. Ergo XVI Iachathith erit introitus ieiunij. quod verum eſt. Subiecimus laterculum huius Canonis, quomodo concipi debet, non quomodo ab Eclogario
B conceptus. Ex eo vides ſupinitatem hominis in re ſeria ſemper prope aliud agentis. Fac periculum.

♄	V
☉	IIII
☾	XI
♂	X
☿	IX
♃	VIII
♀	VII

INTROITVM *ieiunij ſi reperiſti*] Hic Canon XVIII, vt & cæco apparet, & ſuperfluus, & vitioſus eſt. Superfluus, quia mox repetitur. Vitioſus, quia aliis numeris in ſequentibus concipitur.

XXVII *adiice. Montem oliueti reperies*] Hic XIX Canon ſanus eſt, & aperte νοθεύσεως ſuperiorem damnat. Pro XXVII autem legendum XXVIII. Eſt enim mons Oliueti dimidium ieiunij. Sed quia introitum ieiunij nunc ipſam Dominicam Sexageſimæ, nunc po-
C ſtridie Septuageſimæ vocat, poteſt fieri, vt hic legendum ſit XXVII, & nihil mutandum, modo intelligamus feriam ſecundam proxime poſt Septuageſimam. Igitur ደብረ፡ ዘይት፡ Dabra Zaith Mons Oliueti a lectione petita ex eo argumento in Euangelio. Medium tempus quadrageſimæ Syris etiam notatur, quod ipſis dicitur ܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ Phalghe dzaumo, μεσονηστεία. A Sexageſima, ad montem Oliueti, dies XXVIII. A monte Oliueti, ad Hoſanna, XXI. Ab Hoſanna, ad Paſcha, VII.

Racba inuenies] Racba eſt ἀπάντησις, occurſus. Ita vocatur viceſima ſecunda dies Paſchatis: hoc eſt, quarta dominica a Paſcha. An a lectione aliqua, vt ſolet, ita dicta ſit, an ab alia cauſa, equidem neſcio. Suſpicor eſſe ſynodum diœceſeos, quæ ex Canonibus iubetur cele-
D brari quotannis tertia ſeptimana poſt Paſcha: vt illa altera, quæ celebratur itidem in Octobri.

Matque vſque ieiunium CXLIII. CXLVI.] Hæc omnia vt ſuperflua eſſe nobis conſtat, ita vnde huc irrepſerint, neſcimus.

SOLENNE *Teſſaracoſtæ*] Teſſaracoſte, interuallum a Paſcha, ad Aſcenſionem. Solenne autem Teſſaracoſtæ eſt ipſa Aſcenſio. An ዕርገት፡ ſit eadem cum Aſcenſione, adhuc delibero. Id autem eſt ἀνάληψις: & ita vocatur Aſcenſio dominica. Ex hoc ſuſpicamur potius, quam ſciſci-

sciscimus ሰኔት: נְפַת esse Ascensionem. vel potius dominicam septimanæ litaniarum. Nam solenne Ascensionis ipsis dicitur ኅሙስ: ለምጽአ: ሰኔት: quinta feria CEPHATH, ἡ πέμπτη τῆς ἀναλήψεως. & Syris ad verbum ܣܘܠܩܐ סוּלָקָא, id est ἀνάληψις. A

Ingeniculationem] Interuallum a Dominica Resurrectionis, ad Pentecosten, omnes veteres Græci & Latini Pentecosten vocant. Creberrima occurrunt testimonia. Hieronymus: *Non quo & per totum annum, excepta Pentecoste, ieiunare non liceat*. Æthiopicus igitur clerus per totum fere annum ieiunare solet, excepto interuallo a Natali, ad Sexagesimam, item excepta Pentecostes hebdomade: qua hebdomade exacta, secunda feria, quæ excipit Dominicam Trinitatis, instaurant ieiunia sua tanta obseruantia, vt per totum diem nihil sumant. Sub initium noctis collectam celebrant, ritu veterrimo Ecclesiarum orientalium, vt est apud Epiphanium. A collecta profecti corpori procurando operam dant. Sic epulis functi somnum ineunt. Hoc neque tacuit Aluarez, quem consulas licet. Græci & Moschouitæ, & pleraque omnis Ecclesia Patriarchæ Constantinopolitano subiecta, quatuor solennia ieiunia obire solet. Primum est, a quinquagesima, ad dominicam Resurrectionis; quæ sunt hebdomades septem. Hoc ipsis dicitur IEIVNIVM MAGNVM. Secundum ieiunium, ab octaua Pentecostes, ad Petrum & Paulum. Propterea vocatur ieiunium Petri, aut νηστεία τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Hoc ieiunium in Paschate remotissimo, quando cyclus Paschalis est VIII, litera dominicalis C, est tantum dierum VIII. In Paschate autem citimo, quando cyclus Paschalis est XVI, litera Dominicalis D, est dierum XLII. Tertium ieiunium a Kal. Augusti, ad assumptionem Mariæ. Quartum ieiunium septem septimanis ante Natalem Dominicum: quod & omnes reliquæ Ecclesiæ admittunt, quanquam Ecclesia Romana raro vltra tres septimanas. Vocatur IEIVNIVM PHILIPPI Moschouitis, Russiis, Iberis, & Georgianis, quia incipit post festum illius Apostoli, quod secundum Orientales celebratur mense Nouembri. Porro Trinitatis solenne non in octaua Pentecostes a Græcis statuitur, vt fit a Latinis, sed in secunda Pentecostes. Octauam vero Pentecostes vocant τῶν πάντων ἁγίων. In illo autem interuallo, quod Pentecoste dicitur, stantes liturgiæ intersunt: qui est vetustissimus mos Ecclesiæ: post illud tempus de geniculis adorant. Æthiopibus dicitur ሰጊድ: hoc, est γονυκλισία. Nam ሰገደ: γονυπετεῖν significat. Id Anthiochenæ Ecclesiæ est ܣܝܡܬ ܒܘܪܟܐ, γονυθεσία. Arabibus سجود προσκυνήσις, vt est in meis Euangeliis Arabicis. Huius consuetudinis vetustissimæ pleni sunt veterum libri, de geniculis adorare, præterquam die Dominica, & tota quinquagesima. Tertullianus: *Die dominico nefas ducimus vel de geniculis adorare. Eadem immunitate a die Paschæ, ad Pentecosten*

A *tecosten vsque gaudemus.* Hieronymus: *Die Dominico, & per omnem Pentecosten nec de geniculis adorare & ieiunium soluere, multaque, quæ scripta non sunt, rationabilis sibi obseruatio vindicauit.* Ambrosius sermone LXI: *Scire debet sanctitas vestra, Fratres, hanc sanctam Pentecostes diem qua ratione curemus, vel cur istorum quinquaginta dierum numero sit nobis iugis & continuata festiuitas, ita vt omni hoc tempore neque ad obseruandum indicamus ieiunia, neque ad exorandum Deum genibus succidamus: sed sicut Dominica solemus facere, erecti & feriati resurrectionem Domini feriamus.* Concilium Aurelianense: *Quoniam sunt quidam in die Dominico genua flectentes, & in diebus Pentecostes, vt omnia in diuersis locis consonanter obseruentur, placuit sancto concilio, a Pa-
B *scha vsque in octauas Pentecostes stantes Domino vota persoluere.* Epiphanius Sermone Catholico: καὶ δι' ὅλου μὲν τοῦ ἔτους ἡ νηστεία φυλάττεται ἐν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, φημὶ δὲ τετράδι, καὶ προσαββάτῳ, ἕως ὥρας ἐννάτης, δίχα μόνης τῆς πεντηκοστῆς ὅλης τῶν πεντήκοντα ἡμερῶν, ἐν αἷς οὔτε γονυκλισίαι γίνονται, οὔτε νηστεία προστέτακται. Germanus Episcopus Constantinopolitanus: τὸ μὴ κλίνειν γόνυ τῇ ἀναστασίμῳ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας κυριακῆς, σημαίνει τὴν τῆς καταπτώσεως ἡμῶν διόρθωσιν γενομένην διὰ τῆς τριημέρου τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. τὸ δὲ μέχρι τῆς πεντηκοστῆς μὴ κλίνειν γόνυ ἐστι, τὰς ἑπτὰ ἡμέρας μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ἑπταπλουμένας κρατεῖν τῇ διακαινισίμῳ. Ex his apparet, olim post solenne Pentecostes, feria quarta, statim ἀναστάσιμον adorationem desini, γονυκλισίαν autem in reliquum anni tempus repeti solitam. Hodie
C Æthiopes semper stantes nō de geniculis collectæ intersunt. Prolixum vero est eorum Qdase, hoc est, λειτουργία. Ideo patibula, siue adminicula lignea quamplurima in vestibulo ædium sacrarū destitui solita, quibus innitantur, dum σύναξις celebratur, scribit Franciscus Aluarez.

MATQVE *in priore (Sabbato) si fuerit,* VIII *appone. Niniue inuenies*] Pascha est Canon omnium mobilium solennium: quorum primum in Æthiopico Computo est Dominica proxima ante Septuagesimam Romanæ Ecclesiæ: quam Græca vocat τριώδιον, a tribus cantibus. Eam Dominicam Æthiopes Syri & Elkupti, id est, Ægyptij NINIVE vocant. Nam Syris dicitur ܨܘܡܐ ܢܝܢܘܝܐ Tzaumo niniuoio, νηστεία Νινιυιτική, vel ܒܥܘܬܐ Bowotho, λιτανείαι. Id exemplo Niniuitici iustitij
D introductum. Veteres enim triduum solebant excipere angariis, quas Niniuiticas vocabant. Prudentius:

Referre prisci stemma nunc ieiunij
Libet fideli proditum volumine.

Vide reliqua. Aperte ibi deriuatur id ex eo fonte, nempe ex Niniuitis. Erat igitur, vt ex eodem loco Prudentij colligimus, indictiuum, siue imperatiuum Ieiunium, vide x Sermonem Ambrosij. Aluarez: *Sed vt plurimum Laici vtriusque sexus a Trinitate, ad Aduentum, ieiunant*

quarta

quarta feria, & Sabbato omnium hebdomadum. A Natali Dominico, ad A
Purificationem, quod solenne SIMEON *vocant, nullum ieiunium obseruant. Triduo post, nisi Sabbatum, aut Dominica interuenerit, Monachi, & Sacerdotes incredibiles inedias sibi indicunt. Nam affirmarunt nobis, integro triduo semel tantum cibum sumere. quod tempus ipsi Pœnitentiam Niniue vocant.* Hæc ille. Atqui Niniue nostrum aliud est. Est enim dominica ante Septuagesimam, siue introitum ieiunij Æthiopicum. Canon igitur totus probus est, neque eum, vt solet, aliud agendo deprauauit Eclogarius. Pascha ἀναστάσιμον hoc anno fuit duodecima Miazia. Introitus ieiunij sextadecima Iachathih. Matque XXVIII Tir, feria quarta. Hic præcipitur addere IV, si Matque fuerit feria quarta. Ergo Niniue fuit secunda Iachathith: quæ proculdubio erat Dominica ante Septuagesimam. In reliquis periculum fac. B

XI *adiice. Montem olïueti reperies*] Mons Oliueti est XXVIII, vel XXIX Sexagesimæ. Nam vtranque video vsurpari. Hoc anno mons Oliueti fuit XIII Magabith. Niniue secunda Iachathith. XI ergo cum secunda Iachathith composita dant XIII Iachathith. Ergo XIII Magabith Mons Oliueti, vt iam diximus. Hic ineundum est Niniue a III Iachathith. Tunc enim init ieiunium Niniues.

II *adiice. Hosanna reperies*] Totus hic Canon est Canonismus festorum mobilium per Niniue. Niniue est III Iachathith, nimirum a die Lunæ, vt iam proxime diximus. Adde II. Habes quinque. Ergo quinta mensis Hosanna erit. Id est, quinta mensis, in quo Hosanna celebratur, erit ipsum Hosanna. Quod verum est. Quinta enim Miazia hoc anno Hosanna fuit. C

IX *adiice. Pascha inuenies*] Eadem doctrina cum superiore. Nam duo ad Niniue dant Hosanna. & septem ad Hosanna, dant Pascha. Duo autem cum septem composita fiunt IX: quæ ad Niniue adiecta dant Pascha.

III *adiice. Racbe inuenies*] Tria cum tribus composita dant VI Iachathith. Ergo VI mensis, cui competit Racbe, est ipsum Racbe. Proinde hoc anno VI Ginboth fuit Racbe: quæ est XXV a Pascha. Sed supra erat XXII. Vtrunque verum. Nam cum additur XXI ad Pascha, consequimur Dominicam, cuius Hebdomadi competit Racbe. D
At per hunc Canonem consequimur ipsum Racbe, synodum diœceseos, feria IV.

XVIII *adiice. Solenne Tessaracosta inuenies*] Vere dicit. Sed negligentiæ culpam a se non amolitur. In proximo Canone Racbe erat non dominica ipsa, sed dies, in qua cogitur synodus. Hic est dominica ipsa, nempe tertia Ginboth. Adde XVIII ex Canone. Habes XXI Ginboth, solenne Ascensionis. quod sine dubio hoc anno in eam diem couenit.

A XXVIII *adiice*] Est eadem doctrina cum superiore. Nam X supra Tessaracosten addita dant Pentecosten. Itaque XVIII cum X faciunt XXVIII. &c.

INTROITVM *ieiunij si inueniſti*, III *reiice*] Canon XIX agebat per adiectiones. Hic contra per detractionem dierum. Introitus ieiunij in dominica est XVI Iachathith, in feria secunda, XVII. Detractis III, remanet XIV mensis. Ergo XIV mensis, cui competit mons Oliueti, erit ipse Mons Oliueti: nempe XIV Magabith.

MONTEM *Oliueti si reperiſti*, II *reiice*] Mons Oliueti XIV Magabith ex proxima doctrina. Duobus detractis, remanet XII mensis. Ergo XII mensis, cui hoc anno Pascha competit, fuit Pascha: nempe B XII Miazia. Quod verum est.

IN *prima pagina*] Quarta pars Computi ἡ ὁμὰς τῶν χρόνων. Æthiopum vetus Ecclesia tempus a creatione & primo Homine, ad συντέλειαν κόσμου, determinat annorum 7000. Hæc septem millia annorum per septem centurias diuidunt: quas vocant Sabbata, siue Hebdomadas Enoch. Rursus Hebdomadas Enoch in Iubilea diuidunt, quæ sunt hebdomades hebdomadum annalium. Itaque Hebdomas annalis est minima diuisio. Totum Canonem explicat Tabella, quam subiecimus: in cuius prima columna est filum periodorum Dionysianarum. secunda habet annos periodorum collectos. tertia nu-
C merum Septimanarum. quarta Iubilea cum hebdomadibus appendicibus. Huic Canoni alio interprete opus non est. Tredecim periodi Dionysianæ fiunt anni 6916. quo interuallo, neomeniæ Iudaicæ, cycli Solis & Lunæ in orbem redeunt. Nam in 247 annis, qui sunt cycli XIII, feriæ neomeniarum redeunt quidem in orbem, vt libro secundo demonstratum est, sed cyclus Solis nondum restituitur. Itaque quot anni sunt in cyclo Solis (sunt autem 28) toties 247 continet hæc magna periodus anno-
D rum 6916. Quare anno periodi Iulianæ 7869, completo, periodus Iudaica redit in orbem, CXI annis ante restitutionem ipsius periodi Iulianæ, quæ est annorum 7980. Ab annis enim periodi Iulianæ 7869 abiice differentiam ipsius periodi & computi Iudaici, nempe annos 953. Remanent anni 6916, periodus nempe Iudaica absoluta. Sed ei periodo Iudaicæ desunt anni 84 ad septem millia annorum Solarium, vt continetur in hoc Canone. Itaque negari non potest, Æthiopibus hanc periodum Iudaicam notam fuisse, quæ Iudæis hodie penitus

Periodi.	Anni Collecti.	Septimanæ annorum.	Iubilea.	Septimanæ.
1	532	76	10	6
2	1064	152	21	5
3	1596	228	32	4
4	2128	304	43	3
5	2660	380	54	2
6	3192	456	61	1
7	3724	532	76	0
8	4256	608	86	6
9	4788	684	97	5
10	5320	760	108	4
11	5852	836	119	3
12	6384	912	130	2
13	6916	988	141	1

ignoratur, obſcuriſſimus erat hic locus, & nulla ſpes interpretandi, A
niſi prius de hac periodo Iudaica nobis compertum fuiſſet.

Uniuſcuiuſque Sabbati ſumma] Superior diuiſio pertinebat ad ſummam periodum Computi Iudaici 6916. Hæc vero ad perfectam annorum Solarium, quæ conſtat ſeptem millibus annorum: & cuius ſeptima pars dicitur SABBATVM ENOCH: quia Enoch natus anno mundi 700, iuxta Æthiopas: cum potius a conditu rerum, ad Enoch natum, anni tantum putentur 622. Differentia 78. Fortaſſe Sabbatum Enoch dictum ab eo, quod Enoch ſeptimus ab Adam, qui viuus in cælum ſublatus eſt. Itaque vetus Schola Iudæorum Enoch dicunt eſſe ſymbolum Sabbati cæleſtis, hoc eſt, quietis æternæ. Nam Adam, Seth, Enos, Kainan, Malalleel, Iared mortui ſunt. Septimus Enoch B
mortem non ſenſit.

cum Septimanis*] Deeſt numerus 11. Sed Tabella omnia loquitur.

MATQVE] Sequuntur Aphoriſmi Computi Æthiopici. Dies Æthiopicus, vt & Iudaicus, incipit ineunte nocte: quæ in illis tractibus ingruit ſtatim occaſo Sole, propter Tropici longiſſimam ab orizonte diſtantiam. Hoc tempus ipſi vocant ሠርቀ፡ ሌሊት፡፡ שַׁרְק לֵילִית Hebraice עֶרֶב. Syriace ܪܡܫܐ. Matutinum tempus vocant ሠርቀ፡ መዓልት፡፡ שַׁרְק עָלֵת vel ጽባሕ፡ צבח. quod mere Arabicum eſt صبح & proprie eſt Hebræorum בֹּקֶר. Hæc duo tempora conſtituunt τὸ νυχθήμερον, quod Danieli dicitur עֶרֶב־בֹּקֶר. Meridiem vocant ጊዜ፡ቀትር፡ גִיזֵי קֶטֶר. Neque aliam partitionem diei ciuilis norunt. Nullus enim in illis partibus horologio- C
rum vſus. Ait igitur Canon Matque incipere a nocte antecedenti. vt in primo anno cycli Matque eſt XIX Maſcaram. Incipit igitur a prima nocte ipſius Matque. Id eſt, a nocte, quæ proxima antecedit diem XIX Maſcaram. quod etiam Iudæi obſeruant. Matque igitur eſt dies nouilunij notatus cyclo, qui anno propoſito currit. vt in hoc anno gratiæ 1312, nonadecima Maſcaram eſt Matque, idque a nocte antecedente. Matque igitur nihil aliud eſt, quam neomenia Dionyſiana in omni menſe Solari.

Badri in ortu] Badri eſt mera obſeruatio Iudaica. Ab ortu noctis decimæ igitur incipit. Hoc eſt ab ortu noctis decimæ Niſan Dio- D
nyſiani.

Terminus Phaſe] ወትር፡ & Arabice وتر ſignificat προθεσμίαν, terminum, porrectionem. Sed & in vtroque idiomate Wathri ſignificat Vigiliam, ſiue παραμονὴν, diem nempe, quæ ſolenne aliquod antecedit vel potius noctem, quæ venienti feſto imminet, καὶ, vt loquitur Euangelium, τῇ ἑορτῇ ἐπιφώσκῃ. In hunc ſenſum accipitur a Muhammede in Surath *Weelphagri*. Ibi enim ſumitur, ἀντὶ τοῦ προεορτίου τοῦ πάσχα Ἀγα-

ρηνοὶ

A ρλωῦ: pro vigilia Paſchatis Agarenorum, ſiue Muhammedanorum. Igitur προεόρτιον τοῦ φασῆ eſt nox, quæ ſequitur XIII diem Niſan Dionyſiani. Sic ieiunium Salutis init a viceſima ſeptima nocte Lunæ Dionyſianæ, quæ Luna competit menſi Nahaſe. Hic eſt priſcus mos Eccleſiæ, vt peruigilia anteirent ſolennibus, & feſtis Martyrum.

Terminus Matque] Hæc ex Kalendario patent. Matque non aſcendit ſupra XV Maſcaram, non deſcendit infra XIII Tikmith.

IEIVNIVM *Judæorum*] Ieiunium Iudæorum eſt decima Tiſri, auſteriſſimo ieiunio non ſolum a Iudæis, ſed & ab Æthiopibus dicata. Iudæis ex lege: Æthiopibus, vel quod in multis ἰουδαΐζουσι, vel propter εὐαγγελισμὸν Ζαχαρίου. Iudæorum hoc ieiunium Hiſpani vocant *lo*
B *çinkipul de los Iudios*. Nam Cinkipul, corruptum ex צוֹם כִּפּוּר, Tzom Kippur. Pendet autem hic Canon ab antecedente. Nam ſi citimus Matque eſt XV Maſcaram: ergo citimum ieiunium Iudaicum erit XXIIII Maſcaram. Rurſus ſi remotiſſimum Matque XIII Tikmith: ergo remotiſſimum ieiunium Iudæorum erit XXII Tikmith.

INTROITVS *ieiunij*] Neque hæc interprete egent. Citimum Phaſe eſt XXV Magabith: citimum Paſcha XXVI eiuſdem. Numera retro LV dies, quot nempe conſtat ieiunium Æthiopicum. Peruenies ad neomeniam Iachathith. Ergo citimus introitus ieiunij neomenia Iachathith. Remotiſſimum Paſcha XXX Miazia. Retro LV dies retexti deſinunt in V Magabith. Reliqua omnia pendent ex hac demon-
C ſtratione.

COMPVTVM *Pœnitentiæ*] Pœnitentia in Æthiopiſmo dicitur GENA. ገና፡ item ስብከት፡ገና። סִבְכַּתְגֵּו κήρυξις μετανοίας: quo tempore Lectiones ex Euangelio depromuntur, in quibus agitur de prædicatione Iohannis Baptiſtæ. Igitur prædicatio pœnitentiæ eſt introitus ieiunij Aduentus: quod ieiunium non minore abſtinentia, ac Quadrageſimam ipſam obſeruant. Nam & ξηροφαγοῦσιν, vt & in illa.

ELIAS] De Elia & ieiunio monobiblon reliquit Ambroſius. Eius ieiunij memoriam celebrant Æthiopes XXVI die menſis CHADAR. Si igitur XXVI CHADAR, in quo celebratur Elias, fuerit feria III, ſiue ♂, adde XIII: peruenies in nonam Thachſchaſch, quæ erit prima
D dies Gena, ſiue Aduentus Dominici. Ita de reliquis. Non indiget monitore.

Maſcaram] Menſium nomenclatura, quæ in priore editione deerat, nunc in iſta lucidam facem tenebris huius computi alluxit. Nam profecto diuinandum erat antea, & Maſcaram ac Tikmith pro Paſchalibus menſibus aſſumendi. Quid enim aliter facere poterat homo errabundus in Compito, vbi nemo digitum intendebat? Quod ſi alicui Marrucino, qualium multos & hoc ſæculum tulit, & ego ex-

perior quotidie, menses illos ante nos nancisci contigisset, satis habuisset argumenti ad nouum librum edendum, & nobis insultandum, quod Oedipi non essemus. Quomodo enim aliter agunt Asini isti? Sed ne illos quidem menses adepti ea diuinassent, quæ nobis multis coniecturis eruenda fuerunt. Ea nunc plana quidem sunt, quia deprehensa. Antea vero vix posse ad illa penetrari videbatur. Scito autem, candide Lector, mensem tertium a sacerdote Æthiope, qui mihi illos misit, ita scriptum fuisse, vt secunda litera plane sit Ain quartæ classis ኅዐረ: Sed ኅደር: legendum esse animaduerti tandem ex epistolio Itali negotiatoris, qui mihi illos menses ex vrbe Cairo Massiliam misit. Itaque in quarto libro pro ኅዐረ: legendum ኅደረ: Hadar, vt plane habet epistola hominis Itali. Hoc quoque peperisset nouum librum in nos, si alicui Midæ oboluisset. B

Annus ab incarnatione] Æthiopes vtuntur computo annorum, qui familiaris est Christianis Orientalibus, quem vocant computum a casu Adam. Is ab initio rerum, ad natalem Christi, determinat annos 5501, vel 5500, vt ipsi Æthiopes notabant in fine Noui testamenti. Hoc etiam Computo quidam Græci vtuntur, in quibus Landulphus Sagax, qui annales suos ad verbum ex Græcis expressit. Sed & ipse Landulphus, & Græci, & Æthiopes in eo mire hallucinantur. Nam quia is Computus minor est Computo Paschali Constantinopolitano annis VII, propterea annos a Christo Dionysianos septem annis minus putant. Nam anno Christi DCIX, Paschali Græcorum 6117, Heraclius iniuit imperium. Landulfus dicit anno DCII, septem nimirum minus, quam verus Computus Dionysianus. Ita hic anni putantur a Christo 1577, anno Dionysiano 1584: hoc est, a neomenia Thoth siue Mascaram, qui cæpit anno Christi 1584 Dionysiano, diebus Matthæi. Longe vero plura in hunc libellum dici poterant. Sed tu candide Lector, non solum quæ omisi, sed & quæ ignoraui, ignosce. Cogita tecum, quid sit ignotos ritus, inexplicabiles numeros, incognitam linguam publicasse. Si vnquam similem prouinciam susceperis, non erit, quod meos errores damnes. Et tibi ipse veniam dabis. Erat autem hic libellus in fine Euchologij Æthiopici manu scripti. Nemo negauerit præstantiorem thesaurum antiquitatis Christianæ hodie non extare: & multa hinc nos doceri, quæ alto obliuionis silentio obruta erant. C D

Nunc similis argumenti breuem Copti siue Ægyptiorum Computum subiiciam: cuius partem ex Arabico hausi, partem ego ipse castigaui. Nam negligenter quædam ibi tractantur, quanquam a sacerdote Æthiope descripta.

Confer ergo te ad Tabulam infra subiectam.

COM-

A

COMPVTVS CHRISTIANORVM ELKOPTI.

Cyclus Solis.	Plinthion.	Cyclus Pasch.	Terminus Paschalis.
1	3	1	29 *Parmahath*
2	4	2	18 *Parmuda*
3	5	3	7 *Parmuda*
4	7	4	26 *Parmuda*
5	1	5	15 *Parmahath*
6	2	6	4 *Parmuda*
B 7	3	7	23 *Parmuda*
8	5	8	12 *Parmuda*
9	6	9	1 *Parmuda*
10	7	10	20 *Parmuda*
11	1	11	9 *Parmuda*
12	3	12	28 *Parmahath*
13	4	13	17 *Parmuda*
14	5	14	6 *Parmuda*
15	6	15	25 *Parmahath*
16	1	16	14 *Parmuda*
C 17	2	17	3 *Parmuda*
18	3	18	22 *Parmuda*
19	4	19	10 *Parmuda*
20	6		
21	7		
22	1		
23	2		
24	4		
25	5		
26	6		
D 27	7		
28	2		

	MENSES Elkupti.
1	THOTH
2	PAPA
3	HATHVR
4	CHIACH
5	TVBA
6	AMSCHIR
7	PARMAHATH
8	PARMVDA
9	PASCHVNES
10	PEVNI
11	EPIP
12	MVSRI
13	NISI

SOLENNIA		
البشارة	*Annunciatio*	VI
المولد	*Natalis*	VII
الحميم	*Baptismus* i. *Epiphania.*	V
دخول الرب	*Introitus Domini*	IIII
بطرس وبولص	*Petrus, & Paulus*	IIII
التجلي	*Reuelatio* i. *Transfiguratio*	VII
الانتقال	*Tranlatio* i. *Assump. B. Mariæ*	II
الصليب	*Crux* XIIII. *Sept.*	IIII

Abiice omnia 28 ex æra Martyrum. Reliquum eſt Cyclus Solis Ægyptiacus.

Accipe characterem, ſiue Plinthion e regione cycli Solis. Adde characteri menſis. Prodit feria menſis.

Abiice vnitatem ex annis Martyrum. Abiice rurſus omnia 19. Reliquum eſt cyclus Paſchalis.

الحميم Eſt balneatio. Ita vocant diem Epiphaniæ: quod Eccleſia vetus Ægyptiaca baptiſmum eo die iteraret, vt ſupra in Computo Æthiopico notauimus. Hodie is mos obſoleuit in Eccleſia Ægyptiaca, reſedit in Æthiopica.

De Ægyptiis Chriſtianis, qui hodie KVPTI dicuntur, alibi ſatis a nobis dictum. Putauimus aliquando nomen KVPTI aut KOPTI ab vrbe Copto deductum: ſed perperam. Nam decurtatum eſt ex vltima parte vocis ΑΙΓΥΠΤΟΣ. GVPTI, igitur pro AEgyptiis dicti. AEthiopes vero eos vocant GIPTV, aut GIBBETV. Muhammedani Ægyptij vocant Chriſtianos ipſos populares ſuos Elchibth: quod nihil aliud eſt, quam ELCVPTI. القبط. Nam alioquin etiam hodie tota Ægyptus vocatur ab ipſis Arabibus مصر Metzer, vt olim. Verba Ioannis Leonis ex eius eximio opere de

Africa: *Ita etiam Arabes vocant totam regionem* MESRE, *habitatores autem ipsos* ELCHIBTH. *Aiunt Chibth primum fuisse, qui ibi primus & imperauit, & ædificia construxit: quod etiam ipsi indigenæ non alio se nomine appellant. Nulli vero Ægyptij supersunt ibi, præter illos Christianos, qui nunc ibi sunt. Reliqui omnes ad Muhamedismum desciuerunt.* A

Hæc ille. Sed de CHIBTI iam dictum. Vtuntur autem illi Christiani vetustissima AEgyptiaca lingua in sacris, qua tres liturgias conscriptas penes nos habemus, Gregorij, Cyrilli, & Ignatij, cum interpretatione Arabica. Nihil habet commune cum reliquis Orientalibus ille sermo, præter characteres, quorum maxima pars Græci sunt.

B

COMPVTVS
ARABICVS
ECCLESIÆ
ANTIOCHENÆ.

SCITO hanc lineam. Ea autem est ad cognoscendum characterem anni, qui est infra Titulum, cuius numerus viginti & octo: qui incipit ab anno incarnationis millesimo quingentesimo sexagesimo sexto. Fac ingressum in eam. Accipe literam, quam sub ea inuenies. Ipse est character illius anni. Aggregabis eam cum charactere mensis aut Solennitatis, quam quæris: & scies ingressum illius mensis, & Solennitatis in diebus Septimanarum, siquidem fuerit minor eis (septimanis) Sin autem maior eis, abiice eas ab eo, & residuo attende. Quod si litera, quam inuenisti sub numero, fuerit gemina, prior competit vsque ad XXVI Asbat: posterior competit a XXVI vsque Asbat, ad finem anni. Secunda linea est ad cognoscendum Pascha Iudaicum. Summa autem eius XIX. Initium vero eius est supra titulum ab anno incarnationis 1578. Ingressus in eam accipe quod inuenies sub ea. Numerus ruber est quota (feria) Pascha in mense Romano. Literam autem nigram, quæ est infra eam, adiicies supra characterem anni. Aggregatum erit dies eius de diebus Septimanæ. Numera dies ab eo, ad Dominicam, quæ post eam est. Congrega eas ad numerum Pascha (Iudaici) Prodibit numerus Resurrectionis in mense. Quotiescunque autem alterutra ex istis lineis absoluta erit, redibit in orbem operatio, & incipit denuo. Exemplum huius. Volumus scire characterem anni 1581 incarnationis. Consideramus lineam, quæ est subter Titulum, cuius Tituli numerus est viginti octo, iniens ab anno 1566, incipientes ab eo (anno) & progredientes in numero lineæ viginti & octo: & incidit numerus noster in XVI, id est, sexdecim. Infra eum est litera WAV. Cognoscimus VI eum esse characterem. Adiicimus eum supra characterem Kanun posterioris, id est II. Aggregatum est octo. Abiicimus septem ab eo. & nobis residuum fit vnitas. Et cognoscimus ingressum Kanun huius anni esse Dominicam. Eodem modo adiicimus supra characterem Solennitatis Epiphaniæ, hoc est VII. Aggregatum fit XIII. Abiicimus ex eo septem. Residuum fit nobis quinque. Cognoscimus, quod Festum Epiphaniæ huius anni erit feria quinta. Rursus volumus scire diem Pascha Iudaici in hoc anno, & diem Resurrectionis Domini nostri. Ingressi in lineam numeri aurei incipientis ab anno incarnationis 1578 pergimus in ea (linea) vsque ad finem anni 1581. Character est VII. Sub eo XXII: hoc est, vigesima secunda Adar. Et cognoscimus Pascha (Iudaicum) huius anni esse vicesimam secundam Adar. Sub ea (die) est litera V. Adiicimus eam supra characterem anni, hoc est VI. Fiunt XI. Abiicimus septem. Residua fiunt quatuor. Cognoscimus, quod est feria quarta, nempe XXII Adar. Feria quinta XXIII. Feria sexta XXIV. Feria septima XXV. Dominica XXVI. Ergo cognoscimus Dominicam Resurrectionis illius anni esse vicesimam sextam Adar.

أعلم هذا الجدول وهو لمعرفة علامة السنة الذي اسفل الصفحه وعدده
ثمانيه وعشرين وهو مبدي من سنة الف وخمس مياه وسته وستين تجسديه
تدخل به وتاخذ ما تجد تحته من الاحراف وذلك هو علامة تلك السنه
تجمعها مع علامة الشهر او العيد الذي تطلبه فتعلم يوم دخول ذلك
الشهر او العيد في ايام الاسابيع اذا كان اقل منها وان ازيد منها
فاسقطها منه واعتبر الباقي واما الحرف الذي وجدته تحت العدد ان
كان احرفين واوّل يحكم الي كومن اسباط والاخر يحكم من كو
اسباط الي اخر السنة والجدول الثاني لمعرفه فصح اليهود وجملته يط
وهو في اعلي الصفحة مبداه من سنه ١٥٧٨ التجسديه فتدخل به وتاخذ ما
تجد تحته فالعدد الاحمر هو كميّه الفصح في الشهر الرومي والحرف
الاسود الذي تحته تزيد علي علامة السنه ويكون الحاصل يومه من ايام
السبوع تعد الايام منه الي الاحد الذي بعده وتجمعها علي عدد الفصح
ويكون عدد القيامة في الشهر وكلما انتم واحد من اولاء الجدولين
يرجع العمل فيبدي من اوله مثال ذلك اذا اردنا ان نعرف علامة سنه ١٥٧١
تجسديه ونظرنا الي الجدول الذي اسفل الصفحه وهو عدده ثمانية وعشرين
وهو مبدي من سنه ١٥٦٦ وبدينا منها ومشينا بالعدد في جدول الثمانيه
وعشرين وحصل عددنا في اليوّ وهو السنه عشر وتحته حرف واو وعلمنا
ان علامة تلك هي فزدناها على علامه كانون الثاني وهي ب وكان
الحاصل ثمانيه اسقطنا منها السبعه وبقي معنا واحد وعلمنا ان دخول
كانون تلك السنه هو يوم الاحد وكذلك زدناها علي علامة عيد الدنح
وهي ز وكان الحاصل ثلثه عشر وسقطنا منها السبعه وبقي معنا خمسه
فعرفنا ان عيد دنح تلك السنه يكون يوم الخميس وايضا اردنا ان
نعلم يوم فصح اليهود في تلك السنه وعيد قيامة ربنا فدخلنا في جدول
عدد الذهبي وهو مبدو من ١٥٧٨ سنه تجسديّه فمشينا فيه الي تمام ١٥٧١
وكانت العلامه د وتحتها كب وهو اثنين وعشرين من اذار فعلمنا ان
فصح تلك السنه في اثنين وعشرين من اذار وكان تحته حرف ه زدناه
علي علامة السنه وهي وُ فكان ١١ فطرحنا السبعه وبقي اربعه فعلمنا
هو يكون الاربعا وهو ٢٢ من اذار والخميس ٢٣ والجمعه ٢٤ والسبت
٢٥ والاحد ٢٦ فيكون قد علمنا ان قيامة تلك السنه هي في سته
وعشرين اذار

FILVM FESTORVM ET IEIVNIORVM, VT INVENIATVR RESVRRECTIO IVGITER.

Festum Resurrectionis,& mensis eius.	Ieiunium magnum & mensis eius.	Ascensio & mensis eius.	Pentecoste & mensis eius.	Ieiunium Niniue & mensis eius.
22 Adhar	2 Asbat	30 Nisan	10 Iiar	12 Canun posterioris
23 Adhar	3 Asbat	1 Iiar	11 Iiar	13 Canun posterioris
24 Adhar	4 Asbat	2 Iiar	12 Iiar	14 Canun poster.
25 Adhar	5 Asbat	3 Iiar	13 Iiar	15 Canun poster.
26 Adhar	6 Asbat	4 Iiar	14 Iiar	16 Canun posterioru
27 Adhar	7 Asbat	5 Iiar	15 Iiar	17 Canun poster.
28 Adhar	8 Asbat	6 Iiar	16 Iiar	18 Canun posterioris
29 Adhar	9 Asbat	7 Iiar	17 Iiar	19 Canun poster.
30 Adhar	10 Asbat	8 Iiar	18 Iiar	20 Canun posterioris
31 Adhar	11 Asbat	9 Iiar	19 Iiar	21 Canun poster.
1 Nisan	12 Asbat	10 Iiar	20 Iiar	22 Canun posterioris
2 Nisan	13 Asbat	11 Iiar	21 Iiar	23 Canun poster.
3 Nisan	14 Asbat	12 Iiar	22 Iiar	24 Canun posterioris
4 Nisan	15 Asbat	13 Iiar	23 Iiar	25 Canun poster.
5 Nisan	16 Asbat	14 Iiar	24 Iiar	26 Canun poster.
6 Nisan	17 Asbat	15 Iiar	25 Iiar	27 Canun posterioris.
7 Nisan	18 Asbat	16 Iiar	26 Iiar	28 Canun poster.
8 Nisan	19 Asbat	17 Iiar	27 Iiar	29 Canun poster.
9 Nisan	20 Asbat	18 Iiar	28 Iiar	30 Canun poster.

A

جدول الاعياد والاصوام يوجد القيامة دايمًا

عيد القيامة وشهرها	صوم الكبير وشهره	الصعود وشهره	البنطيقو سطى وشهره	صوم نينوه وشهره	
٢٢ اذار	٢ اسباط	٣ نيسان	١ ايار	١٢ كانون ثاني	
٢٣ اذار	٣ اسباط	١ ابار	١١ ايار	١٣ كانون ثاني	
٢٤ اذار	٤ اسباط	٢ ايار	١٢ ايار	١٤ كانون ثاني	B
٢٥ اذار	٥ اسباط	٣ ايار	١٣ ايار	١٥ كانون ثاني	
٢٦ اذار	٢ اسباط	٤ ايار	١٤ ايار	١٢ كانون ثاني	
٢٧ اذار	٧ اسباط	٥ ايار	١٥ ايار	١٧ كانون ثاني	
٢٨ اذار	٨ اسباط	٢ ايار	١٢ ايار	١٨ كانون ثاني	
٢٩ اذار	٩ اسباط	٧ ايار	١٧ ايار	١٩ كانون ثاني	
٣٠ اذار	١٠ اسباط	٨ ايار	١٨ ايار	٢ كانون ثاني	C
٣١ اذار	١٠ اسباط	٩ ايار	١٩ ايار	٢١ كانون ثاني	
١ نيسان	١١ اسباط	١ ايار	٢ ايار	٢٢ كانون ثاني	
٢ نيسان	١٢ اسباط	١١ ايار	٢١ ايار	٢٣ كانون ثاني	
٣ نيسان	١٣ اسباط	١٢ ايار	٢٢ ايار	٢٤ كانون ثاني	
٤ نيسان	١٤ اسباط	١٣ ايار	٢٣ ايار	٢٥ كانون ثاني	
٥ نيسان	١٥ اسباط	١٤ ايار	٢٤ ايار	٢٦ كانون ثاني	D
٦ نيسان	١٩ اسباط	١٥ ايار	٢٥ ايار	٢٧ كانون ثاني	
٧ نيسان	١٧ اسباط	١٦ ايار	٢٦ ايار	٢٨ كانون ثاني	
٨ نيسان	١٨ اسباط	١٧ ايار	٢٧ ايار	٢٩ كانون ثاني	
٩ نيسان	١٩ اسباط	١٨ ايار	٢٨ ايار	٣ كانون ثاني	

RESIDVVM TABVLÆ. A

10 *Niſan*	21 *Aſbat*	19 *Iiar*	29 *Iiar*	31 *Canun poſterioris*
11 *Niſan*	22 *Aſbat*	20 *Iiar*	30 *Iiar*	1 *Asbat*
12 *Niſan*	23 *Aſbat*	21 *Iiar*	31 *Iiar*	2 *Asbat*
13 *Niſan*	24 *Asbat*	22 *Jiar*	1 *Haziran*	3 *Asbat*
14 *Niſan*	25 *Aſbat*	23 *Iiar*	2 *Haziran*	4 *Asbat*
15 *Niſan*	26 *Asbat*	24 *Jiar*	3 *Haziran*	5 *Asbat* B
16 *Niſan*	27 *Asbat*	25 *Iiar*	4 *Haziran*	6 *Asbat*
17 *Niſan*	28 *Asbat*	26 *Iiar*	5 *Haziran*	7 *Asbat*
18 *Niſan*	1 *Adhar*	27 *Iiar*	6 *Haziran*	8 *Asbat*
19 *Niſan*	2 *Adhar*	28 *Jiar*	7 *Haziran*	9 *Asbat*
20 *Niſan*	3 *Adhar*	29 *Iiar*	8 *Haziran*	10 *Asbat*
21 *Niſan*	4 *Adhar*	30 *Iiar*	9 *Haziran*	11 *Asbat*
22 *Niſan*	5 *Adhar*	31 *Jiar*	10 *Haziran*	12 *Asbat* C
23 *Niſan*	6 *Adhar*	1 *Haziran*	11 *Haziran*	13 *Asbat*
24 *Niſan*	7 *Adhar*	2 *Haziran*	12 *Haziran*	14 *Asbat*
25 *Niſan*	8 *Adhar*	3 *Haziran*	13 *Haziran*	15 *Asbat*

ا نيسان

٣١ كانون ثاني	٢٩ ايار	١٩ ايار	٢١ اسباط	١ نيسان
١ اسباط	٣٠ ايار	٢٠ ايار	٢٢ اسباط	١١ نيسان
٢ اسباط	٣١ ايار	٢١ ايار	٢٣ اسباط	١٢ نيسان
٣ اسباط	١ حزيران	٢٢ ايار	٢٤ اسباط	١٣ نيسان
٤ اسباط	٢ حزيران	٢٣ ايار	٢٥ اسباط	١٤ نيسان
٥ اسباط	٣ حزيران	٢٤ ايار	٢٦ اسباط	١٥ نيسان
٦ اسباط	٤ حزيران	٢٥ ايار	٢٧ اسباط	١٦ نيسان
٧ اسباط	٥ حزيران	٢٦ ايار	٢٨ اسباط	١٧ نيسان
٨ اسباط	٦ حزيران	٢٧ ايار	١ اذار	١٨ نيسان
٩ اسباط	٧ حزيران	٢٨ ايار	٢ اذار	١٩ نيسان
١٠ اسباط	٨ حزيران	٢٩ ايار	٣ اذار	٢٠ نيسان
١١ اسباط	٩ حزيران	٣٠ ايار	٤ اذار	٢١ نيسان
١٢ اسباط	١٠ حزيران	٣١ ايار	٥ اذار	٢٢ نيسان
١٣ اسباط	١١ حزيران	١ حزيران	٦ اذار	٢٣ نيسان
١٤ اسباط	١٢ حزيران	٢ حزيران	٧ اذار	٢٤ نيسان
١٥ اسباط	١٣ حزيران	٣ حزيران	٨ اذار	٢٥ نيسان

Character annorum.	Numerus viginti octo ab anno 1566
I	I
II	II
III	III. IIII
IIII	V
V	VI
VI	VII
VII	I. II
VIII	III
IX	IIII
X	V
XI	VI. VII
XII	I
XIII	II
XIIII	III
XV	IIII. V
XVI	VI
XVII	VII
XVIII	I
XIX	II. III
XX	IIII
XXI	V
XXII	VI
XXIII	VII. I
XXIIII	II
XXV	III
XXVI	IIII
XXVII	V. VI
XXVIII	VII

Ista linea, quæ minimo auxilio indiget, est ad cognoscendum initum diei Solennitatis Resurrectionis Domini nostri. Methodus ingrediendi ad eam est, primum, vt scias quotus est numerus anni, quem quæris, de cyclo aureo incipiente ab (anno) 1578 incarnationis. Cognoscas etiam characterem anni. Quod si is annus fuerit bisextilis, accipe characterem, qui est post Asbat. Percurre numeros, donec occurrant in quandam cellam. Et quidem is erit character illius anni, & mensis notatus e regione eius. Exemplum huius rei in anno 1582. Numerauimus in aureo (cyclo) ab anno 1578. Et incidit in v. Character autem VII, & occurrimus XV Nisan. Ea est Resurrectio eius. A B

Filum Diagrammatis characterum mensium, & Festorum ex opinione Surianorum.

TISRI PRIOR I	TISRI POSTERIOR IIII	CANVN PRIOR VI	CANVN POSTERIOR II
ASBAT V	ADHAR V	NISAN I	IIAR III
HAZIRAN VI	TAMVZ I	AAB IIII	ILVL VII
FESTVM ANNVNTIATIONIS I	FESTVM NATALIS II	FESTVM EPIPHANIÆ VII	INGRESSVS DOMINI IN TEMPLVM VI
PETRVS ET PAVLVS VI	TRANSFIGVRATIO II	ASSVMPTIO DOMINÆ IIII	FESTVM CRVCIS VI

Numerus cycli aurei.	Pascha Iudaicum in mense Romano.	Dies Pascha ex septimana,	1578
I	XXV	I	
II	XIII	VI	
III	II	II	
IIII	XXII	V	
V	X	III	
VI	XXX	VI	
VII	XVIII	IIII	
VIII	VII	VII	
IX	XXVII	III	
X	XV	I	
XI	IIII	IIII	
XII	XXIIII	VII	
XIII	XII	V	
XIIII	I	I	
XV	XXI	IIII	
XVI	IX	II	
XVII	XXIX	V	
XVIII	XXVII	III	
XIX	VI	VI	

C D

هذا الجدول الذي عن يسار الناصر هو لمعرفة وقوع يوم عيد قيامة ربنا ومعرفة الدخول اليه هي ان تعرف اولا كم هو عدد السنه التي تطلبه من الدولاب الذهبي المبدو من ١٠٧٨ تجسديه وتعرف ايضا علامة السنه وان كانت تلك السنه كبيسه فتاخذ لها العلامه التى هي من بعد اسباط وتمشي العددين الي ان يتلاقون في فرد بيت فذلك يكون قيامة تلك السنه وشهر معين عندها ومثال ذلك لسنه ١٠٨ع وعددنا في الذهبي من سنه ١٠٧٨ فكان في ة وعلامة السنه ز فالقينا في ١٥ نيسان وهو قيامتها

العدد الثمانية وعشرين من سنه ١٠٧٧	علامات السنين
ا	ا
ب	ب
ج	د.ج
د	ه
ه	و
و	ز
ز	ب.ا
ح	ج
ط	د
ي	ه
يا	ز.و
يب	ا
يج	ب
يد	ج
يه	د.ه
يو	و
يز	ز
يح	ا
يط	ج.ب
ك	د
كا	ه
كب	و
كج	ز.ا
كد	ب
كه	ج
كو	د
كز	و.ه
كح	ز

جدول صورة علامات الشهور والاعياد براي السريان

تشرين الاول ا	تشرين الثانى د	كانون الاول و	كانون الثاني ب
اسباط ه	اذار ه	نيسان ا	أيار ج
حزيران و	تموز ا	الاب د	ايلول ز
عيد البشاره ا	عيد المولد ب	عيد الدنح ز	دخول الرب للهيكل و
بطروس وبولص و	التجلي ب	انتقال السيدة د	عيد الصليب و

عدد دولاب الذهبي ١٠٧٨	فصح اليهود في شهر الروم	في الفصح من السبوع
ا	كه	ا
ب	يج	و
ج	ب	ب
د	كب	ه
ه	ي	ج
و	ل	و
ز	يح	د
ح	ز	ز
ط	كز	ج
ي	يه	ا
يا	د	د
يب	كد	ز
يج	يب	ه
يد	ا	ا
يه	كا	د
يو	ط	ب
يز	كط	ه
يح	كز	ج
يط	و	و

LINEA COGNOSCENDI QVOTA FERIA PASCHA LEGALE IN MENSE ROMANO, ET DIEM RESVRRECTIONIS, ET MENSEM EIVS Romanum, ab anno Incarnationis MDLXXVIII.

Cyclus aureus incipit ab anno 1888 Alexandreo: & quotiescunque desinit & compleuit circuitum, redit ad principium suum.

Solenne Paschatis Character I	Solenne Paschatis Character II	Solenne Paschatis Character III	Solenne Paschatis Character IIII	Solenne Paschatis Character V	Solenne Paschatis Character VI	Solenne Paschatis Character VII	Pascha Iudaicum.	Aureus numerus.
31 *Adhar*	30 *Adhar*	29 *Adhar*	28 *Adhar*	27 *Adhar*	26 *Adhar*	1 *Nisan*	XXV	I
14 *Nisan*	20 *Nisan*	19 *Nisan*	18 *Nisan*	17 *Nisan*	16 *Nisan*	15 *Nisan*	XIII	II
7 *Nisan*	6 *Nisan*	5 *Nisan*	4 *Nisan*	3 *Nisan*	9 *Nisan*	8 *Nisan*	II	III
24 *Adhar*	23 *Adhar*	29 *Adhar*	28 *Adhar*	27 *Adhar*	26 *Adhar*	29 *Adhar*	XXII	IIII
14 *Nisan*	13 *Nisan*	12 *Nisan*	11 *Nisan*	17 *Nisan*	16 *Nisan*	15 *Nisan*	X	V
31 *Adhar*	6 *Nisan*	5 *Nisan*	4 *Nisan*	3 *Nisan*	2 *Nisan*	1 *Nisan*	XXX	VI
21 *Nisan*	20 *Nisan*	19 *Nisan*	25 *Nisan*	24 *Nisan*	23 *Nisan*	22 *Nisan*	XVIII	VII
14 *Nisan*	13 *Nisan*	12 *Nisan*	11 *Nisan*	10 *Nisan*	10 *Nisan*	8 *Nisan*	VII	VIII
31 *Adhar*	30 *Adhar*	29 *Adhar*	28 *Adhar*	3 *Nisan*	2 *Nisan*	1 *Nisan*	XXVII	IX
21 *Nisan*	20 *Nisan*	19 *Nisan*	18 *Nisan*	17 *Nisan*	16 *Nisan*	22 *Nisan*	XV	X
7 *Nisan*	6 *Nisan*	5 *Nisan*	11 *Nisan*	10 *Nisan*	9 *Nisan*	8 *Nisan*	IIII	XI
31 *Adhar*	30 *Adhar*	29 *Adhar*	28 *Adhar*	27 *Adhar*	26 *Adhar*	25 *Adhar*	XXII	XII
14 *Nisan*	13 *Nisan*	19 *Nisan*	18 *Nisan*	17 *Nisan*	16 *Nisan*	15 *Nisan*	XII	XIII
7 *Nisan*	6 *Nisan*	5 *Nisan*	4 *Nisan*	3 *Nisan*	2 *Nisan*	8 *Nisan*	I	XIIII
24 *Adhar*	23 *Adhar*	22 *Adhar*	28 *Nisan*	27 *Adhar*	26 *Adhar*	25 *Adhar*	XXI	XV
14 *Nisan*	13 *Nisan*	12 *Nisan*	11 *Nisan*	10 *Nisan*	16 *Nisan*	15 *Nisan*	IX	XVI
31 *Adhar*	30 *Adhar*	5 *Nisan*	4 *Nisan*	3 *Nisan*	2 *Nisan*	1 *Nisan*	XXIX	XVII
21 *Nisan*	20 *Nisan*	29 *Nisan*	18 *Nisan*	24 *Nisan*	23 *Nisan*	22 *Nisan*	XVII	XVIII
7 *Nisan*	13 *Nisan*	12 *Nisan*	11 *Nisan*	10 *Nisan*	9 *Nisan*	8 *Nisan*	VI	XIX

جدول

جدول معرفة كميّة فصح النّاموس في الشهر الرّومي ويوم القيامة وشهره الرومي سنه ١٥٧٨ تجسدية

دولاب الذهبي يبدا من سنه ١٥٨٨ أسكندريه وكلماتم وكمّل الدور يرجع الى اوّله

الذهبي	فصح اليهود	عيد القيامة العلامة ا	عيد القيامة العلامة ب	عيد القيامة العلامة ج	عيد القيامة العلامة د	عيد القيامة العلامة ه	عيد القيامة العلامة و	عيد القيامة العلامة ز
ا	كد	٣١ اذار	٣٠ اذار	٢٩ اذار	٢٨ اذار	٢٧ اذار	٢٦ اذار	١ نيسان
ب	يج	١٤ نيسان	٢٠ نيسان	١٩ نيسان	١٨ نيسان	١٧ يسان	١٦ نيسان	١٥ نيسان
ج	ب	٧ نيسان	٦ نيسان	٥ نيسان	٤ نيسان	٣ نيسان	٩ نيسان	٨ نيسان
د	كب	٢٤ اذار	٢٣ اذار	٢٩ اذار	٢٨ اذار	٢٧ اذار	٢٦ اذار	٢٥ اذار
ه	ى	١٤ نيسان	١٣ نيسان	١٢ نيسان	١١ نيسان	١٧ نيسان	١٦ نيسان	١٥ نيسان
و	ل	٣١ اذار	٦ نيسان	٥ نيسان	٤ نيسان	٣ نيسان	٢ نيسان	١ نيسان
ز	يج	٢١ نيسان	٢٠ نيسان	١٩ نيسان	٢٥ نيسان	٢٤ نيسان	٢٣ نيسان	٢٢ نيسان
ح	ز	١٤ نيسان	١٣ نيسان	١٢ نيسان	١١ نيسان	١ نيسان	١٠ نيسان	٨ نيسان
ط	كز	٣١ اذار	٣٠ اذار	٢٩ اذار	٢٨ اذار	٣ نيسان	٢ نيسان	١ نيسان
ى	يه	٢١ نيسان	٢٠ نيسان	١٩ نيسان	١٨ نيسان	١٧ نيسان	١٦ نيسان	٢٢ نيسان
يا	د	٧ نيسان	٦ نيسان	١٥ نيسان	١١ نيسان	١٠ نيسان	٩ نيسان	٨ نيسان
يب	كد	٣١ اذار	٣٠ نيسان	٢٩ اذار	٢٨ اذار	٢٧ اذار	٢٦ اذار	٢٥ اذار
يج	يب	١٤ نيسان	١٣ نيسان	١٩ نبسان	١٨ نيسان	١٧ نيسان	١٢ نيسان	١٥ نيسان
يد	ا	٧ نيسان	٦ اذار	٥ نيسان	٤ نيسان	٣ نيسان	٢ نيسان	٨ نيسان
يه	كا	٢٤ اذار	٢٣ نيسان	٢٢ اذار	٢٨ اذار	٢٧ اذار	٢٦ اذار	٢٥ اذار
يو	ط	١٤ نيسان	١٣ اذار	١٢ نيسان	١١ نيسان	١٠ نيسان	١٦ نيسان	١٥ يسان
يز	كط	٣١ اذار	٣٠ اذار	٥ نيسان	٤ نيسان	٣ نيسان	٢ نيسان	١ نيسان
يح	كز	٢١ نيسان	٢٠ نيسان	٢٩ نيسان	١٨ نيسان	٢٤ نيسان	٢٣ نيسان	٢٢ نيسان
يط	ه	٧ نيسان	١٣ نيسان	١٢ نيسان	١١ نيسان	١٠ نيسان	٩ يسان	٨ نيسان

دولاب الذهبي يبدو من ١٨٨٨ سنه اسكندريه وكلماتم وكمّل الدور يرجع الى الاوله

NOTÆ IN COMPVTVM SVRIANORVM.

A

SYRORVM quidem hic Computus, ſed Arabice ſcriptus. Hodie enim Arabiſmus in toto Oriente regnum obtinet. Vnde Syri & Ægyptij non ſolum ſua veteri, ſed & Arabica lingua, quam vulgarem vocant, ſacra celebrant. Maluiſſem Syriace conceptum edere. Sed fruſtra hoc tentaui. Sacerdos, qui hæc Arabice deſcripſit, homo Æthiops in multis errauit. Errores ſuſtulimus, & emendatiorem, quam ille nobis tranſmiſit, edi curauimus. Ideo autem Arabica quoque appoſuimus, vt & diligentiæ noſtræ, & ſtudioſorum deſiderio ſatisfieret, qui non inuiti diſcent quomodo hæc Arabice enuncientur. B Quod enim in reliquis Computis præſtitimus, cur idem huic inuideremus? Ingenioſi autem ſunt earum nationum Computi, & fere omnes, quia carent litera Dominicali, per characterem anni rem tranſigunt, vt vidiſti in Computo Æthiopico. Tres autem partes ſunt huius. Prima pertinet ad characterem anni: ſecunda ad Paſcha Iudaicum, ſiue Terminum Paſchalem. Tertia ad reliqua ſolennia. Quatuor paginis conſtat. In prima vſus eſt & praxis totius methodi. in ſecunda Solennia: in tertia Tabula vtriuſque cycli cum menſibus. in quarta character Dominicæ Reſurrectionis. Methodus etiam puero obuia. Nam qui cauſſa noſtra curauit ad nos mittendum, accommodauit methodum ritui Latino. quod quidem fit, ſi ab annis Alexandreis C abiicias 311. Tunc habebis annos Alexandreos incipientes a Kalendis Octobribus Iulianis. Hoc anno 1596 inibit annus Surianorum Alexandreus 1908. Abiice 311. Remanet annus Chriſti 1597 iniens a Kal. Octobris, quando nos adhuc 1596 putabamus vſque ad Natalem, aut Kalendas Ianuarias. Hic habes in tertia pagina cyclum Solis ab anno Chriſti 1566, Lunarem ab anno 1578 ineuntem. Vtrobique intellige anno vno minus, quam nos putamus, vſque ad Kal. Ianuarias. Proinde cyclus Solis incipit ab anno Alexandreo 1877: Lunaris autem ab anno 1889. Nam omnino annus Alexandreus per 28 diuiſus dat verum annum cycli Solaris Anthiocheni. Sed ad methodum cycli Paſchalis Niceni addenda 12. Itaque annus 1889 auctus 12 vnitatibus, & D per 19 diuiſus dat primum cyclum Nicenum. Sic annus 1877 per 28 diuiſus dat primum annum cycli Solaris Seleucidarum, aut Antiochenum. Eſto nobis in exemplum annus Antiochenus 1908 proxime initurus. Volo ſcire characterem illius anni. Diuiſis 1908 per 28, habes annum quartum cycli Solaris Antiocheni. In tertia pagina, in linea cycli Solaris, quæ ipſis vocatur Linea numeri viginti octo, habes e regione quarti anni numerum v. Hic character v cum omnibus re-

gularibus

A gularibus mensium & dierum compositus dabit feriam neomeniarum, & dierum. In laterculo mensium in eadem pagina tertia, habes vnitatem pro Regulari Tisrin prioris. quæ cum VI dabit feriam sextam characterem Tisrin prioris anni 1908 ineuntis. Sic V cum IIII charactere Tisrin posterioris composita, abiectis septem, dat feriam secundam Tisrin posterioris, siue Kalendas Nouembris. Rursus volo scire Terminum Paschalem eiusdem anni 1908 congruentem anno Christi 1597. Adiectis 12 ex perpetua regula ad 1908, & toto per 19 diuiso, habeo primum annum cycli. Confero me ad lineam aurei numeri decemnouenalem, quæ in primo anno dat XXV mensis Romani, hoc est, Adar, quem Arabes Adhar pronunciant. In tertia linea e regione
B XXV, occurrit vnitas character vicesimæquintæ Adar, quæ cum charactere anni, nempe V composita dat feriam VI. Aio igitur hoc anno proposito 1908 Terminum Paschalem fore feriam sextam. Ergo biduo post erit Dominica Resurrectionis, nempe XXVII Adar. Aliter. Terminus est XXV Adar. Character anni V. Confero me ad Tabulam IV. E regione primi anni cycli, siue XXV Adar sub charactere V, in quarto versu occurrit XXVII Adar. Ergo XXVII Adar erit Dominica Resurrectionis. Volo nunc scire reliqua solennia Ecclesiæ Antiochenæ. Huic rei dicata est Tabula II. Pascha est Κανονισμὸς omnium Festorum mobilium. Erit autem Pascha ἀναστάσιμον 27 Adar, vt iam demonstratum est. In primo versu paginæ II habes 27 Adar, sub Titulo
C Resurrectionis. In secundo versu 7 Asbat sub Titulo ieiunij maioris. Itaque dices introitum ieiunij magni fore VII Asbat, siue Februarij. Sic V Ijar erit Ascensio. XV eiusdem Pentecoste. XVII Canun posterioris Niniue. Adeo plana methodus omnium etiam in Arabico, vt pluribus explicanda non sit.

Quod si litera, quam inuenisti sub numero, fuerit gemina] Omiserat Æthiops Sacerdos has literas geminas, quas nos reposuimus. Exemplum est in anno superiore, qui erat annus 1907, & tertius cycli. Geminus numerus III, IV. Prior numerus III obtinet a neomenia Tisrin prioris, siue Kalendis Octobris, ad XXVI Asbat, siue Februarij, exclusiue. Hinc ad finem anni vtendum fuit charactere IV. Res patet.

D *Niniue*] Niniue Syriacum idem prorsus cum Niniue Æthiopico, XXI diebus ante Quinquagesimam.

Ingressus Domini in Templum] Ea est ὑπαπαντὴ Græcorum, Purificatio Romanæ Ecclesiæ, secunda Februarij, qui est Asbat Syrorum.

Transfiguratio.] In Arabismo est Reuelatio التجلي quia in ea maiestate ostenderit se discipulis tribus, Petro, Iohanni, Iacobo. celebratur autem VI Augusti, vel Aab.

Assumptio] In Arabismo est Translatio. XV Augusti.

Festum crucis] In Kalendario Elkupti dicitur وجود الصليب Inuentio crucis, xiiii Septemb. Aut me fugit memoria, aut ea est Exaltatio aliis Ecclesiis. At in Kalendario horum nostrorum Surianorum ita legitur ad xiiii Ilul ܕܫܘܟܚܗ ܕܨܠܝܒܐ ܩܕܝܫܐ εὕρεσις τοῦ ἁγίου σταυροῦ: quemadmodum in Koptitarum etiam Kalendario.

Linea cognoscendi qvota feria] ܟܢܘܫܐ proprie Græce ποσταία: non vtique ποσταία τοῦ μηνὸς, sed τῆς ἑβδομάδος. Id enim est feria. Lineam vocant τὸν πίνακα, Tabulam, Indicem.

Boni consule, optime Lector, si plus præstare non potuimus. quod certe facies, si candidum animum non opellam nostram ad examen reuocabis.

HIPPO-

HIPPOLYTI EPISCOPI CANON PASCHALIS.

ΙΟΥC
ΝΙΑC
ΑΛΜΟΥC
ΙΤΑCΤRΙΜΥΘΟΝ
Α ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩ
ΑΝΗΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟ
ΚΑΛΥΨΕΩC
ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤΩΝ
ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟ
CIC
ΧΡΟΝΙΚΩΝ
ΠΡΟC ΕΛΛΗΝΑC
ΚΑΙ ΠΡΟC ΠΑΤΩΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟC
ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC ΠΡΟC CE
ΒΗΡΕΙΝΑΝ
ΑΠΟΔΕΙΞΙC ΧΡΟΝΩΝ
ΤΟΥ ΠΑCΧΑ
ΚΑΤΑ ΕΝ ΤΩ ΠΙΝΑΚΙ
ΩΔΑΙ ΕΙC ΠΑCΑC ΤΑC ΓΡΑ
ΦΑC
ΠΕΡΙ ΘΥ ΚΑΙ CΑΡΚΟC
ΑΝΑCΤΑCΕΩC
ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ ΚΑΙ
ΠΟΘΕΝ ΤΟ ΚΑΚΟΝ

ΕΤΟΥC. Ᾱ. ΒΑCΙΛΕΙΑC ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC ΕΓΕ
ΝΕΤΟ. Η. ΔῙ. ΤΟΥ ΠΑCΧΑ ΕΙΔΟΙC ΑΠΡΕΙΛΙΑΙC CΑΒΒΑΤΩ ΕΜ
ΒΟΛΙΜΟΥ ΜΗΝΟC ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΕCΤΑΙ ΤΟΙC ΕΞΗC ΕΤΕCΙΝ ΚΑΘ
ΩC ΥΠΟΤΕΤΑΚΤΑΙ ΕΝ ΤΩ ΠΙΝΑΚΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΔΕ ΕΝ ΤΟΙC ΠΑΡΩ
ΧΗΚΟCΙΝ ΚΑΘΩC CΕCΗΜΕΙΩΤΑΙ ΑΠΟΝΗCΤΙΖΕCΘΑΙ ΔΕ
ΔΕΙ ΟΥ ΑΝ ΕΝΠΕCΗ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΕΙΔΟΙC ΕΜ. ΑΠΡΕΙ	Ζ	S	Ο ΕCΔΡΑΚΑ ΤΑΔΑΝΙ ΗΛ ΚΑΙΕ ΡΗΜΩ Є	Δ	ΓΒΑ
πρ Δ̄. ΝΩ ΑΠΡΕΙ	Δ ΓΕΝΕCIC ΧΙ	Γ	Β	Α	ΖSЄ
πρ ΙΒ πρ ΙΑ ΚΑ SS ΑΠΡΕΙ	Α ΕΖΕΧΙΑC	Ζ	S ΙΗΩ ΧC	Є	ΔΓΒ
ΕΜ. πρ Ε̄.ΕΙ ΑΠΡΕΙ	Ζ ΙΩCΕΙΑC	S	Є	Δ	ΓΒΑ
πρ Δ̄. ΚΑ ΑΠΡΕΙ	Δ	Γ	Β	Α	ΖSЄ
πρ ΙΕ. ΚΑ ΑΠΡΕΙ	Α	Ζ ΕΖΕΚΙΑC ΚΑΤΑ ΔΑ	S	Є	ΔΓΒ
SS ΝΩΝΑΙC ΕΜ ΑΠΡΕΙ	Ζ	S ΚΑΙ ΙΩCΕΙ ΑC	Є	Δ ΙΗCΟΥC ΚΑ. ΔΑ	ΓΒΑ
πρ Η. ΚΑ ΑΠΡΕΙ	Δ	Γ	Β	Α	ΖSЄ
ΕΜ. ΕΙΔΟΙC ΑΠΡΕΙ	Γ	Β	Α	Ζ	SЄΔ
πρ Δ. ΝΩ ΑΠΡΕΙ	Ζ	S	Є	Δ	ΓΒΑ ΕΖΟΔΟC
πρ ΙΒ πρ ΙΑ.ΚΑ SS ΑΠΡΕΙ	Δ	Γ	Β	Α	ΖSЄ
ΕΜ. πρ. Ε̄ ΕΙ ΑΠΡΕΙ	Γ	Β	Α	Ζ	SЄΔ ΕΝΕΡΗΜΩ
πρ. Δ. ΚΑ ΑΠΡΕΙ	Ζ	S	Є	Δ	ΓΒΑ
πρ. ΙΕ. ΚΑ ΑΠΡΕΙ	Δ	Γ	Β	Α	ΖSЄ
SS.ΝΩΝΑΙC ΕΜ. ΑΠΡΕΙ	Γ ΕΖΟΔΟC ΚΑΤΑ ΔΑΝΙΗΛ	Β	Α	Ζ	SЄΔ ΕCΔΡΑ
πρ Η. ΚΑ. ΑΠΡΕΙ	Ζ	S ΠΑΘΟC ΧΙ	Δ	Є	ΓΒΑ

ΕΤΕΙ

ЄΤЄΙ ΑΛЄΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙϹΑΡΟϹ

ΤΩ Ā ΑΡΧΗ

ΑΙ ΚΥΡΙΑΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑϹΧΑ ΚΑΤΑ ЄΤΟϹ
ΑΙ ΔЄ ΠΑΡΑΚЄΝΤΗϹЄΙϹ ΔΗΛΟΥϹΙ ΤΗΝ ΔΙϹ ΠΡΟ ЄΞ

Α	Γ	Є	Ζ
πρ ΙΑ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙS. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙΔ. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙΒ. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ
πρ Η ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΝΩ ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Є ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ι ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Η ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ B
πρ ΙЄ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ Α ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΗ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙS. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ
πρ Δ Ν. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Η ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΚΑ ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Η ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΓ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΑ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Θ. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
ЄΙ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α. ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Δ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ ΙΔ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙΒ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙΖ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙЄ. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ
πρ Δ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΝΩ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ζ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є. ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Η ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Θ. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ ΙΗ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙS ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ Γ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ЄΙ ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Η ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΚΑ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Γ ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΝΩ ΑΠΡ. ΚΥ
πρ ΙΑ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Θ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ζ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΒ. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Δ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ζ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є. ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Δ ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Θ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Γ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΚΑ ΑΠΡ. ΚΥ

Β	Δ	S
πρ ΙΖ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙЄ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙΓ. ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ
πρ Ζ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Δ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Θ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ζ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Γ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ЄΙ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΖ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ
πρ Γ ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΝΩ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Ζ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΒ. ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ι ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Ζ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Γ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Γ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	ΚΑ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Γ ΚΑ. ΜΑΡ. ΚΥ	πρ ΙΑ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙS ΚΑ. ΜΑΡ. ΚΥ
πρ Α ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Η ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ S ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Ζ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Є ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Ι ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ ΙΖ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ ΙЄ ΚΑ. ΜΑΙ. ΚΥ	πρ Α ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Α ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΝΩ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Ι ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Η ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ ΙΓ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ Γ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ	ЄΙ ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Γ ЄΙ. ΑΠΡ. ΚΥ
πρ S ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Δ ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ	πρ Α ΚΑ. ΑΠΡ. ΚΥ

A
CANONEM PASCHALEM HIPPOLYTI EPISCOPI.

Anno Dominico ∞ DLI *in æde Laurentiana ad Urbem effossa est statua marmorea sedens in Cathedra utrinque literis Græcis inscripta. Summa scriptionis, Canon Paschalis, cuius latercula duo: Termini Paschalis dextra, Dominicæ Resurrectionis sinistra. Nomen auctoris tacitum prodidit tum methodus* ἑκκαιδεκαετηρίδος, *tum lemmata librorum*
B
dextro laterculo apposita. Quorum omnium auctorem Eusebius & post eum Hieronymus Hippolytum Episcopum faciunt. Nobis autem ille Canon dignus visus est, qui non solum Romæ, ubi hodie extat, a studiosis legeretur, sed etiam propter reuerentiam priscæ Ecclesiæ a nobis illustraretur, & hoc nostrum antiquitatis studium cum utilitate publica coniungeretur. Scripsit autem Canonem Hippolytus quo tempore Asianæ & Europeæ Ecclesiæ de celebratione Paschatis inter se velitabantur. Illæ plenilunij verni, hæ Dominicæ secundum plenilunium proxime succedentis rationem habebant. Neutræ tamen effugere poterant, quin Lunam ducem sequerentur, & cyclum quendam necessario instituerent, unde illis
C *plenilunium, his vero Dominica a plenilunio proxima deprehenderetur. Primus & antiquissimus cyclus Paschalis in Europa fuit Octaeteris, quæ diu in usu fuit tam Græcis, quam Latinis Ecclesiis, ad tempora filiorum Constantini. Cuius Cycli etiam meminit Africanus apud Hieronymum Commentario in Danielem. Octo anni Iuliani sunt dies bis mille nongenti viginti duo. In his traducuntur neomeniæ nonginta nouem, hoc est, anni octo Lunares: quorum quinque sunt communes, tres embolimæi, ea quidem lege, ut annus quidem communis sit dierum* CCCLIIII *præcise, embolimæus autem totidem, & uno mense tricenario insuper. Hac fini orbem Lunæ in epocham anni Solaris redire existimabant, non utique in eandem feriam: cum hoc non fiat nisi explicitis se-*
D *ptem octaeteridibus, qui fiunt anni quinquaginta sex. Itaque hac Hebdomade Octaeteridum contenti hactenus esse poterant, donec Hippolytus Episcopus argutiorem, quam expeditiorem periodum commentus est. Vidit ille post duas Octaeteridas quamuis non eandem feriam, tamen proxime antecedentem succedere. Itaque, exempli gratia, si neomenia, aut cyclus incipiat feria septima, decimus septimus annus incipiet feria antecedenti, hoc est, sexta: tricesimus tertius feria quinta, & sic deinceps; donec septies sexdecim anni explicentur. Præterea a qua feria incipit cyclus, ab eadem*

eadem etiam incipit vltimus annus. Si primus annus, exempli gratia, habeat septimam feriam, sextus decimus eandem obtinebit. Hoc modo & capite, & calce sibi tota similis est periodus ἑκκαιδεκαετηρική. Nam series feriarum capitis Ζ, ς, Ε, Δ, Γ, Β, Α, eadem occurrit in limbo vltimo. Hæc ratio fuit, quare ἑκκαιδεκαετηρίδα potius, quam ὀκταετηρίδα institueret. quæ omnino puerilis est, vt & mediocriter docto paret. A

Ἔτους Α βασιλείας Ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος ἐγένετο ἡ ΔΙ τοῦ Πάσχα. Εἰδοῖς Ἀπριλίαις, Σαββάτῳ, ἐμβολίμου μηνὸς γενομένου. Ἔσται τοῖς ἑξῆς ἔτεσιν καθὼς ὑποτέτακται ἐν τῷ πίνακι. Ἐγένετο δ' ἐν τοῖς παρῳχηκόσιν, καθὼς σεσημείωται. Ἀπονηστίζεσθαι δὲ δεῖ οὗ ἂν ἐμπέσῃ Κυριακή.

B

Ἔτους ᾱ βασιλείας Ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος.] Is est annus Dominicus vulgaris CCXXII, Cyclo Solis VII, Lunæ XIV. Quædam Chronica, & Fasti Consulares initium Imper. Alexandri in annum CCXXIV perperam coniiciunt, quos hæc epoche arguerit. Nam plane Alexander rerum potiri cæpit anno Christi 222, VI Iduum Martij, XXXIV dieb. ante epocham huius Heccædecaeteridos.

Ἐγένετο ἡ ΔΙ τοῦ Πάσχα. Dicimus τεσσαρεσκαιδεκάτη, non autem δεκατετάρτη. Quia ergo quaternarius præit, ideo Δ nota quaternarij prior est, quam nota denarij. Sic etiam in schedio Samaritano vt plurimum minoris numeri nota præposita est notæ maioris numeri, hoc est, Digiti nota Articuli notæ anteponitur. Minores vero numeros in Græca lingua maioribus præponi ab vndenario, ad vicenarium, nemo dubitat: Latinis autem ab vndenario, ad sedenarium, & hinc ad vicenarium, maiores numeros præire: quod in idiomate Italico, Hispanico, & Gallico retinetur. Raro enim aliter vsurpant auctores Latinitatis: quod libentius decem & septem, decem & octo, decem & nouem, quam Septemdecim, Octodecim, Nouemdecim dicant: quanquam non nego vtrunque vsurpari. Ergo ΔΙ est τεσσαρεσδεκάτη, quasi ΙΔ foret δεκατετάρτη. C

ΔΙ Quartadecima Luna proprie ea est, quæ proxime antecedit plenilunium, hoc est parasceue Azymorum. Quartadecima Dominus passus, quæ tunc inciderat in feriam sextam. Sequenti die plenilunium & solenne Azymorum fuit. Atquin auctores Canonum Paschalium per quartamdecimam ipsum plenilunium intelligunt, quæ tamen potius quintadecima dicenda erat. De hoc non semel diximus. D

Εἰδοῖς Ἀπριλίαις.] Plenilunium Paschale medium fuit die XIII Aprilis, horis 5. 45'. 28" post meridiem Romæ, feria septima, anno Christi vulgari CCXXII. Quæ per omnia Canoni congruunt.

Ἐγένετο δ' ἐν τοῖς παρῳχηκόσιν] Promittit non solum in futurum, sed in præ-

in præteritum Canonis conſtantiam. Sed quam auium eum a regione veri egerit Canon ſuus, poſtea dicetur.

Ἀπονηστίζεσθαι δεῖ.] Ἀπονηστίζεσθαι eſt ſoluere ieiunium. Clemens lib. v, Canone xix. ἀπὸ δὲ ἑσπέρας πέμπτης, μέχρις ἀλεκτρυοφωνίας ἀπονηστιζόμενοι ἐπιφωσκούσης μιᾶς σαββάτων. Et de eadem re in eodem libro, Canone xii. ἀπονηστεῦσαι δὲ προσέταξε τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ἀλέκτορος φωνήσαντος. Canones Arabici ad verbum hæc vertentes τὸ ἀπονηστίζεσθαι dicunt افطر Heſychius: ΑΠΟΝΗΣΤΙΣΑΣΘΑΙ, τὸ ἀπὸ νηστείας ἐπὶ πρώτην ἐλθεῖν. Hoc eſt, ſoluto ieiunio Paſchali ad Dominicam reſurrectionis peruenire. Hic autem ἀπονηστίζεσθαι noua locutione eſt transferre ieiunium in ſabbatum ſequens. Nam quoties terminus incidit in Dominicam, ſi in
B illa Dominica celebraretur Paſcha, antecedente Sabbato ieiunandum fuiſſet ex Canone: qui vetat vllo ſabbato ieiunare, præter vnum, id eſt, Sabbatum Paſchatis. Sed quia in termino Paſchali non licet celebrare Paſcha cum Teſſareſcædecatitis, ideo ab illo Sabbato, ad ſequens traducendum ieiunium, & ab ea Dominica in proximam. Vnde vocatur hoc ἀπονηστισμός, hoc eſt, tralatio ieiunij. Hic eſt verus huius loci ſenſus. Nam hic ἀπονηστίσασθαι aliter, ac apud Clementem, accipiendum.

Εἰδοῖς Ἀπριλίαις σαββάτῳ.] Epocha Canonis incidit in Sabbatum, vt iam diximus. Sequens annus communis dierum CCCLIIII per ſeptenarium diuiſus relinquit feriam IIII. Ideo ſecundo anno Laterculi Terminalis Δ nota feriæ quartæ appoſita. Tertius annus habet fe-
C riam primam, quia duo anni communes, videlicet dies DCCVIII per ſeptem diuiſi relinquunt vnitatem. Quarto anno poſt emboliſmum dies ∞ XCVI relinquunt feriam ſeptimam. & ſic deinceps.

Πρὸ ιβ. Πρὸ ια. Κα.] Hic annus eſt biſextilis. Sed quare duæ dies continuæ appoſitæ ſint, A.D.XII, & A.D.XI Kal. Apr. cum in reliquis annis biſextilibus hoc non fiat, cauſſam comminiſci non poſſum. quod mihi mirum videtur, præſertim cum ſemper litera C aſſumatur, & ideo XXI Martij, ſiue XII Kal. Apr. Nam eo anno Terminus notatur feria prima: & eſt litera Dominicalis C, cyclo Solis IX. Ergo XXI Martij aſſumitur, non autem XXII. Ita in anno XI inuenies. Ita etiam ſemper in reliquis Heccædecaeteridibus: vbi ſemper XXI, non XX
D Martij aſſumitur.

SS.] Hoc eſt, Biſextum. Nam S, ſiue ϛ, nota ſenarij, quæ veteribus Græcis obtinebat ſextum locum in ordine literarum, & Æolibus nota W Teutonici erat, ac Δίγαμμα vocabatur, quod ipſis Æolibus F, non ϛ formaretur. Cadmus enim litteras gentiles, hoc eſt, meras Samaritanas, Græcis publicauit. ϛ autem Samaritanum eſt inuerſum digamma. Porro has notulas duplices SS, infra παρακεντήσεις vocat in Laterculo Dominicali.

ΓΕΝΕϹΙϹ $\overline{XI}$.] Siue error is fuit fabri sculptoris, siue obsoleuerunt A ductus & apices literarum, ι perperam pro Υ positum. ΧΥ igitur, hoc est Χριστοῦ. Hæc autem omnia, quæ inclusa sunt in cellulis areæ Laterculi, sunt lectiones ex vtroque Testamento, quarum vsus erat eo tempore in Ecclesia. Sed quædam earum statæ sunt ex orbe hebdomadum, & eidem diei hebdomadis hærent, aliquando fortasse eidem diei mensis: quædam vagæ pro ratione Termini. Vt ecce Γένεσις Χριστοῦ quotannis ex primo Matthæi ἐν παννυχίδι νυκτερινῇ, siue παραμοναῖς Natalis Christi legebatur mense Pharmuthi, quo tempore quidam natum Dominum putabant, vt scribit Clemens Alexandrinus, qui & alias non paucas veterum opiniones variasque disceptationes de die natalis Dominici recenset. B

ΕΖΕΧΙΑϹ.] Non est stata lectio, sed ad hebdomada Termini Paschalis pertinet, ex secundo Paralipomenon petita, cap. XXX, de celebratione τοῦ Πάσχα.

ΙωϹΕΙΑϹ.] Pro Ιωσίας. Et hæc quoque lectio eiusdem argumenti de eadem celebritate, ex eodem libro, cap. XXXV. Eadem extat secundo Regum, cap. XXII, 21.

ΕΖΟΔΟϹ.] Pro Ἔξοδος. Eiusdem argumenti, causæ celebrationis Pascha. Exodi XII.

ΚΑΤΑ ΔΑΝΙΗΛ.] Lectio ex Danielis IX, aptissima Termino Paschali. Nam & ibi de ieiunio, & de cæde Messiæ.

ΕϹΔΡΑ.] Nempe Ἔσδρα. Puto Esdræ VI, 19, de celebrando Pascha. C nisi mauis Nehemiæ IX propter orationem Nehemiæ conuenientem tempori ieiunij, vt illam superiorem Danielis. Quod facile concesserim, præsertim cum Ecclesia secundum Esdræ vocet, quem Iudæi Nehemiæ.

ΚΑΙ Ε.:· ΕΡΗΜω.] Lege Καὶ ἐν ἐρήμῳ, Numerorum IX sine vllo dubio, de celebratione solennis Paschalis in deserto Sinai.

ΠΑΘΟϹ $\overline{XI}$.] Et hic quoque ι perperam pro Υ notatum. Legendum enim Πάθος ΧΥ. id est Χριστοῦ. Est autem stata lectio. Nam XXV Martij quidam veterum Christum passum putabant, inter quos Augustinus.

ΙΗω $\overline{XC}$.] Non dubito, quin autor scripserit $\overline{ΙΗϹ}$. $\overline{ΧϹ}$. Ἰησοῦς Χριστός. D Sed difficile est diuinare, quæ sit illa lectio. Nam non paucæ in Euangelio illo nomine insignitæ sunt. Neque illud liquet, quare tres Lectiones, aut duæ in eadem cellula: nisi id factum ideo, quod Paschales Lectiones cum statis concurrerent. quod non dubito. Quid enim aliud dicere possumus? Sed neque illud scio, quare in anno septimo quartæ ἑκκαιδεκαετηρίδος Lectio κατὰ Δανιὴλ feria quarta, quæ anno primo secundæ inciderat in sextam: quare item eodem anno septimo

A Lectio Ἰησοῦς in IIII, quæ in tertio tertiæ in feria VI. Nam hic neque ἐτησίου temporis, neque Termini ratio locum habet. Item quare Ἐν ἐρήμῳ in primo secundæ, feria VI, cum eadem Lectio sit in IIII, anno XII septimi cycli. Quare denique Ἔξοδος anno penultimo primi cycli, feria tertia, & eadem feria prima, anno X vltimi. Hæc omnia mihi ignota, nisi dicamus tempus vtrunque concurrere, statæ lectionis, & Paschalis; & statas Lectiones mobiliter vsurpari, & mobiles stare.

ΙΗΣΟΥΣ.] Iohannis XIII, sine dubio. Nam si Christus passus XXV Martij, XXII fuit ἡ πέμπτη, qua Agape celebrabatur, hoc est τὸ κυριακὸν δεῖπνον, vt vocatur Canone XXIX Patrum in Trullo, & Canone XLI Patrum Carthaginiensium. Hæc autem lectio vocatur Ἰησοῦς a præcipuo verbo initij capitis, vt solet. Πρὸ δὲ ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ὁ Ἰησοῦς, Lectio
B stata est καὶ ἐτησία. Eadem repetitur aliena die anno septimo quartæ ἑκκαιδεκαετηρίδος propter caussam penitus ignotam mihi, cuiusmodi quædam alia in his cellulis.

∴ΙΟΥΣ] Puto, ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΨΑΛΜΟΥΣ. vt ΜΕΤΑΝΙΑΣ
∴ΝΙΑΣ } sit error fabri, pro ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. cuiusmodi alia erra-
∴ΑΛΜΟΥΣ] ta hic sunt. appellationes autem Psalmorum ex argumento impositas esse, nouum non est, sed vetus. In Psalmos Hippolytum scripsisse, Hieronymus & Theodoretus testantur: sed vtrum aliquot selectos, quales sunt οἱ τῆς μετανοίας, an totum Psalterium explicauerit, non meminere. Cum autem sermones scripserit in Psal-
C mos, vt ex Theodoreto colligimus, equidem non dubito, quin in selectos aliquot scripserit, quales sunt οἱ μετανοίας & alij. Porro Hippolytum hunc Episcopum quidem nominat Eusebius libro VI, cap. XXII Historiæ Ecclesiasticæ, sed cuius vrbis Episcopus esset, non addidit. Hieronymus sese quæsisse quidem, sed non inuenisse. Theodoretus in Polymorpho, cum ex eius libris sæpius multa testimonia producat, atque Episcopum nominet, vrbem τῆς ἐπισκοπῆς reticuit. Gelasius Metropoleos Arabum Episcopum vocat, Nicephorus Portuensem. Mirum Hieronymo prisco scriptori atque accurato ignotum fuisse, quod Nicephorum recentissimum scriptorem non fugerit. Multa igitur huius Hippolyti scripta ab Eusebio, Hieronymo, Theo-
D doreto, Gelasio recensentur. ex quibus quædam hic habes.

ΙΤΑΣΤΡΙΜΥΘΟΝ.] Omnino scripserat auctor, ΕΙΣ ΕΝΓΑΣΤΡΙΜΥΘΟΝ, aut, si mauis, ΕΓΓΑΣΤΡΙΜΥΘΟΝ. Iste Hyppolytus raro suscepit integrum librum Scripturæ interpretandũ, sed selectum argumentum. Sic supra diximus peculiare opus εἰς ψαλμοὺς μετανοίας scripsisse. Sic scripsit de Anna & Helcana ex primo Samuelis, non in primum Samuelis. Sic de Pythonissa ex eodẽ libro. Ita etiã proculdubio scripserat εἰς ἐγγαστρίμυθον illam παιδίσκην ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος, Actorũ XVI. nisi mauis, quæ au-

ctores Ecclesiastici narrant ab eo scripta de Pythonissa, ad hanc potius, A quam ad illam Samuelis referenda esse. quod non inuitus concesserim, & quidem puto verius esse.

Ὑπὲρ τοῦ κτ̓ Ἰωάννην εὐαγγελίου καὶ ἀποκαλύψεως.] Apologiam ergo scripsit pro Euangelio secundum Ioannem contra Alogianos, qui Euangelium illud reiiciebant: vnde nomen illis, propter illud, ἐν ἀρχῇ ἦν λόγος. Item scripsit Apologiam pro Apocalypsi, in quam qui olim, & quid dixerint, & scripserint, vide Eusebium. quæ quia nota sunt, & vulgatissima, producere intempestiuum putauimus. Sane de Apocalypsi eum scripsisse testatur & Hieronymus. quod nihil aliud fuisse suspicio est, quam hunc apologeticum libellum.

Περὶ χαρισμάτων.] Et hoc quoque fuit selectum argumentum ex B cap. XII. prioris ad Corinthios. vt verum sit, quod diximus, raro integros illum Scripturæ libros, sed eximia quædam ex illis tractasse.

Ἀποστολικὴ παράδοσις.] Περὶ ἀποστολικῆς παραδόσεως vide Irenæum libro III. cap. II, & III. Nam id ipsum argumentum est, quod in suo opere tractabat Hippolytus. Habes & apud Eusebium, Augustinum & alios.

ΧΡΟΝΙΚΩΝ.] Erratum sculptoris. Nam est Χρονικὸν, per ὃ μικρόν.

Πρὸς ἕλληνας.] Ad Gentes, aut in Gentes, vt Clemens, Athenagoras, Iustinus, Minutius Felix, Arnobius, Firmicus, Lactantius, Cyrillus, & nouissimus omnium iam adulto Christianismo Augustinus.

ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΑΤΩΝΑ.] πρὸς Πλάτωνα scripserat Hippolytus. Nam τὸ C περὶ τοῦ παντὸς, quid tractarit, indicat: & notius, quam vt explicetur. πρὸς Πλάτωνα sic accipiendum, vt πρὸς ἕλληνας, cum contra eorum ritus, & religionem scripserit. sic scripsit contra τὸ πᾶν τοῦ Πλάτωνος, & τοῦ Παρμενίδου.

Προτρεπτικὸς πρὸς Σεβηρεῖναν.] Scripserat Epistolam ad quandam Reginam, vt refert Theodoretus. Ego non assero hanc esse Seuerinam, quæ illi regina dicitur, sed neque pertendam, si quis ita existimet.

Ἀπόδειξις χρόνων τοῦ Πάσχα, καὶ τὰ ἐν τῷ πίνακι.] Ἀπόδειξις quidem illa periit. Πίναξ autem superest is, quem in manibus nunc habemus, quem etiam κανόνα vocat Eusebius, qui & ἀποδείξεως, & κανόνος ita meminit: Καὶ τὸ περὶ τοῦ Πάσχα πεποίηται σύγγραμμα, ἐν ᾧ & τῶν χρόνων ἀναγραφὴν ἐκθέμενος, καί τινα κανόνα ἑκκαιδεκαετηρίδος περὶ τοῦ Πάσχα προθεὶς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος τοὺς χρόνους περιγράφει.

ΚΑΤΑ ΕΝ ΤΩ ΠΙΝΑΚΙ.] Maluimus legere & τὰ vt iam indicauimus, cum aliud sit ἀπόδειξις, aliud πίναξ. Alioqui suspicari posses auctorem scripsisse, καθὰ ἐν τῷ πίνακι. Sed, vt dixi, ἀπόδειξις, & πίναξ longe diuersa: & ἀποδείξεως manifeste meminit Eusebius, vt iam monuimus.

ΩΔΑΙΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ] ΩΔΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΓΡΑΦΑΣ. Sic Gregorius Nazianzenus quædam Epigrammatia in omnes libros sacros,

A cros, quæ ſunt quaſi περιοχαὶ, &, vt vulgo loquuntur, argumenta librorum. Eiuſmodi videntur fuiſſe hæ ᾠδαί.

Περὶ θεοῦ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.] Non dubito, quin Titulus ab ipſo auctore ita conceptus fuerit, Περὶ θεοῦ χριστοῦ, καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως. Intelligendum enim de libro de duabus naturis Chriſti, quem ab Hippolyto conſcriptum fuiſſe, auctor Theodoretus. Præterea ſeparata ſunt argumenta, περὶ θεοῦ χριστοῦ, item περὶ σαρκὸς ἀναστάσεως. Ideo & duo diuerſa opera. Vide Tertull. de carne Chriſti, & de Reſurrectione.

Περὶ τἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακόν.] In Florinum presbyterum æqualem illorum temporum, qui Deum mali auctorem faciebat. Ideo excommunicatus a Victore Romano. Auctor Euſeb. lib. v. cap. xv.
B Hiſtor. Eccleſ. Origenes II libro in Iob Deum mali auctorem negat, tangens, vt puto, hanc huius Florini hæreſin, & cum Hippolyto noſtro ſentiens:

Ετει Ἀλεξάνδρου Καίσαρος τῷ Α ἀρχή.
Αἱ κυριακαὶ τοῦ Πάσχα κατ' ἔτος.
Αἱ δὲ παρακοντήσεις διδοῦσι τὴν δὶς περὶ ἕξ.

Ετει Ἀλεξάνδρου Καίσαρος τῷ α ἀρχή.] Euſebius: καί τινα κανόνα ἑκκαιδεκαετηρίδος περὶ τοῦ Πάσχα προθεὶς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος Ἀλεξάνδρου αὐτοκράτορος τοὺς χρόνους περιγράφει. Mira locutio. ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος, pro, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔτους. Ita etiam loquitur lib. IV eiuſdem operis, cap. XII: ἐπὶ τοῦτον τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, ὁ παρὰ πολλοῖς εἰσέτι νῦν βεβοη-
C μένος ἐγνωρίζετο Νάρκισσος. Hic ἐπὶ τοῦτον dixit pro ἐπὶ τούτου, niſi mēdoſus eſt Codex. Quare ignoſcendum doctiſſimo ſcriptori Hieronymo, qui ex Euſebio ad verbum vertens ita ſcribit: *Rationem Paſchæ, & temporum, Canonemque ſcripſit, vſque ad primum annum Alexandri Imper.* XVI *annorum circulum, quam* ἑκκαιδεκαετηρίδα *vocant*. Canon enim non in primum annum Imp. Alexandri deſinit, ſed ab eodem incipit. Nam ridiculum eſt, Canones aſtronomicos ad epocham vſque temporum ſcribi, potius quam ab epocha. Sed tam falſus eſt in ea re Hieronymus, quam in iis, quæ in Euſebio ſequuntur, vertendis. Scribit Euſebius Hippolytum quædam commentatum εἰς ἑξαήμερον, καὶ εἰς τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον. Hieronymus autem nomine τοῦ ἑξαημέρου totum
D librum Pentateuchi, quem Geneſin vocamus, intelligit. Conſequenter nomine τῶν μετὰ τὴν ἑξαήμερον librum ſecundum Moſis, hoc eſt, Exodum. Atqui ἑξαήμερον ſcriptores Eccleſiaſtici id vocant, quod Iudæi מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית hoc eſt, Acta creationis, quæ primo capite Geneſeos traduntur: cuius argumenti extant VI libri Ambroſij titulo Hexaemeri. idque opus magna ex parte ex Græcis verbatim tranſtulit. Quare τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον intelliguntur de Paradiſo, de arbore ſcientiæ, de lapſu hominis, Capite ſecundo.

Αἱ κυριακαὶ τοῦ Πάσχα κατ' ἔτος.] Quemadmodum in altero Laterculo A
ratio ἑκκαιδεκαετηρίδος postulat, vt feriarum ſucceſſio in Termino Paſchali a ſeptima feria ad primam progrediatur, ſic eadem ratio exigit, vt in hoc laterculo literæ Dominicales ſecundum ordinem Alphabeti ſeſe conſequantur. Si primus annus primi cycli eſt F, ſecundi erit G, tertij A, quarti B: & ſic deinceps. Itaque propter hanc argutiam conſequentiæ feriarum, ἑκκαιδεκαετηρίδα potius, quam ὀκταετηρίδα elegit Hippolytus.

Αἱ δὲ παρακεντήσεις.] Verbum Criticorum παρακεντεῖν, ὑποκεντεῖν, παρασίζειν, ὑποσίζειν. Intelligit autem notulas ςς, quas miror hic omiſſas, cum admoneamur etiam huic laterculo appoſitas fuiſſe. Nam vtique apponendæ erant. B

Τὸ δὶς περὶ ἕξ.] Hoc eſt, δίσεκτον, Biſextum. ς enim, aut ς ſunt ſex, & ςς ſunt δὶς ἕξ.

Περὶ ια Κα. Μαϊ. κυ.] Res vetuſtiſſima, obſeruanda in primis. Quoties terminus Paſchalis incidit in Sabbatum, fiebat tranſlatio ab eo Sabbato, in proximum, quod eſſet proprie ὑπονηστισμός: id eſt, tranſlatio ieiunij a Sabbato ad Sabbatum. Quare vt hoc caſu propria vſurpatur ὑπονηστισμός, ita improprie, quando terminus incidit in Dominicam: de quo ſupra. Quoties igitur in hoc Canone Terminus incurrit in Sabbatum, ſemper octo diebus differtur Paſcha: cuius antiquitatis vt exempla rara ſunt, ita rationem eius rei ex Victorino petere poſſumus: qui in Prologo ſuæ magnæ periodi ita ſcribit: *Sin autem die Sabbati* C
plenilunium eſſe contigerit, & conſequenti Dominico Luna decimaquinta reperiri, eadem Hebdomade traſmiſſa, in alterum diem Dominicum, id eſt, Lunam viceſimam ſecundam, transferri debere Paſcha dixerunt, ne minus eiuſdem Dominici peragendo myſterio deſtinarent, quam ſextamdecimam, nec amplius, quam viceſimam ſecundam Lunam aliquando reciperent, eligentes potius in Lunam viceſimam ſecundam diem feſti Paſchalis extendi, quam Dominicam Paſsionem ante Lunam quintamdecimam vllatenus inchoari. Tam notabile monumentum vetuſtatis non poterat magis idoneum interpretem nanciſci. Ergo in illa priſca Eccleſia mos erat, nunquam Paſcha in xv Niſan celebrare. At poſterior Eccleſia poſt XIIII, ad XXI incluſiue rite celebrari poſſe ſciuit. vt D
apud illum Clementem lib. v. ιζ. ἐπιπληροῦντες ἕως εἰκάδος πρώτης σελήνης, ὅπως μὴ ἐν ἑτέρᾳ ἑβδομάδι ἐκπέσῃ ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης. & reliqua. Hoc igitur proprie eſſet ὑπονηστισμός, vt diximus, cum Terminus incidit in Sabbatum, & illo Sabbato non ieiunatur, ſed ſequenti. Nullo enim Sabbato ieiunabatur, præterquam illo, quod Reſurrectionis Dominicam antecedit. Clemens lib. VI. κβ. ἓν δὲ μόνον σάββατον ὑμῖν φυλακτέον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ τὸ τῆς τοῦ κυρίου ταφῆς, ὅπερ νηστεύειν προσήκει, ἀλλ' οὐχ ἑορτάζειν.

A τάξιν. & Canon nomine Apostolorum: εἴ τις κληρικὸς εὑρεθείη τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ νηστεύων, ἢ τῷ σαββάτῳ, πλὴν τοῦ ἑνός, ἢ μόνου, καθαιρείσθω. Ergo cognitionem huius vetustæ rei Hyppolyto nostro vni acceptam referimus. Quod autem Pascha nunquam xv Luna celebraretur, habemus illustre exemplum in x libro Gregorij Turonensis, anno Christi 588, cyclo Solis ix, Lunæ xix, in quo Terminus fuit xvii Aprilis, sabbato. Pascha non est celebratum xviii, in xv Luna, sed xxiiii in xxii Luna. Profecto ille locus Gregorij vel doctissimis facessere negotium possit absque huius antiquitatis cognitione, de qua nulli recentiorum ne suboluisse quidem puto. Hoc fiebat, ne solennitas Christiana cum Iudaica concurreret.

B

LATERCVLVS TERMINALIS.

		A		B		C		D		E		F		G	
1	13 A	14	13 A	11	16 A	8	19 A	5	23 M	2	26 M	18	30 M	15	2 A
2	2 A	15	2 A	12	5 A	9	8 A	6	11 A	3	14 A	19	18 A	16	22 M
3	21 M	16	22 M	13	25 M	10	28 M	7	31 M	4	3 A	1	6 A	17	10 A
4	9 A	17	10 A	14	13 A	11	16 A	8	19 A	5	23 M	2	26 M	18	30 M
5	29 M	18	30 M	15	2 A	12	5 A	9	8 A	6	11 A	3	14 A	19	18 A
6	18 M	19	18 A	16	22 M	13	25 M	10	28 M	7	31 M	4	3 A	1	6 A
7	5 A	1	6 A	17	10 A	14	13 A	11	16 A	8	19 A	5	23 M	2	26 M
8	25 M	2	26 M	18	30 M	15	2 A	12	5 A	9	8 A	6	11 A	3	14 A
9	13 A	3	14 A	19	18 A	16	22 M	13	25 M	10	28 M	7	31 M	4	3 A
10	2 A	4	3 A	1	6 A	17	10 A	14	13 A	11	16 A	8	19 A	5	23 M
11	21 M	5	23 M	2	26 M	18	30 M	15	2 A	12	5 A	9	8 A	6	11 A
12	9 A	6	11 A	3	14 A	19	18 A	16	22 M	13	25 M	10	28 M	7	31 M
13	29 M	7	31 M	4	3 A	1	6 A	17	10 A	14	13 A	11	16 A	8	19 A
14	18 M	8	19 A	5	23 M	2	26 M	18	30 M	15	2 A	12	5 A	9	8 A
15	5 A	9	8 A	6	11 A	3	14 A	19	18 A	16	22 M	13	25 M	10	28 M
16	25 M	10	28 M	7	31 M	4	3 A	1	6 A	17	10 A	14	13 A	11	16 A

LATERCVLVS DOMINICALIS.

	I.			II.			III.			IIII.			V.			VI.			VII.		
		H	R		H	R		H	R		H	R		H	R		H	R		H	R
1	F	21 A	21 A	G	15 A	22 A	A	16 A	23 A	B	17 A	27 M	C	18 A	28 M	D	19 A	5 A	E	20 A	6 A
2	E	6 A	6 A	F	7 A	7 A	G	8 A	15 A	A	9 A	16 A	B	10 A	17 A	C	4 A	25 A	D	5 A	29 M
3	DC	28 M	28 M	ED	29 M	29 M	FE	23 M	31 M	GF	24 M	7 A	AG	25 M	8 A	BA	26 M	9 A	CB	27 M	17 A
4	B	17 A	17 A	C	11 A	8 A	D	12 A	23 A	E	13 A	20 A	F	14 A	24 M	G	15 A	1 A	A	16 A	2 A
5	A	2 A	2 A	B	3 A	3 A	C	4 A	11 A	D	5 A	12 A	E	6 A	13 A	F	31 M	21 A	G	1 A	22 A
6	G	25 M	22 A	A	26 M	26 M	B	20 M	27 M	C	21 M	4 A	D	22 M	5 A	E	23 M	6 A	F	24 M	7 A
7	FE	13 A	13 A	GF	7 A	14 A	AG	8 A	15 A	BA	9 A	23 A	CB	10 A	24 A	DC	11 A	28 M	ED	12 A	29 M
8	D	29 M	29 M	E	30 M	6 A	F	31 M	7 A	G	1 A	8 A	A	2 A	9 A	B	27 M	17 A	C	28 M	18 A
9	C	18 A	18 A	D	19 A	19 A	E	20 A	23 M	F	21 A	31 M	G	15 A	1 A	A	16 A	2 A	B	17 A	10 A
10	B	10 A	10 A	C	4 A	11 A	D	5 A	12 A	E	6 A	20 A	F	7 A	21 A	G	8 A	22 A	A	9 A	26 M
11	AG	25 M	25 M	BA	26 M	2 A	CB	27 M	3 A	DC	28 M	4 A	ED	29 M	12 A	FE	23 M	13 A	GF	24 M	14 A
12	F	14 A	14 A	G	15 A	15 A	A	15 A	23 A	B	17 A	27 M	C	11 A	28 M	D	12 A	5 A	E	13 A	6 A
13	E	6 A	6 A	F	31 M	7 A	G	1 A	8 A	A	2 A	16 A	B	3 A	17 A	C	4 A	18 A	D	5 A	26 A
14	D	22 M	26 A	E	23 M	30 M	F	24 M	31 M	G	25 M	1 A	A	26 M	9 A	B	20 M	10 A	C	21 M	11 A
15	CB	10 A	10 A	DC	11 A	18 A	ED	12 A	19 A	FE	13 A	20 A	GF	7 A	24 M	AG	8 A	1 A	BA	9 A	2 A
16	A	2 A	2 A	B	27 M	3 A	C	28 M	4 A	D	29 M	12 A	E	30 M	13 A	F	31 M	14 A	G	1 A	22 A

Pulcherrimum igitur est hoc sanctæ vetustatis pignus, in quo operam non lusimus, cum ex illo didicerimus, quæ aliunde non poteramus.

mus. Quam vitioſa autem ſit ratio octaeteridis, ex iis, quæ ſubieci- A
mus, cognoſcere potes. Primum enim poſuimus Laterculum Terminalem, cuius octo columnæ: prima continet terminum Paſchalem totius Heccædecaeteridos Hippolyteæ, quomodo Græce in lapide concepta eſt. Reliquæ ſeptem columnæ conſtant binis verſibus. Prior verſus continet numerum aureum, alter verum terminum Paſchalem illius ſæculi vno die ſeriorem, quam Dionyſianum. Nam Terminus primi anni ponitur ab ipſo Hippolyto XIII Aprilis, recte, qui a Dionyſio XII eiuſdem. In hoc Laterculo Terminali vides vitium Heccædecaeteridos, ex collatione enneadecaeteridos. Mira enim eſt diſcrepantia: quod & puero patet, & Laterculum ipſum loquitur. Præterea in ſexto anno Terminus ponitur in 18 Martij, quatuor diebus B
ante æquinoctium illius ſæculi, quod erat in XXII Martij, neque tacuit ille, qui nomine Clementis Canones ſcripſit libro V. ιζ. ὑμεῖς δὲ φυλάσσετε ἀκριβῶς τὴν ἰσημερίαν προτὴν τῆς ἐαρινῆς ὥρας, ἥτις γίνεται δευτέρα καὶ εἰκάδι τοῦ δωδεκάτου μηνὸς, ὅς ἐστι Δύστρος. At ſæculo Apoſtolorum erat τρίτη καὶ εἰκάδι. Sequitur Laterculus Dominicalis ſeptem Columnarum ſingulæ trinum verſuum. In primo verſu litera Dominicalis. In ſecundo Dominica Paſchalis Hippolyti, quod in fronte litera H notat. In tertio Dominica Paſchalis recta, quod litera frontalis R indicat. Diſcrepantia vtriuſque vt ſumma, ita manifeſta. neque opus eſt indice. Sed quæ de vitio Octaeteridos dici potuerunt, plene ſatisfecimus libro ſecundo. Nam ibi de Octaeteride Chriſtiana agitur ex Epiphanio: C
quam duplicatam Hippolytus putauit conuenire rectæ rationi. In Laterculo Dominicali Græco fraus eſt a ſculptore, ſiue quadratario. In ſecunda Heccædecaeteride anno nono vitioſe ſculptum ἡμ Γ. ΚΑ. ΜΑΡ. Legendum ἡμ ΙΓ. ΚΑ. ΜΑΙ. In vltimo anno tertiæ pro ἡμ Θ. ΚΑ. Lege: ἡμ Ε. ΚΑ. Et fortaſſe ita ſculptum eſt, ſed male a legentibus exceptum. Nam Θ cum Ε magnam affinitatem habet. Anno VIII ſextæ vitium ab auctore, non à quadratario. ἡμ S. ΕΙ. ΑΠΡ. Eſt hallucinatio. Terminus Paſchalis poſitus eſt in XXV Martij, vt eſt in laterculo Terminali. Litera Dominicalis erat B. Ergo XXVII Martij Paſcha ſtatuendum. Pro S. ΕΙ. Legendum S. ΚΑ. In ſequenti anno vitium a quadratario ἡμ ΙϚ. ΚΑΛ. ΜΑΡ. Legendum enim ΜΑΙ. In penultimo anno eiuſ- D
dem ἡμ Γ. ΕΙ. ΑΠΡ. Lege ἡμ S. ΕΙ. ΑΠΡ. In hac autem octaeteride non raro Paſcha contingit ante æquinoctium: quod vitium poſtea correctum a Dionyſio Epiſcopo, cuius Epiſtolæ meminit Euſebius: ἐν ᾗ καὶ κανόνα ἐκτέθειται ὀκταετηρίδος, ὅτι μὴ ἄλλοτε ἢ μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν προσήκει τὴν τοῦ Πάσχα ἑορτὴν ἐπιτελεῖν παριστάμενος, nimirum ſecundum Canonem: εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος τὴν ἁγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελέσει, καθαιρείσθω. Sed cum octaeteridum, & cyclorum

& perio-

A & periodorum Paſchalium modus non eſſet, decretum concilio Carthaginienſi, vt Paſcha indiceretur a metropolitano. Canon XXXIIII, LXXIIII. idque μὴ ἐν στενῷ χρόνου διαστήματι, ſed longe ante. Quare & idem ſancitur concilio Braccarienſi ſecundo: *vt ſuperuenturi ipſius anni Paſcha quo Kalendarum die, vel quota Luna debeat ſuſcipi, a Metropolitano Epiſcopo intimetur: quod cæteri Epiſcopi, vel reliquus Clerus breuiculo ſubnotantes vnuſquiſque in ſua Eccleſia, adueniente natalis Domini die, poſt Euangelicam lectionem populo annuncient*. In Concilio Autiſſiodorenſi, Canone II: *Vt omnes preſbyteri ante Epiphaniam miſſos ſuos dirigant, qui eis de principio quadrageſimæ nuncient, & in ipſa Epiphania ad populum indicent*. Idem Canone IIII Concilij IIII
B Toletani. Sed cum etiam in prouinciis & Metropolibus oriretur dubitatio de Paſcha, vltimum perfugium erat Eccleſia Alexandrina. Leo Papa LXXII Epiſtola ad Martianum Aug. *Studuereque ſancti Patres occaſionem huius erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino Epiſcopo delegantes: quoniam apud Ægyptios huius ſupputationis antiquitus tradita eſſe videbatur peritia, per quam qui annis ſingulis dies prædictæ ſolennitatis eueniret, ſedi Apoſtolicæ indicaretur: vt huius ſcripti ad longinquiores Eccleſias indicium generaliter percurreret*. Inde Cyrillus Alexandrinæ vrbis Epiſcopus ad Africanam ſynodum ita ſcribit: Περὶ δὲ τοῦ Πάσχα, ὡς ἐγράψατε, ἀγγέλλομεν ὑμῖν τῇ πρὸ δέκα ἑπτὰ καλανδῶν Μαΐων ἡμᾶς ἐπιτελέσαντας τῇ ὑπεισερχομένῃ Ἰνδικτιῶνι. Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ. Ο. ΘΕΟϹ. ΚΑΙ
C Ο. ΚΥΡΙΟϹ. ΗΜΩΝ. ΤΗΝ. ΑΓΙΑΝ. ϹΥΝΟΔΟΝ. ΦΥΛΑΞΑΙ. ΟΠΕΡ. ΕΥΧΟΜΕΘΑ. ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΙ. ΑΔΕΛΦΟΙ. Annus ille, quo ſcribebat, erat CCCCXXII Chriſti, vt hodie putamus. Sequenti anno CCCCXXIII Paſcha ἀναστάσιμον celebratum XV Aprilis, cyclo Solis XII, Lunæ VI. Sed ad Gallos neſcio an hæ Octaeterides, & ἐκκαιδεκαετηρίδες peruenerint. Certe eos cyclo magno Victoris etiam infra tempora Caroli Magni vſos cõſtat. In concilio IIII Aurelianenſi, Canone primo ita decretum fuit: *Placuit itaque, Deo propitio, vt ſanctum Paſcha ſecundum Laterculum Victoris (Victorij) ab omnibus Sacerdotibus vno tempore celebretur. quæ feſtiuitas ſingulis Epiphaniorum diebus in Eccleſia populis denuncietur*. Atque vt vno verbo dicam, vereor, vt illa Heccædecaeteris Hippolytea
D vnquam recepta fuerit, cum tot abſurda in illa relicta ſint. Nam alioquin octaeterides Paſchales fuiſſe nouimus ex Epiſtola Dionyſij Epiſcopi, de qua ſupra, & ex Epiphanio, eiuſque rationes libro ſecundo diſcuſſimus. Quare vero periodus Dionyſiana Victorianam in Gallia excludere non potuerit, neſcio. vt neque cauſſas ſcimus periodi cuiuſdam Paſchalis, quam in Petrocoriis vidimus vna cum C.V.P. Pithœo noſtro, anno 1583. Auguſtæ Veſunnæ Petrocoriorum vetuſtiſſimum ſplendorem teſtantur adhuc eximiæ priſcorum monimentorum reliquiæ,

quiæ, inſcriptiones, Amphitheatrum, Turris admirandi operis, quæ ſola retinet nomen Veſunnæ. Tam claræ vrbi multum quidem nocuit tempus, ſed longe magis ſuperiorum bellorum ciuilium licentia deformata fuit. Nam & Epiſcopium, quod ampliſſimum erat, & Baſilica Stephani euerſa ſunt. In ea Baſilica, in dextro latere Altaris maioris inſculptæ erant Dominicæ Paſchales litera meliore, quam vt longe infra tempora Iuſtiniani deſcriptæ videantur. Titulus ita conceptus eſt: HOC EST PASCHA SINE TERMINO ET NVMEROS CVM FINIERIT A CAPITE REINCIPE MARCIVS XXIIII | AP: XII | AP: IIII | AP: XXIIII | ∴∴ IIII | MP XXXI | AP. XX | & ita deinceps. In fine autem, MR. XXVII. AP. XVI | MP. XXXI | AP. XX. Et mediocriter docto paret initium eſſe a cyclo Paſchali Dionyſiano XVI, Solari XXIIII. Quare incipit aut ab anno Chriſti XV, aut 547. Deſinit autem in anno CV, vel 637. cyclo Paſchali XI, Solari ſecundo. Interuallum, anni XC. Sed videntur deeſſe aliquot Dominicæ, non tamen, vt multo longior concepta periodus fuerit. Quare ſuſpicor fuiſſe tantum periodum Cyrilli, aut Theophili annorum XCV. Quod autem dicit, *Hoc eſt Paſcha ſine Termino & numero*, intellige, in eo Laterculo Dominicas tantum Paſchales comprehendi, nulla mentione Termini Paſchalis, & numeri aurei: quod quidem verum eſt, & res ipſa indicat.

ΨΗΦΙΣ-

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΤΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ.

Ὁ ἀριθμὸς ἐτῶν ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τοῦ τῆς ἐνεστώσης ιδ ἰνδικτιῶνος ἔτους λά τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τε καὶ ψῆφον ,ςρλγ΄. τῷ γὰρ ταῦτα εἰς κή μερίζων γινώσκεται τὸ τοῦ ἡλίου ἔτος, καὶ πάλιν εἰς ιθ΄, τὸ τῆς σελήνης.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΕΠΑΚΤΩΝ.

Ἐπακταὶ ἡλίου εἰσὶν ἡ παρὰ μίαν ἑβδομαδικὴ ἡμέρα τῆς πρώτης τοῦ Ἀπριλλίου μηνός. ὡς, φέρε εἰπεῖν, ἐν τῷ παρόντι ἔτει, ἡ παρὰ μίαν ἑβδομαδικὴ ἡμέρα, ἀφ᾽ ἧς ἤρξατο ἡ πρώτη τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἐστὶν ἡ ς΄ τῆς ἑβδομάδος, ἤγουν ἡ παρασκευή.
B
Ἄλλως. Ἐπακταὶ ἡλίου, ἐστὶν ἡ ποσταία ἑβδομαδικὴ τῆς τελευταίας Μαρτίου.

ΠΟΙΑ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΕΤΩΝ ΑΝΕΠΑΚΤΑ ΤΥΓΧΑΝΕΙ.

Ἀνέπακτα ἡλίου ἔτη τὰ τὴν πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς ἀπὸ κυριακῆς ἀρχομένην ἔχοντα.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ.

Προσθεταὶ ἡμέραι, αἱ λοιπαὶ τῶν ἀπὸ μὲν πρώτης τοῦ Ἀπριλλίου μέχρι πρώτης Δεκεμβρίου, τῶν ξυμπασῶν σμδ΄ τὸν ἀριθμὸν οὐσῶν, καὶ εἰς ζ΄ μερισθεισῶν. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τοῦ Δεκεμβρίου τῶν ἁπασῶν ὁμοῦ υκδ΄ οὐσῶν.

C

ΤΙΣ Η ΕΝΝΕΑΔΕΚΑΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Ἐννεαδεκαετηρίς, ἐστὶ κύκλος ἐννεακαίδεκα ἐτῶν σεληνιακῶν, κατὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔτος αὐτοῦ λαμβάνων ἀεὶ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς εἰκάδι τρίτῃ. κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον, ἤγουν τὸ ἐννεακαιδέκατον, τέλος δεχόμενος κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰκάδα δευτέραν.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΤΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΤΤΕΥΟΥΣΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ἐν ἔτεσι τῆς σελήνης.

Ὑποτομὴ τῆς ἡμέρας, ἐστὶ τῆς μιᾶς ἡμέρας περιττευούσης ἐν τελευταίῳ ἔτει τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος ἐξαίρεσις. καὶ τοῦτο τὸ τελευταῖον ἔτος γίνεται ,ςϡλγ΄ ἡμερῶν μόνον.

D

ΠΕΡΙ ΕΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΒΟΛΙΜΩΝ ΜΗΝΩΝ.

Ἐμβολισμός, ἐστὶν ἀναπλήρωσις τῆς τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους ὑστερήσεως τῆς κατὰ τὴν ἕνδεκα ἡμερῶν ἡλιακὴν ὑπεροχὴν συμβαινούσης, διὰ ἑπτὰ τριακονθημέρων ἐμβολίμων μηνῶν γινομένη, ὥστε τὰ τῆς σελήνης ἔτη πρὸς τὰ τοῦ ἡλίου ἀνελλιπῶς ἔχειν, καὶ ἰσαρίθμους αὐτῶν ταῖς ἡλιακαῖς εἶναι τὰς ἡμέρας, καὶ εἶναι ταύτας μὴ μόνον ,ςψκς΄, ἀλλὰ καὶ ,ςϡλέ.

ΠΕΡΙ ΠΑΣΧΑΛΙΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Πασχάλιος μήν, ἐστὶν ὁ εἴσω ἑαυτοῦ τὰς τῶν ὅλων τῆς σελήνης ἐτῶν νεομηνίας

κεκτη-

κεκτημένος, τὴν ἀρχὴν μὲν ἔχων κγ' τὴν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ὀγδοάδα, τὸ δὲ A τέλος κατὰ τὴν Απριλλίου έ. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ τῶν τεσσαρεσκαιδεκαταίων μὴν κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀρχὴν λαμβάνων, τὸ τέλος ἔχει κατὰ τὴν τοῦ Απριλλίου ιή. Πέρας καὶ τῆς κατωτέρω νεομηνίας τὸ ἑκκαιδέκατον ἔτος τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, τῆς δὲ ἀνωτέρω νεομηνίας καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταίας τὸ ὄγδοον.

ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΒΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Υπέρβασις τοῦ νομικοῦ πάσχα, ἐστὶν ὑπέρθεσις ἑπτὰ ἡμερῶν διὰ τὴν τῆς κυριακῆς καὶ τῆς τεσσαρεσκαιδεκαταίας ὁμοῦ συνάντησιν. οὐ θέμις δὲ οὔτε τὴν εἰκάδα πρώτην ὑπερδιαβῆναι, οὔτε τὴν κέ ὑποκαταβῆναι.

ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟΥ ΠΑΣΧΑ. B

Κανονισμὸς τῆς τελετῆς τοῦ ἀναστασίμου καὶ σωτηρίου πάσχα, ἐστὶν ὁρισμὸς ἡμερῶν λέ ἀπὸ εἰκάδος δευτέρας Μαρτίου, μέχρι εἰκάδος πέμπτης Απριλλίου. ἡ δὲ συνέμπτωσις τοῦ κατὰ Χριστὸν πρὸς τὸ Εβραϊκὸν διαβάλλεται πάσχα, ὁμοίως καὶ ἡ προέμπτωσις.

C

D

ΗΜΕΡΑΙ

	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ς	Ζ	ς	Ε	Δ	Γ	Β	Α
A	Ημέραι ἐμβολ.	Σελήνης ἔτη.	Επακταί.	Μῆνες ῥωμαίων.	Ποσιαῖαι.	Προθεταί	Προθεταί	Ποσιαῖαι.	Μῆνες ῥωμαίων.	Προθεταί	Ποσιαῖαι.	Μῆνες ῥωμαίων	Σελήνης ἔτη.
	Εμβολ.	ΙΘ	ΚΖ	ΦΕΒΡ	Η	Δ		Ε	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΕ	ΣΕΠΤ	Α
		Α	Θ	ΙΑΝΟΥ	ΚΗ	Α	Δ	ΚΕ	ΜΑΡΤ	ς	ΙΔ	ΣΕΠΤ	Β
		Β	Κ	ΦΕΒΡ	Ις	Δ		ΙΓ	ΑΠΡΙΛ	Α	Γ	ΟΚΤΩ	Γ
	Εμβολ.	Γ	Α	ΦΕΒΡ	Ε	Δ		Β	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΒ	ΣΕΠΤ	Δ
		Δ	ΙΒ	ΙΑΝΟΥ	ΚΕ	Α	Δ	ΚΒ	ΜΑΡΤ	ς	ΙΑ	ΣΕΠΤ	Ε
		Ε	ΚΓ	ΦΕΒΡ	ΙΓ	Δ		Ι	ΑΠΡΙΛ	ς	Λ	ΣΕΠΤ	ς
	Εμβολ.	ς	Δ	ΦΕΒΡ	Β	Δ	Δ	Λ	ΜΑΡΤ	ς	ΙΘ	ΣΕΠΤ	Ζ
B		Ζ	ΙΕ	ΦΕΒΡ	ΚΑ	Δ		ΙΗ	ΑΠΡΙΛ	Α	Η	ΟΚΤΩ	Η
	Εμβολ.	Η	Κς	ΦΕΒΡ	Ι	Δ		Ζ	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΖ	ΣΕΠΤ	Θ
		Θ	Ζ	ΙΑΝΟΥ	Λ	Α	Δ	ΚΖ	ΜΑΡΤ	ς	Ις	ΣΕΠΤ	Ι
		Ι	ΙΗ	ΦΕΒΡ	ΙΗ	Δ		ΙΕ	ΑΠΡΙΛ	Α	Ε	ΟΚΤΩ	ΙΑ
	Εμβολ.	ΙΑ	ΚΘ	ΦΕΒΡ	Ζ	Δ		Δ	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΔ	ΣΕΠΤ	ΙΒ
		ΙΒ	Ι	ΙΑΝΟΥ	ΚΖ	Α	Δ	ΚΔ	ΜΑΡΤ	ς	ΙΓ	ΣΕΠΤ	ΙΓ
		ΙΓ	ΚΑ	ΦΕΒΡ	ΙΕ	Δ		ΙΒ	ΑΠΡΙΛ	Α	Β	ΟΚΤΩ	ΙΔ
	Εμβολ.	ΙΔ	Β	ΦΕΒΡ	Δ	Δ		Α	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΑ	ΣΕΠΤ	ΙΕ
		ΙΕ	ΙΓ	ΙΑΝΟΥ	ΚΔ	Α	Δ	ΚΑ	ΜΑΡΤ	ς	Ι	ΣΕΠΤ	Ις
		Ις	ΚΔ	ΦΕΒΡ	ΙΒ	Δ		Θ	ΑΠΡΙΛ	ς	ΚΘ	ΣΕΠΤ	ΙΖ
	Εμβολ.	ΙΖ	Ε	ΦΕΒΡ	Α	Δ	Δ	ΚΘ	ΜΑΡΤ	ς	ΙΗ	ΣΕΠΤ	ΙΗ
C		ΙΗ	Ις	ΦΕΒΡ	Κ	Δ		ΙΖ	ΑΠΡΙΛ	Α	Ζ	ΟΚΤΩ	ΙΘ

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟΥ ΕΟΡΤΗΣ.

Κρατεῖ τὸ ἔτος τῆς σελήνης, καὶ τὸ τοῦ ἡλίου ἐν ἔτει ζητουμένῳ, φέρε εἰπεῖν, ἐν τῷ τρέχοντι ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτει ςϡλέ τὸ ἔτος τῆς σελήνης πεντεκαιδέκατον, τὸ δὲ τοῦ ἡλίου πρῶτον. Καὶ ἐν δεξιοῦ κανονίου τῷ πρώτῳ σελιδίῳ κατ' εὐθὺ τοῦ ιε' ἔτους τῆς σελήνης θεώρει τὸν Ῥωμαϊκὸν μῆνα, ὃς ἐν τῷ ἐνεστῶτι ἔτει ἐστὶν ἡ ΙΔ τοῦ πρώτου Ἑβραϊκοῦ μηνὸς, λέγω δὴ τοῦ Νισάν. Ἔμβαλλε ταύτῃ τῇ ποσιαίᾳ τὰς ἐπακτὰς τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους ἐνεστῶτος, ἤγουν τοῦ πρώτου ἑπτὰ ἀριθμὸν οὔσας, καὶ κάτω τοῦ πρώτου ἡλιακοῦ ἔτους ἐν πρώτῃ ζώνῃ τοῦ τροχοῦ καταγεγραμμένας. συνάγονται ἡμέραι Η. Ἔμβαλλε τὰς ζ'. Ἡ λοιπὴ γοῦν ἐστὶν ἡ κυριακὴ καὶ πρώτη ἑβδομαδική. καὶ
D διὰ τὴν συνάντησιν τοῦ ΙΔ φέγγους, καὶ τῆς κυριακῆς, ἡμεῖς δὲ κατὰ χάριν ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας τὸ κατὰ Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν ἠξιωμένοι Πάσχα τελεῖν, εἰς τὴν ἁγίαν ὑπερτίθεμεν κυριακὴν τὴν ἑορτάσιμον τῆς ἀναστάσεως τελετήν.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΒΔΟΜΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Ἐν δευτέρῳ τοῦ κανονίου δεξιοῦ σελιδίῳ σκόπει πρῶτον κατ' εὐθὺ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ μηνὸς, τοῦ Σεπτεμβρίου, τὴν ποσιαίαν αὐτῷ παρακειμένην τοῦ μηνὸς ἐν ἔτει σελήνης ιέ εἰκοστὴν πρώτην ὑπάρχουσαν. ἴσθι ὅτι ἥδε ἐστὶν ἀεὶ ἡ δεκάτη τοῦ ἑβδόμου παρ'

Ἑβραίοις μηνὸς ἐν τῷ λεγομένῳ ἔτει Σελήνης ιέ. Ἔμβαλλε δὴ καὶ τὰς παρακει- A
μένας αὐτῇ ἐκ στοιχείου τὰς προσθετὰς ς' τὸν ἀριθμὸν οὔσας, καὶ τὰς τοῦ ἡλιακοῦ
ἔτους ἐπακτὰς ζ', καὶ ἀπὸ συναγομένων πασῶν λα' ἔκβαλλε ζ'. Λοιπὴ ἐστὶν ἡ ς' τῆς
ἑβδομάδος ἡμέρα. Φαμὲν οὖν τὴν δεκάτην τοῦ ἑβδόμου μηνὸς παρασκευὴν εἶναι
ἐν τῷ παρόντι ἔτει.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ παρεισβάσεως.

Κατ' εὐθὺ τοῦ ἐν δεξιῷ κανονίῳ παρακειμένου ιέ ἔτους τῆς σελήνης σκόπει τὸ παρα-
κείμενον ιδ' ἔτος ἐν τῷ εὐωνύμῳ. ὅτι ἐν τέλει τοῦ προσηγουμένου ἔτους ἀεὶ ἡ παρείσβα-
σις τῶν ἱερῶν νηστειῶν τελεῖται. καὶ τῇ τοῦ παρακειμένου Φεβρουαρίου μηνὸς ποστιαία,
λέγω δὴ τῇ δ', ἔμβαλλε τὰς πλησίον αὐτῆς ἐκ στοιχείου τεταγμένας δ' προσθε- B
τὰς ἡμέρας, καὶ τὰς ἡλιακὰς ἐπακτὰς ζ' ὁμοῦ. Αναλύσας τὰ ἅπαντα δέκα
τὸν ἀριθμὸν ὄντα εἰς ζ', ἐκ τῆς ἀπομενούσης μιᾶς ἡμέρας, γινώσκεις, ὅτι ἡ κυρια-
κὴ ἡμέρα ὁμοῦ τῇ παρεισβάσει συναντᾷ. καὶ ὑπέρθεσις γίνεται εἰς τὴν ἐπιοῦσαν
ἁγίαν κυριακὴν, τὴν τοῦ Φεβρουαρίου ἑνδεκάτην, ἐν ᾗ ἐν παρόντι ἔτει ἡ ἀπο-
κρεώσιμος ἑορτὴ τελεῖται.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΠΑΚΤΩΝ.

Δεῖ τὸ ἐνιστάμενον ἔτος τῆς ἐννεαδεκαετηρίδος ἑνδεκαπλασιάσαι, καὶ τὰς
ἀπὸ πολλαπλασιασμοῦ συναγομένας ἡμέρας ποιῆσαι παρὰ δύο. ὅτι τὸ πρῶτον
τῆς σελήνης ἔτος θ' μόνας ἔχει τὰς ἐπακτάς. καὶ τὰς λοιπὰς εἰς λ' μερίσαι.
αἱ δὲ ἀπὸ τοῦ μερισμοῦ ἀπομένουσαι κρατοῦνται εἰς ἐπακτὰς τοῦ ἐνισταμένου τῆς σε- C
λήνης ἔτους.

ΠΕΡΙ ΠΟΣΤΙΑΙΑΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Ταῖς ὅλαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Ἀπριλλίου μέχρι τῆς ποστιαίας τοῦ ζητου-
μένου μηνὸς συναθροιζομέναις ἔμβαλλε τὰς τῆς σελήνης ἐπακτάς. καὶ τὰς ὅλας
εἰς ΚΘ ἥμισυ μέριζε. Τὸ ἀπομένον ἐστὶν ἡ ποστιαία τῆς σελήνης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΠΑΚΤΩΝ.

Η ποστιαία τῆς σελήνης ἐν τῇ τριακάδι τοῦ Μαρτίου μηνὸς τὰς διὰ τοῦ ὅλου
ἐκείνου ἔτους κρατούσας τῆς σελήνης ἐπακτὰς ἀποδείκνυσιν. ἡ δὲ ποστιαία τῆς ἑβδο- D
μάδος κατὰ τὴν τριακάδα πρώτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, τὰς τοῦ ἡλίου.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΕΤΩΝ.

Τὰ ἀπὸ Διοκλητιανοῦ ἔτη μέχρι τῆς παρούσης τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος,
ἔτους λά Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως εἰσὶ τνζ'. Ψηφίζονται δὲ τοῦτον
τὸν τρόπον. εἰς ΚΒ τὰ ιέ τῆς ἰνδικτιῶνος πολλαπλασιάζομεν ἔτη. καὶ τούτοις ἐμ-
βάλλομεν καθολικὰ ιγ' καὶ τὰ ἔτη τῆς ἐνισταμένης ἰνδικτιῶνος. εἰ δὲ ἡ ἐνεστῶσα
πληρωθῇ πεντεκαιδεκαετηρὶς, ἐν εἴκοσι καὶ τρισὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν δέον ποιεῖν.

οὕτω δὲ ἐν εἴκοσι καὶ τέσσαρσι τῆς μετ' ἐκείνην συντελουμένης. καὶ ἁπλῶς καθ' ἑκάστην πεντεκαιδεκαετηρίδος περίπτωσιν τὸ περὶ αὐτῆς ὡς τελεσμένης ἤδη συμπεριβάλλοντας ἔτος χρὴ ποιεῖσθαι τὸν πολλαπλασιασμὸν, ἐντελῆ δηλαδὴ τιθέντας καὶ τὰ ιγ' καθολικά. δι' ὧν ἡ μέχρι καὶ νῦν ἀπὸ Διοκλητιανοῦ τῶν ἐτῶν ἐξαρίθμησις εὐδιάγνωστος ἔσται τοῖς ἐντυγχάνουσιν. αὐτὰ γοῦν τὰ τνζ' ἔτη μερίζοντες εἰς τὸν ιθ' τὸ ἐνιστάμενον τῆς σελήνης ἐκ τῶν ὑπολιμπανομένων γινώσκομεν.

ΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΣΤΙΑΙΑΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΝ ΜΗΣΙΝ ΑΙΓΥΠΤΙΟΙΣ.

Κρατοῦμεν τὰς ἐπακτὰς τῆς σελήνης, καὶ τὴν τοῦ ἐνεστῶτος Αἰγυπτιακοῦ μη-
B νὸς ποσιαίαν, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν μηνῶν τῶν ἀπὸ Θὼθ, καὶ μίαν καθολικήν. καὶ εἰ μὲν λ' ταύτας εὑρήσομεν, ἢ παρὰ τὰς λ', τοσαύτας ἔχουσαν τὴν σελήνην ἡμέρας γινώσκομεν. εἰ δὲ ὑπὲρ τὰς λ', ἐκείνας πάλιν τὰς μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτῶν τῶν λ' ἀπομένουσας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ, ΕΤΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΑΥΤΟΥ.

Ἐν ἔτει τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ Ε Φ Α' κατὰ τὴν ἐν δέλτοις ἱερῶν ἀναγραφὴν ὅ, τε εὐαγγελισμὸς γέγονε τῆς παρθένου, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἄφθορος τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πανάγαθος γέννησις. Ἔτος δὲ ἦν ἡλίου μὲν τὸ Γ Ι', σελήνης δὲ τὸ Ι, ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος τοῦ μὲν εὐαγγελισμοῦ Β, τῆς δὲ γεννήσεως Δ. οὕτω δὲ καὶ τὸ πάμφωτον αὐτοῦ καὶ ὑπέρφωτον βάπτισμα τῷ Ε Φ Λ' γέγονεν. Ἔτος δὲ ἦν ἡλίου
C μὲν τὸ Δ Ι, σελήνης δὲ τὸ Α. ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος Γ'. Πάλιν δὲ τὸ σωτήριον αὐτοῦ πάθος, ἤγουν ἡ σταύρωσις, τῷ Ε Φ Λ Δ. Ἔτος δὲ ἦν ἡλίου μὲν τὸ Η καὶ Ι, σελήνης δὲ τὸ Ε', ἡμέρα δὲ προδήλως παρασκευή, ὡς εἶναι τὰ ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς νῦν ἐνισταμένης Δ καὶ Ι ἰνδικτιῶνος, ἔτους Λ Α' τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, ἔτη Χ Λ Γ'. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος, καὶ τοῦ πάθους δῆλα πάλιν ἐκ τούτων καθέστηκεν, ὡς τὰ μὲν εἰσὶν Χ Δ', τὰ δὲ Χ Α.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΟΥ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΩΝ ΨΗΦΙΣΜΟΥ.

Ἐφ' ἑκάστου δὲ τούτων τὴν ἐπινέμησιν, ἣν ἰνδικτιῶνα Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι, διάφορον οὖσαν εὑρίσκομεν, ὡς διαφόρως ταύτης ψηφιζομένης ἔκ τε τῶν ἀπὸ
D Ἀδὰμ ἐτῶν, καὶ τῶν ἀφ' οὗ γέγονεν αὕτη. γέγονε δὲ κατὰ τοὺς ἱστοριογραφοῦντας, ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ. τὸ δὲ ἦν τῆς κοσμογενείας τὸ ,ευξ', ἅπερ εἰς τὸν ιε' λυόμενα τὸ τέλος τῆς ἰνδικτιῶνος παρίστησιν, ἤγουν αὐτὸ τὸ ιε' ἔτος, ἐν ᾧ ταύτης ἐκεῖνος κατὰ τὸ δόξαν θέμενος τὴν ἀρχὴν πρώτην τὸ τελευταῖον πεποίηκεν, ὡς ἐντεῦθεν ἓν ἔτος περιέχειν λοιπὸν, τὴν ἀπὸ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Αὐγούστου ψηφιζομένην ἰνδικτιῶνα τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου ψηφιζομένης κατὰ τὴν τῶν ἀπὸ Ἀδὰμ ἐτῶν εἰς τὸν ιε' γινομένην ἀνάλυσιν. ὅθεν κατὰ ταύτην μὲν τὴν ψῆφον ἔτος ἰνδικτιῶνος ἑνδέκατον ἦν, ἐν ᾧ γέγονεν ἡ κατὰ σάρκα

τοῦ Σωτῆρος γέννησις. κατ' ἐκείνην δὲ δυοκαιδέκατον, διὰ τὸ ἓν περιλαμβάνειν ἔτος. A
οὕτω δὲ καὶ τὸ πανίερον βάπτισμα, δέκατον καὶ ἑνδέκατον. καὶ τὸ σωτήριον πάθος
τεσσαρεσκαιδέκατον καὶ πεντεκαιδέκατον. τῷ γὰρ μγ΄ τῆς βασιλείας Αὐγούστου τὴν
καθ' ἡμᾶς ὡς ἄνθρωπος πεποίηται γέννησιν ὁ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ πατρὸς γεννηθεὶς ὡς
θεός. Τὰ οὖν μεβ΄ μεριζόμενα παρὰ τὸν ιε΄, δωδεκάτῳ τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτει γεγενῆσθαι,
καθὼς ἔφην, παριστᾶ τοῦ Κυρίου τὴν γέννησιν. ὥσπερ οὖν ἐν ἑνδεκάτῳ πάλιν τὰ
͵εφα΄, μεριζόμενα εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, ἔπι δὲ δι' ἀμφοτέρων τῶν ψήφων καὶ
τὸ νῦν ἐνιστάμενον τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτος κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον εὑρεῖν, οἷον τοῖς μὲν
ἀπὸ Ἀδὰμ ἔτεσιν, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν κατὰ πρόσθεσιν ἑνὸς ἔτους τῆς βασιλείας
Αὐγούστου μόνοις οὖσι τὸν ἀριθμὸν χοδ΄, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μεριζομένοις. Ἐξ
ἑκατέρων γὰρ τεσσαρεσκαιδέκατον γινώσκεται τὸ νῦν ἐνιστάμενον. τοῦτο δὲ καὶ ἐπ' ἄλλου
παντὸς ποιεῖν προσήκει τοὺς τὸν ἑκάστου τῆς ἰνδικτιῶνος ἔτους διασκοπεῖν ἐθέλοντας B
ἀριθμόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΖΑΧΑΡΙΑΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΟΥ.

Προσήκει δὲ καὶ τὸν περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ γενόμενον χρηματισμὸν τῷ
Ζαχαρίᾳ, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, ἐν τάξει δι' ἀκριβείας ὑπομνηματίσαι, κατὰ
ποῖον οὗτος ἡλίου καὶ σελήνης γέγονεν ἔτος. καὶ τοῖς μὲν ἐπισταμένοις δῆλον τοῦτο
καθέστηκεν, ὥστε ἑκάτερον τὸ περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ὑπάρχει γεννήσεως. οἷον ἡλίου
μὲν τὸ ιβ΄, σελήνης δὲ τὸ θ΄. μηνὸς δὲ κατὰ Ῥωμαίους Σεπτέμβριος τὴν εἰκάδα ἑβ-
δόμην ἔχων. ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος πέμπτη. τὸ γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου γεν-
νήσεως τὸ αὐτὸ ἦν ἡλίου τε καὶ σελήνης ἔτος, ἐν ᾧ γέγονεν ἡ τοῦ Σωτῆρος γέννησις, C
εἰ καὶ ὁ μὴν προδήλως ἕτερος Ἰούνιος ὢν καὶ εἰκάδα τετάρτην ἔχων. ἡμέρα δὲ τῆς
ἑβδομάδος δευτέρα. πάλιν δὲ τὸ τῆς αὐτοῦ τελειώσεως, ἤγουν ἀποτομῆς, ἡλίου μὲν
τὸ ιζ΄, σελήνης δὲ τὸ δ΄, μηνὸς δὲ Αὔγουστος, εἰκάδα ἐνάτην ἔχων. ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδο-
μάδος γ΄. ὡς εἶναι τὰ μὲν κατὰ σάρκα τοῦ Σωτῆρος ἔτη λγ΄. ἡμέραι, πθ΄. τὰ δὲ
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔτη λγ. ἡμέραι δὲ ξζ΄ ἐλάττους κβ΄ τυγχάνουσαι πρὸς τὰς
τοῦ Σωτῆρος ἡμέρας.

ΧΡΟ-

ΧΡΟΝΩΝ ΑΡΙΘΜΗΣΙΣ
ΚΑΙ ΟΜΑΣ.

Αδάμ ἔτη	Σλ'		Ωρείφ καὶ Ζὴφ	ζ'	,δμδ
Σήθ	σέ	υλε	Γεδεών	μ'	,δρνδ
Ενως	ρϟ'	,χκε	Αβιμέλεχ	γ'	,δρνζ
Καινάν	ρο'	ψϟε	Θόλα	κβ'	,δροθ
Μελελεήλ	ρξέ	ϡξ	Ιαήρ	κβ'	,δσα
Ιαρέδ	ρξβ'	,αρκβ	Αμμανῖται	ιη'	,δσιθ
Ενώχ	ρξέ	,ασπζ	Ιεφθαέ	ς'	,δσκε
Μαθουσάλα	ρξζ'	,αυνδ	Εσεβών	ζ'	,δσλβ
B Λάμεχ	ρπή	,αχμβ	Αιλών	ι'	,δσμβ
Νῶε	φ'	βρμβ	Αβδών	η'	,δσ[illegible]
⁖⁖ ⁖⁖			Φυλιστιείμ	μ'	,δσϟ
Σήμ	ρ'		Σαμψών	κ'	,δτι
Αρφαξάδ	ρλέ		Αναρχίας καὶ εἰρήνης	μ'	,δτν
Καϊνάν	ρλ'		Ηλὶ ἱερεύς	κ'	,δτο
Σάλα	ρλ'		Σαμουὴλ ἱερεύς	κ'	,δτϟ
Εβερ	ρλδ'		Σαούλ	μ'	,δυλ
Φάλεγ	ρλ'		Δαυίδ	μ'	,δυο
Ραγαῦ	ρλβ'		Σολομών	μ'	,μφι
Σερούχ	ρλ'		Ροβοάμ	ιζ'	,δφκζ
C Ναχώρ	σο'		Αβιά	γ'	,δφλ
Θάῤῥα	ο'		Ασά	μα'	,δφοα
Αβραάμ	ρ'		Ιωσαφάτ	λθ'	,δχι
Ισαάκ	ξ'		Ιωράμ	η'	,δχιη
Ιακώβ	πε'		Οχοζίας	α'	,δχιθ
Λευί	μζ'		Γοθολία	ζ'	,δχκς
Καάθ	ξβ'		Ιωάς	μ'	,δχξς
Αράμ	οε'		Αμασίας	κθ'	,δχϟε
Μοϋσῆς	π'		Οζίας	νβ'	δψμζ
Εν τῇ ἐρήμῳ	μ'		Ιωαθάμ	ις'	,δχξγ
Ιησοῦς	λβ'		Αχάζ	ις'	,δψοθ
D Οἱ πρεσβύτεροι	η'		Εζεκίας	κθ'	,δωη
Χουσαρσαθέμ	η'	,ϡθ	Μανασσῆς	νέ	,δωξγ
Γοθονιήλ	ν'	,ϡιθ	Αμώς	β'	,δωξε
Αιγλώμ	ιη'	,ϡοζ	Ιωσίας	λα'	,δωϟς
Αώθ	ν'	,δκζ	Ιωαχάς	ά	,δωϟς
Σεμεγάρ	κ'	,δμζ	Ιωακείμ	ιά	,δϡη
Ιεβουσαῖοι	κ'	,δξζ	Ιεχονίας	ά	,δϡθ
Δεββόρα	μ'	,δρζ	Σεδεκίας	ιά	,δϡκ

Ναβουχοδονοσὸρ	κδʹ	,δϡμδ
Οὐαλαμαδαρὰχ	έ	,δϡμθ
Βαλτάσαρ	γʹ	,δϡνβ
Δαρεῖος καὶ Ἀστυάγης	ιζʹ	,δϡξθ
Κῦρος ὁ Πέρσης	λβʹ	,ελζ
Καμβύσης	ή	,εθ
Δαρεῖος ὁ Μῆδος	κή	κά
Ξέρξης	κά	,ευη
Ἀρταξέρξης	λγʹ	,εϟα
Δαρεῖος	θʹ	,ερι
Ἀταρξέρξης	λδʹ	,ερμδ
Ὦχος	κά	,ερξε
Ἀρσῆς ὦχος	βʹ	,ερξζ
Δαρεῖος	ϛʹ	,ερογ
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν	ιβʹ	,ερπε
Πτολεμαῖος ὁ Αἰγύπτου	κδʹ	,εσθ
Πτολεμαῖος φιλάδελφος	λʹ	,εσλθ
Πτολεμαῖος εὐεργέτης	κέ	,εσξδ
Πτολεμαῖος φιλοπάτωρ	ιζʹ	,εσϟα
Πτολεμαῖος ἐπιφανής	κγʹ	,ετα
Πτολεμαῖος φιλομήτωρ	λέ	,ετλθ
Πτολεμαῖος εὐεργέτης	κθʹ	,ετξη
Πτολεμαῖος φύσκωνος	ιϛʹ	ε,τπδ
Πτολεμαῖος σιδηρείτης	θʹ	,εϟγ
Πτολεμαῖος ὁ καὶ Ἀλέξανδρος	γʹ	,εϟϛ
Πτολεμαῖος ὁ σωτήρ	ή	,ευδ
Διόνυσος ὁ νέος	κή	,ευλβ
Κλεοπάτρα	κβʹ	,ευνδ
Γάϊος Ἰούλιος Ῥωμαίων	δʹ	,ευνη
Καῖσαρ Αὔγουστος	νζ	,εφιε
Τιβέριος	κβʹ	,εφλζ
Γάϊος	δʹ	,εφμα
Κλαύδιος	ιδʹ	,εφνε
Νέρων	ιδʹ	,εφξθ
Οὐεσπασιανός	ί	,εφοθ
Τίτος	γʹ	,εφπβ
Δομετιανός	ιέ	,εφϟζ
Νέρουας	αʹ	,εφϟη
Τραϊανός	ιή	,εχιϛ
Ἀδριανός	κά	,εχλζ
Ἔλιος Ἀντωνῖνος	κʹ	,εχνζ

Μάρκος Ἀντωνῖνος	ιϛʹ	,εχογ	A
Κόμοδος	ιβί	,εχπε	
Σευῆρος	ιή	,εψγ	
Ἀντώνιος Καρακάλλου	ζʹ	,εψι	
Ἀντώνιος ἄλλος	δʹ	,εψιδ	
Ἀλέξανδρος Μαμέας	ιδʹ	,εψκζ	
Μαξιμῖνος	γʹ	,εψλ	
Γορδιανός	ϛʹ	,εψλϛ	
Φίλιππος	ϛʹ	,εψμβ	
Δέκιος	αʹ	,εψμγ	
Γάλλος καὶ Βουλουσιανός	βʹ	,εψμε	
Οὐαλεριανός καὶ Γαλιῆνος	ιέ	,εψξ	B
Κλαύδιος	αʹ	,εψξα	
Αὐρήλλιος	ϛʹ	,εψξζ	
Πρόβος	ζʹ	,εψοδ	
Κᾶρος καὶ Καρῖνος	βʹ	,εψοϛ	
Διοκλητιανός	κʹ	,εψϟϛ	
Κωνσταντῖνος	λβʹ	,εωκη	
Κωνστάντιος	κδʹ	,εωνβ	
Ἰουλιανός	γʹ	,εωνε	
Ἰοβιανός	αʹ	,εωνϛ	
Οὐαλεντινιανός	ί	,εωξϛ	
Οὐάλης	δʹ	,εωο	C
Θεοδόσιος	ιϛʹ	,εωπϛ	
Ἀρκάδιος	ιδʹ	,εϡ	
Θεοδόσιος ὁ νέος	μβʹ	,εϡμβ	
Μαρκιανός	ϛʹ	,εϡμη	
Λέων	ιή	,εϡξϛ	
Ζήνων	ιζʹ	,εϡπγ	
Ἀναστάσιος	κζʹ	,ϛι	
Ἰουστῖνος	θʹ	,ϛιθ	
Ἰουστινιανός	λή	,ϛνζ	
Ἰουστῖνος νέος	ιγʹ	,ϛο	
Τιβέριος	δʹ	,ϛοδ	D
Μαυρίκιος	κʹ	,ϛϟδ	
Φωκᾶς	ή	,ϛρβ	
Ἡράκλειος	λαʹ	,ϛρλγ	
Κωνσταντῖνος	αʹ	,ϛρλδ	
Κωνσταντῖνος	κζʹ	,ϛρξα	
Κωνσταντῖνος	ιζʹ	,ϛροη	
Ἰουστινιανός	ί	,ϛρπη	

Λέων

Λέων	γ'	,ϛρϟα
Τιβέριος ὁ καὶ Ἀψίμαρος	ζ'	,ϛρϟη
Ἰουστινιανὸς πάλιν	ϛ'	,ϛσδ
Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης	β'	,ϛσϛ
Ἀρτεμίσιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος	γ'	,ϛσθ
Θεοδόσιος ὁ Ἀδραμυτηνός	α'	,ϛσι
Λέων ὁ καὶ Κόνων	κε'	,ϛσλε
Ἀρταύασδος	γ'	,ϛσλη
Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος	λα'	,ϛσξθ
Λέων υἱὸς Κωνσταντίνου	ε'	,ϛσοδ
B Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος σὺν τῇ		
μητρὶ Εἰρήνῃ	ι' μ'' β'	,ϛσπδ
Κωνσταντῖνος μόνος	ϛ' μ'' θ'	,ϛσϟ
Εἰρήνη ἡ μήτηρ αὐτοῦ πάλιν	β' μ'' ϛ'	,ϛσϟβ
Νικηφόρος	η' μ'' θ'	,ϛτα
Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	β'	,ϛτγ
Μιχαὴλ καὶ Θεοφύλακτος	β'	,ϛτε
Λέων ὁ Ἀρμένης	ζ'	,ϛτιβ
Μιχαὴλ	θ'	,ϛτκα
Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ιβ'	,ϛτλγ
C Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ		
Θεοδώρᾳ	ιδ'	
Μιχαὴλ μόνος	ια'	
Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος	α'	
Βασίλειος ὁ Θρᾷξ	ιθ'	
Λέων καὶ Ἀλέξανδρος υἱοὶ αὐτοῦ	κϛ'	
Ἀλέξανδρος καὶ Κωνσταντῖνος	α'	
Κωνσταντῖνος μόνος	ζ'	
Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός		

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΩΝ ΠΟΤΕ ΤΟΥΤΩΝ ΕΚΑΣΤΗ ΚΑΙ ἐπὶ τινὸς πεπλήρωται.

Ἡ α' ἐν τῷ τοῦ Ἰαρέδ ἔτει	μ'	
Ἡ β' ἐν τῷ τοῦ Νῶε ἔτει	τη'	
Ἡ γ' ἐν τῷ τοῦ Παγαῦ ἔτει	ϟθ'	
Ἡ δ' ἐν τῷ τοῦ Ἀώθ ἔτει	κγ'	
Ἡ γ' ἐν τῷ τοῦ Κύρου τοῦ		
Πέρσου ἔτει	λα'	
Ἡ ϛ' ἐν τῷ τῆς βασιλείας τοῦ		
Ἀναστασίου ἔτει	ιζ'	

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΑ' ΠΕΡΙΟΔΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟ ΦΛΒ' ΕΤΩΝ. ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΕΠΙ τινὸς ἑκάστη τούτων πεπλήρωται.

Ἡ α' ἐν τῷ τοῦ Ἐνὼς ἔτει	ϟζ'	,φλβ
Ἡ β' ἐν τῷ τοῦ Ἰαρέδ ἔτει	ρλ'	,αξδ
Ἡ γ' ἐν τῷ τοῦ Λάμεχ ἔτει	ρμβ'	,αφϟϛ
Ἡ δ' ἐν τῷ τοῦ Νῶε ἔτει	υπϛ'	,βρχη
Ἡ ε' ἐν τῷ τοῦ Ἔβερ ἔτει	κγ'	,βχξ
Ἡ ϛ' ἐν τῷ τοῦ Ναχὼρ ἔτει	κθ'	,γρϟβ
Ἡ ζ' ἐν τῷ τοῦ Ἀρὰμ ἔτει	νη'	,γψκδ
Ἡ η' ἐν τῷ τῶν Φιλισταίων ἔτει	ϛ'	,δσνϛ
Ἡ θ' ἐν τῷ τοῦ Ἐζεκία ἔτει	ο'	,δψπη
Ἡ ι' ἐν τῷ τοῦ Φιλομήτορος ἔτει	ιϛ'	,ετκ
Ἡ ια' ἐν τῷ τῆς βασιλείας		
Κωνσταντίνου ἔτει	κδ'	,εωνβ

D

ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ A

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ, ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΙΝΟΣ

αὐτῶν ἕκαστον ἐπληρώθη.

Εν ἔτει πά Μωσέως ἡ τε ἀπὸ Αἰγύπτου γέγονεν ἔξοδος καὶ τὸ πρῶτον πάσχα τῶν υἱῶν Ισραὴλ κατὰ τὸν παρ᾽ αὐτοῖς πρῶτον μῆνα, λέγω δὴ τὸν Νισάν, ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵γωκζ΄.

Εν ἔτει ιβ΄ Ιησοῦ τοῦ Ναυῆ εἰσῆλθεν ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὁ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν ί τοῦ ζ΄ μηνὸς, ἤγουν τοῦ Θερσί. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵γωξγ΄

Εν ἔτει κέ τοῦ αὐτοῦ Ιησοῦ ὁ Ιωβηλαῖος ἤρξατο καθ᾽ Εβραίους ψηφίζεσθαι, τοῦτ᾽ ἔστιν ἡ πεντηκονταετηρίς. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵γωπς΄.

Εν ἔτει δ΄ τῆς βασιλείας Σολομῶντος ὁ ἐν Ιεροσολύμοις ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι ναός. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵δυοδ΄.

Εν ἔτει γ΄ τῆς βασιλείας Ιωακεὶμ τὸ πρῶτον ἔτος ψηφίζεται τῆς εἰς Βαβυλῶνα τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἀποικίας. B
ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵δλθ΄.

Εν ἔτει ιά Κύρου τοῦ Πέρσου τὸ τῆς αἰχμαλωτίας τελευταῖον ἔτος συνεπληρώθη, ἤγουν τὸ ό. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵δρθ΄.

Εν ἔτει γ΄ τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Μήδου ὑπὸ Ιησοῦ τοῦ Ιωσέδεκ καὶ Ζοροβάβελ τοῦ Ζαλαθιὴλ ὁ ἐν Ιεροσολύμοις αὖθις ᾠκοδομήθη ναός. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵ειά.

Εν ἔτει β΄ τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος ἰνδικτοι ἤρξαντο ψηφίζεσθαι, καὶ οἱ τῶν Ρωμαίων μῆνες οὐ πρότερον ἢ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ πρὸς αὐτῶν ἐπινοηθέντες. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵ευξ΄.

Εν ἔτει μγ΄ αὐτοῦ γεννᾶται καθ᾽ ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς μονογενὴς τοῦ πατρὸς υἱὸς Ιησοῦς Χριστὸς, καὶ φύσει γίνεται δι᾽ ἡμᾶς τέλειος ἄνθρωπος, φύσει τέλειος δι᾽ ἑαυτὸν ὑπάρχων θεός. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εφά.

Εν ἔτει ιέ τῆς βασιλείας Τιβερίου ἐν τῷ Ιορδάνῃ βαπτίζεται, καὶ τὴν ἐν πνεύματι ἁγίῳ τοῖς πιστεύουσιν υἱοθεσίαν χαρίζεται. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εφλ΄.

Εν ἔτει ιθ΄ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ σωτήριον ἵεται πάθος, ἀπάθειαν ἐντεῦθεν τῇ ἡμετέρᾳ φύσει δωρούμενος. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εφλδ΄. C

Εν ἔτει κ΄ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἡ ἐν Νικαίᾳ γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τῶν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εωις΄. τῶν ἀπὸ Χριστοῦ δὲ τὸ ͵τις΄.

Εν ἔτει β΄ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου ἡ ἐν Κωνσταντίνου πόλει γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τῶν μὲν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εωοβ. τῶν δὲ ἀπὸ Χριστοῦ τὸ τοβ΄.

Εν ἔτει ιγ΄ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου ἡ ἐν Εφέσῳ τὸ πρότερον γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τῶν μὲν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εϠμγ΄. τῶν δὲ ἀπὸ Χριστοῦ τὸ υιγ΄.

Εν ἔτει ά τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ ἡ ἐν Χαλκηδόνι γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τῶν μὲν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵εϠμγ΄. τῶν δὲ ἀπὸ Χριστοῦ υμγ΄.

Εν ἔτει κς΄ τῆς βασιλείας Ιουστινιανοῦ ἡ ε΄ γέγονε σύνοδος. ἦν δὲ τῶν μὲν ἀπὸ Αδὰμ τὸ ͵ςμέ. τῶν δὲ ἀπὸ Χριστοῦ φμέ.

ΤΕΛΟΣ.

NOTÆ

COMPVTI EX MAXIMO MONACHO.

DONATVS ſum vetuſtiſſimo Computo Græco Maximi Monachi a quodam viro ſpectatiſſimæ pietatis & eruditionis. Liber eſt optimæ notæ ſcriptus ante DCXXXVI annos. Ex eo ea excepimus, quæ ad rem noſtram facere viſa. Scribebat librum ſuum LXXXIIII annis antequam Bedas Angloſaxo Computos ſuos & libros de Temporibus ederet, iſte quidem noſter anno Chriſti Dionyſiano 641, ille 725, ambo monachi, & ſupra captum ſuorum temporum eruditi. Integrum volumen poterit edi non ſine fructu: ſed non eſt huius loci, B neque temporis.

Ὁ ἀριθμὸς ἐτῶν] Tres Æræ ſiue Computi temporum ſunt, quibus vtuntur Scriptores Conſtantinopolitani: duæ quidem propriæ illorum, tertia illis cum reliquis Orientalibus Chriſtianis communis, quam ideo Orientalem vocare placuit, quæ a capite, ad Chriſtum, annos abſolutos putat 5500. Eam Antiocheni, & Arabes Chriſtiani, vt alibi docuimus, vocant تاريخ من هبوط ادم ἐποχὴν ἀπὸ τῆς καταβάσεως, ἤγουν τῆς πλώσεως Ἀδάμ. Reliquarum duarum priorem vocauimus Paſchalem, quod Computum Cycli Paſchalis doceat vna cum Indictione: alteram autem Lunarem, quod per XIX diuiſa, det cyclum Lunarem ſæculi Iuſtinianei, & infra illud ſæculum. Harum C trium vetuſtiſſima, & tritiſſima eſt Paſchalis annos determinans a capite, ad annum primum Chriſti Dionyſianum, 5508. Omnes enim Eccleſiæ ſub Patriarcha Conſtantinopolitano hodie ea tantum actus ſuos Legitimos, Faſtos, & tempora ſua ſignant, Moſchovitæ, Bulgari, Georgiani, Iberi, Circaſſi, Illyrij, Albani, Græci omnes, Chriſtiani Arabes, vt eſt in meis peruetuſtis Euangeliis Arabicis. In literis, quas ad Maximilianum II Imperatorem Germanorum miſit CZAR Iuban Baſiliowitz magnus Moſchouitarum Imperator, ita ſcriptum fuiſſe memini: *Scriptum in aula noſtra Dominij vrbis Moſchow, anno creationis Mundi* 7084, *menſe Januario, Indictione* III, *Regni noſtri* XLIII, *Imperij Ruſſiæ* XXX, *Caſtaliæ* XXIII, *Oſtrocouiæ* XXI, &c. Aufer an- D nos Chriſti 1576 ab annis 7084. Remanet differentia annorum Computi Græcorum Paſchalis, & annorum Chriſti Dionyſianorum. Differentia Computi Lunaris & annorum Dionyſianorum 5494. Differentia Computi Orientalis & eorundem annorum Chriſti, 5500. Tot Computorum temporalium vſus magnam perturbationem & hiſtoriæ, & animis lectorum adferunt. Remedium huic malo ſubiecimus Tabulam trium horum Computorum triplicem. Prima pars continet doctrinam vtriuſque cycli Lunaris, & Solaris. Secunda epochas

TABVLA TRIVM ÆRARVM

Linea annalis vtriusque cycli in Cōputo Lunari.	Linea annalis vtriusque cycli in Cōputo Paschali.	Linea annalis vtriusque cycli in Cōputo Orientali.	Epactæ Solis.	Litera Romana Dominicalis.	XIIII Nisan.	Cōcurrentes XIIII Nisan	x. Tisri	Cōcurrentes x Tisri.
I	XVII 17	IX 9	7	B A	v Apr.	6	xxv Sep.	3
II	XVIII 18	X 10	1	G	xxv Mar.	1	XIIII Sep.	6
III	XIX 19	XI 11	2	F	XIII Apr.	6	III Oct.	2
IIII	XX 1	XII 12	4	E	II Apr.	2	XXII Sep.	7
V	XXI 2	XIII 13	5	DC	XXII Mar.	5	XI Sep.	3
VI	XXII 3	XIIII 14	6	B	x Apr.	1	xxx Sep.	1
VII	XXIII 4	XV 15	7	A	xxx Mar.	6	XIX Sep.	4
VIII	XXIIII 5	XVI 16	2	G	XVIII Apr.	1	VIII Oct.	7
IX	XXV 6	XVII 17	3	FE	VII Apr.	7	XXVII Sep.	5
X	XXVI 7	XVIII 18	4	D	XXVII Mar.	3	XVI Sep.	1
XI	XXVII 8	XIX 19	5	C	xv Apr.	1	v Oct.	4
XII	XXVIII 9	XX 1	7	B	IIII Apr.	4	XXIIII Sep.	2
XIII	I 10	XXI 2	1	AG	XXIIII Mar.	7	XIII Sep.	5
XIIII	II 11	XXII 3	2	F	XII Apr.	5	II Oct.	1
XV	III 12	XXIII 4	3	E	I Apr.	1	XXI Sep.	6
XVI	IIII 13	XXIIII 5	5	D	XXI Mar.	4	x Sep.	2
XVII	V 14	XXV 6	6	CB	IX Apr.	2	XXIX Sep.	7
XVIII	VI 15	XXVI 7	7	A	XXIX Mar.	5	XVIII Sep.	3
XIX	VII 16	XXVII 8	1	G	XVII. Apr.	3	VII Oct.	6
XX	VIII	XXVIII	3	F				
XXI	IX	I	4	ED				
XXII	X	II	5	C				
XXIII	XI	III	6	B				
XXIIII	XII	IIII	1	A				
XXV	XIII	V	2	GF				
XXVI	XIIII	VI	3	E				
XXVII	XV	VII	4	D				
XXVIII	XVI	VIII	6	C				
	5494	5508	5500					

AD CHRISTVM.

chas Terminorum A
Paschalium. tertia
Epochas decimæ
Tisri, cuius in pri-
mis rationem ha-
bet: nō vtiq. quod
eam diem obser-
uarent, sed propter
εὐαγγελισμὸν Za-
χαρίου. Rursus pri-
ma pars quinque
versibus constat. B
Tres primi versus
pertinēt ad vtrun-
que cyclum ea-
rum ærarum, ad
quas pertinent, vt
docet titulus fron-
talis. Nam prior
numerus maiuscu-
la litera est cyclus
Solis. posterior nu-
merali charactere C
est cyclus Lunæ.
In calce vniuscu-
iusque versus ad-
ditæ sunt differen-
tiæ annorū Christi
& ærarum. Quar-
to versu locata est litera Dominicalis Romana: quinto epactæ Solis. Reliqua patent. Methodus hæc est. Primum scias annos æræ propositæ. Hoc consequeris, si differentiam annis Christi addas. Sed memineris putare a Kalend. Septembris. Ideo anni Christi vnitate augendi: quia in Kalendis Septembris ipsi vno anno amplius annos Christi incipiunt putare, quam Romana Ecclesia. Ideo hoc anno 1596, incipiet annus Christi 1597 a Kal. Septembris. Adde igitur 1597 annis 5494, 5508, 5500. Habebis annum

A num 7091 æræ Lunaris, 7105 æræ Paſchalis, 7097 æræ Orientalis. Pro perpetua regula minue duo de æra Lunari. Habebis 7089. quibus & cæteris duobus æris 7105, 7097 per 28, & 19 diuiſis, habebis v cyclum Solis pro æra Lunari, x x i pro æra Paſchali, x i i i pro æra Orientali. Item 2 cyclum Lunarem pro æra Lunari, 18 pro Paſchali æra, 10 pro æra Orientali.

Τῆς ἐνεστώσης ἰνδικτιῶνος] Scribebat hæc, vt initio diximus, anno Chriſti 641, indictione xiiii, quæ indictio cæpit a Septembri anni 640, cum iniret annus 6135 æræ Lunaris, de qua æra ipſe ex perpetua regula minuit duos annos, ad methodum vtriuſque cycli. Sed ad methodum Indictionis minuenda erat vnitas tantum, vt patet. Quis tam ſolido
B animo, quem non moueant de ſtatu tot ærarum licentiæ, deinde minutiones annorum, aut additiones, præſertim vbi eius rei nulla fit mentio? Nam culpa auctorem noſtrum liberare non poſſum, quod non monuerit eum eſſe annum 6135, ſed truncatum duabus vnitatibus, propter vſum cyclorum.

Περὶ τῶν τοῦ ἡλίου ἐπακτῶν] Epactas Solis Latinus Computus concurrentes, Æthiopicus Græco & vetuſto nomine πλινθίον vocat. Eæ naſcuntur ex cycli Solis progreſſu, & eadem eſt doctrina. Eæ epactæ cum regularibus compoſitæ dant feriam diei, ad quem pertinent regulares propoſiti. Arbitrariæ autem ſunt Epactæ, vt & regulares. Sed hoc differunt, quod regulares ſemper iidem ſunt: epactæ ſiue concur-
C rentes mutantur cum proceſſu cycli Solaris. Quod igitur vtraque arbitraria ſint, ita intellige. Sunto Kalendæ Martij initium anni tui. (Nam & hoc quoq. arbitrarium) Si eius Regulares ſunt vnitas, vt debet eſſe, quia hinc principium anni, ſecundæ Martij Regulares erunt duo, tertiæ tria. & ſic deinceps vſque ad ſeptem. Vide vnde inſtituis initium cycli Solaris tui, id eſt, cycli Epactarum. Incipiat primus annus cycli Epactarum hoc anno Chriſti 1596 a Kal. Martij. Vide quota ſit feria Kalendæ Martiæ hoc eodem anno. Eſt autem ſecunda feria. Itaque epacta Solaris erit vnitas anno primo, ſecundo binarius, tertio ternarius, quinto propter biſextum ſenarius. Et ſic deinceps. Hoc & puero planum eſt. Noſter autem Maximus incipit annum
D Computi a Kalendis Aprilis, more priſco Eccleſiæ. Ideo regularis Kalendarum eſt vnitas. Ergo ſi in primo anno cycli epactarum, feria Kalendarum Aprilis eſt Dominica, patet epactas Solis eſſe ſeptem: & quidem tunc inutiles eſſe, ac totum annum fore ἀνέπακτον, vt ipſe loquitur, hoc eſt, ſine epactis: quia ſeptem epactæ cum vno regulari compoſitæ, abiectis ſeptenariis, dant feriam diei propoſitæ. Ergo epactæ ſeptenariæ non ſunt in vſu: ſed tunc Regulares ipſi ſunt characteres feriarum ſine ope epactarum Solarium.

Ἐπακταὶ

Επακταὶ ἡλίου εἰσὶν αἱ παρὰ μίαν] Recte. Epactæ Solis cum vno regulari A Kalendarum Aprilium conflant feriam ipſarum Kalendarum. Ergo Epactæ Solis ſunt feria ipſarum Kalendarum dempta vnitate. hoc eſt, quod vocat παρὰ μίαν. Neceſſario igitur epacta anni eſt eadem cum feria vltimæ Martij. quod & ipſe Maximus non omiſit.

Ανέπακτα] Iam oſtendimus ἔτος ἀνέπακτον eſſe, quando epacta eſt ſeptenarius numerus. Tunc enim Regularis Kalendarum, & conſequenter omnes Regulares totius anni ſunt ipſæ feriæ anni.

Αφ' ἧς ἤρξατο ἡ πρώτη τοῦ Απριλίου μηνός] Anni Eccleſiaſtici menſis primus Aprilis. Canon XVII libri V ſub nomine illius Clementis: ἥτις γίνεται δευτέρα καὶ εἰκάδι τοῦ δωδεκάτου μηνὸς, ὅς ἐστι Δύστρος. Si Aprilis eſt primus, ergo Martius, qui & Dyſtrus, eſt duodecimus. Sic Anaſtaſius Anthiochenus Aprilem menſem primum vocat, & Gregorius Turonenſis Nouembrem octauum, Auguſtum quintum. B

Προσθεταί] Quos noſtri Computatores Regulares, hos Græci προσθετὰς ἡμέρας vocant. Doctrina eſt mere Græcorum & Orientalium, non Romanorum. Romanorum enim cyclus Solaris longe melior, & expeditior per literas dominicales. Itaque tunc ſuperflua eſt doctrina Epactarum Solarium, & regularium. Non tamen omiſerunt conditores Computi Romani, magis ne doctrinæ Computi aliquid deeſſet, quam vt ſine illa doctrina methodus Computi Romani imperfecta videretur. Proprie & naturaliter Regulares dierum ſunt tot vnitatum, quota eſt litera ab A, qua notati ſunt dies. Exemplum: Kalendæ Martij notatæ ſunt litera D, quæ eſt quarta ab A. Ergo Regulares Kalendarum Martij ſunt quatuor. Sic Regulares Kalendarum Aprilis ſeptem, propter literam G ſeptimam ab A. Quia vero arbitraria res eſt, poſſunt quilibet regulares ſtatui, ſed ad eorum regulam epactæ Solares ſtatuendæ. Si igitur ſecundum quantitatem literarum Regulares ſtatuantur, & principium anni ordiendum eſt, vt debet, a Martio, Epactæ Solis in primo anno cycli Solaris erunt duæ. Sed ſecundum noſtrum auctorem, eſt vnitas, non binarius, quia apud eum Kalendarum Martiarum Regulares ſunt quinque, non quatuor. Secundum eum igitur Regulares ſiue προσθεταὶ ἡμέραι naſcuntur ex diuiſione τῆς ὁμάδος τῶν ἡμερῶν, hoc eſt, ex diebus collectis a prima Aprilis, ad primam Decembris. Regularis Kalendarum Aprilis, vnde principium anni, eſt vnicus tantum. Diuide dies Aprilis, hoc eſt, 30, per 7. relinquuntur 2, qui cum regulari Aprilis faciunt tres regulares Mai. Dies Aprilis, & Mai ſimul ſunt 61. Diuiſi per ſeptem relinquunt quinque: qui cum vnitate coniuncti, id eſt, cum vnico regulari Aprilis dant ſex regulares Iunij. Ita de aliis. Breuiter ita. Vide quota eſt litera vniuſcuiuſque diei. Is numerus vnitate auctus C D

dat

A dat regulares diei. Quinta Iunij est B. quæ litera est secunda ab A. duo igitur significat. & cum vnitate fient regulares quintæ Iunij.

Ἐννεαδεκαετηρίς] Secundum membrum Computi pertinens ad Lunam: vt illud prius ad Solem. Enneadecaeteris, inquit, sumit initium a XXIII Martij, desinit in XXII eiusdem. Quod interuallum est dierum 6939. hor. 18. o'.

Ὑποτομὴ] In superiori Canone Enneadecaeterida dixit incipere à XXIII Martij, desinere in XXII eiusdem. Vltimus annus cycli incipit a IIII Aprilis. Vndecim dies, qui est excessus Solis, deducantur de quarta Aprilis. Relinquitur caput anni primi Enneadecaeteridis in XXIIII Martij. Atqui diximus annum primum incipere a XXIII

B Martij. Abundat igitur vnus dies in cyclo. Quare annus vltimus mutilandus die vno, vt fiat duntaxat dierum 353. Hanc ὑποτομὴν ἡμέρας Computatores nostri vocant saltum Lunæ. Et in quo mense facienda sit tam illi, quam hic noster in magno Computo docet. Sed omnia hæc ridicula sunt. In vera enim Enneadecaeteride non est necesse vllam ὑποτομὴν facere. neque vllus annus Lunaris mutilus est natura, qualis defectiuus apud Iudæos, quem illi de industria mutilant, non quod longior iusto videatur, sed quia sæpe trãsferunt neomeniam Tisri: vt necesse sit, aut illum annum, in quo facta est translatio, aut sequentem, claudicare, aut etiam antecedentem, si ita res postulat.

Μὴ μόνον ϛψκϛ] Nouemdecies 354 dies fiunt 6726. Sed nouemde-

C cies 354. 8. 876, fiunt 6732. 23. 444. Differentia, dies 6 23. 444. Tantum dispendium fit temporis ex neglectu appendicum scrupulorum. Sed quid est hoc, Enneadecaeterida sine mensibus embolimis esse dierum 6726, interueniente Embolismo septem mensium, id est, 210 dierum, fieri dierum 6935? imo 6936 dicendum erat. Neque vero hoc satis. Est enim dierum 6939, præter horas 16. 595. In Enneadecaeteride sunt menses τριακονταήμεροι 124: caui 111 duntaxat. Sed in hac re omnes Computatores valde ratio fugit, ignoratione veræ Enneadecaeteridis & totius Computi Iudaici.

Πασχάλιος μὴν] Paschalis mensis habet initium in octaua Martij, finem in v Aprilis. Nam neque citra octauam Martij, neque vltra

D quintam Aprilis fas fuit fines neomeniarum Paschalium promouere, quandiu æquinoctium hæsit in XXI Martij, in qua id temporibus Constantini statuebatur. Hodie vsque ad 27 Februarij citimum mensem statuere licet, & pro vetere Nisan, Adar secundum assumere. Inter citimam, & vltimam neomeniam Paschalem, interiecti sunt dies XXVII. Assumpto vtroque termino fiunt dies XXIX. Hoc interuallum vocat πασχάλιον μῆνα, nimirum quod intra hos fines consistant XIX neomeniæ Enneadecaeteridos Paschalis.

Ὑπέρβασις] Quemadmodum Hebræi ὑπερβάσεις suas ciuiles habent, A
διὰ τὴν συνέχειαν δυοῖν σαββάτων: ita etiam cyclus Paschalis habet ὑπέρ-
βασιν διὰ τὴν συνέμπτωσιν τῆς κυριακῆς ἡμέρας καὶ τοῦ νομικοῦ Πάσχα. Nam
si Dominica in terminum Paschalem incurrit, tunc diffunditur dies,
& celebratio resurrectionis transfertur in Dominicam proxime se-
quentem, ita vt ἀναστάσιμον Πάσχα in XXI die mensis Paschalis cele-
bretur. In XVII Canone libri quinti sub nomine Clementis: μηκέτι δὲ
παρατηρούμενοι μετὰ Ἰουδαίων ἑορτάζειν. οὐδεμία γὰρ κοινωνία ἡμῖν νῦν πρὸς αὐτούς.
πεπλάνηνται γὰρ, καὶ αὐτὴν τὴν ψῆφον, ἣν νομίζουσιν ἐπιτελεῖν, ὅπως πανταχό-
θεν ὦσι πεπλανημένοι, καὶ τῆς ἀληθείας ἀπεσχοινισμένοι. ὑμεῖς δὲ φυλάσσετε
ἀκριβῶς τὴν ἰσημερινὴν τροπὴν τῆς ἐαρινῆς ὥρας, ἥτις γίνεται δευτέρα καὶ εἰκάδι τοῦ
δωδεκάτου μηνός, ὅς ἐστι Δύστρος, ἐπιτηροῦντες ἕως εἰκάδος πρώτης σελήνης, ὅπως B
μὴ ἐν ἑτέρα ἑβδομάδι ἐμπέσῃ ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης. καὶ πλάνης
γινομένης ἀγνοίᾳ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπιτελέσωμεν τὸ Πάσχα, ἢ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ
ἑορτάσωμεν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἀναστάσιμον ἡμέραν, ἀλλ' ἐν κυριακῇ μόνῃ.

Κανονισμόν] Κανονισμὸς neomeniæ citimæ & remotissimæ, sunt dies
XXIX, vt vidimus proximo Canone. Κανονισμὸς autem citimæ & re-
motissimæ Dominicæ resurrectionis sunt dies XXXV, a XXII Martij,
ad XXV Aprilis, vtroque Termino comprehenso. Peccari autem in
hanc regulam dupliciter potest, τῇ προεμπτώσει, καὶ τῇ συνεμπτώσει, & qui-
dem τῇ προεμπτώσει, vt sæpe olim occurrebat cyclo VIII, & XIX, Do-
minica Paschalis celebrabatur XX, & XXI Martij. συνεμπτώσει autem
siue συναντήσει peccatur, cum Pascha in termino celebratur: vt conti- C
git in Gallia, anno 577. Nam Gregorius Turonensis scribit a Gallis
Pascha celebratum XIIII Kal. Mai, cum litera Dominicalis esset C.
Atqui eo anno Terminus erat etiam in a. d. XIIII Kal. Mai. Sic an-
no Christi 305 proculdubio Pascha celebratum fuit in termino ipso,
anno primo persecutionis Diocletianeæ: & sæpe alibi notauimus.
Etiam μετεμπτώσει peccari potest: vt olim cum obtineret mos transfe-
rendi Pascha post octo dies, non post septem, quoties terminus incide-
ret in sabbatum. Habes non rara exempla in Canone Paschali Hip-
polyti, & apud Victorinum. Vide, quæ ad ipsum Canonem Hippolyti
notamus, quæ non sunt negligenda.

Κράτει τὸ ἔτος τῆς σελήνης] Post Canones sequitur πρᾶξις & μέθο- D
δος ipsa inuestigandi Pascha, ἱλασμόν, παρείσβασιν τῆς νηστείας. Duos
Canones ei rei apposuit: alterum pro Termino Paschali, & decima
Tisri, quem dextrum vocat, alterum pro introitu ieiunij, quem sini-
strum ideo dicit, quod a sinistra parte Rotæ posuit; vt alterum dex-
trum, quod in dextra parte Rotæ ab eo locatus est in manu scripto.
Sed hic collocari coniunctim necesse fuit, propter angustiam chartæ.
Vocentur vero duo Canones, vt quidem ab eo vocati sunt, sinister &
dexter

A dexter. Exemplum apponit XV anni cycli Lunaris. Annus enim, quo scribebat, 6133 Computi Lunaris, diuisus per 28, & 19 relinquit annum primum Cycli Solis, quintumdecimum cycli Lunæ. In Tabella, quam supra posuimus e regione XV anni æræ Lunaris, occurrit in secunda parte I Aprilis Terminus Paschalis, cui e regione est vnitas pro concurrente ipsarum Kalend. April. Erat annus primus Solis, e cuius regione epactæ Solis 7. ergo annus ille fuit ἀνέπακτον ἔτος. Itaque concurrens pro ipsa feria assumendus. Terminus igitur incidit in dominicam, & proinde ὑπέρβασις facienda in octauum diem. Ideo anno proposito Pascha celebratum VIII Aprilis. Hoc est, quod vult. neque indiget interpretatione. Eadem enim sunt in Canonio.

B Considera igitur attente in sinistro Canone in linea annali cyclum incipere ab anno XIX, quia adhuc currebat annus XIX, vsque ad Martium: quo in XIX cœpit annus primus, vt habes in vltimo versu Canonij dextri. Igitur linea annalis Canonij sinistri pertinet ad methodum introitus ieiunij, linea autem Canonis dextri ad methodum XIIII Nisan, & X Tisri. Has lineas, siue versus ipse vocat σελίδια.

Ψηφισμὸς τῆς δεκάτης] In altera pagella eiusdem dextri Canonij, e regione anni Lunæ XV, habes mensem Romanum Septembrem, & eius ποσταίαν XXI sequenti σελιδίῳ. In XXI igitur Septembris eo anno incidit X Tisri. Si vis scire, quota septimanæ illi congruit, coniice in

C illam ποσταίαν epactas Solis VII & προσθέκας VI. Aggregatum 34 diuide per VII. Remanet feria VI congruens illi anno XXI diei Septembris. Sed περίεργος est hæc methodus. Nam προσθῆκαι ipsæ eo anno fuerunt pro feria: quia fuit ἀνέπακτον ἔτος.

Ἀπὸ συναγομένων πασῶν λα.] Lege λδ.

Η δ' ἐστὶν ἀεὶ ἡ δεκάτη τοῦ ἑβδόμου] Hoc Canonion in Ecclesia Christiana locum habere negat Maximus: sed in studiosorum gratiam se illud apposuisse testatur his verbis: ἥν τινα δεκάτην τοῦ ἑβδόμου μηνὸς οὐ τελετῆς μᾶλλον εἰς αὐτὴν γινομένης (οὐδὲ γὰρ τελεῖται σύνολον) διεγράψαμεν, ἢ τῶν οὐδὲν ἀγνοεῖν ἐθελόντων χάριν φιλομαθείας. Apparet tempore Maximi non magnam rationem habitam huius diei, sed tamen olim ali-

D qua in obseruatione fuisse, patet ex Menologio Græco. Nam ad XXIII Septembris ponitur ἡ Σύλληψις τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. In Kalendario Antiocheno ad eandem diem Ilul, id est, Septembris, ita notatum: ܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ ܟܗܢܐ περὶ τοῦ διαγγελισμοῦ τοῦ Ζαχαρίου ἱερέως. Ad XXVII Thoth Elkupti ita scribunt: بشارة زكريا بيوحنا διαγγελισμὸς Ζαχαρίου περὶ Ἰωάννου. At XXVI Thoth est XXIX Septembris. Hæc manifesto ostendunt eam diem apud Orientales obseruari. Hæc vero decima Tisri a Iudæis dicitur

Kippur, a nostro Maximo ἱλασμός. Chrysostomus in Homilia de natali Iohannis Baptistæ, a Iudæis dicit vocari Metellita. Id vero est מְטַלַּלְתָּא, id est, σκηνοπηγίαν. quod falsum est. Nam σκηνοπηγία est quintadecima, non decima Tisri. Porro hic decima Tisri ponitur feria VI contra Canonem ADV. Nam si Kippurim feria VI, ergo caput anni feria quarta. quod falsum, vt habes in Computo Iudaico. A

Ψηφισμὸς τῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν] Doctrina hæc pertinet ad sinistrum Canonem περὶ τῆς τῶν νηστειῶν εἰσβάσεως, de quadragesima, quæ semper spectatur in fine anni Terminum Paschalem antecedentis. Itaque cum Terminus Paschalis quæsitus sit in anno Lunæ XV, Terminus Quadragesimæ quærendus in proxime antecedente, XIIII scilicet: e cuius regione Februarium, & IIII diem eius habes. In quem conii- B
ce προσθέλας quatuor, & epactas ἡλιακὰς septem. Aggregatum XV diuide per 7. Remanet feria prima. quæ propter συνέμπτωσιν referatur in octauam ab ea; hoc est, XI Februarij. Sed adeptus Terminum Paschalem aufer ab eo 63 pro termino Septuagesimæ, aut 56. pro Termino Quadragesimæ.

Δεῖ τὸ ἐνιστάμενον ἔτος] Methodus epactarum Lunæ inuestigandarum. Annum cycli Lunæ propositum in XI ductum minue binario. Reliquum per triginta diuisum dat epactam. Esto propositus annus cycli XIIII. Productum in vndecim deminutum duabus vnitatibus, & per XXX diuisum dat duo pro epactis Lunæ.

Ποιῆσαι παρὰ δύο] Imminuere duabus vnitatibus. Quare? Quia C
ad methodum Lunæ aliis epactis opus est, ac ad methodum Termini Paschalis. quia a temporibus Christi, ad Maximum Monachum προέμπτωσις σεληνιαϊκὴ bidui facta erat.

Η ποσιαία τῆς σελήνης.] Adeptus epactas Lunæ aggregato dierum a Kalendis Aprilis, ad diem propositam inclusiue, adiice epactas. Summam illam diuide per 29 $\frac{1}{2}$ aut 59. Reliquum est ἡ ποσιαία τῆς σελήνης, hoc est, vt Computatores nostri loquuntur, Ætas Lunæ. Quia iubet incipere a kalendis Aprilis, argumentum est id fuisse initium anni Ecclesiastici Constantinopolitani: cuius Canonismi sunt penultima, & vltima Martij. Nam quota Luna fuerit penultima Martij, eæ erunt epactæ Lunæ. Quota feria erit vltima, eæ erunt epactæ Solis il- D
lius anni. Non igitur epactæ Solares, aut Lunares incipiunt a Septembri antecedente. Hoc satis patet ex Canonio, in quo cycli incipiunt a Pascha. Termini autem Quadragesimæ adhuc sunt in anterioris anni cyclo. Anno igitur 640 Christi, cæpit annus 641 secundum Græcos, a kalendis Septembris, item annus æræ Lunaris 6335, qui debet minui duabus vnitatibus, & fieri 6133. Diuisus per 19 dat cyclum XV Lunæ. Sed adhuc currit cyclus XIIII. Nam XV incipiet Martio sequente.

A quente. Volo ſcire ætatem Lunæ, vel, vt ipſe loquitur, τὴν ποσιαίαν τῆς σελήνης in kalendis Septembribus dicti anni 640, qui erat iniens 641 ſecundum Græcos. Secundum ea, quæ proxime annotauimus, Epactæ Lunæ erant duæ. Dies a kal. Martij ad kalendas Septemb. incluſiue ſunt 185. Coniice epactas duas. Aggregatum 187 diuide per $29\frac{1}{2}$. Habes x pro ætate Lunæ. Ergo anno Chriſti 640, Kal. Septemb. ætas Lunæ fuit x. Hoc eſt, Luna erat decima. Luna noua, vt vulgus putat, erat in XXIII Auguſti. quod verum eſt. At quia tunc incipiebat annus 6135 æræ Lunaris, cyclus Lunæ erat XVII. Epactæ Lunæ VII cum vnitate, & prima menſis dant 9 non 10 pro ætate Lunæ.

Τὰ ἀπὸ Διοκλητιανοῦ] Docet annos Diocletiani per Indictiones putare. Multiplicanda ſunt 22 per 15: quibus adiice Catholica 13, & B annum præterea Indictionis currentem. Anni XV bis & vicies ducti producunt 330. XIII καθολικά, & XIIII anni Indictionis currentis fiunt 27. Ea ad priorem ſummam congeſta fiunt anni Diocletiani 357, a primo eius imperij anno, ad annum Chriſti 641, qui erat 31 Imperij Heraclij. Indictione peracta, pro 22 accipe 23, & ſic deinceps. Quæ quidem ratio ſubinepta eſt. Nam hodie ſi volam hoc facere, quæ via inſiſtenda eſt mihi, ſi quot indictiones a Maximo Monacho fluxerint, neſcio? Quare non bene imperatores inſtituerunt putare indictiones non appoſito, quotus annus quotæ indictionis. Nos ab annis Chriſti 311 abiicimus. Reliquum per XV diuiſum dat nobis indictionem C Imperatoriam currentem ex a. d. VIII kal. Octob. Ab anno hoc igitur Chriſti 1596, deductis 311, reliquum per XV diuiſum dat 85 indictiones Imperatorias abſolutas, & præterea x annum indictionis 85 ineuntem a kal. Septembris eiuſdem anni 1596. Si hic noſter ſciſſet, a prima Panegyri Quinquennalium Conſtantinianorum, ad annum Heraclij 31. eum eſſe annũ 14 indictionis 22: illi per 21 indictiones præteritas multiplicanda eſſent XV: quibus adiiciens 14 labentis indictionis annos, & præterea καθολικά XXVIII, interuallum videlicet ab initio Diocletiani, ad prima Quinquennalia Conſtantini: eadem via perueniſſet ad annum propoſitum 357 Diocletiani.

Κρατοῦμεν τὰς ἐπακτάς] Hic Canon pars eſt antecedentis. Nam in D annis Diocletiani menſium Ægyptiacorum tantummodo ratio habetur: quia æra Diocletianea vnius Ægypti & Chriſtianorum Kopti peculiaris eſt. Supra collegimus ex methodo epactarum, anno, quo hæc ſcribebat Maximus, kalendis Septembris Lunam fuiſſe decimam. Videamus, an ex hac methodo idem proueniat. Accipiendæ ſunt epactæ Diocletianeæ, & vnitas illis adiicienda pro perpetua regula: accipienda præterea ἡ ποσιαία τοῦ μηνός. Denique quot ſunt menſes Ægyptiaci imparis numeri, tot dies ſumendi. Antecedente Canone

docuit annos Diocletiani per 19 diuisos dare cyclum Lunæ Paschalem. quod verum est. Sed ille cyclus, vt vidimus, incipit tantum a mense Paschali. Ergo initio annorum Diocletiani adhuc currit vetus epacta, cum noua incipiat a Pascha. Diuisis 357 annis Diocletiani per 19, remanet annus XV cycli Paschalis initurus a vere sequenti. Ergo adhuc currebat XIIII cyclus. Epacta 4. quibus adde vnitatem καθολικὴν ex perpetua regula, item vnitatem pro Thoth, qui est primus imparium mensium. Fiunt simul VI. Kalendæ Septembris incidunt in 4 Thoth. Igitur ἡ ποσιαία Thoth, id est, quarta cum sex composita dat Lunam decimam, vt antea. A

Καὶ τὸ ἥμισυ τῶν μηνῶν] Hoc tetigimus libro III, item in Computo Æthiopico. Cum menses sunt τριακονθήμεροι omnes, vt in anno Elkupti, & Æthiopico, non quot menses sunt, tot Regulares assumuntur, vt in mensibus Romanis a Martio: sed quot menses imparis numeri: hoc est dimidium mensium. Hinc est, quod in anno Æthiopico, mensis paris numeri habet Matque in eadem die, in qua impar antecedens. Et sequens impar vno die citius habet Matque. Itaque bini menses eundem situm cycli aurei habent. B

Ἐν ἔτει ἀπὸ Ἀδάμ] Tertia pars Computi pertinens ad Catholica temporum. Sed mire allucinatur noster. Nam qui annum Christi 641 statuerit in 6133 æræ suæ (imo debet esse in 6135) cum idem natalem Christi in 5501 ponat eiusdem æræ, manifesto errore conturbat rationes suas. Nam hoc modo annus XXXI Heraclij fuerit 6141, quem dicit fuisse 6133, aut 6135, si ratio habeatur duorum annorum, propter methodum vtriusque cycli. Omnia, quæ in tota hac ὁμάδι explicantur, non sunt nauci. C

Ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος] Ait Christum conceptum & natum anno 5501, diem conceptionis XXV Martij fuisse feriam secundam, diem natalis XXV Decembris feriam quartam. Hoc vt potuerit accidere, necessario conferendum ad annum periodi Iulianæ 4711, cyclo Solis VII, anno Actiaco 29, in quem natalem ipsum conferri oporteat. quæ est opinio fere omnium veterum. Sed hic est mera hallucinatio. Nam vtitur nunc æra orientali: secundum quam cyclo Solis XIII, litera dominicalis fuit D C: vnde sequitur τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, nempe XXV Martij fuisse feriam quintam, diem autem natalis feriam septimam: eumque annum fuisse 4713 periodi Iulianæ, qui est is, in quem natalem Christi confert Dionysius Abbas. Mira est igitur hallucinatio. D

Ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος γ] Christi baptismus feria III. vt VI Ianuarij sit feria tertia, litera dominicalis fuerit D. Ergo fuit cyclus Solis aut III, aut XIIII, anno periodi Iulianæ aut 4735, aut 4746. Sed anno 4735

Christus

A Christus secundum Dionysij æram, fuisset tantum annorum XXII. quod est absurdum. At annus 4746 est annus Passionis. Ergo Christus fuisset baptizatus & passus eodem anno. quod & ipsum est absurdum. Sed & illud falsum, cyclum Solis XIIII in Computo Orientali habuisse literam dominicalem D. Habet enim B a Kal. Sept. literam autem A a kal. Ian. Et propterea dies baptismi fuerit feria sexta.

Ἔτος δὲ ἦν ἡλίου μὲν τὸ ΙΗ, σελήνης δὲ τὸ Ε] Inter baptismum & Passionem interuallum interponit annos IIII recte, quamquam imprudens & præter animi sententiam. Cyclus Solis XV æræ orientalis habuit literam D a Septembri, C autem a Ianuario. Cyclus quintus eiusdem æræ in Pascha respondet XVI cyclo Dionysiano, quo anno ipse Dio-
B nysius & hic noster volunt Christum passum. Sed neuter sensit quadriennium interesse a baptismo, ad passionem.

Ἔτη χλέ] Ab incarnatione Dominica, ad annum XXXI Heraclij, indictione XIIII, ponit annos 633. At erat annus Dionysianus 640. Septem annis minus dicit. quod & faciunt Æthiopes, qui annũ Christi Dionysianum 1584, putabant 1577, vt suo loco ostendimus: idque ea caussa, quia 5501 annos putant ab initio rerum, ad Christum. Deinde volunt accommodare æræ Paschali. Ideo 7 minus dicunt. Hoc studiosis harum rerum inprimis obseruandum, cum legent annos mundi apud Orientales, vtrum illi anni ab æra Orientali, an ab æra Paschali: & si ab æra Orientali, vtrum integra, an septem annis mutila.
C Nam cum Æthiopes annum Christi 1584 putarent ab initio rerum 7077, is tamen erat 7084 ab æra Orientali, quam solam agnoscunt Æthiopes, eamque vocant ሐሳብ: ርቱዕ: ἐπιλογισμὸν ὀρθὸν.

Περὶ διαφορᾶς τῶν ἰνδικτιώνων] Omnia, quæ hic de indictionibus dicit, ægrorum somnia sunt. Præterea nouam legem indictionum sancit. Ait quo anno Christus natus sit (natũ ait anno 5501, quæ est æra Orientalis) fuisse Indictionẽ vndecimam secundum epilogismũ annorum mundi, quod nimirum 5501 per XV diuisa dant XI, secundum institutum Augusti fuisse Indictionem XII. Cui bono hæc indictio, quæ nunquam fuit in rerum natura? Christo nascente, secundum Dionysium, anno periodi Iulianæ 4713, indictio quarta cæpit a Septembri illius anni,
D non autem indictio XI, aut XII. Hæc indigna sunt quæ confutentur. De institutione vero Indictionum sub Augusto non solus nugatur. Nostri quoque Latini hac febricula tentantur, vt licet videre in Computis eorum. Cedrenus vero ita scribit de temporibus Theodosij: Ἐν τούτοις ἥ τε τῶν Ὀλυμπιάδων ἀπέσβη πανήγυρις, ἥτις κατὰ τετραετῆ χρόνον ἐπετελεῖτο. ἤρξατο δὲ ἡ τοιαύτη πανήγυρις, ὅτε Μανασσῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβασίλευε, καὶ ἐφυλάττετο μέχρι τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καὶ ἤρξαντο ἀριθμεῖσθαι αἱ ΙΝΔΙΚΤΟΙ ἀρξάμεναι ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἐν ἔτει ιέ τῆς ἀρχῆς

αὐτοῦ. Ab Actiaca victoria igitur cæpisse innuit. Qua in hæresi quoque fuit Constantinus Porphyrogenetus: Ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίου καλουμένου Ἀκτίου καὶ τὰς καλουμένας Ἰνδικτίωνας ἐκάλει. οὕτω γὰρ γράφει Ἡσύχιος Ἰλλούστριος. ΙΝΔΙΚΤΙΩΝ, τοῦτ' ἔστιν Ἰνακτίων, ἡ περὶ τὸ Ἄκτιον νίκη. διὰ τοῦτο ἄρχεται μὲν Ἰνδικτιὼν ἀπὸ πρώτης, καὶ καταλήγει μέχρι τῆς ΙΕ, καὶ πάλιν ὑποστρέφει, καὶ ἄρχεται ἀπὸ πρώτης διὰ τὸ τὸν Ἀντώνιον συνάρχοντα γενέσθαι Αὐγούστῳ τῷ Καίσαρι μέχρι τοῦ ΙΕ χρόνου. Hoc plane est strenue nugari. Annus Actiacæ victoriæ est 4684 in periodo Iuliana. Diuisus per XV dat quartam Indictionem ineuntem simul cum Thoth primo Actiaco, siquidem verum erat temporibus Augusti Indictionem fuisse. Cedrenus alibi de Augusto τούτου τῷ δευτέρῳ ἔτει αἱ Ἰνδικτοι ἐπενοήθησαν, καὶ τὸ Βίσεξτον. contradicit sibi. Nam supra anno primo Actiaco, hic vero secundo. Sed de Bisexto tolerabilius, quam quod Chrysostomus Homilia de natali Iohannis Baptistæ. Primum enim dicit, neminem vnquam ausum fuisse terminare cursum horarum, dierum ac noctium, per quæ Solstitia, & æquinoctia cognoscere possit: quia Iobo dictum sit: *Et hoc mihi dic, an scias cursum Solis,* &c. Deinde subiicit hoc mysterium Solstitiorum eiusque scientiam Deum distulisse in annum Tiberij nonum. *Tunc vero post, nono anno Tiberius Cæsar tempus cursumque Lunæ collegit: & inuentum est, ipsa die, octauo Kalendarum Octobrium esse æquinoctium,* &c. Nam Augusto tolerabiliter potest attribui inuentio Bisexti, quia ipse Bisextum correxit, duobus Caiis Marcio, & Censorino, COSS.

Περὶ τοῦ κατὰ τὸν Ζαχαρίαν χρηματισμοῦ] Iohannem Baptistam in æquinoctio autumnali necessario concipi debuisse dicit Chrysostomus, quod dies tunc incipiunt cedere noctibus, & minores fieri, quemadmodum Iohannem necesse erat minui, Christum vero crescere. Verba integra, quæ huc faciunt, quorum partem supra retulimus, hæc sunt: *Gesta autem sunt hæc ante primum annum Tiberij Cæsaris, mense Septembri, octauo* Kalendas O*ctobris, incipiente Luna vndecima, quando oportebat Iudæos ieiunium scenopegiæ celebrare. Tunc vero post, nono anno, Tiberius Cæsar tempus cursumque Lunæ collegit: & inuentum est, ipsa die, octauo Kalendarum Octobrium die esse æquinoctium: in quo est inchoatio noctis maior, quam lucis. Illum enim oportet crescere, inquit, me autem minui.* Sed & Ambrosius in principio sermonis XII non ab alia caussa repetit necessitatem conceptionis Iohannis hoc tempore, quam ab incrementis Christi, & decrementis Iohannis. In illis verbis Chrysostomus vult nono anno post conceptionem Iohannis annum a Tiberio, non a C. Iulio Cæsare editum. item octauum annum ætatis Ioannis Baptistæ incidisse in imperium Tiberij. Quod autem in die Kippurim, siue decima Tisri Iohannem conceptum volunt,

A ſunt, cauſſam adferunt, Zachariam patrem Iohannis fuiſſe ſummum Pontificem, & ingreſſum Sancta Sanctorum incenſum Deo feciſſe: quod non niſi ſemel in anno fiebat, idque decima Tiſri. Hieronymus quoque ad Ruſticum Monachum Iohannem Baptiſtam Pontificis filium fuiſſe ſcribit. At is erat de plebe Leuitarum, ἐκ τῆς ἐφημερίας Ἀβιά: & cum impleſſet ſuam vicem, rediit ad patriam ſuam.

Μὴν ὁ κατὰ Ῥωμαίους Σεπτέμβριος] Si Chriſtus natus eſt anno 5501, ergo Ioannes conceptus 5500, cyclo Solis 12, Lunæ 9 ſecundum Orientalis Computi rationem, anno periodi Iulianæ 4712, cyclo Solis VIII, Lunæ XIX: quæ omnia congruunt anno 5500 æræ Orientalis. Proinde XXVII Septembris fuit Sabbatum. at hic dicitur quinta. Deinde falB ſum eſt, eo anno 27 Septembris fuiſſe decimam Tiſri, ſed anno ſequente; qui erat octauus periodi quintæ Alexandreæ, cyclo primo Dionyſiano, quo anno viceſimaſeptima Septembris fuit feria ſecunda, non quinta, vt iſte vult. At Chriſtus natus eſt, ſecundum Dionyſium, XXV Decembris, cyclo Lunæ primo. Ergo inter conceptionem Iohannis, & natalem Chriſti dies interſunt LXXXIX duntaxat. Vides abſurditatem. Sed Chryſoſtomus non XXVII, ſed XXIIII Septembris decimam Tiſri fuiſſe dicit, imo vndecimam ineuntem, qua incipiunt, inquit, Iudæi ieiunare. Ergo decima fuit XXIII: vbi Kalendarium Antiochenum, & Græcum ſtatuunt conceptionem Iohannis. Atqui idem ait Iohannem natum plenilunio, nimirum Luna decimaquinta.
C Si XXIIII Septembris fuit Luna decima, ſane XXIIII Iunij fuit Luna decima octaua, non quintadecima.

Τὸ γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου γεννήσεως] Si XXVII Septembris erat decima Tiſri, ergo XXIIII Iunij, in qua ſtatuitur natalis Iohannis, erat XV Luna, vt colligit Chryſoſtomus: atque inde trahit cauſſam eius natalis, quod & plena Lunæ lampade natus ſit, quia ipſe lampas fuit, vt eſt in Euangelio: & vulgo Solſtitium, in quo natus eſt Iohannes, dicebatur ΛΑΜΠΑΣ. Tangit morem gentilium, qui & adhuc in multis locis obtinet. Verba eius: *Cum dicat initium meßis frumentariæ, tunc ergo repertum eſt, eſſe primum Solſtitium mundi, quando Iohannes natus eſt, quem diem* LAMPADEM *appellant*. Quamuis hæc nihil ad nataD lem Iohannis, tamen habent cognitionem antiquitatis non negligendam. Notæ ſunt πυρκαϊαὶ, quæ vigilia, & die natalis Iohannis hodie accenduntur, veſtigia priſcæ gentilitatis. Mei Aquitani Latino verbo nonnihil detorto FAGAS, id eſt, faces, ſiue Lampadas vocant, vt etiam vocabantur tempore Chryſoſtomi. Eæ hodieque in Africa a Muhammedanis eodem anni tempore accenduntur, eumque morem a Chriſtianis relictum, teſtis Iohan. Leo in ſua Africa. Sed eiuſmodi Lampadas καὶ πυρκαϊὰς vetat Canon LXV in Trullo. τὰς ἐν ταῖς νουμη-

νίαις

νίαις ἀπό τινων περὶ τῶν οἰκείων ἐργαστηρίων, ἢ οἴκων ἀναπτομένας πυρκαϊάς, ἃς A
καὶ ὑπεξάλλεσθαί τινες κατά τι ἀρχαῖον ἔθος ἐπιτελοῦσιν, ἀπὸ τοῦ παρόντος, &c. Quamuis pius & Christianus scriptor nimium sibi indulsit in allegoriis, tamen citat ex vetustate quæ non perire debent. vt in illis: *Circumcisus est igitur Iohannes Kalend. Iuliis, id est, octaua die, quando migratio fit: vt ostenderetur, quia is, qui secundum legem, & prophetiam conceptus erat, de quo dictum est*, LEX ET PROPHETÆ, *a Iudæis migrabunt*. Quamuis violenta est allegoria, vt alia omnia in hac Homilia, tamen tangit morem inquilinorum migrantium Kal. Quintilibus, vt habemus in iure, & apud Martialem: *O Iuliarum dedecus Kalendarum:* cui antiquitati germana est illa, vt & allegoria, quam subiicit: *Sed & tempus est autumni, quando Iohannes concipitur: quo tempore ager sulcis iam* B
proscinditur, & semini venturo iam præparatur. In quo mense veteres coloni nouis cultoribus cedunt, cessantibus scilicet pristinis tabulis conscriptionis (quæ veteris legis fractæ tabulæ) noua lex nouis cultoribus traditur. Similis allegoria est, cum dicit necessario nasci debuisse Christum ἡγεμονεύοντος Κυρηνίου, quia Κύριος erat, qui nascebatur, alludens ad κύριον & Κυρήνιον, qui Quirinius erat Romanis. quam rationem non magis admittimus, quam illam de conceptione Domini in Martio mense, propter Prouerbium, inquit, EXITE PVERI IN CAMPVM MENSE MARTIO. Atque de his censeat quilibet, vt ei videbitur. Allegoriæ quidem accommodatiores sunt ad afficiendos animos vulgi. Nos vero tantum ad rationem temporum ea quærimus, quæ a tem- C
poribus pendent, non ab allegoriis, aut interpretationibus, quæ ad informandam vitam potius pertinent, quam ad opus nostrum de Emendatione temporum instruendum.

Ἡμέρα δὲ τῆς ἑβδομάδος γ] Sane XVII cycli Solis æræ Orientalis habuit literam Dominicalem Romanam FE a Kal. Septemb. D vero a Kal. Ian. Itaque verum non est, quod dicit, hoc posito, 29 Augusti fuisse feriam tertiam. Fuit enim feria septima, anno 5533 æræ Orientalis. Itaque secundum hanc rationem Christus passus anno eiusdem æræ 5534. quod & ipse tangit supra.

Χρόνων ἀρίθμησις καὶ ὁμάς] Trecentis annis & amplius posterior est Maximo hæc ὁμὰς χρόνων, quod quidem constat ex vltimis imperato- D
ribus Constantinopolitanis, qui hic vltimi ponuntur, Constantino, & Romano: quorum tempora ideo non ponuntur, quia sub illis hæc Chronologia scripta est, anno Christi plus minus 960, aliquot annis 320 post annum XXXI Heraclij. De litera nos statim iudicauimus hunc Computum scriptum fuisse ante annos 600, aut amplius. Nam optimæ notæ est character. Postquam vero incidimus in hos duos vltimos imperatores, tunc recte de vetustate libri nos iudicasse sensimus.

Itaque

A Itaque Computus Maximi, vnde has eclogas excepimus, ſcriptus eſt ante annos plus minus 636. Tota autem hæc Chronologia ne ſemel quidem verum dicit, niſi fortaſſe in poſterioribus imperatoribus. Similem & geminam edidit Fridericus Sylburgius in fine Zoſimi.

Περὶ τῶν ια περιόδων] Periodus magna, vt nemo neſcit, eſt, quæ ex vtroque cyclo in ſe ducto componitur, vt ſit annorum 532. Sed diuerſa capita diuerſas etiam periodos conſtituunt. Vera periodus eſt, quæ a capite vtriuſque cycli incipit: quales ſunt eæ, quas periodus Iuliana per 532 diuiſa relinquit. Nam tota periodus eſt annorum 7980 conſtans quindecim his minoribus periodis. Annum hunc 6309 diuide per 532. Supereſt annus 457 currens de periodo XII. Periodus Dio-
B nyſiana ab iſtis differt, quod non ab vtroque cyclo, ſed a decimo Solari, & ſecundo Lunari incipit. Sic de periodis, quarum hic mentio, ſtatuendum. Aliæ enim ſunt a veris Iulianis.

TABVLA

A

TABVLA INGREDIENDI AD CHARACTERES ANNORVM ARABVM.

Diagramma periochæ characterum annorum Arabum exactiſſimorum. Id vero eſt, vt cognoſcas, quotus ſit annus Arabum ex Tabula Ærarum Gentium. Præterea abiice ſummam omniū ducentorum & decem. Cum reſiduo, quod quidem non ſit maius ducentis & decem, aut minus quam illa, ingredere in hanc Tabulam. Accipe collectos (annos) a latitudine, expanſos autem a longitudine, ſiquidem reſiduum fuerit collectorum & expanſorum: ſin minus, cum expanſis. Accipe ea. Quicquid inuentum fuerit in cella, in qua in numeros incidiſti, ipſe eſt character illius anni. Aggrega eum cum charactere menſis, quencunq. vis. Quod ſi fuerit amplius, quam ſeptem, abiice ab eo ſeptem. Reſiduum, ſiquidem fuerit ſeptem, aut minus, ipſa eſt feria introitus menſis.

Numeri.	O	XXX	LX	XC	CXX	CL	CLXXX
I	6	4	2	7	5	3	1
II	3	1	6	4	2	7	5
III	1	6	4	2	7	5	3
IIII	5	3	1	6	4	2	7
V	2	7	5	3	1	6	4
VI	7	5	3	1	6	4	2
VII	4	2	7	5	3	1	6
VIII	1	6	4	2	7	5	3
IX	6	4	2	7	5	3	1
X	3	1	6	4	2	7	5
XI	7	5	3	1	6	4	2
XII	5	3	1	6	4	2	7
XIII	2	7	5	3	1	6	4
XIIII	7	5	3	1	6	4	2
XV	4	2	7	5	3	1	6
XVI	1	6	4	2	7	5	3
XVII	6	4	2	7	5	3	1
XVIII	3	1	6	4	2	7	5
XIX	7	5	4	1	6	4	2
XX	5	3	1	6	4	2	7
XXI	2	7	5	3	1	6	4
XXII	7	5	3	1	6	4	2
XXIII	4	2	7	5	3	1	6
XXIIII	1	6	4	2	7	5	3
XXV	6	4	2	7	5	3	1
XXVI	3	1	6	4	2	7	5
XXVII	7	5	3	1	6	4	2
XXVIII	5	3	1	6	4	2	7
XXIX	2	7	5	3	1	6	4
XXX	6	4	2	7	5	3	1

B

TABVLA DIAGRAMMATIS CHARACTERVM MENSIVM ARABVM.

Muharramu *	*T'zepharu* II.	*Rabie prior* III.
Rabie poſter. V.	*Giumadiju pr.* VI.	*Giumadiju poſte.* I.
Regebu II	*Sahabanu* IIII.	*Ramadhanu* V.
Schewalu VII	*Dhulkaadathi* I.	*Dhulhagiathi* III.

C

جلول

جدول الدخول الى علامات سنين العرب

صورة اتخاذ علامات سنين العرب المحققة ذلك هو ان تعرف كمية سنين العرب من جدول تواريخ الطوايف ثم تطرح الجملة ماتين والعشره ماتين والعشره والذي يبقى وما هو ازيد من ماتين وعشره او اقل منها تدخل به في هذا الجدول وتاخذ المجموعات من عرضه والمفردات من طوله ان كان الفاصل مجموعات ومفردات والا بالمفردات وخذها فما وجد في البيت الذي اتفقت العددين فيه فهو علامة تلك السنة تجمعه مع علامة اى شهر اردت فان كان اكثر من سبعه تسقط منه السبعه والباقي ان كان سبعه او اقل هو هو يوم دخول الشهر

جَدْوَلُ صُورَة علامات الاشهر العربيّه

مُحَرَّمْ ه	صَفَرْ ب	رَبِيعُ ٱلأَوَّلِ ج
رَبِيعُ ٱلآخِرُ ه	جُمَادِيّ ٱلأَوَّلِ و	جُمَادِيُّ ٱلآخِرُ ا
رَجَبْ ب	شَعْبَانْ د	رَمَضَانْ ه
شَوَّالْ ز	ذوالقَعْدَةِ	ذوالحَجَةِ

الاعداد	ه	ل	س	ص	قك	قن	قف
ا	و	د	ب	ز	ه	ج	ا
ب	ج	ا	و	د	ب	ز	ه
ج	ا	و	د	ب	ز	ه	ج
د	ه	ج	ا	و	د	ب	ز
ه	ب	ز	ه	ج	ا	و	د
و	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
ز	د	ب	ز	ه	ج	ا	و
ح	ا	و	د	ب	ز	ه	ج
ط	و	د	ب	ز	ه	ج	ا
ى	ج	ا	و	د	ب	ز	ه
يا	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
يب	ه	ج	ا	و	د	ب	ز
يج	ب	ز	ه	ج	ا	و	د
يد	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
يه	د	ب	ز	ه	ج	ا	ز
يو	ا	و	د	ب	ز	ه	ج
يز	و	د	ب	ز	ه	ج	ا
يح	ج	ا	و	د	ب	ز	ه
يط	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
ك	ه	ج	ا	و	د	ب	ز
كا	ب	ز	ه	ج	ا	و	د
كب	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
كج	د	ب	ز	ه	ج	ا	و
كد	ا	و	د	ب	ز	ه	ج
كه	و	د	ب	ز	ه	ج	ا
كو	ج	ا	و	د	ب	ز	ه
كز	ز	ه	ج	ا	و	د	ب
كح	ه	ج	ا	و	د	ب	ز
كط	ب	ز	ه	ج	ا	و	د
ل	و	د	ب	ز	ه	ج	ا

NOTÆ IN COMPVTVM HEGIRÆ MVHAMMEDIS.

A

DIAGRAMMA *periocha.*] Arabiſmum in præſentia aliter reddere non poſſum. Latine eſſet: Diagramma continens characteres annorum Arabum.

Quotus ſit annus] In Arabiſmo, *ἵνα γνῷς τὴν ποσιαίαν τῶν ἐτῶν τῶν Ἀράβων.* Id eſt: *ἵνα γνῷς ποσὸν ἔτος τῶν Ἀράβων ἐςίν.*

In qua in numeros incidiſti] Vel, in qua numeris occurriſti.

Expedita eſt methodus, ſine qua nunquam verum diem Muharram deprehendere poſſis. Anni aut ſunt collecti pure, aut expanſi pure, aut mixti, collecti & expanſi. Collecti pure, vt LXXX. Tunc B accipe ſemper numerum proxime minorem. Is eſt CL. Reliqua XXX in filo numerorum. A CL deſcendens e regione XXX occurrit angulus communis, & in eo character 3. Expanſi pure. vt XXVIII. In filo e regione XXVIII ſub nota 0, in angulo communi habes 5. Mixti, puta CLXVI. Accipe in fronte numerum proxime minorem CL. reliquos XVI in filo. In angulo communi occurrit 5. Vt igitur Canon hic præcipit, vide, quotus annus ſit Hegiræ ex quibuſdam Tabulis, Alfonſinis, puta, aut ex Tabula concordiæ annorum ex libro IIII. Eſto in exemplum annus hic Chriſti 1596. Volo ſcire, quotus Hegiræ anno propoſito Chriſti incipiet, & a qua die Iuliana. Abiice ex perpetua regula 622 ex anno Chriſti currente. Habes annos Iulianos 974 abſolutos ante noctem XVI Iulij: qui quidem anni ex Tabula concordiæ fiunt anni Arabici abſoluti 1003. dies 334.6′, deſinentes in occaſu Solis diei XV Iulij. Deſunt 30 dies anno Lunari 1004 abſoluendo. Ergo annus Hegiræ 1004 deſinit in Sole occaſo diei XIIII Auguſti feria ſeptima deſinente: & incipiet annus 1005 Hegiræ nocte xv, feria prima. Periclitemur ex hoc Canone. Abiice omnia 210 ex 1005. Remanent anni 165. Numerus proxime minor in fronte CI, Reſidui XV in filo. In angulo communi occurrit vnitas, id eſt, feria prima. Quod erat propoſitum. Fruſtra autem ex Tabulis Alfonſinis indagabitur feria Muharram. Ex illis quotus annus Hegiræ deprehenditur. Ex hoc Canone, quota feria Muharram. Adeptus characterem anni, habebis reliquorum menſium characteres. Adiice vnitatem, quæ eſt character huius anni, ad regularem Ramadhan, nempe V. Habes ſextam feriam, cum qua incipiet neomenia Ramadhan. Idque octaua Aprilis anni 1597. Ita duce hac Tabella, quam nos hebdomaticam vocamus, annorum 210, nunquam errabis. Martinus a Baumgarten in Raitenbach nobilis eques Germanus ſcribit in ſuo Itinerario,

C

912	943.	3	20
62	63.	320	46
974	1003.	334	6

D

A rio, Muhammedanos anno Dominico 1508 per Lunam Ianuarij ieiunasse, tertia autem Februarij fuisse eorum Pascha. Ergo neomenia Schewal fuit in III Februarij, feria quinta, cyclo Solis v, litera duplici BA. Itaque necessario Muharram antecedentis concurrebat cum Luna Mai anni 1507. Abiectis 622, remanent anni Iuliani absoluti 885, quibus congruunt anni Hegiræ absoluti 912, dies 64, a XVI Iulij. Ergo illi dies 64 retro a XVI Iulij putati desinunt in XIII Mai dicti anni 1507, feria quinta, cyclo Solis IIII, Lunæ septimo. Et proinde Muharram anni 913 cœpit feria v, Mai XIII. Videamus, an idem promittit Canon. Abiectis omnibus 210 de 913, remanet annus 73 periodi hebdomadicæ. Numerus proxime minor in fronte LX: in filo reliqui B XIII. In angulo communi 5. Ergo feria quinta fuit initium Muharram anni 913: vt erat propositum. Idem Character cum Charactere Schewal compositus dat feriam quintam: vt narrabat eques ille Germanus, Februarij tertia. Rursus in Tractoriis Mirelmaumenin Regis Maroci & Fessæ anni Christi 1594 ita in fine legimus باخوارذي قعدة باثني باربع *In posterioribus Dhikadathi* (id est, *Dhulkadathi*) *in secundo* (*supra millesimum*) *in quarta* (*feria*.) Anno 1594 cœpit annus 1003 Hegiræ, feria quarta, Septembris VI, die secunda Tisri Iudaici 5355. Dhulhagiathi VIII Augusti, feria v. Ergo vltima Dhilkadathi feria IIII, vt erat propositum. Ignoratione igitur characteris anni non leuiter peccatur. In primis autem necessaria annorum Arabicorum C cognitio illis, qui res Turcicas & Sarracenicas tractant. qua in re conuertendi illis sunt anni Iuliani in Arabicos, quod iam fecimus in superioribus exemplis: & contra Arabici in Iulianos. vt in hoc exemplo: Selim Sultan Turcarum obiit die septima Schewal anni 926 Hegiræ, vt relatum est in Annalibus Turcicis. In Tabula concordiæ annorum in annis collectis, vide an præcise inuenias annos Arabicos absolutos 925. Quia non inueniuntur præcise, accipe proxime minores 861. 239. 4′ qui de 925 detracti relinquunt 63. 114. 561. quos non inuenio præcise in annis expansis Tabulæ concordiæ. Assumo proxime minores 62. 309. 531, qui cum superioribus 861. 239. 4′ simul compositi, conficiunt annos Hegiræ 924. 194. 57′. Desunt anno 925 absoluendo dies D 159. 3′. Aio igitur, a capite Hegiræ, fluxisse annos Arabicos 924. dies 194. 57′. & cum anno 925 complendo desint dies 159, ij a XVI Iulij putati desinent in 22 Decembris. Et 23 Decembris iniuit annus 926, qui est 86 periodi. Proinde cœpit feria VI, vt habes sub numero frontali LX, & XXVI laterali. Volo scire, cui anno Christi congruat initium anni Hegiræ 926. Annis Arabicis 861.239.4′. e Tabula concordiæ congruunt anni Iuliani absoluti 836. Annis autem 62. 309. 531,

anni Iuliani 61. Summa: anni Iuliani 897. Adiice epocham Iulianam A
Hegiræ, 621 annos absolutos. Fiunt anni Christi Dionysiani 1518 absoluti, & præterea dies, qui supersunt a kal. Ianuarij, ad XVI Iulij. Aio igitur anno Christi currente 1519, a capite Hegiræ, ad XVI Iulij, fluxisse annos Arabicos 924. dies 194. 57'. & Luna Decembris cæpisse Muharram 926, feria VI. Cæpit igitur 23 Decembris. Nam ea fuit feria VI, cyclo Solis XVI, Lunæ XIX. Conuenit igitur calculus Tabulæ concordiæ annorum. Schewal autem decimus a Muharram iniuit Luna Septemb. sequentis anni 1520, feria VI. Neomenia igitur Schewal incidit in XIIII Septembris, cyclo Solis XVII. Poinde Selim obiit anno Christi 1520, Septembris XX. In Annalibus Turcicis a Iohanne Lewnclauio
editis & illustratis, tempora per annos, menses, & dies Hegiræ notantur; B
sed male comparantur a docto viro: qua in re nunquam illi semel contingit verum dicere. Neque illud possumus concoquere, quod in Pandecte suo Turcicæ historiæ notatum reliquit, in fine diplomatis Sultani Amurathæ de induciis cum Imperatore Rudolfo II faciendis scriptum fuisse: *Die primo proximi mensis Ianuarij, anno Domini Iesu, supra quem sit gratia, & auxilium diuinum,* 1584, *qui erit annus transmigrationis magni Prophetæ nostri, supra quem sit gratia, salusque diuina,* 991, *die vicesima septima sacræ Lunæ Silchidze.* Verum est principium anni 1584 incidisse in annum Hegiræ 991. Sed Kalendas Ianuarij fuisse XXVII Dhilhagiathi, id vero negamus. Fuit enim XXVIII, non
XXVII. vltima Dhilhagiathi, quam Turcæ vocant Silchidze, fuit III C
Ianuarij. Muharram 992 quarta Ianuarij, feria VII, cyclo Solis XXV. Erat annus 152 periodi hebdomadicæ. Sub frontali C L, & laterali II, habes feriam 7. In tabula annorum concordiæ annis Hegiræ collectis proxime minoribus 940'. 3. 20', respondent anni Iuliani absoluti 912. item expansis proxime minoribus 50, 179. 17', anni Iuliani absoluti 49. Summa: Anni Arabici 990. 182. 37': anni Iuliani 961, quibus adiecta epocha 621, facit annos absolutos Dionysianos 1582, vsque ad XVI Iulij. Ergo anno Christi 1583 currente fluxerant ab Hegira anni 990, dies 182. 37'. Desunt anno 991 Arabico absoluendo dies 171. 23'. qui a XVI Iulij putati desinunt in die tertia Ianuarij 1584. Et quia annus 992 cæ-
pit feria VII, proculdubio die quarta Ianuarij cæpit neomenia Mu- D
harram 992. Alioquin si cæpisset feria prima, Dhilhagia, vel Silchidze habuisset dies 30, & annus fuisset embolimæus, qui ipsis dicitur سنة كبيسة. Sed & reliqua suspecta sunt, *Sacra Luna* pro mense: Et anni notati a Christo, & omnia, vt vno verbo dicã, ὑπονοθεύεσι. Neque dubium est, quin impositum sit docto viro ab interprete, quisquis fuit ille. In libro Martini Crusij viri φιλέλληνος, bonæ frugis pleno, ita legebam nuper: *Induciæ nouæ octo annorum inter Imp. Rudolphum, & Tur-*

A *& Turcorum Regem Amurathen facta sunt, incipientes secunda die mensis Schewal, anno Turcici Prophetæ 984. hoc est, Kal. Ianuarij anni Christi* 1576. Sed qui hoc scriptum Constantinopoli docto viro miserunt, non satis accuratam annorum rationem iniuerunt. In Tabula concordiæ annis collectis proxime minoribus Arabicis 940.3.20, congruunt anni Iuliani absoluti 912. Item annis Arabicis expansis proxime minoribus 43. 103. 6' congruunt anni Iuliani absoluti 42. & fiunt anni Arabici 983. 106. 26': anni Iuliani absoluti 954. cum epocha Muhammedis Iuliana fiunt anni Iuliani 1575. Ergo anno Christi 1576 currente a XVI Iulij currebant dies 106. 26' de anno 984 Hegiræ. Desunt anno 984 complendo dies 247. 34': qui a XVI Iulij putati desi-
B nunt in XIX Martij anni 1577. Quare annus Hegiræ 985 cæpit in Luna Martij anni Christi 1577. In Tabula hebdomadica sub CXX frontali, & XXV laterali in cella areali habes feriam quintam Muharram 985 ineuntis. Cæpit ergo die XXI Martij, cyclo Solis XVIII, Lunæ primo. Quare vltimus mensis desinit in XX Martij, & fuit dierum triginta, anno ὑπερημέρῳ. Quod si e regione XXV lateralis habes feriam quintam pro Muharram 985: ergo e regione XXIIII habes septimam feriam Muharram 984. Ideo & Schewal iniuit feria VII, die XXII Decembris anni 1576, cyclo Solis XVII. Proinde XXIII Decembris fuit secunda Schewal. At Kalendæ Ianuarij anni 1577 inciderunt in diem XII Schewal. Ergo pro II Schewal legendum XII. pro anno 1576,
C reponendum 1577. Caueant autem studiosi a numeris appositis annis Hegiræ in annalibus Turcicis. Omnes enim mendosi. Neque dubito Lewnclauium, si viueret, amicorum monitu correcturum fuisse. Præterea idem doctus vir scribit anno 1583, quo se ait Constantinopoli fuisse, Pascha Muhammedicum incidisse in V, VI, VII Octobris. Hoc falsum est. Erat annus 991 Hegiræ, 151 periodi. Sub frontali CL, & laterali I, habes feriam tertiam. Proinde & Schewal fuit feria tertia, Octobris VIII, cyclo Solis XXIIII, Lunæ VII. Et tunc Behiram, siue Pascha Muhammedicum cæpit, anno proposito Christi 1583. Rursus in quodam Diplomate Mirelmumenin Regis Maroci ita legi: في
D يوم الاربعه موفي العشرين من ربيع الثاني سبعة تسعين وسبعماية. Feria quarta conueniente in vicesimam Rabie posterioris, anno noningentesimo nonagesimo septimo. Ex 997 abiectis omnibus 210, remanent anni 157. Sub frontali 150, e regione lateralis 7 in angulo communi habes feriam primam, quæ cum charactere neomeniæ Rabie posterioris dat VI feriam neomeniæ ipsius Rabie. Ergo vicesima fuit feria quarta, vt erat propositum. cæpit autem Mucharram illius anni X Nouembris, anno 1588, cyclo Solis primo. Ergo XXVI

Februarij anni 1589 conueniebat vicesimæ Rabie posterioris. Quod A igitur sine hac Tabula hebdomadica certa ratio annorum Hegiræ iniri non possit, patet ex ipsis exemplis, quæ adduximus. Porro Æra Hegiræ vocatur تاريخ العرب المسلمين الذي الهجري *Æra Arabum orthodoxorum, quæ & Hegira.* Nam se orthodoxos vocant, Christianos autem & Iudæos الكفر, Refractarios, inficiatores.

Menses Armeniorum.		Menses Iezdegird.		I	II	III	IIII	V	VI	VII
ساهمي	*Sahami*	فروردين ماه	*Phrudin mensis*	3	4	5	6	7	1	2
تري	*Theri*	اذربهشت ماه	*Adarpahascht mensis.*	5	6	7	1	2	3	4
كاغوتس	*Caguts*	خرداد ماه	*Hardad mensis*	7	1	2	3	4	5	6
اراتس	*Arats*	تير ماه	*Thir mensis*	2	3	4	5	6	7	1
ماهيك	*Mahich*	مرداد ماه	*Mardad mēsis*	4	5	6	7	1	2	3
اريكي	*Arichi*	شهريز ماه	*Schehariz mensis*	6	7	1	2	3	4	5
اهلي	*Aheli*	مهر ماه	*Mehar mensis*	1	2	3	4	5	6	7
ماريري	*Mariri*	ابان ماه	*Aban mensis*	3	4	5	6	7	1	2
ماركاتس	*Marcats*	اذار ماه	*Adar mensis*	5	6	7	1	2	3	4
هرواتسيس	*Harwatsis*	دى ماه	*Di mensis*	7	1	2	3	4	5	6
ناواساري	*Nawasari*	بهمن ماه	*Behemen mensis*	2	3	4	5	6	7	1
هوري	*Huri*	اسفندار ماه	*Asphādar mens.*	4	5	6	7	1	2	3
مسترقه	*Musterika*	الواحق	*Elwahak.*	6	7	1	2	3	4	5

B

C

In hoc laterculo continentur menses Armeniorum & Persarum. Æra Armeniorum vocatur ab Arabibus تاريخ الارمن الذي هو بدو تنصرهم ἐποχὴ τῶν Ἀρμενίων, ἥτις ἐστὶν ἀρχὴ τῆς χριστιανώσεως αὐτῶν. Æra D autem Iezdegird vocatur, تاريخ الفرس المتاخرين الذى يسمي اليزدجردي Æra Persarum recentiorum, quæ vocatur Iezdegirdica. Habeas annos Armeniacos, vel Iezdegirdicos. Diuide per septem. Si remanserit vnitas, annus ille incipit a feria tertia. Si remanent duo, incipit a feria quarta. Si tria, incipit a feria quinta. Et sic deinceps. Hoc enim notant numeri literales in fronte laterculi I. II. III, &c. Exemplum.

A plum. Esto propositus annus Armeniorum aut Persarum 845. Abiectis septenariis remanet annus quintus. In fronte habes v. Et subtus 7, e regione Sahami, aut Phrurdin. E regione autem Theri, aut Adar pahascht habes feriam secundam eorum mensium. Itaque methodus non indiget monitore. Hic est annus Christi 1596, dies Septembris IIII, feria septima. Volo scire quoto anno Armeniaco, aut Persico, item quotæ diei quoti mensis conuenit dies proposita. Pro annis Armeniacis abiice ex perpetua regula annos 552, ab anno Christi currente, pro æra Persica abiice item 632. Et remanebunt anni Iuliani completi de epocha Armeniaca a die nona Iulij, a die autem 16 Iunij pro annis Iezdegird. Ita 552 de 1596 detractis, remanent anni Iuliani absoluti 1044, B quibus respondent ex Tabula concordiæ totidem anni æquabiles cum diebus 261. Ergo 261 dies de anno Armeniorum 1045 fluxerunt, a IX Iulij. a qua, ad hanc diem 4 Septembris inclusiue sunt dies 58. qui cum 261, fiunt omnes 319 dies: hoc est, hic erat dies 19 mensis vndecimi Armeniorum NAWASARI. Diuisis 1045 per septem, remanet annus secundus Hebdomadis Armeniacæ. In fronte laterculi habes II. subter descendendo, e regione Nawasari habes feriam tertiam. Ergo XV fuit feria tertia, & proinde decimanona Sabbatum, vt erat propositum. Rursus volo conferre diem propositam, quartam nempe Septembris, in annos, menses, & dies Iezdegird. Abiectis annis 632 de anno Christi currente 1596, supersunt anni Iuliani absoluti 964, a XVI C Iunij anni 632, ad eandem XVI Iunij anni præsentis 1596. Iam annis Iulianis 964 congruunt totidē anni æquabiles, cum diebus 241. A die igitur XVI Iunij anni 632, ad eandem huius anni 1596, fluxerunt anni æquabiles 964, diesque insuper 241. Rursus a XVI Iunij, ad quartam Septembris inclusiue, sunt dies 81. Summa, dies 322: hoc est, vicesima secunda mensis vndecimi Persarum, nempe Behemen anni labentis Iezdegirdici 965. Diuisis 965 per VII, superest sextus annus Hebdomadis. Sub frontali VI, deorsum e regione Behemen, habes feriam VII. Quod si neomenia Behemen fuit feria VII, ergo & eadem feria XXII eiusdem. Quare IIII Septembris huius anni 1596 competebat diei XXII Behemen anni Iezdegird, 965. Porro, vt diximus, Armenij pu- D tant annos suos ab eo tempore, quo Christiani facti sunt: & diu, vt apparet, anno æquabili vsi sunt, mensibusque priscis. Hodie anno Iuliano vtuntur, ex quo se Ecclesiæ Romanæ subiecerunt. Nam hodiernum Armeniorum vulgus hos menses priscos plane ignorat: quod ego expertus sum, cum eos de hac re sciscitarer Massiliæ. Præterea habemus eorum Computum ad menses Iulianos, non ad illos priscos, descriptum, quorum fortasse ne nomina quidem ipsis nota nisi doctioribus, aut Ecclesiasticis.

TABVLA MAGNÆ PERIODI TROPICÆ.

	0	27	54	81	108	135	162	189	216	243	270	297
1	G 1	BA 6	C 5	D 3	E 2	AG 7	B 6	C 4	D 3	FE 1	A 7	B 5
2	F 2	G 7	BA 6	C 4	D 3	F 1	AG 7	B 6	C 4	D 3	GF 1	A 7
3	E 3	F 2	G 7	BA 6	C 4	E 3	F 1	AG 7	B 5	C 4	E 2	GF 1
4	DC 4	E 3	F 1	G 7	BA 5	D 4	E 2	F 1	AG 7	B 5	D 4	E 2
5	B 5	DC 4	E 3	F 1	G 7	CB 5	D 4	E 2	F 1	AG 6	C 5	D 3
6	A 7	B 5	DC 4	E 2	F 1	A 6	CB 5	D 4	E 2	F 1	BA 6	C 5
7	G 1	A 6	B 5	DC 4	E 2	G 1	A 6	CB 5	D 3	E 2	G 7	BA 6
8	FE 2	G 1	A 6	B 5	DC 3	F 2	G 7	A 6	CB 5	D 3	F 2	G 7
9	D 3	FE 2	G 1	A 6	B 5	ED 3	F 2	G 7	A 6	CB 4	E 3	F 1
10	C 5	D 3	FE 2	G 7	A 6	C 4	ED 3	F 1	G 7	A 6	DC 4	E 3
11	B 6	C 4	D 3	FE 2	G 7	B 6	C 4	ED 3	F 1	G 7	B 5	DC 4
12	AG 7	B 6	C 4	D 3	FE 1	A 7	B 5	C 4	ED 3	F 1	A 7	B 5
13	F 1	AG 7	B 5	C 4	D 3	GF 1	A 7	B 5	C 4	ED 2	G 1	A 6
14	E 3	F 1	AG 7	B 5	C 4	E 2	GF 1	A 6	B 5	C 4	FE 2	G 1
15	D 4	E 2	F 1	AG 7	B 5	D 4	E 2	GF 1	A 6	B 5	D 3	FE 2
16	CB 5	D 4	E 2	F 1	AG 6	C 5	D 3	E 2	GF 7	A 6	C 5	D 3
17	A 6	CB 5	D 3	E 2	F 1	BA 6	C 5	D 3	E 2	GF 7	B 6	C 4
18	G 1	A 6	CB 5	D 3	E 2	G 7	BA 6	C 4	D 3	E 1	AG 7	B 6
19	F 2	G 7	A 6	CB 4	D 3	F 2	G 7	BA 6	C 4	D 3	F 1	AG 7
20	ED 3	F 2	G 7	A 6	CB 4	E 3	F 1	G 7	BA 5	C 4	E 3	F 1
21	C 4	ED 3	F 1	G 7	A 6	DC 4	E 3	F 1	G 7	B 5	D 4	E 2
22	B 6	C 4	ED 3	F 1	G 7	B 5	DC 4	E 2	F 1	A 6	CB 5	D 4
23	A 7	B 5	C 4	ED 2	F 1	A 7	B 5	DC 4	E 2	G 1	A 6	CB 5
24	GF 1	A 7	B 5	C 4	E 2	G 1	A 6	B 5	DC 3	F 2	G 7	A 6
25	E 2	GF 1	A 6	B 5	D 3	FE 2	G 1	A 6	B 5	ED 3	F 2	G 7
26	D 4	E 2	GF 1	A 6	C 4	D 3	FE 2	G 7	A 6	C 4	ED 3	F 2
27	C 5	D 3	E 2	GF 7	B 5	C 5	D 3	FE 2	G 7	B 6	C 4	ED 3

NEVRVZ GELALÆI.

	324	351	378	405	432	459	486	513	540	567	594	621
1	C 4	ED 3	F 1	A 7	B 5	DC 4	E 2	F 1	A 6	CB 5	D 3	E 2
2	B 5	C 4	ED 2	G 1	A 6	B 5	DC 3	E 2	G 1	A 6	CB 5	D 3
3	A 6	B 5	C 4	FE 2	G 1	A 6	B 5	DC 3	F 2	G 7	A 6	CB 4
4	GF 1	A 6	B 5	D 3	FE 2	G 7	A 6	B 5	ED 3	F 2	G 7	A 6
5	E 2	GF 1	A 6	C 5	D 3	FE 2	G 7	A 6	C 4	ED 3	F 1	G 7
6	D 3	E 2	GF 7	B 6	C 4	D 3	FE 1	G 7	B 6	C 4	ED 3	F 1
7	C 4	D 3	E 2	AG 7	B 6	C 4	D 3	FE 1	A 7	B 5	C 4	ED 2
8	BA 6	C 4	D 3	F 1	AG 7	B 5	C 4	D 2	GF 1	A 7	B 5	C 4
9	G 7	BA 5	C 4	E 3	F 1	AG 7	B 5	C 4	E 2	GF 1	A 6	B 5
10	F 1	G 7	BA 5	D 4	E 2	F 1	AG 6	B 5	D 4	E 2	GF 1	A 6
11	E 2	F 1	G 7	CB 5	D 4	E 2	F 1	AG 6	C 5	D 3	E 2	GF 7
12	DC 4	E 2	F 1	A 6	CB 4	D 3	E 2	F 7	BA 6	C 5	D 3	E 2
13	B 5	DC 3	E 2	G 1	A 6	CB 5	D 3	E 2	G 7	BA 6	C 4	D 3
14	A 6	B 5	DC 3	F 2	G 7	A 6	CB 5	D 3	F 1	G 7	BA 6	C 4
15	G 7	A 6	B 4	ED 3	F 2	G 7	A 6	C 4	E 3	F 1	G 7	BA 5
16	FE 2	G 7	A 6	C 4	ED 3	F 1	G 7	B 5	DC 4	E 3	F 1	G 7
17	D 3	FE 1	G 7	B 6	C 4	ED 3	F 1	A 7	B 5	DC 4	E 2	F 1
18	C 4	D 3	F 1	A 7	B 5	C 4	ED 2	G 1	A 6	B 5	DC 4	E 2
19	B 5	C 4	E 2	GF 1	A 7	B 5	C 4	FE 2	G 1	A 6	B 5	DC 3
20	AG 7	B 5	D 4	E 2	GF 1	A 6	B 5	D 3	FE 2	G 7	A 6	B 5
21	F 1	AG 6	C 5	D 3	E 2	GF 1	A 6	C 5	D 3	FE 2	G 7	A 6
22	E 2	F 1	BA 6	C 5	D 3	E 2	GF 7	B 6	C 4	D 3	FE 2	G 7
23	D 3	E 2	G 7	BA 6	C 4	D 3	E 2	AG 7	B 6	C 4	D 3	FE 1
24	B 5	D 3	F 2	G 7	BA 6	C 4	D 3	F 1	AG 7	B 5	C 4	D 3
25	A 6	CB 4	E 3	F 1	G 7	BA 6	C 4	E 3	F 1	AG 7	B 5	C 4
26	G 7	A 6	DC 4	E 3	F 1	G 7	BA 5	D 4	E 2	F 1	AG 6	B 5
27	F 1	G 7	B 5	DC 4	E 2	F 1	G 7	CB 5	D 4	E 2	F 1	A 6

IN TA-

 A

IN TABVLAM GELALÆAM

ÆRA Gelalæa hodie ab Arabibus dicitur تاريخ الفلكيين الفارس المتاخرين الذي يسمي ايضا نجومية الجلاليه سلطانية Æra Astrologorum Persidis recentiorum, quæ & ipsa nominatur etiam Astronomica Augusta Imperatoria. Nō audeo affirmare, an a Persis periodus vlla ipsius instituta sit. Caussa dubitandi duplex: tum quod hodie Persæ diem primum Phrurdin eiusque horas & momenta habent مرسومة عندهم بجداولهم *annotatum apud se in Tabulis suis*: tum etiam quod in schedis Arabicis habemus periodum B Gelalæam iocularem annorum 259. Quod si vlla esset periodus instituta a conditoribus huius typi, alia sane esset ab hac ridicula annorum 259, quæ nulla potest esse, quia annorum numerus non est quaternarius. Nam annus Tropicus habet horas & momenta appensa, minora quadrante Iuliano, & ipsa Bisextum Iulianum perimunt post aliquot annorū orbem. Itaque periodus Tropica, quæcunque illa fuerit, debet desinere in anno Iuliano bisextili, vt in eo fungatur munus suum, hoc bisextum perimat. Necessario igitur periodus illa debet esse annorum, quorum summa sit numerus quaternarius. Hic autem numerus non est quaternarius. Præterea si periodus constitui potest annorum 259, & quadruplum eorum annorum erit periodus, nempe annorum 1036, C in quibus octo bisexta pereunt, vt duo in 259. Iam periodi Tropicæ anni cum bisextis debent esse septenarij. 1036 est quidem numerus septenarius. Sed octo de bisextis Iulianis totidem annorum detractis relinquunt bisexta Tropica 251 intercalanda in annis 1036. Atqui 251 non est septenarius numerus: neque cum septenario 1036 compositus septenarium reddet. Non potest igitur periodus constitui annorum 259. Nos igitur deprehendimus 27 annos Gelalæos perimere quinque horas absolutas sine scrupulis appendicibus. Ergo vicesies quater 27 periment quinque dies: qui fiunt anni 648. quæ est pulcherrima periodus nihil detrahens de ratione Tropica, vt restituatur in orbem: quod faciendum est in modo anni Alfonsini. Nam in eo 402 anni D tria bisexta expungunt. Quod si constituenda est periodus ex illis, duo anni detrahendi. Ita 400 cum 97 composita erunt numerus septenarius. Itaque commoda quidem periodus ex illis constitui potest; sed quæ tamen ad annum Nicenum accommodari non possit. Nam certum est tempore Christi æquinoctium fuisse in XXIII Martij. Sed duo præterea requirunt conditores anni Niceni, vt æquinoctium sit in XXI Martij tempore Constantini, & nostro sæculo in XI

Martij

Martij Iuliani. Tria hæc simul non potest præstare periodus annorum 400. Aut enim a capite annorum Christi texenda est, & ad nos continuanda: aut a nostro sæculo retro retexenda. In priore casu periodus constituit æquinoctium toto hoc sæculo in XII Martij, vsque ad annum 1601 Christi. quo quatuor periodi XII dies de Epocha æquinoctij Christi, hoc est, de XXIII detrahunt. In altero casu, periodus retro retexta nunquam æquinoctium sistet in XXI Martij, sæculo Niceno, sed in XX: quod est contra propositum, aut hypothesim. Fac periculum. Res ipsa loquitur. Nos Tabulam periodi Gelalææ construximus, in qua literam dominicalem Tropicam apposuimus pro anno Niceno a capite æræ Christi Dionysianæ. A latere notas numerarias adiicimus, quæ cum aliquo regulari quamuis periodum constituere possunt. Verbi gratia: Si annos Gelalæos per 648 diuiseris, quando plures erunt, quam 648, & ingressum in Tabulam a fronte & latere feceris, vbi occurrerit nota ciphræ, vt vulgus loquitur, adiunges semper 4 pro regulari. Habebis feriam Phrurdin Gelali a meridie eius feriæ. Ab annis Christi currentibus pro perpetua regula abiice semper 1078. Cum reliquo ingressum fac in Tabulam. Agitur nunc annus Christi 1596. Detractis 1078, remanet annus Gelalæus 518 iniens a meridie diei æquinoctialis. Accipe numerum proxime minorem in fronte 513. Reliqua quinque a latere. In communi angulo habes notam 6: quæ cum 4 regulari composita, abiectis septem, dat tertiam feriam Phrurdin, a meridie nempe tertiæ feriæ, ad meridiem quartæ; hoc est, a meridie nonæ Martij, ad meridiem decimæ. Et hæc methodus certissima est. Potes & alias Epochas ad hanc periodum accommodare. Hipparchus obseruauit æquinoctium feria quarta, ab ortu Solis, anno periodi Iulianæ 4568: hoc est 18 hora a meridie tertiæ feriæ. Et hic est annus 1742 ab illa obseruatione. Abiectis omnibus 648, reliqui 446 a fronte 432, & a latere 14, in communi angulo dant 7. quibus adiice 3 pro perpetua regula, abiectis 7, habes feriam tertiam. Hoc est, a meridie feriæ tertiæ, ad meridiem quartæ fuit æquinoctium, vt in typo Gelalæo. Sed & melior & tutior methodus per literam Dominicalem ab annis Christi. Vide quota est C a litera Dominicali huius Tabulæ. ea erit feria æquinoctij. Tabula incipit a G. Litera C est quarta a G. Ergo anno primo Christi Dionysiano æquinoctium contigit feria quarta, Martij XXIII. Anno 325 Patres Niceni statuunt æquinoctium in XXI Martij, die Dominica, cum litera Dominicalis esset C. 324 a fronte & vnitas a latere in communi cella dant literam C. Conuenit ergo Tabulæ cum Decreto Patrum. Ab hoc anno 1596 abiice bis 648. Remanent 300. In fronte Tabulæ 297 cum 3 lateralibus dant in communi cella literam duplicem GF. Ergo C cum sit quinta ab

ta ab F, constituit æquinoctium Nicenum siue Ecclesiasticum in XI A
Martij, biduo posterius, aut saltem vno die, quam annus ciuilis Gelali.
At contra experiamur in periodo annorum 400. Ab annis Christi 1583
abiiciantur omnia 400. Cum reliquis 383 ingredere in Tabulam. hoc
est, cum 378 a fronte, & quinque a latere. Cella communis habet li-
teram Dominicalem A. a qua tertia est C. Ergo æquinoctium fuit fe-
ria tertia. Litera Dominicalis Iuliana erat F. Ergo A fuit feria tertia
in XII Martij. Quare periodus annorum 400 statuens ex hypothesi
æquinoctium in 23 Martij tempore Christi, in XXI autem sæculo Ni-
ceno, anno Christi 1583 & deinceps, ad annum 1601, statuet æquino-
ctium in XII Martij. Hæc periodus Gelalæa, vt non semel diximus,
est luculentissima: & multi doctissimi viri eundem anni modum de- B
terminant: nempe dierum 365. hor. 5. 48′. 53″. 20‴. Vt differentia Ge-
lalæa & Iuliana sit hor. 0. 11′. 6″. 40‴. qui sane est modus anni Coper-
nici, & aliorum doctorum. Hanc Tabulam nos huc consulto reieci-
mus, cum tamen ei locus verus esset libro IV, capite de anno Gelalæo:
idq. vt tam anno Niceno, quam Computo Gelalæo accõmodaretur.
Hodie in Perside omnes Ephemerides & Almenichin, Annales, & re-
liqua eiusmodi ad hunc annum diriguntur. Propterea dicitur تاريخ
النجومي Æra astronomica. Eodem modo posit quis vti anno no-
stro cælesti ciuili Solari, cum Iudaico Lunari, præsertim conditores
Ephemeridum. Neque enim ad Solem vlla ratio melior nostra, neque C
ad Lunam Iudaica. Quantum autem falsi sint docti illi viri Persi-
dis in deprehendendo æquinoctio, potest ex collatione obseruatio-
num Hipparchi & Neuruz Persici demonstrari. Sed melius demon-
strauero ex recenti obseruatione nobilissimi, doctissimique viri Ty-
chonis Brahe Dani, qui anno Christi Dionysiano 1584 deprehendit
æquinoctium vernum horis 21. 30′ post meridiem nonæ Martij, feria
secunda. Id esset Babylone feria 2. 23. 990. At Gelalæus epilogismus
promittit tantum 2. 10. 678. vt saltem dimidio diei ratio fugerit illos
doctos viros. Sed quid vetat illius summi viri reliquas vtriusque æqui-
noctij obseruationes apponere, vt illæ cum Hipparcheis, & nostro an-
no cælesti contendantur? D

TABELLA ÆQVINOCTII VTRIVSQVE IN DANIA OBSERVATI AB EXIMIO ARTIFICE NOBILISS. TYCHONE BRAHE.

ÆQVINOCTIVM VERNALE.

ANNI Christi.	IN DANIA Dies Martij	Hor.	Scr.	ALEXANDRIAE. Feria.	Hor.	Scr.
1584	IX	21	30	2	23	5
1585	X	3	19	4	4	45
1586	X	9	8	5	10	43
1587	X	14	56	6	16	31
1588	IX	20	45	7	22	20

ÆQVINOCTIVM AVTVMNALE.

IN DANIA. Dies Sept.	Hor.	Scr.	ALEXANDRIAE. Feria.	Hor.	Scr.
XII	16	0	7	17	35
XII	21	49	1	23	24
XIII	3	38	3	5	13
XIII	9	26	4	11	1
XII	15	15	5	16	50

A

TABELLA ÆQVINOCTIORVM AVTVMNI AB Hipparcho obſeruatorum Alexandriæ.

Anni 3. periodi Calipp.	Periodus Iuliana.	Litera dominicalis.	Feria	Horæ.	Feria.	Horæ.
17	4552	B	3	6	3	6
20	4555	E	6	18	7	0
21	4556	D	1	0	1	0
32	4567	D	7	12	7	18
33	4568	C	1	18	2	0
36	4571	F	5	6	5	12

Subiecimus Tabellam obſeruationum Hipparchearum æquinoctij autumnalis, cũ annis tertiæ periodi Calippicæ, periodi Iulianæ, litera Dominicali, &c. Si igitur recta eſt obſeruatio anni 17, ergo obſeruatio anni 20 debuit eſſe feria 7. 0. vt habes in extremo verſu Tabellæ. Atqui obſeruatio Hipparchi profitetur tantum 6.18. Anno 21 recte reſpondetur obſeruationi anni 17. At in anno 32 Hipparchus obſeruauit feria 7. 12. Ex obſeruatione anni 17 debebat eſſe 7. 18. Atqui eam vocat ἀκριβεστάτην, B & ipſemet multis laudibus commendauit, eoque nomine nos eam ſecuti ſumus. Anno 33 obſeruatio cadit in feriam 1.18. Ratio poſtulabat, vt eſſet 2. 0. Denique anno 36 pro 5. 12 ipſe tantum deprehendit 5. 6. In annis aliquando continuis, aliquando minimo interuallo diſiunctis obſeruationes claudicant. Quid cenſemus in aliquot ſæculis, vnde poſtea natæ ſunt illæ trepidationes motuum? Confer nunc continuas quinque obſeruationes vtriuſque æquinoctij in Dania. Quæ conſtantia eſt in illis? Quam hæc admiratus fuiſſet Hipparchus ipſe? Non potui facere, quin eas huc traducerem, cum circiter id tempus eas acceperim, quando hæc ſcribebam. Ab obſeruatione Hipparchi vernali anni 32, ad obſeruationem anni 1584, interuallum eſt, C anni 1739. Medium æquinoctium Hipparcheum Alexandriæ eſſet feria 3. 2. 36: At Danicum in eadem vrbe fuiſſet 2. 23. 5. Differentia, Horæ 3. 31′. Ita noſter annus ciuilis non multum diſcrepat a vero in æquinoctio verno. In autumnali maior eſt differentia. Nam obſeruatio Danica magis congruit cum Hipparchea anni 36, quam cum aliis. Ab obſeruatione igitur autumnali Hipparchea anni 36, ad annum 1584, interuallum eſt anni abſoluti 1726. Quibus competit character ex Tabula anni Tropici 2. 15. 8. Adiectus character obſeruationis Hipparcheæ 5.6, componit characterem anni 1584 feriam 7.21.8. At Danicus character Alexandriæ fuiſſet 5. 16. 50. Differentia, hor. 4. 18. Quæ differentia non magni momenti eſt ad rationes anni ciuilis D euertendas. Igitur ex comparatione obſeruationis vernalis Hipparcheæ & Danicæ ſatis conſtat recte anni Tropici modum ab Alfonſinis definitum dierum 365. 5. 49. 16, & merito nos eum Gelalæo prætuliſſe.

In Ptolemæo in obſeruatione anni 33, error eſt τῇ γ̄ τῶν ἐπαγομένων: pro τῇ δ̄. Mirum vero tam repugnare inter ſe obſeruationes autumnales Hipparchi, cum vernales tres omnes conſentiant.

IN COMPVTVM ROMANVM ANNI IVLIANI. A

DE CYCLO SOLIS ET EPACTIS, SOLARIBVS SIVE CONCVRRENTIBVS.

QVOT Bibliothecæ veterum cœnobiorum extant, tot auctores Computi Romani, imo & plures inuenias. Omnium antiquissimus Beda, a quo omnes posteriores computi propagati. Quæcunque vero de eo doceri poterant, ea omnia exhausta nobis sunt doctrina Computi Græci Maximi monachi longe vetustioris Beda. Paucula, quæ in eo a nobis non dicta ad Computi Romani doctrinam faciunt, huc adferemus, addita noua Computi ratione. Esto B
igitur prima pars Computi Romani cyclus Solis. Eius methodi duæ sunt, feriæ, & Epactarum Solis, quos Concurrentes vocant Computi Romani conditores. Feriam vocamus *τὴν ποσταίαν τῆς ἑβδομάδος*, vt Græci loquuntur, Quotam Septimanæ, primam, secundam, tertiam Hebdomadis, diem Solis, diem Lunæ, diem Martis: a quibus horæ planetariæ dictæ sunt, non autem eæ ab horis. Nam appellatio a planetis longe vetustior horarum vsu apud Græcos paulo ante initia belli Peloponnesiaci nato. Feriæ autem quare dictæ sint, cum in omnibus hebdomadibus feriandi necessitas nulla incumbat, hæc ratio est: quod annus Ecclesiasticus incipiat a Pascha. Septimana autem Paschatis erat immunis ab opere faciendo, & feriata, vnde cum sex illi dies post C
Pascha feriati essent, & ea esset prima anni hebdomas, inde factum, vt omnes dies Septimanæ vocarentur FERIÆ. Lex enim est Constantini Magni: *τὰς πασχαλίας δύο ἑβδομάδας ἀπράκτους τελεῖν. τὴν τε πρὸ τοῦ πάσχα καὶ τὴν μετ᾽ αὐτό.* Non solum hebdomadem post Pascha, sed & antecedentem excipit ab opere faciendo. Sed de posteriore hebdomade vsus tantum obtinuit. LXVI Canon Patrum in Trullo: *ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀναστασίμου Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας, μέχρι τῆς καινῆς κυριακῆς τὴν ὅλην ἑβδομάδα ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις σχολάζειν δεῖ ἀδιαλείπτως τοὺς πιστοὺς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς.* Vtriusque methodi tam feriæ, quam Epactarum Solis orbis explicatur annis viginti octo, & in se recurrit semper. Vterque constat ex septem literis singulariis D
A, B, C, D, E, F, G. Differunt, quod methodus diei hebdomadicæ inuerso ordine currit. Cuius signum esto hic *τεχνικὸς* versiculus:

Gaudet Flaccus Equo, Dorus Cane, Bosporus Agno.

Contra methodus Epactarum per consequentiam literarum progreditur hoc technico versiculo:

Astra Beata colam, Deus, Effice Fata Gubernans.

Finis cycli hebdomadici, est, characterem primæ feriæ, siue literam Domi-

A Dominicalem inuenire: cuius methodus hæc est, vt duæ voces versiculi *Gaudet Flaccus* ponantur in imo nodo digiti indicis: tertia vox *Equo* in imo nodo medij digiti: quarta vox *Dorus* in imo nodo digiti medici: quinta *Cane* in imo nodo digiti auricularis. Rursus duæ voces *Bosporus Agno* in medio nodo indicis. Denique vt in tribus nodis indicis semper geminæ literæ collocentur, in reliquorum digitorum nodis singulæ: & ita percurrendo vicesimus octauus annus desinat in imo nodo digiti auricularis. Duplex litera indicat annum bisextilem, in quo prior litera a capite anni, ad XXVI Februarij, posterior a XXVI Februarij ad finem anni vsurpanda est. Atque hic est cyclus Solis Romanus, cuius annus primus incipit a duabus literis GF, id est,

B a duabus vocibus *Gaudet Flaccus*. Annis Christi semper addenda nouem. Totum per 28 diuisum dabit cyclum Solis Romanum. Itaque hoc modo hic annus Christi 1596 est nonus cycli Solis Romani. Litera Dominicalis DC. Epactæ, siue concurrentes CD. id est 3.4. In hunc duplicem laterculum coniecimus literam Dominicalem, & Epactas Solis. Epactæ Solis censentur ex ordine literarũ. Nam quota est litera ab A, is erit concurrens, siue Epacta.

C Vt hoc anno 1596, qui est nonus cycli, concurrentes sunt duplices C D. id est 3. 4. Nam C est tertia ab a, D autem quarta. Itaque priores concurrentes 3, vsurpantur a capite anni, ad 26 Februarij. Reliqui 4 a 26 Februarij, ad finem anni. vsus eorum infra indicabitur. In vtra-

	LITERA DOMINICALIS.				CONCVRRENTES SIVE EPACTÆ SOLIS.			
	Index	Medius	Medicus	Auricularis.	Index	Medius	Medicus	Auricularis.
Imus nodus.	G F 1	E 2	D 3	C 4	G A 1	B 2	C 3	D 4
Medius nodus.	B A 5	G 6	F 7	E 8	E F 5	G 6	A 7	B 8
Supremus nodus.	D C 9	B 10	A 11	G 12	C D 9	E 10	F 11	G 12
Imus nodus.	F E 13	D 14	C 15	B 16	A B 13	C 14	D 15	E 16
Medius nodus.	A G 17	F 18	E 19	D 20	F G 17	A 18	B 19	C 20
Supremus nodus.	C B 21	A 22	G 23	F 24	D E 21	F 22	G 23	A 24
Imus nodus.	E D 25	C 26	B 27	A 28	B C 25	D 26	E 27	F 28

D que pagina laterculi apposuimus notas anni Cycli Solaris. Itaque cum hic annus 1596 sit nonus cycli Solaris, in cella, vbi est nota 9 anni, nempe in supremo nodo Indicis, habes literam Dominicalem duplicem DC. in altera autem pagella concurrentes CD, siue 3.4.

DE REGVLARIBVS DIERVM. A

INITIALES literæ mensium, id est, quantitas earum, si per numeros exprimantur, vnitate auctæ dant regulares illarum Kalendarum, quarum initiales sunt. Verbi gratia: Kalendarum Martiarum initialis litera est D, quæ si per numeros exprimatur, sunt quatuor, quia ea est quarta ab A. Addita vnitate, quinque erunt regulares Kalendarum Martiarum. G est initialis Kalendarum Aprilium. Ea est septima ab A, addita vnitate, abiectis septem, vnitas est regularis Kalen. Aprilium. Pro methodo initialium literarum mensium tene hos technicos versiculos:

Acri Danubium Domuit Geta Barbarus Ense. B

Grandæuam Cybelen Fugit Attys Dindyma Frangens.

Nam *Acri* est Ianuarius incipiens ab A. *Danubium* est Februarius incipiens a D. Sic deinceps. Adeptus Regulares Kalendarum, scies & reliquorum dierum. Nam si Kalendarum Martiarum regulares sunt quinque, secundæ Martij sunt sex, tertiæ septem, & sic deinceps, nunquam excedentes septenarium. Regulares itaque nunquam mutant. Epactæ solis, vt litera Dominicalis, quotannis variant. Vsus Regularium hic est, vt compositi cum concurrentibus, siue epactis, abiectis septem, si opus est, dent feriam illius diei. Hoc anno concurrentes sunt D, id est 4, a 26 Februarij. Kalendarum Martiarum Regulares 5. Igitur quatuor cum quinque composita, abiectis septem, dant C feriam secundam characterem Kalendarum Martiarum hoc anno 1596. Quia vero antiquitus annus Ecclesiasticus inibat a Kalendis Aprilibus, ideo Regularis Kal. Aprilium fuit vnitas. Diuisis 30 diebus Aprilis per septem, relinquuntur duo. quæ cum vnitate Kalendarum Aprilis componunt tres Regulares Kalend. Mai. Rursus a Kalend. April. ad Kalen. Iunij exclusiue sunt dies 61. Diuisi per septem relinquunt quinque: quæ cum vnitate Kalend. Aprilium componunt sex regulares Kalendarum Iuniarum. Hæc quidem sunt ex methodo Græcorum, qui non assumunt literas singularias pro charactere literæ Dominicalis, vt Ecclesia Romana. Quare consecutus literam Dominicalem & literam initialem mensis, potes carere doctrina concurren- D tium & regularium. Hoc anno litera posterior Dominicalis est C. Volo scire quota feria est 29 Mai. In priori versiculo technico literarum initialium *Barbarus* est nota Kalendarum Mai. Ergo Maius incipit a litera B: & proinde 29 quoque erit B: quæ cum sit septima a C, quæ hoc anno est litera Dominicalis, aio 29 Mai fuisse sabbatum. Noli curare illos concurrentes: quorum scientiam reserua, vsum respue.

METHO-

A

METHODVS EPACTARVM LVNARIVM.

HÆC pars secunda Computi Romani. ἐπακταὶ ἡμέραι natæ sunt ex Solis supra Lunam excessu: qui excessus est dierum XI. Quia vero ad Lunæ defectum supplendum adiiciuntur, propterea ἐπακταὶ dictæ, hoc est, adscititiæ. Annos cycli enneadecaterici duc vndecies. Abiice 30, vbi numerus excedet 30. Reliquum sunt Epactæ Lunares initium capientes semper a Martio, ne si incipiant a Ianuario, bisexti interuentu earum vsus turbetur. Earum vsus ad noscendam ætatem Lunæ, vt Computatores nostri loquuntur, vt autem Græci, ποσιαίαν τῆς
B σελήνης. Hoc anno 1596 epactæ sunt XI. Dies, qua hæc scribebamus, sexta Septembris. Volo scire ætatem Lunæ in die proposita. Quot sunt menses a Martio, ad mensem propositum inclusiue, tot regulares adde. Itaque regulares Septembris erunt septem, quia Septembris septimus a Martio. Compone epactas cum die proposita. aggregato adde regulares septem. Habes 24. Itaque VI dies Septembris hoc anno 1596 erat vicesima quarta Luna. Et dies VI desiderantur ad proximum nouilunium. Itaque XII Septembris proxime erit nouilunium. Abiicienda vero erunt semper 30, quoties aggregatum maius erit, quam 30. Conuertamus Canonem. Dato die mensis & Lunæ, volo scire Epactas Lunares. Dies proposita esto VI Septembris, Luna XXIIII. Aufer maiorem a minori. Relinquuntur 18. Aufer regulares mensis septem.
C Remanent XI, Epactæ Lunares. Vbi maior numerus non poterit detrahi de minore, addendum 30 minori semper in hac doctrina. Rursum datis Epactis, mense & Luna, volo scire diem mensis. Mensis est September, Luna 24. Epactæ XI. Aggregatum minorum numerorum, nempe regularium mensis, & epactarum aufer a maiore. Itaque aggregatum XI cum VII, id est, 18 aufer a 24. Relinquitur VI dies Septembris. Hæc tria valde prosunt Chronologo ad indaganda tempora. Et raro contingit, vt aliqua ex tribus his regulis Chronologo necessaria non sit.

D

DE RESIDVO EPACTARVM.

RESIDVVM Epactarum, quod Æthiopibus dicitur MATQVE, non est negligendum in doctrina Computi Romani, quamuis Computatoribus nostris plane res ignota sit. A residuo aufer regulares Kalendarum. Habebis nouiluniũ in mense proposito. Hoc anno 1596 Epacta est XI. Residuum est XIX. Regulares mensis Septembris, nempe septem de 19, detracti dant 12 Septembris pro nouilunio: vt supra

alia via ostensum est. Anno proximo Epactæ erunt XXII. Residuum VIII. Detractis septem regularibus, Kalendis Septembribus erit noua Luna. Addenda semper 30, vt diximus, quoties maior numerus de minore detrahendus. Ablatis decem de 38, nouilunium erit 28 Decembris anno proximo 1597. A

DE METHODO TERMINORVM PASCHALIVM.

Ad residuum Epactarum adiice 17. Abiice autem 31, quoties numerus excedet 31. Reliquum est terminus Paschalis Nicenus. Hoc anno 1596 Residuum est XIX. additis XVII, abiectis 31 diebus mensis Martij, relinquitur quinta Aprilis Terminus Paschalis. Anno proximo Residuum erit VIII. Additis 17, vicesima quinta Martij erit Terminus Paschalis. Cur autem 17 regulares adiiciantur pro perpetua methodo, causa hæc est: quod anno vltimo cycli Epacta nulla est: & proinde nullum Residuum. Terminus autem illius anni est 17 Aprilis, qui sunt perpetui Regulares addendi omnibus residuis Epactarum. Hæc methodus luculentissima est, quæ manuali computo docet Terminos Paschales. Anno octauo cycli Epactæ 28, Residuum 2. Additis 17, decimanona Martij ex regula erat terminus Paschalis. At propter anticipationem vicesimæ secundæ Martij, pro XIX Martij assumpta est XVIII Aprilis. Alioquin ille annus ex Methodo non erat Embolimæus. Nam annus est Embolimæus, quoties ad antecedentes epactas vndecim adiectis, numerus non peruenit ad triginta. Cum igitur Epactis 17 anni septimi additis Epactis XI, cōflatæ sint 28 epactæ anni octaui, neque illæ attingunt 30: ideo ille annus non est Embolimæus φύσει, sed θέσει; ne scilicet quartadecima Luna anteuerteret Epocham æquinoctij in XXI Martij. Quæ vero pertinent ad Termini Paschalis correctionem, pete ex libro quarto. Rursus additis 13 ad Residuum Epactarum, habebis terminum Septuagesimæ. Quod si numerus est maior 31, abiectis 31, reliquum est terminus Septuagesimæ in Februario. Nam numerus infra 14 pertinet ad Februarium, supra 16, ad Ianuarium. Hoc anno Residuum Epactæ est 19. Additis 13, abiectis 31, remanet prima Februarij Terminus Septuagesimæ. Quando cyclus est nonus, residuum est 2. Additis 13, Terminus esset in Ianuario ex naturali progressu cycli, vt supra diximus. Sed præter naturam factus est Embolimæus ille annus, & pro XV Ianuarij reiectus Terminus in XIIII Februarij. Nam secundum rectam rationem citimus terminus Septuagesimæ debuit esse XV Ianuarij, remotissimus XIII Februarij. Sed a conditoribus cyclorum Paschalium citimus

B C D

A mus terminus statuitur in XVII Ianuarij, remotissimus in XIIII Februarij. Semper autem eadem est litera Termini Septuagesimæ, quæ Termini Paschalis: & proinde in Syriaco & Æthiopico computo eadem litera Termini Niniue, quæ Termini Septuagesimæ.

CATHOLICA TEMPORVM.

TERTIA hæc pars Computi περὶ ὁμάδος χρόνων, vt Græci loquuntur, in quam coniiciunt annos ab Adam, Iubilea, Indictiones. Nos veram & indubitatam rationem per articulos & interualla temporum apponemus.

B

EPOCHÆ A CONDITV MVNDI.

1656 a conditu rerum, ad Diluuium.
292 a Diluuio, ad natum Abraham.
75 a nato Abraham, ad vocationem eius.
430 a vocatione Abraham, ad migratam Ægyptum.
Colliguntur a conditu rerum, ad migratam Ægyptum anni 2453.

---

479 ab Exodo, ad conditum templi Salomonici.
C 428 ad casum Sedekiæ, & excidium templi.
Colliguntur anni a migrata Ægypto ad casum Sedekiæ 907. a conditu mundi 3360.

---

59 a casu Sedekiæ, ad reditum & solutionem deportationis.
108 ad Edictum Darij Nothi.
259 ad Encænia Iudæ Macabæi.
162 ad natalem verum [redacted] filij Dei.
Colliguntur anni a casu Sedekiæ ad natalem Regis Messiæ 588. a conditu rerum, [redacted] ad annum primum Dionysij Exigui 3950.

D A conditu rerum, ad hunc annum Dionysianum 1596, colliguntur anni 5545, vsque ad XIIII Septembris.

Hoc eodem anno 1596 Dionysiano incipiet annus a mundi conditu 5546, feria tertia, neomenia Zygonos: anno a nato Messia [redacted] incipiet secundum Dionysium, 1598 autem secundum omnes veteres Ecclesiæ antecessores. Nondum autem Chronologi horum temporum veram rationem annorum mundi inire potuerunt, quia nullum characterem in aliquo interuallo notare

potuerunt. Nos autem non ſemel monuimus tria tempora in ſacris A Bibliis ſuis characteribus notata eſſe, Exodum, caſum Ioiakim, caſum Sedekiæ. Nam Exodus incidit in menſem Lunarem, cuius neomenia fuit feria quinta, cum XVI & XXII ſecundi menſis fuerit Sabbatum. Exodi XVI. & præterea neomenia illius Niſan concurrebat cum æquinoctio. qui eſt alius luculentus character. Caſus Ioiakim eſt annus XXVI Nabopolaſſar. Ezekiel primo, 1, 2. Primus annus Sedekiæ eſt quartus Septimanæ. Ieremias cap. XXVIII initio, qui eſt locus valde illuſtris. Et alibi apud eundem Ieremiam vltimus annus Sedekiæ, vndecimus regni eius eſt idem Sabbaticus. His tam nobilibus characteribus vel mediocriter peritus veram epocham mundi ſtatuere poteſt, vt nos fecimus; quo minus excuſamus, qui 15, aut 18 annis B maiorem epocham mundi faciunt: cum Lambertus Schaffnaburgenſis, a conditu rerum, ad Chriſtum, annos putet 3948, vt nos: quod equidem miror, in ſæculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione ſolertiam fuiſſe, vt a Chronologis noſtri temporis pudorem aliquem exprimere poſſit, ſi aliquem ſenſum harum rerum habent. Neque multum longe hinc diſcedit Hermannus Contractus Lamberto antiquior, qui a conditu rerum, ad Chriſtum, annos putat 3952, non autem 3966, vt cenſent qui accuratius de temporibus ſcripſiſſe videri volunt. Omnes autem vno ore putant 430 annos migrationis Hebræorum non a deſcenſu Iacob in Ægyptum, ſed a peregrinatione Abraham: vt & tam hodierni Iudæi, C quam veteres fecerunt: quod quidem nos docuit Ioſephus. Cum igitur conſentiant in interuallis omnibus, in eo peccant, quod ad aliquod tempus Græcæ hiſtoriæ aut Romanæ illa conferre non potuerunt. Exodi autem tempore deprehenſo ad id perueniri poterat: Sin autem, ab annis Nabopolaſſari. Nam debebant cogitare homines captiuos in Chaldæa [redacted], ſine vlla republica non potuiſſe alia temporum epocha vti, quam ea, qua tunc victores vtebantur. An non iidem in patria ſua æra contractuum vſi ſunt, non ſua? Quanto magis cum ſui iuris non eſſent, ſed ἀπόλιδες καὶ ἀνέστιοι. Sane a XXVI anno Nabopolaſſar retro putata illa interualla, de quibus nulla controuerſia eſt, deſinunt in annum periodi Iulianæ 764: quod a no- D bis accuratiſſime alibi diſputatum eſt. Iudæorum nugas de æra, qua vtitur Ezekiel, miſſas facimus. Quot modis enim confutari poſſunt? [redacted] magis ridiculum, quam putare a libro legis inuento? Cur igitur Hieremias in ipſa vrbe ea epocha non vtitur? [redacted] apud exteros, quorum ne pili quidem intererat, ea epocha locum habeat, in ipſa patria eius ratio non habeatur? Ecquis tam refractarius, cui hæc tanti videantur.

DE IV-

A

DE IVBILEIS.

Ab annis mundi abiice 2499, vel a periodo Iudaica 2310, vel a periodo Iuliana 3252. Reliquum diuide per 49. Quod de diuisione supereſt, ij ſunt anni Iubilei currentis ἀπὸ τῆς ἕξεως κληρουχίας. Ab anno Mundi inituro propediem 5547 abiice 2499. Remaneat 3048, anni abſoluti a primo anno κληρουχίας. Relinquitur decimus annus ſexageſimi tertij Iubilei currentis abſolutus. Ergo hoc autumno incipiet annus quartus ſecundæ Hebdomadis ſexageſimi tertij Iubilei. Reliqua Iubilea tam veterum, quam recentiorum omnia commentitia ſunt.

B Ab annis periodi Iulianæ abiice 763. Relinquitur annus veriſſimus mundi currens ab autumno.

Ab annis periodi Iulianæ abiice 953. Reliquum eſt annus currens Iudaicus ab autumno.

Annis Iudaicis adiice 189. Summa eſt annus currens mundi ab autumno.

DE INDICTIONIBVS.

Ab annis Chriſti abiice 311. Reliqui ſunt anni a prima indictione Conſtantiniana, idque a XXIIII Septemb. Ab anno Chriſti 1596 currente abiice 311. Superſunt anni 1285 a prima Indictione
C Conſtantiniana: hoc eſt, annus decimus 86 Indictionis Conſtantinianæ.

Diuide periodum Iulianam per 7. Reliquum eſt annus hebdomadis annalis ab autumno. Itaque hic annus 6309 per VII diuiſus relinquit annum ſecundum Hebdomadis ab autumno.

Diuide periodum Iulianam per XV. Reliquum eſt Indictio currens a Kal. Ianuarij.

Exactum

D

Exactum opus Dei Opt. Maxim.

gratia, feria tertia,

LVGDVNI BATAVORVM,

ANNO

Cycli Solaris decimo.
Cycli Lunaris ſecundo.
Periodi Iulianæ 6310.
Æræ Conſtantinopolitanæ Paſchalis 7105
Æræ Conſtantinopolitanæ Lunaris 7091. } IX KAL. IVNI
Æræ Orientalis 7098.
Æræ Cæſaris Hiſpanicæ 1635.
Editionis Iulianæ 1642.
Indictionis Cōſtantinianæ LXXXVI decimo

Alexandreo Syromacedonum & Antiochenorum } 1907 { IIAR / ARTEMISII } XXIIII

Samaritarum .·.·.·.·.·.·.· IIAR XXVII.

Auguſtorum Actiaco 1626. PACHON
Martyrum Diocletianeo & Elkupti 1313. PASCHNES } XXIX
Gratiæ Abyſſino 249, in diebus Matthæi. GINBOTH

Mundi & conditus rerum 5546 { DIDYMONOS XI. / SIWAN Lunaris XIX

Iudaico 5357 abundante. SIWAN ciuilis XVII.

Hegiræ Muhammedano 1005. SCHEWAL XVII.

Neuruz Gelalæi Perſico 519 CHARDAD XVII.

Iezdegird Perſico 966. ABAN IX.

Armeniorum Chriſtianiſmi 1046. MARIRI VI.

Nabonaſſari Ægyptiaco 2345, EPIPHI IX.

Olympiadis DXCIII quarto. ΛωΟΥ δευτέρᾳ ἐπὶ δέκα.

Periodi Atticæ quinquageſimo quarto. ΜΟΥΝΥΧΙωΝΟϹ πέμπτῃ φθίνοντος.

Viceſimæ ſextæ periodi Calippicæ πρυτανείας viceſimo ſexto.
ΘΑΡΓΗΛΙωΝΟϹ τρίτῃ ἐπὶ δέκα.

Parapegmatis Attici. ΤΑΥΡωΝΟϹ ΛΑ.

Quartæ periodi magni Dionyſianæ ſecundo. Lunationis tertiæ XV.

ADDEN-

ADDENDA
AVT ILLVSTRANDA.

ACCIPE, *candide Lector, quæ post priores curas nobis succurrerunt siue confirmandis disputationibus nostris, siue etiam illustrandis. Nostrum non erat ea præterire: tuum est ea non negligere.*

Pag. 51 A. τὸ γένος τοῦ Λιβύης.] *Adde*: τὸ γένος τοῦ Λιβύης (vide num melius τὸ γένος τε Λίβυι) νικήσαντι, &c.

51 C. cum hic intelligi.] *Adde*: cum hic intelligi. Et cur non hic B aliud ludicrum a Panathenæis intelligamus, cum constet ex oratione κατὰ Τιμοκράτους Panathenæa celebrari solita τῇ δωδεκάτῃ Ἑκατομβαιῶνος; quemadmodum Olympiadem δωδεκάτῃ Ὑπερβερεταίου Macedonici? Vtrumque autem ludicrum tam Panathenaïcum, quam Olympicum quatuor diebus transigebatur. Vltima dies ludicri xv mensis, plenilunio. Atque hæc quidem dies vnica erat prisco solenni dedicata. Sed postquam proposita fuerunt præmia saltus, disci, pugilatus, Pancratij, & luctæ, triduum priscæ solennitati præpositum est. Itaque iam a duodecima die mensis incipiebant, desinebant in xv, quæ, vt diximus, erat plenilunium. Postridie autem, hoc est, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, erat κρίσις. Proinde ἡ δωδεκάτη erat ἱερομηνία πρώτη τῶν Παναθηναίων, quæ C etiam dicebatur Κρόνια, vt extat in eadem oratione. Quintadecima erat magna ἱερομηνία. In Psephismate Timocratis Panatheæa coniiciuntur in δωδεκάτην πρυτανείας: hoc est, in duodecimam diem mensis Lunaris: nẽpe quia mensis primus Tetraeteridis erat Lunaris merus, & conueniebat cum mense Prytanias. Tamen vtvt hæc intelligatur, &c.

51 D. fuisse.] *Adde*: fuisse. Sed propius vero est, Apollinem natum septima Thargelionis in anno quarto Tetraeteridis Pythicæ, quo tempore nouiluniũ est secunda Thargelionis. Quæ proculdubio vera est sententia. Nam Apollo dicitur natus τῇ ἕκτῃ μηνὸς κατὰ σελήνην, vt fere omnes veteres prodiderunt. Et tamen dicitur ἑβδομαγενής. Si natus est τῇ ἕκτῃ, quomodo igitur ἑβδομαγενὴς dicitur? Iam caussam aperuimus. Natus est τῇ ἕκτῃ κατὰ σελήνην, sed τῇ ἑβδομάδι Θαργηλιῶνος ἰσαμήνου: nempe D τῇ ἕκτῃ τῆς πρυτανείας, τῇ ἑβδόμῃ Θαργηλιῶνος Tetraeterici. Ergo Thargelia celebrabantur τῇ ἕκτῃ Θαργηλιῶνος ἰσαμήνου. anni secundi Olympiadis: Pythia autem diebus æstiuis tertij sequentis. Pythiorum ætate sua, &c.

68. C. cui Athyr respondet.] *Adde*: Festum EVRESIS notatum est. Τῆς εὑρέσεως Rutilius Numatianus meminit in suo Itinerario:

Et tum forte hilares per compita rustica pagi
Mulcebant sacris pectora fessa iocis.

Illo

Illo quippe die tandem renouatus Osiris A
Excitat in fruges semina læta nouas.

Paulo ante indicauerat se soluisse post ortum Pleiados. Aperte notat illam εὕρεσιν celebrari mense Nouembri. Et præterea erant, &c.

91 B. nent.] *adde:* Sed hæc ita fuerint, siquidem Calippi annum Tetraetericum reformatũ sequamur. Alioquin Hyperberetæus Olympicus cæpit VIII, nõ VII Octob. vt lib. IV explicatur. Duplex igitur, &c.

97. A. inde septimus.] *Codex Ptolemæi mendosus nobis imposuit. Totus locus ita legi debet.* inde septimus secundæ Syromacedonicæ. Hyperberetæus 31 Augusti, feria III, cyclo Solis IIII: quæ composita cum regulari Xanthici 2 in Tabula mensium dabit feriam quintam in neomenia Xanthici. Erratum igitur biduo: & proinde apud B
Ptolemæum legendum Ξανθικοῦ Z, non autem Ξανθικοῦ E. de quo dubitari non debet. Conueniet etiam cum Adar gemino anni 3532: cuius character 5. 12. 178. Postremo anno Nabonassari, &c.

107. *In laterculo mensium Arabicorum* Rabie *prior debet esse primus mensis,* Tzephar *vltimus.*

110. *In calce Tabulæ hæc addantur.* Vtilitates huius magnæ periodi Hagarenæ passim in doctrina Hegiræ patebunt. Sed vnam de multis proponemus. Volo scire, mensi Iuliano proposito quotus mensis Hegiræ competat, aut contra. Anno Christi Dionysiano currenti adde semper 311. Abiectis omnibus 228, relinquuntur anni periodi: qui, si
excedent 76, pertinent ad secundam periodum Calippicam, qualium C
tres constituunt totam periodum Hagarenam: si excedant 152, reliqui pertinent ad tertiam Calippicam periodum, vt alibi quoque ostendetur. Propositus esto annus Christi 1597, in quo volo scire cui mensi Iuliano congruat Muharram Hegiræ. Adiectis 311, vt præceptum est, & abiectis octo periodis magnis, relinquuntur anni 84, hoc est, annus octauus periodi secundæ Calippicæ. Sub Titulo secundæ periodi, & laterali anno octauo, occurrit mensis vernalis Hagarenus Sahaben XIII Martij. Muharram est sextus a Sahaben. Ergo sextus mensis Iulianus a Martio, hoc est, Augustus, vindicat mensem Muharram. Proinde Muharram anni Christi 1597 incipiet mense Augusto Iuliano, conueniens in Elul Iudaicum. D

126. A. mæ diei] *adde.* sex exactæ sint: quas quidem sex horas ipsi non numerant, vt supra diserte explicatum est. Esto, exempli gratia, nouilunium Iudaicum 6. 7. 804, principium horarum septem, momentorum 804, capiendum non a meridie, sed ab occasu. A meridie enim esset 6. 13. 804, vt pote cum sex horis minus putent. Ideo cum calculus peruenit ad 18 horas, tum vtique ἀστρονομικῶς 24 horæ sunt absolutæ, cum tantum 18 πολιτικῶς putentur. Porro τὸ νυχθήμερον.

132 B.

A 132. B. ta Iulij.] *Adde*: Character eius 4.7.12. Quod autem ineunte Hegira cæpta eſt retexi vetus periodus Hagarena 228 annorum, illuſtre exemplum habemus in natali impuri Muhammedis. Natus eſt enim XII die Rabie prioris, feria ſecunda. Obiit vero eadem die eiuſdē menſis, anno Hegiræ X, auctore Chronologo Sarraceno ad calcem Alcorani addito, vt taceam conſenſum omnium Muhammedanorum. Vixit annos LXIII Arabicos ſolidos, auctore eodē Chronologo. Obiit igitur anno Chriſti 631, circa XVI, aut XVII Iunij. Anni illi LXIII Arabici ab anno Chriſti 631 in anteriora retexti, deſinūt in anno Chriſti 570. Erat annus Seleucidarū 881, & proinde 197 quartæ magnæ periodi Hagarenæ, hoc eſt, 45 annus tertiæ periodi Calippicæ, cuiuſmodi tribus conB ſtat tota Periodus. In Tabula periodi Hagarenæ, ſub titulo tertiæ periodi, & laterali anno 45, occurrit menſis vernalis Hagarenorū Sephar XXV Martij, feria III, cyclo Solis XIX. Ergo neomenia Rabie prioris, feria V, Aprilis XXIIII: & cōſequenter XII Rabie feria ſecunda, V. Mai. Natus ergo Planus ille quinta Mai, anno Chriſti 570. At in anno ſoluto hoc nullo modo cōtingere poteſt. Vt enim neomenia Rabie prioris in anno ſoluto incidat in feriam quintam neceſſe eſt, vt neomenia Muharram ſit feria ſecunda. A X anno Hegiræ 63 annis Arabicis retro retextis, occurret annus 158 periodi hebdomadicæ annorum 210, de qua ſuo loco dicetur. Atqui ſi fingamus annum Arabicū ſemper ſolutum fuiſſe, Muharram non cæpit feria ſecunda, niſi anno 154, aut 162 periodi C Hebdomadicæ: quod valde recedit ab interuallo vitæ Muhammedis 63 annorum. Quare manifeſto ſequitur ineunte Muhamediſmo, periodum Hagarenam ſolutam fuiſſe. Diximus anno X Hegiræ illum obiiſſe, teſte eodem Chronologo, & recepta antiquitus Muhammedanorum opinione, feria ſecunda, XII Rabie prioris: vt omnino ex eo colligatur 63 annos Arabicos vixiſſe. Oportebat igitur neomeniam Muharram incipere feria ſecunda, vt ſupra oſtenſum eſt. Atqui cæpit feria III, Aprilis IX, cyclo Solis 24. Proinde non XII, ſed XI Rabie prioris fuit feria ſecunda. Obiit igitur veſpere diei XI, ſequente XII, nempe XVI Iunij, ſequente XVII, anno Chriſti 631. Qui ſcribunt Muhammedem natum XXI Septembris, anno Chriſti 571, SaD haben XII, feria ſecunda, vnde expiſcati ſint, ipſi viderint: quandoquidem XII Sahaben eo anno in Periodo Hagarena fuerit Septembris XVIII, feria VI. Valde itaque hallucinati ſunt. Neque vero conſultius faciunt, cum in annum 632 mortem Muhammedis conferunt, XII Rabie prioris, feria ſecunda, Iunij VIII, anno XI Hegiræ, cum idem Chronologus Sarracenus non ſemel anno decimo Hegiræ currente mortuum dicat: Muharram autem anni vndecimi inierit 27 Martij, feria VII. Ex quo conſequens eſt XII Rabie prioris fuiſſe feriam VII,

non, vt ipsi produnt, secundam. Iam Muhammedem natum fuisse XII A
Rabie prioris, non autẽ XII Sahaben, præter Chronicon vetus, & consensum omnium Muhammedanorum, auctor est Io. Leo in sua Africa: vbi scribit Gazzulos gentẽ Libyæ nundinas suas inire a natali Muhammedis, nempe XII Rabie prioris: cui celebritati se quoq. interfuisse, anno Hegiræ 920, Christi 1511: cum tamen Muharram 920 iniuerit feria prima, XXVI Februarij, anno Christi 1514. Triennio igitur minus dixit. Quotiescunque autem in illo suo eximio opere annos Christi cum annis Hegiræ comparat (comparat autem sæpissime) nunquam ne semel quidem verum dicit: quod studiosos harum rerum monere volui. Idque mirum est in eo viro, qui & natione Muhammedanus, & rerum, quæ ad Muhammedismum pertinent, peritissimus fuerit. B

135. C. annus Hegiræ.] *adde*: Septembri. Hic Laterculus est duplex, vt vides. Prior pars continet annos cycli Dionysiani: altera menses cycli. Totus a dextris sinistrorsum constat septẽ versibus, propterea quod septem sunt embolismi in cyclo. Vnde sequitur, vt nunquam anni cycli singulares positi sint, sed aut terni, aut bini, ita postulante embolismi ratione. Itaque exempli gratia, in vltimo versu habes 2.1.19. Hoc est: Triennium continuum Muharram manebit in eadem, vt Computatores loquuntur, lunatione Dionysiana, nimirum in annis 19,1,2 cycli Dionysiani. Quare in comparando Muharram cum Lunatione Dionysiana, videndum semper, in qua Lunatione vltimus annus in illo versu fuerit. Fieri enim potest, vt secundum methodum, quam C dedimus, annus 1, aut 2, inueniatur sub alio titulo frontali, quam vltimus, nempe 19. Exemplum: Addita vnitate annis Christi 1596, vt præceptũ est, abiectis omnibus 228, remanet vnitas, hoc est, annus primus cycli Dionysiani: qui in laterculo est sub titulo frontali o: e regione autem II. Hoc est Muharram debebat esse in vndecima Lunatione Dionysiana. Atqui anno superiore, qui erat 19 Cycli, fuit sub 209, ideoque in VI Lunatione. Quia igitur vltimus annus notatus in versu, nempe 19, fuit in VI Lunatione, ideo & 1,2, erunt in eadem, vtpote cum sint in eodem versu. Sat est igitur vltimum annũ obseruare, a quo reliqui in eodem versu collocati pendent. Rursus anno Christi, &c.

152 C. surgebat.] *Hic codex Monachi Wigorniensis, vnde excepi* D *hæc, corruptus est. Corrige*: ex anno Diocletiani XCVIII, Christi vulgari 380. *Quæ infra corrigenda sunt codex Wigorniensis deprauata habet.*

153. Christi 437.] *Lege*: Diocletiani 153, vt etiã postea a nobis ponitur.

153. a. riodum suam.] *adde*: Diocletiani 153 (XCVIII) Christi 380. *ibid.* eam periodum.] *adde*: Diocletiani 153 (XCVII) alter.

153 A. vero ait Theophilus.] *Scribe & adde*: Theodosio seniori. id vero plane conuenit anno Christi 380. Sed hæc omnia a veteribus

pertur-

A perturbationis plena producuntur. Res ita habet. Theophilus Alexandrinus Episcopus instituit periodum magnam quinque cyclorum: quo nomine eam ἐνενηκονταπενταετηρίδα vocat, initio eius ducto a prisca epocha Diocletianea, cuius magnæ periodi vltimus annus erat Consulatus Ausonij, anno Christi 379. Anno autem 380, qui erat primus Theodosij senioris, itemque primus cycli Paschalis, inibat secunda periodus. Anno vero 437, qui erat quinquagesimus octauus periodi secundæ, Cyrillus Alexandrinæ sedis Episcopus aliam totidem annorum instituit, additis, vt Theophilus fecerat, solennitatibus. Itaque Gennadius de Theophilo ita scribit: *Paschalem etiam recursum, quem apud Nicenam synodum, post nonaginta & quinque annos agi in*
B *tempore & die, & Luna secundum suum statum inuenerat, additis quibusdam festiuitatis rationibus, & expositionibus Theodosio principi obtulit.* Cum hæc ita sint, mirum, cur Leo Papa in Epistola ad Marcianum Augustum scribat, eam periodum non 95, sed 100 annorum fuisse. Vnde periodum illam centenariam vocat, item centenariam supputationem. In epistola quoque LXXXIII ad Eudoxiam Augustam ita ait: *Sanctæ memoriæ Theophilus ad Augustum Theodosium seniorem scribens, per centum annos a primo prædicti principis Consulatu digessit ordinem diei festi, cuius instructionis septuagesimus quartus nunc annus euoluitur Opilione consule.* Quis vnquam credat 95 annos esse 100? Sigebertus quoque hunc auctorem sequutus ridicula de hac periodo
C scribit. Vide locum.

171 C. riorum diem.] *adde*: riorum diem. Meminimus nos dixisse diem ex quadrantibus consurgentem a Basilis ante IX Iulij intercalari solitum. Cuius sententiæ minime nos pœnitet. sed cum Cicero diem insititium, quem Romæ, Brumæ tẽpore, in anno Solari intercalabant, vocet Olympiadum mysteria, eo labimur, vt credamus, quemadmodum Athenis, ita etiam in Elide. mense Posideone, intercalari solitum. Cum enim periodus omnium Græcarum nationum penderet ab vna Olympica, imo annus Solaris omnium Græcorum idem esset, qui Olympicus, totidem dierum, nempe 365 $\frac{1}{4}$, consentaneum rationi est, eodem tempore intercalari solitum. Cicero profecturus, &c.

D 185 B. Christiani NESI.] *adde*: NESI vocant. Eum autem NESI siue NISI his elegantissimis versibus describit Claudianus Panegyrico II in Stiliconem.

Est ignota procul, nostræque imperuia menti
Vix adeunda Deis, annorum squalida mater,
Immensi spelunca ÆVI, *quæ tempora vasto*
Suppeditat, reuocatque sinu. Complectitur antrum,
Omnia qui placido consumit numine SERPENS:

Perpetuumque viret squamis, caudamque reducto A
Ore vorat, tacito relegens exordia lapsu.

Porro nomen ἐπαγομένων, &c.

198 C. 1460.] *Lege*: 1440, vt annus magnus Canicularis Ægyptiorum 1460.

199 *Reformanda Tabula Embolismi ita*:

TABVLA EMBOLISMI NEVRVZ PERSICI ANTIQVI.

Anni magni Neuruz.	Menses primi in XXVIII Martij.
1	*Adar.*
121	*Di.*
241	*Behemen.*
361	*Asphandar.*
481	*Phrurdin.*
601	*Adarpahascht.*
721	*Chardad.*
841	*Tir.*
961	*Mardad.*
1081	*Scheheriz.*
1321	*Mehar.*
1441	*Aban.*

Wahac siue Epagomenæ antiquæ XXI *Februarij. Wahac nouæ in* XXVI *mensis Persici.*

Vides in Tabula Embolismi proposita annum incipere ab Adar, XXVIII Martij. Wahak, siue Epagomenarum antiquarum neomenia est in XXI Februarij: cuius neomeniæ vicem in fine 120 anni sumitur neomenia Adar vltimi. Neomenia autem Epagomenon nouarum traducitur B in XXIII Martij. Ita ille annus incipit ab Aban & desinit in Aban, habetque XIII menses, vtique vndecim interceptos inter duos Aban. qui orbis seruatur vsque ad exitum anni 1440.

200 A Cusrui.] *adde*: vocat Cossorassath. Sed corruptus est codex. vnius literæ mutatione legendum Cossorassach. كسري الشيخ id est, Rex Cosroes. Persæ, &c.

205. cus fiat.] *adde*. cus fiat, adde 3. Sed hoc C non semper occurrit. Laterculum, &c.

Pag. 206. *Post diatribam anni Armeniaci addatur sequens Tabula.*

LATERCVLVM CHARACTERISMI MENSIVM.

1	*Thoth*	*Sahami*	*Phrurdin*	30	7	1	2	3	4	5	6
2	*Paophi*	*Theri*	*Adarpahascht*	60	2	3	4	5	6	7	1
3	*Athyr*	*Cagutz*	*Chardad*	90	4	5	6	7	1	2	3
4	*Choiac*	*Arats*	*Thir*	120	6	7	1	2	3	4	5
5	*Tybi*	*Mahich*	*Mardad*	150	1	2	3	4	5	6	7
6	*Mechir*	*Arichi*	*Schariz*	180	3	4	5	6	7	1	2
7	*Phamenoth*	*Aheli*	*Mehar*	210	5	6	7	1	2	3	4
8	*Pharmuthi*	*Mariri*	*Aban*	240	7	1	2	3	4	5	6
9	*Pachon*	*Marchath*	*Adar*	270	2	3	4	5	6	7	1
10	*Payni*	*Harwatsis*	*Di*	300	4	5	6	7	1	2	3
11	*Epiphi*	*Nawasari*	*Behemen*	330	6	7	1	2	3	4	5
12	*Mesori*	*Hari*	*Asphandar*	360	1	2	3	4	5	6	7
13	*Epagomenæ*	*Musteraka*	*Wahak.*	365	3	4	5	6	7	1	2

D

TABVLA

A

TABVLA GENERALIS NOVILVNIORVM MEDIORVM THOTH NABONASSARI, SAHAMI Armeniorum, Phrurdin, Iezdegird. idque Alexandriæ.

Anni Icosipentaeteridos.	Dies Thoth	Nouilunium Thoth.			Dies Sahmai.	Nouilunium Sahami.			Dies Phrurdin.	Nouilunium Phrurdin.		
1	24	6	18	187	28	2	13	694	7	2	19	98
2	14	4	2	1063	17	6	22	490	26	1	16	687
3	3	1	11	859	7	4	7	286	16	6	1	483
4	22	7	9	368	26	3	4	875	5	3	10	279
5	11	4	18	164	15	7	13	671	24	2	7	868
6	1	2	2	1040	4	4	22	467	13	6	16	664
7	20	1	0	549	23	3	19	1056	3	4	1	460
8	9	5	9	345	13	1	4	852	21	2	22	1049
9	28	4	6	934	2	5	13	648	11	7	7	845
10	17	1	15	730	21	4	11	157	30	6	5	354
11	7	6	0	526	10	1	19	1053	19	3	14	150
12	25	4	22	35	29	7	17	542	8	7	22	1026
13	15	2	6	911	19	5	2	338	27	6	20	535
14	4	6	15	707	8	2	11	134	17	4	5	331
15	23	5	13	216	27	1	8	723	6	1	14	127
16	12	2	22	12	16	5	17	519	25	7	11	716
17	2	7	6	888	6	3	2	315	14	4	20	512
18	21	6	4	397	24	1	23	904	4	2	5	308
19	10	3	13	193	14	6	8	700	23	1	2	897
20	29	2	10	782	3	3	17	496	12	5	11	593
21	18	6	19	578	22	2	15	5	1	2	20	489
22	8	4	4	374	11	6	23	881	20	1	17	1078
23	27	3	1	963	1	4	8	677	10	6	2	874
24	16	7	10	759	20	3	6	186	29	5	0	383
25	5	4	19	555	9	7	14	1062	18	2	9	179

B

Quia exactiorem & expeditiorem methodum nouiluniorum in annis æquabilibus Ægyptiorum, Armeniorum & Persarum aliquis desiderare posset, eius rei gratia Tabulam hanc construximus, vt paruo dispẽdio temporis studiosus Lector nouilunia in illis mensibus nancisci possit. Cuius Tabulæ vsum laudabunt, qui Ptolemæum legunt & libros Arabum, in quibus creber vsus annorum Iezdegird. Nouilunia autem conueniunt Alexandrino cælo. Hoc anno 1597 currebat annus Nabonassari 2345, cuius Thoth

C cæpit 20 Iulij, feria 3, anno superiore 1596. Volo scire eius nouilunium. Ex pagina 193, annis collectis proxime minoribus 2000, 300, 25, id est 2325, competunt de parte anteriori 3.16.441. de parte posteriori 4.7.639. Coniunge igitur 3.16.441 cum nouilunio anni currentis 20 expansi sub titulo nouiluniorum Nabonassari, nempe cum 2.10.782. Colligitur nouilunium Thoth 2345, feria 6.3.143, Augusti 13 Alexandriæ. Sæculo Nabonassari nouilunium fiebat in 29 Thoth in anno 20 cycli Icosipentaeterici. Sed de parte posteriori collegimus dies προεμπτώσεως 4.7.639. Aufer igitur 4 dies neglectis horis, de 29. Supersunt 25 dies Thoth. Ergo nouilunium factum in 25 Thoth. Neomenia Thoth

D cæpit feria III. Ergo XXV erat feria VI, a cuius meridie putatur nouilunium vt fuit propositum. Rursus eodem anno 1596 neomenia Sahami 1046 iniuit 21 Octobris, feria V. Annis collectis proxime minoribus 1025 congruunt de parte anteriori 1.2.357. de posteriori 1.21.723. Annus expansus currens 21. cuius nouilunium antiquum 2.15,5, cum 1.2.357 coniunctum dat nouilunium Sahami 3.17.362, Nouembris IX. Fuit igitur 20 Sahami: vt etiam ostendit προέμπτωσις partis posterioris. Denique eodem anno iniuit Phrurdin 966 Iezdegird,

Octobris 18, feria secunda. Annis collectis proxime minoribus 950 A
competunt numeri 3.5.726. Anni expansi currentis character 7.11.716.
colligitur nouilunium Phrurdin 966, feria 3.17. 362, vt antea, sed in XXIII Phrurdin. Rursus hæc scribebamus mense Thamuz anni Iudaici 5357: cuius character 1.4.866, Iunij v, & quidem κτ̄ Σελήνης. Nam hic annus est abundans. Iam scimus ex doctrina anni Iudaici, 6 horas deesse anno Iudaico. Itaque id esset 7.10.866, Hierosolymis. nempe a meridie septimæ feriæ, id est, IIII Iunij. Volo experiri in annis Nabonassari, Armeniorum, & Iezdegird. Tamuz est vndecimus a Thoth propositi nouilunio. Character igitur decem mensium præteritorum 1.7.370, ex pagina 184, compositus cum nouilunio Thoth 6.3.143 dat nouilunium Thamuz Alexandriæ 7.10.513. Rursus 10 B
mensibus Lunaribus competunt dies absoluti 295 ex eadem pagina 184. qui cum 25 diebus Thoth compositi dant dies 320 a neomenia Thoth. In laterculo mensium supra apposito numerus collectorum dierum proxime minor 300 e regione Payni, de 320 abiectus relinquit 20 diem mensis sequentis, nempe Epiphi. Ergo nouilunium medium Tamuz Alexandriæ iniuit feria septima, hora 10.513, a meridie XX diei Epiphi. Thoth iniuit feria 3, vt diximus. Ergo Epiphi neomenia feria secunda, vt habes in eodem laterculo. Proinde vicesima Epiphi fuit feria VII, vt erat propositum. Denique Tamuz est octaua lunatio a Sahami Armeniaco, & Phrurdin Persico. Character septem mensium præteritorum 3.17.151 cum nouilunio Sahami & Phrurdin 3.17. C
362 cōpositus dat idem nouilunium Tamuz, vt antea, 7.10.513. At 206 dies congruentes septem lunationibus cum vicesima Sahami compositi, dant 16 mensis Mariri, vt est in laterculo. Sahami iniuit neomenia V. Ergo, Mahiri etiam V. Proinde XVI fuit feria VI. Atqui nouilunium factum feria septima. Ergo fuit XVII Sahami. Itaque sine laterculo omnis opera luditur. Sic 206 dies cum 23 Phrurdin dant 19 Aban Persici, feria VI. Sed debebat esse feria VII. Ergo fuit die XX. Sic, puto, satisfiet iis, quibus prior methodus nouiluniorum non placuerit. Nam hæc expeditissima est, & optima.

248 D. harum rerum.] *adde*. harum rerum. Aliter & expeditius. Esto propositus annus periodi prytanias 59, item Idus Apriles. Volo D
scire cui mensi prytanias, & quotæ mensis prytanias respondeant Idus Apriles. In Parapegmate, sub Krione, e regione Iduum Aprilium, notati sunt anni prytanias 7, 45, 64. Sed annus 59 non occurrit. Ascendendo vide vbi proxime occurrat. Et quidem offert se in XVI Krionos Attici, VI Eid. Aprilis cum mense Munychione. Dies Iduum est quinta ab eo. Aio igitur in anno 59 prytanias Idus Apriles fuisse πέμπτην Μουνυχιῶνος πρυτανείας. Ita sine vllo labore omnes epochas dierum Iulia-

A Iulianorum ad dies prytanias, & contra conferes.

255. *Ante diatribam* DE ANNIS EMENDATIS, pone: PARAPEGMA CALICVTIENSIVM. Odoardus Barbosa scribens de Kanium, hoc est, Astrologis Calecutiensibus, dicit eorum menses diuisos esse in signa & planetas. quorum alios 29, alios 30, alios 31 dierum esse. Quis dubitat eum esse annum cælestem, quem supra proxime proposuimus? Sed falsum, quod addit, eum annum Lunarem esse, itemque incipere ab Aprili. Nam qui 30 & 31 dierum menses aliquot habet, non potest esse Lunaris: præterea qui cælestis est, omnino a vere, ideoque a principio Arietis incipiat, necesse est. Scito autem vocem Kaniun non esse Indicam, sed Arabicam كاهنيون enim sunt diuina-

B culi, augures, vates.

280 B. 730 & 731.] *adde* 730. & 731. & propterea Statius Achilleidos primo eleganter Trieterida vocauit alternam.

——Huius in vmbra

Alternam reuocare piæ Trieterida Matres Consuerant. — Alternam, nimirum τὴν παρ' ἕνα ἐνιαυτὸν ἀποκαθισαμένην. Sed locus ille corruptus hodie apud Statium. Legitur enim *Alternum r. p. Trieterica m.*

351. B. Ziu.] *Totum locum ita corrrige*: Egressi igitur sunt Hebræi ex Ægypto quartadecima Nisan, quæ incidebat in XV Aprilis, feria quarta, XVIII Pharmuthi.

C 375. D. Iudaico.] *Ita scribe*. In captiuis fuit Ezekiel ipse. *Dele ergo* Daniel &

376. D. marunt. *adde*.] marunt. Annus primus Nabuchodonosori est 4107 periodi Iulianæ.

387 B. sione.] *adde*: sione Archidami. Tamen Xenophontis de hac re verba hæc sunt: τελευτῶντος τοῦ θέρους, εἰς ὃ ὁ ἑξάμηνος, καὶ ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Præter sex menses, ait octo & viginti annos præterea huic bello absolutos fuisse. Sed vtitur idiotismo loquendi, viginti & octo annos, pro vicesimus octauus annus. quæ locutio apud Iosephum, Plutarchum, Gregorium Turonensem, & alios veteres frequens occurrit. quod mihi imposuit, & cautioribus imponere

D potest. Itaque qui hallucinari putant Xenophontem, ipsi potius hallucinantur. Non enim est hallucinatio, sed ἀκυρολογία καὶ ἰδιωτισμός. Monendus est, &c.

393 B. ta, hinc discimus.] *adde*: discimus: Et Xenophon primo ἑλληνικῶν diserte scribit, anno secundo Olympiadis XCIII Alcibiadem reuersum Athenas, statim mysteria, quæ metu belli Peloponnesiaci Athenienses in mari celebrabant, vt in terra celebrarentur, curasse. Non dubium, &c.

394 B. ἐν τῇ δευτέρᾳ.] *adde.* ἐλέγοντο. Quod Græci dicunt ἐποπτεύειν μυστήρια, id Q. Curtius dixit visere mysteria, libro VIII: *Non qui Samothracum mysteria viserent*. Aliud est, &c. A

401 B. simachum.] *adde.* est Alexander. Doctissimus Politianus, vt iam indicauimus, scribit in nummis orientalibus sculptum Lysimachi caput esse cornibus taurinis. quæ tamen non taurina, sed arietina esse, oculi ipsi docent. Neque solus hac in re falsus est eruditissimus vir sæculi sui, sed etiam quidam veterum. Georgius Godinus ex veterum scriptorum fide ita loquitur: φασὶ δὲ συνόντα Σέλευκον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι ταῦρον θυομένῳ ὑποδράντα μόνον Σέλευκον περιγλυφέντος αὐτοῦ, τῶν κεράτων κρατήσαντα, καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ περιτιθέασι κέρατα. Ita sane περιτιθέασι κέρατα non vtique Tauri, sed Arietis, B neque ex ea caussa, sed propter Iouem Ammonem. Omnes enim illi Orientales reges in honorem Alexandri Alexandrum ipsum cornuta specie nummis suis imprimebant. Ab eo igitur bicornis, &c.

411 A *Ante diatribam de primis Kalendis Januarij collocetur hæc sequens Diatriba.*

DE EPOCHA TYRIORVM.

Q. Curtius libro IIII de capta Tyro ab Alexandro: *Multis ergo casibus defuncta & post excidium renata, nunc tamen longa pace cuncta refouente sub tutela Romanæ mansuetudinis acquiescit.* Colonos C in eam deductos a Romanis innuit: quod perspicue ostendit Vlpianus de Censibus: *Sciendum est, esse quasdam colonias iuris Italici, vt est in Syria Phœnice splendidissima Tyriorum colonia, vnde mihi origo est, nobilis regionibus, serie sæculorum antiquissima, armipotens, fœderis, quod cum Romanis percussit, tenacissima. Huic enim Diuus Seuerus, & Imperator noster ob egregiam in rempublicam, imperiumque Romanum insignem fidem, ius Italicum dedit.* A deducta autem colonia annos suos putabant Tyrij, eaque epocha Fastos suos, & omnes actus legitimos signabant, non aliter ac pleræque aliæ coloniæ, vt supra ostendimus de Interamna, Neapoli, Rauenna, & aliis, & de Lugduno nobis quoque constat. Tempus igitur deductæ coloniæ, atque adeo Tyriorum æræ colligitur ex actis Synodi Chalcedonensis, Actione IX, in qua ita D scriptum exstat: IBÆ EDESSENÆ EPISCOPI LIBELLVS QVERVLOSVS: *Post Consulatum Flauij Zenonis, & Posthumiani venerandorũ virorum Consulum, sub die quinto Kalendarum Martiarum in Colonia Tyro clarissima Metropoli Consulari, anno quingentesimo septuagesimo quarto, mensis Peritij die decima, secundum Romanos autem Februarij quinta & vigesima, indictione prima.* Et Consules & indictio produnt annum

A Christi 448. Erat igitur annus periodi Iulianæ 5161. Proinde annus primus Æræ Tyriorum consurgit ex anno 4588, cyclo Lunæ IX, Solis XXIIII. Apud Eusebium annus tertius Olympiadis 264, Christi Dionysianus 279, Periodi Iulianæ 4992 comparatur cum anno Tyriorum CCCCII. Ergo annus primus æræ Tyriæ consurgeret ex anno 4591 periodi Iulianæ: atque adeo triennio antiquior esset ea æra, quam prodit Synodus Chalcedonensis. Rursus si menses omnes Tyriorum fuerunt τριακονθήμεροι cum Epagomenis appendicib. exitu anni, cum XXV Februarij in anno bisextili conuenerit cum decima Peritij, proculdubio neomenia Epagomenon inciderit in 17 Martij: neomenia autem Dystri in XXII Martij. Proinde annus Tyriorum idem fuerit
B cum Damasceno, de quo tractatum loco suo in libro IIII. Atqui apud Maximum monachum neomenia Peritij Tyrij init ex XIIII Februarij, non ex XVI, vt postulat ratio secundum synodum. Sed mensium illorum Tyriorum initia apud Maximum sunt perturbata; neque sibi constant. Et præterea quatuor tantum menses sunt XXXI dierum apud eum, Xanthicus, Artemisius, Dæsius, Panemus: reliqui septem tricenarij. vt hoc modo annus Solaris fuerit tantum dierum 364. Quare tota via & in mensium neomeniis, & in numero dierum ibi erratum est. De his vero mensibus vide amplius in diatriba de morte Valentiniani iunioris. Nam habent nescio quid his simile. Sed difficile est coniectura assequi.

C 418 C. diderit idem.] *adde*: Moralis. De Æra Hispanica sic Iulianus Pomerius Episcopus Toletanus contra Iudæos lib. III. *Iam vero residuus annorum numerus a tempore natiuitatis Christi, vsque in præsens, in promptu est vnicuique & scire, si volet, & supputare, si placet, assumptis scilicet annis, secundum Eram, ab ipsa Domini incarnatione. Era enim inuenta est ante* XXXVIII *annos, quam Christus nasceretur. Nunc autem acclamatur Era esse* DCCXXIIII. *Detractis igitur* XXXVIII *annis, ex quo Era inuenta est, vsque ad natiuitatem Christi, residuum sunt* DCLXXXVI *anni*. In veteribus cippis, &c.

421. A. Gallia alius.] *adde* Gallia alius locus illustris ex concilio Valentino in Gallia. *Concilium Valentinum* XXX *Episcoporum Era* CCCCXIII *sub Gratiano & Valentiniano Imperatoribus: Gratiano ter-*
D *tio, & Equitio Consulibus*. Era 413 est annus Christi 375, quadriennio solido ante Consulatum Ausonij, indictione tertia: quanquam eruditissimus Onufrius quinquennio ante ponit. Rursus alius locus in concilio Arelatensi quarto. In quo ita initio, &c.

421 B. *supra.*] *adde*: Ergo omnibus epistolis Æram subiecerat: ac propterea hinc colligitur, nomen Æræ etiam Romæ antiquitus in actis legitimis, nedum in Hispania tantum vsurpatum fuisse. Hinc

Arabs

Arabs auctor Geographiæ, qui ante quadringentos annos scribebat, A
ait Romanos Æram nominare Terick ab ære splendido, ex quo ære quædam opera Romæ facta erant. Quanuis falsa & ridicula est ratio, quæ homini Arabi Latine tamen intelligenti condonanda est, tamen hoc non dixisset, nisi a Romanis æram vsurpatam sciuisset. vnde apparet etiam a quibusdam Æram, non Eram scribi solitum. Denique nomine Æræ, &c.

441 A. bini II.] *adde*: Gordiani. Quare Agon XLVI Neronianus incidit in Consulatum Vettij Sabini II, & Venusti anno secundo Gordiani: siquidem illud par Consulum a Fastorum conditoribus recte in annum Christi 240 collatum est: quo quidem anno certissimum est agonem XLVI celebratum. Atqui Iul. Capitolinus in Gordiano ita B
scribit: *Prætextato & Attico* COSS. *Gordianus aperto Iano Gemino, quod signum erat indicti belli, profectus est contra Persas.* Si statim post celebratum agonem profectus est in Persas, vt scribit Aur. Victor: ergo Consulatus Prætextati & Attici incidit in annum Christi 240, non in 241, vt volunt Fastorum conditores. Corrigantur igitur Fasti, & illud par Consulum in annum 240 coniiciatur. Primus agon, &c.

453 C. loco, quem produximus.] *adde*: quem produximus: Glossæ veteres ad Iuuenalis Satyram VIII, ad illud. — *Vocem Damasippe locasti Sipario* — *Id est, Præco fuisti in mimo. Siparium velum est, sub quo latent Paradoxi, cum in scenam prodeunt: aut ostium mimi, aut quod appellatur Comicum.* In lustro igitur, *&c.* C

465 D. Centum quadraginta.] *Scribe*: centum quadraginta quatuor milia, & septingenti homines. Ab eo tempore, &c.

478 A. vanitatis illius.] *adde*: quam qui pronunciauit. Georgius Cedrenus: τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ, τῆς δευτέρας (τρίτης) ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου (Νοεμβρίου) μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ Τοξότου ζώδιον. ὡροσκόπει γὰρ Καρκῖνος. τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς (ἑβδομηκοστῆς) πέμπτης Ὀλυμπιάδος, ἐπήξαντο τοὺς θεμελίους. Si errores librariorum, ita, vt indicauimus, tollantur, qui proculdubio nati sunt ex notis numerariis, nemo verius pronunciauit de natalibus νέας Ῥώμης. Subiicit: καὶ ἐν ἐννέα μησὶ τό, τε χερσαῖον καὶ παράλιον τεῖχος μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων ἐν D
τῇ πόλει δομηθέντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Μαΐου μηνὸς τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονεν. Encænia igitur, &c.

483 A. re pelagi.] *adde*: inundantis effuderunt. Sed cum a Consulatu Ausonij, ad imperium Iustiniani, omnia paria Consulum suis characterismis indictionum notata sint exactissime apud Marcellinum Comitem, fieri non potest, vt erratum sit in illo eximio Chronico Consulari. Erratum igitur in inscriptione Christiana, quam ad-

adduxi-

A duximus. Quod si orthographiam illius epigraphes consideraueris, non miraberis Consulem illius anni ab illo ignoratum, qui Latine nesciebat scribere. Mirum tamen est Consulem potuisse ignorari eodem ipso anno, quo Consulatum gerebat. Consulatus Stilichonis secundus proxime secutus est Consulatum sextum Honorij. Annus vero, qui antecessit Consulatum sextum Honorij, incidit in cyclum Lunæ quintum, & proinde in annum Christi 403. Igitur sextus Consulatus Honorij incidit in annum Christi 404, & consequenter secundus Stilichonis in 405. Male igitur lapis, qui VII Kalen. Nouembris dixit fuisse feriam sextam. Hoc enim accidit non anno 405, sed anno 406, vt ostensum est. Quod annus, qui proxime sextum Honorij
B consulatum antecessit, fuerit cycli lunaris quintus, ita demonstramus. Honorius Kalendis Ianuarij, quibus Consulatum sextum iniit, vrbem ingressus est: quem diem Claudianus serenum fuisse dicit fauore quodam numinis, cum antecedentes dies, & exitum Decembris pluuiæ infestassent, Luna adhuc rudi, hoc est, circa φάσιν φεγγαρίου. Vt circiter exitum Decembris inciderit nouilunium, vel, vt ipse poeta loquitur, Luna rudis, hoc non patitur ratio Lunaris, nisi in anno quinto cycli. Sed tam illustris loci versus depromemus ex Panegyri VI Consulatus Honorij.

Ipse fauens votis, solitoque decentior aër,
Quanuis aßiduo noctem fœdauerat imbre,
C *Principis & Solis radiis detersa remouit*
Nubila. namque ideo pluuiis turbauerat omnes
Ante dies, Lunamque rudem madefecerat Auster,
Ut tibi seruatum scirent conuexa serenum.

Quos versus ideo adduximus, vt & eluderemus fidem saxi ab homine idiota exarati, & vt studiosi rationis temporum assuescant demonstrationibus Chronologicis per methodum astronomiæ aut cyclorum. Quam barbari sunt, & impuri, qui doctrinam cyclorum irrident.

542 C. Claudianum Belli.] *adde*: pro Beli. Par menda in Q. Curtij libro III de curru Darij. *Distinguebant internitentes gemmæ iugum, ex quo eminebant duo aurea simulacra cubitalia, quorũ alterum in alterum belli gerebat effigiem.* Legendum enim: *quorum alterum Nini, alterum*
D *Beli gerebat effigiem.* Per Ninum enim Assyriæ, per Belum Babyloniæ imperium coniunctum innuebant. Belus igitur, &c.

581 B. mus.] *adde.* mus. Sed & fuit Colonia Romanorum. Nam in Ptolemæi libris manuscriptis ita legitur: Συνάπλοντες δὲ τῇ Πυρλώῃ Κομυένοι. Καὶ πόλις αὐτῶν ΛΟΥΓΔΟΥΝΟΥΝ Κολωνία. Vox Κολωνία deest in excusis. Quare duæ Lugdunenses Coloniæ fuerunt in Gallia. Lugdunensis Conuenarum Nouempopulaniæ, & Lugdunensis

nensis Segusianorum, primo deducta a L. Munatio Planco, deinde a Ti. Claudio Cæsare, dicta fuit COLONIA COPIA CLAVDIA AVGVSTA LVGODVNVM. Auctor vetus inscriptio inter Viennam, & Confluentes Isaræ ac Rhodani. Hinc nihil occurrit, &c. A

585 A. illius pestis.] *adde*. peruenerit. In verbis Geographi Arabis fit mentio factionis Marawaniun. Sciant igitur studiosi, Abaz fuisse patruum Muhammedis, atque eius progeniem & gentē dictam fuisse, dicique adhuc Abaziun. Ad eos ius Califatus pertinebat, vt pote qui propius sanguine Muhammeden attingerent. Sed Marawan quidam primus Califatum ab illa gente ad se & suos, qui Marawaniun dicti sunt, transtulit per tyrannidem. eoque nomine omnibus Muhammedanis in odio est nomen Marawanin ad hanc vsque diem. Muharram igitur, &c. B

606 A. eius est.] *adde*. πεντηκοστή. Etiam in Arabismo Christianorum dicitur عنصر ענצר cum interpretatione نزول روح القدس Descensus Spiritus sancti. Sed in Nomocanone Muhammedico a Kalendis Ianuarij, ad عنصر putantur dies 198. Ita Pentecoste incideret semper in 17 Iulij, quæ tamen nunquam eo peruenit, & præterea est solenne mobile. Sed a Muhammedanis de his rebus fides non est exigenda.

609 B. gusti.] *adde*. gusti erat XXII Ab. Omnino aut neomenia, aut VIII, aut XV, aut XXII, aut XXIX die Elul celebrari ξυλοφόρια necesse erat, ne concurrerent in Sabbatum, quo die non liceret ligna portare. Atqui neomenia & XXIX sacræ erant, parasceue nempe noui anni. VIII igitur, aut XV, tantum poterant celebrari. Sed illæ dies videntur aliis cerimoniis exceptæ. Ergo Xylophoria, &c. C

FINIS.

NOMENCLATOR
AVCTORVM ET SCRIPTORVM QVORVM AVCTORITAS IN HIS LIBRIS DE EMENDATIONE TEMPORVM vsurpata.

D

Nehemias

T

V

X

Z

INDEX

INDEX
RERVM ET VERBORVM MEMORABILIVM IN HOC OPERE DE
EMENDATIONE TEMPORVM.

Aſobarioth

Cyclus

G

H.

I

N

Nabo-

O

P

Q

R

S

T

V.

Vicennalia

INDEX GRÆCARVM VOCVM.

λιμναιών.

INDEX

INDEX ORIENTALIVM VOCVM.

وحق

נ ܢ ن ነ

ס ܣ س ሰ

ע ܥ ع ዐ

العرب

FINIS INDICVM.

OPERIS
DE
EMENDATIONE
TEMPORVM
Finis.

VETERVM
GRÆCORVM
FRAGMENTA
SELECTA,

Quibus loci aliquot obſcuriſsimi Chronologiæ ſacræ & Bibliorum illuſtrantur.

ΒΗΡΩΣΣΟΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΟΣ,

ΙΕΡΕΥΣ ΒΗΛΟΥ, ΕΝ ΤΗ ΤΡΙΤΗ ΤΩΝ ΧΑΛΔΑΙΚΩΝ.

ΑΚΟΥΣΑΣ δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβοπαλλάσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν κοίλην, καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης γέγονεν, οὐ δυνάμενος ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκυρίευσε, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποίησε. τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβοπαλλασάρῳ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον ἔτη βεβασιλευκότι εἰκοσιεννέα. αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων καὶ Σύρων καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα. Καταλαβὼν δὲ τὰ πράγματα διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων, καὶ διατηρουμένην τὴν βασιλείαν ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις παραγενομένοις, συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις ἀποδεῖξαι. αὐτὸς δ' ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων, τό, τε Βήλου ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τήν τε ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσχαρισάμενος καὶ *ἀναγκάσας πρὸς τὸ μηκέτι δύνασθαι τοὺς πολιορκοῦντας, τὸν ποταμὸν ἀναστρέφοντας ἐπὶ τὴν πόλιν κατασκευάζειν, περιεβάλετο τρεῖς μὲν τῆς ἔνδον πόλεως περιβόλους, τρεῖς δὲ τῆς ἔξω τούτων, τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῆς πλίνθου. καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱεροπρεπῶς προσκατεσκεύακε τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις ἕτερα βασίλεια ἐχόμενα ἐκείνων ὑπεραίροντα ἀνάστημα, καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὰ δ' ἴσως ἔσται, ἐάν τις ἐξηγῆται. πλὴν ὄντα γε ὑπερβολὴν ὡς μεγάλα καὶ ὑπερήφανα συνετελέσθη ἡμέραις δεκαπέντε. ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις τούτοις ἀναλήμματα λίθινα ὑψηλὰ ἀνοικοδομήσας καὶ τὴν ὄψιν ἀποδοὺς ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο. καὶ κατασκευάσας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐπιθυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως ὡς τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ Μηδίαν τόποις, μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀρρωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαράκοντα τρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐιλμαράδουχος. οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελ-

φὴν ἔχοντα αὐτοῦ Νηριγλισσορόορος ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον, διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισσοορος ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς Λαβοροσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα, ἐπιβουλευθεὶς δὲ διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. οὔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλιγοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηνῶν πόλιν. Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβόννηδον. τοῦ δὲ Ναβοννήδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρίσαντος αὐτὸν πρότερον, χρησάμενος Κῦρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, κατέστρεψε τὸν βίον.

ΑΒΥΔΗΝΟΣ ΕΝ ΤΗ ΑΣΣΥΡΙΩΝ ΓΡΑΦΗ.

Μεγασθένης δέ φησι Ναβουκοδρόσορον Ἡρακλέος ἀλκιμώτερον γεγονότα ἐπί τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίην στρατεῦσαι. ταύτας δὲ χειρωσάμενον, ἀπόδασμον αὐτέων εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ πόντου κατοικίσαι. μετὰ δὲ λέγεται πρὸς Χαλδαίων, ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ βασιλήια κατασχεθείη θεῷ ὅτεῳ δή. φθεγξάμενος δὲ εἶπε οὕτως. ἐγὼ Ναβουκοδρόσορος, ὦ Βαβυλώνιοι, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν προαγγέλλω συμφορήν, τὴν οὔτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, οὔτε βασίλεια Βῆλτις ἀποτρέψαι μοίρας πεῖσαι σθένουσι. ἥξει Πέρσης ἡμίονος τοῖσι ὑμετέροισι δαίμοσι χρεώμενος συμμάχοισι, ἐπάξει δὲ δουλοσύνην. οὗ δὴ συναίτιος ἔσται Μήδης τὸ Ἀσσύριον αὔχημα. ὡς εἴθε μιν πρόσθεν, ἢ δοῦναι τοὺς πολιήτας, χάρυβδίν τινα ἢ θάλασσαν εἰσδεξαμένην αἰστῶσαι πρόρριζον, ἤ μιν ἄλλας ὁδοὺς στραφέντα φέρεσθαι διὰ τῆς ἐρήμου, ἵνα οὔτε ἄστεα, οὔτε πάτος ἀνθρώπων, θῆρες δὲ νόμον ἔχουσι, καὶ ὄρνιθες πλάζονται, ἔν τε πέτρῃσι καὶ χαράδρῃσι μοῦνον ἀλώμενον, ἐμέ τε, πρὶν ἐς νόον βαλέσθαι ταῦτα, τέλεος ἀμείνονος κυρῆσαι. ὁ μὲν θεσπίσας παραχρῆμα ἠφάνιστο. ὁ δέ οἱ παῖς Εὐιλμαλούρουχος ἐβασίλευε. τὸν δὲ ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης λεῖπε παῖδα Λαβασσοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδεικνῦσι βασιλέα προσήκοντά οἱ οὐδέν. τῷ δὲ Κῦρος ἑλὼν Βαβυλῶνα Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται.

ΕΚΑ-

ΕΚΑΤΑΙΟΣ ΑΒΔΗΡΙΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Ἔστι γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰ μὲν πολλὰ ὀχυρώματα κατὰ τὴν χώραν καὶ κῶμαι. μία δὲ πόλις ὀχυρὰ πεντήκοντα μάλιστα σταδίων τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσιν ἀνθρώπων περὶ δώδεκα μυριάδες. καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἱεροσόλυμα. ἐνταῦθα δέ ἐστι κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς πεντάπλεθρος, εὖρος πηχῶν ἑκατόν, ἔχον διπλᾶς πύλας. ἐν ᾧ βωμός ἐστι τετράγωνος οὐκ ἐκ τμητῶν ἀλλ' ἐκ συλλέκτων ἀργῶν λίθων οὕτω συγκείμενος. πλευρὰ μὲν ἑκάστη εἴκοσι πηχῶν, ὕψος δὲ δεκάπηχυ. καὶ παρ' αὐτὸν οἴκημα μέγα, οὗ βωμός ἐστι, καὶ λυχνίον, ἀμφότερα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὁλκήν. ἐπὶ τούτων φῶς ἐστιν ἀναπόσβεστον καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας. ἄγαλμα δ' οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἀνάθημα τὸ παράπαν, οὐδὲ φύτευμα παντελῶς οὐδέν, οἷον ἀλσῶδες, ἤ τι τοιοῦτον. διατρίβουσι δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς ἁγνείας τινὰς ἁγνεύοντες καὶ τὸ παράπαν οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἵρωμος, ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία ἐβασίλευσε τριάκοντα καὶ τέσσαρα. οὗτος ἔχωσε τὸν εὐρύχωρον. τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς ἀνέθηκεν. ἔπειτα ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους Λιβάνου κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας. καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησε· τό, τε τοῦ Ἡρακλέους καὶ Ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρευσε. πρῶτόν τε τὴν ἔγερσιν τοῦ Ἡρακλέους ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί, εἶτα τοῦ τῆς Ἀσάρτης, ὁπότε Τιλυοῖς ἐπεστράτευσε, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους, οὓς καὶ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ἐπὶ τούτου ἦν τις Ἀβδήμουνος παῖς νεώτερος, ὃς ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεύς. τελευτήσαντος Εἰρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν Βαλεάζαρος ὁ υἱός, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον Ἀβδάσταρτος ὁ αὐτοῦ υἱὸς βιώσας ἔτη εἴκοσι ἐννέα ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες ἐπιβουλεύσαντες ἀπώλεσαν. ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη δεκαδύο. μεθ' οὓς Ἄσαρτος ὁ Δελαιαστάρτου. ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀσέρυμος βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. οὗτος ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φέλητος, ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξε μῆνας ὀκτώ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον ἀνεῖλεν Εἰθώβαλος ὁ τῆς Ἀσάρτης ἱερεύς, ὃς βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα δύο ἐβίωσεν ἔτη ἑξήκοντα ὀκτώ. τοῦτον διεδέξατο Βαδέζωρος, ὃς βιώσας ἔτη τεσσαράκοντα πέντε ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε Μάττηνος ὁ υἱός, ὃς βιώσας ἔτη τριάκοντα δύο, ἐβασίλευσεν ἔτη ἐννέα. τούτου διάδοχος γέγονε Φυγμαλίων. βιώσας δ' ἔτη πεντήκοντα ἓξ ἐβασίλευσεν ἔτη τεσσαράκοντα ἑπτά. ἐν δὲ τῷ ἐπ' αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Διδὼ φυγοῦσα ἐν τῇ Λιβύῃ πόλιν ᾠκοδόμησε Καρχηδόνα.

ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Ἐπὶ Ειθωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε Ναβουχοδονόσορος τὴν Τύρον ἔτη τρία καὶ δέκα. Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Βαὰλ ἔτη δέκα. Μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδίκασαν αὐτοί, Εκνίβαλος Βασλάχου μῆνας δύο, Χέλβης Αβδαίου μῆνας δέκα, Αββαρος ἀρχιερεὺς μῆνας τρεῖς, Μύτγονος καὶ Γεράστρατος τοῦ Αβδηλίμου δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε Βαλάτορος ἐνιαυτὸν ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀποστείλαντες μετεπέμψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου τελευτήσαντος, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Εἴρωμον, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσιν. ἐπὶ τούτου Κῦρος Περσῶν ἐδυνάστευσεν.

ΙΩΣΗΠΟΥ ΕΚ ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΩΝ.

Οὐκοῦν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντηκοντατέσσαρα καὶ τρεῖς μῆνες πρὸς αὐ-
* τοῖς, ἑβδόμῳ μὲν γὰρ * περὶ τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον. τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Ειρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ ΕΝ ΤΕΤΑΡΤΩ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΛΟΓΩ.

Ἱστορεῖ δὲ τὰ περὶ Ιουδαίων ὅτι ἀληθέστατα καὶ τοῖς τόποις καὶ τοῖς ὀνόμασιν αὐτῶν συμφωνότατα Σαγχουνιάθων ὁ Βηρύτιος, εἰληφὼς τὰ ὑπομνήματα παρὰ Ιερομβάλου τοῦ ἱερέως θεοῦ τοῦ Ιευώ, ὃς Αβιβάλῳ τῷ βασιλεῖ Βηρυτίων τὴν ἱστορίαν ἀναθεὶς ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐξεταστῶν τῆς ἀληθείας παρεδέχθη. οἱ δὲ τούτων χρόνοι καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πίπτουσι χρόνων, καὶ σχεδὸν τοῖς Μωσέως πλησιάζουσιν, ὡς αἱ τῶν Φοινίκης βασιλέων μηνύουσι διαδοχαί. Σαγχουνιάθων δὲ κατὰ τὴν Φοινίκων διάλεκτον φιλαλήθως τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἐκ τῶν κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγραφῶν συναγαγὼν καὶ συγγράψας, ἐπὶ Σεμιράμεως γέγονε τῆς Ασσυρίων βασιλίδος. ἣ πρὸ τῶν Ιλιακῶν, ἢ κατ' αὐτούς γε τοὺς χρόνους γενέσθαι ἀναγέγραπται. τὰ δὲ τοῦ Σαγχουνιάθωνος εἰς ἑλλάδα γλῶσσαν ἡρμήνευσε Φίλων ὁ Βύβλιος.

ΒΗΡΩΣΣΟΣ ΕΝ ΤΗ ΠΡΩΤΗ ΤΩΝ ΧΑΛΔΑΙΚΩΝ.

Λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ Αρμενίᾳ πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ κομίζειν τινὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦντας· χρῶνται δὲ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τῷ κομιζομένῳ πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἐν τῇ ἐνενηκοστῇ καὶ ἕκτῃ βίβλῳ.

Ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μινυάδα μέγα ὄρος κατὰ τὴν Αρμενίαν Βάρις λεγόμενον εἰς ὃ πολλοὺς συμφυγόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισωθῆναι, καί τινα ἐπὶ λάρνακος ὀχούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν ὀκεῖλαι, καὶ τὰ λείψανα τῶν ξύ-

λων ἐπὶ πολὺ ζωθῆναι. γένοιτο δ' ἂν οὗτος, ὅν ἤνικα καὶ Μωϋσῆς ἀνέγραψεν ὁ τῶν Ἰουδαίων νομοθέτης.

ΑΒΥΔΗΝΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΣΣΥΡΙΑΚΟΙΣ.

Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἦρξαν, καὶ Σείσιθρος, ᾧ δὴ Κρόνος προσημαίνει μὲν ἔσεσθαι πλῆθος ὄμβρων Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα. κελεύει δὲ πᾶν, ὅ, τι γραμμάτων ἦν ἐχόμενον ἐν Ἡλίου πόλει τῇ ἐν Σιππάροισι ἀποκρύψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας εὐθέως ἐπ' Ἀρμενίοις ἀνάπλεε, καὶ παραυτίκα μιν κατελάμβανε τὰ ἐκ θεοῦ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐπείτε ὧν ἐκόπασε, μετίει τῶν ὀρνίθων, πείρην ποιεύμενος, εἴ κου γῆν ἴδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδῦσαν, αἱ δὲ, ἐκδεκομένου σφέας πελάγεος ἀχανέος, ἀπορέουσαι ὅκῃ κατορμίσονται, παρὰ τὸν Σείσιθρον ὀπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ' αὐτῇσι ἕτεραι, ὡς δὲ τῇσι τρίτῃσι εὐτύχεε (ἀπικέατο γὰρ δὴ πηλοῦ κατάπλεοι τοὺς ταρσοὺς) θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσι. τὸ δὲ πλοῖον ἐν Ἀρμενίῃ περίαπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖσι ἐπιχωρίοισι παρείχετο.

ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε. Μετὰ δὲ τὴν μάχην Κάδυτιν πόλιν τῆς Συρίης ἐοῦσαν μεγάλην εἷλε. ἐν τῇ δὲ ἐσθῆτι ἔτυχε ταῦτα κατεργασάμενος, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι, πέμψας ἐς Βραγχίδας τὰς Μιλησίων. Μετὰ δὲ ἑκκαίδεκα ἔτεα τὰ πάντα ἄρξας, τελευτᾷ, τῷ παιδὶ Ψάμμι παραδοὺς τὴν ἀρχήν.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων.

Καὶ Ἐλουλαῖος ὄνομα ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. οὗτος ἀποστάντων Κιτταίων ἀναπλεύσας προσηγάγετο αὐτοὺς πάλιν. ἐπὶ τούτοις πέμψας Σαλμανασὰρ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν. ὅστις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὀπίσω. ἀπέστη τε Τυρίων Σιδὼν καὶ Ἀρκη καὶ ἡ Παλαίτυρος, καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἳ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδοσαν. διὸ Τυρίων οὐχ ὑποταγέντων, πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ' αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα, καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους. αἷς ἐπιπλεύσαντες Τύριοι ναυσὶ δεκαδύο, τῶν νεῶν τῶν ἀντιπάλων διασπαρεισῶν, λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἄνδρας εἰς πεντακοσίους. ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ τιμὴ διὰ ταῦτα. ἀναζεύξας δ' ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῶν ὑδραγωγίων, οἳ διακωλύσωσι Τυρίους ἀρύσασθαι. καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γενόμενον, ἐκαρτέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρυκτῶν.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τῶν ἐγχωρίων τις Ἄδαδος ὄνομα πλεῖον ἰσχύσας Δαμασκοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας, ἔξω Φοινίκης, ἐβασίλευσε. πόλεμον δ' ἐξενέγκας πρὸς Δαβίδην βασιλέα τῆς Ἰουδαίας καὶ πολλαῖς μάχαις

κελευθεὶς, ὑστάτη τε παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾗ ἥττηται, ἄριστος ἔδοξεν εἶναι βασιλέων ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ. τελευτήσαντος δ᾽ ἐκείνου, ἀπόγονοι ἐπὶ δέκα γενεὰς ἐβασίλευον, ἑκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τοὔνομα τοῦτο ἐκδεχομένου, ὥσπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. Μέγιστον δὲ πάντων δυνηθεὶς ὁ τρίτος ἀναμαχέσασθαι βουλόμενος τὴν τοῦ προπάππου ἧτταν, στρατεύσας ἐπὶ Ἰουδαίοις ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρεῖτιν καλουμένην.

ΙΩΣΗΠΟΣ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗ ΕΝΑΤΗ.

Μέχρι νῦν αὐτὸς τε ὁ Ἄδερ καὶ Ἀζάηλος ὁ μετ᾽ αὐτὸν ἄρξας ὡς θεοὶ τιμῶνται διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τῶν ναῶν τὰς οἰκοδομίας, οἷς ἐκόσμησαν τὴν τῶν Δαμασκηνῶν πόλιν. πέμπουσι δ᾽ αὐτοὶ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἐπί τε τιμῇ τῶν βασιλέων, καὶ σεμνύνονται τὴν τούτων ἀρχαιότητα, οὐκ εἰδότες, ὅτι νεώτεροί εἰσι, καὶ οὐκ ἔχουσιν αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς ἔτη χίλια καὶ ἑκατόν.

Ο ΑΥΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΔΕΚΑΤΗ.

Μνημονεύει δὲ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως Βαλάδα Βηρωσός.

ΕΚ ΤΩΝ ΟΡΦΑΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΚΡΙΤΟΥ.

Οὐ γάρ κεν τις ἴδοι θνητῶν μερόπων κραίνοντα,
Εἰ μὴ μουνογενής τις ἀπορρὼξ φύλου ἄνωθεν
Χαλδαίων. ἴδρις γὰρ ἔην ἄστροιο πορείης.

ΚΑΙ ΕΤΙ.

Ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων ἅμα καὶ μέσον, ἠδὲ τελευτήν,
Ὡς λόγος ἀρχαίων, ὡς ὑδογενὴς διέταξεν
Ἐκ θεόθεν γνώμαισι λαβὼν κατὰ δίπλακα θεσμόν.

IN FRAGMENTVM BEROSI BABYLONII SACERDOTIS BELI, EX LIBRO III RERVM CHALDAICARVM.

HÆ veterum ſcriptorum reliquiæ, tanquam ex naufragio tabellæ in vnum libellum a nobis coniectæ ſunt, ne iterum naufragium facerent: quod quidem hactenus illis contigit, dum apud Ioſephum & Euſebium diſiectæ & neglectæ nemini fidem vtilitatis ſuæ faciebant, præſertim iis, qui in tractatione hiſtoriæ Biblicæ omne externorum ſcriptorum auxilium negligunt. Horum ſiniſtra iudicia ſatis confutantur iſtarum reliquiarum fide, vt conſtare poteſt ei, qui tam accurate eas cum iſtis Notis leget, quam putide ipſi eas aſpernati ſunt. Tantum abeſt, vt eas hiſtoriæ ſacræ inutiles dixerit, vt ſine illis nullam certam Epocham temporis in ſacra Chronologia apprehendi poſſe indicaturus ſit.

BHΡΩΣΣΟΣ] Tatianus: Βηρωσὸς ἀνὴρ Βαβυλώνιος ἱερεὺς τοῦ παρ' αὐτοῖς Βήλου κατ' Ἀλέξανδρον γενόμενος Ἀντιόχῳ τῷ μετὰ Σέλευκον τρίτῳ τὴν Χαλδαίων ἱστορίαν ἐν τρισὶ βιβλίοις κατατάξας, &c. Βαβυλωνιακὰ non Χαλδαϊκὰ vocat Athenæus libro XIIII. Elogium Beroſi paucis verbis vide apud Plinium libro VII.

Ναβοπαλλάσαρος] Ptolemæo dicitur Ναβοπολλάσαρος· qui, teſte eodem, ex obſeruationibus Chaldæorum eclipticis, cæpit imperare anno Nabonaſſari 123: vt de eius tempore error nullus interuenire poſſit. Apud Ioſephum libro priore in Appionem Ναβουλάσαρος decurtate legitur: in x autem libro Originum Iudaicarum Ναβουχοδονόσορος inepte. & tamen adeo vetuſtus eſt error, vt etiam agnoſcatur a Ruffino. Sed recte apud Euſebium Ναβοπολλάσαρος. Itaque Beroſus nobis indicauit patrem Nabuchodonoſori, initium autem eius imperij Ptolemæus. Nulla ergo latebra errori ſuper tempore diruti templi a Nabuchodonoſoro. qua in re Chronologi excuſari non poſſunt, præſertim ij, qui ſcriptores vernaculos rerum patriarum verum aliquando dicere potuiſſe diffidunt. Ex hoc barbaro contemptu nati ſunt illi portentoſi ἀναχρονισμοὶ in illorum Chronicis. Nomen huius Regis ita conceptum fuit נבו־פול־לְצַל pro נְבוֹ־פול־נֶצַּר. Nam Chaldæi Nun cum Lamed commutant: vt Nabonidus, Labonitus. Sed de his vide, quæ in ſexto libro diſputamus. Itaque differentia nominis Nabopollaſſari, & filij eius Nabuchodonoſori ſunt duo monoſyllaba Pul, in Nabopollaſſaro, & Cad in Nabuchodonoſoro. Itaque Nabonaſſar ſi in medium ſui recipiat Pul, erit nomen patris Nabuchodonoſori, ſi autem Cad inſeratur, fiet Nabuchodonoſor filius. Nam Nabo-naſſar, & Nabo-laſſar idem eſt.

Ὁ τεταγμένος σατράπης] An vllum Satrapen Nabopollassar pater Nabuchodonosori Syriæ & Ægypto præfecerit, id vero neque negare, neque præstare possumus. Satis constat, Nechao regem Ægypti tributum Iudææ indixisse, interfecto Iosia rege. II Reg. XXIII, 33. cuius rei meminit diserte Herodotus lib. II. καὶ Σύροισι πεζῇ ὁ Νεκὼς συμβαλὼν ἐν Μαγδόλῳ ἐνίκησε. Sed locum Mageddo vocat scriptura, non Magdolum. Syros autem intelligit Iudæos, sine dubio, qui ita vocabantur etiam a vicinis Phœnicibus. Nam Philo Bybliensis ait eos ἑρμιοὺθ vocatos, idque significare Iudæos. Atqui plus significat. Hoc enim nomine συγκλύδαιοι intelliguntur. nempe אֲרָם יְבוּר. Magdali autem loci meminit Ieremias XLVI, 14., XLIIII, 1. Cum autem Nechao ingenti exercitu fines Babyloniæ inuaderet, tunc Nabuchodonosorum missum a patre, vt ex Beroso discimus, cum Nechao prælium commisisse, fusoque Nechao ad locum, qui Carchamis dicitur, in continenti ad partes Palæstinæ victorem se contulisse, regem Ioiakim in vincula coniecisse, Iudæam regno Babyloniæ stipendiariam fecisse. Ierem. XLVI, 2. II Chron. XXXVI, 6. Hæc acciderunt anno Nabopollassari XVIII, a Thoth Nabonassari 140: vnde consurgit annus primus Nabuchodonosori ab expeditione Syriaca. Ieremiæ XXV, 1. Daniel I, 1. Hæc omnia non repugnant Berosi historiæ, si modica interpretatione adiuuentur.

Συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ] Duæ præcipue caussæ huius expeditionis, exercitus Nechao Ægyptij in fines Babyloniæ irruptionem facientis, & defectio Tyri, sub Rege Ithobalo, vt ex censualibus Phœnicum aperiemus.

Συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ] Proculdubio intelligit prælium a Nabuchodonosoro cum Rege Nechao commissum ad Carchamis secundum Euphratem. Satrapen igitur Ægypti vocat: quod Ægyptiis Rex impositus esset a Nabopollassaro, a quo postea defecerit. Sed de hac re Herodotus nihil monet, quod Sacerdotes Ægyptij id non indicarint.

Ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν] Viuo patre Nabopollassaro Regnum filio Nabuchodonosoro attribuit, nimirum quod filius a patre in Syriam missus rex declaratus ab eo, & in societatem regni assumptus. Hinc non solum Iudæi, sed & Berosus attribuunt eius regno annos XLIII. cum tamen triginta dumtaxat solus, reliquos tredecim cum patre regnarit. Sed Chaldæi illius annos putauerunt a morte patris, non ab expeditione Syriaca. Daniel II, 1. qui locus male ab interpretibus exponitur.

Ἔτη βεβασιλευκότι ἐννέα.] Recte, non, vt in X Originum Iudaicarum, εἴκοσι ἕν. qui error non solum agnoscitur a Ruffino auctore futilissimo, sed etiam ab Eusebio. Sed facilis fuit lapsus ἓν pro ἐννέα. Quod si ἐννέα scriptum non fuisset, tamen ex Ezekiele non obscure colligi potuisset. Ait enim sibi oblatam visionem anno tricesimo. qui annus tricesimus in Chaldæa non potest esse, nisi regis Chaldæi. Regnabat igitur cum Nabuchodonosoro. Et proinde erat pater, non alius. Iam nouimus ex hoc fragmento esse Nabopollassarum. Erat annus XIII ipsius Nabuchodonosori, vel a Ioiakim in vincula coniecto. Ergo annus tertiusdecimus Nabuchodonosori est tricesimus Nabopollassari, id est 152 Nabonassari, ex Ptolemæo. Et proinde cum attigerit in imperio annum tricesimum, non vtique εἴκοσι ἕν, sed εἴκοσι ἐννέα legendum, vt diserte scriptum libro priore in Appionem. Ita ex Ezekiele nullo negotio hæc menda tolli poterat. Dicit igitur Nabopollassarum annos viginti nouem solidos imperasse; & consequenter anno tricesimo imperij obiisse, quo tempore Ezekieli visio ostensa, & paulo post Tyrus a Nabuchodonosoro expugnata, tertiodecimo anno postquam oppugnari cæpta,

rege Tyriorum Ithobalo cum Chaldæis bellum gerente. Quis igitur satis pro dignitate huius fragmenti vtilitates commendare possit? Quam strenue hæc Chronologorum errores confutant! Quam belle cum scriptura pariant!

Αἰσθόμενος δ' οὐ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν] Accepit nuncium de morte patris Nabopollassari, cum in eo esset, vt expugnaret Tyrum, & Regem Tyriorum Ithobalum, qui in Chaldæos rebellauerat, deditionem facere cogeret, anno Nabonassari 152 ad finem decurrente, pauculis mensibus post Ezekielis visionem.

Καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα] Nechao Rege fugato in continenti vrbem Tyrum obsidione cinxit, quam vix tandem anno tertiodecimo vertente expugnauit, auctoribus Censualibus Phœnicum: regem Ioiakim in vincula coniecit, II Chron. XXXVI, 6. Ægyptum inuasit, Ieremias XLVI, 13. quæ fuit vna ex duabus præcipuis caussis huius expeditionis. Sed Herodotus in Ægyptiacis nihil horum meminit.

Καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φοινίκων] De Phœnicum captiuis recte. Hoc enim accidit anno Nabonassari 152: de Iudæis non ita: cum hoc anno 148 antea factum esset, capto Iechonia. Sed quæ temporibus distinguenda erant, ipse ex auersione in vnum tempus coniicit.

Καὶ τῆς κατὰ τὴν Αἴγυπτον] Quod prædam & captiuos ex Ægypto egerit, vt hic notatur, perspicue indicatur Ieremiæ XLVI, 26. quæ Herodotus ignorauit, quia Sacerdotes illi Ægyptij, qui ei sciscitanti de rebus Ægyptiacis respondebant, ea, quæ ad laudem gentis faciebant, tantum docuerunt; cætera, quæ ad illorum ignauiam, seruitutem, & tributa, quæ Chaldæis pendebant, tacuerunt. Atqui ex nostro Beroso, & Ieremia constat, illos reges Ægyptios precario regnasse, & Babyloniis vectigales fuisse. Tamen quæ Ieremias denunciat Apriæ ventura cap. XLIIII, 30, ea omnino fideliter narrat Herodotus, & plane illi cum verbo diuino conuenit.

Διοικούμενα ὑπὸ Χαλδαίων] Non gentem intelligit, sed Sapientes & Philosophos Babyloniæ. Daniel II, 2. Eorum alios ὀρχηνοὺς, alios Βορσιππηνοὺς dictos monuit Strabo, a locis nempe. Alia terminatione essent ὀρχαῖοι, & Βορσιππαῖοι. vt Ναζαρηνοὶ, Ναζαραῖοι. ὀρχαῖοι igitur, siue ὀρχηνοὶ a loco אֶרֶךְ indubitate. Genes. X, 10. Sed Chaldæis videtur fuisse אֹרֶךְ, vnde אֹרְכָיֵא ὀρχαῖοι, non autem אֶרֶךְ vnde אַרְכָיֵא ἀρχαῖοι dicendum fuerit. Quin & ὀρχόη, non ἀρχόη dicitur Ptolemæo.

Ὑπὸ τοῦ βελτίστου αὐτῶν] Hoc plane ostendit de Chaldæis Philosophis, non de gente dictum. Quantum autem gratia & auctoritate possent apud Reges & populum, habes Isaiæ XLVII, 12, 13, 15. Sed & historia Alexandri docet eorum monitu multa Alexandrum gessisse. Sic cum dicitur Vr Chaldæorum, intellige non nationem, sed eosdem Philosophos, & sacerdotes. Eusebius ex Eupolemo prisco scriptore: δεκάτῃ δὲ γενεᾷ ἐν πόλει τῆς Βαβυλωνίας Καμαρίνῃ, ἣν τινας λέγειν πόλιν Οὐρίην, εἶναι δὲ μεθερμηνευομένην Χαλδαίων πόλιν. Manifesto ait Vrien illam, quam Moses Vr Chaldæorum vocat, dictam fuisse Camarinem: idque esse Chaldæorum vrbem. Pro Chaldæis intellige Sacerdotes, aut Philosophos, qui dicebantur כְּמָרִים Camarim. Atque hoc vult. Et idem Eupolemus de Abrahamo: ὃν δὴ καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὴν Χαλδαϊκὴν εὑρεῖν. Mathesin vocat Χαλδαϊκὴν, vt alij.

Κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου] κυριολογία. Potitus in solidum patrito imperio. Antea enim tantum diuisum cum patre gerebat.

Συνέταξεν αὐτοῖς ἀποικίας] Et modum agri quoque Iudæis assignauit, quem colerent. Ieremiæ XXIX, 5.

Ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις] Ad flumen Cobar, teste Ezekiele. Ibi enim assignati fuerunt agri deportatis.

Ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων τό, τε Βήλου ἱερὸν] Nam vasa templi cum Iechonia traducta sunt Babylonem. II Chron. XXXVI, 10: & in templo Beli collocata, vt antea capto Ioiakim. Ibid. 7. Daniel I, 2.

Τὸ τοῦ Βήλου ἱερὸν] Hoc magnificum Beli templum a Nabuchodonosoro ex manubiis Syriaci triumphi exornatum, & annis CXX post a Xerxe solo æquatum, monitu Chaldæorum instaurauit Alexander. Auctor, præter alios, Arrianus: ad quod opus frustra Iudæos compulit, neque vllis verberibus, aut minis eo adigere potuit. Iosephus ex Hecatæo: φησὶ γὰρ (Hecatæus) Ἀλεξάνδρου ποτὲ ἐν Βαβυλῶνι γενομένου, καὶ προελομένου τὸ τοῦ Βήλου πεπτωκὸς ἱερὸν ἀνακαθῆραι καὶ πᾶσιν αὐτοῦ τοῖς στρατιώταις ὁμοίως φέρειν τὸν χοῦν προστάξαντος, μόνους τοὺς Ἰουδαίους οὐ προσχεῖν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγάς, καὶ ζημίας ἀποτῖσαι μεγάλας, ἕως αὐτοῖς συγγνόντα τὸν βασιλέα δοῦναι τὴν ἄδειαν. Vtrum vero intelligat Iudæos, quos Nabuchodonosor in Babyloniam deportauit, an qui stipendia in eius exercitu faciebant, id vero dubitari potest. Scimus enim ex Hecatæo, Iudæos sub Alexandro, & eius successoribus militasse. quin & sub Xerxe, siquidem Iosepho credimus, qui id conatur probare ex Chœrilo. Sed in versibus Chœrili nihil video, quod extorqueat a lectore, vt eos Iudæos credat, de quibus loquitur Chœrilus, præter illa verba, γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες. Nam Σόλυμα ὄρη temporibus Chœrili nulla alia fuerunt, præter montana quædam Lyciæ, quorum mentio fiat Iliados VII. Recentiores quidem Solymos Iudæos vocarunt, quod Hierosolyma compositum nomen esse crederent ex templo & gente Solymorum. Martialis ad Iudæum, — *Solymis quod natus in ipsis:* & idem de Iudæis: *Sed quæ de Solymis venit perustis.* Sed vetustiores, vt diximus, non videntur alibi Solymos præterquam in Lycia agnoscere. Rursus Chœrilus vocat eam gentem τροχοκουράδας. At in lege districte vetatur περιτροχάλως κείρεσθαι. Leuitico XIX, 27. Quare vt negare non audemus de Iudæis illos versus Chœrili accipiendos, ita merito dubitari potest.

Προσχαρισάμενος καὶ* ἀναγκάσας] In decimo Originum Iudaicarum legitur: καὶ ἕτερα χρησάμενος, καὶ ἀναγκάσας. Vtrobique corruptus locus. Neque hilum hic nos iuuat Ruffinus: nisi quod pro χρησάμενος, legendum χαρισάμενος ex ipso apparet. Suspicor ἀναγκάσας pro ἀνακαινίσας positum. Vetustissimum est mendum, vt omnia alia, quæ apud Iosephum. Suspicioni meæ fauet Ruffinus, qui *reparauit* vertit. Sed libro priore in Appionem vertit *cogitans.*

Περιεβάλετο τρεῖς μὲν ἔνδον τῆς πόλεως] Abydenus & hæc & alia opera præterea recenset ἐν τῇ Ἀσσυριακῶν γραφῇ: Ναβουχοδονόσορος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν, Βαβυλῶνα μὲν ἐτείχισε τριπλῷ περιβόλῳ ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέρῃσι, τόντε Ἀρμακάλην ποταμὸν ἐξήγαγεν ἐόντα κέρας Εὐφρήτεω, τόντε Ἀκράκανον. ὑπὲρ δὲ τῆς Σιππαρηνῶν πόλιος λάκκον ὀρυξάμενος περίμετρον μὲν τεσσεράκοντα παρασαγγέων, βάθος δὲ ὀργυιέων εἴκοσι, πύλας ἐπέστησε τὰς ἀνοίγοντες ἄρδεσκον τὸ πεδίον. Καλέουσι δὲ αὐτὰς ἐχετογνώμονας. ἐπετείχισε δὲ καὶ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης τὴν ἐπίκλυσιν, καὶ Τερηδόνα πόλιν ἔκτισε κατὰ τὰς Ἀράβων ἐσβολάς, τάτε βασιλήϊα δένδροισι ἤσκησε, κρεμαστοὺς παραδείσους ὀνομάσας. Hæc ad verbum pene interpretantur Berosiana. In his Ἀρμακάλης ποταμὸς dicitur, qui Armalcar Plinio: sed vtrobique male pro Neharmalca. Neharmalca non est Cobar Ezekielis. Sed Cobar hodie dicitur Cabur: eiusque caput est ad ciuitatem Meredin, cuius aqua, quanquam rubra, potui optima. Præterea in his mentio τῆς Σιππαρηνῶν πόλεως. Scio Σίπφαρα in Mesopotamia poni a Ptolemæo. Sed hæc sunt in Babylonia.

Καὶ τειχίσας ἀξιολόγως τὴν πόλιν] Daniel IIII, 27. Non ergo illam Semiramis construxit totam. Iosephus de Beroso: ταῦτα μὲν ἔτερος ἱστόρησε περὶ τοῦ προειρημένου

βασι-

βασιλέως καὶ πολλὰ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Χαλδαϊκῶν, ἐν ᾗ μέμφεται τοῖς Ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ Σεμιράμιδος τῆς Ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι.

Ἕτερα βασίλεια] Meminit Daniel dicto loco IIII, 27.

Ἀναλήμματα λίθινα] Q. Curtius hæc omnia interpretatur: *Super arcem vulgatum Græcorum fabulis miraculum, pensiles horti sunt, summam murorum altitudinem æquantes, multarumque arborum vmbra & proceritate amœni. Saxeæ pilæ, quæ totum onus sustinent, instructæ sunt. Super pilas lapide quadrato solum stratum est patiens terræ, quam altam iniiciunt, & humoris, quo rigant: adeoque validas sustinent arborum moles, vt stipites earum* VIII *cubitorum spatium crassitudine æquent, in* L *pedum altitudinem emineant, & frugiferæ æque sint, ac si terra sua alerentur. Et cum vetustas non opera solum manu facta, sed etiam ipsam naturam paulatim exedendo perimat, hæc moles, quæ tot arborum radicibus premitur, tantique nemoris pondere onerata est, inuiolata durat. Quippe* XX *lati parietes sustinent* XI *pedum interuallo distantes, vt procul visentibus siluæ montibus suis imminere videantur. Syriæ Regem Babyloniæ regnantem hoc opus esse molitum, memoriæ proditum est, amore coniugis victum, quæ desiderio nemorum siluarumque, in campestribus locis virum compulit Naturæ genium amœnitate huius operis imitari.* Hæc ille. Regem Syriæ pro Assyriæ, & Assyriæ pro Babyloniæ dixit, vt & II Chron. XXXIII, 11. & Isaiæ XIIII, 25. Vide Strabonem initio lib. XVI. Sed & de hortis pensilibus idem Strabo: καὶ ὁ κρεμαστὸς κῆπος ἔχων ἐν τετραγώνῳ σχήματι ἑκάστην πλευρὰν τεττάρων πλέθρων. συνέχεται δὲ ψαλιδώμασι καμαρωτοῖς ἐπὶ πεττῶν ἱδρυμένοις κυβοειδῶν ἄλλης ἐπ' ἄλλη. οἱ δὲ πεττοὶ κοῖλοι πλήρεις γῆς, ὥστε δέξασθαι φυτὰ δένδρων τῶν μεγίστων, ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου κατεσκευασμένοι, καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ ψαλίδες, καὶ τὰ καμαρωτά. Vide reliqua: quæ omnino dissimillima sunt Curtianis, imo diuersa omnino. πεττοὶ κυβοειδεῖς poterant esse taxilli, quos vocat Vitruuius, qui supponebantur pyramidibus, pilis, & ingentibus molibus, vt firmius insisterent. Eiusmodi taxilli ingentes ænei substrati erant obelisco illi, quem Xystus Pont. Max. annis superioribus mirabili molitione operum in alium locum transtulit. Sed si taxillos suppositos dicimus concameratis fornicibus sustinendis, vt velle videtur Strabo; quare dicit eos plenos terræ & arborum consitarum fuisse? Obscurissimus locus mihi quidem, non fortasse peritis. Similem locum in volumine Ester non capio, capite primo: ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς. Nam cui rei illi κύβοι suppositi sint, non video: & longe aliter habet Hebraismus. Nobis quoque satis constat, doctissimum interpretem Vitruuij non intellexisse, quid essent taxilli apud illum scriptorem. De hortis pensilibus similia Curtio scribit Diodorus.

Διὰ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ] Nitocris hæc dicitur Herodoto, magni animi mulier, quæ videtur clauum tenuisse, & omne regnum administrasse, viro dementato, & inter bestias degente: neque solum vltimis temporibus viri, sed & regnante Euilmerodacho filio, & Balsasaro nepote. Neque vero dubito, quin ea ipsa sit, cuius mentio Danielis V, 10. quod ex commate sequenti clarius demonstratur. Cum autem Berosus dicat eam nutritam fuisse in Mediæ montanis, intelligimus non nutritam solum, sed etiam natam, & filiam Alyattis fuisse, si quis locus coniecturæ. Cuius enim alius, qui quidem posset socer esse Nabuchodonosori? Nam ipse Nabuchodonosorus Alyatten cum Cyaxare reconciliauit anno secundo Olympiadis quadragesimæ nonæ, periodi autem Iulianæ 4131, 601 ab Ilij excidio, non 604, vt vult Solinus, qui erat vicesimus septimus Nabuchodonosori ab expeditione Syriaca, quintusdecimus ab excessu Nabopollassari, Kalendis Octobris, quum Solis defectu dies in noctem vertisset, teste Herodoto. Sane ob affinitatem, quæ Nabuchodonosoro cum Cyaxare Medo intercedebat, vide-

tur Nabuchodonoſor ſocerum, cum Lydo reconciliaſſe, non facturus, niſi tam iuſta cauſſa interceſſiſſet.

Τῆς ὀρείας διαθέσεως] Recte, non τῆς οἰκείας, vt legitur decimo originum Iudaicarum.

Μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους] Inchoatum opus ergo reliquit. Sed abſoluit vxor eius Nitocris. Ac propterea totum hoc opus Nitocridi attribuit Herodotus, nimirum quæ abſoluit, non autem Nabuchodonoſoro, qui inchoauit. Vide Herodotum libro primo. Nam valde huc faciunt,& præterea digna, quæ non negligantur. Illa Heroina non minor fuit Semiramide, vt plane diſcere potes ex patre hiſtoriæ Herodoto, vt poſſit dici a Semiramide Babylonem inchoatam, a Nitocride abſolutam.

Βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαράκοντα τρία] Tredecim annis fere cum patre regnauit in expeditione Syriaca, reliquos triginta & vnum ſolus in Babylonia. Moritur anno 183 Nabonaſſari, triceſimoſexto a capto Iechonia: eodemque anno ad finem vergente, nempe duodecimo menſe, Ewilmerodach Iechoniam e carcere eductum in amicis ſuis habuit, anno triceſimo ſeptimo ineunte a captiuitate ipſius Iechoniæ, qui erat 184 iniens a Thoth Nabonaſſari. Quæ omnia mirifice conueniunt cum ſacra ſcriptura, vt de reliquis tuto fides Beroſo haberi poſſit. Cur enim non habeatur, cum ex ſe nihil, ſed ex annalibus Babyloniis omnia deprompſerit?

Νηριγλισσόορος ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα] Cuius initium anno Nabonaſſar 185. Cæterum in his Regibus plane hallucinatur Ioſephus lib. x Originum Iudaicarum, tam in annis imperij ſingulorum, quam in eorum genere deducendo.

Λαβοροσοάρχοδος] Nepos Nabuchodonoſori ex filia, vltimus Rex proſapiæ Nabopollaſſari. Et Balſaſar Danieli eſt nepos Nabuchodonoſori (Daniel. v, 11.) vltimus Rex proſapiæ Nabopollaſſari. Ergo Laboroſoarchodos eſt Balſaſar. Neque vero de eo dubitare poteſt, niſi cui Sol non lucet in meridie, cuiuſmodi multorum hoc ſæculum fertile. Iſtud nomen eſt inuerſum nominis Nabuchodonoſori, per metatheſin ſyllabæ Chad נְבוּ־כַד־רֶצַּר Ναβουχοδονόσορος. לְבוֹ־רֶצַּר־כַד Λαβοροσοάρχοδος. Nam Labo pro Nabo dicebant. Νηριγλίσοορος autem eſt נֵרְגַל־לְצַּר. Prius membrum eſt nomen idoli. II Regum XVII, 30. Poſterius eſt idem cum נֶצַּר, per commutationem Nun cum Lamed, vt toties monuimus, quod & poſterius eſt in Nabopollaſſar. נְבוּ־פוּל־לְצַּר, & in Nabolaſſar, quod eſt idem cum Nabonaſſar.

Μῆνας ἐννέα] Sub patre regnauit annos quatuor, ſolus menſes nouem. Itaque a Daniele anni, qui attribuuntur patri a Beroſo, imputantur ipſi Balſaſaro. Nam ne vllum deſiderium Ewilmerodachi relinqueretur propter memoriam Nabuchodonoſori, videtur Neriglisſares ſe pro tutore filij in regno geſſiſſe, non pro rege, idque etiam propter reginam Nitocrin, cuius magnam potentiam reuerebatur.

Ἀπετυμπανίσθη] Abydenus ex Megaſthene, ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ. Interfectus fuit nocte in conuiuio, in ſumma ſecuritate, a conuiuis ipſis, quorum ſignifer Darius Medes cognominatus poſtea Nabonidus. Sequentia in Abydeno, præter Danielem, hæc probant.

Ἐπισυστάσεως] Ita correximus. & ita in Euſebio reperimus. In Ioſepho eſt ἐπιστάσεως, quæ menda agnoſcitur ab interprete. Nam vertit *gente*. Quare, neſcio. Apparet tamen non legiſſe ἐπισυστάσεως. ex eadem coniuratione dicit fuiſſe hunc Nabonidum, quem ego non ſolum ſigniferum, ſed & auctorem conſpirationis dico ex ſequentibus, & Abydeno.

Ναβον-

Ναβοννήδῳ] נְבוֹ־נִיט Ναβόνιδος Beroſo, לְבוֹ־נָיט λαβυνίτος Herodoto. De commutatione Nun cum Lamed ſatis antea dictum. Duos tamen Labynitos facit Herodotus, quorum ſuperior idem cum Nabuchodonoſoro Nitocridis marito, non autem huius Nabonidi patre, vt perperam cenſet Herodotus. Nam iſte Nabonidus ex priuato in regnum aſſumptus a popularibus coniurationis. Non igitur fuit eius filius, imo ne προσήκων οἱ quidem, vt recte Megaſthenes apud Abydenum. Erat enim oriundus a Medis, vtpote Xerxis Medi filius, Babylone natus, cognomine Medus vel Medes, ob patrem. Capeſſiuit regnum anno Nabonaſſari 190. quo anno Daniel dicit, cum in manibus volumen Ieremiæ haberet, inter legendum ſe incidiſſe in eum locum, in quo fit mentio ſeptuageſimi anni: vnde inceſſit ei dolor ex longinquitate deportationis. Adhuc enim 32 ſupererant ad tempus a Propheta definitum. Hoc enim plane volunt illa verba בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים *Intellexi inter legendum.* Qui inde diuinant cum fuiſſe annum ſeptuageſimum captiuitatis, eodem modo dixerint eundem fuiſſe primum hebdomadum. Eadem enim eſt ratio. Si primus annus Darij Medi ideo eſt annus ſoluendæ captiuitatis, quod in eo fiat mentio ſoluendæ captiuitatis, vtique & idem fuerit primus hebdomadum, quod eadem opera mentio fiat hebdomadum. Ita interpretes præ imperitia & odio literarum, quas profanas vocant, ſcripturam tanquam pilam habent, vt Prophetæ nihil velle videantur, niſi quod iſtis interpretibus in mentem venerit. Ergo *intellexi inter legendum* eodem iure potuit dicere Daniel primo anno Iechoniæ capti, quo primo anno Darij Medi, qui erat triceſimus nonus capti Iechoniæ, & proinde ipſorum ſeptuaginta.

Κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν] Id quoque ad verbum Daniel אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל מַלְכוּת כַּשְׂדִּים ᾧ τινὶ περιέθηκαν τὴν βασιλείαν τῶν Χαλδαίων, *quem constituerunt regem Chaldæorum.* Sed Hebraiſmus ſonat, *qui rex factus eſt ſuper regnum Chaldæorum.* Itaque his conuenienter alibi dicit וְדָרְיָוֶשׁ מָדָיָא קַבֵּל מַלְכוּתָא. *Et Darius Medus traditum regnum accepit.* Nam illud verbum, quo vtitur Daniel, numquam aliter vſurpatur, niſi in acceptione rei ab alio traditæ: & plus eſt, quam Græcorum παρέλαβε τὴν βασιλείαν. Nam παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν poteſt etiam, qui vi regnum inuadit. At non ita de verbo קבל dici poteſt. Igitur iſte Nabonidus creatur rex poſt ſtirpem Nabuchodonoſori ſublatam. Apud Danielem quoque ſtirpe Nabuchodonoſori ſublata Darius Medes creatur rex. Rurſus Nabonidus vocatur Medes a Megaſthene, & is quoque, qui creatus eſt Rex apud Danielem, cognominatur Medes. Et tamen adhuc pertinaciæ ſatis non eſt acceptum, Nabonidum eſſe Medum. Quare? Quia nollent a nobis dictum. Alius fidem meruiſſet. A nobis idem exſpectari inuidia non ſinit. quemadmodum illa nunquam credita Teucris τὸ μὲν ἀληθῆ θεσπίζειν ἐδωρήθη, τὸ δὲ πιστεύεσθαι ἀφηρέθη.

Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη] Atqui Herodotus hoc omne Reginæ Nitocridi attribuit. Vide locum.

Ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει] Anno Nabonaſſari 206, qui erat XIX Cyri, annis vndecim ante relaxatam captiuitatem: quod contigit anno Nabonaſſari 217, qui erat ſeptuageſimus a capto Iechonia, & proinde ſeptuageſimus ab Ieremia prædictus cap. XXIX, 10. Tunc enim omnino ſeptuaginta anni completi fuerunt Babyloni ex vaticinio Ieremiæ. hoc eſt, imperium ereptum eſt Chaldæis, & ad Cyrum traductum. Inde enim incipit primus annus imperij Perſarum Babylonici. Nam victo Nabonido non ſtatim potitum fuiſſe Babylone teſtis Herodotus, qui dicit ciues poſt cladem

 illam

illam & fugam Labyniti, comportatis in vrbem multorum annorum cibariis obsidionem expectasse. Quare post multum temporis vix tandem Babylone potitus, ad Nabonidum intra Borsippi munimenta sese cõtinentem oppugnandum sese contulit: quo deditionem faciente, ad reliqua Babyloniæ debellanda non minore temporis spatio, quam labore illi opus fuit. Hæc ex Herodoto, Beroso & aliis collegimus. Itaque vere tunc completi fuerunt septuaginta anni Babyloni, cum victor Cyrus Babylonem regressus est. Ex quo tempore nouam æram illi Chaldæi instituerunt totius Asiæ triumphatori. Vnde merito dicit: *Deus cæli dedit mihi omnia regna terræ.* Hoc non competit anno primo Olympiadis LV, quo tempore vix Persidos totius rex erat, & Medi late imperitabant, qui erat trigesimus annus a capto Iechonia. Qui hoc anno finiunt tempus captiuitatis, nihil aliud quam imperitiam suam profitentur, qui regem totius Asiæ faciunt, qui vix mordicus Persidem λεπρὰν καὶ τραχεῖαν retinebat. Sed facile fuit illis Cyrum puncto temporis totius Asiæ Dominum constituere, qui Darium Medum hominem priuatum, etiam ipso Daniele teste, & Xerxis Medi hominis priuati filium, Regem Medorum & Regis Medorum filium somniant tunc, cum nullus esset Rex in Media, præter Cyrum.

Καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν πᾶσαν] Intellige Lydos, & minorem omnem Asiam. Nam profecto nondum tota Assyria, & reliquo Babyloniæ imperio, ad Indum vsque flumen, potiebatur. Hoc enim Nabonido victo contigit. Itaque verissime Herodotus: Κῦρος δὲ ἐπείτε τὰ πάντα τῆς ἠπείρου ὑποχείρια ἐποιήσατο Ἀσυρίοισι ἐπετίθετο. Nomine τῆς ἠπείρου minorem Asiam manifesto intelligit.

Ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος] Herodotus CLX annis plus minus ante Berosum de hac pugna scribit ita, vt a Chaldæis acceperat, cum esset Babylone: ἔτει (Κῦρος) ἤλαυνε ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἐκστρατευσάμενοι ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐλαύνων ἀγχοῦ τῆς πόλιος, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλώνιοι, καὶ ἑσωθέντες τῇ μάχῃ κατειλήθησαν ἐς τὸ ἄστυ. Plane hæc ad verbum vt Ieremias LI, 30. *Robusti Babylonis cessarunt præliari: remanserunt in locis munitis: Obstupefacta est vis eorum.* In loca munita regem cum aliquot suorum procerum sese recepisse ait. Et infra, Regem procul ab vrbe fuisse dicetur, quando vrbs a Cyro capta. At paulo ante prædixit sub Cyro hoc venturum, commate 20. *Tu es malleus meus ad dissipandum instrumenta belli.* De Cyro manifeste loquitur. Lege reliqua, & compara cum initio cap. XLV, & fine XLIIII Isaiæ. Non enim de Babyloniis hæc intelligenda apud Ieremiam, vt stulti Iudæi putant: quæ satis refelluntur iis, quæ sequuntur. Cur Iudæi putarent hic agi de Babylone a Dario Medo capienda, quæ nugæ sunt meræ, caussa fuit comma 28. *Expedite in eam reges Mediæ.* & comma 11. *Deus suscitauit spiritum Regum Mediæ.* Et quidem duos reges innui putant, Cyrum, & Darium Medem. Sed commate 20 de vno rege tantum loquitur. Et hic pluralis numerus ponitur more Hebræorum pro singulari, & Medorum nomine totum imperium Cyri comprehenditur. & ita accipiendum Isaiæ XIII, 17. Quod XXI, 2 melius exprimitur, vbi Elam, id est, Persis, & Media simul coniunguntur. Igitur Rege Nabonido intra arcem Borsippenam incluso, capta est magno labore a Cyro Babylon, vt perspicue Herodotus narrat: & ita verum est, vt pertinacibus indicatur silentium ab Ieremia Commate 31. *Cursor occurret Cursori, nuncius occurret nuncio ad narrandum Regi Babylonis, vrbem eius captam esse ab (omni) extremitate.* Cursores intelligit τοὺς ἀγγάρους, de quibus Herodotus. Vox est Persica אַנְגַּר. vnde אִגֶּרֶת pro אַנְגֶּרֶת *epistola.* Inde etiam proculdubio Græ-

corum

corum ἄγγελος. Cum igitur dicat Propheta Cursores & Angaros Regi missos ad nunciandum casum Vrbis captæ, ergo ipse Rex non solum in vrbe non erat, sed & longissime ab vrbe, vtpote in locis munitis Borsipporum, vt dictum est Commate 30. Quomodo ergo potest esse Balsasar, quem constat inter epulas in Regia Babylonis occisum? Quid hic dicent æmuli non nostri tantum, sed veritatis? An dicent Prophetam vana vaticinatum? Quid his potuit clarius dici? Nonne idem Propheta, per Spiritum Sanctum prædicit, quod historicus præstantissimus ex fide publicorum Tabulariorum? Cædem & stragem horrendam Babyloniorum, quam tacuit Herodotus, vide ibidem. Sed quid dicam de illis verbis Herodoti? τὸν γὰρ ποταμὸν διώρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἕλος, τὸ ἀρχαῖον ῥέεθρον διαβατὸν εἶναι ἐποίησε, ὑπονοστήσαντος τοῦ ποταμοῦ. An non eadem canit Vates, commate 32? τὰ διάβατα κατειλήφθη, καὶ τὰ ἕλη κατέφλεξαν πυρί. Quid enim significantius potuit dici, quam stagna, quæ vix exhauriri posse videbantur, ita desiccata, vt igne exusta videri possint? Atqui Babylonij, iis, quibus contra vim hostium egregie munitos sese existimabant, flumine, & stagnis, iis, inquam, capti sunt. Rursus Commatibus 39, 57 mentio fit epularum & festi, quod celebrabant quo tempore Cyrus vrbem cæpit, teste Herodoto. quod sane longe differt, re, caussa, & tempore ab epulo, quo proceres excepit Balsasarus nepos Nabuchodonosori. Neque solum Festi illius meminit Propheta, cui operantes capti sunt Babylonij, sed etiam Idoli, cui solenne illud dicatum. Nam Sac, siue Sesac Dea apud Babylonios colebatur, cui quinque dies in omni licentia transigebantur, quæ dies ab ipsa Dea Σακέαι ἡμέραι vocabantur, instar Saturnalium Romanorum, quo nullum festum licentiosius. Nam apud vtramque nationem seruis in luxum solutis nihil reliquum fiebat dissolutæ lasciuiæ. Celebrabantur igitur Σακέαι ἡμέραι a sextadecima Loi Chaldaici, id est, Ab Iudaici, ad finem vicesimæ eiusdem mensis. Athenæus lib. XIIII: Βηρωσὸς δὲ ἐν πρώτῳ Βαβυλωνιακῶν, τῷ Λώῳ, φησὶ, μηνὶ ἑκκαιδεκάτῃ ἄγεσθαι ἑορτὴν Σακέας προσαγορευομένην ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ ἡμέρας πέντε, ἐν αἷς ἔθος εἶναι ἄρχεσθαι τοὺς δεσπότας ὑπὸ τῶν οἰκετῶν, ἀφηγεῖσθαί τε τῆς οἰκίας ἕνα αὐτῶν ἐνδεδυκότα στολὴν ὁμοίαν τῇ βασιλικῇ, ὃν καλεῖσθαι Ζωγάνην. Μνημονεύει τῆς ἑορτῆς καὶ Κτησίας ἐν δευτέρῳ Περσικῶν. Addit igitur Propheta: *Quomodo capta est Sesac?* nempe captam dicit, quod eius festo vrbs capta, dum Σακέαι ἡμέραι celebrantur. Sic cap. L, 2. *Babylon capta est, Bel confusus, Merodach contritus.* Nam capta vrbe, & idola quoque capiuntur Bel, & Merodach. Itaque Babylon capta diebus æstiuis. Sed annus ignoratur a nobis. Quod autem dicitur commate 63, & 64 ita desolatum iri Babylonem, vt nullus in ea habitator supersit, plane nobis ignotum est: cui simile, quod refertur commate 37, & multis annis antea fere totidem verbis ab Isaia prædictum XIII, 21. (Idem de Tyro dictum ab Ezekiele alibi, profitemur nos ignorare.) cum constet etiam temporibus Iuliani integra adhuc mœnia Babylonis superfuisse, quanquam maiori ex parte habitatoribus exhausta, & id quidem non belli vi, sed vicinitate ingentis vrbis Seleuciæ. Deus opt. max. & misericors sustinuit vindictam Niniue denunciatam ab Iona, vt sæpe necesse non sit accidere, quæ per Prophetas suos intentauit, occulta quadam misericordiæ suæ inexhaustæ dispensatione. Sed non semper distringit in vltionem gladium suum, quem in terrorem potius nostrum & emendationem, quam in excidium intentat.

Συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηνῶν] Ieremias LI, 30.

Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος] Non statim victo Nabonido, cæpit, vt patet ex Herodoto. Nam commeatu multo in vrbem importato, obsidionem

nem ciues expectarunt. Victus est Nabonidus anno Nabonassari 206. Verum autem captæ Babylonis tempus ideo nescimus, quia duratio obsidionis nobis incomperta. Quod autem multum temporis durauerit, & ratio docet, & Herodotus: Κῦρος δὲ, inquit, ἀπορίῃσί τε ἐνείχετο, ἅτε χρόνου τε ἐγγινομένου συχνοῦ, &c.

Τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψας] Errat ergo Herodotus, qui libro III scribit in fine: Δαρεῖος δὲ ἐπείτε ἐκράτησε τῶν Βαβυλωνίων, τοῦτο μὲν σφέων τὸ τεῖχος περιεῖλε, καὶ τὰς πύλας πάσας ἀπέσπασε. τὸ γὰρ πρότερον ἑλὼν Κῦρος τὴν Βαβυλῶνα ἐποίησε τούτων οὐδέτερον, &c. Sed ego Berosum sequor.

Εἰς Βόρσιππον] Straboni τὰ Βόρσιππα. Τὰ δὲ Βόρσιππα ἱερὰ πόλις ἐστὶν Ἀρτέμιδος καὶ Ἀπόλλωνος. Vnde Βορσιππηνοὶ Genethliaci: de quibus supra.

Ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβοννίδον] Aliquod non exiguum interuallum inter prælium commissum cum Nabonido, & eius deditionem interfuisse, iam supra docuimus ex Herodoto. Quare tempus deditionis designare non possumus.

Καταστρέψε τὸν βίον] Victus fuit a Cyro annos natus LXXIX. Reliquum tempus assequi non possumus. Anno Nabonassari 190 ipse erat annorum LXII, teste Daniele. Igitur admodum senex decessit, vt eius longææ ætatis rationem habuisse videatur Cyrus: cui humanitati fortassis locus non fuisset in homine iuniore.

ATQVE hæ sunt ex Chaldaicis Berosi reliquiæ beneficio Iosephi nobis conseruatæ. Illis debemus, quod Nabopollassarum patrem Nabuchodonosori fuisse scimus, & præterea tertiumdecimum annum Nabuchodonosori tricesimum esse Nabopollassari. Neque hoc sat erat, nisi initium Nabopollassari nobis ex Ptolemæo compertum esset. Ita Exodi epocham, & tempus excidij Ierosolymorum deprehendimus. Quantum ratio Chronologos nostros fugiat, qui alias epochas commenti sunt, potes ex istis colligere. Nunc ad reliqua Fragmenta pergamus.

Ἀβυδηνός] Iste scripsit Assyriaca. In præsentia nihil nobis de eius sæculo succurrit. Studiosi inuenient.

Μεγασθένης δέ φησι] Nempe ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν, quorum etiam meminerunt Cicero, Athenæus, & Arrianus, quæ scripsit annis circiter quinquaginta ante Berosum, sub finem Alexandri Magni, toto Oriente perlustrato. Vsus est familiariter Satrapa Arachosiorum Sibyrtio. Plinius, Arrianus, alij eius meminere. De hoc loco Megasthenis Iosephus x. Orig. Iudaic. Μεγασθένης δ᾽ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Ἰνδικῶν μνημονεύει αὐτοῦ, δι᾽ ἧς ἀποφαίνειν πειρᾶται τοῦτον τὸν βασιλέα τῇ ἀνδρείᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων ὑπερβεβηκότα τὸν Ἡρακλέα. Καταστρέψασθαι γὰρ αὐτόν φησι Λιβύης τὴν πόλιν, καὶ Ἰβηρίαν. Legendum est πολλὴν, vt & mediocriter Græce perito paret: & ita in priore in Appionem legitur. Ruffinus tamen retinuit mendam. Nam hic πόλιν legit, & in priore in Appionem πολλήν: vt ex his videant studiosi mendas etiam vetustissimas in priscis scriptoribus extare. Neque vero vllus error in his Fragmentis est, qui non a Ruffino agnoscatur.

Ἐπί τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίην] In Ægyptum expeditionem fecisse diserte constat ex XXIX, 18 Ezekielis. Inde in Libyam transisse non inuiti credimus. Sed de Iberia dubitamus, nisi sit Iberia ad partes Euxini Ponti. quod quidem sequentia probant, in quibus dicitur deuictarum nationum colonias ad dexteriora Ponti deportatas.

Ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ βασιλήια κατασχεθείη θεῷ ὅτεῳ δή] Certe adumbrat historiam cap. IIII, 26 Daniel. quam non assequitur siue culpa Chaldæorum, a quibus

bus accepit, siue sua. Nam & ibi dicitur eum fuisse in Regia sua, cum mente alienatus est, quod hic molliore interpretatione dicitur καταχεθῆναι θεῷ ὅπῳ δή. Quare præclaræ sunt istæ reliquiæ.

Βῆλτις] Si Βῆλος est Iupiter, ergo Βῆλτις erit Iuno. Putauimus esse prius membrum cognominis Danielis בֵּלְטְשַׁאצַּר. Sed ט est radicalis, at ταῦ in Βῆλτις est παραγωγικόν. Itaque Βῆλτις non est prius membrum cognominis Danielis. Rursus Daniel ipse cap. IIII, 5 dicit esse nomen Dei non Deæ. Ergo בֵּל fuerit Βῆλος, בֵּלָה Βῆλτις.

Ἥξει Πέρσης ἡμίονος] Perses mulus est Cyrus. Erat enim Περσομήδης, patre Persa Cambyse, matre Meda Mandane genitus. Vnde oraculum:

Ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γένηται.

Ἐπάξει δὲ δουλοσύνην] Isaias XLVII, 1, 2. Adi locum, vt hæc intelligas.

Οὗ δὴ συναίτιος ἔσαι Μήδης] Cyrum, quem mulum, id est, bigenerem hominem vocat, potiturum Babylone vaticinatur, idque culpa cuiusdam, qui Medes vocaretur. Eumque ait Assyriorum siue Babyloniorum animos sibi deuinxisse, vt inde eum vocet Ἀσσύριον αὔχημα, quod scilicet eum Assyrij gestarent in ore. De Dario Medo intelligere haud obscurum est, qui ante Cyrum in regnum vocatus est ab illis, quorum is esset αὔχημα. Legimus itaque apud Danielem, principio IX, *Primo anno Darij filij Xerxis, siue Oxyaris, de semine Medorum, qui factus est Rex super regnum Chaldæorum.* Iste Xerxes, siue Oxyares (id enim sonat *Ochos Oarses* siue *Axurs*, siue Hebraicum nomen אחשורוש) erat Medus, vel saltem oriundus ex Medis. Nam ex semine Medorum, id plane est, oriundus ex Medis. Illud autem tam potest referri ad Xerxem ipsum, quam ad filium. Saltem filius est de semine Medorum. Qui vero est natus in Media, non dicitur oriundus ex Media, neque qui est Medus, dicitur oriundus ex Medis. Nemo enim, qui quidem aliquid sapiat, contra pertendere audeat. Quod si iste vel Xerxes pater, vel filius Darius, est ex semine Medorum, non erat igitur Medus. Quomodo ergo poterat esse Rex Mediæ? Sed demus Medum fuisse: ergo propterea sequitur regem Mediæ fuisse? Quoties ego Chronologorum cōmenta lego, nihil magis succurrit mirari, quam eos ex hoc loco Danielis colligere voluisse, istum Darium Regem Mediæ fuisse; quia Medus vocetur: quem tamen ex eo quod Medus esset, si id concedatur, propterea Regem fuisse non sequitur. Scio veterem esse errorem. atqui eo magis miror, quod vetustate auctoritatem acquisiuerit, quæ omni vestigationi veri præiudicarit. Si cum veteribus errare non puduit, saltem pœniteat contumaciæ in posterum. Oxyares igitur iste, siue Ochos Oarses, siue Ochsoarses, siue Xerxes, siue Ahsuerus, siue Axurxes, (quomodocunque dicas, eodem res redierit) erat Medus, qui Babylonem se contulerit, ibique Darium genuerit, qui propterea & oriundus a Medis a Daniele vocatur, & Medes propter patrem vulgo cognominatus fuerit, non vtique quod Medus esset. Non enim vtrumque simul esse potest, & Medus, & oriundus ex Medis. Sic Romæ Collatini in gente Tarquinia, Esquilini in gente Herminia, Aurunci in gente Cominia, Cælimontani in gente Verginia, Siculi in gente Clœlia, Mamertini in gente Pinaria, Sabini in gente Sicinia, & alij innumeri cognominati ab iis locis, in quibus auctores generis, non autem ipsi, nati.

Ἀσσύριον αὔχημα] Vocat Medem gloriationem Assyriorum, quod tantum gratiæ apud eos factionibus & studiis occultis collegerat, vt in nullo alio spes suas repositas haberent Babylonij. Itaque & Balsasaro eius coniuratione oppresso, ipsi vltro imperium a Babyloniis delatum, vt est apud

Danielem, & Berofum. Hic dictum Ἀσσύριον αὔχημα, quemadmodum Ifaiæ x x, 5, Αἰγύπτε αὔχημα.

Πέρσῃσιν ἢ δοῦναι τοὺς πολιήτας] Dediſſe, vel potius Cyro diripiendos ciues propinaſſe dicit, quia illis victori Cyro obiectis, poſt prælij infelicem euentum ipſe in Borſippena munimenta ſeſe receperit, aut tale quid, vnde culpa eius Cyrus Babylone potitus ſit. Babylonij enim à Rege ſuo deſtituti, comportato in vrbem aliquot menſium commeatu, obſidenti Cyro reſtiterunt, donec Cyrus obſeruato die, quo cultui aut ſolenni cuidam operabantur, Euphratis alueo in diuerſam partem deriuato, ſecuros, ac nihil tale timentes oppreſſit, Rege eorum intra arcem Borſippenam ſeſe continente.

Εμέτε, πρὶν ἐς νόον βαλέσθαι] Dicit pœnitere ſeſe tanti hominem feciſſe, vt nimia illa gratia, qua valebat, tandem nocitura ſit poſteris Nabuchodonoſori. Tale quid prudens Rex ominatur: cui fidem fecerit euentus. Nam illum iam tum ſpirare regnum odorabatur. Megaſthenes vero, vnde hæc deſumpſit Abydenus, ignorauit, hunc Medem eſſe eum, qui Nabonidus poſtea dictus ſit. Certe mirum eſt hoc fragmentum.

Παραχρῆμα ἠφανίσο] ἠφανίσο, id eſt, obiit, anno Nabonaſſari 183, vt non ſemel a nobis indicatum. Non dubito, quin hoc poſtremum iudicium prudentiſſimi regis fuerit de Dario Medo, cum iam eius præpotentem apud Babylonios auctoritatem, & ſuis liberis formidandam, deteſtaretur. in quo eum non feſellit coniectura ſua. Ab eo enim Laboroſordachus cognomine Balſaſar extinctus eſt, & in eius locum ipſe rex a popularibus factionis ſuæ factus.

Τέτε δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ] Interfectus eſt Laboroſordachus Balſaſar nepos Nabuchodonoſori ex filia, anno quinto ab adminiſtratione patris ſui Nerigliſſaris, menſe nono, ex quo ſolus regnauit, anno quinto, ex quo regnare cæpit, factione Darij Medi cognomine Nabonidi, inter epulas. Atque in eo deſiit poſteritas magni Nabonaſſari, vt plane dictum eſt Danielis v, 28. & Ieremiæ x x v i i, 7. Nam regnum a poſteris Nabonaſſari, ad Nabonidum ex Medis oriundum, & ab eo, ad Cyrum Perſarum & Medorum regem traductum. Omnino commate 28 nihil aliud, quam a priſcis Regibus, ad externos imperium tranſlatum iri ſignificatur. In Nabonido enim interrupta eſt ſucceſſio poſterorum Nabuchodonoſori. Sed in Dario Medo, & Cyro volunt expleri ſeptuaginta annos Babylonij imperij, ex Ieremiæ XXVII, 7. XXIX, 10. & propterea Darium Medum, ac Cyrum vna regnaſſe: & multa alia deliramenta, quæ inſcitia comminiſci potuit. Nam Darium cum Cyro regnaſſe negatur Danielis XI, 1. vbi Angelus dicit, anno primo Darij Medi, non autem, anno primo Darij Medi, & Cyri. Sed ego nugas ago, qui hæc puerilia confutem. Expletum eſt tempus Babyloni, cum Perſæ regnare ibi cæperunt, hoc eſt, initio anni primi imperij Babylonici Perſarum. Nam Darius Medus erat Babylonius, quanuis Medis oriundus.

Ναβαννίδοχον] Legendum Ναβονίδοχον. Herodoto & Beroſo eſt וּנְבּ־נִיט vel לְבוּ־נִיט Ναβόνιτος, aut Λαβυνιτος. Sed hic eſt נְבוּ־נִיט־דָךְ Ναβονίδοχος, vna ſyllaba amplius, quam Beroſo, & Herodoto: quæ quidem ſyllaba extat in מְרוֹ־דָךְ Mero-dach. Sic integrius eſt nomen hic, quam Beroſo, & Herodoto, quemadmodum Μαρδοκέμπαδος integrius eſt nomen Ptolemæo, qui Merodach Iſaiæ x x x i x. Et hoc modo alia multa mutila enunciantur, quæ ab aliis integra.

Ἀποδέχεσοι

Ἀποδείκνυσι βασιλέα] Daniel הָמְלַךְ ἀπεδείχθη βασιλεὺς, *factus* aut *creatus est Rex.* quod contigit anno Nabonassari 190: quo is annos natus erat duos & sexaginta, teste Daniele. Natus est ergo anno Nabonassari 128, Babylone, patre Xerxe Medo, Babylonis inquilino. Non enim Darius Medus ex Medis oriundus diceretur a Daniele, nisi & alibi natus, quam in Media, & Medus ei cognomen esset a patre, non a natali solo. Valde hallucinati sunt ergo, qui ex semine Mediæ pro Medo, & Medum pro Mediæ Rege accipiunt. qua quidem re nihil puerilius vnquam nostris Chronologis excidit.

Προσήκοντά οἱ οὐδέν] Nullo iure sanguinis cum Balsasaro coniunctum. Erat enim natus Babylone, vt diximus, patre Medo, aut fortasse ne ipso quidem Medo, sed Medis oriundo. nam ambiguum est apud Danielem. Ideo recte ex semine Mediæ dicitur a Daniele. Itaque προσήκοντά οἱ οὐδὲν, vtpote externum. Daniel v, 26, 27, 28. Nam Commate 26, absolutum regnum Balsasari dicit, id est, in eo posteritatem Nabuchodonosori desinere. Commate 27, ipsum leuiorem in statera deprehensum, quod hostis eius & signifer coniurationis in eum initæ Nabonidus præponderauit ei, & prægrauauerit eum, quod Græce est καῤῥέπει, vt in statera. Denique Commate 28, regnum a posteris Nabonassari ad externos translatum. Sane in hoc Dario Medo multum pueriliter hactenus erratum fuisse, æquiores lectores negare non possunt, pertinaciores magis dolere, quam confiteri: tanquam capital sit, verum ab aliis potius, quam ab ipsis erutum fuisse. Neque enim alia caussa pertinaciæ, præter liuorem, & odium veritatis, & pudorem pœnitentiæ seræ. Qui hunc Darium faciunt Regem Mediæ, & propterea quod dicitur Medus, & quia dictum est Danielis VI edictum factum ab eo secundum legem Medorum & Persarum, ioculariter falluntur. quod a nobis in Prolegomenis confutatum est. Nam accepto imperio Darius Medes & omnes regiones & præfecturas, quæ regno Babyloniæ subiectæ erant, peragrauit, & in Susiana, cui præfectus erat Daniel, edictum hoc fecit. Atqui Susiana olim pars Persici & Medorum imperij, Persarum & Medorum legibus temperabatur. Itaque Dario peregrino homini & legum Persidis ignaro opus fuit monitoribus, qui dicerent: *Scito Rex, eam Medorum & Persarum esse legem, omne edictum, & constitutionem a Rege factam mutari non posse.* Hæc plane ostendunt hominem neque Persam neque Medum fuisse. Alioqui non monendus fuisset. Nam ipse Darius Commate 12 dicit, *Ego quidem Senatusconsulto vestro auctor fui cum clausula*, VT IMMVTABILE ESSET SECVNDVM PERSARVM MOREM. Quid amplius? *Atqui scito, Rex*, inquiunt, *ea clausula addita, ne ipsi quidem Regi, nedum alij, fas esse, quod semel decretum sit a senatu procerum Susidis, immutare: quod tamen tu facis, cum hunc Danielem a lege, qua commisit, vindicare vis.* Ergo iste Darius, quem & Medorum Regem, & Medorum Regibus ortum faciunt, homo natus annorum duorum & sexaginta, adeo infelix fuit, vt nunquam edictum vllum fecerit toto regni sui tempore, præter hoc, aut si alia, adeo infans fuerit, vt hactenus & morem Persarum & leges ignorauerit, quas nemini ignorare fas erat. Exspecto, quid ad hæc tam certa respondeant. Sed quis non videt, hunc Darium accepto imperio, prouincias lustrasse, ne qua propter nouum hominem nuper ad regnum adscitum seditio oriretur, & prouincialium animos in officio contineret: & cum in Susida, cui præfectus erat Daniel a Nabuchodonosoro, peruenisset, proceres regni per inuidiam ei periculum creare voluisse? Danielem præfectum fuisse Susorum, non obscurum est, cum ipse fuerit vnus ex summis Satrapis imperij.

cap.

cap. VI, 2. neque illi a ſua præfectura abeſſe liceret, neque in aliena reſidere. Atqui manebat Suſis. cap. VIII, 2. Aut igitur ſemper in præfectura ſua fuit, aut in aula regis. Et cum tres ſocij Danielis coniecti ſunt in fornacem, non dubium eſt, quin & ipſe Daniel coniectus fuerit, ſi adfuiſſet. Erat autem in præfectura ſua. Quæ omnia veriſſima ſunt.

ITAQVE, candide Lector, ex Ezekiele didiciſti, tertiumdecimum annum Nabuchodonoſori fuiſſe triceſimum alicuius Regis, qui eodem tempore in Chaldæa regnaret. Qui aliquo iudicio præditi ſunt, nullum alium Regem cum alio Rege regnare concedent, præter patrem & filium: & cuius tempus regni longius eſt, eum patrem eſſe, ratio poſtulat. Ergo triceſimus ille annus pertinet ad tempus patris Nabopollaſſari. Sed quis nos docebit nomen ipſius patris? Præſto eſt Beroſus, qui Nabopollaſſarum indicauit. Nabopollaſſarus igitur triceſimum annum agebat in regno, cum tertiumdecimum iam regnaret filius Nabuchodonoſor. Satis eſt igitur ad locum Ezekielis illuſtrandum: & inde conſtat, anno decimo octauo regni patriti filium a patre in ſocietatem regni vocatum. Sed quid tum poſtea? Quis me docebit quando hæc contigerunt? Huic rei ſatisfacit Ptolemæus, qui annum primum Nabopollaſſari dicit iniuiſſe ab anno Thoth Nabonaſſari 123. Plene igitur tum hiſtoriæ tam ab Ezekiele, quam a Beroſo, tum notationi temporis a Ptolemæo ſatisfactum. Tota ratio Chronologiæ ſacræ hinc pendet: in qua turpiter omnes Chronologos hactenus fugit ratio. Rurſus ex eodem Beroſi fragmento habes tempus mortis Nabopollaſſari, & ideo initium regni Nabuchodonoſori, cuius mentio Danielis ſecundo, quod omnino ignorabatur. Præterea habes ſucceſſiones filij, & nepotis Nabuchodonoſori. Denique ſcis eum, qui proxime ante Cyrum in Babylonia rerum potitus ſit, creatum fuiſſe regem a proceribus regni, & Nabonidum nuncupatum: quem eundem cum Dario Medo eſſe ratio vincit, quod & proxime ante Cyrum regnauerit, & in regnum vocatus fuerit, vt ex eo non fuiſſe ex Nabuchodonoſori gente aut familia colligatur. At ex hoc Fragmento nobiliſſimo Abydeni vel Megaſthenis non ſolum eadem ſucceſſio regum Babyloniæ continetur, ſed etiam cumulus acceſſit, eum Medem vocatum fuiſſe, qui ciues Cyro victori cædendos & diripiendos propinauerit. Quare vides, quid pepererit contemptus hiſtoriæ peregrinæ, & humaniorum literarum, dum homines in vanis coniecturis ſuis verum potius, quam in ſcriptoribus temporum fideliſſimis conſiſtere, & ne ipſos quidem ſcriptores ſemel verum dicere potuiſſe credunt. In quo maior imperitia, an confidentia ſit, iure dubitare poſſis. Viderint ergo ipſi, an ſibi potius, quam Beroſo & Megaſtheni credendum eſſe putent. Nos ad reliqua pergimus.

Ἑκαταῖος Ἀβδηρίτης] πρὸς διαστολὴν dictum. Fuit enim & alius Hecatæus Mileſius, Herodoto vetuſtior, qui ſcripſit ſub Dario Hydaſpis filio. Iſte vero fuit ortu & domo Abderis in Thracia, temporibus Alexandri Magni & Seleuci. Scripſit Ἰουδαϊκῶν librum ſingularem: ex quo hoc ἀποσπασμάτιον excerptum eſt a Ioſepho: quod quidem ideo propoſuimus, magis vt ea, quæ hic ſcripta ſunt, in conſpectu omnium eſſent, quam quod vllam obſcuritatem id in ſe haberet.

Πεντήκοντα μάλιστα σταδίων τὴν περίμετρον] Τιμοχάρης ἐν τοῖς περὶ Ἀντιόχου ait $\overline{μ}$ σταδίων tantummodo. ὁ σχοινομέτρης τῆς Συρίας $\overline{κζ}$ σταδίων. Si locus eſt coniecturæ, in loco Timocharis puto legendum $\overline{μθ}$, in loco autem τοῦ σχοινομέτρου, $\overline{μζ}$. Ita non multum

tum abfuerint ambo a ſententia Hecatæi, qui ambobus vetuſtior.

Ἀνθρώπων περὶ δώδεκα μυριάδας] Ruffinus: *Hominum circa centum & quinquaginta milia.* Hoc ſane verum erat, ſi Hecatæus ſcripſiſſet περὶ πέντε καὶ δέκα μυριάδας. Vides, quanta fuerit Hieroſolymorum vrbs, quam totius Orientis ornamentum vere vocare poterant ſæculo Hecatæi, hoc eſt, initio Seleucidarum.

Περίβολος λίθινος] Ruffinus videtur legiſſe περίβολος λίθινος τετράγωνος.

Ἀλλ' ἐκ συλλέκτων ἀργῶν] Paulo diuerſius apud Euſebium: ἐν ᾧ βωμός ἐστι τετράγωνος ἀτμήτων συλλέκτων ἀργῶν λίθων οὕτω συγκείμενος. Ioſephus lib. XII. καθελὼν δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον καινὸν ἐκ λίθων συμμίκτων ᾠκοδόμησεν, οὐ λελατομημένων ἐκ σιδήρου. lib. IIII. cap. VIII. ἐκ λίθων μὴ κατεργασμένων, ἀλλὰ λογάδην συγκειμένων.

Οὐκ ἐκ τμητῶν] Deuteron. XXVII, 5. Ioſue VIII, 31. Ioſephus κατεσκεύασε δ' αὐτὸ σιδήρου, καὶ οὐδέποτε ἔψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. vide I. Macab. IIII, 45, 46, 47. Nam altare hoc deſcriptum ab Hecatæo dirutum fuit ab Iuda Macabæo.

Οὗ βωμός ἐστι καὶ λυχνίον] Aliis eſt λυχνία. Nam ita ſemper in Bibliis Græcis & ab Ioſepho vocatur. Hanc autem λυχνίαν, & menſam auream abſtulit Antiochus cum alia aurea ſacrorum ſupellectile: vt priore Macab. ἔλαβε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτὸς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς. Haſmonæi autem rerum potiti nouam menſam & candelabrum eodem auri pondere confecerunt. Sed florentibus Iudæorum rebus ſub vltimis Regibus, maius adhuc candelabrum, maiorque menſa aurea confecta eſt: reliqua autem ab Haſmonæis facta in theſauris templi reſeruata ſunt. Cum autem templum ſub Tito conflagraſſet, duo candelabra, quæ in theſauris aſſeruata erant, Tito reſtituta ſunt, quæ ipſe duxit in triumphum, eorumque inſtar in arcu Titi exſcalptum. Ioſephus lib. ἁλώσ. VI. cap. μα. ait reſtituta Tito λυχνίας δύο τῶν κατὰ τὸν ναὸν κειμένας παραπλησίας, &c.

Πλευρὰ μὲν ἑκάστη εἴκοσι πηχῶν] At tempore Ioſephi longe amplior. πρὸ αὐτοῦ δὲ βωμὸς πέντε καὶ δέκα μὲν πήχεων, εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκείνῳ ἴσον ἀνὰ πεντήκοντα πήχεων.

Οὐδὲ φύτευμα παντελῶς οὐδὲν, οἷον ἀλσῶδες] Deuter. XVI, 21. Iudicum VI, 26. II Chron. XXXIII, 3. Neque vllus hortus. Nam & in fine Iſaiæ exprobratur Hebræis, quod in Opiſthonais Idolorum horti eſſent, in quorum medio februabantur. Cæterum in templo quidem interdictæ, ſed in Proſeuchis ſerebantur arbores. Philo in legatione: τῶν προσευχῶν τὰς μὲν ἐδενδροτόμησαν, τὰς δὲ αὐτοῖς θεμελίοις κατέσκαψαν. Imo nullæ videntur fuiſſe Proſeuchæ, niſi arboribus conſitæ. Iuuenalis de Iudæa coniectrice:

—— Conducta ſub arbore coniux.

Item: *Nunc ſacri Fontis nemus, & delubra locantur*
Iudæis, quorum cophinus, fœnumque ſupellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iuſſa eſt
Arbor, & eiectis mendicat ſilua Camœnis.

Qui locus non ſatis bene vulgo intellectus. Plane enim apparet Iudæos in nemoribus proſeuchas collocaſſe, quale erat illud Fontis ad portam Capenam, cuius Fontis tanquam Dei meminit Cicero de Nat. Deorum. Et Varro ab eodem Fonte Fontinalia dicta ſcribit. Arbores proſeucharum Iudaicarum iuſſas pendere mercedem cum dicit Iuuenalis, non obſcurum eſt alludere ad tributum Iudaicum, de quo veteres libri, nummi, & Martial.

Sed quæ de Solymis venit peruſtis
Damnatam modo M. tributis.

Vnde Tertullianus Iudæos gentem vectigalem dixit. Id autem tributum erat δίδραχμον, vt ſciunt omnes, quod exigebantur Iudæi poſt excidium templi. Stante autem templo tributum Iudaicum dicebatur Cenſus, vt conſtat ex

ſtat ex Euangelio. Didrachmum enim capitatim exigebatur in Iudæa: de quo etiam Ioſephus intelligit ἁλώσ. ἑ. κς. Ρωμαῖοι δὲ τὸν συνήθη δασμὸν αἰτῶσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πατράσι παρέχον. Targum Ionathan in fine Habakuk. וְיִשְׁתֵּיצוּן רוֹמָאֵי וְלָא יִגְבּוּן קִיסוּמָא מִירוּשְׁלֵם *Delebuntur Romani, & non exigent cenſum ex Hieroſolymis.* Quid ſit קִיסוּמָא hoc loco, ingenue fatentur ſe neſcire Iudæi. quæ vox eſt Latina CENSVM. Templo euerſo, pro illo cenſu prouinciali, Iudæis indicta eſt capitatio didrachmi, nempe quod ſolebant pendere ſanctuario, vt id Capitolio inferrent. Auctores Ioſephus, & Xiphilinus. Huc pertinet inſcriptio nummi, CALVMNIA FISCI IVDAICI SVBLATA. An proſeuchæ differant a Synagogis, (quæ σαββατεῖα etiam & ἀνδρωνῖτιδες dicuntur) aut eadem res ſit, equidem non affirmo, & magis inclinat animus, vt non fuerit eadem res Proſeucha, & Sabbation, ſiue Synagoga.

Καὶ τὸ παράπαν οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ] Leuit. x, 9. Ezekiel. XLIV, 20. Ioſephus v ἁλωσ. ἔτι δὲ τὸν θυσιαστήριον καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες δέει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαῖεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. & III ἀρχαιολογ. εἰσὶ καθαροὶ καὶ νηφάλιοι, πίνειν οἶνον ἕως τοῦ τὴν στολὴν ἔχωσι κεκωλυμένοι.

Μένανδρος Ἐφέσιος] Ioſephus de hoc: γέγραφε δ' οὗτος τὰς ἐφ' ἑκάστου τῶν βασιλέων πράξεις παρά τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἐκείνοις γραμμάτων σπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. Et libro x Originum Iudaic. Μένανδρος ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ Τυρίων ἀρχεῖα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φωνήν. Dignus igitur, cui fides adhibeatur, cum ex Tabulariis gentis omnem hiſtoriam ſuam hauſerit. Hunc Menandrum Tatianus Pergamenum facit non Epheſinum.

Εἴρωμος] Is eſt חִירָם. In Apologetico Tertulliani perperam legi *Hieronymus Phœnix Rex Tyri*, pro *Iromus Phœnix*, meminimus nos monuiſſe. εἴρωμος non εἴρωμος dicitur Aſito veteri ſcriptori Metaphraſtæ librorum Mochi Phœnicis.

Βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία] Hæc mutila ſunt in priore in Appionem, & error agnoſcitur a Ruffino: vt omnes errores alij. Itaque antiquitus illæ mendæ inoleuerunt.

Οὗτος ἔχωσε] Dius priſcus Phœniciacarum rerum ſcriptor de his ita ſcribit ἐν τοῖς Φοινικιακοῖς. οὗτος (Εἴρωμος) τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ πεποίηκε, καὶ τὸ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ, ἐγχώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δ' εἰς τὸν Λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ναῶν κατασκευήν.

Τὸν εὐρύχωρον] Inſtar huius erat & Karthagine, quæ erat Tyriorum Colonia. Strabo, ὅπου τοῖς Καρχηδονίοις ἦσαν αἱ τῶν ἐλεφάντων στάσεις καὶ τόπος εὐρυχωρής. Aut igitur legendum εὐρύχωρος, aut εὐρυχωρής eſt idem, quod hic, εὐρύχωρος. Veteres libri, vt notat eruditiſſimus Iſacius Caſaubonus, habent εὐρυχωρεία. Pro εὐρύχωρον legitur εὐρὺ χωρίον in x Origin. Iudaic.

Ἐν τοῖς τοῦ Διός] Iouem Tyrij & Sidonij vocabant בַּעַל, vt alibi diximus: quem Græci vertunt Βῆλον, *— quam Belus, & omnes A Belo ſoliti. —* Neque vero hunc diſtinguunt a Belo Babylonio. Eſt autem בַּעַל commune multorum Deorum Tyriorum, Sidoniorum, & Ammonitarum cognomen. Vnde multis בְּעָלִים, id eſt, Baalibus ſeruiſſe dicuntur Hebræi. Siquidem omnis Deus apud illos vocabatur בַּעַל ſed cum attributo, vt בַּעַל שָׁמַיִם Dominus cæli dicebatur illis, qui Græcis Ζεύς. Philo Bybliensis ex Sanchoniathone Berytio: τοῦτον γὰρ θεὸν ἐνόμιζον μόνον οὐρανοῦ Κύριον, ΒΕΕΛΣΑΜΗΝ καλοῦντες, ὅ ἐστι παρὰ Φοίνιξι Κύριος οὐρανοῦ, Ζεὺς δὲ παρ' Ἕλλησι. Sed Hebræi χλευαστικῶς בַּעַל זְבוּב Beelzebub Dominum muſcæ vocabant, vt illis mos eſt Gentium Deos nunquam ſuo nomine appellare, ſed Abominationem, aut aſpernamētum. Sic pro Beth-el,

dicebant

dicebant Beth-awen. Pro domo Dei, vt vocabatur a Samaritis, dicebant domum vanitatis. Quare si quis putat Beelzebub vocatum ab ipsis Tyriis & Sidoniis, non autem per contumeliam ita dictum ab Hebræis, is non leuiter errauerit. Neque aliter intelligendum 1 Reg. 1, 2. Is Baal est, quem Δία ὀλύμπιον vocat Dius, cuius supra meminimus. Nam בַּעַל שָׁמַיִם est ad verbum ζεὺς ὀλύμπιος, qui colebatur in insula Tyri, vbi & ἀστὴρ ἀεροπετής. Vt autem Iuppiter בַּעַל־שָׁמַיִם, κύριος οὐρανοῦ, sic Iuno בַּעֲלַת שָׁמַיִם κυρία οὐρανοῦ dicta. Vnde Philo Bybliensis Βαάλτιδα vocat. Sed eam Διώνην interpretatur. Græcis οὐρανία dicitur, Pœnis in Africa Cælestis, quæ erat πολιοῦχος Karthaginiensium.

Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam
Posthabita coluisse Samo.— Ea Karthagine pingebatur Leoni insidens, dextra fulmen, sinistra sceptrum gestans: vt plane cusum est in numismate Impp. Seueri, & Caracallæ. De fulmine ego cum doctissimo Antonio Augustino vix tandem crotalum esse hariolabar, & Deam ipsam ex Leonis argumento Cybelen esse suspicabar, frustra. Errorem enim mihi eripuit Tertullianus in Apologetico, vbi Leo attribuitur tam Cybele, quam Cælesti Karthaginiensi. *Ad bestias*, inquit, *impellimur, certe quas Libero, & Cybele, & Cælesti applicatis.* Nam in vulgatis editionibus male *Cereri*, pro quo *Cælesti* habent veteres scripti. In sacris literis Baal & Astarte coniunguntur: & Astarte עַשְׁתֹּרֶת dicitur. Sed indigenis עַשְׁתָּרָה dicta videtur: Vnde עַשְׁתַּרְתָּא Astarta, non Astorta dicta. vt eadem videatur fuisse Astarte cum Cælesti, & proinde cum Iunone, vt & Augustinus quoque putauit. Alij Lunam, alij Venerem dicunt. Philo Bybliensis: τὴν δ' Ἀστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι. Herodotus enim τὴν οὐρανίην ab Arabibus Alilat dictam scribit. Quod profecto Lunam corniculatam significat. Nam etiam hodie هلالة ἀλιλάτ τὸ φεγγάριον, id est, Lunam μηνοειδῆ & nascentem vocant, cum secundo die a coitu visionis suæ potestatem facit, vt loquitur Vitruuius. Itaque in peruetusto Glossario Latino Arabico legimus هلالة Lunula, & هلال *Noctiluca.* Sed & οὐρανίην Herodotus & alij Venerem esse dicunt. Arabibus tamen antiquitus Venus Chobar dicebatur, eamque præcipuo in cultu illis fuisse alibi monemus. Proprie ita illis dicebatur ἑωσφόρος ἀστὴρ, Lucifer. Sed Chaldæis Venus dicebatur Μύλιττα, teste Herodoto, quod merum Chaldaicum est ܡܘܠܕܬܐ מוֹלַדְתָּא, ἡ γενέτειρα. Astarte igitur Phœnicum eadem & Iuno, & Venus & Luna fuerit. Lucianus περὶ Συρίης θεοῦ. Ἀστάρτην δὲ ἐγὼ δοκέω σεληναίην ἔμμεναι. Varro vero Astarten & Taauten Phœnicios comparat cum Serapi & Iside Ægyptiis. Sed Philo Bybliensis Taauten Phœnicum dicit primum omnium Deorum fuisse, quem Ægyptij vocauerint Thoth, Græci Ἑρμῆν: quod profecto est Hebræorũ תהו, sicut βαῦ ex בהו fecerunt, qua voce noctem a Phœnicibus ait designari. Qui Hebraice sciunt, statim hæc Hebraica mera agnoscent, sine vlla immutatione. De Astarte ita Philo Bybliensis, ἡ δὲ Ἀστάρτη ἐπέθηκε τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ βασιλείας παράσημον κεφαλὴν ταύρου. Proculdubio quia Lunam corniculatam designabat. *Fronte curuatos imitatus ignes.* Horatius de tauro. Theocritus: Ἴσα τ' ἐπ' ἀλλήλοισι κέρα ἀνέτελλε καρήνου

Ἀντυγος ἡμιτόμου, κεραῆς ἅτε κύκλα σελήνης.

Videmus igitur, quomodo Phœnices Deos suos ex vetustis Hebræorum libris mutuati, falso sint interpretati. Huc referendum, quod Iosephus scribit: λέγει γὰρ (Theophrastus) ὅτι κωλύουσιν οἱ Τυρίων νόμοι ξενικοὺς ὅρκους ὀμνύειν, ἐν οἷς μετά τινων ἄλλων καὶ τὸν καλούμενον ὅρκον ΚΟΡΒΑΝ καταριθμεῖ. Iosephus recte Κορβᾶν interpretatur δῶρον Θεοῦ. Et iste locus Theophrasti pulcherrime interpretatur

illum Matthæi xxiii, 18. Imo ſine hoc loco Theophraſti ille Matthæi non intelligetur.

Χρυσοῦν κίονα] Herodotus libro ii duas pilas eximias & ingentes, alteram auream, alteram ex ſmaragdo in templo Herculis Tyrij, non autem Iouis ſe vidiſſe ſcribit. Et de ſmaragdina quidem Plinius, quam Pyramidem vocat. De hac columna Eupolemus vetus ſcriptor, de Solomone: τῷ δὲ Σούρωνι εἰς Τύρον πέμψαι τὸν χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν Τύρῳ ἀνακείμενον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διός.

Πρῶτόν τε τὴν ἔγερσιν τοῦ Ἡρακλέους] Prius Herculis templum erexiſſe, poſterius Aſtartæ. Hæc aliter leguntur priore in Appionem, ſed tamen eadem lectio, quam hic appoſuimus, agnoſcitur a Ruffino.

Τιτυοῖς] Ruffinus habet Titiceos. Vtro modo legatur, ego iſtos non noui. In viii Originum Iudaic. legitur: τοῖς τε Ἰτυκέοις. Et ſic incertior ſum, quam dudum.

Ἐπὶ τούτου ἦν τις Ἀβδήμουνος] Dius in Phœnicum hiſtoria: τὸν δὲ τυραννοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν Εἴρωμον αἰνίγματα καὶ παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα λῦσαι τὰ αἰνίγματα πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὴ Ἀβδήμονόν τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λῦσαι, καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα πολλὰ τῷ Εἰρώμῳ προσαποτῖσαι χρήματα. Quare vero Eupolemus vetus ſcriptor, citante Euſebio, Hiromum Σούρωνα vocet, diuinare non potui. Sed & epiſtola βασιλέως Σολομῶνος πρὸς Σούρωνα βασιλέα Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Φοινίκης commentitia eſt & ridicula: in qua fit mentio τῆς Σαμαρείτιδος: cum Samaria nominata ſit ab Omri rege Iſraelis, qui eam condidit, & de nomine Semer, a quo ſolum emerat, ita vocauit. 1. Reg. xvi, 24. Iſte cæpit regnare anno a conditu templi octageſimo octauo. Tantum abeſt, vt tempore Solomonis Samaritidis regionis vlla mentio fieri potuerit. Sed & ridiculum de epiſtola Οὐαφρῆ βασιλέως Αἰγυπτίων ad Solomonem. Nam Οὐαφρῆς eſt, qui Ophrias Ieremiæ, Ἀπρίης Herodoto: qui pluſquam 420 annis poſt conditum templi in Ægypto rerum potiebatur.

Τοῦ Ἡρακλέους] Hercules tutelare numen Tyriorum, cui humanas immolabant hoſtias Pœni, auctore Plinio lib. xxxvi, cap. v. Μέλκαρθος vocabatur a Tyriis, teſte Philone Byblienſi. cuius veſtigia extant in nominibus Punicis Hammilcar, Bomilcar. Sed in Ἑξακονταετηρικῷ Euſebij legimus: Φοίνικες δὲ Μελκάνθαρον καὶ Οὐσώρον καί τινας ἄλλους ἀτιμοτέρους θνητοὺς πάλιν ἄνδρας θεοὺς ἀνηγόρευσαν. Μελκάνθαρον pro Μέλκαρθον & Οὐσώρον pro Οὐσῶον Eſau: de quo alibi.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Εἰρώμου] Ioſephus nunquam ſatis laudatus ſcriptor, ait libro viii Originum, templum conſtrui cæptum anno a conditu Tyri ducenteſimo quadrageſimo. Annus a conditu templi in periodo Iuliana 3696. Deductis 240, remanet 3456 annus poſtquam cæpta condi Tyrus, qui erat ſeptuageſimus ſextus tantum ante Ilij excidium. Quare non mirum, ſi Tyri Homerus non meminerit, quæ eius ſæculo adhuc ignobilis erat. Strabo: οἱ μὲν οὖν ποιηταὶ τὴν Σιδόνα τεθρυλλήκασι μᾶλλον. Ὅμηρος δὲ οὐδὲ μέμνηται τῆς Τύρου. Imponebant Herodoto Sacerdotes Herculis Tyrij, cum ipſi de tempore conditæ Tyri ſciſcitanti reſponderunt, annos tunc putari 2300. Inde in libro Iudicum mentio eſt Deorum Sidonis, non Tyri, niſi forte ſit צֹר de qua Iudicum xix, 29. עִיר מִבְצַר צֹר πόλις ὀχυρὰ Σώρ, ἤγουν Τύρος. Sed eſt proculdubio παλαίτυρος, non Τύρος. Errat Iuſtinus Trogi breuiator, qui ait Tyrum conditam anno ante excidium Ilij. Porro quum Tyrus Hebraice צֹר dicatur, vt etiam Arabice صور. inde factum etiam vt Pœnis diceretur Sar. Ennius quoque dixit Pœnos Africæ Sarra oriundos. Græci autem, qui difficile literam Tzad pronunciabant, eam in Tau verterunt. vt صين Sinas etiam

Τίνας vocarunt: quos inepte Hispani Chinas, quia eorum CH propius accedit ad Tzad Arabicum.

Τελδυτήσαντος Εἰρώμε] Ab Iromi anno duodecimo, vt est in priore in Appionem, vel vndecimo, vt est in VIII Originum, cæptum condi templum. Sed ab eius initio, ad septimum Pygmalionis, Iosephus putat annos centum quinquaginta quinque. Atqui ab initio Baalezer filij eius, ad septimum Pygmalionis, colliguntur duntaxat anni 103. qui compositi cum 34 illis, quos regnauit Iromus, fuerint anni simul 137, non autem 155. Aliter: Deductis 103 de 155, remanerent anni regni Iromi 52, qui tantum vixit annos quinquaginta tres. Quare Iosephus non regni annos, sed vitæ sumpsit, aliud agens. Igitur deductis decem absolutis annis, quos iam regnauerat Iromus initio conditus templi, remanebit annus 127 a conditu templi, ad fugam Elisæ. Annus a conditu templi in periodo Iuliana 3696 compositus cum 126 absolutis dabit annum 3822, quo Karthago fuerit condita, siquidem condita anno, quo profugit Elisa. Sed Solinus vult conditam anno 3830. Differentia anni 8, quibus erratum sit a Solino, si fides vlla archiuis Phœnicum, aut a Phœnicibus, si verum dicit Solinus. Videmus tamen alterutrum propius ab altero abesse. Secundum Tabularia Phœnicum Solomon cæperit regnare anno octauo Iromi. Nam vndecimo Iromi cæptum templum condi, qui erat quartus Solomonis. Et proinde tricesimo tertio Dauidis Iromus iniuit regnum. Itaque I Chron. XIIII, I. fit mentio Hirami Regis aliquot annis ante decessum Dauidis.

Τῦτον ἀνεῖλεν Ειθώβαλος] Vocatur אֶת־בַּעַל I Reg. XVI, 31, item Rex Sidoniorum: cum tamen Hiram non Rex Sidonis vocetur, sed Tyri. Hoc nihil interest. Nam Rex Sidonis idem & Tyri erat. Ab initio Baleazari, ad initium Ithobali, colliguntur anni 50. quibus si adiicias annos 23 Hiromi a conditu templi, ad eius obitum, colligentur a conditu templi, ad initium Ithobali, anni 73. Rursus a conditu templi, ad initium impij Achab Regis Israelis, colliguntur anni 99. Differentia, anni 26. Ergo anno 27 currente Ithobali cæpit regnare Achab gener Ithobali Sacerdotis Astartæ, regis Tyriorum, & Sidoniorum, qui obiit anno sexto generi sui Achab. Cum tanta religio adhibeatur in annis vitæ & regni singulorum regum dinumerandis, non est censendum vllum erratum in ratione temporum interuenisse.

Φυγμαλιών] Nomen ita scribitur פְּתַגַּם־עֶלְיוֹן, λόγος ὑψίστου. Nam Ελιουῦ Phœnicibus Deus vocabatur, vt docet Philo Bybliensis. καὶ τούτοις γίνεταί τις Ελιουῦ καλούμενος, καὶ θήλεια λεγομένη Βηρούθ. Omnino quemuis suorum Cælitum ita vocabant: vt in Pœnulo *Ythalonim, Walonuth*, hoc est אֶת־עֶלְיוֹנִים וְעֶלְיוֹנוֹת, *Superos Superasque*. Et Sisenna ad illum locum notauerat *Alon* lingua Pœnica esse Deum. Sic Rex Tyri, quem expugnauit Alexander, vocabatur Abdalonim עֶבֶד־עֶלְיוֹנִים, quem Arrianus Azemilkum vocat.

Εν δὲ τῷ ἐπ' αὐτοῦ ἑβδόμῳ ἔτει] Ab hoc anno, qui erat septimus regni Pygmalionis, putat Iosephus annos Karthaginis conditæ. Sed non statim condita fuit. Prius enim capta parua insula Cothone in portu Karthaginiensi ibi consedit Dido, locumque muniuit, quo vsa est arce belli aduersus Afros, qui eam litore prohibebant. Strabo ὑπόκειν) δὲ τῇ ἀκροπόλει οἵ τε λιμένες καὶ ὁ Κώθων νησίον περιφερὲς εὐρίπῳ περιεχόμενον ἔχοντι νεωσοίκους ἑκατέρωθεν κύκλῳ. Κτίσμα δ' ἐστὶ Διδοῦς ἀγαγούσης ἐκ Τύρου λαόν. Hæc igitur insula, vt diximus, fuit prima sedes Pœnis antequam solum condendæ vrbis ab Afris vel supplices impetrarent, vel victores extorquerent: donec nono, post quam a Pygmalione pulsi fuissent, anno locum in continente occuparunt, quem Βύρσα vocarunt, id est arcem.

Nam בִּצְרָה est ὀχύρωμα, idem quod vltimis temporibus imperij Romani BVRGVS. Sed Hellenismus non patitur Βύσρα dici. Quare Βύρσα dictus est locus appellatione in Græcam euphoniam deflexa, & causa appellationis ad fabulam corij bubuli relata. Sic etiam idem Pœni, cum in insula Gadium aduersus insultus Hispanorum & Numidarum sese muniuissent, ab eo locum GADIR vocarunt, id est, φραγμὸν, vt Græci tradunt, vel Sepem, vt Solinus. Hoc enim plane גָּדֵר significat. Βύσρα igitur, deinde Βύρσα dicta est arx Karthaginis. Strabo: Κατὰ μέσην δὲ τὴν πόλιν ἀκρόπολις, ἣν ἐκάλουν ΒΥΡΣΑΝ, ὀφρῦς ἱκανῶς ὀρθία, κύκλῳ περιοικουμένη. Arx quoque Moabitarum Βύσρα vocabatur, Ieremiæ XLVIII, 24. Βώσαρα etiam Ptolemæo in Arabia Felici est בִּצְרָה. Itaque tam Βώσαρα, quam Βύσρα, idem est. Nam Hebræi pronunciant Bosra, Syri & Arabes Busra. Βώσρα, Βύσρα. Sic etiam Idumæorum Bysræ mentio Isaiæ XXXIV, 6: Amos I, 12. Hoc posterior Latinitas Burgum vocauit, vt diximus ad Ausonium. In inscriptione Viennensi mentio fit Burgi a fundamentis excitati tertio Valentis & Valentiniani Augg. consulatu. A Bursæ igitur munitione, non a fuga Didonis & Cothone capto, Solinus putat annos Karthaginis conditæ, Iosephus a fuga Pœnorum. Quare anno periodi Iulianæ 3822, qui erat septimus Pygmalionis, Dido profuga Tyro patria ad litus Africanum Cothonem occupauit, & muniuit, anno autem 3830 Byrsam condidit. Hæc profecto ita se habent. Nam error non potuit incidere in notatione annorum Regum Tyri, cum tanta religione, & vitæ & regni tempus in singulis regibus obseruatum sit. At fabulam taurini tergi, vnde Byrsam dictam nugantur Græci, non magis moramur, quam fabulam de capite bubulo in ea arce inuento, quod prodidit Iustinus, aut capite equino, quod idem & Virgilius testantur, vnde Κακκάβην dictam fuisse scribit Stephanus, eoque lingua Pœnica equinum caput significari. Nos scimus in Numismatis Karthaginis vetustissimis ex vna parte cusum esse προτομὴν ἵππου, ex altera caput Karthaginis.

Διδὼ] Aberat in Græco. Reposuimus ex Ruffino. אֱלִישָׁה Elissa fuit nomen verum. דִידָה Dido est ὑποκοριστικὸν nutricum. Eius masculinum est דָּוִד Dauid. Seruius F. Modij: *Dido vero nomine Elissa antea dicta est: sed post interitum a Pœnis Dido appellata fuit; id est virago Punica lingua.* Certe Punica lingua tunc pene erat Hebraica. In Hebraismo autem Dido nihil tale significat. Sed Græci & Latini de peregrino sermone satis multa præpostere comminiscuntur.

Καρχηδόνα] Solinus: *Hadramyto & Karthagini auctor est a Tyro populus. Sed quæ super Karthagine veraces libri prodiderunt, hoc loco reddam. Vrbem istam, vt Cato in oratione Senatoria autumat, quum Rex Hiarbas rerum in Libya potiretur, Elissa mulier extruxit domo Phœnix, & Karthadam dixit: quod Phœnicum ore exprimit ciuitatem nouam. Mox sermone verso in verbum Punicum, & hæc Elissa, & illa Karthago dicta est: quæ post annos septingentos exciditur, quam fuerat extructa.* Hæc ille: in quibus quædam sunt ab auctore, quædam a librariis peccata. Nam quid est, domo Phœnix? Sane dicendum erat, Elissa natione Phœnissa, domo Tyro. Neque enim dicitur, Demosthenes domo Græcus, sed, Demosthenes natione Græcus. Cum autem adiicitur domo, non statim sequitur eum natum ibi. & quidem vox domo additur vrbibus, non regionibus. Sic in veteribus inscriptionibus legimus, domo Arretio, domo Ateste, domo Karthagine, domo Brixia. Ego maluissem, Phœnissa mulier, domo Tyro extruxit. Atque hæc culpa est Solini: reliqua peccarunt librarij. Nam legendum: *Mox sermone verso Karthago dicta est*, sententia perspicua, deletis reliquis, quæ interiecta sunt perperam a sciolis, quanquam vetustissimus error videtur. Hoc proculdubio

ita

ita eſt. Iam quod dicit de Hadramyto, id origine verbi confirmatur, quæ plane Punica eſt. חֲצַר־מָוֶת. Sed Arabice melius حضر موت apice in ſecunda litera ſuperſcripto, vt ſit Hadramuth. Ita etiam vocatus filius Iectan de poſteritate Sem, Geneſ. x. 26. Eſt autem Adramyt ἔπαυλις Πλούτωνος. Nam Mut Pœnis erat Pluto. Philo Byblienſis: καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἕτερον αὐτοῦ παῖδα ἀπὸ Ῥέας ὀνομαζόμενον Μοὺθ ἀποθανόντα ἀφιεροῖ. θάνατον δὲ τοῦτον καὶ Πλούτωνα Φοίνικες ὀνομάζουσι. Ergo Adramutum dictum ob peſtilentem tractum oræ Africanæ, quo modo apud Plautum dictum eſt, *Acherontis oſtium eſt in agro noſtro.* De Karthada quod dicit, videtur potius Syriacum eſſe, quam Pœnicum. קרת חרתא. vel קַרְתָּא חַדְתָּא Sed ipſi Pœni neque in Syria, neque in Africa Syriace loquuti ſunt. In Syria mere Hebraica aut proxima vſi ſunt: in Africa, deprauata quidem ex Hebraiſmo, ſed longe alia a Syriaca: quod plane nos docet Pœnulus Plautina. Stephanus tradit καινὴν πόλιν dictam, intelligendum Pœnice. Itaque id plane eſt Karthada, vt Solinus ſcribit. Item Καδμείαν Euſthatius ſcribit vocatam fuiſſe. Quod omnino eſt contrarium priori appellationi. Nam id ſignificat παλαιάν. Ergo ita intelligendum, quam primum occupauit Dido, eam παλαίπολιν, imitatione τῆς παλαιτύρου dictam: quam vero poſteri amplificarint, eam vocatam νεάπολιν. Sed & οἰνοῦσαν Græci ſcribunt etiam aliquando dictam. Quomodo id Pœnice dici poſſet, neque temere ego, neque alius dixerit. De Kaccaba ſuperius dictum. Et Karthada quidem non negamus dictam. Vnde enim id commniſceretur Solinus? Sed aliud eſſe, quam קַרְתָּא חַדְתָּא. Nam Græcum Καρχηδὼν proxime abeſt a Karthada. Sciant tamen etiam aliud nomen Karthagini fuiſſe præter Solini illud. Non enim Karthada, ſed Chaedreanech vulgo vocabatur. Plautus Pœnulo:

MI. *Hauo. cuiates eſtis? aut quo ex oppido?*
P. *Hanno Muthumballe be Chaedreanech.*
AG. *Quid ait?* M. *Hannonem ſeſe ait Karthagine*
Karthaginienſem Mutumballis filium.

Non dubito eſſe Hadreanech. Nam prius membrum eſt חצר, vt in Hadramyton. Sed & reliqua explicabimus in loco Plautino. *Hauo* eſt ſalutantis. Vnde Latini fecerunt ſuum Haue. pro quo in multis libris legitur HABE. Id omnino Pœnicum eſt ex Hebræo חוה *viue*, χαῖρε, ὑγίαινε. Sed cum perſonæ ratio habebatur, adiiciebatur *Doni.* quod & ipſum detruncatum ex *Adoni.* *Haudoni*, χαῖρε κύριε. הו דוני. Ergo pergit:

P. *Hauo.* M. *Salutat.* — Item:
AG. *Saluta hunc rurſum Pœnice verbis meis.*
MI. *Haudoni.* — In tertio Anthologiæ, epigrammate in Meleagrum Tyrium: ὃν θεόπαις ἤνδρωσε Τύρος, Γαδάρων θ᾽ ἱερὴ χθών,
Κῶς δ᾽ ἐρατὴ Μερόπων πρέσβυν ἐγηροτρόφει.
Ἀλλ᾽ εἰ μὲν Σύρος ἐσσί, ΣΑΛΑΜ. εἰ δ᾽ οὖν σύ γε Φοῖνιξ,
ΑΥΔΟΝΙΣ. εἰ δ᾽ Ἕλλην, ΧΑΙΡΕ· τὸ δ᾽ αὐτὸ φράσον.

In vulgatis codicibus traiectio literarum facta eſt ναύδιος pro αὐδονίς. Αὐδονὶς autem pro αὐδονί ſcripſit poeta: non quod ita dicerent Pœni, ſed quia magis alludit ad deſinentiam Græcam. Αὐδονὶ igitur Pœnis idem, quod Σαλὰμ Syris, χαῖρε Græcis. In XIII lemmate octaui libri A. Gellij legitur vulgo *Qupſones* inepte. In veteri codice Biturigum ſcripto erat *Eupſones.* Sed profecto *Eudones*, pro *Audonis* ſcribendum erat. Id Gellius hominum Pœnorum verbum quidem eſſe ait, ſed etiam vſurpari a Græcis. Si propterea Gellius

putauit Græcum, quod a Græcis vſurparetur, cur non viciſſim videatur Pœnum, quod Pœnis eſſet in vſu? Nam reciproca cauſatio eſt. Sed Græci quidam potuerunt vſurpare, vt quidam Itali *Magari*, pro Vtinam. Nam idiotiſmi Græci eſt μαγάει, corruptum ex μακάειοι. Sic Hiſpanorum *Oxalla* idem quod Magarid purum putum Arabicum, quod eſt, *O ſi velit Deus*, vt taceam quartam partem linguæ Toletanæ mere Arabicam eſſe.

Subiicit Ioſephus huic vetuſtiſſimæ Chronologiæ Phœnicum: συνάγεται δὴ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Εἰρώμου βασιλείας, ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνε, μῆνες η. ἐπεὶ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Εἰρώμου βασιλείας ἐν Ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς, γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ, ἄχρι Καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία, μῆνες ὀκτώ. Sed ſupra indicauimus triginta quatuor annos cum 103 compoſitos eſſe 147 cum octo menſibus, ab initio Iromi, ad ſeptimum annum Pygmalionis. de quibus deductis decem ſolidis, poſt quos cæptum condi templum, fuerint tantum anni 125 a conditu templi, ad fugam Eliſæ. Quare Ioſephus aliud agebat, cum hæc ſcriberet. Quod vero libro VIII Origin. ait vndecimo anno Iromi, hic vero duodecimo templi fundamenta iacta, non puto erratum eſſe: cum agnoſcatur vtraque lectio a Ruffino, ſed vndecimo anno regni ſui Iromum ligna miſiſſe, duodecimo fundamenta templi iacta.

Φοινίκων ἀναγραφαί] Et hoc quoque præſtantiſſimum ἀποσπασμάτιον Ioſephi diligentiæ debemus. quo nihil certius ad epocham initij Nabuchodonoſori deprehendendam, vt eius etiam beneficio omnia, quæ a Beroſo didicimus, ſcire licuerit, etiam ſine ope Beroſi.

Ἐπὶ Εἰθωβάλου] Ita ſcribendum, non Θώβαλος, vt eſt in priore in Appionem, qui error agnoſcitur a Ruffino, cum tamen recte in libris Originum ſcribatur Εἰθώβαλος, non Θώβαλος. Erat igitur iſte Rex cognominis illius, qui ſocer fuit Achabi Regis Samariæ. Porro a fine Pygmalionis, vbi deſinit Menander, ad initium Ithobali huius, interuallum eſt, anni 249.

Ἐπολιόρκησε Ναβουχοδονόσορος] Nabopollaſſar anno XVIII imperij ſui audita Phœnicum rebellione, filium ſuum cum regio imperio & ingenti exercitu in Phœniciam miſit ad Tyrium rebellem coercendum, vt nos docuit Beroſus. Anno triceſimo Nabopollaſſari, Nabuchodonoſor expugnata Tyro, & tota Palæſtina ſubacta, profectus eſt Babylonem, accepto de morte patris nuncio, teſte eodem Beroſo. Igitur tredecim anni ſubigendæ Phœniciæ, & oppugnandæ Tyro impenſi: quod & ipſi Cenſuales Phœnicum teſtantur ſtatim in principio. Rurſus a regno Baal, qui Ithobalo ſucceſſit, ad tertiumdecimum annum Iromi ſecundi, putantur anni triginta quinque, menſes tres. Ioſephus vero ex iiſdem Annalibus, ab initio Ithobali, ad tertiumdecimum annum Iromi ſecundi, colligit annos quinquaginta quatuor, menſes tres. Ergo Ithobalus regnauit annos XIX ſolidos. de LIIII iterum deductis 35, & 13, quibus oppugnata Tyrus, remanebit annus ſeptimus currens Ithobali, quo Tyrus oppugnari cæpta. Rurſus anno XIII Iromi cæpit regnare Cyrus, id eſt, anno Nabonaſſari 188, qui annus eſt primus imperij Perſici Cyri apud omnes auctores. Deductis 54 annis ſolidis de anno 188 Nabonaſſari, remanet annus Nabonaſſari 134, quo cæpit regnare Iromus. Ergo 140 Nabonaſſari eſt ſeptimus currens Iromi, quo cæpta oppugnari Tyrus. Cæpta autem eſt oppugnari anno primo Nabuchodonoſori expeditionis Syriacæ, vt docet Beroſus. Ergo annus 140 Nabonaſſari eſt primus expeditionis Syriacæ Nabuchodonoſori, vt antea ex Beroſo collegeramus. Mirus ergo conſenſus Beroſi cum Tabulariis Phœnicum, & vtrorumque cum ſacris literis. quo quid acceptius eſſe debet

debet tam præstantis rei studiosis? Viderint ergo, qui antiquiores epochas statuunt, & septuaginta annos captiuitatis a capto Sedekia putant, vt Cyrum nouem annis post obitum suum edicta facturum ab inferis excitent. Viderint & qui ineptos Iudæos secuti tricesimum annum, cuius mentio est apud Ezekielem initio libri primi, putant a libro legis inuento, aut dicunt esse tricesimum Iubilei, qui erat vicesimus secundus Iubilei. Nam is erat annus Exodi 902. Deductis 47, remanent anni 855, hoc est, Iubilea absoluta 17, anni 22 Iubilei decimi octaui currentis. Quare annus capti Sedekiæ, qui erat Sabbaticus, teste Ieremia, is, inquam, erat 28 Iubilei decimi octaui. Itaque legimus apud Ezekielem cap. XXIX, 17. *Vicesimo septimo anno, in primo (mense) in prima mensis factum est ad me verbum Dei.* Erat annus decimus Sedekiæ, vt est initio eiusdem capitis. Sane si vndecimus annus Sedekiæ erat vicesimus octauus Iubilei, ergo decimus erat vicesimus septimus. Quare vicesimus septimus annus, cuius hic fit mentio, is est Iubilei decimi octaui, non autem Nabuchodonosori, vt nugantur Iudæi. Quomodo decimus annus Sedekiæ potuit esse vicesimus septimus Nabuchodonosori, qui erat tantum decimus octauus? vt taceam, quod in Chaldæa, vbi scribebat Ezekiel, post excessum Nabopollassari, non iam ab expeditione Syriaca putabantur anni Nabuchodonosori, sed ab obitu Nabopollassari. Quum enim annum Nabuchodonosori 13 ab expeditione Syriaca Ezekiel dixerit esse tricesimum alicuius Regis, cur annum 18 eiusdem Nabuchodonosori non dixit esse tricesimum quintum eiusdem Regis, nisi quia is rex iam obierat in tricesimo ipso anno? Proinde is erat annus sextus Nabuchodonosori, quintus a somnio ipsius, cuius mentio Daniel. II, I. Atque hinc colligimus non solum eum esse vicesimum septimum annum Iubilei, sed & Iudæos inter exteras nationes Iubilea celebrare solitos, quod hactenus faciunt; contra temeritatem imperitorum, qui negant Iudæos in deportatione Sabbaticos annos celebrasse, atque adeo aduersus sententiam doctiorum, qui negant Iudæos vnquam Iubilea celebrasse, quia eius nullum in sacris libris extat vestigium. Sed & ij, & nos vna fallebamur, qui non ita pridem in eadem hæresi fuimus. Locus igitur ille Ezekielis nemini hactenus intellectus vt lucidam facem allucet rationi temporum, ita strenue os obstruit pertinaciæ. Qui negant eos annos Sabbaticos, quos hodie obseruant Iudæi, esse veros Sabbaticos, iidem negent quoque septimos dies, quibus hodie cessant ab opere, esse vera sabbata. Sed nullam latebram inscitiæ suæ reperient. Adeo vndique circumsepti testimoniis tam sacrorum, quam profanorum scriptorum tenentur.

Ἐπολιόρκησε Ναβεχοδονόσορος τὴν Τύρον] Isaiæ XXIII, intentatur excidium Tyro, eiusque desolationis spatium definitur septuaginta annis. Quod de hac obsidione intelligi, dubium non est. Sane septuagesimus annus oppugnationis Tyri sub Nabuchodonosoro desinit paulo post tempora deuicti Nabonidi, de quo non dubito intelligendum esse apud Isaiam. Nam dura seruitute oppressa est tota Syria, Phœnice, & Palæstina, sub imperio Babylonico, vt patet ex Ieremiæ XXV, XXVI, XXVII, XXVIII. Tunc igitur data libertas & Tyriis, & Phœnicibus, cum completi sunt dies septuaginta Babyloni, quod accidit, cum imperium translatum in Cyrum. Hæc proculdubio ita accipienda apud Isaiam. Nulla alia oppugnatio Tyri, & mutatio fortunæ accidit post tempora Isaiæ, præter hanc, quam passa est sub Nabuchodonosoro. Ergo de illa intelligendum.

Ἔτη ξία καὶ δέκα] Hæc suppleuimus ex Ruffino, quem scriptorem raro cum

fructu, rarius sine indignatione legas. Regnauit Ithobal annos XIX. Expugnatus est post annum XIII, quam cæptus oppugnari. Proinde septimo anno regni cæpit oppugnatio. Sed & Iosephus accuratissimus scriptor, eundem XIII annum notauit ex veteribus, x Originum Iudaicarum: καὶ Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Περσικῶν (τῶν ἀποικιῶν Ruffino) μνημονεύει τούτου τοῦ βασιλέως (Ναβουχοδονοσόρου) καὶ Φιλόστρατος ἐν ταῖς Ινδικαῖς αὐτοῦ καὶ Φοινικικαῖς ἱστορίαις, ὅτι οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπολιόρκησε Τύρον ἔτη ιγ΄, βασιλεύοντος κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν Εἰθωβάλου τῆς Τύρου.

Εκνίβαλος Βασλάχου] Nomen hoc sine dubio scriptum fuit כְּנַע־בַּעַל Knabaal: vt Κνίβαλος legendum sit, non Εκνίβαλος. Κνᾶ כְּנַע est, qui dici debebat Canaan כְּנַעַן. Philo Bybliensis: ὧν εἷς ἦν καὶ Ισιρις τῶν τριῶν γραμμάτων εὑρετὴς ἀδελφὸς Κνᾶ τοῦ πρώτου μετονομασθέντος Φοίνικος. Sane Canaan est pater Sidonis, a quo Sidonij, a Sidoniis Tyrij, & omnes Phœnices. Genesis x, 15. At Iustinus ex Trogo Sidonem vocatam ab vbertate piscium, quod, vt ait, Phœnicibus *Sidon* piscis dicatur. Plane verum est, piscatum eo verbo designari: sed falsum, eam esse caussam nominis Sidonis. Hinc Philo Bybliensis: χρόνοις δ᾽ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Υψουρανίου γενεᾶς γενέσθαι Αγρέα καὶ Αλιέα τοὺς ἁλιείας καὶ ἀγρείας εὑρετάς, ἐξ ὧν κληθῆναι Αγρευτὰς καὶ Αλιεῖς. Profecto ita Hebraice esset וְעֶלְיוֹן הוֹלִיד אֶת צַיִד וְצִידוֹן וּמֵאוֹתָם יִקָּרְאוּ צַיָּדָאן וְצִידוֹנִים *Elion genuit Said & Sidon, vnde dicti Sidones, & Sidonij.* Nam Sidonis appellatio & Piscationis & Venationis quoque est. Saidan & Sidon alterum Syrorum & Arabum, alterum Hebræorum verbum. Alibi tamen dicit: ἀπὸ δὲ Πόντου γίνεται Σιδών, ἣ καθ᾽ ὑπερβολὴν εὐφωνίας πρώτη ὕμνον ᾠδῆς εὗρε. Ita non sibi constat. Huc pertinent verba Hieronymi in Ezekielem: *In Hebraico verius positum est, vniuersi Sidonij, quos nos venatores vertimus, iuxta illud, quod scriptum est: Anima mea erepta est, sicut passer, de laqueo venantium. pro quo in Hebraico positum est Sidoniorum.* Sed in Psalmo CXXIIII, 7, quem locum habebat in animo hæc scribens Hieronymus, non legitur SIDONIM, sed יוֹקְשִׁים *Auceps.* Videmus tamen Sidonim etiam pro venatoribus sumi, vt apud Philonem Bybliensem. Sed redeo ad Canaan. Ergo Canaan secundũ Sidoniorum Censuales cognominatus fuit פִּינְחָם, φοίνιξ, quomodo nepos Aharonis. Sed tunc ita apices vocales notandi פִּינְחָם, quomodo etiam Septuaginta legisse videntur. Nam apices vocales est inuentum nouitium Masoritarum.

Βασλάχου] Μασλάχου agnosco in מַצְלַח. Neque dubito verum esse. Nam in veteribus libris nulla differentia est inter βῆτα & μῦ. Quod nomen corruptum sit, ostendit lectio Ruffini valde ab hac diuersa.

Χέλβης] Puto כָּלֵב, vt sit cognominis filio Iephunne.

Μύτγονος] מְהַר־גָּאוֹן.

Γεράστρατος] גֵּר־עַשְׁתֹּרֶת ὁ ξένος τῆς Ασάρτης. ὁ Ξενάσαρτος. Melius Γηράστρατος, vt apud Arrianum, vbi Rex Aradi ita vocatur.

Μετεπέμψαντο Μέρβαλον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος] Locus notabilis. Quare arcessiuerunt Regem Babylone? Quia stipendiarij Babyloniis erant, & non alium Regem accipere poterant, nisi quem Chaldæi victores & domini imponebant. Vides plane seruitutem Tyri prædictam ab Isaia XXIII: neque tantum Tyri, sed & totius Syriæ. Ieremiæ XXVII, 6, 7.

Μέρβαλον] מַר־בַּעַל Nomen compositum ex priore membro Chaldæo, & posteriore Phœnicio. Priore notat vrbem, in qua altus fuit. posteriore, in qua genitus, aut saltem ex qua oriundus. מַר mere Chaldaici idiotismi est. Significat Dominum. Hodie id nomen frequens in ore Chaldæorum Christianorum, qui sic primores, &, vt ita loquar, primicerios Sanctorum vt Apostolos vocant, Mar Markos, Mar Phetros: Dominus Marcus, Dominus Petrus. pro quo nos dicimus Sanctus Marcus, Sanctus Petrus. Nam

ܡܪܝ est δεσπότης, aut κύριος, corruptum ex ܡܪܝܐ, illud autem deductum ex Hebræo מורה. Philo in Flaccum: ἐξήχει βοή τις ἄτοπος Μάριν ἀποκαλούντων. οὕτως δέ φασιν τὸν Κύριον ὀνομάζεσθαι παρὰ Σύροις. Inde Μαρνᾶς ܡܪܢ vel ܡܪܢܐ Idolum Gazensium, de quo in historia Ecclesiastica. Id autem est κύριος ἀνθρώπων, vt poetis — πατὴρ ἀνδρῶν, id est, Iupiter.

Ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα] Colliguntur, inquit Iosephus ex Phœniciacis Censualibus, ab initio Ithobali, ad tertiumdecimum Iromi, anni LIIII, menses tres. Annus primus Cyri in epocha Nabonassari 188. Deductis 54 absolutis, remanet annus Nabonassari 134 primus regni Ithobali. Proinde septimus Ithobali est 140 Nabonassari, qui est & primus Nabuchodonosori: & consequenter 152 Nabonassari est tertius decimus & vltimus oppugnatæ Tyri, tricesimus Nabopollassari, quo & ipse Nabuchodonosor patre mortuo triumphans Babylonem ingressus est ad patritum imperium capessendum, pauculis mensibus post oblatam visionem Ezekieli. En quam bene hæc cohærent, & quam auij a vera ratione temporum feruntur, qui alias historiæ sacræ epochas commenti sunt, vt quæ obuium erat ex Gentium Annalibus, Archiuis, & historiis petere, ea ipsi inanibus coniecturis aucupati ludibrium posteritati debuerint.

Ἑβδόμῳ μὲν γὰρ] Huic loco deprauato nihil succurit Ruffinus. Vetustissimum est mendum. Sed Iosephum ita scripsisse historia ipsa clamat: ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τῆς Ειθωβάλου βασιλείας Ναβουχοδονόσορος ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον. Τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Ειρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης κράτος παρέλαβε. Quippe non septimo anno regni sui Nabuchodonosor cæpit oppugnare Tyrum. non enim ea res agitur, sed de Ithobalo sermo est. Ex iis, quæ supra attigimus, constat septimo anno Ithobali Tyrum oppugnari cæptam, vicesimo labente expugnatam fuisse. Tyrus igitur capta a Nabuchodonosoro anno periodi Iulianæ 4118, a conditu autem ipsius Tyri, anno 663, annis vero 264, antequam iterum ab Alexandro debellaretur, quo casu peius accepta fuit, quam sub Nabuchodonosoro. Atque hæc de Tyro, anno XIII Nabuchodonosori debellata. Nam anno XIX Nabuchodonosori, qui erat XI Sedekiæ, Ezekiel aliud horrendum excidium Tyro minatur opera eiusdem Nabuchodonosori, ita vt ne vestigium quidem vrbis in illa relinquatur, neque vnquam instauretur. Cap. XXVI, 14, 19. Quod nobis plane ignotum. Nam quando Tyrus deleta, vt nullum in ea relictum sit vestigium? Quomodo nunquam instauranda, quæ nullo vnquam tempore non munitissima, amplissima, populosissima fuerit? Certe sub Dario Notho florentissima erat. Zachariæ IX, 3. Quid loquar tempore Alexandri? Quid sub Romanis, præsertim sub Seuero? Vide Vlpian. de Censib. Vide etiam Strabonem, Q. Curtium, alios. Malo fateri me hæc ignorare, quam inanibus coniecturis σκιαμαχεῖν. Hactenus Archiua Phœniciaca: ex quibus didicimus, ab initio expeditionis Syriacæ Nabuchodonosori, ad initium monarchiæ Persicæ Cyri, interuallum esse annorum 48. Non difficile igitur fuisset, putatis retro ab initio Cyri annis 48, ad initium Nabuchodonosori, & quartum annum Ioiakimi Regis Iudæ peruenire, tametsi Berosus eo nos manu non deduxisset. Quare certa est fides huius Chronologiæ Phœniciacæ, & mendosa omnis recentiorum de epocha Nabuchodonosori assertio.

Πορφύριος] Hoc fragmentum hominis nomini Christiano iniquissimi ideo post Phœniciaca apposuimus, quod de vetustissimo Phœniciacarum rerum scriptore Sanchoniathone verba facit. Neque vero sine fructu legetur.

Σαγχουνιάθων] Sanchoniathonis Berytij Origines Phœniciacas ex ſermone Phœnicio in Græcum conuertit Philo Byblienſis, ſcriptor vetuſtiſſimus, idque libris nouem.

Παρὰ Ἱερομβάλου] חִירָם־בַּעַל

Θεοῦ τοῦ ΙΕΥΩ] ΙΕΥΩ יְהֹוָה Literæ quidem ſunt eæ quatuor, vnde dicitur ὄνομα τετραγράμματον, ſed non apices, quibus proprie inſigniri debet. Nam illi apices ſunt nominis אֲדוֹנָי vt mediocriter docti ſciunt. Quomodo enim efferendum erat, nemini licebat id cõcipere, præterquam Pontifici maximo, idque decima Tiſri, & quidem ἐν ἁγίοις. Philo de vita Moſis: χρυσοῦν δὲ πέταλον ὡσανεὶ στέφανος ἐδημιουργεῖτο τέτταρας ἔχον γλυφὰς ὀνόματος, ὃ μόνοις τοῖς ὦτα καὶ γλῶτταν σοφίᾳ κεκαθαρμένοις θέμις ἀκούειν καὶ λέγειν ἐν ἁγίοις, ἄλλῳ δ᾽ οὐδενὶ τὸ παράπαν οὐδαμοῦ. Itaque יְהֹוָה legunt Adonai. & ſeptuaginta ſemper Κύριος interpretantur. quod nomen non legitur in primo capite Geneſeos, ſed Elohim Θεός. At in ſecundo יְהֹוָה Κύριος. Itaque hinc argutati ſunt Tertullianus, & quidam veterum, Deum non prius Dominum fuiſſe, quam Adam factus eſſet. Atqui Elohim commune nomen etiam Diis gentium. Sed יְהֹוָה quod Κύριος Græcis interpretibus, eſt proprium vnius Dei viui. Vides, quid peperit ignoratio Hebraiſmi. Qui rident eos, qui יְהֹוָה Adonai legunt, & putant recentem morem inductum ab hodiernis Iudæis, non merentur, quibus reſpondeatur. יְהֹוָה ὄνομα τοῦ ὄντος interpretatur idem Philo ibidem: & quidem recte. Hodie quoq. nomen Dei Kippurim in Synagogis ex more exprimitur cum ſumma demiſſione. In libro Liturgiarum: בַּמִּקְדָּשׁ אוֹמְרִים אֶת הַשֵּׁם בִּכְתָבוֹ וּבַמְּדִינָה בְּכִנּוּיוֹ *In ſanctuario pronunciant* NOMEN *per ſcripturam eius, in vrbe autem per cognomen eius.* Idem plane dicit, quod Philo. Scripturam vocat quatuor literas יהוה Cognomen Adonai, Elohim. Sed redeo ad Phœnicas noſtros de Dei veri appellatione cum Hebræis conſentientes. Si Theodoreto credendum, Samaritæ pronunciant Ἰαβαί. quaſi יְהֹוָה vel יִהְיֶה ὁ ὤν. Ergo nomen tetragrammatum illis notum, quod quidem alij ἰάω, vt Orpheus, & Diodorus lib. II. παρὰ δὲ τοῖς Ἰουδαίοις Μωσῆν τὸν ΙΑΩ ἐπικαλούμενον θεόν. alij ἰαοῦ, alij aliter enunciabant. Sed & illud ſeptem vocalibus Græcis exprimi exiſtimarunt quidam, vt oraculum:

καὶ σφόδρα καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἀεὶ Θεὸν ἑπτακιφώνην.

Item auctor epigrammatij:

Ἑπτά με φωνήεντα Θεὸν μέγαν ἄφθιτον αἰνεῖ
Γράμματα τὸν πάντων ἀκάματον πατέρα.
Εἰμὶ δ᾽ ἐγὼ πάντων χέλυς ἄφθιτος, ἢ τὰ λυρῳδὴ
Ἡρμοσάμην δίνης οὐρανίοιο μέλη.

Nam poteſt ſeptem vocalibus concipi oratio de nomine Dei ΗΟΑ ΙΕΥΩ, הוּא יְהֹוָה, ipſe eſt Deus, ὁ ὤν. Neque aliter Hebræi. Poteſt & aliter iiſdem vocalibus contexi, cuiuſmodi vidimus notas in gemmis inciſas literis Græcis, ſed quæ diuerſe ad tetragrammaton nomen alluderent. Eæ gemmæ ſunt Baſilidianorum hæreticorum, cum ſuo Deo ΑΒΡΑΞΑΣ ΙΑΩ, & Valentinianorũ. Poſſunt tamen ἑπτὰ φωνήεντα non de vocalibus ſed de quibuſuis literis accipi. Nam Ioſephus quatuor literas nominis Dei יְהֹוָה vocat τέτταρα φωνήεντα. Sic idem oraculum Magum regem Babylonis vocat τὸν ἑπταφθόγγου βασιλέα. Nam Βαβυλών eſt ſeptem literarum. Conſtat igitur Phœnices non ſolum ſermone populari, ſed & quibuſdam arcanis nominibus religionis cum Hebræis conſenſiſſe. Sic עֶלְיוֹן ὕψιστος Deus ipſis dicebatur: etiam quidam eorum Deorum μημρούμος, id eſt, ὑψουράνιος. מִמְּרוֹמִים eſt ἄνωθεν, Superne. Huius Memrumi fratrem fuiſſe οὐσῶον dicit Philo Byblienſis, ὃς σκέπην τῷ σώ-

ματι

ματι πρῶτο ἐστὶ δερμάτων, ὧν ἴσχυσε συλλαβεῖν θηρίων, εὗρεν. Manifesto deprauarunt historiam Esau, qui corpore hirsutus erat. Nam ὑσωὸς, siue ἠσῶ, est עֵשָׂו, Esau. Præterea & ἐλωεὶμ quosdam Philo recenset inter illos Phœnicum Deos. Scribit enim οἱ δὲ σύμμαχοι Ἴλου τοῦ Κρόνου Ελωεὶμ ἐπεκλήθησαν. Addit idem quendam etiam Deum Phœnicum ἀγρὸν siue ἀγρότην vocatum. Sed fallitur, cum שדה vertit ἀγρὸν aut ἀγρότην. Totidem quidem iisdemque literis scribitur nomen Dei, quot & quibus ager: sed puncto tantum & vocali alterum ab altero distinguitur. שַׁדַּי enim Deus est, aut Dei epitheton. At שָׂדַי est ἀγρὸς, quod dictum pro שָׂדֶה vt Threnorum IIII, & Psalmo XCVI. Itaque hunc שָׂדַי quem ipse perperam ἀγρὸν, aut ἀγρότην vocat, dicit esse vnum ex Diis, quos præcipue colerent Byblienses populares sui. οὗ καὶ ξόανον εἶναι μάλα σεβάσμιον, καὶ ναὸν ζυγοφορούμενον ἐν Φοινίκῃ, παρὰ δὲ Βυβλίοις ἐξαιρέτως θεῶν ὁ μέγιστος ὀνομάζεται. Quod autem in fano portatili circunferretur, adumbratum est ex arca testamenti, quam malo suo experti sunt ipsi Phœnices, & Gazæi. Manifesta enim apparent vestigia veritatis obscuratæ in historia VI cap. I Samuel. Itaque Iosephus τὴν σκηνὴν συμπεριννοστοῦντα καὶ μεταφερόμενον ναὸν vocat. Idem ergo & de arca dici potest. Ferculo quoque τὸν Δία ἡλιοπολίτην vehi, auctor Macrobius, qui est idem Deus cum hoc. Sed quemadmodum in שַׁדַּי & שָׂדַי deceptus est Philo, ita etiam in Dagon. Scribit enim: παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ἄγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν Γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας δ´, Ἴλον, τὸν καὶ Κρόνον, καὶ Βέτυλον, καὶ Δαγὼν, ὅς ἐστι Σίτων, καὶ Ἄτλαντα. Nam aliud est דָּגוֹן Δαγὼν, aliud דָּגָן σῖτος frumentum. Dagon enim, vt Iudæi etiam narrant, sculpebatur forma piscis, (דָּג piscem significante) nos autem scimus τὴν Δερκετὼ Syrorum Deam (quæ Syris Atergata, vnde locus in Syria Atergation, II Macab. XII, 26) sculpi solitam, superne mulierem, inferne piscem. Melius igitur τὸν Δαγῶνα, Ἰχθυῶνα quam σίτωνα vertisset. Ιλ autem est אֵל. βέτυλ vero בֵּית־אֵל. Et melius scribitur βαίτυλ. Ita vocabant Deos, quos specie lapidis adorabant. Philo Bybliensis: Ἔτι δὲ ἐπενόησε θεὸς Οὐρανὸς Βαιτύλια, λίθους ἐμψύχους μηχανησάμενος. Quæ omnia aperte deprauata sunt ex historia lapidis, quem Iacob vnxit, & posuit in loco, qui dictus Bethel. Genes. XXVIII, 18, 19. Hinc nugaces Poetæ βαίτυλον vocant lapidem, quem fasciis obuolutum pro filio Saturnus deuorauerit. Sed & summum omnium Deorum Ἀδώδ vocabant, qui Macrobio est Adad. Philo Bybliensis: Ἀστάρτη δὲ ἡ μεγίστη καὶ Ζεὺς Δημαροῦς καὶ Ἄδωδος βασιλεὺς θεῶν ἐβασίλευον τῆς χώρας. Macrobius: *Deo enim, quem summum maximumque venerantur, Adad nomen dederunt. Eius nominis interpretatio significat* VNVS. *Hunc ergo vt potentissimum adorant Deum.* Id quoque adumbratum ex veritate: quum toties totiesque Deus dicat se esse VNVM. quod Hebraice est Ahad. Isaias LXVI, 17: *Qui purificantur & lustrantur ad hortos pone* VNVM *in medio.* Iudæi interpretes longe aliter accipiunt, & אֶחָד, quod est VNVS, temerario conatu deprauant in אַחַת, dicentes esse ex illis, quæ aliter scribuntur, & aliter leguntur. Itaque piscinam nescio quam hic somniant. Sensus est apertissimus: februationes & lustrationes Deo illi siue Idolo fieri, quem Deum ipsi vocarent AHAD, id est, VNVM, idq. in medio hortorum, qui illi idolo dicati in opisthodomo templi: subintelligendum enim Templum, *pone templum Ahad.* Nam præpositio אַחַר, qua vtitur Propheta, est localis, vt etiam hic accipitur ab omnibus Iudæis, & Ionathan vertit בָּתַר, ὄπισθε. vel simplicius Idolum pro ipso idoli templo accipiendum, vt Græcis & Latinis mos est. Neque dubium est, hanc veram esse illius loci interpretationem. Sed quia Saturno pueros immolabant, sciendum est ipsum Saturnum non vno cognomine apud Phœnicas notum fuisse. In quibusdam vrbibus dicebatur Ιλ. in aliis Ἰσραήλ. in aliis

Melkom

Melkom, vt eſt paſſim in ſacris literis. Omnino autem Tyrij eius ſtellam colebant, de qua locus notabilis Amos V, 26. Sed & aliam ſtellam conſecrauerunt in arce, quem διοπετῆ ſiue ἀεροπετῆ ἀστέρα vocabant. Philo Bybliensis: ἡ δὲ Ἀστάρτη ἐπέθηκε τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ βασιλείας παράσημον κεφαλὴν ταύρου. περινοστοῦσα δὲ τὴν οἰκουμένην εὗρεν ἀεροπετῆ ἀστέρα, ὃν ἀνελομένη ἐν Τύρῳ τῇ ἁγίᾳ νήσῳ ἀφιέρωσεν. Eſt autem, quem Græci ἑωσφόρον, Latini Luciferum vocant, Iſaiæ XIIII, 12 dicitur הֵילֵל בֶּן שָׁחַר ἑωσφόρος υἱὸς τῆς Ἠοῦς, & in eodem capite Iſaiæ vſurpatur ἀεροπετὴς ἀστήρ prouerbialiter.

Ὁ Βηρύτιος] Quomodo vocetur in ſacris literis Berytus, nondum diuinare potui. Eſt tamen purum putum Phœnicium, id eſt, Hebraicum, בְּרוֹתָה quomodo vocatur locus quidam Ezekieli XLVII, 16. quod nomen extabat in ſanctuariis Phœnicum. Id enim eſt βηροὺθ. Philo Bybliensis: κατὰ τούτους γίνεταί τις Ἐλιοῦν καλούμενος ὕψιστος καὶ θήλεια λεγομένη Βηροὺθ. Sed neque Byblum ſuo veteri nomini in ſacris libris reddere poſſumus. Hieronymus dicit Gobel ab Hebræis vocari. quo argumento? Ergo Gyblos non Byblos dicenda. Atqui בּוּבַל eſſet potius nomen verum, vnde Βύβλος deriuatum. Neque aliud poteſt eſſe. Sed quare ita dicti, a quo & quando, non poſſumus dicere.

Οἱ δὲ τούτων χρόνοι καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν] Ierombal iſte, ſiue Irombaal antiquior eſt Sanchoniathone. Sanchoniathon enim ab eo accepit, vt hic traditur. Sed iſte Irombaal dicitur hic vixiſſe inter ſæculum Moſis, & Troicum. Ergo Sanchoniathon recentior Moſaico ſæculo.

Ἢ περὶ τῶν Ἰλιακῶν, ἢ κατ᾽ αὐτοὺς] Vt Sanchoniathonem antiquiſſimum probet, ait æqualem ſæculo Semiramidis, Semiramidem autẽ antiquiorem ſæculo Troiano, aut ſaltẽ æqualem: Ergo Sanchoniathon eſt antiquior, aut æqualis ſæculo Troiano, & proinde antiquiſſimus, quia Troica antiquiſſima. Sed ipſe Sanchoniathon apud Philonem Bybliensem conditum Tyri, tanquam rem antiquiſſimam memorat. Tyrus vero condita anno ſeptuageſimoſexto ante Ilij excidium. Quanto igitur Sanchoniathon inferior ſæculo Troiano, cui ſeptuageſimus ſextus annus ante Ilij excidiũ res antiquiſſima eſt? Verba Philonis: εἶτα φησὶ (Σαγχωνιάθων) οἰκῆσαι Τύρον, καλύβας τε ἐπινοῆσαι ἀπὸ καλάμων καὶ θρύων. Sed quod ſæculum Semiramidis cum Troicis temporibus comparat, longe abſurdius, & Porphyrio indigniſſimum. Ipſa enim ſaltem annis mille excidium Ilij anteceſſit. Hæc vero demonſtranda. In Græcorum libris omnium imperiorum antiquiſſimum eſt Aſſyriacum, cuius ſedes vrbs ingens Ninus. Nini conditor ſecundum Hebræos, Aſſur. Geneſeos X, 11. Sed Græci, Chaldæi & Perſæ conditorem Nini cognominem vrbi ſuæ fuiſſe ſcribunt. Itaque ſiue Ninus ſecundum Chaldæos, ſiue Aſſur ſecundum Hebræos, is primus fuit Rex Aſſyriæ, qui ab Indo flumine, ad Libyæ fines, rerum late potitus ſit: ab eoque regnatum, vſque ad Sardanapalum, quem triceſimum a Nino fuiſſe ſcribit Cteſias, & poſt Cteſiam Diodorus. Ambo ab initio Nini, ad exitium Sardanapali, mille trecentos ſexaginta annos putant. Deinceps Medi ab initio Arbacis, ad initium Cyaxaris, quem Cteſias Aſtibarem nominat, res Aſſyriorum obtinuerunt ducentis quadraginta duobus annis. Ergo ab initio Nini, ad initium Cyaxaris, anni ſunt præciſe mille ſexcenti duo. Cyaxares iniuit imperium Medorum anno ſecundo Olympiadis triceſimæ ſeptimæ. quod colligitur ex dinumeratione temporum apud Herodotum. Ergo initium Cyaxaris conſurgit ex anno periodi Iulianæ 4083; de quibus deductis 1602 ſolidis ab initio Nini, ad initium Cyaxaris, remanet annus primus Nini reſpondens anno 2481 in periodo Iuliana. Rurſus Calliſthenes reſcribens Ariſtoteli de vltima antiquitate rerum Chal-

Chaldaicarum dixit annum captæ ab Alexandro Babylonis fuisse millesimum noningentesimum tertium Computi temporum Chaldaicorum. Capta est Babylon anno periodi Iulianæ 4383. Deductis 1902 absolutis, remanet annus periodi Iulianæ 2481, quem iam diximus fuisse primum ab initio Nini. Ergo Computus annorum, quo vtebantur Chaldæi, inibat ab anno primo Nini, non a Nemrodo, quod aliquando putauimus. Et sane Chaldæi, quia antiquius imperium Assyriaco, aut vetustiorem regem Nino memorare non poterant, iure ab eo annos suos putabant, quo alium antiquiorem non norant. Et fieri non potest, vt sine vlla caussa a tam longinqua antiquitate epocham temporum suorum repeterent. Erat annus mundi 1717. Neomenia Zygonos 5. 7. 28, Octobris xx. Neomenia Krionos viii Aprilis. Ergo viii Aprilis est antiquissimum Neuruz Chaldaicum. Atque ita quatuor κέντρα καιρικὰ habemus, χειμερινὸν Atheniensium in vii Ianuarij, ἐαρινὸν Chaldæorum in viii Aprilis, θερινὸν Elidensium in viii Iulij, μετοπωρινὸν Macedonum in vii Octobris, quæ & veterum Iudæorum Tekupha est, & quidem omnia in litera G. Ab initio Nini, ad initium Nabonassari, anni sunt 1486, quæ fiunt Neuruz duodecim, & præterea anni 46 de tertiodecimo Neuruz Chaldaico, quibus competunt dies vndecim προεμπτώσεως in annis æquabilibus Ægyptiacis: quibus deductis de octaua Aprilis, relinquitur vicesima octaua Martij Neuruz Nabonassari: quo postea semper Chaldæi & Orientales vsi sunt sub nomine Neuruz Harirathi. Neomenia Paophi anno primo Nabonassar conueniebat cum 28 Martij, hoc est, cum ipso Neuruz ciuili, vbi quoque erat neomenia Neuruz Chaldaici. & proculdubio etiam inde suas Dodecaeteridas exordiebantur. Ab Ariete enim earum principium, & Artemisio Chaldaica. Nam & Abydenus Dæsium secundum mensem Chaldaicum facit a diluuio. Ergo Artemisius erat primus. Propterea annus Chaldæorum Alexandreus non est ineundus ab Hyperberetæo, sed ab Artemisio. Et proinde serior est Alexandreo sex mensibus, vt Iudaicus citior. Hæc est ratio, quare non ab eodem anno Iuliano videtur inire Epocha Chaldaica. Nam sane init a septimo mense Alexandreo, sed non ab eodem anno Iuliano. Hæc monemus: quia nondum de his nobis liquido compertum erat, cum de anno Chaldaico libro secundo & quinto disputaremus. Huius quoque pulcherrimæ rei obseruatio pertinebat ad librum quintum post epocham diluuij. Itaque monemus æquum Lectorem, vt epocham Nini Chaldaicam eo conferat. Eruimus igitur caussam veteris æræ Chaldaicæ, cuius meminit Callisthenes apud Simplicium, ac postea desita est, vt apparet, propter institutionem noui Neuruz in gratiam Nabonassari, qui videtur primus iugum Medorum, qui in Assyria regnabant, excussisse. Huius Nini vxor fuit Semiramis, vt Ctesias, & ab eo Diodorus, & Trogus scripserunt, & omnes fatentur, quam duobus & sexaginta annis vixisse, duobus & quadraginta imperasse, idem Ctesias apud Diodorum refert. Sed tempus, quod Ninus imperauit, omissum est ab vtroque. Eusebius attribuit annos quinquaginta duos. Sed mendosissima eius est computatio, vt qui ab initio Nini, ad finem Sardanapali, tantum annos putet 1218. Cum igitur dicat Porphyrius, Semiramidem æqualem fuisse temporum Troicorum, quam eum fugiat ratio, hinc colligere licet, cum ab initio Nini, ad excidium Troicum, interuallum sit, anni 1050. vt omnino mille annos interesse oporteat ab initio Nini, ad Troica. Sed Herodotus dicit πέντε γενεὰς interfuisse inter Semiramidem, & Nitocrim vxorem Nabuchodonosori, siue Laboniti: quæ cum clauum

imperij tenuerit, viro inter feras degente, & pulcherrimis operibus Babylonem excoluerit, omnia quæ illi Herodotus recte attribuit, perperam Semiramidi a Diodoro adſcribuntur. Sed de quinque ſæculis, quæ inter Semiramidem & Nitocrin interiicit Herodotus, non poſſumus concoquere: præſertim cum centum annis tres γενεὰς definiat. Itaque hoc modo non integri 167 anni interfuerint inter Semiramidem & Nitocrin: quod ſane non ſolum cum veritate, ſed cum mente Herodoti pugnat, qui ex antecedentibus, quæ præmiſit de rebus Aſſyriacis, fidem facit, ſe longe maiorem numerum ſæculorum deſignaſſe. Scribit enim, poſtquam Aſſyrij quingentos viginti annos rerum in ſuperiore Aſia potiti eſſent, tandem Medos ab illis defeciſſe, & cum αὐτονομούμενοι per aliquot ſæcula vixiſſent, tandem incidiſſe in laqueos Deiocis viri vaferrimi, qui primus tyrannidem Medorum inuaſit. Huius pronepos Cyaxaris filius Aſtyages eodem tempore Medis imperabat, quo Nitocris Chaldæis. En 520 annos Aſſyriorum, & longum tempus αὐτονομίας Medorum, & præterea tempus tyrannidis Deiocis, Phraortis, Cyaxaris, & Aſtyagis. Hoc tempus excedit πέντε γενεὰς, id eſt, annos 170. Profecto non error eſt Herodoti, ſed vetuſtiſſimus, & longa temporis præſcriptione admiſſus, πέντε γενεὰς pro πεντήκοντα, qui ſunt anni pluſquam 1666, ſiquidem centum annis tres γενεαὶ continentur: qui quidem anni ab vltimis temporibus Nabuchodonoſori retro putati deſinunt in tempus ipſius Nini. Quare minime dubitandum eſt, πεντήκοντα pro πέντε Herodotum ſcripſiſſe. Sunt enim vetuſtiſſimæ mendæ librariorum; cuiuſmodi non paucis totus Ioſephus ſcatet, non multum poſt ſæculum Ioſephi ſubortis. Ecce ſimile erratum in Diodoro, qui ait Cyaxarem cæpiſſe imperare anno ſecundo Olympiadis decimæ ſeptimæ: quæ tamen erat triceſima ſeptima. κατὰ γὰρ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑπτακαιδεκάτης Ὀλυμπιάδος ᾑρέθη βασιλεὺς ὑπὸ Μήδων Κυαξάρης καθ' Ἡρόδοτον. Non ſentit, Herodotum definiuiſſe vllam Olympiada, aut annum vllius certæ Olympiadis; ſed hoc colligi ex ſcriptis Herodoti, qui attribuit Aſtyagi triginta quinque annos, quem conſtat captum a Cyro anno primo Olympiadis quinquageſimæ ſextæ, hoc eſt, anno 221 Iphiti: de quibus deductis 35 Aſtyagis, & 40 Cyaxaris, relinquitur annus 146 Iphiti, id eſt, primus Cyaxaris. Error eſt non Diodori, ſed librariorum, quanquam vetuſtiſſimus. Legendum enim ἑβδόμης καὶ τριακοστῆς. Error natus ex compendiis numerorum ΙΖ, pro ΛΖ. Sed quod ſequitur apud eundem, non ita poſſumus excuſare. Κτησίας δ' ὁ Κνίδιος τοῖς καθ' Ἡρόδοτον μὲν χρόνοις ὑπῆρξε, &c. Nam falſum, Cteſian ſæculo Herodoti vixiſſe. Rurſus falſum, Ninum vrbem ad Euphraten ſitam eſſe, quod ait idem Diodorus, cum ſita fuerit ad Tigrim. Imperite faciunt, qui anno primo Cyri, hoc eſt, anno primo Olympiadis LV, Aſtyagem a Cyro victum ſcribunt, cum Cyrus a Perſis Rex electus ante Aſtyagis cladem aliquot annos regnarit: & in his turbat Euſebius. Sed & mendoſe refert Herodotus, ſub Cyaxare pugnantibus Medis cum Lydis diem in noctē vertiſſe, cum is fuerit Aſtyages, nō Cyaxares, vt recte habet Solinus, quanquā ſupra idem nobis viſum fuerit. Præterea eodem referēdum, quod Hieronymus dixit Prologo in Ionam, Aſtyagen tēpore Ioſiæ regnaſſe. A Nino, ad caſum Sardanapali, ita regnatum ſcribit Diodorus ex Cteſia per 1360 annos; vt non ſolum Sardanapalus triceſimus rex a Nino, ſed etiam triceſimus eius ſanguinis fuerit: quam ſeriē ſucceſſionis interruptam fuiſſe ab Arbace Medo, a quo imperium Aſſyriorum a Medis, ad Cyrum, per 282 annos obtentum fuiſſe: idq. Cteſiam hauſiſſe ἐκ τῶν βασιλικῶν διφθερῶν, ἐν αἷς οἱ Πέρσαι τὰς παλαιὰς πράξεις κατά τινα νόμον εἶχον συντεταγμένας. Sane verum eſt, omnia Acta

Regum

Regum Persidis in diphtheras, quas etiam κεφαλίδας vocant Græci, relata fuisse: vt manifesto exstat Esdræ VI,2. ex quibus constabant Chronica Persarum: Ester II, 22: VI, 1: X, 2. Sed quum dicat Medos a clade Sardanapali, ad obitum Astyagis, Assyriorum regnum obtinuisse, merito vt dubitetur, facit sacra pagina, quæ Tiglath-Phul-Asar, & Senacherib regum Assyriæ meminit. Sed neque verum est, Ninum a Medis solo æquatam, vt refert idem Ctesias, cum ei & diuinarum literarum auctoritas, & Herodotus refragetur, qui in hac parte longe certior Ctesia a nobis deprehenditur. Is scribit ab exercitu Cyaxaris Regis Ninum obsessam: eamque tempore Nitocridis vxoris Nabuchodonosori deletam fuisse. Deleta igitur sub Nabuchodonosoro. Sophonias etiam Propheta temporibus Iosiæ minatur exitium Nino. Herodotus autem scribit Phraortem Medum tempore Manassis Regis Iudæ expeditionem fecisse in Medos, qui Ninum regiam obtinebant. Sed nulla ratione nititur, quod idem Ctesias scribebat tertio Περσικῶν de Sardanapalo: τοὺς γὰρ τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας, ὁρῶν τὰ πράγματα κακούμενα, προεπεπόμφει ἐς Νῖνον πρὸς τὸν ἐκεῖ βασιλέα. Vult enim Sardanapalum alibi, quam in vrbe Nino fuisse, cum se concremauit, & præterea alium regem Nini fuisse præter ipsum Sardanapalum eodem tempore. quod est ridiculum. Ineptus Græculus, modo Herodoto aduersetur, quid dicat pensi nihil habet. At Herodotus recte de Assyriorum imperio retulit, & Ninum vrbem adhuc sub temporibus Cyaxaris Medi stetisse. Multa a Ctesia & humanitus peccata & consulto per ζηλοτυπίαν in Herodotum maligne mentita etiam ex iis, quas Photius nobis reliquit, parietinis, manifesto odorari possumus. Sciendum vero Semiramidis filium Νινύαν, qui tertius a Nino patre regnauit, vocatum fuisse eodem nomine, quo vrbs ipsa Ninus ab Hebræis dicitur, nempe נינוה Νινύη. Quare quomodo distinguendum sit nomen Nini a Ninya, viderint Græculi. Nam vir Semiramidis proprie Assur vocatus fuit, non Ninus, vt nugantur Græci. Secundum hæc, a Diluuio, ad initium Assur, quem Ninum vocant Græci, fuerint tantum anni sexaginta vnus: recte. Assur enim nepos Noæ ex Sem. Hic igitur mirus consensus profanorum censualium cum sacris: ex quibus arguitur vanitas eorum, qui immanem numerum annorum a Diluuio, ad Exodum deducunt.

Η περὶ τῶν Ἰλιακῶν.] Semiramidem filiam Dercetidos scribit Diodorus, lingua Syriaca παρωνομασμένην ἀπὸ τῶν περιστερῶν. Sed nulla dialectus Syriaca ita columbam vocat. Si enim ἐτυμολογίζειν licet, id Syriace potius sonat ὑψηλοπορίαν. At in columbam versam fabulantur poetæ. Ouidius Metamorphos. IV.

—Et dubia est, de te, Babylonia, narret
Derceti, quam versa squamis velantibus artus,
Stagna Palæstini credunt coluisse figura?
An magis vt sumptis illius filia pennis
Extremos altis in turribus egerit annos.

Λέγεται δὲ καὶ μέρος τι] Hoc fragmentum Berosi de diluuio comparent studiosi cum iis, quæ Haiton, & alij recentiores de loco, vbi Arca Noe requieuit, prodiderunt, cum ille locus hodieque tam Christianis, quam Muhammedanis celeberrimus sit.

Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς] De hoc Suidas multa, & alij. Hoc autem fragmentum cognatio materiæ cum superiore coniunxit.

Ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μινυάδα] Strabo habet Μιλυάδα: item Plinius libro quinto, XXXI. *Attingit Galatia & Pamphylia Cabaliam, & Milyas, qui circa Barin sunt, & Cyllanticum, & Oroandicum Pisidiæ tractum.*

Βᾶρις λεγόμενον] Ego βᾶρις circunflexo accentu ſcribo, cum ſit longa. Omnes tamen libri cum acuto. Eſt autem βᾶρις caſtrum ab Hebræo בִּירָה. Et ita vertitur a Græcis. quanquam Chaldaicum aut Perſicum potius videtur בִּירָה quam Hebraicum. ſic & Caſtrum, vel Prætorium, vel Palatium, ſuper cuius fundamentis inſtaurata eſt Hieroſolymorum turris Antonia, vocatum fuit βᾶρις. Hic vero montem Armeniæ, cuius meminit & Plinius loco iam a nobis producto, dictum putem: non quod ibi vllum caſtrum, aut Prætorium fuerit, ſed quia & prægrandes naues, & in ſublime eductæ vocantur βάρειδες. Propertius: *Baridos & contis roſtra Liburna ſequi.* De Baride Ægyptia naui multi meminerunt, Herodotus, Diodorus, alij. Ab arca igitur, ſeu Naue Noe ita dictus. Sed Epiphanius Λουβάρ dictum tradit: quod aliud agens Tzetzes in verſibus Politicis ſequius interpretatur. Non enim locum, vbi requieuit Arca, Lubar vocatum ſcribit, ſed vbi primum Noe vitem coluerit.

Καὶ Σείσιθρος] Hoc fragmentum de Diluuio recte cum ſuperioribus coniunctum: quia non ſolum cum eis conſentit, ſed & non raro cum ſcriptura, mutatis tamen nominibus. Nam Κρόνος hic pro Deo, & Σείσιθρος pro Noa.

Δεσίου πέμπτῃ ἐπὶ δέκα] Sequitur Chaldæos, qui Dodecaeteridum ſuarum initium ab Ariete inſtituebant, & proinde omnium ciuilium temporum principium inibatur a menſe Artemiſio, a quo Deſius eſt ſecundus: vt Deſius ſit is, quem Moſes ſecundum menſem vocat, cuius decima ſeptima, quæ hic eſt quintadecima, diluuium cæperit. Sed eum errorem, quem multi Iudæorum de initio menſium diluuij a vere capiendo, & nos aliquando poſt multos ſecuti ſumus, tam damnamus, quam ſententias eorum, qui menſes diluuij aliunde, quam ab autumno putant, contra veterem conſuetudinem Hebræorum. Nam Hebræi ſeptimo menſe veteri migrarunt Ægyptum, quem ſeptimum menſem tunc principem menſium haberi Deus præcepit. Scio tamen non paucos eſſe, quibus Sol non lucet in meridie.

Ἐν Ἡλίου πόλει τῇ ἐν Σιππαρίοισι] Sippara hic eſt nomen tractus, aut regionis, cum tamen apud eundem Abydenum Σιππαρηνῶν πόλις quædam dicatur, quæ proculdubio eſt Σίπφαρα Ptolemæi. Ἡλίου πόλις autem ea eſt, quam Ludouicus Vartomannus in eodem tractu Betſemes vocatam dicit, id eſt, domum Solis, vt idem monet, & verum eſt. Rurſus de hac Heliopoli vide Macrobium Saturnaliorum primo, cap. XXIII.

Μετίει τῶν ὀρνίθων] Helleniſmus: id eſt, μετίει τινὰς τῶν ὀρνίθων. Simile genus loquendi in Varronis libris Rerum ruſticarum olim notauimus. De auibus, quas dicit emiſſas a Siſithro, ea faciunt cum columba & coruo a Noa dimiſſis. Quod non omnia πρὸς ἀκρίβειαν cum ſacra hiſtoria conueniunt, condonanda potius ſunt hominibus veris inſtrumentis veritatis deſtitutis, quam propter illos næuulos ea reiicienda, in quibus etiam veritatem ſuam teſtatam eſſe Deus voluit. Nos quidem non poſſumus negare nos ex illis voluptatem ſummam capere, neque ſatis mirari odium bonarum literarum in quibuſdam, qui Græcos & Latinos ſcriptores nunquam deſiiſſe mentiri dicunt.

Θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσι] Hoc aduerſus hiſtoriæ veritatem. Nam diluuio ſuperuixit Noe tria ſæcula cum dimidio.

Περίαπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα] Beroſus πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς.

Καὶ Σύρους πεζῇ] Quod de prælio cum Ioſia commiſſo agat, nullum dubium eſt, & iam ſupra alibi attigimus. Sed locum vocat Magdolum, non

Mageddo

Mageddo, vt ſcriptura. quod, vt credo, vicina erant, Magdolum & Mageddo: ſed quia Magdolum celebrius, ob id pugna ibi commiſſa eſſe videtur, vt ea, quæ ad Gaugamela pugnata eſt, refertur ad Arbela, propter obſcuritatem Gaugamelorum.

Ἐν Μαγδόλῳ] Eſt in finibus Ægypti, via quæ Palæſtinam ducit. Ieremiæ XLVI, 14. Mageddo autem meminit, & pugnæ ad eum locum infeliciter ab Ioſia commiſſæ, Zacharias XII, 11. vbi dicitur planities Mageddo, & locus, vbi pugna commiſſa, Adadrimon. In Apocalypſi vocatur Harmageddon.

Κάδυτιν] Non dubium eſt, quin קָדֵשׁ fuerit dicta, eamque eſſe, cuius mentio Numerorum XX, 16.

Μετὰ δὲ ἑκκαίδεκα ἔτεα τὰ πάντα] Volunt Necao interfectum fuiſſe in prælio ad Carcamis iuxta Euphratem. Sed falſum eſt. Fuſus tantum fuit eius exercitus, & ipſe fugatus. Nam poſt id prælium dicitur non auſus fuiſſe egredi finibus Ægypti, quod Nabuchodonoſor omnia imperio ſuo ſubiecisset, a Nilo, ad Euphraten. II Reg. XXIIII, 7. Sed lege cap. XLVI Ieremiæ. Percuſſit, quod dictum eſt, non raro de fugato, non autem cæſo toto exercitu dicitur.

Τῷ παιδὶ Ψάμμι παραδοὺς τὴν ἀρχὴν] Nechao regnauit annis XVI, Pſammis eius filius VI, Aprias XXV. Summa 47 deducta de anno 168 Nabonaſſari, quo Amaſim cæpiſſe regnare ſcribit Diodorus, relinquitur annus 121 Nabonaſſari, primus Nechao. Ergo obierit anno 137 Nabonaſſari circa initium Ioiakim Regis Iudæ. Atqui fuſus eſt a Nabuchodonoſoro in loco Carcamis, anno quarto Ioiakim. Videndum igitur, vtrius culpa ſit, Herodoti, an Diodori. Nam certe alterutrius culpa eſt. Meminimus nos aliter in Prolegomenis rationem horum temporum iniiſſe. Sed hæc veriſſima eſt. Ibi enim ab exacta Olympiade LV initium Amaſis ſumpſimus, cum deberemus ab ineunte. Poterat & hic adiici locus de Sennacheribo apud Herodotum. cuius hiſtoriam Sacerdotes Ægyptij multis partibus obſcuratam Herodoto tradiderunt. Sed adeundus eſt Ioſephus fidiſſimus, diligentiſſimus, & eruditiſſimus ſcriptor, libro decimo, capite primo. Quia vero mutilus eſt locus iam antiquitus, vt ne Ruffinus quidem nactus ſit integrum, proponam primum lectionem vulgatam, quam ſecutus eſt Ruffinus, deinde locum ſupplebo. ταραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ τὸν ἱερέα τοῦ Ἡφαίστου στρατεῦσαι ἔλεγεν, ὡς οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα ἐλθὼν ἱερέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου. πολιορκῶν δὲ τὸ Πηλούσιον, &c. Locus mutilus, vt & mediocriter docto apparet. Adferrem huc interpretationem Ruffini, vt lector videat, quam vetuſtæ ſint mendæ, quæ huic præſtantiſſimo ſcriptori inoleuerunt; ſi ſine ſtomacho imperitiſſimum illum interpretem legere poſſem: cuius tamen tanta impudentia fuit, vt cum ſummo viro Hieronymo manum conſerere non dubitarit. Sed vt paucos Hieronymos hæc ætas habeat, non deſunt tamen hodie Ruffini multi. Verum ad Ioſephum. Totus locus ita a Ioſepho conceptus fuit: ταραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς Σεναχήριβος λύει τὴν πολιορκίαν. Ἡρόδοτος δὲ γράφει Σεναχήριβον ἐπὶ τὸν ἱερέα τοῦ Ἡφαίστου στρατεῦσαι, λέγων ὡς οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα ἦλθεν ἱερέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου. πολιορκῶν δὲ τὸ Πηλούσιον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ηὔξατο ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων τῷ θεῷ. οὗ γενόμενος ὑπήκοος ὁ θεὸς, πληγὴν ἐνσκήπτει τῷ Ἄραβι. πλανᾶται γὰρ καὶ τοῦτο Ἡρόδοτος, οὐκ Ἀσσυρίων λέγων τὸν βασιλέα, ἀλλ᾽ Ἀράβων. Manifeſta ſententia. Non raro miratus ſum, tot menda, quibus optimus ille ſcriptor oblitus eſt, non ſolum omnia Ruffini, ſed & quædam iam Euſebij ſæculo extitiſſe. Sed & illud agnoſcitur a Ruffino, quod dicam. In fine eiuſdem capitis ita ſcribit: Βηρωσσὸς δ᾽ ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος μνημονεύει τοῦ βασιλέως τοῦ

Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ἀσσυρίων ἐπῆρχε, καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστράτευσε τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ, λέγων οὕτως. Nam duo vltima verba λέγων οὕτως agnoſcuntur a Ruffino: quæ tamen inſulta ſunt a ſciolis, qui putarunt ſequentia eſſe Beroſi, non Ioſephi: quæ tamen Ioſephi eſſe pluribus probare non oportet, cum id & tironibus perſpicuum eſſe poſſit. Deleantur igitur illa λέγων οὕτως.

Μένανδρος Ἐφέσιος] Huius Menandri aliud Fragmentum ſupra expoſuimus. Hoc vero eſt ex eodem libro, nempe ἐκ τῆς τῶν ἐν Τύρῳ βεβασιλευκότων ἀναγραφῆς, in quo agitur de expeditione Salmanaſſari Aſſyriorum Regis in Phœniciam, & Tyro ab eo fruſtra oppugnata. Sacræ literæ de eodem, & decem tribubus Iſraelis ab eo in Aſſyriam & Mediam deportatis loquuntur. Non igitur omittendum erat tantæ rei tam præclarum monimentum.

Κιτταίων] Cypriorum, apud quos Κίτιον Zenonis Patria. Hebræis כתים. Neque habes auctorem profanum, vt vocant, qui ſignantius Κιτταίους Cyprios vocauerit, quam iſtum Menandrum. 1 Machab. 1 dicitur Χεττιεὶμ pro tota Græcia.

Ελκλαῖος] Lectio Ruffini ſuſpectum facit nomen. In eo enim eſt Hylyſeus. Itaque quomodo Phœnicie ſcriberetur non poſſumus diuinare. Videtur eſſe Eliſæus.

Πέμψας Σαλμανασὰρ] Nomen Salmanaſari, quod a Græco aberat, huc ex fuga retraximus, indice Ruffino.

Σιδὼν καὶ Αρκη] Omnino legendum Ακη. Strabo, & alij non pauci meminerunt. Non enim eſt ἄρκη in tribu Aſer, cuius Ioſephus meminit. Acen vero Ptolemaida poſtea vocatam prodit Strabo. atque ita vocat Ptolemæus. & vt hic continuantur Ακη καὶ Παλαίτυρος, ſic apud Strabonem Πτολεμαΐς καὶ Παλαίτυρος. Εἶτα, inquit, ἡ Πτολεμαΐς ἐστι μεγάλη πόλις, ἣν Ἄκην ὠνόμαζον πρότερον. ᾗ ἐχρῶντο ὁρμητηρίῳ πρὸς τὴν Αἴγυπτον οἱ Πέρσαι. Quod Strabo Acæ, id Pomponius Mela Gazæ tribuit. *Cæterum*, inquit, *in Palæſtina eſt ingens & munita admodum Gaza. Sic Perſæ ærarium vocant: & inde nomen eſt, quod cum Cambyſes armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat.* Sed hoc ridiculum eſt. Nam non Gaza, ſed Aca fuit opum, & belli arx Perſis, & id nomen non ſignificat ærarium Perſis. עַזָּה enim eſt Gaza vrbs, גנזה autem eſt Gaza, ἀποθησαυρισμός. quod Syriacum aut Perſicum fuerit potius, quam Hebraicum.

Συμπληρωσάντων] Ruffinus *exhibentibus*. Aliter videtur legiſſe.

Ναῦς ἑξήκοντα] Ruffinus ἑβδομήκοντα.

Κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ] Fluuium hunc neque iſte Menander, neque Strabo nominat, cum tamen eius meminiſſet libro XVI. διέχει δὲ τῆς Σιδῶνος ἡ Τύρος οὐ πλείους τῶν διακοσίων σταδίων. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ πολίχνιον ὀρνίθων πόλις λεγομένη. εἶτα πρὸς Τύρῳ ποταμὸς ἐξίησι.

Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός] Et hoc quoque præclarum de Regibus Damaſcenis fragmentum præterire, piaculum erat. Hic mentio fit prælij, quod Dauid cum Rege Damaſci conſeruit, quem ſcriptura ſacra II Samuelis VIII, 5 non nominat, Nicolaus vero Adad vocat, nomine omnibus Damaſcenis Regibus, vti Ptolemæo omnibus Ægyptiacis, communi, vt poſtea dicetur.

Εν τῇ τετάρτῃ] Ruffinus ἐν τῇ πέμπτῃ.

Αδαδος ὄνομα] Omnes Reges Damaſci ita vocabantur, vt illis mox ſignificatur: ἑκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τοὔνομα τοῦτο ἐκδεχομένου. Hinc accepit Hieronymus id, quod de Regibus Damaſci ſcribit: *Hazaeli in regnum ſucceſſit filius ſuus Ben-hadad: a quo omnes poſtea reges Aram, id eſt, Syriæ, & Damaſci Ben-hadad vocabulum poſſederunt.* Hoc nomen ſcribendum הדד, quomodo vocabatur aduerſarius Solomonis homo regiæ ſtirpis Idumæorum. 1 Reg. XI, 14. Hinc

etiam

etiam Benadad Rex Syriæ dictus fuit, filius Tabremon, nepos Hezion, 1. Reg. xv, 18. vt hinc ſciamus nomina quidem propria illis Damaſcenis Regibus fuiſſe, ſed communi cognomine Adadi. Nam cui melius de hac re credetur, quam Nicolao, qui Damaſcenus erat, & ex Damaſcenorum Tabularibus iſta depromſerat?

Πόλεμον δ' ἐξενέγκας πρὸς Δαβίδην] II Samuelis, VIII, 5. I Chronicorum XVIII.

Παρὰ τῷ Εὐφράτῃ] Coniunctis enim viribus cum Adarezer Rege Sobæ, & ad Euphraten cum Dauide congreſſus fortiter pugnando occubuit. De loco pugnæ ad Euphraten habes dicto capite Samuelis VIII, 3.

Ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρεῖτιν] I Reg. xx. Ioſephus ad hæc verba: οὐ διήμαρτε δὲ τῆς ἀληθείας (ὁ Νικόλαος) οὗτος γάρ ἐστιν Ἄδαδος, ὁ στρατευσάμενος ἐπὶ Σαμάρειαν, Ἀχάβου βασιλεύοντος τῶν Ἰσραηλιτῶν. Scriptura vocat Ben-Adad. Ioſephus Ader, Iuſtinus Ador, quem facit regnantem poſt Azelum, aduerſus auctoritatem I Reg. VIII, 15. Verba Iuſtini ex XXXVI epitoma: *Poſt Damaſcum Azelus, mox Adores, & Abraham, & Iſrael Reges fuere.* Quæ omnia ſunt nugatoria, neque ordine, neque tempore, neque narratione veritati rei conuenientia. Vides quanti faciendæ ſint hæ veterum ſcriptorum reliquiæ, & quantum eos fugiat ratio, qui ſcriptores profanos, quos vocant, vllum ſenſum veræ hiſtoriæ habuiſſe negant.

Μέχρι νῦν] Vide II Regum, VIII.

Ἄδερ] Semper Ruffino Adezer.

Τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως Βαλάδα] Baladan dicitur Iſaiæ, qui & Merodach, filius Baladan, qui & Nabonaſſar, vt alibi a nobis demonſtratum eſt.

Ἐκ τῶν Ὀρφαϊκῶν] Multi Orphaica ſcripſerunt, id eſt, multorum poemata extabant olim, quorum materia ex doctrina Orphei: de quibus vide apud Suidam. Sed maior pars poematum Orphaicorum ſcripta eſt ab Onomacrito, de quo ita Tatianus: Ὀρφεὺς δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἡρακλεῖ γέγονεν· ἄλλως τε καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐπιφερόμενα (ἔπη φερόμενα) φασὶν ὑπὸ Ὀνομακρίτου τοῦ Ἀθηναίου συντετάχθαι, γενομένου κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχήν, περὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Eſt ergo idem, ad quem ſcribit Theognis, Οἰνοβαρεῖ κεφαλὴν Ὀνομάκριτε· καί με βιᾶται Οἶνος. —— Nam temporibus Xerxis illa gnomica ſcribebat, aut certe circiter aduentum Medorum & Mardonij ſub Dario Hyſtaſpis, vt ipſe oſtendit, cum ait: Μηδὲν τῶν Μήδων δειδιότες πόλεμον. De Onomacrito vide Herodotum VI. Extat præſtantiſſimum fragmentum Orphei de vero Deo Hebræorum, ex quo hos pauculos verſiculos excerpſimus, qui ad antiquitatem hiſtoriæ ſacræ pertinent. Totum fragmentum qui legere volet, & cum voluptate, & cum fructu id fecerit.

Εἰ μὴ μουνογενής τις] Ait verum Deum cognitum fuiſſe cuidam μουνογενεῖ, qui genus duceret a Chaldæis, peritiſſimuſque fuerit aſtrologiæ, Abrahamum intelligens genere Chaldæum, quem omnis vetuſtas Orientis ſummum aſtrologum fuiſſe crediderit, vt inter alios Beroſus: μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ παρὰ Χαλδαίοις τὶς ἦν δίκαιος ἀνήρ, μέγας, καὶ τὰ οὐράνια ἔμπειρος. Euſebius ex Eupolemo: ὃν δὴ (Abrahamum) καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ Χαλδαϊκὴν εὑρεῖν. Sed καταχρηστικῶς vocatur μουνογενὴς, cum eius filius, non autem ille, potius ita vocatus fuerit, nempe IEHID, hoc eſt, μονογενής. Geneſis XXII, 2. Hanc appellationem vna cum ſacrificij hiſtoria ioculariter deprauarunt. Porphyrius ex veteribus Phœnicum Archiuis: ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς τῶν κινδύνων, ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς, τὸ ἠγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεως, ἢ ἔθνους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι λύτρον τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι. Κατεσφάττοντο δ' οἱ διδόμενοι μυστικῶς. Κρόνος τοίνυν, ὃν οἱ Φοίνικες Ἰσραὴλ προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς

τὸν

τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα καθιερωθεὶς, ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωβρὲτ λεγομένης, υἱὸν ἔχων μονογενῆ, ὃν διὰ τοῦτο ΙΕΟΥΔ ἐκάλουν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι. κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατειληφότων τὴν χώραν, βασιλικῷ κοσμήσας χήματι τὸν υἱὸν, βωμόν τε κατασκευασάμενος κατέθυσεν. Hic vides primum Isacum, non autem Abrahamum μονογενῆ, siue יָחִיד dictum: deinde adumbratam, vel potius deprauatam immolandi Isaci historiam, & caussam penitus dissimulatam, immolationem ementitam. Sed & nomen Saræ in Anobreth mutatum. Philo quoque Byblienſis eandem historiam tangebat: λοιμοῦ δὲ γενομένου καὶ φθορᾶς, τὸν αὐτοῦ μονογενῆ υἱὸν Κρόνος Οὐρανῷ πατρὶ ὁλοκαρποῖ. Idem prorsus dicit, quod Porphyrius. Ait igitur Onomacritus ex Orpheo, neminem vnquam Deum vidisse, præter Abrahamum, quem vocat μονογενῆ, cum potius fuerit πατὴρ μονογενοῦς. Sed Polyistor Alexander filium Abrahami ἐκ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ ἑλληνιστὶ Γέλωτα vocatum scribit, ita παραφράζων יִצְחָק quod Græce est γέλως.

Ὡς ὑδογενὴς διέταξεν] Ita olim correximus in Fragmentis Orphei, quæ vir eruditissimus amicus noster Henricus Stephanus edidit anno 1573. Et ita emendate rursum excusum vndecim annis post in editione Theognidis & versuum Pythagoræ. Antea inepte legebatur ὑλογενής. Est igitur ὑδογενὴς Aquigena, hoc est, Moses ex aquis tanquam natalibus extractus. Nam verbum מָשָׁה est extrahere, ἀνασπᾶσαι. משֶׁה ἀνασπαστὸς: non autem quod Μῶς aquam Ægyptiis sonaret, vt nugatur Philo Iudæus ἑλληνιστὴς, & Hebraismi penitus imperitus. Iosephus vero amplius largitur. Compositum enim ex Μῶ aqua, & ὔσης extractus ex aqua: vnde coaluerit nomen solidum Μωϋσῆς. Alij dicunt Μῶϋ Syriace esse aquam. Denique hinc fluxit dici Μωϋσῆν potius, quam Μωσῆν, quod rectum erat. Ezekiel Tragicus:

> Ὄνομα δὲ Μωσῆν ὠνόμαζε, τοῦ χάριν
> ὑγρᾶς ἀνεῖλε ποταμίας ἀπ' ἠϊόνος.

Videtur simpliciter a verbo deriuare, vt ratio postulat, non ab aquis. Recte igitur olim ὑδογενὴς pro ὑδρογενής. Sed mirum, vnde horum notitia Orpheo, aut Onomacrito. Vetustissimum autem mendum hoc esse non dubito, vt ὑλογενὴς pro ὑδογενὴς legeretur.

Ἐκ θεόθεν γνώμαισι λαβὼν κάτα δίπλακα θεσμόν] καταλαβὼν γνώμαις θεσμὸν δίπλακα παρὰ Θεοῦ. Vocat δίπλακα θεσμὸν, innuens δίπλακα δέλτον θεσμῶν: Duplices Decalogi tabulas. Vnde Græcus homo hæc sciuit?

EPOCHÆ

EPOCHÆ
IN VETERE INSTRVMENTO,
QVÆ
CERTVM CHARACTEREM
HABENT.

VICESIMA *ſecunda menſis ſecundi fuit Sabbatum anno primo Exodi.*

Exodi cap. XVI Iſraelitæ deuenerunt deſertum Sin, quintadecima menſis. Sexta die poſt fuit paraſceue, ſiue feria ſexta. Commatibus 5, 22, 23. Ergo dies XXII, & neomenia fuit ſabbatum, ac conſequenter neomenia primi menſis fuit feria quinta.

Quartuſdecimus annus Ezekiæ Regis eſt primus hebdomadis ſabbaticæ.

Iſaiæ XXXVII, 30, & II Reg. XIX, 29: *Hoc anno tu comedes ſponte decidua: ſecundo ſponte naſcentia: tertio ſeres.* Iudæi aliter intelligunt. Sed falluntur. Nam proculdubio quartuſdecimus Iſaiæ fuit primus hebdomadis. Dicit, primus, ſecundus, tertius, id eſt, hebdomadis.

Primus annus Sedekiæ eſt quartus Hebdomadis Sabbaticæ.

Ieremiæ XXVIII, 1. *Et accidit hoc anno, principio regni Sedekiæ Regis Iuda, quarto anno, quinto menſe.* Hic nugatur R. Salomo. Vix tandem Dauid Kimhi diuinat fuiſſe annum quartum hebdomadis Sabbaticæ. Nobis ſtatim in illum locum oculos coniicientibus non aliter viſum eſt. Iſte annus memorabilis eſt initio Sedekiæ & conditu duarum illuſtriſſimarum, & vetuſtiſſimarum vrbium, Maſſiliæ in Gallia, Cyrenarum in Libya.

Decimus Sedekiæ eſt viceſimus ſeptimus Iubilei.

Ezekiel XXIX, 27. *Viceſimoſeptimo anno, in primo (menſe) prima menſis, accidit, vt verbum Domini mihi factum ſit.* Erat annus decimus Sedekiæ. Ibid. commate primo. Proinde erat annus currens 907 ab Exodo. Deductis quadraginta manſionis in deſerto, & ſeptem ſubiugatæ terræ, quos annos Hebræi vocant שֶׁבַע שְׁנוֹת כִּבּוּשׁ הָאָרֶץ *ſeptem annos ſubiugationis terræ*; remanent anni γεωργίας 860, quæ ſunt iubilea XVII, anni 27 Iubilei XVIII currentis, cuius initium a XXV anno Ioſiæ Regis, non a XVIII, vt Iudæi quidam & eos alij ſequuti. Vbi ſunt ergo, qui a quadrageſimo primo anno Exodi Iubilea ordiuntur? item qui negant in Chaldæa Sabbaticos annos obſeruatos? Sed nemo hactenus illum locum Ezekielis capiebat, qui eſt inſignis. Hic nullus liber legis inuentus locum habet, vt nugati ſunt de triceſimo anno a libro legis inuento.

Vltimus Sedekiæ eſt Sabbaticus.

Satis demonſtratur ex antecedenti. Nam ſi decimus, qui erat penultimus, fuit viceſimus ſeptimus Iubilei: ſequitur, vt vndecimus, idemque vltimus ſit viceſimus octauus Iubilei, ac proinde vltimus hebdomadis. Sed & Ieremiæ XXXIIII, 9, 10, 11, 12, 13, 14, manifeſto oſtenditur, vlti-

mum tempus obsidionis conuenisse cum tempore, quo Hebræi apud populares suos seruientes, manumitti debebant Exodi xxi, 2. Deuter. xv, 12. Iste annus vt excidio Ierosolymorum, & casu Sedekiæ, ita initio Astyagis, nobilis est. Hoc enim anno consurgit initium Astyagis, in cuius morte defecit imperium Medorum, vt in casu Sedekiæ regnum Iuda.

Tertiusdecimus annus Nabuchodonosori erat tricesimus Nabopollassari Regis Babyloniæ patris Nabuchodonosori.

Quintus annus capti Iechoniæ est tertiusdecimus Nabuchodonosori. Quartus enim Ioiakim est primus Nabuchodonosori. Ieremiæ xxv, 1. A quarto autem Ioiakim, ad quintum captiuitatis Iechoniæ inclusiue, sunt anni duodecim absoluti. Et proinde quintus annus capti Iechoniæ est annus tertiusdecimus currens ab initio Nabuchodonosori. Sed & quintus annus captiuitatis Iechoniæ erat tricesimus illius regis, qui tunc Babylone imperabat, id est, Nabopollassari. Proinde tricesimus Nabopollassari, est tertiusdecimus Nabuchodonosori. Locus iste est satis supra a nobis in Prolegomenis, & in libro quinto vexatus, si qua possumus hoc animis parum æquis veritati inculcare. Hieronymus nihilo consultius dixit tricesimum hunc annum, cuius meminit Ezekiel, fuisse tricesimum ætatis Ezekielis, quam Iudæi fuisse tricesimum a libro legis inuento.

Secundus annus Nabuchodonosori in Chaldæa putatur ab obitu Nabopollassari.

Danielis ii, 1. Qui & ipse quoque est locus maxime notabilis. Nam Chaldæi in Babylonia, viuente Nabopollassaro, nullam rationem habuerunt regni Nabuchodonosori, quod in Syria tantum locum habebat. Sic & Persæ annum Cyri vicesimum nonum putabant, cum Babylonij primum annum imperij Cyri putarent. Quod locus ille Danielis ii ab Hieronymo perperam acceptus sit, alibi demonstrauimus. Incidit vero in idem tempus tam caput viii Ezekielis, quam caput ii Danielis. quo tempore iam magnum nomen Danielis. Ezekielis xiv, 14.

CHA-

CHARACTERES VETVSTATIS, QVI HODIE APVD IVDÆOS.

Verus annus Sabbaticus.

Omnis annus ſeptenarius in Computo Iudaico eſt Sabbaticus, vt alibi a nobis dictum eſt. Sic omnis annus ſeptenarius in computo mundi vero a nobis inſtituto & ipſe Sabbaticus eſt, vt & in periodo Iuliana, ab autumno eiuſdem anni.

Annus Solaris Alexandreus merus, quo vtuntur Iudæi.

Finis anni Solaris Calippici Seleucidarum erat in ſeptima Octobris Iuliani in litera G. Sed Iudæi hinc ordiuntur hodie computum anni priſci Solaris, cum debuiſſent ab octaua eiuſdem menſis, a qua octaua cæpit neomenia anni priſci Hebræi lunaris, in quem incidit Niſan Exodi. Iſque annus ſex tantum menſium fuit, cum ex Moſis præcepto Hebræi a neomenia Niſan anni initium inſtituerint in poſterum. A ſeptima igitur Octobris incipit annus Solaris Iudaicus, vbi olim Tekupha erat Macedonica. recte. Erat enim vltimus dies anni Solaris. Quare cum Tekupham reformarunt tranſlatam in XXIV Septembris, tredecim dies recte auferunt. Tot enim dies ad XXIV Septembris appoſiti deſinunt in ſeptima Octobris, in qua deſinit annus Solaris. Inepte igitur ab eadem ſeptima neomeniam primam Computi ſui ineunt, feria ſecunda, cyclo Solis primo, Lunæ tertio, anno periodi Iulianæ 953. Nam, vt dixi, neomenia quidem illa recte ſeptimæ Octobris competit, ſecundum medium motum Lunæ, ſed non conuenit hypotheſi. Hoc enim modo aliud initium anni Solaris a priſco inſtituunt, cum Tekupham, id eſt, vltimum diem anni, pro primo ſequentis accipiunt. Sed quia tempore reformationis nouilunium quærebant in XXIV Septembris, propterea neceſſe fuit, vt ante 216 cyclos nouilunium fuerit in VII Octobris. Atqui non in XXIV Septembris inſtituendum erat nouilunium, ſed in XXV: quia XXIV Septemb. eſt principium quidem anni Solaris Conſtantiniani, finis vero illius, quem captabant Iudæi tempore reformationis. Igitur in XXV Septembris nouilunium fuit feria tertia, cuius character 3. 6. 734, anno Chriſti 154, qui erat mundi verus 4104. Itaque 216 cycli, id eſt, anni 4104 abſoluti, ab VIII, non a VII Octobris, ſtatuiſſent nouilunium in XXV Septembris: & computus Iudaicus vno anno maior tantum vero mundano fuiſſet, qui hodie eodem eſt minor annis 189. Sed qui veram rationem annorum mundi ignorarunt, non habebant hæc in animo. Hoc vnum captabant, vt tempore reformationis poſt 13 dies προεμπτώσεως, qui ſunt cycli 216, nouilunium in XXIV Septembris ſtatueretur, cum ſtatuendum fuiſſet in XXV, ſecundum veterem annum Macedonicum, a cuius initio retro XIII dies putati deſinunt in XXV, non in XXIV Septembris. Reliqua præclara huius doctrinæ, quæ ad inſtitutionem hodierni Computi Iudaici pertinent, pete ex libris noſtris. Nam & noſtris hominibus & Iudæis incognita ſunt. Habemus igitur præclarum monimentum vetuſtatis Iudaicæ annum priſcum Macedonicum.

Judæi usi sunt periodo Calippi Alexandrea.

Reformatio anni Iudaici elegantissima, quæ hodie Iudæis in vsu est, competit anno Christi 344. A Tekupha enim antiqua septimæ Octobris, ad Tekupham Sosigenis vicesimæquartæ Septembris, dies sunt tredecim : quibus congruunt προεμπτώσεως σεληνιακῆς cycli 216, qui sunt anni Iuliani 4104. Itaque anno 4105 computi hodierni Iudaici competit reformatio. Cum igitur translatio Tekuphæ, & nouilunium septimæ Octobris, præferat vestigia reformationis : ergo alio anno vtebantur, & quidem alio, quam ex epilogismo medij motus Lunaris. Ea enim est hodierna methodus. Vtebantur igitur aliqua periodo annorum. ecquanam alia, quam Calippica ? Rabbi igitur Adda priscus antecessor doctrinæ Iudaicæ definiuit annum dierum 365. hor. 5. ostentorum 997, momentorum $\frac{48}{76}$. Ergo periodus illorum erat annorum 76. Præterea exempla quædam veteris anni Iudaici sub Seleucidis, & tempore Christi, & vsque ad excidium templi, id confirmant, præsertim anno ipso excidij templi : quo neomenia Nisan fuit feria prima, Kalendis Aprilis. Id non poterat ex calculo hodierno, sed ex periodo Syriaca Calippi. Stulti Iudæi putant mundum conditum in VII Octobris, & propterea vicesimam secundam Nouembris fuisse decimam septimam secundi mensis, in qua cœperit Diluuium. Eam hodie celebrant, & vocant λιτανείαν, qua pluuiam a Deo exposcunt, & contra, ne nimia ἐπομβρία orbem inundet, numen deprecantur. Institutum vetus est litania Iudaica pro pluuia. Nam ad eam manifesto allusit Zacharia x, 1. Itaque ritus & ceremonia, quæ impenduntur huic cultui, dicitur תִּקּוּן הַגֶּשֶׁם. *Apparatus pluuiæ*: quod eleganter vno verbo Arabibus est استسقاق.

CHA-

CHARACTERES TEMPORVM IN NOVO TESTAMENTO.

Annus baptismi XV *Tiberij.*

Paschata quinque a baptismo ad resurrectionem. Vide lib. VI.

Σάββατον δευτερόπρωτον. Vide lib. VI.

Encania, & σκηνοπηγία. Vide ibid.

Pentecoste vltimi anni Christi post resurrectionem XXIIII *Mai.*

Annus, quo Iesus puer reuocatus ex Ægypto.

Post mortem Herodis statim ineunte regno Archelai Ioseph somnio monitus Mariam cum puero Iesu reducit in Palæstinam, anno periodi Iulianæ 4713 post Pascha, quo anno eclipsis Lunaris contigit nona Ianuarij. Ita reponendum, non VIII, vt aliud agentes scripsimus. Quod monemus, ne calumniæ fenestram aperiamus. Ex filo historiæ, aduentu Magorum, & migratione Mariæ in Ægyptum, satis constat, Iesum maiorem fuisse annotino, aut proximum bimulo: quod & non solum recentiores quidam, sed etiam & veteres odorati sunt. [illegible]. Sed de hoc non semel alibi.

Ephemeria Abiæ proxime ante conceptionem Iohannis Baptistæ. Lucæ I.

Res præclara & cognitu digna, quæ paucis explicari non potest. Posteritas Aharonis in viginti quatuor familias, sexdecim ab Eleazaro, octo ab Ithamaro propagata est. Eæ familiæ vicem suam rei diuinæ operabantur in templo, ministerio singularum in orbem redeunte. Institutum vetus est Dauidis Regis, vltimis diebus vitæ eius. 1 Chron. XXIII, 27: qui primus eas familias ita distinxit, vt eius prærogatiua esset, cuius prima sors exiisset. 1 Chron. XXIV, 7. Ioiaribi prima sors exiit, & proinde princeps familiarum fuit: secunda Iedei: & sic aliæ, vt extat in eodem cap. XXIV. Numquam in ministerio alia aliam anteuertebat, aut liturgiæ tempus præripiebat, sed singulæ ordine sibi succedebant. Quod si quis meminisset temporis, in quo vna ex illis familiis ministrasset ante multos annos, ex dinumeratione orbium, poterat tuto sine indice diuinare, cuius familiæ functio esset in templo. Eum ordinem constantissimum ad sua vsque tempora durasse scribit Iosephus. καὶ διέμεινεν οὗτος ὁ μερισμὸς ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. qu. & se primæ familiæ popularem fuisse scribit, idque præcipuæ nobilitatis loco habitum apud gentem suam. ἐμοὶ δ' οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐστὶ τὸ γένος, ἀλλὰ κἀκ τῆς πρώτης ἐφημερίδος τῶν εἰκοσιτεσσάρων. πολλὴ δὲ καὶ ἐν τούτῳ διαφορά. Vnaquæque familia πατριὰ dicitur ipsi Iosepho, sacris Bibliis מַחֲלֹקֶת, μερισμός. Iosepho etiam ἐφημερίς, & Lucæ ἐφημερία. Sed functionis tempus ita etiam appellari potest, quod & dicitur מִשְׁמֶרֶת φυλακή,

item מַעֲמָד hoc est λειτουργία. Vnde סֵפֶר מַעֲמָדוֹת liber liturgiarum, distinctus in septem dies hebdomadis ciuilis, quot scilicet dies singulæ ephemeriæ operabantur: nempe a matutino sacrificio Sabbati, ad matutinum sacrificium sequentis Sabbati. Nam liber Liturgiarum ita habet: וּבְשַׁבָּת מוֹסִיפִין בְּרָכָה אַחַת לְמִשְׁמָר הַיּוֹצֵא: *Sabbato autem adiiciebant Benedictionem vnam ephemeriæ illi, quæ exibat ex ministerio.* Ergo die Sabbati exibant ex ministerio, nempe ante matutinum suffitum, in instauratione panum propositionis. Iosephus de Dauide: διέταξε δὲ μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ Θεῷ ἐπὶ ἡμέρας ὀκτὼ, ἀπὸ σαββάτου, ἐπὶ σάββατον. Dixit octo dies ἰδιωτικῶς, cum essent tantum septem solidi. Lucas ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον. Atqui ἐπλήσθησαν ἑπτὰ duntaxat. Sic πεντετηρὶς dicitur, quæ quatuor tantum annis solidis constaret. Ergo dies functionis vnius ephemeriæ erant septem, omnium centum sexaginta octo: qui dicetur a nobis orbis hieraticus. qui quidem orbis hieraticus nunquam ad eandem diem Iulianam redit, nisi post 224 annos Iulianos: qui fiunt orbes hieratici 487. & tunc ephemeria ab eadem die Iuliana incipiet ministrare, a qua cæperat ante annos Iulianos 224. Nam verum quidem est, 23 annis Iulianis expleri quinquaginta orbes hieraticos, sed desunt 18 horæ. & propterea cum in 247 annis feriæ neomeniarum redeant in orbem, in illo interuallo, qui sunt cycli 13, explentur quoque 537 orbes hieratici. Sed, vt dixi, desunt 18 horæ. Vera igitur horum orbium Periodus est annorum 224 Iulianorum. Iste vero orbis hieraticus tanta religione obseruatus est in posteriore templo, vt, quod supra diximus, nulla familia alienæ functionis partes aut τάξιν inuaderet, adeo vt anno excidij templi solenne ieiunium, quod competit decimæseptimæ Tamuz, interpellatum sit penuria familiæ, quam tunc ordo ad ministerium illius solennis vocabat, cum tamen ea familia, quæ proxime functa erat ministerio, potius substitui debuerit, quam sacrum solenne per hominum penuriam omitti. Sed tamen omissum est penuria illius ephemeriæ, ad quam ex ordine illa hebdomas pertinebat. Tanta religio erat ordinem a Dauide præscriptũ obseruandi. Priore templo stante dubitari potest continuatum ne sit iuge sacrificium, qui ἐνδελεχισμὸς dicitur. Quod si non continuatum, ideo neque hebdomades hieraticæ continuatæ, populo & sacerdotibus ipsis in horrendam idolomaniam solutis. Nam ordinem a Dauide institutum Ezekias restituit antequam Pascha celebraret. II Chron. XXIX, 25. Si continuatum fuisset quotidianum sacrificium, vtique & functio familiarum continuata fuisset. Non igitur opus fuisset Ezekiæ illum ordinem restituere. Idem fecit & Iosias Pascha suum celebraturus. II Chron. XXXV, 4. Sed neque ephemeriæ recte obseruatæ sunt: quod Ezekiel exprobrat Iudæi XXIV, 7, 8. Contra videri potest non omissum, ex eiusdem Ezekielis XLIV, 15. Præterea Iudæi quasi per manus traditum habent, Templum captum & incensum a Chaldæis nona Ab, ephemeria Ioiaribi. In lugubri enim carmine, quod canitur nona Ab ex persona presbyterij, hos versiculos rythmicos legimus:

בְּהִשְׁעָה לַחוֹדֶשׁ בִּשְׁעַת הַמַּעֲרִיב	*Die nona mensis, hora vespertini temporis,*
אֲנִי עַל מִשְׁמַרְתִּי מִשְׁמֶרֶת יְהוֹיָרִיב	*Quum essem in vigilia mea, vigilia Ioiarib,*
וְנִכְנַס הָאוֹיֵב וְאֶת זְבָחָיו הִקְרִיב	*Introiit hostis, & sacrificia sua obtulit.*
וּבָא אֶל מִקְדָּשׁ וְלֹא צִוָּה יְהוָה	*Ingressus est in sanctuarium meum iniussu Domini.*

At neque interuallum a Pascha Ezekiæ, ad excidium templi conuenit, neque a Pascha Iosiæ. Sed & Ioiakim Idola coluit, & Sedekias. & propterea

pterea ἐνδελεχισμὸν neglectum, aut non iugiter continuatum fuisse, necesse est. Alioqui si ab initio anni, quo Encænia templi Solomon celebrauit, ad excidium templi, iuge sacrificium obseruatum fuisset, hoc est, a 29 Adar anni periodi Iulianæ 3703, quæ fuit 30 Martij, feria septima; sane ab eo tempore, ad feriam septimam XXVI Iulij anni 4124, quo iniuit hebdomas hieratica, in qua templum incensum fuit, intra illud spatium anni 421, dies 118 fluxisse deprehendentur, qui sunt orbes hieratici absoluti 916. Tantum possumus proferre de obseruatione huius ordinis sub priore templo. Sub posteriore nulla omnino interpellatio iugis sacrificij interuenit, præter pollutionem templi sub Antiocho. Nam a fundamentis templi a Zorobabele iactis, ad pollutionem, tantum abest, vt interpellatum fuerit sacrificium, vt Iudæi sacris intenti Sabbato quodam vrbem Ptolemæo Lagi filio irrumpendam obiicere maluerint, quam ab operatione sacri desistere. De quo hic insignis locus Agatharchidæ prisci scriptoris extat apud Iosephum: οἱ καλούμενοι Ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ὀχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν Ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοὺς ἐγχωρίους, ἀργεῖν εἰθισμένοι δι' ἑβδόμης ἡμέρας, καὶ μηδὲ τὰ ὅπλα βαστάζειν ἐν τοῖς εἰρημένοις χρόνοις, μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι, μήτε ἄλλης ἐπιμελεῖσθαι λειτουργίας μηδεμίας, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκτετακότες τὰς χεῖρας εὔχεσθαι μέχρι τῆς ἑσπέρας, εἰσιόντος εἰς τὴν πόλιν Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτὴν φυλάττειν τὴν πόλιν * διατηρούντων τὴν ἄνοιαν, ἡ μὲν πατρὶς εἰλήφει δεσπότην πικρὸν, ὁ δὲ νόμος *
ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχων ἐθισμόν. τὸ δὲ συμβὰν πλὴν ἐκείνων τοὺς ἄλλους πάντας δεδίδαχε τηνικαῦτα φυγεῖν εἰς ἐνύπνια καὶ τὴν παρὰ τοῦ νόμου δεδομένην ὑπόνοιαν, ἡνίκ' ἂν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς περὶ τῶν διαπορουμένων ἐξασθενήσωσιν. Maximus numerus harum XXIV familiarum habitabat Ierosolymis. Nehemiæ XI, 12. Hinc fiebat, vt ne obsessa quidem vrbe quotidianum sacrificium cessaret penuria sacerdotum. Reliqua plebs sacerdotum in agris, villis, & vicis habitabat. Porro templo ab Antiocho profanato, perinde res erat, ac si nullum templum, nullum sacrificium antea fuisset. Itaque necesse fuit Iudæ Macabæo nouum institutum inducere, familias recensere, sacerdotes, qui se a contaminatione Syrorum integros conseruauerant, seligere. Quod diserte traditur 1 Macab. IV, 42. Ab eo tempore, ad excidium templi sub Vespasiano, endelechismo nullum interuenit vitium, proinde nullum etiam orbi hieratico. Neque enim idolomaniæ, quæ sub regibus Iudæ iuge sacrificium interruperat, vllum extitit vestigium sub posteriore templo: neque vlla vis belli potuit facere, vt quotidianum sacrificium interpellaretur saltem ab Encæniis Macabæi, ad belli Iudaici vltima tempora. Ter enim obsessa sunt Ierosolyma, in quibus bis capta. Obsessa enim sunt ab Antiocho Eupatore, capta a Pompeio, & XXVI annis post a Sosio & Herode. In his tribus casibus Iosephus ostendit, nunquam cessasse sacrificium quotidianum. Cessauit autem XVII die Tamuz, Ierosolymis a Tito obsessis, penuria sacerdotum. Verba Iosephi lib. ιδ. de obsessis a Sosio Ierosolymis: δείσαντές τε μὴ διακωλύσωσιν αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι τὰς καθημερινὰς θυσίας ἐπιτελεῖν τῷ Θεῷ, πρεσβεύονται ἐπιτρέψαι παρακαλοῦντες θύματα αὐτοῖς μόνον εἰσκομίζεσθαι. Rursus de Ierosolymis a Pompeio obsessis: μάθοι δ' ἄν τις ἐνθεῦθεν τὴν ὑπερβολὴν ἧς ἔχομεν περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείας, καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νόμων, μηδὲν ὑπὸ τῆς πολιορκίας διὰ φόβον ἐμποδιζομένων πρὸς τὰς ἱερουργίας, ἀλλὰ δὶς τῆς ἡμέρας πρωΐ τε καὶ περὶ ἐνάτην ὥραν ἱερουργούντων ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. Quid clarius hoc testimonio de quotidiano sacrificio nunquam ne in bellis quidem intermisso? Sed disertius postea: οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες ἔσφαττον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ, οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις οὐδὲν ἧττον ἱερουργοῦντες διετέλουν. De intermisso sacrificio idem lib. ϛ

ἁλώσ. ἡ. ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας (Πανέμου δ' ἦν ἑπτακαιδεκάτη) τὸν ἐνδελεχισμὸν καλού-
μενον ἀνδρῶν ἀπορίᾳ διαλελοιπέναι τῷ Θεῷ, καὶ τὸν δῆμον ἐπὶ τούτῳ δεινῶς ἀθυμεῖν. Intellige Πάνεμον κατὰ σελήνην, id est, Tamuz Iudaicum, non autem Panemum Syromacedonum Iulianum. Solenne enim ieiunium intelligitur, quod decimaseptima Tamuz quotannis instauratur a Iudæis ad hanc vsque diem: idque eo anno inciderat in xv Iulij, feria prima. Neque vero ignorant Iudæi hac die ἐνδελεχισμὸν defecisse. In libro enim Angariarum ad XVII Tamuz notant: *Franguntur Tabulæ legis: cessat* ἐνδελεχισμός. *vrbs fissa*, &c. Hæc enim dies, hoc est, νηστεία XVII Tamuz, fatalis fuit Ierosolymis, quæ eadem die bis capta, & in ea endelechismus defecit. Et rursus in liturgia ieiunij Tamuz ita canunt: כי בו בטל התמיד התמיד יום הוסר. *Quia abolitus est in ea die endelechismus: endelechismus hoc die sublatus.* Ergo hebdomas hieratica defecerat sabbato antecedente, sacerdotibus fame & ferro sublatis. Et cur ephemeria, quæ proxime abierat ministerio suo, non continuata est, vt illa potius quatuordecim dies ministraret, quam vt per penuriam hominum, iuge sacrificium, &, quod caput est, solenne Tamuz cessaret? Quia nimirum nefas existimabant ephemeriam in locum alienum succedere, ne πατριαὶ confunderentur: quod egregie describitur a Iosepho, posteriore in Appionem. Videmus, quæ familia defecit, quo casu factum, vt cessauerit endelechismus, quod Hebræi vocant תָּמִיד. Iudas Macabæus tunc admouit ministerio principem familiam Ioiarib, cum encænia celebrauit. Hæc enim prima immolatio fuit, primumque iuge sacrificium matutinum, vt perspicue expressum est I Macab. IV, 52. Celebrata autem sunt Encænia XXIV Nouembris, feria secunda, anno periodi Iulianæ 4549. Ergo erat tertia dies ephemeriæ Ioiarib, quæ biduo antea incensum obtulerat Deo. Eodem cap. Commate 50. Vt enim templi, sic & ἱερατείας ἐγκαινισμὸς a Iuda introductus est: & proinde non ab alia familia, quam a principe incepit. quod nemo negare potest. A vicesima secunda die Nouembris anni 4549, quæ erat Sabbatum, & prima dies ephemeriæ Ioiarib, ad XIV Iulij anni 4783 periodi Iulianæ, quando defecit ephemeria, anni sunt 233, dies 234. qui sunt orbes hieratici 507, dies 161. ergo viginti tres ephemeriæ defunctæ erant ministerio in XIV Iulij, & eadem XIV decima inire debebat munus suum familia vltima Maaziau. In vltima igitur ephemeria defecit endelechismus, de quo Danielis IX, 27, Matthæi XXIV. 15. Atque hæc de instituto, vetustate, tempore, continuatione ephemeriarum hieraticarum. Si quis plura de illis desiderat, adeat libellum, qui inscribitur סֵפֶר מַעֲמָדוֹת, hoc est, liber Liturgiarum. Ibi enim videbit, quomodo inter se populares vnius ephemeriæ functiones suas partiebantur. Alius enim incensum sortiebatur; alius concinnationem lampadum & lychnorum; alius lignorum constructionem super altari; & sic de aliis, vt extat I Chron. XXIII, 28, 29, 30, 31, 32. Sic videmus Zachariam patrem Iohannis Baptistæ popularem ephemeriæ Abiæ incensi curam sortitum fuisse. Itaque nemo poterat incensum offerre, præter Zachariam. Sic igitur legimus in libro Liturgiarum. אָמַר לָהֶם הַמְמוּנֶּה בוֹאוּ וְהָפִיסוּ מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. *Dicit illis præfectus, Ingredimini, & sortiebantur quis immolaret, quis spargeret, quis cinere leuaret altare interius, &c.* Dicit, *Ingredimini*, nempe in Templum. Ibi enim sortiebantur. Sic etiam Lucas de Zacharia: κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Scio aliter aliis hoc comma explicari. Sed de suffitu ibidem scriptum extat: אָמַר לָהֶם חֲדָשִׁין לִקְטוֹרֶת בוֹאוּ וְהָפִיסוּ

וְהָפִּיסוּ הֵפִּיסוּ וְזָכָה מִי שֶׁזָּכָה. Dicebat illis: *Neoterici ad ſuffitum ingredimini, & ſortimini: ſortiebantur. & eum contingebat ſors, cui ſors competebat.* Quo tempore autem fungi cæperit miniſterio ephemeria Abiæ, leuioris operæ eſt inuenire, quam quo die Angelus Zachariæ ſeſe oſtenderit, cum per ſeptem dies familia Abiæ miniſtrauerit. Iam diximus ephemeriam Ioiarib iniuiſſe munus ſuum XXII die Nouembris anni 4549 periodi Iulianæ. Ephemeria autem Abiæ eſt octaua ordine. Inibat igitur liturgiam ſuam quinquageſimo die orbis hieratici. Proinde iniuit decima die Ianuarij anni 4550. Iam Chriſtus acceſſit ad baptiſmum anno Actiaco 58, quintodecimo Tiberij, cum recenter iniret annum triceſimum primum. Ergo natus eſt anno 28 Actiaco, quod & pleraque omnis vetuſtiſſima Eccleſia credidit iure merito, [redacted]

fungun-

[redacted]

In Appendice addendum.

Pag. 487, B. Venerem. fuisse. Hieronymus in vita Hilarionis: *Peruenit Elusam eo forte die, quo anniuersaria solennitas omnem oppidi populum in templum Veneris congregauerat. Colunt autem illam ob Luciferum, cuius cultui Sarracenorum natio dedita est.* In Sarracenicis, &c.

Pag. 736. B. tius. *Adde:* videri volunt. Extat Epigramma Constantinopoli in armamentario, quod vulgo Αρσενάλιν vocant, ita conceptum.

ΑΠΟ. ΚΤΙΣΕΟΣ. ΚΟΣΜΟΥ
Δ. Ψ. ϛ. Β. ΑΠΟ. ΔΕ
ΧΡΙΣΤΟΥ. ΕΤΟΥΣ. Ω. Λ. Δ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΘΕΟΦΙΛΟΣ
ΥΙΟΣ. ΜΙΧΑΗΛΟΥ. ΒΗΓΑ
ΑΡΧΩΝ. ΔΙΚΑΙΟΣ. ΚΑΙ
ΕΥΛΑΒΗΣ. ΚΑΙ. ΠΡΟΣ. ΤΟΥΣ
ΑΥΤΟΥ. ΠΑΡΟΙΚΟΥΣ. ΑΝΗΡ
ΑΓΑΘΟΣ. ΕΚΤΙΣΕΝ. ΠΡΟΣ
ΑΝΑΠΑΥΣΙΝ. ΤΟΥ. ΛΑΟΥ
ΤΟΥΤΟΝ. ΜΕΓΑΛΟΤΑΤΟΝ
ΑΡΣΗΝΑΛΗΝ.

Ait Armamentarium conditum anno Mundi 4792, Christi 834. Ergo a conditu mundi, ad Christi epocham Dionysianam putantur anni 3958. Maior hic computus vero est annis tantum 8. Quare ille Græculus & propius abfuit a vero epilogismo annorum mundi, & vulgarem Græcorum computum Paschalem eo damnat, quod eo non vtitur. Omnes autem vno ore, &c.

FINIS.

Series Cartarum.

αβγδεζ. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz. Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ Ttt. a b c d e. Omnes terniones præter α ζ Ggg d Duerniones, & Ttt quaternionem.

SCALIGERUS
DE EMENDATIONE
TEMPORUM.

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm